

Haruki Murakami

AUTOR ROMANA NORVEŠKA ŠUMA & KAFKA NA ŽALU

Ljetopis Ptice Navijalice

ROMAN

Hipnotično... Murakamijev dosad najambiciozniji pokušaj da cijeli moderni Japan smjesti u jednu kuću od riječi.

-The Washington Post Book World

**Haruki
Murakami**

**Ljetopis
Ptice
Navijalice**

ねじまき□クロニクル

Nejimaki-dori kuronikuru

The Wind-Up Bird Chronicle

1995.

SADRŽAJ

Knjiga prva

SVRAKA KRADLJIVICA

Lipanj i srpanj 1984.

1

Ptica navijalica od utorka
Djevojka sa šest prstiju i četiri dojke

2

Pun mjesec i pomrčina sunca
O konjima koji umiru u konjušnicama

3

Šešir Malte Kano
Boja medovine
Allen Ginsberg i križari

4

Visoki toranj i duboki bunar
(ili, daleko od Nomonhana)

5

Ovisnost o bombonima s okusom limuna
Ptice koje ne lete i presahnuli izvori

6

Priča o rođenju Kumiko Okade
i Noborua Wataye

7

Sretni vlasnici istionice
Na scenu stupa Kreta Kano

8

Duga priča Kreta Kano
Analiza naravi boli

9

Manjak elektriciteta i odvodni kanali
Istraživanje May Kasahare o vlasuljama za muškarce

10

Magični dodir
Smrt u kadi
Dar za uspomenu

11

Na scenu stupa poru nik Mamiya
Što je nastalo iz toplog blata
Kolonjska voda

12

Duga pri a poru nika Mamiye,
prvi dio

13

Duga pri a poru nika Mamiye,
drugi dio

Knjiga druga

PTICA KAO PROROK

Od srpnja do listopada 1984.

1

Konkretne injenice
Glad za književnoš u

2

Poglavlje u kojem nema dobrih vijesti

3

Izlaganje Noborua Wataye
Pri a o majmunima s govnavog otoka

4

Izgubljena milost
Duševna prostitutka

5

Nepoznati i daleki gradovi
Vje ni polumjesec
Dobro pri vrš ene ljestve od užeta

6

Sastavljanje oporuke
Prou avanje meduza
Svojevrnsni osje aj odijeljenosti

7

Razmjena razmišljanja o trudno i
Izazivanje i promatranje boli

8

Korijenje želje
U sobi broj 208
Prolazak kroz zid

9

Bunar i zvijezde
Kako su ljestve od užeta nestale

10

Razmišljanja May Kasahare o smrti i evoluciji
Stvar stvorena negdje drugdje

11

Gr evi od gladi
Kumikino dugo pismo
Ptica kao prorok

12

Ono što sam otkrio briju i se
Ono što sam otkrio probudivši se

13

Nastavak ispovijedi Krete Kano

14

Novi po etak Krete Kano

15

Prava imena
Krijesnica u ljetno jutro
Neto na metafora

16

Jedina ružna stvar koja se ikad dogodila u ku i May Kasahare
May Kasahara o izvoru topline

17

Najjednostavnije stvari
Osveta na profinjen na in
Stvar u kutiji za gitaru

18

Pismo s otoka Krete
Jedna stvar nestala s ruba svijeta
Dobre vijesti priop avaju se tihim glasom

Knjiga tre a

AROBNA FRULA

Od listopada 1984. do prosinca 1985.

1

Razmišljanje May Kasahare

2

Tajna ku e obješenih

3

Ptica navijalica zimi

4

Bu enje iz zimskog sna

Još jedna posjetnica

Bezimenost novca

5

Doga aj koji se zbio u gluho doba no i

6

Kupnja novih cipela

Ljubimac se vra a ku i

7

Jedno mjesto koje se, kad dobro razmislite,
može odgonetnuti

(Razmišljanje May Kasahare: 2)

8

Nutmeg i Cinnamon

9

Na dnu bunara

10

Napad na zoološki vrt

(ili diletantski pokolj)

11

Dakle, prelazimo na sljede e pitanje

(Razmišljanje May Kasahare: 3)

12

Je li ova lopata prava lopata?

(Doga aj koji se zbio u gluho doba no i: 2)

13

Tajno lije enje gospo e M.

14

ovjek koji eka

Jedan od onih kojih se nije lako osloboditi

ovjek nije otok

15

Cinnamon i njegovo neobi no sporazumijevanje znakovima

Glazbena ponuda

16

Ovo bi mogla biti moja posljednja postaja

(Razmišljanje May Kasahare: 4)

17

Sva muka i težina ovog svijeta

arobna svjetiljka

18

Prostorija za probe
Sljednik

19

Jedna glupa žaba gatalinka
(Razmišljanje May Kasahare: 5)

20

Podzemni labirint
Dvije Cinnamonove lozinke

21

Nutmeg i njezina životna priča

22

Zagonetka kuće obješenih

23

Meduze sa svih strana svijeta
Nešto što se pretvorilo u nešto drugo

24

Brojenje ovaca
Stvar u središtu kruga

25

Na semaforu se upalilo crveno
Duga ruka koja seže iz velike udaljenosti

26

U nepovoljnom položaju
Zrelo voće

27

Trokutaste uši
Praporci na saonicama

28

Ljetopis Ptice Navijalice br. 8

29

Karika koja nedostaje Cinnamonu

30

Ne može se imati povjerenje u kuću
(Razmišljanje May Kasahare: 6)

31

Kako nastaje prazna kuća
Zamjena konja

32

Rep Malte Kano
Boris Gulikoža

33

Nestanak bejzbolske palice
Povratak Svrake kradljivice

34

Kako potaknuti druge da se služe maštom
(nastavak pri čine o Borisu Gulikoži)

35

Opasno mjesto
Ljudi pred televizorom
Prazan ovjek

36

Kako razbiti aroliju
Svijet u kojem jutrom zvonu budilica

37

Jedan običan nož
Proročanstvo koje se obistinilo

38

Priča o gospođama plovkama
Sjene i suze
(Razmišljanje May Kasahare: 7)

39

Dvije različite vrste vijesti
Stvar koja je nestala

40

Ljetopis Ptice Navijalice br. 17
(Kumikino pismo)

41

Dovi enja!

Literatura

Dodatak

Knjiga prva

**SVRAKA
KRADLJIVICA**

Lipanj i srpanj 1984.

Ptica navijalica od utorka

Djevojka sa šest prstiju i četiri dojke

U trenutku kad je telefon zazvonio bio sam u kuhinji i u loncu kuhao špagete. S radija je odzvanjala uvertira Rossinijeve *Svrake kradljivice* uz koju sam veselo zviždukao. To je nedvojbeno sjajna glazbena pratnja za kuhanje tjestenine. Nisam se želio javiti, ne samo zato što su špageti bili gotovo kuhani, nego i zato što je upravo u tim trenucima Claudio Abbado vodio Londonski simfonijski orkestar prema muzi kom vrhuncu. Na kraju sam ipak popustio i odazvao se. Mogao je biti netko s vijestima o novom poslu. Stišao sam plamenik, otišao u blagovaonicu i podignuo slušalicu.

"Lijepo molim za deset minuta pozornosti", kazao je ženski glas s druge strane žice.

Prilično sam dobar u prepoznavanju glasova, ali taj mi se nije uopće poznatim.

"Oprostite, ali koga ste trebali?" upitao sam uljudno.

"Naravno, *tebe*. Samo deset minuta. Toliko nam je dovoljno da razumijemo jedno drugo." Žena je imala blag i nježan glas.

"Da razumijemo jedno drugo?"

"Da shvatimo naše *osje aje!*"

Nagnuo sam se i provirio kroz kuhinjska vrata. Iz lonca sa špagetima i dalje se dizala para a Claudio Abbado i dalje je dirigirao *Svraku kradljivicu*.

"Oprostite, ali prekinuli ste me usred kuhanja špageta. Možete li me nazvati kasnije?"

"Kuhaš špagete? Zar u deset i pol ujutro?"

"To se vas ne tiče", odgovorio sam, donekle nervozno. "Valjda imam pravo odlučiti u koje doba u kuhati i što u jesti."

"Imaš pravo, nazvat u kasnije", rekla je, glasa odjednom ravnog i bezizražajnog. Blaga promjena raspoloženja može uiniti čudo u tonu ljudskog glasa.

"Samo ču", rekoh prije nego što je uspjela spustiti slušalicu. "Ako je ovo neki nov na in reklamiranja, samo gubite vrijeme. Trenutačno sam nezaposlen i nemam novca za bacanje."

"Znam, ne brini se."

"Znate? Kako znate?"

"Zna i da jako dobro znam da si nezaposlen. Samo ti nastavi kuhati špagete. Nazvat u kasnije."

"Kojega vraga..." nisam uspio dovršiti rečenicu, već je prekinula vezu. Ne znaju i kako bih iskalio svoj bijes, ostao sam promatrati slušalicu koju sam još držao u ruci. Potom sam se sjetio da je lonac na vatri, vratio se u kuhinju, utrnuo sam vatru na plameniku i ocijedio špagete. Zahvaljujući telefonskom pozivu špageti su bili malo mekši nego *al dente*. Ali, nisu se ni sasvim raskuhali.

Što li je htjela, razmišljao sam jedući. Kazala mi je da je deset minuta telefonskog razgovora dovoljno da razumijemo naše *osje aje*. Što li je uopće željela reći? Možda je sve bila tek obična šala. Ili neki nov na in prodaje. U oba slučaja, njezin poziv nije imao blage veze sa mnom.

Poslije jela sjeo sam na kauč u blagovaonici i počeo čitati knjigu posuđenu u knjižnici, svako malo pogledavajući u telefon. Kako smo to mogli "razumjeti jedno drugo" za deset minuta? Što uopće mogu dvoje ljudi shvatiti jedno o drugome za deset minuta? Promislivši malo bolje, tih deset minuta spomenula je već na samom početku. Kao da bi devet minuta bilo premalo, ili jedanaest minuta predugo. Kao kad kuhate špagete *al dente*.

Nisam se mogao usredotočiti na čitanje. Umjesto toga odlučio sam izgledati košulje. Uvijek se loga prihvatim kada sam zbunjen ili uznemiren. To je stara navika. Taj posao uvijek razdvajam u dvanaest faza. Započnem s ovratnikom i završim s manšetom lijevog rukava. Taj

redosljed nikada ne mijenjam i svaku njegovu fazu brojim u sebi, ina e gla anje ne bi ispalo valjano.

Izgla ao sam tri košulje, provjerivši da neki dio nije slu ajno ostao zgužvan i stavio ih na vješalice. Nakon što sam isklju io gla alo i zajedno s daskom za gla anje odložio ga u ormar u predsoblju, misli su mi se donekle razbistrile.

Upravo sam se bio zaputio u kuhinju popiti ašu vode kad je telefon ponovno zazvonio. Oklijevao sam na as, ali sam se ipak odlu io javiti. Ako je ista žena, kazat u joj da sam zauzet gla anjem i spustiti slušalicu.

Ovaj put je bila Kumiko, moja supruga. Zidni sat je pokazivao jedanaest i trideset.

"Kako si?" upitala je.

"Dobro", rekoh, osjetivši olakšanje kad sam uo glas svoje žene.

"Što sada radiš?"

"Upravo sam završio s gla anjem."

"Što se dogodilo?" U glasu joj se osje ala napetost. Znala je što za mene zna i kad se prihvatim gla anja.

"Ništa. Samo sam izgla ao nekoliko košulja." Sjeo sam i premjestio slušalicu iz lijeve u desnu ruku. "Zbog ega si me nazvala?"

"Umiješ li pisati poeziju?" pitala je.

"Poeziju?" ponovio sam. Je li mislila na... poeziju?

"Poznajem urednika asopisa za tinejdžerice. Traže nekoga tko bi odabirao i ure ivao pjesme koje im šalju itateljice. A tako er žele da ista osoba umjesto uvodnika napiše pjesmu za svaki mjese ni broj. Budu i da je rije o lakom poslu, lova je prili no dobra. Naravno, to je samo honorarni posao. Ali, ako sve krene dobro, mogli bi ti ponuditi i posao urednika, ako..."

"Lak posao" prekinuo sam je. " ekaj malo. Ja tražim posao u odvjetništvu, kakve veze pravo ima s poezijom?"

"Zar mi nisi pri ao da si se u gimnaziji bavio pisanjem?"

"Jesam, za školske novine. Pisao sam o tome koja je mom ad pobijedila na nogometnom turniru ili kako je nastavnik tjelesnog pao niz stubište i završio u bolnici... i sli ne stvari. Ali ne i poeziju. Ja ne znam pisati poeziju."

"Znam to, ali od tebe se ne traži da pišeš vrhunsku poeziju, samo nešto za gimnazijalke. Ne mora biti nešto što e ostati u povijesti književnosti. Možeš pisati o emu god ho eš, sve što ti padne na pamet. Zar ne kužiš?"

"Slušaj, ja jednostavno ne znam pisati poeziju. Nikad se time nisam bavio, pa ne u ni sada." Kazao sam to sasvim odlu nim glasom.

"Dobro, kako ho eš", rekla je Kumiko, s prizvukom tuge u glasu. "Ali, teško je prona i odgovaraju i posao."

"Znam. Ve sam kontaktirao neke osobe koje bi mi mogle u tome pomo i. Ako ni to ne upali, smislit u ve nešto drugo."

"Zbilja? Dobro, pustimo to sada. Ali, koji je danas dan?"

"Utorak" odgovorio sam joj nakon što sam kratko razmislio.

"Ho eš li oti i do banke i platiti ra une za plin i telefon?"

"Naravno. U init u to kad poslije odem po hranu za ve eru."

"Što si mislio skuhati?"

"Još ne znam. Odlu it u dok budem kupovao."

" uju..." rekla je moja žena sugestivno, "nema velike žurbe da na eš posao."

"Kako to misliš?" pitao sam je. To je bilo još jedno iznena enje. inilo se da mi danas žene telefoniraju kako bi me iznenadile. "Dobro znaš da u ubrzo prestati primati potporu za nezaposlene. Ne mogu stalno dangubiti."

"Istina je, ali uz moju povišicu i povremene honorare i našu ušte evinu, možemo uspjeti ako malo pripazimo... Ne emo mo i uživati u luksuzu, ali uspjet emo. Zar ti smeta što ostaješ kod ku e i obavljaš ku anske poslove? Zar ti se život koji sada vodiš ne svi a?"

"Ni sam ne znam", odgovorio sam joj sasvim iskreno. Doista nisam znao.

"Odvoji vremena i razmisli, ho eš li?" rekla je. "Nego, je li se ma ak vratio?"

Ma ak. Nisam ga se sjetio itavo jutro.

"Nije" odgovorih joj. "Još nije."

"A zašto ga ne odeš potražiti uokolo po susjedstvu? Ima ve tjedan dana da ga nema."

Odgovorio sam joj kako u se i za to pobrinuti i premjestio slušalicu u lijevu ruku.

"Gotovo sam sigurna da se smuca oko one prazne ku e na drugom kraju prolaza. Znaš, one u ijem vrtu je kameni kip ptice. esto sam vi ala da tamo odlazi."

"Prolaz?" kazao sam zbunjeno. "Kad si samo bila u tom prolazu? Nikad mi ništa nisi rekla..."

"Oprosti, u žurbi sam. Imam još puno toga za dovršiti. Ne zaboravi na ma ka."

Prekinula je vezu. Ponovno sam se zagledao u slušalicu i zatim je spustio.

Pitao sam se što ii je navelo Kumiko da ode u taj prolaz. Da bi iz naše ku e ovjek dospio do tog prolaza, morao je presko iti ogradu vrta, kakvog li je smisla imao takav napor?

Otišao sam u kuhinju popiti ašu vode i zatim izišao na verandu provjerili posudu s hranom za ma ka. Nekoliko ribica koje sam ondje sino ostavio, bile su netaknute. O ito, ma ak nije dolazio ku i. Ostao sam gledati u naš mali vrt dok me obasjavala svjetlost ranog ljeta. Naš vrt nije od onih koji služe za kontemplaciju i pružaju duhovnu utjehu. Sunce se uspijevalo probiti i osvjeteliti ga tek nekoliko sati na dan. pa je lio uvijek bilo vlažno i tamno a vegetacija se sastojala od dvije ili tri hortenzije koje su rasle u jednom kutu. Ali, ja ne volim hortenzije. Iz nekoliko obližnjih krošnji neprekidno se ulo glasanje neke ptice koje je zvu alo poput navijanja budilice. Mi smo je zvali ptica navijalica. Kumiko joj je nadjenula ime. Zapravo, uop e nismo znali kojoj vrsti pripada ni kako izgleda, ali to ptici navijalici nije ni najmanje smetalo. Svakog dana pojavila bi se u nekoj od obližnjih krošnji i po ela navijati budilicu našeg tihog malog svijeta.

Odlu io sam oti i potražiti ma ka. Oduvijek volim ma ke. A osobito sam volio tog ma ka. Ali, ma ke imaju svoj osobiti na in života. One nisu glupe. Odlu i li ma ka oti i nekamo drugamo, to zna i da je tako htjela. Da se naš ma ak umorio i ogladnio, vratio bi se ku i. Ipak. da bih udovoljio Kumiko, morao sam oti i u potragu za ma kom. Ionako nisam imao nikakvog pametnijeg posla.

Posao sam napustio po etkom travnja, i to bez ikakvog osobitog razloga. Bio je to posao u odvjetni kom uredu u kojem sam radio nekoliko godina nakon što sam diplomirao. Štoviše, ne mogu re i da mi taj posao nije odgovarao. Nije bio ništa bajno, ali lova je bila sasvim pristojna, a ozra je u uredu prijateljsko i veselo.

Iskreno govore i, u uredu sam obavljao posao potrkala. Prili no sam nadaren za izvršavanje prakti nih zaduženja. Znam da zvu i kao da se hvalim, ali brzo u im, djelotvoran sam, nikada se ne žalim i vrlo realisti no sagledavam probleme. Nakon što sam najavio da ih napuštam, stari mi je odvjetnik (otac u uredu koji su vodili otac i sin) ak bio ponudio povišicu da ostanem.

Ali ja sam ih ipak napustio. Ne zato što sam imao u planu neki drugi posao ili što sam se nadao ne emu boljemu. Nije mi ni na kraj pameti bilo da se osamim kod ku e i posvetim u enju za pravosudni ispit. Više no ikad prije bio sam siguran da ne želim postati odvjetnik. Tako er nisam imao ni najmanju želju ostati ondje gdje sam radio i nastaviti s poslom koji sam obavljao. Ako sam se želio izvu i iz svega toga, to je bio pravi trenutak. Da sam se odlu io ostati u uredu, vjerojatno bih ostao do kraja života. Na koncu, imao sam trideset godina.

Jedne no i dok smo ve erali, iznenada sam obavijestio Kumiko da razmišljam o tome da napustim posao. Njezin jedini odgovor je bio: "Shva am ..." Nije mi bilo sasvim jasno Što je time htjela re i, ali izvjesno vrijeme je jednostavno šutjela. Ni ja nisam ništa više kazao.

Jenog trena je rekla: "Ako želiš napustiti posao, onda u ini tako. Radi se o tvome životu, i trebaš ga živjeti onako kako želiš." Kazavši to, u tišini se predala va enju kostiju iz ribe, i to štapi ima za jelo. odlažu i ih na rub tanjura.

Kumiko je zara ivala prili no dobro kao jedna od urednica asopisa za zdravu život i prehranu. S vremena na vrijeme bi joj prijatelji urednici iz drugih asopisa ponudili da grafi ki uredi i dizajnira pojedini broj pa bi tako zaradila zna ajnu dodatnu svotu novca. Nakon gimnazije je studirala dizajn i nadala se postati profesionalna dizajnerica sa statusom

slobodne umjetnice. Što se mene ti e, znao sam da u, napustim li posao, od zavoda za zapošljavanje barem neko vrijeme dobivati naknadu za nezaposlene. Sve to je zna ilo da emo, ako ostanem kod ku e i preuzmem brigu o stanu, kuhanju i svemu ostalome, uštedjeti novac koji smo prije trošili na odlaske u restorane i usluge praonice rublja. Tako se naš uobi ajeni život ne e zna ajnije promijeniti u odnosu na vrijeme kad sam radio i redovito primao pla u.

Zato sam i dao otkaz i prestao raditi.

Bio sam se vratio iz samoposluge i ubacivao raznovrsne namirnice u hladnjak kad je telefon zazvonio. U inilo mi se da je zvonjava ovog puta odjekivala s nestrpljenjem. Upravo sam bio potrgao plasti ni omot tofua i pažljivo ga spustio na kuhinjski stol kako teku ina ne bi iscurila. Otišao sam u blagovaonicu i podignuo slušalicu.

"Valjda si do sada pojeo špagete", za uo sam ženski glas od maloprije.

"Jesam" odgovorio sam joj. "Ali sada moram oti i potražiti ma ka."

"To može pri ekati deset minuta, sigurna sam. To nije isto što i briga da se špageti ne prekuhaju."

Iz nekog razloga, jednostavno joj nisam mogao spustiti slušalicu. U njezinu glasu bilo je nešto što je privla ilo moju pažnju.

"Dobro, ali ne više od deset minuta."

"Vidiš da se sada nas dvoje lakše razumijemo", rekla je mazno i samouvjereno. Mogao sam si predo iti kako se udobno zavalila u naslonja i prekrižila noge.

"Pitam se", rekoh, "što se to može razumjeti za deset minuta?"

"Deset minuta može biti mnogo dulje no što misliš."

"Jesi li sigurna da me poznaješ?"

"Naravno da te poznajem. Sreli smo se bezbroj puta."

"Gdje? Kada?"

"Negdje, nekada" odgovorila je. "Ali, ako za emo u takve detalje, deset minuta ne e mi ni slu ajno biti dovoljno. Ono što je najvažnije jest sadašnjost. Sadašnjih deset minuta. Slažeš li se?"

"Možda. Ali, želio bih neki dokaz da me poznaješ."

"Na primjer?"

"Koliko mi je godina?"

"Trideset", odgovorila je istog trena. "Trideset godina i dva mjeseca. Je li ti to dovoljno?"

Njezin odgovor me ušutkao. O ito me poznavala, ali njezin glas mi nije ništa govorio, bez obzira na to koliko ga se trudio prepoznati.

"Sada je red na tebe", rekla je, maznog glasa. "Pokušaj me zamisliti. S pomo u mojeg glasa. Zamisli kako izgledam, koliko imam godina i gdje se nalazim. Što imam na sebi."

"Nemam pojma" rekoh.

"Ma daj", rekla je. "Pokušaj."

Pogledao sam na sat. Prošlo je minuta i nekoliko sekunda.

"Nemam pojma", ponovio sam.

"Onda mi dopusti da ti pomognem", rekla je. "Ležim na krevetu. Upravo sam se istuširala i na sebi nemam ništa."

Oh, baš krasno, pomislio sam. Telefonski seks.

"Možda bi ti više volio da na sebi imam nešto? Možda ipkane ga ice. Ili svilene arape? Uzbu uje li te to više?"

"Sasvim mi je svejedno, u ini kako god tebi odgovara", odgovorih joj. "Odjeni nešto ako želiš, ili ostani gola ako ti se tako više svi a. Mene uop e ne zanimaju ovakvi telefonski razgovori. Uz to, imam još mnogo toga za obaviti."

"Deset minuta", ponovila je. "Posveti mi deset minuta. Ne e ti se dogoditi ništa strašno. Samo odgovori na moje pitanje. Želiš li me nagu ili odjevenu? Imam razne krpice koje mogu odjenuti. Crne ipkane ga ice..."

"Ostani kako ve jesu."

"Zna i, želiš me nagu."

"Da. Ostani gola." Prošle su četiri minute.

"Stidne dlačice su mi još vlažne" rekla je. "Nisam se dobro posušila ručnikom. Oh, tako sam vlažna, topla i vlažna. I podatna. Crne podatne dlačice. Dodirni me."

"Slušaj, žao mi je, ali ja..."

"Ovdje dolje, još dublje. Tako sam vrela ovdje dolje, poput pećnice. Noge su mi raširene. Što misliš, u kakvom su mi položaju noge? Desno koljeno mi je podignuto, a lijeva noga sasvim raširena. Recimo, kao kad kazaljke pokazuju deset sati i pet minuta."

Po tonu njezinog glasa mogao sam naslutiti da se ne pretvara. Noge su joj zbilja bile raširene u položaju kazaljki koje pokazuju deset sati i pet minuta, a vagina vlažna i topla.

"Dodirni moje usne", rekla je. "Polako. A sada ih rastvori. Polako, samo polako. A sada mi drugom rukom stegni desnu dojku. Igraj se njome. Mazi je. Blago stisni bradavicu. Ponovi još jednom. I još jednom. Sve dok ne osjetiš da svršavam..."

Bez riječi, spustio sam slušalicu. Ispruživši se na kauč, zagledao sam se u sat i ispustio dug i dubok uzdah. Razgovarali smo nepunih šest minuta.

Malo kasnije telefon je ponovno zazvonio, ali nisam se javio. Zvonio je petnaest puta. A kad je prestao zvoniti, zavladao je duboka, sveprožimajuća tišina.

Maio prije dva tjedna sam se preko betonskog zida koji je ograničavao naš vrt i spustio se u prolaz. To nije bio prolaz u pravom smislu riječi, ali ne znam ni jednu drugu riječ kojom bih ga bolje opisao.

Precizno govoreći, to nije bila ulica, ni puteljak a ni "prolaz". Ma koliko bila uska, ulica ima svoj ulaz i izlaz koji vas nekamo vode ako ih slijedite. Ali, naš "prolaz" nije imao ni ulaz ni izlaz. Otvor je uvijek ga nije mogao nazvati ni slijepom ulicom, jer slijepa ulica ima barem ulaz koji vodi u nju. Ljudi iz susjedstva zvali su ga "prolaz". Imao je kojih dvjesto metara dužine i vrludao je između ugrađenih vrtova koje su se nizale s obje strane. Bio je jedva metar širok i na nekoliko mjesta uvijek se morao prilagoditi nozi da se tuda provuče jer su neke ograde krivudale i zadirale u prolaz, a osim toga je na tlu bilo mnoštvo odbojenih stvari i kojekakvih predmeta.

Moj ujak, koji nam je gotovo nizašto iznajmio kuću u kojoj stanujemo, ispričao mi je da je taj prolaz svojedobno imao i ulaz i izlaz i da je služio svojevrsna pregrada između dviju ulica. Ali, kad su sredinom pedesetih godina cijene gradskog zemljišta naglo skočile, nizovi novih kuća ispunili su prazne terene s obje strane prolaza, stišćući ga dok se nije sveo na puteljak. Ljudi koji su tu živjeli nisu voljeli da im stranci prolaze tako blizu kuća i vrtova, i ubrzo je jedna strana prolaza bila zagrađena, ili, prije, odsječena ogradom. Potom je jedan stanar odlučio proširiti svoje dvorište i svoj dio prolaza je ogradio zidom. Nije dugo potrajalo, i bodljikava žica se pojavila na drugom kraju prolaza pa tuda više nisu mogli proći čak ni psi. Dakako, nitko od susjeda se nije pobunio, baš zato što taj prolaz nisu koristili kao prečicu, a osim toga su se radovali toj dodatnoj vrsti zaštite od mogućeg kriminala. Prolaz je tako postao vrsta napuštenog kanala, ni čiji teritorij, i predstavljao je svojevrsnu tampon-zonu između dviju kuća. Prolaz je obrastao u korov, a pauci pletili svoje ljepljive mreže.

Zašto li je Kumiko odlazila na takvo mjesto? Ja sam u tom prolazu bio jedva nekoliko puta. Osim toga, Kumiko se bojala pauka. Ali, rekla mi je da odem potražiti mačku pa sam i otišao. Ostali kod kuće čekati da telefon ponovno zazvoni nije imalo smisla, zato sam se odlučio prosmucati uokolo.

Oštre zrake ranoljetnog sunca prošarale su tlo nepomičnim sjenama grana što su se nadvijale nad mojom glavom. Budući da nije bilo ni daška vjetra, sjene grana prije su nalikovale na nepomične mrlje na tlu. Vladovala je potpuna tišina, gotovo sam mogao čuti kako vlati trave dišu obasjane suncem. Nekoliko oblaka i putovalo je nebom, bili su jasno vidljivi poput oblaka na srednjovjekovnim gravirama. Sve što me okruživalo vidio sam sa zapanjujućom jasnoćom, pa sam imao dojam da je moje tijelo nešto bezgranično i pokretljivo. Bilo je jako vruće.

Na sebi sam imao majicu kratkih rukava, tanke pamučne hlače i tenisice, ali hodajućim pod ljetnim suncem, mogao sam osjetiti kako se sve više znojim ispod pazuha i na prsima. Majica

kratkih rukava i hla e bijahu odloženi u kutiju s ljetnim stvarima sve dok ih jutros nisam izvadio. Oštar vonj naftalina štipao me za nosnice.

Ku e koje su se nizale s obje strane prolaza mogle su se podijeliti u dvije sasvim razli ite grupe: one stare, tradicionalnog izgleda i one nove, sasvim suvremenog izgleda. Nove ku e bile su mnogo manje, a i dvorišta su im bila manja. Me u štapovima od bambusa bili su razapeti konopci za sušenje rublja koji su esto ulazili u prolaz, tjeraju i me da se tu i tamo provla im i saginjem izme u ru nika, plahti i donjeg rublja. Iza pojedinih zidova dopirali su slabi zvuci upaljenog televizora, puštanje vode iz vodokotli a i miris karija iz ne ije kuhinje.

Za razliku od njih, starije su ku e jedva odavale ikakav znak života. One su bile ogra ene znala ki postavljenim grmljem i živicama koje su prije ile pogled prolazniku, a izme u njih sam mogao nazrijeti uredno održavane travnjake.

Staro, uvelo boži no drvce ležalo je odba eno u kutu jednog vrta. Jedno drugo dvorište postalo je odlagalište najraznolikijih igra aka, poput kakve kolektivne izložbe nekoliko naraštaja dje jih uspomena. Bio je tu tricikl, dje ji obru i, plasti ni ma evi, gumene lopte, lutka u obliku kornja e i male bejzbolske palice itd. U jednom vrtu bio je postavljen stup s košarkaškom tablom i obru em, u drugom su se vidjele lijepe vrtne stolice i stol izra en od terakote. Bijele stolice bile su uprljane blatom, inilo se da nisu upotrebljavane mjesecima ili ak godinama. Zbog nedavne kiše vrh stola bio je prekriven otpalim, blijedoljubi astim laticama magnolije.

Pred jednom drugom ku om s kliznim staklenim vratima i okvirom od aluminijskog mogao sam baciti pogled u blagovaonicu. Vidio sam par kožnih naslonja a i kau , veliki televizor, kredenac na ijem je vrhu stajao akvarij s tropskim ribicama i dva tko zna ija lova ka trofeja, i staja u svjetiljku. Prostorija je nalikovala na kulise kakve televizijske drame. Golema pse a ku ica vidjela se u jednom drugom vrtu, ali nigdje ni traga psu, a vrata ku e bijahu otvorena. Jedna strana pse e ku ice bila je nabrekla kao da ju je netko ve mjesecima iznutra pritiskao.

Nenastanjena ku a za koju mi je Kumiko rekla nalazila se odmah iza posjeda s velikom pse om ku icom. Ve na prvi pogled bilo mi je jasno da je napuštena, i to ve neko vrijeme. Bila je to novija zgrada, prizemlje i kat, ali su drvene škure na prozorima pokazivale znakove zapuštenosti, a metalne nadstrešnice nad prozorima na katu bijahu zahr ale.

Ku a je imala i pripadaju i joj vrt u kojem je stajao kameni kip ptice raširenih krila. Kip je bio postavljen na postolje koje se dizalo do visine ljudskih prsa i bilo okruženo bujnim korovom koji je gotovo dodirivao pti je noge. Nisam imao pojma koju je vrstu ptice taj kip trebao predstavljati - ptica je imala raširena krila kao da je željela što prije odletjeti iz tog nelagodnog okruženja. Osim tog kipa, u vrtu nije bilo nikakvog drugog ukrasa. Nekoliko propalih plasti nih vrtnih stolica stajalo je oslonjeno uz ku u, a kraj njih se širio grm kamelija na kojem su procvjetali udnovati i nestvarni svijetlocrveni cvjetovi. Sve ostalo prekrivao je korov.

Oslonio sam se o do prsa visoku željeznu ogradu i po eo pozornije promatrati vrt. To je bio pravi raj za ma ke, ali nigdje nisam vidio nijednu. Na vrhu televizijske antene na krovu jedan je golub jednoli no gugutao. Sjena kamene ptice neravnomjerno se širila po raslinju što ju je okruživalo.

Iz džepa sam izvadio bombon s okusom limuna, otvorio ga i ubacio u usta. Kad sam dao otkaz u odvjetni kom uredu, pomislio sam da je to dobra prilika da prestanem pušiti, ali sada nisam mogao nikamo oti i bez kutije bombona.

"Poslao si ovisnik o tim bombonima s okusom limuna". Kumiko me upozorila, "pazi da ti se zubi ubrzo ne po nu kvariti". Ali, ja je nisam poslušao. Dok sam tako stajao i razgledao vrt, golub na vrhu televizijske antene jednoli no je i neprestano gugutao poput kakvog inovnika što neumorno udara pe ate na dokumente. Ne znam koliko dugo sam ostao oslonjen o ži anu ogradu, ali sje am se da sam jednog trena osjetio mu ninu zbog ljepljive slatko e dopola polizanog bombona, pa sam ga ispljunuo. Upravo sam bio usmjerio pogled prema sjeni koju je bacala kamena ptica, kad mi se u inilo da sam uo kako me netko odostraga doziva.

Okrenuvši se, ugledao sam djevojku u vrtu s druge strane prolaza. Bila je sitna, kose svezane u konjski rep. Nosila je tamne sun ane nao ale s okvirima jantarne boje i svijetloplavu majicu bez rukava. Kišna sezona tek što je završila, ali njezine su vitke ruke bile

ve lijepo pocrnjele. Jednu ruku je držala u džepu svojih kratkih hlača. Drugu je držala na dostruku joj visokoj ogradi od bambusovih štapova koji su teško mogli predstavljati bilo kakvu zaštitu. Dijelila su nas jedva tri, najviše četiri koraka.

"Baš je vruće", rekla je, gledajući u mene.

"Zbilja jest", odgovorio sam.

Nakon te kratke izmjene mišljenja o vremenu, nastavila me gledati, ne pomaknuvši se. Tada je iz džepa na hlače izvadila kutiju s cigaretama, uzela jednu i metnula je u usta. Imala je jako mala usta, a gornja usna bila joj blago povijena prema gore. Kresnula je šibicu i zapalila cigaretu. Kad je nakrivila glavu na jednu stranu, kosa joj se pomaknula otkrivši divno oblikovano uho; imao sam dojam da je upravo tog uha bilo stvoreno. Ušna resica joj je sjajila osobitom mekošću.

Bacila je šibicu na zemlju i izdahnula dim napuštajući usne. Zatim je pogledala u mene kao da je u me u vremenu zaboravila da stojim kraj nje. Kroz tamna, blještava stakla njezinih sunčanih naočala nisam mogao vidjeti kakve oči ima.

"Živite u blizini?" upitala me.

"Aha", želio sam joj rukom pokazati u smjeru naše kuće, ali dolaze i ovamo bezbroj puta sam skrenuo, pa se više nisam mogao valjano orijentirati. Na koncu sam neodređeno pokazao rukom.

"Tražim maćaka", objasnio sam joj, obrisavši vlažni dlan o hlače. "Ima već tjedan dana da ga nema. Netko ga je vidio da se smuca ovuda."

"Koja vrsta maćaka?"

"Velik maćak. Smeđi tigrasti mužjak, vrh repa mu je malo iskrivljen."

"Ime?"

"Noboru. Noboru Wataya."

"Mislim, kako se zove maćak?"

"E pa, tako se zove moj maćak."

"Oh, baš neuobičajeno ime za maćaka."

"Zapravo, to je ime brata moje žene. Maćak nas podsjeća na njega, pa smo ga prozvali njegovim imenom, puka šala."

"Kako vas to maćak podsjeća na njega?"

"Ne znam. Ništa osobito, možda način na koji hoda. A ima i onaj njegov tupi pogled..."

Po prvi put se osmjehnula, zbog čega je izgledala mnogo djetinjastije no što mi se isprva učinilo. Nije mogla biti starija od petnaest ili šesnaest godina. Gornja usna bila joj je napuštena pod udnim kutom. Učinilo mi se da sam začuo glas koji mi govori: "Dodirni me", glas žene s telefona. Dlanom sam obrisao znoj s čela.

"Smeđi tigrasti maćak iskrivljenog repa", ponovila je djevojka. "A ima li ogrlicu ili nešto drugo?"

"Crnu ogrlicu protiv buha."

Stajala je i razmišljala desetak sekunda, jednom rukom se i dalje oslanjajući o ogradu. Potom je odbacila ostatak cigarete i zgnječila ga sandalom.

"Možda sam vidjela takvoga maćaka", rekla je. "Ne sjećam se iskrivljenog repa, ali to je bila velika smeđa tigrasta maćaka, i činilo mi se da je imala ogrlicu."

"A kad si je vidjela?"

"Kad sam je vidjela? Možda prije tri ili četiri dana. Naše je dvorište postalo prečica za maćake iz susjedstva. Stalno tuda prolaze. Od kuće obitelji Takitani skrenu prema našem vrtu da bi ušle u vrt Miyawakijevih." Govoreći, pokazala je prema nenaseljenoj kući u čijem je dvorištu kamena ptica i dalje širila svoja krila dok su visoke vlati korova hvatale prve zrake ljetnog sunca a golub neprestano gugutao na vrhu televizijske antene. "Imam prijedlog", obratila mi se. "Zašto ne bismo pri ekali ovdje? Sve maćake kad-tad proću preko našeg dvorišta odlaze i u vrt Miyawakijevih. Osim toga, netko bi mogao pozvati policiju ako vas vidi kako se motate ovuda. Ne bi bilo prvi put."

Oklijevao sam.

"Ne brinite se", nastavila je. "Sama sam u kući. Možemo sjesti u vrt i sunčati se dok ekamo da se maćak pojavi. Imam dobar vid, sigurno ću ga ugledati ako se pojavi."

Pogledao sam na sat. Dva sata i dvadeset šest minuta. Jedino što sam trebao obaviti prije nego padne mrak bilo je da izvadim rublje iz perilice i skuham ve eru.

Otvorila je vrata u ogradi i ja sam ušao. Hodaju i travnjakom iza djevojke, uo io sam da blago vu e svoju desnu nogu. Napravila je nekoliko koraka, zastala i okrenula se prema meni.

"Pala sam sa stražnjeg sjedala motora", rekla je, ne pridaju i tome bilo kakvu važnost. "Prije nekoliko dana."

U jednom kutu vrta dizao se veliki hrast pod ijom su krošnjom bile rasklopljene dvije platnene ležaljke. Na jednoj je bio prostrt plavi ru nik za plažu, a na drugoj su ležali razbacani kutija cigareu, pepeljara i upalja , nekakav asopis i golem kasetofon iz kojeg je tiho svirala hard-rock glazba. Isklju ila je kasetofon i premjestila sve stvari na travu, oslobodivši drugu ležaljku za mene. Leže i u toj ležaljki mogao sam vidjeti dvorište napuštene ku e - kamenu pticu, vrške korova, željeznu ogradu. Po svemu sude i, djevojka me promatrala sve vrijeme dok sam ondje stajao.

Vrt u kojem smo se nalazili bio je jako prostran. Travnjak se širio itavom površinom, blago valovit, s mjestimice posa enim stablima. Ležaljka s lijeva bio je prili no velik betonski ribnjak, odavno prazan sude i po zelenkastoj mahovini koja se bila nahvatala po njegovom dnu. Sjedili smo le ima okrenuti staroj ku i zapadnja kog stila koja se mogla vidjeti iza nekoliko stabala. Sama ku a nije bila osobito velika, a ni konstrukcija nije odavala dojam velike raskoši. Jedino je dvorište bilo prostrano i o ito održavano s velikom pomnjom.

"Velikog li dvorišta" rekoh gledaju i uokolo. "Mora biti da ga nije lako održavati."

"Valjda..." odgovorila je djevojka nezainteresirano.

"Kad sam bio de ko, i ja sam radio za jednu firmu koja se bavila održavanjem i ure enjem vrtova i travnjaka."

"Ozbiljno?" upitala je sa zanimanjem.

"Jesi li ovdje uvijek sama?" pitao sam.

"Aha. Preko dana sam stalno sama. Osim što ujutro i uve er do e jedna žena koja brine oko ku nih stvari. Ho ete li popiti nešto hladno? Može pivo?"

"Neka, hvala."

"Zbilja? Nije valjda da se stidite?"

Odmahnuo sam glavom.

"Zar ne ideš u školu?"

"Zar vi ne idete na posao?"

"Ne idem na posao."

"Ostali ste bez posla?"

"Na neki na in. Dao sam otkaz prije nekoliko tjedana."

"Koja vrsta posla?"

"Bio sam pripravnik u odvjetni kom uredu. Odlazio sam u gradsku upravu i druge državne urede po dokumente, brinuo se o njima, provjeravao prethodne slu ajeve, obavljao štošta na sudu i sli no."

"Ali ste dali otkaz?"

"Jesam."

"A je li vaša žena zaposlena?"

"Jest, zaposlena je."

Onaj golub s televizijske antene prestao je gugutati i u me uvremenu je nekamo odletio. Tek tada sam opazio da nas okružuje duboka tišina.

"Eno, onuda se ma ke svakodnevno provla e", rekla je, pokazuju i prema najudaljenijem dijelu travnjaka. "Vidite li pe za spaljivanje sme a u vrtu Takitanijevih? Na tom se mjestu provla e ispod ograde, prije u preko našeg travnjaka i ispod drvene ograde provuku se u ono drugo dvorište. Uvijek idu istim putem. Znae, gospodin Takitani je poznati ilustrator. Zove se Takitani Tony. Jeste li uli za njega?"

"Takitani Tony?"

Odmah sam se sjetio tko je Takitani Tony. Bio je to iznimno popularan i poznat umjetnik, pravi virtuoz u crtanju. Ne tako davno izgubio je ženu u automobilskoj nesre i, i sada je živio sam u toj golemoj ku i. Vrlo je rijetko izlazio van i nije se družio sa susjedima.

"Nije on neki zao uvijek", rekla je djevojka. "Iako s njim nisam nikad razgovarala."

Podignula je naočale na vrh glave, pogledala prema dvorištu i opet spustila naočale, uzela još jednu cigaretu, zapalila je i izdahnula oblak dima. Dok je to činila primijetio sam da ima nekoliko centimetara dug rez blizu lijevog oka. Rez od kojeg će joj vjerojatno ostati ožiljak do kraja života. Možda je tamne sunčane naočale nosila da priкриje tu ranu. Nije imala osobito lijepo lice, ali bilo je vrlo privlačno, možda zbog živahnih očiju ili neobičnog oblika usana.

"A poznajete li Miyawakijeve?" upitala je.

"O njima ne znam baš ništa", odgovorih joj.

"Oni su živjeli u onoj napuštenoj kući. Vrlo uredna obitelj. Imali su dvije kćeri, obje su pohađale privatnu žensku gimnaziju. Gospodin Miyawaki posjedovao je nekoliko restorana."

"Zašto su otišli?"

Napravila je grimasu koja je značila da to ne zna.

"Možda je bio u dugovima. Jednostavno su otišli i zauvijek nestali jedne noći. Prije otprilike godinu dana. Ili tako nekako, čini mi se. Ostavili su kuću da polako propada. U njoj se sada kote mačke. Moja majka se stalno žali."

"Zar ima toliko puno mačaka?"

Držeći cigaretu i dalje me u usnama, djevojka se zagleda u nebo.

"Ima ih svakakvih. Neke su skroz olinjale, neke samo s jednim okom...a tamo gdje je neko bilo drugo oko, tek krvava rupa. Odvratno!"

Kimnuo sam glavom u znak odobravanja.

"Imam jednu roškinju koja ima šest prstiju na svakoj ruci. Malo je starija od mene. Odmah uz mali prst ima jedan još manji prst, nalik na prst novorođenčeta. Ali, zna kako da ih priкриje, pa većina ljudi to i ne primijeti. Vrlo je lijepa."

Opet sam kimnuo glavom.

"Mislite li da su takve stvari nasljedne? Kako ih ono zovu... krvno srodstvo?"

"Ne znam mnogo o nasljednim bolestima" odgovorio sam.

Prestala je govoriti. Sisao sam bombon s okusom limuna i uporno zurio prema mačkama koje prolazu. Još se nijedna mačka nije pojavila.

"Jeste li sigurni da nećete ništa popiti?" upitala je. "Ja u jednu Coca-Colu."

Odgovorio sam joj da nisam žedan.

Ustala je iz ležaljke i išezla izmeću drveća, jedva primjetno vukući nogu. Uzeo sam njezin časopis iz trave i prelistao ga. Doista sam se iznenadio kad sam shvatio da je to časopis za muškarce, mjesečnik sjajnih korica s nagim ženskim tijelima. Djevojka na duplerici na sebi je imala prozirne gaćice kroz koje joj se vidio prorez i stidne dlake. Sjedila je na barskom stolcu nogu raširenih pod udnim kutom. S uzdahom sam odložio časopis, prekrizio ruke na prsima, i usredotočio se na mačku koja prolazi.

Prošlo je prilično vremena prije nego što se djevojka vratila s čašom Coca-Cole u ruci. Poslijepodnevna vrućina sve mi je više smetala. Sjedeći na suncu, osjećao sam da su mi misli sve rasplintuje i sve teže sam se uspijevaio usredotočiti na razmišljanje.

"Recite mi," nastavila je ranije započeti razgovor, "da ste zaljubljeni u djevojku koja ima šest prstiju, što biste učinili?"

"Prodao bih je cirkusu" odgovorio sam joj.

"Stvarno?"

"Ma, naravno da ne bih", dodao sam. "Samo sam se našalio. Mislim da mi to ne bi smetalo."

"Šta ako bi to vaša djeca mogla naslijediti?"

Nasam se zamislio.

"Ne vjerujem da bi mi to smetalo. Prst više, to nije nikakav hendikep."

"A da ima četiri dojke?"

Njezino pitanje donekle me zbunilo.

"Ne bih znao", iskreno sam joj odgovorio.

etiri dojke? Takva vrsta razgovora može se protegnuti u nedogled. Pomislio sam da je pametnije da promijenimo temu.

"Koliko ti je godina?"

"Šesnaest", odgovorila je. "Nedavno sam proslavila rođendan. U prvom sam razredu gimnazije."

"Izostaješ li već dugo s nastave?"

"Noga me boli ako predugo hodam. A zaradila sam i ovaj ožiljak pokraj oka. Gimnazija u koju idem vrlo je stroga i staromodnih nazora. Vjerojatno bi me mogli gnjaviti kad bi otkrili da sam pala s motora... Zato sam odlučila ostati na poštediti. Što se mene tiče, mogu izostati itavu godinu. Ne žuri mi se u drugi razred."

"Vjerujem da ti se ne žuri" rekoše.

"Da se vratimo na prijašnji razgovor, vama ne bi smetalo da oženite djevojku sa šest prstiju, ali ona sa etiri dojke, o tome biste morali dobro razmisliti..."

"Nisam rekao da bih morao dobro razmisliti. Kazao sam da ne bih znao."

"A zašto ne biste znali?"

"Zato što mi je teško zamisliti takvu stvar."

"A zar ne možete zamisliti nekoga sa šest prstiju?"

"Možda i mogu."

"Ali, u čemu je razlika? Izmeđuje nekoga tko ima šest prstiju ili etiri dojke?"

Nanovo sam se zamislio, ali nisam uspio smisliti valjan odgovor.

"Postavljam previše pitanja, zar ne?"

"Govore li ti ljudi to?"

"Da, ponekad."

Opet sam se okrenuo prema majci prolazu. Kojeg vruga radim ovdje? Sve to vrijeme ni jedna jedina majka nije prošla. I dalje sjede i ruku prekriženih na prsima, zatvorio sam oči, možda na pola minute. Drže i oči vrsto sklopljene, mogao sam osjetiti kako mi znoj izbija na različitim dijelovima tijela. Zrake sunca obasjavale su me udnovatom težinom. Kad god bi djevojka pomaknula glavu, kockice leda bi zazvonile poput zvona.

"Samo spavajte ako vam se spava", prošaptala je. "Ako se majka pojavi, budem vas probudila."

Sklopljenih očiju, nijemo sam kimnuo glavom.

Zrak je bio nepomičan i vladala je potpuna tišina. Onaj golub odavno je odletio, tko zna gdje. Pokušao sam razmišljati o ženi koja mi je telefonirala. Jesam li je uistinu poznavao? U njezinom glasu ili načinu na koji je govorila nisam mogao pronaći ništa poznato. No ona je mene nedvojbeno poznavala. Osjećao sam se kao da gledam u prizor s De Chiricove slike: ženina izdužena sjena presijeca pustu ulicu i pruža se prema meni, ali ona je negdje jako daleko izvan prostora moje svijesti. Zvono je neprekidno zvonilo blizu mog uha.

"Jeste li zaspali?" upitala je djevojka sasvim tihim glasom, pa nisam bio siguran da sam je čuo.

"Ne, ne spavam", odgovorio sam.

"Mogu li vam se približiti? Mnogo mi je lakše ako govorim tiho."

"Nemam ništa protiv" odgovorio sam i dalje držeci oči zatvorene.

Primaknula je svoju ležaljku dok nije dotaknula onu u kojoj sam ležao. Za čuo se tup, drveni udarac.

Udno, pomislio sam. Zatvorenih očiju, njezin mi je glas zvučao sasvim drugačije.

"Mogu li govoriti? Bit ću vrlo tiha, a vi mi ne morate odgovarati. Možete čak zaspati, nije važno."

"Kako hoćete."

"Zbilja je za čuo u uhu nešto ljudska bića umiru."

Primaknula je usta mojem uhu, pa su se njezine riječi i probijale u mene zajedno s njezinim toplim, vlažnim dahom.

"Zašto?" upitao sam.

Stavila je prst na moje usne kao da ih želi zapečatiti.

"Bez suvišnih pitanja", rekla je. "Ne otvarajte oči. Važi?"

Slabo sam kimnuo glavom.

Pomaknula je prst s mojih usana i stavila ga na moje zapeš e.

"Željela bih da imam skalpel. Otvorila bih tijelo i pogledala unutra. Ne mislim na truplo. Nego u samu smrt. Imam dojam da nešto takvo mora postojati. Nešto oblo i meko, poput gumene loptice, s umrtvljenom jezgrom živaca. Željela bih izvaditi tu stvar iz mrtve osobe i pogledati unutra. Oduvijek se pitam kako izgleda ta stvar iznutra. Možda je suha poput osušene paste za zube. Što mislite? Ne, nemojte ništa govoriti. S vanjske strane je meka, i što više prodireš u sredinu, sve je tvr a. Želim probiti kožu i izvaditi tu meku tvar i razrezati je u komadi e, upotrebljavaju i skalpel ili perorez. Potom bih na isti na in produžila prema središtu, otkrivaju i da je ta tvar sve tvr a dok ne bih stigla do same jezgre. Jezgra je sasvim mala, nalik kuglici iz kugli nog ležaja, ili biseru, i jako tvrda. Ne mislile li i vi da je tako?"

Nekoliko puta je pro istila grlo.

"Jedino o tome razmišljam ovih dana. Vjerojatno zato što imam jako puno slobodnog vremena. Kad ovjek nema ništa ime bi se zabavio, misli odlutaju jako, jako daleko. Ali, kad misli odlutaju toliko daleko, onda ih ovjek više ne uspijeva slijediti."

Pomaknula je prst s mojeg zapeš a i ispila ostatak Coca-Cole. Po osobitom zvuku kockica leda znao sam da je aša prazna.

"Ne brinite se za ma ka, ja motrim na njega. Kazat u vam ako se Noboru Wataya pojavi. Nemojte otvarati o i. Sigurna sam da se Noboru Wataya vrzma negdje uokolo. Sigurno e se pojaviti. ini mi se da ga ve vidim kako dolazi, kroz korov, ispod ograde, zastaju i da ponjuši cvije e usput, i malo pomalo sve je bliže..

Pokušao sam do arati izgled ma ka, ali jedino što sam uspio bila je nejasna, zatamnjena slika poput negativa izloženog svjetlosti. Što sam se vise trudio što to nije do arati sliku ma ka, zrake sunca što su se probijale kroz moje o ne vje e poništavale su i raznosile moju unutarnju tamu. Ono što sam uspio zamisliti bila je sasvim pogrešna, udna, izobli ena slika ma ka, u kojoj su tek neki detalji imali veze sa stvarnoš u, ali oni najvažniji dijelovi su nedostajali. Nisam se mogao sjetiti ni kako je ma ak izgledao dok je hodao.

Djevojka je nanovo stavila prst na moje zapeš e, vrhom prsta napravivši neodreden oblik. Odjednom sam osjetio da padam u novu vrstu mraka, bio je to sasvim druga iji mrak od onog koji sam do tog asa osje ao. Vjerojatno padam u san, pomislio sam. Nisam želio zaspati, ali tome se jednostavno nisam uspio oduprijeti. Leže i u platnenoj ležaljki, osje ao sam golemu težinu svojeg tijela, poput ne ijeg trupla koje me pritiskalo.

U tami koja me okruživala ugledao sam jedino etiri šape Noborua Wataye. etiri gotovo ne ujne i sme kaste šape s baršunastim jastu i ima. Te šape su sada negdje bešumno gazile tlom.

Ali gdje?

"Deset minuta je sasvim dovoljno" rekla je žena koja mi je telefonirala. Ne, ipak nije u pravu. Postoje slu ajevi kad deset minuta ima sasvim druga ije trajanje, tih deset minuta mogu se initi mnogo dulji ili kra i. Barem to sam jako dobro znao.

Kad sam se probudio, vidio sam da sam sam. Ležaljka u kojoj je djevojka ležala bila je prazna. Ru nik i cigarete i asopis bili su i dalje tu, ali ne i aša iz koje je pila Coca-Colu i kasetofon.

Sunce je po elo zalaziti na zapadu i sjene koje su tvorile grane obližnjeg hrasta treperile su na mojim koljenima. Pogledao sam na sat. etiri i petnaest. Ustao sam i osvrnuo se uokolo. Prostrani travnjak, isušen bazen, željezna ograda, kamena ptica, televizijska antena. Ali, ni traga od ma ka. A ni od djevojke.

ekaju i da se djevojka vrati zurio sam prema ma jem prolazu. Prošlo je deset minuta, ali ni ma ak ni djevojka nisu se pojavili. Sve je mirovalo. Imao sam osje aj da sam jezivo ostario dok sam spavao.

Ustao sam i pogledao prema ku i u kojoj nije bilo ni najmanjeg traga ljudske prisutnosti. Od stakala na prozorima odbijale su se užarene zrake zalaze eg sunca. Odustao sam od

daljnje otkriće, prešao preko travnjaka i prolazom se vratio do naše kuće. Ma kako nisam pronašao, ali barem se ne može reći da ga nisam tražio.

Vrativši se kući, najprije sam iz perilice izvadio oprano rublje, potom uzeo pripremiti jednostavnu večeru. U pola šest telefon je zazvonio dvanaest puta, ali nisam se javio. Tek nakon što je telefon prestao zvoniti, zvuk zvonjave ustrajno je vibrirao u večernjem sumraku poput estica prašine što trepere zrakom. Budilica je uporno tiktakala, vrhovima kazaljki pokazujući mi u smjeru treperavog prostora.

Zašto ne bih pokušao napisati pjesmu o ptici navijalici, pomislio sam. Zamisao mi se svidjela, ali prvi stih nikako mi nije padao na pamet. Osim toga, nisam bio uvjeren da bi se srednjoškolkama uopće svidjela pjesma o ptici navijalici.

Kumiko se vratila kući u pola osam. U posljednjih mjesec dana sve se kasnije vraćala i posla. Nije rijetkost da se vrati i poslije osam sati, katkada tek poslije deset uveče. Budući da sam sada ja sjedio kod kuće i pripremao večeru, nije morala žuriti s povratkom i brinuti se o kućanstvu. Osim toga, u redakciji časopisa nisu imali dovoljno stručnih osoba, i uza sve to i jedan od njezinih kolega bio je na bolovanju.

"Oprosti," rekla je, "posao nikako da završi, a od one djevojke koju smo honorarno zaposlili nikakve koristi."

Nalazio sam se u kuhinji i za večeru pripremao ribu prženu na maslacu, salatu i miso juhu. Kumiko je sjela za kuhinjski stol i prekrížila ruke.

"Gdje si bio u pola pet?" upitala je. "Zvala sam te da ti kažem kako u zakasniti."

"Ostali smo bez maslaca, pa sam otišao do samoposluge", slagao sam. "Jesi li bio u banci?"

"Jesam."

"A ma kak?"

"Nisam ga uspio pronaći. Kao što si mi rekla, otišao sam do napuštene kuće u prolazu, ali od njega ni traga. Bojim se da je odlutao mnogo dalje."

Nije mi ništa odgovorila.

Kad sam se nakon večere istuširao, zatekao sam Kumiko gdje sjedi u blagovaonici s ugašenim svjetlima. Pogrbljena u tami u sivoj košulji, podsjetila me na paket dostavljen na pogrešnu adresu.

Suše i kosu ručnikom sušio sam na kauču nasuprot Kumiko.

Tihim glasom koji sam jedva uspio razabrati, rekla je: "Sigurna sam da je ma kakve mrtav."

"Ne budi smiješna" odgovorio sam joj. "Za razliku od tebe, ja sam siguran da je dobro. Kad ogladni, vratit će se kući. To se već jednom dogodilo, sjećaj li se? Kad smo živjeli u četvrti Koenji..."

"Ovaj put je druga riječ", dodala je. "Ovaj put griješiš. Osjećam to. Ma kakve uginuo i trune negdje u travi. Jesi li detaljnije pregledao vrt oko napuštene kuće?"

"Kuća je možda napuštena, ali sigurno nekome pripada. Ne mogu tek tako upasti na nečiji posjed."

"Pa, gdje si to onda tražio ma kakve? Kladam se da se uopće nisi potrudio. Zato ga i nisi našao."

Uzdahnuo sam i nastavio sušiti kosu ručnikom. Želio sam još nešto reći, ali sam zašutio kad sam shvatio da Kumiko plače. Bilo je razumljivo. Kumiko je doista voljela tog ma kaka. S nama je još od našeg vjenčanja. Ubacio sam ručnik u pletenu košaru za prljavo rublje, otišao u kuhinju i iz hladnjaka izvadio limenku hladnog piva. Kakvog li bezveznog dana. Bezvezan dan u bezveznom mjesecu u bezveznoj godini.

Noboru Wataya, kamo si nestao? Je li ptica navijalica zaboravila naviti tvoju oprugu?

Riječi su potekle poput stihova pjesme.

Noboru Wataya,
Kamo si nestao?
Je li ptica navijalica
Zaboravila naviti tvoju oprugu?

Kad sam dopola ispio limenku piva, zazvonio je telefon.
"Javi se, ho eš li?" viknuo sam prema mraku u blagovaonici.
"Ne u, ni slu ajno!" odgovorila je. "Javi se ti."
"Ne da mi se."

Telefon je nastavio zvoniti, razbudivši estice prašine što su lebdjele u tami. Nitko od nas nije više progovorio ni rije . Pio sam pivo, Kumiko je i dalje nijemo plakala. Brojio sam dok je telefon odzvonio dvadeset puta i onda sam odustao. Nije imalo smisla brojiti u nedogled.

2

Pun mjesec i pomr ina sunca

O konjima koji umiru u konjušnicama

Pitam se, je li uistinu mogu e da jedno ljudsko bi e može savršeno razumjeti drugo?

Možemo potrošiti jako mnogo vremena i snage ozbiljno se trude i upoznati drugu osobu, ali koliko se doista možemo približiti pravoj naravi te osobe? Svim silama želimo sebe uvjeriti da poznamo drugu osobu, ali znamo li uistinu išta važno o toj osobi? Po eo sam ozbiljno razmišljati o tim stvarima tjedan dana nakon što sam napustio posao u odvjetni kom uredu. Sve do tada - cijeloga života - nisam se ozbiljnije bavio takvim pitanjem. Ni sam ne znam zašto. Vjerojatno zato što sam ve bio dovoljno zaokupljen samim životom. Drugim rije ima, bio sam odve zaposlen da bih razmišljao o vlastitim problemima.

Baš kao što jako važni doga aji u ne ijem životu imaju bezazlene po etke, na to me naveo jedan sasvim banalan slu aj. Jednog jutra nakon što je Kumiko na brzinu doru kovala i odjurila na posao, ubacio sam rublje u perilicu, namjestio krevet, oprao posu e i usisao stan. Potom, u društvu ma ka, sjeo sam na verandu i uzeo provjeravati oglase u kojima su se razne stvari oglašavale ili nudile na prodaju. Oko podneva sam pojeo nešto lagano i potom otišao u supermarket. Ondje sam kupio namirnice potrebne za ve eru i na odjelu rasprodaje uzeo deterdžent, papirnate ubruse i toaletni papir. Vrativši se ku i obavio sam pripreme za ve eru i polom legao na kau s knjigom u ruci, ekaju i da se Kumiko vrati s posla.

Tek odnedavno nisam radio i takav na in života u inio mi se osvježavaju im. Nisam više bio obvezan svakodnevno putovati na posao u prenapu enoj podzemnoj željeznici, a ni susretati se s ljudima s kojima se nisam želio sresti. Nisam više morao primati zapovijedi od bilo koga niti ih ikomu davati. Nisam više morao jesti zajedno s kolegama s posla u prenapu enim restoranima u poslovnoj etvrti. Nisam više morao razgovarati o bejzbolskoj utakmici odigranoj ve er prije. Napokon! A najbolje od svega, mogao sam itati knjigu koju poželim, kad god mi se to prohtije. Nisam imao pojma koliko e takav novi na in života potrajati, ali nakon tjedan dana neodlaženja na posao, uživao sam u njemu i sasvim svjesno nisam želio razmišljati o budu nosti. To je vjerojatno bio moj veliki godišnji odmor za koji sam znao da e kad-tad prestati, ali sve dok je trajao želio sam u njemu uživati.

Ve zadugo nije mi polazilo za rukom pro itati knjigu jedino iz vlastitog užitka, osobito lijepu književnost. Sve što sam pro itao u nekoliko posljednjih godina imalo je veze s pravom ili se radilo o tekstovima koje sam mogao letimice pregledati voze i se vlakom na posao. Jako dobro sam znao da tijekom radnog vremena u uredu nitko od osoblja ne bi smatrao doli nim

da me vidi kako čitam neku knjigu koja se ne odnosi na pravo. Štoviše, da sam si to dopustio i da su kojim slušajem u ladici mojega radnog stola ili u aktovki otkrili neku knjigu iz lijepe književnosti, uopće ne sumnjam da bi na mene gledali onako kako se gleda na šugavog psa. "Ah, i vi volite književnost, baš lijepo" netko od njih bi se našalio sa mnom, "i ja. U djetinjstvu sam puno čitao." Za njih je književnost predstavljala nešto što se čita u mladosti. Kao što se u kasno proljeće beru jagode, a u jesen odlazi u berbu grožđa.

Ipak, te se veče nisam mogao osloboditi napetosti i prepustiti čitanju lijepe književnosti jer je Kumiko kasnila kući s posla. Uglavnom se vraćala oko pola sedam, a ako je znala da će se zakasniti, makar i deset minuta, uvijek me o tome obavještavala. U takvim stvarima bila je vrlo savjesna. Ali, taj dan je bio iznimka. U sedam sati još uvijek nije bila kod kuće a nije me ni nazvala. Več sam narezao meso i povrće kako bih ih mogao po hiti pripremati istog trena kad dođe. Nisam planirao neku veliku gozbu, jednostavno sam želio popržiti komadiće junetine, luka, zelene paprike i sojine klice s malo soli, papra, sojinog umaka i na koncu ih zaliti s malo piva - recept iz mojih samih dana. Riža je već bila kuhana, miso juha još topla, a povrće narezano i spremno da ga ubacim u tavu. Jedino je Kumiko nedostajala. Bio sam već jako gladan, pa sam pomislio da svoj dio priprelim i pojedem sam, ali nisam želio tako postupiti jer sam osjećao da ne bi bilo ispravno.

Sjedio sam za kuhinjskim stolom, pijuckao pivo i žvakao ustajale krekerke koje sam pronašao u dnu kuhinjskog ormara. Promatrao sam kako se mala kazaljka sata polako pomiče i prelazi oznaku za sedam sati i trideset minuta.

Došla je poslije pola deset. Izgledala je vrlo umorno. Oči su joj bile zakrvavljene, loš znak. Nešto loše bi se dogodilo kad god su joj oči bile crvene. Ne uzbuđujući se, rekao sam u sebi, budi smiren i prirodan. Ne uzrujavaj se.

"Žao mi je", počela se opravdavati. "Tek maloprije sam završila. Htjela sam te nazvati, ali razne stvari su se ispriječile pa nisam uspjela ugrabiti ni tren vremena."

"Nema veze, nemoj se mučiti time", rekao najnormalnijim tonom ne želeći od toga praviti slučaj. Zapravo se nisam ni ljutio. I meni se to dogodilo bezbroj puta. Odlazak na posao može stvoriti hrpu problema, to je sve drugo samo ne bezbrižan i smiren život... Nije to isto što i ubrati buket lijepih ruža za baku koja zbog prehlade leži u krevetu i odnijeti joj ga jedva nekoliko ulica dalje. Ponekad morate obavljati neugodne stvari s neugodnim ljudima, a prilika da se makar nakratko javite kući i jednostavno se ne ukaže. Istina je, dovoljno je trideset sekunda da utipkate broj i kažete: "Večeras ću se kasno vratiti, ne brini." Telefoni su svuda oko vas, ali jednostavno ne uspijete to učiniti.

Počeo sam kuhati. Upalio sam plin, ulio ulje u tavu. Kumiko je izvadila pivo iz hladnjaka i išla iz kredenca, hitro pregledala hranu koju sam počeo pripremati i sjela za kuhinjski stol ne rekavši ni riječi.

"Trebao si jesti bez mene", rekla je.

"Nije važno. Nisam bio toliko gladan."

Dok sam pržio meso i povrće, Kumiko se otišla osvježiti. Mogao sam je čuti kako se umiva vodom i pere zube. Tren kasnije izašla je iz kupaonice, držeći nešto u rukama. Bili su to papirnati ubrusi i toaletni papir koje sam kupio u supermarketu.

"Zašto su kupio baš ove stvari?" upitala je umornog glasa.

Jednom rukom držeći tavu, pogledao sam u nju. Zatim sam skrenuo pogled na kutiju s papirnatim ubrusima i pakiranje toaletnog papira. Nisam imao blage veze što mi pokušava reći.

"Što mi želiš reći? To su obični papirnati ubrusi i toaletni papir. Trebaju nam. Nismo ostali bez njih, ali ne može se pokvariti ako ih imamo na zalihama."

"Naravno da ne može. Ali nije mi jasno zašto si kupio baš svijetloplave ubruse i toaletni papir na cvjetice"

"Ne kopam", rekao, pokušavajući se kontrolirati. "Našao sam ih na rasprodaji. Ne može ti nos pomodrijeti od plavih ubrusa. Vrlo važno!"

"E pa, meni je važno. Jednostavno ne podnosim plave ubruse i toaletni papir na cvjetni e. Zar to ne znaš?"

"Ne, ne znam", rekoh. "Zašto ti se ne svi aju? Imai li koji osobit razlog?"

"Ne postoji nijedan osobit razlog zbog kojih mi se ne svi aju. Jednostavno ih ne podnosim. Tebi se ne svi aju podmeta i ispod telefona, termosice s cvjetnom dekoracijom i zvonaste traperice sa zakovicama. A isto tako ne voliš kad su mi nokti nalakirani. Ni ti ne možeš re i zašto. To je jednostavno stvar ukusa."

Zapravo sam joj mogao objasniti razloge za svaku od stvari koje je navela, ali nisam želio dolijevati ulje na vatru.

"Slažem se", rekoh. "To je jednostavno stvar ukusa. Ali zar mi želiš re i da za šest godina koliko smo u braku ti baš nikad nisi kupila plave papirnate ubruse ili toaletni papir na cvjetni e?"

"Nisam. Baš nikad", odgovorila je Kumiko odlučno.

"Stvarno?"

"Najstvarnije. Ubrusi koje ja kupujem su bijeli, žuti ili ružičasti. Samo takve kupujem. Ja *nikada* ne kupujem toaletni papir s bilo kakvim šarama, samo onaj jednobojni. Zapanjena sam što tolike godine živiš sa mnom a da toga nisi svjestan."

I ja sam bio jednako iznenađen kada sam shvatio da za šest godina ni jedan jedini put nisam upotrijebio plave ubruse ili toaletni papir s bilo kakvim uzorkom.

"I kad smo već kod toga, da ti još i ovo kažem" nastavila je. "Jednostavno mi se gadi junetina koja se pržila zajedno sa zelenom paprikom. Jesi li to znao?"

"Ne, zbilja nisam", odgovorih joj.

"E pa, istina je. I ne pitaj zašto. Jednostavno ne mogu podnijeti miris tih dviju namirnica u istoj tavi.

"Hoćeš re i da za ovih šest godina još nikada nisi zajedno pripremila junetinu sa zelenom paprikom?"

Odmahnula je glavom. "Zelene paprike jedem u salati. A meso pržim s lukom. Ali, još nikad nisam zajedno pržila junetinu i zelenu papriku."

Uzdahnuo sam.

"Jesi li ikada pomislio da je to nešto čudno?" upitala je.

"Jesam li pomislio da je to nešto čudno? Ma uopće mi nije palo na pamet". rekoh, pokušavajući se prisjetiti je li, otkad smo se vjenčali, ikad pojela neko jelo s prženom junetinom i zelenom paprikom. Naravno, nisam se toga mogao sjetiti.

"Živiš sa mnom sve ove godine," nastavila je, "ali kada si uistinu ozbiljno pomislio na svoju sreću? Jedina osoba na koju si ikada mislio si ti, samo ti."

"E kakaj malo", rekoh, ugasivši plin i odloživši tavu. "Želio bih da razjasnimo neke stvari. Možda imaš pravo. Možda sam mogao izabrati ubruse neke druge boje i drugačiji toaletni papir, i obratiti već u pozornost na to što kuham. Ali, to ne zna i da tebi i tvojoj sreći nisam posvetio dovoljno veliku pažnju. Živo mi se fućka koje su boje ubrusi. Sigurno bih se iznenadio da na stolu zateknem crne ubruse, ali bijeli, plavi, svejedno mi je. Ista stvar je s junetinom i zelenim paprikama. Zajedno, odvojeno, meni je svejedno. Pržena junetina i zelene paprike mogu nestati s lica zemlje, to mi ništa ne bi značilo. To nema nikakve veze s tobom, s mojim odnosom prema tebi, s našim zajedničkim životom. Jesam li u krivu?"

Nije mi ništa odgovorila. U dva velika gutljaja iskapila je pivo i zagledala se u praznu bocu.

Sadržaj tave sam istresao u kantu za smeće. Toliko o junetini i zelenim paprikama i lukovima i sojinim klicama. Zbilja čudno, pomislio sam. Jednog trena hrana, drugoga već smeće. Otvorio sam pivo i otpio iz boce.

"Zašto si to učinio?" upitala je.

"Jer se tebi ne sviđa."

"Ali *ti* si to mogao pojesti."

"Izgubio sam tek. Odjednom se ni meni više ne sviđa junetina pržena sa zelenim paprikama."

Slegnula je ramenima. "Kako god ti želiš."

Stavila je ruke na stol, lice položila na njih i ostala u tom položaju. Mogao sam vidjeti da ne pla e niti spava. Pogledao sam u praznu tavu na štednjaku, skrenuo pogled prema Kumiko, i ispio svoje pivo. Baš blesavo. Koga još briga za toaletni papir i zelene paprike?

Prišao sam joj i stavio joj ruku na rame.

"Dobro", rekoh. "Sada sam shvatio. Nikad više ne u kupiti plave ubruse ili toaletni papir na cvjeti e. Obe avam ti. One koje sam danas kupio sutra u zamijeniti za neke druge. A ako ih ne budu željeli zamijeniti, spalit u ih u vrtu. A pepeo u baciti u more. I ne u više pržiti junetinu i zelene paprike. Nikad više. Ubrzo e i miris prženja izvjetriti. Daj, zaboravimo cijelu ovu stvar."

Ona je i dalje šutjela. Mogao sam iza i na sat vremena i prošetati ne bih li je zatekao bolje volje kad se vratim ku i, ali znao sam da su šanse za to jako male. Ovo nije mogao razriješiti nitko osim mene.

"Slušaj, znam da si umorna" rekoh. "Odmori se malo, pa možemo nekamo na *pizzu*. Kad smo posljednji put bili na *pizzi*? Recimo *pizzu* s in unima i lukom. Podijelit emo jednu veliku popola. Ne e nam ništa biti ako tu i tamo ve eramo vani."

Ni to nije upalilo. Ostala je licem oslonjena o ruke.

Nisam znao što bih joj još rekao. Sjeo sam i zagledao se u nju s druge strane stola. Uši su joj se vidjele kroz kratku crnu kosu. Imala je naušnice koje nikad prije nisam vidio, zlatni si ušni visuljci u obliku ribe. Kad li ih je kupila? I gdje? Osjetio sam potrebu za cigaretama, prošao je tek mjesec dana otkako sam prestao pušiti. Zamislio sam kako uzimam cigarete i upalja iz džepa, stavljam cigaretu u usta i pripaljujem je. Udahnuo sam punim plu ima. Vonj pržene junetine i povr a štipao me za nosnice. Iskreno govore i, umirao sam od gladi.

Pogled mi je pao na kalendar na zidu. Kalendar je pored ostaloga pokazivao i mjese eve mijene. Bližio se uštap, što je zna ilo da e Kumiko dobiti menstruaciju.

Tek nakon što sam oženio Kumiko postao sam zbilja svjestan da sam stanovnik Zemlje, tre eg planeta u Sun evu sistemu. Živio sam na Zemlji, Zemlja se okretala oko Sunca, a oko Zemlje okretao se Mjesec. Ovako ili onako, to e se nastaviti dovijeka (ili do onoga što se može smatrati vje noš u u usporedbi s trajanjem mogeg života). Ono što me navelo da tako razmišljam bila je nevjerovatna to nost menstrualnog ciklusa od dvadeset i osam dana u moje žene. Njezin menstrualni ciklus bio je savršeno uskla en s rastom i opadanjem mjeseca. Njezine mjese nice bile su uvijek teške. Nekoliko dana prije no što bi dobila, postala bi razdražljiva, ak depresivna. Tako su, barem neizravno, mjese eve mijene i za mene postale jako važne. Morao sam paziti da ne izazovem bilo kakav nepotreban razgovor ili problem. Prije no što smo se vjen ali, jedva sam i primje ivao mijene mjeseca. Možda bih pogledao u mjesec, ali njegov lik u bilo kojoj od mijena uop e nisam doživljavao kao nešto osobno. Ali, otkad sam se oženio, oblik mjeseca mi se stalno vrzmao po glavi.

Bio sam s nekoliko žena i prije Kumiko, i naravno, svaka je dobivala menstruaciju. Neke su je podnosile jako teško, neke lako, nekima su završavale ve nakon tre eg dana. drugima bi potrajale itav tjedan, u nekih su bile redovne, drugima bi zakasnile desetak dana i tada bih se jako zabrinuo. Neke djevojke su tada bile loše raspoložene, na drugima se to uop e nije primje ivalo. Ali, dok nisam oženio Kumiko, ja ni s jednom od njih nisam živio. Sve do tada, za mene su promjene u prirodi predstavljale promjenu godišnjih doba. Zimi bih navukao kaput, ljeti je bilo vrijeme za sandale. Ništa više. S brakom ne samo što sam zapo eo oblik suživota, nego i novi koncept cikli nosti: mjese eve mijene. Jedino jednom zgodom Kumiko nekoliko mjeseci nije imala menstruaciju, ali tada je bila trudna.

"Oprosti", rekla je, podignuvši pogled. "Nije mi bila namjera istresti se na tebe. Umorna sam i loše raspoložena."

"Sve je u redu", rekoh pomirljivo. "Kad si umorna, bolje je to podijeliti s nekim. Lakše ti je."

Kumiko je polako i duboko udahнула i potom izdahnula.

"A ti?" pitala je.

"Što to, a ja?"

"Kad si umoran, ti to ni s kim ne dijeliš. Jedino ja dijelim svoj umor. Zašto je tako?"

Odmahnuo sam glavom. "Nisam to nikad primijetio, ili barem toga nisam svjestan", reko.

"Možda negdje duboko u sebi imaš kakav bunar pa u njega možeš viknuti 'kralj ima magare e uši' i onda je sve u redu."

Zamislilo sam se nakratko nad onim što mi je rekla.

"Možda imaš pravo."

Kumiko je ponovno pogledala u praznu bocu. Zagledala se u naljepnicu, potom u grli, a onda ju je polako okrenula.

"Dobit u menstruaciju", rekla je. "Mislim da sam zbog toga loše raspoložena."

"Znam", odgovorio sam. "Nemoj se zbog toga brinuti. Nisi jedina koja trpi zbog mijena mjeseca. Na primjer, konji, znaš li koliko ih uquine kad je mjesec pun?"

Ostavila je bocu, i otvorenih usta se zagledala u mene.

"Odakle ti odjednom takve misli? Zašto mi spominješ konje?"

"Pročitao sam u novinama prije nekoliko dana. Namjeravao sam ti to reći, ali sam zaboravio. Riječ je o razgovoru s nekim veterinarom koji je izjavio da su konji životinje koje su pod jakim utjecajem mjese evih mijena, kako tjelesno tako i emocionalno. Njihova psihofizička ravnoteža poremeti se pojavom punog mjeseca i dobivaju kojekakve tjelesne tegobe. U noć i punog mjeseca, mnogi od njih se razbole, a dobar dio uquine. Nitko još nije siguran zašto se to događa, ali statistički podaci pokazuju da je to zbilja tako. Veterinari koji se brinu o konjima za punog mjeseca se nikad ne stignu naspavati jer su jezivo zaposleni"

"Baš zanimljivo" prokomentirala je Kumiko.

"Pomrčina sunca izaziva još teže posljedice. Tijekom same pomrčine događa se prava tragedija za konje, ne možeš ni zamisliti koliko konja uquine u tom kratkom vremenu. Dakle, ono što želim reći jest da i ovog časa veliki broj konja ugiba u nekim dijelovima svijeta. Nije ništa strašno ako svoje muke istreseš na nekoga. Zato ti govorim da zbog toga ne drammatiziraš. Pomisli na konje koji umiru. Pokušaj zamisliti kako u nekoj konjušnici leže na sijenu, pjena im izbija na usta, u agoniji za punog mjeseca..."

U inilo mi se da se načas ozbiljno zadubila u razmišljanje o konjima što umiru u konjušnicama.

"Jedno ti moram priznati," rekla je prilično pomirljivim tonom, "ti zbilja imaš udnovatu moć da uvijek uvjeriš u nešto!"

"Kad je tako, presvuci se pa idemo na *pizzu*."

Te noći, ležeći uz Kumiko u našoj spavaćoj sobi pogašenih svjetala, zurio sam u strop i pitao se koliko toga doista znam o vlastitoj ženi. Sat je pokazivao dva poslije ponoći, a ona je u vrstu spavala. U mraku sam razmišljao o plavim ubrusima i toaletnom papiru na cvjetice, o junetini i zelenim paprikama. Sve ovo vrijeme živio sam s njom sasvim nesvjestan koliko mrzi te stvari. Premda su one, same po sebi, bile sasvim beznačajne. Ništavne. Nešto čemu se trebalo nasmijati, a ne od toga praviti problem. Malo smo se sporije krali i za nekoliko dana sve čemu zaboraviti.

No ovaj put je bilo drugačije. Osjećao sam svojevrsnu nelagodu, kao da mi je žablja kost zapela usred grla. Jer, moglo je biti posrijedi nešto uistinu sudbonosno. Štoviše, vjerojatno je tako i bilo. Možda je to bio tek početak nečega što će prerasti u nešto mnogo veće i značajnije. Možda sam se nalazio na rubu nečega velikog, meni sasvim nepoznatog, a unutra je ležao svijet koji je pripadao isključivo Kumiko. Vidio sam ga kao veliku, mraku sobu usred koje sam stajao s upaljačem za cigarete u ruci. Njegov slabi plamen osvjetljivao je tek jedan kut sobe.

Hoću li ikada vidjeti ostale dijelove te sobe? Ili ću ostarjeti i umrijeti a da je zapravo nikada nisam valjano upoznao? U tom slučaju, kakva je onda bila svrha bračnog života koji sam vodio? Kakva je onda uopće bila svrha mojega života ako sam ga provodio u krevetu s nepoznatom osobom?

Ter no i nisam prestao razmišljati o tim stvarima, ali i idu ih dana i mjeseci esto sam o tome razmišljao. Tek mnogo kasnije shvatio sam da sam tada dotaknuo srž problema.

3

Šešir Malte Kano

Boja medovine

Allen Ginsberg i križari

Bio sam u kuhinji i pripremao nešto lagano za jelo kad je telefon ponovno zazvonio.

Narezao sam dvije kriške kruha, namazao ih maslacem i senfom, prekrio tanko narezanim ploškama raj ice i sira i spojio ih, stavio sendvi na dasku za rezanje i upravo se spremao prerezati ga na dva dijela kad je zazvonio telefon.

Pustio sam da telefon zazvoni tri puta, onda sam sendvi prerezao na dva dijela. Zatim sam ga prenio na tanjur, oprao nož i vratio ga u ladicu s noževima, nakon ega sam u šalicu ulio kavu koju sam podgrijao.

Telefon je i dalje zvonio. Možda petnaest puta. Odustao sam i javio se. Isprva sam mislio da se nikako ne u javiti, ali mogla je bili Kumiko.

"Dobar dan", za uo sam ženski glas. U inilo mi se da ga nikada prije nisam uo. Nije pripadao ni Kumiko ni onoj udnoj djevojci koja me prije nekoliko dana nazvala dok sam kuhao špagete.

"Željela bih govoriti s gospodinom Toruom Okadom", za uo sam ženski glas. Izražavala se i izgovarala rije i kao da je itala unaprijed pripremljen tekst.

"Ja .sam" potvrdio sam.

"Vi ste muž gospo e Kumiko Okada?"

"Tako je", ponovno sam odgovorio potvrdno. "Kumiko Okada je moja supruga."

"A stariji brat gospo e Okada je Noboru Wataya?"

"Tako je", odgovorih sa za u uju im strpljenjem. "Noboru Wataya je stariji brat moje supruge."

"Gospodine, ja se prezivam Kano."

Pri ekao sam da nastavi. Nenadano spominjanje Kumikinog starijeg brala u meni je istog trenu probudilo oprez. Tupim krajem olovke koja je ležala pokraj telefona po ešao sam se po zatiljku. Prošlo je pet ili šest sekunda tijekom kojih je vladao tajac. Iz slušalice nije izlazio nikakav zvuk, kao da ju je prekrila rukom i možda se s nekim tiho savjetovala.

"Halo?" upitah zabrinuto.

"Molim vas, ispri ajte me", dodala je žena, "u tom slu aju zamolit u vas da mi dopustite da vas malo kasnije ponovno nazovem."

"Samo tren, budite ljubazni pa mi... "

Ali ona je ve prekinula vezu. Zagledao sam se u slušalicu u ruci i potom je opet prinio uhu. Nisam pogriješio, žena je prekinula vezu.

Sjeo sara za kuhinjski stol, pojeo sendvi i popio kavu. U trenutku u kojem je telefon zazvonio o ne emu sam razmišljao, ali sada se više nisam mogao sjetiti o emu. Drže i nož u ruci kako bih prerezao sendvi na dvije polovice, nedvojbeno sam o ne emu razmišljao. I to o ne emu važnom. Ne emu ega sam se neuspješno pokušavao prisjetiti jako dugo vremena. To mi je palo na pamet upravo u trenu kad sam se spremao prerezati sendvi , ali sada sam opet

zaboravio. Jedu i sendvi , upinjao sam se iz petnih žila ne bih li se sjetio. Ali, ništa od svega. Ono ega sam se bio sjetio, ve se vratilo u tamno podru je moje svijesti iz koje se i pojavilo.

Završio sam s jelom i prao posu e, kad je telefon nanovo zazvonio. Ovog puta sam podignuo slušalicu gotovo istog asa kad je zazvonio.

Opet sam za uo ženski glas, koji je kazao "Halo?" ali ovog puta bila je Kumiko.

"Da?" odgovorio sam.

"Kako si?" upitala je. "Jesi li štogod pojeo?"

"Aha, upravo sam završio. A ti?" uzvratio sam istim pitanjem.

"Ništa", odgovorila je. "U velikom sam poslu. Od jutros nisam stala. Kad uhvatim malo vremena, kupit u sendvi . A što si ti jeo?"

Opisao sam joj kakav sam sendvi napravio.

"Kužim" rekla je bez imalo zavisti. "Slušaj, jutros sam ti zaboravila re i. Nazvat e te izvjesna žena koja se preziva Kano."

"Ve je zvala", rekoh. "Prije nekoliko minuta. Ali, samo je spomenula naša imena - tvoje i moje i tvoga brata - i prekinula. Nije mi rekla što želi. O emu se radi?"

"Prekinula je?"

"Rekla je da e malo kasnije opet nazvati."

"Dobro. Slušaj, ako te još jednom nazove, u ini onako kako ti kaže. Ovo je jako važno. Mislim da se želi na i s tobom zbog odre enih razloga."

"Kada? Još danas?"

"Zašto ne? Imaš li nešto ve dogovoreno? Trebaš li se s nekim drugim vidjeti?"

"Ma ne", odgovorih joj. Nisam imao nikakvih planova ni išta dogovoreno, ni ju er, ni danas, ni sutra.

"Ali, reci mi, tko je ta žena? I što želi od mene? Volio bih da barem nešto znam prije no što ponovno nazove. Ako se radi o kakvom poslu za mene, volio bih da nema veze s tvojim bratom. Ne želim imati ništa s njime. Mislim da to jako dobro znaš."

"Ne, to nema nikakve veze s poslom" rekla je jedva primjetno uznemirenim tonom. "Radi se o ma ku."

"O ma ku?"

"Oprosti, moram prekinuti. ekaju me. Pravo je udo što sam te uop e uspjela nazvati. Rekla sam ti, još nisam ni ru ala. Nazvat u te opet im budem malo slobodnija."

"Slušaj, znam da si zauzeta, ali imaj i ti malo razumijevanja za mene. Želim znati što se doga a... Kakve veze s time ima ma ak? Je li ta žena..."

"U ini onako kako ti ona bude rekla, dobro? Jesi li me razumio? Ovo je vrlo ozbiljno. Ostani kod ku e i ekaj njezin poziv. Sada moram prekinuti."

I prekinula je.

Kad je telefon zazvonio u pola tri, kunjao sam na kau u. Najprije sam pomislio da je zazvonila budilica. Pomaknuo sam ruku da je isklju im, ali ni traga od budilice. Nisam se nalazio u krevetu nego na kau u, i nije bilo jutro nego poslijepodne. Ustao sam i došao do telefona.

"Halo?" rekao sam.

"Halo?" odgovorio je ženski glas. Bila je to ista ona žena koja je nazvala oko podneva. "Gospodin Toru Okada?"

"Ja sam. Ja sam Toru Okada."

"Gospodine, ja se prezivam Kano", rekla je.

"Vi ste dama koja je jutros nazvala, zar ne?"

"Žao mi je ako sam bila neuljudna. Gospodine Okada, budite toliko ljubazni, pa mi recite jeste li možda slobodni danas popodne?"

"Jesam, danas nemam nikakvu dogovorenu obvezu."

"U tom slu aju... premda znam da je ovo sve ovako iznenada, možemo li se ikako na i?"

"Kada? Danas? Odmah?"

"Da."

Pogledao sam na sat. Zapravo, nisam morao jer sam ga pogledao prije trideset sekunda. Ipak, želio sam biti siguran. I dalje je bilo 14 i 30.

"Ho e li potrajati?" upitao sam.

"Vjerujem da ne e. Ali, možda i potraje dulje no što mislim. U ovome trenu teško mi je to no re i."

Bez obzira na to koliko naš susret mogao potrajati, nisam imao izbora. Kumiko mi je rekla da postupim onako kako ta žena kaže, jer da je stvar krajnje ozbiljna. Ako je ona rekla da je stvar krajnje ozbiljna, onda zbilja jest, i pametnije je da tako i postupim.

"Shva am", odgovorih. "Gdje emo se na i?"

"Je li vam slu ajno poznat Hotel Pacifik, s druge strane postaje Shinagawa?"

"Jest."

"U prizemlju je kavana. ekat u vas ondje u etiri sata, ako vam tako odgovara."

"Dogovoreno", uzvratih.

"Ja imam trideset i jednu godinu, i na glavi u imati crveni plasti ni šešir", rekla je žena.

Baš krasno, pomislio sam. Bilo je ne ega udnog u na inu na koji se ta žena izražavala, pa me na as uspjela zbuniti. Ali, nisam mogao to no odredili što je to s njom u vezi bilo udno. Niti je postojao ikakav razlog zbog kojeg jedna tridesetjednogodišnjakinja ne bi nosila crveni plasti ni šešir. "Shva am", rekoh. "Siguran sam da u vas prepoznati."

"Za svaki slu aj, gospodine Okada, biste li bili toliko ljubazni da me upoznate s nekim vašim osobnim detaljem?" upitala je.

Zamislilo sam se. Kakav sam joj to "osobni detalj" mogao navesti? Imam li uop e ijedan?

"Imam trideset godina, visok sam metar i sedamdeset dva, težak šezdeset tri kilograma, imam kratku kosu. Ne nosim nao ale." Dok sam joj govorio, shvatio sam da ti podaci teško mogu predstavljati neki osobni detalj. Može se dogoditi da je u kavani Hotela Pacifik prisutno pedesetak sli nih ljudi. I prije sam ondje bio. To je golemo mjesto. Morao sam prona i nešto mnogo jednostavnije i uo ljivije. Ali, ništa mi nije padalo na pamet. Naravno, i ja sam imao neke osobite detalje. Posjedovao sam plo u *Sketches of Spain* s potpisom Milesa Davisa. Imao sam vrlo sporo bilo: u normalnim okolnostima 47 otkucaja u minuti, a u velikoj vru ici ili povišenoj tjelesnoj temperaturi jedva 70. Od asa kada sam napustio posao, mogao sam se sjetiti imena sve bra e Karamazov. Ali, sve su to bile stvari koje nisu predstavljale uo ljive tjelesne detalje.

"Što mislite odjenuti?" upitala je.

"Aha, da..." odgovorih. Ali ak i medu svojim odjevnim predmetima nisam imao ništa osobito uo ljivo. "Ne znam, još nisam odlu io. Uvijek se odlu im u posljednji tren."

"Onda vas molim da stavite kravatu na to kice" rekla je odlu no. "Što kažete, imate li kravatu na to kice?"

"Mislim da imam", odgovorih. Imao sam tamnomodru kravatu sa si ušnim svijetložu kastim to kicama. Kumiko mi ju je poklonila nekoliko godina prije za ro endan.

"Onda vas lijepo molim, budite toliko ljubazni pa je stavite", rekla je. "Unaprijed se radujem našem susretu u etiri sata." Potom je spustila slušalicu.

Otvorio sam ormar s odje om i potražio kravatu na to kice. Ali, nigdje je nisam mogao na i. Zavirio sam u sve ladice, otvorio svaku kutiju s odje om u ormaru. Ni traga kravati na to kice. Da se kravata nalazi u ku i, ve bih je bio našao. Kumiko je bila jako pažljiva u odlaganju i razvrstavanju odje e, jednostavno je bilo nemogu e da je kravatu stavila na neko drugo mjesto, a ne na ono za to odre eno. Kao i uvijek, kako moja tako i njezina odje a bila je složena savršenim redom, košulje složene u zasebnoj ladici bez i najmanjeg nabora. Moji džemperi posloženi u nekoliko velikih kutija obilno ispunjenih kuglicama naftalina. U jednoj kutiji nalazila se odje a koju je nosila kao studentica. Tamnomodra kuta, minisuknja cvjetnih šara, ostali odjevni predmeti, složeni poput fotografija u starom fotoalbumu. Nisam mogao shvatiti zbog ega je i dalje uvala te stvari. Vjerojatno ih je sa uvala i donijela sa sobom jer

joj se nije ukazala zgoda da ih baci. Ili ih ie možda namjeravala poslati u Bangladeš. Ili ih jednog dana donirati kao kulturno blago davno prošlog vremena. Ali, od moje kravate na to kice nigdje ni traga.

S rukom na vratima ormara, pokušavao sam se prisjetiti kada sam posljednji put imao tu kravatu na sebi. Ali, uopće se nisam mogao sjetiti. Bila je to elegantna kravata dojmljivog izgleda, ali odveć napadna za ured. Da sam je nosio u uredu, netko bi tijekom pauze za ručak poeo hvaliti njezinu boju ili otkačen izgled. A već to bi bilo svojevrsno upozorenje. U uredu u kojem sam radio nije bilo mudro upadati u oči na takav način. Zato je, kad sam odlazio na posao, nisam nijednom stavio. Radije sam je nosio u nekim drugim, mnogo opuštenijim ili manje službenim prilikama: za koncert ili neku posebnu večeru u dobrom restoranu, kad je Kumiko željela da smo "doli no odjeveni", premda takvih zgoda nije bilo mnogo. Kravata je jako dobro pristajala uz moje tamnomodro odijelo, a ona ga je jako voljela. Ipak, nisam se mogao sjetiti kada sam posljednji put nosio tu kravatu.

Nakon što sam još jednom pomno pregledao sadržaj ormara, odustao sam. Ovako ili onako, kravata na to kice je nestala. I što sad? Odjenuo sam modro odijelo, plavu košulju i prugastu kravatu. Nisam se previše brinuo. Možda me neće tako lako uočiti, ali ja u mnogo lakše pronaći tridesetjednogodišnju ženu s crvenim plastičnim šeširo.

Spreman za izlazak, sjeo sam na kauč i zagledao se u zid. Prošlo je mnogo vremena otkad sam posljednji put na sebi imao odijelo. U normalnim okolnostima, to trodjelno, tamnomodro odijelo "za jesen, zimu i proljeće" vjerojatno bi bilo odveć debelo za ovo doba godine, ali na sreću, padala je kiša i zrak je bio prohladan. To isto odijelo nosio sam posljednjeg radnog dana u uredu, u travnju. Odjednom sam se sjetio da bih u jednom od džepova možda mogao što god pronaći. I doista, u unutrašnjem džepu na prsima pronašao sam priznanicu s datumom od prošle jeseni. Bila je to neka vrsta računa za taksi vožnju koju sam vjerojatno zaboravio naplatiti od ureda. Sada je ionako bilo prekasno za to. Zgužvao sam priznanicu i bacio je u smeće.

To odijelo nisam odjenuo ni jedan jedini put od trenutka kad sam dao otkaz, dva mjeseca prije. Poslije dva mjeseca pauze, osjećao sam se kao da sam ušao u svojevrsan oklop. Odijelo je bilo teško i kruto, kao da više nije pristajalo mojim tjelesnim mjerama. Korakao sam po blagovaonici zastajući i pred ogledalom da bih povukao rukave i krajeve sakoa, pokušavajući ih bolje namjestiti. Ispružio sam ruke, duboko udahnuo i pognuo se u struku, provjeravajući i nije li se slučajno moj izgled u međuvremenu promijenio. Opet sam sjeo na kauč, ali i dalje sam se osjećao nelagodno.

Sve do ovog proljeća svakog sam jutra odijevao to odijelo, ulazio u vlak, odlazio na posao, a da se nijednom nisam osjetio nelagodno. Moja je, sada bivša tvrtka, što se odijevanja tiče imala vrlo stroga pravila i čak je od nije pozicioniranih službenika kao što sam bio ja zahtijevala da nose odijelo, pa se čak na način odijevanja pretvorio u naviku.

Ali, sjedeći i na našem kauču u odijelu osjećao sam se prilično nelagodno, kao da krivotvorim svoj životopis, ili se u potaji odijevam kao žena. Sve teže sam disao.

Otišao sam do predsoblja, izvukao smeće i kožne cipele iz ostave, i uz pomoć žlice za cipele uspio se uvući u njih. Tanki sloj bjelkastih prašine uhvatio se po njihovoj površini.

Ispostavilo se da nisam morao tražiti dotičnu ženu, ona je našla mene. Ušavši u kavanu hitio sam se osvrnuo oko sebe, tražeći crveni šešir, ali nisam ugledao nijednu ženu koja je na glavi imala crven šešir. Sat na mojoj ruci pokazivao je deset do petiri. Sjeo sam za stol, otpio gutljaj vode koju su mi donijeli, i naručio kavu. Tren nakon što je konobarica otišla, začulo se ženski glas: "Vi ste zacijelo gospodin Toru Okada."

Iznenađen, okrenuo sam se. Jedva su tri minute bile prošle kako sam pogledom pretražio okolinu. Ispod bijelog sakoa imala je žutu svilenu bluzu, na glavi crven plastični šešir. Refleksno sam ustao i okrenuo se prema njoj. "Ljepotica" je prava riječ kojom bi se mogla opisati. Zapravo je bila mnogo ljepša nego što sam to mogao zaključiti po njezinu glasu preko telefona. Imala je vitku, ljupku figuru i bila je vrlo decentno našminkana. Nedvojbeno se znala vrlo ukusno odjenuti, osim crvenog šešira. Sako i bluzu joj je očitro skrojio pravi

majstor. Na suvratku sakoa svjetlucaao je zlatan broš u obliku pti jeg pera. ovjek je lako mogao pomisliti da je tajnica direktora neke velike i ugledne kompanije. Zašto je, uz tako pažljivo i brižno odabranu odje u, na glavu stavila tako neprimjeren crveni plasti ni šešir, jednostavno mi nije bilo jasno. Možda ga je u takvim situacijama nosila kako bi je ljudi mogli lako raspoznati. U tom slu aju, to i nije bila tako loša ideja. Ako joj je namjera bila da skrene pažnju na sebe u prostoriji punoj stranaca, onda joj je to sigurno uspjelo.

Sjela je za suprotnu stranu stola. I ja sam ponovno sjeo.

"Na brzinu sam se odjenuo kako biste me mogli prepoznati" rekoh, ne mogavši prikriti iznena enje što me tako lako uo ila. "Nisam uspio prona i kravatu na to kice. Siguran sam da je negdje imam, ali jednostavno je nisam uspio prona i. Zato sam stavio ovu prugastu. Pomislio sam da u ja ja vas prvi ugledati, ali kako ste znali da sam to ja?"

"Naravno da sam znala da ste to vi", rekla je, stavljaju i svoju bijelu kožnu torbicu na stol. Skinula je svoj crveni plasti ni šešir i stavila ga preko torbice, sasvim je zaklonivši. Imao sam dojam da se sprema izvesti neki ma ioni arski trik: kad podigne šešir, torbice više ne e biti.

"Ali ja sam stavio pogrešnu kravatu", pobunio sam se.

"Pogrešnu kravatu?" upitala je, za u eno pogledavši u moju kravatu, kao da se pita: "O emu on to govori?" Potom je dodala: "Nije bitno. Molim vas, nemojte se time zamarati."

U inilo mi se da u njezinim o ima uop e nema dubine, barem sam ja stekao takav dojam. Bile su to lijepe o i, ali kao da njima nije ništa vidjela. Više su me podsje ale na umjetne, staklene o i. Dakako, njezine o i nisu bile od stakla. Hitro su se pomicale, a vje e treptale.

Kako me uop e uspjela prepoznati u tako napu enoj kavani? Gotovo svaka stolica u kavani bila je zauzeta, a na mnogima od njih su sjedili muškarci mojih godina. Želio sam je upitati za objašnjenje, ali u inilo mi se da je mudrije ne postavljati suvišna pitanja pa sam šutio.

Kad je naišao konobar, pozvala ga je i naru ila Perrier. Odgovorio joj je da nemaju Perrier, ali da joj može donijeti tonik. Nakon što je malo razmislila, kazala mu je neka joj donese tonik. Dok smo ekali da se konobar vrati s narudžbom nismo razgovarali.

Jednog trena podignula je crveni šešir, odložila ga na stranu, otvorila patent-zatvara na torbici i iz nje izvukla kutijicu od crne lakirane kože, otprilike veli ine audiokasete. Bila je to posebno napravljena kutijica za posjetnice. Kao i torbica, i ona je imala patent-zatvara . Nikad prije nisam vidio kutiju za posjetnice s patent-zatvara em. Iz kutijice je izvadila jednu posjetnicu i pružila mi je. Posegnuo sam u džep na prsima, traže i vlastitu posjetnicu, ali sam shvatio da pri sebi nemam nijednu.

Njezina je posjetnica bila od vrlo tanke plastike i, inilo mi se, blago neparfimirana. Kad sam je prinio bliže nosu, miris je postao ja i. To je nesumnjivo bio neki parfem. Na posjetnici se vidio jedan jedini redak, otisnut sitnim crnm slovima:

Malta Kano

Malta?

Okrenuo sam posjetnicu.

Bila je prazna.

Dok sam sjedio i razmišljao o mogu em zna enju tog imena, konobar je prišao i stavio pred nju ašu punu kockica leda, a potom je do pola aše ulio tonik. U aši je bila i kriška limuna. Zatim je našem stolu prišla konobarica, koja je na poslužavniku donijela srebrnast

lon i s kavom. Stavila je šalicu ispred mene i nato ila kavu. Nakon toga je jedva primjetno i bešumno spustila tanjuri na kojem se nalazio ra un, gotovo se ispri avaju i što donosi tako loše vijesti i uz naklon se povukla.

"Prazna je" obratila mi se Malta Kano.

Ja sam i dalje zurio u praznu pole inu njezine posjetnice.

"Samo moje ime i prezime. Nema nikakve potrebe da sadrži moju adresu ili telefonski broj. Mene nitko nikada ne zove. Ja sam ta koja uvijek naziva."

"Shva am", rekoh suho. Taj odgovor zna io je zapravo da ništa ne shva am i ostao je lebdjeti u zraku iznad stola nalik na lete i otok iz *Guliverovih putovanja*.

Drže i ašu objema rukama, povukla je maleni gutljaj kroz slamku. Blago se namrštila, nakon ega je ašu odložila, kao da je izgubila svako zanimanje za nju.

"Malta mi nije pravo ime", rekla je Malta Kano. "Kano je moje pravo prezime, a Malta moje umjetni ko ime, ime koje koristim u poslu. Uzela sam ga prema istoimenom otoku. Jeste li kada bili na Malti, gospodine Okada?"

Kazao sam joj da nisam nikada bio na Malti i da ne planiram i i u skoroj budu nosti. Nije mi ak ni palo na pamet da onamo odem. Sve što sam znao o Malti, odnosilo se na pjesmu *The Sands of Malta* u izvedbi Herba Alperta, bez imalo pretjerivanja obi no sme e od pjesme.

"Vidite, ja sam živjela na Malti", nastavila je. "Tri godine. Voda na tom otoku ima užasan okus. Uop e nije za pi e, ima okus razblažene morske vode. I tamošnji kruh je slan. Ne zato što u njega stavljaju sol, nego zato što je voda s pomo u koje ga mijese slana. Sam kruh i nije tako loš. Štoviše, svi a mi se okus kruha s Malte."

Kimao sam glavom i pijuckao kavu.

"Premda je voda s tog otoka užasnog okusa, postoji na Malti jedan osobit izvor koji ima izvanredan u inak na tjelesne elemente. To je zbilja posebna voda. može se na i samo na jednome mjestu na otoku. Moglo bi se re i da ta voda predstavlja svojevrsnu zagonetku. Izvor se nalazi visoko u planinama i od sela u podnožju do njega mora se penjati i pješa iti nekoliko sati. Voda se ni u emu ne može prenijeti. Ako se pokuša prenijeti na bilo koje drugo mjesto, gubi djelotvornost. Tko je želi piti, mora osobno oti i onamo. O tome piše u dokumentima koji potje u još iz doba križara. Oni su je zvali udotvornom vodom. ak se Allen Ginsberg jednom došao napiti te vode. I Keith Richards. Živjela sam ondje tri godine, u malom selu u podnožju planina. Uzgajala sam povr e i nau ila vesti. Svakog dana pješa ila sam i uspinjala se do tog izvora i pila tu osobitu vodu. Od 1976. do 1979. godine. Jednom sam itav tjedan pila samo tu vodu i ništa nisam jela. To je svojevrsna asketska vježba, mislim da bi se mogla nazvati i duhovnom vježbom. Tako ovjek pro iš ava svoje tijelo. Za mene je to bilo jako važno iskustvo. Zato sam, nakon što sam se vratila u Japan, izabrala umjetni ko ime Malta."

"Mogu li vas pitati, kojom vrstom posla se bavite?"

Odmahnula je glavom.

"Iskreno govore i, to i nije pravi posao. Ne obavljam ga da bih zara ivala. Ne uzimam novac za ono ime se bavim. Slušam ljude, njihove probleme, i tako skupljam informacije o tjelesnim elementima. Tako er prou avam vodu koja ima blagotvoran u inak na tjelesne elemente. Nemam materijalnih problema i prili no sam imu na. Moj je otac bio vlasnik jedne klinike, na mene i moju mla u sestru prenio je dionice i vlasništvo nad nekretninama od kojih primamo doživotnu rentu. Jedan ra unovo a vodi brigu o svemu tome. Svake godine dobijem pristojnu svotu novca. Tako er, napisala sam nekoliko knjiga koje mi donose manje godišnje prihode. Moj rad na tjelesnim elementima je neprofitna djelatnost. Zbog toga na mojoj posjetnici nema adrese ni broja telefona. Ja sam ta koja naziva."

Kimnuo sam glavom. Bio je to refleksan pokret, nisam imao blage veze o emu govori. Razumio sam rije i koje je izgovarala, ali nisam uspijevao shvatiti njihov smisao.

Tjelesni elementi?

Allen Ginsberg?

Po eo sam se osje ati nelagodno. Ne ubrajam se u ljude koji su obdareni osobitom intuicijom, ali što sam dulje bio s tom ženom, sve sam jasnije slutio nevolju.

"Oprostite, ali zar mi ne biste mogli dati malo detaljnije objašnjenje? Maloprije sam razgovarao sa svojom suprugom, i jedino što mi je rekla bilo je da se svakako moram na i s vama i popri ati o našem ma ku, koji je nestao. Da vam iskreno kažem, nije da me ne zanima to o emu govorite ... ali ima li to ikakve veze s našim ma kom?"

"Naravno da ima", odgovorila je. "Ali, prije no što prije em na to, ima jedna stvar s kojom vas želim upoznati, gospodine Okada."

Povukla je metalni patent-zatvara na svojoj torbici i iz nje izvadila bijelu omotnicu. U omotnici se nalazila fotografija, koju je izvadila i pružila mi je da je pogledam.

"To je fotografija moje sestre", rekla je. Bila je to fotografija u boji na kojoj su se vidjele dvije žene. Jedna je bila Malta Kano i na glavi je imala šešir, žut pleteni šešir koji je sasvim odudarao od njezine odje e. Druga žena (njezina sestra, pretpostavljao sam prema onome što je rekla) na sebi je imala kostim pastelne boje i odgovaraju i šešir, kakvi su bili u modi ranih šezdesetih. ini mi se da su takvu boju neko zvali "boja medovine". Jedno je bilo sasvim izvjesno: obje su sestre voljele šešire. Frizura mla e sestre u svemu je nalikovala onoj kakvu je nosila Jacqueline Kennedy iz vremena kad je živjela u Bijeloj ku i. Ve na prvi pogled vidjelo se da joj je kosa bila obilno poprskana lakom. Šminka je bila malo napadnija, ali se sasvim sigurno može re i da je bila vrlo lijepa. Imala je izme u dvadeset i dvadeset pet godina. Nakon što sam je izvjesno vrijeme gledao, vratio sam fotografiju Malti Kano, koja ju je uvukla natrag u omotnicu i omotnicu vratila u torbicu, povukavši patent-zatvara .

"Moja sestra je pet godina mla a od mene" rekla je. "Nju je Noboru Wataya primorao na spolni in. Silovao ju je, da vam bude jasnije."

Užas, samo mi je još to trebalo! Želio sam ustati i oti i ne rekavši više ni rije . Ali, nisam mogao tek lako ustati i oti i. Izvadio sam rup i iz džepa na sakou, obrisao usta i vratio ga u isti džep. Zatim sam se nakašljao.

"To je užasno", rekoh. "Nemam pojma o okolnostima pod kojima se to dogodilo, ali ako je povrijedio vašu sestru i nanio joj zlo, iskreno mi je žao. Ipak, moram vam re i da moj šurjak i ja uop e nismo u prijateljskim odnosima. Zato, ako od mene o ekujete..."

"Ni slu ajno, g. Okada", odlu no je rekla. "Vas ni slu ajno ne smatram odgovornim u bilo kakvom smislu. Ako postoji netko koga se može kriviti za to što se dogodilo, onda sam to ja. Bila sam nepažljiva i nisam je zaštitila kao što sam trebala. Nažalost, odre eni su doga aji doprinijeli da joj ne budem od pomo i. Takve se stvari doga aju. Kao što znate, živimo u nasilnom i kaoti nom svijetu. A unutar tog svijeta postoje podru ja koja su još nasilnija, još kaoti nija. Shva ate li što vam govorim, gospodine Okada? Što je bilo, bilo je. Moja sestra e se oporaviti od ozljeda, od silovanja. Na sre u, ozljede nisu bile opasne po život. Ve sam rekla svojoj sestri da joj se moglo dogoditi nešto još mnogo strašnije. Ali, mene sada najviše brinu njezini tjelesni elementi."

"Njezini tjelesni elementi?" ponovio sam. Ti "tjelesni elementi" o ito su bili njezina omiljena, svakodnevna tema.

"Sada vam ne mogu detaljnije objašnjavati kako je došlo do spleta i povezanosti raznih okolnosti. Duga je to i zamršena pri a, i premda time ne umanjujem poštovanje prema vama kada vam ovo govorim, vi, g. Okada, niste u stanju pravilno shvatiti zna enje tog doga aja koji duboko zadire u našu profesionalnu djelatnost. Nisam vas pozvala da bih vam se zbog toga žalila. Vi ni u kom slu aju niste odgovorni za ono što se dogodilo. Jednostavno sam željela da znate da je moja sestra doživjela nešto ružno, recimo privemeno, od g. Wataye. Vjerojatno e izme u vas i moje sestre, koja mi pomaže, kao što sam vam ve napomenula, do i do nekog oblika kontakta u budu nosti. Za slu aj da se izme u moje sestre i g. Wataye dogodi još neki incident, bilo bi dobro da budete svjesni svega što se ve dogodilo. Jednako tako, budite svjesni da se takve stvari mogu dogoditi bilo kada." Uslijedila je kratkotrajna tišina. Malta Kano pogledala me pogledom kojim kao da mi je govorila: dobro razmisli o svemu što sam ti rekla. Tako sam i u inio. Zbilja sam se zamislio nad injenicom da je Noboru Wataya silovao sestru Malte Kano. O povezanosti tog doga aja i tjelesnih elemenata, kao i o vezama svega toga i nestanka našeg ma ka.

"Ako sam vas dobro shvatio" rekoh tihim glasom, "ni vi a ni vaša sestra ne namjeravate cijelu stvar iznijeti u javnost... Ho u re i, podnijeti kaznenu prijavu policiji?"

"Ne, mi to ne emo u initi", rekla je Malta Kano. "Nas dvije jedino zanima da imamo potpun uvid u ono što je taj događaj prouzročio. Ako ne razriješimo to pitanje, postoji osnovana sumnja da bi se moglo dogoditi nešto još mnogo gore."

Uvši te riječi i osjetio sam olakšanje. Ne bi mi ni najmanje smetalo ako bi Noboro Wataya bio osuđen za silovanje i poslan u zatvor. Štoviše, vjerujem da takvo što i zaslužuje. Ali, brat moje žene bio je jako poznata osoba. Njegovo uhićenje i sudski proces nedvojbeno bi se pojavili u udarnim vijestima i na naslovnica novina, i to bi bio jeziv šok za Kumiko. A to sam želio izbjeći, kako radi nje, tako i radi mojeg duhovnog mira.

"Budite uvjereni" nastavila je Malta Kano, "da je jedini razlog našeg današnjeg susreta vaš nestanak. Zbog toga mi se gospodin Wataya obratio i zatražio moj savjet. Vaša supruga, gospođa Okada, posavjetovala se sa svojim bratom, a on se obratio meni."

To je objašnjavalo mnogo toga. Kumiko se željela posavjetovati s nekom vidovnjakinjom ili medijem. U obitelji Wataya oduvijek su vjerovali u proročanstva, aurologiju, horoskope i slične stvari. Po mojem mišljenju, ljudi su slobodni vjerovati u bilo što ako tako žele ili osjećaju. Ali, zašto je baš morao silovati sestru jedne vidovnjakinje? Zašto si natovariti hrpu nepotrebnih problema?

"Je li to područje vašeg zanimanja?" upitao sam. "Vi pomažete ljudima da pronađu izgubljene stvari?"

Zagledala se u mene o čemu ima u kojima nije bilo ni trunke dubine, o čemu ima kojima kao da je gledala kroz prozor prazne kuće. Sudeći po izrazu u njima, nije shvatila značenje mojeg pitanja.

Ne odgovorivši na moje pitanje, rekla je: "Vi živite u prilično udaljenoj kući i..."

"Kako molim?" reko. "Kako to mislite, u udaljenoj kući?"

Nije mi odgovorila. Gotovo netaknutu čašu tonika odmaknula je kojih desetak centimetara od sebe. "Znate, mačke su vrlo osjetljiva bića."

Nekoliko trenutaka smo šutjeli.

"Istina je, živimo u udaljenoj kući, a mačke su osjetljiva bića" reko potvrdno. "Ali, ondje živimo već prilično dugo. Nas dvoje i mačka. Zašto je baš sada, sasvim iznenada, odlučio? Zašto to nije učinio prije?"

"To vam ne mogu reći. Vjerojatno se protok struje promijenio. Vjerojatno je nešto onemogućilo protok struje."

"Struje?"

"Još uvijek vam ne mogu reći je li vaš mačka živ ili nije, ali u jedno sam sigurna: ne nalazi se više u blizini vaše kuće. Uzaludno ga tražite po susjedstvu, ondje ga nećete naći."

Podignuo sam šalicu i otpio gutljaj sada već hladne kave. Kroz prozore kavane vidjelo se kako vani sipi kiša. Nebo su prekrivali niski, tamni oblaci. Tužni mimohod ljudi i otvorenih kišobrana uspinjao se i spuštao nadvožnjakom.

"Ispružite ruku, molim vas", rekla je.

Položio sam desnu ruku na stol, otvorenog dlana, pretpostavljajući da mi želi ritati iz dlana. Umjesto toga, i ona je ispružila ruku i dlan položila na moj. Zatim je zatvorila oči, ostavši sasvim nepokretna, kao da nijemo koristi nevjernog ljubavnika. Konobarica je prišla i napunila mi šalicu kavom, praveći se da ne primjećuje što nas dvoje radimo. Ljudi za susjednim stolovima pogledavali su prema nama. Ja sam se jedino nadao da u našoj blizini slučajno ne sjede moji znanci.

"Želim da se sjetite jedne stvari, samo jedne stvari koju ste vidjeli danas prije nego što ste došli ovamo", rekla je Malta Kano.

"Jedne stvari?" upitah.

"Jedne jedine stvari."

Pomislio sam na minisuknju cvjetnih šara koju sam našao u jednoj od Kumikinih kutija za odjeću. Ne znam zašto se između ostalih stvari pojavila baš ona, ali iznenada sam pomislio na tu minisuknju.

Držali smo naše dlanove jedan uz drugi idu ih pet minuta, koje su mi se uginule mnogo dulje, ali ne zbog toga što su u mene gledali nepoznati ljudi, nego zato što je dodir njezine ruke imao nešto uznemiravajuće u sebi. Imala je malu ruku, ni toplu ni hladnu. Nije imala

strastven dodir zaljubljene ruke ni praktičan dodir lije nikove ruke. Na mene je djelovala na isti način kao i njezine oči, pretvaraju i me u praznu kuću u kojoj uopće nema namještaja, ni zastora, ni tepiha. Samo prazan prostor. Naposljetku je Malta Kano povukla ruku i nekoliko puta duboko uzdahnula. Zatim je nekoliko puta kimnula glavom.

"Gospodine Okada" poela je, "vjerujem da ulazite u razdoblje života u kojem će vam se dogoditi raznolike stvari. Nestanak vašeg majka tek je početak."

"Raznolike stvari", reko. "Dobre ili loše?"

Blago je nakrivila glavu, razmišljajući. "Dogodit će vam se dobre, ali i loše stvari. Loše stvari koje će vam isprva izgledati dobre, i dobre stvari koje će vam isprva izgledati loše."

"To zvuči prilično uopće", reko. "Možete li mi reći nešto određenije?"

"Istina je, vjerujem da ovo što vam govorim zvuči prilično neodređeno", složila se Malta Kano. "Ali, gospodine Okada, postoje bezbrojni slučajevi s kojima se prava naravnih stvari može izraziti jedino banalnim riječima. Pokušajte to tako shvatiti. Mi nismo vidovnjaci, a ni proroci. Možemo vam dati jedino nejasne indikacije. Istina je da konkretne činjenice ljudima djeluju mnogo uvjerljivije. Što uvijek više pokušava gledati u daljinu, to stvari postaju neodređenije."

Nijemo sam kimnuo glavom. Ali nisam imao blage veze o čemu govori.

"Imam li vaše dopuštenje da vas mogu opet nazvati?" upitala je.

"Naravno", odgovorio sam, premda zapravo nisam imao nikakvu želju da me itko nazove. "Naravno" je bio jedini odgovor koji sam joj mogao dati.

Hitrim pokretom podignula je svoj crveni plastični šešir sa stola, potom i torbicu koja je ležala ispod njega i ustala. Ne znajući kako da postupim, ostao sam sjediti.

"Imam jednu malu informaciju koju mogu podijeliti s vama", rekla je Malta Kano, pogledavši u mene, nakon što je stavila šešir na glavu. "Nađite svoju kravatu na to kice, ali ne u svojoj kući."

4

Visoki toranj i duboki bunar

(ili, daleko od Nomonhana)

Vrativši se kući, zatekao sam Kumiko u dobrom raspoloženju. Štoviše, *veselu*. Bilo je gotovo šest sati kad sam stigao kući i nakon susreta s Maltom Kano, a to znači da nisam imao vremena skuhati pravu večeru. Umjesto toga, dok smo pijuckali pivo pripremio sam jednostavan obrok od onoga što sam pronašao u zamrzivaču. Ona je avrljala o poslu, kao i uvijek kad je bila dobre volje: koga je sve sreća u uredu, što je sve učinila, koji su od njezinih kolega talentirani a koji nisu, i slično.

Slušao sam je i tu i tamo kratko joj odgovarao. Čuo sam jedva polovicu od onoga što je govorila. Ne radi se o tome da je nisam želio slušati dok je govorila o tim stvarima. Na stranu sadržaj razgovora, ali ja sam je volio promatrati za kuhinjskim stolom dok je sa zanosom govorila o poslu. To je obiteljski život, mislio sam. Igrali smo uloge koje su nam pripadale: ona je govorila o poslu, a ja sam pripremao večeru i slušao je kako pripovijeda. To se jako razlikovalo od predodžbe koju sam o obiteljskom životu imao prije vjenčanja. Ali, to je bio obiteljski život kakav sam izabrao. Dakako, živio sam u obitelji kad sam bio dijete, ali to nije bio obiteljski život kakvog sam ja želio. Takav obiteljski život bio mi je dodijeljen samim

ro enjem. A sada sam živio obiteljskim životom koji sam svojevolutno izabrao. Teško se mogao nazvati savršenim, ali bio sam ga spreman prihvatiti, bez obzira na to kakvi se problemi pojavili. Bilo je to nešto što sam svojevolutno izabrao, a ako je takav izbor povla i o za sobom i pokoji problem, onda u najve oji mjeri za to mogu okriviti samog sebe.

"Onda, zna li se što je bilo s ma kom?" pitala je.

Ukratko sam joj ispričovjedio susret s Maltom Kano u četvrti Shinagawa. Kazao sam joj i za kravatu na to kice, kao i da je nisam uspio na i u ormaru. Kako me Malta Kano uspjela bez najmanjeg problema prona i u prepunoj kavani. Da je imala osobit na in odijevanja i govora, koje sam joj pokušao opisati. Kumiko se nasmijala kad sam spomenuo Maltin crveni plasti ni šešir, ali kad joj nisam uspio re i ništa pobliže o našem nestalom ma ku, bila je jako razo arana.

"To zna i da ni ona ne zna što mu se dogodilo", Kumiko je nastavila. "Jedino što ti je znala re i, jest da više nije u našem susjedstvu?"

"Tako nekako", rekoh. Odlu io sam ne spomenuti joj ono što je rekla o "protoku struje" na mjestu na kojem smo živjeli kao i da bi to moglo imati veze s nestankom ma ka. Znao sam da bi to zabrinulo Kumiko pa nisam želio još više otežavati situaciju. Pravi problem nastao bi ako bi Kumiko po ela inzistirati da se što prije preselimo jer živimo u " udnoj ku i". Zbog naše materijalne situacije nikakva selidba uop e nije dolazila u obzir.

"Jedino što mi je izri ito rekla, jest da se ma ak više ne nalazi u našem kvartu. Prenosim ti njezine rije i."

"Zna i li to da nam se nikad više ne e vratiti?"

"Ne znam" rekoh. "Bila je prili no neodre ena oko svega. Jedino je govorila u naznakama. Rekla mi je da e me nazvati kad dozna nešto više."

"Misliš U da joj se može vjerovati?"

"Ne znam što bih ti odgovorio. Znaš da nemam pojma o takvim stvarima."

Nato io sam pivo u ašu i promatrao kako se pjena sliježe. Kumiko se nalaktila na stol i bradu oslonila o dlanove.

"Ona ne prima novac, a ni darove. Je li ti to napomenula?" upitala me Kumiko.

"Tim bolje", odgovorio sam. "U emu je onda problem? Ne e uzeti naš novac, ne e nam ukrasti duše, nemamo što izgubiti."

"Željela bih da shvatiš jednu stvar", rekla je Kumiko. "Taj ma ak mi strašno puno zna i. Ili, bolje re eno: *nama* puno zna i. Pronašli smo ga tjedan dana nakon što smo se vjen ali. Zajedno smo ga pronašli. Sje aš li se?"

"Kako se ne bih sje ao."

"Bio je još mali ma i , pokisao od velikog pljuska. Došla sam po tebe s kišobranom na postaju. Jadni ak. Ugledali smo ga pri povratku ku i. Netko ga je ostavio u gajbi za pivske boce pokraj prodavaonice pi a. On je prvi ma ak kojeg sam imala u životu. Strašno mi puno zna i. Zato ne mogu dopustiti da ga izgubim."

"Znam to jako dobro. Ali nemoj se toliko brinuti "

"Pa gdje je onda? Ima ve deset dana kako je nestao. Svuda smo ga tražili, i ti i ja, ali od njega ni traga. Zbog toga sam se javila bratu. Pomislila sam da možda poznaje kakvog medija ili vidovnjaka, nekoga tko bi nam mogao pomo i da ga prona emo. Znam da ne voliš moliti mojeg brata, ali on se razumije u te stvari, naslijedio je to od našeg oca..."

"Znam, ne moraš mi to spominjati, te stvari su postale tradicija u tvojoj obitelji". rekao sam glasom hladnim poput ve ernjeg vjetra u zaljevu. "Ali, kakve imaju veze tvoj brat i ta žena, Malta?"

Kumiko je slegnula ramenima.

"Sigurna sam da ju je negdje slu ajno sreo. Izgleda da ovih dana sre e jako mnogo poznatih ljudi."

"Bit e da je tako."

"Moj brat tvrdi da ona posjeduje zadivljuju e sposobnosti, ali da je kao osoba prili no bizarna", rekla je Kumiko, promiješavši tjestenin u loncu. "Kako si ono rekao da se zove?"

"Malta Kano", rekoh. "Objasnila mi je da je prakticirala neku vrstu asketskog života na otoku koji se zove Malta."

"Tako je. Malta Kano. Kakav si dojam stekao o njoj?"

"Ah, ni sam ne znam...." Pogledao sam u svoje ruke, koje sam držao na stolu. "Barem nije dosadna. I to nešto zna i. Svijet je pun neobjašnjivih stvari, pa netko mora ispuniti i tu prazninu. Još ako ta osoba nije dosadna, i to je ve mnogo. Nije li tako? Sje aš li se starog gospodina Honde?"

Kumiko se glasno nasmijala na spomen starog gospodina Honde.

"Bio je divan starac, zar ne? Bio mi je jako drag."

"I meni", složio sam se.

Prve godine našeg braka, samo te prve godine, Kumiko i ja smo jednom mjese no odlazili u posjet starom g. Hondi, k njemu ku i. U obitelji Wataya, to jest u obitelji moje žene, tog starog gospodina smatrali su nekom vrstom polubožanstva zbog vidovnja kih sposobnosti i svi odreda jako su ga cijenili i poštovali, no on je bio gotovo sasvim gluh i nije dobro uo što mu se govorilo ak ni pomo u slušnog aparata. Morali smo vikati na sav glas pa bi papir na shojijima* po eo vibrirati. Ako je netko potpuno gluh, pitao sam se, kako onda može uli što mu duhovi govore? Ali, vjerojatno se radilo o drugoj vrsti sluha: što slabije uješ rije i ljudi, to bolje uješ rije i duhova. Sluh je izgubio zbog rane zadobivene u ratu. Bio je do asnik u japanskoj vojsci u Kwantungu 1939. godine, u vrijeme "kineskog incidenta". Ušni bubnji i su mu stradali od granate ili ru ne bombe ili ne ega tre eg što je eksplodiralo u njegovoj blizini tijekom borbe za Nomonhan, kada su japanske snage ratovale protiv udruženih snaga Sovjetskog Saveza i Mongolije u pograni nom podru ju izme u Mongolije i Mandžurije.

Naši posjeti ku i g. Honde nisu bili me utim potaknuti vjerovanjem u njegove duhovne mo i. Mene takvo što nikada nije zanimalo, a i Kumiko je mnogo manje vjerovala u nadnaravne mo i od njezinih roditelja ili brata. Bila je blago podložna praznovjerju i mogla ju je uznemiriti neka zloslutna prognoza o bolesti, ali nikada se nije htjela osobno upustiti u takve stvari.

Jedini razlog zbog kojeg smo odlazili posjetiti g. Hondu bio je taj što je to od nas tražio njezin otac. Da budem iskren, bio je to jedini uvjet koji je postavio za naše vjen anje. Naravno, bio je to prili no udan uvjet, ali pristali smo kako bismo izbjegli daljnje probleme. Njezin otac je bio državni službenik. Mla i sin ne bas dobro stoje e selja ke obitelji iz okruga Niigate, zahvaljuju i državnoj stpendiji studirao je na prestižnom Sveu ilištu u Tokiju, na kojem je diplomirao s odli nim uspjehom i postao jedan od mo nika u Ministarstvu prometa. Sve je to bilo vrijedno poštovanja, ali kako se esto zna dogoditi takvim ljudima, postao je silno umišljen i pun sebe. Naviknut da izdaje zapovijedi, nikada mu nije palo na pamet posumnjati u vrijednosti svijeta kojemu je pripadao. Za njega, hijerarhija je bila zakon. Nadre enima se pokoravao bez imalo oklijevanja, a one pod sobom tla io bez imalo milosti. Ni Kumiko a ni ja nismo imali nikakvih iluzija da bi ovjek poput njega za zeta mogao prihvatiti siromašnog, dvadeset etverogodišnjeg neznanca poput mene, koji nisam imao obiteljski pedigree, stanovit društveni status ili obe avaju u budu nost. ak i da su njezini roditelji odbili dati blagoslov za naš brak, bili smo odlu ni ustrajati u želji da se vjen amo. Bili smo mladi, strastveno se voljeli i duboko vjerovali da emo biti sretni ak i ako prekinemo vezu s njezinom obitelji, ak i ako nismo imali ni prebite pare.

Zapravo, kada sam otišao zaprositi Kumikinu ruku, njezini roditelji držali su se iznimno hladno. inilo se da su se vrata svih hladnjaka na ovom svijetu otvorila u istom asu. ak su proveli opsežnu istragu o rodoslovlju moje bliže i dalje obitelji. U mojoj obitelji nisu postojale osobe vrijedne spomena, ni po ne emu dobrom a ni po lošem, pa je taj njihov napor predstavljao obi an gubitak vremena i novca. Sve do tada ni ja sam nisam imao blage veze tko su ili što su bili moji preci u razdoblju Edo **, ali prema provedenom istraživanju ispada da su uglavnom bili sve enici ili u enjaci. Razina naobrazbe u obje je grane bila visoka, ali u

* Shoji - prozor, klizna vrata ili pomi na pregrada s bijelim rižinim papirom koji propušta svjetlost, ali nije proziran.

** Razdoblje Edo - šogunat Tokugawa ili razdoblje Edo (1603. -1868.).

prakti noj primjeni, to jest u zara ivanju novca, bili su vrlo skromnih sposobnosti. Nisu bili neki geniji, ali ni kriminalci. Nitko od njih nije dobio kakvo odli je ili medalju, ali ni po inio samoubojstvo iz ljubavi zajedno s kakvom glumicom. Me u svima njima postojao je samo jedan koji je bio lan, i to sasvim nepoznat, reakcionarne stranke koja je u trenutku restauracije dinastije Meiji* o ajavala zbog politi kih perspektiva Japana, pa si je zbog toga oduzeo život izvršivši *seppuku*** pred vratima nekog hrama. Od svih mojih predaka on je bio najslikovitiji. Ali, ini se da se to nikoga od njih nije osobito dojmilo.

To što su nam, uz mnogo ne kanja i oklijevanja, naposljetku ipak odlu ili dopustiti da se uzmemo, možemo zahvaliti jedino g. Hondi. Tražio je od njih da mu kažu sve što su doznali o meni, i na kraju izjavio da, ako je ve došlo vrijeme da se Kumiko uda, ja sam najbolja mogu a prilika za nju. Tako er im je kazao da se ni slu ajno ne smiju protiviti našoj želji, osim ako ne žele izazvati neslu ene posljedice. Kumikini roditelji slijepo su vjerovali sudu g. Honde, pa nisu mogli u initi ništa drugo nego prihvatiti me za zeta.

Ja sam za njih oduvijek bio netko iz drugog svijeta, dakle nezvani gost. Tijekom prvih mjeseci braka, Kumiko i ja bismo dolazili na ve eru svaki drugi tjedan, smatraju i da nam je to prije svega dužnost, ali to bijahu mu ne ve eri. To no na pola puta izme u besmislenog poniženja i okrutnog mu enja. Tijekom itave ve ere imao sam dojam da je stol u njihovoj blagovaonici dug poput željezni kog perona. Ne samo što su sjedili i jeli i razgovarali o ne emu za jednim krajem stola dok sam ja sjedio sasvim osamljen za udaljenim drugim krajem, nego su se pravili da me uop e ne primje uju. To je potrajalo punih godinu dana dok se jednom zgodom Kumikin otac i ja nismo žu no posva ali, nakon ega se nikada više nismo vidjeli. Olakšanje koje sam osjetio, grani ilo je s ekstazom. Ništa toliko ne izjeda ovjeka koliko nepotreban napor.

Izvjesno vrijeme nakon našeg vjen anja, trudio sam se, na svoj na in, održati dobre odnose s Kumikinom obitelji. Ipak, mnogo su mi lakše padali mjese ni susreti s g. Hondom.

Sve honorare g. Honde pla ao je Kumikin otac. Naša jedina obveza bila je posjetiti g. Hondu u njegovom domu u Mcguruu jednom mjese no. Odnijeli bismo mu bocu sakea, saslušali što nam je imao za re i i poslije toga vratili se ku i.

Nama je g. Honda još od samoga po etka bio drag. Lice bi mu se razvedrilo im bi ugledao bocu sakea koju bismo mu svaki put odnijeli na dar. Osim što je bio gluh i što je sve vrijeme držao upaljen televizor s tonom odvrnutim na najja e, doista je bio vrlo drag starac.

K njemu smo redovito odlazili ujutro. I zimi i ljeti sjedio je na *kotatsu****. Zimi bi kotatsu držao sve vrijeme upaljen i prekriven debelom dekom, a ljeti bi s njega skinuo deku i ne bi ga palio. Bio je prili no poznat vidovnjak, ali je vrlo skromno živio. Zapravo, sasvim asketski. Ku a mu je bila mala. s predsobljem toliko sku enim da je samo jedna osoba mogla u i i izuti ili obuti cipele. Tatamiji**** na njegovim podovima bijahu slabe kakvo e, a napukla stakla na prozorima zalijepljena ljepljivom vrpcom. S druge strane ulice nalazila se automehani arska radionica u kojoj je netko vje ito vikao iz svega glasa. Gospodin Honda nosio je kimono koji je bio neka mješavina muške no ne košulje i radni kog odijela. Bilo je o ito da kimono ve dulje vrijeme nije bio opran. Živio je sam, ali mu je svakog dana dolazila sprema ica koja bi po istila ku u i spremila nešto jednostavno za jelo. Iz nekog razloga nije joj dopuštao da mu pere odje u. Upali obrazi bili su mu uvijek obrasli u rijetku, sijedu bradicu.

* Razdoblje Meiji - za razdoblja Meiji (1868.-1945.) ukinut je feudalni sustav i zapo eo brz gospodarski razvoj Japana, okon ana je teritorijalna razdjeljenost zemlje i izvršen upravni preustroj i *modernizacija* vojske.

** Seppuku drevno japansko ritualno samoubojstvo paranjem utrobe ma em.

*** Kotatsu - niski stoli za sjedenje iji je vrh prekriven vrstom tankog japanskog madraca (*futon*) ili debelom dekom. U podnožju stoli a ugra en je grija . Neko se isklju ivo upotrebljavao žeravnik u koji se stavljala žeravica a današnji su opremljeni elektri nim grijalicama.

**** Tatami - prostirka ili tanji madrac. Prvobitno su izra ivani od rižine slame. Krajem osmog stolje a upotrebljavali su se kao zasebni uporabni predmeti ija su veli ina i kakvo a izrade govorili o društvenom statusu vlasnika. Od etrnaestog stolje a podovi u japanskim ku ama gotovo su se redovito i potpuno pokrivali tatamijem. Jedan tatami je približno dug šest stopa a širok tri (180 x 90 cm).

Ako je u ku i g. Honde postojalo išta što bi se moglo nazvati impresivnim, onda je to bio golem televizor u boji. U takvom sku enom prostoru golemi je televizor još više odudarao. Uvijek je bio uklju en na državni NHK program. Nisam uspio skužiti u emu je stvar. Je li mu se državni program posebno svi ao ili mu se nije dalo mijenjati programe, ili je to možda bio neki poseban televizor koji je primao samo program državne televizije.

Umjesto kakvog cvjetnog aranžmana ili svitka s kaligrafijom, izravno na podu dnevne sobe stajao je taj golemi televizor, a g. Hondu redovito bismo zatekli kako sjedi ispred njega i miješa štapi e za proricanje dok je s televizora treštao program o pripremanju hrane i kuhanju, o aranžiranju bonsai cvije a, ili najnovije vijesti i političke diskusije.

"Može biti da ti baš i nisi za pravni ki poziv", kazao je jednog dana g. Honda. Toliko glasno kao da je govorio nekome tko je dvadeset metara meni iza le a.

"Mislite?" upitao sam ga.

"Na koncu konca, zakoni su ti koji reguliraju odnose u vrlo ograni enom području. To je svijet u kojem je sjena sjena, a svjetlost svjetlost. 'Ja sam ja, ti si ti, i gotova pri a.' Ali ti ne pripadaš tom svijetu, sinko. Svijet kojem ti pripadaš je iznad ili ispod tog svijeta."

"Koji je bolji.?" upitao sam ga, iz puke radoznalosti. "Onaj gornji ili donji?"

"Ne radi se o tome da je ovaj ili onaj bolji", odgovorio je. Nakon što se nakašljao, ispljunuo je sluz u papirnati ubrus i potanko prou io iskašljani sadržaj, potom zgužvao ubrus i bacio ga u koš. "Nije u pitanju bolje ili lošije. Bit je u tome da se ne protiviš strujanju. Ako trebaš i i gore, idi gore, a ako trebaš i i dolje, idi dolje. Kad trebaš i i gore, prona i najvisio iji toranj i popni se na vrh. Kad trebaš i i dolje, prona i najdublji bunar i si i na samo dno. Kad nema strujanja, budi miran, miruj. Ako se opireš strujanju, sve presušuje. Ako sve presuši, svijet se pretvara u tamu. 'Ja sam on, on je ja, i sve po inje iznova.' Odri u i se samog sebe, ja postojim."

"Je li ovo razdoblje u kojem nema strujanja?" pitala je Kumiko.

"Što kažeš?"

"JE LI OVO RAZDOBLJE U KOJEM NEMA STRUJANJA?" viknula je Kumiko.

"Sada nema strujanja", kazao je g. Honda, kimaju i glavom. "Sada je najpametnije mirovati. Ne initi ništa. Treba se paziti vode. U budu nosti bi tvoj muž mogao doživjeti neke smetnje u vezi s vodom. Vo om koje nema ondje gdje bi je trebalo biti. Vodom koje ima ondje gdje je ne bi trebalo biti. U svakom slu aju, mora obratiti jako veliku pozornost na vodu."

Sjede i uz mene, Kumiko je kimala glavom smrtno ozbiljna, ali mogao sam vidjeti kako se bori da ne prasne u smijeh.

"Kakva je to vrsta vode?" upitao sam.

"To ne znam" odgovorio je g. Honda. "U svakom slu aju, voda."

Na ekranu se vidjelo kako neki sveu ilišni profesor govori o tome kako se konfuzna uporaba japanske gramatike u Japanaca savršeno slaže s kaosom koji vlada u njihovim životima. "Dakako, ispravno govore i takve pojmove ne možemo nazvati konfuznima. Gramatika je poput zraka: recimo da netko mjerodavan odlu i da odsada treba koristiti nova gramatika pravila, ali ljudi ih se najvjerojatnije ne e pridržavati." Bio je to zanimljiv razgovor, ali g. Honda nastavio je govoriti o vodi.

"Da budem iskren, i ja sam prili no propatio kad je u pitanju voda", kazao je. "U Nomonhanu nismo imali vode. Fronta je bila u rasulu, a takozvana opskrba bila je presje ena. Nije bilo ni vode ni hrane. Ni sanitetskih potrepština. Ni streljiva. Bilo je užasno. Glavonje iz pozadine zanimalo je samo jedno: zauzeti teritorij što je prije mogu e. Nitko nije razmišljao o opskrbi. Gotovo tri puna dana nisam popio ni kap vode. Preko no i smo obi avali ostaviti raširen ru nik, koji bi ujutro bio vlažan od rose. Mogao si iscijediti nekoliko kapi, ali ništa više. To nam je bila jedina voda. Mislio sam da u skapati od že i, toliko je gadno bilo. Umrijeti od že i u takvim okolnostima, najgora je mogu a stvar na svijetu, jednog trena sam pomislio da je bolje da me metak pogodi i da tako skon am. Suborci koji su bili pogo eni u trbuh, vapili su za vodom. Neki od njih su poludjeli. Bio je to pravi pakao. Mogli smo vidjeti kako velika rijeka protje e nedaleko od nas. Ali, nismo mogli do nje. Izme u naših redova i rijeke nalazile su se oklopne sovjetske snage, tenkovi s baca ima plamena. Mitraljeska

gnijezda bila su postavljena svuda uokolo. Na brdu su čak bila gnijezda snajperista, koji bi no u zapucali. A mi smo imali jedino stare modele pušaka kalibra .38 i dvadesetpet metaka po osobi. Ipak, mnogi od mojih suboraca odlučili su se odšuljati do rijeke. Nisu mogli izdržati želuca. Nitko se nije vratio. Svi su bili ubijeni. Zato kažem, kad treba mirovati, najpametnije je mirovati."

Opet je uzeo papirni ubrus, glasno ispuhao nos i pregledao sadržaj onoga što je izbacio, potom sve zgužvao i bacio u koš.

"Znam da može biti teško čekati da se strujanje pokrene", rekao je. "ali kad se mora čekati, onda se čeka. U me u vremenu, pametnije je ponašati se kao da si mrtav."

"Zna li, mislite da bih se za neko vrijeme trebao ponašati kao da sam mrtav?" upitao sam ga.

"Što si rekao?"

"ZNA LI, MISLITE DA BIH SE ZA NEKO VRIJEME TREBAO PONAŠATI KAO DA SAM MRTAV?"

"Tako je, sinko. 'Jedino sa smrću / možeš slobodno strujati / u Nomonhanu.'"

Nastavio je pričati o događajima iz Nomonhana još sat vremena. A mi smo ga slušali. Bilo nam je rečeno da "slušamo njegove savjete", ali ni nakon što smo godinu dana jednom mjesec no odlazili onamo, on nam gotovo nikad ništa nije savjetovao.

Svega jednom ili dva puta rekao je svoje predviđanje, i to neodrečeno. Gotovo jedino o čemu je svaki put pričao bila je borba za Nomonhan: kako je geler raznio polovicu glave poručniku koji je stajao odmah do njega, kako su bacaju i Molotovljeve koktele na sovjetske tenkove mnogi njegovi suborci izgorjeli živi od bacanja plamena, kako su sovjetske pilote koji su morali prinudno sletjeti okružili i ubili... Jedino je o tome govorio. Sve su njegove priče bile zanimljive, čak i više od toga, ali kao i u svemu drugome, ako ste ih čuli sedam ili osam puta, prestale bi biti zanimljive i upećatljive kao kad biste ih čuli prvi put. Osim toga, on svoje priče nije smireno "pripovijedao" on se derao na sav glas, kao da stoji na rubu provalije i po orkanskom se nevremenu dovikuje s drugom stranom. Kao da smo gledali neki stari Kurosawin film iz prvog reda kinodvorane u predgrađu. Ni Kumiko ni ja ne bismo dobro čuli neko vrijeme nakon što bismo otišli od njega.

Ipak, mi smo, ili barem ja, uživali slušati ga. Hondu i njegove priče. Većina je bila prilično krvava, ali izlaze i iz usta starog vojvode u prljavoj, otrcanoj odjeći, detalji borbi gubili su na uvjerljivosti. Prije su podsjećale na bajke.

Prije gotovo pola stoljeća, vojne postrojbe kojima je pripadao i ga. Honda borile su se u žestokim okršajima za ogoljeni dio zemlje na granici između Mandžurije i Unutrašnje Mongolije.* Sve dok iz usta ga. Honde nisam čuo o borbi za Nomonhan, o tome nisam znao gotovo ništa. A to je bila velika bitka. Gotovo goloruki, oni su pružali otpor nadmoćnijim i mnogo bolje naoružanim sovjetskim trupama koje su ih porazile. Pojedine postrojbe bile su sasvim uništene. Neki su vojnici, na vlastitu inicijativu, zapovjedili svojim trupama da se predaju kako bi izbjegli pokolj, a njihovi nadređeni natjerali su ih da poine samoubojstvo. Većina vojnika koje su Sovjeti zarobili odbila je sudjelovati u razmjeni zarobljenika nakon što je rat završio, jer su se bojali da će im suditi za dezerterstvo. Ti su ljudi skonali ali živote ostavivši svoje kosti na mongolskoj zemlji. Vraćen kući i nakon što je s polipostima otpušten iz vojske zbog gubitka sluha. ga. Honda je postao vidovnjak.

"To je ipak bilo dobro", kazao je. "Da mi sluh nije bio oštećen, vjerojatno bih poginuo na nekom otoku u Južnom Pacifiku. To se zbilja dogodilo većini trupa koje su preživjele sukobe oko Nomonhana. Bitka za Nomonhan predstavljala je veliku sramotu za Carsku vojsku, pa su sve preživjele poslali na ona bojišta gdje je bilo najizglednije da će poginuti. Za razliku od običnih vojnika, zapovjednici koji su napravili velike pogreške u borbama za Nomonhan postigli su zapažene karijere u glavnom zapovjedništvu. Neki od njih su nakon rata čak postali političari. A borci koji su dali sve od sebe bore i se pod njihovim zapovjedništvom, gotovo svi su poginuli."

* Za bolje razumjevanje ratnih sukoba i političkih okolnosti o kojima Murakami pripovjeda vidi prevoditeljev *Dodatak* na kraju knjige.

"Zašto je bitka za Nomonhan predstavljala sramotu za Carsku vojsku?" pitao sam. "Vojnici su se hrabro borili, i mnogi od njih su poginuli. Zašto su se prema preživjelima ponijeli tako cini no?"

Ali, g. Honda kao da nije uo moje pitanje. Ponovno ga je zaokupilo miješanje štapi a za proricanje.

"Bolje se pripazi vode", rekao je.

Tog dana nije kazao ništa više.

Nakon moje sva e s Kumikinim ocem, prestali smo odlaziti kod g. Honde. Nisam mogao dopustiti da ga nastavimo posje ivati znaju i da je za naše odlaske k njemu pla ao moj tast, a mi ih tada sami nismo mogli pla ati. U to smo vrijeme jedva spajali kraj s krajem. Ubrzo smo zaboravili g. Hondu. baš kao što ve ina mladih i zaposlenih ljudi zaboravi ve inu starih ljudi.

Te no i, leže i u krevetu, razmišljao sam o g. Hondi. I on i Malta Kano su spomenuli vodu. Gospodin Honda upozorio me da budem oprezan s vodom. Malta Kano se podvrgnula asketskom životu na Malti da bi provela svoja istraživanja o vodi. Vjerojatno je to bila puka slu ajnost, ali oboje su pridavali veliku važnost vodi. Sada sam se i ja po eo brinuti. Misli su mi odlutale prema prizorima s bojnog polja kod Nomonhana. Sovjetski tenkovi i mitraljeska gnijezda, i rijeka koja protje e nedaleko od njih. Nepodnošljiva že . Okružen mrakom, mogao sam uti šum rijeke i kako protje e.

"Jesi li budan?" Kumiko mi se obratila šap u i.

"Aha."

"Što se ti e kravate, one na to kice, sjetila sam se. U prosincu sam je odnijela na kemijsko iš enje. Bila je jako zgužvana, pa sam htjela da je u istionici lijepo izgla aju. A onda sam sasvim zaboravila na nju."

"U prosincu? Zaboga, to je bilo prije šest mjeseci."

"Znam. Znaš da mi se takvo što još nikad nije dogodilo, ja takve stvari ne zaboravljam. Bila je to tako zgodna kravata." Rukom me dotaknula po ramenu. "Odnijela sam je u istionicu blizu postaje. Što misliš, jesu li je sa uvali?"

"Sutra ujutro u oti i i provjeriti. Vjerojatno je i dalje uvaju."

"Zašto tako misliš? Ve je prošlo šest mjeseci. U ve ini slu ajeva, istionice se nakon tri mjeseca rješavaju stvari po koje nitko nije došao. Imaju pravo na to. Takvi su propisi. Zašto misliš da je i dalje uvaju?"

"Malta Kano mi je rekla da se ne brinem i da u je prona i. Negdje izvan ku e."

I usred mraka sam mogao osjetiti kako se zagledala u mene.

"Nemoj mi re i da vjeruješ u ono što ti je rekla?"

"Sve više po injem vjerovati njezinim rije ima."

"Ubrzo bi se mogao po eti vi ati ak i s mojim bratom", rekla je, šaljivog tona.

"Nikad se ne zna", odgovorih joj.

Nastavio sam razmišljati o bojnem polju kod Nomonhana i nakon što je Kumiko zaspala. Vojnici su sveudilj spavali. Nebo nad njihovim glavama bilo je ispunjeno zvijezdama i cvr ali su milijuni cvr aka. Mogao sam uti šum rijeke. Utonuo sam u san slušaju i njezin šumni protok.

Ovisnost o bombonima s okusom limuna

Ptice koje ne lete i presahnuli izvori

Nakon što sam oprao posu e od doru ka, biciklom sam se odvezao do istionice pokraj postaje. Vlasnik istionice, mršav ovjek u kasnim etrdesetima, s dubokim borama na elu, slušao je kasetu Orkestra Percyja Faitha s kasetofona podignutog na policu. Bio je to velik JVC kasetofon sa zasebnim parom zvu nika i gomilom kaseti koje su ležale razbacane uokolo. Orkestar je izvodio pjesmu *Tara's Theme*, izvla e i maksimum raskoši iz guda kih instrumenata. Vlasnik se nalazio u stražnjoj sobi i zviždukao u ritmu glazbe dok je sigurnim i energi nim pokretima parnim gla alom gla ao košulju. Prišao sam pultu i ispri avaju i se objasnio da sam lani donio kravatu na iš enje i potom zaboravio na nju. U njegovom malom, usporenom svijetu moja pojava malo poslije devet ujutro morala je predstavljati isto što i zloslutna pojava glasnika u anti koj tragediji.

"Pretpostavljam da nemate ni priznanicu", kazao je krajnje ozbiljnim glasom. Kao da nije razgovarao sa mnom nego s kalendarom na zi u kraj blagajne. Fotografija za mjesec lipanj predstavljala je Alpe: zelenu dolinu, krave koje pasu, upav bijeli oblak što je plovio iznad Mont Blanca ili Matterhorna ili neke tre e planine. Zatim me pogledao izrazom kojim mi je rje ito govorio: kad je ve toliko vremena prošlo, mogao si ie zauvijek zaboraviti. Bio je to iskren i izražajan pogled.

"Krajem godine, kažete? Eto ti vruga. Prošlo je više od šest mjeseci. Evo, potražiti u je, ali ne o ekujte udo."

Isklju io je gla alo, odložio ga uspravno na dasku za gla anje i zviždu u i temu iz filma *A Summer Place* po eo prebirati po policama u stražnjoj sobi.

Dok sam još poha ao gimnaziju, poveo sam svoju ondašnju djevojku na taj film u kojem glavne uloge tuma e Troy Donahue i Sandra Dee. Gledali smo ga u kinu s dvostrukim programom, zajedno s filmom *Follow the Boys*, kojem glumi Connie Francis. Koliko se sje am, film je bio prili no loš, ali uvši nakon trinaest godina istu glazbu u istionici, mogao sam se sjetiti jedino lijepih uspomena iz tog vremena. Nakon kina smo otišli u slasti arnicu koja se nalazila usred parka. Pili smo kavu i jeli slatkiše, pa je to vjerojatno bilo usred ljetnih praznika. Uokolo su letjele ose. Dvije male ose sletjele su na njezin slatkiš. Dobro se sje am njihovog zujanja.

"Kako ste ono rekli, modra kravata na to kice?" upitao je vlasnik. "Prezime Okada?"

"Tako je", rekoh potvrdno.

"Imate sre e."

lim sam se vratio ku i nazvao sam Kumiko koja je bila na poslu.

"Pronašli su kravatu", pobjedonosno sam joj rekao.

"Baš se radujem", rekla je.

Glas joj je zvu ao prili no umjetno, poput pohvale djetetu kada se vrati ku i iz škole s dobrim ocjenama. To me oneraspoložilo. Možda bi bilo pametnije da sam pri ekao pauzu za ru ak pa je tek onda nazvao.

"Baš mi je drago što su je pronašli", rekla je. "Slušaj, sada sam jako zauzeta. Možeš li me nazvati u podne.?"

"Važi", kratko sam odgovorio.

Po završenom razgovoru izišao sam na verandu s dnevnim novinama. Kao i uvijek, legao sam potrbuške, raširivši stranice s oglasima u kojima se nudi zaposlenje, strpljivo ih itaju i od po etka do kraja, stupce i stupce ispunjene nerazumljivim znakovima i kriticama.

Raznolikost profesija zaposlenja na ovom svijetu bila je zapanjujuća. Svaka je bila posebno označena i razvrstana poput parcela na velikom groblju. Inilo mi se da me u takvim oglasima ne u nikada pronaći posao koji bi mi odgovarao. Izgubljen me u imenima, simbolima i nizovima brojki, jednostavno nisam mogao shvatiti kakav posao nude i što sve otkuju od osobe koju će primiti na posao.

Nakon što bih dulje vremena gledao u oglase u kojima se nudi zaposlenje, uvijek sam osjećao određenu vrstu umora i umrtvljenosti. Otkinulo bi me zaboljele i naposljetku ni sam više nisam bio siguran što želim i što tražim.

Kao i svakog jutra, za uo sam pticu navijalicu kako odvija svoju navijenu oprugu negdje u krošnji. Zaklopio sam novine, sjeo oslonivši se na nje i pogledao se u vrt. Uskoro je ptica još jednom prodorno kliknula, dugim, prodornim kliktajem koji je dolazio s vrha borove krošnje iz susjednog vrta. Naprezao sam se da ne bih li je ugledao u krošnji, ali nisam je uspio vidjeti. Jedino sam čuo njezin kliktaj. Tako je i za taj dan opruga svijeta bila navijena.

Malo prije deset sati poelo je slabo kišiti. Kapljice su bile jako sitne i jedino ako biste se dulje zagledali mogli ste vidjeti da sipi. Svijet je postojao u dva oblika, kišnom i suhom, i između ta dva oblika nedvojbeno bi trebala postojati crta razgraničenja. Ostao sam sjediti na verandi još neko vrijeme, zureći u zamišljenu crtu koja je negdje tuda prolazila.

Razmišljao sam kako da provedem vrijeme do ručka. Da odem na plivanje na obližnji gradski bazen, ili da odem u prolaz potražiti mačku? Oslanjajući se na ogradu verande, gledajući u kišicu kako pada po vrtu, nisam se mogao odlučiti između te dvije mogućnosti.

Bazen.

Ili mačka?

Na koncu sam se odlučio potražiti mačku. Malta Kano je rekla da mačka više nije u susjedstvu. Ali, tog sam jutra imao neodoljivu želju da ga odem potražiti. Potraga za mačkom postala je moja svakodnevna navika. Osim toga, pomislio sam da bi Kumiko bilo drago kad bi znala da sam ga otišao tražiti. Budući da nisam želio ponijeti kišobran, navukao sam kišnu kabanicu. Obuo sam tenisice, uzeo nekoliko bombona s okusom limuna i zaključao ulazna vrata. Prešao sam preko dvorišta i upravo u trenu kad sam se spremao preskočiti zid, za uo sam zvonjavu telefona. Zastao sam i na ulio uši, ali nisam mogao sa sigurnošću reći i zvoni li to naš telefon ili susjedov. Onog trena kad iziđete iz kuće, čini vam se da svi telefoni zvine jednako. Odustao sam, uspeo se i preskočio betonski zid. Mogao sam osjetiti vlati trave pod tankim potplatima tenisica. Prolaz je bio još tiši nego obično. Zastao sam zakratko, zadržavajući dah i osluškujući, ali nisam čuo ni najslabiji zvuk. Otkinulo je i onaj telefon prestao zvoniti. Nije se čuo pjev ptica ni potmulji zvuk prometa iz obližnjih ulica. Nebo je bilo jednolično sivo, bez ijedne plave pukotine. Inilo se da oblaci upijaju sve zvukove koji su dolazili s površine zemlje. I ne samo zvukove. Nego i mnoge druge stvari. Na primjer, osjećaje i dojmove.

Ruku zabijenih u džepove kišne kabanice, krenuo sam niz uski prolaz. Saginjao sam se ispod razapetih konopaca na kojima se sušilo rublje i provlačio pokraj oluka i žljebova. Probijajućim se tim prolazom, sve više sam imao dojam da hodam napuštenim odvodnim kanalom. Hodajući u tenisicama po travi bio sam sasvim neujan. Jedini zvuk koji sam čuo na tom kratkom izletu bio je zvuk radija koji je odzvanjao iz jedne kuće. Bio je namješten na kontakt-emisiju u kojoj su se slušatelji javljali i iznosili svoje probleme. Sredovječan muškarac tužio se voditelju na svoju punicu. Iz fragmenata razgovora koje sam uspijevao razaznati, shvatio sam da je punica imala 68 godina i ludovala za klanjem na konje. Udaljavajući se od te kuće, zvuk radija bio je sve slabiji dok naposljetku više ništa nisam čuo, kao da je postupno iščezao ne samo zvuk s radija nego i sredovječan muškarac i njegova punica zalutala klanjem na konje.

Nakon sam stigao do napuštene kuće. Stajala je tajanstvena i tiha kao i uvijek. Uz sive, niske oblake vrsto zatvoreni kapci prozora u prizemlju i na prvom katu uistinu su djelovali sumorno. Kuća je nalikovala na teretni brod koji se po noj oluji nasukao na podvodni greben pa je ostavljen da tako istrune. Da u me u vremenu od mog posljednjeg posjeta trava nije narasla, lako bih povjerovao da je na tom izdvojenom mjestu vrijeme stalo. Zahvaljujući i

višednevnoj kiši, vlati trave svjetlucale su zelenim sjajem i širile miris divljine svojstven biljkama koje svoje korijenje pružaju duboko u zemlju. U središtu tog mora trave uzdizala se skulptura ptice, u istom položaju kakav sam i prije vidio, raširenih krila, spremna da poleti. Dakako, i ja, a vjerujem i ptica, znali smo da nikada ne e poletjeti.

Ona je jedino mogla ekati na mjestu na kojem je bila postavljena sve do onog dana dok je netko nekamo ne odnese ili ne smrska u komadi e. Za nju nije postojala nijedna druga mogu nost da napusti taj vrt. Jedina stvar koja se u itavom vrtu micala bio je malen bijeli leptir što je sa zakašnjenjem od nekoliko tjedana bezglavo letio od vlati do vlati. Nesigurno je letio poput istraživa a koji je zaboravio što je tražio. Poslije pet minuta te neuspješne potrage, leptir je odlepršao nekamo drugamo.

Sisaju i bombon s okusom limuna, naslonio sam se na željeznu ogradu i zagledao u vrt. Od ma ka ni traga. Ni najmanjeg traga bilo ega živog. itavo mjesto izgledalo je kao da je neka golema snaga zaustavila prirodni tok života i vremena.

U inilo mi se da sam osjetio ne iju prisutnost za le ima, pa sam se okrenuo. Ali, nije bilo nikoga. Vidjela se jedino oграда s druge strane prolaza, i mala vrata u ogradi, vrata na kojima je djevojka stajala. Ali, vrata su sada bila zatvorena i u dvorištu nije bilo nikoga. Sve je bilo vlažno i nijemo. Širili su se mirisi kiše i vlažne trave. I moje kišne kabanice. Kao i blagi miris bombona s okusom limuna, napola posisanog u mojim ustima. Svi ti mirisi stapali su se u jedan jedinstven miris. Još jednom sam se okrenuo, ali nisam ugledao nikoga. Na ulivši uši, uspio sam uhvatiti udaljeni zvuk helikoptera. Vjerojatno je letio iznad oblaka. No, ak je i taj slabi zvuk ubrzo utihnuo i ponovno je zavladała potpuna tišina.

U željeznoj ogradi što je okruživala vrt i napuštenu ku u nalazila su se vratašca. Pokušao sam ih gurnuti. Otvorila su se razo aravaju om lako om, kao da su me vabila da u em unutra. Nisam se morao koristiti detaljnim poznavanjem zakona koje sam stekao tijekom osam dugih godina provedenih u odvjetni kom uredu. I bez toga sam znao da moj postupak predstavlja vrlo ozbiljan prekršaj. Da me je tko od susjeda opazio u vrtu napuštene ku e i pozvao policiju, smjesta bi se pojavili i po eli me ispitivali. Dakako, kazao bih im da tražim svoga ma ka. Objasnio bih da je nestao i da ga tražim po itavom susjedstvu. Zatražili bi da im kažem adresu na kojoj sam prijavljen kao i ostale osobne podatke, ali i gdje radim. Ja bih morao priznati da sam nezaposlen. To bi itavu stvar u inilo još sumnjivijom. Naime, one u policiji u posljednje su vrijeme brinuli ljevi arski teroristi. Bili su uvjereni da ih u Tokiju ima na svakom koraku i da raspoložu skrivenim arsenalom oružja i ru no izra enim bombama. Nazvali bi Kumiko u ured da provjere moju izjavu, a ona bi se uzrujala.

Ali, ipak sam ušao unutra i zatvorio vrata za sobom. Baš me briga, pomislio sam. Ako se nešto treba dogoditi, neka tako bude.

Prešao sam preko vrta, zagledaju i uokolo. Kora aju i po vlažnoj travi, moje su tenisice bile bešumne. Uokolo se nalazilo nekoliko niskih stabala s vo em ije ime nisam znao, i velik travnjak. Sada je sve bilo obraslo u korov i zapušteno. Ružne vitice pasiflore sasvim su se obavile oko dva stabla s vo em i zagušile ih. Živica duž ograde sada se sablasno bijeljela pod bezbrojnim jajašcima kukaca, jedna mala muha izvjesno je vrijeme uporno zujala oko mojeg uha.

Prošavši pokraj kamenog kipa, stigao sam do gomile bijelih plasti nih ljetnih stolica koje su bile posložene jedna na drugu ispod nadstrešnice. Stolica na vrhu gomile bila je prljava, ali ona ispod nje mnogo manje. Dlanom sam je obrisao i sjeo na nju. Iz prolaza me nitko nije mogao vidjeti zbog visokog korova, a nadstrešnica me štitila od kiše. Sjedio sam pod nadstrešnicom i promatrao vrt po kojem je siplla kišica. Najprije sam bio nesvjestan melodije koju sam zviždukao, ali odjednom sam shvatio da je to uvertira Rossinijeve *Svrake kradljivice*, koju sam zviždukao i onog dana kad me nazvala ona udna žena dok sam kuhao špagete.

Sjede i u opustjelom vrtu, gledaju i u travu i kamenu pticu, prili no slabo zviždu u i melodiju, imao sam osje aj da sam se vratio u djetinjstvo. Nalazio sam se na skrovitom mjestu gdje me nitko nije mogao na i niti vidjeti. Zbog toga sam osje ao vrstu osobite smirenosti. Poželio sam kamen i ima ga ati neki cilj, bilo koji. Možda kamenu pticu. Ali, nisam želio da me itko vidi ili uje. esto sam se tako igrao kad sam bio mali. Postavio bih

praznu limenku, udaljio se desetak koraka i bacao kamen i e sve dok se limenka ne bi ispunila. Mogao sam se time igrati satima. Ali, sada nisam imao pri ruci nijedan kamen i . Nema toga mjesta gdje vam je sve pri ruci.

Podignuo sam noge na stolicu i bradom se naslonio na povijena koljena. Zatim sam sklopio o i i tako ostao neko vrijeme. I dalje je vladala tišina. Tama u sklopljenim o ima nalikovala je na nebo prekriveno sivim oblacima, samo što je ta siva boja stalno mijenjala nijanse. Jednog asa bi imala nijansu zlatne boje, drugog zelene, tre eg jarko crvene. Bio sam op injen postojanjem brojnih nijansi sive boje. Ljudska stvorenja doista su jako zagonetna, pomislio sam. Dovoljno je sjediti deset minuta skopljenih o iju da bismo vidjeli itav niz sivih nijansi. Prelistavaju i katalog sivih nijansi, nastavio sam zvižducati, ne razmišljaju i ni o emu osobito.

"Hej!" netko je kazao.

Brzo sam otvorio o i. Nagnuo sam se u stranu kako bih mogao vidjeti vrata koja je zaklanjao korov. Vrata su bila otvorena. Širom otvorena. Netko je ušao za mnom. Srce mi je po elo tu i.

"Hej!" ponovio je ženski glas. Provukla se pokraj kipa ptice i krenula prema meni. Bila je to djevojka koja se sun ala u dvorištu s druge strane prolaza. Na sebi je imala istu svijetloplavu Adidas majicu kratkih rukava i kratke hla e. I dalje je lagano šepala, jedino što za razliku od prethodnog puta nije imala sun ane nao ale.

"A što vi radite ovdje?" pitala je.

"Došao sam provjeriti da se ma ak nije slu ajno pojavio", odgovorio sam.

"Ozbiljno? Meni ne izgleda tako. Zar mislite da sjede i i fu kaju i zatvorenih o iju možete prona i ma ka?"

Osjetio sam kako crvenim.

"Meni ne smeta," nastavila je, "ali netko tko vas ne poznaje mogao bi pomisliti da ste kakav manijak." Zastala je. "Morate biti malo oprezniji... Nadam se da niste manijak. Jeste li?"

"Vjerujem da nisam", odgovorih joj.

Prišla je i s krajnjom pažnjom posvetila se razgledanju posloženih stolica da bi izvukla jednu koja nije bila prljava i još je jednom pregledala prije no što ju je spustila na zemlju i sjela na nju.

"Osim toga, o ajno fu kate" rekla je. "Ne znam o kojoj se melodiji radi, ali uop e nije zvu ala muzikalno. Nadam se da kojim slu ajem niste peder?"

"Vjerujem da nisam" rekoh. "A zašto?"

" ula sam kako govore da pederi ne znaju dobro fu kati. Je li to istina?"

"Ne znam. Zvu i kao glupost."

"Baš me briga, sve i ako ste peder ili manijak. Kako ste ono rekli da vam je ime? Ako vam ne znam ime, kako da vas zovem?"

"Toru Okada", odgovorih joj.

Ponovila je moje ime nekoliko puta.

"Ne ostavljaju neki osobit dojam. Vaše ime i prezime."

"Može biti", odgovorih. "Uvijek mi se inilo da zvu i kao ime nekog predratnog ministra vanjskih poslova. Kužiš? Toru Okada."

"Mene te stvari ni najmanje ne zanimaju. Mrzim povijest, uop e me ne zanima. Zar nemate neki nadimak? Nešto što se može lakše zapamtiti nego Toru Okada?"

Nisam se mogao sjetiti da sam ikada imao nadimak. Niti da mi ga je itko ikada nadjenuo. Tko zna zašto?

"Nemam nadimak", rekoh joj iskreno.

"Recimo Medo? Ili Žabac?"

"Nemam."

"Ne mogu vjerovati", rekla je. "Smislite ga sada, neki nadimak."

"Ptica Navijalica", rekoh iznebuha.

"Ptica Navijalica?" upitala je, zagledavši se u mene otvorenih usta. "A što je to?"

"Ptica koja navija i odvija oprugu", reko, objašnjavaju i joj. "Svakoga jutra u krošnjama drve a. Navije oprugu svijeta i onda glasno klikne *Kviii*."

I dalje je gledala zabezegnuto u mene.

"Jednostavno mi je tako sinulo u glavi", prizna joj, uzdahnuvši. "Ta ptica svakoga dana sleti ispred moje kuće, odleti u krošnju u susjednom dvorištu i klikne *kviiiiiii*. Ali, nitko je nikad nije vidio."

"Tako je već bolje. Dakle, zvat će vas Ptica Navijalica. Ni to nije osobito zanimljivo, ali ipak je bolje od Toru Okada"

"Baš ti hvala."

Podignula je noge na stolicu i spustila bradu na koljena.

"A kako se *ti* zoveš?" upitah je.

"May Kasahara... May, kao mjesec svibanj."

"Rođena si u mjesecu svibnju?"

"Valjda je to samo po sebi jasno? Zamislite kakva bi zbrka nastala da sam rođena u mjesecu lipnju a da su me nazvali May?"

"Istina je" reko. "Pretpostavljam da i dalje ne ideš u školu?"

"Promatrala sam vas već neko vrijeme" rekla je, ignorirajući moje pitanje. "Iz svoje sobe. Kroz dalekozor. Vidjela sam kad ste otvorili vrata u ogradi. Uvijek pri ruci imam mali dalekozor kroz koji promatram što se sve događa u prolazu. Svakakvi ljudi tuda prolaze. Jeste li to znali? Ne samo ljudi nego i životinje. A što ste radili ovdje, sjede i tako osamljeni?"

"Dangubio", odgovorih joj. "Razmišljao sam o starim danima. Zviždukao..."

May je gricnula nokat.

"Vi ste prilično udančovjek, znate li to?"

"Nisam udan. Ljudi to stalno čine."

"Možda i čine, ali sigurno ne u susjedovoj napuštenoj kući. Dangubiti i razmišljati o proteklim vremenima i zvižducati može se jednako dobro i u vlastitom vrtu."

Imala je pravo.

"Izgleda da se vaš maćak nije vratio kući, ha?" upitala je.

Odmahnuo sam glavom. "Izgleda da ga ni ti nisi vidjela da se smuca ovuda?" pitao sam.

"Nisam, iako sam ga i ja tražila. Smeđi tigrast maćak, repa iskrivljenog pri vrhu, je li tako?"

Iz džepa kratkih hlača izvadila je kutiju cigareta i zapalila jednu. Nakon što je povikla nekoliko dimova, zagledala se u mene i rekla: "Kosa vam je sve rjeđa, nije ji?"

Instinktivno sam podignuo ruku prema tjemenu.

"Ne tamo", rekla je. "Nego sprijeda, na čelu. Tu sprijeda je mnogo rjeđa nego što bi trebala biti, zar ne?"

"Prije nisam primjećivao."

"Evo ja kažem", rekla je "Tu sigurno budete oćelavili. Znam to. Kosa će vam se sve više povlačiti i opadati." Rukom je zgrabila kosu sa svojeg čela i povukla je unatrag, otkrivši čelo. "Pametnije je pripaziti."

Dodirnuo sam svoju kosu na čelu. Možda je imala pravo. Možda je već počela opadati. Ili je sve to tek plod moje mašte? Ali, kako je onda djevojka to primijetila? Još jedna stvar na koju moram obratiti veću pozornost.

"Što želiš reći kad kažeš da je pametnije pripaziti?" upitah je.

"Nažalost, tu se malo toga može učiniti. Nema tog lijeka s pomoću kojeg se ćelavost može zaustaviti. Kad do toga doće, tu više nema pomoći. Stalno naklapaju da se opadanje kose može spriječiti pravilnom njegom, ali to je obično lupetanje. Pogledajte samo skitnice što spavaju oko kolodvora Shinjuku. Svi imaju bujnu kosu. Valjda ne vjerujete da je svakoga dana peru skupim šamponima? I k tome još upotrebljavaju losione protiv ćelavosti. Sve su to izmišljotine proizvođača kozmetike kako bi zaradili što veću novcu."

"Imaš pravo", reko iznenađen njezinim poznavanjem tržišta. "Ali, odakle ti znaš toliko puno o opadanju kose?"

"Ve neko vrijeme radim honorarno za jednu kompaniju koja izrađuje vlasulje. Ne idem u školu, pa imam puno slobodnog vremena. Bavim se istraživanjima i anketama. Zato znam mnogo o opadanju kose u muškaraca. Prava sam enciklopedija po tom pitanju."

"Aha" složih se.

"Ali, znate što?" rekla je, odbacila opušak na zemlju i zgnječila ga nogom. "U firmi za koju radim nikome ne dopuštaju da izgovori riječ 'elav'. Svi zaposlenici moraju kazati: 'muškarci s prorije enom kosom'. 'elav' je diskriminirajuća riječ. Jednom zgodom sam se našalila pa sam rekla: 'muška gospoda koja su hendikepirana gubitkom kose'. Da samo znate kako su poludjeli. 'Nije to ništa smiješno, mlada gospođice' rekli su mi. Jezivo su ozbiljni... svi koji ondje rade. Jeste li znali to?"

Iz džepa sam izvadio nekoliko bombona s okusom limuna, stavio jedan u usta i ponudio jedan May Kasahari. Odmahnula je glavom i izvadila još jednu cigaretu.

"Ako se dobro sjećam, Ptico Navijalico," rekla je, "kad smo posljednji put razgovarali, bili ste nezaposleni? Jeste li još uvijek?"

"Jesam."

"Ozbiljno se namjeravate zaposliti? Uistinu tražite posao?"

"Naravno da tražim." Ali, sam sam izgovorio te riječi i zapitao sam se koliko su istinite. "Zapravo, nisam sasvim siguran", dodao sam. "Trebam još malo vremena. Da o svemu razmislim. Ni sam ne znam što želim. Teško mi je to objasniti."

Grizu i nokat, May Kasahara se zagledala u mene.

"Znate što, Ptico Navijalico" rekla je. "Ako vam tako odgovara, idući put kad budem išla u firmu za proizvodnju vlasulja, zašto ne biste pošli sa mnom? Ne plaćaju mnogo, ali posao je lak, i opet ćete imati dovoljno slobodnog vremena. Što kažete? Nemojte stvari uzimati odveć ozbiljno, pokušajte za promjenu naći neki privremen posao, možda vam to pomogne da skužite neke stvari."

Imala je pravo.

"Da znaš da si u pravu" rekoh joj.

"Sjajno", uzvikknula je. "Idući put kad budem išla, dođite u po vas. Gdje se nalazi vaša kuća?"

"Ovaj, teško je to objasniti. Moraš otići i sve do kraja prolaza. S lijeve strane ćeš ugledati kuću u pokraj koje je parkirana crvena Honda Civic. Na odbojniku je naljepnica na kojoj piše *Mir svim ljudima ovoga svijeta*. Naša kuća je odmah iza te, ali nema vrata u ogradi. Moraš se popeti preko zida i preskočiti ga. Visok je otprilike meni do ramena."

"Ne brinite se, mogu se popeti preko zida, nema problema."

"Noga te više ne boli?"

Uzdahnula je i otpuhнула dim cigarete.

"Dobro sam, nije mi ništa. Hramljam samo kad su moji roditelji kod kuće jer ne želim ići u školu. Ali, već mi je prešlo u naviku. Čak i kad me nitko ne gleda, kad sam u svojoj sobi, pretvaram se da me noga boli. Ja sam perfekcionista. Kako se ono kaže; 'Da bi uvjerio drugoga, prvo moraš uvjeriti sebe'. Ali, recite mi Ptico Navijalico, jeste li vi hrabarčovjek?"

"Ne vjerujem da sam osobito hrabar."

"Niste to nikada bili, čak ni kao mali?"

"Nisam. Čak ni kad sam bio mali. Isto tako, ne vjerujem da ću to postati."

"A znatiželjan?"

"To je nešto sasvim drugo. Prilično sam znatiželjan."

"Ali, nećete li vam se da su hrabrost i znatiželja vrlo slične?" rekla je May Kasahara. "Gdje ima hrabrosti, ima i znatiželje, i obratno, zar ne?"

"Hmmm, možda imaju nešto zajedničko", rekoh. "Barem u nekim slučajevima. Možda ih je katkad čak jako teško razlučiti."

"Kao kad se kradom ušuljate u tuđe dvorište?"

"Tako nekako", rekoh, jezikom topeći bombon u ustima. "Kad se netko kradom ušulja u tuđe dvorište, hrabrost i znatiželja djeluju zajednički. Katkada, znatiželja može probuditi zatomljenu hrabrost, možda je čak pojačati. Ali, u većini slučajeva, znatiželja s vremenom išezava. Hrabrost je mnogo ustrajnija. Znatiželja je poput simpatije nogoznanca u kojega

nemaš puno povjerenja. Najprije te poti e da nešto u iniš, ali u zgodnom trenutku pobjegne. Poslije moraš skupiti hrabrost i sam nastaviti dalje."

Kratko se zamislila na te moje rije i.

"Valjda ste u pravu", rekla je. "I to je jedan od mogu ih pogleda na te stvari." Ustala je i rukom obrisala prašinu koja je ostala na mjestu na kojem je držala podignute noge. Tada me pogledala. "A biste li vi, Ptico Navijalico. možda željeli vidjeti bunar?"

"Bunar?" upitao sam. Kakav sad bunar?

"Ima ovdje jedan bunar koji je presušio. Meni se svi a. Želite li ga vidjeti. Ptico Navijalico?"

Bunar se nalazio s druge strane vrta, uz bok ku e. Bio je to okrugao bunar, otvor mu je iznosio otprilike metar i pol u promjeru, a dvije debele daske ispiljene u obliku kružnog poklopca pokrivala su vrh na koji su bila stavljena i dva betonska bloka da se poklopac ne bi mogao lako pomicati. U blizini kamenog postolja, otprilike metar visokog, uzdizalo se neko stablo koje je izgledalo kao da drži stražu. Bila je to neka vo ka, ali nisam znao koja.

Kao i gotovo sve ostalo povezano s tom ku om, i bunar je izgledao kao da je odavno napušten. Nešto u njegovom izgledu stvaralo je dojam koji bi se mogao nazvati "sveprožimaju e mrtvilo". Kad ih ljudi prestanu upotrebljavati ili promatrati, možda beživotne stvari postanu još beživotnije. Da je tko tu ku u i vrt upotrijebio kao model da bi naslikao sliku koja se zove *Napuštena ku a*, ne bi mogao izostaviti ni taj bunar. Kao i plasti ne vrtne stolice, kao i kip ptice i sve ostalo, i taj je bunar bio zaboravljen, napušten od ljudi, i još iz sretnih vremena, malo pomalo i u sve ve oj tišini neizbježno je propadao do svog kona g nestanka.

Razgledaju i ga izbliza, mogao sam uo iti da je bunar mnogo stariji od ostalih gra evina koje su ga okruživale. Možda je napravljen mnogo prije no što je ku a sagra ena. Sude i prema poklopcu od dasaka, doista je bio jako star. Postolje od betona koje ga je okruživalo o ito je naknadno dodano da bi u vrstilo ono što je odavno bilo izgra eno prije mnogo vremena. ak je i stablo koje je raslo u njegovoj blizini bilo mnogo starije od ostalih.

Podignuo sam betonske blokove i spustio ih na zemlju. Potom sam pomaknuo drveni poklopac i, oslonivši se o postolje bunara, zagledao u njegovu unutrašnjost. Uop e nisam mogao nazrijeti dno. Bilo je jasno da je jako dubok, ali tama je sve prožimala. Onjušio sam. Osjetio sam blag vonj plijesni.

"U njemu nema nimalo vode", rekla je May Kasahara.

Bunar bez vode. Ptica koja ne može letjeti. Prolaz bez izlaza. I što još... ?

May je podignula komadi opeke s tla i bacila ga u bunar. Tren kasnije za uo se slab, tup udarac. Ništa više. Zvuk je bio suh, šupalj, poput ne ega što se može smrviti u ruci. Uspravio sam se i pogledao May Kasaharu.

"Pitam se zašto u njemu nema nimalo vode? Je li presušio? Ili ga je tko zatrpao?"

Ona je slegnula ramenima.

"Kad ljudi zatrpavaju bunar, zar ga ne zatrpaju sve do vrha ? Nema smisla ostaviti ovako duboku rupu. Netko bi mogao upasti i gadno se ozlijediti. A što vi mislite?"

"Mislim da imaš pravo", reko. "Mora biti da je zbog nekog razloga voda presušila."

Najednom sam se sjetio rije i koje mi je svojedobno uputio gospodin Honda; "Kad treba i i gore, prona i najviso iji toranj i popni se na vrh. Kad treba i i dolje, prona i najdublji bunar i spusti se na dno." Sada sam pred sobom imao duboki bunar, ako mi ikad zatreba.

Još jednom sam se nagnuo i zagledao u dubinu, ne primijetivši ništa osobito. Pomislio sam kako na mjestu kao što je to, usred dana kakav je bio taj, postoji tama duboka poput one koja se pružala preda mnom. Pro istio sam *grlo* i progutao pljuva ku. Zvuk je odjeknuo u mra noj dubini, kao da je netko drugi pro istio grlo. Moja pljuva ka imala je okus bombona od limuna.

Vratio sam poklopac na vrh bunara i na njega stavio dva betonska bloka. Zatim sam

pogledao na ru ni sat. Gotovo pola dvanaest. Bilo je vrijeme da nazovem Kumiko za podnevnu pauzu.

"Moram se vratiti ku i", reko.

May Kasahara blago se osmjehnula. "Samo se vratite svojoj ku i. Ptico Navijalico", rekla je.

Kad smo prešli preko dvorišta, kamena ptica i dalje je zurila u nebo svojim beživotnim o ima. Nebo je i dalje bilo prekriveno neprobojnim sivim oblacima, ali barem je kiša prestala. May Kasahara iš upala je nekoliko vlati trave i bacila ih uvis. Bez imalo vjetra koji bi ih odnio, vlati trave pale su pred njezine noge.

" ujte, do zalaska sunca ima još dosta vremena, zar ne?" rekla je ne gledaju i u mene.

"Istina je" odgovorih joj.

6

Pri a o ro enju Kumiko Okade

i Noborua Wataye

Odgojen kao jedino dijete u obitelji, teško mi je uop e zamisliti kako se ve odrasla bra a i sestre moraju osje ati dok se svatko od njih trudi voditi sasvim nezavisan i odvojen život. U Kumikinu slu aju, kad god bi razgovor skrenuo na njezinog brata Noborua Watayu, na licu bi joj se pojavio udan izraz, kao da je sasvim slu ajno u usta stavila neku stvar ne baš lijepog okusa, ali što je *to no* taj izraz zna io, nisam mogao odgonetnuti. U mojim osje ajima prema njezinom starijem bratu nije bilo ni ega pozitivnog. Kumiko je to znala i smatrala je da u tome nema ni ega udnog, fer, ni ona nije prema njemu pokazivala nikakvu naklonost. Bilo je teško zamisliti da bi njih dvoje ikada progovorili ijednu rije da ih nije spajala krvna veza. Ali oni su brat i sestra, i to je, na izvjestan na in, samo još više zakompliciralo stvari.

Nakon što sam se sporje kao s njezinim ocem i potom prekinuo svaki kontakt s njezinom obitelji, Kumiko se ni jednom više nije srela sa svojim bratom. Naša sva a doista je bila žestoka. Nisam sudjelovao u mnogo žestokih sva a u svome životu, ja jednostavno nisam takav tip, ali kad se po nem ozbiljno prepirati, idem sve do kraja. Tako je i moj razlaz s Kamikinim ocem bio kona an. Neobi no, kad sam izbacio sve iz sebe i kazao svom šurjaku sve ono što mi je ležalo na srcu, prestao sam osje ati bijes prema njemu. Osje ao sam jedino veliko olakšanje, kao da je golem teret koji sam dugo nosio na ple ima u trenu nestao. ak sam suosje ao s njime zbog neda a koje su ga snašle u životu, ma koliko taj njegov život meni izgledao glup i odvratn. Kazao sam Kumiko da se nikad više u životu ne u sresti s njezinim roditeljima, ali da se ona može vi ati s njima kad god to poželi, dakako bez mene. Ni Kumiko nije bilo osobito stalo da ih redovito vi a. "Nije važno" odgovorila mi je. "Ni ja ne gorim od želje da se eš e vidim s njima."

Noboru Wataya živio je sve vrijeme s roditeljima, ali kad je zapo ela prepirka izme u mene i njegovog oca, jednostavno se povukao bez ijedne izgovorene rije i. To me ni najmanje nije iznenadilo. Ja ga kao osoba uop e nisam zanimalo. Doista se trudio izbje i svaki kontakt sa mnom, osim u rijetkim zgodama kad je to bilo nužno. Stoga, kad sam prestao odlaziti u ku u obitelji Wataya, ni njega više nisam imao priliku sresti. Ni Kumiko nije imala neke osobite razloge zbog kojih bi se s njim eš e vi ala. Bio je jako zaposlen, baš kao i ona, a osim toga, nikada nisu bili osobito bliski. Ipak, Kumiko bi ga s vremena na vrijeme nazvala u ured na sveu ilištu, a i on bi nju tu i tamo nazvao u redakciju asopisa za koji je radila (ali

nikada kod nas ku i). Ona bi mi svaki put nakon telefonskog razgovora spomenula da su se uli, ali nikada nije ulazila u detalje onoga o emu su pri ali. Ja je o tome nikada nisam pitao, a ona mi je prenosila samo šture informacije. Meni uistinu nije bilo stalo da znam o emu Kumiko i Noboru Wataya razgovaraju. Što ne zna i da nisam bio svjestan injenice da njih dvoje tu i tamo razgovaraju. Sadržaj njihovih razgovora jednostavno me nije zanimao. Što li su dvije sasvim različite osobe mogle re i jedna drugoj? Ili je tome jedino pridonosila injenica što ih je spajala roditeljska krv?

Između moje žene i njezinog brata Noborua bilo je devet godina razlike. Između njih nije postojala uobičajena bliskost koja postoji između brata i sestre, tom prije jer je Kumiko kao još jako mala nekoliko godina živjela kod bake po ocu. Kumiko i Noboru Wataya nisu bili jedina djeca u obitelji Wataya. Između njih je bila sestra, pet godina starija od Kumiko. Kad je imala tri godine, Kumiko su iz Tokija poslali u Niigatu, gdje ju je neko vrijeme odgajala baka. Roditelji su joj poslije objasnili da je bila bolešljivo dijete i da su je tamo poslali kako bi se oporavila na istom seoskom zraku. Ali, Kumiko nije povjerovala u tu njihovu priču jer od neke ozbiljnije dje je bolesti nije nikada bolovala i nitko od ukućana u Niigati nije se osobito brinuo zbog njezina zdravlja. "Sigurna sam da je to bila neka vrsta ishitrenog izgovora", rekla mi je jednom zgodom.

Njezine su sumnje postale još veće zbog priče koju je čula od nekog rođaka. O čemu je između Kumikine majke i bake po ocu postojao dugogodišnji sukob, i odluka da Kumiko pošalju u Niigatu zapravo je bila ruka pomirenja između njih dvije. Ponudivši baki da se nekoliko godina brine o Kumiko, roditelji su smirili bakinu ljutnju a ona je, odgajaju i dijete svoga sina, ponovno uvrstila veze sa sinom, tj. Kumikinim ocem. Drugim riječima, Kumiko je bila svojevrsna žrtva.

"Osim toga," Kumiko mi je objasnila, "oni su već imali dvoje djece i moj odlazak baki i višegodišnji rastanak sa mnom nije im teško pao. Dakako, ne mislim reći da su me se htjeli odreći, vjerojatno su mislili da će im biti lakše ako me kao sasvim malu pošalju nekamo drugamo. Vjerojatno o tome nisu ozbiljnije razmišljali, pa im se učinilo da je to najbolje rješenje za sve strane. Možeš li to zamisliti? Ne znam zašto, ali o čemu nisu imali blage veze koliko takav postupak može naštetiti malom djetetu."

Baka u Niigati odgajala ju je od njezine treće do šeste godine života. Nije bilo ni čega tužnog ili neprirodnog u životu koji je vodila na selu. Baka ju je ludo voljela, a Kumiko se mnogo bolje zabavljala i ljepše igrala s rođacima, koji su bili njezini vršnjaci, nego s vlastitim bratom i sestrom. U Tokio se vratila one godine kad je pošla u osnovnu školu. Njezini roditelji su malo-pomalo postajali sve nervozniji zbog sve duže razdvojenosti od kućeri, i naposljetku su počeli inzistirati da se vrati prije nego što bude prekasno.

Na izvještaj na čin, ipak je bilo prekasno. Nekoliko tjedana nakon što su donijeli odluku da se Kumiko vrati u Tokio, njezina je baka bila sve razdražljivija. Prestala je jesti i sve je slabije spavala. Jednog trena bi grlila i svom snagom privijala k sebi malu Kumiko, a već drugog bi je udarala ravnalom po ruci, i to tako snažno da bi joj ostale masnice. Ubrzo zatim govorila bi joj da je ne želi nikamo pustiti, da će radije umrijeti nego ostati bez nje, a odmah potom da što prije ode, da je nikad više ne želi vidjeti. Najružnijim izrazima koji se mogu zamisliti govorila bi Kumiko kakva je strašna žena njezina majka. Čak je škarama pokušala prerezati žile na zapešću. Kumiko jednostavno nije shvaćala što se oko nje zbiva.

Ono što je Kumiko u takvoj situaciji mogla učiniti, bilo je da se sasvim udalji od vanjskog svijeta i zatvori u sebe. Prestala je gledati vlastitim očima. Prestala je slušati vlastitim ušima. Prestala je razmišljati ili nadati se. Nekoliko idućih mjeseci živjela je u praznom svijetu. Nije se sjećala ni čega što se dogodilo u tom razdoblju. Tek mnogo kasnije shvatila je da se nalazi u novoj obitelji. Bio je to dom u kojem je trebala rasti od rođenja. Oko nje su bili njezini roditelji, starija sestra i brat. Ali, za nju to nije bio njezin dom, nego sasvim novo okruženje.

Kumiko se nije sjećala u kakvim je okolnostima bila odvojena od bake i ponovno vraćena u roditeljski dom, ali je instinktivno osjećala da se nikada više neće vratiti u kuću u

Niigati. Novi dom u kojem se zatekla u asu kad je imala šest godina bio joj je gotovo neshvatljiv. Bio je to sasvim druga iji svijet od onoga u kojem je do tada živjela, ak i one stvari koje su joj izgledale sli ne, zapravo su bile razli ite. Jednostavno, nije se uspijevala prilagoditi vrijednostima i na elima na kojima je bila izgradila svoj maleni dje ji svijet. Štoviše, uop e nije uspijevala prona i zajedni ki jezik sa svojim ukuanima.

U takvom okruženju Kumiko je postala osjetljivo, šutljivo dijete. Nije imala nikoga komu bi vjerovala, nikoga komu bi se mogla povjeriti. ak se ni u zagrljaju svojih roditelja nije osje ala opušteno jer nije poznavala njihov tjelesni miris. Od njihovih mirisa osje ala je još ve u mu ninu. U cijeloj obitelji jedino se prema sestri po ela postupno otvarati. Roditelji bijahu zaokupljeni njezinom zatvorenoš u i šulljivoš u, a brat je jedva i znao da ona postoji. Jedino je sestra razumjela zatvorenost i osamljenost dok bi Kumiko nijemo sjedila u kutu sobe. Ona je sve vrijeme bila uz Kumiko, spavala je u istoj sobi s njom, razgovarala s njom, itala joj, vodila je u školu, pomagala joj dovršiti doma e zada e. Ako bi Kumiko provela nekoliko sati u e i i pla u i u kutu sobe, njezina bi sestra bila uz nju i držala je za ruku. Na sve mogu e na ine trudila se što više približiti mla oj sestri. Da zbog trovanja hranom nije umrla godinu dana nakon što se Kumiko vratila iz Niigate, mnoge stvari u njihovim životima bile bi vjerojatno sasvim druga ije.

"Da je moja sestra poživjela, vjerojatno bi situacija u našoj obitelji bila podnošljivija", Kumiko mi je jednom zgodom rekla. "Imala je samo dvanaest godina, ali ona je bila srce itave obitelji. Da ona nije umrla, svi bismo bili mnogo normalniji nego što smo sada. Barem ja ne bih bila ovakav izgubljen slu aj. Shva aš li što ti govorim? Osje ala sam se strašno krivom poslije toga. Zašto ja nisam umrla umjesto moje sestre? Ja ni za koga nisam dobra. Ja nikoga ne mogu usre iti. Zašto ja nisam umrla? Štoviše, moji roditelji i moj brat slutili su kako se osje am, ali nikada mi nisu ništa rekli da bi me barem malo utješili. Još gore, oni bi se raspri ali o mojoj mrtvoj sestri kad god bi se ukazala prigoda za to: kako je bila lijepa, kako ju je svatko volio, kako je pametna bila za svoje godine, kako je dobro svirala klavir. A onda su mene natjerali da odlazim na lekcije klavira. Netko od uku ana morao je koristiti veliki koncertni klavir nakon što je umrla. Mene klavir uop e nije zanimao. Zнала sam da nikada ne u uspjeti nau iti svirati dobro kao ona. Osim toga, nisam htjela pokazati koliko sam inferiorna u usporedbi s njom. Nisam je mogla zamijeniti, a nisam ni željela. Ali, oni me uop e nisu slušali. Jednostavno nisu slušali ono što sam im govorila. I dan-danas mrzim zvuk klavira. Ne volim ak ni gledati kako ga netko svira."

Osje ao sam silan bijes prema Kumikinoj obitelji nakon što mi je to ispri ala. Zbog onoga što su joj u inili. Kao i zbog onoga što su propustili za nju u initi. U vrijeme kad mi je to ispri ala, još nismo bili vjen ani. Poznavali smo se nešto više od dva mjeseca. Bilo je tiho nedjeljno jutro i ležali smo u krevetu. Dugo mi je pripovijedala o svom djetinjstvu, kao da pokušava razmrsiti zamršeno klupko konca, postupno se prisje aju i svakog doga aja. Bilo je to prvi put da mi je rekla toliko toga o sebi. Jedva sam išta znao o njezinom djetinjstvu ili njezinoj obitelji do tog jutra. Jedino sam znao da je tiha, povu ena djevojka, da voli crtati, da ima krasnu dugu crnu kosu i dva madeža na desnoj lopatici. I da sam ja prvi mladi s kojim je vodila ljubav.

Jecala je dok mi je to govorila. Mogao sam je razumjeti. Zagrlio sam je i gladio po kosi.

"Da je poživjela, sigurna sam da bi se i tebi jako svidjela", rekla je Kumiko. "Svi su je voljeli. Svima je ve na prvi pogled bila draga."

"Vjerojatno imaš pravo", rekoh. "Ali, ti si ona koju volim. Barem je to vrlo jednostavno. Samo ti i ja i nitko drugi. Tvoja sestra nema nikakve veze s time."

Izvjesno vrijeme Kumiko je ležala i razmišljala. U pola osam u nedjeljno jutro sve zvu i meko i šuplje. Osluškivao sam golube kako gugu u na susjednom krovu, kako netko u daljini doziva psa. Kumiko je dugo zurila u jednu to ku na stropu.

"Reci mi," napokon je progovorila, "voliš li ma ke?"

"Lud sam za njima", odgovorih. "Uvijek sam imao ma ku, još otkad sam bio dijete. Stalno sam se igrao s njom, ak je spavala u mojoj sobi."

"Baš si imao sre e. Ja sam silno željela imati ma ku. Ali nisu mi dopustili, moja ih je majka mrzila. Nikada od njih nisam uspjela dobiti nešto sto sam silno željela. Možeš li to

zamisliti? Ni jedan jedini put. Možeš li zamisliti kakvu tugu u djetetu stvara takav život? Kad se navikneš na takvu vrstu života, kad nikada ne dobiješ ono što silno želiš, malo-pomalo uopće prestaneš znati što to želiš."

Uzeo sam je za ruku.

"Možda je tako bilo do sada. Ali, ti više nisi dijete. Imaš pravo izabrati vlastiti život. Možeš nanovo poći. Ako želiš ma ku, jedino što moraš učiniti jest da izabereš život u kojem možeš imati ma ku. To je sasvim jednostavno. To je tvoje pravo. Kopaj aš?"

Zagledala se u mene.

"Aha", složila se, "imaš pravo". Nekoliko mjeseci kasnije. Kumiko i ja smo razgovarali o njenom anju.

Ako je djetinjstvo koje je Kumiko provela u takvoj obitelji bilo nastrano i teško, djetinjstvo njezinog brata Noboruua bilo je neobično i izobličeno na sasvim drugačiji način. Roditelji su ludovali za jedinim sinom, no nisu ga samo obasipali svojom ljubavlju, oni su i prema njemu bili jednako nerazumni. Otac je bio uvjeren da je jedini na svijetu koji uvijek može živjeti doličan život u japanskom društvu taj da u školi i na fakultetu dobije najbolje ocjene, kao i da pregazi svakoga tko mu se isprije na putu do vrha. On je u to doista vjerovao.

Ubrzo nakon što sam se oženio njegovom kćerkom, uo sam ova ista uvjerenja od njega samoga. Svi ljudi *nisu* stvoreni jednaki, govorio je. Ravnopravnost svih ljudi o kojoj učim u školi za njega je bila obična glupost. Japan može imati ustroj politički demokratske nacije, govorio je, ali u isto vrijeme je i klasno podijeljeno društvo u kojemu snažni proždiru slabe. Ako uvijek nije postao dio elite, za njega nema svrhe živjeti u zemlji poput Japana. Uvijek se mora izboriti za svaku prečku na ljestvici društvenog poretka. Takva vrsta ambicije iznimno je zdrava. Ako ljudi izgube tu ambiciju, država će propasti. Za razliku od mog šurjaka, ja svoje mišljenje nisam iznosio. Jer, njega moje mišljenje uopće nije zanimalo. On se uvijek ograničavao na svoje uvjerenje, i u njemu je ostao nepokolebljiv sve do kraja.

Odsad ću morati živjeti u takvom okruženju i udisati isti zrak s ljudima koji vjeruju u iste stvari kao i on, mislio sam u takvim situacijama, ovo je samo prva stuba, tko zna što će se vremenom još dogoditi. Kad bih razmišljao o tome, osjećao sam se užasno umorno i slomljeno. Bila je to sasvim isprazna i površna filozofija. Takvoj filozofiji je nedostajala mašta, baš kao i svaki oblik propitivanja sebe. Ipak, taj je uvijek bio duboko uvjeren da ima pravo i bez obzira na to kakvim bih mu se argumentom suprotstavio, nisam ni najmanje mogao poljuljati njegovu vjeru u ispravnost njegove filozofije.

Kumikina majka bila je kćer visokopozicioniranog političara. Odrasla je u izobilju i živjela je u najelitnijoj tokijskoj četvrti Yamanote, ali nije imala vlastito mišljenje, a ni ideje kojima bi se suprotstavila mužu. Koliko sam ja uspio skužiti, nije imala mišljenje ni o čemu što nije mogla vidjeti golim okom (osim toga, doista je bila jako kratkovidna). Kad god bi se zatekla u situaciji u kojoj je trebala iznijeti svoje mišljenje, strogo se držala mišljenja svoga supruga. Da je to bilo sve, nikomu ne bi smetala, ali kao što je često slučaj s takvim ženama, patila je od bezgranične umišljenosti. Budući da nije imala izgrađen sustav vlastitih vrijednosti, ako se nije mogla usporediti s kriterijima i vrednovanjima drugih ljudi, nije mogla procijeniti ni vlastitu poziciju. Nju je zanimalo jedino kakav dojam ostavlja na druge. Tako je bila i Wataya postala nervozna i uskogrudna žena koju je isključivo zanimala pozicija njezinog muža u vladi i akademska karijera njezinog sina. Sve ostalo što nije ulazilo u taj strogo ograničen prostor, njoj nije značilo baš ništa. Što se njezinog sina tiče, više od svega željela je da pohađa prestižnu privatnu gimnaziju, a potom i najprestižnije sveučilište. O tome je li njezin sin imao sretno djetinjstvo i što je uspio spoznati o životu odrastajućem pod njezinom paskom, bila su pitanja koja je složenost nadilazila njezinu sposobnost promišljanja.

Tako su roditelji svoju dvojbenu filozofiju i nastrane poglede na svijet utuvali u glavu mladog Noboruua. Njihov osnovni interes bio je usredotočen na odgoj njihovog jedinog sina. Stalno je bio u pratnji uglednog tutora i kad bi postigao najbolje rezultate, nagradili bi sina kupujući mu sve što bi poželio. Djetinjstvo je proveo u iznimnom materijalnom obilju, ali kada je ušao u najosjetljivije i najranjivije razdoblje svoga života, nije imao vremena za

djevojke, nije imao vremena za ludovanje s drugim de kima. I posljednji atom snage uložio je u to da bude najbolji me u svima. Je li Noboru Wataya uživao u takvom životu ili nije, ja to ne bih znao re i. Ni Kumiko to nije znala. Noboru Wataya nije bio tip osobe koja olako otkriva osje aje: ni svojoj sestri, ni roditeljima, ni bilo komu drugome. Bez obzira na to je li bio zadovoljan svojim životom ili ne, više nije imao izbora. Meni se ini da su pojedini na ini razmišljanja toliko jednostavni i jednostrani, da ih je gotovo nemogu e pobiti razumnim argumentima. U svakom slu aju, Noboru Wataya je maturirao u prestižnoj privatnoj gimnaziji, potom i diplomirao na Ekonomskom fakultetu Sveu ilišta u Tokiju s najboljim mogu im ocjenama.

Nakon diplome, otac je od njega o ekivao da u e u vladu ili neku veliku korporaciju, ali Noboru Wataya odlu io je ostati u akademskim vodama i postao je znanstvenik. On nije bio budala. Jako dobro je znao zašto je najbolje osposobljen; ne za život u društvu i me u svjetinom, nego za život koji zahtijeva discipliniranu i sustavnu upotrebu znanja, koji je isticao njegove intelektualne sposobnosti. Otišao je na poslijediplomski studij na Sveu ilište Yale u Sjedinjenim Državama, gdje je proveo dvije godine nakon ega se vratio u Tokio i ondje doktorirao. Po povratku u Japan, ne protive i se volji svojih roditelja, prihvatio je dogovoreni brak, koji je potrajao jedva dvije godine. Nakon razvoda vratio se u roditeljski dom, gdje je živio zajedno s njima. U asu kad sam ga upoznao, Noboru Wataya ve je bio pravi udak, i vrlo odbojna osoba.

Otprilike dvije godine nakon što smo se Kumiko i ja vjen ali, Noboru Wataya objavio je opsežnu knjižurinu. Bila je to knjiga o ekonomskim perspektivama, puna stru nih izraza. Pokušao sam je pro itati, ali uop e nisam kužio što je njome želio objasniti. Mogao bih re i da nisam pronašao jednu jedinu stranicu koja bi mi bila jasna. ak nisam mogao razlu iti jesam li takav dojam imao zato što je sadržaj bio toliko zahtjevan, ili je na in kojim se izražavao bio sasvim nerazumljiv. Dakako, stru njaci iz tog podru ja smatrali su da je knjiga sjajna. Jedan je kriti ar ak napisao da je to "konceptualno sasvim nova vrsta ekonomske doktrine, koja je napisana na svjež i nov na in", ali to je sve što sam uspio shvatiti i iz same kritike. Ubrzo su ga masovni mediji po eli nazivati "junakom novog doba". Nedugo potom pojavile su se itave knjige koje su tuma ile njegovu knjigu. Dva izraza koja je on upotrebljavao u svojoj knjizi, "seksualna ekonomija" i "ekonomija izlu ina" te su godine postali osobito popularni i gotovo svatko ih je prekomjerno koristio. Novine i asopisi objavljivali su udarne lanke o njemu kao jednom od najve ih intelektualaca novog doba. Nisam mogao povjerovati da je itko tko je napisao lanak o njemu uspio razumjeti o emu je Noboru Wataya pisao u svojoj knjizi. ak sam posumnjao jesu li je uop e pro itali. Ali, njih takve stvari nisu brinule. Noboru Wataya bio je mlad ovjek, samac i dovoljno mudar da napiše djelo koje nitko nije uspio razumjeti.

Ta ga je knjiga proslavila i u inila poznatim. Po eo je pisati kriti ke tekstove za najuglednije asopise i pojavljivati se na raznim televizijskim programima kao komentator politiki h i gospodarskih tema. Ubrzo su ga po eli redovito pozivati za sudionika u emisijama s politiki m diskusijama i okruglim stolovima. Oni koji su poznavali Noboru Watayu (uklju uju i Kumiko i mene), bili su prili no sumnji avi i skepti ni prema takvim njegovim sposobnostima. O njemu su svi razmišljali kao o vrhunskom akademskom stru njaku kojeg jedino zanima stru no podru je djelovanja. Ali kad je ve upao u svijet masovnih medija, svoju novu ulogu prihvatio je s oduševljenjem. Nije mu smetalo da bude u krupnom planu.

ak je izgledao opušteniji pred kamerama nego u stvarnom životu. Pratili smo njegovu iznenadnu promjenu s velikim zanimanjem. Noboru Wataya kojeg smo gledali na televizijskom ekranu nosio je skupa odijela i kravate koje su mu savršeno pristajale i nao ale s okvirima od kornja evine. ak mu je i frizura bila po posljednoj modi. O ito su ga savjetovali stilisti i modni dizajneri, jer sve do tada nisam nikada vidio da je na sebi imao neki doista zanimljiv komad odje e. Ali, ak i ako je bio pod velikim utjecajem mode, sjajno se s time nosio, kao da nikad nije nosio ništa drugo. Tko je doista taj ovjek, pitao sam se u to vrijeme.

Pred kamerama je glumio ulogu ovjeka od malo rije i. Kada bi ga upitali za mišljenje, odgovor bi mu bio promptan, jasan i precizan. ak i kad bi diskusija došla do usijanja i svi

govorili povišenim tonom, on je bio smiren i priseban. Nije lako nasjedao na provokacije, ostao bi pribran i pustio sugovornika da kaže što želi, a potom ga jednom jedinom rečenicom poklopio. S osmijehom na licu i smirenoga glasa zadavao je konačni udarac. Na televizijskom ekranu izgledao je mnogo inteligentnije i uvjerljivije nego stvarni Noboru Wataya. Uopće mi nije jasno kako je to uspijevao postići, jer nije bio ni najmanje zgodan. Ali bio je visok i vitak i ostavljao je dojam ugledne osobe. Televizija je doista bila medij kojem je savršeno odgovarao. Masovni mediji zdušno su ga hvalili a on je njih prihvaćao s jednakim zanosom.

Meni se me utim nije nimalo svatitilo ono što je pisao, ili gledati ga na televiziji. Dakako, bio je vrlo darovit i sposoban, to moram priznati. Znao je kako *brzo* i uvjerljivo razoružati protivnika sa svega nekoliko riječi. Imao je životinjski instinkt da osjeti u kojem smjeru vjetar puše. Ali, ako biste se doista usredotočili i pomno slušali ono što je govorio, ili uzeli svatitilo ono što je napisao, bilo bi vam jasno da u njegovim riječima nema dosljednosti. Nije pokazivao duboka uvjerenja koja bi se temeljila na vlastitom pogledu na svijet. Bio je stvorio osobit sustav razmišljanja preplunjen i povezujući površne ideje iz kojih je lako mogao izvući i neku drugu kombinaciju koja bi odgovarala traženim prilikama. To su bile domišljate, gotovo umjetnički povezane misli i zamijenjene teze. Ali, za mene nisu predstavljale ništa drugo do intelektualne igre. Ako je u njegovom mišljenju bilo ikakve dosljednosti, onda je to bio dosljedan nedostatak svake dosljednosti, a ako je imao ikakav svjetonazor, onda je to bio onaj kojim je proklamirao neimanje svjetonazora. Upravo su ti i takvi nedostaci i paradoksi tvorili njegova intelektualna uvjerenja. U intelektualnim krugovima koji su radili za masovne medije, dosljednost i duboko osmišljen svjetonazor bijahu nešto sasvim nepotrebno. Upravo zbog toga, kao i činjenice što se u takvim programima sve radi u posljednji tren, on im je savršeno odgovarao.

On nije imao što braniti, a to je znao i da je svu svoju energiju i pozornost mogao slobodno usredotočiti na borbu s protivnicima. Jedino je trebao napasti i poraziti sugovornika. Noboru Wataya bio je pravi intelektualni kameleon koji je boju mijenjao prema protivniku, trenutno prilagođavajući i svoja stajališta, upotrebljavajući i svu svoju retoriku za postignuća i svoga cilja. Kako je uspio svladati sve te tehnike nisam imao pojma, ali on je, nedvojbeno, bio pravi majstor u izravnom obraćanju televizijskim gledateljima. Savršeno je dobro poznavo logiku kojom razmišljaju mase. Zapravo, to uopće nije bila logika, samo je podsjećala na logiku ko razmišljanje, jer najvažnije od svega bilo je zaokupiti i zadobiti pažnju i osvojiti mase.

Kad je čak znao pokazati zavidno poznavanje stručnog rječnika iz znanosti i tehnike. Dakako, nitko nije znao o čemu zapravo govori, ali on je djelovao toliko uvjerljivo, da bi uvijek pomislio kako je njegova pogreška ako ne razumije o čemu govori. Stalno je navodio statističke podatke, koje je znao napamet. Te su brojke imale nevjerojatno snažan učinak na gledatelje. Ali, ako bi uvijek malo bolje promislio o tome što je govorio, shvatio bi da nitko nikada nije provjerio njihove izvore ili vjerodostojnost. Baratajući i brojkama, uvijek može kazati što god želi a da time ne ugrozi kontekst onoga o čemu govori. Ali, njegova je strategija bila odveć vješta da bi prosječan gledatelj mogao shvatiti što se iza nje krije.

Ta njegova mudra i vješta taktika često me dovodila do ludila, ali sa svoje strane, ja nikada nikome nisam uspio objasniti zašto me toliko živcira. Nikada nisam uspio sakupiti dovoljno argumenata kojim bih ga pobio ili opovrgnuo. Kao da sam se borio s duhom, moji su udarci prolazili kroz zrak. Nije bilo ni čega vrstog na što bih naišao. Zaprepastio sam se kada sam vidio da su čak i emancipirani intelektualci nasjedali na njegove provokacije, i to me strašno ljutilo.

Tako su na Noboru Watayu počeli gledati kao na jednog od najvećih intelektualaca današnjice. Činilo se da nikomu više nije bilo stalo do dosljednosti, svi su jedino željeli gledati sukob intelektualaca na televizijskom ekranu, i vidjeli kako pred njihovim očima teče protivnikova krv. Uopće im nije bilo važno ako bi ista osoba u ponedjeljak rekla jedno, a u četvrtak nešto posve suprotno.

Noboru Watayu upoznao sam nakon što smo se Kumiko i ja odlučili vjenčati. Želio sam

porazgovarati s njime prije no što upoznam njezinog oca. Budu i da je bio moj vršnjak, pomislio sam da bi mi mogao barem malo olakšati pristup njezinom ocu.

"Bojim se da ne trebaš ra unati na njegovu pomo ", rekla mi je Kumiko, prili no nevoljko. "Ne znam ti to bolje objasniti, ali on jednostavno nije takav tip."

"Prije ili poslije morat u ga upoznati", odgovorih joj.

"Imaš pravo", složila se Kumiko.

"Vrijedi pokušati", dodao sam. "Nikad se ne zna, nemamo što izgubiti."

"Valjda", odgovorila je Kumiko.

Tijekom telefonskog razgovora, Noboru Wataya jedva da je pokazao interes za naš susret. Ako baš inzistiram, kazao mi je, može odvojiti pola sata za mene. Dogovorili smo susret u kavani blizu postaje Ochanomizu. U to je vrijeme radio kao asistent na sveu ilištu i još nije bio napisao svoju poznatu knjigu, pa stoga ni dojam koji je ostavljala njegova vanjšina još nije bio onako televizijski upe atljiv. Džepovi njegovog sakoa bijahu deformirani jer je o ito volio zabijati ruke u njih. Ni kosa mu nije bila sasvim uredna. Njegova polo majica boje senfa odudarala je od plavosivog sakoa od tvida. Izgledao je poput bilo kojeg asistenta na bilo kojem fakultetu. O i su mu imale onaj pospani pogled nekoga tko je upravo izišao iz knjižnice nakon što je cijeli dan prekapao po dokumentima. Ali, ako bi se uvijek malo bolje zagledao, u njima je mogao vidjeti prodoran i hladan sjaj.

Nakon što sam se predstavio, rekao sam da se ja i njegova sestra namjeravamo vjen ati u bliskoj budu nosti. Pokušao sam mu objasniti stvari što sam iskrenije mogao. Kazao sam da radim za odvjetni ki ured, ali da to nije ono što uistinu želim. Tako er sam mu iskreno rekao da za osobu kao što sam ja, rizik vjen anja može predstavljati lakouman in, ali da ja uistinu volim njegovu sestru i da zbog toga vjerujem kako je mogu usre iti. Kao i da jedno drugome možemo pomo i dijele i ljubav i snagu.

Moje se rije i uop e nisu dojmile Noborua Wataye. Sjedio je prekrivenih ruku i nijemo me slušao. ak i nakon što sam završio svoje kratko izlaganje, nije se ni pomaknuo. Imao sam dojam da razmišlja o ne emu sasvim drugom.

Još od prvog trenutka osje ao sam se krajnje nelagodno u njegovoj blizini. Vjerojatno sam se tako osje ao zbog situacije u kojoj sam se nalazio. Svatko bi se osje ao nelagodno govore i potpunom neznancu: "Znate, želim oženiti vašu sestru." Ali dok sam mu sjedio su elice, osje aj nelagode postupno se po eo pretvarati u antipatiju. Bio je to osje aj sli an onome koji ovjek ima kad pojedje nešto od ega mu je zlo. Nije rekao niti u inio ništa osobito što bi me ozlojedilo. U pitanju je bila njegova faca: lice Noborua Wataye. U tom sam trenutku intuitivno predosjetio da na njegovom licu ima nešto umjetno, prijetvorno, lažno. To nije bilo njegovo stvarno lice. Nisam se mogao otresti tog dojma.

Da sam bio dovoljno hrabar, bio bih ustao ne izgovorivši više ni jednu jedinu rije i smjesta otišao. Ali, nakon što sam zapo eo razgovor, nisam mogao oti i tek tako, zato sam strpljivo sjedio, srkao ve hladnu kavu i ekao da ujem njegovo mišljenje.

"Da budem iskren", zapo eo je jedva ujno kao da štedi snagu, "ne razumijem i nije mi ni najmanje stalo da razumijem ono o emu ste mi govorili. Mene zanimaju sasvim druga ije stvari; stvari za koje vjerujem da ih vi ne možete razumjeti niti vas je briga za njih. Da ne duljim, ako želite oženiti Kumiko i ona se želi udati za vas, ja nemam nikakvog razloga niti imam pravo tome se usprotiviti. Dakle, ja vam ni u emu ne u smetati, ni najmanje. Ali, isto tako, nemojte od mene o ekivati išta više. Osim toga, zamolio bih vas da ubudu e ne tratite ovako olako moje dragocjeno vrijeme. Nadam se da sam bio jasan."

Pogledao je na svoj sat i ustao. Ono što mi je imao za re i bilo je sažeto, precizno. Možda se ne sje am sasvim to no njegovih rije i, ali to je bila bit onoga što mi je kazao. Savršeno sam dobro razumio ono što mi je želio re i kao i ono što je mislio o meni.

Tako smo se tog dana razišli.

Nakon što smo se Kumiko i ja vjen ali, Noboru Wataya mi je postao šurjak i s vremenom su se ukazale brojne zgode u kojima smo se sreli i izmijenili nekoliko rije i, ali to nikada nije bio pravi razgovor. Kao što je i sam naglasio, nismo imali ništa zajedni ko pa se ni one rijetke rije i koje smo izgovorili nisu mogle razviti u nešto što bi bio pravi razgovor. Kao da smo razgovarali na dva razli ita, drugome nerazumljiva jezika. Kao da je Dalaj Lama

ležao na samrtnoj postelji, a jazz glazbenik Eric Dolphy mu svojim klarinetom pokušavao objasniti važnost izbora motornog ulja za rad motora. Vjerojatno bi jedan drugoga mnogo uspješnije razumjeli od Noboru Wataya i mene.

Rijetko mi se dogodi da duže vremena budem ljutit ili utu en zbog kontakata s drugim ljudima. Ode na osoba može me zbog neega naljutiti ili mi biti dosadna, ali ne zadugo. Znam praviti razliku između sebe i drugog ljudskog stvorenja, jer nas doživljavam kao dva sasvim nezavisna bića (pri tome se ne želim hvalisati, ali mislim da se to s pravom može nazvati intelektualnom sposobnošću). Kad mi netko ide na živce ili mi dosaduje, istog trena razlog zbog kojega se tako osjećam udaljim u područje koje nema sa mnom nikakve veze. Zatim si kažem: "Istina je, ljutit sam, ali razlog zbog kojeg se tako osjećam udaljio sam od sebe, daleko odavde, tamo gdje mi više ne smeta." Drugim riječima, zamrzem svoje osjećaje. Kasnije, kad ih odmrznem i staloženo pokušam istražiti i objasniti, otkrijem katkada da su moji osjećaji i dalje prilično zbrkani, ali vrlo rijetko. S vremenom određeni događaji izbljedi i izgubi na otrovnosti. I tada sve zaboravim.

Tijekom dosadašnjeg života uvijek bih svjesno uključio taj obrambeni emocionalni sustav kako bih izbjegao većinu nepotrebnih nevolja i tako sačuvaovao svoj maleni osobni svijet u više-manje postojanom obliku. Na tu svoju sposobnost bio sam prilično ponosan.

Kada je na red došao Noboru Wataya, me utim, moj se sustav pokazao totalno neinkovitim. Jednostavno nisam uspio udaljiti Noboru Watayu na mjesto na kojem ne bi imao nikakve veze sa mnom. Već i sama ta činjenica strašno me jedila. Dakako, Kumikin otac bio je arogantan, antipatan uvijek, ali za njega sam znao da je uskogrudan tip suženih vidika, koji je čitav život proživio služeci se krajnje primitivnom filozofijom. Što se toga tiče, lako sam ga uspijevao ignorirati. Ali ne i Noboru Watayu. On je jako dobro poznaovao svoje sposobnosti. A isto tako je, vjerojatno, jako dobro shvatio moju naravu i karakter. Da je slušajno tako želio, mogao me lako dokrajčiti. Jedini razlog zbog kojega to nije učinio, bio je taj što mu se živofu kalo za mene. Prema njegovom uvjerenju, jednostavno nisam bio vrijedan vremena i energije koji bi mu bili potrebni da me ukloni. Vjerojatno sam se zbog toga toliko bavio njime. On je bio nedostojno ljudsko biće, ogavan egoist bez ikakvih moralnih vrijednosti. Ali, on je, sasvim očitoo, bio mnogo sposobniji od mene.

Nakon našeg prvog susreta, dugo sam u sebi osjećao svojevrstnu nelagodu, kao da mi je netko silom ugurao u usta pregršt smrdljivih glista. Ja sam ih ispljunuo, ali ružan se okus dugo zadržao. Iz dana u dan jedino sam razmišljao o Noboru Watayi. Pokušao sam svoju pažnju usmjeriti na druge stvari. Počeo sam odlaziti na koncerte i u kino. Čak sam s kolegama iz ureda počeo i na bejzbolske utakmice. Počeo sam piti i čitati knjige za koje sam godinama rekao da pronađem slobodno vrijeme kada u njih pročitati. Ali, Noboru Wataya bio je stalno prisutan, prekrivenih ruku, gledao je u mene svojim zločudnim očiima, bezizražajnim poput vode stajalice. To me strašno živciralo, pa sam s vremenom počeo osjećati sve veću ljutnju.

Nakon što sam se drugi put sreo s njime, Kumiko me upitala za dojam o njezinom bratu. Nisam joj mogao dati iskren odgovor. Želio sam je pitati za masku koju je njezin brat sve vrijeme nosio na licu, kao i nečemu neprirodnom što se očitoo krilo ispod nje. Želio sam joj reći i sve što sam pomislio o njezinom bratu. Ali, nisam joj ništa rekao. Osjećao sam da su to stvari u koje je nikad ne bih uspio valjano uvjeriti. Osim toga, ako se već nisam mogao jasno i precizno izraziti, bilo je pametnije da držim jezik za zubima.

"Istina, on je...drugačiji od ostalih", uspio sam promucati. Želio sam dodati još nešto, ali nisam uspio pronaći riječi. Ni Kumiko nije tražila da joj išta više kažem. Jednostavno je kimnula glavom u tišini.

Poslije toga, moji osjećaji prema Noboru Watayi nikad se nisu promijenili. Nastavio me živcirati na isti način. Kao da se radilo o lakšem obliku povišene temperature koja se nikako nije mogla spustiti na normalu. Kod kuće nikada nisam imao televizor, ali svaki put kad bih se nekim zločudnim slušajem zatekao pred nečijim televizorom, na ekranu bi bio on, i davao neku izjavu. Kad god bih sjedio u liječnici kojekada i prelistavao neki časopis, naišao bih na fotografiju Noboru Wataya i njegovu izjavu. Osjećao sam se kao da Noboru Wataya vreba na mene iza svakog, makar i najzabitijeg kutka ovog svijeta.

E pa dobro, priznajem. Ja tog tipa mrzim.

Sretni vlasnici istionice

Na scenu stupa Kreta Kano

Odluio sam odnijeti Kumikinu bluzu i suknju na išenje u istionicu pokraj postaje. Odje u koja je za pranje i išenje uglavnom nosim u istionicu koja se nalazi nedaleko od naše kuće, ali ne zato što Kumiko i ja mislimo da bolje obavljaju svoj posao, nego jednostavno zato što su mnogo bliži. U onu istionicu pokraj postaje odlazi moja žena jer joj je na putu prema poslu. Odlaze i ujutro u redakciju, ostavi ono što je za oistiti i kroz nekoliko dana to pokupi. Ta je istionica nešto skuplja, ali mnogo bolje obavljaju posao, barem Kumiko tako misli. Ona svoje najdraže i najotmjenije haljine uvijek nosi tamo. Zato sam se toga dana odluio biciklom odvesti do istionice pokraj postaje. Pomislio sam da je joj biti drago da joj ondje o iste odjeu.

Na sebi sam imao tanke pamučne zelene hlače, tenisice i žutu majicu s likovima tipova iz grupe Van Halen, koju je Kumiko dobila na dar u prodavaonici gramofonskih ploča. Vlasnik istionice imao je uključeni JVC kasetofon i to glasno, baš kao i posljednji put. Slušao je Andyja Williamsa. U času kad sam usao završavala je pjesma *Hawaiian Wedding Song* i započinjala *Canadian Sunset*. Zviždu u i veselo u ritmu pjesme, vlasnik je hitrim i energičnim pokretima kemijskom olovkom nešto pisao u bilježnicu. U gomili kasete koje su stajale na polici, uoio sam imena kao što su Sergio Mendes, Bert Kaempfert i orkestar 101 Strings. Dakle, tip je o ito volio slušati laku glazbu. Odjednom sam pomislio kako je teško povjerovati da bi pravi zaljubljenici u jazz, recimo u Alberta Aylera, Dona Cherryja ili Cecila Taylora, mogli postati vlasnici istionice u ulici pokraj željezničkog kolodvora. Ili bi možda i mogli. Samo što tada ne bi bili veseli vlasnici istionice.

Kad sam Kumikinu zelenu bluzu na cvjetice i sivoljubičastu suknju stavio na pult, on ih je raširio i ovlaš pogledao, a zatim napisao priznanicu; JEDNA BLUZA I JEDNA SUKNJA. Rukopis mu je bio lijep i čitak. Cijenim vlasnike istionica koji imaju čitak rukopis. A osobito ako još vole Andyja Williamsa.

"Gospodin Okada, zar ne?" upitao je. Kimnuo sam glavom. Zapisao je moje prezime, otrgnuo kopiju priznanice i pružio mi je.

"Bit će gotovo do iduće utorka, nemojte ovaj put zaboraviti doći po svoje stvari. Ovo je odjeća vaše supruge?"

"Aha", odgovorio sam.

"Jako lijepe boje", prokomentirao je.

Gusti kišni oblaci ispunili su nebo. Vremenska prognoza najavljivala je kišu. Bilo je prošlo pola deset, ali još se mogao vidjeti priličan broj ljudi s aktovkama i sklopljenim kišobranima kako se žurno uspinju kolodvorskim stubištem, jutro je bilo toplo i vlažno, ali oni tome nisu pridavali ni najmanju važnost, jer svi su bili primjereno odjeveni u odijela i kravate i crne cipele. Uoio sam priličan broj muškaraca mojih godina, ali nijedan od njih nije na sebi imao majicu s likovima članova grupe Van Halen. Na suvratku sakoa svaki od njih imao je značku kompanije u kojoj je radio i u ruci držao primjerak *Poslovnih novosti*. Na jednom od perona zvono je zazvonilo i dobar dio njih požurio je stubištem.

Već neko vrijeme nisam se sretao s takvim tipom ljudi. Palo mi je na pamet kako sam se u posljednjih tjedan dana vrzmao jedino po kući i odlazio do samoposluživanja, knjižnice i obližnjeg bazena, jedini s kojima sam razgovarao tih tjedan dana bijahu kućanice, starci, djeca i pokojni prodavači. Zakratko sam tako stajao i promatrao ljude u sakoima i s kravatama.

Vraćajući se kući biciklom, nesvjesno sam počeo zvižducati *Canadian Sunset*.

Malta Kano je nazvala u jedanaest sati.

"Halo?" javio sam se, drže i slušalicu uz uho.

"Halo? Govorim li s gospodinom Toruom Okadom?" pitala je.

"Ja sam." Znao sam da je ona istog časa kada je izgovorila prvu riječ. "Malta Kano pri telefonu. Bili ste toliko ljubazni i našli se sa mnom prije neki dan. Kad smo već kod toga, jeste li možda slobodni danas popodne?"

Odgovorio sam joj da sam slobodan. Poput ptice selice koja ne zna kamo će i što će, tako ni ja nisam imao nikakav plan za to popodne.

"U tom slučaju, moja mlađa sestra, Kreta Kano, doći će vas posjetiti u jedan sat."

"Kreta?" upitao sam suzdržano.

"Da, to je ime moje mlađe sestre", odgovorila je Malta Kano. "Vjerujem da sam vam pokazala njezinu fotografiju prije neki dan."

"Sjećam se, dakako. Zbunilo me to što..."

"Ona se zove Kreta Kano. Doći će vas posjetiti kao moja predstavica. Odgovara li vam u jedan sat?"

"Sasvim" odgovorio sam kratko.

"Onda vam više ne smetati", rekla je Malta Kano i prekinula vezu.

Kreta Kano?

Izvadio sam usisivač, po istio podove i doveo kuću u red. Svezao sam stare novine u svežanj koji sam odložio u ostavu u predsoblju. Uokolo razbacane kasete vratio sam u plastične kutije i složio ih pokraj stereo-uređaja. Oprao sam posude nagomilane u kuhinji. Zatim sam se istuširao i presvukao u istu odjeću. Skuhao sam si kavu i pojeo sendvič od šunke i tvrdokuhanog jaja. Sjeo sam na kauč i počeo listati časopis *Zdrav život*, pitajući se što bih mogao skuhati za večeru. Izdvojio sam recept za salatu s morskim algama i tofuom i zapisao sastojke na komad papira da ih popodne kupim u samoposluživanju. Uključio sam radio. Michael Jackson je pjevao *Billy Jean*. Pomislio sam na sestre, Maltu Kano i Kretu Kano. Kakvih imena za dvije sestre! Zvučala su kao imena za dvije manzai* komičarke. Malta Kano i Kreta Kano.

Nedvojbeno, moj život je krenuo nekim novim, vrlo udnim smjerom. Ma kak je pobjegao neznano kamo. Uidnovat telefonski poziv od jednako uidnovate neznanke. Sreo sam uidnovatu djevojku i počeo odlaziti u vrt napuštene kuće. Noboru Wataya silovao je Kretu Kano. Malta Kano je predvidjela da ću na nju i svoju kravatu. Kumiko mi je rekla da više ne moram raditi.

Ugasio sam radio, vratio *Zdrav život* na stalak za novine i popio još jednu šalicu kave.

Kreta Kano pozvonila je točno u jedan sat. Izgledala je jednako kao na fotografiji: sićušna djevojka od dvadesetak godina, vrlo tiha i smirenih pokreta. O čemu joj je bilo jako stalo da postigne izgled s početka šezdesetih godina. U japanskoj verziji filma *American Graffiti* vjerojatno bi za nju osmislili neku dodatnu ulogu. Imala je lakom u vršenu frizuru, a krajevi kose uvijali su se uvis. Kosa s njom bila joj je zabačena unatrag i držala ju je velika, svjetlacava ukosnica. Obrve su joj bile oštro iscrtane crnom olovkom, a maskara je davala zagonetnu sjenu njezinim očima. Ruž na njezinim usnama savršeno je dočaravao crvenu boju koja je bila moderna šezdesetih godina. Izgledala je spremna zapjevati pjesmu *Johnny Angel* samo da sam joj dao mikrofona.

Za razliku od dojma koji su ostavljali šminka i frizura, bila je odjevena mnogo jednostavnije. Bijela košulja, jednostavna zelena suknja u kojoj je nalikovala na tajnicu. Nosila je bijelu lakiranu torbicu s patent-zatvaračem, a na nogama je imala špicaste bijele salonke. Cipele su bile jako male. Potpetice su im bile tanke i oštre poput grafitne mine u tehničkoj olovci, kao da su pripadale djevojci lutki. Gotovo sam joj poželio estitati što je na takvim kalicama uspjela doći sve do moje kuće.

U naravi je bila mnogo ljepša nego na fotografiji, prava ljepotica. Uvijek je lako mogao povjerovati da je neka poznata manekenka. Gledajući je, imao sam dojam da gledam neki

* **Manzai** - dijalog dva komičara ili komičarke koji se nadmeću u duhovitosti, i danas popularna vrsta skeča u japanskom teatru i na televiziji.

stari film iz serije *Togo Movies*, jedan od onih u kojima se pojavljuju Kayama Yuzo i Hashi Yuriko dok Sakamoto Kyu glumi pomoćnika u dućanu u kojem prodaju razne vrste ručnice, tjestenine od heljedinog brašna, a Godzilla samo što ih nije napao. Uveo sam je u kućinu, pokazao joj da sjedne na kauč u dnevnoj sobi, podgrijao kavu i ponudio joj šalicu. Upitao sam je nije li možda već jela. Ne znam zašto, ali imao sam dojam da je gladna. Odgovorila mi je da još nije jela.

"Molim vas, nemojte se brinuti za mene", hitro je odgovorila. "Za ručnik jedem jako malo."

"Jeste li sigurni da ne ete baš ništa?" pitao sam je. "Začas vam spremim sendvič. Nemojte se ustručavati. Ja sam pravi majstor u pripremi malih zalogaja i sličnih stvari. Uopće mi nije teško."

Nekoliko puta je blago odmahнула glavom i kazala mi: "Hvala vam na vašoj ljubaznosti, ali i ovako mi je sasvim dobro. Nemojte se brinuti za mene. Šalica kave je sasvim dovoljna."

Ipak, iznio sam pred nju tanjur s čokoladnim keksima. Piju i kavu, Kreta Kano je pojela četiri, i to s očitim zadovoljstvom. Ja sam pojeo dva. Izgledala je opuštenije nakon što se poslužila keksima i kavom.

"Došla sam ovamo umjesto starije sestre, Malte Kano" poela je. "Naravno. Kreta nije moje pravo ime. Pravo ime mi je Setsuko. Uzela sam ime Kreta kad sam sestri poela pomagati u poslu. Kako se ono kaže... kao umjetničko ime. Kreta je drevno ime za otok u grčkom arhipelagu, ali ja nemam nikakve veze s Kretom. Nikada ondje nisam bila. Moja sestra je izabrala to ime kako bi se slagalo uz njezino. Jeste li možda kojim slučajem ikada bili na Kreti, gospodine Okada?"

Odgovorio sam joj da na svoju žalost nisam nikada bio na Kreti, kao i da u bliskoj budućnosti nemam u planu oti tamo.

"Voljela bih jednom oti tamo" rekla je Kreta Kano, kimajući glavom, krajnje ozbiljno. "Kreta je grčki otok koji je najbliži Africi. To je velik otok na kojemu je davno postojala jedna velika civilizacija. Moja sestra Malta bila je također i na Kreti. Kaže da je to divan otok. Vjetar je snažan, a med vrlo ukusan. Ja baš puno volim med."

Kimnuo sam glavom. Ja uopće nisam zaljubljenik u med.

"Došla sam vas danas zamoliti za jednu uslugu", rekla je Kreta Kano. "Željela bih uzeti uzorak vode iz vaše kuhinje."

"Vode?" upitao sam. "Mislite, vode iz slavine?"

"Upravo tako", odgovorila je. "A ako kojim slučajem u blizini ima kakav bunar, onda bih svakako željela uzeti uzorak vode i iz njega."

"Ne vjerujem da je to moguće. Hoću reći, u susjedstvu doista postoji jedan bunar, ali on se nalazi na tuđem posjedu, a osim toga, presušio je. U njemu više nema ni kapi vode."

Kreta Kano pogledala me prodornim pogledom.

"Jeste li sigurni?" upitala je. "Jeste li sigurni da u njemu nema niti malo vode?"

Sjetio sam se suhog i tupog odjeka kad je djevojka bacila komad opeke u bunar u dvorištu napuštene kuhinje.

"Sasvim sam siguran da je odavno presušio."

"Shvaćam" odvratila je Kreta Kano, "Onda ću uzeti samo uzorak vode iz raznih slavina u vašoj kuhinji, ako vam to ne smeta."

Odveo sam je u kuhinju. Iz svoje bijele lakirane torbice s patent-zatvaračem izvadila je dvije sićušne bočice kakve se upotrebljavaju za analizu urina. Jednu je napunila vodom iz slavine i s velikom pažnjom nataknuila plastični zatvarač. Zatim je rekla da želi uzeti uzorak vode i iz slavine u kupaonici. Odveo sam je i u kupaonicu. Nije se dala zbuniti raznoraznim rubljem, arapama i hulahopkama koje je Kumiko ondje ostavila da se suše. Smireno je otvorila slavinu i napunila i drugu bočicu. Nakon što ju je zatvorila, okrenula ju je naopako da se uvjeri da ne curi. Zatvarači na bočicama bili su različitih boja. Plavi zatvarač za vodu iz kupaonice, zeleni za vodu iz kuhinje.

Vrativši se ponovno na kauč u dnevnoj sobi, Kreta Kano je dvije bočice spremila u malu plastičnu vrećicu za zamrzavanje i potom, s jednakom pažnjom, sve stavila u svoju bijelu

lakiranu torbicu iji je metalni zatvara suho škljocnuo. Prema iskusnim i vještim pokretima, bilo je o ito da je to ponovila bezbroj puta.

"Zahvaljujem na ljubaznosti", rekla je Kreta Kano.

"Je li to sve?" upitah.

"Jest, za danas", odgovorila je. Poravnala je rub svoje suknje, metnula bijelu lakiranu torbicu na vrh koljena i zauzela položaj nekoga tko je spreman za odlazak.

"Ostanite još malo", rekoah, donekle zbunjen njezinom naglom spremnošću da ode. "Ostanite još malo, molim vas. Moja žena želi znati ima li ikakvih vijesti o našem ma ku. Nema ga već gotovo dva tjedna. Ako uopće išta znate, želio bih da mi to kažete."

I dalje držeći bijelu lakiranu torbicu na koljenima, Kreta Kano me pogledala ravno u oči i potom nekoliko puta kimnula glavom. Dok je kimala glavom, uvojci na njezinoj kosi zanjihali su se poput onih na frizurama iz ranih šezdesetih. Kad god bi trepnula, njezine duge, umjetne trepavice polako bi se pomicala gore-dolje, nalik na golemu lepezu kojom je mahao crni rob na snimanju filma o drevnom Egiptu.

"Iskreno da vam kažem, moja sestra misli da bita priča mogla potrajati mnogo duže no što je u početku izgledalo."

"Mogla bi potrajati mnogo duže no što je u početku izgledalo?"

Izraz "potrajati mnogo duže" natjerao me da pomislim na visok stup usred pustinje gdje nema ni ega drugog dokle god pogled seže. Što sunce više zapada, sjena stupa sve je izduženija, dok se naposljetku ne stoji s obzorom.

"Tako ona govori", nastavila je Kreta Kano. "Ta priča o odlutalom ma ku zapravo bi mogla predstavljati samo po etak jednog događaja koji u sebi krije mnoštvo drugih nerazjašnjenih detalja."

"Zbunjen sam", rekoah. "Sve što tražimo jest da nam pomognete pronaći ma ku. Ništa više. Ako je ma ku kojim slušajem uginuo, želimo biti u to sigurni. Zašto bi priča mogla potrajati mnogo duže? Ne razumijem."

"Ni ja to ne razumijem potpuno" rekla je Kreta Kano. Pomaknula je ruku prema svjetlacu ukosnici na svojoj glavi i malo je pomaknula unatrag. "Ali, molim vas, imajte povjerenja u moju sestru. Ne kažem da se ona razumije u sve. Ali ako ona kaže da bi ta priča mogla potrajati mnogo duže no što je u početku izgledalo, možete biti sigurni da će tako i biti."

Kimnuo sam glavom ne kazavši ništa.

Zagledavši se ravno u moje oči, Kreta Kano upitala me sasvim drugačijim tonom: "Jeste li zauzeti danas, gospodine? Imate li neku obvezu danas poslije podne?"

Odgovorio sam joj da nemam nikakvog posla i da sam sasvim slobodan.

"U tom slušaju, nadam se da nećete imati ništa protiv ako vam ispričam nekoliko stvari o sebi?" upitala je Kreta Kano. Bijelu lakiranu torbicu spustila je na koljena, ruke položila na koljena. Nokti su joj bili nalakirani svijetlocrvenim lakom. Na prstima nije imala niti jedan prsten.

"Samo izvolite", rekoah joj. "Kažite mi što god želite." I tako je protok struje mog života skrenuo još udnovatijim smjerom od predosjeća koji sam imao onog trena kad je Kreta Kano pozvonila na moja vrata.

8

Duga priča Kreta Kano

Analiza naravi boli

"Rođena sam 29. svibnja", počela je svoju priču Kreta Kano, "i u noći mog dvadesetog

ro endana odlučila sam poiniti samoubojstvo."

Ulio sam svježeg skuhanu kavu u šalicu i stavio je pred nju. Dodala je nekoliko kapi mlijeka i sve lagano promiješala. Bez šeera. Ja sam, kao i obično, pio istu crnu kavu, bez šeera i mlijeka. Kazaljke na budilici pomicala su se uz jednolično tiktakanje što se odbijalo o zid vremena.

Kreta Kano je prodorno pogledala u mene i kazala: "Pitam se trebam li poći od samog početka? Gdje sam rođena, u kakvoj sam obitelji odgojena, i sli ne stvari."

"Kako god vam odgovara. Sami odlučite" reko.

"Ja sam treća od troje djece u obitelji mojih roditelja", započela je. "Malta i ja imamo starijeg brata. Moj je otac upravljao privatnom klinikom u prefekturi Kanagawa. U obitelji nismo imali većih problema. Odrasla sam u normalnoj, uobičajenoj obitelji kakvih ima svuda. Moji roditelji su bili jako ozbiljni ljudi koji su duboko vjerovali u vrijednosti marljivog rada. Bili su prilično strogi s nama, ali također su nam dopuštali određenu slobodu primjerenu našim godinama. Moglo bi se reći da smo u materijalnom smislu pripadali privilegiranom sloju ljudi, ali moji su roditelji smatrali da djecu ne treba učiniti rastrošnosti. Čini mi se da smo kao djeca živjeli prilično skromno.

Malta je pet godina starija od mene. Još od samog rođenja u njoj su se mogle uočiti osobite sposobnosti. Uspijevala je savršenom preciznošću u predviđjeti određene stvari. To nije znala u kojoj je sobi pacijent upravo umro, ili gdje se nalazi izgubljeni novčanik i slično. Isprva su se tome svi radovali i veselili, ali ubrzo su se moji roditelji počeli brinuti. Zabranili su joj da u prisutnosti drugih ljudi ikada govori 'o stvarima koje se ne temelje na činjenicama'. Moga oca, koji je bio upravitelj klinike, to je osobito brinulo. Nije želio da drugi ljudi pokušaju kako njegova kćer ima nadnaravne moći. Nakon toga je Malta prestala govoriti. Ne samo što je prestala govoriti o 'stvarima koje se ne temelje na činjenicama', nego je izbjegavala sudjelovati u najobitnijim razgovorima.

Zato se povjeravala jedino meni. Oduvijek smo se slagale jako dobro i bile vrlo bliske. Upozorila bi me da nikome ne kažem ono što mi ima za reći i potom bi me hladnokrvno obavijestila da će se ubrzo dogoditi požar u susjednoj ulici, ili da će se tati i teta u Setagayi još više razboljeti. Njezina proročanstva uvijek bi se pokazala točnima. Ja sam tada bila tek malena djevojčica, pa mi je sve to bilo jako zabavno. Nikada mi nije palo na pamet da bi to moglo djelovati zastrašujuće ili zloslutno. Još od trena kad sam kao dijete počela pamtiti, slijedim svoju stariju sestru i slušam njezina proročanstva.

Što je bila starija, ta je njezina osobitost bila sve izrazitija, ali ona tada nije znala kako da je valjano upotrijebi ili još više razvije, i zbog toga je bila jako potištena. Nije imala nikoga komu bi se mogla obratiti za savjet ili pomoć, nikoga komu bi se mogla povjeriti. Zbog toga je, upravo u vrijeme odrastanja, bila jako osamljena. Svaku stvar morala je sama riješiti, svaki odgovor sama potražiti. Među članovima obitelji nije se osjećala sretno niti se mogla opustiti. Stalno je morala potiskivati svoju moć i kritički je od ostalih. Kao da neku veličanstvenu, snažnu biljku uzgajate u sićušnom loncu. Neprirodno, nezdravo. Malta je bila svjesna da što prije mora oti i iz takvog okruženja. Vjerovala je da negdje drugdje postoji svijet koji će biti pravedan prema njoj, kao i da će ondje moći živjeti na način koji će joj odgovarati. Ali, sve dok nije završila gimnaziju morala je šutjeti i podnositi svijet koji ju je okruživao.

Nakon gimnazije vrsto je odlučila da ne želi ići na fakultet i da će radije potražiti sreću u inozemstvu. Naši su roditelji živjeli konvencionalnim, staromodnim načinom života i oni joj jednostavno nisu željeli dopustiti takvo što. Zato je moja sestra zasukala rukave i predano i teško radila kako bi uštedjela novac kojim je uspjela pobjeći od kuće. Prvo mjesto na koje je otišla bili su Havaji, otok Kauai, na kojemu je živjela dvije godine. Negdje je bila proitala da se u blizini sjeverne plaže na Kauaiju nalazi mjesto gdje izvire voda izvanredne kakvoće. Već tada je moja sestra pokazivala veliko zanimanje za vodu. Vjerovala je da sastav vode jako mnogo utječe na ljudski život. Zbog toga je ostala pune dvije godine na tom otoku. U to je vrijeme na otoku još uvijek postojala zajednica hipija. Ona im se pridružila. Tamošnja voda je imala velik utjecaj na njezine duhovne moći. Unoseći tu vodu u svoje tijelo, uspijevala je postići još veću usklađenost između u svojih moći i samog tijela. Pisala mi je koliko se dobro osjećala, a meni je, čitajući njezina pisma, bilo jako drago zbog nje. Ali, to je podruje ubrzo

više nije moglo zadovoljiti. Istina, to je bila divna, miroljubiva zajednica i njeni su članovi jedino tražili duševni mir i bili bez ikakvih velikih materijalnih želja, ali i odveć ovisni o seksu i drogama. Moju sestru te stvari uopće nisu zanimale. Nakon dvije godine provedene na Kauaiju, odlučila je krenuti dalje.

Odatle je otišla u Kanadu i nakon toga proputovala sjever Sjedinjenih Država te otputovala u Europu. Gdje god je boravila, uzimala je uzorke vode i na nekoliko mjesta uspjela pronaći i izvanrednu kakvoću u vodi, no nijedna od njih nije bila savršena. Zato je nastavila putovati. Kad god bi ostala bez novca, pokušala bi se baviti vidovnjaštvom. Ljudi bi je rado nagradili kad bi im pomogla pronaći i izgubljene vrijednosti ili nestale osobe. Kad god je bilo moguće, radije nije uzimala novac. Možda i koje nam je darovalo nebo ne smiju se razmjenjivati za ovozemaljska blaga. Ali tada je to bio jedini način da preživi. Kamo god bi otišla, ubrzo bi se pokušala uložiti u njezine sposobnosti. Bilo joj je lako zaraditi dovoljno za život. U Engleskoj je čak pomogla policiji u nekoj istrazi. Neka mala djevojčica je nestala bez traga i ona je uspjela pronaći i mjesto gdje je njezino truplo bilo skriveno. Također je u blizini zločin pronašla ubojice i rukavice. Ubojica je lišen slobode nakon čega je priznao zločin. O tom slučaju pisale sve novine. Jednom sam vam pokazati isječke iz novina. Nastavila je lutati Europom sve dok se jednog dana nije zaustavila na Malti. Gotovo je pet punih godina bilo prošlo otkako je napustila Japan. Pokazalo se da je taj otok bio njezino posljednje odredište u potrazi za vodom. Pretpostavljam da vam je i sama o tome pričala?"

Kimnuo sam glavom.

"Za sve vrijeme dok je lutala svijetom. Malta mi je slala pisma. Dakako, postojale su situacije kad mi nije mogla pisati, ali gotovo svakog tjedna primila bih pismo u kojem je opisivala gdje se nalazi i što radi. I dalje smo bile vrlo bliske. Čak i na tako velikoj udaljenosti znale smo dijeliti naše osjećaje s pomoću njezinih pisama. To su uistinu bila zanimljiva pisma. Da ih samo možete pročitati, iako biste shvatili kakva je divna osoba moja sestra. Pomoću njezinih pisama uspjela sam upoznati različite dijelove svijeta i mnogo zanimljivih ljudi. Njezina su mi pisma predstavljala veliko ohrabrenje, pomogla su mi u odrastanju. Zbog toga sam zauvijek zahvalna svojoj sestri. Ni slučajno ne želim negirati ono što je učinila za mene. Ali, na koncu, pisma su samo pisma. Bila sam u tinejdžerskim godinama, jako teškom razdoblju odrastanja i sestra mi je trebala više no ikada, ali ona je uvijek bila negdje jako daleko. Nisam mogla ispružiti ruku i osjetiti da je kraj mene. Kod kuće sam se osjećala jako osamljeno, izolirano. Godine moga odrastanja bile su ispunjene tugom. Kasnije sam se detaljnije dotaknuti te tuge. Nisam imala baš nikoga komu bih se mogla obratiti za najobitavni savjet. U tom smislu sam bila osamljena koliko i Malta. Da je tada mogla biti blizu mene, i moj bi život vjerojatno bio drugačiji od ovoga kakav je danas. Savjetovala bi me i spasila od svega što mi se dogodilo. Ali, zbog čega vam sada to uopće spominjem? Baš kao što je Malta morala pronaći i svoj vlastiti put, morala sam i ja. Zato sam, napunivši dvadeset godina, odlučila poći na samuboještvo."

Kreta Kano je dohvatila šalicu s kavom i ispila je.

"Baš je ukusna vaša kava!" rekla je.

"Zahvaljujem" odgovorio sam što sam opuštenije mogao. "Mogu li vam ponuditi još nešto? Možda nešto za jelo? Maloprije sam skuhao nekoliko jaja."

Poslije kraćeg nekanja odlučila je uzeti jedno jaje. Donio sam nekoliko tvrdo kuhanih jaja i soljenku iz kuhinje i dolio još kave. Kreta Kano i ja smo počeli ležerno guliti jaja i ispijati kavu. Telefon je u mećuvremenu zazvonio, ali nisam se javio. Nakon što je petnaest ili šesnaest puta zazvonio, zavladao je tišina. Za sve to vrijeme činilo se da je Kreta Kano nesvjesna zvonjave telefona.

Nakon što je pojela jaje, Kreta Kano je iz svoje bijele lakirane torbice s patent-zatvaračem izvadila rupčić i njime obrisala usta. Zatim je ispravila rub svoje suknje.

"Donijevši odluku da poći na samuboještvo, željela sam ostaviti poruku za sobom. Sjedila sam dulje od sat vremena za stolom, pokušavajući i razloge svojeg postupka. Željela sam ostaviti bilješku iz koje bi bilo očito da za svoju smrt ne krivim nikoga drugoga, i da su razlozi za takav čin sasvim osobni. Nisam željela da se bilo tko od članova moje obitelji osjeti odgovornim zbog onoga što sam svojevremeno učinila."

Ali, nisam uspjela napisati ništa suvislo. Bezbroy puta sam iznova započinjala, ali kad bih proitala što sam napisala, sve mi je zvučalo neozbiljno, poput neslane šale. Što sam se više trudila objasniti svoje osjećaje, to su moje riječi i bile sve apsurdnije. Naposljetku sam odustala, ionako mi je bilo svejedno što će i tko misliti poslije moje smrti.

Zapravo, bila je riječ o krajnje jednostavnim, ali bitnim stvarima. Bila sam razočarana vlastitim životom. Nisam više mogla izdržati bol i razočaranje koje mi je vlastiti život nametao. Trpjela sam bol punih dvadeset godina. Za sve to vrijeme moj je život bio neprekidan i neiscrpan izvor patnje. Ali, ja sam ga pokušavala podnijeti i oduprijeti mu se što sam bolje mogla. Doista sam dala sve od sebe i u tom sam smislu sasvim mirna. Zapravo bih mogla priznati da mi je tada u trpljenju boli i patnji malo koje ljudsko biće bilo ravno. Nisam htjela popustiti a da ne pružim otpor. Ali, onog dana kad sam napunila dvadeset godina, iznenada sam shvatila da život koji sam ja živjela nije bio vrijedan tolike patnje."

Prestala je govoriti i nakratko se zabavila poravnavaju i bijelim rupicama koje je držala na vrhovima koljena. Kad bi spustila pogled, duge umjetne trepavice bacale su nježne izduljene sjene po njezinom licu.

Proistio sam grlo. Osjećao sam da bih trebao nešto kazati, ali jednostavno nisam znao što bih joj rekao. Zato sam i dalje šutio. U daljini, za ulazom sam kliktao ptice navijalice.

"Zbog patnje koje sam svakodnevno podnosila, zbog tjelesne boli, bila sam odlučila počinuti samoubojstvo", rekla je Kreta Kano. "Kad kažem bol, ja to doslovce i mislim. Nije tu riječ o duševnoj ili metafizičkoj boli, nego o tjelesnoj patnji i bolovima. O tjelesnoj boli koja me svakodnevno razdirala, o glavoboljama, zuboboljama, tegobnim menstrualnim krvarenjima, boli u kralježnici, ukočenosti leđa, povišenoj tjelesnoj temperaturi, upaljenim mišićima, opeklinama, ozeblinama, uganu, prijelomima kostiju, nagnjenjima... Cijeloga života trpjela sam mnogo u estaliju i mnogo ja u tjelesnu bol od ostalih ljudi. Na primjer, moji zubi. Neprestano su me boljeli, iz godine u godinu. Bez obzira na to koliko ih puta dnevno oprala i s kakvom samo pažnjom, ili koliko strogo izbjegavala slatkiše, ništa mi nije pomoglo. Svi moji napori završavali su karijesom. Da bi stvar bila još gora, na mene anestetici uopće nisu djelovali. Odlazak zubaru za mene je redovito predstavljao noćnu moru. Bol je bila nepodnošljiva. Tada su počinjale i moja menstrualna krvarenja, itavih tjedan dana osjećala bih takve boli kao da me netko komada budilicom. Glava bi me jezivo boljela. Vjerojatno si ne možete ni zamisliti kako mi je bilo, gospodine Okada, ali zbog nepodnošljivih bolova suze bi mi potekle iz oči. Tjedan dana svakog mjeseca trpjela bih te jezive bolove.

Kad bih se ukrcala na avion, zbog promjena zračnog tlaka imala sam dojam da će mi glava svakog trena puknuti. Liječnik mi je rekao da je to vjerojatno zbog oblika mojih ušiju, i da se takvo što obično zna dogoditi ako je unutrašnje uho odveć osjetljivo na promjene tlaka zraka. Ista stvar mi se vrlo često znala dogoditi dok bih se vozila u dizalu. Zato sam se prestala voziti dizalom čak i u velikim neboderima i svugdje sam se penjala pješke. Osjećala sam da će mi se glava raspuknuti i iz nje šiknuti krv. Pored svega toga, barem jednom tjedno osjetila bih oštru, probadajuću bol u želucu, pa ujutro ne bih mogla ustati iz kreveta. Liječnici nikada nisu uspjeli pronaći i razlog tome. Neki su mi govorili da je riječ o psihosomatskim poremećajima. Svejedno o čemu je bila riječ, bol je bila nepodnošljiva. Premda sam svakodnevno patila od takvih boli, ipak nisam mogla ostaniti kod kuće i ne otići u školu. Da sam svaki put kad me nešto zaboljelo ostala kod kuće, nikad ne bih završila školu.

Kad god bih se udarila o nešto, zadugo bi mi ostala velika modrica. Kad bih se u kupaonici pogledala u zrcalo, zaplakala bih od muke. Itavo tijelo mi je bilo prekriveno modricama i masnicama. Nisam željela da me itko vidi u kupaćem kostimu. Upravo zbog toga nikad se nisam odlučila otići na kupanje. Još jedan problem koji me muči je razlika u veličini mojih stopala. Kad god bih kupila nove cipele, veće stopalo bi me neizdrživo boljelo a cipele bi se izobličile.

Zbog svih tih problema gotovo nikad se nisam bavila sportom. U srednjoj školi prijateljice su me jednom zgodom odvučle na klizalište. Pala sam i ozlijedila kuk pa me mjesto ozljede svake zime jezivo boljelo. Osjećala sam se kao da me netko probada velikom, debelom iglom. Bezbroy puta, pokušavajući ustati iz stolice, ja bih pala.

Osim toga, jednako sam patila od zatvora. Stolicu sam imala svakih tri ili četiri dana i pri tome je pražnjenje crijeva bilo nepodnošljivo bolno. I miši i u ramenima bi mi se sasvim ukočilo ili. Postali bi kruti poput suhog drveta, pa ne bih mogla ustati iz kreveta, ali ni ležanje mi nije pomagalo. U nekoj knjizi sam bila pročitala o drevnom kineskom mučnjaku. Nekoliko godina držali bi zatvorenika u malenom drvenom kavezu. Mora biti da je ta bol bila jako slična mojoj.

Mogla bih ovako nabrajati u nedogled, ali samo bih vas nastavila gnjaviti, gospodine Okada, zato ću sada prekinuti. Ono što sam vam pokušala predložiti jest činjenica da je moje tijelo i doslovce predstavljalo udžbenik boli. Doživjela sam svaki mogući i zamislivi oblik boli. Bila sam poželjna vjerovati da sam prilikom rođenja postala žrtva nečijeg prokletstva, život je bio toliko nepravedan prema meni. Možda sam i mogla prihvatiti da trpim bol i zlopatim se da je to bio slučaj i sa svim ostalim ljudima na ovome svijetu. Ali, to nije bio slučaj. O čemu, bol je među ljudima krajnje nepravedno raspodijeljena. Pokušala sam o tome razgovarati s nekoliko ljudi, ali zapravo nitko nije shvatio o čemu im govorim. Većina ljudi na ovome svijetu živi ne osjećajući veliku bol, barem ne svakodnevno. Imala sam dvanaest ili trinaest godina kad sam toga postala svjesna. Bila me obuzela jeziva tuga, pa danima nisam mogla prestati plakati. Zašto sam baš ja morala biti ona koja nosi takav strašan teret? Poželjela sam umrijeti istog časa.

Ali, u isto vrijeme poželjela me proganiti druga misao. Pomislila sam kako takva moja situacija ne može potrajati zauvijek. Nadala sam se da ću se jednog jutra probuditi i da će odjednom bol nestati, bez ikakvog objašnjenja.

I da će za mene početi sasvim novi i miran život bez svakodnevne patnje. Ipak, nisam bila sasvim uvjerenja da se takvo što može uistinu dogoditi.

Zato sam sve te misli povjerala sestri. Kazala sam joj da ne želim više živjeti trpjeti i takvu bol, i da ne znam što mi je činiti. Nakon što je određeno vrijeme razmišljala, rekla mi je: 'Što tobom nešto nije u redu, u to sam sasvim sigurna. Ali, ja ne znam što je to, a ne znam niti što trebaš učiniti da bi se osjećala bolje. Nemam takvu mogućnost da bih o tome mogla donijeti valjano mišljenje. Sve što znam jest da je najpametnije da pričekam još neko vrijeme, dok ne napuniš dvadeset godina. Trpi i podnosi bol dok ne napuniš dvadeset godina, a onda donesi odluku. Mislim da je tako najbolje'.

Zato sam odlučila da ću nastaviti živjeti dok ne napunim dvadeset godina. Ali, vrijeme je prolazilo, a moja situacija nije se ni u čemu popravila. Štoviše, bol je postala još intenzivnija. Tako sam postala svjesna još jedne istine, što se moje tijelo više razvijalo, bol se pojačavala. Ustrajno sam podnosila bol i odupirala joj se osam godina. Nastavila sam živjeti svih tih godina pokušavajući i sagledati ljepšu stranu života. Više se nikome nisam žalila. Osmjehivala sam se s velikim naporom, čak i kad me najviše boljelo. Uspjela sam disciplinirati samu sebe kako bih ostavljala dojam smirenosti, čak i kad me boljelo toliko da sam jedva stajala. Od plačanja i jadikovanja nisam imala nikakve koristi, jedino sam se osjećala još lošije i nesretnije. Za ljude pred kojima sam uspijevala prikriti sve te boli i patnje, bila sam tiha, dobro udna djevojka. S vremenom sam osvojila povjerenje odraslih, kao i prijateljstvo onih koji su bili mojih godina. Mogla sam imati divno djetinjstvo i djevojaštvo da nisam trpjela bol. Ali, bol je bila sveprisutna poput moje sjene. Ako bih je za čas uspjela zaboraviti, odmah bi napala neki drugi dio mojeg tijela.

Na fakultetu sam pronašla dečku i tijekom ljetnih praznika izgubila sam nevinost. Čak i to je, kao što sam mogla predvidjeti, bilo jako bolno iskustvo. Neke od mojih iskusnijih prijateljica uvjeravale su me da će me prestati boljeti kad se naviknem na redovne spolne odnose. Ali, ma koliko bila strpljiva, nikada me nije prestalo boljeti. Kad god sam spavala s dečkom, bol je bila tako jaka da bi mi suze potekle iz oči. Jednog dana sam svome mladiću kazala da ga volim, ali da više ne želim spavati s njime. Odgovorio mi je da nikad nije htio nešto tako bedasto. 'Problem je u tvojim osjećajima', kazao mi je. 'Samo se opusti i prestati će te boljeti. Čak će ti se svidjeti. Svi drugi ljudi vode ljubav, zašto ne bi i ti? Jednostavno se ne trudiš dovoljno i pretjerano se prenemažeš. Svoje probleme prikrivaš bolom. Prestani se stalno tužiti, to ti neće ni u čemu pomoći.'

Kad sam ula njegove rije i nisam se mogla suzdržati, eksplodirala sam. 'Što ti uopće znaš o boli?' viknula sam. 'Bol koju ja osjećam nije uobičajena bol. Jako dobro poznajem sve moguće vrste boli. Kad kažem da me nešto boli, onda me stvarno boli.' Pokušala sam mu to objasniti tako što sam mu opisala svaku moguću bol koju sam u životu doživjela, ali on baš ništa nije razumio. Nemoguće je razumjeti tu bol, uvijek je mora osobno doživjeti. Nakon toga smo se razišli.

Ubrzo je došao i moj dvadeseti rođendan. Dvadeset dugih godina ja sam ustrajno trpjela bol, nadajući se da će jednog dana možda doći i do preokreta, ali to se nije nikad dogodilo. Osjećala sam se sasvim poraženo. Trebala sam si prije oduzeti život. Ovako sam samo iz godine u godinu sve više trpjela."

U tom trenutku Kreta Kano je duboko uzdahnula. Na stolu ispred nje ležala je posuda s ljuskama oguljenog tvrdo kuhanog jaja i prazna šalica. Na vrhovima koljena držala je rupčić, koji je presavila s velikom pažnjom. Pogledala je u budilicu na polici kao da je odjednom postala svjesna protoka vremena.

"Ispravi sam se", rekla je tihim, slabim glasom. "Nije mi bila namjera da ovoliko priđem. Oduzela sam vam puno vremena. Neću vas više gnjaviti. Baš mi je žao što sam vam ovoliko dugo dosadivala."

Dohvatila je remen svoje bijele lakirane torbice i ustala s kaučom.

"Samo još jedan tren, molim vas" rekao gotovo usplahireno. Nisam želio da tako naglo završi svoju životnu priču. "Ne brinite se, uopće mi ne oduzimate vrijeme, slobodan sam i itavo poslijepodne. Kad ste mi već toliko toga rekli, zašto mi ne ispričate itavu priču, sve do kraja? Uvjerem vas da imate još toga za ispričati."

"Naravno da imam", odgovorila je, gledajući u mene, objema rukama vrsto držeći i remen svoje torbice. "Ono što sam vam ispričala prije bi se moglo smatrati uvodom."

Zamolio sam je da me začas priđe i otišao u kuhinju. Stojeci ispred sudopera, dvaput sam duboko udahnuo. Izvadio sam dvije čaše iz ormara, stavio u njih nekoliko kocki leda i iz hladnjaka uzeo narančin sok i ulio ga u čaše. Stavivši čaše na mali poslužavnik, odnio sam ih u dnevnu sobu. Premda sam sve to učinio prilično sporo, zatekao sam Kretu Kano kako stoji baš kao što sam je i ostavio. Kad sam čaše sa sokom stavio na stol, učinilo mi se da se predomislila. Ponovno je sjela na kauč i položila torbicu na koljena.

"Želite da vam svoju priču ispričam sve do kraja?" upitala je. "Jeste li sigurni?"

"Sasvim siguran" odgovorio sam.

Ispila je polovicu soka i nastavila iznositi svoju ispovijest.

"Nisam uspjela poiniti samoubojstvo, kao što se može vidjeti. Da sam u tome uspjela, ne bih sada pila sok s vama, gospodine Okada." Zagledala mi se u oči, a ja sam joj se blagonaklono osmjehnuo. "Da sam poinila samoubojstvo kako sam prije planirala, svi moji problemi bi nestali. Ja bih bila mrtva i nikada više ne bih osjetila bol. Jer, to sam i željela. Na svoju nesreću, izabrala sam pogrešan način da to učinim."

U devet uvečer 29. svibnja otišla sam u bratovu sobu i zamolila ga da mi posudi svoj auto. Nije me mogao odbiti jer sam mu baš ja bila posudila novac za kupnju auta. Bila je to sasvim nova Toyota MR2, i na licu mu se vidjelo nezadovoljstvo što mi je morao posuditi auto, ali mene nije bilo briga za to. Uzela sam ključeva i vozila se otprilike pola sata. Auto je bio prešao jedva nešto više od tisuću kilometara. Bilo je dovoljno da dodirnem papučicu za gas i auto bi pojurio. Savršeno je odgovarao mojoj namjeri. Odvezla sam se uz rijeku Tamu prema predgrađu, gdje sam pronašla velik kameni zid. Zapravo, bio je to potporni zid u blizini velikog stambenog naselja i nalazio se na samom kraju slijepe ulice. Nekoliko trenutaka sam čekala, a potom pritisnula papučicu do kraja. Mora biti da je brzina iznosila oko 160 kilometara na sat kad sam se zabila u zid i izgubila svijest.

Na moju nesreću, ispostavilo se da je zid bio mnogo slabiji nego što je na prvi pogled izgledao. Da skratim priču, vjerojatno još od samog početka nije bio valjano izgrađeno. Jednostavno se urušio od siline udarca, a karoserija se raspala u komade. Nije se dogodilo ništa više. Budući da je bio toliko nesolidno napravljen, zid je ublažio silinu udarca. Osim toga, usput sam zaboravila odvezati sigurnosni pojas.

Tako sam izbjegla sigurnu smrt. Štoviše, zadobila sam tek manje ozljede. I što je najudnije od svega, gotovo uopće nisam osjetila nikakvu bol. Imala sam dojam da sam spašena pomoću neke aronije.

Prevezli su me u bolnicu, gdje su ustanovili da imam slomljeno rebro, koje su odmah imobilizirali. Stigla je i policija, pa su me poeli ispitivati, ali rekla sam im da se ništa nisam. Još sam im kazala da sam se vjerojatno zabunila i papučicu gasa zamijenila za košuljicu. Povjerovali su mi. Tek sam bila napunila dvadeset godina i bilo je prošlo jedva šest mjeseci otkako sam dobila vozačku dozvolu. Osim toga, uopće ne izgledam kao tip samoubojice. Na koncu, tko bi se pokušao ubiti s prilikom vršenjem sigurnosnim pojasom?

Dakako, nakon što sam izašla iz bolnice, suočila sam se s nekoliko ozbiljnih problema. Prije svega, morala sam platiti nekoliko rata za auto koje sam sasvim slupala. Zbog neke pogreške koju je počinio osiguravajući zavod, auto još nije bio osiguran.

Shvatila sam da bi bilo mnogo pametnije da sam unajmila auto s valjanim osiguranjem, ali već je bilo kasno. U to vrijeme osiguranje je bilo posljednja stvar na svijetu na koju bih mislila. Uopće mi nije palo na pamet da auto mojega brata možda nije osiguran ili da mi ne mogu pomoći za rukom da se ubijem. Zaletjela sam se u kamenu zid brzinom od 160 kilometara na sat i bilo je pravo čudo što sam preživjela.

Nedugo nakon toga od domouprave sam dobila račun za popravak zida. Morala sam platiti 1.364,294 jena, i to u gotovini. Nisam imala drugog izbora, pa sam novac posudila od oca. Dao mi je traženu svotu, ali samo kao pozajmicu koju sam mu morala vratiti. Moj je otac bio vrlo strog kad je novac u pitanju. Kazao mi je da sam odgovorna za nastalu štetu i da očekuje da mu to na vrijeme vratim posuđeni novac. Istini za volju, u to je vrijeme imao jako malo ušteđevine. Upravo je radio na projektu rekonstrukcije i proširenja klinike i nije se mogao razbacivati novcem.

Ponovno sam počela razmišljati o tome da počinim samoubojstvo. Taj put sam bila odlučila da to učinim kako valja. Skočit ću s petnaestog kata sveučilišnog nebodera. Tako neću pogriješiti, sigurno neću poginuti. Napravila sam nekoliko pokusnih provjera. Izabrala sam najpogodniji prozor za takvo što. Bila sam na korak da to učinim.

Ali, nešto me zadržalo. Osjećala sam da nešto nije u redu, da me nešto prije i da to učinim. U posljednjem trenutku to 'nešto' me i doslovce zadržalo i spriječilo da se bacim u smrt. Trebalo mi je prilično vremena da shvatim što je to 'nešto'.

Više nisam osjećala bilo kakvu bol.

Nakon što sam se ozlijedila u automobilskoj nesreći i završila u bolnici, gotovo uopće nisam osjećala nikakvu bol. Zbog raznih razloga i brojnih događaja, jedva sam imala vremena to primijetiti, ali svaki oblik boli nestao je iz mog tijela. Rad crijeva postao je normalan, menstruacije više nisu bile bolne. Mučnina u želucu i glavobolje također su prestale. Ni slomljeno me rebro gotovo nikad nije zaboljelo. Nisam imala pojma što se zbilo, ali odjednom sam prestala osjećati svaku bol.

Odlučila sam da za neko vrijeme nastavim živjeti. Iako i ako kratko potraje, željela sam osjetiti kako je to živjeti bez boli. Samoubojstvo mogu počinuti kad god poželim.

Ali, nastaviti živjeti tako jer je znaš ili da moram vratiti svoje dugove. Sveukupno sam dugovala više od tri milijuna jena. Da bih te dugove vratila, počela sam se baviti prostitucijom."

"Prostitucijom?"

"Istina je", dodala je Kreta Kano, sasvim prisebno. "Novac mi je trebao u što kraćem roku. Željela sam vratiti dugove što je prije bilo moguće, a to je bio jedini način na koji sam mogla doći do veće svote novca. Uopće se nisam kolebala. I dalje sam krajnje ozbiljno razmišljala o smrti, govoreći si da će do toga doći prije ili poslije. Znatiželja koju sam osjećala zbog života bez boli privremeno me držala na životu. U usporedbi sa smrću, odluka da prodajem svoje tijelo bila je sasvim nevažna."

"Jasno mi je što mislite", rekoše.

Kreta Kano slamkom je promiješala narančin sok u kojem se led otopio i potom otpila gutljaj.

"Nešto bih vas pitao, ako vam to ne smeta" dodao sam.

"Ne, uopće mi ne smeta. Samo izvolite, pitajte."

"Jeste li se možda i po tom pitanju posavjetovali sa sestrom?"

"U to je vrijeme živjela asketskim životom na Malti. Tada mi nije htjela poslati svoju adresu. Nisam željela prekidati njezinu posvećenost asketskom životu. Tijekom te tri godine koje je provela na Malti, gotovo joj nikada nisam pisala."

"Shvaćam", rekoh. "Želite li još malo kave?"

"Da, molim vas", rekla je Kreta Kano.

Otišao sam u kuhinju i podgrijao kavu. Očekujući i da se kava ugrije zagledao sam se u ventilator i nekoliko puta duboko udahnuo.

Kad se kava ugrijala, ulio sam je u dvije iste šalice i na poslužavniku ih odnio u dnevnu sobu, zajedno s nekoliko kolačima. Neko vrijeme smo ih jeli i pili kavu, ne razgovarajući.

"Prije koliko ste pokušali samoubojstvo?" napokon sam je upitao.

"Tada sam imala dvadeset godina, dakle prije šest godina, u svibnju 1978."

U svibnju 1978. godine Kumiko i ja smo se vjenčali. Dakle tog istog mjeseca Kreta Kano je razmišljala o samoubojstvu, a Malta Kano živjela asketskim životom na Malti.

"Odlazila sam u dio grada u kojem se nalazi mnoštvo barova, pristupila bih prvom muškarcu koji bi mi se učinio prikladnim, dogovorila cijenu usluge, odvela ga u obližnji hotel i legla s njim", rekla je Kreta Kano. "Uostalo spolni odnosi više mi uopće nisu bili bolni. Ali mi, isto tako, nisu pružali ni najmanje zadovoljstvo. Za mene je to bila obična tjelesna aktivnost. Nisam osjećala nikakvu krivnju što sam za seksualne usluge primala novac. Bila sam sasvim omamljena svojevrsnom neosjetljivošću."

Tako sam zaradila priličnu svotu, gotovo milijun jena, već prvog mjeseca. Takvom brzinom sam lako mogla otplatiti sve svoje dugove za samo tri ili četiri mjeseca. S fakulteta bih se vratila kući, navečer izašla i s ulice se vratila kući najkasnije do deset. Roditeljima sam objasnila da sam se zaposlila kao konobarica u restoranu, pa nitko nije posumnjao u istinitost mojih riječi. Naravno, da sam im odmah vratila sav novac koji sam im dugovala, smjesta bi posumnjali odakle mi tolika svota. Zato sam odlučila da oću svakog mjeseca vratim 100.000 jena, a ostalo sam stavljala na štednju.

Ali jedne noći i dok sam se nudila muškarcima pokraj kolodvora, dvojica su me iznenada zgrabila s leđa. Isprva sam pomislila da su policajci, ali ubrzo sam shvatila da je riječ o mafijašima. Odukli su me u obližnju ulicu, zaprijetili mi nožem i povelu u svoje sklonište. Zatvorili su me u jednu sobicu, svukli me do gola, zavezali za gležnjeve i zapešak i pošli silovati jedan za drugim ispred upaljene videokamere. Sve vrijeme sam oči držala vrsto zatvorene i pokušavala ne razmišljati ni o čemu. Nije mi bilo teško jer nisam osjećala bol, ali ni zadovoljstvo.

Poslije su mi pokazali videosnimku i kazali da moram raditi za njih ako ne želim da je nitko ikad vidi. Oduzeli su mi studentsku iskaznicu i zaprijetili da će, ne budem li poslušno izvršavala sve što od mene budu zahtijevali, kopiju snimke poslati mojim roditeljima i ucijeniti ih za veliku svotu novca. Nisam imala izbora. Rekla sam im da ću ih slušati i da mi nije stalo do života. Zbilja mi i nije bilo stalo. Tada mi bas ništa nije bilo važno. Odmah su mi rekli da im od dobivenog novca moram davati 70 posto ali da zato ne moram stajati po ulicama i tražiti klijente ili se brinuti zbog policije. Oni će za mene pronalaziti dobrostojeće klijente, a ako klijente budem tražila na svoju ruku, da ću završiti zadavljena u kakvoj hotelskoj sobi.

Nakon toga više nisam morala stajati na uglu ulice i tražiti muškarce. Jedino sam se svake večeri morala pojaviti u njihovom uredu i oni bi mi rekli u koji hotel trebam otići. Slali su mi dobre klijente kao što su i obično. Ne znam zašto, ali pobudila sam veliko zanimanje među muškarcima, možda jer sam izgledala tako nevino. Ponašala sam se drugačije od ostalih djevojaka. Vjerojatno je priličan broj muškaraca želio nekoga poput mene, jer ja uopće nisam izgledala kao profesionalna prostitutka. Ostale su djevojke imale barem tri ili više klijenata na dan, ali ja sam uspijevala dovoljno zaraditi imajući i odnos samo s jednim ili najviše dva klijenta. Sve ostale djevojke nosile su pejdžer i kad bi ih iz ureda nazvali, morale bi požuriti u kakav trošni hotel gdje su spavale s kojekakvim sumnjivim tipovima. U mom slučaju, uvijek

sam imala zakazan sastanak u prvoklasnom hotelu, katkada čak u privatnim kućama. Moji klijenti bili su uglavnom stariji muškarci, rijetko oni mlađi.

Oni iz ureda plaćali su me jednom tjedno. Nisam zarađivala onoliko kao dok sam radila na svoju ruku, ali ni ovako nije bilo loše, to prije što su mi pojedini klijenti ostavljali velike napojnice. Pojedini klijenti su od mene tražili da u njihove neke prilike nastrane stvari, ali meni to nije smetalo. Što su njihovi zahtjevi bili nastraniji, to su napojnice bile bolje.

Nekoliko muškaraca pošlo se gotovo redovito viđati sa mnom. Oni su mi ostavljali najbolje napojnice. Štedjela sam novac na nekoliko različitih stvari. Ali, tada mi novac više nije bio bitan. Činilo mi se da živim samo da bih samu sebe uvjerila u vlastitu neosjetljivost.

Ujutro bih se probudila i ostala ležati, gotovo se ude i vlastitom tijelu, koje više nije osjećalo bilo kakvu bol. Otvorila bih oči i polako došla k sebi, a potom pošla redom provjeravati ono što sam osjećala u svom tijelu od glave do nogu. Uopće nisam osjećala nikakvu bol.

Nisam više mogla prosuditi je li me svaki oblik boli uistinu napustio ili više nisam baš ništa osjećala. U svakom slučaju, ništa me više nije boljelo. Zapravo, ja uopće ništa nisam osjećala. Nakon što bih se probudila i ustala, otišla bih u kupaonicu i oprala zube. Zatim bih svukla pidžamu i istuširala se vrućom vodom. Osjećala sam jezivu lakoću u vlastitog tijela, bilo je toliko lako i nestvarno, pa ga više nisam osjećala kao svoje. Imala sam dojam da se moja duša nastanila u tijelu koje više nije moje. Pogledala bih se u zrcalo, ali izmeću mene i tijela koje bih ugledala osjećala sam veliku, užasavajuću udaljenost.

Život bez boli bila je jedina stvar o kojoj sam godinama sanjala. Ali, sada kad se to dogodilo, u toj novoj stvarnosti nisam više mogla pronaći samu sebe. O čemu je došlo do nekog nesklada i to me silno zbunjivalo. Osjećala sam da ni ja ne pripadam ovom svijetu. Ovom svijetu koji sam tako silno mrzila, ovom svijetu koji sam proklinjala zbog nepoštenja i nepravde, ovom svijetu u kojem sam ja bila ja, a svijet je bio svijet. Sada svijet više nije bio svijet, a ja sam prestala biti ja.

Odjednom sam pošla jako puno plakati. Svakog poslijepodneva otišla bih u Carski park Shinjuku ili park Yoyogi i ondje sjela na travu i plakala. Katkad bih plakala sat ili čak dva sata bez prestanka, glasno ridajući i jecajući. Prolaznici bi zabrinuto pogledavali u mene, ali ja ih uopće nisam primjećivala. Tada sam silno željela da sam poginula, da je moj život završio one noći kad sam se zabila autom, 29. svibnja. Koliko bi bolje bilo da me nema. Ali, sada više nisam bila sposobna uiniti takvo što. U sveopćoj neosjetljivosti, izgubila sam čak i snagu da počinim samoubojstvo. Nisam osjećala baš ništa, ni bol ni zadovoljstvo. Moji osjećaji sasvim su nestali. Ja više nisam bila ja."

Kreta Kano duboko je uzdahnula, potom uzela svoju šalicu s kavom i zagledala se u nju nekoliko trenutaka, lagano odmahнула glavom i šalicu vratila na tanjuri.

"Otprilike u to vrijeme upoznala sam Noborua Watayu."

"Noborua Watayu?" reko iznenađeno. "Kao klijenta?"

Kreta Kano je kimnula glavom.

"Ali..." po čemu sam zbunjen njezinim riječima. "Vjerojatno nešto nisam razumio dobro. Vaša sestra mi je prije nekoliko dana rekla da vas je Noboru Wataya silovao. Radi li se o nekom drugom događaju, a ne o onome o čemu mi sada govorite?"

Kreta Kano je podignula ruke i s koljena i lagano se obrisala oko usta. Zatim se dugo zagledala u moje oči. Nešto u njezinim zjenicama silno me uznemirilo.

"Žao mi je što vas gnjavim", rekla je, "ali rado bih popila još jednu šalicu"

"Naravno", spremno sam odgovorio. Stavio sam njezinu šalicu na poslužavnik i sve odnio u kuhinju. Čekajući da kava bude gotova, naslonio sam se na sudoper zabivši ruke u džepove. Kad sam kavu odnio u dnevnu sobu, Kreta Kano više nije sjedila na kauču. Njezina torbica je nestala. I njezin rupčić također. Otišao sam u predsoblje, ali i njezine cipele su nestale.

Baš krasno.

Manjak elektriciteta i odvodni kanali

Istraživanje May Kasahare o vlasuljama za muškarce

Idu eg sam jutro otpratio Kumiko na posao i potom otišao sat vremena plivati na lokalni bazen. Jutra su mi mnogo bolje odgovarala jer u to vrijeme nije velika gužva. Vrativši se kući, skuha sam kavu i, sjednuvši za kuhinjski stol, utonuo u razmišljanje o udnoj, nedovršenoj priči i Krete Kano, pokušavajući se kronološkim redom sjetiti svakog detalja koji mi je ispričala. Što sam se više detalja uspijevao sjetiti, sama mi je priča izgledala sve udnovatija, ali ubrzo su reakcije u mojem mozgu postale sve sporije i osjetio sam da me hvata san. Otišao sam u dnevnu sobu, legao na kauč i zatvorio oči. Već idu eg trenu sam zaspao i počeo sanjati.

Sanjao sam Kretu Kano. Ali, prije nego se u mojem snu pojavila Malta Kano. Nosila je tirolski šešir s velikim perom šarenih boja. Mjesto je bilo napušteno (neka vrsta velike dvorane), ali šešir Malte Kano odmah je privukao moju pozornost. Sjedila je osamljena za barom. Ispred nje je stajao velik tropski koktel, ali nisam mogao reći je li ga već kušala.

Ja sam na sebi imao odijelo i kravatu na to kice. U snu sam ugledao Maltu Kano pokušao sam otići k njoj, ali gužva je bila jako velika i ljudi su mi stalno presijecali put. U snu kad sam stigao do šanka, ona je već bila nestala. Tropski koktel stajao je na šanku ispred njezinog sada praznog stolca. Konobar me upitao što želim popiti pa sam naručio Cutty Sark. Zapravo mi uopće nije bilo važno kojom markom viskija će me poslužiti, ali Cutty Sark mi je prvi pao na pamet.

Prije nego što mi je uspio poslužiti piće, osjetio sam kako je netko vrhovima prstiju dodirnuo moju ruku; dodir toliko nježan kao da se taj netko bojava da dodiruje nešto jako krhko. Okrenuo sam se. Preda mnom je stajao uvijek bez lica. Nisam mogao razabrati ima li lice ili ne, jer onaj dio gdje se njegovo lice trebalo nalaziti obavijala je gusta tama i nisam mogao razaznati što se krije iza nje. "Ovuda, gospodine Okada", kazao je. Pokušao sam ga nešto upitati, ali prije nego što sam uspio otvoriti usta, on mi je rekao: "Molim vas, pođite sa mnom. Imamo jako malo vremena. Požurite." I dalje me ovlaš držeći za ruku, vodio me brzim koracima kroz gužvu u dvorani i izveo u hodnik. Slijedio sam ga niz hodnik, bez ikakvog otpora. Uostalom, znao je moje ime. Nisam imao osjećaj da se prepuštam potpunom neznancu koji me vodi kamo on želi. U svemu tome postojao je neki razlog, neki cilj.

Nakon što smo neko vrijeme išli dugim hodnikom, uvijek bez lica zaustavio se ispred jednih vrata. Na vratima je bila pločica s brojem 208. "Nisu zaključana. Od vas se očekuje da ih otvorite." Ušao sam kao što mi je rekao i otvorio vrata. Ušao sam u prostranu prostoriju koja je podsjećala na apartman u nekom starinskom hotelu. Strop je bio jako visok i s njega je visio starinski luster. Ali, luster nije bio upaljen. Jedino je mala zidna svjetiljka širila slabu svjetlost. Ona je bila jedini izvor svjetlosti u sobi. Zastori su bili sasvim navučeni.

"Ako je viski ono što želite, gospodine Okada," progovorio je uvijek bez lica, "mi ga imamo u izobilju. Cutty Sark, zar ne? Pijte koliko vas je volja." Pokazao je prema sobnom baru koji se nalazio blizu vrata i potom ih tiho zatvorio ostavivši me samog u sobi. Ja sam, ne znam zašto, ostao stajati nasred sobe, ne znajući ni što da učinim.

Veliko ulje na platnu visjelo je na zidu. Bila je to slika rijeke. Gledao sam u nju neko vrijeme, nadajući se da ću se smiriti. Nad rijekom se dizao mjesec. Mjesecina je slabo osvijetljavala i drugu obalu, ali jako slabo, pa nisam mogao razaznati krajolik. I taj prizor sastojao se od nejasnih obrisa.

Ubrzo sam osjetio veliku želju za viskijem. Pokušao sam otvoriti vrata sobnog bara i nadohiti piće kao što mi je predložio uvijek bez lica, ali vrata bara nisu se mogla otvoriti. Ono što je izgledalo kao vrata, zapravo je bila dobro naslikana imitacija. Povlačio sam i vukao pojedine dijelove koji su izvirivali, ali sobni bar se nije mogao otvoriti.

"Nije ga tako lako otvoriti, gospodine Okada", za uo sam glas Krete Kano. Shvatio sam da stoji blizu mene i da je odjevena u krpice iz ranih šezdesetih. "Treba pro i prili no vremena da biste mogli otvoriti vrata sobnog bara. Danas to ne dolazi u obzir. Bolje je da odustanete."

Dok sam je promatrao, ona je hitrim kretnjama svukla svu odje u sa sebe i preda mnom stajala sasvim gola, ne objašnjavaju i mi svoj postupak.

"Imam jako malo vremena, g. Okada, zato završimo ovo što je mogu e prije. Žao mi je što vas požurujem i što vam se ne mogu posvetiti mnogo opuštenije, ali imam razlog za to. To što sam došla ovamo ve je samo po sebi pravi pothvat." Tada mi je prišla, otkop ala moj šlic i, kao da je to najnormalnija stvar na svijetu, izvukla moj penis. Pognuvši glavu, nježno je zatrepkala lažnim trepavicama i ustima zgrabila moj penis. Usta su joj bila mnogo ve a no što sam zamišljao. Istog asa mi se ukrutio. Dok je palucala jezikom uvojci kose su joj se njihali, miluju i moja bedra poput najnježnijeg lahora. Sve što sam mogao vidjeti bijahu njezina kosa i lažne trepavice. Sjeo sam na krevet, a ona je kleknula lica zagnjurenog u moje medunožje.

"Ne mogu dulje ostati", rekoh, "Noboru Waraya e do i svakog asa. Ako me zatekne ovdje, nagrabusio sam. Ne želim se sresti s tim ovjekom."

"Ne brinite se", odgovorila je Kreta Kano, izvadvivši moj penis iz usta. "Nemojte se nepotrebno uzbu ivati."

Potom je vrškom jezika po ela golicati moj penis. Nisam želio svršiti, ali jednostavno se nisam mogao svladati. Imao sam dojam da je isisala posljednju kapljicu teku ine iz mene. Usnama i jezikom zavodljivo je palucala oko mojeg penisa. Svršio sam. I probudio se.

Baš krasno. Otišao sam u kupaonicu, oprao ga e u koje sam svršio i istuširao se vru om vodom, pažljivo se trljaju i po cijelom tijelu kako bih se oslobodio ljepljivog osje aja.

Prošle su godine otkako sam posljednji put doživio ejakulaciju u snu. Pokušao sam se to no sjetiti, ali nisam uspio, dogodilo se to prije jako davno.

Izišao sam iz kupaonice i još se sušio ru nikom kad je telefon zazvonio. Bila je Kumiko. Doživjevši prije svega nekoliko trenutaka poluciju i to maštaju i o drugoj ženi, osje ao sam se prili no nelagodno i zbunjeno.

"Glas ti je udan", odmah je primijetila. "Nešto se dogodilo?" Njezina osjetljivost za takve stvari bila je zastrašuju a.

"Ništa", odgovorih. "Zaspao sam. Maloprije sam se probudio. Još sam bunovan, ništa više."

"Zbilja?" upitala je. Mogao sam osjetiti sumnji avost u njezinu glasu, zbog ega sam postao još nervozniji. "Nazvala sam da ti kažem da u danas kasniti", rekla je Kumiko. "Možda se zadržim sve do devet. U svakom slu aju, jest u vani."

"Ne brini se za mene", rekoh, "pojest u što bilo."

"Zbilja mi je žao", rekla je. Više je zvu alo kao isprika. Pri ekala je trenutak, a potom prekinula vezu.

Nekoliko trenutaka gledao sam u slušalicu. Zatim sam otišao u kuhinju, ogulio jednu jabuku i pojeo je.

Otkako sam prije šest godina oženio Kumiko, nikad nisam spavao s drugom ženom. To ne zna i da nikada nisam poželio drugu ženu, ili da mi se za to nije pružila prilika. Jednostavno je nikada nisam iskoristio i otišao do kraja kad bi se ukazala. Ne mogu sasvim to no objasniti zašto, ali vjerujem da to ima neke veze sa životnim vrijednostima.

Jednom se dogodilo da sam itavu no proveo s drugom ženom. Bila je to jedna djevojka koja mi se svi ala i znao sam da bi rado spavala sa mnom. Ali, naposljetku, ipak nisam spavao s njom.

Radili smo zajedno u odvjetni kom uredu nekoliko godina. Bila je dvije ili tri godine mla a od mene. Primala je telefonske pozive i vodila brigu o rasporedu dnevnih obveza svih u uredu, i to je jako dobro obavljala. Bila je brza i imala nevjerojatno dobro pam enje. Mogli ste je pitati bilo što, ona bi znala odgovor; na emu tko radi i za koga, koji su spisi na kojoj polici i sli ne stvari. Ona je vodila brigu o svemu tome i zakazivala sve sastanke. Svi su je

voljeli i na izvjestan na in ovisili o njoj. I u privatnim odnosima ona i ja smo bili prili no bliski. Nekoliko smo puta otišli na pi e. Nije bila baš ljepotica, ali ipak mi se ipak svi ala.

Kad se njezin zaru nik zbog zaposlenja morao preseliti na otok Kyushu, odlu ila je napustiti posao i oti i s njime. Nekolicina kolega iz ureda i ja pozvali smo je na oproštajno pi e. Nakon toga odlu ila se vratiti ku i istim vlakom kojim se i ja vozim. Budu i da je bilo prili no kasno, otpratio sam je sve do njezinog stana. Na ulaznim vratima pozvala me da svratim na kavu. Bojao sam se da u propustiti posljednji vlak, ali znaju i da je možda nikad više ne u vidjeti, a i žele i se malo otrijezniti uz kavu. odlu io sam ostati. Stan je izgledao upravo onako kako valjda izgleda svaki stan u kojem živi neudana djevojka. Hladnjak je bio prevelik za jednu osobu, a stereo smješten izme u polica s knjigama. Rekla mi je da joj je hladnjak poklonio netko koga je poznavala. U susjednoj sobi se presvukla u komotniju odje u i u kuhinji skuhala kavu. Sjeli smo na pod i pri ali.

Jednog trena kad smo ve brbljali o svemu i sva emu, upitala me, kao da joj je tog trena palo na pamet: "Postoji li nešto ega se baš jako bojiš, nešto konkretno?"

"Ne baš", odgovorio sam poslije kra eg razmišljanja. Bojao sam se raznih staari, ali nijedne toliko jako. "A ti?"

"Ja se jezivo bojim odvodnih kanala", odgovorila je, rukama obgrlivši koljena. "Znaš što je odvodni kanal, zar ne?"

"Neka vrsta iskopanih prolaza, odvodnih prokopa?" Nisam se mogao sjetiti kojim se to no ideogramima ozna avaju ti pojmovi.

"Aha, ali oni prokopani pod zemljom. Odvodni kanali u kojima vlada potpun mrak."

"Shva am", rekoh. "Odvodni kanali."

"Ro ena sam i odrasla na selu, u Fukushimi. Odmah kraj moje ku e prolazi odvodni kanal s polja. Na jednom mjestu ulazi pod zemlju i pretvara se u pravi podzemni odvod. Vjerojatno sam se igrala s nekima od starije djece kad se to dogodilo. Imala sam samo dvije ili tri godine. esto su me stavljali u maleni dje ji amac i puštali da me struja nosi. Ali, tog je dana padala obilna kiša i voda je naglo nadošla. Nošen strujom, amac im je jednog trena pobjegao i odnio me ravno prema ulazu u podzemni kanal. Da se nekim slu ajem jedan od seljaka nije ondje zatekao, struja bi me odnijela unutra. Sigurna sam da me nikad ne bi pronašli."

Desnim kažiprstom je prešla preko usana, kao da samu sebe uvjerava da je još uvijek živa.

"Još uvijek se živo sje am svakog detalja. Ležim na le ima, i nosi me struja. Strane kanala dižu se s obje strane poput velikih potpornih zidova, a iznad mene je jasno, plavo nebo. Struja me nosi sve brže i brže. Ali, ja nisam svjesna onoga što e mi se ubrzo dogoditi. A tada, odjednom, shva am da je preda mnom mrak. Sve sam mu bliže i samo što me nije usisao. Mogu osjetiti hladnu sjenu kako me polako obavija. To je moje najranije sje anje."

Popila je gutljaj kave.

"Smrtno sam se prepala" rekla je. "I dan-danas se toga strašno puno bojim. Imam osje aj da polako upadam u taj jezivi mrak iz kojega ne mogu pobje i."

Uzela je cigaretu iz torbice, stavila je u usta i zapalila šibicom, ispustivši dug, spor uzdah. Bilo je to prvi put da je vidim da puši.

"Govoriš li o svom vjen anju?" upitao sam je.

Kimnula je glavom.

"Istina je, govorim o svom vjen anju."

"Postoji li neki osobit, konkretan problem?" upitao sam.

Odmahnula je glavom.

"Ne bih rekla. Ne postoji neki osobit, konkretan problem, samo puno malih detalja..."

Nisam znao što bih joj odgovorio, ali situacija je nalagala da joj kažem nešto utješno.

"Vjerujem da gotovo svatko kad se nalazi pred vjen anjem, na ovaj ili onaj na in, ima takav osje aj. Svatko od nas se pita ne ini li možda veliku pogrešku. To je važna odluka, odabрати nekoga s kime namjeravaš provesti itav život. Normalno je da se ovjek prepadne, ali mislim da se toga ne trebaš bojati..."

"Lako je to re i. Svi vi govorite isto, svi ste isti", rekla je.

Ve je bilo prošlo jedanaest. Morao sam smisliti neki način da naš razgovor uspješno privedem kraju i nekako se izvučem iz situacije. Ali, prije nego što sam išta uspio izustiti, ona me iznenada zamolila da je zagrlim.

"Zašto?" upitao sam je sasvim zatečen.

"Da bih napunila baterije", odgovorila je sasvim pribrano.

"Da bi napunila baterije?" ponovio sam.

"Moje tijelo je ostalo bez elektriciteta. Već danima ne uspijevam zaspati. Kad me uhvati san ja se razbudim, i više ne mogu zaspati. Ne uspijevam valjano razmišljati. Kad zapadnem u takvo stanje, netko mi mora pomoći da napunim baterije. Inače ne mogu nastaviti dalje. Stvarno."

Zagledao sam se u nju, pitaju i se nije li još uvijek pijana, ali ona me je gledala svojim uobičajenim, smirenim pogledom. O čemu je bila sasvim trijezna.

"Ali, ti se udaješ iduće tjedna. Tvoj te muž može grliti svake noći, kad god poželiš. Muškarci i žene sklapaju brak radi toga. Nikad više nećeš ostati bez elektriciteta."

Prvo stisnuvši usne. Nijemo je gledala u svoje noge. Bile su savršeno poravnate. Mala i bjeloputa stopala s deset lijepo oblikovanih noktiju.

"Problem je *trenutak*", rekla je. "Ne sutra, ne iduće tjedna ili iduće mjeseca. Ja sam upravo sada ostala bez elektriciteta".

Ona je uistinu trebala nekoga da je zagrlj, i tako sam je privio u naružje. Bio je to jako udan osjećaj, jer ona je za mene bila sposobna i draga kolegica. Radili smo u istom uredu, pri čemu ali jedno drugome viceve i tu i tamo otišli na piće. Ali, daleko od posla, u njezinom stanu, drželi su se u naružju, bili smo tek dva topla ljudska tijela. Na pozornici ureda igrali smo dodijeljene nam uloge, ali sišavši s pozornice, skinuvši maske koje smo ondje nosili, oboje smo bili tek dva nesigurna, kolebljiva ljudska stvorenja opremljena probavnim sustavom i kosturom i srcem i mozgom i reproduktivnim organima. Stegnuo sam je rukama oko slabina, a ona je pritisnula grudi uz moja prsa. Dojke su joj bile velike i nježnije nego što sam zamišljao. Sjedio sam na podu leđima naslonjen na zid, a ona se sasvim opustila uz mene. Dugo smo ostali u tom položaju, ne pomičući se i ne izgovorivši ni riječi.

"Je li ovako dobro?" upitao sam je, glasom koji ni sam nije podsjećao na moj. Kao da netko drugi govori umjesto mene.

Nije mi ništa odgovorila, ali osjetio sam kako je kimnula glavom.

Na sebi je imala gornji dio trenirke i tanku suknju koja joj je sezala do koljena, ali ubrzo sam shvatio da ispod nje nema ništa. Gotovo istog trena dobio sam erekciju a ona je, čini mi se, toga bila svjesna. Mogao sam osjetiti njezin topli dah na vratu.

Nakon svega, ipak nisam spavao s njom. Ali, sve do dva ujutro pomagao sam joj da "napuni baterije." Molila me je da ostanem uz nju sve dok ne zaspi. Odveo sam je do njezina kreveta i smjestio u nj, ali još je dugo ostala budna. Presvukla se u pidžamu, a ja sam je i dalje držao u naružju i pomagao joj da "napuni baterije." Osjetio sam kako su joj se obrazi zarumenjeli i kako joj srce snažno tuče. Nisam bio siguran postupam li ispravno, ali nisam znao neki drugi način na koji bih se izvukao iz takve situacije. Najjednostavnija stvar bila bi da sam spavao s njom, ali uspio sam tu ideju izbaciti iz svojih misli. Instinktivno sam osjećao da to ne trebam učiniti.

"Molim te, nemoj se ljutiti na mene zbog ovoga" rekla mi je. "Moj je elektricitet sasvim slab i jednostavno si ne mogu pomoći i na drugi način."

"Ne brini se" odgovorio sam joj. "Sasvim te razumijem."

Također sam znao da trebam nazvati kućicu i smisliti neku ispriku, ali što sam mogao reći Kumiko? Nisam želio lagati, a isto sam tako znao da je nemoguće objasniti joj što se doista zbilo jer bi me pogrešno razumjela. Nakon nekog vremena nije mi se više činilo tako važno. Kako se kaže, bit će što biva mora. Napustio sam njezin stan u dva ujutro, i kućicu stigao poslije tri. Potrajalo je dok sam pronašao taksi.

Naravno, Kumiko je bila bijesna. Sjedila je za kuhinjskim stolom, sasvim budna, i čekala me. Kazao sam joj da sam bio s kolegama s posla i da smo ostali piti i igrati mahjong. Naravno, smjesta me upitala zašto je nisam nazvao i obavijestio. Jedan običan telefonski poziv bio bi dovoljan. Odgovorio sam joj da mi to jednostavno nije palo na pamet. Nije mi

povjerovala, i gotovo istog asa joj je bilo jasno da sam je slagao. Ve godinama nisam igrao mahjong, a osim toga, nikad nisam bio dobar u izmišljanju laži. Naposljetku sam joj rekao istinu, ispriao sam joj itav događaj, od samog početka sve do mog povratka kući, osim što sam izostavio onaj dio kad sam imao erekciju. Uporno sam ustrajavao u tvrdnji da nisam imao ništa s tom djevojkom.

Kumiko tri dana nije htjela razgovarati sa mnom. Doslovce nije izgovorila jednu jedinu riječ. Spavala je u drugoj sobi i jela sama. To je bila najveća kriza koja se dogodila u našem braku. Doista je bila ljuta na mene, a ja sam imao razumijevanja za njezine osjećaje.

Nakon trodnevne šutnje, Kumiko me upitala: "A kako bi se ti postavio da si na *mojem* mjestu?" To su bile prve riječi koje je izgovorila. "Kako bi se ti osjećao da te uopće nisam nazvala, nego se vratila kući u nedjelju ujutro u tri sata i kazala ti: 'Sve vrijeme sam bila u krevetu s drugim muškarcem, ali ne brini se, nismo ništa loše učinili. Samo sam mu pomogla da napuni baterije. Živni malo, pojedimo nešto pa idemo na spavanje.' Hoćeš reći da se ne bi ljutio? I da bi mi tako lako povjerovao?"

Šutio sam.

"Ali ono što si ti učinio još je mnogo gore" Kumiko je nastavila. "*Lagao* si mi! Najprije si mi kazao da si pio i igrao mahjong. Obična laž. Zašto misliš da ti nakon takve laži trebam vjerovati da nisi s njom spavao?"

"Pogriješio sam i jako mi je žao što sam ti lagao", rekao sam. "Ali jedini razlog zbog kojeg sam te slagao jest taj što mi je bilo jako teško objasniti pravu istinu. Želim da mi vjeruješ. Uistinu nisam učinio ništa loše."

Kumiko je spustila glavu na kuhinjski stol. Činilo mi se da zrak u prostoriji postaje sve rjeđi.

"Ne znam što bih ti još rekao", dodao sam. "Ne mogu ti drugačije objasniti, osim što te molim da mi vjeruješ."

"Dobro. Ako želiš da ti vjerujem, ja li vjerujem. Ali, dobro zapamti ovo što ti reče. Vjerojatno u jednog dana i ja tebi priuštiti istu stvar, i kad se to dogodi, želim da i ti meni vjeruješ. Imam na to pravo koliko i ti."

Kumiko to pravo nije nikad pokušala iskoristiti. Svako malo bih se zabrinuo pokušavajući i zamisliti kako bih se osjećao da je to i ostvarila. Vjerojatno bih i ja njoj povjerovao, ali bih se pitao zašto je uopće učinila takvu stvar. A mora biti da se ona upravo tako osjećala razmišljajući o onome što sam ja učinio.

"Gospodine Ptico Navijalico!" za uo sam glas iz dvorišta. Bila je to May Kasahara.

Izišao sam na verandu suše i kosu ručnikom. Zatekao sam je kako sjedi na stubištu i gricka nokat na palcu. Imala je iste crne sunčane naočale kao kad sam je prvi put sreo, osim što je bila odjevena u pamučne hlače boje gorušice i crnu majicu kratkih rukava. U drugoj ruci držala je fascikl.

"Preskoro iza sam ga" rekla je, pokazujući prema betonskom zidu ograde. Zatim je otrešla prašinu s hlače. "Ponadala sam se da me njuh neće prevariti i na sreću, nisam pogriješila. Zamislite da sam se popela preko zida i skočila u neku tu dvorište."

Iz džepa na hlači izvadila je kutiju s cigaretama i zapalila jednu.

"Dakle, gospodine Ptico Navijalico, vi ste dobro?"

"Više-manje, da."

"Ujete, upravo se spremam za odlazak na posao", rekla je. "Zašto i vi ne pođete sa mnom? Radimo u parovima, a i meni je mnogo draže da pokraj sebe imam nekoga koga poznajem. Ako pošalju nekoga novoga da sa mnom radi, taj po ne postavlja nijedno glupa pitanje. Koliko imam godina, zašto ne idem u školu, prava gnjavaža! Ili je možda neki manijak. Nikad se ne zna, događaju se i takve stvari. Uinite mi to, molim vas, Ptico Navijalico!"

"Je li to onaj posao o kojem si mi govorila, neka vrsta istraživanja za one koji proizvode vlasulje?"

"Tako je", potvrdila je. "Jedino što morate uiniti jest prebrojiti elave glave koje prolaze Ginzom od jedan do četiri poslijepodne. Barem je to lako. A i vama će koristiti. Jednog dana prije ili poslije ionako ćete o elaviti. Bolje da već sada znate sve što trebate."

"Slušaj, da te prije svega nešto pitam. Zar te nikada nijedan policajac nije pitao što radiš usred dana umjesto da si u školi?"

"Ma kakvi. Ja im svaki put kažem da provodim školsko istraživanje i da je to terenski rad. Uvijek ih prevarim, nema problema za to."

Kako nisam imao planova za to poslijepodne, odlučio sam po i s njom. May Kasahara nazvala je ured poduzeća za koje radi i javila im da ćemo ubrzo doći. Razgovaraju i telefonom, izražavala se vrlo pristojno i profesionalno. "Da, gospodine, doći u s još jednom osobom koju zanima taj posao. Tako je, hvala vam lijepa. Sti ćemo u podne." Ostavio sam Kumiko s porukom da će u se vratiti do šest, u slučaju da se ranije vrati kući, a potom izišao zajedno s May Kasaharom.

Poduzeće za proizvodnju vlasulja nalazilo se u Shimbashiju. Dok smo se vozili podzemnom željeznicom, May Kasahara mi je ukratko objasnila postupak istraživanja. Trebali smo stati na određeni ugao ulice i pobrojiti sve elave muškarce, kao i one pro elave koji su otkriveni gubili kosu. Trebali smo ih razvrstati prema stupnju elavosti: C, oni koji su tek počinjati gubiti kosu; B, oni koji su već bili pro elavi; i A, oni koji su bili sasvim elavi. May je iz fascikla izvadila brošuru i pokazala mi fotografije primjera tri različita stupnja elavosti.

"Skopali ste, ne? Koja glava spada u koju kategoriju? Neću vam objašnjavati detalje, potrajalo bi čitav dan. Dovoljno je da ste skopali koja glava pripada kojoj kategoriji."

"Upriličnoj mjeri", rekao sam ne baš uvjerljivim tonom.

U blizini May Kasahare sjedio je neki debeli službenik koji nije skidao pogled s brošure koju mi je pokazivala, ali ona se pravila da to ne primjećuje. Tip je nedvojbeno pripadao kategoriji elavosti B.

"Ja ih svrstavati u kategorije, a vi ćete stajati uz mene s formularom i zapisivati. Svakoga ćete označiti slovom A, B, ili C. Ovisno o onome što vam reče, A, B ili C, tako ćete i zapisati. Kako vam se čini? Lako je, zar ne?"

"Bit će da je tako", rekoh. "Ali, pitam se kakva je svrha tog istraživanja?"

"Nemam pojma", odgovorila je. "Takva istraživanja provode po cijelom Tokiju, osobito u prometnim četvrtima Shibuyi, Aoyami, Shinjuku. Možda pokušavaju otkriti u kojoj četvrti ima najviše elavih ljudi. Ili žele doznati koliki je postotak kategorija elavosti A, B i C u gradskoj populaciji. Tko bi to znao? Oni imaju love na bacanje. Zato je troše na takve stvari. Zarade u poslovanju s vlasuljama su nevjerovatne. Njihovi zaposlenici dobivaju *puuuno* više plaće nego oni u uvoznim-izvoznim tvrtkama. A znate li zašto?"

"Ne. Zašto?"

"Vlasulje ne traju dugo. Kladam se da to niste znali. Vlasulje ili tupei mogu trajati dvije, najviše tri godine. Vlasulje koje se u posljednje vrijeme izrađuju doista su vrhunski proizvodi, ali zato se njihove vlasice lakše troše. Upravo zato što jako dobro pristaju uz tjeme, prave vlasice se jako brzo istroše i onda vlasulja više ne stoji onako dobro kao kad je bila nova. Zato je nakon dvije ili tri godine uvijek prisiljen kupiti novu, koja mu vrsto prijanja uz tjeme. Razmislite o ovome što vam reče. Što biste vi učinili da imate vlasulju koja vam poslije dvije godine više ne vrijedi, što biste pomislili? Ne biste li ovako razmišljali: 'Ovu vlasulju više ne mogu nositi. Ali nova će me puno koštati, zato ću sutra na posao otići elav.' Zar biste tako rezonirali?"

Odmahnuo sam glavom.

"Vjerojatno ne bih", odgovorio sam.

"Naravno da ne biste. Jednom kad elavac počne upotrebljavati vlasulju, on je nosi do kraja života. To je poput sudbine. Eto zašto oni koji proizvode vlasulje zarađuju toliku lovu. Mrzim što to moram reći, ali oni su na neki način poput dilera droge. Kad jednom navuku kupca, njihov je do kraja života. Jeste li ikad čuli za elavog tipa kojemu je naglo narasla bujna kosa? Ni slučajno. Dobra vlasulja košta barem pola milijuna jena, a one bolje izrade i milijun. A nova vlasulja potrebna vam je svake dvije godine! Čak i auto traje dulje od toga, barem četiri ili pet godina, a onda ga možete prodati kao polovnog. Jedna vlasulja ima mnogo

kra i vijek. ak je nikome ne možete prodati kao polovnu."

"Sasvim dobro shva am što mi govoriš."

"Osim toga, ve ina tvrtki koje proizvode vlasulje tako er upravljaju specijaliziranim frizerskim salonima u kojima peru i iste vlasulje i njihovim vlasnicima šišaju preostalu kosu. Ho u re i. ne možete tek tako oti i obi nom frizeru, skinuti vlasulju i re i mu: 'šišanje', zar ne? Na takvim mjestima tako er se obr e velika lova. kužite?"

"Ti si doista sjajno upoznata s tim stvarima", rekoh, iskreno se dive i njezinom znanju. Debeli službenik koji je sjedio do May i pripadao kategoriji elavosti B. slušao je naš razgovor sasvim op injen.

"Sprijateljila sam se s nekima koji ondje rade i oni su mi ispri ali razne stvari", nastavila je May. "Zarada u tom poslu je basnoslovna. Oni vlasulje proizvode u jugoisto noj Aziji ili sli nim krajevima, ondje je rad mnogo jeftiniji. ak i kosu ondje kupuju, i to vrlo jeftino. U Tajlandu ili na Filipinima. Tamošnje djevojke prodaju svoju kosu poduze ima koja proizvode vlasulje. Tako uspijevaju priskrbiti novac za miraz kojim se mogu udati. Cijeli svijet je tako udan, nije li? Možda neki muškarac koji sjedi blizu nas ima na glavi kosu neke djevojke iz Indonezije."

Na te rije i ja i debeli službenik kategorije elavosti B instinktivno smo pogledali prema ostalima u vagonu.

Stigavši u urede poduze a za proizvodnju vlasulja u etvrti Shimbashiju dobili smo veliku kuvertu u kojoj su bili formulari istraživanja i olovke. To je poduze e navodno bilo drugo po prometu i zaradi, ali je imalo iznimno diskretan ulaz u zgradu, bez ikakvog logotipa ili bilo kakve druge naznake, pa su klijenti mogli ulaziti i izlaziti kao da je rije o ne emu sasvim drugom.

ak ni kuverte ni formulari za istraživanje nisu nosili ime poduze a.

U odjelu za istraživanje ispunio sam formular honorarnog zaposlenika i upisao svoje ime i prezime, adresu, stupanj naobrazbe i dob. Taj je ured bio nevjerojatno miran za poslovnu prostoriju. Nigdje nikoga tko bi se dovikivao preko telefona ili zasukanih rukava i otkop anog ovratnika tipkao za kompjuterom. Svi su zaposlenici bili odjeveni u ista radna odijela i posao obavljali krajnje staloženo i predano. Kao što se i moglo o ekivati u uredu proizvo a a vlasulja, nijedan muškarac nije bio elav. Neki od njih su možda na glavi imali vlasulju poduze a za koje su radili, ali ja doista nisam mogao razlikovati jedne od drugih. Od svih poduze a u kojima sam ikada bio, to je nedvojbeno bilo naj udnije.

Podzemnom željeznicom smo se odvezli do Ginze. Budu i da smo uranili, svratili smo u *Dairy Queen* i naru ili po hamburger.

"Kažite mi, Ptico Navijalico", rekla je May Kasahara, "ako o elavite, ho ete li nositi vlasulju?"

"I sam se to pitam" odgovorio sam. "Ne volim stvari koje oduzimaju vrijeme, a i neprirodne su. Ako izgubim kosu, vjerojatno u ostati takav."

"I ja mislim da je tako bolje", rekla je, obrisavši ke ap s usta papirnatim ubrusom. " elavi muškarci nikada ne izgledaju tako loše kao što sami misle. Po meni, to nije nešto zbog ega bi se trebali toliko brinuti."

"Bit e da je tako", dodao sam.

Idu a tri sata sjedili smo pokraj ulaza u podzemnu željeznicu, to no kod zgrade Wako, i brojili elave muškarce koji su tuda prolazili. Sjede i na vrhu stubišta i gledaju i s visine u glave muškaraca koji su se spuštali i penjali uz stubište podzemne željeznice, najbolje smo mogli odrediti stupanj elavosti svakoga od njih. May Kasahara bi rekla "A", ili "B" ili "C", a ja bih to zapisao. O ito je bila vješta u tome. Nijednom se nije zbunila, malo oklijevala ili pogriješila u procjeni, nego bi svaku glavu velikom brzinom i preciznoš u svrstala u to nu kategoriju, izgovaraju i odgovaraju a slova dubokim, slabim glasom kako je najbliži

prolaznici ne bi uli. U pojedinim trenucima kad bi se pojavio velik broj prolaznika koji su pripadali u neku od tri kategorije, morala je biti vrlo brza: "C, C, B, A, B, C, A, A, C, C, B, B, A". Jednog trena se jedan postariji gospodin otmjenog izgleda (koji je imao gustu sijedu kosu) zaustavio da nas promotri.

"Ispri avam se," obratio nam se poslije nekog vremena, "smijem li upitati što to vas dvoje radite?"

"Istraživanje", hitro sam odgovorio.

"Da, ali kakva vrsta istraživanja?" bio je znatiželjan.

"Sociološka studija", odgovorio sam.

"C, A, C, A, B, C", rekla je May Kasahara tihim glasom.

Stari gospodin nas je još neko vrijeme promatrao. Bilo je o ito da nam nije povjerovao. ali ubrzo je otišao svojim putem.

Kad je sat na suprotnoj strani ulice označio četiri sata, završili smo naše istraživanje i vratili se u *Dairy Queen* na šalicu kave. Premda posao nije bio osobito naporan, ipak sam osjetio da su mi se vratila ramena i udno ukočeno kolo. Možda je to bilo zbog prikrivene naravi posla i zbog osjećaja krivnje koji sam imao zbog prebrojavanja elavih muškaraca. Sve vrijeme dok smo se vozili podzemnom željeznicom prema uredima poduzeća Shimbashiju, nesvjesno bih svaku elavu glavu koju sam ugledao svrstavao u kategoriju A, B ili C. Premda sam nekoliko puta pokušavao prestati, to se pretvorilo u uvjetni refleks, i više nije bilo pomoći. Predali smo ispunjene formulare istraživanja i bili isplaceni. Prilikom dobrog honorara uzevši u obzir kratko trajanje posla i mali napor. Potpisao sam priznanicu i novac stavio u džep. May Kasahara i ja smo se podzemnom željeznicom odvezli do postaje Shinjuku i odatle se nadzemnom željeznicom koja prometuje na liniji Odakyu vratili u naš kvart. Većerna gužva je upravo po injala. To je bila moja prva vožnja kratkim vlakom u posljednjih nekoliko mjeseci, ali uopće mi nije nedostajala.

"Prilikom dobrog posla, što mislite?" upitala je May Kasahara, stojeći do mene u vlaku. "Zarada je dobra, a posao lak."

"Istina je", rekao sam sisajući bombon s okusom limuna.

"Nadam se da ćete i idući put poći sa mnom. Možemo to raditi jednom tjedno."

"Ne vidim zašto ne bih", odgovorio sam joj.

"Znate, Ptico Navijalico", rekla je May Kasahara poslije kraće šutnje, kao da joj je iznenadna neka misao pala na pamet, "mogla bih se okladiti da je razlog zbog kojeg se muškarci boje elavosti taj što ih podsjeća da su sve bliži kraju života. Hoću reći, kad uvijek po ne opadati kosa, vjerojatno osjećate da mu i život polako opada. Kao da je napravio još jedan korak prema smrti, onaj posljednji."

Zamislio sam se nad njezinim riječima.

"Istina, moguće je i tako gledati na stvari."

"Znate, Ptico Navijalico, ponekad se pitam kako to izgleda umirati malo-pomalo, i to dugo vremena. Što mislite?"

Ne znaju i što me to no pita, promijenio sam ruku kojom sam se pridržavao i zagledao joj se u oči. "Možeš li mi malo konkretnije objasniti na što misliš kad kažeš umirati malo pomalo?"

"Pa... recimo, kao kad se uvijek nalazi zatvoren u mraku, sasvim je sam i nema što jesti i piti, i malo-pomalo umire."

"Mora biti užasno, i tjeskobno, i okrutno", rekoše. "Sigurno ne bih volio umrijeti na takav način."

"Ali, Ptico Navijalico, nije li u osnovi naš život upravo takav? Nismo li svi mi kad tad zatvoreni u mrak i polako ostajemo bez hrane i vode, i malo-pomalo umiremo?"

Nasmijao sam se.

"Ti si odveć mlada da bi bila toliko... pesimistična."

"Pesi-što?"

"Pesimistična. To znači da na sve stvari gledaš jedino s crne strane."

"Pesimisti na..." ponovila je rije nekoliko puta i onda pogledala ravno u mene. "Meni je samo šesnaest godina i ne znam mnogo o svijetu koji me okružuje, ali jednu stvar sigurno znam. Ako sam ja pesimisti na, onda su odrasli na ovom svijetu koji *nisu* pesimisti ni obi na gomila idiota."

10

Magi ni dodir

Smrt u kadi

Dar za uspomenu

U ku u u kojoj sada živimo preselili smo se u jesen druge godine našeg braka. Do tada smo živjeli u stanu u četvrti Koenjiju, ali itava je zgrada bila predviđena za renoviranje. Zato smo tražili jeftin i pogodan stan u koji bismo se mogli preseliti, ali pronaći takav stan s našim primanjima nije bio ni najmanje lak posao. Kad je uo za naše probleme, moj je ujak predložio da se uselimo u ku u u njegovom vlasništvu u četvrti Setagayi. On ju je bio kupio još kao relativno mlad ovjek i u njoj je živio deset godina. Želio je srušiti staru ku u i izgraditi nešto suvremenije i funkcionalnije, ali su ga ondašnji urbanisti ki propisi onemogućili ili u tome. Rekao je da dođe do promjene propisa, ali kako je u me uvremenu ku a bila nenastanjena, morao je plaćati ne samo porez na vlasništvo, nego i za nekorištenje stambenog prostora. Nije je želio iznajmiti neznancima jer se bojao da bi mogao imati problema kad zatraži da je napuste. Od nas je jedino tražio da mu plaćamo sitnu svotu koja je bila dostatna da podmiri porez za nju. Isto tako je tražio da pristanemo na uvjet da kad za to dođe vrijeme, ispraznimo stan u roku od tri mjeseca od obavijesti. Nama to uistinu nije bio nikakav problem. Nismo sasvim razumjeli stvar s naknadom za porez, ali bili smo sretni što se možemo useliti u pravu ku u, makar i za kratko vrijeme, i pri tome plaćati vrlo malu stanarinu. Ku a je bila prilično udaljena od najbliže postaje na liniji Odakyu, ali se nalazila u mirnoj stambenoj četvrti i imala je vlastito malo dvorište. Premda nije bila u našem vlasništvu, jednom kad smo se uselili imali smo osjećaj da smo i mi postali pravi ku evlasnici.

Mladi brat moje majke, taj moj ujak, nikad od nas nije ništa tražio. Bio je prilično simpatičan tip, barem se meni tako činilo, ali i tajanstven i vrlo šutljiv. Od svih mojih rođaka, on mi je bio daleko najdraži. Nakon što je diplomirao na Sveučilištu u Tokiju deset je godina radio kao radijski spiker, a kad se umorio od tog posla, napustio je radio i otvorio bar u Ginzi. Bio je to sasvim običan mali bar, ali ubrzo je postao jako poznat po koktelima koje su ondje posluživali, i nakon svega nekoliko godina ujak je vodio lanac barova i restorana. Svaki od njegovih lokala poslovaio je iznimno dobro, o čemu je bio darovit za takvu vrstu poslovanja. Jednom zgodom dok sam još išao na fakultet, upitao sam ga za tajnu takvog velikog poslovnog uspjeha. Na istom mjestu u Ginzi gdje je prethodni lokal propao, on je otvorio nov lokal i doživio uspjeh. Nikako mi nije bilo jasno kako je u tome uspijevaio. Ispružio je oba dlana da ih bolje pogledam. "To je moja magija", rekao je, bez ikakve najmanje primjese humora. Ništa više mi nije rekao.

Možda je doista imao "magi ni dodir", ali je tako i bio vrlo darovit u pronalasku sposobnih ljudi koji su za njega radili. "Kad sam siguran da sam pronašao pravog tipa, ja mu u ruku tutnem svežanj novčanica i pustim ga da obavlja svoj posao", kazao mi je jednom zgodom. "Ono što možeš kupiti za novac, kupuj bez velikog razmišljanja. Nije mi po neš

mozgati o profitu ili gubitku, stvari krenu nizbrdo. Energiju treba uvati za stvari koje se ne mogu kupiti novcem."

Kasno se oženio. Tek kad je u etrdesetima uspio posti i financijski uspjeh, odlučio se smiriti i tada se oženio. Žena mu je bila raspuštenica. tri ili etiri godine mlada od njega i u brak je sa svoje strane unijela znatnu imovinu. Ujak mi nikada nije ispričao kako ju je upoznao, i sve što sam znao o njoj bilo je da je prilično povučena i iz dobre obitelji. Nisu imali djece. Obitelj nije imala djece ni s prvim mužem, i to je možda bio razlog njihovog razvoda. U svakom slučaju, moj ujak, koji je tada imao etrdeset i više godina, nije morao razbijati glavu kako da zaradi novac. Osim zarade koju je imao od restorana i barova, također je dobivao najamninu za nekoliko kuća i stanova koje je iznajmljivao, a imao je prihode i od naknadno uložene investicije. Ostvarivši reputaciju uglednog poslovnog čovjeka koji živi vrlo skromno i povučeno, rodbina je na mojeg ujaka gledala kao na neku vrstu crne ovce, a on zauzvrat nikad nije pokazao osobitu želju za druženje s njima. Ipak, prema meni kao svojem jedinom nećaku pokazivao je veliku pažnju, osobito nakon što je moja majka umrla one godine kad sam otišao na fakultet, a ja se posvao s ocem koji se ubrzo ponovno oženio. Dok sam živio samotnim životom siromašnog studenta u Tokiju, ujak me često pozivao da svratim na besplatnu večeru u neki od njegovih restorana u Ginzi.

On i njegova žena živjeli su u lijepom stanu na vrhu stambene zgrade na brežuljku u četvrti Azabuu. Nije se želio gnjaviti kojekakvim brigama o održavanju kuće s vrtom. Jednostavno nije bio tip čovjeka kojeg bi zanimalo osobito luksuz, ali imao je jedan hobi, skupljanje starih i rijetkih auta. U garaži je čuvao Jaguara kao i jedan stari Alfa Romeo. Oba auta bili su oldtajmeri, jako dobro restaurirani, i sjajili su se kao da su upravo izišli iz tvornice.

Razgovaraju i telefonom s mojim ujakom o nečemu sasvim trećem, iskoristio sam povoljan trenutak i upitao ga zna li išta o obitelji May Kasahare.

"Kažeš Kasahara...?" Nekoliko trenutaka je razmišljao. "Ne sjećam se prezimena. Bio sam neženja kad sam živio u toj kući i nisam rado uspostavljao kontakte sa susjedima."

"Zapravo, riječ je o kući koja se nalazi na suprotnoj strani ulice i gleda na njihovo dvorište", rekao je. "Mislim da su u toj kući živjeli Miyawakijevi. Sad je sasvim prazna, prozori su zakovani daskama."

"Oh, Miyawakijevi. Naravno, poznao sam oca obitelji" rekao je moj ujak. "Bio je vlasnik nekoliko restorana. Imao je i lokal u Ginzi. Često smo se sretali, bavili smo se istim poslom. Da ti iskreno kažem, u njegovim restoranima hrana nije bila bogzna što, ali su objekti bili na odličnim pozicijama. Vjerovao sam da mu dobro ide. Bio je simpatičan tip taj Miyawaki, ali nekako rizmažen i odvedjetinjast. Netko ga je uspio navući da investira na Burzi i ubrzo je morao rasprodati sve što je imao, kuću, zemljište, restorane, baš sve. Osim toga, izabrao je najgori mogući trenutak. Pokušao je otvoriti nov lokal, ali već je imao hipoteku na kuću i zemljište. Sve je izgubio. Čini mi se da je imao dvije keri, vjerujem studentice."

"Još otada nitko ne stanuje u toj kući."

"Ma nemoj? Nitko ne stanuje u toj kući? Kladam se da su se pojavili problemi s vlasništvom, pa je prodaja imovine blokirana ili se dogodilo nešto treće. Savjetujem ti da nipošto ne kupiš tu kuću čak i ako ti ponude povoljnu cijenu."

"Tko? Ja?" nasmijao sam se. "Nemam novca da bih si mogao priuštiti takvu kuću. Ali, zašto tako misliš?"

"Malo sam se raspitivao o toj kući kad sam kupovao svoju. Nešto nije u redu s njom. Ondje su se dogodile neke tuđe stvari"

"Kako to misliš? Duhovi ili nešto slično?"

"Možda nisu u pitanju duhovi, ali nikad nisam čuo ništa dobro o toj kući", rekao je moj ujak. "Neki prilično poznat tip iz vojske živio je u toj kući do kraja rata, ne sjećam mu se točno imena, neki pukovnik koji je najvješt dio rata proveo na ratištima u Kini. Govorilo se da je bataljun pod njegovim zapovjedništvom u sjevernoj Kini zaslužio brojna priznanja, ali isto

tako po inio neke strašne zlo ine. Da su u samo jednom danu strijeljali više od pet stotina ratnih zarobljenika, da su prisiljavali tisu e tamošnjih seljaka da rade za njih dok ih polovica nije pomrla i sli no. To su samo glasine i ne znam koliko je od toga istina. Pozvan je da se vrati u domovinu malo prije no što je rat završio, tako da je bio ovdje u vrijeme kapitulacije, i prema svemu što se doga alo mogao je lako zaklju iti da e biti optužen za ratne zlo ine na ratnom sudu pri Ujedinjenim narodima.

Ameri ka vojna policija ve je bila po ela s uhi enjima generala i viših asnika koji su u Kini po inili zlodjela. Ali, on nije želio završiti na sudu gdje bi mu sudili kao obi nom kriminalcu. Nije želio biti javno obješen. Radije bi sebi oduzeo život. Zato je jednog dana kad je ugledao kako se džip ameri ke vojske zaustavlja ispred njegove ku e, sebi raznio glavu hicem iz pištolja. Vjerojatno je želio po initi samoubojstvo na stari na in samuraja, ali nije imao vremena za to. Njegova se žena objesila u kuhinji da bi se 'pridružila mužu i u smrti'."

"Ma nemoj mi re i..."

"Ali, ispostavilo se da je ameri ki vojnik koji je izišao iz džipa bio obi an vojnik koji je tražio ku u svoje djevojke. No, pogriješio je ulicu i želio se raspitati za smjer. Znaš i sam koliko su okolne ulice zamršene za nekoga tko se tu zatekne prvi put. U takvim okolnostima nije lako odlu iti kad je pravi trenutak da se ubiješ."

"Uistinu nije."

"Poslije tog doga aja ku a je bila prazna neko vrijeme dok je nije kupila filmska glumica. Njezino ime ti ništa ne zna i. Živjela je mnogo prije tebe i nikad nije postala osobito poznata. Živjela je u toj ku i... recimo desetak godina. Nije bila udana i živjela je zajedno s ku nom pomo nicom. Nekoliko godina nakon što se uselila u tu ku u, dobila je neku o nu bolest.

Sve je vidjela jako maglovito, ak i iz velike blizine. Dakako, nije bilo poželjno da kao glumica nosi nao ale. A kontaktne le e su tada bile tek u nastanku i malo tko ih je nosio. Zato bi, prije no što ekipa zapo ne snimati odre eni kadar, uvijek provjerila scenu u studiju u kojem se snimalo i upamtila koliko koraka ili stuba treba prije i od jednog do drugog mjesta. Tako se izvjesno vrijeme uspijevala sna i. To su bili prili no jednostavni filmovi, stare doma e melodrame koje je proizvodila filmska kompanija Shochiku. Tada je sve bilo mnogo jednostavnije. Jednog dana, nakon što je provjerila studio u kojem je trebala snimati i vratila se u svoju garderobu, mladi snimatelj koji nije znao što se doga a premjestio je sve rekvizite i promijenio scenu."

"Nije valjda..."

"Promašila je stubu i pala, teško se ozlijedila i više nije mogla hodati. Štoviše, vid joj se još više pogoršao. Gotovo je oslijepjela. Doista šteta jer je još bila mlada i lijepa. Njezini dani na filmu bili se odbrojani. Mogla je jedino sjediti kod ku e, nepokretna. Tada je ku na pomo nica ukrala sav njezin novac i pobjegla s nekim tipom. Ta je pomo nica bila jedina osoba koju je dobro poznavala i kojoj je vjerovala, a ona je pokrala svu njezinu ušte evinu, dionice i sve ostalo. I što misliš, što je u inila?"

"Pa, o ito je da ta pri a ne može imati veseli kraj."

"Naravno da ne može... Napunila je kadu vodom, zagnjurila glavu i udavila se. Da bi se umrlo na takav na in ovjek mora biti silno odlu an, jesi li svjestan toga?"

"Znao sam da kraj ne e biti veseo."

"Daleko od toga", kazao je moj ujak. "Ubrzo poslije toga Miyawaki je kupio tu ku u. Nalazi se u lijepom predjelu, zemljište je prostrano pa preko cijelog dana ima puno sunca... svakome bi se svidjela. No, kada je Miyawaki uo za sve tragedije koje su se dogodile u toj ku i, dao je itavu ku u srušiti, do temelja, i sagradio sasvim novu. ak je pozvao šintoisti ke sve enike da do u i obave obred posve enja. Ali, ini se da ni to nije pomoglo. To jednostavno nije mjesto za život, ali na svijetu postoje i takve ku e. ak i da mi je daju besplatno, ja je ne bih uzeo."

Nakon što sam otišao u kupnju u obližnji supermarket, po eo sam pripremati ve eru. Prije toga sam pokupio suho rublje, pažljivo ga složio i spremio u ladice. Vrativši se u

kuhinju, skuhao sam si kavu. Dan je protjecao mirno, tiho, bez telefonskih poziva. Ispružio sam se na kauč i poeo itati knjigu. Nitko mi nije smetao. Svako malo ptica navijalica bi kliknula u dvorištu. To je bio jedini zvuk koji sam čuo.

Netko je pozvonio na ulaznim vratima u četiri poslijepodne. Bio je to poštar.

"Preporu ena pošiljka", kazao mi je i pružio debelu kuvertu. Uzeo sam je i potpisao primitak.

Kuverta mi je odmah privukla pažnju jer nije bila uobičajena. Bila je od staromodnog rižinog papira i netko se dobrano namuio da moje ime i adresu ispiše kistom i tušem, krupnim crnim slovima. Na poleđini se vidjelo ime pošiljatelja: Tokutaro Mamiya, adresa nekog mjesta u prefekturi Hiroshimi. Ni ime ni adresa nisu mi bili poznati. Sudeći prema rukopisu, taj Tokutaro Mamiya bio je uvijek u poodmaklim godinama. Nitko više nije znao tako pisati kistom.

Sjeo sam na kauč i škarama otvorio kuvertu. I pismo je, kao i kuverta, bilo napisano kistom i elegantnim slovima na uvijenom, staromodnom rižinom papiru. Bilo je to pravo umjetničko djelo kaligrafije, nedvojbeno vrlo obrazovane osobe, ali za mene koji takvo staromodno obrazovanje nisam poznao, golemi problem je bio pročitati ga. Trebalo mi je jako mnogo vremena da uspijem dešifrirati umjetnički ispisane ideograme. Stil rečenica bio je jednako učen kao i rukopis, što je još više kompliciralo stvar, ali nakon nekog vremena uspio sam shvatiti osnovnu značenju. U pismu je pisalo da je stari g. Honda, vidovnjak kojeg smo Kumiko i ja neko davno posjetili, umro od srčanog udara prije dva tjedna u svojem domu u Meguruu. Budući da je živio sam, u posljednjim trenucima nije imao nikoga pokraj sebe, ali liječnici su bili uvjereni da je umro brzo i da se nije mnogo mučilo. To je vjerojatno bila jedina svijetla točka u životu. Sluškinja ga je ujutro zatekla ispruženog pokraj *kotatsu* stolice. Pisac upućenog mi pisma, Tokutaro Mamiya, tijekom rata je bio poručnik u Mandžuriji i tako mu se pružila prilika da se usred ratnih zbivanja prijatelji s desetnikom Oishijem Hondom. Sada, udovoljavajući izričitoj želji umrloga, poručnik Mamiya prihvatio se posla raspodjele pojedinih darova koji su trebali sačuvati uspomenu na preminulog. On je za sobom ostavio precizno pisane upute po tom pitanju. "Detaljna i pažljivo pisana oporuka ukazuje na to da je g. Honda predošao smrti. Vlastoručno je napisao da bi ga jako veselilo ako biste vi, gospodine Toru Okada, željeli primiti određeni dar kao uspomenu na njega. Uvjeran sam da ste vi, gospodine Okada, jako zaposleni, ali uvjeravam vas da bi i mene, kojemu je ostala još jedva koja godina života, doista silno radovalo ako biste bili toliko ljubazni i primili taj dar kao malu uspomenu na pokojnog g. Hondu." To je bio sadržaj pisma koje je završavalo adresom na kojoj je gospodin Mamiya privremeno boravio u Tokiju, kod nekoga tko se također preživljavao Mamiya, Hongo 2-chome, Bunkuoku. Pretpostavio sam da je odsjeo kod nekoga od svojih rođaka.

Sjeo sam za kuhinjski stol kako bih mu napisao odgovor. Želio sam napisati jasnu i kratku poruku, ali kad sam uzeo olovku, tih nekoliko običnih rečenica jednostavno mi nije padalo na pamet. Naposljetku sam napisao: "Imao sam tu sreću da sam pokojnog g. Hondu poznao za života. Pomisao da ga više nema, vraćajući brojne uspomene na naše susrete. Razlika u godinama među nama bila je velika i naše je druženje potrajalo jedva godinu dana, ali svakome je bilo jasno da je pokojnik u sebi imao nešto osobito. Ime je blagotvorno i duboko djelovao na ljude. Da budem iskren, nikad nisam ni pomislio da bi g. Honda mogao meni osobno ostaviti makar i najmanji dar. Isto tako, nisam siguran da sam ja prava osoba za takvo što, ali ako je to doista njegova želja, onda ću je bespogovorno poštovati. Osobito se radujem što ću i vas upoznati, g. Mamiya. Izvolite mi se javiti kad vam bude najbolje odgovaralo."

Kada sam dopisnicu ubacio u najbliži poštanski sanduk, shvatio sam da mrmljam stihove starog g. Honde: "Jedino sa smrću / možeš slobodno strujati / u Nomonhanu."

Bilo je gotovo deset sati uvečer kad se Kumiko vratila kući s posla. Nazvala je malo prije šest kako bi me obavijestila da će zakasniti i da većeram bez nje jer će ona usput nešto pojesti. Kad je već tako, rekao sam sebi, pripremiti ću si nešto jednostavno. Ostao sam kod kuće i itao

knjigu. Kad se vratila, rekla je da bi rado popila koji gutljaj piva. Podijelili smo bocu piva. Djelovala je umorno. Nalaktivši se na kuhinjski stol, naslonila je bradu na dlanove i jedva koju progovorila. Kazao sam joj da je g. Honda umro.

"Ma nije valjda?" rekla je uzdahnuvši. "Bio je prili no star i zdravlje mu je bilo slabo..."

Kad sam joj rekao da mi je ostavio dar za uspomenu bila je sasvim zgranuta, kao da ju je udario grom iz vedra neba.

"Baš tebi? Dar za uspomenu?" uzviknula je.

"Aha. Ni sam ne kužim zašto."

"Mora biti da si mu bio drag."

"Ali zašto? Nas dvojica rijetko smo izmijenili po koju rije ", rekoh. "Barem ja nikad nisam govorio mnogo. ak i da jesam, nije uo što mu se govori. Sjedili smo i slušali njegove pri e jednom mjesec no. A gotovo svaki put pripovijedao je jedino o bitki za Nomonhan, kako su bacali Molotovljeve koktele, koji tenk su uspjeli zapaliti a koji nisu, i sli ne stvari."

"Vjerojatno si mu se na neki na in svidio. S ljudima kao što je on nikad nisi siguran što misle", rekla je Kumiko.

Poslije tih rije i ponovno je ušutjela. Bila je to prili no nelagodna tišina. Pogledao sam u kalendar na zidu. Još nije bilo vrijeme za njezinu mjesec nicu. Pomislio sam da joj se možda nešto ružno dogodilo na poslu.

"Jesi li umorna?" upitao sam.

"Tako-tako", odgovorila je otpivši gutljaj piva. zagledavši se u ono što je ostalo na dnu njezine aše. Glas joj je imao gotovo prkosan ton. "Oprosti što sam zakasnila, ali znaš kakva je gužva kad se priprema novi broj, svi padamo s nogu od posla. Ne doga a se baš jako esto da kasnim. Kad su prekovremeni sati u pitanju ostajem manje od ostalih, uvijek se vadim na to da sam udana i da moram požuriti ku i."

Kimnuo sam glavom. "Ne krivim te", rekoh joj. "Znam da katkada moraš raditi dokasna. Samo se bojim da se previše umaraš."

Dugo se tuširala. Za to vrijeme ja sam pio pivo i listao asopis koji je donijela.

Slu ajno sam zavukao ruku u džep hla a i ondje pronašao honorar koji sam nedavno primio za istraživanje o elavosti. ak sam zaboravio izvaditi novac iz kuverte. Osim toga, grizla me savjest jer joj uop e nisam spomenuo taj posao. Nisam joj to namjeravao prešutjeti, ali sam joj u pravom trenu zaboravio re i, a druga mi se zgoda više nije ukazala. Što je vrijeme više prolazilo bilo mi je, iz nekog meni nepoznatog razloga, sve teže o tome govoriti. Bilo bi sasvim dovoljno da sam joj kazao kako sam upoznao šesnaestogodišnju djevojku koja stanuje u dnu ulice i zajedno s njom otišao provesti istraživanje za poduze e koje proizvodi vlasulje. Kao i da sam za to primio dobar honorar. A Kumiko bi možda dodala: "Ma nije valjda? Baš lijepo", i to bi bio kraj razgovora. Ili možda i ne bi. Možda bi željela doznati nešto više o May Kasahari. Možda bi joj zasmetalo što sam se sprijateljio sa šesnaestogodišnjom djevojkom. Tada bih joj vjerojatno morao ispri ati sve što sam znao o May Kasahari i detaljno objasniti gdje, kada i kako smo se upoznali. Samo što ja nisam dobar u objašnjavanju takvih stvari.

Izvadio sam novac iz kuverte i stavio ga u nov anik. Kuvertu sam zgužvao i bacio u košaru za sme e. Ovako po inju tajne, pomislio sam. Ljudi ih stvaraju malo-pomalo. Taj doga aj doista nisam želio svjesno zatajiti od Kumiko. Moje poznanstvo s May Kasaharom uop e nije bilo važno,

Spomenuo je ili ne, bilo je svejedno. Bez obzira na to što je moja prvobitna namjera bila re i joj istinu, kad je ve jednom skrenula na osjetljivi teren tajnovitosti. najbolje je bilo da ondje i ostane. Ista stvar dogodila se s Kretom Kano. Kazao sam Kumiko da je mla a sestra Malte Kano bila u našoj ku i, da se zove Kreta, da je bila odjevena u stilu ranih šezdesetih, da je uzela uzorke vode iz slavina u kuhinji i kupaonici. Ali, nisam joj spomenuo da je poslije toga po ela iznositi zapanjuju a priznanja i da je netragom nestala ne završivši svoju ispovijed. Pri a Krete Kano bila je odve otka ena, jednostavno ne bih umio prepri ati sve detalje i na uvjerljiv na in joj ih prenijeti. Osim toga, možda Kumiko ne bi bila odve radosna što je Kreta Kano ostala i nakon što je završila poslovni dio svojeg posjeta i potom zapo ela

iznositi svoju uznemiravaju u osobnu ispovijed. Tako je i taj dio pri e postao još jedna mala tajna.

Možda je i Kumiko imala neke sli ne male tajne koje je krila od mene. Sa svim tajnama koje sam krio od nje, nisam joj mogao zamjeriti ako je to i sama inila. Od nas dvoje ja sam nedvojbeno imao mnogo više tajni. Ona bi gotovo uvijek rekla sve što joj je bilo na umu. Štoviše, ona je tip osobe koji glasno razmišlja. Ali, ja nisam takav.

Osjeaju i nelagodu dok sam razmišljao o tim stvarima zaputio sam se prema kupaonici. Vrata su bila širom otvorena. Stao sam nasred vrata i zagledao se u Kumiko koja mi je bila okrenuta le ima. Presvukla se u plavu pidžamu, stajala je ispred zrcala i ru nikom sušila kosu.

"Slušaj, što se ti e mojeg zaposlenja" reko, "doista *razmišljam* o tome. Zamolio sam neke svoje prijatelje da se raspitaju, a i sam sam ve bio na nekoliko mjesta. Nude se razne vrste poslova, što zna i da se mogu zaposliti kad god poželim. Mogu po eti ve sutra da to ho u. Ali, ne kam se, nikako da donesem odluku. Nisam siguran je li pametno odlu iti se tek tako za neki posao."

"Zato ti stalno ponavljam da u iniš onako kako tebi najbolje odgovara", rekla je, gledaju i u moj odraz u zrcalu. "Ne moraš navrat-nanos tražiti posao. Ako te brine naša financijska situacija, e pa, ne moraš se brinuti zbog toga. Ali, ako se osje aš nelagodno zato što ništa ne radiš, ako ti teško pada to što jedino ja zara ujem dok ti sjediš kod ku e i obavljaš ku anske poslove, u tom sluaju, ako tako želiš, zaposli se, bilo gdje, na odre eno vrijeme, ili kako ti ve najbolje odgovara. Kako god ti odlu iš, ja se slažem."

"Prije ili poslije moram prona i neki posao. Svjestan sam toga, i ti to znaš. Ne mogu se vje ito ovako švercati. Prije ili poslije u se zaposliti. Ali, da budem iskren, ne znam za koju bih se vrstu posla odlu io. Nedugo nakon što sam dao otkaz, osjeao sam se dobro i vjerovao sam da u prona i neki drugi posao koji je povezan s pravom. Imam nešto veza u tom poslu. Ali, sada me to više ne zadovoljava. Što više vrijeme prolazi, pravo me sve manje zanima. Dapa e, sve snažnije osje am da to nije posao za mene."

Kumiko je pogledala u moj odraz u zrcalu.

"Ali to što znam što *ne želim* raditi, ne pomaže mi da se odlu im za ono što *želim* raditi", nastavio sam. "Mogao bih se baviti gotovo bilo ime ako bi mi netko to predložio. Ali, da budem iskren, mene jednostavno ništa ne privla i. To je moj pravi problem, jednostavno me ništa ne zanima."

"Zašto si onda želio studirati pravo?"

"Tek tako, ni zbog ega osobitog", odgovorio sam joj. "Uvijek sam volio itati, i zbog toga sam bio mnogo bliži studiju književnosti. Ali, u trenutku kad sam se trebao odlu iti i izabrati, pomislio sam da je književnost... kako bih se izrazio... nešto mnogo spontanije."

"Spontanije?"

"Da. Po meni, književnost nije nešto što se studira poput odre ene specijalizacije, ili gdje se obavljaju stru na istraživanja. To je nešto što se doga a sasvim spontano, što se ra a iz svakodnevnih situacija. Zbog toga sam izabrao pravo. O ito me zanimalo i zakon."

"A sada te to više ne zanima."

Otpio sam gutljaj piva iz aše koju sam držao u ruci.

"Baš to je ono emu se i sam udim. U vrijeme kad sam se zaposlio u odvjetni kom uredu, rado sam odlazio tamo i radio. Pravo je neka vrsta križaljke, potrebno je kombinirati podatke i injenice na ispravan na in. Postoje razne taktike, kao i kojekakve smicalice. Tko se time bavi krajnje ozbiljno, može mu biti ak jako zanimljivo. Ali, nakon što sam se udaljio od tog svijeta, više ne uspijevam prona i bilo kakav motiv koji bi me ponovno privukao k njemu."

"Onda" rekla je Kumiko odloživši ru nik i okrenuvši se prema meni, "ako te pravo više ne zanima, nemoj se time baviti. Pokušaj zaboraviti iskustvo koje si ondje stekao. Ne moraš se žuriti da prona eš posao. Ako ne znaš za što si sposoban, pri ekaj da ti to postane jasno. Nitko te ni na što ne prisiljava, ne?"

Kimnuo sam glavom. "Želio sam li to no objasniti situaciju. Kako se osje am i kako gledam na stvari."

"Aha", odgovorila je ona.

Otišao sam u kuhinju i oprao šašu. Ona je došla iz kupaonice i sjela za kuhinjski stol.

"Pogodi tko mi je poslijepodne telefonirao", rekla je. "Moj brat."

"Ma hajde?"

"Razmišlja o tome da sudjeluje u izborima. Zapravo, želi se kandidirati."

"Kandidirati za izbore?" reko iznenađeno. Zapravo sam bio toliko iznenađen da nekoliko trenutaka nisam uspio progovoriti. Riječi su mi zapele u grlu. "Nemoj mi reći da se želi kandidirati za zastupnika u parlamentu?"

"Baš tako. Poziv mu je stigao iz Niigate, iz izbornog okruga kojemu pripada moj stric."

"Zar to mjesto nije bilo namijenjeno tvom bratu, kao nasljedniku tvoga strica u tom izbornom okrugu? Nije li trebao podnijeti ostavku na mjesto direktora u upravi firme Denzu i vratiti se u Niigatu?"

Pošla je istiti uši štapićem.

"Takav je bio prvobitni plan. Ali, moj brat to ne želi. U Tokiju ima ženu i djecu i voli posao kojim se bavi. Ne želi tako lako napustiti radno mjesto u najvećoj oglasivačkoj tvrtki na svijetu i vratiti se u Niigatu da bi postao zastupnik u parlamentu. Jednu od najvećih smetnji predstavlja njegova žena, koja se tome protivi. Ni on ne želi žrtvovati obitelj da bi postao saborski zastupnik."

Stariji brat Kumikinog oca proveo je četiri ili pet uzastopnih mandata u Donjem domu, gdje je bio zastupnik izbornog okruga Niigate. Ne može se reći da je u parlamentu bio osobito utjecajan, ali imao je prilično uspješnu karijeru i jednom prigodom je čak stigao do ministarske fotelje. Sada je već bio zašao u godine, a imao je i srčanog tegoba, pa nije želio izaći na nove izbore. A to je značilo da će netko drugi zauzeti njegovo mjesto saborskog zastupnika. Imao je dva sina, ali onaj stariji nikad se nije zanimao za politiku pa je izbor pao na mlađega.

"Sada ljudi iz tog izbornog okruga po svaku cijenu žele mog brata. Žele nekoga mladog i pametnog i poduzetnog. Nekoga tko može dobiti nekoliko uzastopnih mandata i zadobiti vlast u samoj vladi. Moj brat je već jako poznat, može dobiti glasove mlađih glasača, ukratko, on im savršeno odgovara. Istina, nije tip koji bi se bavio nebitnim lokalnim problemima, ali podrška glasača je velika i oni će mu u tome pomoći. Osim toga, ako ne želi živjeti u Niigati, ni to nije problem. Jedino što mora učiniti jest pojaviti se na izborima."

Nikako nisam mogao zamisliti Noboru Watayu kao člana parlamenta.

"Što o svemu tome misliš?" upitao sam je.

"Ja nemam nikakve veze s njime. Može postati zastupnik ili astronaut, meni je svejedno"

"Zašto je onda tebe pitao za savjet?"

"Ne budi smiješan", rekla je zajedljivim tonom. "Nije me pitao za savjet. Znaš da to nikad ne bi učinio. Jednostavno me obavijestio, znaš, kao člana obitelji."

"Kopam", reko. "Ipak, ako se kandidirati za poslanika u parlamentu, nije li problem to što je razveden i što živi kao samac?"

"I sama se pitam", rekla je Kumiko. "Jako se slabo razumijem u politiku, izbore i slične stvari. Uopće me ne zanimaju. Ali, prilično sam sigurna da se nikad više neće oženiti. Prije svega, nikad se i nije trebao oženiti. Njega obiteljski život uopće ne zanima. Njega zanima nešto sasvim drugo od onoga što zanima tebe ili mene. Sigurna sam u to."

"Zbilja tako misliš?"

Kumiko je dva upotrijebljena štapića uvila u papirnati ubrus i sve skupa bacila u kantu za smeće. Zatim je podigla glavu i pogledala ravno u mene.

"Jednom sam ga vidjela kako masturbira. Mislila sam da u sobi nema nikoga, otvorila sam vrata i ugledala ga."

"Pa što? Svatko masturbira."

"Ne, ne shvaćaš što ti govorim", rekla je i potom uzdahnula. "To se dogodilo otprilike tri godine nakon što je moja sestra umrla. On je već išao na fakultet, ja možda u treći ili četvrti razred osnovne škole. Moja majka se kolebala da li da stvari moje sestre jednostavno baci ili ih sačuva i na kraju ih je odlučila sačuvati, misleći da u njih možda može nositi kad

odrastem Stavila ih je u nekoliko kutija koje je odložila u garderobu. Moj ih je brat sve izvadio, njušio ih i onanirao."

Nisam ništa rekao.

"Tada sam još bila djevojica. Nisam ništa znala o seksu. Uopće nisam znala što je inio, ali sam osjetila da je nešto nenormalno, nešto što nisam trebala vidjeti, nešto mnogo dublje no što je na prvi pogled moglo izgledati." Kumiko je zavrtjela glavom.

"Zna li on da si ga vidjela?" upitao sam.

"Naravno da zna. Gledali smo se o i u o i."

Kimnuo sam glavom.

"A što se dogodilo s odjećom tvoje sestre? Jesi li je nosila kad si narasla?"

"Ni slučajno" odgovorila je.

"Misliš li da je bio zaljubljen u tvoju sestru?"

"Pitam se", rekla je Kumiko. "Ne mogu reći je li ga seksualno privlačila, ali gotovo sam sigurna da je između njih nešto bilo. Imam dojam da se nikada nije uspio osloboditi toga. Na to sam mislila kad sam rekla da se nikada nije trebao oženiti."

Oboje smo dugo šutjeli.

"U tom smislu on ima ozbiljne psihičke probleme" nastavila je Kumiko. "Na izvjestan način svi mi imamo određene psihičke probleme, ali njegovi su mnogo gori od onih koje bismo ti ili ja mogli imati. To su mnogo dublji i dugotrajniji problemi. On se svim silama trudi da te svoje rane ili slabosti sakrije od drugih, makar zbog toga morao očitav svijet srušiti. Shvaćaš li što ti govorim? Sada se i zbog tih izbora brinem."

"Brine se? A zašto?"

"Ne znam. Jednostavno se brinem", rekla je. "Umorna sam, ne mogu više valjano misliti. Hajdemo u krevet."

Peru i zube u kupaonici, proučavao sam svoje lice u zrcalu. Za tri mjeseca, otkako sam napustio posao, rijetko sam izlazio iz svog malog svijeta. Motao sam se između obližnjih dužina, lokalnog bazena i naše kuće. Osim Ginze i Hotela Pacifik, najudaljenije mjesto na koje sam odlazio iz kuće bila je istionica pokraj kolodvora. Za sve to vrijeme rijetko sam se s kime sastao. Osim Kumiko, jedine osobe koje sam u posljednja tri mjeseca sreo bile su Malta i Kreta Kano i May Kasahara. Bio je to sužen, nepokretan svijet a što je više postajao sužen i nepokretan, činilo se da se sve više ispunjava sveudnijim dogama i osobama. Kao da su ti udni dogama i osobe itavo vrijeme ekali u potaji da se sasvim prestanem kretati. I svaki put kad bi ptica navijalica sletjela u susjedno dvorište i počela navijati svoje opruge, svijet je padao u još veći kaos.

Isprao sam usta i neko vrijeme gledao svoje lice u zrcalu.

Ne uspijevam pronaći nikakav smisao, rekao sam samom sebi. Trideset mi je godina, nepokretan sam i ne uspijevam pronaći nikakav smisao.

Kad sam iz kupaonice došao u spavaću sobu, Kumiko je već spavala.

11

Na scenu stupa poručnik Mamiya

Što je nastalo iz toplog blata

Kolonjska voda

Tri dana poslije nazvao me Tokutaro Mamiya. Bilo je pola osam ujutro i upravo sam doručkovao s Kumiko.

"Jako mi je žao što vas zovem ovako rano. Nadam se da vas nisam probudio", rekao je g. Mamiya, iskreno se isprijavao.

Odgovorio sam mu da je sve u najboljem redu i da ja uvijek ustajem rano, malo poslije šest.

Zahvalio mi je na riječi, a zatim mi je u poruci i potom objasnio da je razlog zbog kojeg me nazvao tako rano taj što me želio dobiti prije nego što odem na posao, dodavši da bi mi bio jako zahvalan ako bih se već danas mogao kratko sastati s njime za vrijeme pauze za ručak. Želio se vratiti već u brzom vlakom za Hiroshimu. Bio je planirao duže ostati u Tokiju, no iskrsnulo je nešto nepredviđeno zbog čega se mora što prije vratiti kući.

Naglasio sam mu da trenutno nisam zaposlen i da sam cijeli dan slobodan, pa se s njime mogu sastati i kad god mu odgovara, bilo ujutro, popodne ili navečer.

"Ali, tijekom dana sigurno imate neku već planiranu obvezu?" dodao je krajnje uljudno.

Odgovorio sam mu da ništa nemam u planu.

"U tom slučaju, dopuštate li mi da na vaša vrata pozvonim u deset sati?"

"Samo izvolite."

Nakon što smo završili razgovor, sjetio sam se da sam mu zaboravio objasniti kako doći do moje kuće. E pa ništa, pomislio sam, ima adresu pa će se već nekako snaći.

"Tko je to bio?" upitala je Kumiko.

"Tip koji se prihvatio raspodjele darova g. Honde. Dogovorili smo se da jutros dođemo." "Ma nemoj!" srknula je malo kave i razmazala maslac na krišku tosta. "Baš lijepo od njega."

"Aha"

"Usput", dodala je, "ne bismo li, ako već ništa drugo, trebali oti i upaliti mirisne štapiće za g. Hondu, barem ti?"

"Dobra ideja, pitat ću ga za to."

Spremajući se za odlazak na posao, Kumiko me zamolila da joj zatvorim patentni zatvarač na ležaljku. Haljina joj je bila tijesna i pripijala se uz tijelo, pa je potrajalo dok sam to učinio. Iza ušiju joj se širio zanosni miris koji je savršeno odgovarao uz ljetno jutro.

"Nova kolonjska voda?" upitao sam je. Nije mi ništa odgovorila, samo je hitro pogledala na sat na ruci i poela se šušljati.

"Već kasnim", rekla je i uzela svoju torbu sa stola.

Pospremao sam malu prostoriju koju je Kumiko upotrebljavala kao radnu sobu i upravo praznio košaru za otpatke, kad mi je pogled privukla odbojna žuta ukrasna vrpca. Izvirivala je ispod nekoliko zgužvanih listova pisane papira i reklamnih brošura. Bila je to ukrasna vrpca kakva se koristi za umatanje darova, a privukla me njena jarkožuta boja. Izvadio sam je iz košare i bolje pogledao. Zajedno s vrpcom bacila je i ukrasni papir za pakiranje kakav upotrebljavaju u lancu robnih kuća Matsuya. Ispod je bila i prazna kutijica s natpisom Christian Dior. Otvorio sam je. Unutra se nalazila udubina u obliku bočice. Već pri pogledu na kutijicu bilo je jasno da je sadržaj skupocjen. Držeći praznu kutijicu u ruci, otišao sam u kupaoonicu i otvorio toaletni ormarić u kojem je Kumiko držala svoju kozmetiku. Unutra sam našao tek otvorenu bočicu kolonjske vode marke Christian Dior. Bočica je savršeno pristajala u udubinu u kutijici. Otvorio sam pozlaćeni zatvarač na bočici i pomirisao. Bio je to onaj isti miris koji sam osjetio iza Kumikinih ušiju.

Sjeo sam na kauč i ispijajući ostatak jutarnje kave pokušao srediti misli. Netko je otišao Kumiko darovao tu bočicu kolonjske vode. Prilično skup dar. Taj netko ga je kupio u robnoj kući Matsuya i dao ukrasiti ukrasnom vrpcom. Ako je osoba koja je to učinila bio muškarac, onda je taj netko bio jako blizak Kumiko. Muškarci ne poklanjaju ženama (osobito ne udatim ženama) parfeme, osim ako njihova veza nije osobito bliska. Ako joj ga je darovala prijateljica... Ali, zar žene poklanjaju parfeme jedna drugoj? Zbunjen, nastavio sam razmišljati. U jedno sam bio siguran. Nije postojao neki osobit razlog zbog kojeg bi u to doba godine ljudi Kumiko obasipali darovima. Rođendan joj je bio u svibnju, a isto tako i

godišnjica našeg braka. Možda se odlučila sama sebi kupiti jedan takav parfem, ali zašto bi ga dala umotati u ukrasni papir i vrpču?

Uzdahnuo sam i pogledao u strop.

Trebam li je izravno upitati o tome? "Je li ti netko poklonio taj parfem?" Mogla bi mi odgovoriti: "Ah, jest... jedna od djevojaka s posla imala je osobnih problema, a ja sam joj ih pomogla riješiti. Duga je to priča, ali uvalila se u probleme, i ja sam joj pomogla. Da bi mi zahvalila, poklonila mi je taj parfem. Divan miris, što misliš? Sigurno je skup."

Sasvim logično objašnjenje. Time je sve rečeno. Nema potrebe postavljati daljnja pitanja. Nemam se zbog čega brinuti Ali, ja sam se ipak zabrinuo. Trebala mi je barem nešto reći. Ako je imala vremena otići u sobu, odvezati vrpču i skinuti ukrasni papir, otvoriti kutijicu, sve baciti u košaru i bocu staviti u ormarić za kozmetiku, onda je isto tako mogla doći i reći mi: "Gle kakav sam dar danas dobila od jedne kolegice s posla." Umjesto toga, nije mi ništa rekla. Možda je pomislila da sve to skupa nije vrijedno spomena. Ali čak i da je to bila istina, takvo je njezino ponašanje u meni pobudilo sumnju. Upravo to me je mučilo.

Dugo sam ležao prekrivenih ruku i gledao u strop. Trudio sam se razmišljati o nečemu drugom, ali jednostavno se nisam uspijevao usredotočiti ni na što drugo. Stalno mi se vraćao onaj trenutak kad sam joj zakopavao haljinu: glatka svjetloputa leđa, zanosni miris iza njezinih ušiju. Prvi put u nekoliko posljednjih mjeseci osjetio sam želju za pušenjem. Želio sam staviti cigaretu u usta, zapaliti je i uvući dim u pluća. To bi me smirilo, opustio bih se. Ali, nisam imao ni jednu jedinu cigaretu. Pronašao sam bombon s okusom limuna i pokušao ga sisati.

U deset minuta do deset sati zazvonio je telefon. Pomislio sam da me to zove pukovnik Mamiya. Onaj tko ne stanuje u ovome dijelu grada ne može tako lako pronaći traženu kuću. Čak i ljudi koji su već nekoliko puta dolazili lako zalutaju. Ali to nije bio poručnik Mamiya. S druge strane veze za koju sara glas tajanstvene žene koja me nazvala nekoliko dana prije.

"Zdravo medeni, prošlo je već puno vremena", rekla je. "Kako ti se svidjelo posljednji put? Jesam li te barem malo uzbudila? Zašto si prekinuo usred razgovora? Upravo kad je bilo najzanimljivije..."

U jednom sam trenutku pomislio da govori o onome danu kad sam doživio poluciju u snu o Kreti Kano. No to je bila druga priča, o čemu je govorila o onom danu kad sam kuhao špagete.

"Oprosti" rekoh joj, "ali sada sam zauzet. Za deset minuta stiže mi gost u posjet, a još moram obaviti razne stvari."

"Ti si baš užasno zaposlen za nekoga tko je nezaposlen, ne?" rekla je s prizvukom sarkazma u glasu. Ista stvar dogodila se i posljednji put, ton njezinog glasa se mijenjao iz trena u tren: "Kuhaš špagete ili opekneš gosta...Nije važno, dovoljno nam je deset minuta. Razgovarajmo deset minuta, samo ti i ja. Možeš prekinuti kad ti gost dođe."

Poželio sam prekinuti vezu ne izgovorivši više ni jednu jedinu riječ, ali to jednostavno nisam mogao učiniti. Vjerojatno sam još uvijek bio uzrujan zbog onog događaja s Kumikinim parfemom. Vjerojatno sam osjećao potrebu da razgovaram s nekim, nebitno s kime.

"Uj me," rekoh, "nemam pojma tko si." Uzeo sam olovku što je ležala kraj telefona i vrtio je između prstiju. "Jesi li sigurna da te poznajem?"

"Naravno da me poznaješ. Rekla sam ti i posljednji put. Poznajem te, a i ti mene poznaješ. Nikada ne lažem o tome. Ne gubim vrijeme nazivajući i potpune neznance. Mora biti da imaš rupicu u pamćenju ili nešto slično."

"Hoću reći, doista ne znam..."

"Daj, opusti se" rekla je prekinuvši me. "Prestani toliko razmišljati. Poznaješ me i ja tebe poznajem. Ono što je najvažnije... bit će u jako nježna prema tebi. A ti ne moraš baš ništa raditi. Zar to nije sjajno? Opusti se, a ja ću učiniti sve ostalo. Sve. Ne misliš li da je to sjajno? Prestani toliko razmišljati. Prestani svaku stvar komplicirati. Isprazni se. Zamišljaj da ležiš u toplom, mekom blatu u lijepu proljetnu večer."

Nisam joj ništa odgovorio.

"Spavaš. I sanjaš. Ležiš u toplom, mekom blatu... zaboravi na svoju ženu. Zaboravi da si nezaposlen, zaboravi na budućnost... Zaboravi na sve. Svi smo nastali iz toplog blata i prije ili poslije u toplo blato se vraćamo. Na koncu, reci mi, dragi moj Okada, kad si posljednji put

vodio ljubav sa ženom? Sje aš li se? Prije prili no mnogo vremena, zar ne? Ve su prošla dva tjedna, nije li tako?"

"Oprosti, ali samo što nije pozvonio gost kojeg o ekujem" prekinuo sam je.

"Dakle, duže od dva tjedna, zar ne? Mogu zaklju iti prema tvom glasu. Možda i tri tjedna?"

Šutio sam.

"E pa, nije važno", rekla je glasom lakim poput peruške za brisanje prašine koja se nakupila na rebrima rolete. "Kako god bilo, to je problem izme u tebe i tvoje žene. Ja sam tu da ti pomognem i pružim sve što želiš. A ti se ne moraš osje ati obveznim prema meni. Tu odmah iza ugla postoji svijet koji nikada nisi vidio. Ve sam ti rekla da imaš rupu u pam enju, nisam li? I dalje ništa ne razumiješ."

vrsto stiš u i slušalicu, i dalje sam šutio.

"Osvrni se", rekla je. "Osvrni se oko sebe i reci mi što vidiš, što je oko tebe?"

U tom trenutku zvono na vratima se oglasilo. Osjetivši olakšanje, spustio sam slušalicu bez rije i.

Poru nik Mamiya bio je star gospodin iznimno visok, sasvim elav i nosio je nao ale sa zlatnim metalnim okvirom. Imao je preplanulu kožu, bio je izrazito vitak i izgledao zdravo poput ovjeka koji se redovito vježba. Tri duboke i pravilne bore ispod oba oka ostavljale su dojam da svakog asa želi trepnuti jer mu smeta prevelika svjetlost. Bilo mi je teško odrediti njegovu dob, premda nije mogao imati manje od sedamdeset godina. Kao mladi vjerojatno je bio vrlo kršan tip. To sam mogao zaklju iti po uspravnom držanju tijela i hitrim pokretima. Njegove manire i na in na koji se izražavao bijahu iznimno u eni, ali i vrlo osobni. Ostavljao je dojam osobe koja je naviknula donositi odluke i odgovarati za njih. Na sebi je imao svijetlosivo odijelo, bijelu košulju i sivocrnu prugastu kravatu. Odijelo je bilo sašiveno od deblje tkanine koja nije bila primjerena vru em i vlažnom lipanjskom jutru, ali njemu to o ito nije smetalo jer se nije znojio. Imao je umjetnu lijevu ruku, na kojoj je nosio tanku rukavicu iste svijetlosive boje kao odijelo. Uvu ena u tu sivu rukavicu, umjetna ruka izgledala je hladno i neživo u usporedbi s preplanulom i dlakavom desnom rukom, u kojoj je držao u tkaninu uvijen zamotuljak povezan špagom.

Uveo sam ga u dnevnu sobu i pokazao mu da sjedne na kau nakon ega sam ga poslužio šalicom zelenog aja.

Isprivaao se što mi ne može dati posjetnicu.

"Predavao sam društvene znanosti u jednoj gimnaziji u prefekturi Hiroshimi, ali zbog starosti sam otišao u mirovinu, i otada se više ni im ne bavim. Imam malu njivu na kojoj uzgajam povr e, tek toliko da mi pro e vrijeme. Posjetnica mi jako rijetko zatreba, isprivaam se."

Odgovorio sam mu da ni ja nemam posjetnicu.

"Oprostite mi na znatiželji, ali koliko vam je godina, gospodine Okada?"

"Trideset", šturo sam odgovorio.

Kimnuo je glavom. Potom je otpio gutljaj aja. Pitao sam se kakav li je dojam na njega ostavila informacija da mi je trideset godina.

"Živite u jako mirnom kraju", kazao je, mijenjaju i temu razgovora.

Objasnio sam mu da za ku u pla am jako mali najam zahvaljuju i injenici da pripada mojem ujaku, ina e si s našim primanjima ne bismo mogli priuštiti ni upola manju ku u. Kimaju i glavom nekoliko je puta prešao pogledom po unutrašnjosti prostorije. I ja sam u inio isto. "Osvrni se oko sebe", rekla mi je djevojka koja mi je maloprije telefonirala. Gledaju i novom sviješ u okolinu koja me nekoliko posljednjih godina okruživala, otkrio sam odre enu hladno u u njoj.

"U Tokiju boravim ve dva tjedna", rekao je poru nik Mamiya. "Vi ste posljednja osoba kojoj predajem dar g. Honde. Sada se mirno mogu vratiti ku i u Hiroshimu."

"Kad smo ve kod toga, pomislio sam da bih mogao posjetiti dom g. Honde i upaliti nekoliko mirisnih štapi a njemu u ast..."

"To je doista hvale vrijedna namjera, ali on je podrijetlom iz Asahikawe, s Hokkaida, stoga je i njegov grob tamo. članovi njegove obitelji iz Asahikawe došli su u Meguro raš istiti sve stvari koje su ostale poslije njega, i sada ondje nema više ni ega."

"Shva am" rekoh. "Zna i da je g. Honda u Tokiju živio sam, daleko od svojih najbližih?"

"Tako je. Njegov stariji sin živi u Asahikawi. Nije mu bilo drago što mu otac u ve poodmakloj dobi živi sasvim sam u velikom gradu, to prije što je znao da nije dobra zdravlja. O ito je pokušavao nagovoriti oca da do e živjeti s njima, ali g. Honda je to odlu no odbijao."

"Ima djece?" upitao sam iznena eno. Vjerovao sam da g. Honda nije imao nikoga svoga na ovom svijetu. "Kad je tako, pretpostavljam da je žena g, Honde umrla mnogo ranije?"

"Ah, to je prili no zamršena pri a. Gospo a Honda je po inila samoubojstvo iz ljubavi zajedno s nekim muškarcem nedugo nakon rata. Negdje oko 1950. ili 1951., o detaljima tog slu aja ne znam mnogo. G. Honda mi se o toj temi nije nikada povjerio, a ja nisam želio biti toliko drzak da ga otvoreno pitam o tome."

Kimnuo sam glavom.

"Poslije toga je g. Honda sam odgajao djecu, sina i k er. A kad su narasli i osamostalili se, preselio se u Tokio i po eo se baviti vidovnjaštvom i kao takvog ste ga i vi upoznali."

"Kojom se vrstom posla bavio dok je živio u Asahikawi?"

"Bio je suvlasnik tiskare zajedno s bratom."

Pokušao sam si predo iti g. Hondu kako stoji ispred tiskarskog stroja u radnom odijelu i provjerava korekture. Ali, g. Honda kakvog sam ja poznavao bio je zapušteni starac u prljavom otrcanom kimonu, koji je i zimi i ljeti sjedio na niskom *kotastsuu* i neprestano miješao štapi e za proricanje.

Spretnim pokretima poru nik Mamiya razvezao je zdravom rukom zamotuljak koji je donio sa sobom. Ugledao sam paketi koji je imao oblik male kutije za praline. Bila je umotana u pak-papir i zavezana špagom. Poru nik ju je odložio na stol

"Ovo je dar koji je g. Honda ostavio da vam predam", rekao je.

Zahvalio sam mu i podignuo paketi . Bio je lak poput pera. Uop e nisam mogao zamisliti što je unutra.

"Da ga otvorim?" upitao sam.

Poru nik Mamiya odmahnuo je glavom. "Oprostite, ali g. Honda je naglasio kako želi da ga otvorite nasamo."

Kimnuo sam glavom i vratio paketi na stol.

"Zapravo" kazao je poru nik Mamiya, "pismo g. Honde primio sam to no dan prije no što je umro. U tom pismu mi je pisao da osje a kako e ubrzo umrijeti i da se ni najmanje ne boji smrti jer je to sudbina koja je dodijeljena svima nama. Još je pisao da se u ormaru nalazi nekoliko stvari poput ove koju je vama ostavio. Nadao se da e ih osobno predati onima kojima su bile namijenjene, ali mu je ubrzo postalo jasno da to ne e uspjeti u initi. Zbog toga je mene zamolio da mu pomognem raspodijeliti stvari koje je želio darovati kao svojevrzne uspomene na njega. Da mu je žao i neugodno što od mene to traži, ali da je to njegova posljednja želja, pa se stoga nada da u se potruditi ispuniti je. Moram priznati da sam bio usitinu zapanjen kad sam primio to pismo od g. Honde. Godinama nisam bio u kontaktu s njime, možda šest ili sedam posljednjih godina. Istog trenu sam mu odgovorio, ali moj se odgovor mimoišao s viješ u njegovog sina da je g. Honda umro."

Otpio je gutljaj aja.

"G. Honda to no je znao kad e umrijeti", nastavio je poru nik Mamiya. "Mora biti da je uspio dosegnuti takvo duhovno stanje kakvom se nikada ne u ni približiti. Kao što ste i vi napisali, imao je u sebi nešto duboko ljudsko što je diralo ljude. Osjetio sam to još onog trenu kad sam ga upoznao, u rano ljeto 1938"

"Bili ste u istoj postrojbi kao i g. Honda u vrijeme bitke za Nomonhan?"

"Ne, nisam", kazao je poru nik Mamiya, grizu i se za usnu. "Pripadali smo razli itim jedinicama, ak razli itim pukovnijama. Zajedno smo sudjelovali u maloj vojnoj operaciji koja je prethodila bitki za Nomonhan. Desetnik Honda je poslije ranjen kod Nomonhana i vra en ku i u Japan. Ja nisam sudjelovao u bitki za Nomonhan. Izgubio sam ruku..." Poru nik

Mamiya podignuo je lijevu ruku u rukavici. "Izgubio sam je tijekom napredovanja sovjetskih trupa u kolovozu 1945., onog mjeseca kad je rat završio. Dobio sam metak u rame iz strojnice za vrijeme borbe protiv tenkovske jedinice. Ležao sam na zemlji, bez svijesti, kad mi je sovjetski tenk prešao preko ruke. Uхва en sam kao zarobljenik, prevezen u bolnicu u mjesto zvano Chita i potom poslan u internacijski logor u Sibiru. Ondje su me držali sve do 1949. Od vremena kad su me 1937. godine poslali u Mandžuriju, na kontinentu sam ukupno proveo dvanaest godina. Za sve to vrijeme ni jedan jedini put nisam nogom kro i o na japansko tlo. Moja je obitelj vjerovala da sam poginuo bore i se protiv Rusa. Napravili su grob za mene na seoskom groblju. Prije no što sam napustio Japan, bio sam u vezi s jednom tamošnjom djevojkom, ali kad sam se vratio, ona je ve bila udana za drugoga. A i što je drugo trebala uiniti? Dvanaest godina je dugo vrijeme."

Kimnuo sam glavom.

"Oprostite, g. Okada" rekao je. "Ovaj razgovor o starim vremenima mora biti dosadan mladom ovjeku poput vas. Ali, želio bih vam re i još jednu stvar. Mi smo bili sasvim obi ni mladi ljudi, baš kao i vi. Nikada nisam ni pomislio da želim postati profesionalni vojnik. Želio sam postati u itelj. im sam diplomirao dobio sam obavijest o mobilizaciji, potom su me uputili na vojne vježbe i tako sam završio na kontinentu punih dvanaest godina. Moj je život protekao poput sna." Nakon tih rije i poru nik Mamiya je neko vrijeme sjedio i šutio.

"Ako vam ne smeta", rekao sam poslije nekog vremena, "jako bih volio uti kako ste se vi i g. Honda upoznali." Doista sam želio doznati kakav je tip ovjeka bio g. Honda prije no što sam ga upoznao.

Spustivši obje ruke na koljena, poru nik Mamiya je sjedio i razmišljao o ne emu. Ali, nije bio zbunjen niti je oklijevao. Jednostavno je razmišljao.

"Ta bi pri a mogla potrajati i to prili no dugo" kazao je.

"Ništa za to", odgovorih.

"Nikada je nikome nisam ispri ao. Isto tako sam sasvim siguran da je ni g. Honda nije nikome ispri ao. Razlog zbog kojeg to govorim je taj... što smo nas dvojica imali dogovor... da to uvamo kao tajnu. Ali, g. Honda je sada mrtav. Jedino sam ja još ostao. Nikom ne e naštetiti ako je sada ispri am."

I tako mi je poru nik Mamiya po eo pri ati svoju pri u.

12

Duga pri a poru nika Mamiye,

prvi dio

"U Mandžuriju sam upu en po etkom 1937. godine" zapo eo je svoju pripovijest poru nik Mamiya. "Bio sam promaknut u in zastavnika i dodijeljen glavnom stožeru Kwantunške armije stacionirane u Hsin-chingu. S obzirom na to da sam na fakultetu diplomirao zemljopis, bio sam raspore en u geodetsku jedinicu ija je specijalnost bila izrada zemljovida i drugih geografskih i srodnih karata. To mi je jako odgovaralo jer, da budem iskren, zada e i obveze koje sam morao izvršavati pripadale su me u najlakše.

Osim toga, stanje na teritoriju marionetske države Mandžukuo u to je doba bilo relativno stabilno. Nakon izbijanja kinesko-japanskog rata, pozornica sukoba premjestila se iz Mandžurije prema unutrašnjosti Kine, a snage koje su tada poslone u rat nisu pripadale Kwantunškoj armiji, nego onima stacioniranim u Kini. Istina, manjih je okršaja stalno bilo, ali bile su ograni ene na teritorij u unutrašnjosti zemlje, uglavnom u brdima i planinama.

Mo na Kwantunška armija ostala je samo da bi nadzirala novu 'nezavisnu' državu Mandžukuo, dok smo mi pod nadzorom držali sjever zemlje.

Ipak, i dalje smo bili u ratu i stalno su se održavali manevri. Na sreću, imam morao sudjelovati u njima, jer ti su se manevri esto održavali u jako teškim uvjetima. Temperatura bi odjednom pala na minus trideset.

Jedan pogrešan korak, i uvijek je lako mogao izgubiti život. Svaki put kad bi održavali takve vježbe, stotine vojnika bi završile u bolnici zbog teških ozeblina ili bi bili poslani u toplice na oporavak. Grad Hsin-ching nije bio metropola, ali je nedvojbeno bio zanimljivo mjesto i ako se uvijek želio zabaviti, mogao je pronaći i brojne mogućnosti. Mi novi asnici koji smo k tome bili neženje, stanovali smo zajedno u nekoj vrsti pansiona umjesto u vojni kim barakama. Kao da smo iznova živjeli studentske dane. Nizali su se mirni dani i ja sam si zadovoljno govorio da se ne mogu i požaliti ako se tako završi moje službovanje u vojsci.

Dakako, bio je to sve samo ne pravi mir. Nedaleko od nas vodile su se krvave borbe. Već inačica Japanaca shvatila je da će se rat s Kinom pretvoriti u živo blato iz kojeg se nikad ne može iskobeljati. Hoću reći, tako su razmišljali oni Japanci koji su imali barem malo mozga u glavi. Uopće nije bilo važno koliko smo borbi dobili, Japan jednostavno nije mogao nastaviti vladati takvim golemim okupiranim teritorijem. Barem to nije bilo teško shvatiti. Naravno, što je rat dulje trajao, broj mrtvih i ranjenih bio je sve veći. Odnosi sa Sjedinjenim Američkim Državama bili su sve gori. čak i kod kuće, u domovini, sjena rata je iz dana u dan bila sve vidljivija. Bile su to mračne godine, 1937. i 1938. Ali, živeći u lagodnim životom asnika u Hsin-chingu, mi se gotovo uopće nismo pitali gdje se događao rat. Svake večeri smo pili i zabavljali se, čak smo odlazili otključati u kavane gdje su se okupljale ruske djevojke.

A tada, jednog dana koncem travnja 1938., pozvao me viši asnik glavnog stožera i predstavio gospodinu Yamamotu, uvijek odjevenom u civilno odijelo. Imao je kratko podšišanu kosu i brkove. Nije bio osobito visok. Rekao bih da mu je bilo oko 35 godina. Na vratu je imao poveći ožiljak za koji mi se učinilo da je nastao od udarca nožem ili maetom. Nadrećeni asnik mi je kazao: 'G. Yamamoto je civil. Vojska ga je unajmila da provede istraživanje o životu i običajima Mongola koji žive u Mandžuriji. On uskoro odlazi na sljedeći zadatak, a to je izviđanje pograničnog teritorija između Mongolije i stepa Hulunbuira. Vojska će mu osigurati oružanu pratnju. Vi ćete biti član te pratnje.' Nisam povjerovao u jednu jedinu riječ koju mi je rekao. Bez obzira na to što je taj Yamamoto bio odjeven u civilno odijelo, bilo je već na prvi pogled očito da je profesionalni vojnik. Pogled u njegovim očima, način na koji je govorio, njegovo držanje, sve je upućivalo na to da je neki visoko pozicioniran asnik ili možda obavještajac i da je na zadatku koji zahtijeva da prikrije pripadnost vojsci. Osjećao sam nešto zloslutno u toj stvari.

Ukupno smo trojica bili dodijeljeni za pratnju Yamamotu. Premalo za u inkovitu naoružanu pratnju, premda bi već i broj ljudi privukao pozornost trupa koje su bile raspoređene duž granica Unutrašnje Mongolije. Uvijek bi pomislio da je riječ o osjetljivom zadatku povjerenom grupici pomno odabranih ljudi, ali istina je bila sasvim drugačija. Ja sam bio jedini viši asnik i nisam imao baš nikakvog borbenog iskustva. Jedini u riječi smo se znanje ratovanja mogli pouzdati, bio je vodnik imenom Hamano. Poznavao sam ga prilično dobro, pravi vojni ina koji je bio raspoređen u glavni stožer. Svim silama se trudio postići i što viši čin u vojnoj hijerarhiji i poslije se istaknuo u brojnim borbama. Bio je krupan i neustrašiv, i znao sam da možemo računati na njega ako zagusti. Zašto su kao trećega izabrali desetnika Hondu, zaista mi nikad nije bilo jasno. I on se, poput mene, tek nedavno bio priključio vojsci i nije imao nikakvo iskustvo u pravoj borbi. Bio je šutljivi tih mladić i ostavljao je dojam da neće biti ni od kakve koristi ako dođe do borbe. To prije što je pripadao sedmoj pukovnici, što je značilo da su ga oni iz glavnog stožera poslali k nama baš radi tog zadatka. Već to je bilo očit znak da im je jako vrijedan, ali ja sam to shvatio tek mnogo kasnije.

Mene su izabrali da vodim ovu grupu jer sam još na fakultetu studirao topografiju zapadne granice Mandžurije i područje oko rijeke Khalkhe. Moja osnovna zadaća bila je napraviti nove, bolje karte i zemljovide tog područja. čak sam nekoliko puta avionom nadlijetao područje. Osim pratnje Yamamotu, moja obveza bila je prikupiti još detaljnije

topografske podatke i tako poboljšati to nost zemljovida. Dakle, jednim udarcem ubiti dvije muhe. Da budem iskren, zemljovid za grani no podru je Mongolije i stepu Hulunbuir koje smo u to vrijeme imali bili su nevješto izra eni, jedva malo bolji od starih zemljopisnih karata kad je Kinom vladala dinastija Manchu. Nakon što je Japan okupirao Mandžuriju i od nje stvorio marionetsku državu Mandžukuo, oni u Kwantunškoj armiji proveli su nekoliko istraživanja. Željeli su izraditi mnogo preciznije zemljovide, ali je podru je koje su trebali istražiti bilo golemo, a zapadna Mandžurija je beskrajna pustinja. Nacionalne granice ne zna e mnogo u takvoj golemoj pustoši. Mongolski nomadi živjeli su ondje tisu ama godina i nikad im nije zatrebala granica niti su uop e znali za pojam granice.

Izrada preciznijih zemljovida uglavnom je kasnila zbog politi ke situacije. Osim toga, da smo se odlu ili objaviti zvani ni zemljovid koji bi pokazivao našu viziju granice, mogli smo izazvati velik me unarodni incident. I Sovjetski Savez i Mongolija, koji su grani ili s Mandžurijom, bili su iznimno osjetljivi na povrede granice, i po tom pitanju je u prošlosti ve bilo nekoliko velikih sukoba. U to vrijeme naše pješništvo nije bilo spremno za rat sa Sovjetskim Savezom. Sve naše snage su bile upregnute u rat s Kinom. Mi jednostavno nismo imali neke druge snage koje bi bile potrebne za toliko velike sukobe s Rusima. Nismo imali dovoljno raspoloživih pješadijskih snaga ni oklopne postrojbe ili teže naoružanje ili avione. Najvažnije je bilo u vrstiti krhku politi ku stabilnost novonastale države Mandžukua. Vojska je smatrala da uspostava preciznih granica na sjeveru i sjeverozapadu zemlje može pri ekati, i da ih je u takvim okolnostima pametnije ostaviti nedefiniranim i pokušati dobiti na vremenu.

ak se mo na Kwantunška armija pokorila takvom razmišljanju i prihvatila ulogu promatra a. Zbog svih tih razloga situacija je bila krajnje nejasna.

Da je, unato mjerama opreza, nekim slu ajem izbio rat, kao što se godinu dana poslije dogodilo u Nomonhanu, ne bismo se mogli boriti bez valjanih zemljovida. Dakako, nije bila rije o obi nim kartama kakve upotrebljavaju civili, nego o topografskim kartama posebno namijenjenima vojsci. U ratu su nužne što detaljnije karte sa što ve im brojem raznolikih podataka, karte na kojima se jasno vidi gdje se može utaboriti dio postrojba, gdje je pametnije smjestiti topništvo, koliko je dana potrebno pješništvu da stigne do odre enog cilja, gdje se mogu nabaviti hrana i voda, koliko je hrane potrebno za konje itd. Bez takvih zemljovida nije mogu e voditi moderan, suvremeni rat. Zbog toga je dobar dio naših aktivnosti bio usmjeren na prikupljanje informacija. esto smo razmjenjivali informacije s tajnim službama Kwantunške armije i onima smještenima u Hailaru. Manje-više smo se svi poznavali, barem površno. Ali, prvi put sam se sreo s tim ovjekom koji se zvao Yamamoto.

Nakon pet dana pripreme, iz Hsin-chinga smo vlakom otišli za Hailar. Potom smo putovanje nastavili kamionom. Prošli smo blizu lamaisti kog hrama u Khanduru i stigli do grani ne promatra nice vojske Mandžukua u blizini rijeke Khalkhe. Ne sje am se to ne udaljenosti, ali ini mi se da smo bili udaljeni kojih 300 ili 350 kilometara od Hsin-chinga. Posvuda uokolo dokle pogled seže pružale su se sablasno puste stepe. Ja sam s vrha kamiona trebao provjeravati konfiguraciju terena i sastav tla, ali nisam imao što provjeriti, nije bilo ni ega na emu bi se moj pogled zaustavio, samo niski brežuljci obrasli u suhu gustu travu koji su se pružali u nedogled i oblaci koji su plovili nebom. Gledaju i u zemljovid uop e nisam uspijevaao odrediti gdje se nalazimo, naš sam položaj mogao procijeniti jedino prema broju sati koje smo proveli u vožnji.

Napreduju i u tišini usred posve pustog krajobraza, znalo se dogoditi da ovjek izgubi osje aj za vlastito postojanje jer njegovom dušom ovladaju sve ve a nelagoda i nemo . Okolni prostor je toliko prostran i golem pa je ovjeku sve teže uravnoteženo razmišljati o vlastitom bi u. Razumijete li vi uop e ovo što vam govorim? Zajedno s krajolikom polako se stapao i gubio moj osje aj za vrijeme i prostor, i sve teže sam se mogao orijentirati. Taj sam osje aj doživio usred mongolske stepe. Ne možete ni zamisliti koliko je velika. Prije nalikuje na kakav pješ ani ocean nego na golemu pustaru. Sunce bi izišlo na isto nom obzoru, polako prešlo svoj put pustim nebom i utonulo za obzor na zapadu. To je bila jedina promjena koja se doga ala oko nas tijekom dana. U tom kretanju sunca osje ao sam nešto što bih mogao nazvati velikom, kozmi kom ljubavi.

Stigavši do grani ne promatra nice vojske Mandžukua sišli smo s kamiona i put nastavili na konjima. Osim etiri konja na kojima smo jahali, imali smo i dva tovarna konja natovarena hranom, vodom i opremom. Naše je naoružanje bilo prili no oskudno. Yamamoto i ja imali smo samo pištolje. Hamano i Honda su osim pištolja nosili puške kalibra .38 i po dvije ru ne bombe.

Prešutni vo a grupe bio je Yamamoto. On je donosio sve odluke i zapovijedi. Budu i da je zvani no bio civil, prema vojnim pravilima ja sam trebao biti zapovjednik, ali nitko se nije protivio njegovim naredbama. Svatko bi ve na prvi pogled shvatio da je vi an zapovijedanju dok sam ja, tada u inu zastavnika, bio tek obi no piskaralo bez imalo ratnog iskustva. Vojnici imaju nepogrešivu intuiciju da shvate tko je pravi vo a i spontano ga slijede. Osim toga, moji su mi pretpostavljeni naložili da bespogovorno izvršavam sve Yamamotove naredbe.

Kad smo stigli do rijeke Khalkhe, nastavili smo njezinom obalom prema jugu. Rijeka je bila nabujala zbog snijega koji se otapao i u vodi su se vidjele velike ribe. U daljini bismo esto ugledali prerijske vukove. Nisu to bili pravi vukovi, prije divlji psi, ali u svakom slu aju bili su opasni. Kad bi pao mrak, morali smo se smjenjivati na straži kako bismo ih sprije ili da se prikradu konjima. Tako er smo svakodnevno vi ali mnoštvo raznolikih ptica, uglavnom selica koje su se vra ale u Sibir. Yamamoto i ja razgovarali smo o topografiji podru ja. Uspore uju i prije eni put sa zemljovidima koje smo imali, vodili smo detaljne bilješke o svakoj, makar najmanjoj promjeni koju smo uo ili. Ali, osim kratkih razgovora o tehni kim detaljima, Yamamoto je sve vrijeme šutio. Jahao je na svom konju u tišini, jeo odvojivši se od nas, i odlazio na spavanje ne kazavši ni rije . Imao sam dojam da mu nije prvi put da prolazi tim krajem. Zapanjuju e dobro je poznavao konfiguraciju terena, kao i smjer kojim smo trebali i i.

Nakon što smo bez ikakvog nepredvi enog doga aja dva dana napredovali prema jugu, Yamamoto me pozvao i kazao da emo prije i rijeku prije zore. Zaprepastio sam se: druga obala rijeke pripadala je mongolskom teritoriju. ak je obala na kojoj smo se u tom trenutku nalazili bila opasno podru je me ugrani nih sukoba izme u Mongolije i Mandžurije jer su obje države polagale pravo na teritorijalnu suverenost, zbog ega su neprestano izbijali novi sukobi. Ipak, u slu aju da nas otkriju mongolske ophodnje, sve dok smo bili na desnoj obali mogli smo se izvla iti na razliku u zemljovidima dviju država. Istini za volju, postojala je mala opasnost da na njih nabasamo u to doba godine jer je nabujala voda otežavala prelazak rijeke. No, lijeva obala bila je sasvim druga pri a. Mongolske su ophodnje neprekidno patrolirale i da nas uhvate, ne bismo se mogli tako lako izvu i. Naš prelazak na drugu stranu predstavljao bi o ito kršenje granice, što bi moglo izazvati brojne politi ke probleme. U najgorem slu aju, mogli bi nas smjesta strijeljati, a naša se vlada ne bi mogla žaliti. Štoviše, moji prepostavljeni nisu mi ni na koji na in dali dopuštenje da prije em granicu. Istina, naložili su mi da u potpunosti izvršavam Yamamotove zapovijedi. Osim toga, kao što sam ve rekao, Khalkha je bila jako nabujala i njezine struje odve snažne da bismo mogli prije i rijeku koja je, pored svega ostaloga, bila ledeno hladna. ak ni nomadi nisu u to doba godine rado prelazili rijeku. Uglavnom su je prelazili usred zime kad je bila zamrznuta, ili ljeti, kad je vodostaj bio nizak i temperatura vode nešto viša.

Kad sam mu sve to spomenuo, Yamamoto se nijemo zagledao u mene. Potom je nekoliko puta kimnuo glavom.

'Sasvim dobro razumijem vaš strah da ne povrijedimo me unarodne granice', kazao je, uvjeravaju i me. 'Sasvim je razumljivo da se vi kao asnik koji odgovara za svoje vojnike brinete zbog takve odgovornosti. Uvjeren sam da živote vojnika ne biste ugrozili bez velike nužde. Ipak, želim da takve odluke prepustite meni. Ja u preuzeti punu odgovornost po tom pitanju. Mnogo toga vam sada ne mogu objasniti, ali ovo je dogovoreno na najvišoj razini u vojsci. Što se prelaska rijeke ti e, ne postoje nikakvi tehni ki problemi. Poznajem nekoliko tajnih prijelaza na kojima je mogu e prije i rijeku. Mongolska vojska je napravila nekoliko takvih prijelaza koje štiti. Pretpostavljam da je ta injenica i vama jako dobro poznata. Ve sam nekoliko puta prelazio rijeku na takvim mjestima. Prošle godine sam u isto ovo vrijeme na istom ovom mjestu ušao u Mongoliju. Nemojte zbog toga toliko brinuti.'

U jednome je imao pravo. Mongolska je vojska savršeno dobro poznavala svoj teritorij i esto bi, ak i u vrijeme kad je snijeg kopnio a voda bila nabujala, poslali itavu pukovniciju na desnu stranu rijeke na kojoj smo se mi nalazili. Postojala su odre ena mjesta na kojima su velike vojne postrojbe mogle za as prije i rijeku ako zatreba. A ako su je oni mogli prije i, onda je to mogao i Yamamoto, pa i mi zajedno s njime.

Pronašli smo jedan od tih tajnih prijelaza koji je izgradila mongolska vojska. Bio je pažljivo kamufliran i nije ga bilo lako uo iti. Na mjestu gdje voda nije bila jako duboka, izme u pli aka s jedne i druge strane, u vrš en užadima kako ga struja ne bi mogla odnijeti, pod površinom vode ležao je skriven drveni most. Da je vodostaj rijeke bio malo niži, promatra bi odmah shvatio da su preko tog mosta lako mogli prije i kamioni, transportna i sli na vozila, ali pod površinom vode bio je teško uo lživ ak i za izvidni ke avione. Prešli smo rijeku drže i se za užad. Prvi je prešao Yamamoto, kako bi se uvjerio da s druge strane nema mongolskih ophodnja, potom smo ga mi slijedili. Voda je bila jezivo hladna i ve poslije nekoliko trenutaka uop e nismo osje ali noge, ali ubrzo smo ipak svi uspješno prešli na drugu stranu, zajedno s konjima. Teren na drugoj obali bio je mnogo viši i kad smo se uspeli mogli smo vidjeti golemu pustoš iz koje smo došli. I to je bio jedan od razloga zbog kojih je u borbi za Nomonhan sovjetska vojska uvijek bila u prednosti. Razlika u visini terena tako er je bila presudna za preciznost topovske paljbe. U svakom slu aju, sje am se da sam bio silno iznena en raznolikoš u krajolika s jedne i druge strane rijeke. Tako er se sje am da je trebalo mnogo vremena da nam se ponovno vrati osje aj u udovima uko enim i promrzlim od ledene vode. ak sam i glas bio izgubio na neko vrijeme. Ali, da budem sasvim iskren, silno uzbu enje zbog pomisli da se nalazimo na neprijateljskom teritoriju bilo je dovoljno da zaboravim na veliku hladno u.

Išli smo na jug, slijede i rijeku koja je poput zmiije vijugala pred nama. Ubrzo nam je Yamamoto kazao kako je pametnije da skinemo oznake inova s naših odora. Poslušali smo ga. U slu aju da nas zarobe, bilo je bolje da ne otkrivamo naše inove. Iz istog razloga izuo sam asni ke izme i navukao gamaše.

Upravo smo postavljali logor te ve eri kad nam je iz daljine prišao ovjek na konju. Bio je Mongol. Mongoli upotrebljavaju neuobi ajeno visoko sedlo zbog ega se mogu uo iti još iz velike daljine. Vodnik Hamano podignuo je svoju pušku kad je vidio da nam se približava jaha . Ali, Yamamoto mu je kazao da ne puca. Hamano je polako spustio pušku bez rije i. Nas etvorica smo stajali i ekali da nam se neznamac približi. O ramenu je imao obješenu pušku sovjetske proizvodnje, za pojasom revolver marke Mauser. Lice mu je pokrivala gusta brada i na glavi je nosio kapu s naušnjacima. Prljava odje a na njemu bila je kao nomadska, ali po njegovu držanju bilo je jasno da je profesionalni vojnik.

Sjahavši s konja, ovjek se obratio Yamamotu na jeziku za koji sam pretpostavio da je mongolski Donekle sam poznao i ruski i kineski, ali ne i jezik kojim je govorio, pa sam zaklju io da govori mongolski. Yamamoto mu je odgovarao na tom istom jeziku i to me još više u vrstilo u uvjerenju da je Yamamoto vojni obavještajac.

Yamamoto mi je kazao: 'Zastavni e Mamiya, ja u oti i s ovim ovjekom. Ne znam koliko u biti odsutan, ali želim da me ovdje ekate. Naravno, ne trebam vam to ni spomonjati, neka je sve vrijeme netko od vas na straži. Ako se ne vratim u idu ih trideset i šest sati, onda to svakako javite u glavni stožer. Pošaljite jednog ovjeka natrag do grani ne promatra nice vojske Mandžukua.' Popeo se na konja i zajedno s Mongolom odjahao na zapad.

Nas trojica smo postavili logor i za ve eru pojeli nešto jednostavno. Nismo smjeli paliti vatru i kuhati rižu. U toj golemoj ravnici kojom su se nizale pješ ane dine dokle god pogled seže i najmanji dim bi odao našu prisutnost što bi neizbježno vodilo našem zarobljavanju. U zaklonu jedne dine raširili smo niski šator i za ve eru pojeli malo dvopeka i sušenog mesa.

im je sunce zašlo za obzor gusti mrak nas je obavio i nebo se ispunilo nevjerojatnim brojem zvijezda. Sa snažnim hu anjem rijeke Khalkhe miješali su se urlici stepskih vukova dok smo ležali na pijesku i odmarali se.

Vodnik Hamano mi je rekao: 'Izgleda da smo upali u prili no opasnu situaciju.' Šturo sam mu odgovorio: 'Bojim se da je tako.'

Do tada smo se vodnik Hamano, desetnik Honda i ja bili prilično dobro upoznali. Uobičajeno, mladog i novopečenog asinika koji je, poput mene, bio bez imalo ratnog iskustva, prekaljeni do asinik poput vodnika Hamana doveo bi u nepriliku, ali s nama je bilo drugačije. Pristupio mi je s poštovanjem i cijenio moje sveuobičajenu naobrazbu, a ja sam mu jasno pokazivao da sam svjestan njegovog ratnog iskustva i vojnih procjena ne pridaju i veliku pažnju razlici u činovima. Osim toga, potjecali smo iz susjednih područja, on iz Yamaguchija a ja iz Hiroshime, pa su naši razgovori tekli mnogo spontanije. Pripovijedao mi je o ratu u Kini. Premda je imao samo osnovnu školu i po mentalitetu bio pravi vojnik, nije bio osobito uvjeren u nužnost opakog rata koji smo vodili na kineskom teritoriju. Rata za koju nitko nije mogao predvidjeti koliko će potrajati.

'Ne smeta mi što ratujem', kazao mi je. 'Ja sam vojnik. Ne pada mi teško pomisao da svakog trena mogu poginuti bore i se za svoju domovinu, jer to mi posao. Ali ovaj rat koji sada vodimo, general poručenik, tu nešto nije u redu. Ovo nije pravi rat u kojemu postoji bojišnica na kojoj se sukobljavaš s neprijateljem i boriš do konačne pobjede ili poraza. Mi stalno napredujemo, a neprijatelj se povlači i bez borbe. Kineski vojnici svuku odore i pomiješaju se s civilima i mi više ne možemo raspoznati tko nam je neprijatelj. Onda mi pobijemo velik broj nevinih ljudi ne bismo li zastrašili odmetnike ili zaostale pobunjenike i otmemo im zalihe hrane. Črta bojišnice stalno se pomiče, a mi smo prisiljeni krasti njihovu hranu jer naša opskrba ne stiže tako brzo. Što je najgore, moramo ubijati zatvorenike jer ih nemamo gdje držati, čak i da imamo, nemamo hrane kojom bismo ih hranili. To je sasvim pogrešno. U Kini smo neke strašne stvari u Nankingu. To je u područje eta kojoj pripadam. Bacili smo desetke živih ljudi u bunar i zasuli ih ručnim bombama. O nekim stvarima koje smo u Kini sramim se uopće govoriti. Ponavljam vam, ovo je rat u kojem nema nikakve pravednosti, samo dvije strane koje se ubijaju. A najgore od svih prošli su jadni seljaci. Baš njihova briga za ovu ili onu politiku ili ideologiju. Baš njihova briga za stranku nacionalista, Osmu armiju ili japansku vojsku. Ako mogu jesti, oni su sretni. Znam kako se ti ljudi osjećaju, i ja sam sin siromašnog ribara. Mali ljudi rintaju od jutra do sutra i zadovoljni su sa zdjelom riže. Ja jednostavno ne vjerujem da će bezrazložno ubijanje tih ljudi donijeti bilo kakvu korist Japanu?'

Za razliku od vodnika Hamana, desetnik Honda je govorio malo. Bio je šutljiv tip i slušao je kako nas dvojica razgovaramo ne upadajući u svoj komentarij. Ali, ne mislim reći i da je bio melankolijan, jednostavno nije volio priču. Zbog toga iako nisam znao što misli, ali to što je bio šutljiv, ne zna i da se uvijek u njegovom društvu osjećao nelagodno. Štoviše, njegova je šutljivost djelovala umirujuće. Još bih mogao reći i da je bio krajnje spokojan uvijek, jer što god bi se dogodilo, na licu mu je uvijek bio isti izraz. Dolazio je iz Asahikawe, gdje je njegov otac bio vlasnik male tiskare. Bio je dvije godine mlađi od mene, i nakon što je završio srednju školu pridružio se bratu u obiteljskom poslu. On je bio najmlađi od tri brata, najstariji je poginuo u ratu u Kini dvije godine prije. Volio je čitati i kad god bi ugrabio malo slobodnog vremena, sjeo bi i čitao neku knjigu s budističkom tematikom.

Kao što sam vam nešto ranije kazao, Honda nije imao nikakvo ratno iskustvo, u domovini se jedva godinu dana obučavao u svojoj postrojbi, ali ipak je bio izvanredan vojnik. U svakoj postrojbi postoje jedan ili dva takva uvijek koji, strpljivi i ustrajni, izvršavaju svoje obveze maksimalno dobro i nikada se ne žale. Uglavnom su tjelesno snažni i imaju dobru intuiciju. Takvi odmah shvate što im se govori i što im je činiti. Honda je bio jedan od takvih. Budući da je vojnu obuku prošao u konjici, on je me u nama najviše znao o konjima i brinuo se za šest konja koje smo povelili sa sobom. I tu je obvezu obavljao izvanredno. Katkad nam se činilo da savršeno dobro razumije i osjeća konjsku narav. Vodnik Hamano odmah je uočio sposobnosti desetnika Honda i povjeravao mu je mnoga zaduženja bez ikakvog najmanjeg oklijevanja.

Možda baš zato što su nas tako slučajno spojili, međusobno smo se jako dobro slagali. Naš odnos nije bio strogo služben kao u redovnoj vojnoj postrojbi, štoviše, mogao bih reći i da je naš odnos bio povjerljiv... i sasvim prijateljski. Zbog toga mi je i vodnik Hamano mogao otvoreno reći i sve ono što mu je ležalo na srcu, a što nije uobičajeno za odnos između podinjenog i nadrećenog.

'Recite mi, zastavni e', jednom me upitao, 'što mislite o Yamamotu?'

'Mogao bih se okladiti da pripada obavještajnoj službi', rekao sam iskreno. 'Onaj tko zna govoriti mongolski poput njega, taj je pravi profesionalac. Osim toga, ovo podru je poznaje kao svoj džep.'

'I ja mislim tako. Najprije sam pomislio da možda pripada nekoj grupi pobunjenika, ili da je avanturist kojega štiti neko krupno ime u vojsci. Ali nije, takve lako prepoznam, neumorni su u hvalisanju i više od polovice izmisle. I lako se maše za oružje. Ali Yamamoto nije takav jebivjetar. Taj ima muda. Uvjeren sam da je asnik, i to visokoga ranga. uo sam neku pri u o tajnoj strateškoj jedinici koju vojska pokušava sastaviti od Mongola koji su pripadali sovjetskim postrojbama. Iz istog razloga su doveli nekoliko naših specijalaca koji upravljaju itavim projektom. Možda jedno ima veze s drugim?'

Desetnik Honda stražario je nedaleko od nas i držao pušku. Ja sam svoj pištolj marke Browning držao nadohvat ruke, kako bih ga bilo kojeg trena mogao upotrijebiti. Vodnik Hamano skinuo je gamaše i masirao si noge.

'Samo naga am, naravno', nastavio je Hamano. 'Onaj Mongol kojeg smo vidjeli lako bi mogao biti asnik jedinice koja pripada protusovjetskoj strani i pokušava uspostaviti tajni kontakt s japanskom vojskom.'

'Mogu e', odgovorio sam. 'Ali bilo bi pametnije da pripazite što govorite, neka to ostane me u nama. Riskirate strijeljanje.'

'Nisam toliko glup. O tim stvarima razgovaram samo s vama.' Veselo se osmjehnuo i potom uozbiljio. 'Ali, ako je išta od toga istina, onda smo u velikoj opasnosti. Predstoji nam još jedan rat.'

Kimnuo sam glavom. Mongolija, zvani no nezavisna država, u stvarnosti je bila satelit kojim je u potpunost vladao Sovjetski Savez. U tom je smislu bila u gotovo jednakoj situaciji kao i Mandžurija, koja je bila pod okupacijom japanskih snaga. No, u Mongoliji je postojala protusovjetska struja koja je imala tajne kontakte s japanskom vojskom u Mandžuriji i pojedini lanovi te struje uspjeli su organizirati pobune. Jezgru tih pobunjenika tvorili su asnici mongolske vojske, koji su bili ogor eni zbog represije sovjetskih snaga. Uglavnom su to bili zemljoposjednici protivni prisilnoj reformi i centralizaciji poljoprivrede, kao i lamaisti ki sve enici, kojih je bilo više od sto tisu a. Jedina vanjska snaga kojoj su se pripadnici protusovjetske struje mogli obratiti za pomo bila je japanska vojska stacionirana u Mandžuriji. Oni su o ito gajili ve e simpatije prema nama kao Azijatima, nego prema Rusima. Plan o mnogo ve oj i brojnijoj uroti otkriven je u glavnom gradu Ulan Batoru godinu prije, to jest 1937. Slijedile su brojne istke. Na tisu e vojnika i lamaisti kih sve enika bili su strijeljani kao kontrarevolucionarni elementi koji su uspostavili tajne veze s japanskom vojskom, ali antisovjetsko raspoloženje i dalje je tinjalo u jednom dijelu stanovništva. Zato nije bilo ni ega udnog da japanski obavještajac prelazi na drugu stranu rijeke Khalkhe i možda se u potaji sastaje s asnicima mongolske vojske koji podupiru protusovjetsku struju. Da bi sprije ila takve aktivnosti, mongolska je vojska postavila brojne ophodnje koje su neprekidno kontrolirale itav pograni ni teritorij od deset do dvadeset kilometara unutar i izvan mandžurske granice koji je proglašen zabranjenom zonom, no kako je to bilo golemo podru je, jednostavno nisu mogli držati na oku baš svaki pedalj tog tla.

ak i da je njihova pobuna doživjela privremen uspjeh, bilo je sasvim jasno da e sovjetske snage smjesta intervenirati kako bi ugušile njihovu kontrarevolucionarnu aktivnost. Ali, da su se sovjetske snage otvoreno umiješale, pobunjenici bi zatražili pomo od Japana, što bi Kwantunškoj armiji dalo izgovor za interevenciju. Zauzimanje Unutrašnje Mongolije zapravo bi predstavljalo dvosjekli ma za industrijski razvoj Sovjetskog Saveza u Sibiru. Istina, glavni stožer Carske vojske u Tokiju pokušavao je to zaprije iti, ali ambiciozni glavni stožer Kwantunške armije nije želio tek tako odustati od teritorijalnih pretenzija prema Mandžuriji. Tu više nije bila rije o u estalim pograni nim sukobima, nego o totalnom ratu izme u Sovjetskog Saveza i Japana. Bilo je za pretpostaviti da e, do e li do rata izme u Sovjetskog Saveza i Japana, Hitler odgovoriti invazijom na Poljsku i ehoslova ku. To je bila situacija o kojoj je vodnik Hamano govorio kad je spominjao mogu nosti za rat.

Svanulo je, a Yamamoto se još nije vratio. Ja sam bio posljednji na straži. Posudio sam

pušku od vodnika Hamana, sjedio na uzvisini pješane dine i promatrao nebo na istoku. Zora u Mongoliji je oaravajue lijep dogaaj. Jednog trena obzor postaje jedva vidljiva linija koja se nazire u tami, a onda polako poenje svitati. Kao da se s neba spustila golema ruka i polako podignula koprenu no i s lica zemlje. Kao što sam ve rekao, bio je to veli anstven prizor koji sam teško mogao valjano objasniti. Zagledan u taj prizor, imao sam dojam da se i moje vlastito postojanje polako smanjuje i išezava. U toj nadzemaljskoj dimenziji nije bilo ni najmanjeg traga neega tako beznaajnog kao što su ljudske aktivnosti. Taj isti dogaaj ponavljao se stotinama milijuna, tisuama milijuna puta, još od vremena kad na zemlji nije postojalo ništa što bi sliilo na život. Zaboravljaju i da sam na straži, promatrao sam svanu e sasvim oinjen.

Nakon što se sunce sasvim uspjelo na nebo zapalio sam cigaretu, otpio gutljaj vode iz uture i pomokrio se. Tada su mi misli odlutale prema Japanu. Doarao sam si svoj rodni grad po etkom svibnja. Miris cvije a, šum rijeke, oblake na nebu. Prijatelje iz mladosti i lanove obitelji. Slatke i još tople rižine okruglice. Nisam velik ljubitelj slatkiša, ali još uvijek se dobro sjeam koliko sam tog jutra žudio za jednom jedinom rižinom okruglicom. Bio bih dao polovicu godišnje pla e za jednu jedinu okruglicu. A kad sam po eo razmišljati o Japanu, odjednom sam se osjetio napuštenim na kraju svijeta. Zašto smo morali riskirati vlastite živote da bismo se borili za ogoljeno podruje bez ikakve vojne ili industrijske važnosti, za pustu zemlju na kojoj ne uspijeva ništa osim oskudne trave i stjenica. Da se radilo o obrani domovine, i ja bih se borio do smrti. Ali, nije imalo nikakvog smisla žrtvovati ovaj jedan jedini život zbog ogoljenog komada zemlje na kojoj ne raste ni riža niti išta drugo.

Yamamoto se vratio u zoru idueg dana. Dogodilo se da sam opet bio posljednji na straži. Gledao sam u rijeku kad sam iza sebe za uo udaljeno konjsko njištanje. Istog trena sam se okrenuo, ali nisam ništa vidio. Uperivši pušku, zagledao sam se u smjeru iz kojeg mi se u inilo da sam uo zvuk. Progutao sam pljuvaku, a zvuk iz vlastitog grla bio je dovoljno jak da me uplaši. Prst na okida u mi je drhtao. Nikad prije nisam opalio hitac u nekoga.

Poslije nekoliko sekunda, vrludaju i uzvisinom pješane dine, pojavio se Yamamoto na konju. I dalje drže i prst na okida u, promotrio sam okolno podruje, ali nikog drugog nisam vidio, ni Mongola koji je došao po njega niti neprijateljske vojnike, jedino se na nebu na istoku vidio veliki bjeli asti mjesec nalik na kakav zloslutni megalit. Yamamoto je bio ranjen u lijevu ruku, koja je bila povezana bijelim rupcem natopljenim krvlju. Probudio sam desetnika Hondu da se pobrine za konja. Oznojen, zapjenjene gubice i sop u i, konj je o ito dugo galopirao. Hamano me zamijenio na straži, a ja sam izvadio prvu pomo da previjem Yamamotovu ruku.

'Metak je prošao kroz meso i krvarenje je prestalo', rekao je Yamamoto. Na sre u metak je prošao kraj kosti i izišao na drugu stranu, napravivši ranu u mesu. Izvadio sam rubac, natopio ga alkoholom i dezinficirao ulaznu i izlaznu ranu i ponovno ih zavio. Za sve vrijeme Yamamoto nije ni trepnuo, samo mu je nad gornjom usnom izbio znoj. Otpio je nekoliko gutljaja vode iz uture, zapalio cigaretu i s o itim olakšanjem snažno povukao dim. Zatim je izvadio svoj Browning, stavio ga ispod ruke, otvorio spremnik i s pomo u samo jedne ruke u nj ubacio tri metka.

'Smjesta odlazimo. Zastavni e Mamiya, prelazimo Khalkhu i kre emo ravno prema grani noj promatranici mandžurske vojske.'

Brzo smo raspremili logor jedva izgovorivši pokoju rije , uzjahati konje i zaputili se prema prijelazu preko rijeke. Yamamota nisam pitao što se dogodilo, kako je ranjen ili s kime se sukobio. Nisam bio u položaju da mu postavim takvo pitanje, a ak i da jesam, vjerojatno mi ne bi odgovorio. Osim toga, jedina stvar koju sam tada imao na umu bila je da što prije napustimo neprijateljski teritorij, prije emo rijeku i barem se koliko-toliko izvuemo na sigurno.

Jahali smo u tišini, podbadaju i naše konje duž travnate ravnice. Nitko nije izustio ni rije , ali bilo je jasno da svi mislimo na isto. Možemo li se do epati druge obale? Ako

mongolska ophodnja stigne do mosta prije nas, to će biti kraj naših nada. Nisu postojale ni najmanje šanse da pružimo bilo kakav otpor. Sjeđam se kako mi je znoj curio niz pazuha.

'Recite mi, zastavnik Mamiya, je li vas ikada pogodio metak iz puške pištolja?' upitao me Yamamoto poslije duge šutnje.

'Nikad', odgovorio sam.

'A jeste li ikad pucali u koga?'

'Nikad.'

Nisam mogao zaključiti kakav su dojam ostavili na njega moji odgovori, niti sam znao kakvu su svrhu ta njegova pitanja imala.

'Ovdje je dokument koji po svaku cijenu treba dostaviti glavnom stožeru', rekao je, spustivši ruku na bisage. 'Ako ga je nemoguće uručiti onda ga treba uništiti, spaliti, zakopati, nije važno, ali nikako ne smije, ni pod kojim okolnostima, pasti neprijatelju u ruke. Upamtite, to je naš osnovni zadatak. Želim biti siguran da ste me dobro razumjeli. To je jako, jako važno.'

'Razumio sam', odgovorih mu.

Yamamoto me pogledao u oči. 'Ako što god poće po zlu i vidite da će nas zarobiti, prva stvar koju morate učiniti jest ubiti me. Bez ikakvog oklijevanja. Budem li u stanju, svakako ću to sam učiniti. Ali s ovakvom rukom, možda to ne ću moći. U tom slučaju, vi me morate ubiti. Bez ikakvog oklijevanja.'

Kimnuo sam glavom ne kazavši ništa.

Kad smo napokon stigli do tajnog prijelaza preko rijeke, malo prije no što je pao mrak, strah koji sam osjećao sve vrijeme dok smo jahali pokazao se utemeljenim. Ophodnja mongolskih vojnika bila se već utaborila na tom mjestu. Yamamoto i ja uspeli smo se na vrh jedne od dina i naizmjenično ih promatrali kroz dalekozor. Ukupno je bilo osam vojnika, ali za običnu pograničnu ophodnju bili su veoma teško naoružani. Jedan od njih je nosio puškomitraljez, teška strojnica bila je postavljena na uzvisini, a oko nje vreće s pijeskom. Bilo je očit da su se ondje utaborili kako bi nas sprječili ili da prijeđemo na drugu stranu rijeke. Razapeli su šatore pokraj rijeke i deset konja privezali u blizini. Činilo se da im je plan bio da ondje ostanu sve dok nas ne zarobe.

'Ima li koji drugi prijelaz preko rijeke kojim bismo se mogli poslužiti?' upitao sam.

Yamamoto je prestao gledati kroz dalekozor i pogledao me odmahnuvši glavom.

'Postoji još jedan prijelaz, ali je predaleko. Dva dana jahanja. Nemamo toliko vremena. Jedino nam preostaje da ovdje prijeđemo rijeku pa što bude.'

'Mislili ste da rijeku prijeđemo noću, po mraku?'

'Tako je. To je jedini način. Konje ćemo ostaviti ovdje. Ako uspijemo likvidirati stražare, ostali će vjerojatno spavati. Ne brinite se, hućanje rijeke će prikriti sve ostale zvukove. Ja ću se pobrinuti za stražare. Do tada ne možemo učiniti ništa više, bolje da se sada odmorimo i prikupimo snagu.'

Dogovorili smo se da ćemo operaciju prelaska rijeke poćeti u tri ujutro. Desetnik Honda je s konja skinuo zalihe hrane, poveo životinje daleko u stepu i pustio ih. Iskopali smo duboku rupu i u nju zakopali naše zalihe hrane i streljivo. Jedino što je svatko od nas zadržao bila je kuturica s vodom, jednodnevna porcija suhe hrane, oruđe i nekoliko metaka. Doće li do sukoba s mongolskim snagama, koje su bile brojnije i mnogo bolje naoružane, mi im se ni u kom slučaju ne bismo mogli suprotstaviti bez obzira na to koliko streljiva ponijeli. Nije nam preostalo drugo nego da se odmorimo. Čak i ako uspijemo prijeđi rijeku, morat ćemo neprestano napredovati. Desetnik Honda prvi je otišao na stražu, a trebao ga je zamijeniti vodnik Hamano.

Ispruživši se pod šatorskim krilom, Yamamoto je istog trena zaspao. Vjerojatno nije spavao sve vrijeme dok je bio na zadatku. Pokraj uzglavlja odložio je kožnu torbu u koju je stavio sve važne dokumente. Hamano je zaspao nedugo poslije njega. Svi smo bili jako umorni, ali ja sam bio odveć napet da bih zaspao. Dugo sam ležao budan i stalno su mi navirale slike kako ubijamo voćvare ili kako iz strojnice pucaju po nama dok prelazimo rijeku.

Dlanovi su mi bili vlažni od znoja, sljepoočnice bubnjale. Nisam bio siguran da ću, kad ubrzo dođe vrijeme za to, biti sposoban ponašati se kao asnik. Izvukao sam se iz šatora i sjeo kraj desetnika Honde koji je bio na straži

'Znate, desetine Honda,' rekao mu, 'možda ćemo poginuti ovdje'.

'Može biti, a i ne mora', odgovorio je.

Neko vrijeme smo šutjeli. U njegovom je odgovoru bilo nešto što me zaintrigiralo. Intuicija mi nikad nije bila jača strana, no bilo mi je jasno da je njegov odgovor dvosmislen. Odlučio sam ga izravno upitati. 'Ako mi imate što reći, nemojte se ustezati', rekao mu. 'Ovo je možda posljednji put da nas dvojica razgovaramo, zato mi recite sve što imate reći.'

Ugrizavši se za gornju usnu, Honda se poigravao pijeskom kraj svojih nogu. Bilo mi je jasno da se borio sa svojim osjećajima.

'Zastavniče', kazao je nakon nekog vremena. Pogledao me ravno u oči. 'Od nas četvorice ovdje prisutnih, vi ste onaj koji ćete najduže živjeti, mnogo duže no što biste i sami mogli povjerovati. Umrijet ćete u Japanu.'

Sada je bio red na mene da mu se zagledam u oči. Nastavio je: 'Vjerojatno se pitate kako to znam, ali to je nešto što ni sam ne mogu objasniti. Jednostavno znam.'

'Jeste li vi nekakav vidovnjak ili nešto slično?'

'Može biti. Ali ne vjerujem da se taj moj osjećaj može definirati kao vidovnjaštvo ili izvanosjetilno opažanje, nije to toliko sveto. Kao što sam vam već rekao, ja to jednostavno osjećam. Ništa više.'

'Jeste li tu sposobnost oduvijek imali?'

'Oduvijek', odgovorio mi je bez imalo oklijevanja. 'No, od trenutka kad sam to shvatio, ja to stalno skrivam. Ali, ovaj put riječ je o životu i smrti, a vi ste me o tome pitali, zastavniče, zato vam govorim istinu.'

'A što je s ostalima? Znate li što će biti s ostalima?'

Odmahnuo je glavom.

'Neke stvari znam, neke jednostavno ne znam. Za vas je možda bolje da to ne znate. Moglo bi vam izgledati odveć drsko da takve ozbiljne stvari govorim nekome tko je završio fakultet kao što ste vi, ali na sudbinu jedne osobe treba uvijek gledati unatrag, nakon što je određeni događaj prošao, a ne unaprijed. Imam određeno iskustvo u tim stvarima. A vi ga, zastavniče, nemate.'

'U svakom slučaju, upravo ste mi rekli da neću poginuti ovdje?'

Uzeo je šaku pijeska i pustio da mu sipi kroz prste. 'To je sve što mogu reći. Nećete umrijeti na kontinentu.'

Želio sam nastaviti razgovarati o toj temi, ali desetnik je nakon tih riječi ušutio. Činilo se da je utonuo u vlastita razmišljanja. Držeći svoju pušku, zurio je u golemu pustoš. Što god da sam mu još rekao, ne bi do njega doprlo.

Vratio sam se u niski šator postavljen u zaklonu dine, legao pokraj vodnika Hamana i zatvorio oči. Uspio sam zaspati. I to dubokim snom, uz osjećaj da me netko vuče za noge na dno mora."

13

Duga priča poručnika Mamiye,

drugi dio

"Ono što me probudilo bio je metalni škljocaj sigurnosnog zapora na otvorenoj puški.

Nijednom se vojniku ne smije dogoditi da ne prepozna taj zvuk, makar bio u najdubljem snu. To je jedinstven zvuk, hladan i težak kao i sama smrt. Gotovo instinktivno sam posegnuo za pištoljem koji je ležao pokraj *mojeg* uzglavlja, ali upravo u tom trenutku netko me nogom udario u sljepoočnicu. Od siline udarca za čas sam gotovo oslijepio. Došavši do daha, otvorio sam oči i ugledao vojnika koji me udario. Sagnuo se i uzeo moj pištolj. Polako sam podignuo glavu i ugledao cijevi dviju pušaka uperenih u mene. Dva mongolska vojnika držala su ih uperene u mene.

Sasvim sam siguran da sam bio zaspao pod šatorskim platnom, ali mora biti da su oni neujednivo sklonili razapeto šatorsko platno jer se nada mnogim vidjelo nebo i na njemu brojne zvijezde. Drugi mongolski vojnik držao je puškomitraljez uperen u Yamamota, koji je ležao iza mene sasvim mirno, kao da je štedio snagu znajući i da je svaki otpor uzaludan. Svi mongolski vojnici nosili su gotovo do zemlje duge šinjele i na glavama imali kacige. Dvojica bijahu uperili snažne džepne svjetiljke u Yamamota i mene. Ispod etke sam uspijevao shvatiti što se dogodilo: probudio sam se iz dubokog sna i doživio velik šok. Ali, pogled na mongolske vojnike i Yamamotovo lice jasno mi je govorilo da je naše sklonište otkriveno i prije nego što smo pokušali prijeći rijeku.

Zatim me pokušali progoniti znatiželja što se dogodilo s Handom i Hamanom. Polako sam okrenuo glavu, ali njima nije bilo ni traga. Ili su već bili ubijeni ili su uspjeli pobjeći.

Vojnici su otkrili pripadali ophodnji koju smo malo prije promatrali dalekozorom. Bilo ih je svega nekoliko. Imali su jedan puškomitraljez i nekoliko pušaka. Zapovijedao im je krupan dočasnici i on je jedini od njih nosio prave vojničke oznake. On je bio taj koji me udario nogom. Sagnuo se i uzeo kožnu torbu koja je ležala pokraj Yamamotove glave. Otvorio ju je, pogledao unutra, potom okrenuo i istresao njen sadržaj. Jedino što je iz nje ispalo bila je kutija cigareta. Jedva sam mogao povjerovati vlastitim očima. Bio sam prisutan i jasno vidio kad je Yamamoto stavio onaj dokument u torbu. Skinuo ju je sa sedla i stavio pokraj svojeg uzglavlja. Yamamoto se trudio sa uvati hladnokrvnost, no vidio sam kako mu se izraz lica promijenio u trenu. Otkriveno ni on nije znao što se dogodilo s dokumentom. Kakvo god bilo objašnjenje, nestanak dokumenta otkriveno je za njega predstavljao golemo olakšanje. Kao što mi je rekao nekoliko sati prije, naš jedini zadatak bio je da se pobrinemo da dokument ne padne neprijatelju u ruke.

Vojnici su sve naše stvari istresli na zemlju i detaljno ih pregledavali, ali nisu našli ništa važno. Potom su nam naredili da svu odjeću i pregledali džepove na košuljama i hlačama. Bajunetama su probadali našu odjeću i naprtnjake. Ali, nisu pronašli nikakav dokument. Uzeli su naše cigarete i penkale, naše novčanice i bilježnice i ruksake i razdijelili ih među sobom. Jedan za drugim isprobali su naše cipele i onaj kojemu je mjera odgovarala, uzeo ih je. Među sobom su se podijeli sva ostala oprema, ali ih je dočasnici ignorirao. Pretpostavljam da je Mongolima bila sasvim normalna stvar da od ratnih zarobljenika i mrtvih neprijatelja uzmu osobne stvari. Dočasnici je uzeo jedino Yamamotov ruksak, ostavivši svojim ljudima da se podijeli oko ostalih stvari. I ostali dio naše opreme, pištolje i streljivo, zemljovid i kompas i dalekozor natrpali su u platnenu torbu, možda s namjerom da sve pošalju u glavni stožer u Ulan Batoru.

Potom su nas dvojicu, koji smo i dalje bili nagi, među sobom svezali debelim užetom. Kad god bi mi prišli bliže, osjetio bih neugodan vonj, otkriveno se mjesecima nisu kupali. Oči su im bile pocrnjale, prljave od blata, prašine i masnih mrlja od hrane. Otkriveno je jednostavno nije mogao odrediti kakva je bila izvorna boja njihovih vojničkih odora. Cipele im bijahu izlizane i pune rupa i doslovce su im se raspadale na nogama. Nije čudo što su željeli naše. Lica su im bila surova i bešćutna, zubi prljavi i pokvareni, kosa duga i rašćupana. Prije su podsjećali na planinske hajduke ili drumske razbojnice nego na vojnike, ali oružje sovjetske proizvodnje i oznake odora jasno su ukazivali da pripadaju redovnim postrojbama Narodne Republike Mongolije. Ipak, meni su disciplina njihovih bojnih postrojba i vojnički moral izgledali prilično jadni. Mongoli su otporni, među sobom vojnici, ali nikada se nisu uspjeli naviknuti na moderno ratovanje u regularnim jedinicama.

No, bila je jezivo hladna. Promatrajući i kako bijela para izlazi iz usta mongolskih vojnika i sporo isparava u tamu, imao sam dojam da sam se greškom zatekao u tu očajnu noć. Još

uvijek mi nije bilo sasvim jasno da se sve to doista zbiva. Tek sam poslije shvatio da je to bio tek po etak no ne more nevjerojatnih razmjera.

Ubrzo se jedan od mongolskih vojnika pojavio iz mraka, vuku i nešto jako teško. Prezrivo se osmjehuju i, stao je pred nas. Bilo je to Hamanovo mrtvo tijelo. Bio je bosonog, netko je ve ukrao njegove izme. Nastavili su mu svla iti odje u, vade i sve što su pronašli u džepovima. Otimali su se za njegov sat, nov anik i cigarete. Razdijelili su cigarete i puše i pregledali sadržaj njegovog nov anika. Ispalo je nekoliko mandžurskih nov anica i fotografija žene, vjerojatno njegove majke. Vo a grupe nešto je rekao i uzeo novac. Fotografiju su bacili na zemlju.

Vjerojatno su se mongolski vojnici uspjeli došuljati Hamanu iza le a i prerezati mu grlo dok je stražario. U inili su upravo ono što smo mi njima namjeravali u initi. Crvena krv je jedva primjetno tekla iz otvorene rane, vjerojatno je ve bila istekla na mjestu na kojem su ga zaklali. Jedan od vojnika je iz korica na remenu izvukao nož, svinute oštrice. Nož je bio duga ak oko petnaest centimetara. Zamahnuo je njime ispred mojeg lica. Bilo je to prvi put da sam vidio nož tako udnog oblika. inilo se da je izra en za neku posebnu namjenu. Vojnik je napravio pokret kao da e mi prerezati grlo i zazviždao kroza zube. Neki su se vojnici nasmijali. Nož je o ito bio vojnikovo privatno vlasništvo, ne dio vojne opreme. Svaki je vojnik imao dugu bajunetu zataknutu za remen oko struka. Vjerojatno je tim svrnutim nožem prerezao Hamanu grlo. Nakon što je nekoliko puta zamahnuo, vratio ga je u korice.

Ne izgovorivši ni rije , Yamamoto je oštro pogledao u mojem smjeru. Premda je njegov pogled potrajao jedva tren, odmah sam znao što mi je pokušavao *re i*: 'Mislite li da je desetnik Honda uspio pobje i?' Unato zbnjenosti i strahu, i ja sam razmišljao o istome: kamo je nestao desetnik Honda? Ako je Honda uspio izbje i iznenadnom napadu mongolske patrole, možda postoji neka šansa i za nas. Istina, slaba šansa, jer veliko je pitanje bilo što Honda može u initi sasvim sam. Ali, makar i minimalna šansa bolja je nego nikakva.

itavu no su nas držali vrsto zavezane, polegnute na pijesku. Dva su nas vojnika uvala: jedan s puškomitraljezom, drugi s puškom. Ostali su se odmarali nekoliko metara dalje i pušili, razgovarali i smijali se. Mogli su se barem malo opustiti nakon što su nas zarobili. Ni ja ni Yamamoto nismo prozborili ni rije . Premda je bio mjesec svibanj, u tom se podru ju temperatura u zoru spušta ispod ničice. Pomislio sam da emo leže i goli možda umrijeti od hladno e. No, sama hladno a nije bila ništa u usporedbi s jezivim strahom koji sam osje ao. Nisam imao pojma što nas eka. Ti su ljudi bili tek obi na vojna ophodnja, vjerojatno nisu imali ovlasti da odlu e što s nama. Morali su ekati da do e netko drugi. A to je zna ilo da nas vjerojatno ne e odmah ubiti. Što e biti poslije toga, teško sam mogao predvidjeti. Yamamoto je vjerojatno bio špijun, a ja sam zarobljen zajedno s njime, pa je bilo logi no da dijelimo istu sudbinu. U svakom slu aju, ne emo se lako izvu i.

Malo nakon što je zora po ela rudjeti, s neba se za ulo potmulo brujanje aviona. Uskoro sam u daljini ugledao srebrnkast trup aviona. Bio je to izvidni ki avion sovjetske proizvodnje s vojnim oznakama Mongolije. Avion je napravio nekoliko krugova iznad nas. Vojnici su po eli mahati, i pilot im je uzvratilo nekoliko puta povla e i zakrilca gore-dolje. Ubrzo je avion sletio na obližnju pustaru, podignuvši velik oblak prašine. Samo tlo bilo je jako tvrdo i bez ikakvih izbo ina, pa je avion mogao lako sletjeti i uzletjeti. Pomislio sam kako su taj teren možda redovito koristili kao pomo nu pistu. Jedan od vojnika uzjahao je konja i odgalopirao prema avionu vode i još dva osedlana konja.

Kad su se vratili, u sedlima dvaju konja sjedila su dva asnika za koja sam odmah pretpostavio da imaju visoke inove. Jedan je bio Rus, drugi Mongol. Slutio sam da je ophodnja radiovezom obavijestila glavni stožer o našem zarobljavanju, pa su dva asnika doletjela iz Ulan Batora kako bi nas ispitali. Obojica su najvjerojatnije pripadali obavještajnoj službi Bio sam na uo da su oni iz GPU-a* zakulisno sudjelovali u masovnim uhi enjima i progону onih iz protusovjetske struje godinu dana prije.

Oba asnika imala su besprijeckorno iste odore i bili su svježe obrijani.

Rus je na sebi imao neku vrstu vojni ke kabanice s pojasom. izme su mu bile ulaštene.

* GPU – (skra enica za Gosudarstvennoe Politicheskoe Upravlenie), tajna policija u Sovjetskom Savezu, poznata i kao Ogpu, eka ili NKVD.

Bio je mršav i srednje visine. Bilo mu je između trideset i trideset pet godina, imao je široko čelo, uzak nos i izrazito svijetlu put. Nosio je i naočale s metalnim okvirom. Sve u svemu, ostavljao je dojam prilično bezlične lica. Stojao je pokraj njega, zdepasti tamnoputi mongolski asnik je izgledao poput malog surog medvjeda.

Mongol je pozvao do asnika i njih trojica su se izdvojili i neko vrijeme razgovarali. Pretpostavljam da im je do asnik podnio iscrpan izvještaj. Do asnik je donio platnenu torbu u kojoj su se nalazile oduzete nam stvari i pokazao im njezin sadržaj. Rus je svaki predmet proučio s velikom pomnjom i potom ih sve opet vratio u torbu. Rekao je nešto Mongolu koji je, sa svoje strane, nešto kazao do asniku. Tada je Rus iz džepa na prsima izvukao tabakeru, otvorio je i drugu dvojicu ponudio cigaretama. Sva trojica nastavili su razgovor zapalivši cigarete. Razgovaraju i, Rus je nekoliko puta desnom šakom snažno udario o lijevi dlan. Izgledao je ljutito. Mongolski asnik je ruke držao prekrížene na prsima i doimao se zabrinuto, a do asnik je nekoliko puta odmahnuo glavom.

Na koncu, ruski je asnik polako došao do mjesta na kojem smo Yamamoto i ja ležali svezani. 'Želite li zapaliti jednu?' upitao je na ruskom. Kao što sam prije napomenuo, studirao sam ruski na fakultetu pa sam u priličnoj mjeri mogao pratiti razgovor, no pretvarao sam se da ga ne razumijem.

'Hvala vam, ali sada mi se ne puši', odgovorio je Yamamoto na te riječi ruskom.

'Vrlo dobro', kazao je sovjetski asnik. 'Stvari su tu i mnogo brže ako možemo razgovarati na ruskom.' Skinuo je rukavice i stavio ih u džep kabanice. Na njegovoj lijevoj ruci zasjao je zlatan prsten. 'Vi ste, uvjeren sam, svjesni da mi tražimo određenu stvar. Na sve mogu i na to insistirati do i do nje. Mi znamo da je imate. Nemojte me pitati kako znamo, dovoljno je to što znamo. Ali, sada je nemate uz sebe. Logički razmišljaju i, to znači da ste je negdje sakrili prije nego što smo vas zarobili. Niste je prenijeli ...' Rukom je pokazao prema drugoj obali rijeke Khalkhe. 'Nitko od vas nije prešao rijeku. Pismo mora još uvijek biti ovdje, na ovoj strani, skriveno negdje. Jeste li razumjeli što sam vam rekao?'

Yamamoto je kimnuo glavom. 'Razumio sam', odgovorio je. 'Ali, o tom pismu mi ništa ne znamo.'

'Dobro', dodao je Rus bezizražajno. 'U tom slučaju, moram vam postaviti još jedno pitanje. Što ste uopće radili ovdje? Kao što znate, ovaj teritorij pripada Narodnoj Republici Mongoliji. S kakvim ste namjerama ušli na teritorij koji pripada drugima? Želim čuti vaše objašnjenje.'

Yamamoto mu je objasnio da smo izradili nacrt za zemljopisne karte. Još mu je rekao da je on civil koji radi za kartografski institut, a da smo ja i on uvijek kojeg su ubili njegova pratnja. Da smo znali da druga strana rijeke nije naš teritorij i da žalimo što smo povrijedili teritorijalnu granicu, ali da to nismo smatrali za osobito velik prekršaj. Naposljetku mu je kazao kako smo željeli promotriti konfiguraciju terena s druge strane rijeke jer je ondje znatno viša.

Ruski asnik je prezirivo iskrivio usta podrugljivo se osmjehnuvši. 'Vama je žalio što ste povrijedili teritorijalnu granicu?' kazao je polako. 'Da, da. Naravno da vam je žalio. Dakle, željeli ste promotriti konfiguraciju terena s visine. Da, da, kako ne. Pogled je uvijek bolji s uzvisine. Vrlo logično.'

Izvjesno vrijeme je šutio i gledao u oblake na nebu. Zatim je ponovno pogledao prema Yamamotu, polako zavrteo glavom i uzdahnuo.

'Kad bih samo mogao povjerovati u to što mi govorite. Bilo bi mnogo bolje za sve nas. Da vas mogu potapšati po leđima i reći: Da, da, shvaćam, sve smo razjasnili, a sada požurite i vratite se kući. A drugi put budite obazriviji. Zbilja bih želio da mogu tako postupiti. Ali, na nesreću, ja to ne mogu. Zato što ja jako dobro znam tko ste. A znam i radi čega ste ovdje. Mi imamo prijatelje u Hailaru, baš kao što vi imate prijatelje u Ulan Batoru.' Izvadio je rukavice iz džepa, protresao ih i ponovno presavio, i opet vratio u džep.

'Iskreno govoreći, nemam ništa osobno protiv vas da bih vas mučio ili ubio. Ako mi date traženo pismo, odmah ću završiti s vama. Istog trenutka ću vas pustiti i slobodno možete otići. Možete prijeći rijeku i vratiti se kući. Jam imam vam to svojom riječju. Sve ostalo je nevažno, o tome se pobrinuti oni iz unutarnjih poslova. Neka vas to ne brine.'

Sun eva svjetlost s istoka napokon je po elu snažnije grijati moje tijelo. Vjetar nije puhao i nekoliko velikih bijelih oblaka sporo je prolazilo nebom.

Usljedila je duga šutnja. Nitko nije rekao ni rije . Ruski asnik, mongolski asnik, ljudi iz ophodnje i Yamamoto, svi su šutjeli. Yamamoto je još od trenutka kad je zarobljen izgledao pomiren s injenicom da e umrijeti. Lice mu je bilo bezizražajno.

'Vas dvojica... vi ete sigurno... umrijeti', Rus je nastavio rastegnuto govoriti, kao da se obra a maloj djeci. 'Umrijet ete jezivom smr u. Oni...' Na te rije i Rus je pogledao prema mongolskim vojnicima. Onaj krupni s puškomitraljezom pogledao je u mene, cere i se i pokazuju i pokvarene zube. 'Oni vole ubijati ljude na vrlo okrutan na in koji zahtijeva veliku maštu. Oni su, moglo bi se re i, pravi stru njaci u mu enju i ubijanju. Još od vremena Džingis Kana, Mongoli se zabavljaju osobito krvolo nim i ne ovje nim na inima ubijanja. Mi Rusi smo to itekako dobro iskusili. U imo o tome u školi na satu povijesti. U imo što su nam Mongoli inili kad su provalili u Rusiju. Pobili su milijune ljudi. Bez ikakvog razloga, iz puke zabave. Zarobili su stotine ruskih plemi a u Kijevu i sve ih pobili. Zna li za taj doga aj? Najprije su pripremili velike, debele daske i potom naredili plemi ima da legnu na zemlju. Na njih su položili te velike daske i na njima napravili veliku gozbu. Stotine ljudi su umirali zdrobljeni pod velikom težinom. Normalnim ljudima nešto sli no ne bi nikad palo na pamet, zar ne? Trebalo je vremena da se sve to pripremi. Tko bi se drugi toga sjetio? Ali, oni su to u inili. Zašto? Zato što je za njih to bila zabava. Oni i danas uživaju u takvim stvarima. Jednom sam vlastitim o ima vidio na što su sve spremni. Vjerovao sam da sam za svoje godine puno toga vidio, ali te no i sam izgubio apetit. Razumijete li što vam govorim? Govorim li prebrzo?'

Yamamoto je odmahnuo glavom.

'Baš dobro', dodao je Rus. Pro istio je grlo i potom nastavio. 'Naravno, ovo e biti drugi takav slu aj. Možda e mi se apetit vratiti do ve ere. No, volio bih, ako je ikako mogu e, izbje i nepotrebno ubijanje.'

Drže i ruke za le ima, neko se vrijeme opet zagledao u nebo. Zatim je izvadio rukavice i pogledao u avion. 'Danas je baš lijep dan', nastavio je. 'Istina, prolje e je ovdje još uvijek prohladno, ali i ovako je dobro. Da je toplije, pojavile bi se muhe i komar i. Baš su nepodnošljivi. Meni je prolje e draže od ljeta.' Izvadio je tabakeru, stavio cigaretu u usta i zapalio je šibicom. 'Još jednom u vas pitati. Tvrdite li i dalje da ništa ne znate o pismu?'

Yamamo je kazao samo jednu jedinu rije : 'Njet.'

'Dobro, kad je tako', kazao je Rus. Okrenuo se prema mongolskom asniku i rekao mu nešto na mongolskom. ovjek je kimnuo glavom i izdao zapovijed vojnicima. Raštrkali su se uokolo, donijeli nekoliko ve ih grana i po eli ih oštriti bajunetama, ubrzo ih pretvorivši u etiri oštra kolca. Odmjeravaju i udaljenost izme u kolaca, kamenjem su ih zabili u zemlju, na inivši kvadrat Sve te pripreme potrajale su dvadesetak minuta, ali nisam mogao ni zamisliti emu e poslužiti.

Rus je kazao: 'Za njih je krvoproli e isto što i dobar komad pe enja. Što pripreme duže traju, to više u svemu uživaju. Ubiti ovjeka nije nikakav problem, dovoljan je jedan metak iz pištolja i sve je gotovo. Ali, to uop e ne bi bilo...' Zastao je u govoru i vrhom kažiprsta polako prešao po glatko izbrijanoj bradi '... zanimljivo.'

Odvezali su Yamamota i povelili ga do kolaca. Tamo su mu ruke i noge zavezali za etiri kolca. Razapet na tlu i sasvim nag, vidjelo se da je Yamamoto imao nekoliko svježih rana po tijelu.

'Kao što znate, ovi ljudi su nomadi', rekao je ruski asnik. 'A nomadi, svima je dobro poznato, uzgajaju ovce, jedu njihovo meso, strižu im vunu, štave njihovu kožu. Njima su ovce dragocjene životinje. Provode svoje dane, štoviše, svoje živote, zajedno s ovcama. Savršeno su vješti u deranju kože, koju potom suše i upotrebljavaju za šatore i svoju odje u. Jeste li ikad gledali kako ovci deru kožu?'

'Jednostavno me ubijte i završite s time', kazao je Yamamoto.

Rus je priljubio dlan o dlan i blago taru i jedan o drugi kazao: 'Ne brinite se, ubit emo vas. Ja vam to jam im. Možda e potrajati malo dulje, ali umrijet ete. Ne morate se brinuti zbog toga, nama se ne žuri. Nalazimo se u ovoj golemoj pustoši. Dokle god pogled seže,

nema ni ega. Osim vremena. A nama jedino treba malo vremena. Osim toga, želim vam re i još mnogo toga. Recimo, o deranju kože. U svakom plemenu ima barem nekoliko pravih stru njaka koji znaju baš sve o deranju kože. Oni to obavljaju nevjerojatnom brzinom i vještinom, pa vam se ini da stvorenje kojemu deru kožu uop e ne osje a što se doga a. Ali, naravno...' Iz džepa na prsima ponovno je izvadio tabakeru, premjestio je u lijevu ruku i prstima desne ruke nekoliko puta lagano kucnuo po njoj. '... ne osjetiti ništa pri takvom iskustvu nije mogu e. Stvorenje kojemu živome deru kožu trpi nepodnošljivu bol. Osim toga, dugo traje dok smrt ne nastupi. Obilno krvarenje je osnovni uzrok smrti, ali dok se to dogodi, pro e jako mnogo vremena.'

Pucnuo je prstima. Mongolski asnik mu je prišao. Iz šinjela je izvadio nož u koricama. Bio je istog oblika kao onaj koji je izvadio mongolski vojnik koji mi je prijetio da e me zaklati. Izvukao je nož iz korica i zadržao ga u visini prsiju. Na jutarnjem suncu oštrica je sjajila tupim metalnim bljeskom.

'Ovaj ovjek je jedan od velikih stru njaka za deranje kože', rekao je ruski asnik. 'Želim da malo bolje pogledate njegov nož. To je nož posebno napravljen za deranje kože i majstorski je izra en. Oštrica je tanka i oštra poput britve. A znanje i vještina koje ti ljudi posjeduju uistinu su zapanjuju i. Oni ve tisu ama godina deru kožu životinjama. Mogu oderati ljudsku kožu kao što bi obi an ovjek ogulio breskvu. I to bez ijedne ogrebotine. Govorim li slu ajno prebrzo, razumijete li me?'

Yamamoto nije ništa rekao.

'Oni obra uju samo malu površinu kože i postupno prelaze na drugi dio', rekao je ruski asnik. 'Moraju raditi polako ako ne žele oštetiti kožu. Ako se, u me uvremenu, odlu ite štogod kazati, molim vas, ne oklijevajte. Tada ne ete morati umrijeti. Naš je ovjek obavio isti posao bezbroj puta i još se nikada nije dogodilo da osoba kojoj dere kožu ne progovori. Imajte to na umu. Što prije prestanemo, bolje za obojicu.'

Drže i nož u ruci, zdepasti mongolski asnik pogledao je u Yamamota i podrugljivo mu se osmjehnuo. I dan-danas pamtim taj osmijeh. Nikad ga nisam uspio zaboraviti, ma koliko želio. Dok su vojnici rukama držali i koljenima pritiskali Yamamota, on je po eo derati kožu s najve om pažnjom. Doista je izgledalo da guli breskvu. Nisam to mogao gledati, zatvorio sam o i. Kad sam to u inio, jedan od vojnika me je udario kundakom puške. Nastavio me udarati sve dok nisam otvorio o i. Ali, zatvorenih ili otvorenih o iju, i dalje sam uo Yamamotov glas. On je isprva podnosio bol bez i najmanjeg jauka. Ali, ubrzo je po eo vrištati. Nikad u životu nisam uo takve jezive urlike, kao da nisu potjecali od ljudskog bi a. Mongolski asnik je po eo derati kožu s Yamamotovog desnog ramena i nastavio sve do prstiju. Radio je polako i pažljivo, gotovo s ljubavlju. Kao što je ruski asnik kazao, takva vrsta vještine gotovo se mogla nazvati umjetni kim djelom. Da se nisu uli urlici, ovjek bi lako pomislio da taj postupak nije toliko bolan. Ali, urlici su rje ito govorili o užasnoj boli koja je pratila to djelo.

Ubrzo je koža itave Yamamotove desne ruke bila oderana u jednom jedinom komadu. Mongolski asnik je kožu dodao vojniku koji je stajao pokraj njega i taj ju je prstima raširio, pokazuju i je ostalima. Za sve to vrijeme krv je curila s kože. Tada je asnik prešao na deranje kože s Yamamotove lijeve ruke, ponavljaju i postupak. Nakon toga mu je oderao obje noge, odrezao penis i testise, kao i uši. Zatim mu je oderao kožu s glave i lica i svega preostalog. Yamamoto je izgubio svijest, ponovno se osvijestio od boli i opet izgubio svijest. Urlici bi se nastavili istog trena kad bi došao k svijesti i prestali kad bi ponovno pao u nesvijest. Ali, glas mu je bio sve slabiji i ubrzo je sasvim zamukao. Za sve to vrijeme, ruski asnik je vrhom izme pravio besmislene crteže po zemlji. Mongolski vojnici su taj jezivi prizor promatrali u potpunoj tišini. Njihova lica su bila sasvim bezizražajna, na njima ovjek nije mogao vidjeti ni ga enje ni uzbu enje ni zaprepaštenje. Promatrali su kako njihov asnik dere komade kože jedan za drugim s istim izrazom na licu koji bi ovjek mogao imati obilaze i kakvu tvornicu.

U me uvremenu, ja nisam prestajao povra ati. ak i kad više nisam imao što povratiti, i dalje sam osje ao nagon za povra anjem. Napokon je zdepasti Mongol podignuo uvis pažljivo oderanu kožu s Yamamotovog torza. ak su i bradavice na prsima bile itave i

netaknute. Nikada za cijeloga života nisam vidio nešto toliko jezivo. Netko od vojnika je kožu stavio sušiti kao što se suši plahta. Sve što je ostalo na zemlji bilo je Yamamotovo oderano tijelo, krvav komad mesa s kojeg je doslovce svaki centimetar kože bio oderan. Najružniji je bio pogled na lice. Dvije velike o ne jabu ica zurile su van iz crvenog mesa. Zubi ogoljeni, usta širom otvorena kao da su htjela još jednom jauknuti. Dvije male rupe bijahu sve što je ostalo od nosa. Tlo je prekrivala krv.

Ruski asnik je pljunuo na zemlju i pogledao u mene. Potom je izvadio rup i iz džepa i obrisao si usta.

'Ovaj tip o ito nije ništa znao, ina e bi progovorio', kazao je, vrativši rubac u džep. Glas mu je zvu ao nekako manje raspoloženo nego prije. 'Da je išta znao, sigurno bi nam rekao. Šteta. U svakom slu aju, taj je ovjek bio profesionalac, prije ili poslije bi gadno završio. E pa dobro, i s time smo završili. Ako on nije ništa znao, onda ni ti vjerojatno ništa ne znaš.'

Uzeo je cigaretu, stavio je u usta i zapalio šibicom.

'A to zna i da nas više ne zanimaš. Nema potrebe da te mu imo. Nisi nam vrijedan, ak ni kao zarobljenik. Želimo da ovaj slu aj ostane u potpunoj tajnosti. Nastali bi problemi ako bismo te odveli u Ulan Bator. Najpametnije bi bilo da ti smjesta presudim, ispalim ti metak u glavu i zakopam te u pijesak ili spalim, a pepeo bacim u rijeku. To bi bilo najjednostavnije rješenje. Što ti misliš?'

Pogledao me ravno u o i. Nastavio sam se pretvarati da ne razumijem što mi govori. 'Izgleda da ne razumiješ ruski jezik. Samo gubim vrijeme razgovaraju i s tobom. Ništa za to, recimo da glasno razgovaram sa samim sobom. U svakom slu aju, imam dobre vijesti za tebe. Odlu io sam ti poštediti život. Uzmimo da je to moj mali izraz kajanja što sam bezrazložno ubio tvoga prijatelja. Dovoljno smo krvi prolili za danas. Zato te ne emo ubiti. Umjesto toga, pružit emo ti priliku da preživiš... naravno, budeš li imao sre e. Šanse da se nešto takvo dogodi nisu velike, prije su nikakve. Ali i najmanja šansa je ipak šansa. Bolje to nego biti živ odran. Slažeš li se?'

Podignuo je ruku i pozvao mongolskog asnika. Taj je s velikom pažnjom oprao svoj nož vodom iz uture i upravo ga je bio završio oštiti o brus. Vojnici su raširili komade Yamamotove kože i stoje i pokraj njih o ne emu razgovarali. Možda o zapanjuju im detaljima tehnike kojom je koža bila oderana. Mongolski asnik uvukao je svoj nož u korice i potom ga vratio u džep šinjela prije no što nam je prišao. Nakratko je pogledao u mene, potom se obratio svom kolegi asniku. Rus je Mongolu kazao nekoliko kratkih re enica, a on je, bez ikakvog izraza na licu, potvrdno kimnuo glavom. Jedan vojnik je doveo dva konja.

'Vra amo se u Ulan Bator', obratio mi se ruski asnik. 'Nije mi drago što se vra am praznih ruku, ali što da se radi. Jednom dobiješ, drugi put izgubiš. Nadam se da e mi se apetit vratiti do ve ere, ali nisam baš siguran.'

Dva vojnika podigla su me na konja i potom me vrsto vezali za sedlo. U koloni jedan po jedan krenuli smo prema sjeveru. Vojnik ispred mene je neprestano pjevušio neku monotonu pjesmu jedva ujnim glasom. Osim njega, jedino su se uli tupi udarci kopita o pijesak. Nisam imao pojma kamo me vode ili što e u initi sa mnom. Jedino što sam znao bilo je to da sam za njih bio beskorisno, bezvrijedno bi e. Neprekidno sam si ponavljao rije i ruskog asnika koji mi je kazao da me ne e ubiti, ali i da su moje šanse da preživim gotovo nikakve. Što je time htio re i? Pomislio sam da me možda žele mu iti na neki poseban na in i potom pustiti.

Ali barem me nisu odmah ubili niti su me oderali živog poput Yamamota. Ve i to što sam još bio živ zna ilo je nešto. Možda se, na kraju, ne u uspjeti spasiti smrti, ali barem ne u umrijeti onakvom jezivom smr u. Ako je ono što mi je ruski asnik kazao bilo istina, onda me ne e ubiti tako brzo. Što se više vremena prostiralo izme u mene i smrti, to su izgledi da preživim bili ve i. Nije mi preostalo ništa drugo nego vrsto vjerovati u to.

A onda su mi, sasvim iznenada, na pamet pale rije i desetnika Honde, njegovo udno proro anstvo da ne u umrijeti na kontinentu. Sjede i vrsto privezan za sedlo dok je pustinjsko sunce peklo moju kožu, nekoliko puta sam ponovio svaku rije koju mi je kazao. Zanio sam se pokušavaju i se to no sjetiti njegovih izraza, boje njegovog glasa, zvuka svake njegove rije i Želio sam vjerovati njegovim rije ima. Zar da umrem na takvom mjestu? Ja u se izvu i živ i opet u hodati rodnim krajem.

Jahali smo još dva ili tri sata i potom se zaustavili kraj povelike kamene zvijezde koju su tko zna koliko stolje a prije postavili lamaisti ki sve enici. Te kamene zvijezde, zvane *obo*, zaštitnice su putnika namjernika i isto tako dragocjeni putokazi usred pustinje. Vojnici su sjahali i odvezali me. vrsto me drže i za mišice, dvojica su me nekamo povelu. Pomislio sam da je to mjesto na kojem e me ubiti. Dovedu su me do bunara iskopanog u pijesku. Bunar je okruživala gotovo metar visoka kamena ograda. Natjerali su me da kleknem, zgrabili me za zatiljak i prisilili da se zagledam u dno bunara. inilo se da je dubok jer u gustoj tami nisam mogao ništa razabrati. Do asnik u izmama pronašao je kamen veli ine šake i bacio ga u bunar. Nekoliko trenutaka potom uo se tup udarac kamena o pijesak. Bunar je o ito bio presušio. Neko je služio kao bunar usred pustinje, ali vjerojatno su podvodne vode promijenile svoj tok i on je presušio. Sude i prema vremenu koje je bilo potrebno da kamen udari o dno, bio je prili no dubok.

Do asnik je pogledao u mene prezrivo se osmjehuju i. Zatim je iz kožne futrole pri vrš ene za pojas izvadio automatski pištolj. Otko io je sigurnosni zapor i ubacio metak u spremište uz glasan škljocaj. Potom je cijev pištolja prslonio uz moju sljepoo nicu.

Tako ju je držao dugo vremena, ali nije povukao okida . Polako je spustio pištolj i lijevom rukom pokazao prema bunaru. Pokušavaju i pljuva kom ovlažiti suhe usne, zagledao sam se u pištolj u njegovoj ruci. O ito mi je pokušavao re i: Imaš dvije mogu nosti. Ili u te ja sada ubiti iz pištolja, ili možeš sko iti u bunar. Budu i da je bunar bio toliko dubok, prepao sam se da u poginuti ako loše padnem. ak i ako preživim pad, umrijet u polaganom smr u na dnu bunara. Napokon mi je sinulo da je to ona šansa o kojoj je govorio ruski asnik. Mongolski do asnik je pokazao na sat koji je oduzeo Yamamotu i podignuo pet prstiju. Dao mi je pet sekunda da odlu im. Kad je izbrojio do tri, popeo sam se na rub bunara i bez velikog oklijevanja sko io unutra. Nisam imao izbora. Nadao sam se da u se možda mo i uhvatiti za unutrašnju stijenku i tako ublažiti pad, ali nije mi uspjelo. Nisam se uspio zadržati za zid, nego sam pao ravno na dno.

U inilo mi se da je prošlo jako mnogo vremena dok nisam pao na dno. U zbilji nije potrajalo više od nekoliko sekunda, ali sje am se da sam razmišljao o brojnim stvarima dok sam padao. Pomislio sam na rodno mjesto, tako daleko. Pomislio sam na djevojku s kojom sam samo jednom spavao prije no što su me poslali na kontinent. Pomislio sam na majku i oca. Sje am se da sam bio zadovoljan što imam mla u sestru a ne bra u; ako ja poginem, barem e ona ostati uz njih, vojska im je ne e oduzeti. Pomislio sam na rižine okruglice. Tada sam tresnuo o zemlju i izgubio svijest. Imao sam osje aj da je sav zrak koji je bio u meni u trenu izletio van. Udario sam o dno bunara poput vre e pijeska.

Vjerujem da sam svijest izgubio od siline udarca, ali samo na nekoliko sekunda. Kad sam došao k svijesti, osjetio sam da nešto po meni škropi.

Pomislio sam da kiši, ali pogriješio sam. To je bila mokra a. Mongolski vojnici su mokrili po meni dok sam ja ležao na dnu bunara. Podignuo sam pogled i visoko nada mnom ugledao njihove obrise i kako mokre s okruglog kamenog ruba. Osjetio sam jezivu nadrealnost u onome što sam vidio, poput halucinacije izazvane drogom. Ali bilo je stvarno, uistinu sam ležao na dnu bunara a oni su mokrili po meni. Nakon što su završili, netko me iz visine pokušao osvijetliti bakljom. uo sam ih kako se smiju. A tada su nestali s ruba otvora. Nakon toga je sve utonulo u duboku tišinu.

Neko vrijeme sam ostao ležati licem uz tlo, ekaju i da se uvjerim ne e li se vratiti. Ali nakon što je prošlo dvadeset minuta, potom pola sata (ako sam mogao valjano odrediti bez sata), nisu se vratili. inilo se da su otišli i ostavili me. Bio sam napušten na dnu bunara usred pustinje. Kad je postalo sasvim jasno da se više ne e vratiti, odlu io sam provjeriti jesam li se ozlijedio pri padu. Ali, to u potpunom mraku nije bilo lako. Nisam ništa vidio, pa ni vlastito tijelo. Jedino sam mogao pipati i dodirivati se, ali nisam bio siguran da je ono što sam osje ao u mraku bilo uistinu to no. Osje ao sam se žrtvom vlastite nemo i. Bio je to vrlo udan osje aj.

Ipak, malo-pomalo, po eo sam shva ati situaciju u kojoj sam se nalazio. Prva stvar koju sam shvatio bila je da sam imao iznimnu sre u jer je dno bunara bilo prili no meko i pjeskovito. U suprotnom, zbog siline udarca pri padu s takve visine svaka kost bi bila

slomljena. Duboko sam udahnuo nastoje i se pomaknuti. Najprije sam pokušao pomaknuti prste. Bili su uko eni, ali ipak su slabo reagirali. Tada sam se pokušao pomaknuti i sjesti, ali nisam uspio. Imao sam dojam da sam potpuno izgubio svaki oblik osjetljivosti. Mozak mi je sasvim normalno radio, ali veza izme u mojeg tijela i moje svijesti nije funkcionirala, nisam uspijevaio prenijeti snagu volje u udove i miši e. Odustao sam i izvjesno vrijeme ostao ležati u mraku.

Ne znam koliko sam tako ostao. Malo-pomalo moja osjetila su po ela reagirati Zajedno s postupnim povratkom osjeta, vratio se i osje aj boli. Gotovo sa sigurnoš u sam mogao re i da mi je noga bila slomljena. Možda mi je i rame bilo iš ašeno, ili, ako nisam imao sre e, slomljeno.

Ležao sam nepokretno i trpio bol. I prije no što sam toga bio svjestan, suze su potekle niz moje obraze, suze boli, i još prije, suze o aja. Vjerujem da vi gospodine Okada uop e ne možete shvatiti kakav je to osje aj o aja. Spoznaja da ležiš napušten u dubokom bunaru usred pustinje na kraju svijeta, obuzet jezivom boli u potpunoj tami. Ve sam bio po eo žaliti što me mongolski do asnik nije jednostavno ustrijelio. Da su me ubili hicem iz pištolja barem bi mogli posvjedo iti da sam mrtav. Ali umrijeti u bunaru, to bi doista bila nevidljiva i ne ujna smrt koja ne bi imala nikakve veze s vanjskim svijetom.

Tu i tamo bih za uo vjetar kako puše. Pušu i površinom zemlje, vjetar je na otvoru bunara stvarao sablasne zvukove, nalik udaljenim jecajima neke žene. Jedan obi an otvor spajao je taj daleki svijet sa zbiljom u kojoj sam se nalazio i jecajima vjetra koji su dopirali do mene, premda jedino u dugim, isprekidanim intervalima. Potom bi opet sve prožela potpuna tišina i još guš i mrak.

Trpe i bol, rukom sam pokušao ispitati tlo oko sebe. Dno bunara bilo je ravno. Nije bilo osobito široko, možda kojih metar i pol ili najviše metar i sedamdeset centimetara. Ispituju i tlo, moja ruka je iznenada napipala tvrd, oštar predmet. U strahu sam refleksno povukao ruku, ali ubrzo sam je ponovno ispružio prema toj stvari. Prstima sam polako dotaknuo taj oštri predmet. Najprije sam pomislio da je suha grana stabla, ali sam ubrzo shvatio da dodirujem kosti. Ne ljudske kosti, nego neke manje životinje. Na dnu bunara nije bilo ni ega više. Samo pijesak, suh i sitan.

Potom sam dlanom prešao po zidu. inilo se da je bio od tankih, ravnih kamenih plo a. Premda bi tijekom dana površina pustinje bila jako vrela, toplina se nije uspijevala probiti u taj svijet ispod zemlje. Kamenje je bilo hladno poput leda. Rukom sam prelazio po zidu provjeravaju i pukotine izme u kamenja. Ako se nogama uspijem osloniti o izbo ine ili ih barem malo ugurati izme u pukotina u zidu, možda bih se mogao popeti sve do otvora. Ali pukotine su bile odve uske a ja sasvim slomljen, pa sam ubrzo shvatio da je to neizvodljivo.

Uz velik napor uspio sam se odvu i bliže k zidu i polako uspraviti uz njega. Od svakog pokreta noge i ramena su me boljeli kao da ih probija tisu e oštrih igala. Pri svakom udahu i izdahu imao sam osje aj da e mi se itavo tijelo raspasti u komadi e. Dodirnuo sam rame i shvatio da je ote eno i vrelo.

Koliko je vremena tako prošlo, ne znam. Jednog trenu dogodilo se nešto sasvim neo ekivano. Sun eva svjetlost probila se kroz otvor bunara i za as ga snažno osvjetlila. Svjetlost toliko snažna da sam ostao bez daha. Uspio sam vidjeti itavu unutrašnjost bunara. Tama i hladno a za as su iš ezli i topla nježna sun eva svjetlost obasjala je moje nago tijela Kao da je sunce svojim zrakama blagosiljalo moje rane, osvjetljavaju i pri tome si ušne kosti neke životinje pokraj mene. Te kosti su mogle predstavljati predznak moje vlastite sudbine, ali tako obasjane svjetloš u, bile su mi jedini sudrug. Mogao sam vidjeti kameni zid koji me okruživao. Obasjan suncem mogao sam zakratko zaboraviti svoj strah, bol i o aj. Potom je svjetlost iznenada nestala baš kao što se i pojavila. itav taj interval bio je iznimno kratak. U vremenskom smislu potrajao je deset, najviše petnaest sekunda. U odnosu na kut pod kojim su zrake dopirale, to je bilo jedino vrijeme tijekom itavog dana kad se sun eva svjetlost mogla probiti do dna bunara. Sun eva svjetlost je iš ezla prije no što sam mogao shvatiti njezino puno zna enje.

Nakon što je svjetlost nestala, zavladao je još veći mrak. Bio sam itav, ali nemoćan da se pomaknem. Nisam imao kap vode, ni zaloga hrane, niti komad odjeće na sebi. Dugo poslijepodne je prošlo, došla je noć i temperatura je naglo pala. Nisam mogao zaspati. Moje tijelo je zeznulo za snom, ali hladnoća me probadala poput tisuća malih bodlji. Imao sam osjećaj da moje tijelo malo-pomalo postaje sve nepokretnije i da odumire. Podignuvši pogled mogao sam vidjeti zvijezde kako svjelucaju na nebu. Nevjerojatno mnogo zvijezda. Zurio sam u njih i promatrao njihov spori hod. Njihovo pomicanje bilo je jedini dokaz da vrijeme i dalje teče. Uspio sam nakratko zaspati, probudio se zbog boli i hladnoće, ponovno zaspao i ubrzo se opet probudio.

Napokon je svanulo. Kroz okrugli otvor bunara oštra iglica svjetlost zvijezda postupno je počela blijedjeti. Ali i nakon što je počelo svitati, zvijezde nisu sasvim išezle. Premda su se jedva vidjele golim okom, i dalje su slabo treptale. Da bih ublažio žed, polizao sam jutarnju rosu što se uhvatila za kameni zid bunara. Naravno, skupilo se svega nekoliko kapi, ali one su za mene imale okus nebeskog blagoslova. Jednog trena mi je palo na pamet da više od jednog dana nisam okusio bilo kakvu hranu ili vodu. A ipak nisam osjećao glad.

Ostao sam nepokretan, na dnu bunara. Ništa drugo nisam mogao učiniti. Nisam mogao valjano razmišljati, osjećaj osamljenosti i dalje me snažno prožimao. Jednostavno sam sjedio i nisam ni o čemu razmišljao. Ipak sam nesvjesno osjećao onaj kratki trenutak kad se tijekom dana u bunar probiti snop blistave sunčeve svjetlosti. Mora biti da je to bila pojava koja se događala oko podneva, kad je sunce bilo u zenitu i svjetlost obasjavala površinu zemlje pod pravim kutom. Osjećao sam jedino taj trenutak. Jer jedino tome sam se mogao nadati.

Prošlo je mnogo vremena, barem meni se tako činilo. Jednog trena sam zaspao. Odjednom sam osjetio da se nešto događalo i probudio se. Svjetlost je upravo pod pravim kutom obasjavala dno bunara. Shvatio sam da me ta blještava svjetlost ponovno blagosilja. Raširio sam obje ruke kako bih upio što više topline. Svjetlost je bila mnogo snažnija nego prvi put i potrajala je malo duže. Barem se meni tako činilo. Suze su mi potekle. Imao sam osjećaj da su se sve tekućine u mojem tijelu pretvorile u suze i potekle iz mojih oči, kao i da se itavo moje tijelo otapa. Blagoslovljen tom sudotvornom svjetlošću, uopće mi više nije bilo stalo hoću li umrijeti ili ne. Dapače, želio sam umrijeti. U tom jedinstvenom trenutku doživio sam izvanredan osjećaj tjelesne sjedinjenosti sa svjetlošću. Pravo značenje života izviralo je iz te svjetlosti koja je potrajala jedva desetak sekunda i ja sam pomislio da trebam umrijeti upravo tada i tamo.

Naravno, prije no što se išta drugo moglo dogoditi, svjetlost je ponovno nestala. I dalje sam se nalazio na dnu tog bunara. Mrak i hladnoća opet su me vrsto obavili, kao da me uvjeravaju da svjetlost nije nikada postojala. Dugo, dugo se nisam pomaknuo dok su mi suze kapale niz lice. Nemoćan da bilo što učinim ili uopće razmišljam, činilo mi se da me pokorila neka golema sila. Imao sam dojam da sam se pretvorio u mumiju, u praznu ljušturu. Ali tada sam se, sasvim prazne svijesti, sjetio proročanstva desetnika Honde: neću umrijeti na kontinentu.

Nakon što se svjetlost ukazala i nestala, počeo sam vjerovati u njegovo proročanstvo. Jer, ja nisam poginuo ondje gdje sam i kada sam trebao poginuti. Nije se radilo o tome da *nisam želio* umrijeti. Ja tada i na tom mjestu *nisam mogao* umrijeti. Shvaćate li razliku o kojoj vam govorim, g. Okada?"

Usred svoje priče, poručnik Mamiya pogledao je na sat. "Kao što možete vidjeti," rekao je smireno, "evo me, sjedim pred vama." Odmahnuo je glavom kao da pokušava odagnati nevidljivu nit svojih uspomena. "Baš kao što je g. Honda kazao, nisam umro na kontinentu. I od nas četvorice koji smo bili ondje, jedino sam ja još živ."

Kimnuo sam glavom ne kazavši ništa.

"Molim vas, oprostite mi što sam se ovoliko raspričao. Sigurno sam vas ugnjavio svojom pričom o davnim danima jednog sada starca, kojemu je još malo života ostalo", kazao je poručnik Mamiya spremaju i se ustati s kaučom. "Zaboga, zakasnit ćete na vlak ako dulje ostanem."

Požurio sam ga zadržati. "Molim vas, nemojte baš sada otići, niste završili svoju priču", rekao sam. "Što se dogodilo nakon svega? Želite i ostatak priče."

Nakratko mi se zagledao u o i.

"Da onda u inimo ovako", kazao je. "Ja zbilja kasnim, zašto me ne otpratite do autobusne postaje? Dok budemo hodali, ja u vam ukratko ispri ati ostatak pri e."

Izišao sam zajedno s njime i otpratio ga do autobuske postaje.

"Tre eg jutra me spasio desetnik Honda. One no i kad su nas zarobili, on je predosjetio da nam se mongolski vojnici prikradaju, iskrao se iz šatora, sakrio i sve vrijeme iz prikrajka promatrao što se zbiva. uvši da ni po koju cijenu ne smije pasti u neprijateljske ruke, izvadio je dokument iz Yamamotove torbe. Sigurno se pitate, ako je ve predosjetio da mongolski vojnici dolaze, zašto desetnik Honda nije probudio i nas da zajedno pobjegnemo, nego se sam izvukao dok smo mi spavali. Moram vas podsjetiti da nismo imali ni najmanju šansu da im umaknemo. Jer, oni su znali da smo ondje. To je bio njihov teritorij. Osim toga, bili su brojniji od nas i mnogo bolje naoružani. Njima je daleko najlakše bilo da nas prona u, ubiju i uzmu dokument. Desetnik Honda nije mogao drugo nego sam pobje i. Na bojištu bi njegovo ponašanje bilo proglašeno za dezerterstvo, ali u posebnom zadatku kakav je bio naš, najvažnija stvar bila je snalažljivost.

On je vidio sve što se dogodilo. Gledao je kako deru kožu Yamamotu. Vidio je kako me mongolski vojnici odvođe. Ali i on je ostao bez konja, pa ih nije mogao pratiti istom brzinom. Morao je pješa iti. Iskopao je zalihe hrane koje smo bili zakopali u pustinji i u istu rupu zakopao dokument. Tada je krenuo mene tražiti. Kako me uspio prona i u bunaru, doista je pravo udo. Jer on nije znao niti kojim smjerom smo krenuli."

"Pa kako je onda uspio prona i bunar?" pitao sam.

"Ne znam", odgovorio je poru nik Mamiya. "Nije mnogo govorio o tome. Jednostavno je znao. Kad me pronašao, poderao je svoju odje u i od nje na inio neku vrstu užeta. Tada sam ve bio na izmaku snaga i jedva svjestan svega što se doga alo, što je još više otežalo njegov napor da me izvu e. Nekako je uspio prona i jednog konja i posjeo me na njega. Potrajalo je dok smo prešli pustinju i rijeku i stigli do grani ne promatra nice mandžurske vojske. Ondje su mi pružili prvu pomo i kamionom koji su za mene poslali oni iz glavnog stožera bio sam prevezen u bolnicu u Hailaru."

"A što se dogodilo s dokumentom ili pismom ili što je to ve bilo?"

"Vjerojatno je još uvijek na istom mjestu, zakopan u zemlji u blizini rijeke Khaikhe. Uop e nije dolazilo u obzir da desetnik Honda i ja ponovno riskiramo živote i prije emo itav taj put da bismo iskopali taj dokument. Došli smo do zaklju ka da je najpametnije da se držimo tvrdnje da takav dokument nije nikad ni postojao. Dogovorili smo se što emo im re i jer smo znali da e uslijediti vojna istraga. Odlu ili smo se strogo držati pri e da ništa ne znamo o postojanju bilo kakvog dokumenta. Ina e bi nas optužili da smo odgovorni što ga nismo donijeli iz pustinje. Držali su nas razdvojene u zasebnim prostorijama, pod stalnim nadzorom, navodno zbog bolje lije ni ke njege, i svakog dana nas ispitivali. Razne glavešine su dolazile i tražile od nas da im po tko zna koji put kažemo sve što znamo. Njihova pitanja su bila vrlo detaljna i pametna. in i se da su nam naposljetku ipak povjerovali. Ispri ao sam im do u tan ine sve što smo doživjeli, pažljivo izbjegavaju i spomenuti i najmanju sitnicu u vezi s dokumentom. Nakon što su zapisali naše iskaze, upozorili su nas da je to strogo povjerljiva vojna tajna koju ne e unijeti u zvani ne vojne dokumente i da o tome nikada ni sa kim ne smijemo razgovarati, jer emo u suprotnom biti strogo kažnjeni. Dva tjedna poslije vra en sam u svoju mati nu postrojbu, a in i mi se i da je desetnik Honda isto tako vra en u svoju jedinicu."

"Jedna stvar mi i dalje nije jasna", reko. "Zbog ega su g. Hondu iz njegove mati ne postrojbe poslali na taj zadatak?"

"Ni po tom pitanju mi nikada nije htio re i ništa detaljnije. Vjerojatno su mu zabranili da ikome o tome govori. Osim toga, vjerovao je da je za mene mnogo sigurnije da o tome ništa ne znam. Sude i prema mojim razgovorima s njime, pretpostavljam da je još u ono vrijeme poznao ovjeka kojeg smo zvali Yamamoto. U raznim prigodama sam uo da je vojska imala posebnu formaciju koja je bila isklju ivo posve ena prou avanju okultnoga. Navodno su okupljali ljude s proro kim i vidovnja kim mo ima iz cijelog Japana i provodili razne eksperimente s njima. Pretpostavljam da je g. Honda upoznao Yamamota upravo ondje.

Da nije imao takve sposobnosti, g. Honda me nikad ne bi uspio pronaći u bunaru i odvesti nas do to ne lokacije grani ne promatra nice mandžurske vojske. Nije imao zemljovid ni kompas, a ipak smo stigli na određite bez i najmanjeg odstupanja. Zdravorazumski razmišljaju i, uvijek bi pomislio da je takva stvar nemoguće. Ja sam stru njak za izradu zemljovida i poznavao sam topologiju tog područja prilično dobro, ali nikada ne bih uspio u onome što je on sasvim lako uinio. Te osobite moći g. Honda vjerojatno su bile razlog zbog kojega ga je Yamamoto pozvao."

Stigli smo do autobusne postaje i čekali.

"Određene stvari će zauvijek ostati zagonetne", nastavio je poručnik Mamiya. "Postoji mnogo toga što mi je i dalje nejasno. Još uvijek se pitam tko li je bio onaj mongolski asnik s kojim smo se sreli u pustinji. Jednako se pitam što bi se dogodilo da smo uspjeli donijeti onaj dokument u glavni stožer. Zašto nas Yamamoto nije ostavio na desnoj obali Khalkhe i sam prešao rijeku? Tako se mogao mnogo slobodnije kretati. Vjerojatno nas je planirao upotrijebiti kao mamac za mongolske trupe kako bi se samo on uspio izvući. Sasvim je moguće. Možda je desetnik Honda to shvatio još od samog početka, pa zato nije ni prstom mrdnuo kad su ga Mongoli ubijali.

U svakom slučaju, prošlo je jako mnogo vremena prije nego što se pružila prilika da se desetnik Honda i ja ponovno sretnemo. Razdvojili su nas istoga časa kad smo stigli u Hailar. Također, bilo nam je strogo zabranjeno razgovarati jedan s drugim ili se čak sresti. Želio sam mu još jednom zahvaliti, ali su me u tome spriječili. On je bio ranjen u borbi za Nomonhan i poslan kući. A ja sam ostao u Mandžuriji sve do završetka rata, nakon čega sam poslan u Sibir. Uspio sam ga pronaći tek nekoliko godina poslije, nakon što sam iz Sibira upućen natrag u domovinu. Nakon toga smo se uspjeli sresti nekoliko puta i razmijeniti pokoje pismo. Ali, on je svaki put izbjegavao govoriti o onome što nam se dogodilo pri prelasku rijeke Khalkhe, a ni ja nisam bio osobito zainteresiran za taj razgovor. To je bilo neponovljivo iskustvo za obojicu. Mi smo ga dijelili tako što o njemu nismo razgovarali. Shvaćate li što vam hoću reći?

Ova priča se doista odužila, ali ono što sam vam želio podvući jest osjećaj da je moj stvarni život vjerojatno završio na dnu tog bunara usred pustinje u Mongoliji. Imam dojam da sam u tom snažnom svjetlu koje me obasjavalo na dnu bunara jedva deset ili petnaest sekunda svjesno pokopao vitalnu energiju vlastitog života. Ta je svjetlost predstavljala vrhunsku tajnu za mene. Ne znam to valjano objasniti, ali iskreno vam govorim. Nakon tog doživljaja, što god uinio ili doživio, nikad više nisam osjetio bilo kakvu emociju. Čak ni kad sam stajao ispred sovjetskih tenkova, čak ni kad sam izgubio lijevu ruku, čak ni u paklu sovjetskog internacijskog logora u Sibiru, nisam osjećao ništa više do tupost i nezainteresiranost. Možda vam zvuči čudno ovo što govorim, ali ni do čega mi više nije bilo stalo. Duboko u meni nešto je već bilo mrtvo. Možda sam trebao umrijeti obasjan tom svjetlošću, i jednostavno nestati, kao što sam tada i želio. To je bio pravi trenutak da umrem. Ali, kao što je g. Honda pretkazao, nisam ondje umro. Ili bih možda trebao reći da mi ondje *nije bilo dopušteno* umrijeti.

Vratio sam se u Japan nakon što sam izgubio lijevu ruku i dvanaest dragocjenih godina. Kad sam napokon stigao u Hiroshimu, moji roditelji i moja sestra već su odavno bili mrtvi. Mlađa sestra mi je poginula od atomske bombe. Bila je raspoređena za rad u tvornici, gdje se i nalazila u trenutku kad je bomba pala. I moj otac je tako poginuo. Upravo tog dana bio se uputio k njoj da joj nešto odnese, i tako je izgubio život. Od šoka se i moja majka duševno razboljela i naposljetku je umrla 1947. godine. Kao što sam vam još prije rekao, djevojka s kojom sam se u potaji već udala se za drugog uvijek i rodila mu dvoje djece. Na groblju sam pronašao vlastiti grob. Ništa više nije bilo moje. Osjećao sam se sasvim prazno. Shvatio sam da se nisam trebao vratiti. Otada je moj život prošao ni sam ne znam kako. Postao sam profesor i u jednoj gimnaziji predavao zemljopis i povijest. Ali u pravom smislu riječi, nisam se osjećao živim. Rutinski sam obavljao svakodnevne poslove koji su mi bili povjereni, i tako iz dana u dan. Nikada nisam imao barem jednog pravog prijatelja, a ni bilo kakvih bližih veza s učenicima kojima sam predavao. Nikoga nisam volio. Jednostavno više nisam znao što zna i voljeti drugu osobu. Zatvorio bih oči i ugledao kako Yamamotu živom deru kožu. Neprestano sam to sanjao. Preda mnom se stalno ponavljao prizor dok mu deru kožu i

pretvaraju ga u komad krvavog mesa. Mogao sam čuti njegove bolne urlike. Također sam isto sanjao samog sebe kako polako umirem i raspadam se na dnu bunara. Katkad sam se pitao nije li mi se to doista i dogodilo, i nije li moj stvarni život postao običan san.

Kad mi je g. Honda na obali rijeke Khalkhe kazao da ne umrijeti na kontinentu, bio sam vrlo radostan. Nije u pitanju bilo vjerujem ti njegovim riječima ili ne, tada sam se želio uhvatiti za nešto, bilo što. G. Honda je to vjerojatno naslutio pa me želio ohrabriti ili utješiti govoreći mi da ne umrijeti na kontinentu. Ali, tome se poslije više nisam radovao. Nakon što sam se vratio u Japan, sve ove godine osjećam se poput prazne ljušture. A kad uvijek živi poput prazne ljušture, ne može se reći da je živio sretan život, ma koliko dugo živio. Srce i meso prazne ljušture mogu podariti život samo praznoj ljušturi. Nadam se da sam vam uspio to pojasniti, g. Okada?"

"Zna li to", upitao sam ga, "da se nakon povratka u Japan niste ženili?"

"Naravno da nisam", odgovorio je poručnik Mamiya. "Nemam ženu, nemam rođake, niti ikoga svojeg. Ja sam potpun samac."

Nakon što sam začas oklijevao, pitao sam ga: "Jeste li ikad požaliti što ste saznali za prorokanstvo g. Honde?"

Poručnik Mamiya je nekoliko trenutaka šutio. Potom me pogledao ravno u oči. "Možda i jesam", rekao je. "Možda mi to nikada nije trebao reći. Možda to nikada nisam trebao čuti. Kao što je g. Honda tada kazao, sudbina jedne osobe nešto je na što se uvijek tek mnogo kasnije osvrće, a ne nešto u što se gleda unaprijed. Ali, sada mislim da je sve to nevažno. Sada jedino ispunjam svoju obvezu i nastavljam živjeti."

Autobus je došao i poručnik Mamiya pozdravio se sa mnom duboko mi se naklonivši. Potom se još jednom ispričao što mi je oduzeo dragocjeno vrijeme.

"Eto, ja sada odoh", kazao je. "Hvala vam na svemu. Jako mi je drago što sam vam mogao dostaviti paket g. Honde. To znači da je i moja posljednja obveza izvršena. Sada se mirne savjesti mogu vratiti kući." Upotrijebivši i zdravu desnu ruku i onu umjetnu, vješto je izvadio nekoliko kovanica iz džepa i spustio ih u kutiju za vozačinu.

Stajao sam i promatrao kako autobus zamiče za ugao. Nakon što je otišao, osjetio sam uduvatu osamljenost nalik onoj malog djeteta koje se izgubi i ostane samo u nepoznatom gradu.

Vratio sam se kući i sjedeći na kauču u dnevnoj sobi otvorio dar koji mi je g. Honda ostavio za uspomenu. Namučio sam se dok sam otvarao nekoliko slojeva papira vrsto zalijepljenog ljepljivom vrpcom. Na koncu se pojavila vrsta kartonska kutija. Bila je to luksuzna, poklon-kutija viskija Cutty Sark, ali budući da je bila toliko laka, shvatio sam da je prazna. Otvorio sam je, ali unutra nisam pronašao baš ništa. Bila je sasvim prazna. Sve što mi je g. Honda ostavio za uspomenu bila je prazna kartonska kutija.

Knjiga druga

**PTICA KAO
PROROK**

**Od srpnja do
listopada 1984.**

Konkretne injenice

Glad za književnoš u

One ve eri kad sam poru nika Mamiyu otpratio na autobusnu postaju, Kumiko se nije vratila ku i. Ostao sam je ekati sve do pono i. itao sam, slušao glazbu i ekao je, ali na kraju sam odustao i otišao u krevet. Zaspao sam s upaljenim svjetlom. Kad sam se probudio, bilo je šest ujutro. Kroz prozor je dopirala jasna danja svjedost Iza tankih zastora ptice su veselo cvrkutale. Ni traga od moje žene. Bijeli jastuk, mek i trbušast, bio je nedirnut. Bilo je posve o ito da se tijekom no i ni ija glava nije na njemu odmarala. Njezina svježe oprana, pažljivo složena ljetna pidžama ležala je na no nom stoli u. *Ja* sam je oprao i složio. Ugasio sam stolnu svjetiljku pokraj uzglavlja i duboko uzdahnuo, pokušavaju i se usuglasiti s nadolaze im danom.

Obišao sam itavu ku u u pidžami. Najprije sam otišao do kuhinje, potom pregledao dnevnu sobu i zavirio u Kumikinu radnu sobicu. Provjerio sam kupaonicu i tek da bih samoga sebe umirio, otvorio vrata velikog kredenca u kuhinji i ormara u zidu. Od nje ni traga. itava se ku a doimala mnogo tišom i hladnijom no što je bilo uobi ajeno. Vrzmaju i se tako po ku i, imao sam osje aj da bezrazložno uznemiravam i remetim spokoj našeg tihog uto išta.

Ne znaju i što bih drugo u inio, otišao sam u kuhinju, ulio vodu u lon i i upalio plin. Kad je voda proklju ala skuhao sam si kavu, sjeo za kuhinjski stol i po eo je srkati. Potom sam pojeo nekoliko kriški tosta uz salatu od krumpira, koju sam izvadio iz hladnjaka. To je bilo prvi put u dugom nizu godina da doru kujem sam. Razmišljaju i o tome, došao sam do zaklju ka da ni jednom nismo propustili zajedno doru kovati za sve vrijeme otkako smo u braku. esto se znalo dogoditi da zbog poslova propustimo zajedni ki ru ak, katkada ak i ve eru, ali doru ak baš nikada. Imali smo prešutni dogovor po pitanju doru ka. Za nas je to bio svojevrsan ritual. Bez obzira na to koliko kasno otišli u krevet, uvijek bismo ustali dovoljno rano da možemo pripremiti valjan obrok i u njemu zajedno opušteno uživati.

Ali, toga jutra Kumiko nije bila uz mene. Popio sam kavu i pojeo tost u tišini Preda mnom je stajala prazna stolica. Osvrtao sam se uokolo jedu i i razmišljao o parfemu koji je imala na sebi prethodno jutro. Razmišljao sam o muškarcu koji joj ga je možda darovao. Pokušao sam je zamisliti kako leži zajedno s njim u krevetu, isprepletenih ruku i nogu. Zamišljao sam kako taj netko miluje njezino nago tijelo. Vidio sam njezina poput porculana glatka le a u koja sam jedva dan prije gledao dok sam joj pomogao zakop ati haljinu.

Kava je imala bljutav okus. Na sapun ili deterdžent za pranje posu a. Odmah nakon prvog gutljaja osjetio sam neugodan okus u ustima. Pomislio sam da možda okus kave kvare moji osje aji, ali i drugi je gutljaj bio jednako neukusan. Izlio sam sadržaj u sudoper i uzeo drugu, istu šalicu u koju sam ulio još kave. Opet isti bljutavi okus. Nisam mogao doku iti zašto. Dobro sam oprao lon i , a i voda je bila sasvim ispravna. Ali, okus ili miris bili su nepogrešivo isti: to je jedino mogao biti sapun ili deterdžent za pranje posu a. Izlio sam kavu i po drugi put pristavio lon i s vodom, ali sam jednog trena odustao. U šalicu sam ulio vodu iz slavine i popio je. Nije mi više bilo do kave.

ekao sam do devet i pol i tada nazvao redakciju asopisa za koji je Kumiko radila, javio mi se ženski glas.

"Mogu li govoriti s Kumiko Okada?" pitao sam.

"Žao mi je, ali još uvijek nije došla.

Zahvalio sam i prekinuo vezu. Zatim sam uzeo gla ati košulje, kao što uvijek inim kad sam napet Nakon što sam izgla ao košulje, pokupio sam stare novine i asopise i zavezao ih

konopcem, oprao sudoper i obrisao prašinu s polica, izribo zahodsku školjku i kadu. Potom sam ulaštio zrcalo u kupaonici i oprao prozore. S lusterama sam skinuo kugle od mlije nog stakla i oprao ih. Pokupio sam posteljinu i ubacio je u perilicu rublja, potom stavio iste plahte.

U jedanaest sati ponovno sam nazvao Kumiko u redakciju. Javila mi se ista djevojka i ponovila da Kumiko još nije došla.

"Je li imala u planu danas izostati s posla?" pitao sam.

"Ne, koliko ja znam" odgovorila mi je djevojka s druge strane žice. U njezinu glasu nije bilo ni najmanje promjene, jednostavno mi je priopćila činjenice.

Nešto nije bilo u redu ako se Kumiko ni u jedanaest sat nije pojavila na poslu. U veći in redakcija primjenjuje se klizno radno vrijeme, ali ne i u Kumikinoj. Proizvodnja asopisa o zdravlju i zdravoj hrani podrazumijeva kontakte s posebnom vrstom pisaca i znanstvenika kao i proizvođača hrane, poljoprivrednika, veterinaru i mnogih drugih koji na posao odlaze rano ujutro i vraćaju se kući u poslijepodnevnim satima. Da bi se uskladili s njima, Kumiko i njezini kolege i kolegice dolazili su na posao točno u devet ujutro i ostajali sve do pet poslijepodne, osim ako nisu imali neki poseban razlog da ostanu još dulje.

Spustivši telefonsku slušalicu, otišao sam u spavaću sobu i zavirio u njezin ormar s odjećom. Da se odlučila napustiti me, ponijela bi barem maleni dio svoje odjeće. Provjerio sam njezine haljine, bluze i suknje koje su visjele na vješalicama. Dakako, nisam poznao baš svaki komad odjeće koji je imala; nisam točno znao ni svaki komad odjeće koji sam ja imao. Ali kako sam njenu odjeću u sebi nosio u kupaonici i vraćao je kući, dobro sam poznao komade koje je najradije nosila kao i one koji su joj bili najdragocjeniji, i prema svemu što sam mogao zaključiti, baš sve njezine stvari bile su na mjestu.

Pokušao sam se, što sam bolje mogao, prisjetiti njezinog odlaska iz kuće dan prije. Odjeću koju je na sebi imala, torbu koju je ponijela. Sve što je ponijela sa sobom bila je torba za preko ramena koju je uvijek nosila na posao i u koju je mogla staviti bilježnicu, kozmetiku, novčanik, olovke, rubac i papirnate rupčiće. Za neku drugu odjeću u njezinoj torbi jednostavno nije bilo mjesta.

Pregledao sam i njezine ladice. Kojekakve ženske sitnice, arape, sunčane naočale, gaćice, pamučne majice. Sve je bilo na mjestu, uredno složeno. Ako je nešto od toga ponijela sa sobom, nisam mogao reći što. Dakako, nekoliko pari arapa ili gaćice lako je mogla staviti u svoju torbu, ali kad bolje promislim, zašto bi se time gnjavila? Takve je sitnice mogla kupiti na svakom koraku.

Vratio sam se u kupaonicu da još jednom bacim pogled. Ni ondje nisam zapazio ništa neuobičajeno. Kozmetika i bižuterija. Otvorio sam bocu parfema Christian Dior i još jednom je pomirisao. Mirisala je jednako kao prije, ugodan cvjetni miris savršen za ljetno jutro. Iznova sam pomislio na njezine uši i bjeloputa leđa.

Otišao sam u spavaću sobu i ispružio se na krevet. Zažmirio sam i osluškivao. Jedini zvuk koji sam mogao čuti potjecao je od budilice koja je otkucavala vrijeme. Nije se čula udaljena buka prometa ni pjev ptica. Nisam znao što bih u činio. Odlučio sam je ponovno nazvati u ured, ali nakon što sam podignuo slušalicu i okrenuo nekoliko brojki, pomisao da će mi se opet javiti ista djevojka i dati mi isti odgovor bila je odveć deprimirajuća. Prekinuo sam vezu. Nije mi preostalo ništa drugo nego čekati. Možda me Kumiko ostavila. Istina, nisam znao zbog kojeg razloga, ali i to je bila jedna od mogućnosti. Ipak, čak i da je bilo tako, ona nije osoba koja bi otišla bez objašnjenja. Dala bi sve od sebe da mi zdušno objasni svoje prave osjećaje i razloge. Barem u to sam bio sasvim siguran.

Možda joj se dogodila kakva nesreća. Možda ju je udario auto pa su je prevezli u bolnicu. Možda je u nesvijesti i upravo prima transfuziju. Pri toj pomisli srce mi je počelo jače udarati, iako sam znao da sa sobom u torbi uvijek nosi vozačku dozvolu, kreditne kartice i potvrdu o adresi prebivališta. Netko iz bolnice ili policije već bi dosad stupio u kontakt sa mnom.

Izišao sam na verandu kako bih se malo opustio u vrtu, ali jednostavno nisam mogao. Pokušao sam razmišljati, no nisam se mogao usredotočiti ni na što. Neprestano sam pred sobom vidio Kumikina leđa u trenutku dok sam podizao patent-zatvarač na njezinoj haljini. Mogao sam osjetiti miris parfema iza njezinih ušiju.

Malo poslije jedan, telefon je zazvonio. Ustao sam s klupe i dignuo slušalicu.

"Ispričavam se, je li to stan gospodina Okada?" upitao je ženski glas. Bila je to Malta Kano.

"Taj sam", odgovorio sam.

"Moje ime je Malta Kano. Nazvala sam vas zbog majke."

"Majka?" upitao sam zbunjeno. Bio sam sasvim zaboravio na majku. Naravno, nakon što ga je spomenula sjetio sam ga se i sam, ali činilo mi se da je u me uvremenu prošla bitava vještina.

"Majka kojeg je gospođa Okada tražila" Malta Kano pokušala mi je objasniti.

"Da, naravno", uzvratilo sam.

Malta Kano je šutjela, kao da je pokušavala procijeniti situaciju. Možda ju je ton mojega glasa upozorio. Prošao sam grlo i premjestio slušalicu u drugu ruku.

Nakon kraće stanke Malta Kano je rekla: "Moram vam reći, gospodine Okada, ali imam razloga vjerovati da majka neće nikada pronaći. Žao mi je što vam ovo govorim, ali mislim da je najpametnije da se s time pomirite. Zauvijek je nestao, osim ako ne dođe do neke neočekivane promjene."

"Osim ako ne dođe do neke neočekivane promjene?" ponovio sam, ali nije mi ništa odgovorila.

Usljedilo je nekoliko trenutaka tišine. Čekao sam da nešto kaže, ali vrsto držim i slušalicu uz uho, ali s druge strane veze nije se čulo ni njezino disanje. Već sam se počeo pitati nije li možda prekinula vezu, kad je napokon progovorila.

"Gospodine Okada," počela je, "možda je moje pitanje odveć indiscretno, ali, osim potrage za majkom, ima li možda nešto drugo u čemu bih vam mogla biti od pomoći?"

Nisam joj odmah odgovorio. Držim i slušalicu u ruci, naslonio sam se leđima o zid. Potrajalo je dok sam uspio pronaći riječi.

"Neke mi stvari nisu sasvim jasne", rekoh. "Ni u što više nisam siguran. Pokušavam doći do rješenja vlastitim snagama. Bojim se da me žena ostavila." Potom sam joj objasnio da Kumiko nije došla kući no prije, kao i da se tog jutra nije pojavila na poslu.

Činilo se da razmišlja o onome što sam joj kazao. "Vjerojatno ste jako uzrujani i zabrinuti", rekla je. "U ovom trenutku ne mogu vam ništa određeno kazati, ali sve će uskoro postati mnogo jasnije. Jedino što sada možete učiniti jest čekati. Sigurno vam je teško, ali postoji pravo vrijeme za sve. Poput plime i oseke. Nitko to ne može promijeniti, što god učinite. Kad je potrebno biti strpljivi i čekati, onda treba čekati."

"Učinite me, gospođice Kano, zahvalan sam vam na trudu koji ste uložili oko našeg majke, ali sada baš nisam raspoložen za uopćavanja i slatkorjevitosti. Osjećam se izgubljeno. Uistinu izgubljeno. Dogoditi će se nešto jako ružno, osjećam to. Ali ne znam što učiniti. Jednostavno mi ništa ne pada na pamet. Shvatite li što vam govorim? Ja čak ne znam ni što učiniti poslije ovog razgovora. Ono što mi je sada potrebno, jesu činjenice. Sasvim konkretne činjenice. Baš me briga koliko glupe i jednostavne bile prihvatiti u svaku činjenicu koja zvuči smisleno. Nešto što mogu vidjeti svojim očima i dodirnuti svojim rukama."

S druge strane žice za uho sam slabšan zvuk nekoga što je palo na pod, možda biserne kuglice koja se otkotrljala po drvenom podu. Taj zvuk je pratio još jedan šum, kao da je netko izmeću prstiju držao komad papira za fotokopiranje i energično ga gužvao. Činilo se da ti zvuci dolaze s nekog mjesta koje nije ni odveć daleko ni jako blizu telefona, ali oni očito nisu smetali Malto Kano.

"Shvatam", rekla je mirnim, bezizražajnim glasom. "Nešto konkretno."

"Tako je. Konkretne činjenice."

"Onda pričekajte određeni telefonski poziv."

"Jedino to čini, sve vrijeme čekam telefonski poziv."

"Ubrzo će vam telefonirati netko čije ime počinje slovom O."

"Zna li ta osoba možda nešto o Kumiko?"

"To vam ne mogu reći sa sigurnošću. Ovo vam govorim samo zato jer ste od mene tražili konkretne činjenice. Evo još jedne: ubrzo će polumjesec potrajati nekoliko dana."

"Polumjesec?" upitao sam zbunjeno. "Mislite, Mjesec na nebu?"

"Da, gospodine Okada, Mjesec na nebu. U svakom slu aju, sada je najpametnije da ekate. Ne preostaje vam ništa drugo. Eto, sada vas pozdravljam. Opet u vam se javiti, i to ubrzo." Potom je prekinula vezu.

Otišao sam po svoj adresar i otvorio ga na slovu O. Postojale su to no etiri osobe ije je ime po injalo slovom O. Sve ih je zapisala Kumiko svojim pedantnim sitnim rukopisom. Prvi je bio moj otac Okada Tadao. Potom moj stari prijatelj s fakulteta imenom Onoda, tre i redom zubar Otsuka, i kao posljednji, obližnji diskont pi a Omura.

Prodavaonicu pi a odmah sam eliminirao. Nalazila se na desetak minuta hoda od naše ku e, i osim što bismo tu i tamo naru ili da nam dostave gajbu piva, nismo imali ve eg posla s njima. Zubar tako er nije bio bitan. Još prije dvije godine bio sam jedan jedini put kod njega, a Kumiko ga ak nije poznavala. Zapravo, ona uop e nije odlazila zubaru otkako se udala. Prijatelja Onodu nisam vidio ve godinama. Nakon fakulteta po eo je raditi za neku banku, a poslije nekog vremena premješten je u njihovu podružnicu u Sapporu i otada živi na Hokkaidu. S njim sam, kao i s mnogim drugima, jedino izmjenjivao novogodišnje estitke. Nisam se mogao sjetiti je li uop e ikada upoznao Kumiko.

Preostao je još moj otac, ali nisam mogao ak ni zamisliti da bi Kumiko mogla biti u bilo kakvom kontaktu s njime. On se ponovno oženio nakon smrti moje majke i od tog vremena se nismo uli ni vidjeli. Kumiko ga ak nikad nije upozнала.

Listaju i adresar, odjednom sam postao svjestan koliko smo slabo održavali veze s drugim ljudima. Osim nekoliko susreta s kolegama s posla, tijekom šest godina našega braka nismo se ni s kime družili ili posje ivali. Umjesto toga živjeli smo povu enim životom, samo Kumiko i ja.

Odlu io sam opet pripremiti špagete za ru ak. Uop e nisam bio gladan, ali nisam mogao samo sjediti na kau u i ekati da telefon zazvoni. Morao sam se pokrenuti i zabaviti ne im sasvim konkretnim. Ulio sam vodu u lonac, upalio plin i dok se voda grijala, pripremio sam umak slušaju i glazbu s radija. Na programu je bila Bachova sonata za violinu. Sama izvedba bila je sjajna, ali nešto u njoj me iritalo. Nije mi bilo jasno je li u pitanju bio violinist ili stanje moje svijesti, u svakom slu aju ugasio sam radio i nastavio kuhati u potpunoj tišini. Ugrijao sam maslinovo ulje, ubacio sitno iskosan ešnjak i luk. Kad su dobili zlatnosme u boju, dodao sam nasjeckane i oguljene raj ice. Osje ao sam se malo bolje gule i i sjeckaju i povr e. Barem sam nešto držao u rukama. Premda su i to bili samo zvuci i mirisi.

Kad je voda proklju ala, ubacio sam sol i pregršt špageta. Namjestio sam kontrolni sat na deset minuta i oprao stvari iz sudopera. ak ni onda kad sam tanjur s gotovim špagetima stavio ispred sebe, nisam osjetio nikakvu želju za hranom. Jedva sam uspio pojesti polovicu tanjura, ostalo sam bacio. Ostatak umaka stavio sam u zdjelicu i spremio je u hladnjak. E pa, tko mi je kriv, još od samog po etka nisam osje ao glad.

Sjetio sam se da sam davno pro itao neku pri u o ovjeku koji stalno jede dok eka da se nešto dogodi. Uporno sam se pokušavao prisjetiti gdje sam to pro itao, i naposljetku zaklju io da je iz Hemingwayeva romana *Zbogom oružje*. Glavni junak (zaboravio sam mu ime) uspijeva u amcu pobje i iz Italije u Švicarsku, i dok u malom švicarskom mjestu eka da mu žena rodi, stalno odlazi u obližnju kavanu na pi e ili jelo. Nisam se mogao sjetiti ni najmanjeg detalja zapleta. Ono što mi se urezalo u pam enje jest dio pri kraju romana, kad glavni lik u stranoj zemlji, ekaju i da žena rodi, neprestano jede. Toga sam se sasvim jasno sje ao uglavnom zato što mi je taj prizor djelovao iznimno stvarno. To što netko u takvim okolnostima ima toliko velik apetit meni se i doslovce inilo mnogo uvjerljivijim, mnogo stvarnijim nego da uop e ne može jesti ili piti.

Za razliku od junaka iz *Zbogom oružje*, ja nisam imao apetita dok sam promatrao kazaljke sata u ku i utonuloj u tišinu, ekaju i da se nešto dogodi. Ubrzo mi je palo na pamet da to što ne osje am nikakvu glad možda mogu pripisati tome što mi nedostaje osje aj za književnu stvarnost. Imao sam osje aj da sam lik iz nekog loše napisanog romana i sada netko pokušava preraditi moj lik jer nisam dovoljno stvaran. Možda je i bilo baš tako.

Telefon je najzad zazvonio, malo prije dva poslije podne.

"Je li to stan Okadinih?" pitao je nepoznat muški glas. Bio je to glas mladeg ovjeka, dubok i pribran.

"Jest", odgovorio sam, donekle napeto.

"Blok dva, ku ni broj dvadeset i šest?"

"Tako je."

"Ovdje prodavaonica piva i Omura. Zahvaljujemo vam na redovitim narudžbama. Upravo krećemo s isporukom narudžbi po kućama, pa sam želio provjeriti odgovara li vam neko dogledno vrijeme?"

"Isporuka?"

"Da, gospodine. Trebam vam isporučiti dvije gajbe piva i karton sokova."

"A, tako. Bit će u kod kuće još neko vrijeme", rekao završivši razgovor.

Nakon što sam spustio slušalicu, počeo sam razmišljati je li naš kratki razgovor možda upućivao na neku informaciju o Kumiko. Ali, koliko god ga pokušavao sagledati iz raznih kutova, to je bio tek kratak, rutinski poziv iz obližnje prodavaonice. Naravno sam pivo i sok od njih i sada su ih željeli isporučiti i naplatiti, ništa više. Niti pola sata poslije tip je pozvonio na vrata i ja sam mu platio za dvije gajbe piva i karton sokova.

Prijateljski raspoložen, mladi se osmjehivao ispunjavaju i priznanicu. "Jeste li ulili za prometnu nesreću u blizu postaje jutros, gospodine Okada? Oko pola deset."

"Nesreća?" upitao sam zapanjeno. "Tko je nastradao?"

"Neka djevojčica", rekao je. "Srušio ju je kombi, voze i unatrag. Čuo sam da je zadobila teške ozljede. Prošao sam onuda malo nakon što se nesreća dogodila. Strašno je vidjeti nešto takvo na početku radnog dana. Bojim se da i meni neko malo dijete na padne pod auto, uvijek ih teško može primijetiti u retrovizoru. Znaite onu istionicu pokraj postaje? Dogodilo se upravo ispred ulaza u istionicu. Ljudi ondje ostavljaju svoje bicikle, gomilaju se prazne kartonske kutije i uvijek ne vidi dobro."

Nakon što je dostavljač otišao, osjetio sam strašan nemir. Nisam mogao ostati u kući i ni minutu dulje. Odjednom mi se učinilo da je unutra jako vruće, zagušljivo, mračno i skućeno. Navukao sam cipele i izašao što sam brže mogao. Nisam čak ni zaključao. Prozore sam ostavio otvorene i svjetlo u kuhinji upaljeno. Vrzmao sam se uokolo susjedstvom, sisaju i bombon s okusom limuna. Ponavljaju mi u sebi riječi i razgovora s mladim dostavljačem iz diskonta, odjednom mi je sinulo da sam u istionici pokraj postaje nedavno ostavio Kumikinu bluzu i suknju. Priznanicu sam zaboravio kod kuće, ali ako odem i zatražim ih, vlasnik će mi ih vjerojatno dati.

Susjedstvo mi je izgledalo drugačije nego obično. Svi ljudi kraj kojih sam prolazio na ulici imali su neprirodan, gotovo umjetan izgled. Zagledao bih se u svako lice kraj kojeg bih prošao pitajući se kakvi li su to ljudi. U kakvim kućama žive? U kakvim obiteljima? Kakve živote vode? Spavaju li s drugim ženama osim s vlastitim suprugama, ili one s drugim muškarcima osim sa zakonitim muževima? Jesu li sretni? Znaju li koliko neprirodno i umjetno izgledaju?

Tragovi jutarnje nesreće još su se vidjeli pred ulazom u istionicu. Po asfaltu su bile kredom iscrtane linije s oštrim rubovima. U blizini je nekoliko kupaca razgovaralo o nesreći, smrknutih izraza na licima. Ali, u istionici je ugođaj bio isti kao i uvijek. S crnog stereoredaja odzvanjala je zabavna glazba dok je u pozadini zastarjeli model klima-uređaja bručio i oblaci pare iz glasila dizali se prema stropu. Čula se pjesma *Ebb Tide*. Robert Maxwell na usnoj harmonici. Pomislio sam koliko bi divno bilo da mogu oti i do oceana. Dočuo sam si miris plaže i šum valova što zapljuskuju obalu. Galebove u letu i limenku hladnog piva.

Vlasniku sam bez velikog uvijanja kazao da sam zaboravio priznanicu. "Siguran sam da sam ih donio u prošli petak ili subotu. Bluza i suknja."

"Gospodin Okada... je li tako?" pitao je listajući i bilježnicu zaprimljenih stvari. "Tu smo. Evo ih. Jedna bluza i jedna suknja. Ali, vaša ih je supruga već podigla."

"Već ih je podigla?" kazao sam zbunjeno.

"Ju er ujutro. Dobro se sje am, jer sam joj ih osobno dao. Rekao bih da je išla na posao. I priznanicu je donijela."

Nisam znao što bih mu odgovorio. Smeteno sam zurio u njega.

"Pitajte svoju gospoju", kazao je. "Ona ih je podigla. Sasvim sam siguran." Izvadio je cigaretu iz kutije koja je ležala na blagajni, stavio je u usta i zapalio upalja em.

"Ju er ujutro?" upitao sam. "Ne nave er?"

"Ju er ujutro, nema greške. U osam sati i koju minutu. Vaša je žena prva ju er ušla u našu radnju. Takvo što se ne zaboravlja. Kad je prva mušterija lijepa i mlada žena, to vam uljepša itav radni dan, znate što mislim?"

Nisam imao volje lažno mu se osmjehnuti, a glas koji je izišao iz mene nije zvu ao kao moj. "Onda ništa, kad je tako. Nisam znao da je ona podigla stvari."

Kimnuo je glavom i kratko me pogledao, zgnje io cigaretu iz koje je povukao tek dva-tri dima i vratio se gla anju. U inilo mi se da mi je želio još nešto re i, ali da se na kraju ipak predomislio. Štoviše, i ja sam njemu želio postaviti nekoliko pitanja. Kako je Kumiko izgledala kad je došla po svoje stvari? Je li išta drugo imala u rukama? Ali, osje ao sam se ošamu eno i usta su mi se sasvim osušila. U tom sam asu jedino želio nekamo sjesti i popiti nešto hladno. Ina e mi se inilo da ne u mo i trezveno razmišljati ni o emu.

Iz istionice sam otišao u obližnju kavanu, jedva nekoliko koraka udaljenu i naru io ašu ledenog aja. Unutra je bilo prili no hladno i bio sam jedini gost. S malih zvu nika obješenih na zidu ula se orkestralna verzija pjesme Beatlesa *Eight Days a Week*. Ponovno su mi misli odlutale prema morskoj obali. Vidio sam se kako bosih nogu hodam po plaži koju zapljuskuju valovi. Pijesak je bio vru , vjetar je donosio opojni miris mora. Duboko sam udahnuo i pogledao u nebo. Ispruživši ruke, otvorenih dlanova, mogao sam osjetiti toplinu ljetnog sunca. Ubrzo je hladni val zapljusnuo moje noge.

S koje god strane gledao, bilo je jako udno što je Kumiko svratila u istionicu i uzela svoje stvari odlaze i na posao. Ako ni zbog ega drugog, onda zbog toga što je s tim svježe izgla anim stvarima morala u i u jezivu jutarnju gužvu u vlaku. I sve to ponoviti na povratku. Ne samo što bi joj odje a koju je nosila sa sobom smetala u prijevozu, nego bi se i sva zgužvala. Kumiko je bila iznimno pedantna u takvim stvarima i nisam mogao ni zamisliti da bi se odlu ila u initi nešto sli no kad je u istionicu mogla svratiti nakon posla. Ili, ako je pomislila da e zakasniti, mogla me nazvati i zamoliti da ih odem podignuti. Postojalo je samo jedno objašnjenje: unaprijed je znala da se ne e vratiti ku i. S bluzom i suknjom u ruci, otišla je nekamo. Tako je nadohvat ruke imala barem jednu presvlaku, a sve ostalo što joj zatreba mogla je lako kupiti. Uza se je imala kreditne kartice i štednu knjižicu. Mogla je oti i kamo god poželi.

Osim toga, možda je bila s nekim, s drugim muškarcem. Jednostavno nije postojao drugi razlog zbog kojeg bi napustila svoj dom.

Stvar je bila ozbiljna. Kumiko je nestala i ostavila svu svoju odje u i cipele. Oduvijek se veselila kupnji odje e i tome je posve ivala veliku pažnju. Napustiti vlastiti dom ne ponijevši sa sobom ništa od svojih stvari osim onoga što ovjek ima na sebi, po mojem mišljenju zna i imati silnu snagu volje. Pa ipak, ni najmanje ne oklijevaju i, barem meni se tako inilo, napustila je vlastiti dom ponijevši sa sobom tek jednu bluzu i suknju. O ito, odje a joj je bila zadnja briga.

Naslonivši se na le a stolice, jednim uhom slušaju i nepodnošljivo sterilnu glazbu, zamišljao sam Kumiko kako ulazi u vlak usred prometne špice zajedno sa svojom odje om uredno spakiranom u plasti ne vre e istionice. Do arao sam si boju haljine koju je na sebi imala, miris parfema iza njezinih ušiju, glatku ljepotu njezinih le a. Osje ao sam se jako umorno. Prepao sam se da u, ako zatvorim o i, odlutati nekamo i završiti tko zna gdje.

Poglavlje u kojem nema dobrih vijesti

Izišao sam iz kavane i prepustio se tumananju ulicama. Ubrzo sam se po eo osje ati sve lošije, vjerojatno zbog poslijepodnevene vru ine. Jedino mjesto kamo se nisam želio vratiti, bila je ku a. Pomisao da ondje sjedim osamljen i bespomo no iš ekujem telefonski poziv do kojeg vjerojatno nikad ne e ni do i, bila je odve deprimiraju a.

Jedino što mi je u tom asu palo na pamet, bilo je da odem vidjeti May Kasaharu. Vratio sam se do ku e, popeo se preko dvorišnog zida i zaputio prema njezinoj ku i. Oslanjaju i se o ogradu napuštene ku e s druge strane prolaza, zurio sam u vrt i skulpturu ptice. May e me sigurno primijetiti ako tu budem stajao. Osim kad nije radila za kompaniju za proizvodnju vlasulja, bila je stalno kod ku e i pozorno motrila na prolaz iz svoje sobe ili se sun ala u dvorištu.

Ali, od May Kasahare nigdje ni traga. Na nebu se nije bilo ni obla ka. Osje ao sam vrelinu ljetnog sunca na vratu. Prodoran miris trave dizao se sa zemlje, prožimaju i moja plu a. Zurio sam u skulpturu ptice i prisje ao se pri a koje mi je ujak nedavno ispri ao o sudbinama onih koji su živjeli u toj ku i. Ali, jedina stvar o kojoj sam doista razmišljao bilo je more, hladno i plavo. Nekoliko sam puta duboko udahnuo. Pogledao sam na sat. Kad sam se ve spremao vratiti ku i, May Kasahara se najzad pojavila.

Polako je došla do mjesta gdje sam stajao. Na sebi je imala kratke hla e od pamuka, plavu havajsku košulju i crvene gumene sandale. Stala je ispred mene. U inilo mi se da se osmjehuje kroz nao ale za sunce.

"Dobar dan, gospodine Ptico Navijalico. Jeste li našli ma ka? Noborua Watayu?"

"Još uvijek nisam", rekoh. "Danas ti je dugo trebalo dok si izišla."

Ruke je zabila u džepove kratkih hla a i zagledala se u daljinu, veselog izraza.

"Dakle, gospodine Ptico Navijalico, ja možda imam puno slobodnog vremena, ali nisam uvar koji od jutra do mraka bdije nad ovim prolazom. I ja imam pokoju obvezu koju moram obaviti. U svakom slu aju, žao mi je. Jeste li me dugo ekali?"

"Ne baš. Zasmetala mi je velika vru ina dok sam tu stajao."

May Kasahara mi se zagledala u lice i potom se namrštila.

"Što nije u redu, gospodine Ptico Navijalico? Izgledate užasno, kao da vas je netko izvukao iz zemlje. Bolje do ite malo ovamo i opustite se u hladu."

Uzela me za ruku i povela u svoj vrt. Pomaknula je platnenu ležaljku u hlad ispod starog hrasta i kazala mi da legnem. Debele olistale grane tvorile su hlad koji je odisao mirisom životnosti.

"Ne brinite se, kao i obi no, u ku i nema nikoga", rekla je. "Prestanite razmišljati i opustite se."

"Moram te zamoliti za jednu uslugu", rekoh.

"Samo recite", odgovorila je.

"Želim da obaviš jedan telefonski razgovor."

Izvadio sam mali notes i kemijsku olovku i zapisao broj Kumikinog ureda. Zatim sam istrгнуo list papira i dao joj ga. Mali notes plasti nih korica bio je topao i vlažan od znoja.

"Želim da nazoveš ovaj broj i pitaš je li Kumiko Okada u uredu, a ako nije, pitaj je li ju er dolazila na posao."

May Kasahara je uzela istrgnuti list papira i pogledala u nj, napu ivši usne. Potom je pogledala u mene.

"Dobro. Ništa ne brinite, pobrinut u se za to. Samo se vi opustite i legnite. Da se niste maknuli. Odmah se vra am."

im je otišla, ispružio sam se koliko sam dug i širok i zatvorio oči. Sav sam se oznojio. Pokušavaju i se koliko-toliko pribitati, osjećao sam kako mi u glavi bubnja, a u želucu kao da mi se zamrsilo klupko špage. Svako malo obuzeo bi me osjećao muškinje. U susjedstvu je vladao potpun mir.

Odjednom mi je palo na pamet da već neko vrijeme nisam čuo pticu navijalicu kako se glasa. Kad sam je posljednji put čuo? Možda prije četiri ili pet dana. Nisam bio siguran. Kad sam toga postao svjestan, njezin kliktao se već neko vrijeme nije čuo. Možda je bila ptica selica pa je promijenila obitavalište. Kad sam o tome malo bolje razmislio, njezino glasanje po čemu sam primjećivati prije otprilike mjesec dana. Otada je svakog dana redovito navijala oprugu našeg malog svijeta. Bilo je to godišnje doba ptice navijalice.

Desetak minuta poslije May Kasahara se vratila. Pružila mi je veliku čašu. Kad sam je prihvatio, zazveckale su kockice leda. Imao sam osjećao da taj zvuk dolazi iz velike udaljenosti. S mjestom na kojem sam se nalazio taj svijet je spajalo nekoliko vrata. Mogao sam ga čuti samo jer su u tom trenutku sva vrata bila otvorena. Ali, bilo je dovoljno da se samo jedna vrata zatvore, i taj zvuk ne bi stigao do mojih ušiju.

"Popijte to", rekla je May. "Limunada. Razbistriće vam misli."

Uspio sam popiti polovicu i vratio joj čašu. Hladna voda je prošla mojim grlom i otekla dublje u tijelo. Ubrzo me prožeo snažan osjećao muškinje. Klupko u želucu počelo se odmotavati i poskakivati sve do grla. Zatvorio sam oči i pokušavaju i nadvladati taj osjećao. Gledao sam Kumiko kako se penje na vlak, držeći i preko ruke svoju bluzu i suknju. Pomislio sam da će biti pametnije ako povratim. Ali, nisam uspio. Nekoliko puta sam duboko udahnuo dok se osjećao muškinje nije postupno izgubio.

"Jeste li dobro?" pitala je May Kasahara.

"Jesam, dobro sam", odgovorih joj.

"Nazvala sam ih", rekla je. "Objasnila sam im da sam joj rođakinja. To je u redu, zar ne?"

"Aha."

"Odgovorili su mi da nije došla na posao, ni danas ni jučer. Jednostavno se nije pojavila, bez riječi i objašnjenja. Ne znaju što bi mislili. Kazali su mi da nije tip osobe koji se tako ponaša."

"Istina je. Nije takav tip."

"Od jučer je nema?"

Kimnuo sam glavom.

"Jadni gospodine Ptice Navijalice", rekla je. "Činilo se da joj je uistinu žao. Stavila je ruku na moje čelo. "Mogu li još što učiniti za vas?"

"Sada trenutno ne", odgovorio sam. "Svejedno ti hvala."

"Smijem li vas nešto pitati? Ili je bolje da vas ništa ne pitam?"

"Samo izvoli, pitaj što god te volja. Premda nisam siguran da ću znati odgovoriti."

"Je li vaša žena pobjegla s drugim muškarcem?"

"Ne znam", iskreno sam joj odgovorio. "I ta mogućnost postoji."

"Sve ovo vrijeme živite zajedno. Zar je moguće da poslije toliko godina ne možete biti sigurni u jednu toliko ozbiljnu stvar?"

Imala je pravo. Zar je moguće da nisam siguran?

"Jadni gospodine Ptice Navijalice", ponovila je. "Voljela bih da vam mogu olakšati, ali obrisati imenom životu ne znam baš ništa."

Ustao sam. Napor koji sam morao učiniti da bih stao na noge bio je mnogo veći i no što sam zamišljao.

"Hvala ti na svemu. Bila si mi od velike pomoći. Sada moram poći. Netko bi mogao nazvati."

"Imajte stignete kući, istuširajte se. Jeste li me čuli? Najprije se istuširajte. Potom se presvucite u istu odjeću. I obrijte se."

"Da se obrijem?" rukom sam dodirnuo bradu. Istina, bio sam se zaboravio obrijati. Uopće mi nije palo na pamet, cijelog tog jutra.

"Sitnice i detalji vrlo su važni, gospodine Ptice Navijalice", May Kasahara je rekla, gledajući i me ravno u oči. "Otiđite kući i dobro se pogledajte u ogledalo."

"Hoću", reko joj.

"Neće vam smetati ako poslije navratim k vama?"

"Baš lijepo", reko. A potom sam dodao: "Štoviše, tvoje društvo mi je od velike pomoći."

May Kasahara je kimnula glavom ne kazavši ništa više.

Vrativši se kući, otišao sam se pogledati u zrcalo. Imala je pravo, izgledao sam užasno. Svukao sam odjeću sa sebe, istuširao se, oprao kosu, obrijao se, oprao zube, dobro istrljao lice losionom i ponovno se pogledao u zrcalo. Učinilo mi se da izgledam malo bolje. Mužnina je gotovo sasvim nestala. Ipak, i dalje osjećao smušeno.

Odjenuo sam kratke hlače i istu polo majicu. Sjeo sam na verandu oslonivši se o stup i promatrao vrt dok mi se kosa sušila. Događaje nekoliko proteklih dana pokušao sam sagledati redom. Najprije me nazvao poručnik Mamiya. Je li to bilo jučer ujutro? Jest, oko toga nema dvojbe. Zatim je Kumiko otišla od kuće. Ja sam joj zatvorio patent-zatvarača na haljini. Tada sam pronašao kutiju od parfema. Nakon toga je došao poručnik Mamiya i ispričao mi svoje udne ratne priče: kako su ga zarobili mongolski vojnici i natjerali da skoči u bunar. Dostavio mi je dar gospodina Honde. Praznu kutiju.

Navečer se Kumiko nije vratila kući. Toga jutra podigla je svoju odjeću iz istionice pokraj postaje i nakon toga jednostavno nestala. Nije se čak pojavila na radnom mjestu. Sve to se dogodilo jučer.

Teško mi je bilo povjerovati da se sve to dogodilo tijekom jednog jedinog dana.

Dok sam razmišljao o tim događajima i činjenicama, odjednom sam se osjetio jako pospano. Nije to bio uobičajeni osjećaj pospanosti. Radilo se o silovitoj, sveprožimajućoj pospanosti. San me hvatao brzinom kojom bi se mogla svući odjeća nekoga tko se tome uopće ne opire. Intuitivno sam otišao u spavaću sobu, svukao sa sebe sve osim gaćica i bacio se na krevet. Pokušao sam vidjeti koliko je sati na budilici na noćnom stolu, ali nisam uspio okrenuti glavu. Sklopio sam oči i istog trena pao u dubok san.

U snu sam zatvarao patent-zatvarača na Kumikinoj haljini. Mogao sam vidjeti njezina glatka bjeloputa leđa. U trenutku kad sam patent-zatvarač povukao do kraja, shvatio sam da to nije Kumiko nego Kreta Kano. Ona i ja bili smo sami u sobi.

Soba je bila jednaka kao i ona u prethodnom snu: apartman starinski uređenog hotela. Na stolu je stajala boca viskija Cutty Sark i dvije čaše. Tu je također bila posuda za led od nehranljive plastike, do vrha puna kockica leda. Netko je prolazio hodnikom i glasno govorio. Nisam uspio razabrati riječi, ali učinilo mi se da taj netko govori stranim jezikom. Sa stropa je visio neupaljen luster. Jedino osvjetljenje u toj mračnoj sobi potjecalo je od zidne svjetiljke. Prozori su bili zastrti teškim zastorima.

Kreta Kano na sebi je imala Kumikinu svijetloplavu ljetnu haljinu s izvezenim pticama. Rub haljine sezao je malo iznad koljena. Kao i obično, njezina šminka bila je u stilu Jacqueline Kennedy. Oko lijevog zapešća imala je par istih narukvica.

"Kako si došla do te haljine?" pitao sam je. "Je li to tvoja haljina?"

Kreta Kano me pogledala i odmahнула glavom. Uvojci u njezinoj kosi ljupko su se njuhali.

"Posudila sam je, ali ne brinite se gospodine Okada, nikome to neće smetati."

"Gdje se nalazimo?" pitao sam je.

Kreta Kano nije mi odgovorila. Kao i prošli put, sjedio sam na rubu kreveta. Na sebi sam imao tamnomodro odijelo i kravatu na to kice.

"Ne morate se ni zbog čega brinuti, gospodine Okada", rekla je Kreta Kano. "Sve će biti u najboljem redu."

I ovog puta je otkopala šalicu na mojim hlačama, izvadila moj penis i stavila ga u usta. Za razliku od prije, nije svukla odjeću sa sebe. Na sebi je sve vrijeme zadržala Kumikinu haljinu.

Pokušao sam se pomaknuti, ali nisam uspio. Imao sam osje aj da je itavo moje tijelo sapeto nevidljivim nitima. Osje ao sam kako moj penis raste u njezinim ustima.

Gledao sam kako se njezini uvojcji njišu i duge umjetne trepavice podrhtavaju. Udaraju i jedna o drugu, njezine su narukvice odzvanjale tupim zvukom. Jezik joj je bio dug i mekan i imao sam osje aj da se poput zmije obavlja oko mojeg penisa. Upravo kad sam osjetio da u svršiti, odmaknula se i po ela me svla iti. Skinula je moj sako, kravatu, košulju, hla e, ga e i nagog me gurnula na krevet. Ona se nije razodjenula. Sjela je na krevet, uzela moju ruku i zavukla je ispod svoje haljine. Na sebi nije imala ga ice. Osje ao sam toplinu njezine vagine. Bila je duboka, topla i jako vlažna. Moji prsti su utonuli u nju.

"Zar Noboru Wataya ne e sti i svakog trena?" pitao sam. "Zar ga ne o ekuješ?"

Umjesto odgovora, Kreta Kano je dodirnula moje elo.

"Opustite se, gospodine Okada, nemojte razmišljati. Mi emo se pobrinuti za to. Prepustite to nama."

"Nama?" zbunjeno sam pitao, ali nije mi odgovorila.

Zatim me Kreta Kano zajahala i rukom uvukla moj penis u sebe. Nakon što sam duboko prodro u nju, po ela je polako miješati kukovima. Dok se ritmi no propinjala, rubovi njezine svijetloplave haljine gociali su moj trbuh i me unožje. Zajahavši me, s haljinom koja je na njoj lepršala, Kreta Kano nalikovala je na golemu gljivu koja se pod okriljem no i probila izme u uvelog liš a i vlati trave i raširila klobuk. Njezina vagina je istovremeno bila i vrela i hladna. Pokušavala me itavog uvu i, usisati u sebe, a u isto vrijeme izbaciti iz sebe. Duboko u njoj, moj pimpek je bio sve ve i i vrš i. Osje ao sam da u ubrzo svršiti. Bio je to vrlo udan osje aj, mnogo druga iji od obi nog seksualnog užitka ili nadražaja. Imao sam dojam da se dio njezine unutrašnjosti pomo u mojeg penisa uvla i polako u mene.

Zatvorenih o iju i blago zaba ene glave, Kreta Kano se nježno dizala i spuštala kao da sanja. Mogao sam vidjeti kako joj se pod haljinom prsa nadimaju i spuštaju sa svakim udahom i izdahom. Nekoliko pramenova padalo joj je preko ela. Imao sam osje aj da plutam usred golema mora. Zatvorio sam o i i osluškivao, o ekuju i da za ujem šum valova što me zapljuskuju po licu. Tijelo mi se kupalo u toploj oceanskoj vodi. Plima je polako nailazila i odnosila me sve dalje. Odlu io sam postupiti onako kako me Kreta Kano savjetovala i ne razmišljati ni o emu. I dalje žmire i, prepustio sam se struji.

Iznenada sam shvatio da je u sobi zavladao potpun mrak. Pokušao sam se osvrnuti oko sebe, ali nisam mogao razabrati gotovo ništa. Ni zidna svjetiljka više nije svijetlila. Jedino sam mogao naslutiti obrise svijetloplave haljine koja se njihala preda mnom. "Zaboravi na sve", rekla je, ali to nije bio glas Krete Kano. "Zaboravi na sve. Opusti se, ja u u initi sve ostalo. Svi smo nastali iz toplog blata i prije ili poslije u toplo blato se vra amo."

Bio je to glas one žene koja me nazvala dok sam kuhao špagete. Tajanstvena žena s druge strane telefonske veze sada me zajahala i stopila se s mojim tijelom. I ona je na sebi imala Kumikinu haljinu. Ona i Kreta Kano su jednog trena zamijenile mjesta a da toga nisam bio svjestan. Pokušao sam nešto re i. Nisam znao što e izi i iz mojih usta, ali barem sam pokušao govoriti. No bio sam odve zbunjen i nisam uspio ništa kazati. Jedino sam uspio izdahnuti topao zrak. Otvorio sam o i i pokušao vidjeti lice žene koja je bila na meni, ali u sobi je bilo odve mra no.

Nije mi više ništa rekla. Umjesto toga, po ela je sve pohotnije miješati i uvijati kukovima. Njezino nježno meso vrsto je obavijalo moj penis. Bio je to samosvojan organ koji je živio svoj vlastiti život. Negdje iza nje, ili mi se to možda samo u inilo, uo sam kako netko otvara vrata. Nešto bijelo je zasvjetlucalo u tami. Možda je posuda za led na stolu zasvjetlucala zbog svjetlosti iz hodnika. Ili je to bio odsjaj oštrog sje iva. Nisam više mogao razmišljati. Postojala je jedna jedina stvar koju sam mogao u initi. Svršio sam.

Istuširao sam se i ru no oprao spermom umrljane ga e. Baš krasno, pomislio sam. Uop e mi nije bilo jasno kako sam mogao doživjeti poluciju u tako teškim trenucima u životu.

Opet sam navukao iste ga e i još jednom sjeo na verandu, gledaju i u vrt. Treperava svjetlost sunca obasjavala je itav vrt, odbijaju i se i lome i od so nih zelenih vlati trave. Zahvaljaju i kiši od prije nekoliko dana, pojedini dijelovi vrta su obrasli u bujni korov.

Opet Kreta Kano. Doživio sam dvije polucije u svega nekoliko dana, i oba puta bila je u pitanju Kreta Kano. Nijednom nisam pomislio da želim spavati s njom. Takva želja se uop e nije pojavila u mojim mislima. A oba puta sam bio u toj sobi, i tijela su nam bila isprepletana. Što je uop e mogao biti razlog tome? I tko je bila ta žena koja mi je telefonirala i koja je uzela njezino obli je? O ito, poznavala me, a prema njezinim rije ima, i ja nju. Pokušao sam se prisjetiti svih žena s kojima sam u životu imao seksualne odnose, ali nijedna od njih nije bila ona. Ipak, nešto u njoj ili oko nje inilo mi se jako poznato. I to me jedilo.

Svojevrsno sje anje i uspomena željeli su svom silinom izbiti van. Mogao sam to osjetiti, kako nadiru. Sve što mi je trebalo bila je neka naznaka, neko polazište. Da mogu povu i tu malenu nit, sve bi se razmrsilo, otkrilo. Zagonetka je ekala da je riješim, ali nikako nisam uspijevaio prona i tu tanku nit.

Naposljetku sam odustao. "Zaboravi na sve. Opusti se, ja u u initi sve ostalo. Svi smo nastali iz toplog blata i prije ili poslije u toplo blato se vra amo."

Prošlo je šest sati, ali nitko nije nazvao. Jedino me May Kasahara došla posjetiti. Bila je žedna i poželjela je popiti malo piva. Iz hladnjaka sam izvadio limenku piva i nato io dvije aše. Bio sam gladan, pa sam napravio sendvi stavivši izme u dvije kriške kruha nekoliko šnita praške šunke i komadi e zelene salate. Kad me vidjela kako jedem, May je rekla da bi željela takav sendvi . Napravio sam jednak sendvi i za nju. Jeli smo u tišini i pili pivo. Svako malo sam pogledavao prema zidnom satu.

"Zar u ku i nemate televizor?" upitala je.

"Nemamo televizor", odgovorio sam.

Blago je iskrivila usta. "Tako sam i mislila. Zar ne volite televizijske programe?"

"Nije da ih ne volim. Ali, mogu i bez njih."

May Kasahara nije ništa odgovorila, samo je nekoliko minuta razmišljala o onome što sam joj rekao.

"A koliko ste godina u braku, Ptico Navijalico?"

"Šest", odgovorio sam.

"I tako šest godina živite bez televizora?"

"Aha. Najprije nismo imali novca da ga kupimo. A onda smo se naviknuli na život bez njega. Tiho je i ugodno bez televizora..."

"Rekla bih da ste vas dvoje bili jako sretni."

"Zašto tako misliš?"

Licem joj je prešla grimasa.

"E pa, ja ne bih mogla živjeti bez televizora ni jedan jedini dan."

"Zato što nisi sretna?"

May Kasahara nije odgovorila na moje pitanje.

"Sada je Kumiko otišla pa vjerojatno više niste sretni. Ptico Navijalico?"

Kimnuo sam glavom i otpio gutljaj piva.

"Tako nekako", odgovorio sam joj. Doista je bilo tako.

Stavila je cigaretu izme u usana i uvježbanim pokretom kresnula šibicu. "A sad, gospodine Ptico Navijalico", rekla je, "želim da mi kažete cijelu istinu. Što mislite, jesam li ružna?"

Spustio sam ašu s pivom i zagledao se u lice May Kasahare. Sve vrijeme dok sam s njom razgovarao, neodre eno sam razmišljao o nekim drugim stvarima. Na sebi je imala nekoliko brojeva ve u crnu majicu bez rukava i kad bi se nagnula naprijed, ukazala bi se blaga ispup enja njenih još nerazvijenih dojki.

"Ali ti uop e nisi ružna", rekoh joj. "Sasvim sigurno. Zašto me to pitaš?"

"Zato što mi je bivši de ko stalno govorio da sam jako ružna i da uop e nemam sise."

"De ko s kojim si doživjela nesre u na motoru?"

"Aha, on."

Promatrao sam May Kasaharu kako polako otpuhuje dim cigarete. "Mladi i koji još nisu dovoljno odrasli govore takve blesave stvari. Oni ne znaju to no izraziti ono što osječaju, zato govore i ponašaju se suprotno od onoga što misle. Tako nepotrebno povreduju osječaj djevojaka, ali i same sebe. Ali, ti ni slučajno nisi ružna. Štoviše, mislim da si jako lijepa. Pri tome ti ne laskam."

May Kasahara je neko vrijeme razmišljala o onome što sam joj rekao. Pepeo cigarete istresla je u praznu limenku.

"Je li vaša supruga lijepa?"

"Hmm. Teško mi je to reći. Neki bi rekli da jest, neki drugi da nije. Stvar je ukusa..."

"Shvaćam", rekla je. Noktima je kvrckala po kosači, s izrazom dosade na licu.

"A što je s tvojim prijateljem s motorom?" upitao sam je. "Zar se više ne viđate?"

"Ne, više se ne viđamo", rekla je May Kasahara, dodirujući prstom ožičnjak pokraj lijevog oka. "Nikad ga više neću vidjeti, to je sigurno. Više nego sigurno. Mogla bih se kladiti u mali prst. Ali, radije ne bih govorila o tome. Znaite, neke stvari, kad ih izgovorite, zvuče lažno. Znaite o čemu govorim, Ptico Navijalico?"

"Mislim da znam", rekoah. Tada sam pogledao telefon u dnevnoj sobi. Stajao je na stolu, obavljen tišinom. Podsjećao me na neko stvorenje iz morskih dubina koje se pretvara da je mrtva stvar, vrebajuć i svoju žrtvu.

"Jednog dana ću vam ispričati sve o tome, Ptico Navijalico, ali ne sada. Kad se budem osjećala spremnom za to."

Pogledala je na sat. "Moram se vratiti kući. Hvala na pivu."

Gledao sam je kako prelazi travnjakom. Gotovo pun Mjesec širio je svoju svjetlost prema Zemlji. Gledajući u pun Mjesec, sjetio sam se da se bliži dan Kumikine mjesečnice. Ali, to vjerojatno više nema nikakve veze sa mnom. Od te pomisli osjetio sam oštru bol u prsima. Njezina jačina zatekla me nesprennog. Podsjećala je na tugu.

Rukama se držeći i za zid, May Kasahara se okrenula i pogledala me. "Kažite mi. Ptico Navijalico, vi i dalje volite Kumiko, zar ne?"

"Mislim da je volim."

"Premda je možda otišla s drugim muškarcem? A ako bi vam rekla da se želi vratiti, biste li ju primili?"

Ispustio sam dubok uzdah. "To je prilično teško pitanje", rekoah. "Morao bih o tome dobro razmisliti."

"Oprostite što guram nos gdje mu nije mjesto", rekla je May Kasahara, jedva ujno pucketajući i jezikom. "Nemojte se ljutiti na mene. Jednostavno pokušavam nešto naučiti. Želim znati što to zna i jednoj ženi kad napusti muža. Postoji jako mnogo stvari koje ne znam."

"Ne ljutim se", rekoah. Tada sam ponovno pogledao puni Mjesec.

"Dobro, kad je tako, Ptico Navijalico, uvajete se. Nadam se da će vam se žena vratiti i da će sve opet biti u redu." Krećući se nevjerojatnom lakoćom, May Kasahara je preskočila zid i išla u ljetnu noć.

Nakon što je May Kasahara otišla, opet sam ostao sam. Sjedio sam na verandi i razmišljao o pitanjima koja mi je postavila. Ako je Kumiko imala ljubavnika s kojim je nekamo otišla, unatoč svemu, da li bih je ponovno primio natrag? Nisam znao odgovor. Uistinu ga nisam znao. Postojalo je jako mnogo stvari koje nisam znao.

Iznenada je telefon zazvonio. Moja ruka se pokrenula i podignula slušalicu.

S druge strane čuo sam ženski glas.

"Ovdje Malta Kano", predstavila se. "Ispričavam se što vas zovem ovako kasno, gospodine Okada, ali moram vas nešto pitati. Jeste li sutra možda slobodni?"

Nisam imao nikakvih planova i bio sam sasvim slobodan, pa sam joj tako i odgovorio.

"U tom slučajju, možemo li se naći sutra popodne?"

"Ima li to neke veze s Kumiko?"

"Vjerujem da ima", rekla je Malta Kano, pažljivo biraju i rije i. "Po svemu sude i pridružiti se nam se i Noboru Wataya."

Telefonska slušalica mi je zamalo ispala iz ruke kad sam to čuo. "Hoćete re i da ćemo se nas troje na i radi razgovora?"

"Da, vjerujem da je riječ upravo o tome", rekla je Malta Kano. "Sadašnja situacija nalaže nam da postupimo tako. Žao mi je, ali ne mogu vam dati detaljnije informacije preko telefona."

"Shvaćam", rekoh. "Dobro kad je tako."

"Hoćemo li se na i u jedan poslijepodne? Na istom mjestu gdje smo se i prije sreli, u kavani Hotela Pacifik u Shinagawi?"

"U jedan poslijepodne u kavani Hotela Pacifik u Shinagawi", potvrdio sam i prekinuo vezu.

May Kasahara me nazvala u deset sati uvečer. Nije mi imala ništa posebno za re i, jednostavno je željela razgovarati s nekim. Pretresali smo bezazlene teme. "Recite mi, Ptice Navijalico", upitala je na kraju razgovora, "je li bilo dobrih vijesti otkad sam otišla?"

"Nemam dobrih vijesti", rekoh joj. "Baš nijedne."

3

Izlaganje Noboru Wataya

Priča o majmunima s govornog otoka

U kavanu sam stigao deset minuta prije, ali Noboru Wataya i Malta Kano već su sjedili za stolom i čekali me. Upravo je u tijeku bila pauza za ručak, pa se unutra nalazila gomila ljudi, ali odmah sam ugledao Maltu Kano. Nema baš mnogo žena koje u sunčano ljetno poslijepodne nose crven plastični šešir. Vjerojatno je to bio isti crveni šešir koji je imala na glavi onoga dana kad smo se upoznali, osim ako nije imala istavu kolekciju šešira istog oblika i boje. Bila je ukusno i jednostavno odjevena: ispod lanene jakne kratkih rukava nosila je pamučnu košulju bez ovratnika. Oba komada odjeće su bili sasvim bijeli i savršeno izgledali. Na sebi nije imala ni najmanji ukras, a nije bila ni našminkana. Jedino je crveni plastični šešir odudarao od svega ostalog na njoj, kako bojom tako i materijalom od kojeg je bio izrađen. Kao da je čekala da se pojavim, skinula je šešir tek nakon što sam sjeo za stol i odložila ga kraj žute kožne torbice. Naručila je tonik, ali ga kao i prethodni put nije ni dotaknula. Tekućina je ispuštala mjehuriće kao da se greškom našla u čaši, pa se zbunjeno pitala što tu radi.

Noboru Wataya imao je na glavi sunčane naale tamnozelenih stakala. Kad sam sjeo za stol, skinuo ih je, neko se vrijeme zagledao u njih, i potom ih ponovno stavio na oči. Na sebi je imao sasvim novu bijelu majicu s ovratnikom, a preko nje tamnomodru pamučnu sportsku jaknu. Ispred njega je stajala čaša s hladnim pićem, ali ga o čito nije ni taknuo.

Naručio sam kavu i otpio gutljaj hladne vode.

Neko smo vrijeme svo troje šutjeli. Noboru Wataya se držao kao da uopće nije primijetio da sam sjeo za stol. Da bih se uvjerio da nisam proziran, stavio sam ruku na stol i promatrajući je, nekoliko je puta okrenuo. Prišao je konobar, stavio šalicu ispred mene i ulio

kavu. Nakon što je otišao, Malta Kano je jedva ujno pro istila grlo, kao da provjerava je li mikrofon uključen, ali i dalje je šutjela.

Prvi je progovorio Noboru Wataya.

"Imam jako malo vremena, zato neka ovaj razgovor bude što je moguće konkretniji i izravniji." Inilo se kao da je te riječi i uputio zdjelici za šer od nehrastu aju egelika koja je stajala nasred stola, ali, naravno, bile su upućene meni. Zdjelica za šer bila je tek nijemi posrednik preko kojeg je mogao uputiti svoj govor.

"O čemu to trebamo razgovarati što je moguće konkretnije i izravnije?" pitao sam bez velikog snebivanja.

Najzad je Noboru Wataya skinuo sunčane naočale, sklopio ih i odložio na stol i pogledao u mene. Prošlo je više od tri godine otkako sam ga posljednji put sreo i razgovarao s njime. Na njemu nisam mogao uočiti ni najmanju promjenu, vjerojatno zbog toga što sam njegovu facu jako često viđao u raznim medijima. Pojedine vrste informacija probijaju se u svijest bez obzira na to jesu li to ljudi tražili ili ne, baš kao što se dim uvlači u oči.

Prisiljen da se sada s njim suočim licem u lice, promatrajući ga izbliza i detaljnije, primijetio sam koliko se u protekle tri godine promijenio. Onaj njegov gotovo nepokretan, zamagljen pogled koji mi je pri našem prvom susretu toliko zasmetao, sada je bio negdje duboko potisnut i zamijenilo ga je nešto svjetlucavo i umjetno. Noboru Wataya uspio je pronaći novu, mnogo profinjeniju masku. I to ne samo masku, nego možda čak novu kožu. Bez obzira na to je li bila riječ o maski ili koži, čak i ja sam morao priznati da zrači vrstom privlačnosti. I tada sam u trenutku shvatio. Gledati u njegovu lice bilo je isto što i gledati u televizijski ekran. Govorio je i pravio pokrete poput ljudi s televizije, kao da nas je razdvajala staklena pregrada. Ja sam bio s jedne, on s druge strane.

"Naravno, o Kumiko. Uvjeren sam da si i ti toga svjestan", rekao je Noboru Wataya. "Ona inu na koji vas dvoje mislite razriješiti vaše sadašnje stanje."

"Razriješiti naše sadašnje stanje?" ponovio sam, podignuvši šalicu s kavom i otpivši gutljaj. "Možeš li biti malo konkretniji?"

Noboru Wataya pogledao je u mene tupim, bezizražajnim pogledom. "Da budem malo konkretniji? Kumiko je pronašla drugog muškarca. Ona te ostavila. Uvjeren sam da ne želiš da takva situacija potraje u nedogled. To nikome ne bi donijelo ništa dobro."

"Kumiko je pronašla drugog muškarca?" upitao sam.

"Molim vas, samo jedan tren", upala je u razgovor Malta Kano. "Ovakva vrsta razgovora ima svoj red. Gospodine Wataya, gospodine Okada, jako je važno da krenemo utvrđenim redom."

"Ja ne gledam na stvari tako", kazao je Noboru Wataya sasvim ravnodušnim glasom. "Na kakav to red mislite? U ovakvoj vrsti razgovora nema utvrđenog reda."

"Pustimo ga, neka on prvi govori", kazao sam Malta Kano. "Poslije možemo poredati stvari, ako to uopće ima ikakvog smisla."

Malta Kano se nekoliko trenutaka zagledala u mene blago napuštajući usne i potom kimnula glavom.

"Slažem se", rekla je. "Izvolite, kažite što imate, gospodine Wataya."

"Kumiko je pronašla drugog muškarca", počeo je, "i otišla s njim. To veš samo po sebi objašnjava mnogo toga. To znači da nema nikakvog smisla da i dalje ostane u braku. Na sreću, nemate djece ni materijalnih dobara koja biste morali dijeliti. Sve se može vrlo brzo srediti. Jednostavno, ona se povlači iz postojećeg braka i vaše bračne zajednice. Jedino trebate potpisati dokumente koje će pripremiti odvjetnik koji se time bavi. Da me slušajno ne bi pogrešno razumio, dodati u još i ovo: s ovim što sam sada iznio slažu se svi u obitelji Wataya."

Prekrižio sam ruke na prsima i nakratko se zamislio nad njegovim riječima.

"Prije svega, imam nekoliko pitanja", rekoh. "Kako znaš da Kumiko ima ljubavnika?"

"Sama mi je to rekla", hladno je odgovorio Noboru Wataya.

Zbunio sam se, pa nisam znao što bih mu odgovorio. Spustio sam ruke na stol i neko vrijeme šutio. Bilo mi je teško povjerovati da bi se o takvim intimnim stvarima Kumiko baš njemu povjerila.

"Nazvala me prije otprilike tjedan dana i kazala mi da me želi vidjeti i posavjetovati se sa mnom", nastavio je Noboru Wataya. "Našli smo se i sasvim otvoreno popri ali. Tada mi je Kumiko priznala da ima drugoga." Prvi put u nekoliko posljednjih mjeseci osjetio sam snažnu želju da zapalim cigaretu. Naravno, cigarete nisam imao. Otpio sam gutljaj kave i vratio šalicu na tanjuri .

"Nakon toga je otišla ku i", dodao je.

"Shva am", odgovorio sam. "Kumiko je pronašla ljubavnika. I obratila se tebi za savjet. Teško mi je u to povjerovati, ali vjerujem da mi ne bi govorio neistinu kad su u pitanju krajnje ozbiljne stvari."

"Naravno da govorim istinu", odgovorio je Noboru Wataya, osmjehnuvši se ironi no.

"Je li to sve što si mi imao za re i? Kumiko je našla novog ljubavnika i ja bih zbog toga trebao pristati na razvod?"

Noboru Wataya je jedva primjetno kimnuo glavom, kao da pokušava uštedjeti snagu.

"Nadam se da se sje aš kako sam ja još od prvog dana bio protiv toga da se Kumiko uda za tebe. Nisam se želio miješati u to jer sam smatrao da me se ne ti e, ali sada sam uvjeren da je bilo pametnije da sam se tome odmah usprotivio." Otpio je gutljaj vode i vratio ašu na stol. Potom je nastavio. "Od onog dana kad sam te upoznao, znao sam da ne eš uspjeti u životu. U tebi nisam vidio ni najmanju želju ili namjeru da ostvariš karijeru i uspiješ u životu ili ak postaneš poštovan i ugledan ovjek. Od prvog dana sam znao da ni u jednoj namjeri ne eš uspjeti dokraja. Sve ega se dotakneš ostaje nepotpuno, nedovršeno. Pokazalo se da sam imao pravo. Ima ve šest godina da ste ti i moja sestra u braku, i što si postigao za to vrijeme? Baš ništa. Imam li pravo? Jedina stvar koju si u tih šest dugih godina uspio posti i, bilo je da napustiš posao i Kumiko uništiš život. Sada si nezaposlen i nemaš nikakve planove za budu nost. U tvojoj glavi su obi ne trice i ku ine.

Zašto se Kumiko spetljala baš s tobom, ni dan-danas mi nije jasno. Možda je povjerovala da su trice i ku ine u tvojoj glavi mnogo zanimljivije nego što jesu. Ali, trice i ku ine su ipak bezvrijedne stvari, koještarije. Vaša bra na zajednica bila je još od prvog dana osu ena na neuspjeh. To ne zna i kako mislim da je Kumiko savršena. Ona je hirovita osoba još od djetinjstva, zbog raznoraznih razloga... Vjerujem da se baš zbog toga privremeno vezala za tebe. Ali i to je prošlo. U svakom slu aju, najpametnije je da što prije okon amo tu stvar. Moji roditelji i ja pobrinut emo se za Kumiko. Ti se više nemoj miješati u to. I nemoj je ni pokušati tražiti. Samo možeš izazvati još ve e probleme. Najpametnija stvar koju možeš u initi jest da zapo neš novi život na nekom drugom mjestu. To e biti najbolje za obje strane."

Kako bi nazna io da je završio sa svojim izlaganjem, Noboru Wataya ispio je vodu iz aše, pozvao konobara i zamolio ga da je ponovno napuni.

"Imaš li još što za re i?" pitao sam ga.

Noboru Wataya odmahnuo je glavom.

"U tom slu aju", obratio sam se Malti Kano, "kakav bi bio ispravan redoslijed ove diskusije?"

Malta Kano izvadila je iz torbice bijeli rup i i njime obrisala kutove usana. Potom je podignula svoj crveni plasti ni šešir i stavila ga na torbicu.

"Sigurna sam da je ovo velik šok za vas, gospodine Okada", rekla je. "Vjerujte mi, i meni jako teško pada što o ovim stvarima moram s vama razgovarati ovako otvoreno, licem u lice. Nadam se da to shva ate." Noboru Wataya pogledao je na svoj sat žele i tako naglasiti da se Zemlja i dalje okre e, a on gubi dragocjeno vrijeme.

"Dakle, sasvim je jasno", nastavila je Malta Kano, "da moramo govoriti što sažetije i izravnije. Gospo a Okada došla me vidjeti i pritom zatražila savjet od mene."

"Na moju preporuku", dodao je Noboru Wataya. "Kumiko je došla k meni da bi se posavjetovala zbog ma ka i ja sam je uputio na Maltu Kano."

"Je li to bilo prije no što smo se nas dvoje upoznali, ili poslije?" upitao sam Maltu Kano.

"Prije", odgovorila je.

"U tom slu aju", rekoh, "doga aji su se zbili otprilike ovim redoslijedom. Kumiko je za vas ula od Noboru Wataye i došla se posavjetovati zbog ma ka. Onda mi je, iz nekog meni

još uvijek nepoznatog razloga, zatajila da se već vidjela s vama. Štoviše, nagovorila me da se na em s vama, što sam i učinio, na ovom istom mjestu. Imam li pravo?"

"Uglavnom je tako", rekla je Malta Kano malo oklijevajući. "Moj prvi razgovor s gospođom Okada ticao se isključivo o njoj. Naslutila sam me utim da je u pitanju nešto puno ozbiljnije i zbog toga sam vas željela upoznati i popričati osobno s vama. Potom sam se još jednom sreća s gospođom Okada jer sam joj morala postaviti neka intimnija pitanja."

"Tom zgodom vam je Kumiko rekla da ima ljubavnika?"

"Tako je. Ukratko, to je bitava priča. Uzimaju i u obzir dane okolnosti, ne mogu vam reći ništa više", zaključila je Malta Kano.

Uzdahnuo sam. Naravno, znao sam da to ni čemu ne služi, ali jednostavno sam osjetio potrebu da duboko uzdahnem.

"Zna li, Kumiko je u vezi s tim muškarcem već neko vrijeme?"

"Otprilike dva i pol mjeseca ili tako nekako."

"Dva i pol mjeseca?" kazao sam. "Kako je moguće da za sve to vrijeme baš ništa ne primijetim?"

"Zato što vi gospodine Okada niste ni najmanje posumnjali u svoju ženu", rekla je Malta Kano.

Kimnuo sam glavom.

"Istina je, nijednom mi to nije palo na pamet. Ne mogu povjerovati da mi je Kumiko toliko spretno lagala, i još uvijek mi je u to teško povjerovati."

"Bez obzira na posljedice, uvijekova sposobnost da ima bezgranično povjerenje u drugu osobu jedna je od najdivnijih karakternih osobina koju može posjedovati."

"Obična budalaština", prokomentirao je Noboru Wataya.

Konobar je prišao i u moju šalicu dolio još kave. Djevojka za susjednim stolom glasno se nasmijala.

"Dakle, što je osnovna svrha ovog sastanka?" upitao sam gledajući u Noboru Watayu. "Zašto smo se nas troje ovdje sastali? Da biste me nagovorili da se pristanem razvesti od Kumiko? Ili možda postoji koji drugi, važniji razlog? Ono što si maloprije rekao doista zvuči logično, ali meni je mnogo toga i dalje nejasno. Tvrdiš da Kumiko ima drugog muškarca i da me zbog toga ostavila. Pa kamo je otišla? Što tamo radi? Je li sama ili je s njim? Zašto Kumiko nije stupila u vezu sa mnom? Ako je istina da ima drugog muškarca, onda mogu razumjeti situaciju. Ali, ne mogu povjerovati da je to istina sve dok mi ona osobno to ne kaže. Shvaćaš li što ti govorim? Jedini koji se broje u cijeloj toj priči smo Kumiko i ja. Mi trebamo porazgovarati i odlučiti što ćemo dalje. Ti nemaš nikakve veze s nama."

Noboru Wataya je našao hladnog čaja, koji nije ni okusio, pomaknuo u stranu.

"Mi smo se ovdje sastali da bismo te upoznali s činjenicama", kazao je. "Zamolio sam gospođu Kano da i ona dođe vjerujući da je od pomoći ako je i netko treći prisutan. Ne znam tko je Kumikin ljubavnik niti znam gdje se ona sada nalazi. Kumiko je odrasla osoba i može reći što želi. Ali, sve i da znam gdje je, sigurno ti ne bih rekao. Ona ti se nije javila zato što ne želi razgovarati s tobom."

"Baš me zanima o čemu je to htjela razgovarati nasamo s tobom. Ti i ona niste nikada bili osobito bliski, obojica to jako dobro znamo."

"Ako ste ti i ona bili toliko bliski kao što tvrdiš, zašto je počela spavati s drugim muškarcem?" uzvratilo je Noboru Wataya.

Malta Kano blago se nakašljala.

"Kumiko mi je priznala da je u vezi s drugim muškarcem", Noboru Wataya je nastavio. "I da jednom zauvijek želi rašistiti stvari. Ja sam joj savjetovao da se razvede od tebe. Potvrdila mi je da i o tome ozbiljno razmišlja."

"Je li to sve?" pitao sam.

"A što bi to drugo još trebalo biti?"

"Neke stvari jednostavno ne shvaćam" rekao sam. "Teško mi je povjerovati da bi ti se Kumiko obratila zbog toliko važnog i intimnog problema. Ti si posljednja osoba na svijetu kojoj bi se obratila za savjet. Ili bi sama donijela odluku ili bi razgovarala sa mnom. Mora biti

da je u pitanju nešto sasvim tre e. Ako je poželjela nasamo razgovarati s tobom, onda je to bilo zbog ne ega što nema nikakve veze s nama dvoma."

Noboru Wataya se jedva primjetno osmjehnuo. Bio je to slab, hladan osmijeh, poput oštrog mjese evog srpa u zoru.

"Nesvjesno si pokazao tko si i kakav si ovjek", rekao je slabim ali dovoljno jasnim glasom.

"Pokazao sam tko sam i kakav sam ovjek?" ponovio sam.

"Siguran sam da shva aš što ti govorim", kazao je. "Tvoja je žena sada u krevetu s drugim muškarcem. Ostavila te, a ti sada pokušavaš okriviti mene zbog toga. Nikad nisam uo ništa gluplje. Samo da znaš, ja nisam došao ovamo da bih tek tako tra io vrijeme s tobom. Došao sam jer to smatram svojom dužnoš u. Za mene je to obi an gubitak vremena. Kao da bacam sol u more."

Nakon što je ušutio, zavladao je nelagodna tišina.

"Znaš li za pri u o majmunima s govnavog otoka?" upitao sam Noborua Watayu.

Odmahnuo je nezainteresirano glavom. "Nikad uo."

"Negdje, u nekom dalekom dijelu svijeta postoji govnavi otok bez imena. Nevažan otok koji nije vrijedan imena. Govnavi otok koji i svojim izgledom nalikuje na veliko govno. Na tom otoku rastu palme govnavog izgleda. Na tim palmama rastu kokosi koji govnavo vonjaju. Govnavi majmuni žive u krošnjama tih palmi i vole jesti te kokose koji govnavo vonjaju, nakon ega seru najsmrdljivija mogu a govna. Govna padaju na tlo i tvore goleme hrpe izmeta dok palmina stabla koja rastu iz njih izgledaju još govnavija. To je ciklus koji se neprekidno ponavlja."

Ispio sam ostatak kave.

"Dok sjedim ovdje i gledam u tebe," nastavio sam, "odjednom sam se sjetio te pri e o govnavom otoku. Poruka pri e je sljede a: odre ena vrsta govnavosti, odre ena vrsta mrtvila, odre ena vrsta ružno e šire se sve više hrane i se sami sobom. Kad jednom prerastu odre eni stupanj, nitko ih više ne može zaustaviti, ma koliko se svi zajedno trudili."

Lice Noborua Wataye bilo je sasvim bezizražajno. Hladan osmijeh je nestao, ali nisam mogao primijetiti da je imalo ljutit ili uzrujan. Jedino sam vidio malu okomitu boru koja mu se urezala izme u obrva. Nisam se mogao sjetiti jesam li je ikad prije primijetio.

"Shva aš li što ti govorim?" nastavio sam. "Ja to no znam kakav si ti soj ljudi. Za tebe sam obi na ništarija. Misliš da me možeš zgnje iti kad god poželiš. Ali, ni to nije baš toliko jednostavno. Može biti da sam za tebe i tvoj sustav vrijednosti obi na ništarija. Ali, nisam toliko glup koliko misliš da jesam. Ja jako dobro znam što se krije ispod te tvoje maske uljudnosti koju stavljaš u javnosti i za nastupe na televiziji. Ja znam tvoju tajnu. Kumiko i ja je znamo. Oboje znamo što se krije ispod te maske. Da to želim, mogao bih te raskrinkati pred itavom javnoš u. Mogao bih iznijeti pravu istinu o tome tko si. Možda bi potrajalo, ali uspio bih. Možda jesam nitko i ništa, ali nisam vre a pijeska. Ja sam ljudsko bi e od krvi i mesa. Ako me tko udari, ja mu uzvratim. Bit e ti pametnije da jednom zauvijek to zapamtiš."

Noboru Wataya nastavio me netremice gledati svojim bezizražajnim licem. Imao sam osje aj da u mene gleda obi an kamen. Sve što sam rekao bio je obi an blef, pucanj u prazno. Nisam znao tajnu Noborua Wataye. Da u sebi krije nešto duboko zatomljeno i izobli eno nije bilo teško shvatiti. Ja uop e nisam znao što je to, no inilo se da su moje rije i pogodile ravno u metu. Vidio sam to na njegovom licu. Nije mi odgovorio onako kako je uvijek inio sa suparnicima u televizijskim diskusijama. Nije se pokušao narugati mojim rije ima ili se razra unati sa mnom. Nije se pokušao ak ni opravdati. Sjedio je sasvim nepokretno i bezizražajno.

Odjednom se na licu Noborua Wataye po ela doga ati jako udna promjena. Malo-pomalo po eo se crvenjeti. Ali, i to se dogodilo na jako udan na in. Na pojedinim dijelovima lica izbili su mu tamnocrveni pe ati, a na drugima se pojavile blijedocrvene mrlje. Njegova faca me podsjetila na šumu u jesen gdje se razne nijanse i boje bjelogori nog i crnogori nog drve a miješaju i preple u.

Iznenada, ne izgovorivši više ni rije , Noboru Wataya je ustao od stola, iz džepa sakoa izvadio sun ane nao ale i stavio ih. udnovata mješavina tamnocrvenih i svijetlocrvenih

mrlja širila se njegovim licem. Malta Kano je ostala nepomično sjediti i nije progovorila ni riječi. Ja sam sjedio sasvim ravnodušno. Noboru Wataya otvorio je usta da mi nešto kaže, ali se istog trena predomislio. Jednostavno se okrenuo i bez pozdrava otišao.

Nakon što je Noboru Wataya otišao, Malta Kano i ja smo neko vrijeme šutjeli. Odjednom sam osjetio kako me svladao umor. Prišao je konobar i ponudio da dolije kavu u moju šalicu, ali sam odbio. Malta Kano je podignula crveni šešir sa stola i zagledala se u njega prije nego što ga je spustila na stolicu do sebe.

U ustima sam osjetio gorak okus. Pokušao sam ga isprati s nekoliko gutljaja vode, ali neuspješno.

Poslije nekog vremena Malta Kano je progovorila.

"Katkad je potrebno pustiti da osjeća aji izbiju iz nas. Inače može doći i do zastoja unutrašnje struje. Sigurna sam da se osjeća bolje nakon što ste rekli ono što vam je ležalo na srcu."

"Donekle", odgovorio sam. "Ali, time se ništa nije riješilo. Baš ništa."

"Vi ne volite gospodina Watayu, zar ne, gospodine Okada?"

"Kad god razgovaram s tim tipom, uvijek imam osjećaj jezive praznine u sebi. Svaki predmet u koji pogledam izgleda mi isprazno. Zašto je to tako, ne bih vam znao objasniti. Osjećaju i se tako, po nemogućnosti i vladati se onako kako se u normalnim okolnostima nikada ne bih ponašao. Štoviše, poslije toga se osjećam još gore. Volio bih da ga nikad više u životu ne moram sresti, ništa me ne bi učinilo sretnijim."

Malta Kano odmahнула je glavom.

"Nažalost, bojim se da ćete se ubuduće morati sretati s gospodinom Watayom, i to prilikom nečega. To je nešto što ne možete izbjeći."

Vjerojatno je imala pravo. Ne mogu ga tek tako izbaciti iz svoga života. Podignuo sam ašu i otpio još jedan gutljaj vode. Odakle li je samo potjecao taj gorki okus u mojim ustima?

"Samo bih vas jednu stvar pitao", kazao sam. "Na kojoj ste vi strani u ovom slučaju? Mojoj ili Noboru Wataye?"

Malta Kano nalaktila se na stol i prstima priljubila dlanove držeći ih ispred lica.

"Ni na kojoj", odgovorila je. "U ovom slučaju ne postoje strane. Nema ih. Ovo nije slučaj u kojem postoji gore i dolje, lijevo i desno, prednja i stražnja strana."

"Zvuči kao kakva zen pouka", rekoh. "Zanimljivo kao na primjer razmišljanja, ali ne i da bi se bilo što objasnilo."

Kimnula je glavom. Prstima priljubljenih dlanova sada je razdvojila i pod blagim kutom uperila ih u mene. Imala je malene, lijepo oblikovane dlanove.

"Znam da ovo što vam govorim ne zvuči odveć uvjerljivo. Uopće vas ne krivim što ste ljutiti. Ali i da vam kažem neke stvari, one vam sada ne bi koristile. Štoviše, samo bi negativno djelovale. Morate pobijediti vlastitim snagama. Vlastitim rukama."

"Nešto poput *Porijekla vrsta posredovanjem prirodne selekcije*", rekoh osmjehujući se. "Ako te tko udari, uzvрати udarac."

"Upravo tako", složila se Malta Kano. A tada, krajnjom pažnjom nekoga tko dodiruje stvar upravo umrle osobe, podignula je svoju torbicu i stavila crveni plastični šešir na glavu. Nakon što je stavila šešir na glavu, imao sam obnovat dojam da je odreneni dio vremenskog ciklusa upravo završio.

Nakon što je Malta Kano otišla, ostao sam sjediti sasvim sam, ne razmišljajući ni o čemu. Nisam znao kamo bih krenuo ili čime bih se mogao zabaviti nakon što ustanem. Naravno, nisam mogao ostati sjediti u nedogled. Nakon što je prošlo dvadesetak minuta, platio sam račun za sve troje i izišao. Nijedno od njih dvoje se nije sjetilo platiti.

Izgubljena milost

Duševna prostitutka

Vrativši se kući, u poštanskom sanduku u zatekao sam debelo pismo. Od poruke nika Mamiye. Kao i prošli put, moji ime i adresa bili su ispisani kistom i crnim tušem istim krupnim i itkim rukopisom. Presvukao sam se, umio i otišao u kuhinju, gdje sam popio čašu hladne vode. Kad sam najzad došao do daha, otvorio sam pismo.

Poruku nik Mamiya ovaj se put poslužio nalivperom i sitnim rukopisom ispunio deset listova papira. Ovlaš sam ih prolinao i vratio u kuvertu. Bio sam odveć umoran da bih se mogao usredotočiti na čitanje takvog opširnog pisma. Vidjevši nizove rukom ispisanih znakova, učinilo mi se da gledam u golemi roj udnovatih plavih kukaca. Osim toga, glas Noboru Wataye i dalje je slabo odzvanjao u mojim ušima.

Ispužio sam se na kluču u dnevnoj sobi i dugo držao oči zatvorene. Osjećao sam se smeteno i rastreseno, pa se nisam mogao usredotočiti ni na što. Zapravo sam razmišljao o bezbroj malih nebitnih stvari i s jedne na drugu poput leptira što leti s cvijeta na cvijet.

Bilo je već pet sati poslijepodne kad sam napokon odlučio pročitati pismo poruke nika Mamiye. Izišao sam na verandu, naslonio se na jedan od stupova i izvadio pismo iz kuverte.

Prva stranica bila je ispunjena uljudnim frazama i pozdravima, dobrim željama za lijepo ljeto, zahvalom što sam ga pozvao u svoj dom i opširnim ispričama što me prigodom posjeta ugnjavio dugim pripovijedanjem. O čemu, poruku nik Mamiya bio je uvijek koji je jako dobro poznao pravila prikladnog ponašanja u društvu. On je bio živu i primjerak jednog sasvim drugačijeg razdoblja, kad su pravila o lijepom i uljudnom ponašanju ispunjavala dobar dio svakodnevnog života. Taj dio sam letimice pročitao i prešao na drugu stranicu.

Lijepo vas molim da me ispričate što sam ovoliko oduljio s uvodnim pozdravima. Jedini razlog zbog kojeg vam danas pišem ovo pismo, premda jako dobro znam da tako samo još više pokazujem svoju drskost i loš odgoj, jest želja da vam još jednom naglasim kako događaji o kojima sam vam nedavno govorio nisu ni moja izmišljotina a ni dvojbene uspomene jednog starca, nego puna i jedina moguća istina sve do najmanjeg detalja. Kao što i sami znate, rat je odavno završio i sasvim je normalno što sjećanja i uspomene s protokom vremena sve više blijede i gube se. Kao što ljudi stare, tako i uspomene i misli s vremenom stare. Ali, odredene misli ne mogu nikada ostarjeti a određene događaji ne mogu se nikada zaboraviti.

Sve do današnjeg dana, te događaje nisam nikada nikome ispričao, osim vama gospodine Okada. Vjerojatno bi već i ljudi moje prijelovale poput nesuvislih izmišljotina. Sve ono što im je teško shvatljivo, ljudi odbacuju kao besmislice i budalaštine. I ja bih volio da je sve ono što sam vam ispričao tek plod moje mašte. Sve ove godine živio sam nadajući se da te moje uspomene i sjećanja nisu ništa drugo do ružan san ili opsjena. Bezbroj puta sam uvjeravao samog sebe da se to nije nikad dogodilo. Ali, svaki put kad bih te događaje pokušao gurnuti duboko u mrak, oni su mi se vraćali još snažnijim i živopisnijim sjećanjima. Te uspomene su se duboko uvukle u moju svijest i osvojile čak i moje tijelo poput zloćudnog tumora.

Čak se i sada mogu savršeno jasno sjetiti svakog detalja, kao da govorim o nečemu što se dogodilo jučer. Mogu osjetiti pijesak i travu u rukama, mogu si doarati njihov miris. Jasno vidim oblike oblaka na nebu. Osjećam suhi pustinjski vjetar i zrnca pijeska što mi se zabijaju u lice. U usporedbi s njima, sve ono što mi se poslije dogodilo u životu mnogo više mi se čini kao snovi i opsjene stvarnosti.

Sami počeci mojega života za koje mogu reći i da su mi nekočuvstinu pripadali, ostali su okamenjeni i spaljeni negdje daleko u stepama Unutrašnje Mongolije, gdje pogled seže

dokle god ljudsko oko može vidjeti. Poslije toga sam izgubio ruku u žestokoj borbi sa sovjetskom tenkovskom postrojbom koja nas je napala

U pograni nom podru ju. Doživio sam nezamislive patnje na robiji u Sibiru, gdje je i usred ljeta jezivo hladno. Od onog trenu kad sam pušten na slobodu i vra en u domovinu, proveo sam trideset nezanimljivih godina kao u itelj društvenih znanosti u prigradskoj gimnaziji. Sada živim sam, i da prikratim vrijeme obra ujem komadi zemlje. Ali, sve te silne mjesece i godine ja doživljam kao ružnu opsjenu. Kao da to vrijeme nisam nikad proživio, kao da mi se to nikad nije dogodilo. Moje pam enje istog trenu izuzima tu praznu vremensku ljušturu i vra a me u ogoljene predjele pustinje Hulunbuir.

Ono što je uništilo moj život i pretvorilo me u praznu ljušturu, vjerujem, bila je ta osobita svjetlost koju sam ugledao na dnu bunara. Ta sveprožimaju a sun eva svjetlost koja se jedva desetak ili najviše dvadesetak sekunda uspjela probiti do samog dna bunara. Pojavila se iznenada i jednako tako nestala. Ali, u toj asovitoj poplavi svjetlosti vidio sam nešto što nikad više nisam i ne u vidjeti ma koliko dugo živio. Poslije tog doga aja postao sam druga osoba.

Što se dogodilo tamo dolje? ak ni sada, više od etrdeset godina poslije, ne mogu odgovoriti na to pitanje. Zbog toga je sve ovo što vam pišem tek pretpostavka, jedan pokušaj tuma enja koji se ne oslanja ni na kakve logi ke osnove. No, ipak vjerujem da je to moje objašnjenje daleko najbliže istini onoga što mi se ondje doista dogodilo.

Mongolski vojnici natjerali su me da sko im u dubok, mra an bunar usred stepe, noga i rame su mi bili slomljeni, nisam imao ni hrane ni vode, jednostavno re eno, e kao sam svoju smrt. Prije toga sam bio prisiljen gledati kako živom ovjeku deru kožu. U takvim osobitim okolnostima moja su osjetila reagirala iznimno snažno, pa kad je jaka svjetlost sunca zasjala tih nekoliko sekunda, možda sam se uspio probiti sve do same srži svoje svijesti. U svakom slu aju, doživio sam odre enu pojavu. Sve oko mene se kupalo u jakoj svjetlosti a ja sam bio u njezinom središtu. Bio sam potpuno zaslijepljen. Svjetlost me itavog prožimala. Ali, osje ao sam da se nešto zbiva. Usred te moje trenuta ne zaslijepljenosti, nešto je pokušavalo zadobiti svoj oblik. Nešto živo. Nešto crno po elo se pomaljati, nalik na sjenu pri pomr ini sunca. Nisam uspio odrediti oblik toga što mi je pokušavalo pri i i udahnuti neku vrstu nebeske milosti. e kao sam i drhtao. Ali, taj neodre eni oblik nije stigao do mene, možda zato što se predomislio ili zato što nije bilo dovoljno vremena. Netom prije no što je poprimio oblik, iš eznuo je i ponovno se pretvorio u svjetlost. A potom je i sama svjetlost nestala.

To se ponavljalo dva dana zaredom. Posve jednako. Nešto je po injalo dobivati pojavnost u sveprožimaju oj svjetlosti, a potom bi nestalo prije no što bi poprimilo pun oblik. Dolje u bunaru trpio sam silnu že i glad, ali to mi uop e nije bilo važno. Najstrašnije što mi se ondje dolje u bunaru dogodilo, bilo je što nisam uspio jasno vidjeti to nešto što se pojavilo usred svjetlosti. Osje ao sam neizrecivu potrebu da ugledam ono što sam toliko silno želio ugledati, osje ao sam neizrecivu potrebu da spoznam ono što sam toliko silno želio spoznati. Da sam uspio jasno vidjeti i razabrati to nešto, uop e mi ne bi smetalo da sam istog trenu ondje umro. Doista sam se tako osje ao. Bio bih žrtvovao i vlastiti život samo da vidim i doživim to otkrivenje.

Nažalost, to nešto zauvijek se udaljilo od mene. Milost mi je oduzeta i prije no što mi je doista bila darovana. Kao što sam još prije napomenuo, život koji sam vodio nakon što sam izišao iz te rupe u zemlji bio je tek šuplja, prazna ljuštura. Zbog toga sam se, kad je sovjetska vojska izvršila invaziju na Mandžuriju pred sam kraj rata, prijavio kao dobrovoljac i zatražio da me pošalju na bojište. Na robiji u Sibiru tako er sam se namjerno trudio da upadnem u najteže mogu e situacije. No, što god sam inio i koliko god se trudio, nisam uspio poginuti. Baš kao što je desetnik Honda predvidio one no i, sudbina je htjela da se vratim u Japan i živim iznena uju e dug život. Sje am se koliko sam bio veseo kad mi je to prvi put kazao. Ali, ispostavilo se da je to bilo svojevrsno prokletstvo. Nije se radilo o tome da nisam želio umrijeti, ja nisam mogao umrijeti. Desetnik Honda je i tu imao pravo, bilo bi mnogo bolje da za to nisam znao.

Jer, nakon što su otkrivenje i nebeska milost svjetlosti nestali, i moj je život nestao. Sve što je neko bilo živo u meni i što je zbog toga za mene imalo odre enu vrijednost, odjednom

je umrlo. Ništa mi nije ostalo. Sve je nestalo, sve je izgorjelo u toj žestokoj svjetlosti. Vjerojatno je vrelina koja je izbijala iz tog otkrivenja ih nebeske milosti spržila i sami moj život. O ito mi je nedostajala snaga da se oduprem toj vrelini. Zato uopće ne osjeća strah pred smrću. Ako ništa drugo, tjelesna smrt bila bi za mene veliko olakšanje, čak spasenje. Zauvijek bi me oslobodila ove beznadne tamnice, ove boli postojanja.

Opet sam vas ugnjavio ovom predugom priče. Molim vas da mi oprostite. Ali, ono u što vas želim uvjeriti, gospodine Okada, jest sljedeće. Ja sam ljudsko biće koje je određeno trenutka shvatilo da je njegov život zauvijek izgubljen. Nakon toga sam nastavio živjeti ovakvim životom etrdeset i više godina. Iz vlastitog iskustva došao sam do zaključka da je život mnogo ograničeniji nego što to misle oni koji ga žive punim plućima. Svjetlost se pojavi i osvjetli vrijednosti života samo jedan iznimno kratak tren, možda jedva desetak sekunda. Jednom kad nestane, ako uvijek ne uspije primiti otkrivenje koje mu je ponudeno, nikada mu se više neće pružiti druga šansa. Mora živjeti ostatak svoga života u dubinama osamljenosti i beznađa. U tom sumornom svijetu bez svjetlosti, ne može se više niemu nadati. Sve što takvom uvijek ostaje, jesu kostur i ljuštura onoga što je trebao biti.

U svakom slučaju, jako mi je drago što sam imao priliku upoznati vas, gospodine Okada, kao i ispričati vam svoju priču. Nisam siguran hoće li vam ikada biti od bilo kakve koristi. Ali, sad kad sam vam je ispričao, ipak osjeća određenu vrstu olakšanja. Vjerojatno slabog i krhkog, ali za mene je svaki oblik olakšanja prava dragocjenost. Također, osjeća prst sudbine u tome što je gospodin Honda bio taj koji me upoznao s vama. Gospodine Okada, budite uvjereni da vam šaljem svoje najdublje i najiskrenije pozdrave sa željom za što sretnijim životom u predstojećim godinama.

Još sam jedanput pročitavao pismo i potom ga vratio u kuvertu.

Pismo poručnika Mamiye me na vrlo udan način uznemirilo, štoviše uzbudilo, premda je u meni probudilo samo udaljene i nejasne slike. Poručnik Mamiya bio je uvijek kojemu sam mogao vjerovati i prihvatiti kao istinu sve ono za što je tvrdio da mu se dogodilo. Ali, same činjenice ili istinitost njegove priče bili su mi tada posve nevažni. Ono što me u njegovom pismu najdublje dirnulo, bila je nemogućnost da potpuno i valjano objasni ili dočara ono što je toliko želio.

Otišao sam u kuhinju i popio čašu vode. Potom sam se neko vrijeme vrcmao po kući. U spavaćoj sobi sam sjedio na krevetu i zagledao se u Kumikine haljine uredno poredane u ormaru. Zapitao sam se kakav sam ja to život vodio sve do tog trena. Shvatio sam o čemu je Noboru Wataya govorio. Moja prva reakcija na njegove riječi bila je ljutnja, ali morao sam priznati da je imao pravo.

"Ima već šest godina da ste ti i moja sestra u braku", kazao je, "i što si postigao za to vrijeme? Baš ništa. Imam li pravo? Jedina stvar koju si u tih šest dugih godina uspio postići, bilo je da napustiš posao i uništiš Kumikin život. Sada si nezaposlen i nemaš nikakve planove za budućnost. U tvojoj glavi su obične trice i kućine." Morao sam si priznati da je imao potpuno pravo. Objektivno govoreći, u proteklih šest godina nisam učinio ništa doista značajno, a ono što mi se vrtjelo po glavi, doista su bile trice i kućine. Bio sam nitko i ništa, baš kao što je rekao.

Ali, je li istina da sam uništio Kumikin život?

Dugo sam ostao zureći u njezine haljine, suknje i bluže. To su bile sjene koje je ostavila za sobom. Beživotne sjene koje su nepomično visjele. Otišao sam u kupaonicu i izvadio bocu kolonjske vode Christian Dior koju joj je darovao netko meni nepoznat. Otvorio sam je i pomirisao. Bio je to isti miris koji sam osjetio iza Kumikinih ušiju onog jutra kad je otišla od kuće. Sadržaj bočice polako sam izlio u umivaonik. Dok je tekućina otjecala niz slivnik, snažan cvjetni miris prožeo je zrak bude i u meni bolne uspomene. Ali, kakvo je to bilo cvijeće? Usred tog opojnog mirisa umio sam se i oprao zube. Tada sam odlučio potražiti May Kasaharu.

Kao i obično, zastao sam u prolazu ispred vrta kuće Miyawakijevih, čekajući da se May

Kasahara pojavi. Dugo sam je čekao, ali od nje nije bilo ni traga. Naslonio sam se na ogradu, sisao bombon s okusom limuna, gledao u skulpturu ptice i razmišljao o pismu poru nika Mamiye. Ubrzo se pojavio mrak. Nakon što sam je čekao gotovo pola sata, pomislio sam da je May Kasahara otišla nekamo drugamo.

Provukao sam se vrludaju i kroz prolaz i preskočio zid našeg dvorišta. Ušavši u kuću, modrikaste sjene ljetne večeri ispunjale su prostor. Unutra me čekala Kreta Kano. U trenutku mi se učinilo da sanjam. Ali ne, doista je bila ona. Blagi miris kolonjske vode koju sam izlio u umivaonik i dalje je prožimao zrak. Kreta Kano je sjedila na kauču, s rukama na koljenima. Kad sam joj prišao, nije se ni pomaknula. Kao da je u njoj i samo vrijeme stalo. Upalio sam svjetlo i sjeo na stolicu nasuprot njoj.

"Vrata nisu bila zaključana", najzad je progovorila. "Bila sam toliko slobodna da uđem."

"Baš mi je drago", reko. "Kad nekamo odem obično ne zaključavam ulazna vrata."

Na sebi je imala bijelu košulju ukrašenu rupkom, svijetlojubičastu suknju s volanima na falte i velike naušnice. Oko zapešaka na lijevoj ruci imala je dvije jednake narukvice. Kad sam ih ugledao, zgrnuo sam se. Bile su sasvim jednake kao one koje je imala u mojem snu. I njezina frizura i šminka bile su uobičajene. Lak za kosu držao je frizuru savršeno vrstom, kao da je upravo izišla iz frizerskog salona.

"Nemam puno vremena", rekla je. "Moram se smjestiti vratiti kući. Ali, željela sam ugrabiti barem jedan trenutak kako bih popričala s vama, gospodine Okada. Vjerujem da ste se danas vidjeli s mojom sestrom i gospodinom Watayom, zar ne?"

"Točno. Premda ne mogu reći da je naš susret bio naročito zabavan."

"Želite li me možda što god pitati?"

Svakakvi ljudi dolaze k meni i postavljaju mi svakakva pitanja, pomislio sam.

"Želio bih znati nešto više o karakternim crtama Noboru Wataye. Bojim se da je nužno potrebno da doznam nešto više o njemu."

Kimnula je glavom.

"Ja bih također voljela znati nešto više o gospodinu Watayi. Vjerujem da vam je moja sestra već rekla da me prije izvjesnog vremena seksualno iskoristio. Danas nemam vremena objasniti vam kako se to dogodilo, ali nekom drugom prigodom sigurno hoću. U svakom slučaju, to je nešto što je u suprotnosti protiv moje volje. S njime sam se našla jer sam mu trebala pružiti seksualne usluge. Zbog toga je teško dokazati da je riječ o silovanju u pravom smislu te riječi. Ali on me je zlorabio i povrijedio, nakon čega sam se promijenila kao osoba. Na kraju sam se ipak uspjela oporaviti i vratiti u normalan život. Zahvaljujući i sestri Malti krenula sam drugim životnim putem. Ali, neosporna je činjenica da me Noboru Wataya tada silovao i duševno povrijedio. Ono što mi je u suprotnosti, bilo je krajnje opasno. Postojala je mogućnost da budem zauvijek izgubljena. Shvaćate li što vam govorim?"

Uopće nisam kopirao što mi je govorila.

"Naravno, i s vama sam imala spolne odnose gospodine Okada, ali to je u potpunosti ino na valjan način, s valjanom namjerom. Nipošto nisam bila iskorištena."

Nekoliko sekunda sam se zagledao u nju, kao da gledam u zid išaran grafitima.

"Imali ste odnose sa mnom?"

"Jesam", odgovorila je. "Prvi put sam upotrijebila samo usta, ali drugi put smo imali spolni odnos. Oba puta u istoj sobi. Shvaćate se, dakako? Pri prvom susretu imali smo jako malo vremena, morali smo se jako žuriti. Pri drugom susretu imali smo više vremena."

Jednostavno nisam znao što bih joj odgovorio.

"Drugi put sam imala na sebi haljinu vaše žene. Onu plavu. I dvije narukvice, na lijevoj ruci. Prepoznajete ih?" Ispružila je lijevu ruku s dvije istovjetne narukvice.

Kimnuo sam glavom.

"Naravno, nismo imali odnose u stvarnosti", nastavila je. "Kad ste ejakulirali, niste svršili u mene nego u svoju vlastitu svijest. Shvaćate li? Vaša svijest je tada bila zlorabljena. Ipak, nas dvoje znamo da smo imali spolne odnose jedno s drugim."

"Ali koja je uopće svrha svega toga?"

"Da bismo došli do spoznaje", rekla je Kreta Kano. "Da bismo došli do mnogo većeg i mnogo dublje spoznaje."

Uzdahnuo sam. Obi na ludost. Ipak, opisala je prizor iz mojeg sna s nevjerojatnom to noš u. Prelaze i prstom po usnama, zagledao sam se u dvije narukvice oko njezinog lijevog zapeš a.

"Možda moj mozak ne radi valjano," rekoh šturo, "ali doista nisam razumio to što ste mi rekli."

"U vašem drugom snu, dok smo bili usred spolnog odnosa, jednog trena je druga žena zauzela moje mjesto. Nije li tako? Nemam pojma tko je ona. Ali, taj vas je događaj nedvojbeno trebao navesti na određeno razmišljanje, gospodine Okada. Na to sam vas željela upozoriti."

Nisam joj odgovorio.

"Ne trebate osjećati krivnju zbog toga što ste imali spolne odnose sa mnom", rekla je Kreta Kano. "Vidite, gospodine Okada, ja sam prostitutka. Neko sam bila tjelesna prostitutka, a sada sam duševna prostitutka. Ja sam osoba s pomoću koje se iz jedne osobe prelazi u drugu."

U tom trenutku Kreta Kano je ustala s kaučom i kleknula pokraj mene, uzevši moju ruku u svoje. Imala je nježne, tople i jako male ruke.

"Molim vas, zagrlite me, gospodine Okada, sada i ovdje."

Zagrlio sam je. Da budem iskren, uopće nisam znao trebam li se upustiti u to. Ali, držeci Kretu Kano u zagrljaju, u tom trenutku učinilo mi se da ne činim ništa ružno. Rukama sam obgrlio njezino krhko tijelo kao da sam na prvoj lekciji plesa. Bila je mnogo niža od mene. Bradom sam dodirivao njezino tjeme. Njezine male grudi osjećao sam na trbuhu. Priljubila je obraz uz moja prsa. Plakala je u tišini. Osjećao sam toplinu njenih suza kojima je ovlažila moju majicu. Spustivši pogled, vidio sam kako joj savršeno lakirana frizura podrhtava od plakanja. Imao sam osjećaj da sanjam neki dobro smišljen san. Ali, to nije bio san nego stvarnost.

Nakon što smo dugo ostali u takvom položaju ne pomišljući ni na što, odjednom se odmaknula od mene kao da se iznenada nečega sjetila. Ostavši na udaljenosti, zagledala se u mene.

"Hvala vam, jako puno, gospodine Okada", rekla je. "Sada moram krenuti kući." Premda je bila uplakana, šminka na licu uopće joj se nije razmazala. Odjednom mi je sve izgledalo nestvarno.

"Hoćete li se opet pojaviti u mojim snovima?" upitao sam je.

"Ne bih znala", odgovorila je, nježno oborivši glavu. "Ni ja to ne znam. Ali, molim vas, imajte povjerenja u mene. Što god se dogodi, nemojte me se bojati ili biti suzdržani prema meni. Hoćete li mi to obećati, gospodine Okada?"

Potvrдно sam kimnuo glavom.

Odmah potom Kreta Kano je otišla kući.

Mrak je postao još gušći. Prednja strana moje majice bila je sasvim mokra. Ostao sam budan sve do zore. Jednostavno, nisam mogao zaspati. Štoviše, bojao sam se zaspati. Imao sam osjećaj da ću, ako zaspim, utonuti u živi pijesak koji će me odnijeti u drugi svijet iz kojeg se nikad neću uspjeti vratiti. Ostao sam sjediti na kauču sve do jutra, pijući i konjak i razmišljajući o onome što mi je rekla Kreta Kano. I nakon što je pošlo za ruku, prisutnost Kreta Kano i miris kolonjske vode Christian Dior lebdjeli su po kući i poput zarobljenih sjena.

Nepoznati i daleki gradovi

Vje ni polumjesec

Dobro pri vrš ene ljestve od užeta

Telefon je zazvonio gotovo istog trena kad sam počeo tonuti u san. Pokušao sam ga ignorirati, ali kao da mi je itao misli, nastavio je zvoniti. Deset, petnaest, dvadeset puta, nikako da prestane. Na kraju sam otvorio oči i pogledao u sat. Nekoliko minuta poslije šest. Za prozorom je već uvelike treperila svjetlost ljetnog jutra. Možda me Kumiko pokušavala dobiti, znaju i da sam u to vrijeme uvijek kod kuće. Ustao sam iz kreveta, otišao u dnevnu sobu i podignuo slušalicu.

"Halo?" kazao sam, ali je s druge strane žice vladao muk. Netko je o čemu to bio na vezi, no šutio je. I ja sam šutio. Pomno osluškujući, mogao sam razabrati šum disanja.

"Tko je?" upitao sam, ali tišina s druge strane veze se nastavila.

"Ako je to ona djevojka koja me stalno naziva, onda lijepo molim da me nazoveš kasnije", rekoh. "Ne da mi se razgovarati o seksu prije doručka."

"Hej, tko je ta djevojka koja stalno naziva?" odjednom sam začuo glas May Kasahare. "S kim vi to stalno razgovarate o seksu?"

"Ni sa kim."

"Sa ženom koju ste držali u naručju sinoć? Razgovarate li s njom o seksu preko telefona?"

"Ne, to nije ista osoba."

"Recite mi, Ptice Navijalico, koliko se to žena mota oko vas? Osim vaše supruge?"

"To je duga priča", rekoh joj. "Šest je ujutro i cijelu noć nisam oka sklopio. Zna i, sinoć si dolazila ovamo, ha?"

"I vidjela vas kako grlite onu ženu."

"To baš ništa ne zna i", rekoh. "Kako da ti to objasnim? To je bila neka vrsta malog obreda, ništa više."

"Ne morate mi se ispričavati", rekla je May Kasahara. "Nisam vam ja žena. To me se uopće ne tiče, ali dopustite mi da kažem što mislim. Nepotrebno ste se uvalili u problem."

"Može biti", odgovorio sam.

"Znam da sada prolazite kroz gadno životno razdoblje, ali sve mi se nekako čini da ste sami krivi za to. Pojavilo se nekoliko jednostavnih problema koje možete lako riješiti, ali ne, vi ste poput magneta odlu ili privući mnoge druge nevolje. Svaka žena s imalo pameti smjesta bi pobjegla od vas."

"Može biti", ponovio sam.

May Kasahara kratko je šutjela. Onda je proistila grlo i nastavila. "Sinoć ste bili u prolazu, zar ne? Dugo ste ostali naslonjeni na ogradu... izgledali ste poput kakvog sitnog provalnika. Vidjela sam vas."

"Pa zašto se nisi došla javiti?"

"Znate, Ptice Navijalico, djevojka ponekad ne želi izaći. Ponekad joj padne na pamet da bude zlo esta, razmišljaju i recimo ovako; ako se tom frajeru čeka, neka me stvarno čeka."

Nakašljao sam se.

"Ali poslije mi je bilo žao", nastavila je. "Zato sam vas došla potražiti. Baš sam ispala blesava."

"Tada si vidjela kako grlim drugu ženu."

"Aha, ali meni se učinilo da je ona malo aknuta. Danas se više nitko ne odijeva onako. Kakva smiješna šminka. Kao da je izgubila osjećaj za stvarnost, podsjeća me na modnu lutku iz prošlih vremena... Trebala bi otići i lije niku."

"Ne brini se", reko joj. "Uopće nije aknuta. Jedina razlika je u tome što svatko od nas ima drugačiji ukus."

"Slažem se, svatko od nas može imati ukus kakav hoće. Možete vi govoriti što hoćete, ali nitko normalan se ne mota gradom onako upicanjen. Ona izgleda kao da je izišla iz kakvog staromodnog časopisa, i to od glave do pete."

Nisam joj mogao prigovoriti što tako razmišlja.

"Recite mi. Ptice Navijalico, jeste li spavali s njom?"

Oklijevao sam nekoliko trenutaka, razmišljajući i što da joj odgovorim.

"Ne, nisam."

"Stvarno?"

"Najstvarnije. Među nama nema tjelesnog odnosa."

"Pa zašto ste se onda grlili?"

"Žene se neki put tako osjećaju, vole biti mažene i pažene."

"Može biti", odgovorila je May Kasahara. "Ali, čini mi se da je to prilično opasan na razmišljanja."

"Istina je", složio sam se.

"Kako se zove?"

"Kreta Kano."

May Kasahara je začas zašutjela.

"Zafrkavate me, zar ne?"

"Ni slušajte. A njezina starija sestra zove se Malta Kano."

"Nemojte mi reći da su im to prava imena!"

"Ne, nisu. To su im umjetnička imena."

"Što su one, par komičarki? Ili imaju neke veze s Mediteranom?"

"Istina, obje imaju veze s Mediteranom."

"Odijeva li se i druga sestra onako otkačeno?"

"Ne bih rekao. Ona se odijeva mnogo normalnije od Krete. Osim što stalno nosi crvene plastične šešir."

"Nešto mi govori da ni ona nije sasvim normalna. Recite mi, Ptice Navijalico, zašto se stalno družite s takvim otkačanim ljudima?"

"Tek je to duga priča. Ako stvari dođu na svoje, možda ti jednog dana uspijem sve razjasniti. Ali ne sada. U glavi mi je velika zbrka, a događaji su još zbrkaniji."

"Aha, kako ne", rekla je sumnjivim glasom. "Nego, žena vam se još uvijek nije vratila kući?"

"Ne, nije."

"Znate, Ptice Navijalico, vi ste odrastao uvijek. Zašto malo ne mu nete tom svojom glavom? Da se vaša žena predomislila i vratila sinoć, ugledala bi vas u strastvenom zagrljaju s drugom ženom. I što bi pomislila?"

"Istina je, to mi uopće nije palo na pamet."

"A da vam je, umjesto mene, ona sada telefonirala i da vas je kojim slučajem zvala kako spominjete seks, što bi pomislila?"

"Imaš pravo", priznao sam.

"Kažem vam, nepotrebno ste se uvalili u probleme", rekla je uzdahnuvši.

"Istina je, uvalio sam se u probleme."

"Prestanite se slagati sa svime što kažem! Nije dovoljno to što priznajete svoje pogreške. Priznali ih vi ili ne, greške su greške, od njih ne možete pobjeći."

"Istina je", reko joj. I bila je istina.

"Ne mogu više podnijeti to vaše povlačenje!"" uzviknula je May Kasahara. "Nego, što ste željeli sinoć? Došli ste do moje kuće i imaju i nešto na umu, zar ne?"

"Ah, ma nije važno."

"Nije važno?"

"Ma da. Zapravo... nije važno."

"Drugim riječima, s njom ste se grlili pa vam ja više ne trebam?"

"Ne, nije tako. Samo mi se uvalilo..."

May Kasahara prekinula je vezu. Baš krasno. May Kasahara, Malta Kano, Kreta Kano, nepoznata žena koja mi telefonira... i Kumiko. Imala je pravo May Kasahara, u posljednje se vrijeme previše žena mota oko mene. I svaka je opterećena nepojmljivim problemima.

Ali, previše mi se spavalo da bih mogao razmišljati. Osim toga, kad se probudim čekala me jedna važna stvar koju sam pošto-poto želio obaviti.

Vratio sam se u krevet i zaspao.

Kad sam se probudio, iz zidnog ormara sam izvadio naprtnjaču. Držali smo je kao neku vrstu pribora za prvu pomoć za slučaj potresa ili neke druge iznenadne nepogode. Unutra se nalazila kuturica s vodom, krekeri, ručnik na svjetiljku i upaljač. Kad smo se uselili u ujakovu kuću, tu je naprtnjaču kupila Kumiko jer se bojala velikog potresa koji su najavljivali kao Sudnji dan. Kuturica s vodom bila je prazna, krekeri vlažni, a baterije u ručnoj svjetiljci prazne. Napunio sam kuturu vodom, krekeri bacio i stavio nove baterije u ručnu svjetiljku. Zatim sam otišao u obližnju željezariju i kupio ljestve od užeta, koje se u Japanu upotrebljavaju za slučaj požara. Razmišljao sam ne bi li mi još što trebati, ali nisam se sjetio ni čega drugog osim bombona s okusom limuna. Obišao sam kuhinjavu kuću, pozatvarao prozore, ugasio svjetlo. Zaključao sam ulazna vrata, a onda se predomislio. Netko bi me mogao tražiti dok sam odsutan. Kumiko bi se mogla vratiti. Osim toga, u kući nije bilo ni čega vrijednog krađeno. Na kuhinjskom stolu ostavio sam ceduljicu: "Izišao sam. Ne znam kad ću se vratiti. T."

Zapitao sam se što bi Kumiko mogla pomisliti ako se vrati i zatekne takvu poruku. Kako bi je shvatila? Zgužvao sam je i napisao novu: "Izišao sam zbog važnog posla. Brzo se vraćam. Molim pričekajte me. T."

Na sebi sam imao platnenu hlaću i majicu kratkih rukava, na leđima ima naprtnjaču. Izašao sam na verandu i sišao u dvorište. Posvuda su se mogli opaziti prepoznatljivi znaci ljeta. Sjaj sunca, miris vjetra, plavetnilo neba, oblici oblaka, cvrkavanje cvrčaka, sve je jasno govorilo da je ljeto došlo. A ja sam se s naprtnjačom na leđima uspeo preko zida ograde i spustio u prolaz.

Kao dječak, jednog ljetnog jutra pobjegao sam od kuće. Nisam se mogao sjetiti zbog čega sam bio donio odluku da pobjegnem. Vjerojatno sam bio ljutit na roditelje. Od kuće sam pobjegao s naprtnjačom na leđima i svom uštećevinom koju sam imao. Majci sam kazao da sam još nekoliko dana odlazim na izlet i zamolio je da mi napravi sendvič. Nedaleko od naše kuće pružali su se lijepi brežuljci i grupice djece, esto su odlazile na takve izlete bez roditeljske pratnje. Nakon što sam izišao iz kuće, ukrao sam se na autobus i otišao sve do kraja linije u sasvim drugu četvrt Tokija. Za mene je to bio "nepoznat i dalek grad". Tu sam presjeo u drugi autobus i otišao u neki jednako "nepoznat i dalek grad". Kad sam izišao iz autobusa u toj četvrti kojoj ni ime nisam znao, po čemu sam besciljno lutati ulicama. Nije bilo ni čega posebnog u toj četvrti, možda je jedino bila malo živahnija od one u kojoj sam živio, i nešto prljavija. Šetao sam se ulicama u kojima su se nizali razni dućani, prošao pokraj tramvajske postaje i nekoliko malih tvornica. U blizini je tekla rijeka a nedaleko od nje bio je ulaz u kino-dvoranu. Na velikoj oglasnoj ploči bio je najavljen kaubojski film. U podne sam sjeo na klupu u parku i pojeo sendvič. U toj četvrti sam ostao sve do sutona i kad se počelo hvatati prvi mrak, uhvatio me strah. Ovo ti je posljednja šansa da se vratiš, govorio sam si. Kad sasvim padne mrak, ne ču više moći otići odavde. Vratio sam se kući i istim autobusima koji su me ovamo dovezli. Stigao sam kući malo prije sedam i nitko nije ni primijetio da sam pobjegao od kuće. Moji su roditelji doista povjerovali da sam otišao na izlet s drugim dječacima.

Bio sam sasvim zaboravio taj za mene osobit izlet. Ali, onog trenutka kad sam s naprtnjačom na leđima krenuo preskočiti dvorišni zid, taj mi se osjećaj istog trena vratio. Neopisiva samoća koju sam osjećao stojeći i osamljen usred nepoznatih ulica i nepoznatih ljudi i nepoznatih kuća, promatrajući i poslijepodneвно sunce kako polako nestaje i mrak se počinje hvatati. Pomislio sam na Kumiko, koja je tako čeruš ezla neznano kamo, ponijevši sa sobom jedino torbu preko ramena i bluzu i suknju koje je uzela iz kistionice. Ona je propustila svoju posljednju šansu da se vrati. I sada je vjerojatno bila sasvim sama u nekom tuđnom i nepoznatom gradu. Jedva sam mogao podnijeti tu pomisao.

Uvjeravao sam sebe da nije sama i izgubljena. Uz nju je vjerojatno neki muškarac. Jedino tako ima smisla.

Prestao sam razmišljati o Kumiko.

Zaputio sam se prolazom. Trava je izgubila svježinu i zelenu bujnost koju je imala tijekom proljetnih kiša. Tu i tamo, izme u busenja isko io bi skakavac. Povremeno bi ak pokoja žaba posko ila i zakreketalala. Prolaz je postao dom tim malenim stvorenjima i ja sam za njih bio obi an uljez koji je poremetio njihov ustaljeni mir.

Kad sam stigao do ku e u kojoj su neko žvjeli Miyawakijevi, otvorio sam vratašca u ogradi i bez imalo oklijevanja ušao u vrt. Nastavio sam kora ati vrtom, prošao pokraj tmurne kamene ptice koja je i dalje zurila u nebo i zašao za ku u nadaju i se da me May Kasahara nije vidjela.

Stigavši do bunara, najprije sam podignuo dva betonska bloka koji su ležali na poklopcu i sklonio polovicu drvenog poklopca. Kako bih se uvjerio da na dnu nema vode, bacio sam kamen i . Kao i prethodni put, uo sam tup udarac. Dolje o ito nije bilo vode. Skinuo sam naprtnja u, izvadio ljestve od užeta i gornji kraj vrsto zavezao za deblo obližnjeg stabla. Nekoliko puta sam ljestve povukao svom snagom kako bih se uvjerio da se ne e odvezati. To su stvari s kojima nikada nisi dovoljno oprezan. Ako se kojim slu ajem ljestve odvežu, teško u se uspjeti izvu i na površinu.

Drže i u jednoj ruci smotane ljestve, drugom sam ih po eo polako spuštati u bunar. Pustio sam ih da se odvijaju cijelom dužinom, ali nisam imao dojam da su dodirnule dno bunara. Možda su ljestve bile odve kratke, premda sam kupio najduži model koji su imali. Ali, i bunar je bio jako dubok. Upalio sam ru nu svjetiljku i pokušao osvijetliti dno, ali nisam mogao razaznati jesu li ljestve dotaknule dno ili ne. Zrake svjetlosti uspijevale su se probiti samo do odre ene dubine, a onda ih je progutala tmina.

Sjeo sam na rub bunara i osluškiavao. U krošnjama drve a nekoliko je cvr aka cvr alo kao da se natje u tko ima najsnažniji glas ili najve a plu a. Nisam, me utim, uo nijednu pticu. Sa sjetom sam se sjetio ptice navijalice. Možda se nije željela natjecati s cvr cima, pa je nekamo odletjela.

Raširio sam dlanove i okrenuo ih prema suncu. Ubrzo sam osjetio toplinu, kao da se svjetlost sunca probijala kroz kožu i prožimala jagodice mojih prstiju. Tu na otvorenom, svjetlost je suvereno vladala svime. Okupan svjetloš u, svaki je predmet sjajio živopisnoš u ljeta. ak su neopipljivi pojmovi poput vremena i sje anja bili blagoslovljeni tom svjetloš u ljeta. Stavio sam bombon s okusom limuna u usta i ostao sjediti sve dok se nije rastopio. Onda sam još jedanput svom snagom trgnuo ljestve kako bih se uvjerio da su vrsto zavezane.

Spuštanje ljestvama od užeta na dno bunara pokazalo se puno težim no što sam uop e mogao zamisliti. Na injene od mješavine pamuka i najlona, ljestve su nedvojbeno bile izdržljive, ali i jako skliske, osobito u dodiru s gumenim potplatima mojih tenisica. Kad god bih pokušao premjestiti težinu s jedne na drugu nogu, imao sam osje aj da u se okliznuti i stropoštati na dno bunara. Morao sam se toliko vrsto držati rukama, da su me ubrzo dlanovi po eli boljeti. Imao sam dojam da se spuštam ve itavu vje nost. Sjetio sam se zvuka kamen i a kad udari o dno. Bunar je imao dno. Spuštao sam se jako sporo, pre ku po pre ku.

Nakon što sam izbrojio dvadeset prije enih pre ki, preplavio me val užasa. Iznenada me zahvatio, poput strujnog udara, i ja sam se skamenio od straha. Miši i su mi se uko ili. Iz svake pore mojeg tijela izbijao je znoj, noge su mi po ele drhtati. Bunar jednostavno nije mogao biti toliko dubok, i to usred stambene etvrti Tokija, tek nekoliko koraka od ku e u kojoj sam stanovao. Zadržao sam dah i osluškiavao, ali nisam uo baš ništa, ak ni cvr anje cvr aka. Jedino što sam uo bilo je mahnito lupanje mojeg srca. Duboko sam udahnuo. Nalazio sam se na dvadesetj pre ki ljestvi i nisam imao snage nastaviti se spuštati, ali ni ponovno popeti na površinu. Zrak u bunaru bio je hladan i vonjao je na zemlju. Bio je to neki sasvim drugi, odvojeni svijet tu dolje, jedva nekoliko metara dublje od površine gdje je ljetno sunce snažno peklo. Pogledao sam uvis prema otvoru bunara, koji mi je sada izgledao majušan. Drveni poklopac na otvoru bunara bio je izrezan u dvije pravilne polutke. S mjesta s

kojeg sam u njega gledao, otvor je nalikovao na polumjesec na no nom nebu. "Polumjesec e potrajati nekoliko dana", pretkazala je Malta Kano u našem posljednjem telefonskom razgovoru.

Baš krasno! Kad se ta misao iznenada pojavila u mojoj svijesti, osjetio sam malaksalost. Miši i su mi se opustili, a ja sam ispustio dubok uzdah bespomo nosti.

Skupivši posljednje atome snage zagledao sam se prema dnu ljestvi. Izdrži još malo, govorio sam u sebi. Još samo malo. Tu negdje blizu je dno. I doista, na dvadeset i drugoj pre ki sam ga dosegnuo. Moje stopalo dodirnulo je tlo.

I dalje se drže i za ljestve kako bih u slu aju nužde mogao pobje i, prva stvar koju sam u inio obavijen potpunim mrakom bila je da vrhom tenisice dodirnem dno bunara. Nakon što sam se uvjerio da nema vode, ali ni bilo ega drugog sumnjivog, stao sam na tlo. Spustivši naprtnja u na zemlju, rukom sam napipao patentni zatvara i izvadio ru nu svjetiljku. Upalivši je mogao sam jasno vidjeti da dno bunara nije bilo osobito tvrdo, ali ni sasvim meko. Na sre u, zemlja je bila suha. Nekoliko ve ih i manjih komada kamenja koje su ljudi vjerojatno bacili unutra ležalo je uokolo. Osim kamenja, na dnu bunara bila je i stara vre ica ipsa. Osvijetljeno ru nom svjetiljkom, dno bunara podsjetilo me na Mjese evu površinu kakvu sam davno vidio na televiziji.

Valjkasti betonski zid bunara bio je prili no gladak, osim busenja mahovine koja je tu i tamo rasla. Dizao se uvis poput dimnjaka, s malim polumjesecom svjetlosti na otvoru daleko gore. Gledaju i ravno u vis, mogao sam se uvjeriti da je bunar doista dubok. Još jedanput sam snažno povukao ljestve od užeta. Osjetio sam snažan otpor. Sve dok su ljestve na svome mjestu, mogu se vratiti na površinu kad god poželim. Potom sam duboko udahnuo. Osim blagog vonja plijesni, zrak je bio sasvim dobar. Zrak u dnu bunara esto je ustajao, a u onim bunarima koji su presušili mogu se pojaviti otrovni plinovi koji izbijaju iz zemlje. Negdje davno bio sam pro itao o kopa u bunara kojega je ugušio metan što je izbijao iz zemlje.

Dišu i sasvim normalno, sjeo sam na dno bunara le ima se naslonivši o zid. Zatvorio sam o i i pustio da mi se tijelo prilagodi okruženju. Pa dobro, pomislio sam, evo me na dnu bunara.

6

Sastavljanje oporuke

Prou avanje meduza

Svojevrnsni osje aj odijeljenosti

Sjedio sam u mraku. Daleko iznad mene, poput kakvog upozorenja, vidio se savršeni polumjesec svjetlosti što se probijala kroz polutku podignutog drvenog poklopca. Pa ipak, ni najmanji dio te svjetlosti nije se uspijevaio probiti do dna.

S vremenom su se i moje o i bolje priviknule na tamu koja me obavijala. Ubrzo sam mogao razaznati obris svoje šake ako bih je približio dovoljno blizu o ima. I ostali predmeti oko mene po eli su postupno poprimiti nejasne obrise nalik na bojažljive male životinje koje se polako privikavaju na tu u prisutnost. Premda su se moje o i uspjele koliko-toliko prilagoditi okruženju, mrak je ipak bio mrak. Ako bih se zagledao u bilo što, to bi istog trenu

izgubilo pojavnost i nijemo se stopilo s tminom koja je sve prožimala. Možda bi se ta tmina mogla nazvati "razrije enim mrakom", ali ma koliko bila razrije ena, imala je svoju osobitu neprozirnost koja je u odre enim trenucima bila mnogo dublja od potpunog mraka.

Okružene tom osebnom tminom, moje su uspomene odjednom po ele navirati kao nikad prije. Nepotpuna i davna sje anja odjednom su postala krajnje živopisna i detaljna, osje ao sam da ih mogu gotovo dotaknuti rukama. Zatvorio sam o i i prisjetio se vremena od prije osam godina, kad sam tek upoznao Kumiko.

Upoznali smo se u sveu ilišnoj bolnici u tokijskoj etvrti Kandi, u ekaonici za posjetitelje pacijenata koji su se ondje lije ili. Gotovo svakog dana morao sam oti i u bolnicu u posjet pacijentu koji se ondje lije io a bio je bogati klijent odvjetni kog ureda za koji sam radio. Moj klijent je bio ovjek od šezdeset i osam godina i u prefekturi Chibi posjedovao je goleme šume, plodne oranice i gra evinska zemljišta. Jednom zgodom se njegovo ime pojavilo u novinama na popisu bogataša koji pla aju najve e poreze. Problem je bio u tome što ga je (iz tko zna kojeg razloga) o ito jako zabavljalo svako malo mijenjati oporuku. U uredu za koji sam radio svi su se tog ovjeka pomalo bojali, kako zbog njegova naprasnog karaktera tako i zbog politike mo i koju je imao. Ali, ono što je bilo daleko najvažnije, bio je pun love i svaki put kad bi izmijenio oporuku, pla ao je šakom i kapom.

Budu i da sam bio tek završio pravni fakultet i još nisam imao zvanje odvjetnika, u uredu za koji sam radio uglavnom sam obavljao poslove potrkala i pisara. U slu aju bolesnog klijenta koji je usto nepokretan, odvjetnik obi no na licu mjesta zapisuje sadržaj oporuke u skladu sa željama sastavlja a i pruža mu praktike i pravne savjete (da bi oporuka bila važe a, moraju se primjenjivati prihva ene formulacije i poštovati odre ena pravila). Potom odvjetnik na pisa em stroju otipka predloženu verziju teksta. Ja bih je odnio klijentu i pro itao. Ako bi bio zadovoljan tekstom oporuke, klijent bi itav tekst prepisao vlastitom rukom, potom ga potpisao i udario svoj pe atnjak. To je vrsta oporuke koju smo mi u uredu zvali "vlastoru na oporuka" i kako sam izraz govori, zakon nalaže da takva vrsta oporuke bude u cijelosti napisana rukom osobe koja sastavlja oporuku.

Nakon što bi klijent završio s vlastoru nim prijepisom teksta i udario pe atnjak, ja bih ga žurno odnio u ured gdje bismo ga pohranili u sef. Time bi itav postupak obi no bio završen, ali u slu aju zemljoposjednika iz Chibe stvari nisu bile tako jednostavne. Možda zbog toga što je ležao u bolni kom krevetu nije mu polazilo za rukom napisati itavu oporuku iz jednog pokušaja. Da bi je od po etka do kraja valjano prepisao, trebalo mu je tjedan dana. S obzirom na to da je bio posrijedi prili no opširan dokument, u me uvremenu sam svakodnevno odlazio u bolnicu, odgovarao na njegova pitanja (ipak sam diplomirao pravo pa su mi njegova pitanja bila poznata s pravnog aspekta), a onda, kad ne bih znao odgovor na postavljeno pitanje, nazvao bih ured i tražio upute. Kako je taj naš klijent bio veoma sitni av ovjek, nije se mogao othrvati porivu da svaku pojedinu rije komentira ili zatraži objašnjenje. Ipak je svakog dana pomalo napredovao, pa smo se svi u uredu nadali da e itava zbrka oko njegove oporuke kad-tad završiti. Ali, svaki put kad bismo se nalazili pred samim zaklju enjem teksta oporuke, on bi se prisjetio da je nešto važno zaboravio, ili bi se vra ao na ve donijete odluke i sve mijenjao. Ako je bila rije o manjim izmjenama, one su se mogle uvrstiti u dodatak oporuci, ali u slu aju važnih promjena, trebalo je sve iznova prepisati.

Iste stvari prepravljali smo bezbroj puta. Štoviše, esto smo sastavljanje oporuke morali prekinuti zbog terapije, lije ni ke vizite i koje ega drugog. Premda sam u bolnicu dolazio u to no dogovoreno vrijeme, esto se znalo dogoditi da je klijent zauzet zbog ne ega sasvim tre eg. Dogovorili bismo to no odre eno vrijeme kada sam trebao do i k njemu, ali bi me potom vratili jer se on nije osje ao dobro. Nije bila rijetkost da sam morao ekati dva ili tri sata prije no što bi mi bilo omogu eno da s njim razgovaram. Zbog svega navedenog proveo sam dulje od dva tjedna (koji su mi se inili kao itava vje nost) na plasti noj sjedalici u ekaonici namijenjenoj rodbini pacijenata.

Kao što nije teško zamisliti, ekaonica nije bila osobito ugodno mjesto. Plasti na sjedalica bila je kruta poput kostura, a zrak takav da se od samog udisanja ovjek mogao

razboljeti. Televizor je bio redovito podešen na kakav zaglupljuju i program, a kava iz automata imala je okus kao da je netko u njoj prokuhao stare novine. Ljudi su uokolo sjedili ozbiljnih i zabrinutih izraza lica. Bilo je to doista veselo mjesto, nešto poput Kafkine knjige koju je ilustrirao Munch.

Kumiko je u pauzama izmeđ u predavanja svakog dana dolazila u bolnicu njegovati svoju majku, koja je bila tek operirana od ira na dvanaesniku. Uglavnom je nosila traperice ili kratku suknju i džemper, a kosu je vezivala u konjski rep. Bio je po etak studenog, pa bi kadikad odjenula i kaput. Imala je veliku torbu za preko ramena i pod miškom je nosila nekoliko bilježnica i knjiga, vjerojatno udžbenike.

Onog poslijepodneva kad sam prvi put otišao u tu bolnicu, zatekao sam Kumiko. Sjedila je prekrivenih nogu, na nogama je imala crne mokasinke i bila je zadubljena u knjigu. Ja sam sjedio prekoputa i svakih pet minuta gledao sam na sat o ekuju i razgovor s klijentom, ali je razgovor iz meni neznanih razloga bio pomaknut za sat i pol. Kumiko nije dizala pogled s knjige. Sje am se kako sam pomislio da ima je jako lijepe noge. Gledaju i je, osje ao sam se bolje. Pokušavao sam doku iti kako se mora osje ati osoba koja ima tako lijepo (i ništa manje inteligentno) lice i noge.

Nakon što smo se nekoliko puta sreli u ekaonici, Kumiko i ja smo malo-pomalo po eli razgovarati. Razmijenili bismo asopise koje smo itali ekaju i ili jeli vo e koje bi brojni posjetitelji donijeli njenoj majci. Bilo nam je jako dosadno i osje ali smo potrebu za razgovorom s nekim naših godina.

Kumiko me jednom zgodom pitala lije i li se ondje tko od moje obitelji. Tako sam joj opisao udnovatu li nost mog klijenta koji se volio baviti sastavljanjem vlastite oporuke. Uistinu sam osje ao odbojnost prema povjerenom mi zaduženju, pa sam se želio nekome izjadati i potanko mu ispri ati na kakve sve probleme nailazim. Bio je to dug i dosadan razgovor, ali Kumiko me strpljivo slušala. Kad bih tu i tamo naglo prekinuo s pri anjem, zabrinut da joj dosadujem, ona bi se nasmijala, ohrabruju i me da nastavim.

"Udovac je, žena mu je umrla prije šest godina. Ima etvero djece, dva sina i dvije k eri. Moglo se o ekivati da e barem netko od njih etvero postati ugledan gra anin, ali ne zna se tko je me u njima gori. Stariji sin naslijedit e oca u upravljanju imovinom, ali on je gramziva osoba koja jedino misli na novac. Uistinu ne znam je li velika hulja ili obi an škrtac, ali pomahnita ve pri samom spomenu novca. Kao osoba, možda je najslji niji ocu. No, uop e se ne slažu, ak se znaju porje kati pred drugim ljudima. Naravno, ovdje u bolnici ipak su malo suzdržaniji.

Drugi je sin vlasnik agencije za nekretnine, ali je vješt jedino na rije ima i spreman na svakakve gadarije samo da olako do e do novca. Prije nekoliko godina policija ga je podvrgnula ispitivanju zbog neke prevare. Otac je gomilom novca zataškao itavu stvar, ali se ovaj iznova uvalio u neke sumnjive poslove. Lako mogu e da je upleten u kriminalne poslove. Prije ili poslije završit e u zatvoru. Ne znam zašto, ali od sve djece stari najviše voli baš tog sina.

Starija k i je sa sedamnaest godina pobjegla od ku e s o evim namještenikom. Ukrali su mu pove u svotu novca i zbrisali u nepoznatom smjeru. Ona sada vodi dva salona ljepote u Yokohami i ne ide joj loše. Od etvero djece, ini se da je ta k i najsposobnija za vo enje poslova. Nakon pet godina vratila je ukradenu svotu i pomirila se s ocem. O ito nije dobro odgojena, jer glasno govori o osobnim stvarima koje nikog ne zanimaju. Mla a k i ima gotovo trideset godina, neudana je, posjeduje ku u na Havajima i provodi život igraju i golf. Osim kupnje modnih krpica i igranja golfa, ništa je drugo ne zanima. Mogu još napomenuti da svi ostavljaju krajnje ružan dojam. Nisu osobito ružni, ali ve na prvi pogled ovjek osjeti svojevrsnu nelagodu u njihovoj prisutnosti."

"Jesi li ih sve upoznao?"

"Budu i da je rije o velikom nasljedstvu, posje uju ga svo etvero, zajedno s lanovima njihovih obitelji. S obzirom na to da ih stari ne vi a baš esto, tko zna što bi naposljetku mogao napisati u oporuci. Ako se pojave onda kad sam i ja prisutan, stari me svaki put namjerno iznova predstavlja. Ovaj mladi radi u jednom odvjetni kom uredu, govori im. Na taj ih na in sve drži u neizvjesnosti. Svima je kazao da iznova sastavlja oporuku."

"Ali kakvo je njegovo zdravstveno stanje? Mora li se baš toliko žuriti sa sastavljanjem oporuke?"

"Ma, tko bi to znao... nije mi sasvim jasno koliko je uistinu bolestan. Jedino sam uspio doznati da mu je jetra jako loše, pa su ga zbog toga ili ne ega sli nog operirali. Izgleda da mu i sa srcem nije sve u redu. Ali, koliko se meni ini, taj e ovjek poživjeti još dvadesetak godina, i tko zna koliko e još puta promijeniti svoju oporuku."

"Baš je zanimljivo imati puno novca!"

"Uop e nije. Naravno, postoje i bogati ljudi koji žive sasvim mirnim i spokojnim životima. Ali, njih je jako teško sresti u odvjetni kom uredu."

Kumiko i ja esto smo znali oti i nešto pojesti u blizini bolnice. Kako se nismo mogli zadržati koliko nas je bilo volja, obi no bismo svratili u McDonald's i naru ili hamburger ili pizzu, ali i takva je hrana bila mnogo ukusnija od one iz bolni kog restorana, gdje je riba na žaru podsje ala na crkotinu. Kumiko je na po etku naših susreta bila tiha i rijetko je govorila, ali nakon što sam joj ispri ao neke zanimljive zgode, malo-pomalo po ela se ponašati opuštenije. No, nije bila mnogo govorljiva, osobito kad bih se po eo šaliti. Studirala je sociologiju na fakultetu za djevojke i voljela slikati. Pripadala je umjetni koj grupi na svom fakultetu i od slikanja uljenim bojama mnogo više je voljela crteže i akvarele. Objasnila mi je da bi voljela raditi u podru ju dizajna.

"Moja je majka podvrgnuta ne baš teškoj operaciji", rekla mi je jednom Kumiko, ravnodušno gule i jabuku. " ir na dvanaesniku nije strašna stvar. Operirali su joj ga kako bi izbjegli daljnje komplikacije. Ali, prvi put je u bolnici pa je umislila da e umrijeti. Ako je baš svakog dana ne posjetim, pomahnita. A kad moja majka po ne mahnitati, onda se otac ljuti na mene, pa zbog toga dolazim baš svakog dana. Ima sve što joj je potrebno i uz nju je sve vrijeme jedna bolni arka. Nemam je razloga toliko esto posje ivati. A osim toga, sada moram u iti za ispite."

Ništa mi više nije ispri ala o svojoj obitelji. Kad bih je nešto pitao, uvijek bi se dvosmisleno nasmijala izbjegavši bilo kakav konkretan odgovor. Dakle, sve što sam tada znao o Kumikinoj obitelji bilo je da ima brata i da joj je otac politi ar. Prema ocu i majci bila je prili no ravnodušna. Mogao sam naslutiti da se radi o dobrostoje oj obitelji. Naime, Kumiko je uvijek bila dobro i ukusno odjevena, a njezina majka (koju nikada nisam vidio) imala je vlastitu sobu. Znao sam da za boravak i lije enje u zasebnoj sobi treba imati dobre veze i podosta novca.

Kumiko i ja smo od samog po etka osje ali odre ene simpatije jedno za drugo. Nisu to bili strastveni, neobuzdani osje aji koji dvoje zaljubljenih pogode poput strujnog udara, nego nešto mnogo smirenije i nježnije, poput dva si ušna, jedva vidljiva izvora svjetlosti koja se iz razli itih smjerova sporo pomi u kroz neprobojnu tamu i jedva primjetno približavaju jedno drugom. Kako su s vremenom naši susreti postali sve u estaliji, ja sam sve više imao osje aj da sam nakon dugo vremena sreo dragu staru prijateljicu, a ne nekoga sasvim nepoznatog.

Ubrzo sam po eo osje ati nezadovoljstvo malim, nepovezanim razgovorima koje smo vodili ekaju i da obavimo obveze zbog kojih smo dolazili u bolnicu. Želio sam se na i s njom negdje drugdje, kako bismo mogli razgovarati u miru. Naposljetku sam je jednog dana odlu io upitati.

"Mislim da bi nam oboma godila promjena zraka", rekoh joj. "Što misliš, da odemo nekamo gdje nema tako puno bolesnika i posjetitelja?"

Kumiko je malo promislila i predložila; "A da odemo u akvarij?"

Tako smo nas dvoje prvi put izišli zajedno. Kumiko je tog nedjeljnog jutra svojoj majci donijela istu odje u i pri ekala me u bolni koj ekaonici. Bio je topao, vedar dan i na sebi je imala jednostavnu bijelu haljinu, a preko nje svijetloplav džemper na kop anje. Ve tada sam bio zapanjen njezinim ukusom u odijevanju. Mogla je odjenuti najobi niji komad odje e ali bi

ga, zasukavši rukave, podignuvši ovratnik ili dodavši neki mali ukrasni detalj, pretvorila u nešto iznimno lijepo. Bila je osobito vješta u tome. Tako er sam primijetio da se prema svojoj odje i odnosi s ljubavlju i velikom pažnjom. Kad god bismo nekamo izišli, hodaju i kraj nje, ja bih je kradomice gledao s oduševljenjem. Bluze koje je nosila nikad nisu bile zgužvane. Njezine haljine uvijek su bili savršeno izgla ane. Sve što bi odjenula bilo je toliko isto i uredno, kao da je upravo kupljeno. Cipele joj nikad nisu bile prljave ili pohabane. Gledaju i odje u koju je imala na sebi, lako sam mogao zamisliti kako su njezine ostale bluze i džemperu skladno posloženi i poredani u ladicama, a suknje i haljine uredno obješene na vješalicama u ormaru (upravo tako posložene i poredane zatekao sam ih kad smo se vjen ali).

To prvo zajedni ko poslijepodne proveli smo u akvariju zoološkog vrta u Uenu. Bio je krasan i vedar dan, pa sam pomislio da e nam biti zabavnije ako obidemo itav zoološki vrt i to sam joj i predložio, ali ona se ve bila vrsto odlu ila za akvarij. Ni ja nisam imao ništa protiv. U akvariju je upravo trajala izložba meduza, pa smo ih strpljivo razgledali od prve do posljednje, dive i se raznolikim vrstama sakupljenim iz itavog svijeta. Plivale su, treperile, skupljale se i širile u staklom ogra enim bazenima, od onih si ušnih nalik na cvijet pamuka do onih golemih, iji su klobuci bili ve i od kišobrana. Budu i da je bila nedjelja, u akvariju sam primijetio jako malo posjetitelja. Zapravo, bio je gotovo prazan. Po tako lijepom danu svi su više voljeli biti na otvorenom i promatrati slonove i žirafe umjesto meduza.

Premda Kumiko nisam ništa rekao, ja sam se zapravo strašno bojao meduza i mrzio ih. Dok sam se kao dje ak kupao u oceanu, esto mi se znalo dogoditi da se na njih ope em. Jednom zgodom kad sam otplivao jako daleko prema pu ini, okružila me itava skupina meduza. U trenutku kad sam shvatio što se zbiva, ve su me bile sasvim opkolile. Nikada ne u zaboraviti njihov sluzavi, hladni dodir. Usred tog vrtloga bezbrojnih meduza obuzeo me nepodnošljiv strah, jer sam imao osje aj da me netko vu e na dno mora. Za divno udo, nisam imao nijednu opeklinu, ali zahva en panikom, nagutao sam se morske vode. Zbog toga sam želio izbje i izložbu meduza i oti i razgledati ribe, makar obi nu tunu ili lista.

Ali, Kumiko je bila op injena meduzama. Zaustavila bi se ispred svakog bazena, naslonila na ogradu i predala promatranju kao da je izgubila svaki osje aj za vrijeme.

"Pogledaj samo ovu", rekla bi. "Uop e nisam znala da postoje ovakve ruži aste meduze. Pogledaj samo kako otmjeno plivaju. itav život provode obilaze i mora i oceane ovog svijeta. Zar nisu divne?"

"Aha, jesu." Ali što sam se više trudio da zajedno s njom razgledam meduze to sam u prsima osje ao sve ve u napetost. Prije no što sam toga postao svjestan, prestao sam odgovarati na njezina pitanja i nijemo se igrao kovanicama u džepu, ili rup i em brisao kutove usana. Nadao sam se da emo ubrzo do i do kraja izložbe, ali nije im bilo kraja. Nevjerojatno je koliko raznolikih vrsta meduza živi u morima i oceanima. Sve sam to podnosio kojih pola sata, ali sam u glavi osje ao sve ve u vrtoglavicu. Kad naposljetku nisam više mogao izdržati naslonjen na ogradu i promatrati ih zajedno s Kumiko, sjeo sam na obližnju klupu. Došla je do mene, o ito vrlo zabrinuta, i upitala me je li mi slabo. Iskreno sam joj odgovorio da me od promatranja meduza hvata vrtoglavica.

Zagledala se u moje o i krajnje zabrinutog izraza lica.

"Istina je", rekla je. "Vidim to u tvojim o ima. O i su ti sasvim iskola ene. Ma je li to mogu e, samo zato što si gledao u meduze!" Uхватила me za mišicu i iz mra nog, vlažnog akvarija izvela na svjetlost sunca.

Sjede i desetak minuta na klupi obližnjeg parka, polako sam i duboko disao i nekako uspio do i k sebi. Jako jesenje sunce posvuda uokolo širilo je svoje ugodne zrake a ve suho liš e ginkga nježno šuštalalo kad bi vjetar zapuhao.

"Je li ti bolje?" upitala je Kumiko nakon nekoliko minuta. "Ti si zbilja neobi an mladi . Ako toliko mržiš meduze, trebao si mi to odmah re i umjesto što si odugovla io sve dok ti nije pozlilo."

Nebo je bilo jasno i vedro, vjetar je ugodno puhao, a ljudi što su provodili nedjeljno poslijepodne u parku izgledali su veseli i zadovoljni. Vitka, lijepa djevojka vodila je krupnog dugodlakog psa. Simpatian starac s beretkom na glavi promatrao je svoju unuku kako se

njiše na njihaljki. Nekoliko parova odmaralo se na klupama, baš kao i mi. Negdje daleko netko je vježbao saksofon.

"Zašto ti se meduze toliko sviđaju?" upitao sam je.

"Ne znam, imaju nešto ljupko", odgovorila je. "Promatraju ih i ih shvatila sam jednu stvar. Ono što uspijevamo vidjeti vlastitim okom ima tek je jedan sićušan dio svijeta. Mi mislimo da je ono što vidimo čitav svijet, ali to nije istina. Stvarni svijet je negdje drugdje, tamo gdje je mnogo tamnije i dublje, i većinu tog svijeta nastanjuju meduze i druga morska stvorenja. Mi odveć lako prelazimo preko toga. Što ti o svemu tome misliš? Dvije trećine zemljine površine pokrivaju oceani i mora, a mi golim okom možemo vidjeti jedino površinu, kožu. O onome što je ispod kože, znamo jako malo."

Poslije toga smo dugo šetali. U pet sati Kumiko je rekla da se mora vratiti u bolnicu i ja sam je otpratio sve do nje.

"Hvala ti na lijepom danu", rekla je kad smo se rastajali. U njezinom osmijehu ugledao sam žar radosti koji prije nisam primjećivao. Kad sam ga ugledao, shvatio sam da sam joj se tijekom tog dana uspio malo približiti. Možda ponajprije zahvaljujući i meduzama.

Kumiko i ja nastavili smo se viđati. Njezina je majka bila otpuštena iz bolnice, a ni ja više nisam morao raditi na operaciji klijenta koji je ondje ležao. Jednom tjedno otišli bismo u kino, na neki koncert ili u šetnju. Poslije svakog susreta bili smo sve bliži jedno drugome. Radovao sam se vremenu provedenom s njom i kad bismo se tu i tamo slučajno dodirnuti, osjetio bih kako mi srce uzbuđeno treperi. Kad bi po nekoj radnoj tjedan, jedva bih dočekao da ponovno dođe vikend. Bio sam siguran da se i ja njoj sviđam. Inače ne bi željela izaći sa mnom baš svakog vikenda.

Pa ipak, nisam se žurio produbiti svoju vezu s Kumiko. Naslućivao sam izvjesnu dozu nesigurnosti u njoj. Nisam mogao točno odrediti što je to, ali bih to kadikad naslutio u njezinim riječima ili postupcima. Upitao bih je nešto, a ona bi mi odgovorila tek poslije određenog vremena. U njezinu odgovoru osjetio bih određenu sjenu nesigurnosti.

Došla je zima, potom i nova godina. Nastavili smo izlaziti i viđati se svakog vikenda. Nikad je nisam pitao o toj sjeni nesigurnosti, a ni ona mi nije htjela ništa reći. Našli bismo se i otišli u šetnju ili nekamo na večeru i razgovarali o bezazlenim stvarima.

Jednog dana sam se osmjelio i upitao je: "Ti sigurno imaš stalnog dečka, zar ne?"

Kumiko me kratko pogledala ravno u oči, a onda upitala: "Zašto tako misliš?"

"Imam takav dojam", rekoh. Kada smo kroz zimom opustjele Carske vrtove u Shinjuku.

"Kakav to dojam imaš?"

"Ne znam. Imam osjećaj da mi želiš reći nešto posebno, a uštedi se. Ako ti se o tome govori, slobodno mi reci."

Izraz na njezinom licu se jedva primjetno promijenio. Gotovo nezamjetljiva sjena je prošla njome. Možda je djelovala nekoliko sekundi oklijevala, ali je njezina odluka bila konačna. "Hvala na pitanju," rekla je, "ali nemam ti ništa posebno reći."

"Ali, nisi odgovorila na moje pitanje."

"Imam li dečka?"

"Aha."

Kumiko je zastala. Zatim je skinula svoje rukavice i stavila ih u džep kaputa. Uzela me za obje ruke. Ruke su joj bile tople i meke. Kad sam joj uzvratio stisak rukom, ušlo mi se da joj je dah postao brži, uzbuđeniji.

"Možemo li sada otići u tvoj stan?" upitala je.

"Naravno" rekao sam, donekle iznenađen. "Nije baš neki velik stan, ali nema nikakvog problema, možemo odmah otići."

U to vrijeme živio sam u četvrti Asagaya u jednosobnom stanu s kupaonicom i kuhinjom, tuš-kabinom i velikim telefonskim govornicom. Stan se nalazio na prvom katu i bio je okrenut prema skladištu građevinskog materijala. Jedina prednost bila mu je ta što je gledao

na jug, pa je itav dan bio obasjan suncem. Kumiko i ja smo dugo sjedili jedno uz drugo i naslonjeni na zid gledali u svjetlost.

Tog smo poslijepodneva prvi put vodili ljubav. Ona je tako željela, tu nije bilo ni najmanje dvojbe. Na izvjestan na in, ona je mene zavela. Nije u inila ili rekla ništa otvoreno zavodni ki. Ali kad sam rukama obujmio njezino nago tijelo, bio sam siguran da je željela da se to dogodi i da je došla s tom namjerom. Njezino tijelo bilo je meko i podatno i ni im se nije opiralo.

To je bilo Kumikino prvo seksualno iskustvo. Dugo vremena poslije toga nije rekla ni rije . Nekoliko puta sam pokušao zapodjenuti razgovor, ali je šutjela. Istuširala se, navukla odje u i ponovno sjela naslonivši se na zid. Nisam znao što bih joj rekao. Zato sam sjeo pokraj nje i šutio. Ostali smo sjediti naslonjeni na zid sve dok sunce nije zašlo. Nakon što je pao mrak Kumiko je rekla da mora po i. Otrpatio sam je sve do njezine ku e.

"Jesi li sigurna da nema baš ništa što bi mi željela re i?" ponovno sam je pitao.

Odmahnula je glavom.

"Nemoj se mu iti time", promrmljala je.

Nikad je više nisam o tome pitao. Kumiko je odlu ila spavati sa mnom prema vlastitoj volji i ako je postojalo nešto što mi nije mogla re i, vjerovao sam da e se to s vremenom riješiti.

I nakon toga smo se nastavili vi ati svakog vikenda s tim što bismo gotovo svaki put svratili u moj stan, gdje smo vodili ljubav. Dok smo se milovali i ležali zagrljeni, ona je malo-pomalo po ela sve više govoriti o sebi, o stvarima koje je doživjela, o mislima i osje ajima koje su ti doga aji prouzro ili. Tako sam po eo shva ati na in na koji je Kumiko gledala na svijet. Ja sam njoj govorio o svijetu kakvim ga ja vidim. Duboko i iskreno sam je volio, i ona mi je zauzvrat rekla da želi zauvijek sa mnom ostati. ekali smo dok nije diplomirala i onda se vjen ali.

Otada smo živjeli sretnim bra nim životom i nismo imali ni najmanjih problema da o bilo kojoj temi sasvim otvoreno razgovaramo. Pa ipak, pojavili bi se trenuci kad bih osjetio da u Kumiko postoji neko tajno podru je u koje nisam imao pristup. Usred najobi nijeg razgovora ili najžu nije rasprave, Kumiko bi bez ikakvog o itog razloga utonula u šutnju. To bi se dogodilo sasvim iznenada, bez ikakvog vidljivog razloga (ili barem ja nisam mogao prona i bilo kakvo objašnjenje za takvo njezino ponašanje). Kao da je sasvim normalno hodala plo nikom i odjednom upala u kanalizacijski otvor. Njezina šutnja ne bi potrajala dugo, ali nakon toga je izgledala duhom odsutna i rastresena i prošlo bi prili no vremena prije nego što bi se vratila u stvarnost.

Onog poslijepodneva kad sam prvi put prodro u Kumiko, imao sam udnovat osje aj jako sli an izgubljenosti, njezinoj izgubljenosti. Budu i da je dotad bila nevina, vjerojatno je pri našem prvom odnosu osje ala jedino bol pa se zbog toga prili no ustezala. Ali, moja se zbunjenost nije odnosila samo na njezinu suzdržanost. Postojao je u njoj i neki krajnje udnovat i jasan osje aj odijeljenosti, izdvojenosti, ni sam ne znam kako bih ga nazvao. Jednog trena došao sam na neobi nu pomisao da tijelo koje držim u naru ju nije tijelo žene koja je nekoliko trenutaka prije sjedila uz mene i vodila sa mnom intiman razgovor. Kao da je zamijenila mjesto s nekom drugom djevojkom, a da to nisam primijetio. Drže i je u zagrljaju, neprekidno sam milovao njezina le a. Dodiruju i njezina vitka, glatka le a bio sam sasvim op injen. Pa ipak, imao sam dojam da je Kumiko sasvim odsutna duhom. Za sve vrijeme dok je bila u mojem zagrljaju, inilo se da razmišlja o ne emu sasvim drugom. Naposljetku sam pomislio da milujem i grlim njezinu dvojnicu. Možda mi je zbog toga, premda sam bio silno uzbu en, trebalo dugo da svršim.

Tako sam se osje ao jedino prvi put kad smo imali odnos. Nakon toga sam je doživljavao mnogo prisnije, a i njezine su tjelesne reakcije postale mnogo življe. Uvjeravao sam sebe da je i moj prvotni dojam njezine odijeljenosti bio prouzro en time što je to bilo njeno prvo seksualno iskustvo.

Prebiru i po uspomenama, svako malo rukom bih dohvatio ljestve od užeta i snažno ih

povukao kako bih se uvjerio da su i dalje vrsto privezane. Nisam se mogao osloboditi straha da bi se u svakom trenutku mogle odvezati. Kad god bi me ta misao obuzela, ondje dolje u mraku, osjetio bih se užasno nelagodno. Iako sam mogao osjetiti kako mi srce udara brže. Nakon što sam barem dvadeset ili trideset puta provjerio ljestve, poeo sam se osjećati smirenije. Dobro sam postupio što sam ljestve vrsto zavezao za stablo. Ne mogu se tako lako odvezati.

Pogledao sam na sat. Fluorescentne kazaljke pokazivale su nekoliko minuta prije tri poslijepodne. Polumjesec je i dalje svijetlio na otvoru. Površinu zemlje obasjavala je zasljepljujuća ljetna svjetlost. Dočuo sam si potok što svjetluca na svjetlosti sunca i zeleno lišće što treperi na povjetarcu. Ondje gore svjetlost je sve prožimala a malo ispod, ondje dolje, postojala je potpuna tama. Sve što je uvijek trebao uiniti, bilo je da se ljestvama od užeta spusti ispod površine zemlje i već je bio u dubokom mraku.

Još jednom sam snažno povukao ljestve kako bih se uvjerio da su vrsto svezane. Onda sam se glavom naslonio na zid i zatvorio oči. Napokon me uhvatio san, poput plime što malo-pomalo nailazi i sve preplavljuje.

7

Razmjena razmišljanja o trudnoći i

Izazivanje i promatranje boli

Kad sam se probudio, oblik polumjeseca na otvoru bunara poprimio je tamnomodru boju već je eri. Kazaljke na mojem satu pokazivale su 7 i 30. Sedam i pol uveče, što je značilo da sam spavao četiri i pol sata.

Zrak na dnu bunara bio je sve hladniji. Spuštajući se u bunar, bio sam odveć uzbuđen da bih razmišljao o temperaturi zraka u njemu, no sada sam poeo osjećati hladnoću. Trljajući se po golim rukama kako bih se malo ugrijao, bilo mi je jasno da sam u naprtinji i trebao ponijeti neki topliji komad odjeće koji bih mogao navući i preko majice. Uopće mi nije bilo palo na pamet da bi temperatura na dnu bunara mogla biti drugačija od one na površini zemlje.

Ubrzo me obavio potpun mrak. Koliko god se naprezao, nisam vidio baš ništa. Pipajući rukama, uspio sam pronaći ljestve od užeta i snažno ih povukao. I dalje su bile vrsto zavezane za stablo. Učinilo mi se da se od pokreta mojih ruku tama uskomešala, ali to je vjerojatno bila opsjena.

Doista je čudnovat osjećaj ne moći vlastitim oči vidjeti svoje tijelo. Ležeći sasvim nepokretan u tami, sve sam manje bio uvjeren da uopće postojim. Da bih se othrvao takvom osjećaju, svako malo bih se nakašljao ili rukama prešao po licu. Tako sam se vlastitim ušima mogao uvjeriti u postojanje glasa, rukama u postojanje lica, licem u postojanje ruku.

Ali, ma koliko se trudio, osjećao sam da je moje tijelo pošlo gubiti na zbijenosti i gustosti, poput pijeska koji odnosi rije na struju. Imao sam dojam da se u meni vodi žestoka i nijema borba za prevlast u kojoj moja svijest polako nadvladava moje tijelo. Ravnoteža koja je donekle postojala između ta dva dijela, u tami se poremetila. Iznenada mi je palo na pamet da je moje tijelo privremena ljuska kojom se koristi moja svijest i da je do toga došlo promjenom poretka među prijenosnicima poznatim kao kromosomi. Da je poredak tih prijenosnika bio nanovo promiješan, zatekao bih se u sasvim drugom tijelu od onoga u kojem sam postojao.

"Duševna prostitutka", kazala je Kreta Kano. Sada sam mogao jako dobro shvatiti smisao njezinog izraza. Sasvim je moguće da smo nas dvoje imali seksualni odnos u mašti, a ja svršio u stvarnosti. U doista dubokoj tami mnoge krajnje čudne stvari postaju moguće.

Nekoliko puta zatresao sam glavom ne bih li nekako u inio da se svijest ponovno raširi mojim tijelom.

Okružen potpunom tamom, priljubio sam dlan jedne ruke uz drugi, palac uz palac, kažiprst uz kažiprst. Prsti moje desne ruke svjedo ili su o postojanju prstiju moje lijeve ruke i obratno. Potom sam nekoliko puta duboko udahnuo. Prestani ve jednom toliko mozgati o vlastitoj svijesti, pomislio sam. Bolje razmišljaj o stvarnosti. O vanjskom svijetu koji postoji i okružuje te. Zato se i jesam spustio na dno bunara. Da bih razmišljao o stvarnosti. U inilo mi se da je najbolji na in razmišljanja o stvarnosti taj da se od nje što više udaljim. Recimo, spustivši se na dno bunara. "Kad trebaš i i dolje, prona i najdublji bunar i si i na samo dno", kazao je gospodin Honda. Leže i naslonjen na zid, polako sam udisao pljesnivi zrak.

Kumiko i ja vjen ali smo se bez ikakvih ceremonija, ho u re i, nismo imali vjen anje u tradicionalnom smislu. Prije svega, nismo si ga mogli priuštiti, a ni ona ni ja nismo se željeli zadužiti kod naših roditelja. Zapo eti zajedni ki život, onako kako smo mogli i umjeli, nama je bilo mnogo važnije od ikakvog obreda. Jedne nedjelje ujutro otišli smo u op inski mati ni ured, gdje smo zatekli jedino dežurnog službenika kojem smo morali pozvoniti da bi se probudio i otvorio nam. Pred njim smo ispunili i potpisali papire o našem vjen anju. Poslije smo otišli u otmjen francuski restoran, koji si u normalnim okolnostima nismo mogli priuštiti i naru ili bocu vina i najskuplja jela. Nama je i to bilo sasvim dovoljno.

U to vrijeme nismo imali nikakvu ušte evinu (osim nešto malo novca koji mi je na samrti ostavila majka, ali bio sam se zarekao da u taj novac uvati za slu aj najve e nužde), a ni najnužnije poku stvo. Uop e nismo razmišljali ni razgovarali o budu nosti. Ja sam radio za odvjetni ki ured, ali samo kao pripravnik, a Kumiko za malu, sasvim nepoznatu nakladni ku ku u. Da je to željela, nakon što je diplomirala mogla je prona i mnogo bolji posao. Bilo je dovoljno da ode k ocu i zamoli ga za to, ali ona to jednostavno nije željela i radije se odlu ila za posao koji je sama pronašla. No nismo bili nezadovoljni. Bili smo zajedno i uspijevali preživjeti bez i ije pomo i i nama je to bilo sasvim dovoljno.

Naravno, stvoriti nešto iz ni ega nije nam bilo nimalo lako. Kao i svaki jedinac u obitelji, ja sam oduvijek bio sklon samo i. Kad sam pokušavao ostvariti nešto ozbiljno, volio sam do toga do i vlastitim snagama umjesto kontaktima s drugim ljudima kojima bih morao detaljno objašnjaviti brojne stvari. Radije sam radio osamljen, u tišini, makar morao izgubiti mnogo više vremena i snage. I Kumiko se, nakon što je izgubila sestru, zatvorila od obitelji i odrasla gotovo sasvim sama. Nikada im se nije obra ala radi nekog savjeta ili podrške. Po tom pitanju oboje smo bih jako sli ni.

I tako, malo-pomalo, uspjeli smo se prilagoditi novostvorenoj zajednici zvanj "naš dom". O odre enim stvarima najradije smo razmišljali i razgovarali kad smo bili zajedno. Sve što bi se dogodilo nekome od nas dvoje dok smo bili sami, po povratku ku i zajedni ki bismo razmatrali i razgovarali kao o ne emu što se dogodilo "nama". Ponekad smo uspijevali u tome, ali kadikad i nismo. Ali uživali smo u svježem, novom životu makar inili i greške. ak smo i velike suprotnosti u mišljenjima lako zaboravljali kad bismo jedno drugome pali u zagrljaj.

U tre oj godini našeg braka Kumiko je zatrudnjela. To je bio velik šok za oboje, ili barem za mene, jer bili smo nevjerojatno pažljivi u upotrebi kontracepcijskih sredstava. Mora biti da se to dogodilo u trenutku nepažnje. Naravno, nismo mogli odrediti u kojem se to to no trenutku doista zbilo, ali drugo objašnjenje nismo imali. Kako bilo, u tom trenutku jednostavno nismo imali novac koji bi bio potreban za odgoj tek ro enog djeteta. U to vrijeme Kumiko se bila tek uklopila u posao u nakladni koj ku i i željela ga je zadržati. Mala nakladni ka ku a za koju je radila nije imala novca za njezin porodiljni dopust i ostale troškove. Od zaposlenice koja je radila za njih a željela roditi dijete, o ekivalo se da da otkaz.

U tom sluaju morali bismo se zlopatiti ovisе i jedino o mojoj pripravi koja plaćа, barem za neko vrijeme, ali oboje smo znali da je to neizvodljivo, ma koliko štedjeli.

"Bojim se da ovaj put nemamo drugog izbora nego odustati", rekla mi je Kumiko gotovo bezizražajnim glasom nakon što ju je ginekolog pregledao i priopćio joj vijest.

Vjerojatno je imala pravo. Bez obzira na to s koje strane razmotrili novonastalu situaciju, za nas je to bilo daleko najprihvatljivije rješenje. Bili smo mladi i gotovo sasvim nepripremljeni da postanemo roditelji. I Kumiko i meni trebalo je još puno vremena za nas same. Tada nam je najvažnije bilo zasnovati naš zajednički život. Nadali smo se da ćemo u budućnosti imati još mnogo prilika za djecu.

Istinu govoreći, nisam se slagao s Kumikinom željom da ode na pobačaj. Svojedobno, dok sam pohađao drugu godinu fakulteta i povremeno radio za određenu tvrtku, upoznao sam jednu djevojku koja je nakon odnosa sa mnom ostala trudna. Bila je godinu mlađa od mene i jako dobro smo se slagali. Ako smo vodili ljubav, o čemu smo se jedno drugom sviđali, ali tada ni o čemu nismo razmišljali ozbiljno, pa ni o našoj vezi. Jednostavno smo bili par i voljeli provoditi slobodno vrijeme zajedno.

Što se tiče pitanja kako je ostala trudna, nisam imao ni najmanju dvojbu. Vodeći ljubav s njom uvijek sam upotrebljavao prezervativ, ali jednog sam dana smetnuo s uma da sam ostao bez njih. Kad sam joj to priopćio malo se ne kala, ali je naposljetku kazala: "Ma, ništa za to, još nisam ušla u kritične dane, bit će sve u redu." Ali, nije bilo.

Dugo nisam mogao povjerovati da sam "napumpao djevojku", kako se tada govorilo, ali bilo mi je jasno da je pobačaj jedino rješenje. Nekako sam uspio namaknuti nešto novca i otpratio je do klinike. Vlakom smo se odvezli u malo mjesto u prefekturi Chibi, gdje je njezina prijateljica već bila uspostavila kontakt s ginekologom. Izišli smo na prigradskoj postaji za koju dotad nisam nikad čuo i ugledali tisuće malih obiteljskih kuća napravljenih po istom modelu koje su se nizale uz obližnji brežuljak. Bilo je to jedno od velikih novih prigradskih naselja koja su izgrađena u nekoliko posljednjih godina za relativno mlade, novozaposlene obitelji koje si nisu mogle priuštiti život usred Tokija. Čak je i postaja bila sasvim nova. Jedva nekoliko koraka dalje od nje pružala su se velika polja riže, dobro navodnjavana. Duž ceste vidjelo se nekoliko oglasnih ploča na kojima su se oglašavale agencije za prodaju nekretnina.

ekaonica u toj klinici bila je puna mladih žena s golemim trbusima. Većina njih vjerojatno su bile već četiri ili pet godina u braku i nakon što su njihovi muževi s pomoću kredita uspjeli kupiti kuću u predgrađu i useliti se u nju, sada su željele roditi dijete. Bio sam jedini muškarac u ekaonici. Drugi o čemu nisu željeli gubiti dragocjeno vrijeme na takvom mjestu. Trudnice su me gledale sa znatiželjom, ali bez imalo simpatije. Za njih sam bio lakomislen student koji je "napumpao" svoju djevojku i sada je dopratio otkužujući i da obavi pobačaj.

Nakon zahvata, djevojka i ja smo se vlakom vratili u Tokio. Već se bio počeo hvatati prvi mrak i vlak je bio gotovo prazan. Pokušao sam joj se još jednom ispričati. Priznao sam joj da ju je moja nepromišljenost dovela u takvu situaciju.

"Nemoj se uzbuđivati oko toga", odgovorila mi je. "Barem si zajedno sa mnom došao u kliniku i platio za zahvat."

Ubrzo smo se prestali viđati, pa ne znam što je poslije bilo s njom. Dugo nakon njezinog pobačaja, čak nekoliko mjeseci nakon što smo se prestali viđati, osjećao sam se jako potreseno. Kad god bih se sjetio toga dana, vidio sam sve one trudnice nevjerojatno samouvjerenih pogleda. Svaki put bih pomislio da mi se nije smjelo dogoditi da djevojka zatrudni.

Vraćajući se natrag vlakom, ona je mene pokušavala oraspoložiti! Ispričala mi je kako je zahvat bio vrlo jednostavan. "Nije bilo tako strašno kao što misliš", rekla je. "Sve su završili jako brzo i uopće me nije boljelo. Svukla sam se i sve vrijeme ležala raširenih nogu. Naravno, nije ugodan osjećaj, ali ginekolog je bio jako ljubazan, kao i medicinske sestre. Poslije su me

upozorili da ubudu e moram biti pažljivija. Zato se nemoj osje ati tako loše. Dijelom je i moja greška. Ja sam ta koje te uvjeravala da se ne brineš. Daj, barem malo se razvedri."

Za sve vrijeme vožnje u to prigradsko naselje u prefekturi Chibi i vra aju i se natrag, imao sam udan osje aj da sam postao nova osoba. Nakon što sam je otpratio ku i i vratio se u svoju studentsku sobu, legao sam na le a i zagledao se u strop, jasno osje aju i tu promjenu. Znao sam da nikad više ne u biti onakav kakav sam dotad bio. Izgubio sam moralnu nevinost, ali sam spoznao što zna i savjest. Uop e se nije radilo o kajanju ih moraliziranju. Bio sam svjestan da sam u inio veliku grešku, ali nisam mislio da se zbog toga moram kažnjavati. Stvarnost je bila takva i ja sam se, trezveno i objektivno, morao s njom suo iti.

Prvo što mi je palo na pamet kad sam uo da je Kumiko trudna bio je prizor trudnica u ekaonici ginekologa kod kojeg smo bili ona djevojka i ja. Ili prije, osobit vonj koji je prožimao itav prostor. Nisam imao pojma kakav je to vonj, možda uop e nije bio vonj nego dojam ne ega što se ondje doga alo. Kad je medicinska sestra pozvala moju djevojku, ona je polako ustala iz plasti ne stolice i bez imalo oklijevanja otišla prema vratima operacijske dvorane. Trenutak prije no što je ustala, pogledala je u mene, blago se osmjehuju i. Ili, možda, tren prije no što je imala priliku predomisliti se.

Upitao sam Kumiko je li poba aj nužan, premda sam dobro znao da bi bila obi na ludost da imamo dijete, a istodobno nisam želio da Kumiko obavi poba aj. Kad sam joj to otvoreno kazao, odgovorila mi je: "O tome smo ve dovoljno razgovarali. Ako se sada odlu im za dijete morat u prestati raditi, a ti eš morati prona i neki mnogo bolje pla en posao kako bi mogao izdržavati bebu i mene. Ne emo imati novca za bilo što drugo, ponajmanje za tvoje male prohtjeve. O nekim planovima za budu nost bolje i da ne govorimo. Je li ti to jasno? Slažeš li se s time?"

"Slažem se", rekao sam ne oklijevaju i. "Mislim da je to najbolje rješenje."

"Ozbiljno?"

"Ako se ozbiljno prihvatim posla, valjda e sve biti u redu. Moj ujak želi otvoriti novi lokal, ali ne može na i pomo nika u kojeg bi imao puno povjerenje. Siguran sam da bih rade i za njega mogao zaraditi mnogo ve u pla u od one koju sada dobivam. Istina, ne u se baviti pravnim problemima u odvjetni kom uredu, ali da ti budem iskren, uop e mi nije stalo do tog posla."

"Nije valjda da želiš raditi u restoranu?"

"Vjerujem da bih i to mogao, da to želim. Za slu aj nužde. Imamo i one novce koje mi je majka ostavila. Ne brini se, ne emo umrijeti od gladi."

Kumiko je dugo šutjela i napregnuto razmišljala o onome što sam joj rekao, dok su joj se oko o iju istaknule sitne bore. Ja sam volio takve njezine izraze. "Zna i li to da želiš da imamo dijete?" upitala je.

"Ne znam", odgovorio sam joj. "Jasno mi je da si trudna, ali uop e nemam osje aj da mogu postati otac. Ako pretpostavimo da e se to dijete roditi, uop e mi nije jasno na kakav e se to na in promijeniti naš život. Znam da voliš svoj posao i još se gore osje am ako te odvla im od ne ega što s ljubavlju radiš. S druge strane, mislim da nam oboma treba još vremena da se prilagodimo jedno drugome. Ho u re i, ako dobijemo to dijete, naš e se mali svijet proširiti i udaljiti nas od nas dvoje. Uop e ne znam kako trebamo postupiti. Jednostavno sam protiv rješenja da pobaciš. Nemoj me pitati zašto tako mislim, jer to ni sam ne znam. Jednostavno tako osje am."

Kumiko je odre eno vrijeme razmišljala o svemu što sam joj kazao, trljaju i usput trbuh. Jednog trena je kazala: "Reci mi, što misliš kako se dogodilo da zatrudnim? Nijedan odgovor ti ne pada na pamet?"

Odmahnuo sam glavom.

"Svaki put smo jako pazili, baš zato što nisam želio da do emo u ovakvu situaciju. Reci ti meni, kako je mogu e da se to ipak dogodilo?"

"Zar nikad nisi pomislio da sam možda u vezi s nekim drugim? Zar ti to nikad nije palo na pamet?"

"Baš nikad."

"A zašto?"

"Ne znam, jednostavno nemam takav osjećaj, nisam baš neki intuitivac."

Sjedili smo za kuhinjskim stolom i pijuckali vino. Bilo je već kasno i svuda je vladala tišina. Kumiko se zagledala u nekoliko posljednjih kapi vina u svojoj čaši. Gotovo nikad nije pila alkohol, premda bi tu i tamo popila čašu vina ako nije mogla zaspati. To bi joj uvijek pomoglo. Ja sam pio tek da bih joj pravio društvo. U to vrijeme nismo imali čak ni čaše za vino. Pili smo iz pivskih čaša koje su nam nekom zgodom darovali u diskontu piva.

"Eto, ti meni reci, jesi li bila u vezi s nekim drugim?" rekoah, iznenada se uistinu zabrinuvši.

Kumiko se nasmijala i odmahнула glavom.

"Ne budi smiješan, znaš da takvo nešto ne bih nikad učinila. Spomenula sam to kao jednu od mogućnosti." Zatim se uozbiljila i laktovima oslonila o stol. "Ipak, ponekad nisam ni u što sigurna. Zna mi se dogoditi da ne znam što je istina a što nije... što se uistinu dogodilo a što nije... Ali jako rijetko."

"Je li ovog puta to slušanje?"

"Na neki način jest... Zar ti nisi nikad imao takav osjećaj?"

Zamislilo sam se.

"Ne, nikad, koliko se mogu sjetiti."

"Ne znam kako da ti to objasnim. Između onoga za što vjerujem da je stvarnost i onoga što doista jest stvarnost postoji nekakav nesklad. Imam osjećaj da se negdje duboko u meni krije nešto, ni sama ne znam što... Poput kradljivca koji se ušuljao u kuću i sakrio u ormaru za odjeću... i svako malo izađe i poremeti dobro mi poznati razmještaj predmeta. Onako kao što magnet može zaustaviti rad nekog stroja."

"U tebi se krije nešto... poput kradljivca koji se ušuljao u kuću?" rekoah smijući se i ispijući ostatak vina.

Začuo sam se zagledao u njezino lice.

"Želiš mi reći da postoji neka veza između nje i činjenice da si trudna i kradljivca koji se ušuljao u kuću?"

Odmahnula je glavom.

"Ne, uopće nije riječ o tome jesu li te dvije stvari povezane ili nisu. Katkad jednostavno ne mogu shvatiti pravi redoslijed onoga što se događa. Jedino to ti pokušavam objasniti."

Osjetio sam dozu uzrujanosti u njezinom glasu. Bilo je prošlo jedan poslije ponoći. Pomislio sam da je pametnije da završimo razgovor. Uhvatio sam je za ruku i stisnuo.

"Znaš," rekla je Kumiko, "voljela bih da meni prepustiš odluku. Svjesna sam da je to velik problem koji se ispriječio pred nama, ali želim da ovaj put meni prepustiš odluku. Žao mi je što ne znam bolje objasniti ono što mislim i osjećam."

"Doista vjerujem da jedino ti imaš pravo donijeti odluku, zato postupi onako kako misliš da je najbolje. Ja ću tvoju odluku poštovati."

"Imamo još oko mjesec dana do konačne odluke. Sve dosad smo o tome opširno razgovarali i sasvim sam dobro shvatila što o svemu tome misliš. Pusti mene da i ja o tome malo razmislim. Prestanimo razgovarati o tome na neko vrijeme."

Bio sam na poslovnom putovanju u Hokkaidu kad je Kumiko otišla na posao. U našem uredu nisu nikad slali pripravnike poput mene na ozbiljno poslovno putovanje, ali dogodilo se da su svi ostali zaposlenici bili već zauzeti pa sam bio prinuđen otići na sjever države. Drugoj strani sam trebao predati pregršt poslovnih papira, objasniti situaciju, preuzeti njihove papire i odmah se vratiti natrag. Dokumenti su bili odveć važni da bi ih poslali poštom ili povjerali nepoznatim osobama iz raznih dostavljačkih službi. Osim toga, na povratku su svi letovi za Tokio bili popunjeni pa sam bio prisiljen prespavati u hotelu u Sapporou. Kumiko je

upravo tog dana odlučila sama oti i u kliniku i podvrgnuti se prekinuti trudnoće. U deset sati navečer nazvala me u hotel.

"Poslijepodne sam bila na pobačaju. Žao mi je što ti ovako priopćavam istinu, ali došlo je do nekih promjena pa sam pomislila da će za oboje ovako biti najlakše. O svemu sam se sama pobrinula."

"Ne brini se", odgovorio sam joj. "Ako si mislila da je tako najbolje, onda se i ja slažem."

"Ima još nešto što ti želim reći, ali sada nisam u stanju. U svakom slučaju, bit će prilike da ti i to kažem."

"Razgovarat ćemo opširno kad se vratim", kazao sam joj.

Nakon razgovora s njom navukao sam kaput i izašao u šetnju ulicama Sapporoa. Bio je poatak ožujka i s obje strane ceste vidjele su se hrpe raširenog snijega. Zrak je bio gotovo bolno hladan i kad bih ga izdahnuo, bijeli oblaci pare u trenu bi išezao. Ljudi su bih odjeveni u debele kapute i rukavice a šalovi im prekrivali usta dok su krajnje oprezno koračali skliskim, zaleđenim pločnicima. Taksiji koji su vozili gradskim cestama imali su debele lance na gumama. Kad više nisam mogao izdržati hladnoću, svratio sam u bar i popio nekoliko viskija. Potom sam ponovno izašao u šetnju ulicama.

Ostao sam u pokretu prilično dugo. Snijeg bi svako malo počeo padati, ali bi ubrzo išezao poput nesigurne uspomene što se vraća u prošlost. Drugi bar u koji sam ušao nalazio se u suterenu. Bio je mnogo veći i no što mi se učinilo pri ulasku. Pokraj šanka se nalazila mala pozornica, a na njoj je vitak muškarac s naočalama svirao gitaru i pjevao. Sjedio je na metalnoj stolici prekrivenih nogu, a kutiju za gitaru držao je pokraj nogu.

Sjeo sam za šank, pijuckao viski i jednim uhom slušao ono što je svirao. U pauzama između pjesama uvijek je objašnjavao da je glazba koju izvodi njegovo djelo. Imao je tridesetak godina, lice bez ikakvih osobnih znakova i nosio je naočale s crnim plastičnim okvirom. Na sebi je imao traperice, visoke kaubojske izme i kariranu flanelsku košulju koja mu je padala preko struka. Bilo je jako teško definirati vrstu glazbe koju je izvodio ali najviše je podsjećala na ono što se neko zvalo japanski folk. Osnovni akordi, jednostavne melodije, banalne riječi. Ni slučajno nešto što bi se meni svidjelo.

U normalnim okolnostima uopće ne bih slušao takvu vrstu glazbe. Popio bih svoje piće, platio račun i otišao dalje. Kako sam te noći promrznuo do kostiju, nisam imao namjeru ponovno izaći van dok se sasvim ne ugrijem. Ispio sam viski i naručio drugi. Nije mi padalo na pamet da skinem kaput ili šal. Kad me barmen upitao želim li što god prigristi, naručio sam porciju sira i pojeo jedva jednu krišku. Pokušavao sam razmišljati, ali osjećao sam se odveć smušeno. Iako i da sam se uspio usredotočiti na razmišljanje, nisam znao o čemu bih razmišljao. Imao sam dojam da sam se pretvorio u praznu prostoriju kojom glazba odjekuje bez imalo melodioznosti.

Uvijek je izvodio jednu pjesmu za drugom. Bar je bio poluprazan, možda petnaestak osoba koje su prilično mlako pljeskale nakon svake pjesme. Poslije nekog vremena, pjevač je ustao i naklonio se. Pozvao sam barmena i naručio treći viski. Potom sam najzad skinuo kaput i šal.

"Ovom pjesmom završio je moj večerašnji nastup", kazao je pjevač. Zastao je i pogledom obuhvatio čitav lokal. "Vjerujem da među vama ima netko komu se moje pjesme nisu svidjele. Zbog takvih imam malen dodatak. To je nešto što izvodim jako rijetko, ali ne želim napraviti iznimku. Zato biste se svi vi koji ste prisutni trebali smatrati rijetkim sretnicima." Spustio je gitaru na pod i iz kutije izvadio debelu bijelu svijeću. Šibicom je upalio svijeću, pokapao malo voska na tanjuri i prihvatio svijeću na tanjuri. A tada je, s izrazom kakvog groznog filozofa, visoko podignuo tanjurišću svijećom.

"Lijepo bih zamolio da prigušite sva svjetla u lokalu", kazao je. Jedan od zaposlenika smanjio je jačinu svjetlosti. "Molio bih, još malo tamnije." Lokal je sada bio u gotovo potpunom mraku i plamen svijeće se jasno vidio. Dlanovima obujmivši čašu s viskijem, pažljivo sam zurio u svijeću.

"Vjerujem da su svi ovdje prisutni svjesni inženjere", kazao je uvijek pribranim i prodornim glasom, "da tijekom života iskusimo različite vrste boli, kako tjelesnih tako i duševnih. I ja sam, kao i svi, u dosadašnjem životu iskusio različite vrste boli u različitim

oblicima i na različitim mjestima. Međutim, riječ ima objasniti nekome drugome što uistinu tvori tu bol, jako je teško. Govori se da samo mi koji smo doživjeli određenu bol znamo što smo osjetili. No, je li to istina? Ne vjerujem da je tako. Ako, gledaju i vlastitim oči, vidimo nekoga tko doista pati, njegovu bol bismo trebali doživjeti kao svoju vlastitu. U tome se krije moja suosjećajna. Jesam li dovoljno jasan?"

Prestao je govoriti i još jednom je pogledom prešao po lokalima.

"Razlog zbog kojeg neki ljudi pjevaju pjesme drugim ljudima jest taj što žele podijeliti svoje osjećaje. Zato što se žele udaljiti od vlastite ljuštine i podijeliti svoju bol i radost s ostalima. Naravno, to ni u kom slučaju nije lako postići. Zato u većini slučajeva izvesti jedan mali pokušaj koji će vam omogućiti da sa mnom suosjećajate tjelesno."

Svi u lokalima pažljivo su gledali prema pozornici. U sred potpune tišine uvijek se zagledao nekamo u daljinu, kao da se na čas odмара ili duhovno koncentrira. Tada je, ne izgovorivši ni riječ, podignuo lijevu ruku i stavio je nad plamen svijeće. Malo-pomalo, sve više je spuštao ruku prema plamenu. Netko u publici je uzdahnuo ili jeknuo. Svi smo dobro vidjeli kako mu vrh plamena pali dlan. Gotovo se moglo čuti kako meso cvrči. Neka žena je jauknula. Svi su promatrali, gotovo ukočeni od užasa. Uvijek je ustrajno trpio plamen, lica iskrivljenog od boli. Što li je sad ovo, pomislio sam. Kakva je ovo bedastoća? Osjetio sam da su mi se usta osušila. Poslije pet ili šest sekunda polako je pomaknuo ruku i tanjuričica sa svijećom spustio na pod. Potom je pljesnuo, prvo priljubivši dlan lijeve i desne ruke.

"Kao što ste vidjeli, dame i gospodo, bol može doslovno uništiti ljudsko tijelo", kazao je. Glas mu je zvučao jednako smireno, pribrano i hladnokrvno kao i prije. S njegovog lica nestao je i najmanji trag patnje. Štoviše, zamijenio ga je slabašan osmijeh. "Bol koju sam osjećao, vjerujem, svi ste mogli osjetiti kao da je vaša. Vi ste zajedno sa mnom podijelili osjećaje." Blago razdvojivši dlanove koje je tren prije držao prstima priljubljenima, odjednom je izmeću njih izvukao tanak crveni šal, koji je potom raširio kako bismo ga mogli dobro vidjeti. Zatim je pokazao dlanove publici. Nigdje ni traga od opekline. Uslijedilo je nekoliko trenutaka tišine, potom su ljudi počeli snažno pljeskati. Uzvici odobravanja i povici hvale zamijenili su napetost koja je tren prije ispunjala lokal. Kao da se ništa nije dogodilo, uvijek je spremio gitaru u kutiju, sišao s bine i nestao.

Nakon što sam platio račun, pitao sam djevojku na ulazu pjevali li taj uvijek isto kod njih i izvodi li redovito taj trik.

"Nisam sigurna", odgovorila je. "Koliko ja znam, ovo je prvi put da je nastupio kod nas. Nikad nula za njega. Nisam znala da se osim pjevanja razumije i u mačioničarske trikove. Zar nije bio sjajan? Pitam se kako mu to uspijeva. Kladam se da bi uspio i na televiziji."

"Istina je", odgovorio sam joj. "Izgledalo je da uistinu pali vlastitu ruku."

Pješke sam se vratio u hotel i istog trena kad sam se uvukao u krevet, počeo sam tonuti u san. Pomislio sam na Kumiko, ah imao sam osjećaj da je jako daleko i tada već nisam mogao ni o čemu razmišljati. Na tren sam se prisjetio uvijekovog lica dok je palio ruku. Doista je izgledalo da je pali, pomislio sam. A tada sam utonuo u san.

8

Korijenje želje

U sobi broj 208

Prolazak kroz zid

Ležeći na dnu bunara, malo prije zore usnuo sam san. Ali nije to bio pravi san. Ono što mi se dogodilo podsjeća na san.

Prolazio sam prostranim hotelskim predvorjem. S ekrana velikog televizora postavljenog u središtu tog predvorja gledalo me lice Noboru Wataye. Upravo je počinjao njegov govor. Na sebi je imao odijelo od tvida, prugastu košulju i tamnomodru kravatu. Ruke je držao položene na stolu jednu preko druge i o njemu govorio gledajući i ravno u kameru. Na zidu iza njegovih leđa visjela je golema zemljopisna karta svijeta. Barem stotinjak ljudi je bilo u predvorju i svi odreda prestali su govoriti ili raditi i krajnje ozbiljno slušali ono što je imao za reći. Činilo se da će najaviti nešto planetarno važno što će promijeniti sudbinu čitavog svijeta.

I ja sam zastao i pogledao prema televizijskom ekranu. Uvježbanini ali duboko iskrenim tonom, Noboru Wataya obračunao se milijunima njemu nepoznatih ljudi. Taj nepodnošljivi osjećaj koji sam imao svaki put kad bismo se nas dvojica sreli licem u lice, sada je bio potisnut na neko duboko, nevidljivo mjesto. Govorio je uvjerljivo, prave i kratke stanke, naglašavajući i pojedine riječi i promjenama izraza na licu, dobivajući i na dojmljivosti onoga što je izlagao. Činilo se da svakim danom Noboru Wataya postaje sve bolji govornik, svi čulo se to meni ili ne.

"Dakle, poštovane kolege i prijatelji", govorio je, "gotovo svaka stvar je istodobno komplicirana i jednostavna. To je osnovni zakon koji vlada ovim svijetom. To nikada ne smijemo zaboraviti. Stvari za koje nam se čini da su komplicirane, a one uistinu jesu komplicirane, zapravo su jako jednostavne ako uspijemo prodrijeti u njihovu bit. U osnovi, sve se svodi na pitanje što je to što želimo. Motiv se nalazi u korijenu želje, zato je najvažnija stvar pronaći i doti do korijena. Zadrijeti duboko ispod komplicirane površine stvarnosti. I nastaviti zadirati sve dublje dok ne stignete do samih vrhova korijena. Ako u tome uspijete," u tom trenutku je pokazao prema zemljopisnoj karti, "sve će u trenu postati jasno. Tako ovaj svijet opstaje. Glupi ljudi nikad se ne mogu osloboditi osjećaja da su sve stvari jako složene. Oni mukotrpno posrću kroz mrak u potrazi za izlazom i na kraju umru, ali ipak ne uspiju shvatiti najjednostavnije stvari o tome kako naše društvo funkcionira. Takvi kao da se čitavog života nalaze usred zaravnih šuma ili na dnu dubokog bunara. A razlog zbog kojeg su izgubili sposobnost orijentacije jest taj što ne shvaćaju osnovna načela koja vladaju svijetom. U glavi su im obične trice i kukine. Oni baš ništa ne razumiju. Takvi ne znaju ralizovati sprijeda i straga, vrh i dno, sjever i jug. Zato se nikada ne uspijevaju osloboditi mraka u kojem žive."

Noboru Wataya napravio je kratku stanku puštajući i da njegove riječi i prodru u svijest gledatelja i potom nastavio.

"Najpametnije je da zaboravimo takav tip ljudi. One ljude koji su izgubili sposobnost za orijentaciju, najbolje je ostaviti na miru. Nas čekaju mnogo važnije stvari."

Što sam ga dulje slušao, postajao sam sve ogorčeniji dok se nisam gotovo zajapurio od ljutnje. Pretvarao se da govori širokoj publici, a zapravo su njegove riječi i bile upućene isključivo meni. Mora biti da je za takav postupak imao neki sasvim bolestan, nastran razlog, ali osim mene, toga nitko drugi nije bio svjestan. Upravo zbog toga je Noboru Wataya mogao iskoristiti golemi televizijski auditorij da bi mi slao prikrivene poruke. Držeći ruke u džepovima bijesno sam ih stezao, ali nisam imao načina da iskalim ljutnju. A zbog nesposobnosti da tu ljutnju podijelim s bilo kime iz predvorja, osjećao sam se još osamljenije.

Predvorje je vrvjelo ljudima koji su se naprezali da čuju svaku riječ koju je Noboru Wataya izgovorio. Prošao sam pokraj njih i zaputio se u dugi hodnik koji je vodio prema sobama. Čovjek bez lica stajao je na početku tog hodnika. Dok sam mu se približavao, čovjek bez lica zagledao se u mene. Onda je stao ispred mene i prepričavao mi put.

"Pogrešan je trenutak", kazao je. "Za vas sada ovdje nema mjesta."

Duboka, bolna uvreda koju sam osjećao zbog izgovorenih riječi i Noboru Wataye još više me razljutila. Ispružio sam ruku i odgurnuo čovjeka bez lica. Zateturao se i pao.

"Govorim vam za vaše dobro", viknuo je dok sam se udaljavao od njega. Svaka njegova riječ zabijala se u moja leđa poput oštrih strelica. "Ako odete još dalje, nećete se više moći vratiti. Shvaćate li što vam govorim?"

Nisam se osvrtao na njegove riječi, nego sam hitrim koracima napredovao. Ni čega se više nisam bojao. Morao sam nešto poduzeti. Nisam mogao zauvijek ostati u stanju dezorijentacije.

Zaputio sam se hodnikom koji mi se uinio poznat. Pomislio sam da će me uvijek bez lica slijediti i pokušati zaustaviti, ali kad sam se okrenuo, iza mene nije bilo nikoga. Dugim, vijugavim hodnikom nizala su se vrata jednakog izgleda. Svaka vrata imala su ploču s brojem, ali nisam se mogao sjetiti broja sobe u koju su me posljednji put uveli. Bio sam siguran da sam ga zapamtio, ali moji pokušaji da se tog broja sada sjetim ostali su bezuspješni. Nisam mogao pokucati baš na svaka vrata.

Lutao sam gore-dolje tim hodnikom dok nisam naišao na konobara koji je nosio poslužavnik. Ugledao sam punu bocu viskija Cutty Sark, posudu s ledom i dvije aše. Pustio sam ga da prođe pokraj mene i krenuo za njim. Od ulaštenog poslužavnika odbijale su se zrake svjetlosti što je padala sa stropa. Konobar se nijednom nije osvrnuo. Isprsiš se, korakao je naprijed sigurnim i jednoličnim koracima. Povremeno bi zazviždao nekoliko tonova. Bila je to uvertira *Svrake kradljivice*, sam po etak s bubnjevima. Zviždukao je jako dobro.

Hodnik je bio jako dug, ali za sve vrijeme nisam sreo nikoga drugog osim tog konobara kojeg sam u stopu slijedio. Najzad se zaustavio ispred jednih vrata i tiho pokucao tri puta. Nakon nekoliko trenutaka netko je otvorio vrata i konobar je ušao unijevši poslužavnik. Naslonio sam se na zid krijući se iza goleme kineske vaze i čekao da konobar izađe. Broj sobe bio je 208. Naravno, 208. Kako se toga nisam prije sjetio?

Konobar je prilično dugo ostao unutra. Pogledao sam na sat. Ali, tko zna kad, kazaljke na mojem satu prestale su se pomicati. Razgledao sam cvijeće u vazama i svaki cvijet pojedinačno pomirisao. Činilo se da su tren prije doneseni iz vrta, toliko su svježiji i mirisniji bili. Vjerojatno još nisu ni primijetili da su odrezani od korijenja. Izmeću u crvenih mesnatih latica uspio se uvući i sićušan kukac.

Prošlo je više od pet minuta prije nego što je konobar izašao iz sobe, praznih ruku. Isprsiš se kao i maloprije, vratio se istim putem kojim je i došao. Činilo se da je nestao s vidika, otišao sam do vrata. Zadržao sam dah i osluškivao, nadajući se da će čuti nešto, no iznutra nije dopirao ni najslabiji šum. Osmjehom sam se i pokucao. Tri puta, tiho, kao što je i konobar uinio. Nije bilo odgovora. Pustio sam da prođe nekohko trenutaka i ponovno pokucao, tri puta, malo snažnije nego prethodni put. Nitko se nije odazvao.

Polako sam uhvatio kvaku i pritisnuo je. Vrata su se otvorila bez ikakvog najmanjeg šuma. U prvi mah se soba činila posve mračna, ali nešto svjetla se ipak probijalo između debelih zastora. Naprežući se, mogao sam nejasno nazreti prozor, stol i kauč. Bila je to ista soba u kojoj sam vodio ljubav s Kretom Kano. Bio je to hotelski apartman, razdijeljen sprijeda u dnevnu a odostraga u spavaću sobu. Na stolu sam mogao nazreti obrise boce, aša i posude s ledom. U trenutku kad sam otvorio vrata, obasjana svjetlošću iz hodnika, posuda za led od nehranljive elike zasvjetlucala je poput oštrice noža. Ušao sam u tamu i tiho zatvorio vrata za sobom. U sobi je bilo toplo i osjećao se miris cvijeća. Zadržao sam dah i osluškivao, lijevom rukom držeći kvaku kako bih svakog trena mogao otvoriti vrata. Netko je ipak bio u toj sobi. Netko je naručio viski, led i aše koje je konobar donio i prikupio dok mu taj netko nije iznutra otvorio i pustio ga da uide.

"Ne pali svjetlo", čuo sam ženski glas. Dolazio je iz spavaće sobe. Odmah sam ga prepoznao. Bio je to glas tajanstvene žene koja mi je nekoliko puta telefonirala dok sam kuhao špagete. Pustio sam kvaku i zaputio se prema mjestu s kojeg sam čuo glas. Tama u spavaćoj sobi bila je još gušća od one u dnevnoj sobi. Zastao sam na vratima između jedne i druge sobe naprežući se ne bih li što razaznao u mraku.

Mogao sam čuti šum pomicanja plahti. U tami sam nejasno vidio kako se sjena pomaknula.

"Ne pali svjetlo", ponovio je ženski glas.

"Ne brini se," rekoh, "neću upaliti svjetlo."

vrsto sam se držao za okvir vrata.

"Jesi li došao sam?" upitala je žena umornim glasom.

"Jesam", odgovorio sam. "Pomislio sam da u te na i ovdje. Ako ne tebe, onda Kretu Kano. Moram doznati gdje je Kumiko. Sve je zapo elo tvojim telefonskim pozivima. Ti si otvorila Pandorinu kutiju. Dogodile su mi se udnovate stvari jedna za drugom dok na kraju Kumiko nije nestala. Zato sam došao ovamo, sasvim sam. Ne znam tko si, ali ti držiš ključ zagonetke. Imam li pravo?"

"Kreta Kano?" upitala je žena sumnji avim glasom. "Nikad ula za nju. Je li i onda ovdje?"

"Ne znam gdje je. Ali ovdje sam se sreo s njom i to više no jednom."

Duboko sam udisao zrak koji je snažno prožimao opojni miris cvijeta.

Negdje u toj sobi bila je nedvojbeno vaza s cvije em. Negdje u toj istoj sobi, cvije e je disalo i povijalo se. U tami ispunjenoj zamamnim mirisom cvijeta a po eo sam gubiti osjećaj svoje tjelesnosti. inilo mi se da sam se pretvorio u si ušnog kukca. Kukca koji se pokušao probiti izme u latica golemog cvijeta u ijem su me središtu ekali ljepljivi nektar, pelud i nježne dlake. eznuli su za mnom.

"uj me," nastavio sam, "prije svega bih želio saznati tko si ti. Kažeš mi da te poznajem, ali koliko god se trudio, ne uspijevam te se sjetiti. Tko si ti?"

"Tko sam ja?" ponovila je, ali bez imalo podrugljivosti. "Baš bih nešto popila. Može dva viskija s ledom? Nadam se da eš mi praviti društvo?"

Otišao sam u dnevnu sobu, otvorio bocu, stavio led u obje aše i nato io viski. Potrajalo je dok sam sve to obavio u mraku. Odnio sam dvije aše u spava u sobu. Žena mi je kazala da njezinu ašu stavim na no ni stoli i da sjednem u naslonja uz podnožje kreveta.

Poslužio sam je, jednu ašu stavio na no ni stoli i sjeo u tapecirani naslonja , drže i svoju ašu u ruci. O i su mi se polako po ele privikavati na mrak. Mogao sam razaznati sjenu koja se lagano pomicala. inilo mi se da je u polusjede em položaju u krevetu. Zatim sam za uo zveckanje kockica leda dok je pila. I ja sam otpio gutljaj viskija.

Dugo nije rekla ništa. Što je tišina bila duža, to je miris cvijeta bio sve ja i.

"Uistinu želiš znati tko sam ja?" pitala je.

"Radi toga sam došao ovamo", odgovorio sam joj, ali moj glas je u mraku zvuo usplahireno.

"Došao si ak ovamo kako bi saznao moje ime?"

Umjesto da joj odgovorim pro istio sam grlo, ali i to je udno odjeknulo.

Žena je nekoliko puta promukala led u svojoj aši. "Želiš znati moje ime", rekla je, "ali, nažalost, ne mogu ti ga re i. Ja te poznajem jako dobro. I ti mene poznaješ jako dobro. Ali ja ne poznajem samu sebe."

Odmahnuo sam glavom. "Ne razumijem što mi želiš re i. Osim toga, ve mi je zlo od kojekakvih zagonetki. Potrebne su mi konkretne injenice. Nešto što mogu dodirnuti rukama ili upotrijebiti poput kvake da otvorim vrata. Eto, to mi je potrebno."

U inilo mi se da je žena uzdahnula iz dubine tijela. "Toru Okada, ja želim da otkriješ moje ime. Štoviše, ti se ne moraš mu iti da bi ga otkrio. Ve ga znaš. Jedino što trebaš u initi jest sjetiti ga se. Ako se uspiješ sjetiti mojeg imena, mo i u iza i odavde. U tom slu aju mogu ti pomo i da prona eš svoju ženu. Ako zbilja želiš prona i Kumiko, moraš se svim silama potruditi da se sjetiš mojeg imena. To je ključ zagonetke koji uzalud tražiš. Nemaš vremena za gubljenje. Sa svakim danom koji pro e, Kumiko se sve više udaljava od tebe."

Stavio sam ašu na pod.

"Reci mi", pitao sam je, "gdje se sada nalazimo? Koliko dugo si ve ovdje? I, prije svega, zbog ega si ovdje?"

"Sada moraš oti i", rekla je žena, kao da se tog trenu sjetila zbog ega je tu. "Ako te on zatekne, može do i do najgorega. On je mnogo opasniji no što misliš. Mogao bi te ubiti. On je spreman na sve."

"Tko je taj on?"

Žena mi nije odgovorila, a ja nisam znao što bih još kazao. Osjećao sam se sasvim dezorijentirano. U sobi se nije uo ni najmanji šum. Tišina je bila duboka i zagušljiva. Osjetio sam vru inu u glavi. Možda zbog cvjetnog peluda. Udisao sam ga zajedno sa zrakom, pa sam se vjerojatno zbog toga osjećao toliko ošamu eno.

"Reci mi, Toru Okada", progovorila je žena, odjednom sasvim druga ijim tonom koji kao da se stopio sa smutljivim ozračjem. "Što misliš, hoćeš li ikad ponovno osjetiti želju da me držiš u naružju? Hoćeš li poželjeti da iznova prođeš u mene? Ljubiš me po istavom tijelu? Sa mnom možešiniti što god te volja, valjda to znaš. A ja u, sa svoje strane, uiniti što god ti budeš želio... sve ono što ti tvoja žena, Kumiko... nije nikada dopustila niti joj je palo na pamet. Uinitu da se osjeaš tako da to nikada neeš zaboraviti. Samo..."

Iznenada se na vratima za ulo snažno kucanje. Kao da je netko zabijao avao u nešto tvrdo. Krajnje zloslutan zvuk usred tmine.

U mraku sam odjednom osjetio dodir ženine ruke kojom me uhvatila za nadlakticu. "Brzo, do i ovamo", šapnula je. Glas joj je sasvim izgubio onaj sanjivo-mazan ton. Ponovno se za ulo kucanje, dva jednako snažna udarca. Iznenada sam se sjetio da vrata nisu zaključana.

"Daj, požuri", rekla je. "Moraš iza i odavde, ovo je jedini način." Hodao sam kroz mrak dok me žena vodila. Mogao sam uti škljocaj kvake i otvaranje vrata. Od tog sam zvuka protrnuo. Onog trena kad je svjetlost iz hodnika prodrla kroz mrak u sobi, mi smo ušli u zid. Bio je hladan i gust poput želatine. vrsto sam stisnuo usne da mi ne bi ušao u usta. To je doista nevjerovatno, pomislio sam, prolazim kroz zid! Da bih iz jednog mjesta prešao u drugo, prošao sam kroz zid. Štoviše, dok se to događalo, imao sam dojam da je to nešto sasvim normalno.

Osjetio sam kako mi žena uvla i jezik u usta. Topao i nježan, palucao je usnom šupljinom i prepletao se s mojim jezikom. Snažni miris cvije a prožimao je moja pluća. U slabinama sam odjednom osjetio slijepu želju da svršim. Trljaju i se po zatvorenim oči ima, odupirao sam se. Trenutak kasnije osjetio sam jaku toplinu na desnom obrazu. Neobi an osje aj, nisam osje ao bol, samo jaku toplinu na tom mjestu. Nisam mogao odrediti je li toplina potjecala izvana ili je izbijala iz mojeg tijela. Ubrzo je sve iš ezlo, ženin jezik, miris cvije a, želja da svršim, toplina na mojem obrazu. Prošao sam kroz zid. Otvorivši oči, vidio sam da se nalazim s druge strane zida kroz koji sam prošao, na dnu dubokog bunara.

9

Bunar i zvijezde

Kako su ljestve od užeta nestale

Malo poslije pet ujutro po elo je svitati, ali sam i dalje mogao vidjeti bezbroj zvijezda nad glavom. U savršeno izrezanom polumjesecu neba, zvijezde su jednako svjetlucale i treperile poput rijetkih kristala. Poru nik Mamiya imao je pravo, s dna bunara ovdjek i danju može vidjeti zvijezde.

Neko davno, kad sam imao deset ili jedanaest godina, zajedno s prijateljima otišao sam na izlet u planinu i jedne noći ugledao bezbroj zvijezda na nebu. Imao sam dojam da bi se nebo moglo urušiti pod njihovom težinom, toliko ih je bilo. Nikad prije ni poslije nisam doživio toliko udesan pogled na nebo ispunjeno zvijezdama. Dok su moji drugovi blaženo spavali ja sam se išuljao iz šatora, legao na travu i zagledao u ljepotu na nebu. Tu i tamo bi zvijezda repatica ostavila svoj svijetli trag padaju i nebom. Što sam dulje gledao u nebo i zvijezde, to sam osje ao sve veći i strah. Bilo je previše zvijezda, i noćno nebo bilo je odve golemo i duboko. Shvatio sam da me beskrajna, meni nepoznata prostranstva okružuju i odjednom sam po se osje ati nelagodu i uznemirenost. Sve do tog trenutka vjerovao sam da je tlo na kojem stojim nešto vrsto što ee trajati vje no. Štoviše, nikad mi nije palo na pamet

da o tome razmišljam. Jednostavno sam to uzimao zdravo za gotovo. Ali tada sam shvatio da je Zemlja tek golem kamen koji nose kozmi ke struje, privremeno uporište u golemoj praznini svemira. I sama Zemlja i svi mi na njoj možemo u as nestati, trenutna nim bljeskom svjetlosti ili neznatnom promjenom svemirske energije. Pod zadivljuju im no nim nebom punim zvijezda, pri samoj pomisli na vlastitu ranjivost i neznatnost, u inilo mi se da u se onesvijestiti. Bilo je to zapanjuju e otkri e za desetogodišnje dijete.

Gledati u zvijezde s dna bunara u zoru bilo je sasvim druga ije iskustvo od promatranja zvjezdanog neba s planinskog vrha. Ovaj put osje ao sam da su kroz otvor u obliku polumjeseca moje misli ili ak sposobnost rasu ivanja bih vrsto vezani za svaku od tih zvijezda. Osje ao sam duboku povezanost s njima, to su bile moje zvijezde i vjerojatno sam ih mogao vidjeti jedino ja, koji sam u njih gledao s dna bunara. Mnogo su mi zna ile, jer su me jedino one obasipale svojom dalekom energijom i slabom toplinom.

Kako je vrijeme protjecalo a nebo sve više poprimalo svijetloplavu boju ljetnog jutra, jedna po jedna zvijezda nestajala je s vidika. To se doga alo s osobitom ljupkoš u i ja sam promatrao njihovo usporeno nestajanje širom otvorenih o iju. Ljetno sunce ipak nije uspjelo potjerati baš svaku zvijezdu s neba. Nekohko se najsjajnijih zadržalo. Bez obzira na to što je sunce sve snažnije peklo one su ustrajavale. Doista sam se radovao zbog toga. Osim što bi tu i tamo prošao pokoji oblak, zvijezde su bile jedino što sam mogao vidjeti s mjesta na kojem sam se nalazio.

U snu sam se nekoliko puta preznojio, ali znoj se u me uvremenu ohladio pa sam se ubrzo po eo ježiti. Pomislio sam na mra nu hotelsku sobu i nevidljivu ženu koju sam ondje zatekao. U ušima su mi i dalje odzvanjale rije i koje mi je uputila, kao i odjek kucanja. U nosnicama sam i dalje osje ao snažni miris cvije a. A na ekranu televizora i dalje se vidjelo lice Noboru Wataye. Premda je vrijeme protjecalo, sje anje na te dojmove nije se izgubilo. I to samo zato jer *to nije bio san*, moja me svijest upozoravala.

I nakon što sam se sasvim razbudio, imao sam osje aj poja ane topline u desnom obrazu. S osje ajem topline bio je pomiješan i onaj lagane boli i nadraženosti, kao da mi je netko brusnim papirom izbrusio kožu. Dlanom sam pritisnuo jednodnevnu bradu, ah time nisam smanjio osje aj peckanja i žarenja. Na dnu mra nog bunara i bez zrcala, nisam mogao vidjeti što se doga a s mojim obrazom.

Ispružio sam ruku i dotaknuo zid bunara. Vršcima prstiju a potom itavom površinom dlana prelazio sam po njemu, ah nisam otkrio ništa neobi no, bio je to obi an betonski zid. Stisnutom šakom sam nekoliko puta lagano udario u njega. Zid je bio vrst, ravan i donekle vlažan. I dalje sam sasvim jasno osje ao onaj udnovati doživljaj ljepljivosti kada sam prošao kroz njega. Bio je to osje aj prolaska kroz želatinu.

Otvorio sam naprtnja u i izvadio uturu kako bih popio vode. Prošao je itav dan kako nisam jeo. Od same pomisli da itav dan nisam jeo osjetio sam veliku glad, ali ubrzo je taj osje aj zamijenila vrsta ravnodušnosti. Ponovno sam dlanom opipao obraz i pokušao procijeniti koliko mi je brada uistinu narasla. Nije bilo sumnje, prošao je itav dan, to sam mogao osjetiti po duljini naraslih dlaka. Moj jednodnevni nestanak vjerojatno nikoga nije zabrinuo. Nitko nije ni primijetio da me nema. Mogao bih nestati s lica zemlje, nitko ne bi ni štucnuo za mnom. Stvari su nedvojbeno bile jako zamršene, ali jedna je bila sasvim jasna: nikomu nisam bio potreban.

Iznova sam se zagledao u zvijezde. Dok sam ih promatrao, lupanje srca se postupno smirilo. Onda sam se sjetio da provjerim jesu li ljestve od užeta i dalje na svome mjestu. Ali nisam ih uspio napipati. Dodirivao sam površinu zida, ali ne i ljestve. Duboko sam uzdahnuo, izvadio džepnu svjetiljku i upalio je. Ali ljestvama ni traga. Uspravio sam se i osvjetlio tlo, potom i zid koji me okruživao, dokle god je dopirala svjetlost svjetiljke. Ljestvama ni traga. Hladan znoj izbio mi je na sljepoo nicama. Svjetiljka mi je ispala iz ruke, pala no tlo i od udarca se ugasila. To je bio znak. Jednog trenu moja svijest se suzila na veli inu zrna pijeska. Ubrzo ju je progutala sveobuhvatna tama. Prestao sam funkcionirati kao da je netko tog trenu izvukao kabel iz uti nice.

Vjerojatno je taj osje aj potrajao tek nekoliko sekunda dok se nisam oporavio od iznena enja. Sagnuo sam se i dohvatio džepnu svjetiljku, nekoliko puta je kucnuo i povukao

prekida . Bez problema se upalila. Morao sam se pribitati i o svemu dobro razmisliti. Strahom i panikom ništa se ne može riješiti. Kada sam posljednji put provjerio ljestve? Ju er, kasno nave er prije no što sam zaspao. Pao sam u san nakon što sam se uvjerio da su na svome mjestu. Tu nije bilo greške. Ljestve su nestale dok sam spavao. Netko ih je izvukao.

Isklju io sam džepnu svjetiljku i naslonio se na zid. Zatvorio sam o i. Prvo što sam osjetio bila je glad. Zapljusnula me iz daljine, poput vala, itavog zahvatila i ponovno se povukla. Nakon što je iš eznula, osje ao sam se prazno, poput preparirane životinje ispunjene slamom. Nadvladavši prvotnu paniku, nisam više osje ao strah ni o ajanje. Jedino što sam tog trena osje ao bila je svojevrsna pomirenost sa sudbinom.

Vrativši se iz Sappora, zagrlio sam Kumiko i pokušao je utješiti. Osje ala se izgubljeno i zbunjeno. Uzela je slobodan dan. "Nisam mogla oka sklopiti", požalila mi se. "U klinici su imali slobodan termin upravo kad sam otišla na pregled, zato sam se tako naglo odlu ila." Nakon toga je zaplakala.

"Sada je i to prošlost", rekoh joj. "Nema više nikakvog smisla razmišljati o tome. Zajedno smo razgovarali i donijeli odluku. Ali ako mi želiš još nešto re i, onda je najbolje da mi to odmah kažeš. A onda emo sve zaboraviti. Kad smo razgovarali telefonom, kazala si da mi imaš još nešto re i."

Kumiko je odmahнула glavom. "Nije važno", rekla je. "Imaš pravo. Najbolje je da sve zaboravimo."

Neko vrijeme smo nastavili živjeti sasvim normalno, ne spominju i njezin poba aj. Ali, to nije išlo tako lako. Razgovarali bismo o ne em sasvim desetom, kad bismo odjednom oboje ušutjeli. Za vikend smo esto odlazili u kino. U tami kinodvorane mogli smo se usredoto iti na gledanje filma, ili razmišljati o stvarima koje nisu imale nikakve veze s filmom. Ili smo se mogli opustiti i ne razmišljati ni o emu. Katkad sam mogao naslutiti da je Kumiko, koja je sjedila kraj mene, sasvim odsutna duhom. Osje ao sam to.

Nakon kina otišli bismo na pivo ili štogod pojesti i dogodilo bi se da nismo znali o emu bismo razgovarali. Tako je proteklo šest tjedana, šest nevjerojatno dugih tjedana, a onda mi je jednog dana Kumiko rekla: "Što misliš da sutra odemo na kratak odmor? Sutra je petak, možemo ostati na odmoru sve do nedjelje nave er. Ne misliš li da nam je takvo opuštanje potrebno s vremena na vrijeme?"

"Znam što misliš, i siguran sam da nam je takvo što prijeko potrebno," odgovorio sam osmjehujući se, "ali pitam se zna li itko u mojem uredu što zna i rije odmor."

"Onda im kaži da si bolestan, da si dobio gripu. I ja u mojima u uredu re i isto."

Vlakom smo otišli do Karuizawe. Kumiko je kazala da želi oti i u mirno mjesto u planinama, gdje možemo dugo pješa iti. Zato smo se odlu ili za Karuizawu. Bio je travanj pa je hotel bio gotovo prazan, a ve ina du ana i restorana zatvorena, ali upravo to smo i željeli. Svakog dana smo nekoliko puta odlazili na duge šetnje.

Trebalo je pro i dan i pol da Kumiko napokon po ne iznositi svoje osje aje. Nakon toga, plakala je puna dva sata u hotelskoj sobi. Za itavo vrijeme nisam ništa kazao, samo sam je držao za ruku i pustio da se ispla e.

A onda mi je, malo-pomalo, po ela govoriti o raznim stvarima. O pobaaju. O svemu što je iskusila tijekom operacije. O užasnom osjeaju gubitka. O tome koliko se usamljeno i napušteno osje ala dok sam ja bio na Hokkaidu, i kako se odlu ila u initi ono što je u inila samo zato što se osje ala tako usamljeno.

"Nemoj me pogrešno shvatiti", rekla je na kraju. "Ne kajem se zbog onoga što sam u inila. To je bio jedini mogu i izbor. Ali ono što me najviše boli jest to što ti ne znam to no objasniti što osje am i kako se osje am. Ne znam se izraziti pravim rije ima."

Kumiko je zabacila kosu otkrivši maleno, lijepo oblikovano uho, i snažno protresla glavom.

"Ništa ne krijem od tebe. Sve u ti ispri ati. To je nešto što jedino tebi mogu re i. Ali sada nisam u stanju. Jednostavno ne znam kako to izraziti rije ima."

"Nešto iz prošlosti?"

"Ne, uopće se ne radi o tome."

"Ako ti treba još vremena i ne osjećaš se spremnom, onda bolje pričekaj dok se ne budeš tako osjećala. Barem vremena imamo dovoljno. Ja sam uvijek uz tebe, ne moraš žuriti. Bez obzira na to kakav bio tvoj problem i o čemu može biti riječ, želim da uvijek imaš na pameti jedno. Sve što je tvoj problem, ujedno je i moj. Zato te molim da se ne uzrujavaš nepotrebno."

"Hvala ti", rekla je. "Baš sam sretna što sam se udala za tebe."

Ali nismo imali toliko mnogo vremena kao što sam ja tada mislio. I što je moglo biti to što mi Kumiko nije umjela objasniti riječi ima? Je li to imalo neke veze s njezinim nestankom? Da sam je tada uspio nagovoriti da mi kaže čemu je problem, možda događaji ne bi krenuli smjerom kojim su krenuli. Ipak, nakon što sam bolje promislio, došao sam do zaključka da je nikad ne bih uspio nagovoriti da mi to kaže. Osim toga je rekla da mi to ne može objasniti riječi ima. U svakom slučaju, bilo je posrijedi nešto jače od nje.

"Hej, tamo dolje! Ptico Navijalico!" viknula je May Kasahara. U tom sam trenutku kunjao pa sam, za čuši njen glas, pomislio da opet sanjam. Ali nisam sanjao. Podignuvši pogled, ugledao sam malo i udaljeno lice May Kasahare. "Znam da ste tamo dolje! Ptico Navijalico, javite se!"

"Ovdje sam", reko.

"Kojeg vruga tražite tamo dolje?"

"Razmišljam", odgovorio sam joj.

"Ne kužim. Zar ste se baš morali spustiti na dno bunara da biste razmišljali? To mora biti još jedna od vaših bedastosti. Zašto si tako komplicirate život?"

"Ovdje dolje se mogu usredotočiti na razmišljanje. Hladno je i mirno i sasvim tiho."

"Hvata li vas to nešto?"

"Ne. Ovo mi je prvi put u životu da sam se spustio na dno bunara."

"I, djeluje li? Uspijevate li se usredotočiti na razmišljanje?"

"Još nisam siguran. Tek eksperimentiram."

Pročistila je grlo. Odbijaju se o zid, zvuk se pojačano probio do dna bunara.

"A jeste li primijetili da su ljestve nestale?"

"Naravno da sam primijetio. Prije nekog vremena."

"Znate li da sam ih ja izvukla?"

"Ne. Kako bih to mogao znati?"

"Pa što mislite, tko je to mogao učiniti?"

"Ne znam", reko joj. "Ne znam kako bih ti to mogao objasniti, ali ta misao mi uopće nije pala na pamet. Iskreno, pomislio sam da su jednostavno išle ezle."

May Kasahara je neko vrijeme šutjela. A onda je, s prizvukom sumnje u glasu, kao da su moje riječi predstavljale svojevrsnu klopku, rekla: "Jednostavno išle ezle, ma nemojte. Kako to mislite 'da su jednostavno išle ezle'? Da su same po sebi... išle ezle?"

"Može biti."

"Znate, Ptico Navijalico, malo je blesavo što vam ovo sada govorim, ali vi ste prilično otvoreni. Nema baš mnogo ljudi koji su toliko otvoreni kao što ste vi. Znate li to?"

"Meni se čini da nisam baš toliko otvoren", odgovorih joj.

"Pa kako onda možete pomisliti da su ljestve tek tako išle ezle i da ih nitko nije nikad taknuo?"

Protrljao sam lice objema rukama i pokušao se usredotočiti na razgovor s May Kasaharom.

"Znaš li, ti si ih izvukla?"

"Naravno da sam ih ja izvukla. Ne treba baš puno mozgati da se to shvati. No i ja sam se prišuljala i izvukla ih."

"Ali zašto?"

"A zašto ne? Znate li koliko sam puta jučer odlazila k vama? Željela sam da opet zajedno odemo raditi, a od vas ni traga. Onda sam pronašla vašu poruku u kuhinji. Dugo sam vas čekala, ali niste se vratili. Zato sam pomislila da ste možda opet otišli do napuštene kuće."

Otkrila sam da je netko pomaknuo polutku poklopca s bunara i da ljestve od užeta vise dolje. Ali, nije mi palo na pamet da ste se vi spustili. Pomislila sam da se neki radnik spustio radi nekog posla i poslije zaboravio pokupiti ljestve. Nema baš tako mnogo ljudi koji se spuštaju na dno bunara da bi razmišljali."

"Istina je... " složio sam se.

"Zato sam se usred no i iskrala od svojih i otišla k vama ku i, ali sam odmah vidjela da se niste vratili. Tada mi je sinulo da ste se možda vi spustili dolje. Naravno, nisam imala pojma zbog kojeg biste razloga mogli biti dolje, ali s vama se nikad ne zna, vi ste prili no otk a eni. Došla sam do bunara i izvukla ljestve. Kladam se da vas je to potaknulo na razmišljanje."

"Aha, imaš pravo."

"Imate li što za piti ili jesti tamo dolje?"

"Malo vode. Nisam ponio nimalo hrane. Imam jedino tri bombona s okusom limuna."

"Koliko ste ve tamo dolje?"

"Od ju er prijepodne."

"Mora biti da ste ogladnjeli?"

"Aha."

"Zar vam nije došlo piškiti i ostalo?"

Kad je to spomenula, shvatio sam da se nijednom otkako sam se spustio dolje nisam pomokrio. "Nije", odgovorio sam joj. "Nemam što za jesti i malo sam pio."

"Znate što, Ptico Navijalico? Mogli biste skapati tamo dolje, ovisno o mojem raspoloženju. Nitko osim mene ne zna da ste dolje, a ja sam sakrila ljestve. Je li vam to jasno? Ako odem odavde i ne vratim se nekoliko dana, vi ete umrijeti. Naravno, možete vikati koliko god želite, ali nitko vas ne e uti. Nitko nikad ne bi pomislio da ste na dnu bunara. Kladam se da nitko nije ni primijetio da vas nema. Niste stalno zaposleni, a žena vas je ostavila. Vjerojatno bi jednog dana netko primijetio da vas nema pa bi vaš nestanak prijavio policiji, ali dotad biste ve odavno bili mrtvi, a pitanje je bi li pronašli vaše tijelo."

"Imaš potpuno pravo. Mogao bih umrijeti ovdje dolje, sve ovisi o tvom raspoloženju."

"Pa kako se osje ate?"

"Uplašeno", odgovorio sam.

"Nimalo mi ne zvu ite uplašeno."

Ponovno sam protrljao obraze. Nisam ih mogao vidjeti, ali barem sam ih osje ao. Još uvijek sam imao svoje tijelo.

"Vjerojatno zato što još uvijek nisam svjestan toga", rekoh.

"Da, ali ja sam toga i te kako svjesna", rekla je May Kasahara. "Kladim se da je mnogo lakše ubiti ovjeka no što ljudi misle."

"Vjerojatno ovisi o na inu na koji ga želiš ubiti."

"Ništa lakše! Samo vas trebam ostaviti tamo dolje. Ni prstom više ne bih trebala mrdnuti. Razmišljajte malo i o tome, Ptico Navijalico. Pokušajte zamisliti koliko biste se napatili, umiru i malo-pomalo od gladi i že i u mraku."

"Imaš potpuno pravo."

"Vi mi uop e ne vjerujete, Ptico Navijalico? Mislite da nisam u stanju to u initi?"

"Doista ne znam", rekoh joj. "Nije stvar u tome vjerujem li da to možeš u initi ili ne. Znaš što ja mislim? Svašta se može dogoditi. Nijedna mogu nost se ne može isklju iti."

"Ali ja ne govorim o mogu nostima", rekla je krajnje hladnim glasom. "Nego, znate što? Pala mi je na pamet jedna ideja. Budu i da ste se odlu ili spustiti tamo dolje kako biste mogli valjano razmišljati, što mislite da poboljšamo uvjete pa da se možete još bolje usredoto iti na razmišljanje?"

"Kako to misliš?" upitao sam je.

"Kako? Evo ovako", rekla je i vratila drugi dio poklopca na vrh bunara nakon ega je zavladao potpuni mrak.

Razmišljanja May Kasahare o smrti i evoluciji

Stvar stvorena negdje drugdje

Puze i, pipao sam u potpunom mraku. Nisam vidio ni prst pred okom. I ja sam malo-pomalo postajao dio tog nevidljivog ni ega. Zatvorio sam o i, osluškivao otkucaje srca i strujanje krvi u mojim žilama, plu a što se nadimaju poput mijeha i udnovato stezanje i kruljenje u mojim izgladnjelim crijevima. U tom svijetu sjena svaka moja kretnja, svaki otkucaj srca ili pokret tijela bio je neprirodno poja an. Bilo je to moje tijelo. Ali u tom svijetu sjena, usred mraka, bilo je odve kruto, odve tjelesno.

Ubrzo je moja svijest po ela iznova napuštati tijelo.

Zamišljao sam da sam se pretvorio u pticu navijalicu i da letim ljetnim nebom, odmaram se na grani nekog velikog stabla i navijam oprugu svijeta. Ako je ptica navijalica doista nekamo odletjela, netko je trebao preuzeti njenu ulogu. Netko drugi je umjesto nje morao navijati oprugu svijeta. U suprotnom, opruga e se odviti i osjetljivi mehanizam prestati raditi. No, inilo se da sam jedino ja primijetio nestanak ptice navijalice.

Pokušao sam oponašati kliktaj ptice navijalice, ali nisam uspio. Proizveo sam neki besmislen, ružan zvuk kao kad dva bezna ajna predmeta trljate jedan o drugi. Jedino se prava ptica navijalica znala oglasiti takvim kliktajem. Jedino je prava ptica navijalica znala valjano naviti oprugu svijeta.

Budu i da nisam znao valjano kliknuti ni naviti oprugu svijeta, odlu io sam nastaviti letjeti ljetnim nebom. Ispostavilo se da je to prili no lako. Jednom kad sam ve uzletio, jedino što sam morao initi bilo je mahati krilima pod odre enim kutom kako bih mogao održavati smjer i visinu. Moje tijelo se u asu priviknulo na to, pa sam mogao letjeti kamo god sam poželio. Gledao sam na svijet iz perspektive ptice navijalice. Kad bih se umorio od letenja sletio bih na neku granu i izme u krošnji i zelenog liš a promatrao krovove ku a i ceste. Gledao sam ljude kako hodaju tlom i obavljaju svakodnevene poslove. Na nesre u, nisam mogao vidjeti vlastito tijelo. Zato što nikad nisam vidio pticu navijalicu, pa nisam imao pojma kako izgleda.

Dugo sam tako letio. To što sam bio ptica navijalica nije me odvelo nikamo. Naravno, letjeti nebom bilo je zabavno, ali nisam se mogao tako zabavljati u nedogled. Morao sam nešto dovršiti dolje na dnu mra nog bunara. Zato sam prestao biti ptica navijalica i ponovno postao ja.

May Kasahara me drugi put posjetila malo poslije tri popodne. Kad je podignula polutku poklopca svjetlost je zasjala, zasljepljuju a svjetlost ljetnog dana. Naviknuvši se na potpuni mrak, da bih zaštitio o i, neko vrijeme sam ih držao zatvorene i glavu pognutu. Pri samoj pomisli na svjetlost na otvoru bunara, o i su mi po ele suziti.

"Hej vi tamo dolje!" viknula je May Kasahara. "Ptico Navijalico, jeste li živi? Odgovorite mi ako ste još živi."

"Živ sam", odgovorio sam.

"Mora biti da ste ogladnjeli."

"Mogu e."

"Opet vi s tim vašim 'mogu e' ili 'može biti'. Zna i da treba pro i još dosta vremena dok propisno ne ogladnite. Ljudi koji gladuju ne umiru tako lako, sve dok imaju imalo vode."

"Vjerojatno imaš pravo", rekoh. Odjekuju i bunarom, moj glas je zvu ao jako nesigurno. Vjerojatno je odjek samo još poja ao ton neuvjerljivosti u mojem glasu.

"Znam da imam pravo", rekla je. "Provela sam malo istraživanje u knjižnici jutros. O

gladi i že i. Jeste li znali, Ptico Navijalico, da je neki ovjek živio zakopan pod zemljom dvadeset i jedan dan? Za vrijeme Ruske revolucije."

"Zbilja?" rekoh.

"Mora biti da je jako puno propatio."

"Istina je. Mora biti da je jako puno propatio."

"Preživio je, ali je od silnog straha izgubio svu kosu i zubi su mu ispali. Premda je ostao živ, mora biti da je bilo jezivo."

"Istina je. Mora biti da je bilo jezivo."

"Sve i ako izgubite kosu i zubi vam ispadnu, možete živjeti sasvim normalnim životom ako nabavite pristojnu vlasulju i protezu."

"Aha, proizvodnja vlasulja i zubnih proteza jako je uznapredovala od vremena Ruske revolucije. To barem malo olakšava život."

"Znate, Ptico Navijalico..." rekla je May Kasahara pro istivši grlo.

"Što?"

"Kad bi ljudi živjeli vje no i uvijek bili zdravi, što mislite, bi li se sve vrijeme bavili ozbiljnim stvarima onako kako to danas ine? Ho u re i, više-manje mi razbijamo glavu oko svega, oko filozofije, psihologije, logike... religije, književnosti. Da smrt ne postoji, vjerujem da silno mudrovanje i komplicirane ideje ne bi nikad nikomu pale na pamet. Ho u re i..."

May Kasahara je iznenada prestala govoriti i izvjesno vrijeme je šutjela dok je njezino "ho u re i..." odzvanjalo u tami bunara poput naglo presje ene misli. Možda je izgubila želju da išta više kaže. Ili joj je trebalo vremena da prona e prave rije i. e kao sam da nastavi, i dalje pognute glave. Tog trena sam pomislio da, ako me May Kasahara uistinu želi ubiti, to nije nikakav problem. Bilo je dovoljno da na mene baci velik kamen. Ako bi me prvi promašio, jedan bi me sasvim sigurno pogodio u glavu.

"Ho u re i... ini mi se da bi se ljudi trebali ozbiljno zamisliti o tome što to zna i biti živ sada i ovdje, jer znaju da e jednog dana umrijeti, nije li tako? Tko bi uop e ozbiljno razmišljao što je to život ako bi svatko živio vje no? Zašto bi se time gnjavili? Ili, ak i ako bi se gnjavili takvim razmišljanjem, onda bi vjerojatno u sebi kazali: 'Ionako imam dovoljno vremena. O tome mogu razmišljati kasnije.' Ali mi ne možemo ekati. Mi o tome moramo razmišljati ve sada, nema vremena za ekanje. Možda me sutra pregazi kamion. A to bi zna ilo da ete vi. Ptico Navijalico, vjerojatno umrijeti od gladi. Nije li tako? Nitko ne zna što e se dogoditi. Smrt nam je potrebna da bismo mogli evoluirati. Eto kako ja razmišljam. Što je smrt prisutnija i djelotvornija, mi sve mahnitije mozgamo o tim stvarima."

May Kasahara je na as zašutjela i onda nastavila.

"Recite mi, Ptico Navijalico..."

"Što?"

"Tu dolje u tami, jeste li razmišljali o vlastitoj smrti? O tome kako se može dogoditi da tu dolje po nete lagano umirati?"

Morao sam malo promisliti prije no što sam joj odgovorio.

"Nisam", rekoh joj. "To je jedna od stvari o kojoj nisam razmišljao."

"A zašto niste?" upitala je May Kasahara, donekle iznena ena mojim odgovorom, kao da se obra a nekoj udovišnoj životinji. "Zašto niste razmišljali i o tome? Vi sada i doslovce gledate smrti u o i. Uop e se ne šalim. Ve sam vam rekla, o meni ovisi ho ete li živjeti ili umrijeti."

"Mogla bi baciti veliki kamen", rekoh joj.

"Kamen? Ma o emu vi to govorite?"

"Mogla bi prona i neki golem kamen i baciti ga na mene."

"Naravno, mogla bih i to." Ipak, inilo se da joj se ta ideja nije svidjela. "Nego, Ptico Navijalico, vi sigurno umirete od gladi. A bit e vam još gore. Ubrzo ete ostati i bez vode. Pa kako je onda mogu e da ne razmišljate o smrti? Ne mislite li da je to udno?"

"Istina je, pretpostavljam da je to vrlo udno i da imaš pravo", rekoh. "Ali ja sve vrijeme razmišljam o sasvim drugim stvarima. Vjerojatno u razmišljati i o smrti kad me po ne moriti neizdržljiva glad. Još uvijek imam tri tjedna prije no što umrem, ne?"

"U slu aju da imate vode", rekla je May Kasahara. "Onaj Rus je imao vode. Bio je neki

veliki zemljoposjednik ili nešto slično. Kad je izbila revolucija, revolucionari su ga bacili u neko staro rudarsko okno, ali iz zida su izbijale kapljice vode i on ih je jezikom lizao i ostao živ. I on je bio u potpunom mraku kao i vi. Ali vi nemate toliko vode, zar ne?"

"Nemam", rekao iskreno. "Još mi je jako malo ostalo."

"Onda bolje pripazite kako je pijete", rekla je May Kasahara. "Uzimajte samo po nekoliko kapi. I razmišljajte. O smrti. O tome kako umirete. Imate još dovoljno vremena."

"Zašto me toliko odlučno želiš natjerati da razmišljam o smrti? Što ti to zna i?"

"Ništa mi ne zna i", odvrtila je May Kasahara. "Zašto mislite da mi išta zna i ako razmišljate o vlastitoj smrti? Radi se o vašem životu. Nema nikakve veze sa mnom. Jednostavno me... zanima."

"Iz puke znatiželje?"

"Aha. Iz znatiželje. Ljudi umiru na različite načine. Zanima me kakav je to osjećaj umrijeti. Jednostavno sam znatiželjan."

May Kasahara je usutjela. Kad smo prestali razgovarati, duboka tišina je ispunila prostor oko mene, kao da je jedva čekala prigodan trenutak. Želio sam podignuti glavu i pogledati uvis prema May Kasahari, ali svjetlost je bila odveć jaka. Bojao sam se da bih mogao oslijepjeti gledajući u nju.

"Ima jedna stvar koju ti želim reći", kazao sam.

"Slušam vas. Samo izvolite, recite."

"Moja žena ima ljubavnika. Prilom sam uvjeren u to. A ja toga uopće nisam bio svjestan. Dok je još živjela sa mnom, Kumiko se viđala s tim tipom i spavala s njim. Najprije nisam mogao povjerovati, ali što sam više razmišljao, bio sam sve sigurniji. Sada shvaćam da je za to postojalo bezbroj malih naznaka. Vraćala se kući u kasne sate, ili bi se trgnula kad bih je dotaknuo. Ali ja nisam znao pratiti te signale. Vjerovao sam joj. Nikada nisam ni pomislio da bi me mogla prevariti. Uopće mi nije palo na pamet."

"Opa", prokomentirala je May Kasahara.

"I tako je jednog dana otišla od kuće i više se nije vratila. Tog jutra smo zajedno doručkovali. Otišla je na posao normalno odjevena. Jedino što je imala uz sebe bila je torba za preko ramena i bluza i suknja koje je podigla u istionici. Otišla je bez ikakvog pozdrava. Bez ikakve poruke. Ostavila je sve svoje stvari, odjeću, cipele i sve ostalo... Ne vjerujem da će se ikad više vratiti kući, a ni meni. Barem ne svojevrijedno, toliko je poznajem."

"Je li Kumiko sada s tim frajerom?"

"Ne znam", odgovorio sam, odmahnuvši glavom. Imao sam dojam da me umjesto zraka okružuje neopipljiva voda. "Vjerojatno su sada zajedno."

"I sada se osjećate razočarano i slomljeno? Jeste li se zbog toga spustili na dno bunara?"

"Naravno da sam se osjećao razočarano kad sam shvatio što se događalo. Ali nisam se zbog toga spustio ovamo. Ne bježim od stvarnosti. Kao što sam ti još prije rekao, bilo mi je potrebno mjesto gdje se mogu osamiti i usredotočiti na razmišljanje. Gdje i kada su moji odnosi s Kumiko pošli po zlu? Nikako ne uspijevam dokučiti gdje sam pogriješio. Ne kažem da sam bio savršen muž. Nas dvoje smo sasvim različiti ljudi. Slučajno smo se upoznali kao dvoje mladih i poželjeli živjeti zajedno. Ne postoji braćni par bilo gdje na svijetu koji nema problema. Ipak, vjerovao sam da nam ide dobro, da će se s vremenom mali problemi sami riješiti. No, pogriješio sam. Nisam na vrijeme shvatio da među nama postoji krupan problem. Vjerojatno sam usput napravio neku veliku grešku. Zato sam se spustio ovamo, da bih o svemu dobro promislio."

May Kasahara nije ništa rekla. Progutao sam pljuvaku.

"Pitam se kako ti sve ovo zvuči... Kad smo se vjenčali, prije šest godina, nadali smo se da ćemo stvoriti sasvim nov svijet, naš svijet. Kao kad promatraš kako na praznom zemljištu niče nova zgrada. Imali smo sasvim jasnu viziju onoga što želimo. Nije nam trebala luksuzna kuća ili nešto slično, bilo nam je dovoljno da smo zajedno i da se imamo kamo skloniti od kiše i vjetra. Vjerovali smo da je sve vrlo jednostavno. Jesi li ikad imala osjećaj da bi željela otići na neko sasvim novo mjesto i postati neka sasvim druga osoba od one koja si sada?"

"I te kako", odgovorila je May Kasahara. "Ja se sve vrijeme osjećam tako."

"Eto, mi smo se trudili to postići kad smo se vjenčali. Kumiko i ja željeli smo promjenu,

a da bi do promjene došlo, morali smo se osloboditi svega što smo do tada bili. U tom novom svijetu trudili smo se postati osobe koje će biti mnogo vjernije nama samima. Vjerovali smo da možemo živjeti na način koji bi mnogo bolje odgovarao nama samima."

U inilo mi se da se May Kasahara pomaknula s mjesta na kojem je stajala. Imao sam osjećaj da je rekla da nastavim svoju ispovijed. Ali nisam joj imao što više reći. Ništa više mi nije padalo na pamet. Bio sam umoran od vlastitog glasa, koji je odjekivao betonskim valjkom bunara.

"Jesi li razumjela što sam ti pokušao objasniti?" pitao sam je.

"Naravno da sam razumjela."

"A što ti misliš o svemu tome?"

"Hej, ja sam još uvijek dijete. Ništa ne znam o bračnom životu. Ne znam što je mislila vaša žena kad se počela zabavljati s drugim muškarcem ili zbog čega vas je napustila... Ali prema onome što ste mi upravo rekli, mislim da ste još od samog početka pogrešno razmišljali. Jeste li svjesni da nitko normalan ne bi kazao ono što ste vi rekli? 'Sada ću stvoriti sasvim nov svijet', ili, 'sada ću stvoriti sasvim novog sebe'. Znae što ja mislim? Vi možda mislite da ste uspjeli stvoriti sasvim nov svijet ili ste uvjereni da ste postali netko drugi, ali pod kožom ste uvijek onaj isti stari koji će iskoristiti prvu zgodu i kazati: 'Evo me, to sam ja!'"

Činilo mi se da toga niste svjesni. Vi ste stvoreni negdje drugdje. Pa i ta ideja da stvorite svoje novo ja, čak i ona je stvorena negdje drugdje. Čak i ja to kužim, Ptice Navijalico. Kako onda vi s toliko godina to ne možete shvatiti? Ako toga niste svjesni, onda je to velik problem. I zbog toga ste sada kažnjeni, i to s različitih strana. Od svijeta kojeg ste se pokušali osloboditi, od samog sebe kojeg ste se pokušali osloboditi... Shvaćate li što vam govorim?"

Šutio sam i zurio u tamu koja je obavijala moje noge. Nisam znao što bih joj odgovorio.

"Pa dobro kad je tako, Ptice Navijalico", rekla je pribranim glasom. "Samo vi nastavite razmišljati."

Potom je polutku poklopca iznova vratila na otvor bunara.

Iz naprtnjake sam izvadio uturu i protresao je. Za čuo se slab zvuk mučjanja u tami. Otprilike je još četvrtina vode bila preostala. Naslonio sam se glavom na zid i zatvorio oči. May Kasahara vjerojatno je imala pravo. Ta osoba, to moje drugo ja bilo je stvoreno negdje drugdje. Sve je potjecalo i sve će završiti negdje drugdje. Moje tijelo tek je privremeno utočište nekome tko se zove mojim imenom.

"Čak i ja to kužim, Ptice Navijalico. Kako onda vi s toliko godina to ne možete shvatiti?"

11

Grčevci od gladi

Kumikino dugo pismo

Ptica kao prorok

Nekoliko puta sam padao u san i budio se. To su bili kratki, nemirni okrajci sna sliče ni onima kao kad uvijek avionom putuje preko oceana. Kad god bih se našao pred provalijom dubokog sna, trgnuo bih se i probudio. Ali čim bih se probudio i počeo suvislo razmišljati, ponovno bih utonuo u polusan. I tako bezbroj puta. Bez ikakvih najmanjih izmjena svjetlosti i mraka

moja predodžba vremena teturala se poput teretnih kola kojima se olabavila osovina kota a. Neprirodan položaj tijela nije mi dopuštao da se valjano opustim. Svaki put kad bih se probudio pogledao bih na sat da vidim koliko je sati. Vrijeme je sporo i mirno protjecalo.

Nemaju i što drugo initi, uzeo bih džepnu svjetiljku, upalio je i nasumce uperio prema tlu, zidovima, poklopcu na otvoru bunara. Svaki put osvijetlio bih isto tlo, iste zidove, isti poklopac. Pomi u i snop svjetlosti, sjene bi lelujale, podrhtavale, povijale se, nadimale i smanjivale. Umorivši se od toga, zabavio bih se pomnom pretragom svoga lica. Ispitao bih svaku liniju i boru, opipao svaki djeli lica kako bih upamtio njegov izgled. Nikad prije nisam ozbiljno ramišljao o obliku svojih ušiju. Da mi je tko kazao da napravim crtež vlastitih ušiju, makar obi nu skicu, ne bih znao. Sada sam bio u stanju reproducirati svaku šupljinu i krivulju do i najsitnijeg detalja. Bilo mi je udno što su se moja dva uha jako razlikovala jedno od drugog.

Nisam imao pojma kako je do toga došlo, ili kakav je dojam ta odsutnost simetrije mogla stvoriti (a vjerojatno je nekakav dojam ipak stvarala).

Kazaljke na satu pokazivale su 7 i 28. Otkako sam sišao dolje, mora biti da sam na sat pogledao barem nekoliko tisu a puta. Sedam sati i dvadesetosam minuta nave er, u to nije bilo sumnje, na bejzbolskoj utakmici vjerojatno je bio kraj tre eg dijela igre ili po etak etvrtog. Kad sam bio mali, esto bih sjeo pri vrhu tribina i promatrao kako se ljetni dan na izdisaju bori s nadolaze im mrakom no i. Sunce bi zašlo za obzor na zapadu, ali njegova sve slabija svjetlost još bi neko vrijeme potrajala. Visoki stupovi s reflektorima širili bi svoje izduljene sjene igralištem kao da navješ uju nešto. Potom bi se palio reflektor po reflektor, malo prije no što bi utakmica po ela. Nebo bi i dalje bilo svijetlo, pa je ovjek mogao itati novine bez umjetne rasvjete. Uspomena na svjetlost ljetnog dana i dalje je stajala na vratima i spre avala ljetnu no da ude.

Ipak, umjetna svjetlost je polako i tiho dobivala bitku sa zalaze im suncem, ispunjaju i prostor veselim bojama. So nom zelenom bojom igrališta, mrkim tonovima zemlje, bijelo iscrtanim linijama igrališta, svjetlucanjem laka na bejzbolskim palicama igra a koji su ekali na red za udarac dok se dim bezbrojnih cigareta dizao osvijetljen s razli itih strana (podsje aju i za tihih ve eri bez vjetra na duše koje besciljno lutaju). Mladi prodava i piva podignuli bi ruku prema svjetlu, drže i nov anicu među prstima. Ljudi bi ustali sa svojih sjedala i pratili let loptice dok bi, ovisno o njezinu letu, mahnito i zadovoljno vikali ili se s uzdahom spuštali na sjedala. Jata ptica što su se vra ala u svoja no na odmorišta letjela bi prema moru. Tako je izgledao stadion u pola osam nave er.

Prisje ao sam se bejzbolskih utakmica koje sam gledao tijekom godina. Jednom su Cardinals iz Saint Louisa došli u Japan odigrati prijateljsku utakmicu. Tada sam još bio jako mali i na utakmicu me odveo moj otac. Gledali smo je sa središnje tribine. Prije utakmice Cardinals su izišli na centar igrališta s košarama punim loptica po kojima su bili ispisani autogrami igra a, i po eli bacati loptice prema navija ima, što su brže mogli. Gledatelji su pomahnitali, pokušavaju i ih uhvatiti. Za razliku od njih ja sam ostao sjediti i ubrzo je jedna loptica pala u moje krilo. Bio je to udesan trenutak, iznenadan koliko i magi an.

Ponovno sam pogledao na sat. Sedam i tridesetšest. Osam minuta je prošlo otkako sam posljednji put pogledao na sat. Jedva osam minuta. Skinuo sam sat s ruke i prinio ga uhu. Kucao je sasvim ispravno. Slegnuo sam ramenima u mraku. Nešto se udnovato dogalo s mojim osje ajem za vrijeme. Odlu io sam da više ne u gledati na sat. Doista nisam imao ništa pametnije za initi, ali sam znao da nije osobito zdravo gledati svako malo na sat. Ipak, morao sam se svim silama oduprijeti želji da ponovno ne pogledam na sat. Osje aj nelagode bio je sli an onome kad sam prestao pušiti. Onog trenutka kad sam odlu io prestati razmišljati o vremenu, nisam se mogao usredoto iti na razmišljanje o bilo emu drugome. Što sam se više trudio zaboraviti protok vremena, to sam sve upornije mislio na vrijeme. Nesvjesno bih pogledom potražio sat na zapeš u lijeve ruke. Kad god bi se to dogodilo, ja bih skrenuo pogled, zatvorio o i i borio se da ne pogledam na sat. Naposljetku sam skinuo sat s ruke i spremio ga u naprtnja u. Ali ak i tako bi moja svijest odlutala prema naprtnja i gdje je sat otkucavao vrijeme.

Vrijeme je protjecalo u mraku, i ne gledaju i u pomicanje kazaljki na satu: nepodijeljeno

i neizmjereno vrijeme. Jednom kad je tako izgubilo to ke razgrani enja, vrijeme više nije postojalo kao neprekidna crta nego se pretvorilo u bezobli nu masu koja se skupljala ili širila. U tom i takvom vremenu ja sam padao u san i budio se, nanovo padao u san i ponovno se budio i malo-pomalo sve se više prilago avao životu bez mjernih instrumenata. Naviknuo sam se da više ne gledam na sat, ali ubrzo sam osjetio jezivu tjeskobu. Istina je, uspio sam se osloboditi neuroti ne navike da svako malo provjeravam koliko je sati, ali kad je izvor mjernog vremena nestao, po eo sam se osje ati poput putnika koji je s palube broda u pokretu usred no i pao u ocean. Nitko nije uo moje povike, a brod je nesmanjenom brzinom nastavio ploviti sve dok nije nestao s obzora.

Odustavši od takvog samomu enja, izvadio sam sat iz naprtnja e i ponovno ga stavio na ruku. Kazaljke su pokazivale 6 i 15. Vjerojatno ujutro. Posljednji put kad sam pogledao na sat bilo je 7 i 36. Sedam sati i tridesetšest minuta nave er. Bilo je sasvim logi no da je otada prošlo jedanaest sati, no nisam bio siguran. Kakva je bitna razlika izme u jedanaest i dvadesettri sata? Bez obzira na to je li prošlo jedanaest ili dvadesettri sata, osje ao sam sve ve u glad. Taj osje aj uop e nije bio onakav kakvim sam ga zamišljao. Ja sam vjerovao da e se glad ponajprije iskazati osje ajem svojevrsne praznine. Umjesto toga, osje aj gladi bio je mnogo bliži osjeaju tjelesne boli. Bila je to sasvim tjelesna i konkretna bol, kao pri ubodu nožem ili udarcu šakom u trbuh. Ipak, ta bol je bila promjenljive ja ine. Pojavila bi se poput plimnog vala dok se ne bih gotovo onesvijestio, a onda bi se polako povukla.

Da bih se nekako odupro gr evima od gladi, pokušao sam se usredoto iti na nešto sasvim drugo, ali više nisam bio u stanju razmišljati ozbiljno. Ni o emu. Krhotine misli na as bi se pojavile i jednako brzo nestale. Kad god bih se pokušao usredoto iti na neku odre enu misao, hitro bi pobjegla poput kakve skliske, neuhvatljive životinje.

Ustao sam, ispružio se i nekoliko puta duboko udahnuo. Zbog neprirodnog položaja u kojem sam se nalazio prili no dugo vremena, bolio me svaki dio tijela. Svaki pokret mi je pri injao bol. Polako sam se protegnuo, potom nekoliko puta kleknuo, ali ubrzo sam osjetio vrtoglavicu. Ponovno sam sjeo na tlo i zatvorio o i. U ušima mi je bubnjalo i znoj mi je curio niz lice. Želio sam se uhvatiti za nešto, ali nisam se imao za što uhvatiti. U inilo mi se da u možda povratiti, ali nisam imao što izbaciti. Nastavio sam duboko disati. Ponadao sam se da u duboko dišu i potaknuti cirkulaciju, ali oblaci u mojoj glavi nisu se razišli. Osje ao sam slabost u itavom tijelu, i zapravo sam pokušao glasno izgovoriti "Osje am se jako slabo", ali nisam uspio valjano otvoriti usta. Kad bih samo mogao vidjeti zvijezde, pomislio sam, ali May Kasahara je stavila drugu polutku poklopca na otvor bunara.

Pretpostavljao sam da e May Kasahara do i do bunara tijekom jutra, ali ona to nije u inila. Naslonio sam se na zid i strpljivo e kao da se pojavi. Mu ninu i slabost osje ao sam itavog jutra i sasvim sam izgubio sposobnost dubljeg razmišljanja, makar i za kratko vrijeme. Gr evi od gladi bi me svako malo proboli, a potom nestali. Tama oko mene postajala je sve guš a. Moja sposobnost da se usredoto im na razmišljanje bila je sve slabija, nalik na smušenog lopova koji iz ku e iznosi komad po komad namještaja.

Podne je prošlo, a May Kasahara se nije pojavila. Zatvorio sam o i i pokušao zaspati, nadaju i se da bih mogao sanjati Kretu Kano, ali bio sam odve uznemiren da bih uop e mogao sanjati. Ubrzo sam odustao od bilo kakvog pokušaja da se usredoto im na bilo što. Po eli su mi padati na pamet kojekakvi detalji uspomena. Pojavljivali su se u tišini, poput vode koja polako ispunja podzemnu špilju.

Mjesta na koja sam odlazio, ljudi koje sam poznavao, uvrede koje sam od njih doživio, razgovori koje sam vodio, stvari koje sam kupio, stvari koje sam izgubio. Svega, ak i najsitnijeg detalja mogao sam se sjetiti kristalno jasno. Razmišljao sam o zgradama i stanovima u kojima sam živio. Sje ao sam se njihovih prozora i ormara i namještaja i rasvjetnih tijela. Sje ao sam se u itelja i profesora koji su mi predavali, od osnovne škole do fakulteta. Jedva koja od tih uspomena je imala ikakve veze s drugom. Bile su bezna ajne i pojavljivale se bez ikakvog vremenskog slijeda. S vremena na vrijeme ta sje anja bi prekinuli gr evi od gladi. Ipak je, svaka od tih uspomena bila udesno živopisna i snažno me prožimala.

Sjedio sam i odmatao film svojih uspomena, dok se iznenada nisam sjetio jednog incidenta koji se zbio u odvjjetni kom uredu prije koje tri ili etiri godine. Bio je to glup,

nebitan događaj, ali što sam više o njemu razmišljao i prisjeću se besmislenih detalja, to sam se sve lošije osjećao dok moja ljutnja nije prerasla u žestok gnjev. Srdžba koja me obuzela bila je toliko snažna da je zakratko poništila moj umor, moju glad i moj strah, u inivši da se po nem tresti od bijesa. Jedva sam uspijevaao do i do daha. Mogao sam uti svoje srce kako snažno tu e, a gnjev je moj krvotok ispunio adrenalinom. Neki tip mi je bezrazložno kazao hrpu ružnih stvari, a ni ja mu nisam ostao dužan. Ubrzo smo obojica shvatili besmislenost sva e i ispri ali se jedan drugome okon avši tako prepirku. Takve se stvari esto dogode.

ovjek pada s nogu od posla i umora, i tada mu neka nepromišljena primjedba lako izleti iz usta. Bio sam sasvim zaboravio taj događaj. Ali u dubokom mraku na dnu bunara, i sasvim udaljenom od stvarnosti, uspomena mi se vratila probadajući om žestinom. Bio sam svjestan da sam se jako uzbudio, krv mi je udarila u glavu. Zašto je moj odgovor na njegovu krajnje bezobraznu primjedbu bio toliko snishodljiv? Odjednom sam se sjetio svih pogrđnih izraza koje sam mogao izreći i tom tipu. Smišljao sam sve ubojitije odgovore i što su bili oštriji i lju i moj je gnjev bio sve veći.

A onda je, sasvim naglo kako se i pojavio, zloduh koji me spopao, nestao. Zašto sam oživljavao ružne uspomene poput te? Kakva korist od toga? Onaj tip je vjerojatno odavno sve zaboravio. I ja sam, sve do trenutka dok se toga nisam sjetio. Duboko sam uzdahnuo, razgibao ramena i ponovno se predao tami. Pokušao sam se prisjetiti još nekih detalja, ali nakon što je moj gnjev išezao, nisam se više iega mogao sjetiti. Glava mi je bila sasvim prazna kao i trbuh.

Jednog trena, i prije no što sam toga postao svjestan, počeo sam glasno razgovarati sa samim sobom. Dijelovi kojekakvih misli potekli su poput bujice. Nisam se mogao zaustaviti.

uo sam riječi koje su izlazile iz mojih usta, ali nisam razumio njihovo značenje. Moja usta su se otvarala sasvim mehanički, izgovarajuć i nizove riječi u mrak. Izlazile su iz jedne tame i ulazile u drugu. Imao sam dojam da se moje tijelo pretvorilo u tunel kroz koji riječi prelaze iz jednog mraka u drugi. To su nedvojbeno bili fragmenti određenih misli, ali one su nastajale izvan moje svijesti.

Što se to počelo događati sa mnom? Jesam li bio na rubu živčanog sloma? Pogledao sam na sat. Kazaljke su pokazivale 3 i 42. Vjerojatno tri i etrdesetdva poslijepodne. Pokušao sam si do arati kako izgleda svjetlost u 3 sata i 42 minute u ljetno poslijepodne. Pomno sam osluškivao nadajući se da u možda uspjeti uhvatiti neki zvuk, pjevanje ptica, cvrčanje cvrčaka, dječje glasove, no nisam uo baš ništa. Možda ptica navijalica nije odvila svoju oprugu dok sam boravio na dnu bunara i svijet se prestao okretati. Malo-pomalo, opruga se zaustavila i jednog određenog trenutka sve što je bilo u pokretu - rijeke, treperenje lišća, let ptica nebom - stalo je.

Što se dogodilo s May Kasaharom? Zašto nije došla? Nije se pojavila već dugo vremena. S užasom sam pomislio da joj se nešto dogodilo, recimo prometna nesreća. U tom slučaju nema nikoga živog na zemlji tko bi znao da sam na dnu bunara. I ja u doista umrijeti sporom i užasnom smrću.

Odlučio sam na stvari gledati iz sasvim drugačijeg kuta. May Kasahara nije bila toliko neoprezna osoba. Nju auto nije mogao tako lako udariti. Vjerojatno je sjedila u svojoj sobi i s vremena na vrijeme kroz dalekozor promatrala vrt s bunarom i zamišljala kako sjedim na dnu bunara. Ona je to svjesno činila; pustila je da vrijeme prolazi kako bih se prepaio i pomislio da e me pustiti da tu skonam. Takva je bila moja pretpostavka. Ako je namjerno pustila da proe puno vremena, onda je njen plan bio jako uspješan. Uistinu sam se prepaio. I osjećao se napušteno. Kad god bih pomislio da mogu umrijeti u dubokoj tami, obuzeo bi me strah pa bih jedva disao. Što više vremena protekne, bit u sve slabiji dok naposljetku ne umrem od gladi. A prije no što do toga do e, možda u izgubiti sposobnost da se svjesno pomiem. ak i ako mi tko spusti ljestve, ne u imati snage da se njima uspnem.

Onda sam se odjednom počeo brinuti zbog zraka. Na dnu uskog betonskog valjka proveo sam više od dva dana a što je najgore, vrh bunara bio je pokriven poklopcem. Svjež zrak uopće nije mogao kolati. Zrak koji me okruživao odjednom je postao težak i nesnosan. Nisam mogao odrediti poigravali se to moja mašta sa mnom ili je zrak doista postajao sve teži zbog pomanjkanja kisika. Da bih to provjerio, nekoliko sam puta duboko udahnuo i izdahnuo, ali

što sam snažnije disao, osjećao sam se sve gore. Od straha sam se pokušao još više znojiti. Onog trenutka kad sam se zabrinuo zbog cirkulacije svježeg zraka, smrt je pokušala opsjedati moje misli kao nešto izvjesno i neizbježno. Ta se misao poput crne vode pokušala uvlačiti u svaku stanicu moje svijesti. Sve do tog trenutka razmišljao sam o mogućnosti gladovanja i preživljavanja, smatrajući i da za to ima još dovoljno vremena. No, sve se bitno promijenilo ako nestane kisika.

Kakav je to osjećaj umrijeti od gušenja? Koliko će potrajati? Nastupa li smrt poslije dugotrajne patnje ili postupno izgubiti svijest i umrijeti kao da sam pao u dubok san? Zamislio sam May Kasaharu kako dolazi na bunar i otkriva da sam umro. Pozvao me nekoliko puta i kad joj se ne odazovem, bacila nekoliko kamenica i misleći da spavam, a ja se ne mogu probuditi. Tada ću shvatiti da sam mrtav.

Želio sam viknuti i zatražiti pomoć. Želio sam javiti ljudima da sam zatvoren na dnu bunara. Odjednom sam osjetio glad. Jedva sam disao. Osjećao sam se bespomoćno poput malog djeteta. Iznenada sam se otrgnuo od roditeljske ruke, ali se više nisam znao vratiti kući. Taj san sam sanjao tko zna koliko puta. Bila je to noćna mora mojeg djetinjstva. Kako sam se izgubio i više se ne znam vratiti kući. Odavno sam zaboravio te snove. Ali sada, na dnu bunara, oni su se vratili jezivom živopisnošću. Vrijeme se povuklo u duboki mrak da bi ga progutala druga dimenzija vremena.

Iz naprtnjake sam izvadio čašuru, odvio zatvarač i krajnje pažljivo, kako ne bih prolio ni jednu jedinu kapljicu vode, pustio da svega nekoliko kapi ovlaži moja usta. Dugo sam ih držao na jeziku, uživajući u njima, a onda ih, što sam sporije mogao, progutao. Uznemirujuć i zvuk odjeknuo je iz mog grla dok je tih nekoliko kapljica vode prolazilo kroza nj, kao da je neki teški predmet pao na pod, ali to je bio zvuk koji je nastao pri gutanju nekoliko kapi vode.

"Gospodine Okada!"

Netko me zvao. Glas sam čuo u snu. "Gospodine Okada! Molim vas, javite se! Probudite se, gospodine Okada!"

Prepoznao sam glas Krete Kano. Uspio sam otvoriti oči, ali i dalje me okruživala tama pa nisam vidio ni prst pred okom. Više nisam osjećao nikakvu razliku između sna i jave. Pokušao sam se uspraviti, ali u rukama nisam imao dovoljno snage. Bilo mi je hladno i otvrdim sam tijelom drhtao. Osjećao sam se poput smežuranog krastavca koji je netko zaboravio u dnu hladnjaka. Mojom svijetlošću je zagospodarila potpuna obamrlost. Baš me briga, pomislio sam, meni će se ponovno dignuti u snu i svršiti u na javi. Samo naprijed, ako tako želiš. Pomračene svijesti iščekivao sam da njezine ruke otkopčaju moj remen. Ali glas Krete Kano dolazio je odnekud iz visine. "Gospodine Okada! Javite se, gospodine Okada!" odnekud je odzvanjalo. Podignuo sam pogled i vidio da je poklopac dopola bio maknut a iznad njega divno, zvjezdano nebo u obliku polumjeseca.

"Tu sam!"

Nekako sam uspio stati na noge i uspraviti se. Podignuvši pogled, ponovno sam viknuo: "Tu sam!"

"Gospodine Okada!" začuo sam glas stvarne Krete Kano. "Jeste li tamo dolje?"

"Jesam, evo me na dnu."

"Kako se to dogodilo?"

"Duga je to priča."

"Žao mi je. Neću vam dobro. Možete li govoriti malo glasnije?"

"Duga je to priča!" viknuo sam. "Pričat ću vam o tome kad se izvučem odavde. Nemam snage govoriti glasnije."

"Jesu li ovo vaše ljestve od užeta?"

"Jesu."

"Kako ste ih uspjeli izbaciti iz bunara? Jeste li ih možda bacili uvis? Kako ste to uspjeli učiniti?"

"Naravno da nisam!" Kako me uopće mogla pitati takvu glupost! Zašto bih uopće inio takvu suludu stvar? Osim toga, kako bih takvo što mogao izvesti? "Netko ih je izvukao ne pitaju i me."

"Ali tako nikad ne biste uspjeli izaći."

"Naravno da ne bih", rekao sam što sam strpljivije mogao. "Ali, tako se dogodilo. Ne mogu izaći i odavde. Možete li mi uopće initi uslugu i spustiti ljestve? Jedino tako se mogu izvući i odavde."

"Naravno da mogu. Evo, odmah uđite u to uopće inite."

"Pri ekajte tren! Prije nego što ih spustite, provjerite jesu li vrste privezane za stablo. Inače..."

Nije mi odgovorila. Uopće inilo se da je iznenada nestala. Ma koliko se naprezao, na otvoru bunara nisam mogao vidjeti nikoga. Iz naprtnjaka uopće inio sam izvukao džepnu svjetiljku i usmjerio je prema otvoru, no od Krete Kano nije bilo ni traga. Ali zato sam uspio osvjeteliti ljestve od užeta. Visjele su uz zid bunara kao da su se ondje nalazile sve vrijeme. Duboko sam uzdahnuo i osjetio olakšanje.

"Hej tamo gore! Gospođice Kano!" viknuo sam, ali odgovora nije bilo.

Kazaljke mogeg sata pokazivale su 1 i 7. Jedan sat i sedam minuta poslije ponoći. Treperave zvijezde na nebu bile su mi dovoljan dokaz. Stavio sam naprtnjaka uopće inio, duboko uzdahnuo i pokušao se penjati. Bilo mi je jako teško penjati se po ljestvama koje su se pomicala sa svakim mojim pokretom. Osim toga, svaki mišić, svaka kost i zglobovi boljeli su me i škripali. Pažljivo sam podizao nogu po nogu i uskoro osjetio nešto topliji zrak, a potom i prepoznatljivi miris trave. Ubrzo sam uopće inio i zrikanje. Rukama sam se uhvatio za rub bunara i posljednjim se snagama uspio izvući i skljojati na meko tlo. Opet sam bio na površini zemlje. Izvjesno vrijeme sam ostao ležati na ležaljci, ne razmišljajući ni o čemu. Gledao sam u nebo i punim plućima udisao gusti, opojni zrak ljetne noći i ispunjen mirisima života. Ponovno sam mogao osjetiti miris trave, miris zemlje. Dugo sam dlanovima prelazio po travi vlažnoj od rose i mekoj zemlji.

Na nebu više nisam vidio ni jednu jedinu zvijezdu. Bile su vidljive jedino s dna bunara. S neba je jedino svijetlio gotovo pun mjesec.

Nemam pojma koliko sam ostao tako ležati. Dugo sam osluškivao otkucaje vlastitog srca.

Uopće inilo mi se da bih zauvijek mogao živjeti tek slušajući i otkucaje svoga srca. Naposljetku sam ustao i osvrnuo se oko sebe. Nisam vidio nikoga. Vrt je ležao preda mnom obavijen mrakom, no i, kamena ptica i dalje gledala prema nebu. Sva su svjetla bila pogašena u kući i May Kasahare. Jedino je u njezinom vrtu gorjela živina svjetiljka šireći i svoju srebrnoplavu svjetlost sve do pustog prolaza. Kamo li je Kreta Kano nestala?

U svakom slučaju, prvo uopće inio otići u kuću, napiti se vode, pojesti što god dobro se okupati. Vjerojatno sam užasno vonjao. Prije svega drugoga morao sam se osloboditi tog vonja, a potom napuniti želudac. Poslije uopće inio doći i na red sve ostalo.

Uputio sam se u kuću i uobičajenim putem, ali mi je prolaz sada izgledao drugačije, gotovo nepoznato. Možda zbog snažne mjesečine, znači obamrlosti i truljenja bili su mnogo prisutniji no inače. Mogao sam nanjušiti da je nekoliko mrtvih životinja trunulo, kao i vrlo izrazit smrad izmeta i urina. U mnogim kućama ljudi su bili i dalje budni, razgovarali su ili jeli dok su gledali televizijski program. Kroz jedan prozor širio se vonj masne hrane, općenito moj mozak i trbuh. Prošao sam pokraj bućine nog klima-uređaja iz kojeg me zapuhnuo topli zrak. Za uopće inio sam zvuk tuširanja i ugledao zamagljeni obris tijela iza prozora kupaonice.

Nekako sam se uspio popeti, preskočiti zid našeg dvorišta i pasti na zemlju. Gledano odatle kuća je bila u mrklom mraku i uopće inilo se da suspreže dah. Nije pružala dojam bliskosti ili obiteljskog doma. To je bila kuća u kojoj sam proživio nekoliko posljednjih godina, ali sada je predstavljala tek praznu zgradu bez i najmanjeg traga ljudske topline. No nisam se imao kamo vratiti.

Zakoračio sam na verandu i odškrinuo staklena vrata. Zrak u unutrašnjosti kuće bio je težak i ustajao. Vonjao je po mješavini prezrelog voća i insekticida. Kratka poruka koju sam ostavio na kuhinjskom stolu i dalje je bila ondje. Posude koje sam oprao još uvijek je bilo na plastičnom cjedilu.

Uzeo sam ašu, otvorio slavinu i popio nekoliko aša vode. U hladnjaku nije bilo ni eg zanimljivog: samo kombinacija ostataka i na etih namirnica. Nekoliko jaja, šunka, krumpir-salata, patlidžani, zelena salata, nekoliko rajica, tofu, mladi posni sir, mlijeko. Mlijekom sam prelio kukuruzne pahuljice i pojeo ih. Bio sam mrtav-gladan, ali kad sam vidio hranu iz hladnjaka, sasvim sam izgubio tek. Štoviše, osjetio sam ga enje. Ipak, da bih ublažio gr eve u truhu, nakon kukuruznih pahuljica pojeo sam nekoliko krejera. Od njih sam izgubio svaku želju da nastavim jesti.

Otišao sam u kupaonicu, svukao svu odje u sa sebe i ubacio je u perlicu rublja. Stavši ispod vrelog mlaza, snažno sam istrljao svaki dio tijela i oprao kosu. Kumikina plasti na kapa za tuširanje i dalje je visjela u kupaonici. Vidio sam i njezin šampon za kosu, losion i plasti nu etku koju je upotrebljavala kad bi nanosila šampon po kosi i prala je. Sve je izgledalo jednako kao i prije no što je otišla od ku e. Jedini znak njezine odsutnosti bila je krajnje jednostavna injenica: nje tu više nije bilo.

Stao sam ispred zrcala i dobro se zagledao u svoje lice. Bilo je prekriveno crnom bradom. Nakon što sam nakratko oklijevao, odustao sam od brijanja. Da sam se po eo odmah brijati, vjerojatno bih se posjekao. Mogu se i ujutro obrijati. Ionako se nisam želio sresti ni sa kime. Oprao sam zube, nekoliko puta isprao usta i izišao iz kupaonice. Potom sam otvorio pivo, izvadio zelenu salatu i rajice iz hladnjaka i napravio salatu. Nakon što sam to pojeo ponovno sam osjetio želju za hranom pa sam izvadio i krumpir-salatu i zajedno s nekoliko kriški kruha pojeo i to. Na sat sam pogledao jedan jedini put. Koliko sam ukupno sati proveo na dnu bunara? Od same pomisli na vrijeme zaboljela me glava. Ne, nisam želio razmišljati o vremenu. To je bila posljednja stvar o kojoj sam želio razmišljati.

Otišao sam u nužnik i dugo mokrio zatvorenih o iju. Jedva sam mogao povjerovati koliko sam dugo mokrio. U inilo mi se da u se onesvijestiti dok sam tako stajao. Potom sam otišao u dnevnu sobu, ispružio se na kau i zagledao u strop. Osje ao sam se krajne udno. Moje tijelo je bilo umorno, ali svijest mi je bila sasvim budna. Uop e se nisam osje ao pospano.

Odjednom mi je palo na pamet da provjerim poštu. Netko mi je možda pisao dok sam bio u bunaru. Otišao sam do ulaza i otkrio da je stiglo jedno jedino pismo. Na kuverti nije pisala adresa pošiljatelja, ali je rukopis nedvojbeno bio Kumikin. Svaki si ušni znak bio je ispisan, prije bi se moglo re i nacrtan, savršenom preciznoš u, poput umjetni kog crteža. Takav na in pisanja zahtijeva jako puno vremena, ali ona je znala pisati jedino tako. Pogled mi je smjesta pao na poštanski žig. Bio je slabo otisnut i jedva itljiv, ali u inilo mi se da mogu razabrati ideograme *taka* i možda *matsu*. Grad Takamatsu u prefekturi Kagawi? Koliko je meni bilo poznato, Kumiko nije poznavala baš nikoga u Takamatsuu. Nas dvoje nismo nikada bili ondje, a ni ona mi nikad nije spomenula da se trajektom odvezla u Shikoku ili prešla novim mostom. U našim razgovorima nikada nismo izgovorili rije Takamatsu. Možda se i nije radilo o gradu Takamatsuu.

U svakom slu aju odnio sam pismo u kuhinju, sjeo za stol i škarama odrezao kraj kuverte pomno paze i da ne oštetim listove papira unutra. Da bih se smirio, predahnuo sam i popio ostatak piva.

"Vjerojatno si bio zapanjen i zabrinut kad sam nestala onako iznenada i bez jedne jedine rije i objašnjenja", po injalo je njezino pismo. Bilo je napisano tamnomodrom tintom i nalivperom Mont Blanc kojim se ve godinama služila. Papir je bio tanak, kakav se koristi za pisanje pisama i mogla ga je kupiti bilo gdje.

Željela sam ti mnogo prije pisati i pokušati valjano objasniti sve što se u me uvremenu izdoga alo, ali shva am da je prošlo puno vremena dok sam smišljala kako da ti to no prenesem svoje osje aje i predo im situaciju u kojoj sam se donedavno, nalazila. Zbog toga mi je iskreno žao.

Vjerojatno si i ti dosad shvatio da sam imala drugog muškarca. S njim sam bila u vezi i imala spolne odnose dulje od dva mjeseca. On je netko koga sam upoznala na poslu i o kome

ti baš ništa ne znaš. Uopće nije važno tko je. Nikad ga više ne uvidjeti. Barem što se mene tiče, s njim je gotovo. Ne znam hoće li se zbog toga osjećati malo bolje.

Ako se pitaš jesam li bila zaljubljena u njega, znaj da ne postoji na in na koji mogu iskreno odgovoriti na to pitanje. Samo pitanje mi se čini nevažno. Jesam li voljela tebe? Na to pitanje mogu odgovoriti bez najmanjeg oklijevanja. Iskreno sam te voljela. Nikada se nisam pokajala što sam se udala za tebe. Čak i sada tako mislim. Naravno, zapitao se, zašto sam se onda upustila u seksualne odnose s drugim muškarcem i potom pobjegla od kuće? Vjeruj mi da sam si isto pitanje postavila bezbroj puta. Što me natjeralo da u inim takvu glupost?

Ne postoji na in na koji to mogu sebi valjano objasniti. Nikada mi nije palo na pamet da imam drugog muškarca ili da imam ljubavnika. S njim sam se u početku našla nekoliko puta radi posla, i premda smo jako brzo uspostavili kontakt i opušteno razgovarali, teme naših razgovora bile su sasvim uobičajene i svakodnevnice. On je mnogo stariji od mene, ima ženu i djecu, i kao muškarac mi nije bio osobito privlačan. Zato mi je i sama pomisao da bih s njim mogla stupiti u intimnu vezu bila sasvim strana.

Time ne želim reći da mi nije palo na pamet pomisao da ti vratim milo za drago. I dalje me izjedala spoznaja da si jednom zgodom proveo noć s izvjesnom djevojkom. Povjerovala sam ti kad si mi kazao da s njom nisi ništa imao, ali to nije znao da sam taj događaj zaboravila. Riječ je bila o mojim povrijeđenim osjećajima. S tim muškarcem nisam stupila u intimne odnose da bih ti se osvetila. Sjećam se da sam ti jednom zgodom rekla kako ti i ja tebi prirediti sličnu stvar, ah to je bila puka prijateljstva. Spavala sam s njim jer sam to doista poželjela. Nisam uspjela obuzdati svoju seksualnu požudu.

Još smo se slabo poznavali kad smo se jednom zgodom našli radi nekog posla. Nakon toga smo otišli na večeru, a poslije na piće. Kao što znaš, ja baš nikako ne podnosim alkohol i da bih mu pravila društvo, popila sam čašu soka od naranče. Tako da alkohol nije imao nikakve veze s onim što se poslije dogodilo. Jednostavno smo opušteno razgovarali i jeli. A jednog trena naša su se tijela slučajno dotaknula. Od tog trena jedino o čemu sam razmišljala bilo je da želim voditi ljubav s njim. Istog trena sam znala da žudi za mojim tijelom, a vjerojatno je i on shvatio da osjećam isto. Imala sam dojam da sam doživjela strujni udar. Kao da mi je nebo iznenada palo na glavu. Obrazi su mi se zarumenjeli, srce pošlo snažno tući, a ispod struka sam osjetila neopisivu želju za spolnim odnosom. Jedva sam mogla mirno sjediti na barskom stolcu, osjećaj je bio neizrecivo snažan. Najprije nisam shvatila što se zbiva sa mnom, ali ubrzo mi je bilo sasvim jasno da je to seksualna požuda. Osjetila sam takvu silovitu želju za njim, da sam jedva disala. Bez izgovorene riječi izišli smo iz bara, otišli u obližnji hotel i prepustili se mahnitom seksu.

Vjerojatno će te boljeti što ti o svemu pišem ovako otvoreno, ah vjerujem da je u ime istine najbolje da ti potanko ispričam sve što mi se dogodilo. Zbog toga te molim da budeš strpljiv i nastaviš čitati dalje, premda znam da te ovo što ti pišem jako boli.

Uopće nisam bila zaljubljena u njega. Jedino što sam željela bilo je da me drži u naručju i prodre duboko u mene. Još nikada u životu nisam iskusila takvu neodoljivu potrebu za muškim tijelom. U kojekakvim knjigama sam čitala o "nesavladivoj seksualnoj požudi", ah sve do tog dana nisam mogla ni zamisliti što taj izraz zapravo znači.

Zašto se požuda iznenada probudila u meni, zašto se to dogodilo s nekim drugim a ne s tobom, nemam pojma. Požudu koju sam tada osjetila bilo je nemoguće suspregnuti, niti sam to uopće pokušala. Molim te da i sljedeće shvatiš. Ni jednog jedinog trena nije mi bila namjera povrijediti te ili prevariti. Spolni odnosi koje sam imala s tim muškarcem u unajmljenoj hotelskoj sobi graničili su s ludilom. Da budem iskrena, nikada za cijeloga života nisam osjetila takvo puteno zadovoljstvo. Štoviše, ne radi se o običnom zadovoljavanju seksualnih potreba. Imala sam osjećaj da se valjam u toplom glibu. I moja svijest je bila sasvim obuzeta tim zadovoljstvom od kojeg mi se činilo da u se raspuknuti. Doista je bilo udesno lijepo. To je najdivnija stvar koja mi se ikad u životu dogodila.

Kao što si dosad mogao zaključiti, sve vrijeme sam od tebe tajila činjenicu da se viđam s drugim. Nikada nisi posumnjao u mene, čak ni onda kad sam se kući poela vraćati sve kasnije. Znam da si imao puno povjerenje u mene, zato ti nikad nije palo na pamet da u te prevariti. Nazvala bih te iz hotelske sobe i kazala ti da u zbog posla zakasniti. Izmišljala sam

laži, ali se zbog njih nisam osjeala loše. Inilo mi se da je to nešto najnormalnije. Moje je srce željelo živjeti s tobom i dijeliti naš zajednički dom. To je bio svijet kojem sam pripadala. Ali moje je tijelo osjealo silovitu potrebu za spolnim odnosima s tim muškarcem. Polovica mene bila je s tobom, a druga s njim. Znala sam da je prije ili poslije do i do raskida, ali tada mi se inilo da je takav dvostruki život potrajati vječno. S tobom sam živjela mirnim i tihim obiteljskim životom, a s njim mahnilo vodila ljubav.

Želim da shvatiš jednu bitnu stvar. Nemoj ni slučajno pomisliti da ono što mi se dogodilo ima neke veze s time da mi ti nisi bio dovoljno privlačan, ili da sam se zasitila seksa s tobom. Moje tijelo je tada osjealo tu silovitu, nesavladivu želju za seksom. Jednostavno joj se nisam mogla oduprijeti. Zašto se takve stvari događaju nemam pojma. Ta dva i pol mjeseca tijekom kojih sam spavala s njim također sam željela voditi ljubav s tobom. Inilo mi se nepoštenim prema tebi da spavam s njim, a ne i s tobom, me utim, u tvom zagrljaju nisam osjeala baš ništa. Vjerujem da si to i sam primijetio. U posljednja dva mjeseca izmišljala sam kojekakva objašnjenja kako bih izbjegla bilo kakav tjelesni dodir s tobom.

Jednog je dana taj ovjek zatražio da te napustim i po njemu živjeti s njim. Govorio je da se savršeno slažemo i da nema razloga da ne živimo zajedno. Kazao mi je da je napustiti svoju obitelj. Odgovorila sam mu da mi treba malo vremena da o svemu razmislim. Ali, vraćajući se kući vlakom nakon što smo se te noći rastali, shvatila sam da sam prema njemu prestala osjećati bilo što. Ni samoj sebi to ne mogu dobro objasniti, ali onog trena kad mi je predložio da po njoj živjeti zajedno, sve što sam osjećala prema njemu nestalo je bez traga, kao rastjerano snažnim vjetrovima. Moja želja za njim je sasvim iščezla.

Tada sam po njemu osjećati krivnju zbog tebe. Kao što sam malo prije napisala, za sve vrijeme dok me opsjedala mahnila želja za njim, nisam imala nikakav osjećaj krivnje. Bilo mi je drago što nisi ništa primjećivao. Štoviše, vjerovala sam da svoju nevjeru mogu skrivati sve dok mi ti bezrezervno vjeruješ. Seksualni odnosi s njim i moja povezanost s tobom pripadali su sasvim drugima i drugim svjetovima. Ali nakon što je moja želja za njim nestala, osjetila sam se sasvim izgubljeno.

Oduvijek sam za sebe mislila da sam poštena osoba. Istina je, i ja imam mnoge mane, ali kad su u pitanju bile ozbiljne stvari, nikada nikome nisam slagala niti sam lažno obmanjivala samu sebe. Nikada ništa nisam sakrila od tebe. Time sam se, barem malo, ponosila. Ipak, odjednom sam ti, i to dulje od dva mjeseca, po njemu govoriti kojekakve laži ne osjećajući i ni najmanju trunku kajanja.

Ta me spoznaja po njemu me ite. Odjednom sam po njemu osjećati kao da sam prazna i bezvrijedna osoba. Bojim se da je to prava istina. Ima još nešto što me ne prestaje izjedati. Jednostavno mi nije jasno kako sam tako nenadano po njemu osjećati tu silovitu spolnu želju za muškarcem kojeg nikad nisam ni voljela? Na to pitanje nemam odgovor. Da nije bilo te pohotne seksualne želje, ja bih i dalje uživala u sretnom braku s tobom, a taj ovjek bi i dalje bio znanac s kojim bih tu i tamo ugodno porazgovarala. Ah taj mahnilo osjećajući spolne pohote uništio je sve što smo godinama gradili. Oduzeo mi je tebe i naš zajednički dom, pa čak i moj posao. Zašto mi se takva stvar morala dogoditi?

Nakon što sam prije tri godine obavila pobačaj, rekla sam ti da ima jedna stvar koju ti kad-tad želim objasniti. Sjećaj li se? Vjerojatno sam ti trebala reći i sve što mi je ležalo na srcu prije no što je došlo do ovoga. Možda se ovo ne bi nikad dogodilo da sam tako postupila. No čak ni sada nisam u stanju reći i ono što duboko u sebi osjećam i što ti doista želim iznijeti. Bojim se da je se određene stvari nakon što ih izrazim riječi ima još više pokvariti. Zato sam pomislila da je možda najbolje da sve to pokopam u sebi i zauvijek nestanem.

Žao mi je što sam ti sve ovo morala reći i ovako otvoreno, ali istina je da s tobom nisam nikad uspjela osjetiti pravo seksualno zadovoljstvo, ni prije ni nakon što smo se vjenčali. Bilo mi je lijepo kad si me držao u naručju, ali jedino što sam ikad osjetila bio je neodređeni, dalek osjećajući koji kao da se odnosio na nekoga drugog. No ne krivim tebe. Moja nesposobnost da osjećam tvoju ljubav isključivo je krivac. U meni je sve vrijeme postojala određena vrsta otpora koja je spremavala svaki seksualni osjećajući koji sam mogla imati prema tebi. Kada sam otišla u krevet s tim ovjekom, taj otpor je u meni tko zna kako i zbog čega nestao, i ja sam sasvim pomahnitala od požude.

Uvijek je postojala neka vrsta bliskosti i nježnosti između u nas dvoje, tebe i mene, a sada je i to zauvijek izgubljeno. Ta isprepletenost, to naše zajedništvo, sada je uništeno. Ja sam ga uništila. Ili, još to nije, nešto me natjeralo da ga uništim. Strašno mi je žao što je do toga došlo. Rijetkima se dogodi da budu sretni kao što sam ja bila u braku s tobom. Iz dubine duše mrzim i prezirem razlog zbog kojeg se to dogodilo. Ne možeš ni zamisliti koliko ga mrzim. Želim doznati sasvim to an razlog koji je doveo do toga. Ja taj razlog jednostavno moram doznati. Moram ga spoznati, potom razložiti i zauvijek osujetiti. Nisam sigurna ho u li u tome uspjeti i imam li uop e snagu da to u inim. Ali, jedno je sigurno, to je moj osobni problem. Ti s time nemaš nikakve veze.

Želim te zamoliti da se prestaneš brinuti zbog mene. Ne pokušavaj me tražiti. Jednostavno me zaboravi i po ni razmišljati o novom životu. Što se ti e moje obitelji, pisat u im i objasniti da je sve moja greška i da ti s tim nemaš nikakve veze. Vjerujem da ti ne e praviti probleme. Vjerojatno e ubrzo zatražiti od mene da podnesem zahtjev za razvod braka. Tako je najbolje za oboje. Molim te, nemoj se buniti. Jednostavno prihvati injenice onakve kakve jesu. Što se ti e moje odje e i ostalih osobnih stvari, sve ih baci ili nekomu daruj. Sve to ionako sada pripada prošlosti. Sve ono što sam upotrebljavala i koristila dok sam živjela s tobom, sada više nemam pravo upotrebljavati i koristiti.

Zbogom.

Još jednom sam pažljivo pro itao pismo od po etka do kraja i vratio ga u kuvertu. Potom sam iz hladnjaka izvadio još jednu limenku piva i popio je.

Ako je Kumiko željela podnijeti zahtjev za razvod braka to je zna ilo da se nema namjeru ubiti, barem ne uskoro. Osjetio sam blago olakšanje. Onda sam se sjetio da više od dva mjeseca nisam imao seksualne odnose ni sa kime. Kao što je i napisala u svom pismu, Kumiko je na sve mogu e na ine odbijala spavati sa mnom. Kazala mi je da ima simptome blage upale mjehura i da joj je lije nik preporu io da se izvjesno vrijeme suzdržava od spolnih odnosa. Naravno, ja sam joj povjerovao. Nisam imao razloga ne vjerovati joj.

Tijekom ta dva mjeseca imao sam odnose s drugim ženama, ali u svojim snovima - ili u nekom svijetu koji, ograni en rje nikom, mogu jedino nazvati snom. Ali, ozbiljnije promislivši, doista su prošla dva mjeseca a ja nisam vodio ljubav sa stvarnom ženom. Legavši na kau , zurio sam u vlastite ruke prekrizene na prsima i razmišljao o onom jutru kad sam posljednji put vidio Kumikino tijelo. Maštao sam o blagim oblinama njezinih leda dok sam joj zatvarao patentni zatvara na haljini i osje ao miris parfema iza njezinih ušiju. Ako je ono što je pisala u pismu bila njezina kona na volja, to je zna ilo da vjerojatno nikad više ne u spavati s Kumiko. Ona je to napisala sasvim jasno i nedvosmisleno.

Što sam više razmišljao o mogu nosti da moja veza s Kumiko pripada prošlosti, to mi je sve više nedostajala nježna toplina tog tijela koje mi je neko pripadalo. Uživao sam u vo enju ljubavi s njom. Naravno, uživao sam u tome i prije no što smo se vjen ali, ali i nekoliko godina nakon što se prvotno uzbu enje po elo postupno smanjivati. Njezina vitka le a, njezin zatiljak, njezine noge, njezine grudi - mogao sam savršenom jasno om do arati dodir svakog pojedinog dijela njezinog tijela. Mogao sam se sjetiti svega što sam inio da bih je zadovoljio dok sam je držao u ljubavnom zagrljaju.

No, ona je taje i sve od mene, stupila u intimne odnose s drugim muškarcem i to s takvom mahnitoš u i požudom koje sam teško mogao razumjeti. Otkrila je vrstu zadovoljstva koje nikad nije uspjela doživjeti sa mnom. Vjerojatno se uvijala poput jegulje, miješala kukovima i toliko glasno stenjala, da su je mogli uti u susjednoj sobi. Bit e da je s njim inila sve one stvari koje joj nikad ne bi palo na pamet u initi sa mnom. Otišao sam do hladnjaka, izvadio još jedno pivo i popio ga. Potom sam pojeo malo krumpir-salate. Zaželjevši se glazbe, upalio sam radio, pronašao postaju s ozbiljnom glazbom i stišao ton. "Jako sam umorna", Kumiko bi mi rekla. "Jednostavno nisam raspoložena za one stvari. Zbilja mi je žao." Kad je *Serenada za guda ki kvartet* ajkovskoga završila, slijedila je neka jednostavna, simpati na skladba za klavir koja me podsje ala na Schumanna. Bila mi je poznata, ali se nisam mogao sjetiti naziva. Kad je i ona završila, spikerica je kazala da je to bio sedmi i posljednji prizor Schumannovih *Prizora iz šume*, a zvao se "Ptica kao prorok".

Do arao sam si Kumiko kako se namješta pod drugim muškarcem, širi noge, zabija mu nokte u le a, stenju i i uvijaju i se, pohotno povla e i plahte na krevetu. Spikerica je objasnila da je Schumann zamislio muzi ku fantaziju u kojoj tajanstvena ptica koja živi u šumi prori e budu nost.

Što sam uop e znao o Kumiko? Tiho sam zgnje io praznu limenku i bacio je u košaru za otpatke. Bila mi je žena, spavao sam s njom i dijelio zajedni ki krevet niz godina. Pita sam se, je li mogu e da poznajem tek maleni, površinski dio osobe koja se zove Kumiko. Na isti na in na koji poznajem tek maleni dio ovog svijeta, a sve ostalo pripada kraljevstvu meduza. Ako je tako, kakvog je uop e smisla imalo onih šest godina koje smo Kumiko i ja proveli zajedno? I što su zna ile?

Nanovo sam itao Kumikino pismo kad je telefon zazvonio. Zvuk me prenuo. Tko je uop e mogao zvati u dva ujutro? Kumiko? Ni slu ajno, ona takvo što ne bi nikad u inila. Možda May Kasahara. Vidjela me kako prelazim vrt napuštene ku e pa me odlu ila nazvati. Ili Kreta Kano? Možda mi je željela objasniti zašto je onako iznebuha nestala. Možda me pokušavala dobiti ona tajanstvena žena koja voli telefonirati dok kuham špagete. Imala je pravo May Kasahara, previše se žena u posljednje vrijeme vrzma oko mene. Ru nikom sam obrisao znoj s ela, ustao i polako podignuo slušalicu.

"Halo?" upitao sam. "Halo?" za uo sam ženski glas s druge strane veze. Glas nije pripadao May Kasahari. Ni Kreti Kano. A ni onoj ženi koja voli telefonirati. Bila je to Malta Kano.

"Halo," ponovila je, "je li to gospodin Okada? Zovem se Malta Kano. Nadam se da me niste zaboravili."

"Ni slu ajno, jako dobro znam tko ste", rekoh, pokušavaju i smiriti lupanje srca. Zar je poludjela? Kako bih je mogao zaboraviti?

"Prije svega, ispri avam se što vas zovem ovako kasno no u, ali rije je o ne emu doista urgentnom. Jasno mi je da je moj poziv neuljudan i da ete se možda naljutiti na mene, ali bila sam vas prisiljena nazvati. Još jednom se ispri avam."

Kazao sam joj da se uop e ne treba ispri avati i da sam u trenutku kad je nazvala bio budan i razmišljao.

12

Ono što sam otkrio brijui se

Ono što sam otkrio probudivši se

"Razlog zbog kojeg sam vas nazvala ovako nepristojno kasno, gospodine Okada, jest taj što sam nužno i neodgodivo morala stupiti u kontakt s vama" rekla je Malta Kano. Slušaju i je, imao sam dojam da svaku rije krajnje pomno bira i slaže u re enice nepobitne logi ke jasno e kao što je, uostalom, uvijek inila. "Ako nemate ništa protiv, postavila bih vam nekoliko pitanja."

Drže i slušalicu pri uhu, sjeo sam na kau . "Samo izvolite, nemam ništa protiv, pitajte me što god želite."

"Jeste li kojim slu ajem bili odsutni od ku e u posljednja dva dana? Nekoliko puta sam vas pokušala dobiti, ali uzalud."

"Istina je, bio sam odsutan neko vrijeme. Želio sam se malo udaljiti od kuće i prepustiti razmišljanju. Ima priličan broj stvari o kojima moram ozbiljno promisliti."

"Toga sam i sama svjesna, gospodine Okada. Jako dobro shvaćam kako se osjećate. Promjena okruženja može jako povoljno utjecati na onoga tko želi jasno i pribrano razmišljati. U svakom slučaju, unaprijed me ispričajte ako vam moje pitanje zvuči kao da zabadam nos gdje mu nije mjesto. Jeste li možda bili negdje jako daleko?"

"Pa, i nisam bio jako daleko", namjerno sam joj odgovorio dvosmisleno.

Premjestio sam telefonsku slušalicu iz lijeve u desnu ruku. "Kako da vam to objasnim... Bio sam na jednom prilično izdvojenom mjestu. Nažalost, ne mogu ulaziti u detalje. Imam svoje razloge. Tek sam se maloprije vratio. Odveć sam umoran za duga objašnjenja."

"Sasvim vas razumijem, gospodine Okada, svatko ima svoje razloge. Ne želim vas siliti da mi pružite detaljnija objašnjenja. Ne sumnjam da ste jako umorni, zaključujem to iz vašega glasa. Molim vas, nemojte brinuti zbog mene. Ne bih vas gnjavila u ovo doba noćno i da se nisam zabrinula da vam se u nekoliko proteklih dana nije možda dogodilo nešto jako ružno."

Pokušao sam joj primjereno odgovoriti, ali zvuci koji su izišli iz mog grla prije su podsjećali na hropac ribe na suhom nego na odgovor. *Nešto jako ružno*, pomislio sam. Od svega što mi se u posljednje vrijeme dogodilo, za što bih mogao reći da je bilo ružno? I za što bih uopće mogao reći da nije bilo ružno?

"Hvala vam na brizi," rekoš proistivši grlo, pokušavajući zvučati pribrano, "ali trenutno se osjećam sasvim dobro. Ne mogu reći da mi se u posljednje vrijeme išta dobroga dogodilo, ali ni osobito ružnoga."

"Drago mi je da to čujem."

"Umoran sam od svega, ništa više", dodao sam.

Malta Kano kratko se nakašljala.

"Usput, gospodine Okada, pitam se jeste li možda uočili neku veću u tjelesnu promjenu na sebi u nekoliko posljednjih dana?"

"Tjelesnu promjenu? Na sebi?"

"Upravo tako, gospodine Okada. Svojevrsnu promjenu na vašem tijelu." Podignuo sam glavu i pogledao u svoj odraz na kliznim staklenim vratima verande, ali nisam mogao uočiti ništa što bi se moglo nazvati tjelesnom promjenom. Tuširaju se, pažljivo sam istrljao svaki dio tijela, ali nisam primijetio ništa posebno. "Na kakvu vrstu promjene mislite?" upitao sam je.

"Ni sama nisam sasvim sigurna o čemu bi mogla biti riječ, ali svakomu tko vas pogleda to bi odmah trebalo upasti u oči."

Ispružio sam lijevu ruku, oslonio je na stol i zagledao se u dlan, ali nisam baš ništa neobičajno primijetio. Bila je to moja vlastita ruka kakvu je oduvijek znam. Nije se nekim slučajem pozlatila niti su mi između prstiju narasle plivačke kožice. Nije bila osobito lijepa, ali ni ružna. "Kad kažete da bi svakomu tko me pogleda to odmah trebalo upasti u oči, na što konkretno mislite? Na anđeoska krila nasred leđa ili nešto slično?"

"Možda čak nešto takvo", odgovorila je Malta Kano uobičajeno smirenim glasom. "Naravno, to je samo jedna od brojnih mogućnosti."

"Naravno" uzvratilo sam.

"Dakle, jeste li primijetili neku takvu promjenu?"

"Ne bih rekao. Da su mi izrasla krila na leđima, to bih dosad svakako primijetio."

"Bit će da je tako", odgovorila je Malta Kano. "Ali budite jako oprezni, gospodine Okada. Poznavati vlastito tjelesno stanje nije nimalo lako. Na primjer, vlastitim očiđima ne možemo izravno vidjeti svoje lice. Možemo jedino vidjeti odraz svojeg lica u zrcalu. Ponavljajuć i to svakodnevno, mi smo uvjereni da je lik koji vidimo točan, ali to je tek naša uvjerenje."

"Pripazite u", rekoš.

"Moram vas pitati još jednu stvar, gospodine Okada. Već neko vrijeme nikako mi ne uspijeva stupiti u kontakt s Kretom, baš kao što ga do maloprije nisam mogla uspostaviti ni s vama. Možda je slučajnost, ali meni je to vrlo čudno. Pitala sam se, niste li vi kojim slučajem upućeni u okolnosti..."

"Mislite, s vašom sestrom Kretom Kano?"

"Da", potvrdila je Malta Kano. "Znate li vi slu ajno štogod?"

Odgovorio sam joj da baš ništa ne znam. U tom trenutku nisam mogao zauzeti odre en odnos prema posljednjim doga ajima, pa sam pomislio da je pametnije da Malti Kano prešutim injenicu kako sam prije kratkog vremena osobno razgovarao s Kretom Kano i da je, odmah poslije toga, netragom nestala. Bio je to tek moj predosje aj.

"Kreta se jako zabrinula da je izgubila kontakt s vama, gospodine Okada. Sino je izišla kazavši mi da vas namjerava posjetiti kako bi ponovno uspostavila kontakt s vama, ali se dosad nije vratila. Iz nekog udnog razloga, više ne osje am njezinu prisutnost."

"Shva am. Ako kojim slu ajem do e ovamo kazat u joj da vam se smjesta javi", rekoh.

Malta Kano je neko vrijeme šutjela.

"Da vam iskreno kažem, gospodine Okada, jako sam zabrinuta za Kretu. Kao što znate, aktivnosti kojima se ona i ja bavimo daleko su od uobi ajenih. Ali, za razliku od mene, ona još uvijek nije dovoljno dobro upu ena u taj i takav svijet. Time ne mislim re i da nije darovita. Zapravo je jako darovita i sposobna, no svoju darovitost još uvijek ne zna cjelovito i svrsishodno upotrijebiti."

"Shva am."

Malta Kano ponovno je zašutjela. Njezina šutnja je potrajala duže nego prethodni put. Imao sam osje aj da mi oklijeva kazati još nešto.

"Halo, jeste li još uvijek na vezi?" pitao sam.

"Jesam, gospodine Okada. I dalje sam na vezi", odgovorila je.

"Ako kojim slu ajem vidim Kretu, kazat u joj da vam se smjesta javi", ponovio sam.

"Puno vam hvala", rekla je Malta Kano. Nakon što mi se još jednom ispri ala zbog kasnog poziva, prekinula je vezu. Odložio sam slušalicu i još jednom pogledao u svoj odraz na staklenim vratima verande. Iznenada sam pomislio da možda nikad više ne u razgovarati s Maltom Kano i da nam se životni putevi ne e ponovno ukrstiti. Možda e zauvijek nestati iz mogeg života. Nisam imao osobit razlog zbog kojeg bih tako mislio, jednostavno mi je takva misao pala na pamet.

Odjednom sam pomislio na ljestve od užeta. Ostavio sam ih da vise u bunaru. Što ih prije izvadim i odvežem, to bolje. Mogli bi nastati problemi ako ih tko drugi zatekne ondje. A i Kreta Kano je iznenada nestala. Ja sam je posljednji vidio kod bunara.

Gurnuo sam ru nu svjetiljku u džep, obuio cipele i ponovno prešao vrt i presko io zid ograde. Prolazom sam se vratio do napuštene ku e. Ku a u kojoj je živjela May Kasahara bila je u potpunom mraku. Kazaljke na mojem satu pokazivale su nekoliko minuta do tri ujutro. Ušao sam u vrt napuštene ku e i zaputio se ravno prema bunaru. Ljestve od užeta bile su i dalje vrsto svezane za deblo i padale u bunar, a polutka poklopca bila je otvorena.

Zabrinuto sam zavirio u bunar i prigušeno se oglasio: "Hej, gospo ice Kano!" Nije bilo odgovora. Izvukao sam ru nu svjetiljku i uperio je prema dnu bunara. Zrake svjetlosti nisu se uspjele probiti sve do dna, ali sam za uo slabašan glas. Ponovno sam je pozvao imenom.

"Sve je u redu. Tu sam", za uo sam glas Krete Kano.

"Što inite tamo dolje?" upitao sam je.

"Što inim? Isto što i vi, gospodine Okada", odgovorila je prigušenim glasom. "Razmišljam, ovo je doista savršeno mjesto za razmišljanje."

"Istina je," složio sam se, "ali vaša me sestra maloprije nazvala. Jako se zabrinula zbog vas. Odavno je prošla pono , a niste se vratili ku i. Kaže da više ne osje a vašu prisutnost. Zamolila me da vam kažem da joj se smjesta javite ako slu ajno stupim u kontakt s vama."

"Shva am. Hvala vam na trudu."

" užete li me, gospo ice Kano? Ho ete li mi u initi uslugu i iza i odatle? Želim razgovarati s vama."

Nije mi odgovorila.

Ugasio sam ru nu svjetiljku i vratio je u džep.

"Zašto se i vi ne spustite, gospodine Okada? Ovdje možemo na miru razgovarati."

Možda nije loša ideja da se ponovno spustim i popri am s Kretom Kano, pomislio sam. Ali onda sam se sjetio pljesnivog vonja i mraka na dnu bunara i odmah osjetio mu ninu u trbuhu.

"Ne, žao mi je, ali ja se više ne spuštam dolje. I vi biste trebali što prije iza i. Netko bi mogao ponovno izvu i ljestve, a i zrak je ustajao."

"Znam. Ipak želim ostati ovdje dolje još neko vrijeme. Ne brinite se za mene."

Nisam mogao ništa u initi sve dok je Kreta Kano željela ostati na dnu bunara.

"Kad sam maloprije razgovarao s vašom sestrom, nisam joj kazao da ste dolazili ovamo. Nadam se da sam pravilno postupio. U inilo mi se da je pametnije da joj ništa ne kažem."

"Imate pravo", odgovorila je Kreta Kano. "Molim vas, nemojte re i mojoj sestri da sam tu." Tren potom dodala je: "Ne želim da se brine zbog mene, ali i ja ponekad osje am potrebu da se prepustim razmišljanju o vlastitoj budu nosti. Iza i u odavde im s tim završim. A sada bih željela da me ostavite samu, molim vas. Ja vam ne želim praviti probleme."

Odlu io sam je ostaviti na miru i vratiti se ku i, barem za izvjesno vrijeme. Mogu se vratiti ujutro i provjeriti što se događa s njom. Ako May Kasahara ponovno izvu e ljestve tijekom no i, smislit u neko rješenje i pomo i Kreti Kano da izi e iz bunara. Otišao sam ku i, svukao se i ispružio na krevet. Uzeo sam knjigu koju sam držao na no nom stoli u i po eo je itati. Bio sam previše uzrujan da bih mogao tako lako zaspati, ali nakon jedva dvije pro itane stranice shvatio sam da padam u san. Zatvorio sam knjigu, ugasio svjetlo i ve idu eg trena usnuo.

Bilo je devet i pol ujutro kad sam se probudio. Zabrinut zbog Krete Kano, odmah sam se odjenuo i ne umivši se požurio prolazom prema napuštenoj ku i. Nadvijali su se niski kišni oblaci a vlažan i topao jutarnji zrak bio o it znak da bi kiša mogla pasti svakog trena. Ljestve od užeta nisu više bile pokraj bunara. Netko ih je odvezao od debla i nekamo odnio. Obje polutke drvenog poklopca pokrivala su otvor bunara i na svaku je bio stavljen betonski blok. Podignuvši jednu polutku, zagledao sam se prema dnu i pozvao Kretu Kano. Nije bilo odgovora. Pozvao sam je još nekoliko puta, ali ništa. Pomislio sam da je možda zadrijemala pa sam bacio nekoliko kamen i a, ali inilo se da na dnu bunara nema više nikoga. Mora biti da se Kreta Kano uspela i izišla iz bunara kad je svanulo, odvezala ljestve i ponijela ih sa sobom. Vratio sam polutku poklopca na otvor bunara i otišao.

Vrativši se u prolaz, naslonio sam se na ogradu napuštene ku e i neko vrijeme promatrao zgradu u kojoj je živjela May Kasahara. Pomislio sam da bi me mogla primijetiti, kao što i jest u ve ini slu ajeva, ali od nje nije bilo ni traga. Sve oko mene je mirovalo. Nitko se nije uo, niotkuda nije dopirao ni najslabiji zvuk, ak ni cvr anje cvr aka. Neko vrijeme sam vrhom cipele udario po zemlji. Odjednom sam sasvim druga ije doživljavao svoju okolinu, kao da je tijekom vremena koje sam proveo na dnu bunara staru stvarnost tog mjesta zamijenila neka nova, meni nepoznata stvarnost. Imao sam taj osje aj još od onog trena kad sam izišao iz bunara i otišao ku i.

Vrativši se ku i, otišao sam u kupaonicu i oprao zube. Brada od nekoliko dana prekrivala je moje obraze. Izgledao sam kao upravo spašeni brodolomac s potonulog broda. Bilo je to prvi put u životu da sam pustio da mi naraste tolika brada. Nakratko sam se bavio mišlju da doista pustim bradu, ali sam je ipak odlu io obrijati. Iz nekog ni meni baš jasnog razloga pomislio sam da je bolje da izgledam onako kao kad me Kumiko ostavila.

Navlažio sam bradu vru im ru nikom i potom je namazao debelim slojem pjene. Polako i pažljivo sam se po eo brijati kako se ne bih posjekao. Prvo vrat, potom lijevi pa desni obraz. Dok sam završavao s desnim obrazom, odjednom sam u zrcalu ugledao nešto od ega mi je zastao dah. Bila je to nekakva modrocna mrlja. Najprije sam pomislio da sam se slu ajno ne im uprljao. Obrisao sam preostalu pjenu, dobro se umio vodom i ru nikom istrljao mjesto na kojem se vidjela mrlja. Ali, nisam je uspio izbrisati. inilo se da je prodrla duboko u kožu. Dodirnuo sam je prstom. Taj potamnjeni dio kože u inio mi se malo toplijim od ostatka lica, a nikakvu drugu promjenu nisam osje ao. Bio je to biljeg. Na obrazu mi se pojavio biljeg to no na onom mjestu na kojem sam osjetio veliku toplinu dok sam se nalazio na dnu bunara.

Približio sam lice zrcalu i najvećom mogućim pažnjom pregledao biljeg. Nalazio se to no ispod desne jagodice i bio velike šake novorođene bebe. Tamnomodra boja podsjeća na boju tinte koju je Kumiko redovito upotrebljavala u nalivperu Mont Blanc.

Prvo objašnjenje koje mi je palo na pamet bilo je alergijska reakcija.

Možda sam u bunaru došao u kontakt s nekim što je prouzročilo kožni osip. Na jednak način koža nekih drugih ljudi reagira na razrijeđeni ili lak. Ali što je ondje dolje, na dnu bunara, moglo izazvati takvu reakciju? Nisam li slučajno svjetiljkom pretražio i najmanji zakutak bunara, od zemljanog dna do betonskih zidova? Osim toga, zar alergije ili osipi ostavljaju takve jasne uočljive biljege?

Uhvatila me svojevrsna panika. Na nekoliko trenutaka izgubio sam osjećaj za ravnotežu, kao kad na plaži uvijek zapljusne golemi val pa se zanese i padne. Slučajno mi je ispao iz ruke. Srušio sam košaru za otpatke i nogom udario u nešto, nesuvislo mrmljajući i riječi. Potom sam se uspio sabrati i, oslonivši se o umivaonik, počeo staloženo i hladnokrvno razmišljati kako da se postavim prema novonastaloj situaciji.

Pomislio sam da je najpametnije da pričekam i vidim što će se dalje zbivati s biljegom. Ako zatreba, uvijek mogu otići i liječniku. Možda je riječ o nekom privremenom poremećaju koji će ubrzo sam od sebe nestati. Biljeg je nastao u svega nekoliko dana, pa će možda istom brzinom i nestati. Otišao sam u kuhinju i skuhao si kavu. Bio sam gladan, ali kad god bih počeo jesti moj bi apetit iščezao poput vode u pustinjskom privremenu.

Ispružio sam se na kauč i promatrao kišu koja je u međuvremenu počela padati. Svako malo otišao bih u kupaonicu i pogledao se u zrcalo, ali nisam mogao uočiti nikakvu promjenu na biljegu. Taj dio mojeg obraza sada je bio tamnomodre boje.

Kako je i zbog čega taj biljeg nastao? Mogao sam se sjetiti samo jednog događaja koji je možda mogao prouzročiti taj biljeg. To se zbilo u trenutku kada sam prošao kroz zid u snovitom privremenu pred zoru na dnu bunara. Tajnovita žena koja mi je voljela telefonirati dok kuham špagete pomogla mi je proći kroz zid kako bih pobjegao od opasnog neznanca koji je otvorio vrata i ušao u sobu. U trenutku kada sam prošao kroz zid, sasvim jasno sam osjetio neku neobičnu vrelinu na obrazu. Upravo na istom mjestu na kojem se pojavio biljeg. Nisam si mogao objasniti kakva bi veza mogla postojati između prolaska kroz zid i nastanka biljega na mojem licu.

Uvijek bez lica me u predvorju hotela upozorio. "Pogrešan je trenutak", kazao mi je. "Za vas sada ovdje nema mjesta." No nisam obratio pozornost na njegovo upozorenje nego sam produžio dalje. Bio sam ljut na Noboru Watayu i nisam želio priznati da sam izgubio osjećaj za orijentaciju. A ishod svega je taj biljeg.

Možda je taj biljeg predstavljao osobit znak koji mi je utisnula ta čudnovata vizija ili privremena. "To nije bio san", govorio mi je novonastali biljeg, "to se uistinu dogodilo. I svaki put kad se pogledaš u zrcalo sjetit ćeš se toga."

Odmahnuo sam glavom. Odjednom se nakupilo previše stvari koje nisam uspijevaio razjasniti. Jedino što mi je bilo sasvim jasno, bilo je to da baš ništa ne razumijem. Ponovno sam počeo osjećati kako mi u glavi tuče. Umorio sam se od velikog mozganja. I svega ostaloga. Otpio sam gutljaj sada već mlake kave i nastavio promatrati kišu kako pada.

Tog sam poslijepodneva nazvao ujaka da malo porazgovaram s njim. Osjećao sam potrebu da s nekim porazgovaram, svejedno s kime. Sve snažnije sam se osjećao sve udaljenijim od svijeta stvarnosti.

Kad me pitao kako je Kumiko, odgovorio sam mu da je dobro jer nisam želio ulaziti u pojedinosti. Zapravo sam mu kazao da je otišla na kraći poslovni put. Mogao sam mu reći i što se uistinu zbivalo s nama, ali jednostavno nisam imao snage ni volje prepričavati nedavne događaje bilo kakvim smislenim redosljedom. Ni meni samom još uvijek nije bilo jasno što se dogodilo, i kako bih to uopće mogao objasniti nekome drugome? Odlučio sam ujaku zatajiti pravu istinu, barem za neko vrijeme.

"Ti si svojedobno živio u ovoj kući, zar ne?" upitao sam ga.

"Naravno da sam živio", odgovorio je. "Kojih šest ili sedam godina. Samo as, da se sjetim... Kupio sam je kad mi je bilo trideset i pet godina i tu sam živio do svoje etrdeset i druge, zna i sedam godina. U ovaj stan sam se preselio kad sam se oženio. U toj sam ku i živio sasvim sam."

"Pitam se, je li ti se išta ružno dogodilo dok si u njoj živio?"

"Išta ružno? Kako to misliš?" upitao je donekle zbunjeno moj ujak.

"Recimo, da si se razbolio ili prekinuo s djevojkom, ili nešto sli no."

Moj se ujak veselo nasmijao.

"Prekinuo sam s mnogo više djevojaka nego samo s jednom, to je sigurno. Ali dok sam živio u toj ku i možda samo s jednom, i to zato jer sam ja tako želio. A što se bolesti ti e... ne, baš ništa osobito. Istina, odstranili su mi malu izraslinu sa zatiljka i to je sve ega se sje am. Sjede i jednom zgodom u frizerskom salonu, frizer ju je otkrio i posavjetovao me da je odem operirati. Zato sam otišao lije niku, i ispostavilo se da je rije o sasvim bezazlenoj izraslini. To je bio prvi i posljednji put da sam otišao lije niku dok sam živio u toj ku i."

"Zna i da nemaš ružnih uspomena koje bi te vezivale za ovo mjesto?"

"Ne, nijednu", kazao je moj ujak nakon što je malo promislio. "Ali, reci mi, odakle ti takva pitanja padaju na pamet?"

"Ne boj se, ne radi se ni o emu ozbiljnom", rekoh. "Kumiko je prije neki dan otišla nekoj gatar i ona joj je napunila glavu kojekakvim bedasto ama o tome kako ova ku a donosi nesre u i još koješta", slagao sam. "Za mene su to obi ne gluposti, ali svejedno sam joj obe ao da u te pitati."

"Kop am. Ni ja nemam pojma o takvim stvarima niti se imalo razumijem u njih. Živio sam u toj ku i i ini mi se da je s njom sve u najboljem redu, ne vidim što bi to zloslutno moglo biti u njoj. Naravno, ku a Miyawakijevih je sasvim druga pri a, ali oni su prili no udaljeni od vas."

"Kakvi su sve ljudi živjeli u ovoj ku i nakon što si ti otišao?" pitao sam ga.

" eka, da se sjetim... Poslije mene je tu živio srednjoškolski profesor s obitelji, koje tri godine, a poslije njih mladi bra ni par, pet godina. Muž se bavio nekim gospodarskim poslom, ali više se ne mogu sjetiti kojim. Ne mogu se zakleti da su svi koji su živjeli u toj ku i vodili veseo i bezbrižan život. Jedna agencija za iznajmljivanje stanova i ku a vodila je te poslove za mene. Nikada se nisam upoznao s tim ljudima i ne znam zbog ega su otišli, ali nisam uo da se ikad ikome nešto ružno dogodilo. Koliko sam ja shvatio, ta im je ku a bila odve mala, pa su se i jedni i drugi željeli preseliti u neku ve u ku u ili možda kupiti vlastitu."

"Netko mi je jednom zgodom kazao da je na ovom mjestu protok struje onemogu en. Govori li ti to išta?"

"Protok struje je onemogu en?" zbunjeno je ponovio moj ujak.

"Vjeruj mi, ni ja ne razumijem što to zna i. Tako su mi rekli."

Moj se ujak nakratko zamislio.

"Ne, baš ništa mi ne pada na pamet. Mislim da nije bilo osobito mudro što su zagrađili oba kraja prolaza. Kad ovjek malo bolje promisli, cesta koja nema svoj ulaz i izlaz, koliko god bila mala, nema nikakva smisla. Glavna odlika jedne ulice, ceste ili rijeke jest njena prometnost, njena proto nost. Ako se zgrade, nikamo ne vode."

"Imaš pravo", složio sam se. "Ima još jedna stvar koju te želim pitati. Dok si živio u ovoj ku i, jesi li ikada za uo kliktaj ptice navijalice?"

"Ptice navijalice?" pitao je moj ujak. "Kakva ti je to ptica?"

Objasnio sam mu, koliko sam mogao, sve o ptici navijalici i kako je obi avala sletjeti na neko od stabala u susjedstvu i jednom dnevno ispustiti kliktaj koji je zvukom podsje ao na odvijanje opruge.

"To mi je potpuna novost", rekao je. "Nikad nisam uo ni vidio takvu pticu. Znaš da me ptice jako zanimaju, i volim slušati njihov pjev, ali još nikad nisam uo da je netko spomenuo takvu pticu. Misliš li da ta ptica ima neke veze s ku om?"

"Ne, ne bih rekao. Samo sam se pitao jesi li je ikad primijetio."

"Znaš što, ako zbilja želiš imati pouzdane i detaljne informacije o takvim stvarima, o ljudima koji su živjeli u toj ku i poslije mene i sli no, moraš razgovarati sa starim

gospodinom Ichikawom, vlasnikom agencije za nekretnine pokraj postaje u Setagayi. Objasni mu da sam te ja poslao. On se godinama brinuo o toj ku i. Živi u toj četvrti još od malih nogu i vjerojatno ti može reći i sve što želiš. Od njega sam saznao sve detalje o kući i Miyawakijevih. On ti je jedan od onih staraca koji vole priču. Svakako ga potraži."

"Hvala ti, svakako hoću."

"Nego, ima li kakvih vijesti za tvoje novo zaposlenje?"

"Još ništa, za sada. Pravo da ti kažem, nisam ga ozbiljnije ni tražio. Kumiko radi, ja vodim brigu o kući i nekako se uspijevamo izvući."

Imao sam dojam da moj ujak nakratko razmišlja o nečemu.

"Ako ti zagusti i po ne gorjeti pod nogama, svakako me obavijesti. Možda u ti ja mogu pomoći."

"Ne zaboraviti, ako se stvari zakompliciraju svakako u ti se javiti", zahvalio sam mu i tako je naš razgovor završio.

Pomislio sam nazvati starog posrednika za nekretnine i pitati ga za povijest kuće i ljude koji su živjeli u njoj prije mene, ali sam naposljetku odustao. Inim mi se krajnje smiješnim što uopće razmišljam o takvim stvarima.

Ujutro poslijepodneva kišica je nastavila padati jednakim ustrajnim ritmom, vlaže i krovove kuća, krošnje drveća i samu zemlju. Za ručak sam napravio tost i podgrijao limenku juhe i ostatak poslijepodneva proveo ležeći na kauču. Pomislio sam otići u kupnju u najbližu samoposlugu, ali sam nakon kraćeg razmišljanja ipak odustao. Nisam želio da me ljudi vide s biljegom na licu. Požalio sam što sam se obrijao. U hladnjaku sam imao još malo povrća i u ormariću nekoliko konzervi. I nešto riže i jaja. Imao sam dovoljno hrane za iduća dva ili tri dana.

Ležeći na kauču, nisam se bavio određenim mislima. Čitao sam knjigu, slušao kasete ozbiljne glazbe ili zurio u kišu što je padala po dvorištu. Imao sam dojam da je moja sposobnost promišljanja bila jako smanjena, možda baš zbog tog odveć dugog i pretjerano napregnutog mozganja u mračnom dnu bunara. Ako bih se pokušao usredotočiti na određenu misao, istog trena bih osjetio tupu bol u glavi, kao da ju je netko nježno stegnuo u škrip.

Ako bih se pokušao prisjetiti nekoga, zabolio bi me svaki mišić i živac u tijelu. Imao sam osjećaj da sam se pretvorio u limenog ovjeka iz *arobnjaka iz Oza*, zglobovi su mi zahrabili, škripali su i bili slabo podmazani.

Svako malo otišao bih u kupaonicu i provjerio izgled biljega na desnom obrazu. Nije se povećavao ni smanjivao. Čak je i intenzitet boje bio isti. Jednog trena sam primijetio da nisam obrijao dio brade iznad gornje usne. Ponovno sam navlažio lice, namazao pjenu i dovršio ono što sam zbog smetenosti i otkrića biljega bio zaboravio obrijati.

Odlazeći do kupaonice i zrcala i vraćajući se na kauč, odjednom sam se sjetio riječi koje mi je Malta Kano uputila u našem posljednjem telefonskom razgovoru. "Možemo jedino vidjeti odraz svojeg lica u zrcalu. Ponavljajuć i to svakodnevno mi smo uvjereni da je lik koji vidimo točan, ali to je tek naše uvjerenje. Molim vas, budite jako oprezni." Da bih se uvjerio, otišao sam u spavaću sobu i pogledao se u veliko sobno zrcalo kojim se Kumiko koristila kad bi se odijevala. No, biljeg se i dalje jednako vidio.

Osim tog biljega, na tijelu nisam mogao primijetiti bilo kakvu drugu promjenu. Izmjerio sam temperaturu, ali bila je sasvim normalna. Osim što gotovo tri puna dana nisam ništa jeo pa sam istodobno osjećao i glad i određenu mučninu (a to je vjerojatno bio samo slabiji eho onoga što sam osjećao na dnu bunara), moje je tijelo radilo sasvim normalno.

Poslijepodne je proteklo mirno. Nitko nije nazvao. Poštanski sandučić je bio prazan. Nitko nije preskočio ogradu dvorišta i došao iz prolaza. Glasovi iz susjedstva nisu remetili tišinu. Mačke se nisu vrzmale dvorištem, nigdje ni traga pticama. Povremeno bi se za uloš cvrčanje pokojeg cvrčaka, ali bez uobičajenog intenziteta.

Malo prije sedam osjetio sam glad pa sam si pripravo jednostavnu večeru od povrća i konzervirane hrane. Prvi put u posljednjih nekoliko godina slušao sam večernje vijesti na radiju, ali ni u svijetu se nije događalo ništa osobito. Nekoliko tinejdžera je poginulo u automobilskoj nesreći kad se auto u kojem su se nalazili pri velikoj brzini zabio u zid. Direktor podružnice i ostali zaposlenici jedne od vodećih banaka bili su pod policijskom

istragom zbog osnovane sumnje da su nezakonito odobravlali određene zajmove. Tridesetšestogodišnja kućanica iz Machide smrtno je stradala kad ju je na ulici neki mladić izudarao. Ali, to su sve bile vijesti iz nekog drugog, meni dalekog svijeta. Jedina stvar koja se događala u svijetu u kojem sam ja živio, bila je kiša što je padala po dvorištu. Neujno i nježno.

Kad su kazaljke na satu pokazale devet sati, ustao sam s kaučom i otišao u krevet. Nakon što sam dovršio poglavlje iz knjige koju sam počeo čitati, ugasio sam svjetlo i zaspao.

Iznenada sam se probudio. Srce mi je lupalo. Nisam se mogao sjetiti što sam sanjao, o čemu nešto napeto. U sobi je i dalje vladao potpun mrak. Nisam se mogao sjetiti gdje se nalazim. Prošlo je prilično vremena dok sam shvatio da sam u vlastitoj kući, u vlastitom krevetu. Kazaljke na satu pokazivale su nekoliko minuta poslije dva. Vjerojatno je moje isprekidano i neredovito spavanje na dnu bunara prouzročilo tu zbrku između sna i jave. Pribravši se, osjetio sam potrebu za mokrenjem. Vjerojatno je za to bilo zaslužno onih nekoliko boca piva koje sam popio prije odlaska u krevet. Bio bih radije nastavio spavati, ali nisam imao izbora. Kad sam se uspravio i sjeo na rub kreveta, moja ruka dodirnula je kožu nekoga tko je spavao pokraj mene. Nisam se osobito iznenadio. Bila je to strana na kojoj je Kumiko uvijek spavala. Odjednom sam shvatio da Kumiko više ne živi sa mnom i da me ostavila. Netko drugi je spavao pokraj mene!

Suspregnuo sam dah i upalio svjetlo pokraj uzglavlja. Ugledao sam Kretu Kano.

13

Nastavak ispovijedi Krete Kano

Okrenuta tijelom prema meni, Kreta Kano je vrlo spavala, sasvim gola. Mogao sam vidjeti dvije lijepo oblikovane dojke, dvije male ružičaste bradavice, a ispod savršeno ravnog trbuha ljupki trokut crnih stidnih dlaka koji je podsjećao na osjenano mjesto na crtežu kakvog majstora. Koža joj je bila izrazito svijetla i svjetlucava. Ne mogavši si objasniti njenu prisutnost, zapanjeno sam zurio u njezino lijepo tijelo. Koljena su joj bila vrlo stisnuta jedno uz drugo i blago svijetla, noge savršeno poravnane. Kosa joj se rasplela prekrivajući i gornju polovicu lica pa joj nisam mogao vidjeti oči, ali o čemu je bila u dubokom snu. Kad sam upalio svjetiljku pokraj uzglavlja, uopće se nije pomaknula i disanje joj je bilo tiho i pravilno. Ja sam se mećutim sasvim razbudio. Iz ormara sam izvadio tanak ljetni pokrivač i njime je pokrio. Potom sam ugasio svjetiljku i još uvijek odjeven u pidžamu, otišao u kuhinju i sjeo za stol.

Iznenada sam se prisjetio biljega na licu. Taj dio kože i dalje je bio izrazito topao na dodir. Nisam se morao otići i pogledati u zrcalo. Sve više sam bio uvjeren da taj biljeg nije bio tek beznačajna pojava na koži koja će sama od sebe preko noći nestati. Pomislio sam da će biti najpametnije da ćim svane potražim najbližeg dermatologa. Ali što da mu odgovorim ako me upita za mišljenje o mogućem razlogu pojave biljega? Da sam na dnu bunara proveo dva ili tri dana? I da se ondje nisam bavio teškim tjelesnim radom nego razmišljanjem. Jer smatram da je dno bunara idealno mjesto za takvo što. Ne, sa sobom nisam ponio nimalo hrane. Ne, taj se bunar ne nalazi na mojem posjedu, pripada drugoj kući. Napuštenoj kući u susjedstvu. Jest, istina je, onamo sam otišao bez ikakvog dopuštenja.

Uzdahnuo sam. To su o čemu stvari koje nikad nikomu ne mogu objasniti.

Nalaktio sam se na stol i nesvjesno počeo razmišljati o nagom tijelu Krete Kano. Ležala je u dubokom snu u mojem krevetu. Sjetio sam se sna kad su nam se tijela spojila, a ona na

sebi imala Kumikinu haljinu. Još uvijek sam se savršeno to no sje ao dodira njezine kože, težine njezinog tijela. Morat u detaljno upamtiti redosljed tog doga aja, ina e više ne u mo i razlikovati trenutak u kojem je prestala stvarnost i zapo elo nestvarno. Zid koji je dijelio ta dva svijeta po eo je nestajati. Barem u mojem sje anju stvarno i nestvarno postojali su jednako skladnom težinom i živopisnoš u. Vodio sam ljubav s tijelom Krete Kano, a u isto vrijeme i nisam.

Ne bih li se oslobodio tih zbnjuju ih i zbrkanih seksualnih slika otišao sam do umivaonika i umio se hladom vodom. Malo kasnije otišao sam u spava u sobu i pogledao Kretu Kano. I dalje je vrsto spavala. Pokriva je pomaknula do struka. S mjesta na kojem sam stajao mogao sam vidjeti jedino njezina le a. Gledaju i ih, sjetio sam se posljednjeg pogleda na Kumikina le a. Kad malo bolje razmislim, Kreta Kano bila je gra ena zapanjuju e sli no Kumiko. Tu sli nost nisam uspio prije zamijetiti jer su njihove frizure i ukus u odijevanju i šminki bili sasvim razli iti. Ipak, bile su iste visine i inilo mi se gotovo iste težine. Vjerojatno su nosile isti konfekcijski broj.

Odnio sam ljetnji pokriva do dnevne sobe, ispružio se na kau i otvorio knjigu. itao sam povijesnu studiju koju sam posudio u obližnjoj knjižnici. Knjiga se bavila japanskom vladavinom Mandžurijom tijekom njezine okupacije kao i ratnim sukobima sa Sovjetima u Bitki za Nomonhan. Pri a poru nika Mamiye pobudila je moje zanimanje za doga aje s azijskog kontinenta iz tog razdoblja i bio sam posudio nekoliko knjiga na tu temu, me utim, nakon desetak minuta itanja krajnje zamršenih povijesnih zbivanja osjetio sam da tonem u san. Odložio sam knjigu na pod, namjeravaju i odmoriti o i nekoliko trenutaka, ali odmah sam zaspao i ne ugasivši svjetlo.

Probudio me zvuk iz kuhinje. Kad sam ustao pogledati što se doga a, zatekao sam Kretu Kano kako priprema doru ak. Na sebi je imala bijelu majicu bez rukava i plave kratke hla e koje su pripadale Kumiko.

"A gdje je vaša odje a?" pitao sam je bunovno.

"Oh, žao mi je. Vi ste spavali, pa sam bila toliko slobodna i posudila odje u vaše žene. Znam da je to nepristojno, ali nisam imala što odjenuti", rekla je Kreta Kano, okrenuvši glavu u mojem smjeru. Ponovno se vratila stilu frizure i šminki iz šezdesetih, osim što nije imala umjetne trepavice.

"Nema problema", rekoh. "Ali ono što me zanima jest što se dogodilo s vašom odje om?"

"Izgubila sam je", rekla je zamišljeno.

"Izgubili ste je?"

"Aha, negdje usput sam je izgubila."

Ušao sam u kuhinju i naslonivši se na stol, promatrao Kretu Kano kako priprema omlet. Spretnim pokretima je razbila jaja, dodala za ine i umutila sadržaj.

"Zna i li to da ste ovamo došli nagi?"

"Sasvim to no ste zaklju ili", rekla je Kreta Kano kao da je to najnormalnija stvar na svijetu. "Došla sam sasvim naga. I vi to jednako dobro znate, vi ste me pokrili."

"Istina je", promrmljao sam. "Ali volio bih znati gdje i kako ste izgubili svoju odje u, i kako ste uspjeli sve dovde do i bez i ega na sebi?"

"Ni ja ne znam više od vas", rekla je, nakrivila tavu i omlet okrenula na drugu stranu.

"Ni vi ne znate više od mene?" ponovio sam.

Kreta Kano je prebacila omlet na tanjur i ukrasila ga s nekoliko cvjeti a svježe skuhane brokule. Tako er je pripremila tost i kavu i sve složila na stol. Ja sam iznio maslac i sol i papar. Tada smo, poput tek vjen anog para, sjeli za stol jesti, gledaju i jedno u drugo.

U tom trenutku sam se sjetio svog biljega. Kreta Kano se nimalo nije iznenadila kad je pogledala u mene, i nije me pitala za nj. Dodirnuo sam taj dio obraza: bio je jednako topao kao i prije.

"Boli li vas to?"

"Ne, nimalo", odgovorio sam.

Kreta Kano se zagledala u moje lice. "Izgleda kao biljeg", rekla je.

"Istina je, i meni izgleda kao biljeg. Pitam se trebam li oti i lije niku ili ne."

"Ini mi se da u vašem slušaju lije nik ne e biti od velike koristi."

"Bojim se da je tako, ali ne mogu se praviti kao da ga nema."

Drže i vilicu u ruci, Kreta Kano se zamislila.

"Ako trebate oti i u kupnju u supermarket ili nešto slično, ja to mogu obaviti umjesto vas. Možete ostati kod kuće koliko vam volja, naravno ako vam se ne izlazi van."

"Zahvaljujem na ponudi, ali vjerojatno i vi imate neke svoje poslove koje trebate obaviti. Ni ja se ne mogu ovdje zauvijek skrivati."

Kreta Kano se ponovno zamislila.

"Moja sestra e vjerojatno znati kako trebate postupiti s biljegom."

"Hoće li vam smetati da u moje ime stupite u kontakt s njom?"

"Ona je ta koja uspostavlja kontakte s drugim ljudima, njima nije moguće stupiti u vezu s njom", rekla je Kreta Kano i zagrizla u komad brokule.

"Ali, pretpostavljam, barem vi možete stupiti u kontakt s njom?"

"Naravno, sestre smo."

"Onda kad idu i put budete razgovarali s njom, pitajte je što kaže za moj biljeg. Ili joj možete kazati da mi se javi."

"Žao mi je, ali ja to ne mogu učiniti. Ne dopušta mi da joj se obračunam u tu ime. To je svojevrsno pravilo, bez obzira na to o kome je riječ."

Uzdahnuo sam premazujući i tost maslacem.

"Hoćete re i, ako postoji nešto o čemu želim razgovarati s Maltom Kano, ne preostaje mi drugo nego čekati da se ona meni javi?"

"To nije tako", rekla je Kreta Kano kimnuvši glavom. "Ali ako vas taj biljeg ne boli ili ne svrbi, možda je najpametnije da za izvjesno vrijeme zaboravite na njega. Ja takvim stvarima nikada ne pridajem važnost. A mislim da ni vi ne biste trebali. Ponekad takvi biljezi predstavljaju svojevrsne medicinske fenomene."

"Nadam se da je tako", reko.

Nekoliko idućih minuta jeli smo šutke. Nisam sjedio za stolom i doručkovao s drugom osobom otkako je Kumiko otišla od kuće. Kad sam joj to kazao, imao sam dojam da joj je bilo jako drago.

"Smeta li vam što sam odjenula odjeću u vaše žene ne pitavši vas za dopuštenje?" rekla je, o čemu je bila zabrinuta.

"Ne, nije riječ o tome. Uopće mi ne smeta što nosite Kumikinu odjeću. Naposljetku, ona je tu odjeću ostavila. Nego, volio bih znati kako ste izgubili svoju odjeću."

"Ne samo odjeću, nego i cipele."

"Pa kako se to dogodilo?"

"Ne mogu se sjetiti", rekla je Kreta Kano. "Jedino što znam, jest da sam se probudila u vašem krevetu bez ikoga na sebi. Uopće se ne sjećam što se prije toga dogodilo."

"Vi ste se doista spustili u bunar nakon što sam ja otišao, imam li pravo?"

"Toga se sjećam. Ondje dolje sam zaspala. Ali ne mogu se sjetiti ničega poslije toga."

"Znači li to da se uopće ne sjećate kako ste izašli iz bunara?"

"Ničega se ne sjećam. U mojoj glavi je praznina" rekla je Kreta Kano podignuvši oba kažiprsta i pokazujući udaljenost od otprilike dvadesetak centimetara. Koliko je vremena ta udaljenost trebala predstavljati, nije mi bilo jasno.

"Onda se vjerojatno ne sjećate ni što ste učinili s ljestvama. I one su nestale. Znate li to?"

"Ne znam baš ništa o ljestvama. Uopće se ne sjećam jesam li se uspela njima kako bih izašla iz bunara."

Zagledao sam se u šalicu s kavom koju sam držao u ruci.

"Biste li mi mogli pokazati svoja stopala?" pitao sam je.

"Samo izvolite, pogledajte" rekla je Kreta Kano. Sjela je na stolicu kraj mene i obje noge ispružila prema meni. Uхватиo sam je za gležnjeve i zagledao se u njezina stopala. Bila su ista. Divno oblikovana, njezina su stopala bila sasvim ista, nigdje ni najmanje ogrebotine, ni traga blata ili prljavštine od hodanja bosim nogama.

"Ni blata a ni ogrebotina", reko.

"I sama vidim", odgovorila je Kreta Kano.

"Jučer je cijeli dan kišilo. Da ste izgubili cipele i hodali bos, noge bi vam bile blatnjave. Osim toga, morali ste doći i kroz dvorište. A noge su vam sasvim iste i niste ostavili ni blatnjave otiske stopala."

"Shvaćam."

"A to znači da ovamo, bez obzira na to odakle došli, niste ušli bos."

Kreta Kano je blago nakrivila glavu na jednu stranu, gledajući u mene s divljenjem. "Sasvim logično ste zaključili", rekla je.

"Možda sam logički zaključio, ali to nas svejedno neće nikamo odvesti", rekoh. "Gdje ste to izgubili odjeću, uključujući i cipele, i kako ste otamo došli ovamo?"

Kreta Kano je odmahнула glavom. "Nemam pojma", odgovorila je.

Dok je stajala za sudoperom, zaokupljena pranjem posuđa, ja sam sjedio za stolom i razmišljao o tome. Naravno, ni ja nisam imao pojma što joj se uistinu dogodilo.

"Događaju li vam se takve stvari često, na primjer, da se ne možete sjetiti gdje ste bili?" upitao sam je.

"Ovo nije prvi put da mi se nešto slično dogodilo, to da se ne mogu sjetiti gdje sam bila ili što sam činila. Istina, to mi se ne događa jako često. Još jednom zgodom sam izgubila odjeću. Ali ovo je prvi put da sam izgubila svu svoju odjeću i cipele i ostale stvari."

Kreta Kano je zatvorila slavinu i popistila stol vlažnom krpom za posuđe.

"Znate, posljednji put mi svoju priču niste ispričali do kraja. Stali ste usred priče i nestali. Sjećate li se? Ako nemate ništa protiv, volio bih čuti ostatak. Ispričali ste mi kako su vas mafijaši prisilili da za njih radite kao prostitutka, ali ne i što se dogodilo nakon što ste upoznali Noboru Watayu i spavali s njime."

Kreta Kano se naslonila na kuhinjski sudoper i zagledala u mene. Kapljice vode su joj curile niz ruke i s vrhova prstiju padale na pod. Obrisi njezinih bradavica jasno su se nazirali kroz bijelu majicu. Pomislio sam na njezino nago tijelo koje sam vidio jedva nekoliko sati prije.

"Nemam ništa protiv. Ispričati ću vam sve što se poslije toga dogodilo. Evo odmah."

Kreta Kano je ponovno sjela na stolicu prekoputa mene.

"Onog dana sam otišla usred svoje priče jer vam je tada nisam bila spremna cijelu ispričati. Pošla sam jer sam pomislila da vam trebam kazati punu istinu i što sam sve uistinu doživjela. No, nisam vam to uspjela ispričati do samog kraja. Mora biti da ste se zapanjili kad sam nestala onako naglo."

Kreta Kano je položila ruke na stol i gledala u mene dok je govorila.

"Istina je, osjećao sam se zbunjeno, premda to nije najudnija stvar koja mi se u posljednje vrijeme dogodila."

"Kao što sam vam prije rekla, posljednja osoba s kojom sam spavala kao tjelesna prostitutka bio je Noboru Wataya. Kad sam se drugi put s njim srela, zbog njegove želje da upozna Maltu Kano, smjestila sam ga prepoznala. Premda bih to voljela, tog čovjeka nije moguće zaboraviti. Je li se on mene sjetio ili nije, to vam ne mogu reći sa sigurnošću. Nije tip osobe koji pokazuje osjećaje."

Dopustite mi da se vratim unatrag i krenem redom. Prošlo je otprilike šest godina otkako sam ga upoznala kao jednog od svojih brojnih klijenata.

Kao što znate, u to vrijeme uopće nisam osjećala tjelesnu bol. I ne samo bol, nisam imala nikakav osjećaj. Živjela sam u potpunoj obamrlosti. Naravno, osjećala sam kad je nešto bilo vrelo ili hladno. Ali osjetiti takvog tipa kao da su potjecali iz svijeta koji nije imao nikakve veze sa mnom. Zbog toga nisam osjećala ni najmanju grižnju savjesti što svoje tijelo prodajem muškarcima. Mogli su činiti sa mnom što su željeli, sve što sam osjećala nije pripadalo meni. Moje tijelo lišeno bilo kakvih osjećaja nije pripadalo meni.

Dakle, ve sam vam ispričala kako su me mafijaši uvukli u svoj lanac prostitucije. Kad bi mi kazali da spavam s muškarcima, ja sam to učinila i kad bi me platili, ja sam to uzimala. Na tom mjestu sam stala, zar ne?"

Kimnuo sam glavom.

"Tog dana su mi rekli da odem u sobu na šesnaestom katu hotela u centru grada. Sobu je rezervirao klijent neuobičajenog prezimena Wataya. Pokucala sam na vrata i ušavši unutra, zatekla sam čovjeka koji je sjedio na kauču. Pio je kavu koju mu je netko od posluge donio i čitao neku knjigu. Na sebi je imao zelenu polo majicu i smeđe prugaste pantalone. Kosa mu je bila kratka. Nosio je naočale tamnosmeđih okvira. Na stolu pred njim stajali su šalice, posuda s kavom i knjiga. Učinilo se da je duboko zaokupljen onim što je čitao, nije dizao pogled s knjige. Vanjštinom nije ostavljao osobit dojam, ali sam u njegovim očima odmah uočila nešto vrlo nastrano. Kad su nam se pogledi prvi put sreli, pomislila sam da sam ušla u pogrešnu sobu. Ali, nisam pogriješila. Kazao mi je da uđem i zaključam vrata.

I dalje sjede i na kauču, ne kazavši ni riječi, pogledom je polako odmjerio moje tijelo, od glave do pete. To je nešto sasvim uobičajeno. Ušavši u sobu, većina klijenata zatražila bi da se okrenem sprijeda i odostraga. Oprostite što vas pitam, ali jeste li ikad spavali s prostitutkom?"

Odgovorio sam joj da nisam.

"Jednostavno su razgledali robu kao bilo što drugo što se kupuje. Ne treba dugo da se žena navikne da je gledaju na takav način. Na kraju, klijenti plaćaju uslugu, sasvim je normalno da razgledaju robu koju kupuju. Način na koji me taj čovjek gledao bio je sasvim drugačiji. Učinilo se da gleda negdje duboko u moju unutrašnjost. Od njegovih sam se pogleda po čela osjetila nelagodno, imala sam dojam da sam prozirna.

Dakako, zbunila sam se. Iz ruke mi je ispala torba, jedva ujno odjeknuvši, ali bila sam toliko ošamućena da sam toga postala svjesna tek nekoliko sekunda poslije. Sagnula sam se kako bih podignula torbu. Pri padu otkvaćila se kopa i moja kozmetika se rasula. Usporeno sam podignula maskaru za oči, ruž za usne i malenu bocu kolonjske vode i jedno po jedno vraćala u torbu. On me je sve vrijeme pažljivo promatrao onim svojim rendgenskim pogledom.

Nakon što sam sve stvari vratila u torbu, kazao mi je da se svuđem. Rekla sam mu da bih se željela istuširati jer sam se jako znojila. Tog dana je bilo jako vruće i sparno i ja sam se putujući i podzemnom željeznicom oznojila. Odgovorio mi je da mu to ne smeta, da ima jako malo vremena i da se zato smjesti svuđem.

Kad sam bila sasvim naga kazao mi je da legnem potrbuške, što sam i učinila. Naložio mi je da se ne miđem, da oči sve vrijeme držim zatvorene i da ne govorim dok mi on ne kaže.

Sjeo je kraj mene sasvim odjeven. Ništa drugo nije učinio. Ni prstom me nije dodirnuo. Jednostavno je sjedio i gledao u moje nago tijelo. Desetak minuta ležala sam sasvim nepokretno. Mogla sam osjetiti kako mu se pogled gotovo bolnom prodornošću zabija u moj zatiljak, leđa, guzove i noge. Pomislila sam da je možda impotentan. I takvi klijenti se pojavljuju s vremena na vrijeme. Plate prostitutku, kažu joj da se svuđem i gledaju je ne taknuvši je. Neki traže da se svuđem i onda u prednjom masturbiraju. Svakakvi tipovi muškaraca odlaze prostitutkama, iz kojekakvih razloga. Zbog toga sam pretpostavila da je i on jedan od takvih.

Poslije nekog vremena me utim, ispružio je ruku i počeo me dodirivati. Njegovih deset prstiju usporeno se kretalo mojim tijelom, od ramena duž leđa, od slabina preko guzova, tražeći nešto. To nije bila predigra ni neki poseban oblik masaže. Njegovi prsti su pretraživali moje tijelo najvećom mogućom pažnjom, kao da prate smjer određene ceste na zemljopisnoj karti. Za sve vrijeme dok je dodirivao i ispitivao moje tijelo, učinilo se da je obuzet razmišljanjem. Ali, ne onako kao što se netko zamisli pred određeni poslom, nego krajnje ozbiljno.

Jednog trena učinilo da njegovi prsti sasvim slučajno lutaju od mjesta do mjesta, a već iduće bi zastali i dugo se zadržali na određenoj dijelu tijela. Najprije sam imala dojam da njegovi prsti pokazuju zbunjenost, a potom samopouzdanje. Shvata li što vam govorim? Imala sam osjećaj da je svaki njegov prst zasebno živo biće koje razmišlja svojom glavom. Bio je to vrlo čudan osjećaj. Čudan i uznemirujuć.

Pa ipak, dodir njegovih prstiju snažno me uzbudio. Nikad prije mi se ništa sli no nije dogodilo. Prije nego što sam se po elu prostituirati, za mene su spolni odnosi bili jedino izvor boli. Pri samoj pomisli na spolne odnose osjetila bih velik strah od boli koju sam ve dobro poznavala. Sasvim suprotno se dogodilo nakon što sam postala prostitutka. Nisam osje ala ništa. Nisam više osje ala ni najslabiju bol, ali ni doživljavala bilo kakav drugi osje aj. Uzdisala bih i pretvarala se da sam seksualno uzbu ena kako bih zadovoljila klijenta, ali to je bila puka gluma. Dok me je on dodirivao, me utim, moji uzdasi su bili duboki i iskreni. Izlazili su iz najskrovitijih dijelova mojeg tijela. Osje ala sam da se nešto u meni po elo pokretati, kao da je središte gravitacije duboko u meni mijenjalo položaj iz jednog dijela tijela u drugi.

Naposljetku je prestao pomicati prste. Drže i obje ruke na mojem struku, inilo se da razmišlja. Kroz jagodice njegovih prstiju mogla sam osjetiti da polako dolazi k sebi i po inje normalno disati. Zatim je po eo svla iti odje u sa sebe. Držala sam o i zatvorene i lice zagnjureneno u jastuk, iš ekuju i sa zebnjom što e se dalje dogoditi. Nakon što se sasvim razodjenuo, širom je raširio moje ruke i noge.

Soba je bila gotovo zastrašuju e tiha. Jedino se uo slabi šum klima-ure aja. Taj ovjek nije ispuštao nikakve zvukove. Nisam mogla uti ni kako diše. Raširenim dlanovima se oslonio o moja ramena. Po elu sam drhtati. Potom je njegov penis dodirnuo moje guzove, ali i dalje je bio mlitav.

Upravo u tom trenutku po eo je zvoniti telefon na no nom ormari u. Otvorila sam o i, okrenula glavu i pogledala u ovjeka, pitaju i se što da u inim, ali inilo se da je sasvim nesvjestan zvonjave telefona. Telefon je zazvonio osam ili devet puta i potom prestao zvoniti. Soba je ponovno utonula u tišinu."

Kreta Kano je prestala govoriti i nekoliko puta duboko udahnula. Šutke je promatrala svoje ruke.

"Oprostite," rekla je, "nadam se da nemate ništa protiv da napravim malu stanku."

"Naravno, samo izvolite", odgovorio sam. Nadolio sam kavu u svoju šalicu i otpio gutljaj, a ona je popila pola aše hladne vode. Sjedili smo i šutjeli dobrih deset minuta.

"Potom su se njegovi prsti po eli ponovno pomicati, pretražuju i svaki dio mojeg tijela," nastavila je Kreta Kano, "svaki i najmanji djeli bez iznimke. Izgubila sam mo rasu ivanja. U ušima sam ula snažne otkucaje vlastitog srca koje je kucalo udnovato usporeno. Nisam se više mogla kontrolirati. Po elu sam stenjati dok me milovao. Pokušala sam vladati svojim glasom, ali netko drugi je upravljao mojim glasom daš u i i stenju i. Imala sam osje aj da se svaki zavrtanj mojeg tijela odvio i ispao. Tada je, poslije dugo vremena, dok sam i dalje ležala licem nadolje, uvukao nešto u mene odostraga. Nešto jako tvrdo i veliko. To nije bio njegov penis, u to sam sasvim sigurna. Sje am se da sam u tom trenutku pomislila kako sam imala pravo, bio je impotentan.

Što god bilo to što je uvukao u mene, osjetila sam jezivu bol, prvi put nakon neuspjelog pokušaja samoubojstva. Kako da vam to objasnim? Bol je bila gotovo nepodnošljiva, kao da se moje tijelo raspolutilo, a istodobno sam osje ala neizrecivo zadovoljstvo. Bol i zadovoljstvo su se spojili u jedno. Shva ate li što vam govorim? Bol je potjecala iz zadovoljstva, i obratno. Tomu se nisam mogla oduprijeti ni na koji na in. Tada se dogodilo nešto jako udno. Izme u ta dva razdvojena dijela mojeg tijela izišla je neka stvar koju nikad prije nisam vidjela ni dotaknula. Koliko je velika bila ne mogu re i, ali bila je vlažna i sluzava poput tek ro ene bebe. Nisam imala blagog pojma što bi to moglo biti. Mora biti da je ta stvar oduvijek postojala u meni, a ja sam je bila sasvim nesvjesna. Taj ju je ovjek uspio izvu i iz mene.

Željela sam znati što je to. Željela sam je vidjeti vlastitim o ima. To je bio dio mene, imala sam ga pravo vidjeti. Ali nisam uspjela. Bila sam potpuno prožeta i svladana vrtlogom zadovoljstva i boli. Pretvorila sam se u tjelesno bi e koje je vikalo, slinilo, dahtalo i miješalo kukovima. Uop e nisam mogla otvoriti o i.

Tada sam doživjela vrhunac seksualnog zadovoljstva. Štoviše, osjeala sam se kao da me netko bacio s vrha klisure. Viknula sam iz sve snage. Istog trenu mi se u inilo da se svaki komad stakla u sobi zatresao i razbio u bezbroj komadića. Ne samo što sam to čula, ja sam vlastitim očiima vidjela kako se prozori i staklo u sobi lome u bezbroj komadića koji su padali po meni. Odjednom sam osjetila snažnu bol u truhu. Svijest me pokušavala napuštati i tijelo se hladiti. Znam da će vam ovo zvučati smiješno, ali imala sam osjećaj da sam se pretvorila u hladnu kašu. Bila sam ljepljiva i žitka, a grudice kaše su podrhtavale zajedno s otkucajima mog srca. Prepoznala sam to drhtanje, i prije mi se događalo. Poznavala sam te drhtaje kao jezivu, grubu, neizbježnu bol koju sam iskusila prije neuspjelog pokušaja samoubojstva. Ta bol je širom razotkrivala moju svijest, otvarala je neodoljivom snagom i iz nje izvlačila želatinozne uspomene bez suglasnosti moje volje. Možda će vam čudno zvučati, ali osjeala sam se poput mrtve osobe koja vlastitim očiima promatra obdukciju koju obavljaju na njoj. Shvaćate li što vam govorim? Imala sam osjećaj da promatram obdukciju vlastitog tijela dok su iz njega vadili unutarnje organe.

Dok se moje tijelo uvijalo od grčeva, ja sam slinila u jastuk i ispuštala sekrete. Dobro sam znala da se moram što više kontrolirati, ali nisam uspjela vladati svojim postupcima. Svaki zavrtnaj mog tijela je ispao i otkotrljao se nekamo daleko. U pomračenoj svijesti sam nevjerojatno snažno osjeala silnu bespomoćnost osamljenosti. Znala sam da nisam smjela dopustiti da se to dogodi, da nisam smjela dopustiti samoj sebi da budem tako opustošena, ali nisam se uspjela oduprijeti. Mogla sam jedino gledati kako mi se događa. Nema pojma koliko je sve to potrajalo. Imala sam osjećaj da su sve moje uspomene i svijest zauvijek nestali iz mene. Činilo mi se da me sve što je bilo u meni zauvijek napustilo. Na kraju, poput teškog zastora koji pada na kraju čina, tama me zasobavila.

Kad sam ponovno došla k svijesti, shvatila sam da sam postala druga osoba."

Kreta Kano je prestala govoriti i zagledala se u mene.

"Eto što mi se tada dogodilo", rekla je tiho.

Ne kazavši ništa, čekao sam da nastavi pričati.

14

Novi početak Krete Kano

Kreta Kano je nastavila svoju ispovijed.

"Nekoliko idućih dana nakon tog nemilog događaja imala sam osjećaj da je moje tijelo sasvim raskomadano. Dok bih hodala, nisam osjeala da nogama dodirujem tlo. Pri hodu, uopće nisam osjeala da žvačem ono što mi je bilo u ustima. Nepomično sjedeći, imala sam užasavajući dojam da moje tijelo propada u provaliju bez dna ili da bespomoćno lebdi beskrajnim svemirskim prostorom. Više uopće nisam mogla povezati svoje osjećaje s vlastitim tijelom. Oni su funkcionirali prema vlastitim zakonima, bez ikakve ovisnosti o mojoj volji, bez ikakvog redoslijeda ili smjera. Jednostavno nisam znala kako bih zaustavila taj kaos. Mogla sam jedino čekati da se stvari same od sebe smire. Govoreći članovima obitelji da se ne osjećam dobro, zaključivala bih se od jutra do noći u svoju sobu, jedva išta jedući.

U takvom zbrkanom stanju provela sam nekoliko dana, možda tri ili četiri. A tada se odjednom sve stišalo, kao kad razorni orkan prođe i zavlada grobna tišina. Zapažala sam, promatrala oko sebe, uspoređivala i shvatila da sam postala nova osoba, sasvim drugačija od one kakva sam bila sve do tada. To je bilo moje treće ja. Moje prvo ja je postojalo u

beskrajnoj boli i tjeskobi. To je bilo moje izvorno ja, nesposobno da se oslobodi teškog bremena boli. A kad sam ga se pokušala osloboditi, to jest, kad sam se pokušala ubiti i u tome promašila, pronašla sam svoje drugo ja. Istina, tjelesna bol koja me sve do tada mučila odjednom je nestala, ali i svi su drugi osjeći aji nestali zajedno s njom. Moja želja za životom, tjelesna vitalnost, sposobnost za duhovnu koncentraciju, sve je nestalo zajedno s boli. Nakon što sam prošla kroz to udnovato razdoblje promjene, ono što je iz svega toga nastalo bila sam nova ja. Nije mi bilo jasno jesam li postala osoba kakva sam oduvijek trebala biti. Ali barem sam imala izvjestan osjećaj, ma kako neodređen i nejasan, da idem u pravom smjeru."

Kreta Kano je podignula pogled i zagledala se u mene, kao da je željela utvrditi kakav su dojam ostavile njezine riječi. Ruke su joj i dalje mirovale na stolu.

"Znaš i, ako sam vas dobro razumio, zahvaljujući tom uvijek uspjeli ste pronaći svoje novo ja?"

"Mislim da se može i tako reći", odgovorila je Kreta Kano nekoliko puta kimnuvši glavom. Lice joj je bilo bezizražajno koliko i dno suhe bare. "Dogodila se neka nevjerojatna tjelesna promjena u meni dok me taj uvijek milovao a ja prvi put u životu doživjela neizrecivo seksualno zadovoljstvo. Kako se to dogodilo, i zašto je, izmeću svih drugih ljudi, baš on bio taj koji je to postigao, nemam pojma. Kako bilo, nakon tog događaja shvatila sam da sam se potpuno promijenila. Nakon što sam već jednom doživjela veliku promjenu, pokušala sam prihvatiti takvu novu sebe kao bolju osobu. Ako ni zbog čega drugog, onda zbog toga što sam uspjela pobjeći iz stanja potpune neosjetljivosti koje je za mene predstavljalo zagušljivu tamnicu.

Pa ipak, ono što sam iskusila s tim uvijekom još me dugo pratilo poput zlokobne sjene. Svaki put kad bih se sjetila njegovih deset prstiju i nepoznatog predmeta koji je uvukao u mene, svaki put kad bih se sjetila te sluzave, grudaste stvari koja je izišla iz mene (ili se meni barem učinilo da je izišla iz mene), osjećala sam se silno nelagodno. Istodobno sam osjećala svojevrsnu ljutnju i očaj, i nisam znala se toga osjećaja osloboditi. Željela sam zauvijek izbrisati taj dan iz svoje anjale, ali u tome nisam uspjela. Nikako se nisam mogla osloboditi osjećaja da sam bila iskorištena, zlorabljena. Duboko u sebi nepogrešivo sam osjećala svojevrsnu prljavštinu. Bio je to dvojak osjećaja. Shvaćate li što želim reći? Promjena koju sam doživjela bila je nešto nedvojbeno dobro i valjano, ali ono što je tu promjenu prozročilo bilo je prljavo i nezdravo. Ta suprotnost me dugo vremena izjedala i mučila."

Kreta Kano se ponovno zagledala u ruke koje je držala na stolu.

"Nakon toga sam prestala prodavati svoje tijelo. Nije više bilo nikakve svrhe", rekla je i dalje bezizražajnog lica.

"Mogli ste se tako lako izvući?" upitao sam.

Kimnula je glavom.

"Tek tako", rekla je. "Nikome nisam ništa kazala, jednostavno sam se prestala prodavati, ali zbog toga nisam imala nikakvih problema. Bila sam gotovo razočarana koliko je lako sve išlo. Vjerovala sam da će mi barem prijetiti telefonom, i pripremala se za taj dan, ali to se nije nikad dogodilo. A znali su moju adresu kao i broj telefona. Mogli su mi prijetiti, ucjenjivati me. Ali ništa se nije dogodilo, baš ništa.

I tako sam, barem naizgled, ponovno postala obična djevojka. U to sam vrijeme roditeljima već bila vratila novac koji sam im dugovala i još sam imala priliku uštedjeti. S novcem koji sam im dala, moj brat je sebi kupio nov automobil. Naravno, nije mogao ni naslutiti što sam sve prošla da bih i njemu dala novac za novi auto.

Trebalo mi je vremena da se naviknem na svoje novo ja. Kakva sam ja to nova osoba bila? Kako sam funkcionirala? Što li sam osjećala? Svaku od tih stvari sam morala zasebno doživjeti, upamtiti i potom povezati u cjelinu. Shvaćate li što vam govorim? Sve što je postojalo u meni, bilo je iz mene izvađeno i izgubljeno. Postala sam nova, ali i sasvim prazna osoba. Morala sam ispuniti tu prazninu, malo-pomalo. Vlastitim sam rukama morala izgraditi tu osobu zvanu 'ja', ili, prije, ono što je tvorilo moju osobnost.

Zvanično sam i dalje bila studentica, ali nisam se imala namjeru vratiti na fakultet. Ujutro bih izišla iz kuće, otišla u park i tamo dan ondje prosjedila, ne radeći ništa. Ili bih lutala stazama u parku. Kad bi padala kiša otišla bih u knjižnicu, stavila knjigu pred se i pretvarala

se da itam. Ponekad bih itav dan provela u kinu ili bih se vozila kružnom linijom Yamanote po gradu. Katkad mi se činilo da sasvim sama lutam crnim prostranstvima svemira. Nikome se nisam mogla obratiti za savjet. Da je moja sestra bila prisutna, sve svoje probleme bih podijelila s njom, ali ona je u to vrijeme živjela povučenim, asketskim životom na Malti. Nisam znala njenu adresu. Nije bilo načina da stupim u vezu s njom. Zato sam sve svoje probleme morala rješavati sama. Ni u jednoj knjizi nema takvih iskustava koja sam ja doživjela. Ipak, iako sam živjela sasvim povučeno i osamljenim životom, nisam bila nesretna. Mogla sam se brinuti o samoj sebi. Barem sam imala nešto što sam mogla zvati svojim ja.

Moje novo ja moglo je osjetiti bol, ali ne prijašnjim intenzitetom. S vremenom sam uspjela naučiti kako da izbjegnem ili ublažim bol. Hoću reći, mogla sam se udaljiti od tjelesnog dijela koji je osjećao bol. Shvaćate li što vam govorim? Bila sam sposobna razdvojiti svoje tjelesno ja od duševnog ja. Možda ovako izrečeno moje objašnjenje zvuči nerazumljivo, ali kad jednom to naučite, uopće nije teško. Kad se bol pojavi, ja se udaljim od svoga tjelesnog ja. Kao kad tiho šmugnete u susjednu sobu jer se pojavio netko koga ne želite sresti. Ja to mogu učiniti na vrlo prirodan način. Prepoznam kad se bol približava mojem tijelu, osjećam kad ulazi u moje tijelo, ali mene tamo nema. Ja sam u susjednoj sobi. Zbog toga bol više ne može vladati mnom.

"Znate li to da se tek tako možete udaljiti od vlastitog tijela, kad god poželite?"

"Ne", rekla je Kreta Kano, kratko razmislivši. "Ispostavlja se da sam to mogla jedino kad je moje tijelo doživljavalo tjelesnu bol. Bol je bila ključna za razdvajanje moje svijesti od tijela. Kasnije, uz pomoć Malte Kano, naučila sam se time služiti po vlastitoj volji, ali samo donekle. Ali to sam uspjela tek mnogo kasnije.

Uskoro sam primila pismo od Malte Kano u kojem mi je pisala da je završila trogodišnje asketsko iskustvo na Malti i da se za tjedan dana vraća u Japan. Namjeravala se za stalno nastaniti u Japanu. Bila sam oduševljena što ću je ponovno vidjeti. Bile smo razdvojene gotovo osam godina. Kao što sam nešto ranije napomenula, Malta Kano je bila jedina osoba na svijetu s kojom sam mogla otvoreno razgovarati o baš svakoj temi.

Onog istog dana kad se vratila u Japan ispričala sam joj što mi se sve dogodilo za osam godina naše razdvojenosti. Slušala je moju dugu, uduvanu ispovijed ne komentirajući je i ne postavljajući mi bilo kakvo pitanje do samog kraja. Kad sam naposljetku završila, duboko je uzdahnula i kazala mi: 'Znam da sam sve ove godine trebala biti uz tebe i štiti te. Ne znam kako ili zbog čega, ali nikad nisam pomislila da imaš tako velike probleme. Možda zato što sam osjećala veliku bliskost s tobom. Osim toga, htjela-nehtjela neke stvari morala učiniti. Mjesta na koja sam morala otići, i to sama. Nisam imala drugog izbora.'

Odgovorila sam joj da se ne treba opterećivati time. Na koncu, to su bili moji problemi, i ja sam ih malo-pomalo uspijevala nadvladati. Neko vrijeme je razmišljala o svemu što sam joj rekla pa mi se obratila: 'Svi događaji i situacije kroz koje si prošla još otkako sam ja otišla iz Japana bili su ružni i bolni za tebe, ali kao što i sama kažeš, korak po korak si napredovala prema osobi koja si trebala biti. Ono najgore je prošlo i nikad se više neće ponoviti. Ništa slično ti se nikad više neće dogoditi. Neće biti lako, ali s vremenom ćeš mnogo toga zaboraviti. Ljudska bića ne mogu živjeti bez vlastite osobnosti. To je poput tla na kojem stojimo. Tamo gdje nema tla ne može se ništa izgraditi.

Međutim, postoji jedna stvar koju nikad ne smiješ zaboraviti. Taj uvijek je iskoristio i zloupotrijebio tvoje tijelo. To je nešto što se nikad nije smjelo dogoditi. Postojala je golemo opasnost da budeš zauvijek izgubljena. Mogla si zalutati u vječnu noć. Na sreću, to se dogodilo u trenutku kad tvoje ja još uvijek nije bilo tvoje pravo ja pa je došlo do sasvim suprotnog uinka. Umjesto da budeš zauvijek izgubljena, uspjela si se osloboditi svoga prolaznog ja. To se dogodilo sasvim slučajno. Imala si nevjerojatnu sreću. Naravno, osjećaj iskorištenosti ostaje duboko u tebi, i jednog dana ćeš ga se morati osloboditi. To je nešto što ne mogu učiniti umjesto tebe. Ali te ne mogu posavjetovati kako da to učiniš. To je nešto što ćeš morati sama učiniti.'

Moja mi je sestra nadjenula novo ime, Kreta Kano. Objasnila mi je da mi kao novorođenoj, sasvim novoj osobi treba i novo ime. U prvi mah mi se svidjelo. Potom me je

Malta Kano poela koristiti kao svog osobnog medija. Uz njezinu pomoć i savjete mogla sam sve bolje kontrolirati svoje novo ja kao i razdvojiti tijelo od duše. Najzad, po prvi put u životu, mogla sam živjeti s osjećajem smirenosti. Naravno, moje pravo ja je povremeno i dalje izmicalo mojoj kontroli. Puno toga mi je još nedostajalo. Ali Malta Kano mi je nesebično pomagala, na nju sam se mogla osloniti, ona me je razumjela i prihvaćala onakvu kakva jesam. Ona je postala moja savjetnica i zaštitnica."

"Ali tada ste ponovno sreli Noborua Watayu, zar ne?"

Kreta Kano je kimnula glavom.

"Istina je, ponovno sam se srela s njime. To se dogodilo po etkom ožujka ove godine. Više od pet godina je prošlo otkad me je zloupotrijebio a ja doživjela svoj preobražaj i potom poela raditi zajedno s Maltom Kano. Sreli smo se licem u lice kad je posjetio našu kuću da bi zatražio savjet od moje sestre. Nismo razgovarali jedno s drugim. Samo smo se mimoišli u predsoblju. Kad sam ugledala njegovo lice ukočila sam se kao da me je grom pogodio. Bio je to on, moj posljednji klijent.

Pozvala sam Maltu Kano i objasnila joj da je on uvijek koji me zloupotrijebio. 'Dobro', kazala je Malta sasvim pribrano. 'Sve prepusti meni. Ništa se ne brini. Ti se skloni u drugu sobu i tamo ostani. Ne smije te vidjeti i znati da si tu.' Učinila sam kao što je rekla. Zbog toga ne znam o čemu su on i Malta razgovarali."

"Što li je Noboru Wataya mogao tražiti od Malte Kano?"

Kreta Kano je odmahнула glavom. "Žao mi je, gospodine Okada, ali o tome nemam pojma."

"Ljudi dolaze k vama kući i zato što im nešto treba, nije li to uglavnom slučaj?"

"Istina je."

"Zbog čega obično dolaze?"

"Zbog raznoraznih stvari."

"Ali, koje su to raznorazne stvari? Možete li mi dati neki primjer?"

Kreta Kano kratko se ugrizla za usnu.

"Zbog izgubljenih stvari. Raspituju se o svojoj sudbini. Budući niti ... svemu i sva čemu."

"A vas dvije znate odgovore na njihova pitanja?"

"Znamo. Ne baš sve, ali većina odgovora se krije ovdje", rekla je Kreta Kano, pokazujući na svoju glavu. "Dovoljno je u i unutra."

"Kao kad se spustiš na dno bunara?"

"Da, baš tako."

Nalaktio sam se na stol i duboko uzdahnuo.

"Ako vam to ne smeta, ima jedna stvar koju bih želio da mi objasnite. Nekoliko puta ste se pojavili u mojim snovima. To ste učinili namjerno. Željeli ste da se to dogodi. Imam li pravo?"

"Jest, imate pravo", rekla je Kreta Kano. "Učinila sam to svojevremeno. Ušla sam u vašu svijest i imala spolne odnose s vama."

"Uspijevaju vam takve stvari?"

"Istina je, uspijevaju mi. To je jedna od mojih sposobnosti."

"Nas dvoje smo imali spolne odnose u mojim mislima." Kad sam čuo riječi koje sam izgovorio, imao sam dojam da sam tog trena na posve bijeli zid objesio golemu nadrealističnu sliku. A tada, kao da u sliku gledam s određene udaljenosti, da bih se uvjerio da ne stoji ukrivo, ponovio sam iste riječi. "Nas dvoje smo imali spolne odnose u mojim mislima. Ali, ja od vas nisam nikada ništa tražio. Nikakvu informaciju ni išta drugo. Je li to istina? Zašto ste onda pristali učiniti takvu stvar?"

"Zato što je to od mene zatražila Malta Kano."

"Želite mi reći i da vas je Malta Kano upotrijebila kao medija da bi se uvukla u moju svijest? Je li to željela? Ali zašto? Je li možda tražila odgovore koji bi mogli zanimati Noborua Watayu? Ili Kumiko?"

Kreta Kano je izvjesno vrijeme šutjela. Učinilo mi se da se zbunila i da ne zna što bi mi odgovorila.

"Doista ne znam", rekla je. "Ja o tome gotovo ništa ne znam. Na takav način, kao medij, mogu djelovati mnogo spontanije. Ja sam jedino svojevrsan tunel koji povezuje druge ljude. Malta Kano ima zadatak u otkriti značenje u onome što ja ondje uspijem pronaći. Ali, molim vas, gospodine Okada, shvatite jednu stvar, Malta Kano je posve na vašoj strani. Ja mrzim Noboru Watayu, a Malta Kano se brine zbog mene i želi mi dobro. Ona je to učinila radi vas, gospodine Okada. Barem ja tako vjerujem."

"Ujete me, gospođice Kano. Ne znam zašto, ali otkako ste se pojavile vas dvije, meni su se poele događati kojekakve stvari. Ne govorim da se sve to dogodilo zahvaljujući i vama. Može biti da imate najbolje namjere, ali po onome što mi se događa, ja to ne vidim. Štoviše, po sebi sam gubiti na sve strane. Najprije je nestao moj majak. Potom me ostavila žena. Kumiko mi je poslala pismo u kojem mi piše da se mjesecima viđala i spavala s drugim muškarcem. Nemam ni jednog jedinog prijatelja. Nemam stalnog posao, nemam nikakva primanja. Od budućnosti ne očekujem ništa dobro, nemam nikakav cilj u životu. I sve to je 'za moje dobro'? Želim znati što ste to učinili meni i Kumiko, vas dvije."

"Jako dobro shvaćam vaše razloge i primjedbe. Normalno je što se ljutite. Voljela bih da vam mogu sve potanko objasniti."

Uzdahnuo sam i dodirnuo biljeg na desnom obrazu.

"Ma ne, nije važno. Recimo da sam glasno razgovarao sa samim sobom."

"Istina je da su vam se posljednjih nekoliko mjeseci štošta dogodilo, gospodine Okada", rekla je Kreta Kano gledajući i me ravno u oči. "Moguće je i da nas dvije dijelom snosimo odgovornost. Ipak, imam razloga vjerovati da bi vam se prije ili poslije dogodilo isto. Ako se nešto trebalo dogoditi, onda bolje prije nego poslije, ne mislite li i vi tako? Meni se čini da je tako. Ujete li što vam govorim? Mogle su vam se dogoditi još mnogo gore stvari."

Kreta Kano je otišla u obližnji supermarket. Dao sam joj novac i napomenuo da bi se trebala presvući i u nešto doli nije ako već ima namjeru izaći i van. Kimnula je glavom, otišla do ormara s Kumikinom odjećom i ubrzo se vratila odjenuvši bijelu pamučnu bluzu i zelenu suknju na cvjetove.

"Nadam se da vam ne smeta, gospodine Okada, što sam odjenula odjeću u vaše supruge?"

Odmahnuo sam glavom.

"U pismu mi je napisala da slobodno mogu baciti njezinu odjeću. Nikome ne smeta ako nosite njezine stvari."

Kao što sam i očekivao, sve joj je jako dobro pristajalo, kao da je bilo skrojeno za nju. Iako su joj i cipele odgovarale. Kreta Kano je iz kuće otišla obuvši par Kumikinih sandala. Pogled na Kretu Kano u Kumikinoj odjeći i ponovno me podsjetio na činjenicu da je stvarnost malo-pomalo mijenjala svoj smjer, poput velikog putničkog broda koji polako mijenja kurs plovidbe.

Nakon što je Kreta Kano izašla, legao sam na kauč i zagledao se u vrt, ne razmišljajući i ni o čemu. Vratila se taksijem poslije pola sata, noseći i tri velike vrećice pune razne hrane. Potom je pripremila šunku s jajima i salatu sa sardinama.

"Recite mi, gospodine Okada, zanima li vas uopće Kreta?" upitala je iznebuha nakon što smo završili s jelom.

"Kreta?" reko sam zbunivši se. "Mislite na otok Kretu, na Mediteranu?"

"Da."

Odmahnuo sam glavom.

"Ne bih znao. O tome nisam nikad ozbiljnije razmišljao."

"Biste li voljeli poći i sa mnom, samo nas dvoje?"

"Bih li s vama pošao na Kretu?" ponovio sam.

"Voljela bih otići i iz Japana na neko vrijeme. O tome sam uporno razmišljala dok sam bila u bunaru nakon što ste vi otišli. Još otkako mi je Malta dala ime Kreta, osjećam želju da posjetim taj otok. Pročitala sam nekoliko zanimljivih knjiga o tom otoku. Iako sam malo studirala grčki jezik, kako bih ondje mogla nesmetano živjeti kad za to dođe vrijeme. Imam

dovoljno veliku ušte evinu, nas dvoje možemo živjeti prili no dugo bez ikakvih poteško a. Ako je problem u tome, ne morate se brinuti zbog novca."

"Zna li Malta Kano da planirate otputovati na Kretu?"

"Ne, nisam joj još ništa rekla, ali vjerujem da se ne bi protivila. Štoviše, vjerojatno bi rekla da je to dobro za mene. Istina, ona me posljednjih pet godina koristi kao svog osobnog medija, ali ja nisam njena poslušnica. Time se služi da bi mi pomogla da se što prije oporavim. Uvjerena je da u uspjeti do i do vlastitog ja ako svijest mnogih osoba pro e kroz mene. Razumijete li što vam želim re i? To je otprilike nešto sli no kao posredstvom tre e osobe do i do vlastitog ega.

Kad bolje promislim, još nikad u životu nisam nekome jasno rekla 'želim to i to'. Nisam to ak ni pomislila. Od trenutka kad sam se rodila, bol je predstavljala središte moga života. Tada je moj jedini cilj bio prona i neku vrstu suživota s nepodnošljivom boli. Napunivši dvadeset godina i nakon što sam se neuspješno pokušala ubiti, bol je iš eznula, ali ju je zamijenila potpuna neosjetljivost. Bila sam poput živog leša. Prekrivao me debeli veo apatije. U meni nije postojala ak ni mrvica onoga što bih mogla nazvati vlastitom voljom. A nakon što je Noboru Wataya seksualno iskoristio moje tijelo i gotovo nasilno otvorio moju svijest, uspjela sam prona i svoje tre e ja. No ak ni tako nisam uspjela u potpunosti ste i svoju osobnost. Jedino sam si uspjela osigurati ono najnužnije, vlastitu ljušturu. Slijede i upute Malte Kano, s tom sam ljušturicom prošla kroz svijest mnogih osoba.

Eto, tako sam provela svojih dvadeset i šest godina života. Samo zamislite, molim vas, dvadeset i šest godina ja sam bila jedno obi no ništa. Toga sam postala svjesna dok sam bila u bunaru i razmišljala. Kroz sve te godine moja osoba nije postojala. Bila sam obi na prostitutka. Najprije tjelesna, potom duševna prostitutka.

Ali, sada želim do i do svoga novog ja. Sada nisam ni ljuštura, ni medij. Sada jednostavno želim što vrš e stajati nogama na zemlji."

"Shva am što mi pokušavate objasniti, ali zašto želite da zajedno s vama otputujem na Kretu?"

"Zato što vjerujem da bi nam godilo, kako vama, gospodine Okada, tako i meni", rekla je Kreta Kano. "Za odre eno vrijeme nema baš nikakve potrebe da nas dvoje budemo ovdje. Kako mi se ini, i bolje je da nismo ovdje. Recite mi, gospodine Okada, imate li vi možda neki ve strogo zacrtan plan za budu nost?"

"Ne, nemam baš ništa u planu."

"Želite li možda nešto u initi ovdje, sada?"

"U ovom trenutku baš ništa."

"Nešto što ne želite u initi svojevolumno nego se na to silite?"

"Istina je, trebao bih prona i neki posao, ali nisam prisiljen tražiti ga toliko žurno."

"U tom slu aju, ne ini li vam se da ima mnogo toga u emu smo nas dvoje jako sli ni?"

"Istina je, imate pravo."

"Oboje moramo po eti ispo etka, i to što prije to bolje", rekla je Kreta Kano, gledaju i me ravno u o i. "Meni se ini da odlazak na Kretu ne bi bio loš po etak."

"Ni slu ajno, naprotiv", složio sam se. "Vaš prijedlog me jedino malo iznenadio, ali sasvim sigurno ne bi bio loš po etak."

Kreta Kano se osmjehnula. Odjednom sam shvatio da mi se tada prvi put osmjehnula. Taj osmijeh u inio je da ponovno pomislim kako se slijed događaja, ma koliko sporo, ipak po inje kretati u pravom smjeru.

"Imamo dovoljno vremena", nastavila je. " ak i ako se požurim, trebat e mi najmanje nekoliko tjedana da se pripremim. Molim vas, i vi još jednom dobro razmislite. Ne znam mogu li vam išta dati. Bojim se da vam u ovom trenutku nemam što dati. Sasvim sam prazna. Nadam se da u tek po eti, malo-pomalo, stavljati pojedine stvari u ovu ljušturu. Mogu vam dati jedino sebe, gospodine Okada, ako mislite da je to dovoljno. Vjerujem da možemo pomo i jedno drugome."

"Razmislit u o tome", kazao sam kimnuvši glavom. "To što ste mi predložili doista me veseli i ako uspijemo pomo i jedno drugome, to e biti sjajno. Iskreno to mislim. Ali, još mnogo toga moram obaviti i još štošta razjasniti."

"Ako kojim slu ajem ne želite i i na Kretu zajedno sa mnom, ne brinite. Ne u se uvrijediti. Bit e mi žao, ali ne želim da osje ate ikakvu obvezu."

Kreta Kano i te je no i ostala sa mnom. Dok je padao suton pozvala me da se odemo prošetati do obližnjeg parka. Odlu io sam zaboraviti biljeg na svojem licu. Zašto bih se brinuo još i oko takvih stvari? Šetali smo se duže od sat vremena u ugodnu ljetnu ve er i potom se vratili ku i i ve erali.

Dok smo se šetali, Kreti Kano sam potanko prepri ao pismo koje mi je poslala Kumiko. Priznao sam joj kako vjerujem da se nikad više ne e vratiti. Imala je ljubavnika s kojim je dulje od dva mjeseca odlazila u krevet. inisi se da je prekinula s tim ovjekom, ali da to ne zna i kako se namjerava vratiti meni. Kreta me nijemo slušala ne komentiraju i moje rije i i ne postavljaju i nikakva pitanja. Imao sam dojam da je sve to ve jako dobro znala. Možda izme u svih njih jedino ja nisam znao što se doga a.

Nakon ve ere Kreta Kano je rekla da želi spavati sa mnom. Iskreno sam joj odgovorio da me sasvim zatekla prijedlogom i da ne znam kako bih trebao postupiti.

Gledaju i ravno u mene, Kreta Kano je rekla: "Bez obzira na to ho ete li oti i zajedno sa mnom na Kretu ili ne, gospodine Okada, želim da jednom, samo jednom, vodite ljubav sa mnom kao s prostitutkom. Želim da kupite moje tijelo. Ovdje, no as, kao što se kupuje prostitutka. To e biti posljednji put. Prestat u postojati kao prostitutka, kako kao tjelesna tako i kao duševna prostitutka. Isto tako, odre i u se imena Kreta. Da bih sve to postigla, želim povu i sasvim jasnu crtu koja govori 'ovdje je kraj'."

"Shva am da želite povu i jasnu crtu, ali zašto želite spavati sa mnom?"

"Zar ne shva ate, gospodine Okada? Vode i ljubav sa stvarnim vama, pro i u kroz vas, kroz osobu zvanu gospodin Okada. Tako u se osloboditi dojma iskorištenosti i prljavštine koje osje am duboko u sebi. To e biti crta razgrani enja."

"Žao mi je, ali ne obi avam kupovati ljude."

Kreta Kano se ugrizla za usnu.

"Što mislite, da u inimo ovako? Umjesto novca, dajte mi nekoliko odjevnih predmeta svoje žene. I par cipela. Neka to bude simboli na cijena mojeg tijela. To je sasvim valjano rješenje, što mislite? Tako u biti spašena."

"Spašena? Time mislite re i da ete se osloboditi dojma iskorištenosti i prljavštine koje je Noboru Wataya ostavio u vama?"

"To no tako", rekla je Kreta Kano.

Nekoliko trenutaka promatrao sam njezino lice. Bez umjetnih trepavica, izgledala je mnogo mla e.

"Recite mi, tko je doista taj tip, Noboru Wataya? On je brat moje žene, ali ja o njemu ništa ne znam, uop e ga ne poznajem. Što misli, što želi? Jedino što sa sigurnoš u znam, jest da mrzimo jedan drugoga."

"Noboru Wataya je osoba koja pripada svijetu sasvim suprotnom od onoga kojemu vi pripadate", rekla je Kreta Kano. inilo se da traži rije i kojima bi mogla valjano izre i svoje misli. "U svijetu u kojem ete vi biti gubitnik, on e biti dobitnik. Svijet kojim ste vi nezadovoljni, on je zadovoljan. Ali, i sve suprotno je jednako to no. Zbog toga vas tako strašno mrzi."

"Upravo mi to nije jasno. Ja mu ne zna im ništa. On je poznat i mo an. U usporedbi s njim, ja sam obi na nula. Zašto bi gubio vrijeme i energiju mrze i mene?"

Kreta Kano odmahнула je glavom.

"Mržnja je poput velike, tamne sjene koja se sve više širi. U ve ini slu ajeva, ak ni osoba koja širi mržnju ne zna kako e završiti. To vam je nešto poput dvosjeklog ma a. Povrijediš li suparnika, povrijedio si samoga sebe. Što si ve u ranu nanio protivniku, to ti ve u ranu zadao samome sebi. To ponekad zna biti kobno. Ali, nije se toga lako osloboditi. Molim vas, budite krajnje oprezni, gospodine Okada. To je sasvim stvarna opasnost. Kad uhvati korijen u srcu, mržnja se jako teško iskorjenjuje."

"Vi ste je u stanju osjetiti, zar ne? Korijen mržnje koji je u srcu Noborua Wataye?"

"I te kako", odgovorila je Kreta Kano. "Upravo je njegova mržnja zloupotrijebila i iskoristila moje tijelo, gospodine Okada. Zbog toga ne želim da on bude moj posljednji klijent, kao prostitutke. Shva ate li kako se osje am?"

Te no i otišao sam u krevet s Kretom Kano. Svukao sam Kumikinu odje u s nje i vodio ljubav s njom. Bio je to nježan i tih ljubavni spoj, gotovo poput produžetka mogeg sna. Kao da sam sanjani san provodio u stvarnost. Njezino je tijelo bilo stvarno i živo. Ali, nešto je nedostajalo u našem odnosu. Nekoliko puta mi se u inilo da spavam s Kumiko. Bio sam siguran da u se probuditi istog trenu kad svršim. Ali nisam se probudio. Svršio sam u nju. To je bila injeni na stvarnost. I svaki put kad bih si to kazao, stvarnost mi se inila sve manje stvarnom. Kao da se korak po korak sve više udaljavala.

"Ma daj, hajdemo na Kretu, nas dvoje, ti i ja", rekla je Kreta Kano, ruku obavijanih oko mojih le a. "Ovdje više nema mjesta za nas, ni za tebe, ni za mene. Ako ostaneš ovdje, prije ili poslije e ti se dogoditi nešto ružno. Znam to."

"Nešto ružno?"

"Nešto jako, jako ružno", pretkazala je Kreta Kano nježnim ali prodornim glasom, poput glasanja ptice koja je kao prorok živjela u šumi.

15

Prava imena

Krijesnica u ljetno jutro

Neto na metafora

Tog jutra Kreta je izgubila svoje ime. Probudila me malo nakon što je svanulo. Protrljavši o i, opazio sam zraku svjetlosti što se probijala izme u navu enih zastora. Potom sam je ugledao kao sjedi u krevetu i gleda u mene. Umjesto pidžame odjenula je moju staru majicu. Jedino to je imala na sebi. Obasjane jutarnjom svjetloš u, njezine su crne stidne dla ice svjetlucale.

"Znaš, sada više nemam imena", rekla je. Prestala je postojati kao prostitutka, biti medij i zvati se Kreta.

"Dobro, više se ne zoveš Kreta", odgovorio sam prstima trljaju i o i. " estitam. Sada si sasvim nova osoba. Ali kako da te ubudu e zovem ako nemaš ime? Recimo da se okrenem i ugledam te iza sebe, kako da te oslovim, kako da postupim?"

Djevojka koja se do no prije odazivala na ime Kreta, pognula je glavu. "Ne znam. Možda e biti najpametnije da mi ti nadjeneš novo ime. Neko sam ga imala, svoje pravo ime. Ali, njime sam se služila dok sam bila prostitutka, i nikad ga više ne želim uti. Nakon što sam se prestala baviti prostitucijom, sestra Malta mi je nadjenula ime Kreta. Tada sam po ela biti njezin osobni medij. A sada se više ne bavim ni jednim ni drugim, zato mi treba sasvim novo ime. Ništa vam ne pada na pamet, gospodine Okada? Neko ime koje e odgovarati mojoj novoj osobi."

Malo sam razmišljao, ali nisam se uspio sjetiti nekog pogodnog imena. "Možda bi ga ipak sama trebala izabrati. S obzirom na to da eš ubudu e biti nova, i sasvim nezavisna osoba, mislim da ne moraš žuriti s izborom novog imena."

"Da, ali jako je teško odabrati pravo ime za samog sebe."

"Naravno, nije nimalo lako. U određenim slu ajevima imenom se izražava sve ostalo", reko. "Možda bih sada i ja trebao izgubiti ime, baš kao i ti. Nešto mi govori da bi tako bilo pametnije."

Sestra Malte Kano pridignula se u krevetu i jednom mi rukom dodirnula desni obraz, na kojem se vjerojatno i dalje vidio biljeg veli ine šake novoro en eta.

"Ako sada ostaneš bez imena, kako u te zvati?"

"Ptica Navijalica" reko bez velikog preišljanja. Ako ništa drugo, barem sam imao rješenje za novo ime.

"Ptica Navijalica", ponovila je. Potom kao da se na as zagledala kako te dvije rije i lete zrakom. "Mislim da je to divno ime, ali o kojoj je vrsti ptice zapravo rije ?"

"Ta ptica uistinu postoji. No, kako izgleda, ne znam. Nisam je nikad vidio. Jedino znam kako pjeva. Obi no sleti na neku granu u susjedstvu i potom polako navija opruge ovog svijeta zvukom koji podsje a na klik taj. Ako stane, i svijet e stati. Ali to nitko ne zna. Svi misle da nešto mnogo ve e, mnogo kompliciranije i mnogo ljepše pokre e ovaj svijet. No, pokre e ga ta ptica. Pomi u i se s jednoga na drugo mjesto, s jedne grane na drugu, polako odvija svoje opruge. To su sasvim obi ne opruge, podsje aju na one iz dje jih igra aka. Dovoljno ih je naviti. Ali, može ih vidjeti jedino ptica navijalica."

"Ptica navijalica", ponovila je bivša Kreta. "Ptica koja navija opruge svijeta."

Podignuo sam pogled i osvrnuo se uokolo. Bila je to jedina prostorija koju sam dobro poznao, u njoj sam spavao ve pet godina. Izgledala mi je udnovato prazna i prostrana.

"Nažalost, ne znam gdje se nalaze te opruge", reko. "A ni kako izgledaju."

Stavila mi je ruku na rame, potom vršcima prstiju opisala nekoliko kružnih pokreta.

Odmarao sam se u poluleže em položaju u krevetu i gledao u jednu malu mrlju na stropu, imala je oblik crijeva. Nalazila se to no iznad mogeg jastuka, ali je nikad prije nisam primijetio. Kada se ondje pojavila? Još prije no što smo Kumiko i ja došli živjeti u tu ku u? Ili se pojavila u tišini, susprežu i dah, to no iznad nas dok smo mi zajedno spavali u toj sobi? Sve dok jednog jutra nisam postao svjestan njene prisutnosti.

Pokraj sebe sam osje ao topli dah djevojke koja se neko zvala Kreta. Osje ao sam slatki miris njezine putenosti. Ona je i dalje vršcima prstiju opisivala male krugove po mojem ramenu. Želio sam je još jednom zagrliti, ali nisam mogao procijeniti ispravnost takvog postupka. Odnosi izme u stvari, izme u gore i dolje, izme u lijevog i desnog, bijahu odve komplicirani. Prestao sam razmišljati i nastavio gledati u strop. Sve dok jednog trenu nije legla na mene nježno me poljubivši u desni obraz. Kad su njezine mekane usne dodirnule moj biljeg, osjetio sam golemo olakšanje.

Zatvorio sam o i i osluškivao zvukove vanjskog svijeta. Za uo sam goluba koji je negdje gukao. Neprekidno, ritmi no i ustrajno. Njegovo uporno gugutanje slavilo je dolazak ljetnog jutra i još pospanom svijetu najavljivalo po etak novog dana. Ali to nije dovoljno, pomislio sam, netko mora naviti opruge kako bi se svijet nastavio okretati.

"Znaš da vjerujem da eš jednog dana uspjeti prona i te opruge?" rekla je bivša Kreta.

"Ako je tako", upitao sam je, ne otvaraju i o i, "ako jednog dana uspijem prona i te opruge i navijem ih i stvari se vrte svaka na svoje mjesto, ho e li ovaj besmisleni život završiti?"

Ne ujno je pognula glavu. U o ima joj se pojavio jedva vidljiv trag tuge.

"Ne znam", rekla je.

"Nitko to ne zna", dodao sam.

"Na svijetu postoje stvari koje je bolje ne znati", kazao je poru nik Mamiya.

Sestra Malte Kano rekla je da želi oti i frizerki. Nije imala ni nov i a (k meni je stigla sasvim naga), pa sam joj dao nešto novca. Navukla je Kumikinu bluzu, suknju i sandale i otišla u frizerski salon blizu postaje, upravo onaj u koji je Kumiko redovito odlazila.

Nakon što je otišla izvadio sam usisiva , nešto što ve dugo nisam inio, i u perilicu stavio prljavu odje u koja se s vremenom nakupila. Potom sam otvorio ladice u kojima sam

držao svoje sitnice, papiri e, bilješke i druge stvari i sve ih istresao u kartonsku kutiju. Imao sam namjeru izabrati samo ono što mi je najpotrebnije, a sve ostalo baciti ili spaliti, ali zapravo mi od svega skupa ništa nije bilo nužno potrebno. Štoviše, gotovo sve je bilo neupotrebljivo. Stari rokovnici i notesi, pisma na koja sam tko zna kad trebao odgovoriti, bilješke sa sastanaka u uredu, bezbroj imena koja su prošla kroz moj život, isje ci iz novina i asopisa koji su s vremenom požutjeli ili izbljედjeli, upute za uporabu i jamstveni list za stari stereoure aj, dopola potrošene kemijske olovke, davno istekla propusnica za bazen, telefonski adresar s tko zna sve ijim imenima... Iz jedne kutije koju sam uvao u ormaru izvadio sam hrpu starih pisama i sve ih spalio. Polovicu je napisala Kumiko prije no što smo se vjen ali. Tada smo jedno drugome esto pisali. Na kuvertama su se vidjeli njezini si ušni i precizno iscrtani ideogrami. Za sedam godina njezin se rukopis nije ni najmanje promijenio. ak je i boja tinte bila ista.

Odnio sam kartonsku kutiju u dvorište, po njoj polio malo jestivog ulja i šibicom sve zapalio. Kutija je izgorjela lijepim plamenom, ali bilo je potrebno više vremena no što sam mislio dok se sve nije pretvorilo u hrpicu pepela. Nije bilo ni najmanjeg daha vjetra, pa se bijeli dim dizao visoko i ravno u ljetno nebo. Taj bijeli dim podsjetio me na golemu sadnicu graha koja kao u bajci raste iznad oblaka. A daleko gore možda je postojao neki maleni svijet gdje su se stvari i doga aji iz moje prošlosti ponovno i veselo sretali i malo-pomalo sve se više uspinjali. Sjeo sam na kamen u dvorištu i nijemo gledao kamo se penje taj dim. Toplo jutro navješ ivalo je još toplije ljetno popodne. Od znoja vlažna majica sasvim mi se zalijepila za tijelo. U klasi noj ruskoj književnosti pisma su se uvijek spaljivala u kaminu u zimske ve eri, a ne u ljetna jutra, zalijevaju i ih jestivim uljem. Ali, u ovom našem ružnom svijetu stvarnosti pisma su gorjela usred kolovoškog jutra, izazivaju i još ve e graške znoja. Postoje stvari na ovome svijetu oko kojih ne treba cjepidla iti. Kao i stvari koje ne mogu ekati sve do zime.

Kad je sve izgorjelo i ostala tek hrpica žara i pepela, donio sam vjetrovode i izlio je. Potom sam vlažni pepeo razbacao po dvorištu.

Nakon što sam se oslobodio svojih stvari, otišao sam u Kumikinu malu radnu sobu i pregledao njezine ladice. Kad je otišla od ku e nisam želio zavirivati u njezine ladice, inilo mi se nepristojnim. No, nakon što mi je uputila pismo i u njemu napisala da se nikad više nema namjeru vratiti, komu je moglo smetati ako pogledam u njezine ladice?

Bile su gotovo prazne, a i ono što je bilo u njima, bilo je u savršenom redu. Vjerojatno ih je pospremila prije no što je otišla od ku e. Preostao je jedino omot neupotrijebljenog papira za pisanje, kutija spajalica, ravnalo, škare, desetak kemijskih i obin ih olovaka i još nekoliko sitnica. Vjerojatno je još prije nekoliko mjeseci sve nepotrebno uklonila. Nije više ostalo baš ništa što bi me podsje alo na njezinu prisutnost.

Ali, što je u inila s mojim pismima? Trebalo ih je otprilike biti koliko i njenih upu enih meni. Ali, nigdje ih nisam uo io.

Otišao sam u kupaonicu i svu njenu kozmetiku pobacao u kutiju. Ruževe, hidratantno mlijeko, gel za kosu, olovke za o i, higijenske uloške, losione i sve ostalo. I nakon što sam sve u nju pobacao, kutija nije bila teška. Kumiko se uvijek šminkala krajnje jednostavno i neupadljivo. Potom sam bacio i njezinu etkicu za zube kao i zubni konac kojim se služila.

Nakon što sam sve to obavio, odjednom me svladao umor. Sjeo sam na kuhinjsku stolicu i popio ašu vode. Sve što je još ostalo od Kumiko bilo je nekoliko knjiga na našoj zajedni koj polici za knjige i njezina odje a. Knjige sam lako mogao prodati nekom uli nom prodava u. Problem je predstavljala odje a. U pismu mi je napisala da postupim kako god želim. Jer se ona ionako ne misli vratiti. Zapravo mi nije ništa konkretno predložila. Da ih prodam u trgovini rabljene odje e? Ili da sve stavim u nekoliko velikih plasti nih vre a i bacim u prvi kontejner za sme e? Da ih darujem prvoj osobi koja ih treba ili nekoj dobrotvornoj organizaciji? Nijedno od rješenja nije mi se inilo valjano. Budi strpljiv, pomislio sam. Zasad Kumikina odje a i ostale stvari mogu ostati tu gdje jesu. Možda ih može koristiti Kreta Kano, to jest djevojka koja se do ju er zvala Kreta. Možda se Kumiko predomisli i do e po svoje stvari. Teorijski gledano, sve je bilo mogu e. Nitko ne može re i

što e se dogoditi sutra ujutro. A još manje što e se dogoditi preksutra ujutro. Štoviše, kad bolje razmislim, nisam mogao biti siguran ni što e se dogoditi još te iste ve eri.

Nekadašnja Kreta vratila se iz frizerskog salona malo prije jedan. Zapanjio sam se ugledavši njezinu novu frizuru. Dala se kratko ošišati, ostavivši jedva tri ili etiri centimetra i to na najdužim pramenovima. Zahvaljuju i gelu za u vrš ivanje kose svaki pramen je stajao na svome mjestu. Nije bila ni najmanje našminkana. Da sam je takvu sreo na ulici, sigurno je ne bih prepoznao. Ni traga od nekadašnjeg izgleda i frizure Jacqueline Kennedy.

Pohvalio sam njezin izgled.

"Tako izgledaš mnogo bolje. Mnogo prirodnije i mla e. Kao da si postala druga osoba."

"Doista sam postala druga osoba", odgovorila mi je smiju i se.

Pozvao sam je da ru a sa mnom, ali je sa žaljenjem odbila kazavši da mora i i jer je eka jako mnogo stvari koje mora što prije obaviti.

"Vjerujem da sam u inila prvi korak potreban da postanem nova osoba. Sada se prije svega moram vratiti ku i i smireno razgovarati sa sestrom, a potom se pozabaviti putovanjem na Kretu. Obaviti sve administrativne stvari, rezervirati aviokarte, izvaditi putovnicu i provjeriti je li potrebna viza, izabrati odje u koju u ponijeti. To su velike novine za mene, nikad prije o njima nisam razmišljala, kamoli ih provodila u djelo. Jesi li svjestan da je to prvi put u životu da odlazim na put? Nikada nisam otišla dalje od Tokija."

"I dalje želiš putovati na Kretu zajedno sa mnom?" upitao sam je.

"Naravno. To je najbolje rješenje za oboje. Ozbiljno razmisli o tome. To je nešto jako važno."

"Ozbiljno u razmisliti", odgovorio sam joj.

Nakon što je bivša Kreta otišla, navukao sam istu majicu i hla e, stavio tamne sun ane nao ale kako bi biljeg na desnom obrazu bio manje upadljiv i pod pripekot otišao pješke do prve postaje. Popeo sam se na vlak koji je u to doba dana bio gotovo prazan i izišao na postaji Shinjuku. Nakon što sam kupio dva razli ita turisti ka vodi a u knjižari Kinokuniya, otišao sam na odjel kožne galanterije u velikoj robnoj ku i Isetan i kupio kov eg srednje veli ine. Završivši kupnju svratio sam u doslovce prvi restoran na koji sam naišao. Konobarica je bila krajnje neljubazna i odbojna. Oduvijek sam se grozio neljubaznih i odbojnih konobarica a ta ih je sve nadmašila. Imao sam dojam da joj se živo fu ka i za mene i za moju narudžbu. Dok sam prou avao jelovnik razmišljaju i što bih mogao naru iti, nije prestala zuriti u moj biljeg i to s izrazom krajnjeg ga enja. Sve vrijeme sam osje ao njezin pogled. Naru io sam ašu piva, a ona mi je malo kasnije donijela najve u kriglu piva. Nisam želio praviti scenu, bio sam zadovoljan što mi je uop e donijela hladno pivo i to s mnogo pjene. Ako ga ne uzmognem popiti, lako u ga ostaviti.

ekaju i da mi donese naru eno jelo, po eo sam listati turisti ke vodi e pijuckati pivo. Kreta je gr ki otok najbliži Africi, dug i ravan. Na otoku ne postoji željeznica, svi se turisti prevoze autobusima. Najve i grad je Iraklion, blizu kojeg se nalaze ruševine anti kog grada Knososa s raskošnom pala om poznatom po svom labirintu. Najznamentiji proizvod na otoku su masline, ali i vino. Budu i da je to podru je prili no vjetrovito, postoje mnogi mlinovi na vjetar. Zbog razli itih politi kih okolnosti to je bio posljednji gr ki otok koji se uspio osloboditi turske vlasti* pa se, dijelom i zbog toga, krajolik i navike tamošnjih stanovnika donekle razlikuju od ostalih podru ja u Gr koj. Kre ani su neko bili veliki ratnici, a tijekom Drugoga svjetskog rata organizirali su pokret otpora koji je predvodio gr ki narod u borbi protiv njema kog okupatora. Dugi roman *Grk Zorba* Nikosa Kazantzakisa doga a se na Kreti. Te informacije bile su sve što sam uspio doznati o Kreti iz kupljenih turisti kih vodi a. Nisam stekao ni najslabiju predodžbu o tome kako se ondje uistinu živi. Naravno, turisti ki vodi i napisani su za putnike prolaznike, ne za one koji se ondje namjeravaju nastaniti na duže.

* Poslije ustanka protiv Turske 1897. godine, uz intervenciju europskih sila, Kreta dobiva autonomiju, a 1899. ustav. Godine 1912. Gr ka je anektirala otok, a 1913. aneksija je priznata Londonskim ugovorom.

Pokušao sam si do arati svoj život u Gr koj s osobom koja se donedavno zvala Kreta. Kako bi to izgledalo? U kakvoj bismo ku i živjeli, kakvu hranu kuhali? Nakon što bismo se ujutro probudili i ustali, kako bismo proveli dan, ime bismo se bavili, o emu razgovarali? I koliko bi sve zajedno potrajalo? Nekoliko mjeseci? Nekoliko godina? U svojoj svijesti nisam mogao povezati ni jednu jedinu sliku koja bi imala i ega stvarnog u odnosu na tamošnji život. Jedini prizori iz života u suvremenoj Gr koj koje sam poznavao pripadali su filmovima kao što su *Nikad nedjeljom* ili *Dje ak na dupinu*, filmovima od prije dvadeset ili trideset godina.

Kako god sagledao stvari, ništa mi nije govorilo da trebam otputovati na Kretu i živjeti ondje s mla om sestrom Kano. Izvjesno vrijeme promatrao sam ta dva turisti ka vodi a na stolu i putnu torbu koju sam odložio pokraj nogu. Predstavljali su jedine konkretne dokaze mojih mogu nosti, zbog njih sam došao u središte grada i kupio ih. Što sam ih više gledao, sve su me više zaokupljali. itava stvar e se ubrzo riješiti, odustat u od svega i otputovati s jednom torbom.

Ostanem li u Japanu, ime bih se to drugim mogao baviti osim da sjedim kod ku e i uporno ekam da se Kumiko vrati? Ali Kumiko se ne e vratiti. U pismu mi je izri ito pisala da je ne ekam, da je ne tražim. Naravno, nitko živ ne može me sprije iti da se ne nastavim nadati njezinom povratku, barem na to imam pravo. No tako u jedino zapasti u još turobnije stanje. S vremenom u postati sve osamljeniji, sve nesigurniji, sve ranjiviji. Problem je u tome što tu gdje sam se nalazio više nikome nisam bio potreban.

Možda je doista prijeko potrebno da s tom djevojkom otputujem na Kretu. Ima ona pravo, to e biti najbolje za oboje. Ponovno sam se dugo zagledao u putnu torbu pokraj nogu, zamišljaju i kako zajedno s njom i tom torbom u ruci silazim s broda u luku Iraklion. Živjet emo mirnim životom u nekom obližnjem selu, hranit emo se ribom i plivati u beskrajno azurnom moru. Dok su se mojom maštom vrtjele te smiješne scene nalik onima s turisti kih razglednica, u mojem srcu su crni oblaci bivali sve guš i. Drže i novu torbu u desnoj ruci prolazio sam kraj gomile ljudi koji su odlazili u kupnju u du ane oko postaje Shinjuku, sve vrijeme sam osje ao da nekako teško dišem, kao da mi je neki predmet zastao u grlu. Osje ao sam da ni moji pokreti nisu odve skladni.

Izašavši iz restorana, hodao sam ulicom kad sam torbom udario u noge nekog muškarca koji je hitrim korakom dolazio iz suprotnog smjera. Bio je to jako krupan i visok mladi u sivoj majici i s bejzbolskom kapom. U ušima je imao slušalice walkmana. Uljudno sam mu se ispri ao. Najprije je podignuo kapu i ponovno je namjestio a potom, ne izgovorivši ni rije , iz sve snage udario me u prsa. Iznena en njegovim ponašanjem i snažnim udarcem, pao sam na le a i glavom udario u zid obližnje zgrade. Gledao je kako padam ne mrdnuvši malim prstom i zatim produžio dalje. Na as sam pomislio da potr im za njim, ali sam se predomislio ve idu eg trenu. Ustao sam, duboko udahnuo i rukom obrisao hla e prljave od prašine. Uzeo sam torbu. Netko mi je pomogao podignuti turisti ke vodi e koji su pali na tlo. Bila je to neka stara gospo a koja je na glavi imala zelen šešir jako udnog izgleda. Pruživši mi turisti ke vodi e nije mi ništa rekla, samo je blago nakrivila glavu. Gledaju i u njezin šešir i suosje ajan pogled, iznenada sam pomislio na pticu navijalicu. Pticu navijalicu koja se krila negdje duboko u nekoj šumi.

Izvjesno vrijeme osje ao sam bol u glavi, ali bila je to sasvim podnošljiva bol. Na tjemenu mi se pojavila kvrga. Pomislio sam kako je pametnije da se prestanem bezrazložno motati uokolo i smjesta vratim ku i.

Da bih se koliko-toliko smirio, na kiosku kod postaje kupio sam novine i vre icu bombona s okusom limuna. Iz džepa sam izvadio nov anik i platio kupljeno. Novine sam metnuo ispod pazuha i zaputio se prema kontrolnom izlazu. Za le ima sam za uo glas neke žene koja je dovikivala:

"Hej, gospodine! Vi mladi u s biljegom na licu!"

Odnosilo se na mene. To me zvala prodava ica iz kioska. Okrenuo sam se, iznena en.

"Zaboravili ste uzeti ostatak", rekla je, vra aju i mi ostatak od nov anice od tisu u jena kojom sam joj platio. Uzeo sam ostatak i zahvalio joj.

"Oprostite mi što sam spomenula biljeg", dodala je djevojka. "Nisam se odmah mogla sjetiti kako bih vas druga ije oslovila."

Blago sam nakrivio glavu pokušavaju i se osmjehnuti, time joj nijemo pokazuju i da se nisam naljutio.

"Vi ste se sasvim preznojili", nastavila je, gledaju i me ravno u lice. "Osje ate li se dobro? Je li vam možda zlo?"

"Ne, jako je vru e. Od hodanja sam se preznojio. Nije mi ništa. Hvala vam lijepa."

Ukrcao sam se na vlak i po eo itati novine. Kad bolje promislim, prošlo je ve prili no vremena otkako nisam itao novine. Kupovala ih je Kumiko, kad bi ujutro bila dobre volje i nosila ih u redakciju. Prije no što bi ušla u vlak kupila bi jutarnje izdanje novina na kisoku na postaji i nave er ih donijela meni da ih pro itam. Ja sam ih itao dan poslije i potom tražio oglase za posao. Ali otkako je Kumiko otišla, nitko mi ih više nije donosio.

U novinama nisam pronašao nijedan jedini lanak koji bi zaokupio moju pozornost. Dok sam pogledom prelazio po plakatima izvješanim po unutrašnjosti vagona, pozornost su mi privukle rije i: Noboru Wataya, otisnute na reklami jednog dnevnog lista. *Odjeci politi ke kandidature Noborua Wataye*. Dugo sam stajao pogleda uprtog u to ime. Taj se nije šalio. Doista se želio vinuti u veliku politiku. Ve to je dovoljno jak razlog da napustim Japan, pomislio sam.

S praznom torbom u ruci izišao sam iz postaje i ku i se vratio autobusom. Ku a me podsjetila na oguljenu ljušturu, ali im sam ušao unutra, odmah sam osjetio olakšanje. Malo sam se odmorio, potom otišao u kupaonicu i istuširao se. Sada je svaki trag Kumikine nekadašnje prisutnosti bio uklonjen. Njezina etkica za zube, kapa za tuširanje, kozmetika, sve je nestalo. Ni njene hulahopke i donje rublje nisu više visjeli i sušili se na užetu rastegnutom od jednog do drugog zida kupaonice. Nestala je ak i posebna vrsta šampona za kosu.

Izišavši iz kupaonice, još dok sam ru nikom trljao i sušio kosu palo mi je na pamet kako sam ipak trebao kupiti taj tjednik u kojem je bio objavljen lanak o Noboruu Watayi. Pitao sam se kakve li su izmišljotine o njemu pisali. Ako je Noboru želio postati politi ar, imao je na to pravo koliko i svaki drugi gra anin. Osim toga, nakon što me Kumiko ostavila, izme u mene i njega nije više postojala ni najmanja veza i kakva god bila njegova sudbina, to me se više nije ticalo.

Ipak, nisam nikako mogao zaboraviti naslov lanka iz tog tjednika. itavo poslijepodne proveo sam sre uju i stvari u zidnom ormaru i one u kuhinji. Koliko god se trudio zaboraviti onaj lanak, obavljaju i raznorazne ku ne poslove, ona reklama iz vlaka i naslov "Noboru Wataya" otisnut krupnim slovima neprestano su mi bili pred o ima. Kao da sam bez prestanka uo zvuk udaljenog telefona kroz zid susjednog stana. Zvonjava je neprekidno odjekivala, ali nitko se nije javljao na poziv. Pokušao sam samog sebe uvjeriti da je sve to tek plod moje mašte. Pravio sam se da ništa ne ujem. Ali, bezuspješno. Naposljetku sam odustao i otišao do najbližeg samoposluživanja, gdje sam kupio taj tjednik.

Sjeo sam za kuhinjski stol i po eo itati lanak piju i hladni aj. Doktor Noboru Wataya, znameniti kriti ar i ekonomski stru njak, ozbiljno je razmišljao da se osobno kandidira na sljede im izborima u okrugu X u prefekturi Niigati. lanak se bavio mogu im razlozima njegove kandidature. Bila je objavljena ak i njegova biografija. Uspjesi u podru ju znanosti i gospodarstva, objavljeni radovi, brojne aktivnosti u raznim medijima. Njegov stric, Yoshitaka Wataya, bio je aktualni zastupnik okruga o kojem je bila rije , ali ve je bio najavio da se na sljede im izborima ne e kandidirati iz zdravstvenih razloga. S obzirom na to da nije imao izravne i dovoljno ugledne nasljednike koji bi ga mogli zamijeniti, bilo je za o ekivati da e ne ak Noboru prihvatiti kandidaturu umjesto njega. U tom slu aju, pisalo je u lanku, s obzirom na utjecaj mo nog strica i ra unaju i na glasove mladih bira a ve sada odanih slavnom ne aku, bilo je gotovo sigurno da e pobijediti taj potonji. "Procjene da e Noboru Wataya pobijediti na sljede im izborima ve sada iznose devedeset i pet posto. Pojedinsti su još uvijek u fazi dogovora, ali ini se da je spomenuti gospodin velik optimist glede ishoda izbora", pisala je odre ena osoba iz "dobro obaviještenih krugova".

Bio je objavljen i prili no dug intervju s Noboruom Watayom. U njemu je izjavio da se još uvijek nije definitivno odlu io kandidirati. Da je istina kako je o tome davao razne izjave. Ali da i on ima svoje zamisli i primjedbe i da je itava stvar odve ozbiljna da bi tek tako

kazao "možete računati na mene", samo zato što brojni birači i to traže od njega. Kako je moguće da postoji velika razlika u mišljenju između onoga što on osobno traži u svijetu politike i onoga što drugi traže i očekuju od njega. Da o svemu treba trezveno promisliti i voditi pregovore do zadovoljavajućih rješenja. Da on zna kako su mnogi uvjereni u njegovu pobjedu i da će, ako se ipak odluči kandidirati, nedvojbeno odnijeti nadmoćnu pobjedu. I da nakon pobjede nema namjeru postati običan zastupnik. Da ima samo trideset i šest godina i ako je već odlučio žrtvovati svoj privatni život u ime javnog i političkog života, želi postići i najviše što može. Da su njemu mnoge stvari sasvim jasne, ali da ih želi objasniti i narodu. Da on počinje iz temelja i da za njega vrijednost imaju samo dugoročna rješenja. Da razmišlja petnaestak godina unaprijed. Da prije završetka dvadesetog stoljeća ima vrstu namjeru osigurati politički položaj kojim će moći pružiti pozitivan primjer istavom narodu. Da je nacionalni identitet njegov osnovni cilj. Da on prije svega želi spasiti Japan od marginalizacije i uiniti ga svjetskim kulturnim i političkim uzorom. Da to, drugim riječima, zna i rekonstrukciju istave države. Da se narod po svaku cijenu mora odreći hipokrizije i pozitivno se boriti za logiku i moral. Da nikome više nisu potrebne nejasne insinuacije i kavanska retorika, nego jasni stavovi koji su lako provodljivi u djelo. Da smo ušli u razdoblje u kojem se od mudrih političara očekuje da stvore nacionalni i stranački konsenzus. Da će politika bez vrste ideologije od ove zemlje napraviti nešto slično golemoj meduzi koja se giba i živi zahvaljujući i sluzajnim morskim strujama i plimi i oseki. Da njega uopće ne zanimaju politički sanjari i ideološke diskusije. Da se on želi baviti jedino "onim što se mora učiniti", kao i da je spreman izvesti svaki rez, ma koliko ga zbog toga kudio. Ukratko, da ima sasvim konkretan politički plan, koji će, slijedom dogovora, pokazati da je imao pravo.

Dakako, članak tjednika koji se pohvalno bavio ličnostima Noboru Wataya bio je objavljen na udarnom mjestu. Doktor Wataya je inteligentan i sposoban kritičar našeg društva, kako u području politike tako i u području gospodarstva, a njegova riječ o svima je dobro poznata. Još je mlad i dolazi iz cijenjene i ugledne obitelji i kao političar ima izvanrednu perspektivu. U tom smislu "strategija na duge staze" o kojoj doktor Wataya govori, nije obična utopija, pukisanje, nego nešto stvarno i moguće. Većina birača sa simpatijama i odobravanjem gleda na njegovu kandidaturu. S obzirom na to da je riječ o jako konzervativnom izbornom okrugu, činjenica što je doktor Wataya razveden i što se nije ponovno oženio predstavlja mali problem, ali njegova mladost i iznimne sposobnosti mnogo su važniji od tih nebitnih mana od kojih svi mi patimo. Od posebne su važnosti glasovi žena. "Objektivno govoreći," završavao je članak, "ne može se poreći da će se Noboru Wataya, koji je izravni sljedbenik političke misli i svojeg strica, znati obračunati s 'politikom bez vrste ideologije' koju on toliko kritizira. Plemenite namjere doktora Wataya doista nam djeluju uvjerljivo, ali koliko će njegove riječi imati utjecaja u strogo političkoj stvarnosti, preostaje nam da vidimo tek nakon što izbori prođu."

Nakon što sam pročitao članak o Noboru Wataya, bacio sam spomenuti tjednik u smeće. Potom sam u novokupljenu torbu počeo ubacivati pojedine komade odjeće za put na Kretu. Nisam znao je li zimi ondje hladno ili nije. Na zemljopisnoj karti vidjelo se da je relativno blizu Africi, ali čak se i u Africi, ovisno o pojedinim područjima, zimi temperatura zna spustiti. Iz ormara sam izvadio kožnu jaknu, dva džemperu, dva para hlača i složio ih u kovčeg. Dodao sam i dvije košulje dugih rukava i tri potkošulje. Jedan sako od tvida. Nekoliko majica i pari kratkih hlača. Donje rublje i nekoliko pari dokoljenica. Kapu i sunčane naočale. Kabanicu. Jedan ručnik. Toaletnu torbicu za putovanja. Nakon što sam sve te stvari spakirao, torba je bila tek dopola puna, ali ništa drugo što bi mi bilo prijeko potrebno nije mi palo na pamet.

Zasad je i toliko dovoljno, pomislio sam i zatvorio torbu. Po prvi put imao sam osjećaj da doista napuštam Japan. Da u otoku i izkušenoj u kojoj sam živio nekoliko posljednjih godina i napustiti domovinu. Sisaju i bombon s okusom limuna izvjesno vrijeme sam promatrao tu sasvim novu putnu torbu. Potom sam se sjetio da je Kumiko, kad me ostavila, ponijela sa

sobom mnogo manje stvari. Otišla je jednog lijepog ljetnog jutra ponijevši sa sobom jedino torbu za preko ramena i odje u koju je podigla u istionici.

Po eo sam razmišljati o meduzama. "Politika bez vrste ideologije od ove e zemlje napraviti nešto sli no golemoj meduzi koja se giba i živi zahvaljuju i slu ajnim morskim strujama i plimi i oseki", kazao je u svom razgovoru Noboru. Tko zna je li doista izbliza promatrao i prou avao meduze. Vjerojatno nije. Ali ja jesam. Istina, protiv svoje volje, ali vlastitim sam o ima promatrao meduze iz itavog svijeta, prate i Kumiko u akvariju. Ona bi zastala ispred svakog bazena i zadivljeno gledala skladne i gipke pokrete tih stvorenja. Premda je to bio naš prvi spoj, bila je sasvim zaboravila da stojim pokraj nje.

U tim su bazenima doista bile meduze svih vrsta i veli ina. Zvonastih, cjevastih, kapastih oblika. Neke su podsje ale na sablasti, druge na prozirne duhove. Kumiko ih je promatrala sasvim op injena. Toliko da sam ubrzo poslije toga kupio knjigu o meduzama i darovao joj je. Vjerojatno Noboru Wataya to nije znao, ali postoje i meduze s mnogo kostiju i miši a. Udišu kisik, proizvode spermu i jajašca. Ne ovise jedino o morskim strujama i plimi i oseki, nego upotrebljavaju i pipke i svoje klobuke da bi lakše plivale. Ni u kom slu aju ne želim braniti meduze, ali i one imaju pravo na vlastiti život.

Znaš li to, Noboru? Baš me briga što eš postati politi ar. ino kako te volja, to me se ne ti e. Dopusti da ti kažem samo jedno: uvrijedivši meduze neto nom metaforom po inio si grešku, kazao sam si u sebi.

Malo poslije devet uve er zazvonio je telefon. Nisam se javio, ali pogledao sam u aparat koji je zvonio, pitaju i se tko bi to mogao biti. Tko me to zove i što ho e od mene?

U me uvremenu sam shvatio. Bila je to ona žena koja je voljela zvati dok pripremam špagete. Nisam bio sasvim siguran, ali tako sam pomislio. To me ona tražila iz svoje tajanstvene, mra ne sobe. Iz koje se ak i sada širio onaj teški miris cvije a. Kao i njezina mahnita tjelesna požuda. "Sa mnom možeš initi što god te volja, valjda to znaš. A ja u, sa svoje strane, u initi što god ti budeš želio... sve ono što ti tvoja žena, Kumiko... nije nikad dopustila niti joj je palo na pamet." Nisam se želio javiti. Telefon je zazvonio deset puta i potom prestao. Zatim je ponovno zazvonio. Trinaest puta. I prestao. Odjednom je zavladala grobna tišina. Srce mi je snažno tuklo. Dugo sam gledao u vrhove svojih prstiju. Zamišljao sam kako krv koju moj sr ani miši raspore uje tijelom poslije dugo vremena stiže u jagodice prstiju. Rukama sam pokrio lice i duboko uzdahnuo.

U dnevnoj sobi ulo se jedino tiktakanje budilice. Otišao sam u spava u sobu, sjeo na pod i ponovno se zagledao u novu putnu torbu. Otok Kreta, pomislio sam. Molim lijepo, ispri ajte me, ali odoh ja na Kretu. Sit sam života ovdje kao i imena Toru Okada. Nekadašnji Toru Okada odlazi na Kretu s nekadašnjom Kretom Kano, kazao sam glasno. Ali komu se ja to obra am? Bilo komu.

Kazaljke sata su se pomicale, tiktakaju i...gotovo drže i ritam s otkucajima mojeg srca.

16

Jedina ružna stvar koja se ikad dogodila u ku i May Kasahare

May Kasahara o izvoru topline

"Dobar dan, gospodine Ptico Navijalico..." za uo sam mladi ženski glas. Drže i slušalicu na uhu, pogledao sam na sat. etiri poslijepodne. Kad je telefon zazvonio drijemao sam na

kau u, sav znojan. Bio je to kratak, neugodan poslijepodnevni drijemež. Za sve vrijeme dok sam kunjao, imao sam dojam da mi netko sjedi na prsima. Tko god to bio, taj je e kao da utonem u san, sjeo mi na prsa i kad sam se prenuo na zvuk zvonjave telefona, nestao.

"Dooobarr daaannn", za uo sam umilan ženski glas. Imao sam osje aj da dolazi na nježnim zra nim valovima. "Ovdje May Kasahara... "

"Zdravo", jedva sam izgovorio, ali miši i u mojim ustima još se nisu valjano pomicali. Prije e biti da sam slabo jauknuo.

"Što sada radite?" upitala je znatiželjnim glasom.

"Ništa", odgovorio sam, odmaknuvši slušalicu kako bih pro istio grlo. "Malo sam zakunjao."

"Jesam li vas probudila?"

"Jesi, ali ništa za to. Samo sam kunjao."

inilo se da oklijeva, a onda je rekla: " ujte, Ptico Navijalico, možete li do i k meni ku i?"

Zatvorio sam o i. U mraku su plesale iskre razli itih boja i oblika. "Nemam ništa protiv."

"Sun am se u vrtu, dajte, mrdnite se i do ite uobi ajenim putem."

"Važi."

"Recite mi, Ptico Navijalico, jeste li ljuti na mene?"

"Nisam siguran", rekoh. "Idem se istuširati i odjenuti nešto lagano pa u do i. Ima jedna stvar o kojoj želim popri ati s tobom."

Hitro sam se istuširao hladnom vodom ne bih li razbistrio misli. Potom sam se vru om vodom i sapunom nasapunao i ponovno istuširao hladnom. Uspio sam se razbuditi, ali sam se i dalje osje ao umorno i tupo. Noge su mi klecale i nekoliko puta morao sam se uhvatiti za ru ku za vješanje ru nika ili sjesti na rub kade. Vjerojatno sam bio mnogo umorniji no što se to meni inilo. Dok sam prao glavu, osjetio sam oteklinu od udarca i pomislio na mladi a koji me udario na ulici pred postajom Shinjuku. Nisam mogao shvatiti zašto je to u inio. Što to tjera ljude da se tako ponašaju? Dogodilo se jedva dan prije, ali imao sam dojam da je prošlo ve nekoliko tjedana.

Nakon što sam završio s tuširanjem i dobro se istrljao ru nikom, oprao sam zube i pogledao se u zrcalo. Tamnomodri biljeg i dalje je bio na mom desnom obrazu, ni svjetliji ni tamniji no prije. O i su mi bile krvave, a pod njima tamni podo njaci. Obrazi su mi blago upali, kosa narasla. Izgledao sam poput svježeg leša koji je iznenada oživio i nekako se uspio izvu i iz groba.

Navukao sam majicu i iste kratke hla e, na glavu stavio kapu i sun ane nao ale. Hodaju i prolazom shvatio sam da jara nije nimalo popustila. Svaki oblik života na površini tla žudio je za ve ernjim pljuskom, ali na nebu se nije vidio ni najmanji obla ak. Nepomi ni, vru i zrak pritiskao je prolaz. Kao i obi no, nigdje nikoga. Baš dobro. Po toj vru ini i s biljegom na licu nije mi bilo stalo do slu ajnih susreta.

U dvorištu napuštene ku e skulptura ptice zurila je u nebo kao i obi no, visoko podignuta kljuna. Izgledala je prljavije i turobnije no kad sam je posljednji put vidio. I u njenom se pogledu osje ala svojevrsna napetost, kao da promatra neki krajnje deprimiraju i doga aj koji se odvija na nebu. Da je ikako mogla, ptica bi nedvojbeno skrenula pogled, ali uko enog i davno usmjerenog pogleda, nije imala drugog izbora. Visoki korov koji ju je okruživao bio je nepokretan poput anti kog kora i suspregnutog daha e kao je na objavu proro anstva. Televizijska antena na krovu ku e svoje je srebrnaste žice ravnodušno širila u zagušljivu vru inu. Pod nemilosrdnom ljetnom svjetloš u sve je bilo suho i uvelo.

Nakon što sam nakratko pogledom ispitao dvorište napuštene ku e, ušao sam u vrt ku e May Kasahare. Veliki hrast širio je duboki hlad ve im dijelom travnjaka, ali njoj se to o ito nije svi alo jer je ležala na ležaljki izložena suncu. Na sebi je imala maleni bikini boje okolade. Komadi e tkanine pridržavale su uske vezice. Pitao sam se može li se u takvom kostimu uop e kupati. Imala je iste nao ale kao onog dana kad smo se upoznali. Graške znoja prekrivale su joj lice. Ispod ležaljke bili su složeni bijeli ru nik, krema za sun anje i nekoliko asopisa. Dvije prazne limenke Spritea stajale su pokraj nje, a jedna joj je služila kao

pepeljara. Plasti no crijevo s prskalicom ležalo je na travnjaku o ito onako kako ga je ostavio onaj tko ga je posljednji koristio.

Kad sam joj se približio, May Kasahara je ustala i sagnula se da isklju i radio. Ten joj je bio mnogo tamniji nego posljednji put. Ali, to nije bila obi na preplanulost kakva se dobije za jedan vikend proveden na moru. Svaki djeli njezinog tijela, od glave do pete, bio je divno i ujedna eno preplanuo. inilo se da ništa drugo nije inila osim što se po itav dan sun ala, uklju uju i i ono vrijeme koje sam proveo na dnu bunara. Za as sam pogledom prešao po dvorištu. Izgledalo je jednako kao prije. Prostrani travnjak uredno pokošen, ribnjak i dalje prazan i suh. Pogled na njega izazivao je još ve u že .

Sjeo sam na ležaljku do njene i iz džepa izvadio bombon s okusom limuna. Zbog vru ine se celofanski papiri zalijepio za bombon.

May Kasahara me izvjesno vrijeme gledala ne kazavši ništa.

"Što vam se to dogodilo, Ptico Navijalico? Kakav je to biljeg na vašem licu?" naposljetku je pitala. "To je biljeg, zar ne?"

"Mislim da jest. Ali ne znam kako se pojavio. Pogledao sam se u zrcalo i ugledao ga."

May Kasahara oslonila se na lakat i zagledala u moje lice. Prstima je obrisala znoj i podignula nao ale prema vrhu nosa. Iza crnih stakala nisam mogao vidjeti njezine o i.

"Nemate pojma gdje se to moglo dogoditi? Ili kako je do toga došlo?"

"Ni najmanje."

"Ni najmanje?"

"Izišao sam iz bunara i malo kasnije, kad sam se vratio ku i i pogledao u zrcalo, ugledao ga. Ni ja ne znam ništa više."

"Boli li vas?"

"Uop e me ne boli, a i ne svrbi. Jedino što je na dodir jako topao."

"Jeste li bili kod lije nika?"

Odmahnuo sam glavom.

"Bojim se da to ne bi imalo svrhe."

"Vjerojatno" rekla je May Kasahara. "Ni ja baš ne volim odlaziti lije nicima."

Skinuo sam kapu i nao ale, iz džepa izvadio rup i i obrisao znoj s ela. Siva majica koju sam imao na sebi ve je bila sasvim vlažna od znoja.

"Imaš sjajan bikini" rekoh.

"Hvala", uzvratila je.

"Izgleda kao da je napravljen od ostataka. Pametna upotreba naših ograni enih prirodnih resursa."

"Kad nema nikoga kod ku e, skinem i gornji dio."

"Nije valjda."

"Nema se bogzna što za vidjeti kad ga skinem", rekla je pomirljivim tonom.

Doista, ispod bikinija su se tek nazirale male i još nerazvijene dojke. "Jesi li se ve kupala u tom bikiniju?"

"Nikad. Još ne znam plivati. A vi, Ptico Navijalico, znate li vi plivati?"

"Aha, znam plivati."

"Koliko daleko?"

"Koliko me volja", rekoh, jezikom pomi u i bombon u ustima.

"Deset kilometara?"

"Možda..." rekoh zamišljaju i kako plivam u moru kod otoka Krete. *Duge pješ ane plaže i more gusto poput vina...* pisalo je u turisti kom vodi u. Nisam mogao zamisliti kakvo je to more gusto poput vina. "Nitko od tvojih nije kod ku e?"

"Ju er su otišli. U našu ljetnju ku u na otoku Izu. Svi polude za plivanjem kad do e vikend. 'Svi' su moji roditelji i moj mla i brat."

"Ali ne i ti?"

Slegnula je ramenima. Zatim je odnekud iz složenog ru nika izvadila kutiju s cigaretama, jednu stavila u usta i pripalila je šibicom.

"Užasno izgledate, Ptico Navijalico."

"Naravno, nakon što sam nekoliko dana proveo na dnu bunara, nemaju i što za jesti ili piti, tko ne bi izgledao užasno?"

May Kasahara skinula je naočale i licem se okrenula prema meni. I dalje joj se vidio onaj duboki ožiljak pokraj oka.

"Recite mi, Ptico Navijalico, jeste li ljuti na mene?"

"Ne znam što bih ti odgovorio. Ima bezbroj važnijih stvari o kojima moram dobro promisliti prije no što se poćem ljutiti na tebe."

"Je li vam se žena vratila?"

Odmahnuo sam glavom.

"Poslala mi je pismo. U njemu mi piše da se nećem vratiti."

"Jadni gospodine Ptico Navijalico", rekla je May Kasahara. Pridignula se u ležaljki i nježno stavila ruku na moje koljeno. "Jadni gospodine Ptico Navijalico. Znaate, možda nećete povjerovati u ovo što ću vam reći, ali namjeravala sam vas spasiti iz tog bunara, na samom kraju. Samo sam vas željela malo uplašiti, ućinuti da osjetite strah. Željela sam vidjeti mogu li vas natjerati da poćnete vikati. I koliko će potrajati dok se ne prepadnete toliko da poćelite pobjeći iz tog vašeg svijeta."

Nisam znao što bih joj odgovorio, pa sam nekoliko puta kimnuo glavom.

"Niste valjda povjerovali da mislim ozbiljno kad sam vam rekla da ću vas pustiti da ondje umrete?"

Nisam joj odmah odgovorio, nego sam papirić u koji je bombon s okusom limuna bio umotan zgućvao u kuglicu.

"Iskreno govoreći, nisam bio siguran, zvućala si jako ozbiljno, ali u isto vrijeme i kao da me samo želiš jako uplašiti. Kad se nalaziš na dnu i razgovaraš s nekim na otvoru bunara, nešto jako ćudno se događa sa zvukom, nikako ne možeš odrediti raspoloćenje u glasu onoga koji ti govori. U biti to uopće nema veze s pitanjem tko ima pravo. Shvaćaš li što ti želim reći? Stvarnost je stvorena od raznolikih dijelova. Možda si me u jednom dijelu stvarnosti doista namjeravala ubiti, ali u onom drugom nisi. Mislim da se problem svodi na to za koju ćeš se stvarnost odlučiti ti, a za koju ja." Kuglicu koju sam napravio od omota u koji je bio uvijen bombon s okusom limuna ubacio sam u otvor prazne limenke.

"Hoćete li mi ućinuti uslugu, Ptico Navijalico?" pitala je May Kasahara, pokazujući i prema plastićnom crijevu što je lećžalo na travnjaku. "Hoćete li me isprskati vodom? Tako je vrućuu eeee! ćini mi se da ću pošandrcati ako se ne rashladim."

Ustao sam s lećžaljke i oćišao prema svijetloplavom plastićnom crijevu. Bilo je toplo i mlatavo. Iza grmlja sam oćtkrio slavinu. Najprije je istekla topla voda koja se već nalazila u crijevu, ali je ubrzo potekla sve hladnija. May Kasahara je legla na travnjak i ja sam je poćećo prskati vodom iz crijeva. Zatvorila je oći i prepustila se snaćžnom i hladnom mlazu vode.

"Oh, baš godi! Hoćete li da i ja vas isprskam, Ptico Navijalico?"

"Ovo nije kupaćli kostim", rećoh, ali May Kasahara oćito je silno ućživala u hladnoj vodi, a vrućina je uistinu bila nepodnošljiva. Svukao sam od znoja sasvim mokru majicu, nagnuo se, i pustio da mi hladna voda teće po glavi. Hladeći glavu mlazom iz crijeva, popio sam dva, tri gutljaja vode. Bila je hladna i jako ukusna.

"Hej, je li ovo voda iz tvoga bunara?" upitao sam.

"Naravno da jest. Pokreće je mala elektrićna pumpa. Baš je hladna, zar ne? Moćžete je piti. Nedavno je dolazio neki tip iz zavoda za zdravstvo i napravio analizu kakvoće vode. Kazao nam je da je sasvim ispravna i da je ućitavom Tokiju jako tećško pronaći toliko ćistu vodu. Bio je oćduševljen. Ali, mi je ipak nećujemo. Sa svim kućama koje nas okrućuju, nikad se ne zna što sve oćtjeće pod zemlju."

"Zar ne misliš da je to malo ćudno? Bunar na imanju Miyawakijevih je sasvim suh, a tvoj je pun svjeće, ukusne vode. Jednoga i drugoga dijeli jedva desetak metara zemlje, zašto je razlika toliko velika?"

"A zašto mislite da ja to znam?" rekla je nakrivivši glavu. "Moćžda je neki poremećaj ućinio da protok podzemnih ćila skrene. Dovoljno je samo malo pa da bunar presuši. No ne znam koji bi mogao biti pravi razlog."

"Je li se u tvojoj kući ikad dogodilo ićšta rućžno?" upitao sam je.

May Kasahara se namrštila, zamislila i odmahнула glavom. "Jedina ružna stvar koja se dogodila u ovoj ku i u posljednjih deset godina jest ta što je u njoj toliko dosadno!"

Pustio sam da mi voda te e po glavi i zatiljku dok se May Kasahara brisala ru nikom. Jednog trena me upitala želim li pivo. Odgovorio sam joj da bi mi hladno pivo baš godilo. Iz ku e je donijela dvije limenke Heinekena. Pružila mi je jednu, drugu otvorila i potegnula nekoliko gutljaja.

"Recite mi, Ptico Navijalico, što namjeravate ubudu e?"

"Još uvijek nisam odlučio", rekoh. "Vjerojatno ću otputovati nekamo. Možda čak odem izvan Japana."

"Izvan Japana? A kamo to?"

"Na Kretu."

"Na otok Kretu? Ima li to neke veze s onom ženom? S onom Kretom ili kako li se ve zove?"

"Donekle."

May Kasahara se malo zamislila.

"A je li vas ta Kreta ili kako li se ve zove možda spasila iz bunara?"

"Kreta Kano", rekoh. "Jest, ona me spasila."

"Vi baš imate jako puno prijatelja, Ptico Navijalico!"

"Nije istina. Ako po i emu, poznat sam po tome što imam jako malo prijatelja."

"Pitam se kako je ta Kreta Kano uspjela saznati da ste na dnu bunara? Niste nikome rekli da idete tamo, zar ne? Pa kako je onda znala da ste u bunaru?"

"Ne znam," odgovorio sam, "nemam blagog pojma."

"Ali, zna i, idete na Kretu?"

"Još uvijek nisam definitivno odlučio hoću li ići. To je samo jedna od mogućnosti."

May Kasahara je uzela još jednu cigaretu, stavila je u usta i zapalila. Potom je vrhom malog prsta dodirnula ožiljak kraj oka.

"Znate, Ptico Navijalico, sve vrijeme dok ste vi bili dolje u bunaru ja sam se ovdje izležavala i sunčala, promatrala dvorište napuštene kuće, znojila se, i razmišljala o vama i kako gladujete i kako ste polako sve bliže smrti. Jedino sam ja znala da ste dolje i da ne možete izaći. Razmišljaju i o tome kako osjećate strah, zabrinutost i bol, i ja sam si uspjela do arati ono što ste vi osjećali. Shvaćate li što vam govorim? Tako sam vam se uspjela približiti! Zbilja vas nisam imala namjeru pustiti da umrete. Istinu vam govorim, vjerujte mi. A onda sam jednog trena pomislila da trebam biti još okrutnija i ići sve do krajnjih granica. Sve dok ne osjetite krajnji strah i nemoć. Doista sam mislila da ću to koristiti i vama i meni."

"E pa, znaš što? Da si se doista usudila i ići sve do krajnjih granica, možda bi upravo tada poželjela oti i sve do samog kraja. Možda bi bilo mnogo lakše no što misliš. Da si otišla toliko daleko, bio bi dovoljan samo još jedan maleni poticaj. A poslije toga morala bi reći i samoj sebi da je to bilo najbolje i za mene i za tebe", rekoh otpivši gutljaj piva.

May Kasahara se zamislila nad mojim riječima, grizujući usnu. "Možda imate pravo", rekla je. "Ni sama nisam sigurna."

Ispio sam posljednji gutljaj piva i ustao. Navukao sam vlažnu majicu i stavio na ale. "Hvala ti na pivu."

"Znate, Ptico Navijalico," rekla je May Kasahara, "sinoć, nakon što su moji otišli u ljetnikovac, spustila sam se u bunar. Ostala sam možda pet ili šest sati, samo sam sjedila."

"Znaš i, ti si uzela ljestve od užeta?"

"Aha", odgovorila je May Kasahara blago se namrštivši. "Ja sam ih uzela."

Pogledao sam prema prostranom travnjaku. S mjesta na kojem sam May Kasaharu polijevao vodom sada se iz zemlje dizalo treperavo, jedva primjetno isparenje. May Kasahara je opušak ubacila u praznu limenku.

"Prva dva ili tri sata nisam doživjela ništa osobito. Naravno, nisam se osjećala sasvim lagodno u potpunom mraku, ali nije me bilo strah. Ja nisam kao druge cure, koje vrište od straha pred svakom sitnicom. Govorila sam si da je to običan mrak. Vi ste, Ptico Navijalico, ondje dolje proveli nekoliko dana pa znate da nema baš ničega čega se treba bojati. Ali poslije nekoliko sati poela sam gubiti osjećaj za vrijeme i prostor. Okružena potpunim mrakom,

osje ala sam da nešto po inje rasti i osvajati me. Na svjetlosti sunca ta je stvar mirovala u meni, ali u mraku se odjednom po ela nadimati i rasti pa sam se prepala. Pokušala sam je suzbiti, ali nisam uspjela. Tada sam se uistinu prepala. Nikad u cijelom životu nisam osjetila toliki strah. Imala sam osje aj da duboko u meni bijela gruda ne ega naglo raste i izjeda me iznutra. Ispo etka je bila jako mala, Ptico Navijalico."

May Kasahara je izvjesno vrijeme šutjela i gledala u svoje ruke, kao da se prisje a što joj se te no i dogodilo. "Doista sam se strašno prepala", rekla je. "To je bila ona vrsta straha koji sam željela da vi osjetite. Željela sam da užete zvuk te stvari koja vas iznutra izjeda."

Nanovo sam se spustio na ležaljku i zagledao u tijelo May Kasahare, koje je jedva pokrivaao maleni bikini. Imala je šesnaest godina, no bila je gra ena poput trinaestogodišnje ili etrnaestogodišnje djevoj ice. Njezine grudi i bokovi tek su po eli rasti i dobivati oblik. Njezina figura podsje ala me na umjetni ke skice tijela na injene u svega nekoliko poteza a koje ostavljaju izvanredan dojam plasti nosti. A ipak, u njezinoj me figuri istodobno nešto podsje alo na kakvu staricu.

Tada sam je, sasvim iznenada, upitao: "Jesi li ikada imala osje aj da si bila iskorištena?"

"Iskorištena?" Pogledala je u mene, razroga enih o iju. "Mislite tjelesno? Ho ete re i silovana?"

"Tjelesno ili duševno. Svejedno."

May Kasahara pogledala je u vlastito tijelo i potom podignula pogled prema meni.

"Tjelesno ne. Ho u re i, još sam nevina. Jednom de ku sam dopustila da me dira, ali samo preko odje e."

Kimnuo sam glavom.

"Duševno, hmm, ne bih vam znala odgovoriti. Nije mi baš jasno što to zna i biti duševno iskorišten."

"Ni meni", rekoh. "Stvar je u tome osje aš li da ti se to dogodilo ili ne. Ako se tako ne osje aš, to vjerojatno zna i da nisi bila iskorištena."

"Zašto me to pitate?"

"Zato što neke osobe koje poznajem imaju takav osje aj. A takav osje aj stvara razne vrste kompliciranih problema. Pada mi na pamet još jedna stvar koju te želim pitati. Zašto toliko razmišljaš o smrti?"

Stavila je cigaretu izme u usana i hitro je zapalila jednom rukom. Nakon toga je stavila sun ane nao ale.

"Ho ete re i da vi, Ptico Navijalico, ne razmišljate jako mnogo o smrti?"

"Naravno da razmišljam, ali ne jedino o tome. Tek tu i tamo. Kao i ve ina ljudi."

"Znate što ja o tome mislim", rekla je May Kasahara. "Svatko od nas se ra a s ne im posebnim duboko u svome bi u. A to nešto, ma što to bilo, postaje osnovna pokreta ka snaga koja tu osobu pokre e iznutra. I ja je sasvim sigurno imam, ali ponekad izmakne mojoj kontroli. Skuplja se ili širi duboko u meni, i itavu me obuzme. Voljela bih da nekako mogu rije ima izraziti taj moj osje aj i prenijeti ga drugima, no nitko me ne razumije. Znam da je problem u tome što se ne izražavam dobro, ali nitko ozbiljno ne sluša ono što imam re i. Samo se pretvaraju da slušaju ono što im govorim, a zapravo razmišljaju o ne emu stotom. Zato se ponekad naljutim, pa inim ludosti."

"Ludosti?"

"Recimo kao kad vas ostavim u bunaru, ili kad se vozim na motoru pa stavim ruke na o i de ku koji vozi." Kazavši to, dodirnula je ožiljak kraj oka.

"Tako se dogodila nezgoda s motorom?" pitao sam.

May Kasahara upitno me pogledala, kao da nije razumjela što je pitam. Nisam mogao razaznati izraz u njenim o ima jer su ih zaklanjale crne nao ale, ali lice joj je bilo sasvim bezizražajno, poput ulja izlivenog na mirnu vodu.

"Što se dogodilo tom de ku?" upitao sam.

I dalje drže i cigaretu me u usnama, May Kasahara nastavila me promatrati. Zapravo je gledala moj biljeg.

"Moram li odgovoriti na to pitanje, Ptico Navijalico?"

"Ne, ako ne želiš. Ti si na ela tu temu. Ako ne želiš razgovarati o tome, ne moraš."

May Kasahara je izvjesno vrijeme šutjela i razmišljala. Tada je snažno povukla dim cigarete i sporo izdahnula. Nehajnim pokretom skinula je naočale i vrstu zatvorenih oči okrenula se licem prema suncu. Promatrajući njezine pokrete, imao sam dojam da vrijeme sve sporije protječe. Kao da se vremenska opruga bližila svome kraju.

"Umro je", naposljetku je kazala bezizražajnim glasom, rezignirano slegnuvši ramenima.

"Umro je?"

May Kasahara otresla je pepeo s cigarete. Zatim je podignula ruku i nekoliko puta kružnim pokretima obrisala lice. Potom, kao da se sjetila nekog važnog, kratko je rekla: "Vozili smo jako brzo. Dogodilo se blizu Enoshime."

Gledao sam u nju ne kazavši joj ništa. Krajem ruke je lijevom rukom i dalje brisala obraze. Iz cigarete koju je držala među prstima desne ruke uvis se dizao bjeli dim poput kakvog malog dimnog signala. Imao sam osjećaj da se dvoumi hoće li zaplakati ili prasnuti u smijeh. Barem sam ja imao takav dojam. Otkriveno se borila s osjećajima, ali se na kraju uspjela pribrati. Bacila je ruku na travu i povukla dim. Bilo je gotovo pet sati poslije podne, ali vrstina nije jenjavala.

"Ja sam ga ubila", rekla je. "Naravno, nisam ga ubila namjerno. Samo sam željela ići do kraja. Stalno smo se tako zabavljali, za nas je to bila vrsta igre. Dlanovima bih mu prekrila oči ili ga golicala dok je vozio. Nikad se ništa ružno nije dogodilo, sve do tog dana..."

Podignula je glavu i pogledala u mene.

"U svakom slučaju, gospodine Ptice Navijalico, ne, ne osjećam da sam bila iskorištena. Jednostavno sam se željela što je moguće više približiti toj stvari koja se širi i skuplja u meni. Željela sam je na prevaru navesti da izbije iz mene i potom je razbiti u tisuću komadića. Ali, uvijek mora ići do krajnjih granica ako je želi prevariti i navesti da izbije van. To je jedini način. Mora joj ponuditi doista dobar mamac." Govoreći to, polako je odmahнула glavom. "Ne, ne mislim da sam bila iskorištena, no nisam bila ni spašena. Sada mi nitko više ne može pomoći. Svijet mi izgleda sasvim prazan. Sve što vidim oko sebe, izgleda mi lažno. Jedino što nije lažno, jest ta tuđa stvar koja se širi i skuplja duboko u meni."

May Kasahara dugo je šutjela, pravilno dišući. Ništa se nije dogodilo, ni pjev ptica ni cvrčanje cvrčaka. Zavladao je nelagodno mrtvilo, kao da je okolni svijet doista postao prazan.

Iznenada se May Kasahara okrenula licem prema meni. Izgledala je kao da se upravo tog trenutka nje sjetila, ali već sljedećeg trenutka lice joj je bilo sasvim bezizražajno.

"Recite mi, Ptice Navijalico, jeste li spavali s tom Kretom Kano?" pitala je.

Kimnuo sam glavom.

"Hoćete li mi pisati s Kretom?" upitala je.

"Naravno da hoću. Ako uopće odem."

"Ali voljeli biste otići?"

"Volio bih."

"Dođite ovamo, bliže meni" rekla je May Kasahara i podignula se u polusjedeći položaj u svojoj ležaljki.

Ustao sam s ležaljke i približio joj se.

"Sjednite ovdje kraj mene, Ptice Navijalico", rekla je May Kasahara. Učinio sam kao što mi je rekla i sjeo kraj nje.

"Pokažite mi svoje lice izbliza, Ptice Navijalico."

Dugo je gledala u moje lice. Potom je jedan dlan stavila na moje koljeno, a drugim pritisnula biljeg na mom obrazu.

"Jadni gospodine Ptice Navijalico" rekla je gotovo šapući. "Tko zna kakve će vam se sve stvari dogoditi. I prije no što ste toga svjesni. U svemu tome nećete imati ni najmanjeg izbora. Na isti način na koji kiša pada na travnjak... A sada zatvorite oči, Ptice Navijalico. vrstu, kao da su zalijepljene."

vrstu sam zatvorio oči.

May Kasahara je pritisnula svoje usne na moj biljeg. Imala je male i nježne usne. Tada je razdvojila usne i jezikom polako liznula moj biljeg. Ruku koju je stavila na moje koljeno uopće nije pomaknula. Topli, vlažni dodir njezine ruke kao da je dolazio iz nekog dalekog svijeta. Tada je uzela moju ruku i njome dodirnula ranu blizu svojeg oka. Nježno sam

dodirnuo njezin ožiljak dug nešto manje od dva centimetra. Jagodice mojih prstiju prenosile su titraje njezine svijesti. Bio je to nježan odjek ežnje. Netko bi trebao priviti u naru je ovu djevojku, pomislio sam. Netko drugi, ne ja. Netko tko joj može pružiti nešto.

"Ako otputujete na Kretu, pišite mi, Ptico Navijalico. Stvarno volim primati duga pisma. Ali nitko mi nikad ne piše."

"Ne brini se, pisat u ti", kazao sam.

17

Najjednostavnije stvari

Osveta na profinjen na in

Stvar u kutiji za gitaru

Idu eg jutra otišao sam fotografu jer su mi trebale fotografije za putovnicu. Kad sam sjeo na stolicu postavljenu nasuprot fotografskoj aparaturi, fotograf me nekoliko trenutaka gledao onim dobro poznatim, fotografskim pogledom i potom, ne izgovorivši ni rije , odnekud izvadio bijeli puder koji mi je po eo strpljivo nanositi na desni obraz. Bavio se time prili no dugo, o ito vode i ra una o odsjaju reflektora i drugim fotografskim pravilima žele i da moj biljeg bude jedva primjetan. Ja sam se, gledaju i u objektiv, blago osmjehivao, slijede i njegove upute. Kazao mi je da e fotografije biti gotove idu eg dana i da mogu svratiti po njih kad budem tuda prolazio.

Vrativši se ku i nazvao sam svog ujaka i kazao mu da se može dogoditi da za nekoliko tjedana odem od ku e. Ispri ao sam mu se što mu to tako iznebuha priop avam. Potom sam mu objasnio da me Kumiko ostavila bez ikakvog upozorenja. Nije više imalo smisla da to tajim. Kazao sam mu da mi je poslala pismo u kojem mi piše da se nema namjeru vratiti, i da se zbog toga želim maknuti iz ku e i na izvjesno vrijeme promijeniti ozra je. Moje zbrkano objašnjenje popratila je misaona tišina s druge strane veze. inilo se da o ne emu razmišlja.

"Nikad nisam ni pomislio da izme u vas dvoje nešto škripi", kazao je blago uzdahnuvši.

"Iskreno govore i, i ja sam mislio isto što i ti", odogovorio sam mu, krajnje otvoreno.

"Ako ti se o tome ne govori, nema veze, ali postoji li neki konkretan razlog zbog kojeg je otišla?"

"Vjerojatno je imala drugog muškarca."

"Imao si takav dojam?"

"Ne, nikad takvo što nisam ni pomislio. Ona mi je sama to detaljno napisala u svome pismu."

"Ah, tako zna i", uzdahnuo je moj ujak. "Onda je ipak istina."

"Baš tako."

Ponovno je uzdahnuo. "Uja e, ne brini za mene, dobro sam", kazao sam ne bih li ga ohrabrio. "Jedino što želim jest oti i na izvjesno vrijeme odavde. Promijeniti okolinu i do i k sebi. I malo promisliti o svojoj budu nosti."

"Imaš li neko konkretno odredište?"

"Najvjerojatnije u otputovati u Gr ku. Imam neke prijatelje koji ondje žive i esto me zovu da ih do em posjetiti." Nisam mu želio lagati, ali ni kazati pravu istinu, jer ni sam nisam znao kako bih mu je objasnio. Zato sam mu ipak slagao.

"A tako..." kazao je on. "Ništa se ne brini, ja ionako nisam imao namjeru tu ku u nekome drugome iznajmiti, slobodno ostavi sve svoje stvari. Još si mlad, oporavit eš se od svega..."

Samo ti idi na put, što dalje odavde... ini mi se da ti je to dobra ideja, samo ti idi... Gdje si ono rekao, u Gr ku?... Bit e ti lijepo ondje, samo idi."

"Oprosti na svemu", reko mu. "Ako kojim slu ajem želiš iznajmiti ku u dok sam ja odsutan, slobodno to u ini. Moje stvari smjesti gdje ti najbolje odgovara, ionako među njima nema ni ega vrijednog."

"Dobro, nemoj se time optere ivati. Neka to bude moj problem, lako u to riješiti. Nego slušaj, ono što si me pitao kad si mi posljednji put telefonirao, o tome je li 'protok struje prekinut' i sve ostalo, ima li to ikakve veze s Kumiko?"

"Istina je, ima. Donekle. Zapravo kad sam to za uo iz njezinih usta, i sam sam ostao iznena en."

Ujak je izvjesno vrijeme šutio i razmišljao.

"Nadam se da nemaš ništa protiv da te jedan od ovih dana posjetim? Volio bih se na vlastite o i uvjeriti što se s tobom zbiva. Ve je prošlo puno vremena otkako nisam bio u toj ku i."

Nakon što smo prekinuli razgovor, iznenada sam osjetio vrstu uzbu enosti i nemira. Nekoliko posljednjih mjeseci neka udna struja me dovela sve dotle. Bio sam svjestan da izme u mog svijeta i onoga mojeg ujaka postoji nevidljiv zid, jako velik i debeo. Ja sam stajao s jedne strane toga zida, on s druge.

Moj je ujak došao dva dana poslije. Zagledao se u moj biljeg, ali nije ništa rekao. Vjerojatno nije znao što bi rekao. Jednostavno me pogledao za u enog izraza. Donio mi je veliku bocu viskija i kamaboko* koje je kupio u Odawari. Sjeli smo na verandu, jeli riblju paštetu i pili viski.

"Pravo je zadovoljstvo iznova sjesti na ovu verandu", kazao je, nekoliko puta kimnuvši glavom. "Naravno, u našoj zgradi nema ni ega sli nog. Ponekad mi ovo mjesto doista nedostaje. Nema ljepšeg ugo aja nego se odmarati na verandi na koju se nastavlja vrt."

Izvjesno vrijeme je sjedio i promatrao tanki bijeli srp mladog mjeseca koji je izgledao kao da ga je netko upravo zašiljio. Da nešto toliko krhko i nježno može ploviti nebom, inilo mi se pravim udom.

Tada je, sasvim neusiljeno, upitao: "Nego, odakle ti taj biljeg?"

"Ni sam ne znam", odgovorio sam i otpio gutljaj viskija. "Sasvim iznenada se pojavio. Otprilike prije tjedan dana. Nemam baš nikakvo objašnjenje, jednostavno se pojavio."

"Jesi li išao lije niku?"

Odmahnuo sam glavom.

"Zbilja ne želim gurati nos gdje mu nije mjesto, ali postoji li neka veza izme u tog biljega i injenice da te Kumiko ostavila?"

Kimnuo sam glavom.

"Vjeruj mi da ve neko vrijeme razbijam glavu razmišljaju i o tome. Ovaj biljeg se pojavio nakon što me ostavila, što me navodi na pomisao da neka veza ipak postoji. Ipak ne mogu sa sigurnoš u re i da je to od tog stresa."

"Još nikad nisam uo da se nekome tako iznenada pojavio biljeg, i to na licu."

"Ni ja. Ali polako sam se po eo privikavati na nj. Naravno, ispo etka sam bio zbunjen, štoviše, zapanjen. Pri pogledu u zrcalo, osje ao sam se loše. Nisam znao kako bih se ponašao, iza i s takvim biljegom vani, u supermarket, bilo kamo... No, s vremenom sam se priviknuo... i sve mi manje smeta... Malo-pomalo, došao sam do toga da mi više uop e ne smeta."

"Aha, znam što mi želiš re i..." kazao je moj ujak. "Pravo govore i, još bolje ako tako misliš. Na koncu, to je tvoj osobni problem. No ako ti ikad zatreba pomo , samo mi se javi, imam sjajnog dermatologa kojem te mogu uputiti."

"Hvala ti. Zasad nemam namjeru ništa poduzeti. Bojim se da ni on ne bi bio od velike pomo i."

Ujak je prekrizio ruke i izvjesno vrijeme tako sjedio zagledan u nebo. Nije se vidjela ni

* Kamaboko - vrsta riblje paštete koja ima oblik i vrsto u naše sušene kobasice.

jedna jedina zvijezda, jedino šiljati okrajak mjeseca.

"Baš je prošlo puno vremena otkako se nas dvojica nismo ljudski ispri ali. Nadao sam se da ćeš se i bez moje pomoći i nekako uspjeti izvući. Vjerovao sam da se ti i Kumiko volite i da sami možete stvoriti vlastiti svijet i izboriti se za njega. Ja zbilja ne volim gurati nos u tu stvar." "

Kazao sam mu da ga jako dobro razumijem i da se slažem.

Ujak je nekoliko sekunda mu kao kockice leda u ruci, otpio gutljaj i odložio čašu.

"Reci mi, koji se to vrug događa s tobom? Prvo mi kaži da je protok struje prekinut, da kuća nije na dobrom mjestu... Kumiko te ostavila, odjednom ti se pojavio taj biljeg na licu, i zato si odlučio otići i na neko vrijeme u Grčku... Nemam ništa protiv, neka bude tako kako želiš. Iskreno, ne radi se o mom obrazu ni o mojoj ženi. Imam li pravo? Ako mi ne želiš dati iskrena i detaljna objašnjenja, ne moraš mi uopće ništa govoriti. Ni ja ne želim govoriti u vjetar. Jedino što ti želim reći, i to ti još jednom ponavljam, jest da o svemu dobro promisliš, i to polako, bez ikakve žurbe, jako polako..." "

Kimnuo sam glavom.

"Vjeruj mi da sam o tome jako mnogo razmišljao. Sve skupa je jako zbrkano, ne znam odakle bih počeo objašnjavati. Morao bih ti prikriti detalj po detalj. Ali ne znam ni odakle bih počeo..." "

Ujak se osmjehnuo.

"Postoji jednostavan trik za to. Ako već inače ljudi na ovom svijetu donosi pogrešne odluke, to je zato što ne znaju za taj trik. A potom, nakon što pogriješi, uvijek lako pronađu opravdanje za ovu ili onu grešku, ili optuže druge da su zbog toga krivi. Sreo sam na tisuće takvih ljudi. Vjeruj mi da mi je od takvih zlo. Makar možda misliš da sam uobražen, pusti me da te naučim jednoj stvari. Znaš u čemu se sastoji taj trik? U tome što počneš od onih najmanje važnih činjenica. Hoćeš li, ako želiš početi od slova A i završiti slovom Ž, nemoj početi od A nego od kraja, od Ž, Z i V. Govoriš da je situacija odveć zamršena i da je ne uspijevaš razmrsiti. Vjerojatno se to događa zato što situaciju pokušavaš riješiti ispočetka. Ili možda griješim? Kad uvijek želi donijeti neku važnu odluku, pametnije je da počne od nevažnih detalja. Od sitnica koje ti upadaju u oči, koje bi svatko lako razumio. Upravo o tim sitnicama uvijek mora voditi jako mnogo računa."

Moje poslovanje svakako se ne može nazvati velikim biznisom. Kao što i sam znaš, imam četiri ili pet lokala u Ginzi. Nije to ništa zbog čega bih trebao hodati uzdignute glave, na poslovnoj ljestvici ovoga svijeta ja uopće ne postojim. Ali ako govorimo o poslovnom uspjehu ili neuspjehu, moram priznati da mi još nikad nijedan posao nije propao. I to jedino zato što sam uvijek primjenjivao taj trik. Svi ostali se lijepe za najvažnije stvari i koješta drugo i odmah žele napredovati. Ali ne i ja. Sitnice su stvari kojima posve ujem najviše vremena. Zato što jako dobro znam da što više vremena posvetim tim sitnicama, poslije će sve mnogo bolje funkcionirati."

Ujak je otpio gutljaj viskija.

"Recimo da želim otvoriti nov lokal u nekoj četvrti. Restoran, bar, zalogajnicu, bilo što. Pokušajmo zamisliti sljedeću situaciju: želim otvoriti bar, mogu se odlučiti između nekoliko lokacija, ali moram izabrati jednu jedinu. Kako postupiti?" "

Zamislilo sam se nad mogućim odgovorom.

"Vjerujem da svaki slučaj predstavlja slučaj za sebe" rekao sam zbunjeno. "Za svaki lokal treba izračunati koliko će koštati njegovo iznajmljivanje, potom sam evina i poslije kojeg će ti je vremena vratiti... kakav će biti priljev gostiju, njihove materijalne mogućnosti, koliko će iznositi opremanje i uređenje itavog lokala, i tako dalje..." "

"Upravo zato se počne od sitnica koje već inače ljudi shvaćaju pogrešno pa zato doživljava neuspjeh", kazao je moj ujak. "Objasni mi ti kako ja postupam. Ako mi odredim lokal odgovara, nekoliko dana zaredom odlazim ispred tog mjesta i provedem tri ili četiri sata tijekom kojih isključivo promatram ljude koji tuda prolaze. Ništa više. Nema ni najmanje žurbe da doneseš bilo kakvu odluku. Dovoljno je promatrati lica ljudi koji tuda prolaze. Tako barem tjedan dana. Nužno je vidjeti barem tri ili četiri tisuće ljudi. Možda za to treba i više vremena. Određenog trenutka sve ti bude jasno, kao kad se iznenada razrije magla."

Jasno vidiš o kakvom se mjestu radi. Odudara li od tvojih namjera, ili ti odgovara. Ako je mjesto ili njegov položaj drugačije od mojih zamisli, odmah tu prekidam. I ponovno započinjem na nekom drugom mjestu. Ali, ako mi se uini da je sve onako kako sam zamislio, zna i da ve postoji određena šansa za uspjeh. Zna i da tu priliku trebam ugrabiti i ne prepustiti je nekome drugome. Kako bih šansu koja mi se ukazala iskoristio na pravi način, moram neprekidno satima stajati, čak i kad pljušti kiša, kad pada gust snijeg, i neumorno promatrati lica ljudi koji tuda prolaze. Tek tada se mogu poeti baviti kalkulacijama. Ja sam jako praktična osoba. Jedino vjerujem u ono što vidim vlastitim očima. Kojekakva naklapanja, dokazi, kalkulacije, teorije i ostala umovanja su za one osobe koje ne znaju gledati vlastitim očima. A to se odnosi na većinu ljudi. Zašto je to baš tako, ne znam ti reći. To i dijete može shvatiti, ali u praksi ipak nije tako."

"Zna i da nije jedino riječ o magičnom dodiru."

"Ima i toga", dodao je ujak, smijući se. "Ali nije dovoljno. Ono što ti trebaš uiniti, po mom mišljenju, jest poeti razmišljati od najjednostavnijih stvari. Otići i svakog dana na ugao određene ulice i promatrati lica ljudi koji tuda prolaze. Neka ti to bude konkretan primjer. Ne trebaš ni u čemu prenačgiti, naročito ne u donošenju ishitenih odluka. Ne e ti biti lako, ali postoje slučaji kad treba malo zastati i porazmisliti."

"Zna i li to da još neko vrijeme trebam ostati ovdje i ne otputovati u Grčku?"

"Ne, ja ti uopće ne savjetujem da ostaneš niti da ikamo otputuješ, to nije bit mojeg savjeta. Ako ti se putuje u Grčku, samo putuj. Ako ti se ostaje ovdje, onda ostani ovdje. To je stvar o kojoj moraš sam odlučiti, s obzirom na vlastite želje i mogućnosti. Ono što ti želim reći jest da ja i dalje mislim da si pametno postupio kad si se vjenčao s Kumiko. Mislim da je vaš brak i njoj jako mnogo koristio. Zašto se odjednom sve rasulo? U svemu tome ima nešto što mi djeluje neuvjerljivo. Čak ni ti nisi sasvim uvjeren u to, nije li tako?"

"Imaš pravo."

"U tom slučaju bit će pametnije da se navikneš gledati na stvari vlastitim očima, sve dok ti nešto ne postane sasvim jasno. Ne boj se ako potraje. Na izvjestan način, u svemu postupati bez žurbe može biti oblik savršeno profinjene osvete."

"Osvete?" ponovio sam iznenađen. "Kako to misliš da u svemu postupati bez žurbe može biti oblik savršeno profinjene osvete"? Osvete komu?"

"Ubrzo ćeš sve shvatiti" rekao je moj ujak smijući se.

Ostali smo sjediti na verandi, pijuckajući i razgovarajući duže od sata. Tada je, kazavši da se predugo zadržao, moj ujak ustao i ubrzo otišao. Ponovno ostavši sam, naslonio sam se na stup i zagledao u vrt osvjetljen mjesecinom. Izvjesno vrijeme sam punim plućima udisao ozračje konkretnosti koju je za sobom ostavio moj ujak. Prvi put poslije dugo vremena osjetio sam svojevrsno olakšanje, ohrabrenje.

Ipak, poslije svega nekoliko sati to je raspoloženje poelo blijedjeti i ubrzo me ponovno obuzeo svojevrsan osjećaj tuge. Ako e mo pravo, ja i moj ujak živjeli smo u dva sasvim različita svijeta.

Ujak mi je kazao kako bih najprije trebao poeti razmišljati o najjednostavnijim stvarima, ali kako razlikovati jednostavne od kompliciranih stvari? Idućeg jutra, nakon što je vrijeme gužvi i najvećeg prometa prošlo, vlakom sam se odvezao do postaje Shinjuku. Odlučio sam izvjesno vrijeme stajati i promatrati lica ljudi koji tuda prolaze. Nisam znao hoće li to i čemu koristiti, ali bolje i to nego sjediti prekriženih ruku, pomislio sam. Ako je neumorno promatranje tuih lica bilo svojevrsno privikavanje na jednostavnost, ne e smetati ako pokušam. Uz malo sreće, možda uspijem otkriti što su to "jednostavne" stvari za mene.

Prvog dana sam proveo puna dva sata sjedeći na niskom zidu od opeka koji se stitavom dužinom pružao uz cvijeće na površinu na ulazu u postaju Shinjuku i pažljivo promatrao lica ljudi koji su onuda prolazili. Vladala je nevjerojatna gužva i ljudi su žurili.

Usred gužve i mahnite žurbe nisam mogao smireno promatrati lica i razmišljati. Da bi stvar bila još gora, poslije izvjesnog vremena prišao mi je besku nik i po eo me gnjaviti kojekakvim bedasto ama. Policajac je nekoliko puta prošao pokraj mene, sumnji avo me zagledaju i. Zato sam odustao od mjesta na ulazu u postaju podzemne željeznice i odlu io potražiti neku pogodniju poziciju s koje u mo i opuštenije prou avati lica ljudi.

Pothodnikom sam otišao na zapadni ulaz u postaju, i nakon što sam se izvjesno vrijeme tuda motao, uspio sam prona i malen, kamenom poplo en trg ispred golemog nebodera od elika i stakla. Pred zgradom je bila postavljena neka skulptura i uokolo elegantne klupe. Tu sam mogao sjediti do mile volje i promatrati prolaznike. Gužva je bila mnogo manja nego pred glavnim ulazom u postaju, a nije bilo ni besku nika s ploškama pi a koje su im virile iz džepova. itav dan sam proveo tamo, pojevši nekoliko krafni i popivši kavu u obližnjem restoranu Dunkin' Donuts. Ku i sam se vratio prije ve ernje gužve.

U po etku su moj pogled privla ili pro elavi muškarci, zahvaljuju i istraživanju koje sam proveo zajedno s May Kasaharom. I prije no što sam toga bio svjestan, moj pogled bi se zaustavio na elavoj glavi i ja bih tip elavosti svrstavao u kategoriju A, B ili C. Pomislio sam da sam trebao nazvati May Kasaharu i ponovno joj se pridružiti u tom poslu.

Nakon što je tako prošlo nekoliko dana, osjetio sam se dovoljno sposobnim da samo sjedim i promatram lica prolaznika ne razmišljaju i ni o emu drugome. Ve ina onih koji su tuda prolazili bijahu muškarci i žene koji su radili u obližnjem neboderu. Muškarci su imali bijele košulje i kravate i nosili aktovke, a ve ina žena cipele s visokim potpeticama. Ostali koji su tuda prolazili uglavnom su išli u restorane i du ane koji su se nalazili u tom neboderu. itave obitelji i manje grupe uspinjali su se dizalom na najviso iji kat, gdje se nalazio vidikovac. Ve ina tih ljudi nije žurila, neki su ak hodali krajnje opušteno. Ja sam ih sve promatrao bez ikakvog odre enog cilja ili svrhe. S vremena na vrijeme prošao bi netko tko bi iz ovog ili onog razloga privukao moju pozornost. Tada bih se usredoto io na njegovo ili njezino lice i pratio ga pogledom.

Nakon što bi jutarnja gužva prošla, svakog dana bih u deset sati otišao vlakom na postaju Shinjuku, sjedio na klupi na trgu gotovo nepokretno do etiri poslijepodne, i zurio u ljudska lica. Tek nakon tjedan dana uspio sam se priviknuti na lica bezbroj prolaznika i istodobno sasvim isprazniti glavu, kao da je u njoj zrakoprazan prostor. Nisam razgovarao s prolaznicima niti je itko od njih zapodjenuo razgovor sa mnom. Ni o emu nisam razmišljao niti sam išta osje ao. Povremeno sam imao dojam da sam postao dio kamene klupe.

Ipak, jednom mi se obratila mršava, dobro odjevena sredovje na žena. Na sebi je imala svijetloruži astu haljinu koja joj se savršeno pripijala uz tijelo, sun ane nao ale s okvirom od kornja evine i bijel šešir, a u ruci držala bijelu mrežastu torbu. Imala je lijepe noge i na njima nedvojbeno jako skupe, besprijevano bijele kožne sandale. Lice joj je uljepšavao debeo sloj šminke, koji joj je jako dobro pristajao. Iznebuha me pitala jesam li zapao u kakav problem. Uljudno sam joj odgovorio da nemam nikakvih osobitih problema. Rekla mi je da joj se u inilo da me na istom mjestu vidi ve nekoliko dana pa se pita što tu radim. Odgovorio sam joj da promatram ljudska lica. Potom me upitala inim li to s nekim posebnim razlogom, a ja sam joj odgovorio da nemam nikakav razlog.

Sjela je pokraj mene, iz torbe izvadila kutiju s cigaretama i malim zlatnim upalja em zapalila jednu Virginia Slims. I mene je ponudila cigaretom, ali sam odbio odmahnuvši glavom. Zatim je skinula sun ane nao ale i bez ikakva objašnjenja mi se zagledala u lice. To nije, zagledala se u biljeg na mom desnom obrazu. Zauzvrat, ja sam se njoj zagledao u o i, ali u njima nisam uspio pro itati nikakvu emociju. Vidio sam jedino dvije crne zjenice koje su o ito sasvim normalno funkcionirale. Imala je malen, pomalo oštar nos. Usne su joj bile tanke, ruž na njima nanesen s velikom pažnjom. Bilo je jako teško odrediti koliko joj je godina, ali mogao sam naslutiti da joj je oko etrdeset i pet. Na prvi pogled u inilo mi se da je mla a, ali kad sam je malo pažljivije pogledao, oko o iju i vrata ugledao sam bore koje se javljaju s godinama.

"Imate li novca?" upitala je.

Sasvim me zatekla svojim pitanjem. "Kako to mislite, imam li novca?"

"Jednostavno vas pitam imate li novca? Jeste li švorc?"

"Ne. Zasad nemam problema s novcem", odgovorio sam joj.

Blago je iskrivila usne, kao da razmišlja o onome što sam joj odgovorio, i nastavila me pozorno gledati. Zatim je kimnula glavom. Poslije nekoliko trenutaka stavila je sun ane nao ale, odbacila dopola popušenu cigaretu na zemlju, graciozno ustala s klupe i otišla uop e se ne pozdravivši sa mnom niti pogledavši u mojem smjeru. Zapanjen, promatrao sam kako nestaje u gomili. Možda je bila aknuta, ali njezina njegovanost i vanjština govorili su suprotno. Ustao sam i zgazio cigaretu koju je odbacila i potom se polako osvrnuo oko sebe. Koliko sam mogao primijetiti, okruživao me stvarni svijet. Ljudi su bili u pokretu i svatko je išao svojim putem. Nikoga od njih nisam poznavao, a ni oni mene. Duboko sam udahnuo i vratio se promatranju lica ne razmišljaju i ni o emu.

Ukupno sam tako sjedio jedanaest dana uzastopno. Svakog dana bih svratio na krafne i kavu i nisam se bavio ni im drugim osim promatranjem lica prolaznika. Osim besmislenog kratkog razgovora s dobro odjevenom ženom koja mi je prišla, svih jedanaest dana nisam progovorio ni jednu jedinu rije s bilo kime. Nisam se bavio ni im drugim i ništa drugo nije mi se dogodilo. Nakon tih jedanaest ispraznih dana jednostavno nisam mogao do i do bilo kakvog suvislog zaključka. I dalje sam lutao zamršenim labirintom i bio nesposoban riješiti makar i najmanji problem.

Jedanaestog dana navečer, me utim, zbilo se nešto vrlo udno. Bila je nedjelja i ja sam ostao promatrati lica mnogo dulje no obično. Ljudi koji su nedjeljom dolazili na postaju Shinjuku razlikovali su se od onih koje sam vidio tijekom radnog tjedna. Osim toga, nedjeljom nije bilo nepodnošljivih gužvi u vrijeme najvećeg prometa. Jednog trena obratio sam pozornost na mladog muškarca s crnom kutijom za gitaru. Bio je prosječne visine. Na oči imao je imao naočale s crnim plastičnim okvirima, kosa mu je padala do ramena. Na sebi je imao traperice i plavu kaubojsku jaknu, na nogama iznošene bijele tenisice. Prošao je pokraj mene gledajući i ravno naprijed, zadubljen u misli. Vidim sam ga ugledao znao sam da ga odnekle poznajem. Srce mi je počelo lupati. Ja poznajem tog tipa, pomislio sam, negdje sam ga već vidio, ali trebalo mi je nekoliko sekunda dok sam se sjetio odakle ga poznajem. Bio je to pjevač kojeg sam vidio one noći u lokalima u Sapporu. Nije bilo ni najmanje dvojbe, to je bio on.

Skočio sam s klupe i požurio za njim. Budući da je koraćao opušteno, nije mi bilo teško sustići. Bio sam otprilike desetak koraka za njim i prilagodio svoj hod njegovom. Razmišljao sam kako da mu priđem. Mogao bih mu reći nešto kao: "Prije tri godine pjevah ste u Sapporu, sje li se? I ja sam bio u publici." "Oh, doista?" on bi uzvratio. "Baš mi je drago." A što poslije? Da mu kažem: "Znate, moja je žena tog istog dana bila na pobaćaju. A nedavno me ostavila. Spava s drugim muškarcem." Zar da mu se tako obratim? Odlučio sam ga pratiti i vidjeti što će se dogoditi. Možda će mi u hodu pasti na pamet kakva spasonosna ideja.

Išao je u smjeru suprotnom od postaje. Prošao je pokraj niza nebodera, presjekao odvojak za autocestu Ome i zaputio se prema četvrti Yoyogi. Činilo se da je obuzet razmišljanjem. Očito je dobro poznavao taj dio grada jer ni jednom nije zastao ili se oklijevaju i osvrnuo. Nastavio je hodati istim ritmom gledajući i ravno naprijed. Slijedio sam ga razmišljajući i o tom danu kad je Kumiko otišla na pobaćaj. Sapporo po etkom ožujka. Zemlja je bila tvrda i zalećena, i povremeno bi počele padati pahulje snijega. Imao sam osjećaj da ponovno živim taj dan i udišem hladan zrak. Mogao sam si do arati paru kako izlazi iz usta drugih ljudi.

Tada su se stvari počele iznenada mijenjati, pomislio sam. Tako je, nepobitno tada. To je bila prekretnica. Od tog trenutka stvari u mojem životu krenule su drugim smjerom i počele se sve brže mijenjati. Odjednom sam shvatio da je taj pobaćaj bio od iznimne važnosti za nas oboje. No, ja tada toga uopće nisam bio svjestan. Bio sam odveć zbunjen samim pobaćajem, a o čemu je mnogo veći problem bio u nećemu drugom.

"Morala sam to učiniti", rekla mi je. "Za oboje je to najbolje rješenje. Ima još nešto što ti želim reći, ali sada nisam u stanju. Zna mi se dogoditi da ne znam što je istina a što nije, zato ti to još uvijek ne znam objasniti."

Kumiko tada nije bila sigurna je li riječ o nećemu stvarnom ili ne. A to nešto, bez imalo dvojbe, bilo je puno više povezano s trudnoćom nego s pobaćajem. Vjerojatno je imalo neke

veze sa za e em i zametkom? Što li je to moglo biti? Što li je prouzročilo takvu zbrku u njezinoj glavi? Je li imala spolne odnose s nekim drugim muškarcem pa zato nije željela roditi njegovo dijete? Ne, o tome nema govora. Ona sama mi je rekla da se ne radi o tome. To je bilo moje dijete, nema ni najmanje dvojbe. Ali, ipak je postojalo *nešto* što mi nije mogla reći. I to *nešto* bilo je nerazmrsivo povezano s njezinom odlukom da me ostavi. Sve je pošlo od toga.

Ali kakva je tajna bila u pitanju, nisam mogao ni zamisliti. Ja sam taj koji je ostavljen i sada sam tapkao u tami. Jedino što sam sa sigurnošću znao, bila je činjenica da mi se Kumiko neće vratiti sve dok ne uspijem odgonetnuti tu tajnu. Počeo sam osjećati kako malo-pomalo u meni raste gnjev. Taj gnjev je bio usmjeren prema onome što ja i dalje nisam uspijevaao sagledati. Uspravio sam se, duboko udahnuo i pokušao se smiriti. No moja se ljutnja, nijema poput vode, uspjela probiti u svaki dio mojeg tijela. Bila je to ljutnja koja je prerasla u jezivu tugu. Nisam je se mogao osloboditi ni na koji način.

Uvijek je nastavio koračati istim ritmom. Prešao je preko tramvajskih tračnica linije Odakyu, prošao pokraj niza trgovina, ispod dveri obližnjeg hrama i nastavio labirintom okolnih ulica. Slijedio sam ga na određenoj udaljenosti kako ne bi primijetio da ga pratim. Bilo je očit da me nije primijetio. Nešto nije u redu s tim uvijekom, pomislio sam. Ni jednom se nije osvrnuo ili skrenuo pogled prema izlogu trgovine. Činilo se da je sasvim zaokupljen razmišljanjem. Ili, možda, nije ni o čemu razmišljao?

Ubrzo je zašao u mirnu četvrt gotovo pustih ulica u kojima su se s obje strane nizale obiteljske dvokatnice od drveta. Ulica kojom je išao bila je jako uska i vijugava, a oronule kuće oslanjale su se jedna o drugu. Za ulicu, nigdje nije bilo ni žive duše. Više od polovice kuća bilo je prazno, nenastanjeno. Na ulaznim vratima praznih kuća avlimama su bila pribijena rješenja o rušenju i novom urbanističkom planu. Tu i tamo, poput zuba koji nedostaje u eljusti, vidjela su se vešta prazna zemljišta ispunjena korovom i okružena lancima i žičanom ogradom. Vjerojatno je postojao urbanistički plan da se ubrzo cijela četvrt sruši i u njoj izgrade neboderi. Lonci s cvijećem ispunjali su maleni prostor pred ulazom u jednu od rijetkih kuća koja je još uvijek bila nastanjena. Tricikl je bio oslonjen o prozor, a jedan ručnik i dječji kostim za kupanje sušili su se na prozoru na prvom katu. Mačke su ležale uokolo i ravnodušno me promatrale. Bez obzira na to što još uvijek nije bila prava noć, nigdje nije bilo ljudi. Nisam se mogao sjetiti naziva četvrti u kojoj sam se nalazio, ni odrediti gdje je sjever a gdje jug.

Nagao sam da se nalazim u trokutu između četvrti Yoyogi, Sendagaya i Harajuku, ali nisam bio siguran.

U svakom slučaju, to je bio gotovo zaboravljen dio grada. Vjerojatno su ga mnogi izbjegavali zbog uskih ulica kojima su automobili jedva mogli proći, i to samo u jednom smjeru. Veliki građevinski poduzetnici još nisu stigli dotle. Zakoračivši u tu četvrt, imao sam osjećaj da se vrijeme vratilo kojih dvadeset ili trideset godina unatrag. Odjednom sam shvatio da je buka prometa posve nestala. Nose i kutiju s gitarom, uvijek se probijao pravim labirintom ulica dok nije stigao do jedne drvene kuće. Otvorio je ulazna vrata, ušao unutra i zatvorio ih za sobom. Koliko sam mogao razaznati, nije ih zaključao.

Ostao sam stajati neko vrijeme. Kazaljke na mojem satu pokazivale su osamnaest sati i dvadeset minuta. Naslonio sam se na žičanu ogradu kojom je bilo ograđeno prazno građevinsko zemljište i promatrao zgradu u koju je uvijek ušao. Bila je to tipična drvena kuća podijeljena na nekoliko manjih stanova. Pogled na ulaz i raspored prozora to je jasno pokazivao. Dok sam bio student, i ja sam živio u sličnoj kući. U predvorju se nalazila velika polica za odlaganje cipela, zajednički nužnik i čajna kuhinja, i jedino su studenti ili radnici živjeli u njima kao samci.

Nisam imao dojam da u kući u koju sam gledao itko živi. Nisam čuo ni najtiši zvuk, sve je mirovalo. Na vratima nije bilo nijedne pločice s prezimenom. Vjerojatno su nedavno uklonjene, jer se na mjestima na kojima su neke bile pribijene uočavala bjelina. Unatoč popodnevnoj vrućini svi su prozori na toj kući bili vrsto zatvoreni a zastori navučeni.

I ta je kuća kao i itavo susjedstvo vjerojatno bila predviđena za skorašnje rušenje i u njoj više nitko nije živio. Ako je to bilo to no, što je uvijek s kutijom za gitaru radio unutra? Otkivao sam da u, nakon što je ušao unutra, vidjeti kako otvara prozor, ali ništa se nije dogodilo.

Nisam mogao zauvijek ostati na pustoj ulici. Otišao sam do ulaznih vrata i pokušao ih otvoriti. Imao sam pravo, nisu bila zaključana i lako sam ih otvorio. Zastao sam, pokušavajući se priviknuti na mrak koji je vladao predsočljem. Svi su prozori bili zatvoreni pa je zrak unutra bio vrući i zagušljiv. Vonj plijesni podsjetio me na zrak na dnu bunara. Pazusi su mi bili posve mokri od znoja. Iza ušiju mi je curio znoj. Nakon nekoliko trenutaka oklijevanja ušao sam unutra i tiho zatvorio vrata za sobom. Imao sam namjeru provjeriti pločice s prezimenima na poštanskim sanducima i ima ili na polici za odlaganje cipela, kako bih se uvjerio živi li tu još tko, ali prije no što sam to stigao uiniti, osjetio sam nečiju prisutnost u svojoj blizini. Netko me je u tišini promatrao.

Zdesna od ulaza nalazila se visoka policica za odlaganje cipela ili nešto tome nalik, i netko je stajao iza toga. Suspregnuo sam dah i zagledao se u zagušljivi mrak. Bio je to mladi s kutijom za gitaru. On je ušao unutra, sakrio se iza te police za odlaganje cipela i mene čekao. Koga drugoga? Srce mi je počelo mahnjito udarati. Što li je radio tu? Mene čekao?

"Dobar vam dan, vi tamo," jedva sam izustio, "nadao sam se da u... "

Još nisam bio ni izgovorio što sam želio, kad me nešto mlatnulo po ramenu. I to jako. Nije mi bilo jasno što se događalo. Jedino što sam u tom trenu osjećao bila je tjelesna bol, gotovo zasljepljujuće jaka bol. Bio sam zbunjen. Ali, već idući trenutak sam shvatio što se zbiva. Uvijek je iskočio iza police za odlaganje cipela i udario me bejzbolskom palicom. Dok sam stajao, sasvim zbunjen, ponovno je zamahnuo i svom snagom me udario. Pokušao sam izbjeći njegov udarac, ali već je bilo kasno. Ovaj put udario me u lijevu ruku. Za čas sam izgubio svaki osjećaj u toj ruci. Nisam osjećao bol, baš ništa. Kao da je itava ruka otpala u mrak.

I prije no što sam toga postao svjestan, gotovo refleksno sam nasrnuo na njega. Nikada se nisam aktivno bavio borilačkim vještinama, ali jedan moj prijatelj iz gimnazije, koji je već tada imao nekoliko *dama* u karateu, pokazao mi je nekoliko osnovnih pokreta. Iz tjedna u tjedan tjerao me da ponavljam određene udarce. Što snažnije, izravnije i preciznije. To je najbolji način obrane za slučaj da te iznenada netko napadne, uvjeravao me. Imao je pravo. Obuzet udarcima bejzbolskom palicom, uvijek nije ni pomislio da bih mu mogao uzvratiti i udariti ga. Nisam imao pojma kamo sam usmjerio udarac, koji uopće nije bio snažan, ali on se toliko iznenadio, da je ostao bez daha. Prestao me udarati bejzbolskom palicom, i kao da je sudac označio kraj utakmice, zurio je u mene praznim pogledom. Žele i iskoristiti njegovu zbunjenost, zamahnuo sam snažnije i preciznije i udario ga u prepone. Kad se počeo previjati od boli, uspio sam mu istrgnuti bejzbolsku palicu iz ruku. Potom sam ga svom snagom mlatnuo po rebrima. Pokušao me povući i za nogu, pa sam ga ponovno mlatnuo. I još jednom, na isto mjesto. Potom sam ga iz sve snage udario u kuk. Jauknuo je i pao na pod.

Najprije sam ga udario iz pukog straha, ne bih li ga nekako spriječio da me nastavi udarati. Ali kad je pao na pod, moj strah je prešao u srdžbu. Bila je to ona ista nijema ljutnja koju sam osjećao u svom tijelu dok sam koračao za njim i razmišljao o Kumiko. Odjednom oslobođena, moja srdžba se nekontrolirano pretvorila u nešto slično neizrecivoj mržnji. Ponovno sam ga palicom udario u kuk. Jauknuo je. Rame i lijeva ruka u koje me malo prije udario palicom počeli su me boljeti. Bol je još više povećala moju ljutnju. Lice mu je bilo izobličeno od boli, ali pokušavao se podignuti s poda. Desna ruka me jako boljela, pa sam odbacio palicu i počeo ga udarati desnicom. Neprestano sam ga udario. Udario sam ga sve dok mi od siline udaraca prsti na desnoj ruci nisu obamrli. Imao sam ga namjeru udarati sve dok ne izgubi svijest. Zgrabio sam ga za glavu i njome udario o drveni pod. Nikad u cijelom životu nisam sudjelovao u tučnjavi. Nikad nisam udario drugu osobu iz sve snage, no sada se jednostavno nisam mogao zaustaviti. Pamet mi je nalagala da prestanem, već sam ga bio dovoljno izudarao. Svaki daljnji udarac bio je nepotreban. Nije se više mogao osovititi na noge. Ali nisam mogao prestati. Bilo mi je sasvim jasno da sam se raspolutio u dvije osobe. Jedan

dio mene nikako nije mogao zaustaviti drugi dio mene. itavim tijelom me podilazila ledena jeza.

Tada sam shvatio da mi se ovjek smije. ak i dok sam ga udarao, ovjek mi se smijao. Što sam ga ja e udarao, on mi se sve više smijao dok se naposljetku nije po eo grohotom smijati iako mu je iz usta i nosa curila krv. Ovaj mora biti lud, pomislio sam i prestao ga udarati.

Osvrnuo sam se i ugledao crnu kutiju za gitaru oslonjenu s druge strane police za odlaganje cipela. ovjek je ležao, i dalje mi se smiju i. Otišao sam do kutije za gitaru, spustio je na pod, otvorio zatvara e i podignuo poklopac. Unutra nije bilo ni ega, ni gitare ni svije e. Kutija je bila sasvim prazna. ovjek me gledao, smiju i se i kašlju i krv i pljuva ku. Jedva sam disao. Odjednom je vru , vlažan zrak u zgradi postao nepodnošljiv. Vonj plijesni, mojeg vlastitog znoja, njegove krvi i pljuva ke pomiješan s osje ajima ljutnje i mržnje, sve je odjednom postalo nepodnošljivo. Otvorio sam vrata i izišao van. Kao i prije, nigdje nisam vidio ni najmanji trag života. Samo je jedna sme a ma ka polako prelazila preko praznog zemljišta, o ito mi ne pridaju i nikakvu pažnju.

Želio sam nestati odatle prije no što me itko vidi. Nisam bio siguran kojim smjerom trebam krenuti, ali sam po eo žustro kora ati i ubrzo uspio prona i autobusnu postaju za Shinjuku. Pokušao sam se smiriti i normalno disati prije no što autobus stigne, ali nisam uspio. Neprekidno sam si ponavljao: jedino sam se trudio promatrati ljudska lica. Jednostavno sam mirno sjedio i promatrao lica prolaznika kao što mi je ujak savjetovao. Želio sam razjasniti pojedine probleme iz vlastitog života, ništa više. Kad sam ušao u autobus, putnici su se po eli okretati prema meni. Gledali su me zapanjenim pogledima, a potom skrenuli poglede od mene. Pretpostavljao sam da je to zbog biljega na desnom obrazu. Prošlo je prili no vremena prije no što sam shvatio da je moja bijela košulja poprskana krvlju onog ovjeka, i da bejzbolsku palicu i dalje držim u ruci. Uop e nisam bio svjestan da je i dalje držim u ruci.

Naposljetku sam bejzbolsku palicu odnio k sebi ku i i sakrio je u kuhinjski ormari .

Te no i ostao sam budan sve do zore. Mjesta na ramenu i lijevoj ruci gdje me ovjek udario bejzbolskom palicom natekla su i jezivo me boljela. U desnoj šaci sam i dalje imao onaj tupi osje aj da udaram u tu e meso. Jednog trenu sam shvatio da bih ga i dalje želio udarati. Pokušao sam se opustiti, ali ruka me nije slušala. Znao sam da u, ako zaspim, sanjati jezive snove. Pokušavaju i se smiriti, sjeo sam za kuhinjski stol i polako pio viski koji je preostao od posjeta mojeg ujaka i slušao glazbu s kasetofona. Želio sam razgovarati s nekim. Prenio sam telefon na stol i satima ga gledao. Neka me netko nazove, molim lijepo, bilo tko, ak i ona tajanstvena žena koja voli pri ati o seksu preko telefona, bilo mi je svejedno. Samo neka me nazove ljudsko bi e. Može mi govoriti što želi, najprljavije i najružnije stvari, bilo mi je svejedno. Jedino sam želio da netko razgovara sa mnom.

Ali, telefon nije zazvonio. Ispio sam sve što je još bilo preostalo u boci i kad je vani po elo svitati, uvukao se u krevet i zaspao. Samo da ništa ne sanjam, samo da prespavam, samo danas, molio sam se.

Naravno, usnuo sam san. Kao što je i bilo za o ekivati, san je bio užasan. U njemu se pojavio ovjek s kutijom za gitaru. I u snu se ponovilo sve isto kao i na javi. Slijedio sam ga, otvorio ulazna vrata na zgradi, osjetio kako me udario bejzbolskom palicom i po eo mu uzvra ati udarce, ali poslije toga je san krenuo drugim smjerom. Kad sam ga prestao udarati i ustao, ovjek je, krvare i i mahnito se smiju i kao što se dogodilo u zbilji, iz džepa izvadio nož. Oštrica noža zasjala je od ono malo svjetlosti što je prodiralo kroz zastore, bjeli astim odsjajem koji je podsje ao na boju kostiju. Ali, ovjek nije upotrijebio nož da bi me napao. Umjesto toga, sa sebe je svukao svu odje u i po eo guliti vlastitu kožu kao da guli jabuku. Lako mu je išlo i sve vrijeme grohotom se smijao. Krv je šikljala iz njega, tvore i gustu, gotovo crnu lokvu na podu. Desnom rukom gulio je kožu s lijevog ramena i potom krvavom, do kože oguljenom lijevom rukom gulio kožu s desne ruke. Najzad se pretvorio u krvavu hrpu mesa, ali ak i tada se nastavio smijati kroz crnu rupu otvorenih usta. U toj jezivoj masi

krvavog mesa jedino su još odudarale bijele o ne jabu ice. Ubrzo, kao odgovor na neprirodnu ja inu njegovog smijeha, oguljena koža po ela je puzati podom prema meni. Pokušao sam joj pobje i, ali nisam mogao pomaknuti noge. Koža je dohvatila moja stopala i po ela se uspinjati uz moje noge. Puzala je preko moje vlastite kože, krvlju natopljena koža sve više se stapala s mojom kožom tvore i jedinstven kožni oklop. Teški zadah krvi svuda se širio. Ubrzo su moje noge, itavo moje tijelo i lice bili sasvim prekriveni tankim slojem ovjekove kože. Moje o i više nisu mogle gledati taj prizor i ovjekov smijeh nestao je u šupljini mraka. Tog trenu sam se probudio.

Zbunjenost i strah su me sasvim obuzeli. Izvjesno vrijeme bio sam nesvjestan vlastitog postojanja. Prsti su mi se tresli, no istodobno sam znao da sam došao do izvjesnog zaključka.

Nisam mogao, nisam smio pobje i. Ni na Kretu ni bilo kamo. Kamo god pobjegao, taj osjećaj vje no e me pratiti.

18

Pismo s otoka Krete

Jedna stvar nestala s ruba svijeta

Dobre vijesti priop avaju se tihim glasom

Mozgao sam i mozgao i na kraju nisam otputovao na Kretu. Djevojka koja se neko tako zvala došla me posjetiti tjedan dana prije putovanja. Sa sobom je donijela veliku vreću kojekakvih namirnica i po ela ih pripremati. Za vrijeme jela jedva smo progovorili koju rije . Nakon večere i pranja posu a kazao sam joj da zbog odre enih razloga ne mogu po i na put zajedno s njom. Nije izgledala jako iznena ena tom viješ u. Štoviše, primila ju je kao da je nešto takvo i o ekivala.

"Baš šteta, bilo bi lijepo da smo zajedno otputovali", rekla je, vrhovima prstiju poigravaju i se uperkom kose. "Svejedno, otputovat u sama. Nemoj se osjećati nelagodno zbog toga."

"Jesi li završila s pripremama za putovanje?"

"Sve najvažnije sam već obavila. Rezervirala sam avionsku kartu, sredila putovnicu, nabavila putni ke ekove, pripremila jedan kovčeg... neću nositi puno stvari."

"Kako je vijest o putovanju prihvatila tvoja sestra?"

"Jako smo vezane jedna za drugu i svaka razdvojenost teško nam pada. Naši osjećaji su uzajamni. No, Malta je sposobna i inteligentna osoba, savršeno dobro razumije kad je nešto za moje dobro", rekla je, gledaju i me i blago se osmjehuju i. "Došao si do zaključka da je za tebe najpametnije da ostaneš i samuješ, nije li tako?"

"Baš tako", odgovorio sam i ustao pristaviti vodu za kavu. "Odjednom sam shvatio da iz svega toga ne mogu pobje i ma koliko daleko otputovao. Postoje stvari kojih se ovjek ne može osloboditi ma koliko se udaljio od njih. Tebi e boravak na Kreti koristiti. Moraš pokopati svoju prošlost, na razne načine, i po etiti sasvim nov život. Sa mnogim stvarima stojim sasvim drugačije."

"Misliš na Kumiko?"

"Samo dijelom."

"Imaš namjeru ostati ovdje i čekati da ti se vrati?"

Oslonivši se o sudoper, rekao sam da voda provri. Učinilo mi se da je potrajalo itavu vječnost.

"Da ti iskreno odgovorim, ni sam ne znam što mi je najpametnije uiniti. Nemam ni najmanju indiciju, baš ništa. Jedina stvar koju sam shvatio, jest da se moram trgnuti. Sjediti prekriženih ruku i čekati da se Kumiko vrati ne može me nikamo odvesti. Ako je želim pronaći, prije svega moram rasvijetliti nekoliko nepoznanica."

"Ali još uvijek ne znaš kako bi započeo, ako sam te dobro shvatila." Kimnuo sam glavom.

"Osjećam kako u meni, malo-pomalo, određena stvar dobiva oblik. Mnoge činjenice još uvijek su mi nejasne, ali su naizvještane i povezane. No, sasvim mi je jasno da ih ne mogu baš sve rasvijetliti i povezati. Mogu jedino čekati da mi određeni događaji s vremenom postanu malo jasniji."

Nekadašnja Kreta stavila je ruke na stol i kratko se zamislila nad onim što sam kazao.

"Moram te upozoriti da čekanje nije nimalo laka stvar", kazala je.

"Mogu misliti", odgovorio sam. "Vjerojatno je mnogo teže no što mi se sada čini. Riječ je o tome da želim ostati ovdje, sasvim sam, sa svim neriješenim problemima, i čekati na određeni ishod za koji uopće ne znam hoće li se ikad pojaviti. Da mogu, znaš što bih jako volio? Zaboraviti na sve i oti zajedno s tobom na Kretu. Zaboraviti na svaku stvar iz prošlosti i započeti novi život. Čak sam kupio putnu torbu i dao napraviti nove fotografije za putovnicu. Odabrao sam i stvari koje sam želio ponijeti. Uistinu sam želio napustiti Japan, ali se nisam uspio osloboditi predosjećaja ili slutnje da je ono što tražim upravo ovdje. Kad sam ti kazao da ih ne mogu pobjeći, mislio sam upravo na to."

Kimnula je glavom ne kazavši ništa.

"Na prvi pogled sve ovo što ti govorim može se uiniti jako banalno. Moja žena je pronašla ljubavnika i ostavila me. Sada želi razvod. Kao što je kazao Noboru Wataya, to su svakodnevni događaji. Vjerojatno bih trebao prestati razbijati glavu kojekakvim nepotrebnim stvarima. Može biti da je upravo najpametnije rješenje da zajedno s tobom otputujem na Kretu, zaboravim na prošlost i stvorim si novi život. Ipak, u zbilji ta priča nije toliko jednostavna kao što u prvi mah izgleda. Toga sam i te kako svjestan. I ti si toga itekako svjesna, ako ne griješim. Toga je također svjesna Malta. Možda je toga svjestan i Noboru Wataya. U svemu tome krije se nešto što mi je nepoznato. Naizvještane i, čak i ako je krajnji rezultat za mene negativan, želim to otkriti."

Skuhao sam kavu, isključio plin, vratio se za stol i zagledao se nekadašnjoj Kreti ravno u oči.

"Ako je ikako moguće, želio bih da mi se Kumiko vrati. Makar je vlastitim rukama morao vratiti u moj svijet. Inače u sebi dalje osjećati izgubljeno kao što se sada osjećam. To je nešto čega sam malo-pomalo postao svjestan. Premda mi je mnogo toga još uvijek nejasno."

Zagledala se u svoje ruke koje je držala ispružene na stolu, potom je napučila usne, koje nisu bile namazane i usmjerila pogled prema meni.

"Upravo zbog toga sam te željela povesti na Kretu."

"Kako bi me spriječila da to učinim?"

Jedva primjetno kimnula je glavom.

"Zbog kojeg razloga me želiš spriječiti da to učinim?"

"Jer je rizik odvelik", odgovorila je jedva ujnim glasom. "Zato što je mjesto o kojem se radi jako opasno. Još uvijek ima vremena da se predomisliš, dovoljno je da kreneš na put zajedno sa mnom. Ondje ćemo biti na sigurnom."

Smušeno gledaju u njezino lice, koje mi je izgledalo sasvim novo bez sjenila za oči i umjetnih trepavica, na trenutak sam imao dojam da ne znam gdje se nalazim. Bez i najmanjeg znaka upozorenja gusta magla se proširila mojom svijetlošću. Gubio sam svijest. Gdje se to nalazim i što se događa, upitao sam se. Tko je ta žena preda mnom? Ali vešljedegetrena sam se pribrao i shvatio da sjedim za kuhinjskim stolom. Obrisao sam znoj. Obuzela me lagana vrtoglavica.

"Je li ti dobro?" upitala me zabrinutim tonom.

"Nije mi ništa, dobro sam", odgovorio sam.

"Kazat u ti jednu stvar. Ne znam hoće li jednog dana uspjeti vratiti Kumiko. Čak i ako

pretpostavimo da eš u tome uspjeti, nitko ti ne može jamčiti da će te vas dvoje prona i nekadašnju sreću. Nije valjda da vjeruješ da će sve opet biti onako kako je prije bilo? Jesi li uopće razmišljao o tome?"

Isprepleo sam prste obje ruke i ponovno ih rastavio. Vladala je potpuna tišina. Uspio sam se pribitati.

"Jesam, i o tome sam razmišljao. Kako bilo, šteta je već učinjena, i vjerojatno nema povratka, ako sam u stanju pravilno prosuditi. Vjerojatnost da je za sve prekasno jako je velika. Ali, kao što i sama znaš, postoje neke stvari koje ne funkcioniraju prema zakonima vjerojatnoće."

Ispružila je ruke i dohvatila moje.

"Ako si o svemu dobro promislio i pored svega i dalje želiš ostati, onda vjerojatno i trebaš ostati. To je odluka koju samo ti možeš donijeti. Strašno mi je žao što ne možeš krenuti na putovanje zajedno sa mnom, ali jako dobro razumijem ono što osjećaš. Bojim se da ne možeš doživjeti još mnogo toga ružnog, ali nemoj me zaboraviti. Važi? Što god da ti se dogodi, sjećaj me se. Kao što i ja tebe sjećam."

"Naravno da te nikad neću zaboraviti."

Prstima je stisnula usne i dugo o tome razmišljala.

"Mogu li ti kazati jednu stvar?" rekla je smirenim glasom. "Kao što i sama znaš, ovaj svijet je jako nasilan i vješto na krv. Ako netko uvijek nije iznimno otporan, ne može preživjeti. Jako je važno neprestano oslušivati kako ti ni najmanji šum ne bi promaknuo. Dobre vijesti obično se priopćavaju tihim glasom. Upamti to, molim te."

Kimnuo sam glavom.

"Nadam se da ćeš uspjeti pronaći svoje opruge, Ptice Navijačice" rekla mi je djevojka koja se nekada zvala Kreta Kano. "Zbogom."

Krajem kolovoza primio sam razglednicu s otoka Krete. Na poleću je bila zalijepljena grčka marka i vidio se pečat grčke pošte. Tko bi mi drugi mogao poslati tu dopisnicu nego sestra Malte Kano? Ipak, nigdje nisam vidio ime pošiljatelja. Još uvijek nije pronašla novo ime, pomislio sam. Ako netko nema ime, ne može pisati, barem ne drugima. Osim činjenice da se pošiljatelj razglednice nije potpisao, isto tako nije bila napisana ni jedna jedina riječ poruke, samo moje ime i prezime i adresa, ispisani plavom kemijskom olovkom, marka i poštanski pečat. Fotografija je predstavljala određeni dio obale i more. Na nekoj bijeloj pjesčanoj plaži okruženoj drugim zaljevima sunčala se djevojka bujnih grudi. More je bilo krasne azurne boje i na nebu se vidio bijeli oblak, koji je izgledao kao da je naslikan. Izgledao je toliko dojmljivo, da se činilo da se može hodati po njemu.

Činilo se da je bivša Kreta stigla na otok Kretu zdravo i dobro. Bilo mi je drago zbog nje. Ondje će sigurno pronaći i neko novo ime. A zajedno s imenom i svoje novo ja, kao i novi život. No, nije me zaboravila. To je zapravo bila poruka razglednice na kojoj mi ni jedna jedina riječ nije upućena.

Da bih potratio malo vremena, pokušao sam joj pisati odgovor. Naravno, nisam znao njenu adresu ni njeno novo ime. Ionako nisam imao namjeru poslati taj odgovor.

"Prošlo je jako puno vremena otkako nemam nikakvih vijesti od Malte, pa mi se čini da je i ona nestala iz mog života. Imam dojam da osoba za osobom nijemo nestaju s ruba svijeta u kojem živim. Svi idu u smjeru tog istog ruba koji negdje postoji, ali iznenada nestanu. Što se mene tiče, svaki dan mi je jednak pa više ne razlikujem danas od jučer. Ne čitam novine, ne gledam televiziju i gotovo uopće ne izlazim van. Svako malo odem na plivanje na obližnji bazen, ništa više. Novac naknada za nezaposlene koju sam primao prestala je stizati i sada trošim ono malo uštedevine, premda na svakodnevni život trošim jako malo (ali možda je i to mnogo u usporedbi s cijinama na Kreti). Zahvaljujući i manjoj svoti novca koju mi je ostavila majka, nekako uspijevam preživjeti. Biljeg na mojem obrazu nepromijenjen je, ali s vremenom mi sve manje smeta. Ako ga moram podnositi do kraja života, onda će

tako i biti. Može čak biti da ne mogu živjeti bez njega. Ni sam ne znam kako, ali došao sam do tog zaključka. U svakom slučaju, živim ovdje u tišini i pozorno osluškujem."

Svako malo pala bi mi na pamet noć koju sam proveo s Kretom Kano, ali te moje uspomene bile su strašno zbrkane. Nekoliko puta smo vodili ljubav, to je bila neporeciva istina. Ali nakon što je prošlo nekoliko tjedana, u mom sjećanju se pojavio određeni otpor. Nisam se više mogao to noć sjetiti njezinog tijela, čak ni na inačicu na koju smo vodili ljubav. Za razliku od one noći kad smo doista vodili ljubav, u mojem sjećanju je mnogo živopisnija bila uspomena na onaj nestvarni odnos u mojoj svijesti. Neprestano mi se pred očima vraćala njezina figura dok je bila na meni, odjevena u Kumikinu plavu haljinu, u sobi onog tajanstvenog hotela. Oko desnog zapešaka imala je dvije iste narukvice, koje su zveckale. Sjećao sam se erekcije. Penis mi je bio nestvarno velik i tvrd. Ona ga je dohvatila rukom i uvukla u sebe i potom se potpuno blago njuhala i izvoditi kružne pokrete. Mogao sam osjetiti rub Kumikine haljine kako me golica. Tko zna kada je Kreta ustupila mjesto onoj tajanstvenoj ženi koja mi je voljela telefonirati. Nakon Krete me ona zajahala. Prodro sam u njezinu vaginu, a ne u Kretinu. To sam mogao osjetiti prema drugom njezinoj toplini unutrašnjosti, prema promijenjenom osjećaju. Kao kad se uđe u neku drugu prostoriju. "Zaboravi na sve," šaptala mi je na uho, "kao da spavaš, kao da sanjaš, kao da se valjaš u toplom blatu." Nakon toga sam svršio.

Nedvojbeno, sve to imalo je određeno značenje. Upravo zbog toga je ta uspomena bila snažnija od one stvarne, i zadržala se tako živo u meni. Ali smisao mi je i dalje bio nejasan. Zatvorio sam oči i duboko uzdahnuo dok sam još jednom oživljavao te trenutke.

Po etkom studenoga nazvao me vlasnik istionice pokraj postaje. Kazao mi je da je odjeva gotova i da mogu doći po nju.

"Koja odjeva?" upitao sam ga zbunjeno. "Ne sjećam se da sam vam u posljednje vrijeme ništa donio."

"Može biti, ali ipak vas čekam. Molim vas, dođite je uzeti. Već je plaćeno za uslugu, samo je dođite preuzeti. Govorim s gospodinom Okadom, je li tako?"

Potvrdio sam mu da razgovara sa mnom. Čak je i broj telefona bio točan. Otišao sam do istionice i dalje uvjeren da je riječ o nekoj zabuni. Kao i obično, vlasnik je na velikom prijenosnom stereouređaju slušao kasetu lake glazbe i glazbu u košulju. U malenom svijetu istionice nije se dogodila ni najmanja promjena. Tu nije bilo ni uspona ni padova, ni napredovanja ni nazadovanja. Ovaj put vlasnik je slušao stari motiv Burta Bacharacha, *Do You Know the Way to San Jose*.

Kad sam ušao u istionicu, nekoliko trenutaka se zagledao u moje lice s izrazom zbunjenosti, ne odloživši glazbu. U prvi mah nisam shvatio razlog njegove zbunjenosti, ali ubrzo sam se sjetio da je to zbog biljega na mom obrazu. Ništa čudno. Tko ne bi bio zapanjen ugledavši golem biljeg na licu nekoga tko ga do prije neki dan nije imao?

"Dogodila mi se manja neugoda", reko mi.

"Mora biti da vam je bilo strašno", kazao je vlasnik s izrazom iskrenog žaljenja. Načeo se zagledao u glazbu koje je držao u ruci i potom ga spustio na dasku za glazbu, kao da je sva krivica bila u njemu. "Hoće li nestati, taj znak?"

"Valjda, tko bi to znao."

Vlasnik mi je donio jednu Kumikinu košulju i suknju spakirane u prozirnu plastičnu vrećicu. Bila je to odjeva koju sam dao Kreti. Upitao sam ga nije li tu odjeva u možda donijela djevojka kratke kose, evo, ovoliko kratke. Prstima sam mu pokazao dužinu od tri centimetra. Ne, ona koja je donijela tu odjevu imala je dugu kosu, sve dovde, kazao je, rukom pokazavši do ramena. Na sebi je imala smeđi kostim i plastični crveni šešir. Ona mu je platila i zamolila ga da me nazove nakon što odjeva bude očišćena. Zahvalio sam mu i vratio se kući s odjećom.

Ja sam tu odjevu bio darovao Kreti. Bila je to tražena cijena koju sam joj platio. Vratiti mi tu odjevu bilo je besmisleno, nisam znao što bih s njom. Nije mi bilo jasno zašto je Malta

toliko brinula da te stvari odnese u istionicu. Na kraju sam tu odje u spremio u ormar pokraj ostale Kumikine odje e.

Potom sam napisao pismo poru niku Mamiyi, pokušavši mu opisati i objasniti sve što mi se u posljednje vrijeme izdoga alo. Pisao sam mu kako se nadam da mu ne dosa ujem, jer nije palo na pamet kome bih drugome mogao pisati. Potom sam mu objasnio da se istog onog dana kad je došao k meni Kumiko nije vratila ku i. I da je ve mjesecima bila u vezi s drugim muškarcem. Da sam potom proveo gotovo tri puna dana na dnu bunara, razmišljaju i, i da sada živim sasvim sam u istoj ku i. I da je dar za uspomenu gospodina Honde bila prazna kutija.

Tjedan dana poslije dobio sam njegov odgovor. Baš udno, ali i on je otada esto mislio na mene, pisao je. "Imao sam dojam da sam s vama trebao ostati mnogo duže i još vam mnogo toga ispri ati. I to mnogo otvorenije. Jako mi je žao što to nisam u inio, ali tog dana iskrsnuo mi je sasvim nepredvi en posao zbog kojeg sam se prije no i morao vratiti u Hiroshimu. Zato me jako raduje što sam sada primio vaše pismo. Pitam se, nije li gospodin Honda zapravo potajno želio da se nas dvojica sretnemo. Imam razloga vjerovati da je mislio kako e i za vas i za mene biti dobro da se upoznamo. Vjerujem da je to bio pravi razlog zbog kojeg me poslao da vam isporu im njegov dar. To samo po sebi objašnjava zašto je dar bio obi na prazna kutija. Uspomena koju je želio ostaviti upravo se sastojala u tome da do em k vama ku i i upoznam vas.

Duboko sam tronut viješ u da ste se spustili u bunar. Dobro znate da bunari za mene imaju silno zna enje. Nakon jezivih iskustava koja sam doživio, bilo bi sasvim normalno da pri spomenu bunara po nem drhtati od straha, ali ni slu ajno nije tako. I dan-danas, im ugledam bunar, ja mu se odmah približim i ako je to mogu e, zavirim duboko u njega. Štoviše, ako u njemu nema vode, odmah osjetim želju da se spustim na dno. Vjerojatno se i dalje hranim željom da u ondje, na dnu bunara, sresti, doživjeti nešto emu sam se davno nadao. Naravno, ne mislim da bi se time moj život imalo promijenio. Sada sam odve star da bih se hranio takvim iluzijama. Ali ono što i dalje tražim, jest zna enje života koji sam davno izgubio. Jedino želim doznati zbog ega sam ga izgubio. Želim vidjeti taj razlog vlastitim o ima. Ne bi mi smetalo da još jednom izgubim mnogo više od onoga što sam ve jednom izgubio samo da mogu vidjeti taj razlog. Ne znam koliko mi je još od života ostalo, ali bih bio spreman platiti i tu cijenu.

Iskreno žalim što je vaša žena otišla od ku e. Nažalost, ja nisam prava osoba koja bi vam po tom pitanju mogla dati bilo kakav savjet, jer, kao što znate, ve godinama živim sam i nemam nikakav odnos prema ljubavi i obitelji. Zbog toga ne mogu o tome raspravljati. Ali, ako vi duboko u srcu osje ate želju da vam se žena vrati, mislim da je možda najpametnija stvar da ništa ne poduzimate nego strpljivo ekate da vam se vrati. To je moje mišljenje, premda ga ne znam podrobnije objasniti. Jako je teško živjeti u stanu u kojem više nema voljenih osoba, to je nešto što sam i sam iskusio. Nema ni ega strašnijeg i okrutnijeg od deprimiraju eg osje aja da ništa na ovom svijetu više ne želite.

Vjerojatno u se uskoro vratiti u Tokio pa se nadam da emo se vidjeti. Sada trenutno imam zdravstvenih problema s nogama pa zbog toga ne mogu putovati. Stojte mi dobro i vodite ra una o svom zdravlju."

Dugo nisam vidio May Kasaharu. Bio je kraj kolovoza kad je jednog dana došla k meni ku i. Kao i obi no, presko ila je zid koji dijeli dvorište od prolaza, prešla travnjak i pozvala me. Sjeli smo na verandu i po eli razgovarati.

"Znate li najnovije vijesti, gospodine Ptico Navijalico? Znate onu napuštenu ku u Miyawakijevih... ju er su je po eli rušiti", kazala je.

"Zna i li to da ju je netko kupio?"

"Ma... tko e to znati..."

Zajedno s May otišao sam niz prolaz i zaustavio se pokraj te kuće. Bila je istina. Upravo su u tijeku bili radovi na rušenju stave kuće. Šest radnika sa zaštitnim kacigama na glavama vadili su prozore i vrata i iznosili kojekakve predmete. Nekoliko trenutaka gledali smo kako rade. Činilo se da su naviknuti na takvu vrstu posla. Visoko na nebu sve više i broj oblaka navodio je na pomisao da se jesen bliži. Tko zna kakva je jesen na Kreti, pomislio sam. Tko zna jesu li tamošnji oblaci slični našima.

"Mislite li da će srušiti i bunar?" upitala je May Kasahara.

"Vjerojatno", odgovorio sam. "Ni čemu više ne služi. Nema razloga da ga ostave. Osim toga, predstavlja opasnost."

"Istina je, netko bi mogao upasti unutra", rekla je ona krajnje ozbiljnim glasom. Gledaju i joj preplanulo lice, jasno i živo sam se sjećao trenutka kad je u vrtu koji je peklo sunce jezikom liznula biljeg na mom obrazu.

"I na kraju niste otišli na Kretu?"

"Odlučio sam ostati ovdje i čekati."

"Čini mi se da ste mi jednom zgodom rekli da se Kumiko neće vratiti. Ili sam vas ja pogrešno razumjela?"

"To nema veze s time, to je nešto sasvim drugo."

May me pogledala u lice blago zažmirivši. Onaj ožiljak kraj oka činilo se još dublji.

"Zašto ste onda otišli u krevet s Kretom?"

"Zato što je bilo nužno."

"Ni to nema veze?"

"Baš tako."

May je uzdahnula.

"Zbogom, gospodine Ptico Navijalico. Do skorog viđenja."

"Zbogom", uzvratio sam.

"Znate, možda ću opet poći i u školu", rekla je nakon nekoliko trenutaka oklijevanja.

"Vratila ti se volja da opet ideš u školu?"

Blago je slegnula ramenima.

"Riječ je o sasvim drugoj školi. U onu u koju sam išla ne bih se ni mrtva vratila. U svakom slučaju, morat ću otići odavde. Zato vas neko vrijeme neću moći vidjeti."

Kimnuo sam glavom i iz džepa izvadio bombom s okusom limuna. May je pogledala oko sebe, potom stavila cigaretu između usana i zapalila je.

"Sviđa vam se odlaziti u krevet s raznim ženama?"

"To je sasvim druga tema razgovora."

"To ste mi već rekli."

"Aha", dodao sam, ne znajući što bih joj kazao.

"Nije važno. U svakom slučaju, ako sam se poželjela vratiti u školu, to mogu zahvaliti vama. Nakon što sam vas upoznala. Ozbiljno vam govorim. Ne šalim se."

"Kako to objašnjavaš?"

"Kako to objašnjavam...?" ponovila je May Kasahara. Pogledala me žmireći. "Možda sam se poželjela vratiti u jedan ozbiljniji svijet. Znate, Ptico Navijalico, s vama sam se ludo zabavila. Istinu vam govorim, ne zečam se. Hoću reći, vi ste krajnje ozbiljna osoba, ali ono što činite i kako se u stvarnosti ponašate, sasvim je suprotno... Vi jednostavno ne znate predvidjeti stvari. Zato s vama nije nikad dosadno. Jako ste mi mnogo pomogli, a toga uopće niste svjesni. Evo kako ja to tumačim. Ako se, kad sam bila u društvu s vama, nisam dosadivala, znači da mi tada ništa blesavo nije palo na pamet. Zbog toga mi je vaše društvo jako koristilo. Ipak, ponekad me živcirate."

"Zašto?"

"Kako da vam to objasnim...gledaju i vas, ponekad se ne mogu oteti dojmu da se svim silama borite zbog mene. Možda vam to čudno zvuči, ali od same pomisli na to sva se preznojim. Shvaćate li što vam govorim? Vi uvijek ostavljate dojam krajnje ravnodušnosti, uvijek ima osjećaj da, bez obzira na to što se može dogoditi, ne biste prstom mrknuli. Ali, zapravo ste sasvim drugačija osoba. Na svoj način se borite, do posljednjeg daha. Čak i ako drugi toga nisu svjesni. Da nije tako, zbog čega biste inače sišli na dno bunara? Govorim li

istinu ili ne? Ali, ako se batrgate i borite protiv ne znam čega, to nije radi mene nego jedino da bi vam se Kumiko vratila. Nema ni najmanjeg razloga da se ja zbog toga preznojavam. Toga sam savršeno svjesna, a ipak stalno imam dojam da se borite radi mene. Odnosno, dok se borite za Kumiko, istodobno se borite i za mnoge druge ljude. Upravo zbog toga se uvijek katkad može uiniti da ste šenuili. Znam da ne bih trebala tako razmišljati, ali kad neki put vidim da se tako ponašate, po nete me živcirati. Nažalost, meni se čini da ne postoji ni najmanja šansa da pobijedite. Ako bih se morala kladiti, oprostite što vam to govorim, kladila bih se da ćete izgubiti. Vi ste mi jako dragi, ali to ne zna i da trebam propasti zajedno s vama."

"Savršeno dobro razumijem što mi govoriš."

"Ne želim sudjelovati u vašem neuspjehu, i ne želim se zbog vas znojiti. Zbog toga se želim vratiti u stvarnost. Ali da vas nisam upoznala pred ovom napuštenom kućom, vjerojatno ne bih nikada razmišljala kao sada. Ne bi mi nikad palo na pamet da se vratim u školu. Vjerojatno bih i dalje uzaludno gubila vrijeme na kojekakve gluposti. U tom smislu vi ste mi bili od velike pomoći, gospodine Ptico Navijalico."

Kimnuo sam glavom. Već dugo me nitko nije hvalio.

Stisnuo sam joj ruku, nježnu, lijepo preplanulu malu ruku. Dotaknuvši je, opet sam se iznenadio koliko je bila i nježna. Ruka jedne djevojčice, pomislio sam.

"Zbogom, gospodine Ptico Navijalico", ponovila je. "A zašto niste otišli na Kretu? Zašto niste pobjegli odavde?"

"Zato što nemam izbora na koga bih se kladio."

May Kasahara povukla je ruku i zagledala se u moje lice kao da gleda u nešto krajnje zanimljivo.

"A sada vas pozdravljam, gospodine Ptico Navijalico. Kad-tad ćemo se ponovno sresti."

Tijekom idu ih desetak dana napuštena kuća srasnjena je sa zemljom i zemljište savršeno poravnano. Od same zgrade nije ostala ni jedna jedina sitnica, kao da nikad nije ni postojala. Bunar je bio ispunjen zemljom i njegov otvor srušen i poravnat. Vrt je preoran i potom poravnat s ostatkom zemljišta. Skulpturu kamene ptice nekamo su odnijeli. Vjerojatno su je morali slomiti kad su je uklanjali. Tim bolje za pticu, pomislio sam. Željanu ogradu koja je odvajala zemljište od prolaza zamijenila je visoka ograda od dasaka koja je prije bila pogled na unutrašnjost sada sasvim praznog i ravnog zemljišta.

Jednog poslijepodneva sredinom listopada plivao sam na obližnjem bazenu kad sam doživio određenu viziju. Ili, prije nego biti, svojevrsno otkriće. Na tom bazenu redovito su i tiho puštali glazbu kao pratnju ugošću. Taj put bila je riječ o starim pjesmama Franka Sinatre. Slušao sam ih jednim uhom, dok sam plivao gore-dolje dvadesetpetmetarskim bazenom.

Sasvim iznenada uinilo mi se da se nalazim u unutrašnjosti nekog golemog bunara. Plivao sam na dnu tog bunara, ne na bazenu iz kvarta. Voda u kojoj sam plivao bila je teška i vruća. Bio sam posve sam i zvuk bućanja vode oko mene odzvanjao je udnovatim, neuobičajenim šumovima. Prestao sam plivati i plutaju i opušteno, pogledom pretraživao unutrašnjost. Potom sam se okrenuo na leđa i gledao uvis. Zahvaljujući gusti vodi nisam se morao naprezati kako bih uspio držati glavu nad vodom. Unutra je vladala tmina i jedino se daleko uvis vidio savršeno okrugao dio neba. Za udo, uopće me nije bilo strah, osjećao sam se sasvim normalno plivajući na dnu bunara. Bilo mi je čudno što mnogo prije nisam postao svjestan toga gdje se nalazim.

Na okruglom dijelu neba svjetlucale su bezbrojne zvijezde kao da se čitav svemir raspao u milijune svjetlucavih iskri. Na tamnom nebu koje su tvorili raznoliki slojevi sjena, nijeme zvijezde širile su svoje zvjezdane snopove svjetlosti i mogao sam čuti hujanje vjetrova koji je puhao nad bunarom. Donosio je glas neke osobe koja je nekoga dozivala. Glas koji sam već negdje bio čuo i to prije mnogo vremena. Želio sam odgovoriti, ali iz mojih usta nije izišao ni

najslabiji zvuk, ili se možda moje rije i nisu mogle probiti ozračje svijeta u kojem sam se nalazio.

Bunar je bio nepojmljivo dubok. Gledaju i u otvor nad svojom glavom, odjednom su u mom su doživljaju visina i dubina zamijenile mjesta, i ja sam imao dojam da s vrha golemog dimnjaka gledam prema dnu. Prvi put poslije mnogo vremena, osjeao sam se sasvim spokojno. Opušteno sam mahao rukama i nogama po vodi i duboko disao. Negdje duboko iz mogeg tijela izbijala je određena toplina i osjeao sam veliku lakoću, kao da me netko odozdo gurao uvis.

Nakon nekog vremena, okružen potpunom tišinom, mogao sam vidjeti da je po elosvitati. Jedva vidljiva crta ljubi astoplave svjetlosti po elase širiti okruglim otvorom iznad mene, a potom je, malo-pomalo, po elamijenjati intenzitet i boju dok su zvijezde polakoblijedjele. Pojedine su se još neko vrijeme zadržale na nebu i bile vidljive pa su naposljetku i one nestale. Ja sam i dalje bezbrižno plutao na toj gustoj vodi i gledao u sunce. Nije me zaslijepilo. O i su mi bile zaštite ene od snažne i prodorne svjetlosti, kao da sam imao naočale za promatranje pomr i nesunca.

Nakon što je sunce suvereno zagospodarilo nebom nad otvorom bunara, u tom nevjerojatno visokom valjku došlo je do male ali iznimno važne promjene. Naas mi se uinilo da se osovina vremena u temelju zaljuljala i istog trenagromoglasno srušila. Ja sam suspregnuo dah i vrstozatvorio oči, pokušavajući i naslutiti što bi se sljedeće moglo dogoditi. Naposljetku se na desnom obrazu sunca pojavila crna mrlja oblika posve jednakog kao moj biljeg. Ta mala mrlja po elaje postupno zakrivati svjetlost sunca. Pomr i nesunca, pomislio sam, upravo se događaa pred mojim očima.

Ali, rije je bila o sasvim drugacijem fenomenu. Nakon što je prekrila polovicu sunca, crna mrlja prestala se širiti. Obris sunca nije bio onako lijep i oštar kao što je uglavnom slušaj pri pravoj pomr i nesunca. Radilo se o nekom fenomenu koji je u svemu podsjeao na pomr i nesunca, ali u biti to nije bio. Pa kako se onda mogao nazvati, definirati? Nisam se mogao sjetiti. Naprezao sam oči i pokušavajući i razabrati neko značenje u obliku mrlje, kao što se čini pri psihološkom testu, ali ta mrlja uopće nije imala određeni oblik. Što sam dulje i upornije zurio u tu mrlju, sve više sam gubio povjerenje u svoj vid i uopće u svoje postojanje. Nekoliko puta sam duboko udahnuo i nakon što sam rukom dotaknuo predio oko srca i osjetio da kuca, pomaknuo sam obje ruke i noge kako bih se uvjerio u svoje postojanje u gustoj vodi. Samo mirno, govorio sam si, upravo svjedočim fenomenu pomr i nesunca koji to nije, na dnu jednog bunara i istodobno u bazenu iz kvarta.

Zatvorio sam oči. Tako sam mogao čuti zvuk dalekih događaja. Ispostetka je taj zvuk bio tugaljiv, pa sam se pitao ne pričinjali mi se. Bili su to pomiješani zvukovi nekog razgovora koji je dopirao kroz debeli zid. Ubrzo su ti zvukovi postali mnogo jasniji, kao kad se dobro podesi valna dužina na radiju. "Dobre vijesti priopćavaju se tihim glasom", rekla je nekadašnja Kreta Kano. Pokušao sam se usredotočiti i razaznati riječi, no to nisu bile ljudske riječi. Bilo je to njištanje nekoliko konja. Nalazili su se negdje u tami. Uzbuđeni zbog nečega, prodorno su njištali i kopitima toptali po zemlji. Činilo se da mi žele prenijeti neku poruku, ali nisam ih razumio. Što li su konji radili na takvome mjestu? I što su mi željeli reći?

Nisam imao pojma. I dalje držeo i oči zatvorene, pokušao sam ih zamisliti. Ali uspijevaosam ih zamisliti jedino u konjušnici, kako leže na slami, s pjenu na gubicama, sopu i, bore i se za dah. Zbog nečega su jezivo patili.

Odjednom sam se sjetio priče o konjima koji ugibaju tijekom pomr i nesunca. I kako ugibaju upravo zbog pomr i nesunca. Tu sam priču bio pročitao u nekim novinama i prepričao je Kumiko. One večeri kad se kasno vratila kući, a ja večeru koju sam pripremao bacio u smeće. Konji su se zlopatili pod suncem koje je tamnjelo. Mnogi od njih doista su uginuli.

Kad sam otvorio oči, nisam više vidio sunce. Umjesto njega nije bilo ničega drugog. Iznad moje glave vidjelo se jedino prazno nebo u obliku kruga. Bunar je utonuo u potpunu tišinu, takvu tišinu koja je upijala sve što je bilo oko nje. Odjednom sam osjetio da mi nedostaje zraka, pa sam nekoliko puta duboko udahnuo. Tada sam osjetio nekakav vonj. Snažan miomiris koji je bezbrojno cvijeće širilo kroz mrak. Taj miris bio je prolazan poput

odre enog sje anja istrgnutog iz nekog sna. Ve idu eg trenu, kao uz pomo nekog snažnog katalizatora, u mojim je plu ima taj miris postao mnogo ja i, dobivši neslu en intenzitet. Si ušne to kice peludi dražile su mi grlo i nosnice i ulazile u moje tijelo.

Bio je to isti miris koji je prožimao sobu br. 208, pomislio sam. Miris cvije a iz velike vaze koja je stajala na stolu. Pomiješan s mirisom viskija nato enog u dvije aše. Tu je bila i ona tajanstvena žena koja je voljela telefonirati... "Mora biti da imaš rupu u pam enju..." rekla mi je. Instinktivno sam se osvrnuo. U potpunom mraku nisam mogao razaznati ni najslabiji obris, ali sam imao sasvim to an osje aj. Osje aj da je tren prije tu bila neka osoba koje sada više nema. Vrlo kratko bila je zajedno sa mnom u mraku i potom je otišla ostavivši za sobom taj miris cvije a kao znak svoje prisutnosti.

Zadržavaju i dah, nastavio sam plutati na vodi. Voda je podnosila moju težinu, kao da me nijemo pokušavala ohrabriti. Ležerno sam prekrizao ruke na prsima. Ponovno sam zatvorio o i i usredoto io se. U ušima sam uo otkucaje svoga srca, premda mi se inilo da su to otkucaji ne ijeg tu eg srca. Rekla mi je da imam rupu u pam enju.

Doista je imala pravo.

Postojalo je nešto sasvim o ito što ja nisam uspijevaio vidjeti.

Ta žena o ito me jako dobro poznavala.

I onda, kao da se odjednom sve prevrnulo i izišlo iz mene, sve sam shvatio. U jednom jedinom trenu sve je obasjala svjetlost. A na svjetlosti dana svi su doga aji bili krajnje jednostavni i shvatljivi. Duboko sam udahnuo i jako sporo izdahnuo. Moj dah je bio vrst i vreo poput vrelog kamena. *Ta žena je bila Kumiko*, nisam imao ni najmanje dvojbe. Kako je mogu e da to sve do tada nisam shvatio? Plutaju i u vodi, snažno sam protresao glavom. Da sam samo malo bolje promislio, odmah bi mi bilo jasno. Iz te tajanstvene mra ne sobe Kumiko mi je o ajni ki nastavljala slati jednu jedinu poruku, "pokušaj otkriti moje ime".

Kumiko je bila zatvorena u tu mra nu sobu i pokušavala pobje i iz nje. Jedinu koji ju je mogao izvu i iz te sobe bio sam ja, nitko drugi. Na itavom svijetu samo sam ja imao tu sposobnost. Zato što sam je volio, i zato što je ona mene voljela. Da sam onaj put uspio shvatiti tko je, makar upotrijebivši neko ondje skriveno sredstvo, mogao sam je izvu i iz tog svijeta sjena. Kad samo pomislim koliko mi je puta telefonirala, a ja puštao da telefon zvoni ne odazivaju i se! Možda mi se takva prilika ne e nikad više ukazati.

Nakon što je prošlo izvjesno vrijeme, nekako sam se uspio povratiti od silnog uzbu enja koje me bilo obuzelo, ali sam zato osjetio kako me po inje prožimati osje aj užasa. Voda koja me okruživala po ela se hladiti nevjerojatnom brzinom i odjednom sam otkrio da me okružuje neka ljepljiva, gusta teku ina. uo sam svoje srce kako mahnito udara. Savršeno živo i jasno sje ao sam se svega što sam vidio u onoj sobi. U ušima mi je i dalje odjekivao zvuk nekoga tko je snažno lupao na vrata. Od pomisli na odblijesak noža na as osvjetljenog svjetloš u iz hodnika, sav sam se naježio. Vjerojatno je ta mra na soba predstavljala svojevrstan odraz Kumikine podvojene li nosti, sjenovito podru je koje ju je sasvim progutalo. Progutavši pljuva ku za uo sam glasan, šupalj zvuk kao da sam udario u neku šuplju, praznu stvar. Osje ao sam strah od te šupljine i u isto vrijeme od onoga što ju je htjelo ispuniti.

Osje aj užasa nestao je jednakom brzinom kojom se pojavio. Polako sam izdahnuo osje aj težine koji mi se zadržao u plu ima i duboko udahnuo svjež zrak. Voda oko mene ponovno se po ela grijati i u isto sam vrijeme negdje duboko u sebi osjetio neki izrazito snažan osje aj koji je podsje ao na zadovoljstvo. Kumiko mi je rekla da je nikad više ne u vidjeti. Iz nekog razloga koji je bio poznat samo njoj, željela se po svaku cijenu udaljiti od mene. Ali me nije napustila. Štoviše, u stvarnosti me zapravo strašno trebala, i o ajni ki me tražila. No nešto ju je prije ilo da mi to kaže. Upravo zato mi je na razne na ine, u razli itim oblicima, gr evito pokušavala priop iti neku veliku tajnu.

Pri toj pomisli osjetio sam toplinu u srcu. Osje ao sam kako su se raspale i rastopile sve one stvari koje su do tog asa bile okamenjene u meni. Razli ite uspomene, misli i osje aji stopili su se u jednu jedinu struju koja je svojom snagom odnosila golemu masu ustajalih i okamenjenih osje aja koji su se, razvodnjeni i izbijaju i iz mene, polako miješali s vodom i u tami me okruživali poput tankog omota a. Ona je tu, pomislio sam. Tu je, i eka da je uzmem za ruku. Ne znam koliko e vremena trebati i koliko snage, ali sada se moram zaustaviti. I

potom prona i na in da ispružim ruku prema tom svijetu. Eto što trebam u initi. "*Kad treba mirovati, najpametnije je mirovati*", kazao je gospodin Honda.

Osjetio sam snažan stisak. Netko mi se približio u vodi plivaju i poput ribe i potom me š epao s obje ruke. Bio je to spasilac s bazena. Tip s kojim sam esto izmijenio nekoliko re enica.

"Jeste li dobro?" upitao me.

"Jesam, sve je u najboljem redu", odgovorio sam.

Više se nisam nalazio na dnu golemog bunara, nego u bazenu dugom dvadesetpet metara. Istog trena postao sam svjestan vonja klora i zapljuskivanja vode iji se eho odbijao od stropa. Na rubu bazena, neki su ljudi stajali, radoznalo zure i u mene.

"Odjednom me je uhvatio gr u nozi", objasnio sam momku. "Zbog toga sam se malo opustio na vodi."

Pridržao me je, a potom i pomogao da iza em iz bazena. Posavetovao me je da ne idem tako daleko u vodu i da se najpre odmorim.

"Hvala", zahvalio sam mu se.

Sjeo sam s le ima uz zid bazena i polako zatvorio o i. Vizija je za sobom ostavila osje aj svijetla i sre e – poput osun anog proplanka. I još uvijek je bio tu. Obasjan tim svijetlom pomislio sam kako mi još nije sve iskliznulo iz ruku, nije sve propalo u tamu. Nešto toplo, dragoceno i lijepo je još uvijek bilo tu. Znao sam to.

Možda u uspeti. Možda u biti poražen. Možda sam ve zakasnio i više nikakvi o ajni ki naponi ne e biti od koristi? Možda sam samo jedan od onih koji ne shvataju da pokušavaju da ožive ve ohla en pepeo? Bojim se da ne e biti nikoga ko bi se usudio da se kladi na mene. "Pa neka", rekao sam tiho, ali odlu no, kao da je namenjeno nekome ko je tu u blizini i ko to može uti. "To je sve što mogu da kažem. Kona no, sad imam nešto što se od mene o ekuje i što neko traži."

Zadržao sam dah i napregnuto slušao. Pokušavao sam ponovo uti tihi glas koji je morao biti negde tamo. Preko prskanja vode, glazbe, smijeha ljudi, na uo sam još jedan tihi odjek. Netko je dozivao. Netko je nekog tražio. Glasom koji je tek postajao glas. Rije ima koje su tek postajale rije ima.

Knjiga tre a

AROBNA FRULA

**Od listopada 1984.
do prosinca 1985.**

Razmišljanje May Kasahare

Ve neko vrijeme sam vam imala namjeru pisati, ali se nikako nisam mogla sjetiti vašeg pravog imena, zato sam svaki put bila prisiljena odustati. Nijedan poštar, ak ni onaj najpožrtvovniji, ne bi uspio uru iti pismo naslovljeno: g. Ptica Navijalica, Setagaya, sektor br. 2, itd. Kad smo se upoznali vjerojatno ste mi rekli kako se zovete, ali sam ja to zaboravila (recimo, ime i prezime kao što su Toru Okada, ali dovoljno je da pro e nekoliko mjeseci i ve se sve zaboravi, zar ne?). Jedan banalan događaj prije koji dan u inio je da mi se odjednom vrati sje anje. Poput snažnog zapuha vjetra koji širom otvara vrata.

Prije svega, htjela bih vam objasniti gdje se nalazim i ime se bavim, no to nije baš tako lako. To ne zna i da sam dospjela u neku osobito kompliciranu situaciju. Naprotiv, situacija je sasvim jasna, a i doga aji koji su do nje doveli. Dovoljno je s pomo u olovke i ravnala povu i neprekinutu crtu od jedne do druge to ke. Barem to nije teško. Ipak, ako vam pokušam nadugo i naširoko objasniti što mi se sve dogodilo, g. Ptico Navijalico, ne znam ho u li u tome uspjeti jer mi danas rije i ne padaju na pamet. Glava mi je sasvim puna bijelog ni ega, poput snjegovi a. Pa kako onda da vam to opišem? U pojedinom slu ajevima ispričovjediti nekome nešto na jednostavan na in može biti jako teško. Na primjer, tvrdnja "surla jednog slona je duga", ovisno o tome gdje i kada se izgovara, može zvu ati sasvim lažno. Ne znam koliko sam listova papira ve uludo potrošila žele i vam napisati ovo pismo, ali sam tek maloprije došla do odre enog otkri a. Isto onako kako je Kolumbo otkrio jedan kontinent.

Ipak, nije nikakva tajna, nalazim se na "jednom mjestu". Onom iz bajki, "jednom davno na jednom dalekom mjestu..." Ovo pismo upravo pišem u sobici u kojoj su stol, krevet, nekoliko polica za knjige i jedan ormar. Nijedan od tih komada namještaja nije velik, neobi an ili dekorativan, jednostavno ne ostavlja takav dojam. Mislim da im najbolje pristaje definicija "najnužnije stvari". Na stolu se nalazi fluorescentna svjetiljka, šalica s ajem, papir na kojem upravo pišem i rje nik. Istinu govore i, rje nik koristim samo kad mi je prijeko potreban, nisam vam ja neka velika korisnica rje nika. Ne svi aju mi se ni izgledom ni sadržajem. Kad moram otvoriti jedan od njih, nerado to inim i uvijek se pitam komu mogu koristiti sve te definicije. Osobe poput mene nisu u velikoj ljubavi s rje nicima. Uzmimo rije tranzicija: "prelazak iz jednog stanja u drugo". Hvala lijepa, to sam i sama znala. Zato, kad gledam u jednu takvu knjižurinu, ini mi se da gledam u komadi e dreka koje je na travnjaku ostavio pas lotalica ušunjavši se u vrt ne ije ku e, ne zatraživši bilo ije dopuštenje. A može se dogoditi da u, pišu i vam, morati koristiti ideograme koji mi nisu poznati, što mi stvara odre ene probleme, pa u ga ipak vjerojatno morati upotrijebiti.

Imam i desetak olovaka, dobro zašiljenih i poredanih. Sasvim su nove, upravo sam ih kupila u papirnici. Ne bih željela da se osje ate obveznim, ali kupila sam ih radi vas, da bih vama pisala. Nove i dobro zašiljene olovke su lijepe, baš mame na pisanje, ne mislite li i vi tako? Osim toga, tu su i jedna pepeljara, kutija cigareta, šibice. Ne pušim onoliko kao prije, ali tu i tamo zapalim pokoju kako bih razbistrila glavu (upravo sada pušim jednu). To je sve što se ti e stola. Preda mnom je prozor, sa zastorima na cvjeti e. Ne uzbudujte se, nisam ih ja izabrala jer su mi se svidjeli, jednostavno sam ih zatekla. Osim zastora, soba je vrlo jednostavno namještena. Za razliku od djevoja ke sobe, prije podsje a na zatvorsku eliju posebno opremljenu za nekog kriminalca koji je po inio svoj prvi i ne odve težak prekršaj.

Što se ti e pogleda koji se pruža s prozora, još ne želim o njemu govoriti. To jest, o njemu u vam pisati neki drugi put. Nije od osobite važnosti, ali u svemu postoji neki red, nije

li tako? U ovom trenutku mogu govoriti samo o onome što se nalazi u mojoj sobi. Ovdje i sada.

Iako vas ne vidim, g. Ptico Navijalico, nisam prestala misliti na biljeg na vašem licu. Na tu tamnomodru mrlju koja se odnedavno pojavila na vašem desnom obrazu. Jednog lijepog dana vi ste se poput jazavca uvukli u stari bunar na imanju Miyawakijevih i iz njega izišli s tim biljegom na licu. Da se kojim slu ajem nisam nalazila na mjestu doga aja i sve vidjela vlastitim o ima, sada bi mi bilo teško u to povjerovati. U trenutku kad sam taj biljeg primijetila, pomislila sam da bi mogao predstavljati neku vrstu osobitog znaka. Možda ima neko mnogo dublje zna enje koje ja ne uspijevam shvatiti. Ina e zašto bi se pojavio tek tako?

Zato sam ga na kraju poljubila. Silno sam željela znati kakav osje aj stvara, kakva je okusa, taj vaš biljeg. Nemojte misliti da itav dan hodam uokolo i ljubim ljude u lice. O tome što sam tog dana iskusila, i kako sam to doživjela, prije ili poslije u vam potanko pisati (ah nisam sigurna ho u li vam uspjeti to valjano objasniti).

Prošlog tjedna otišla sam frizeru u grad i dala skratiti kosu, odavno ve to nisam u inila. I što mi je istog trena privuklo pogled? Jedan lanak koji govori o ku i Miyawakijevih. Valjda vam je jasno da sam ostala zapanjena. Obi no ne itam zabavne revije, ah ta je baš ležala preda mnom pa sam je pukim slu ajem po ela listati i, što mislite, što sam jednog trena ugledala? Baš taj lanak! Nisam mogla povjerovati vlastitim o ima. Sam lanak bio je prili no neodre en i naravno, vas uop e nisu spomenuli, ah sam pomislila da sve to ipak ima neke veze s vama, tada sam ve posumnjala... Moram mu svakako pisati, rekla sam si, i ispri ati vam to, i baš u tom trenutku sjetila sam se vašeg imena: Toru Okada, eto kako se pravim imenom zoveg. Ptica Navijalica, Toru Okada! Poput snažnog zahuha vjetra koji širom otvara vrata.

Vjerojatno ete mi re i kako bi bilo pametnije, ako ve imam toliko vremena za gubljenje, da presko im zid ograde i do em vas potražiti, kao neko . I da trebamo sjesti za stol, zagledati se jedno drugome u o i u toj vašoj sumornoj kuhinji i smireno popri ati o svemu. Mislim da bi to bilo najjednostavnije. Nažalost, zbog odre enih okolnosti ne mogu to u initi. Zato sam sjela za ovaj stol, s olovkom u ruci, kako bih vam napisala ovo pismo.

U posljednje vrijeme esto mislim na vas. Zapravo, ak sam vas nekoliko puta sanjala. Isto tako sam sanjala ružan san u vezi s onim doga ajem u bunaru. Ali, ti snovi nisu važni. Vi u njima niste glavni junak, pojavljujete se samo kao sporedan lik. Ti snovi nemaju neko dublje zna enje, a ipak su me veoma uznemirili. I tako sam, pukom slu ajnoš u, u spomenutoj reviji pronašla lanak koji govori o napuštenoj ku i Miyawakijevih (iako sada više nije napuštena).

Samo pretpostavljam, ali vjerojatno se vaša žena Kumiko nije vratila, imam li pravo? I tako, ne biste li je pronašli, vi ste se nedvojbeno opet upustili u kakav apsurdan pothvat. Nešto mi govori da je tako.

Dovi enja, g. Ptico Navijalico. Kad me uhvati, opet u vam pisati.

TAJNA KUĆE OBJEŠENIH U SETAGAVI, TOKIO

Tko je kupio zemljište na kojem se nalazi ukleta kuća i obitelji koja je počinila samoubojstvo?

Što se zbiva u toj otmjenoj stambenoj četvrti?

[Iz tjednika _____, 7. listopada]

U tokijskoj četvrti Setagayi, sektor broj 2, postoji parcela koju lokalni stanovnici zovu "kuća obješenih". Riječ je o estici zemlje od 330 četvornih metara koja se nalazi u mirnoj stambenoj zoni ija je južna strana itavog dana izložena suncu; dakle idealno mjesto za život, ali oni bolje upu eni slažu se u jednome: ne bi uzeli to zemljište sve i da im ga daju. Razlog za takvo razmišljanje jednostavan je: svaki bivši vlasnik koji je stanovao u toj kući i bez iznimke je doživio ružan kraj. Prema istraživanju koje smo proveli, proizlazi da je od početka razdoblja Showa* do danas sedam bivših vlasnika te kuće počinilo samoubojstvo, uglavnom vješanjem ili namjernim gušenjem.

[Izostavljamo detalje o početnim samoubojstvima]

Nepostojeća tvrtka kupila zemljište na kojem se nalazi ukleta kuća i

Posljednja u nizu nesreća je je pojedinosti teško razumjeti, skupno je samoubojstvo članova obitelji Kojiroa Miyawakija (na fotografiji), bivšeg vlasnika lanca restorana Rooftop Grill, ije je sjedište u Ginzi. Gospodin Miyawaki je zbog velikih dugovanja prije dvije godine prodao sve lokale i objavio bankrot poduzeća, ali su ga i dalje progonili lihvari povezani s organiziranim kriminalom. Na koncu, u siječnju ove godine, nakon što je

svoju mladu ženu, etrnaestogodišnju Yuki, zadavio kožnim remenom dok je spavala, počinio je samoubojstvo zajedno sa svojom suprugom Natsuko u sumnjivom hotelu u gradu Takamatsuu. Njih dvoje su se objesili užadima koje su u tu svrhu ponijeli sa sobom. Starijoj ženi, studentici, otada se gubi svaki trag.

Kad je kupio spomenutu kuću, u travnju 1972. godine, g. Miyawaki je znao za glasine koje su o njoj kružile, ali ih nije ozbiljno shvatio i nije se dao odvratiti od kupnje. Nakon što je kupio zemljište, dao je srušiti staru kuću u koja je godinama bila napuštena i itav teren izravnao. Ipak, žele i izbjegnuti svaki rizik, pozvao je sve enika da odagna zle sile i blagoslovi temelje nove kuće, a potom je izgradio dvokatnicu. Određeno je vrijeme sve bilo u redu i razvijalo se povoljno po sve članove obitelji. Svi se susjedi slažu da je obitelj Miyawakijevih vodila miran i skladan obiteljski život, a djevojčice su izgledale vesele i sretne. Ipak, nakon deset godina, sudbina obitelji Miyawaki iznenada je krenula tragičnim smjerom.

* Razdoblje Showa - u Japanu se vrijeme ne računa samo prema gregorijanskom kalendaru nego je podijeljeno prema razdobljima ili vladavinama određenog cara. Nekoliko posljednjih su: Meiji (1868.-1912.), Taisho (1912.-1926.), Showa (1926.-1989., godina smrti cara Hirohita). Sada smo u razdoblju Heisei (1989.-).

Ujesen 1983. godine g. Miyawaki morao se odreći vlasništva nad zemljištem, na koje je stavljena hipoteka, ali sudska rasprava o utvrđivanju redoslijeda isplate vjerovnicima i zajmodavcima potrajala je sve do prošlog ljeta, kada su se naposljetku nagodili, ime je omogućena prodaja spomenutog zemljišta. Zemljište je najprije kupila jedna od najvećih tokijskih agencija za promet nekretninama, i to po cijeni znatno nižoj od tržišne. Oni su odmah srušili kuću u namjeravajući i prodati zemljište kao građevinsku parcelu. Budući da se radilo o parceli u Setagayi, potencijalnih kupaca bilo je mnogo, ali je svaki dogovor propao jer im bi kupac saznao za glasine koje su pratile to zemljište. Prenosimo izjavu gospodina M.-a, šefa spomenute agencije za promet nekretninama:

"Istina je, mi u agenciji a i ja osobno uložili smo ružne priče vezane za to zemljište, ali u posljednje vrijeme svi žele ulagati u prvoklasne nekretnine pa sam i ja osobno vjerovao da ćemo ga uspjeti lako prodati, to prije što nismo tražili veliku cijenu. U stvari nju su nesretni Miyawakijevi počinili samoubojstvo i svi su mediji donijeli vijest o tome, naravno, spominju i dotično zemljište. Ali nismo se pomaknuli s mrtve točke. Nije riječ o novcu, kupci se povuku jer imaju uju za glasine. Iskreno govoreći, ne znamo što da učinimo s tom nekretninom."

Zemljište je konačno prodano u travnju ove godine. "Ne pitajte me za ime kupca i za cijenu", kazao nam je gospodin M., stoga ne znamo detalje te kupoprodaje, ali prema glasinama koje kruže čini se da ga je agencija za promet nekretninama prodala znatno ispod tržišne vrijednosti. "O čemu je kupac bio vrlo dobro obaviješten o okolnostima", izjavio je gospodin M. "Mi nikada ne obmanjujemo svoje klijente. Sve smo objasnili prije nego što smo započeli pregovore. Kupili su to zemljište znajući i sve o njemu."

Na koncu, zanimalo nas je da saznamo tko bi kupio takvo zemljište na zlu glasu, ali je naše istraživanje naišlo na mnogo veću poteškoću nego što bi čitatelji mogli zamisliti. Prema podacima katastarskog ureda, kupac je tvrtka Akasaka Research čiji se uredi nalaze u

etvrti Minatu, i zvanično se bave "ekonomskim istraživanjima i projektantskim uslugama". Kao razlog kupnje tog zemljišta naveli su "izgradnju poslovnog objekta". Taj "poslovni objekt" izgrađen je ovog proljeća, ali pokazalo se da spomenuta tvrtka postoji jedino na papiru. Posjetili smo ih na adresi navedenoj u kupoprodajnom ugovoru, u etvrti Minatu, ali pronašli smo jedino ploču s nazivom "Akasaka Research" na vratima jednog od ureda u maloj poslovno-stambenoj zgradi. Pozvonili smo, ali nitko se nije javio.

Stroge mjere tajnosti i sigurnosti

Zemljište koje je svojedobno pripadalo Miyawakijevima sada je ograđeno visokim betonskim zidom, mnogo višim od okolnih ograda. Crna željezna vrata sprečavaju pogled u unutrašnjost vrta (fotografija br. 2), a na jednom od stupova postavljen je videonadzor. Pozvonili smo na vrata, ali nitko se nije odazvao. Susjedi kažu da su jedino primijetili kako se ta vrata otvaraju nekoliko puta na dan i to daljinskim upravljačem i kroz njih prolazi crni Mercedes 500 sel zatamnjениh prozora. Nitko nije vidio da itko drug ulazi ili izlazi osim tog automobila. Izgradnja kuće poela je u svibnju ove godine, ali su se svi radovi obavljali iza visoko zagrađenih skela pa nitko od susjeda ne zna o kakvom je zdanju riječ. Kuća je izgrađena u rekordnom roku, samo za dva i pol mjeseca. Obližnji ugostitelj, koji je radnicima svakodnevno dostavljao hranu i piće, izjavio je: "Sama zgrada je sve vrijeme bila zakrivena platnom pa ne mogu to reći kolika je, ali čini mi se da nije osobito velika, obična betonska jednokatnica. Isprva sam mislio da grade sklonište od zračnih napada. Uopće ne izgleda poput normalne kuće u kojoj žive normalni ljudi. Previše je mala i ima svega nekoliko prozora. Naravno, to nije ni poslovna zgrada. Ali su zato došli vrtlari i zasadili prekrasno drveće. Vjerujem da su za uređenje vrta potrošili hrpu novca."

Potrudili smo se i telefonom nazvali sve veće tvrtke u Tokiju koje se bave vrtlarstvom i uređenjem zelenih površina, i

na koncu smo pronašli onu koja je obavila posao "na nekadašnjem imanju Miyawakijevih"; nažalost, vlasnik nam nije mogao dati nikakvu informaciju o osobi koja je naručila njihove usluge. Zahtjev su primili od građevinskog poduzeća a koje im je dostavilo tlocrt vrta i pismenu narudžbu u kojoj su tražili raznolike vrste ve razvijenog drveća. "Naša ponuda bila je jako visoka ali ipak su je prihvatili, i to bez ikakvog cjenkanja."

Pejzažni arhitekt nam je također potvrdio da su za vrijeme izvođenja hortikulturnih radova u vrtu došli i neki drugi radnici, koji su u vrtu iskopali veoma dubok bunar.

"U kutu vrta postavili su dizalicu za iskopavanje i vađenje zemlje. Obratio sam pozornost na njih jer sam upravo tada sadio šljivu u njihovoj blizini pa sam sve mogao dobro vidjeti. Poslovi oko iskopa nisu predstavljali teškoću, jer radilo se o vraćanju u prijašnje stanje jednog starog, zatrpanog bunara. Nisu imali velikih problema jer u njemu nije bilo vode. Upravo to mi je bilo važno, samo su ga vratili u prijašnje stanje ali voda se nije pojavila. Sigurno je postojao neki osobit razlog za sve to."

Nažalost, nismo uspjeli pronaći poduzeće koje je radilo na iskopu bunara, ali smo utvrdili da Mercedes 500 SEL pripada vodičoj agenciji za iznajmljivanje vozila sa sjedištem u četvrti Chiyo i, kao i

da je dotični auto u srpnju iznajmljen na godinu dana tvrtki iz četvrti Minato. Nisu nam željeli odati podatke o imenu klijenta, ali logično se razmišljanjem može zaključiti da je riječ o tvrtki Akasaka Research. Cijena najma jednog Mercedesa 500 SEL za godinu dana iznosi oko deset milijuna jena. Ta agencija zajedno s vozilom obično iznajmljuje i vozača, ali nismo uspjeli doznati je li tako i u ovom slučaju.

Ljudi iz susjedstva nisu bili osobito skloni razgovoru o "kućama obješenih" s nama novinarima koji istražujemo taj slučaj. Vjerojatno nitko od njih ne želi iznijeti svoje mišljenje o slučaju. Gospodin A., koji stanuje u susjedstvu, dao nam je sljedeću izjavu: "To ne je da poduzimaju značajne mjere zaštite, ali nemamo se razloga žaliti, kao ni bilo tko drugi od susjeda. Mnogo je bolje tako nego da kuća i dalje zjapi napuštena a o njoj se šire kojekakve glasine. Obratio sam priličnu pozornost na njih i pokušao otkriti tko su i ime se bave još otkako su došli. Uvjeren sam da to nisu mafijaši ni neka politička organizacija. Odveć malo ljudi tu ulazi i izlazi da bi se bavili nekim stvarima. Ni meni samom nije sasvim jasno."

Unatoč svemu, ipak bismo željeli znati tko je novi vlasnik i za što Gospodinu X.-u ta kuća služi. Zagonetka se sve više produbljuje.

3

Ptica navijalica zimi

Od kraja tog hladnog ljeta do dolaska zime, u mojem životu nije bilo nikakvih velikih promjena. Dan bi svanuo i završio kao što je i prethodno. Rujan je bio izrazito kišovito. U listopadu je bilo nekoliko jako vrućih dana. Ali, osim promjena vremenskih uvjeta, dani su se monotono nizali jedan za drugim. Gotovo svakog dana otišao bih plivati sat vremena na obližnji bazen, potom u šetnju, pripremao si tri obroka na dan i pokušavao se usredotočiti na sasvim praktične stvari.

Ali unato tome, povremeno bih osjetio probadaju u bol osamljenosti. Zrak koji sam udisao i vodu koju sam pio osjeo kao sam kao ubode velikih oštrih igala. Listovi knjige koju bih držao u ruci pretvorili bi se u prijeteći i, metalni sjaj britve. U tišini kakva vlada u četiri ujutro mogao sam osjetiti kako me korijenje osamljenosti sve snažnije prožima.

Ipak, bilo je nekoliko osoba koje me nisu puštale na miru. Članovi Kumikine obitelji stalno su mi slali prijeteća pisma. Kumiko si ne smije dopustiti da ostane u braku sa mnom, pisali su mi, zato moram što prije pristati na razvod. Tako bi se riješili svi problemi me u nama. U prvih nekoliko pisama pokušali su me na gotovo poslovanje na in uvjeriti da popustim. Nakon što im uopće nisam odgovorio, pošli su mi slati prijeteća pisma. Budući da sam im uporno odbijao odgovoriti, na koncu su mi pošli slati gotovo molećiva pisma. Dakako, svaki put su tražili istu stvar.

Naposljetku me nazvao Kumikin otac.

"Ne kažem da sam apsolutno protiv razvoda", odgovorio sam. "Ali prije svega želim vidjeti Kumiko i s njom nasamo porazgovarati. Ako me uvjeri da i ona tako želi i da je razvod najbolje rješenje, onda ću i ja pristati. Jedino tako sam spreman prihvatiti razvod."

Okrenuo sam se prema kuhinjskom prozoru i zagledao u olovno sivo nebo prekriveno kišnim oblacima. Padalo je već četvrti dan zaredom. Cijav svijet je bio vlažan i mračan.

"Kumiko i ja smo se o svemu dogovorili i prije no što smo se vjenčali", kazao sam mu. "Ako se uzajamno složimo da želimo razvod, onda ćemo tako i učiniti."

Ja i moj tast nastavili smo iznositi razloge za i protiv razvoda, ali nismo došli do rješenja. To nije rečeno, naši napori nisu dali nikakve rezultate.

Istina, nekoliko pitanja ostalo je bez odgovora. Je li se Kumiko uistinu željela razvesti od mene? Je li ona zamolila roditelje da me pokušaju uvjeriti u nužnost razvoda? "Kumiko nam je rekla da te više ne želi vidjeti", rekao mi je njezin otac. Isto to mi je rekao i njezin brat, Noboru Wataya. To vjerojatno nije bila njihova izmišljotina. Kumikini su roditelji imali običaj tumačiti stvari kako njima odgovara, ali, barem koliko ja znam, nisu bili lažljivci. Uglavnom su bili trezveni ljudi. Ako je ono što je moj tast govorio bilo istina, onda je Kumiko, na izvjestan način, sada bila pod njihovom "zaštitom".

Ali ja u to nisam mogao povjerovati. Još od malena Kumiko nije osjećala nikakvu naklonost a kamoli ljubav prema svojim roditeljima i bratu. Godinama se borila da na bilo koji način ne bude ovisna o njima. Možda me Kumiko uistinu ostavila jer je imala ljubavnika. Iako nisam mogao dokraja prihvatiti objašnjenje koje je iznijela u svom pismu, dobro sam znao da takva mogućnost doista postoji. Ono u što uopće nisam mogao povjerovati bila je priča da je Kumiko, nakon što me ostavila, otišla ravno kući k njima ili na neko mjesto koje su joj oni pronašli, i sada sa mnom želi kontaktirati jedino preko njih.

Što sam više o tome razmišljao, sve manje sam išta uspijevao razumjeti. Jedna od prihvatljivih pretpostavki bila je da je Kumiko doživjela emocionalni stres pa se izvjesno vrijeme nije mogla brinuti za samu sebe. Druga mogućnost bila je da je negdje drže zatvorenu protiv njezine volje. Nekoliko dana sam pomno razmišljao o svakom događaju, izgovorenoj ili napisanoj riječi ili sjećanju, ali na koncu sam odustao. Umovanje me neće nikamo odvesti.

Jesen je uzimala pred prvim znacima zime. Kao što uvijek činim u to doba godine, grabljama sam sakupljao palo lišće u vrtu, stavljao ga u plastične vrećice i bacao. Ljestvama sam se popeo na krov i iz oluka izvadio trulo lišće. U malenom vrtu koji okružuje kuću u kojoj sam stanovao nema drveća, ali vjetar je donosio hrpe lišća koje je padalo s drveća iz susjednih vrtova. Taj mi posao nije teško padao. Vrijeme mi je brzo prolazilo dok sam promatrao uvelo lišće kako leprša dok pada osvjetljeno treperavom popodnevnom svjetlošću. U susjednom vrtu gledano zdesna jedno veliko stablo okitilo se crvenim bobicama, a jata

ptica slijetala su na nj veselo cvrku u i. Bile su to ptice jarkih boja i njihov oštri i glasni cvrkut razlijegao se zrakom.

Pitao sam se što da u inim s Kumikinom ljetnom odje om. Mogao sam je poslušati kao što mi je napisala u pismu, i sve baciti u sme e, ali nisam mogao zaboraviti s kakvom je pažnjom brinula o svakom pojedinom odjevnom predmetu. Budu i da je u ormaru bilo još prili no mjesta, odlu io sam njezinu odje u tamo odložiti, barem još neko vrijeme.

Ipak, kad god bih otvorio ormar, neizbježno bih se suo io s njezinom odsutnoš u. Odje a obješena na vješalice predstavljala je tek ljuštune ne ega što je neko postojalo. Dobro sam znao kako je u toj odje i izgledala i za pojedine od tih odjevnih predmeta vezivale su me odre ene uspomene. Nekoliko puta mi se dogodilo da odjednom shvatim kako sjedim na krevetu i zurim u njene suknje, bluze ili haljine. Sjede i tako izgubio bih svaku predodžbu o vremenu pa ne bih znao je li prošlo deset minuta ili sat vremena.

Ponekad dok bih tako sjedio i gledao u njenu odje u, zamišljao bih nepoznatog mi muškarca kako joj pomaže svu i tu istu odje u. Ugledao bih njegove ruke kako nježno svla e odje u s nje, potom i donje rublje. Miluje joj prsa, širi noge. Mogao sam si lako do arati njezine podatne dojke, bjelopute butine i ruke nepoznatog mi muškarca koji ih miluje. Doista nisam želio razmišljati o tome, ali nisam se uspijevao oduprijeti.

Vjerojatno se tako i dogodilo i bit e bolje da se suo im s takvim mislima, ali nisam mogao tek tako pokopati dio stvarnosti koja mi se nije svi ala.

Po etkom listopada umro je Noboruov stric koji je bio zastupnik okruga Niigate u Donjem domu. Doživio je sr ani udar malo poslije pono i u bolnici u Niigati, gdje je ležao i nekoliko prethodnih dana. Unato naporima lije nika umro je u zoru. Ljudi oko njega znali su da je slabog zdravlja pa su o ekivali da se takvo što može bilo kad dogoditi. Njegove pristalice nisu gubile vrijeme u namjeri da Noboru Wataya naslijedi strica u izbornom kotaru. Propagandna mašinerija pokojnog zastupnika bila je veoma dobro organizirana i oduvijek naklona konzervativnoj strani. Osim nepredvidljivih okolnosti, ishod izbora Noborua Wataye bio je unaprijed poznat. Prva stvar na koju sam pomislio itaju i u mjesnoj knjižnici lanak u novinama bila je da e obitelj Wataya imati mnogo važnijeg posla nego baviti se Kumikinim razvodom.

U prolje e je pokrajinski sabor bio raspušten bez velikog otezanja i Noboru Wataya odnio je nadmo nu pobjedu nad kandidatom protivni ke stranke, potvr uju i predvi anja ve ine. Od trenutka kada je objavljena njegova kandidatura pa sve do objave rezultata glasovanja, s velikom sam pažnjom pratio razvoj situacije itaju i novine u knjižnici, ali duboko u sebi nisam osje ao ništa prema izboru Noborua. Sve mi je izgledalo odavno odlu eno, stvarnost se samo uljudno prilagodila glasovima ve ine.

Tamnomodri biljeg na mom licu nije se pove avao ali ni smanjivao. Nije me bolio niti mi pri injao bilo kakvu drugu smetnju. Malo-pomalo zaboravio sam da ga uop e imam. Prestao sam nositi sun ane nao ale ili šiltericu s obodom navu enim preko ela kako bih ga prikrio. Kada bih tijekom dana otišao u kupnju, a ljudi se zagledali u mene ili skrenuli pogled, sjetio bih se da postoji, ali sam se vremenom naviknuo i prestao brinuti. Komu je mogao smetati biljeg na mom licu? Umivaju i se i briju i svakog jutra pažljivo bih ispitao ima li kakvih promjena na njemu. Ali njegova veli ina, boja i oblik nisu se mijenjali.

Broj osoba koje su izražavale u enje i brigu zbog iznenadne pojave biljega na mom obrazu, ukupno je iznosio njih etvero. Vlasnik kemijske istionice pokraj postaje, brija kod kojeg esto odlazim, dostavlja pi a iz du ana Omura i knjižni arka koja je radila u mjesnoj knjižnici. Nitko drugi. Ako bi me tko zapitao o tome, odgovorio bih mu: "Imao sam malu nezgodu", ili nešto sli no, a oni bi mi redovito uzvratili: "Baš mi je žao", ili "Pripazite se".

Svakim danom koji bi prošao osje ao sam se sve otu enijim od samoga sebe. Ako bih se zagledao u svoju ruku, imao sam dojam da vidim kroz nju. Rijetko sam s ikime razgovarao.

Nitko mi nije telefonirao ni pisao. U poštanskom sandu i u zatekao bih jedino raune i reklamne letke. Ve ina je bila adresirana na Kumiko. Bili su to živopisni reklamni katalogi poznatih modnih tvrtki ispunjeni fotografijama suknji, bluza i haljina za predstoje u proljetnu sezonu. Zima je bila prilično hladna, ali ja bih katkada zaboravio uključiti grijanje. Naime, nisam mogao sa sigurnošću u odrediti je li osjećaj hladnoće stvaran ili mi se to samo čini. Pogledavši termometar uvjerio bih se da je uistinu hladno i tada bih uključio grijanje. No ni tada nisam bio siguran je li osjećaj hladnoće prividan ili stvaran.

Katkad bih preskočio ogradu vrta kao što sam običavao tijekom ljeta i vijugavim prolazom otišao do mjesta gdje je donedavno stajala kuća a Miyawakijevih. Odjenuvši se u kaput do koljena, vrsto omotavši šal oko vrata, koračao bih po uvelom lišću u travi. Struje i izme u visoko podignutih električnih žica, vjetar je stvarao udnovate fujuke i jecaje. Kuća a je bila srasnjena sa zemljom a oko otvora zemljišta podignuta visoka drvena ograda. Kroz pukotine izme u dasaka mogao sam djelomice razabrati unutrašnjost, ali ondje više nisam imao što vidjeti. Sve je nestalo; kuća a, pločnik, bunar, stabla, televizijska antena, skulptura kamene ptice. Ostao je samo ravni, crni komad zemlje u kojoj su se vidjeli tragovi buldožera i pokoji busen trave. Da sve nisam vidio svojim okom, teško bih povjerovao da je neko ondje stajao bunar na koji sam se dno spustio.

Oslonjen o ogradu gledao sam kuću u kojoj je živjela May Kasahara. Podignuo sam pogled prema njezinoj sobi na prvom katu. Ali i ona je otišla i sada me više nitko ne pozdravlja s "Dobar dan, gospodine Ptice Navijalice."

Jednog ledenog popodneva sredinom veljače svratio sam u agenciju za promet nekretninama pokraj postaje - onu na koju me uputio moj ujak. Otvorio sam vrata, zavirio unutra i ugledao sredovjeću namještenicu. Pokraj vrata je u nizu bilo poredano nekoliko manjih pisanih stolova, ali su stolice pred njima bile prazne. Činilo se kao da su svi nekamo otišli.

Nasred prostorije gorjela je velika plinska grijalica. U dnu prostorije, u nekoj vrsti malog separea, sjedio je star gospodin sitna stasa zadubljen u čitanje novina. Namještenicu sam pitao nije li slučajno tu izvjesni gospodin Ichikawa.

"Ja sam Ichikawa", odgovorio je stari gospodin iz separea. "Kako vam mogu pomoći?"

Spomenuo sam ujakovo ime i objasnio da već neko vrijeme živim u kući i koja je u njegovom vlasništvu i da sam njegov nećak.

"Ah, tako znači, vi ste nećak gospodina Tsurute", rekao je odloživši novine na stol. Potom je skinuo naočale za čitanje, stavio ih u džep na prsima sakoa i odmjerio me od glave do pete. Teško je reći kakav je dojam stekao.

"Samo u čite. Izvolite sjesti. Jeste li možda za šalicu čaja?"

Odgovorio sam mu da se ne brine za mene. Možda me nije čuo, ili se samo pravio da nije čuo moje riječi jer je istog trena zamolio dotičnu namještenicu da nam posluži čaj. Kad ga je malo poslije donijela, gospodine Ichikawa i ja pili smo čaj u njegovom separeu sjedeći i sućelice za stolom. Grijalica se isključila i u prostoriji je bilo sve hladnije. Na zidu je visila veoma detaljna topografska karta na kojoj su se vidjele sve kuće iz naše četvrti, neke označene olovkom, neke flomasterom. Pokraj nje visio je kalendar na kojem se vidjela reprodukcija znamenite Van Goghove slike mosta, o čemu novogodišnji dar neke banke.

"Kako je gospodine Tsuruta, ima već dugo kako ga nisam vidio?" upitao je stari gospodin otpivši gutljaj čaja.

"Valjda je dobro", odgovorih. "I ja ga jako rijetko viđam. I sami znate, nikad nema previše slobodnog vremena."

"Utoliko bolje, utoliko bolje. Koliko je već godina prošlo da ga nisam vidio? Čini mi se da su prošla desetljeća." Gospodin Ichikawa izvadio je iz džepa sakoa cigaretu i potom, držeći je pod određenim kutom, energičnim pokretom kresnuo šibicu. "Ja sam mu pronašao tu kuću,

a zatim se dugo bavio tekum papirologijom budu i da ju je većinu vremena iznajmljivao. U svakom slučaju, drago mi je što ima mnogo posla."

Za razliku od mog ujaka, činilo se da gosp. Ichikawa nema mnogo posla. Pomislio sam da je vjerojatno u mirovini i da u agenciju dolazi samo po potrebi.

"I kako vam je u toj kući? Je li sve u redu?"

"Jest, nema problema", odgovorio sam.

G. Ichikawa zadovoljno je kimnuo glavom.

"Utoliko bolje. To je krasna kuća. Možda nije dovoljno prostrana, ali zato je jako udobna. Svi koji su u njoj živjeli bili su sretni i zadovoljni. Nadam se da ste i vi jednako sretni i zadovoljni?"

"Uglavnom" odgovorio sam. Ako ništa drugo barem sam živ, kazao sam u sebi. "Došao sam vas nešto pitati. Ujak mi je rekao da ste vi prava osoba kad su u pitanju zemljišta i kuće u ovom kraju."

Stari gospodin zadovoljno se osmjehnuo.

"Istina je, poznajem ih kao svoj džep. Gotovo punih četrdeset godina bavim se posredovanjem i kupoprodajom nekretnina u ovoj četvrti."

"Htio bih vas nešto pitati u vezi sa starom kućom Miyawakijevih, koja se nalazila nedaleko od one u kojoj ja stanujem. Sravnili su je sa zemljom, znate li to?"

"Istina je", rekao je gosp. Ichikawa, stišu i usne, ozbiljnog izraza lica kao da prekapa po ladicama u svojoj glavi. "Prodana je prošle godine u kolovozu. Nakon višemjesečnih nagodbi i dogovora, na koncu su riješili sve sudske probleme koji su se ticali dugova, imovinsko-pravnih detalja i koje je ega još i ponudili je na prodaju. Kupio ju je špekulant koji je, žele i preprodati zemljište, dao srušiti kuću. Kuća koja je godinama zjapila prazna i napuštena ne može se prodati tako lako čak i ako je u odličnom stanju. Onaj tko ju je kupio o to nije iz odavde jer nitko od naših to nikada ne bi učinio. Vama su poznate kojekakve priče koje se ispredaju o toj kući, zar ne?"

"Jesu. Uglavnom mi ih je ujak ispričao."

"Onda se i vi vjerojatno slažete da je nitko tko zna barem dio priča koje o njoj kolaju ne bi kupio. Pretpostavljam da smo je i mi mogli kupiti i preprodati, ali mi se ne bavimo takvim poslovima koji samo štete ugledu i reputaciji agencije."

Kimnuo sam glavom pokazujući mi da se slažem s njime.

"I, tko ju je onda kupio?"

Stari gospodin namrštitio je čelo i odmahnuo glavom. Potom je kazao ime jako poznate agencije za promet nekretninama.

"Vjerojatno nisu proveli ni najosnovnije istraživanje. U ovoj četvrti im je upala lokacija i cijena, pa su se ponadali brzoj i lakoj zaradi. Ali stvari ne idu i tako lako."

"Još nisu prodali to zemljište?"

"Nekoliko puta su bili jako blizu prodaji, ali na kraju dogovor ipak propadne", rekao je gospodin Ichikawa prekrživši ruke. "Kupnja zemljišta nije mala stvar, osobito ako netko želi izgraditi kuću u kojoj će živjeti. Ljudi su jako oprezni. Kad se pokušaju raspitivati, kojekakve informacije iza i na vidjelo, a u slučaju spomenutog zemljišta nijedna nije dobra. Kad uje sve te priče, nitko normalan ga neće kupiti. Većinom su ljudi koji žive u ovom dijelu grada dobro upoznati s pričama koje se šire o tom mjestu."

"Koliko traže?"

"Kako to mislite, koliko traže?"

"Koliko traže za to zemljište na kojem je bila kuća Miyawakijevih?" Gospodin Ichikawa odjednom se radoznalo zagledao u mene.

"Dakle, sadašnja je vrijednost oko milijun i pol jena za jedan *tsubo**. Četvrt je na dobrom glasu, samo mjesto divno za ugodan život, zemljište je okrenuto prema jugu, sve su to stvari koje se jako puno cijene. U ovom trenutku tržište nekretnina ne posluje dobro, došlo je do zastoja, ali s tom četvrti nema nikakvih problema. Prije ili poslije zemljište bi trebalo biti

* Jedan *tsubo* iznosi otprilike 3,3 kvadratna metra i zapravo predstavlja ekvivalent standardiziranoj veličini dviju tatami prostirki. Tatami je otprilike dug 180 cm i širok 90 cm.

prodano. Istina, u normalnim okolnostima. No to nije slu aj sa spomenutim zemljištem. Mogu ekati koliko god ho e, ali ne e ga uspjeti prodati. U takvim okolnostima cijena e nedvojbeno pasti. Ve sada je pala na milijun i sto tisu a za *tsubo*. Ukupno ima stotinu *tsuba*, pa ako zaokružimo cijenu, to je to no stotinu milijuna jena."

"Mislite li da e još padati?"

Gospodin Ichikawa potvrdno je kimnuo glavom.

"Sigurno e pasti. Uvjeren sam da e pasti na devetsto tisu a jena za *tsubo*. To je cijena po kojoj su ga oni kupili. Ve sada su svjesni da je to bio loš posao i bit e veoma zadovoljni ako uspiju vratiti koliko su uložili. Što se ti e cijene manje od devet stotina tisu a za *tsubo*, to vam ni ja više ne znam sa sigurnoš u re i. Ako im zatreba gotovina, prodat e ga ispod cijene. No ako nemaju nov anih problema, mogu cijenu držati još tko zna koliko. Financijska situacija same agencije nije mi poznata. Jedino što sa sigurnoš u mogu re i jest da su oni ve sada požalili što su to zemljište kupili. Na tom zemljištu nitko nikada nije napravio dobar posao", rekao je g. Ichikawa, otresavši pepeo cigarete u pepeljaru.

"U vrtu te ku e bio je i bunar, zar ne?" upitao sam ga. "Znate li nešto o tom bunaru?"

"Da, svakako, postojao je i bunar", odgovorio je gospodin Ichikawa. "Bio je to jako dubok bunar. Ali nedavno su ga zatrpali. Odavno je presušio, pa više ni emu nije služio."

"Znate li slu ajno kada je presušio?"

Gospodin Ichikawa se prekriženih ruku na as zagledao u strop.

"Prošlo je jako mnogo vremena, pa se toga više ne sje am dobro, ali znam da je prije rata u njemu bilo vode. Presušio je nakon rata, ali ne bih vam znao re i to no kada. Kad je tamo uselila jedna glumica, ve je bio presušio i sje am se da su se vodile rasprave je li ga možda pametnije zatrpati, ali nitko nije ništa poduzeo. Ni zatrpati bunar nije mala stvar."

"Bunar na zemljištu susjedne ku e, onoj Kasaharinih, i dalje je aktivan i voda je izvrnog okusa."

"Ma nije valjda? Istina, voda u tom kraju je dobra još od davnina. Sve ovisi o sastavu tla. Vodene žile u zemlji jako su udna stvar. Nije rijetkost da ih na jednome mjestu ima, a svega nekoliko metara dalje nema. Smijem li vas pitati zašto vas zanima taj bunar?"

"Istinu govore i, htio bih kupiti to zemljište."

G. Ichikawa je podignuo pogled prema meni i zagledao mi se ravno u o i. Potom je uzeo šalicu i polako otpio gutljaj aja.

"Imate namjeru kupiti to zemljište?"

Nisam mu odgovorio, samo sam kimnuo.

Stari gospodin posegnuo je za kutijom cigareta, izvadio jednu i njenim vrhom lagano udario o stol. Samo ju je zadržao izme u prstiju ne zapalivši. Vrhom jezika obliznuo je usne.

"Kao što sam vam maloprije objasnio, postoji nešto što ljude odbija od tog mjesta. Nitko od onih koji su stanovali u toj ku i nije imao sretnu sudbinu. To i sami jako dobro znate, zar ne? Iskreno govore i, to nikada ne e biti dobar posao, ma koliko bi cijena mogla pasti. Ipak, koliko sam vas razumio, vama to ne smeta?"

"Uspio sam se prili no dobro obavijestiti o svemu. Osim toga, trenutno nemam potreban novac za kupnju tog zemljišta, koliko god da cijena padne. Ipak, želio bih ga kupiti, bez obzira na to kohko mi vremena trebalo za to. Zato bih vas zamolio da me redovito obavještavate o situaciji. Ako do e do promjene u cijeni ili se pojave mogu i kupci..."

G. Ichikawa je izvjesno vrijeme zurio u cigaretu koju nije zapalio, zadubivši se u razmišljanje. Potom se nakašljao i pro istio grlo.

"Ne brinite se, nema žurbe. Zasad nema interesenata. Sve dok ga ne ponude za bagatelnu cijenu, nitko se ne e pojaviti. Po mom mišljenju pro i e još prili no vremena."

Dao sam mu svoj broj telefona. Zapisao ga je u mali crni notes koji je o ito ve godinama koristio i potom notes vratio u džep sakoa. Zagledao mi se ravno u o i i zatim skrenuo pogled na biljeg na obrazu.

Velja a je prošla, ali je ledena hladno a po ela popuštati tek sredinom ožujka. Zapuhao je topao vjetar s juga, na drve u su izbili izdanci liš a i u vrtove su po ele dolaziti druge vrste

ptica. Najzad sam mogao sjediti na verandi i provoditi vrijeme gledaju i u vrt. Jedne ve eri sredinom ožujka g. Ichikawa me nazvao. Želio me obavijestiti da zemljište Miyawakijevih i dalje nije prodano kao i da je cijena opet malo pala.

"Sje ate li se da sam vam kazao da se ne e tako lako prodati?" rekao je s ponosom. "Ne brinite se, cijena e i dalje padati. A vi? Jeste li uspjeli skupiti novac?"

Te ve eri oko osam sati, umivaju i se nad umivaonikom u kupaonici primijetio sam da je biljeg postao malo topliji. Dodirnuvši ga prstom osjetio sam da je njegova temperatura porasla. A i boja se donekle promijenila, sada je bila gotovo ljubi asta. Zadržavaju i dah dugo sam promatrao svoje lice u zrcalu. Toliko dugo da sam jednog trenu osjetio blagu vrtoglavicu. Imao sam osje aj da biljeg uporno nešto traži od mene. Nastavio sam zuriti u svoju facu u zrcalu, a faca s one strane zrcala i dalje je zurila u mene.

Na kraju sam zaklju io da po svaku cijenu moram do i u posjed tog bunara.

4

Bu enje iz zimskog sna

Još jedna posjetnica

Bezimenost novca

Naravno, nije bilo dovoljno samo željeti tu esticu zemlje da bi prešla u moje vlasništvo. Moja financijska situacija bila je gotovo beznadna. Preostalo mi je još nešto novca koji mi je ostavila majka, ali znao sam da mi taj novac treba za svakodnevni život. Nisam imao ni stalno zaposlenje, pa nisam mogao ponuditi bilo kakvo jamstvo kako bih dobio kredit. Na svijetu ne postoji banka koja bi pozajmila novac nekome poput mene. Nije mi preostalo drugo nego da taj novac jednostavno stvorim, kako znam i umijem. I to brzo.

Jednog jutra otišao sam pješke do postaje i kupio deset sre aka. Najve i dobitak bio je pedeset milijuna jena. Sve sam ih pribada ama zakva io na dijelu kuhinjskog zida i svakog dana gledao u njih. Katkad bih proveo cijeli sat sjede i na stolici i promatraju i ih. Kao da sam ekao da na njima ugledam neku tajnu šifru koju jedino ja mogu razumjeti. Prošlo je nekoliko dana i onda sam jednog trenu shvatio: ja nikada ne u dobiti na lutriji.

Ubrzo sam se u to uvjerio. Bila je obi na besmislica vjerovati da e se problemi riješiti tako što u se prošetati do postaje, kupiti nekoliko sre ki i ispruživši se udobno na kau u ekati izvla enje dobitaka. Shvatio sam da novac moram pribaviti vlastitim naporima. Potrgao sam sre ke i bacio ih u koš. Potom sam nanovo stao pred zrcalo i zagledao se u njegove dubine.

Mora postojati neki na in, kazao sam svom odrazu u zrcalu, ali, naravno, odgovora nije bilo.

Zasitivši se stalnog boravka izme u etiri zida i vlastitih misli, izišao sam prošetati se susjedstvom bez ikakvog cilja. Tako sam nastavio idu a tri ili etiri dana, a kad su mi dodijale šetnje kvartom, vlakom sam otišao do postaje Shinjuku. Prošavši pokraj lokalne postaje osjetio sam želju da nakon toliko vremena odem u centar grada. Ponekad promjena okruženja

uistinu pomaže, pomislio sam. Tako er sam shvatio da je prošlo jako mnogo vremena otkako se nisam vozio vlakom, pa sam ubacuju i novac u automat za karte osjetio vrstu zbunjenosti kakvu ovjek ima kad mora u initi nešto na što nije naviknut. Kad bolje promislim, prošlo je više od šest mjeseci otkako nisam bio u centru grada, još od onog dana kad sam ugledao ovjeka s gitarom na zapadnom ulazu postaje Shinjuku, i slijedio ga.

Zatekavši se nakon toliko vremena me u gomilom ljudi na najprometnijoj postaji u Tokiju, osjetio sam se krajnje nelagodno. Pri samom pogledu na masu ljudi u pokretu imao sam osje aj da se gušim i srce mi je po elo ubrzano tu i. Vrijeme najve eg prometa ve je bilo prošlo ali ja se svejedno nisam uspijevao probiti kroz toliku gužvu. Ta vreva podsje ala me na bujicu koja se slijeva s planine odnose i itave ku e i sve ostalo sa sobom. Nakon što sam svega nekoliko minuta hodao okolnim ulicama, odlu io sam predahnuti u kavani koja gleda na glavnu ulicu i sjeo za stol kraj prozora. Još nije bilo podne pa je lokal bio poluprazan. Naru io sam toplu okoladu i gotovo nesvjesno zagledao se u ljude koji su vani prolazili.

Ne znam koliko je vremena tako prošlo. Možda petnaest ili dvadeset minuta. Jednog trena sam postao svjestan da sam za sve vrijeme dok sam tu sjedio pogledom pratio svjetlucave, besprijekorno ulaštene modele Mercedesa. Jaguara i Porschea koji su zbog prometne gužve milili avenijom. Nakon kišne no i, ti su auti na jutarnjem suncu blistali zasljepljuju im sjajem. Bili su savršeno isti i bez najmanje mrlje. Ti tipovi imaju lov, pomislio sam. Nikad prije nisam razmišljao na takav na in. Pogledao sam u svoj odraz na staklu i odmahnuo glavom. Bilo je to prvi put u životu da mi je o ajni ki trebao novac.

U vrijeme ru ka lokal se po eo puniti pa sam odlu io ponovno iza i u šetnju. Nisam imao neki odre eni cilj, jedino sam se želio prosmucati središtem grada nakon toliko vremena. Lunjao sam od ulice do ulice, vode i jedino ra una da se slu ajno ne sudarim s nekim od prolaznika koji su mi dolazili ususret. Ovisno o svjetlima na semaforu i trenutna nom raspoloženju skretao sam udesno ili ulijevo ili nastavljao ravno. Zabivši ruke u džepove hla a usredoto io sam se na hodanje. Nakon nekoliko glavnih ulica i robnih ku a s velikim dre avo osvjetljenim izlozima, skrenuo sam medu bo ne ulice s kinima i seks-shopovima s napadno ukrašenim ulazima. Potom sam prošao mirnim vrtom jednog šintoisti kog hrama utonulog u tišinu i vratio se prema glavnim ulicama. Bilo je ugodno popodne i mnogi ljudi nisu nosili kapute. Vjetar koji bi povremeno zapuhao stvarao je ugodan osje aj. Prije no što sam toga postao svjestan, bilo mi je jasno da se nalazim u poznatom okruženju. Pogledao sam u plo nik pod nogama, u malu skulpturu i golemo stakleno pro elje koje se isprije ilo preda mnom. Stajao sam usred malog trga koji se nalazio ispred istog onog nebodera pred kojim sam toga ljeta promatrao lica ljudi koji su tuda prolazili, slijede i savjete moga ujaka. Ponavljaio sam to jedanaest dana uzastopno sve dok nisam ugledao onog udnog ovjeka s kutijom za gitaru kojeg sam pratio sve do predvorja ku e gdje me napao palicom za bejzbol. Besciljno se vrzmaju i ulicama oko etvrti Shinjuku, stigao sam na to isto mjesto.

Kao što sam i prije obi avao, kupio sam krafnu i kavu u Dunkin' Donutsu, ponio ih sa sobom i sjeo na klupu na malom trgu. Promatrao sam lica ljudi koji su prolazili mimo mene i ubrzo sam osjetio vrstu smirenosti i spokoja. Bio je to veoma ugodan osje aj premda razlog tome nisam mogao odgonetnuti. Imao sam dojam da sam u zidu pronašao udubljenje u kojem ljudi ne e primijetiti ni mene ni da ih promatram. Prošlo je mnogo vremena otkako nisam toliko pomno promatrao lica. Štoviše, shvatio sam da posljednjih šest mjeseci nisam pogled svjesno usmjerio ni prema emu. Namjestio sam se udobnije i po eo još pozornije promatrati ljude oko sebe, goleme zgrade, proljetno nebo kojim su oblaci lepršali, živopisne reklamne panoe... ak sam podignuo novine koje je netko ostavio na klupi i prelistao ih. Što se ve er više bližila, inilo se da stvari sve brže poprimaju boju stvarnosti.

Sljede eg jutra iznova sam se uputio vlakom prema etvrti Shinjuku. Potom sam opet sjeo na istu klupu i zapo eo promatrati lica ljudi koji su tuda prolazili. U podne sam po ve ustaljenom obi aju pojeo krafnu i popio kavu. Kada se po elo smrkavati ukrcao sam se na vlak prije ve ernje špice i vratio se ku i. Skuhao sam si ve eru, popio pivo i slušao glazbu s radija. Idu eg dana sam sve ponovio. Ali, ništa se nije dogodilo. Ništa nisam otkrio, nijedan problem nisam riješio i sve je ostalo po starom. Ipak. imao sam određeni osje aj da se malo-

pomalo približavam ne emu. Iako je i boja biljega bila življa nego prije, a toplina nešto izrazitija. Ponekad sam si govorio da taj biljeg živi vlastiti život i to gotovo na jednak način na koji ja živim.

Kao što sam i proteklog ljeta učinio, svakog dana bih se malo poslije deset ujutro vlakom zaputio u centar, sjedio na klupi na malom trgu pokraj nebodera i provodio dan ne razmišljajući ni o emu, jednostavno promatrajući ljude koji su tuda prolazili. Tu i tamo bih za uoči i slabije zvukove stvarnosti koja me okruživala. Ali, jedini zvuk koji je u tim trenucima dopirao do mojih ušiju bio je onaj protjecanja vode. Jednog trena sam pomislio na Maltu Kano. Pripovijedala mi je kako je običavala slušati šum protoka vode. Voda je bila njezina omiljena tema. Ali nisam se mogao sjetiti onoga što mi je kazala u vezi sa šumom vode. Nisam se više sjetio ni njezinog lica. Jedino ime sam se mogao sjetiti bila je crvena boja njezinog plastičnog šešira. Zašto je uvijek nosila taj šešir?

Malo-pomalo uspijeva sam čuti i ostale zvukove dok sam ustrajno promatrao lica ljudi.

Poslije podne osmog dana mojih ponovnih odlazaka u centar grada za uoči sam glas neke žene koja mi se obratila. U tom sam trenutku u ruci držao praznu papirnatu šašu za kavu i gledao u suprotnom smjeru.

"Mladi gospodine", rekla je žena.

Okrenuo sam se i pogledao ženu koja je stajala preda mnom. Bila je to ona ista sredovječna žena koju sam prošlog ljeta ovdje sreo. Ona je bila jedina osoba koja mi se obratila tijekom jedanaest dana koje sam proveo na tom trgu. Nisam očekivao da će u je još jednom sresti, ali kad mi se ponovno obratila uopće se nisam iznenadio.

I tog je dana bila besprijekorno odjevena. Već se na prvi pogled vidjelo da je svaki komad odjeće na njoj vrhunske kvalitete. Na sebi je imala sako sivoplave boje s podstavljenim ramenima, crvenu suknju od flanela i tamne sunčane naočale s okvirom od kornjačevine. Košulja je bila od svile i na suvratku sakoa sjajilo se divno izrađeno zlatni broš. Crvene cipele s visokim potpeticama bile su sasvim jednostavnog dizajna, ali ja sam vjerojatno mogao živjeti nekoliko mjeseci od svote koju je za njih dala. U usporedbi s njom ja sam izgledao poput odrpanca. Na sebi sam imao sportsku jaknu koju sam kupio one godine kad sam se upisao na fakultet, gornji dio trenirke, izlizane traperice i neke bijele tenisice kojima se više nije mogla odrediti prvobitna boja.

Usprkos razlici u izgledu odjeće ona je sjela kraj mene, prekrizila noge i ne izgovorivši ni riječi, otvorila torbu i iz nje izvukla kutiju cigareta Virginia Slims. Kao i prošli put, ponudila me cigaretom, ali sam je odbio. Stavila je jednu u usta i zapalila elegantnim zlatnim upaljačem ne veći od gumice za brisanje. Potom je skinula sunčane naočale, stavila ih u džep sakoa i zagledala mi se u oči. Uzvratio sam joj pogled. Imala je jako udne oči, duboke ali bezizražajne.

"Zna li, vratili ste se", rekla je blago zažmirivši.

Potvrdno sam kimnuo glavom.

Promatrao sam dim koji se dizao iz njezine cigarete i nestajao nošen vjetrom. Polako se osvrnula oko sebe kao da se vlastitim oči želi uvjeriti što to neprestano gledam sjedeći na klupi. No, činilo se da je to uopće ne zanima. Ponovno je skrenula pogled prema meni. Dugo je promatrala biljeg na mom desnom obrazu, potom moje oči, nos, usta i iznova biljeg. Imao sam osjećaj da bi mi željela otvoriti usta i pregledati zube, potom uši i tako redom, kao što inače sudi na izložbi pasa.

"Istina je, sada mi treba novac", rekao sam iznebuha.

"Koliko?" upitala je nakon kraće stanke.

"Osamdeset milijuna e biti dovoljno", odgovorio sam.

Skrenula je pogled sa mog lica i usmjerila ga prema nebu. Kao da je raunala, razmišljajući i... Ja sam za to vrijeme promatrao njezinu šminku, sjenilo za oči, blago izvijene trepavice, nejasno naslućujući i njezinu tajanstvenost.

"To nije mali iznos", rekla je blago napuštivši usne.

"Za mene je golem."

Bacila je na tlo svega do trećine popušenu cigaretu i pažljivo je zgnječila cipelom. Potom je iz malene, kožne kutije za posjetnice izvadila jednu i pružila mi je.

"Dođite sutra popodne na ovu adresu točno u četiri."

Na posjetnici je bila otisnuta jedina adresa: poslovna zgrada u bogataškoj četvrti Minato u Akasaki. Nigdje ni traga od imena i prezimena. Čak ni broj telefona. Iz radoznalosti sam je okrenuo, ali poleđina je bila sasvim prazna. Primaknuo sam je nosu, ali nisam osjetio nikakav miris. Bio je to običan komad malo debljeg bijelog papira.

Pogledao sam ženu u oči.

"Nema imena?"

Osmjehnula se i blago odmahнула glavom.

"Vama je potreban novac. Ima li novac možda ime?"

I ja sam odmahnuo glavom. Imala je pravo, novac nema ime. Da ima bilo kakvo ime, ne bi više bio novac. Ono što novcu daje pravo značenje jest njegova nijema anonimnost, njegova nepobitna zamjenjivost.

Žena je ustala s klupe.

"Dakle, možete li doći u četiri?"

"Ako dođem, znaš li to da ću dobiti taj novac?"

"Mogu e..." rekla je blago se osmjehujući. Još jednom je pogledala oko sebe i potom poravnala suknju nemarnim pokretom ruke.

Hitro koračajući i nestala je u gomili ljudi. Ja sam se zagledao u opušak koji je ugasila cipelom i tragove ruža na filteru. Jarko crvena boja njezinog ruža za usne podsjetila me na plastični šešir Malte Kano.

Ako mi je išta išlo u prilog, onda je to bila činjenica da nisam imao što izgubiti. Možda.

5

Događaj koji se zbio u gluho doba noći

Bilo je gluho doba noći kada je dječak začuo prodoran zvuk. Otvorio je oči, u mraku napipao svjetiljku i upalivši je ustao iz kreveta i pogledao uokolo. Zidni sat je pokazivao dva sata poslije ponoći. Dječaku nije bilo jasno što se to u taj kasni sat vani događalo.

Ponovno je začuo isti zvuk. Bio je siguran da dolazi izvana. Činilo se da netko navija neku veliku oprugu. Tko bi mogao navijati oprugu usred noći? Mora biti da se prevario, samo mu se činilo da netko navija oprugu. Ali, to se glasala neka ptica. Dječak je prinio stolicu uz prozor, popeo se na nju, razmaknuo zastore i otvorio prozor na škrip. Nasred neba svijetlio je velik bijel mjesec kasne jeseni i obasjavao čitav vrt. Drveće se noću doimalo drugačije nego preko dana, kada je oko sebe širilo uobičajenu prisnost. Stari hrast čak je izgledao ljutito, a njegova razgranata krošnja pucketala je kada bi vjetar zapuhao. Ukrasni obluci u vrtu bili su još bjelji i glatkiji i noću obično, gledajući ravnodušno u nebo nalik na lica umrlih ljudi.

Činilo se da je klik taj ptice dolazio odnekud iz krošnje bora. Dječak se nagnuo kroz prozor i pažljivo zagledao, ali iz tog kuta nije mogao vidjeti velike borove grane koje su pticu zaklanjale od njegova pogleda. Želio je upamtiti njezinu boju i oblik kako bi je već sutradan potražio u ilustriranoj enciklopediji. Od silne želje da je vidi, sasvim se razbudio. Najviše od svega ga je radovalo kad bi u enciklopediji koju su mu roditelji kupili uspio pronaći i prepoznati odedenu pticu, ribu ili drugu životinju. Nekoliko svezaka enciklopedije za djecu i

odrasle bilo je složeno na polici u njegovoj sobi. Još nije išao u osnovnu školu, a već je znao itati.

Nakon što je nekoliko puta zaredom ponovila onaj kliktaj koji je podsjećao na navijanje opruge, ptica je odjednom zamuknula. Dječak se pitao je li itko drugi čuo njezin kliktaj. Jesu li ga čuli njegovi otac i majka? Ili njegova baka? Ako nitko od njih nije čuo njezino glasanje, on će im ujutro svima ispričati kako je u dva sata poslije ponoći u borovoj krošnji bila jedna ptica koja je zvučala isto kao navijanje opruge. Da je barem učas uspio vidjeti! Tada bi svima mogao reći i kako izgleda.

Ali, ptica se nije više nijednom oglasila. Tamo negdje među borovim granama obasjanim mjesecinom ptica je uporno šutjela. Jednog trena je zapuhao hladan vjetar koji kao da je nešto upozoravao. Dječak je zadrhtao i zatvorio prozor. Bila je to neka osobita vrsta ptice koja se ne može vidjeti tako lako kao vrabac ili golub. U enciklopediji je pročitao da su gotovo sve noćne ptice vrlo lukave i oprezne. Osim toga, ptica je vjerojatno shvatila da je on promatra. Neće se više pojaviti sve dok neće ići na nju. Dječak se dvoumio da li da ode na zahod. To je značilo da mora proći dugim i mračnim hodnikom. Odlučio se vratiti u krevet. Može pričekati do jutra.

Ugasio je svjetiljku i zatvorio oči. Nije mogao ponovno zaspati jer je nastavio razmišljati o toj ptici u krošnji bora. Mjesecina što se probijala ispod zastora kao da ga je pozivala da izađe van. Kada je iznova čuo kliktaj ptice navijalice, dječak je smjesti iskočio iz kreveta. Sada nije upalio svjetlo. Navukao je kućni ogrtač preko pidžame i tiho se popeo na stolicu primaknutu uz prozor. Jedva je razmaknuo zastore i kroz otvor pogledao u krošnju bora. Tako ptica neće primijetiti da je promatra.

Kada je pogledao kroz prozor, ugledao je obrise dva muškarca. Od tog prizora zastao mu je dah. Obojica su bili odjeveni u crno. Jedan je imao kapu s obodom, drugi je bio gologlav. Dječak se začudio zašto su dva sasvim nepoznata čovjeka ušla u njegov vrt u gluho doba noći. I zašto pas nije zalajao na njih? Možda bi odmah trebao obavijestiti oca i majku. Ali, zanesen znatiželjom, nije se želio odmaknuti od prozora. Želio je vidjeti kakve su im namjere.

U tom trenutku nanovo se oglasila ptica navijalice. Nekoliko puta je ispustila dug, prodoran kliktaj koji je odjeknuo kroz noć. Dva muškarca uopće nisu obratili pozornost na njezin kliktaj. Nisu se pomaknuli ni pogledali u smjeru iz kojeg je dolazio kliktaj, nego su i dalje stali i gledali jedan u drugoga. Činilo se da obojica ne čuju ništa, ali grane su zaklanjale dječakov pogled pa im nije uspio vidjeti lica. Ubrzo su i jedan i drugi ustali. Jedan je bio dvadesetak centimetara viši od drugog. Oba su bili mršavi, a viši (onaj s kapom na glavi) imao je na sebi dug kaput. Onaj niži je imao jako pripijenu odjeću.

Niži čovjek se približio boru i pogledao uvis prema granama. Potom je objema rukama obuhvatio deblo i poslije nekoliko trenutaka počeo se penjati na drvo. Izgledalo je kao da se penje bez ikakvog najmanjeg napora (barem tako se činilo dječaku). Tako se penju akrobatu u cirkusu, pomislio je. Nije se bilo lako popeti na taj bor, deblo mu je bilo glatko i čovjek se nije imao za što uhvatiti sve dok se ne bi uspeo do krošnje. Ali zašto se taj čovjek usred noći penje na vrh stabla, pitao se dječak. Nije li možda želio uhvatiti pticu navijalicu?

Onaj visoki čovjek stajao je u podnožju stabla i gledao uvis. Ubrzo se onaj niži više nije vidio. Svako malo za uloženo bi se pucketanje grana i to je značilo da se i dalje penje. Nema sumnje da je ptica navijalice čula kako se penje i odmah odletjela. Čovjek se znao spretno i vješto penjati, ali uhvatiti pticu navijalicu nije tako jednostavno. Dječak se nadao da će je možda uspjati vidjeti kako odlijeće. Zadržavajući dah, dječak je iščekivao da za uje lepet krila. Ali nije ga čuo, a ni ptica se nije iznova oglasila.

Dugo nije vidio da se išta pomiče niti je čuo i najslabiji šum. Sve je prožimala snažna i nestvarna mjesecina i vrt je podsjećao na vlažno morsko dno s kojeg se more upravo povuklo. Zadivljen, dječak je ne pomičući se promatrao bor i visokog čovjeka koji je stajao pod njim.

Sad ve nije mogao odvojiti pogled od tog prizora. Zbog blizine njegovog daha prozorsko staklo se zamaglilo. Vani je moralo biti veoma hladno. Visoki uvijek je nepomi no stajao i podbo ivši se gledao uvis. Dje ak je pomislio da se visoki uvijek zabrinuo za svoga nižeg druga dok je e kao da obavi ono zbog ega se popeo u krošnju. Nije bilo neobi no što se zabrinuo, jer s tako visokog stabla mnogo je teže si i nego se na njega popeti, dje ak je to dobro znao. Izenenada se visoki uvijek hitro udaljio u mrak. inilo se kao da je od svega odustao.

Dje ak je imao dojam da je još jedino on ostao. Onaj niži uvijek nestao je u krošnji bora, a visoki je nekamo otišao. Ptica navijalica se i dalje nije oglašavala. Dje ak se pitao treba li probuditi oca, ali znao je da mu otac ne bi povjerovao. Kazao bi mu da je opet sanjao. Istina je, dje ak je jako esto sanjao i jednako esto mu se znalo dogoditi da svoje snove prihvati za stvarnost. Ali, sada nije sanjao: ptica navijalica i dva uvijek u crnom bili su stvarni. Može mu re i što god tko ho e. Svi su iznenada nestali, ništa više. Možda bi mu otac povjerovao da se potrudio i sve mu lijepo objasnio.

Tek tada je dje ak shvatio da niži uvijek jako nalikuje na njegovog oca. Naravno, bio je odve nizak da bi bio njegov otac, ali osim toga, pokreti i tjelesna gra a bili su gotovo jednaki. Me utim, njegov se otac nije znao tako vješto penjati po drve u. Nije bio toliko gibak i jak. Što je više o tome razmišljao, dje ak je bio sve zbunjeniji.

Malo kasnije visoki se uvijek vratio do podnožja bora. Sada je u rukama držao lopatu i veliku platnenu vre u. Vre u je položio na zemlju i lopatom po eo kopati rupu u podnožju stabla. uo se jasan i oštar zvuk pri svakom zamahu lopatom. Sada bi se svi u ku i trebali probuditi, pomislio je dje ak.

Ali, nitko se nije probudio. uvijek je kopao ne posustaju i i o ito ga nije brinulo može li ga tko uti. Premda visoki i mršav, sude i po na inu na koji je zamahivao lopatom bio je mnogo snažniji nego što je dje ak u prvi mah pomislio. Radio je marljivo i nije rasipao snagu. Kad je iskopao udubinu željene veli ine, naslonio je lopatu na stablo i zastao na rubu rupe gledaju i u nju. Nijednom nije pogledao uvis, kao da je zaboravio na uvijek koji se popeo u krošnju. Sada je bio sasvim zaokupljen rupom koju je iskopao. Dje aku se to nije svidjelo, taj visoki uvijek trebao bi se brinuti za svog druga.

Sude i po hrpi zemlje koju je uvijek iskopao, dje ak je mogao zaklju iti da rupa nije jako duboka. Otprilike do njegovih koljena, ili malo iznad. uvijek je izgledao veoma zadovoljan oblikom i veli inom rupe. Okrenuo se prema vre i i iz nje izvadio neki predmet uvijen u crnu tkaninu. Sude i po na inu na koji ga je držao, moralo se raditi o ne emu mekanom i mlitavom. Možda je u tu rupu imao namjeru zakopati neko truplo. Pri toj pomisli dje ak je osjetio kako mu srce snažno lupa. Predmet umotan u tkaninu nije bio ve i od ma ke. Ako je u pitanju bilo ljudsko bi e, onda je to moglo biti jedino novoro en e. Ali zašto ga taj uvijek mora zakopati baš u vrtu moje ku e, dje ak je pomislio. Progutao je pljuva ku koja mu se nakupila u ustima. Gutaju i je, gotovo se prepao kojom je ja inom taj zvuk odjeknuo. Bio je toliko glasan da ga je i onaj uvijek kraj stabla mogao uti.

Upravo u tom trenutku, kao da ju je taj zvuk probudio, oglasila se ptica navijalica. Njezin kliktaj bio je mnogo glasniji nego prije, kao da je navijala mnogo ve u oprugu.

Za uvši taj kliktaj, dje ak je predosjetio da e se nešto veoma važno dogoditi. Stisnuo je usne i nesvjesno se po ešao po rukama. Bilo bi bolje da nije ništa vidio, pomislio je. Ali sad je bilo kasno, nije više mogao odvojiti pogled od prizora u koji je gledao. Poluotvorenih usta, oslonio je nos o hladno prozorsko staklo i op injeno promatrao zagonetnu dramu koja se odvijala u vrtu. Više se nije nadao da e se itko iz njegove obitelji probuditi. Nitko ne e ustati, bez obzira na to koliko glasni bili zvuci izvana. Ja sam sada jedina osoba koja može uti te zvukove. Tako je još od samog po etka.

Visoki uvijek se sagnuo i na dno rupe krajnjom pažnjom spustio predmet umotan u crnu tkaninu. Potom se uspravio i zagledao u rupu. Dje ak nije mogao vidjeti izraz na uvijekovom licu jer ga je skrivao obod na kapi, ali mu se ipak u inilo da je tužan i ozbiljan. Ipak je rije o nekom truplu, pomislio je dje ak. Potom je uvijek odlu no dohvatio lopatu i ve iskopanom zemljom po eo ispunjati rupu. Nakon što je završio sa zatrpavanjem rupe, lagano je utabao zemlju kako bi je poravnao. Naslonio je lopatu na deblo i uzeši platnenu vre u laganim se

koracima udaljio. Nijednom se nije okrenuo. Niti je bacio pogled prema borovoj krošnji. Ptica navijalica nije se više nijednom oglasila.

Dje ak se okrenuo i pogledao sat na zidu. Škilje i u tami uspio je razabrati da kazaljke pokazuju dva sata i trideset minuta poslije pono i. Ostao je još desetak minuta promatrati bor kroz prorez izme u zastora, ali iznenada mu se jako prispavalo. Imao je osje aj da su mu vje e od željeza. Želio je saznati što se zbilo s niskim ovjekom koji je ostao u krošnji kao i s pticom navijalicom, ali su mu se o i sve više sklapale. Jedino je uspio svu i ku ni ogrta prije no što se uvukao u krevet i odmah utonuo u san.

6

Kupnja novih cipela

Ljubimac se vra a ku i

S postaje podzemne željeznice u Akasaki zaputio sam se pješke prometnom ulicom punom barova i restorana i nastavio se uspinjati blagom uzbrdicom sve do poslovne zgrade koja se nalazila u podnožju padine. Bila je to neupadljiva zgrada, ni stara ni nova, ni velika ni mala, ni otmjena ni skromna. U prizemlju se nalazila putni ka agencija u ijim su izlozima bili izloženi veliki plakati drevne Mikene tj. luke u Argosu i starog tramvaja u San Franciscu. Oba plakata bila su sasvim izbljedjela, poput davnašnjeg sna. Troje namještenika s one strane stakla bili su veoma zaposleni javljanjem na telefone i radom za kompjutorom.

Što sam dulje gledao u tu zgradu, bio sam sve svjesniji njezinog sasvim obi nog izgleda. Podsje ala me na crtež koji je napravilo malo dijete kome su rekli da nacрта jednu zgradu. Ili, kao da ju je netko namjerno projektirao tako ne bi li se bezbolno stopila s okruženjem. ak i ja, koji sam iznimno pomno provjeravao uli ne brojeve kako bih stigao na pravu adresu, zamalo sam prošao pokraj nje ne primijetivši je. Pokraj ulaza u putni ku agenciju nalazio se glavni ulaz u zgradu. Provjeravaju i nazive tvrtki na mjedenim plo icama, imao sam dojam da su tu uglavnom uredi manjih tvrtki. Bili su tu odvjetni ki i arhitektonski uredi, uvoznio-izvozna poduze a, zubarske ordinacije itd. Neke su plo ice bile sasvim nove i gotovo blještave pa sam mogao vidjeti odraz svoga lica dok sam stajao pred njima, ali onu za ured broj 602 prekrivala je patina starosti. Ona gospo a je o ito ve duže vrijeme tu imala svoj ured. Na plo ici je pisalo *Akasaka Fashion Design*. Starost plo ice donekle me umirila.

Izme u predvorja i dizala isprije ila su se zaključana staklena vrata. Pritisnuo sam dugme ureda broj 602 pretpostavljaju i da u vidjeti kameru za nadzor pri ulasku u zgradu. Doista sam ugledao neku malu napravu montiranu nasred stropa u predvorju. Ubrzo je nešto zazujalo, vrata su se uz škljocaj otvorila i ušao sam unutra.

Popeo sam se na šesti kat sasvim obi nim dizalom i nakon što sam kratko lutao jednako obi nim hodnikom, uspio sam prona i ured broj 602. Uvjerivši se da na vratima doista piše *Akasaka Fashion Design*, pozvonio sam jednom, kratko.

Vrata mi je otvorio vitak mladi kratko ošišane kose i pravilnih crta lica. On je vjerojatno bio najzgodniji mladi kojeg sam ikada u životu sreo. ak više od samih crta lica, pažnju mi je privukla njegova odje a. Na sebi je imao blistavo bijelu košulju i kravatu tamnozeleno boje sa sitnim šarama. Kravata je bila ne samo iznimno otmjena, nego i besprijekorno svezana i savršeno izgla ana nalik na fotografiju iz muškog modnog asopisa. Nikada nisam uspio vezati tako lijep vor na kravati, pa sam se pitao kako je to njemu uspjelo. Je li u pitanju bio uro eni dar ili nešto sasvim drugo? Na sebi je uz to imao tamnosive hla e i sme e mokasinke

s resama. Sve na njemu izgledalo je sasvim novo, kao da je po prvi put odjeveno prije svega nekoliko minuta.

Bio je malo niži od mene. Osmjehivao se kao da je upravo uo neki vic. Ali ne neki vulgaran vic, nego otmjenu šalu koju je ministar vanjskih poslova prije nekoliko generacija možda ispri ao princu prestolonasljedniku usred vrtne zabave, razveselivši i sve ostale prisutne. Kad sam se pokušao predstaviti, blago je odmahnuo glavom pokazuju i mi da ne moram ništa re i. Otvorivši vrata propustio me da u em u ured i hitro pogledavši u hodnik, zatvorio ih za mnom. Za sve to vrijeme nije izgovorio jednu jedinu rije , samo je zažmirio gledaju i u mene kao da mi se ispri ava što ne može govoriti jer blizu njega spava velika crna pantera a on je ne želi probuditi. Naravno, pokraj njega nije spavala nikakva pantera, ali ostavljao je takav dojam.

Nalazio sam se u nekoj vrsti salona koji je bio opremljen kožnim kau em i naslonja om, o ito veoma udobnima, starinskom drvenom staja om vješalicom i podnom svjetiljkom. U zidu su se vidjela vrata koja su vjerojatno vodila u drugu prostoriju. Pokraj vrata, okrenut prema središtu sobe, bio je pisa i stol od hrastovine i na njemu velik kompjutor. Za razliku od njega, na stoli ispred kau a jedva je mogao stati telefonski imenik. Pod je prekrivao lijep svijetlozelen sag. Iz oku nevidljivih zvu nika dopirali su tihi zvuci Haydnove skladbe za guda ki kvartet. Na zidovima su visjele zanimljive grafike, koje su prikazivale cvije e i ptice. Ve je na prvi pogled bilo jasno da je soba besprijeckorno ista. Na policama na jednom od zidova bili su poredani uzorci tkanina i modni asopisi. Namještaj i ostali predmeti nisu bili raskošni niti novi, ali ipak su stvarali ugodan dojam prisnosti i topline.

Mladi mi je pokretom pokazao da sjednem na kožni kau , a on je sjeo za pisa i stol nasuprot meni. Okrenuvši dlanove prema meni, dao mi je znak da pri ekam. Uputivši mi osmijeh isprike, podignuo je jedan prst pokazuju i mi da ne u dugo ekati. inilo se da je mogao komunicirati ne upotrebljavaju i rije i. Kimnuo sam glavom pokazuju i mu da sam ga shvatio. Imao sam dojam da je svaki razgovor u njegovoj prisutnosti nešto nedoli no i prosto.

Kao da drži neku slomljenu stvar, mladi je uzeo knjigu koja je ležala pokraj kompjutora i otvorio je na mjestu na kojem je stao s itanjem. Bila je to debela, crna knjiga bez ovitka, pa nisam mogao pro itati naslov. Od trenutka kad ju je otvorio, bilo je o ito da se sasvim udubio u itanje. inilo se da je zaboravio na moju prisutnost. I ja sam poželio uzeti štogod itati kako bih prekratio vrijeme, ali nije bilo ni ega. Prekrižio sam noge, udobno se zavalio na kau i slušao Haydna (premda se ne bih mogao zakleti da je to uistinu bila njegova skladba). Bila je to ugodna glazba, ali imao sam dojam da se onog trena kad izi e iz zvu nika sasvim raspline. Na pisa em stolu pokraj kompjutora još su se nalazili crn telefon, posuda s olovkama i kalendar.

Na sebi sam imao istu odje u kao i prethodnog dana - sportsku jaknu, gornji dio trenirke s kapulja om, traperice i tenisice. Izlaze i iz ku e navukao sam prvo što sam dohvatio. Nalaze i se u besprijeckorno istoj prostoriji, u prisutnosti toga iznimno zgodnog mladi a, moje su tenisice izgledale o ajno prljave i iznošene. Ne samo što su izgledale prljave i iznošene, one su to doista bile. Pete su im bile izlizane, prvobitna boja pretvorila se u sivu prljavštinu i tu i tamo vidjela se pokoja rupica. Te su tenisice prošle sa mnom mnogo toga. Posljednjih godinu dana nosio sam ih gotovo svakodnevno. U njima sam bezbroj puta presko io dvorišni zid, tu i tamo ugazio u pse i drek u prolazu, ak se spustio na dno bunara. Nije udo što su bile prljave i pohabane. Kad bolje promislim, od onog dana kad sam prestao raditi u odvjetni kom uredu nisam više obra ao pažnju na obu u koju sam nosio. Promatraju i ih iz blizine, osjetio sam svom silinom koliko sam bio osamljen, koliko sam se udaljio od svijeta. Došlo je vrijeme da kupim nove cipele, pomislio sam, ove koje imam na nogama doista su za sme e.

Jednog trena završila je izvedba Haydnove skladbe. Finale je bilo odve naglo i neskladno. Nakon kra e stanke uslijedila je Bachova skladba za embalo (vjerojatno je u pitanju bio Bach, ali ni to ne mogu izri ito tvrditi). Nekoliko puta prekrižio sam noge. Zazvonio je telefon. Mladi je komadom papira ozna io stranicu koju je upravo itao i odložio knjigu, potom podignuo slušalicu. Pažljivo je slušao i nekoliko puta lagano kimnuo glavom. Zagledao se u kalendar i olovkom nešto ozna io na njemu. Tada je približio

telefonsku slušalicu površini stola i dva puta prstima kucnuo o stol. Zatim je prekinuo vezu. Telefonski razgovor potrajao je možda dvadesetak sekunda i on za to vrijeme nije rekao ni rije . Od trenutka kad mi je otvorio vrata nije pustio ni glasa. Pitao sam se nije li možda nijem. Gluh o ito nije bio jer se javio kad je telefon zvonio i pažljivo slušao ono što mu je govorio netko s druge strane veze.

Nakon što je nekoliko trenutaka zamišljeno gledao u telefon, mladi je polako ustao od stola, zaputio se prema kau u i sjeo pokraj mene. Potom je obje ruke stavio na koljena. Imao je vitke, otmjene ruke kao što je i doli ilo njegovom produhovljenom licu. Na zglobovima prstiju vidjelo se nekoliko tankih bora, ali ne postoje ljudski prsti bez bora, ina e se ne bi mogli pomicati i savijati. Nenametljivo sam gledao u njegove ruke, pitaju i se nije li taj mladi možda sin žene koja me pozvala. Njegovi su prsti imali jednak oblik kao njezini. Kad mi je ta misao pala na pamet, po eo sam primje ivati i mnoge druge sli nosti, prili no šiljat nos, ili kristalnu jasno u o iju. Oko usta mu se ponovno pojavio jedvaprimjetan osmijeh. Ubrzo je energi no ustao kao što je i sjeo pokraj mene i nijemo mi mimikom usana kazao: "Ovuda, molim." Unato tome što nije ništa kazao, sasvim sam jasno razumio što mi je želio re i. Ustao sam i pošao za njim. Otvorio je vrata u dnu salona i uveo me u drugu prostoriju.

S druge strane vrata nalazila se mala kuhinja sa sudoperom a iza nje još jedna prostorija, veoma sli na salonu u kojem sam do maloprije sjedio, samo malo manja. I u toj se prostoriji nalazio jednak kožni kau ve pomalo istrošen od upotrebe i jedan prozor jednake veli ine. Pod je bio prekriven jednakim sagom kao i u prethodnoj prostoriji. U sredini sobe na velikom radnom stolu bile su uredno pore ane škare, kutije s alatom, olovke i knjige o modi i dizajnu. Tu su stajale i dvije kroja ke lutke. Prozor uop e nije imao rolete, ali su ga zaklanjala dva razli ita para zastora, jedni od tkanine a drugi ipkani. Oba su bila sasvim navu ena. Svjetlo na stropu bilo je ugašeno. Samo je jedna žarulja gorjela na podnoj svjetiljki pokraj kau a. Sobu je obavijala polutama nalik onoj u obla no predve erje. Na stoli u ispred kau a stajala je staklena vaza s pupoljcima bijelih gladiola. Bile su sasvim svježje, kao da su jedva tren prije ubrane. Voda u vazi bila je bistra. Glazba se nije ula, a zidovi su bili sasvim goli.

Mladi mi je opet pokazao da sjednem na kau . Nakon što sam sjeo, iz džepa na hla ama izvadio je nešto sli no nao alama za plivanje i rastvorio ih pred mojim o ima. To su doista bile najobi nije nao ale za plivanje na injene od plastike i gume, gotovo jednake onima koje koristim kada odlazim na plivanje na gradski bazen. Uop e mi nije bilo jasno zašto ih je izvadio usred sobe u kojoj smo se nalazili.

"Nemojte se bojati", rekao mi je mladi . Zapravo, nije mi ništa rekao, samo je jedvaprimjetno pomicao usne kao da govori, istodobno se služe i pokretima prstiju. Ali jako sam dobro shvatio što mi je želio re i. Potvrдно sam kimnuo glavom.

"Sada u vam ih staviti, ali nemojte ih dizati sve dok vam ih ja ne skinem. Osim toga, nemojte ih pomicati, neka stoje tako kako vam ih ja namjestim. Jeste li me razumjeli?"

Opet sam mu potvrдно kimnuo.

"Nitko vam ne e u initi ništa nažao. Sve e biti dobro, ne brinite."

Kimnuo sam još jednom.

Mladi je zašao iza kau a i namjestio mi nao ale. Rastegnulo je gumeni remen i prilagodio ga mojoj glavi, prethodno provjerivši jesu li gumeni jastu i i oko mojih o iju dobro prionuli uz kožu. Za razliku od onih koje redovito koristim, me utim, kroz ove nisam baš ništa vidio. Preko prozirne plastike bio je nanesen debeo sloj ne ega crnog. Okruživao me potpun mrak. Nisam vidio baš ništa. Uop e nisam mogao odrediti gdje se nalazi upaljena podna svjetiljka. Imao sam osje aj da me itavog obavija debeo sloj ne ega crnog.

Mladi je objema rukama dotaknuo moja ramena kako bi me ohrabrio. Imao je vitke, nježne prste, ali nisu bih nimalo slabašni. Njegovi su prsti zra ili udnovatom energijom i podsje ali me prste nekog pijanista dok prebire po tipkama klavira. Mogao sam osjetiti kako kroz njih struji dobrohotnost, ih ako ne baš dobrohotnost, onda nešto sli no tome. Sve e biti dobro, ne brinite, uvjeravale su me jagodice njegovih prstiju. Kimnuo sam. Potom je izišao iz sobe. Okružen tamom, mogao sam uti kako se udaljava, otvara vrata i zatvara ih.

Nakon što je otišao, izvjesno sam vrijeme ostao sjediti u istom položaju. Tama koja me okruživala bila je jako udna. Bila je to tama sli na onoj koju sam doživio na dnu bunara,

gdje isto tako nisam mogao ništa vidjeti, ali ta tama ipak se razlikovala od one koja me sada okruživala. U njoj nije bilo ni smjera ni dubine, ni težine ni opipljivosti. Prije je podsjeća na ništavilo nego na mrak. Bio sam privremeno slijep na umjetan na in. Osjećao sam kako mi miši i polako trnu, grlo i usta se suše. Zabrinuo sam se što će se dogoditi. Ali istog sam se trena sjetio dodira mladi evih prstiju. *Sve će biti dobro, ne brinite*, govorili su mi njegovi prsti. Premda nisam znao zašto, ipak sam osjećao da mu mogu vjerovati.

U sobi su vladali savršen mir i tišina pa sam, zadržavajući i dah, imao osjećaj da je svijet prestao postojati i da će ubrzo svaku stvar progutati beskrajna dubina vode. Ali, svijet je otkriven i dalje postojao. Žena je ubrzo otvorila vrata i jedva svojim koracima ušla u sobu.

Shvatio sam da je to ona žena po profinjenom mirisu parfema. Takav miris muškarci ne upotrebljavaju. Vjerojatno je bio veoma skup. Pokušao sam se prisjetiti tog mirisa, ali nisam bio siguran mogu li u tome uspjeti. Budući da sam privremeno bio lišen osjetila vida, ni moj njuh nije valjano radio. Jedino u što sam bio sasvim siguran bilo je to da se parfem koji sam osjetio na onoj elegantnoj gospođi koja me uputila da ovdje razlikuje od onoga koji sam sada blago osjećao. Mogao sam čuti šuštanje odjeće na ženi dok je prilazila i sjela na kauč pokraj mene. Velikom lakoćom je sjela na jastuke na kauču pa mi je bilo jasno da je riječ o sitnoj i vitkoj ženi.

Zagledala se ravno u mene. Mogao sam osjetiti njezin pogled na koži. Shvatio sam da uvijek može osjetiti da netko u njeza gleda premda osobu koja ga gleda ne vidi. Žena me dugo promatrala ne uinivši ni najmanji pokret. Osjećao sam njezin usporeni, topli dah, ali nisam mogao čuti kako diše. Ostavši u istom položaju, nastavio sam gledati u tamu pred sobom. Biljeg na mom licu postao je topliji nego obično. I njegova je boja vjerojatno bila jača. Naposljetku je žena ispružila ruku i prstima ga nježno dodirnula kao da krajnje pažljivo pregledava neku lomljivu i dragocjenu stvar. Potom ga je polako nježno milovati.

Nisam znao kako bih reagirao ni kako je ona otkrivala da ću reagirati. Načudan sam se na in osjećao udaljenim od stvarnosti, kao da iz jednog vozila u pokretu pokušavam skočiti u drugo, koje se kreće različitom brzinom. Postojao sam u tom me uprostoru između jednog i drugog vozila, poput kakve prazne kuće. Sada sam postao prazna kuća nalik na onu koja je pripadala Miyawakijevima. Žena je ušla u tu praznu kuću i iz nekog meni nepoznatog razloga sada rukama prelazi po zidovima i stupovima kuće. Kakav god bio razlog takvog njezinog ponašanja, a budući da sam sada bio prazna kuća (samo to i ništa više), nisam mogao ništa uiniti (jer, od mene se i nije otkrivalo da išta uinim). Kad mi je ta misao pala na pamet, osjetio sam svojevrsno olakšanje.

Žena nije rekla ni riječi. Osim šuškanja njezine odjeće, sobu je prožimala duboka tišina. Jagodicama prstiju prelazila je po mojoj koži kao da pokušava pročitati neke si ušne tajne poruke koje su u nju utisnute prije puno vremena.

Jednog trenutka prestala je milovati biljeg. Ustala je s kauča, prišla mi s leđa i umjesto prstima, vrhom jezika nježno liznula moj biljeg. Baš kao što je May Kasahara uinila prošlog ljeta u svome vrtu, i ona ga je liznula, mnogo iskusnije i strastvenije od May. Njezin se jezik pomicao i palucao uz moju kožu mnogo slobodnije i pohotnije. Mijenjajući jačinu pritiska i kut pod kojim je palucao jezikom, lizala je i nadraživala moj biljeg. Ubrzo sam osjetio vrućinu i podrhtavanje u međunožju. Nisam želio doživjeti erekciju, činilo mi se sasvim neprimjereno. Ali, nisam se uspio oduprijeti.

Pokušao sam se što je moguće više poistovjetiti s praznom kućom. Zamislio sam da sam postao zid, strop, pod, krov, prozor, vrata, kamen. Činilo mi se da ću tako uspjeti sa uvati pribranost.

Zatvorio sam oči i pokušao se udaljiti od svoje tjelesnosti... i od prljavih tenisica, onih udnih naočala za plivanje i neprimjerene erekcije. Nije mi bilo teško udaljiti se od vlastitog tijela. Tako sam se osjećao mnogo opuštenije. Pretvorio sam se u vrt pun korova, u kip kamene ptice koja ne može letjeti, u presahnuli bunar. Znao sam da je žena ušla u praznu kuću u mojega ja. Nisam je mogao vidjeti, ali to mi više nije smetalo. Ako je unutra nešto tražila, to ću joj rado dati.

Predodžba vremena postajala je sve mutnija. Od svih vremenskih dimenzija koje su mi stajale na raspolaganju, nisam više mogao razlučiti koju od njih koristim. Moja svijest se polako vratila u moje tijelo. Zauzvrat sam imao osjećaje da je žena izašla iz njega. Otišla je iz sobe tiho kao što je i ušla. Za uo sam šuštanje njezine odjeće, naslutio miris njezinog parfema. Zatim zvuk vrata koja se otvaraju i zatvaraju. Dio moje svijesti i dalje je bio u praznoj kući. U isto vrijeme ja sam sjedio na kožnom kauču. I pitao se kako postupiti. Nisam mogao razlučiti koja mi od te dvije ličnosti uistinu pripada. Riječ "ovdje" polako se razdvojila u dva dijela mene. Bio sam u jednom dijelu, ali i u drugom. Oba su mi izgledala jednako stvarna. Sjede i na kauču u tonuo sam u tu čudnu podvojenost.

Ubrzo su se vrata otvorila i netko je ušao u sobu. Po šumu koraka shvatio sam da je riječ o mladiću. Došao je iza mojih leđa i skinuo mi naočale. Soba je bila mračna, osvijetljena jedino jednom žaruljom podne svjetiljke. Protrljao sam oči i privikavajući se na svijet stvarnosti. Mladić je sada bio u odijelu. Sivozelena boja odijela savršeno je pristajala uz njegovu kravatu. Blago se osmjehujući, nježno me uhvatio za ruku, pomogao mi da ustanem s kauča i odveo me do vrata koja su se nalazila na drugoj strani sobe. Otvorivši vrata ugledao sam kupaonicu sa zahodskom školjkom i tuš-kabinom. Poklopac na školjki bio je spušten. Pokazao mi je da sjednem na spuštenu zahodsku poklopac i potom otvorio slavinu i pričekao da poteče topla voda. Potom mi je pokazao da se istuširam. Otvorio je nov sapun i pružio mi ga. Tada je izašao iz kupaonice i za sobom zatvorio vrata. Nije mi bilo jasno zašto bih se trebao istuširati.

Postalo mi je jasno kad sam se svukao. Svršio sam u kupaonicu. Stao sam pod tuš i počeo se trljati novim zelenim sapunom. Vodom sam isprao spermu koja se zalijepila za stidne dlake. Potom sam izašao iz kabine i obrisao se velikim ručnikom. Pokraj ručnika našao sam bokserice i majicu marke Calvin Klein. I bokserice i majica bili su u plastičnim omotima. I moje veličine. Vjerojatno je moja ejakulacija bila predviđena. Zagledao sam se u svoj odraz u zrcalu, ali mi glava nije funkcionirala kako treba. Kupaonica u kojoj sam svršio bacio sam u koš za smeće i odjenuo nove bijele bokserice i majicu. Zatim sam navukao traperice, preko glave navukao trenirku, obuio sandale i stare tenisice i sportsku jaknu i izašao iz kupaonice.

Mladić me čekao ispred kupaonice i potom poveo u onaj prvi, prijemni salon. Soba je izgledala jednako kao i prije. Na stolu pokraj kompjutera stajala je ista knjiga, iz koje se širila neka meni nepoznata ozbiljna glazba. Pokazao mi je da sjednem na kauč i donio mi čašu hladne mineralne vode. Ispio sam do pola. "Odjednom me svladao umor", rekao sam glasom koji uopće nije podsjećao na moj. Osim toga, nisam imao namjeru to reći. Riječi su izašle iz mojih usta tko zna zašto. Ipak, glas je nedvojbeno bio moj. Mladić je kimnuo glavom. Iz unutrašnjeg džepa sakoa izvadio je bijelu omotnicu i gotovo neprimjetno uvukao je u unutrašnji džep moje sportske jakne. Potom je nanovo blago kimnuo glavom. Pogledao sam kroz prozor. Nebo se veoma smračilo i ulice su bile osvijetljene neonskim reklamama, prozorima za kojima su gorjela svjetla, javnom rasvjetom i svjetlima automobila. Osjetio sam želju da što prije odem odatle. Ne izgovorivši više ni riječi, polako sam ustao, prešao preko sobe, otvorio vrata i izašao. Stojeći pokraj pisarnice stola, mladić me nijemo promatrao. O čemu nije imao namjeru zaustaviti me.

Postaja Akasaka Mitsuke bila je prepuna ljudi koji su se vraćali s posla. Nisam bio raspoložen za vožnju podzemnom željeznicom pa sam odlučio vratiti se pješice. Prošao sam ispred palače u kojoj odsjedaju visoki strani dužnosnici i stigao do postaje Yotsuye. Potom sam produžio Avenijom Shinjuku, ušao u poluprazan bar i naručio čašu piva. Pri prvom gutljaju osjetio sam da sam gladan pa sam naručio nešto za jelo. Pogledao sam na sat i vidio da je gotovo sedam. Pa što! Meni vrijeme ionako nije ništa značilo.

Jednog trena primijetio sam da se nešto nalazi u unutrašnjem džepu mog sakoa. Posve sam zaboravio na omotnicu koju mi je mladić dao pri odlasku. Bila je to obi na bijela omotnica, ali kad sam je uzeo u ruku osjetio sam da je mnogo teža nego što sam mislio. Ta je težina ostavljala udan dojam. Kao da je u omotnici nešto susprezalo dah. Zakratko sam oklijevao i potom je otvorio. Ionako bih to prije ili poslije uinio. Unutra sam pronašao svežanj novih novanica od deset tisuća a jena. Novanice su bile sasvim nove i nepresavijene. Bile su toliko nove da su izgledale nestvarno a ne kao stvarne, bezbroj puta upotrijebljene novanice. Ukupno je bilo dvadeset novanica. Kako bih se uvjerio da nisam pogriješio, prebrojio sam ih još jedanput. Nisam pogriješio, to no dvadeset novanica od po deset tisuća a jena.

Vratio sam novanice u omotnicu i stavio je u džep. Potom sam sa stola uzeo vilicu i zagledao se u nju bez ikakvog razloga. Prva stvar koja mi je pala na pamet bila je da dobivenim novcem kupim nove cipele. Od svega što mi je trebalo, par novih cipela bio je najnužniji. Platiao sam raun i izišao na Aveniju Shinjuku, gdje se nalazila velika prodavaonica cipela. Izabrao sam par obi nih plavih tenisica kazavši trgovcu koji broj nosim i ne upitavši ga za cijenu. Još sam dodao da ih zadržati na nogama ako mi budu odgovarale. Sredovje ni trgovac (možda osobno vlasnik prodavaonice) vješto je provlaio bijele vezice kroz rupice na tenisicama upitavši me što da uini sa starima. Odgovorio sam mu kako mi više ne trebaju i da ih može slobodno baciti, ali sam se istog trena predomislio i dodao da ih ponijeti sa sobom.

"Par udobnih starih cipela može ponekad dobro poslužiti", dodao je srda no se osmjehuju i kao da mi time želi re i da je naviknuo svakoga dana gledati u stare, iznošene cipele. Stavio ih je u kutiju onih novih i potom ubacio u papirnatu vreću. Leže i u novoj kutiji, moje stare tenisice podsje ale su na dvije male uginule životinje. Iz omotnice sam izvadio sasvim novu novanicu od deset tisuća a jena, njome platiao i uzeo ostatak, nekoliko starih, istrošenih novanica od tisuća u jena. Nose i vreću sa starim tenisicama, ukrcao sam se na vlak na liniji Odakyu i vratio se ku i. Stiješnjen brojnim putnicima koji su se vra ali s posla, držao sam se za kožni remen i razmišljao o novoj odje i koju sam imao na sebi - boksericama, majici i tenisicama.

Stigavši ku i, po navici sjeo sam za kuhinjski stol, pijuckao pivo i slušao glazbu s radija. Ali imao sam želju s nekim porazgovarati. O bilo emu, o vremenu, o o ajnoj politici koj situaciji. Jednostavno sam želio razmijeniti s nekim nekoliko re enica. Ali nikoga se nisam mogao sjetiti, niti sam se ikome mogao obratiti. ak ni ma ku.

Idu eg jutro, dok sam se brijao pred zrcalom u kupaonici i provjeravao biljeg, nisam uo io nikakvu promjenu. Otišao sam na verandu i sjeo i poslije mnogo vremena gotovo itav dan proveo promatraju i vrt. Ve neko vrijeme to nisam inio. Lijepo jutro je polako prešlo u lijepo popodne. Mlado liš e na drve u treperilo je na ranom proljetnom povjetarcu.

Iz sakoa sam izvadio omotnicu u kojoj se sada nalazilo devetnaest novanica od po deset tisuća a jena i odložio je u ladicu pisa eg stola. Drže i je u ruci osje ao sam njenu udnovatu težinu. U toj težini se krilo neko zna enje, ali ja ga nisam mogao naslutiti. Promatraju i omotnicu u ladici, uzalud sam se pokušavao sjetiti o emu se radi.

Zatvorio sam ladicu, otišao u kuhinju i pripremio aj, koji sam polako srkao stoje i kraj sudopera. Tada mi je sinulo. Ono što sam u inio prethodnog dana nedvojbeno me podsje alo na posao prostitutke o kome mi je Kreta Kano pri ala. Odeš na odre eno mjesto, spavaš s nekim koga ne poznaješ i za to dobiješ naknadu. Ja zapravo nisam spavao s onom ženom (samo sam svršio u ga e), ali bez obzira na tu bitnu razliku, svodilo se na isto. Da bih dobio odre enu svotu novca zauzvrat sam ponudio svoje tijelo. Piju i aj razmišljao sam o tome. U daljini je pas zalajao. Potom je proletio manji avion. Nisam mogao povezati misli i doga aje. Opet sam sjeo na verandu i zagledao se u vrt koji je prožimala popodnevna svjetlost.

Umorivši se od toga, zagledao sam se u svoje dlanove. Postao sam prostitutka, pomislio sam. Tko bi ikada mogao pomisliti da u prodavati tijelo za novac! I da e prva stvar koju u si kupiti tim novcem biti tenisice!

Osje ao sam potrebu za svježim zrakom, pa sam odlu io oti i u kupnju. Hodao sam ulicama kvarta u novim tenisicama. Imao sam dojam da su me nove tenisice pretvorile u novu osobu, koja je druga ija od one koja sam dotada bio. Ulice kojima sam prolazio, lica ljudi s kojima sam se mimoilazio, tako er su mi izgledali druga ije. U obližnjem supermarketu kupio sam povr e, jaja, mlijeko, ribu i kavu, i platio nov anicama koje su mi prethodne ve eri vra ene kao ostatak u prodavaonici cipela. Osjetio sam želju da sredovje noj blagajnici oblog lica kažem kako sam taj novac prethodnog dana zaradio prodaju i svoje tijelo. Kako sam zaradio dvjesto tisu a jena. Dvjesto tisu a jena! Da sam u odvjjetni kom uredu u kojem sam neko bio zaposlen prekovremeno radio svakog dana u mjesecu i ubijao se od posla, u najboljem bih slu aju zaradio stotinu i pedeset tisu a jena. To sam želio objasniti blagajnici. Ali, naravno, nisam. Dao sam joj novac i uzeo papirnatu vre icu s namirnicama.

Kako god, jedno je sigurno, stvari su se po ele odvijati, pomislio sam vra aju i se ku i s vre icom punom hrane. Sada samo trebam voditi ra una da ne pokleknem. Možda u tome uspijem i nekamo stignem. Barem na neko drugo mjesto, druga ije od ovoga na kome se nalazim.

Moja slutnja se pokazala to nom. Kad sam se vratio ku i, ma ak je istr ao kako bi me pozdravio. im sam otvorio ulazna vrata po eo je mjaukati kao da je cijeli dan e kao da se vratim. Bio je to Noboru Wataya, koji je netragom nestao prije gotovo godinu dana. Spustio sam vre icu s hranom i uzeo ga u naru je.

7

Jedno mjesto koje se, kad dobro razmislite, može odgonetnuti

(Razmišljanje May Kasahare: 2)

Dobar dan, g. Ptico Navijalico.

Kladim se da zamišljate kako sjedim u razredu i u im nad otvorenom knjigom baš kao i svi moji vršnjaci. Sje am se da sam vam posljednji put kad smo se sreli kazala da u prije i u drugu školu, pa je sasvim normalno ako tako mislite. Uistinu, poha ala sam jednu privatnu školu internatskog tipa za djevojke koja se nalazi jako daleko od Tokija. To je privatni internat s veoma lijepim i istim sobama, poput hotelskih i velikim restoranom u kojem možete naru iti što god vam se jede i pije. Tu su i krasni tereni za tenis i velik bazen, pa je sasvim normalno što školovanje u takvom internatu košta jako mnogo. Zapravo, to je privatni internat za djevojke iz bogatih obitelji. Problemati ne bogate djevojke. Vjerojatno si možete do arati kakva je to vrsta internata? To vam je istodobno luksuzan internat i privatna škola na dobru glas smješteni visoko u planinama. itav kompleks okružuje visok zid s bodljikavom žicom na vrhu, a na ulazu su golema željezna vrata koja ni Godzilla ne bi mogao srušiti, dok uokolo dvadeset i etiri sata na dan patroliraju stražari koji podsje aju na robote. Ne zato da bi posjetiteljima onemogu ili ulaz, koliko da bi sprije ili izlazak onih koji su unutra.

Vjerojatno e vam pasti na pamet da me pitate zašto sam otišla na takvo mjesto, ako sam unaprijed znala da je toliko grozno. Imate pravo, ali nisam imala izbora. Više od svega željela sam oti i od ku e, ali nakon svih problema koje sam stvorila, nijedna me škola, zbog tko zna kakvih sve razloga, nije željela primiti kao premještenu u enicu. Stoga sam odlučila stisnuti zube i oti i tamo iako sam znala kakvo je to mjesto. Doista je bilo užasno! Groznije od najgroznije no ne more! Ondje sam uistinu imala no ne more i budila se sva znojna, ali ak sam i tada željela sanjati jer su moje no ne more bile mnogo ugodnije od stvarnosti u tom internatu. Pitam se znate li možda kako to izgleda. Ptico Navijalico? Pitam se jeste li ikada doista bili u takvoj rupi?

Na koncu, ostala sam u toj gospodskoj školi-hotelu-zatvoru samo šest mjeseci. Kad sam došla ku i za proljetne praznike, roditeljima sam otvoreno rekla da u se prije ubiti nego vratiti u taj grozni internat. Zaprijetila sam im da u si zabiti tri higijenska uloška u grlo i popiti veliku količinu vode, ili da u si prerezati žile na rukama, ili se baciti naglavce s krova škole. Doista sam tako i mislila, nisam se šalila. Moji roditelji zajedno imaju mašte koliko i obi na žaba, ali kad ih ozbiljno upozorim, iz iskustva znaju da to nije puka prijetnja.

Zato se više nisam vratila na to grozno mjesto. Zatvorila sam se u svoju sobu i nekoliko mjeseci itala, gledala televiziju ili jednostavno re eno životarila. Stotinu puta na dan pomislila bih, želim vidjeti Pticu Navijalicu. Silno sam željela pro i prolazom, presko iti zid vašeg dvorišta i lijepo i dugo napri ati se s vama. Ali, znala sam da to ne smijem u initi. Bilo bi to ponavljanje onoga što se dogodilo prošloga ljeta. Zato sam ostala u svojoj sobi i iz nje promatrala prolaz, pitaju i se što li je s g. Pticom Navijalicom? Prolje e je polako stizalo i prožimalo itav svijet, a ja nisam znala što se sve zbiva u vašem životu. Je li vam se žena vratila? I što se dogodilo s one dvije aknute žene, Maltom Kano i Kretom Kano? Je li se vaš ma ak Noboru Wataya vratio? I je li s vašeg lica nestao biljeg?

Nakon samo još mjesec dana onakvog života, ja bih sasvim prolupala. Ne znam kad ili kako mi je to palo na pamet, ali jednog trena rekla sam sebi da je to sada isključivo vaš svijet s kojim ja više nemam nikakve veze, g. Ptico Navijalico. Ja sam bila tek netko tko je prolazno postojao u tom vašem svijetu. U jednom trenutku stvari su krenule tim smjerom. A to nisu bile nevažne, bezazlene stvari. Naravno, ne mislim da je bila isključivo vaša pogreška niti želim svaliti svu krivnju samo na vas, ali takva je bila situacija. Zato sam morala prona i svoj svijet.

Razmišljala sam o tome, mozgala i razbijala si glavu, i jednog trenutka mi je sinulo kamo bih mogla oti i.

(Sugestija.) Nalazim se na mjestu koje, ako se doista potrudite i dobro razmislite, možete odgonetnuti. Vjerojatno ete uspjeti skužiti gdje se nalazim, ako se barem malo potrudite. To nije škola, nije hotel, nije bolnica, nije zatvor a nije ni ku a. To je posebno mjesto i veoma je daleko. To je... tajno mjesto. Barem zasad. I to je mjesto u planinama i jednako je opasano zidom (ali ne osobito visokim i vrstim), na ulazu su željezna vrata koja uva star i blagonaklon uvar. Možeš ulaziti i izlaziti kad god poželiš. Rije je o golemom zemljištu sa šumama i malim jezerom oko kojeg se mogu vidjeti mnoge životinje ako u svitanje krenete u šetnju. Lavovi, zebre... ne, šalim se, ali doista se mogu vidjeti male životinje, poput jazavaca i fazana. Unutar tog ogra enog parka nalazi se djevoja ki dom, i ja tu živim. Imam svoju sobu koja nije toliko lijepa kao ona u školi-hotelu-zatvoru, ali nije ni loša. O toj sobi sam vam ve pisala u prošlom pismu, zar ne? Na jednoj polici je stereo koji sam donijela od ku e (onaj veliki, ako ga se sje ate?), sada upravo slušam jednu stvar Brucea Springsteena. Danas je nedjelja i druge djevojke su se izašle zabaviti pa nema nikoga tko bi se žalio da je glazba glasna.

Moje jedino zadovoljstvo zasad mi priinja odlazak vikendom u prodavaonicu plo a u obližnjem mjestu, gdje kupujem kasete koje mi se svi aju (knjige gotovo uop e ne kupujem, one koje poželim pro itati mogu posuditi u ovdajšnjoj knjižnici). U sobi do moje je jedna djevojka s kojom se dobro slažem i u grad me redovito vozi svojim polovnim autom. Moram vam priznati da sam po ela u iti vožnju na tom autu. Ovdje ima jako mnogo otvorenih površina pa mogu vježbati do mile volje. Još nemam voza ku dozvolu, ali ve prili no dobro vozim.

Osim kupnje kaseta, odlazak u samo mjesto nije mi osobito zabavan. Ovdje sve djevojke govore da e poludjeti ako barem jednom na tjedan ne odu na tulum, ali ja se sasvim dobro zabavljam kad ostanem sama i slušam glazbu koja mi se svi a. Jednom sam zajedno sa spomenutom prijateljicom koja ima auto otišla na spoj s dva de ka. Otišla sam iz puke radoznalosti. Ona je rodom iz okolice i poznaje jako mnogo ljudi. Mladi s kojim sam izišla je student, simpa je de ko, ali još uvijek nemam jasne osje aje u vezi s mnogim stvarima. Kao da su jako udaljene od mene, poredane poput figura u streljani lunaparka, a još nas razdvajaju i brojni prozirni zastori.

Moram vam priznati da sam, kad smo se prošlog ljeta družili i sjedili za kuhinjskim stolom i avrljali i pili pivo, nekoliko puta pomislila: a što ako me iznenada g. Ptica Navijalica sruši na pod i pokuša silovati? Nisam znala kako bih se trebala ponašati. Naravno, rekla bih vam: "Ne, g. Ptico Navijalico, ne smijete to u initi!" Ali isto tako bih vam morala objasniti zašto je to pogrešno i zašto to ne biste smjeh u initi. I što bih više o tome razmišljala, bila bih sve zbunjenija, a vi biste me dotad vjerojatno ve silovali. Pri toj pomisli osjetila bih kako mi srce lu a ki lupa. Možda sam zbog toga bila nepravedna prema vama. Kladam se da nikad niste ni pomislih da mi se takve misli motaju po glavi. Mislite li da je to glupo? Vjerojatno tako mislite. Zapravo i jest golema glupost. Ah tada sam bila jako ozbiljna po tom pitanju. Vjerojatno sam baš zbog toga, g. Ptico Navijalico, izvukla ljestve od užeta i stavila poklopac na otvor bunara dok ste vi bili na dnu. Tako bih se riješila Ptice Navijalice, i više se ne bih morala mu iti takvim razmišljanjima.

Zbilja mi je žao. Sada znam da nikad nisam smjela u initi nešto takvo (takve se stvari nikome ne ine). Ali katkad se ne uspijevam kontrolirati. Jako dobro znam što inim, ali ne znam stati. To je moja najve a mana.

Ne vjerujem da biste me ikada srušili na pod i silovali. Toga sam sada sasvim svjesna. Što ne zna i da vi to nikada nikome ne biste mogli u initi (ho u re i, nitko ne zna sa sigurnoš u što se sve može dogoditi), ali vjerujem da to ne biste u inili samo zato da ne poremetite moj na in razmišljanja. Ne znam to dobro objasniti, ali tako nekako osje am.

U svakom slu aju, zaboravimo tu glupost sa silovanjem.

Premda u možda iza i na spoj s de kom, ja se emocionalno uop e ne mogu usredoto iti na nešto takvo. Smijala bih se i avrljala, ali moje misli bi nekamo odlutale poput balona koji se otkinuo s uzice. Razmišljala bih o kojekakvim suprotnim ili nepovezanim stvarima. Mislim da želim biti sama još neko vrijeme. Želim nesmetano razmišljati o svemu. U tom smislu, pretpostavljam da sam još uvijek "na putu ozdravljenja".

Uskoro u vam opet pisati. Idu i put vjerojatno u se mo i upustiti u malo opširnije i konkretnije stvari.

P. S. Prije nego što vam stigne moje sljede e pismo, pokušajte pogoditi gdje se nalazim i ime se bavim.

8

Nutmeg i Cinnamon

Ma ak je od glave do repa bio prekriven suhim blatom pa sam pomislio da se vjerojatno dugo valjao i prevrtao po vlažnoj zemlji. Krzno mu se sasvim skorilo. Uzeo sam ga u naru je i pažljivo pregledao. Bio je veoma uzbu en i po eo je presti. Izgledao je umorno i iznureno, ali ipak se nije mnogo promijenio od onog dana kad sam ga posljednji put vidio: ista njuškica,

isto tijelo, isto krzno. O i su mu bile bistre i nigdje na njemu nisam mogao primijetiti neku ozljedu. Ovjek bi teško mogao povjerovati da ga nije bilo punih godinu dana. Prije bi se reklo da se tek vratio ku i nakon što je no proveo smucaju i se uokolo.

Sirovu skušu koju sam kupio u supermarketu narezao sam na komadi e, stavio na tanjur i to mu odnio na verandu. O ito je bio jako gladan, jer je smazao komadi e skuše gutaju i ih jedan za drugim. Ispod sudopera pronašao sam njegovu zdjelicu za vodu i napunio je vodom do vrha. I nju je gotovo sasvim ispraznio. Malo je predahnuo i potom po eo lizati prljavo krzno. Iznenada, kao da se ne ega sjetio, sko io je u moje krilo, sklup ao se i po eo kunjati.

Zaspao je prednjih šapa podvijenih ispod tijela a glave pod repom. U po etku je glasno preo a potom utonuo u tih i dubok san, sasvim se opustivši. Sjedio sam na verandi obasjan suncem i nježno ga milovao kako ga ne bih probudio. Toliko toga mi se izdoga alo u posljednje vrijeme da sam na njega bio gotovo posve zaboravio. Drže i to malo, nježno stvorenje u krilu i vide i kako opušteno i s potpunim povjerenjem spava, osjetio sam radost u srcu. Stavio sam ruku na njegova prsa i osjetio otkucaje njegovog srca. Otkucaji su bili slabi i ubrzani. Ali i njegovo je srce, baš kao i moje, neumorno i predano odbrojavalo dodijeljeno nam životno vrijeme.

Nisam mogao ni zamisliti gdje je bio gotovo godinu dana i što je sve inio za to vrijeme. I zašto se odjednom odlu io vratiti? Doista bih volio da sam ga mogao pitati.

Na verandu sam iznio stari jastuk i ma ka smjestio na vrh jastuka. Sasvim se opustio, poput netom oprane odje e. Kad sam ga podignuo i premjestio, nakratko je otvorio o i i usta, ali nije mjauknuo. Promijenio je nekoliko položaja dok se nije udobno smjestio, zijevnuo i utonuo u san. Nakon što sam se uvjerio da je zaspao, otišao sam u kuhinju i po eo raspreati stvari koje sam kupio. Tofu, povr e i ribu odložio sam u hladnjak i potom ponovno pogledao prema verandi: ma ak je i dalje spavao u istom položaju. Iz šale smo ga prozvali Noboru Wataya jer nas je njegov pogled podsje ao na pogled Kumikinog brata, ali to nikad nije bilo njegovo pravo ime. Proteklo je punih šest godina a da mu nismo dali ime.

Ime Noboru Wataya jednostavno mu više nije pristajalo. U posljednjih šest godina stvarni Noboru Wataya postao je pretjerano prisutan u javnosti, osobito nakon što je izabran za saborskog zastupnika i više nije bilo nikakvog smisla jednog ma ka zvati tim imenom. Dok živi uz mene trebam mu dati drugo ime, i to kakvo dolikuje ma kama. Što prije to bolje. Najbolje neko jednostavno, što određenije i prikladnije ime. Vjerodostojno ime koje možete vidjeti svojim o ima, dodirnuti svojim rukama. Neko ime koje e sasvim izbrisati zvu nost, zna enje i sje anje na Noborua Watayu.

Uzeo sam tanjuri u koji sam mu stavio ribu. Bio je potpuno ist i blistao je kao da je netom opran. Skuša mu se o ito jako svidjela. Bilo mi je drago što sam sasvim slu ajno kupio tu ribu upravo onog dana kad se ma ak odlu io vratiti ku i. U inilo mi se da je to jako dobar predznak, kako za mene tako i za njega. Zato sam ga odlu io nazvati Sawara*. Maze i ga iza ušiju, objasnio sam mu: "Od sada pa nadalje više se ne zoveš Noboru Wataya nego Sawara, jesi li me uo?" Želio sam to objaviti itavom svijetu.

Sjeo sam na verandu pokraj Saware i itao knjigu sve dok se nije po elo smrkavati. Ma ak je spavao dubokim snom kao da je u nesvijesti. Ne ujno je disao, a njegovo umorno tijelo ležalo je nepokretno. Jedino se vidjelo kako se prsni koš diže i spušta u ritmu disanja. Svako malo rukom bih ga pomazio kako bih osjetio njegovu toplinu i uvjerio se da je živ. udesan je osje aj rukom dotaknuti nešto živo i toplo. Ve dugo mi je nedostajao taj osje aj.

Idu eg jutra Sawara me e kao. Kad sam se probudio ugledao sam ga kako spava uz mene, ispruživši se itavim tijelom i šapama. Mora biti da se tijekom no i probudio i ližu i dlaku itav se o istio, jer mu se na krznu nigdje više nisu mogli uo iti tragovi blata niti su mu dlake bile slijepljene. Oduvijek je imao lijepu dlaku. Malo sam ga mazio, potom mu dao

* *Sawara zna i skuša.*

doru ak i promijenio vodu u zdjelici. Poslije sam se odmaknuo od njega i pokušao ga pozvati novim imenom: "Sawara". Nakon tre eg pokušaja okrenuo se prema meni i uzvratio malim mijaukom.

Bilo je ve vrijeme da zapo nem novi dan. Istuširao sam se i izgla ao svježe opranu košulju. Potom sam odjenuo pamu ne hla e i obuo nove tenisice. Nebo je bilo mutno i obla no, ali nije bilo hladno pa sam se odlu io za debelu sportsku jaknu umjesto kaputa. Popeo sam se na vlak i sišao na postaji Shinjuku. Prošao sam pothodnicima i izišao na zapadni izlaz, otišao do malog trga i kao i obi no sjeo na klupu.

Ona žena pojavila se malo poslije tri. Nije se za udila kad me ugledala, a ni ja nisam pokazao da sam iznena en što je vidim. Naš je susret bio sasvim neusiljen. Nismo se pozdravili, kao da smo unaprijed znali da emo se tu sresti. Podignuo sam pogled prema njoj, a ona mi je uzvratila blago napu ivši usne.

Na sebi je imala lagan pamu ni kaputi naran aste boje i usku suknju boje topaza. Na ušima je imala male zlatne naušnice. Sjela je pokraj mene i iz torbe izvadila kutiju cigareta Virginia Slims, uzela jednu, stavila je u usta i zapalila uskim zlatnim upalja em. Ali ovaj put nije me ponudila. Nakon što je povukla svega nekoliko dimova, zadubljena u misli, bacila je cigaretu na zemlju kao da provjerava kakva je toga dana sila teže.

Potom me potapšala po koljenu i rekla mi: "Po ite sa mnom", i ustala. Po obiaju, ugasio sam njezinu cigaretu i u inio kako mi je rekla. Podignula je ruku i zaustavila slobodni taksi koji je tuda prolazio i ušla u njega. Ja sam sjeo do nje. Nakon što je voza u jasnim glasom rekla adresu u Aoyami, nije više izustila ni rije dok se taksi probijao kroz prometnu gužvu, napreduju i prema Aveniji Aoyama. Kroz prozor sam gledao prolazne prizore Tokija. Primijetio sam nekoliko novih nebodera koje nikad prije nisam vidio. Žena je iz torbe izvadila notes i u njega nešto zapisala malim zlatnim nalivperom. Tu i tamo pogledala bi na sat, koji je tako er bio zlatan i ugra en u zlatnu narukvicu. inilo se da su svi mali predmeti kojima se koristila bili od zlata. Ili su se možda pretvarali u zlato nakon što bi ih ona dotaknula.

Povala me u butik na Trgu Omote Sando, gdje su nudili odjevne predmete najpoznatijih svjetskih tvrtki. Tu je za mene izabrala dva odijela od lagane tkanine, jedno sivoplavo i drugo tamnosivo. To nisu bila odijela koja bih mogao nositi u odvjjetni kom uredu: ve na prvi pogled bilo je o ito da su iznimno skupa. Nije se ni potrudila dati mi bilo kakvo objašnjenje, niti sam ga tražio. Na pamet mi je palo nekoliko prizora iz takozvanih autorskih filmova koje sam gledao kad sam bio student. Autori tih filmova nisu nudili nikakva objašnjenja za ono što se u njima doga a. U tim su filmovima objašnjenja bila nepoželjna jer su njihovi autori smatrali da e tako uništiti realisti nost filmova koje su snimali. To je nedvojbeno bio oblik razmišljanja, jedan pogled na život. Ali kao realnoj, živoj osobi od krvi i mesa, meni je takav svijet bio udnovato stran. Budu i da sam prosje ne gra e, na odijelima nisu bili potrebni ve i prepravci, osim na rukavima sakoa i nogavicama. Žena je izabrala tri sve ane košulje i tri kravate koje su sjajno pristajale uz košulje i odijela, dva remena i desetak pari arapa. Platila je kreditnom karticom i kazala da sve kupljene stvari dostave na moju ku nu adresu. inilo se da je imala veoma jasnu predodžbu o tome kako trebam izgledati. Nije potrajalo dok je sve to izabrala. Ja bih više vremena potrošio kupuju i obi nu gumicu u papirnici, i moram priznati da je njezin ukus u pogledu odje e bio zadivljuju . Boje košulja i uzorci na kravatama za koje se inilo da ih je sasvim slu ajno izabrala, zapravo su bili savršeno uskla eni, kao da je njihov izbor predstavljao plod dugog i pomnog promišljanja. Osim toga, njene kombinacije odjevnih predmeta uop e nisu bile uobi ajene.

Potom me odvela u prodavaonicu cipela i kupila mi dva para cipela koje su išle uz odijela. Ni za to joj nije trebalo mnogo vremena. Ponovno je platila kreditnom karticom i kazala da kupljeno dostave na moju ku nu adresu. Budu i da se radilo o samo dva para cipela, inilo mi se da nema potrebe zahtijevati dostavu na ku u, ali to je o ito bio njezin uobi ajeni pristup kupnji. Hitro izabrati stvari, platiti kreditnom karticom i zatražiti isporuku kupljenog na ku nu adresu.

Nakon toga smo ušli u prodavaonicu ručnih satova. Ponovio se isti prizor. Dok sam trepnuo okom već mi je kupila lijep, elegantan sat s remenom od krokodilske kože koji se slagao s bojom odijela. Sat je koštao između pedeset i šezdeset tisuća kuna. Jeftin plastični sat koji sam imao na ruci otkad joj nije bio po volji. Barem za njega nije tražila dostavu, umjesto toga je pričekala da ga lijepo upakiraju i potom mi ga pružila bez ijedne riječi.

Nakon toga smo svratili u frizerski salon. Mjesto me podsjećalo na plesnu dvoranu s ulaštenim drvenim podom i zidovima prekrivenim zrcalima. Ukupno je bilo petnaest stolica i frizeri su hitro kružili prostorijom drže ih u rukama škare, električne naprave za šišanje ili češljeve. Tu i tamo vidjeli su se lonci s ukrasnim biljkama i iz crnih zvučnika marke Bose sa stropa dopirao je tih klavirski solo u izvedbi Keitha Jarretta. Kada smo stigli, pokazali su mi da sjednem i počeše me šišati. Vjerojatno je i moj dolazak bio unaprijed dogovoren. Dala je precizne upute mršavom frizeru koji ju je, činilo se, dobro poznao. Dok me šišao prema njenim uputama, promatrao je odraz mog lica u zrcalu na istom zidu na koji bi gledao ploške pohanog celera koje mu je konobar stavio pod nos i čekao da ih pojede. Imao je lice koje me podsjećalo na mladog Solženjicina. Žena mu je rekla: "Vratite se kad budete gotovi", i hitrim koracima izašla.

Dok me šišao, frizer je kazao tek pokoju riječ i to samo u vezi sa šišanjem. "Ovakom nagnite glavu, molim vas lijepo", kad mi je trebao oprati kosu. Ili, "Oprostite, molim vas lijepo" dok je pokušavao sklanjati odrezanu kosu. Kad bi se tu i tamo načas udaljio, ja bih izvukao ruku ispod zaštitnog prekrivača i opipao biljeg na desnom obrazu. Bilo je to prvi put da sam, osim u zrcalu kod kuće, gledao u svoj biljeg. U velikim zidnim zrcalima odražavala su se lica mnogih ljudi uključujući i moje. A na mom se licu isticao uočljiv tamnomodri biljeg. Naravno, meni nije izgledao ružno a ni odbojno. On je bio dio mene, nešto što sam morao prihvatiti. Svako malo sam mogao osjetiti kako ljudi pogledavaju u njegov odraz u zrcalu. Ali u zrcalu su se vidjeli odrazi mnogih ljudi, nisam mogao točno odrediti tko sve gleda u mene. Jednostavno sam osjećao kako su tu i pogledi upereni u moj biljeg.

Šišanje je potrajalo manje od pola sata. Kosa koju sam pustio da raste od trenutka kad sam prestao raditi za odvjetnički ured, sad je iznova bila kratka i oblikovana. Sjeo sam u jedan od naslonjača za klijente koji su čekali na red i slušao glazbu i listao časopise dok se žena nije vratila. Učinilo mi se da je veoma zadovoljna mojom novom frizurom. Iz novčanika je izvadila novčanicu od deset tisuća kuna, platila i izašla sa mnom. Kad smo već bili na ulici, iznenada je zastala i pažljivo me odmjerila od glave do pete kako bi provjerila je li možda što zaboravila. Ja sam na jednak način promatrao mačku. Pogledala je na svoj zlatni sat i uzdahnula. Bilo je gotovo sedam sati. "Hoćemo li na večeru?" upitala je. "Jeste li gladni?"

Tog jutra pojeo sam krišku tosta i u podne krafnu.

"Tako, tako", odgovorio sam.

Povela me u obližnji talijanski restoran. Činilo se da je i ondje dobro poznaju. Ne postavljaju mi nam suvišna pitanja, konobar nas je odveo za stol u stražnjem dijelu lokala. Trenutak nakon što sam sjeo nasuprot njoj, rekla mi je da izvadim i stavim na stol sve što imam u džepovima hlača. Učinilo sam kao što mi je rekla, ništa ne pitaju me. Imao sam dojam da me napustio osjećaj za stvarnost i da sad luta uokolo. Valjda će mi se vratiti, pomislio sam. U džepovima nisam imao ništa važno: ključevi, rupčić, novčanik. Sve sam te stvari stavio na stol. Promotrla ih je nezainteresirano, podignula novčanik i zavirila u nj. U novčaniku sam imao oko pet tisuća kuna i petsto kuna, telefonsku karticu, karticu za podizanje gotovine iz bankomata, propusnicu za bazen i ništa više. Ništa osobito da bi to netko poželio onjušiti, pregledati, protresti, umotati u vodu ili provjeriti na bilo koji drugi način. Vratila mi je novčanik nepromijenjenog izraza lica.

"Želim da sutra izađete i kupite jedan novčanik, privjesak za ključeve i desetak džepnih rupčića", rekla je. "Te stvari možete i sami izabrati. Osim toga, kad ste si posljednji put kupili rublje?"

Uzalud sam se pokušao sjetiti. Odgovorio sam joj da se ne sjećam. "Prošlo je već prilično vremena, ali ja sam krajnje pedantna osoba i uistinu pazim na detalje, osobito kao muškarac koji živi sam. Redovito perem svoje rublje..."

"Svejedno, želim da kupite desetak pari majica i gaćice."

Kimnuo sam glavom ne kazavši ništa.

"Donesite mi te raune, ja u vam ih nadoknaditi. Kupite najkvalitetnije stvari. Osim toga, košulje koje jednom odjenete, odnesite na išenje, ja u platiti njihovo išenje. Dogovoreno?"

Opet sam kimnuo glavom. Vlasnik istionice pokraj postaje obradovao bi se da je mogao uti njene riječi. Naas sam se zadubio u svoje misli... i potom se osmjelio postaviti joj krajnje jednostavno pitanje: "Ali zašto sve to inite za mene? Kupujete mi novu odjeću, plaate mi frizera i kemijsko išenje?"

Nije mi odgovorila. Iz torbe je izvadila kutiju cigareta Virginia Slims i jednu stavila u usta. Odjednom se pojavio visok konobar pravilnih crta, vješt看 pokretom kresnuo šibicu i potom joj pripalio cigaretu. Nakon toga nam je donio jelovnik. Ona ga nije ni pogledala, kazavši konobaru da je specijaliteti dana uopće ne zanimaju.

"Donesite mi salatu i jednu žemlju", rekla je, "i bilo koju bijelu ribu. Salatu za inite sa svega nekoliko kapi preljeva i stavite jako malo papra. Donesite mi i ašu mineralne vode, bez leda."

Ne žele i se gnjaviti prouavanjem jelovnika, kazao sam konobaru da meni donese isto. Konobar se naklonio i udaljio. Imao sam dojam da mi se osjećaj za stvarnost još uvijek nije vratio.

"To vas pitam iz puke znatiželje", rekoh, pokušavajući izvući bilo kakvo objašnjenje iz nje. "Ne želim vam spointavati nakon što ste mi kupili toliko vrijednih stvari. Zašto ste uvjereni da se isplati potrošiti toliko vremena i novca na mene?"

Ni ovaj put mi nije odgovorila.

"Jednostavno sam znatiželjan", ponovio sam.

Šutjela je. Bila je odveć zaokupljena promatranjem ulja na obližnjem zidu da bi mi odgovorila. Slika je vjerojatno prikazivala krajolik nekog talijanskog sela s nekoliko prepoznatljivih borovih krošnji i nekoliko cigleno-crvenkastih kuća na vrhu brežuljka. Sve su kuće bile jako male, ali meni su izgledale jako privlačne. Pitao sam se kakvi ljudi žive u njima. Vjerojatno najobitniji ljudi koji mirno žive svoje sasvim obične živote. Nikomu od njih tajanstvena žena ne kupuje odijela, cipele i satove. Nitko od njih ne mora razbijati glavu kako da namakne golemu svotu novca da bi kupio presahnuli bunar. Osjetio sam svojevrsnu zavist prema ljudima koji su živjeli u tom i takvom svijetu. Da sam mogao, istog bih trena upao u tu sliku. Ušao bih u jednu od tih seljčkih kuća, popio ašu vina, potom se uvukao u krevet i odmah utonuo u dubok san, ne misleći ni na što.

Ubrzo je došao konobar i stavio ašu mineralne vode ispred žene, a potom i ispred mene. Žena je ugasila cigaretu.

"Zašto me ne pitate nešto drugo?" kazala je i otpila gutljaj vode, dok sam razmišljao što bih je mogao pitati.

"Je li mladi kojeg sam vidio u uredu u Akasaki vaš sin?" naposljetku sam upitao.

"Jest", odgovorila mi je bez imalo oklijevanja.

"Ima li možda smetnje s govorom?"

Potvrдно je kimnula glavom.

"Nikad nije bio osobito bučan, čak ni kao jako malo dijete. Iznenada, u šestoj godini života, prestao je govoriti. Zapravo, pravilnije je ako kažem da je prestao upotrebljavati svoj glas."

"Je li možda postojao neki poseban razlog za to?"

Preula je moje pitanje. Poput valjanog odvjetnika, pokušao sam preformulirati pitanje.

"Ako ne može ili ne želi govoriti, kako onda uspijeva obavljati posao?" Blago se namrštila. Shvatila je moje pitanje, ali nije imala namjeru odgovoriti na njega.

"Pretpostavljam da ste vi odabrali sve ono što je imao na sebi, od prvog do posljednjeg komada odjeće? Kao što ste postupili i sa mnom."

"Ne sviđa mi se kad se ljudi odijevaju na pogrešan način", odgovorila je. "To je nešto što jednostavno ne podnosim, iskreno vam govorim. Želim da se barem oni koji su mi bliski odijevaju što je moguće bolje. Želim da sve na njima izgleda besprijekorno, bez obzira na to mogu li oni to razumjeti ili ne."

"Onda vam se vjerojatno moje slijepo crijevo ne bi svidjelo", rekao sam, pokušavaju i se našaliti.

"Osje ate li možda neke smetnje zbog oblika vašeg slijepog crijeva?" upitala je, gledaju i me krajnje ozbiljno. Pokajao sam se što sam uop e išta rekao.

"Zasad nemam nikakvih problema", rekoh ne bih li je razuvjerio i oraspoložio. "Kazao sam to kao šalu."

Još nekoliko trenutaka nastavila me gledati krajnje ozbiljno. Vjerojatno je uistinu razmišljala o mome slijepom crijevu.

"Dakle, želim da ljudi oko mene lijepo izgledaju, ak i ako za to moram platiti iz svog džepa. Tako stoje stvari. Nemojte se zbog toga brinuti. Neka to bude samo moj problem. Osje am gotovo tjelesnu odbojnost prema ružnom odijevanju."

"Kao što dobar glazbenik ne može podnijeti da uje lošu svirku?"

"Tako nekako."

"Kupujete li na isti na in odje u za sve do kojih vam je stalo?"

" in mi se da se ne ponašam tako. Istinu govore i, oko mene nema toliko mnogo ljudi. Možda mi se ne svi a kako se odijevaju, ali ne mogu baš svakome kupovati odje u, zar ne?"

"Naravno, sve ima svoje granice", odgovorio sam.

"Upravo tako", složila se.

Ubrzo je konobar donio naše salate i mi smo ih bez velikog odugovla enja po eli jesti. Baš kao što je naglasila, salate su bile skoro neza injene, jedva nekoliko kapi.

"Zar me ništa drugo ne želite pitati?" upitala je.

"Želio bih znati kako se zovete", odgovorio sam. "Naime, bilo bi lijepo da znam vaše ime pa da ga mogu izgovoriti."

Izvjesno vrijeme je nastavila žvakati rotkvicu. Iznenada se namrštila kao da je neo ekivano zagrizla u nešto veoma gorko.

"A što e vam moje ime? Ne ete mi valjda pisati ljubavna pisma? Vjerujte mi, imena su sasvim nevažna."

"Ali, pretpostavimo da se nalazim iza vas i želim vas pozvati. Kako da to u inim ako ne znam vaše ime?"

Odložila je vilicu na tanjur i nježno ubrusom obrisala usta.

"Shva am što mi govorite. O tome doista nisam nikad razmišljala. Imate pravo. U takvoj situaciji zbilja ne biste znali kako postupiti."

Zadugo je bila zaokupljena razmišljanjem dok sam ja nijemo jeo salatu. "Zna i, treba vam neko ime koje biste mogli upotrijebiti u nekoj sli noj situaciji kako biste me mogli pozvati, zar ne?"

"Upravo tako."

"U tom slu aju, to ne mora biti moje pravo ime, zar ne?"

Potvrdno sam kimnuo glavom.

"Dakle, bilo kakvo ime... ali koje bi najbolje odgovaralo?"

"Neko jednostavno ime, koje se lako pamti i izgovara. Ime ne ega stvarnog, ne ega postoje eg, ne ega što se uistinu može dotaknuti rukama, vidjeti vlastitim o ima. Takvo ime se najlakše pamti."

"Na primjer?"

"Na primjer, ja sam svog ma ka nazvao Sawara. Zapravo, to ime sam mu tek ju er dao."

"Sawara", rekla je glasno, kao da se želi uvjeriti kako ta rije zvu i naglas izgovorena. Potom, zagledavši se u za ine koji su stajali pred njom. podignula je glavu, pogledala u mene i rekla: "Nutmeg."

"Nutmeg?"

"Ovog trenu mi je palo na pamet. Možete me tako zvati, ako nemate ništa protiv."

"Ne, ni slu ajno. A kako da zovem vašeg sina?"

"Cinnamon*."

"Peršin, kadulja, ružmarin, timijan..." rekoh gotovo pjevaju i.

"Nutmeg Akasaka i Cinnamon Akasaka. Ne zvu i loše, što mislite?"

Nutmeg Akasaka i Cinnamon Akasaka. Da May Kasahara zna da sam upoznao dvije osobe koje se tako zovu, opet bi se zapanjila. "Vi ste sasvim pošandrcali, g. Ptico Navijalico, zašto se ne po nete družiti s normalnim ljudima?" Doista, kad bolje promislim, imaš ti pravo, ali ipak treba pokušati, pomislio sam.

"Prije otprilike godinu dana upoznao sam dvije žene koje se zovu Malta Kano i Kreta Kano. Nakon što sam ih upoznao, svašta mi se izdoga alo. Ali sada nema ni jedne ni druge da mi pomognu."

Nutmeg je kimnula glavom, ali nije komentirala moje rije i. "Istodobno su nestale, tko zna kamo", dodao sam gotovo jedva ujno. "Poput rose u ljetno jutro. Ili, poput zvijezda u zoru."

U tom trenutku prinijela je ustima nešto što mi je nalikovalo na cikoriju. Iznenada, kao da se sjetila davno danog obe anja, ispružila je ruku i otpila gutljaj vode.

"Vas ipak zanima da doznate nešto o novcu koji ste prekju er primili, zar ne? Ili možda griješim?"

"Tako je. Uistinu me zanima da doznam nešto o tome" odgovorio sam.

"Uop e mi ne smeta da vam to potanko objasnim, ali moglo bi potrajati."

"Želite re i da ne e završiti do deserta?"

"Ni slu ajno", odgovorila je Nutmeg Akasaka.

9

Na dnu bunara

Željeznim stubama pri vrš enim o zid spuštam se na dno bunara i pipaju i u mraku tražim bejzbolsku palicu koju redovito ostavljam naslonjenu o zid. To je ista palica koju sam oteo onom ovjeku s kutijom za gitaru i nepromišljeno je odnio svojoj ku i. Drže i tu staru, izlizanu palicu u tami na dnu bunara, ispunja me osje aj spokoja. Tako er mi pomaže da se pribere. Zbog toga je uvijek ostavljam ondje jer bi mi pri penjanju i spuštanju samo smetala.

im je napipam, vrsto je zgrabim objema rukama, poput brani a koji se sprema za obranu. Potom, okružen potpunim mrakom u kojem se ništa ne vidi, pipaju i provjeravam kako bih se uvjerio da se ništa nije promijenilo. Pozorno osluškujem, duboko udišem punim plu ima. Vrhovima tenisica udaram o tlo a palicom lagano udaram o zid osluškuju i odjek njegove vrsto e. Sve mi to služi kako bih se smirio. Dno bunara podsje a me na dno dubokog mora. Ondje dolje sve stvari miruju kao da su izložene velikom pritisku i ne mijenjaju se s protokom vremena.

Visoko nad mojom glavom vidi se okrugli otvor svjetlosti: to je nebo u predve erje. Gledaju i u njega razmišljam o svijetu u predve erje u kojem ljudi žive svoje živote. Obasjani slabom jesenjom svjetloš u vjerojatno hodaju ulicama, odlaze u kupnju, pripremaju ve eru, žure na vlak i vra aju se svojim domovima. I misle, ako uop e o i emu misle, da su sve te stvari odve jednostavne ili shvatljive da bi o njima razmišljali. Baš kao što sam i ja neko

* Nutmeg i Cinnamon, u prijevodu, muškatni orah i cimet. Murakami i u izvornom japanskom tekstu koristi engleske rije i *nutmeg* i *cinnamon* i upotrebljava ih kao osobna imena, zbog ega ih je prevoditelj ostavio u njihovom izvornom obliku.

vjerovao. Te meni nepoznate osobe uopće su nazvane "ljudi". I ja sam svojedobno bio jedan od njih. Žive jedni s drugima i bez obzira na to koliko to dugo ili kratko trajalo, među njima se razvija određena vrsta prisnosti dok ih ta svjetlost obasjava. Ali, ja više nisam jedan od njih. Oni su ondje gore i hodaju površinom zemlje, a ja sam na dnu bunara. Prihvaćaju druge ljude i zauzvrat su i sami prihvaćeni od tih istih ljudi. Ponekad mi se čini da se nikad više ne mogu uspjeti vratiti u taj svijet, da možda nikad više ne mogu osjetiti smirenost ljudskog bića koje obasjava ta svjetlost, da možda nikad više ne mogu držati u naružuju mekano tijelo mog majka. Pri toj pomisli osjetim oštru bol u prsima, kao da me duboko iznutra nešto pritišće.

Dok vrhom tenisica udaram u meku zemlju na dnu bunara, prizori života s površine zemlje sve se više udaljavaju. Osjećaj stvarnosti sve je slabiji, ali je zato sveobuhvatna prisnost bunara sve snažnija. Dolje je toplo i tiho, a na koži osjećam meko u zemlje. Bol duboko u meni nestaje poput krugova na vodi. To mjesto me prihvaća i ja njega prihvaćam. Ja ću biti tišćem palicu. Zatvaram oči, potom ih iznova otvaram i gledam uvis.

Povlaćim uže nad svojom glavom kako bih zatvorio poklopac (pametni mladi Cinnamon izradio je za mene sustav kolotura s pomoću u kojega sada mogu otvoriti ili zatvoriti otvor na bunaru). Mrak je sada potpun. Ulaz u bunar je zatvoren, svjetlost je nestala. Sada se više ne mogu ni povremeno puhanje vjetra. Raskol između "ljudi" i mene sada je konačan. Nemam pri sebi čak ni džepnu svjetiljku. Ovo je svojevrsan oblik ispovijedi. Želim pokazati "ljudima" da sam pokušavam prihvatiti u njenoj cjelovitosti.

Sjedim na zemlji leđima oslonjen na betonski valjak zida i između koljena držim bejzbolsku palicu, zatvaram oči i osluškujem otkucaje svoga srca. Naravno, nema potrebe da zatvorim oči, mrak je potpun, ali ja ih ipak zatvaram. Zatvaranje očiju ima svoje posebno značenje kako u mraku tako i na svjetlosti. Nekoliko puta duboko udahnem omogući i tako tijelu da se navikne na taj dubok, taman, cilindričan prostor. Tu uvijek jednako vonja, a i moja koža reagira na jednak način na taj osobit zrak. Ovaj je bunar izvjesno vrijeme bio do vrha zatrpan zemljom, ali zrak se u njemu nije promijenio. Vonja na plijesan i vlagu kao i prošlog ljeta kad sam se prvi put spustio na njegovo dno. Tu dolje ne postoje godišnja doba. Čak ni vrijeme ne postoji.

Na sebi imam iste stare tenisice i na ruci plastični sat koje sam nosio i kad sam se prvi put spustio na dno istog bunara. Baš kao i palica, oni mi pomažu da se osjećam smireno i spokojno. Premda me obavija mrak, redovito provjeravam jesu li ti predmeti u tijesnom dodiru s mojim tijelom. Želim se uvjeriti da se nisam udaljio od samog sebe. Otvorim oči i nakon izvjesnog vremena opet ih zatvorim. To činićim kako bih pritisak tame koja je u meni uskladio s tamom koja me okružuje. Vrijeme prolazi. Kao i svaki put, ubrzo više ne mogu razlučiti te dvije vrste tame. Jednog trena nisam više siguran jesu li mi oči otvorene ili nisu. Biljeg na obrazu sve je topliji. Znam da polako mijenja boju i postaje sve ljubičastiji.

U društvu tih dviju nerazdvojivo pomiješanih tama koncentriram se na biljeg i razmišljam o onoj sobi. Pokušavam se odvojiti od samog sebe, kao što uvijek činićim kad sam sa ženama. Pokušavam se izvući iz svoga nespretnog tijela koje ću i u mraku. Sada samo tek prazna kupa, napušten bunar. Pokušavam izaći, prijeći iz jedne u drugu stvarnost dok se kreću različitim brzinama, neprestano držim i bejzbolsku palicu.

Sada me samo jedan zid razdvaja od one tajanstvene sobe. Morao bih biti kadar proći kroz taj zid. Morao bih to učiniti vlastitom snagom kao i pokretom silom sveprisutne tame.

Ako zadržim dah i usmjerim pribranost, mogu razaznati što je u sobi. Nisam u njoj, ali mogu vidjeti unutra. To je hotelska soba. Soba broj 208. Debeli zastori prekrivaju prozore sobe u kojoj vlada mrak. Tu je i vaza puna cvijeta. Sobu prožima miris cvijeta. Pokraj vrata je velika podna svjetiljka koja širi slabu svjetlost nalik mjesecini u zoru. Naprežući oči, poslije određena vremena uspijevam razaznati obrise stvari. Kao kad se oči priviknu na tamu u kinodvorani. Na stolu u sredini sobe nalazi se gotovo puna boca viskija Cutty Sark. Zdjela je puna tek usutih kockica leda (bridovi su im još oštri) i u jednoj čaši netko je upravo pripremio viski s ledom. Poslužavnik od nehrđajućelika stoji hladan i nepomičan na stolu. Ne znam koliko je sati. Moglo bi biti jutro, večer ili gluho doba noć. Ili možda u toj sobi

vrijeme uopće ne postoji. U dnu sobe jedna žena leži na krevetu. Pri svakom njezinom pokretu ujem šuškanje odjeće i posteljine. Kad pomakne glavu za uje se zveckanje leđa. Osjećam si ušna zrnca cvjetne peludi što lebdi zrakom poput živih organizama. I najslabiji zvuk oživljava zrnca. Tama se rastvara pred peludi koja tako tamu čini još gušćom. Žena glavu s viskijem prinosi ustima, otpija gutljaj koji polako klizi niz njezino grlo, a onda mi želi nešto reći. Spava a soba je u potpunom mraku. Ne vidim ništa, osim pomicanja sjena. Ona mi želi nešto reći. Čekam da progovori. Čekam njezine riječi.

Gledam u sobu poput zamišljene ptice koja leti zamišljenim nebom. Uspinjem se još više kako bih imao što cjelovitiji pogled i tada se pribrano koncentriram na svaki detalj. Dakako, svaki detalj ima svoje značenje. Svakom detalju ispitujem oblik, boju i sastav. Između jednog i drugog detalja gotovo uopće nema dodirnih točaka. Izgubili su toplinu i kad do toga dođu, mogu ih jedino pobrojiti. Ali, to nije vrijedno truda. Baš kao što se trljaju i dva kamena ili dva komada drva kad-tad izbiti iskra i zapaliti se vatra. Povezana stvarnost dobiva svoj oblik. Djeluje na jednak način na koji se monotono ponavljanje jednog sloga pričinjava besmislenim.

Mogu osjetiti rast te slabe veze. U najudaljenijem zakutku mraka "oni" još nisu primijetili moju prisutnost. Osjećam da oko mene vlada potpuna tišina i da se zid koji me razdvaja polako rastapa i pretvara u želatinu. Susprežem dah. *Sada je trenutak!*

Ali u trenutku kad pridem zidu za uje se snažno kucanje, kao da znaju za moje namjere. Netko snažno kuca na vrata. To je isti zvuk koji sam čuo prošli put, oštar i odlučan kao da netko čvrsto zabija glavu u zid. Jednak je i način kucanja. Dva udarca jedan za drugim, stanka, potom još dva udarca. Ujem kako žena uzbuđeno diše. Pelud što lebdi u sobi počinje treperiti a tama lelujati.

Isto se ponavlja baš svaki put.

Opet sam u svom tijelu, sjedim na dnu bunara, leđa ima oslonjen o zid i u rukama stežem bejzbolsku palicu. Dlanovi su mi vlažni od znoja. U rukama počinjem polako osjećati kontakt sa svijetom "s ove strane" na isti način na koji slika postupno ulazi u fokus. Srce mi mahnjito tuče. U ušima mi i dalje odjekuju prodorni zvuci kucanja na vrata i šum kvake koju netko polako okreće u mraku. Netko (ili nešto) ondje vani otvara vrata i upravo ulazi u sobu, ali u tom trenutku svaka slika nestaje. Zid je opet vrstičica i ja se nalazim s ove strane.

U mraku krajem palice kuckam o zid pred sobom. Isti vrstičica, hladni, betonski zid. Okružuje me valjkasti betonski zid bunara. Ovaj put sam zamalo uspio, govorim sebi. Svaki put sve sam bliži svom cilju, siguran sam u to. Prije ili poslije uspjet ću proći kroz prepreku i ući "unutra". Uvuknu se u sobu i bit ću spreman kad odjekne kucaj na vratima. Ali, koliko će još vremena potrajati dok to ostvarim? I koliko mi je još vremena preostalo?

Istodobno se bojim da će mi se to doista dogoditi. Jer tada ću se morati suprotstaviti onome što me ondje čeka.

Ostajem pognut u tami, moram smiriti srce. Moram odvojiti ruke od bejzbolske palice. Treba mi još malo vremena i snage da ponovno stanem na noge na zemljanom dnu bunara i potom se željeznim ljestvama popnem na površinu.

Napad na zooški vrt (ili diletantski pokolj)

Nutmeg Akasaka ispričala mi je za događaj kad je grupa japanskih vojnika jednog vrućeg popodneva u kolovozu 1945. godine pobila tigrove, lavove, vukove i medvjede. To mi je ispričala jasno i redosljedom dokumentarnog filma koji se strogo drži činjenica. Nije zalazila u nejasna i dvosmislena mjesta. Pa ipak, osobno nije prisustvovala tom događaju. U tom je trenutku bila na palubi trgovačkog broda koji je plovio za Japan, a ono što je tada vidjela vlastitim očima bilo je izranjanje američke podmornice.

Zajedno s ostalom djecom i ona je izašla na palubu kako bi pobjegla od vlage i vrućine koji su ih gušili u potpalublju. Stajala je oslonjena o ogradu i uživala u hladnom povjetarcu zagledana u palubu kad je iznenada, poput snovištenja, iz mora izronila podmornica. Najprije su se pojavili radio-antena, radar i periskop, potom kupola zapovjedničkog mosta, uzburkavši more i podignuvši velike valove i na kraju golem, ogoljen metalni trup, vlažan i svjetlucač, obasjan ljetnim suncem.

Premda je zbog njezina oblika i izgleda bilo sasvim jasno da je riječ o podmornici, sama pojava podmornice mnogo je više podsjećala na simbolični predznak neke ege, ili na neku tešku dokučivu metaforu.

Podmornica je kratko plovila usporedno s brodom kao da slijedi svoj plijen. Ubrzo su se vratašca na kupoli podmornice podignula i jedan član posade je izašao na skupu palubu zapovjedničkog mosta. Ubrzo je za njim izašlo još nekoliko ljudi. Svi su se pomicali sporim, tromim pokretima. Sa zapovjedničkog mosta asinici su velikim dalekozorima lije i desno svako malo sijevnule na suncu pažljivo promatrali trgovački brod. Brod je bio pun civila koji su se vraćali u Japan, u luku Sasebo. Bile su to većinom supruge i djeca japanskih dužnosnika u marionetskoj vladi države Mandžukuo ili visoko rangiranih namještenika Južnomandžurijske željeznice (koji su vlasnici bili Japanci) a koji su se, da bi izbjegli kaos predstojećeg poraza, vraćali u domovinu. U usporedbi s užasom koji ih je čekao u slučaju ostanka na kineskom kopnu, rizik od napada na otvorenom moru izgledao im je mnogo manje opasan - barem do trenutka dok se to uistinu ne dogodi.

Asinici američke podmornice provjeravali su je li brod naoružan i nije li možda u njegovoj pratnji vojni brod. Srećom im nije prijetila ni najmanja opasnost. Okinawa je već bila pala i Japansko ratno zrakoplovstvo moglo je u najboljem slučaju raunati na još jedva nekoliko lovačkih aviona. Američke se nisu žurili, mogli su čekati. Mornarički doasnik izdao je zapovijed. Ubrzo je jedan od mornara okrenuo velik top u smjeru broda. Druga su dvojica otvorila poklopac na stražnjem dijelu palube i počela izvlačiti velike granate. Ostali su spretno rukovali teškom strojnicom koju su postavili na veliko postolje na palubi blizu zapovjedničkog mosta. Svi mornari koji su se pripremali za napad nosili su borbene kacige, premda su neki od njih bili goli do pasa a dobar dio u kratkim hlačama. Usmjereni svoj pogled u njih, Nutmeg je vidjela tetovaže na njihovim rukama. Pozorno promatrajući, Nutmeg je mogla zapaziti mnogo toga.

Palubni top i jedna teška strojnica predstavljali su jedinu vatrenu moć na podmornici, ali i to je bilo više nego dovoljno da na dno mora pošalje stari trgovački brod navrat-nanos prepravljen u putnički. Dakako, Amerikanci su na podmornici imali i nekoliko torpeda, ali ih nisu željeli uludo upotrijebiti. Ta su torpeda uvala za moguće susrete s naoružanim konvojem brodova, uz pretpostavku da je tada u Japanu još uvijek postojao neki brod. Takve su bile zapovijedi.

Nutmeg se držala za ogradu i promatrala kako se duga crna topovska cijev okreće prema njoj. Premda je podmornica tek nekoliko trenutaka prije izronila iz mora, na žarkom suncu ljeta top na njoj je već bio suh. Nikad prije a ni poslije nije vidjela takav velik top. Na ulicama Hsin-chinga esto je viđala topove koji su pripadali japanskoj vojsci, ali ti se nisu mogli usporediti s velikim topom na palubi podmornice. S američke podmornice uputili su svjetlosne signale kapetanu broda: *Zaustavite brod - potopit ćemo vas - smjesta evakuirajte sve putnike u čamce za spašavanje.*

Dakako, Nutmeg nije znala interpretirati svjetlosne signale, ali, sjećajući se tog događaja, sa sigurnošću je mogla reći da su upravo to značili. Na brodu koji je u kaosu rata i po vojnoj zapovijedi na brzu ruku pretvoren od trgovačkog u putnički nije bilo dovoljno čamaca za spašavanje. Zapravo su postojala samo dva mala čamca za više od pet stotina putnika i članova posade. Ali i pojasa za spašavanje bilo je tek nekoliko.

Prvo se rukama držala i za ogradu, Nutmeg je zapanjeno zurela u izduljeni oblik podmornice. Izgledala je tek proizvedena, nigdje na otvorenom trupu nije se vidjela ni najmanja mrlja hrane. Vidjela je bijelom bojom ispisane brojke na kupoli zapovjedničkog mosta i radar koji se okretao. Vidjela je i sjedokosog časnika sa sunčanom naočicom. "Ova podmornica nas je s dna mora došla pobiti", pomislila je. Ali, bio je rat i za ljude koji znaju razmišljati, u tome nije bilo ni najmanje sumnjivo. Usred rata to se može dogoditi bilo kada i bilo gdje. Svi su mislili da je rat glavni krivac za sve. Ali, to nije istina, rat je samo jedna od mogućnosti.

Premda se nalazila pred podmornicom i golemim topom, Nutmeg se nije bojala. Majka joj je nešto dovikivala, ali nije čula njezine riječi. Osjetila je da je netko pokušava odvući od ograde. Ali, ona se s obje ruke čvrsto držala za ogradu. Žamor glasova, povici i vika oko nje postupno su se udaljili, kao da je netko stišao zvuk na radiju. Baš je čulo što joj se toliko spava, pomislila je. Zatvorila je oči i izgubila svijest.

Idućeg tjedna Nutmeg je promatrala japanske vojnike kako se kreću u prostranim zoološkim vrtom i ubijaju sve životinje koje bi mogle biti opasne za građane. Zapovjednik je izdao zapovijed i nekoliko je vojnika iz zastarjelih pušaka kalibra 38 ustrijelilo jednog tigra. Nebo je bilo ljetnje plavo a mahnito cvrčanje cvrčaka širilo se s okolnih stabala poput iznenadnog pljuska.

Vojnici nisu razgovarali među sobom. Krv je nestala s njihovih preplanulih lica pa su nalikovali na beskrvne voštane figure. Svega nekoliko dana poslije, najviše tjedan, već inače stožera sovjetske dalekoistočne vojske stigla je u Hsin-ching. Nitko više nije mogao zaustaviti njihovo napredovanje. Nekočine elitne, brojne i sjajno naoružane postrojbe japanske Kwantunške armije s vremenom su oslabljene i rascjepkane stalnim uporištima na sve širu južnu frontu. Sada je većina vojnika i opreme ležala na dnu mora ili trunula u bespućima džungli. Nije više bilo ni tenkova ni protutenkovskog oružja. Gotovo svi kamioni za prijevoz trupa bili su neupotrebljivi ili u kvaru, a dostava rezervnih dijelova već je odavno bila prekinuta. Dakako, ponovnom općom mobilizacijom se mogao prikupiti već i broj ljudi, ali u skladištima nije više bilo dovoljno pušaka da se svi naoružaju, čak ni zastarjelih modela. Nedostajalo je i streljivo. Tako je slavna Kwantunška armija, koja je stajala "na braniku Sjevera", sada bila tek tigar od papira. Moćne sovjetske tenkovske jedinice i druga mehanizacija koji su porazili Tre i Reich, bili su gotovo svi željezni kim transportom prebačeni na frontu na Dalekom istoku. Bili su dobro naoružani i moral vojnika bio na zavidnoj razini. Pad marionetske države Mandžukuo bio je neizbježan.

Svi su bili svjesni toga, a prije svih oni iz Glavnog stožera Kwantunške armije. Zato i jesu evakuirali većinu preostalih trupa i uputili ih prema obali prepuštajući i sovjetskoj sili na milost i nemilost male pogranične garnizone i civilno stanovništvo. Mnoge nenaoružane seljake pobile su sovjetske trupe, koje su napredovale brzinom koja im nije dopuštala da se brinu o zarobljenicima. Mnoge žene radije su se odlučile ubiti nego biti silovane. Pogranici ni garnizoni sklanjali su se i skrivali u betonske bunkere, takozvane "neosvojive utvrde" i pri tome pružali žestok otpor, ali budući da već dugo nisu dobivali nikakvu pomoć iz pozadine, gotovo svi su izginuli u sukobima s nadmoćnim sovjetskim snagama. Generali iz Glavnog

stožera i drugi visoki asnici premješteni su "po zapovijedi" u novi glavni stožer u Tong Huu, u blizini korejske granice, a marionetski car Henry Pu Yi i njegova obitelj na brzinu su pokupili pokretnu imovinu i iz glavnog grada pobjegli privatnim vlakom.

Ve ina kineskih vojnika koji su tada unova eni u vojsku marionetske tvorevine Mandžukua kako bi branili glavni grad dezertirala je im su uli da im se sovjetske trupe približavaju, ili su organizirali pobune i ustrijelili nadre ene im japanske asnike. Razumljivo je što nisu željeli žrtvovati svoje živote za Japan bore i se protiv toliko nadmo nih sovjetskih snaga.

Posljedica svih tih me usobno povezanih doga aja bila je ta što su glavni grad Mandžukua, "novu prijestolnicu Hsin-ching" koju su japanske vlasti izgradile usred pustinje, u trenutku kad je zatajila politika svi napustili. Da bi izbjegli nereda i nepotrebno prolijevanje krvi, visoki kineski dužnosnici u vladi Mandžukua zalagali su se da se Hsin-ching proglašati otvorenim gradom i preda bez borbe, ali su generali u stožeru Kwantunške armije to odbili.

Vojnici raspore eni u zoološki vrt ve su se bili pomirili sa sudbinom. Vjerovali su da e za nekoliko dana poginuti bore i se protiv sovjetskih trupa (zapravo su bili razoružani i poslani u rudnike ugljena u Sibir, gdje su trojica umrla). Mogli su se jedino nadati da ne e umrijeti u velikim mukama. Nitko od njih nije želio izgubiti život pod gusjenicama tenka ili živ izgorjeti od baca a vatre u nekom rovu, ili sporo i u mukama umirati s metkom u truhu. Radije hitac u glavu ili srce. Ali, prvo su morali pobiti životinje u zoološkom vrtu.

Kad god je to bilo izvodljivo, životinje su trebali otrovati za to predvi enim otrovom kako bi uštedjeli ono malo streljiva što im je preostalo. Takvu zapovijed dobio je mlad poru nik kome je nadre eni asnik povjerio tu operaciju, kazavši mu da je zoološkom vrtu ve isporu ena dovoljna koli ina otrova. Poru nik je sa sobom poveo osam ljudi pod punom ratnom opremom. Zoološki vrt nalazio se na dvadesetak minuta hoda od Glavnog stožera. Vrata zoološkog vrta bila su zatvorena za posjetitelje još od po etka sovjetske invazije, a dva stražara s bajunetama na puškama stražarila su na ulazu. Poru nik im je pokazao zapovijed i uveo svoje vojnike.

Upravitelj zoološkog vrta potvrdio mu je da je dobio upute od vojske u kojima je bilo nazna eno da u slu aju krajnje nužde otrovom usmrti najopasnije životinje, ali da otrov namijenjen u te svrhe oni nikad nisu primili. uvši tu informaciju poru nik se sasvim zbunio. Do tada je radio kao ra unovo a u ra unovodstvu Glavnog stožera i prije nego što su ga odvucli od pisa eg stola zbog novopovjerenog mu zadatka, nikada nije zapovijedao jednim jedinim vojnikom, kamoli odredom vojnika. Da bi pronašao pištolj koji godinama nije upotrebljavao, morao je pretražiti sve ladice u uredu, a kad ga je naposljetku uspio prona i nije više bio siguran može li uop e opaliti iz njega.

"Tako vam je to s birokracijom, gospodine poru ni e", obratio mu se upravitelj zoološkog vrta s izrazom žaljenja na licu. "Kad su nam neke stvari nužno potrebne, nikad ih nema."

Kada je na upraviteljev poziv u ured došao glavni veterinar zoološkog vrta, on im je objasnio da zoološkom vrtu zalihe otrova još odavno nedostaju, kao i da je koli ina otrova koja im je preostala toliko mala da njome vjerojatno ne bi uspjeli usmrtiti ak ni jednog jedinog konja. Veterinar je bio visok, zgodan muškarac u kasnim tridesetima, pravilnih crta, a na desnom obrazu imao je tamnomodar biljeg, veli ine i oblika ruke novoro en eta. Vjerojatno ga ima još od ro enja, pomislio je poru nik.

Iz upraviteljeva ureda nazvao je Glavni stožer žele i od nadre enih zatražiti daljnje upute. Ali Glavni stožer Kwantunške armije tada je bio u rasulu. Naime, sovjetska vojska je nekoliko dana poslije prešla granicu i ve ina visokih asnika ve je bila pobjegla. Oni koji su ostali, imali su pune ruke posla spaljuju i gomile važnih dokumenata ili nadgledaju i preostale trupe koje su na rubnim podru jima grada kopale protutenkovske rovove. Bojnik koji je poru niku izdao zapovijed o likvidaciji životinja u zoološkom vrtu nestao je u nepoznatom smjeru. Poru nik nije znao komu bi se mogao obratiti za potrebnu koli inu otrova. Njegov telefonski poziv prebacivali su iz ureda u ured dok mu se naposljetku nije javio sanitetski pukovnik: "Budalo jedna! itava je zemlja u rasulu, a ti me gnjaviš kojekakvim glupostima! Koga još briga za zoološki vrt!"

"Koji glupan" uo ga je kako urla. " itava zemlja samo što ne propadne, a ti nemaš pametnijeg posla nego mi dodijavati sa zoološkim vrtom. Baš me briga za to! Ja o tome ništa ne znam!"

Doista, baš me briga, pomislio je poru nik. Pokunjeno je spustio slušalicu i odlučio odustati od potrage za otrovom. Pred njim su sada stajale dvije mogućnosti. Jedna je bila da odustane od ubijanja životinja i druga, da upotrijebi streljivo za njihovo usmrivanje. Oba su rješenja bila u suprotnosti sa zapovijedi koju je dobio, ali na kraju se ipak opredijelio za drugu mogućnost. Moglo se dogoditi da poslije bude kažnjen zbog trošenja dragocjenog streljiva, ali barem je zadatak "likvidacije" najopasnijih životinja izvršiti. U suprotnom, odlučio je životinje poštediti, mogli bi ga izvesti pred prijevani sud zbog neposluha. Istina, bilo je malo vjerojatno da u potpunom ratnom rasulu i dalje postoji prijevani sud, ali zapovijedi su ipak zapovijedi. I sve dok službeno postoji vojska, zapovijedi se moraju izvršavati.

Da je po mome, najradije bih poštudio sve životinje, iskreno je razmišljao poru nik. Ali već se pojavila nestašica hrane, a situacija se s vremenom još više pogoršala i životinje se ugujale od gladi. Možda je čak i za same životinje humanije rješenje brza smrt, metak u glavu. Ako se kojim slučajem izglednije zvijeri razbježe po gradskim ulicama usred silovitih borbi ili zrači napada, dogoditi se još može i tragedija.

Upravitelj je sastavio popis životinja koje su trebale biti usmrćene u slučaju iznenadne opasnosti, kao i nacrt zoološkog vrta. Veterinar s biljegom na obrazu i dva kineska radnika trebala su pomagati odredu vojnika kojemu je povjerenje izvršenje zadatka. Poru nik je letimice pogledao popis i zaključio da je kraj i nego što je mislio. No na popisu su se nalazila i dva indijska slona. Zar i slonove, pomislio je namrštivši se. Kako uopće treba pristupiti slonovima?

S nacrtom zoološkog vrta u rukama, odlučio je da najprije ubiju tigrove. Slonove će svakako ostaviti za kraj. Na pločici na kavezima pisalo je da su ta dva tigra uhvaćena u Mandžuriji, u gorju Khinganu. Poru nik je odredio da dvije grupe po četiri vojnika usmrte ta dva tigra i kazao im neka ciljaju ravno u srce, premda ni sam nije znao gdje se to nalazi srce u tigra. Kad su osmorica vojnika u cijev svojih pušaka istovremeno stavili po jedan metak, zloslutni metalni odjek u trenu je promijenio ugođaj u itavom zoološkom vrtu. Na taj zvuk tigrovi su naglo ustali i pogledali u vojnike s druge strane rešetaka i pokušali snažno rikati. Za svaki slučaj, poru nik je izvukao svoj automatski pištolj i otključao ga. Nakašljao se pokušavajući i samog sebe uvjeriti kako se takve stvari stalno događaju.

Vojnici su kleknuli jednom nogom oslanjajući se drugom o zemlju, pažljivo naciljali i na poru nikovu zapovijed povukli okidač na puškama. Pri trzaju oružja kundak je svakoga snažno udario u rame. Istovremeno ispaljeni hici odjekivali su opustjelim zoološkim vrtom odbijajući i se od zgrade do zgrade, od zida do zida, prelazeći i preko vodenih površina, zabijajući i se poput zloslutne grmljavine u srca svih koji su ih čuli. Sve životinje su na ulile uši i pozorno osluškivale. Čak su i cvrčci prestali cvrčati. Dugo nakon što je jeka pucnjeva išezla, posvuda je zavladao grobna tišina. Kao da ih je nevidljivom toljagom snažno po glavama tresnuo nevidljiv gorostas, tigrovi su usred pokreta načas zastali u zraku i potom se srušili na podkaveza tresući se i držeći u u samrtnom hropcu dok im je krv curila iz usta. Vojnici ih nisu uspjeli ubiti prvim hicem jer su tigrovi bili odveć uznemireni i kružili kavezom. Poru nik je hladnim glasom još jednom izdao zapovijed. Vojnici su izbacili ahure ispaljenih metaka, ubacili nove i ponovno naciljali i povukli okidač.

Poru nik je jednom od vojnika kazao da uđe u kavez i provjeri jesu li obje životinje mrtve. Tigrovi su ležali nepomično, zatvorenih očiju i doista se činilo da su mrtvi. Veterinar je otključao vrata kaveza i vojnik (dvadesetogodišnjak), tresući se od straha, ušao je unutra držeći i pred sobom bajunet nataknut na pušku. Nije ostavljao dojam hrabrosti, ali nitko mu se nije ni pomislio narugati. Lagano je vrhom izme udario jednog tigra u bedro. Zvijer je ležala nepokretna. Udario je malo jače na isto mjesto. Tigar je otko bio mrtav. I drugi tigar, zapravo ženka, jednako je ležao nepokretan. Mladi vojnik nije nikada bio u zoološkom vrtu i prvi je put stajao pred pravim tigrom. Možda baš zbog toga nije mogao shvatiti da su upravo ubili

tren prije dva još živa tigra. Imao je osjećaj da su ga doveli na mjesto koje nema nikakve veze s njime te da je bio prisiljen učiniti nešto što nije želio. Stojao je u lokvi tamnocrvene krvi, zurio je u beživotna tijela tigrova koji su mu sada izgledali mnogo veći nego kada su bili živi.

Betonskim podom kaveza širio se snažan vonj mokra i velikih macka, sada izmiješan s mirisom još tople krvi koja je i dalje curila iz rana na njihovim nepokretnim tijelima. Puška koju je držao u rukama vojniku se odjednom učinila teška i hladna. Želio ju je odbaciti, sagnuti se i povratiti nasred kaveza. Osjetio bi olakšanje da može povratiti. Dakako, nije smio ni pomisliti da u ovom takvom slučaju jer bi ga zapovjednik strogo kaznio. (Naravno, taj vojnik nije mogao znati da će sedamnaest mjeseci poslije poginuti kad ga je sovjetski vođa u rudniku ugljena u blizini Irkutska snažno udario lopatom smrskavši mu lubanju.) Nadlanicom je obrisao znoj s lica. Kaciga na glavi nepodnošljivo ga je pritiskala. Cvrčci su jedan po jedan ponovno pošli cvrčati. I ptice su ubrzo opet zapjevale. Njihovo glasanje bilo je vrlo neobično, podsjećalo je na navijanje opruga. Kada je imao dvanaest godina, vojnik je zajedno s ostalim članovima obitelji napustio planinsko selo na Hokkaidu. Preselili su se u pogranično selo u području Bei'anu, u Kini, i on je pomagao roditeljima u poslovima u polju sve dok godinu dana prije nije pozvan u vojsku. Stoga je dobro poznao sve vrste ptica u Mandžuriji. Ali takav pjev još nikad nije čuo. Možda je u pitanju neka egzotična vrsta ptice koja se glasala iz nekog kaveza u drugom dijelu zoološkog vrta? Ipak mu se učinilo da zvuk dolazi iz krošnje obližnjeg stabla. Okrenuo se i pogledao prema mjestu s kojeg je čuo glasanje ali pticu nije uspio vidjeti. Velik brijest širio je svoju raskošnu sjenu po zemlji.

Pogledao je u poručnika o ekuju i daljnje zapovijedi. Poručnik je kimnuo glavom stavljajući mu tako na znanje da može ići i iz kaveza, i potom ponovno raširio nacrt zoološkog vrta. S tigrovima su završili. Sada su na redu bili leopardi. Potom vjerojatno stepski vukovi. Pa medvjedi. Slonovi mogu pričekati dok dođu na red, pomislio je poručnik. Bilo je strašno vruće. Kazao je vojnicima da se zakratko odmore i popiju malo vode. Svi su vojnici imali utjehu s vodom. Nakon što su objesili puške o ramena i poredali se u kolonu, u tišini su se zaputili prema kavezu s leopardima. Visoko u krošnji nepoznata je ptica nastavila navijati opruge. Prsa i leđa na vojni kim košuljama kratkih rukava bila su vlažna od znoja. Dok je odred vojnika pod punom ratnom opremom kretao na novi zadatak, opustjelim zoološkim vrtom širila se buka kojekakvih šupljih metalnih predmeta. Držeći se za rešetke svojih kaveza, majmuni su uzbuđeno drečali šaljući tako upozorenje ostalim životinjama u zoološkom vrtu. I druge su im se životinje pridružile, svaka na svoj osobiti način. Vukovi su snažno i dugo zavijali a ptice mahnito lepršale krilima. Nekoliko oblaka, koji su izgledom podsjećali na stisnutu šaku, iznenada se pojavilo i zaklonilo sunce. Tog popodneva u kolovozu svi su razmišljali o smrti, i ljudi i životinje. Tog dana ljudi su ubijali životinje, a možda će već sutra te iste ljude ubijati sovjetski vojnici.

Redovito smo sjedili jedno drugom su elice, za istim stolom, u istom restoranu i razgovarali. Ona je otkrivena bila stalna goštica. I svaki put je ona platila račun. Stražnji dio restorana bio je podijeljen na nekoliko zasebno odvojenih tankim zidnim pregradama, pa se razgovor koji je netko vodio za jednim stolom nije mogao čuti za susjednim. Tu su primali samo određene goste, koji su mogli na miru razgovarati sve do zatvaranja lokala, ne bojeći se da će ih bilo tko uznemiriti, uključujući čak konobare, koji su bili veoma diskretni i prilazili stolu samo da donesu narudžbu ili jelo. Ona bi svaki put narudžbila bocu burgundca i to uvijek iste berbe. I svaki put ostavila bi nepopijenu polovicu boce.

"Ptica koja navija oprugu?" upitao sam je podignuvši pogled s jela.

"Ptica koja navija oprugu?" ponovila je Nutmeg moje pitanje lagano napuštajući usne. "Ne razumijem što želite reći. O čemu govorite?"

"Niste li maloprije spomenuli pticu koja navija oprugu?"

Nutmeg je blago odmahnula glavom.

"Ne sjećam se. Ne čini mi se da sam spomenula ikakvu pticu."

Odlučio sam se praviti lud i ne postavljati daljnja pitanja. Bio je to njezin uobičajeni način govora. Nisam je pitao ni za biljeg.

"Zna li to da ste rođeni u Mandžuriji?" upitao sam.

Opet je odmahнула glavom.

"Ne, rođena sam u Yokohami, gdje je moj otac predavao na veterinarskom fakultetu. Roditelji su me odveli u Mandžuriju kad su mi bile tri godine. Kad je moj otac doznao da u Hsin-chingu, u zoološkom vrtu koji je upravo tada bio u izgradnji, gradski oci imaju namjeru zaposliti nekoga iz Japana, ponudio im se kao veterinar za divlje životinje. Moja majka nije željela napustiti sreću i miran život kakav su imali u Japanu i preseliti se u to zabačeno mjesto, ali o to je moj otac bio uporan. Možda se želio dokazati u drugoj, mnogo veći zemlji, i to na poslu koji je jako volio. Ja sam tada bila još mala pa mi je bilo sasvim svejedno gdje se igram, premda mi se život u zoološkom vrtu jako sviđao. Moj je otac uvijek vonjao po životinjama. Raznoliki mirisi raznih životinja stopili bi se u jedan, ali svaki dan je taj vonj bio drugačiji. Kad bi se vratio kući i posjeo bi me sebi u krilo i ja bih ga s velikim oduševljenjem njušila.

Ali s ratom su se okolnosti promijenile, iz dana u dan bilo je sve opasnije i otac je odlučio da se majka i ja što prije vratimo u Japan. Na put smo krenule zajedno s mnoštvom drugih ljudi. Najprije smo vlakom iz Hsin-chinga otišle u Koreju, gdje nas je čekao brod kojim smo se trebale vratiti u Japan. Moj je otac ostao sam u zoološkom vrtu i posljednji put sam ga vidjela kad smo se rastali na kolodvoru u Hsin-chingu. Mahao nam je. Izvirila sam kroz prozor vagona i pogledom ga pratila kako postaje sve manji dok se nije izgubio među gomilom na peronu. Nitko ne zna što je s njim bilo. Možda su ga zarobile sovjetske jedinice i kao ratnog zarobljenika poslale u Sibir na prinudni rad, gdje je zajedno s mnogim drugim Japancima vjerojatno umro. Bojim se da je pokopan bez ikakve oznake koja bi označavala njegov grob.

Još i danas se odlično sjećam svakog detalja iz zoološkog vrta u Hsin-chingu. Mogu si do arati svaku pojedinu stazu, svaku pojedinu životinju. Živjeli smo u službenoj zgradi u sklopu vrta i svi koji su tu radili poznavali su me i dopuštali mi da se igram i zalazim gdje god sam htjela, čak i kad je praznicima zoološki vrt bio zatvoren."

Nutmeg je zatvorila oči i ponovno oživljavala uspomene. Ne govore ništa, čekao sam da nastavi s pričom.

"Ipak, uopće nisam sigurna je li zoološki vrt izgledao baš tako kako ga se ja sjećam. Ni sama ne znam kako da to objasnim. Ponekad mi se čini da je moje sjećanje odveć živopisno. I što više razmišljam o tome, sve slabije mogu prosuditi koliko je taj osjećaj živopisnosti doista stvaran a koliko je plod moje mašte. Ponekad imam osjećaj da sam zalutala u labirint. Jeste li vi možda ikad imali takav osjećaj?"

Kimnuo sam glavom.

"Postoji li još uvijek taj zoološki vrt u Hsin-chingu?" upitao sam.

"I sama se to pitam..." odgovorila je Nutmeg dodirnuvši kraj svoje naušnice. "Čekala sam da je zatvoren odmah poslije rata, ali ne znam što je poslije s njim bilo."

Nutmeg Akasaka dugo je bila jedina osoba na svijetu s kojom sam mogao razgovarati. Našli bismo se jednom ili dva puta tjedno i avrljali sjedeći jedno naspram drugoga za stolom spomenutog restorana. Nakon nekoliko takvih susreta otkrio sam da zna veoma pažljivo slušati sugovornika. Brzo je shvaćala i vješto razgovarala postavljajući i umjesna pitanja ili dajući i spretno odgovore.

Kako je ne bih ni na koji način uzrujao ili oneraspoložio, kad god bismo se sreli trudio sam se biti što skladnije i elegantnije odjeven. Odjenuo bih košulju netom donesenu iz restorana, stavio odgovarajuću kravatu i obuo tek uložene cipele. Prva stvar koju bi uinila nakon što bismo se sreli, bila je da me ispitiva ki odmjeri od glave do pete, pogledom kojim šef kuhinje odabire povrće. Ako joj se nešto na meni ne bi sviđjelo, smjesta bi me povela u prodavaonicu i izabrala odgovarajuću komadu odjeću i platila. Ako je ikako bilo moguće, zatražila bi da se smjesta presvućem. Kad bi na red došla odjeća, prihvaćala je jedino savršenstvo.

Odjednom se moja odje a po ela sve više gomilati. Nova odijela, jakne, košulje, polako su zauzimali prostor u ormaru koji je neko koristila Kumiko. Kad se ormar napunio, izvadio sam svu njezinu odje u, stavio je u nekoliko velikih kartonskih kutija zajedno s kuglicama naftalina i strpao u ugra eni ormar u predsoblju. Znao sam da bi se, ako se ikad vrati, zapanjila zbog promjene koja se dogodila tijekom njezine odsutnosti.

Trebalo mi je mnogo vremena da Nutmeg objasnim sve ono što se ticalo Kumiko - da je moram spasiti i vratiti u svoj život. Zagledala se u mene nekoliko trenutaka, naslonivši bradu na dlan.

"Odakle je to želite izbaviti? Ima li to mjesto ime?"

Pokušao sam prona i prikladne rije i, ali nisam ih uspio prona i. Ni u zraku, ni pod zemljom a ni ispod stola.

"Iz nekog dalekog mjesta", odgovorio sam.

Nutmeg se osmjehnula.

"Podsje a na radnju *arobne frule*. Znae, na onu Mozartovu operu? Znae li o emu se radi? S pomo u *arobne frule* i *arobnih zvon* i a moraju spasiti princezu koja je zato ena u dalekom dvorcu. Baš mi se svi a ta opera, gledala sam je bezbroj puta. Pojedine stihove znam napamet: 'To sam ja, Papageno, najslavniji pticolovac u itavoj zemlji.' Niste je nikada gledali?"

Opet sam odmahnuo glavom. Ne, nisam je gledao.

"U toj operi, princa i pticolovca Papagena troje djece na oblaku vodi do dvorca. Zapravo je rije o borbi izme u zemlje svjetla i zemlje tame. Zemlja tame pokušava preoteti princezu od zemlje svjetla. Ali negdje usred opere, glavni likovi ne mogu više sa sigurnoš u re i koja od tih dviju strana ima pravo. Tko je zato en, a tko nije. Naravno, na kraju princ osvaja princezu, Papageno osvaja Papagenu i zlikovci završavaju u paklu..." kazala je Nutmeg i vrhom prsta lagano prešla po rubu aše. "Ali, vi sada nemate ni pticolovca, ni *arobnu frulu* a ni *arobne zvon* i e."

"Ali zato imam bunar", rekoh.

"Ako ga uspijete dobiti", odgovorila je Nutmeg blago se osmjehuju i kao da širi lijep rubac, "ipak svaka stvar ima svoju cijenu."

Kad bih se umorio od pri anja ili kad više nisam znao kako nastaviti ono što sam joj pripovijedao, Nutmeg bi me zamijenila govore i mi o svojoj prošlosti. Njezine su pri e esto bile mnogo duže i zamršenije od mojih. Za razliku od mene, govorila je nepovezano, ska u i s teme na temu, kako bi je trenutna ni osje aji povelj. Mijenjala je redosljed doga aja ne pružaju i objašnjenja, odjednom bi po ela govoriti o nekome koga do tada nije nikad spomenula. Da bih shvatio o kojem razdoblju svoga života u tom trenutku govori, morao sam je krajnje pažljivo pratiti i izvoditi zaklju ke, ali ponekad ni to nije bilo dovoljno. Osim toga, o svemu je pripovijedala kao da je to vidjela vlastitim o ima, ak i onda kad tome uop e nije prisustvovala.

Poubijali su leoparda. Poubijali su vukove. Poubijali su medvjede. Najduže im je trebalo da dokraj e dva medvjeda. I nakon što su u njih sasuli desetke metaka, dvije goleme životinje i dalje su se svom žestinom bacale na rešetke kaveza, mumljaju i na vojnike i pokazuju i zube dera e. Za razliku od velikih ma aka koje su sudbinu prihvatile mnogo pomirljivije, medvjedi nisu htjeli prihvatiti injenicu da ih žele ubiti. (Ili se barem tako inilo.) Možda je upravo zbog toga potrajalo dok se medvjedi nisu potpuno predali i ispustili posljednji dah. Kad su naposljetku medvjedi prestali pokazivati znakove života, vojnici su bili toliko iscrpljeni da su doslovce posjedali gdje su se nalazili. Poru nik je vratio pištolj u futrolu i kapom obrisao znoj koji mu je curio s obrva. U dubokoj tišini koja je zavládala, nekoliko vojnika glasno je pljunulo na zemlju osje aju i dubok stid. ahure ispaljenih metaka ležale su oko njihovih nogu poput opušaka. U ušima su im i dalje odjekivali zvuci pucnjave. Mladi novak kojeg e

sedamnaest mjeseci poslije ubiti sovjetski vojnik u rudniku ugljena u Irkutsku, nekoliko je puta duboko udahnuo izbjegavaju i pogledati u nepokretna tijela medvjeda. O ajni ki je pokušavao suzbiti nagon za povra anjem.

Na kraju su slonovi ipak bili pošte eni. Kad su se vojnici našli pred slonovima, shvatili su da su životinje odve velike. Puške koje su uperili u slonove podsje ale su na dje je igra ke. Nakon kra eg razmišljanja, poru nik je odlu io odustati od ubijanja slonova. Doznajući za njegovu odluku, vojnici su uzdahnuli s olakšanjem. udno, premda ne i sasvim razumljivo, svi su dijelili isto mišljenje: radije bi ubijali ljude na bojnopolju, makar i uz rizik da izgube vlastiti život, nego životinje u kavezu.

Trupla ubijenih životinja kineski su radnici iznijeli iz kaveza, utovarili na teretna kola i prevezli u prazno skladište. Tijela razli itih veli ina i oblika bila su položena na tlo jedno kraj drugog. Nakon što se osobno uvjerio da je zadatak dokraja obavljen, poru nik se vratio u upraviteljev ured i dao mu na potpis odre ene dokumente. Potom su se vojnici postrojili u kolonu i otišli na isti na in na koji su došli. Kineski radnici upotrijebili su snažne šmrkove kako bi s podova kaveza isprali usirenu krv i etkama sastrugali komadi e mesa ili kože koji su se zalijepili za zid. Nakon što su i to završili, upitali su veterinara s biljegom na obrazu što namjerava s tijelima životinja. Veterinar doista nije znao što bi im odgovorio. Kad bi u normalnim okolnostima životinja uginula pozvali bi radnika strvinarnice, koji bi se za to pobrinuo. No u situaciji u kojoj je predstojala krvava borba za prijestolnicu i s ljudima koji su mahnito napuštali grad, bilo je smiješno i pomisliti da je dovoljan jedan telefonski poziv da netko trkom dode i pobrine se za trupla. Ali ljeto je bilo u jeku i tijela e se ubrzo po eti raspadati. Rojevi muha ve su se po eli okupljati. Najpametnije bi bilo iskopati velike rupe u koje bi mogli zakopati sve životinje, ali bilo je jasno da se u novonastaloj situaciji i s raspoloživom mehanizacijom ne mogu iskopati dovoljno velike jame.

Kineski radnici su se dosjetili i obratili se veterinaru: "Doktore, ako nam dopustite da iznesemo itava tijela, mi emo se pobrinuti za sve pobijene životinje. Imamo mnogo prijatelja koji su nam voljni pomo i. Iznijet emo trupla izvan grada i riješiti ih se. Vi ne ete imati nikakvih problema. Zauzvrat želimo kožu i meso tih životinja. Osobito medvjede, njihovo je meso veoma traženo. Pojedini dijelovi medvjeda i tigrova mogu se upotrijebiti za dobivanje određenih lijekova koji su skupocjeni. Sada je prekasno, ali bilo bi bolje da su vojnici životinjama pucali samo u glavu, tada bi kože mnogo više vrijedile. Ti vojnici su pravi diletanti! Da ste nama od po etka povjerali itav posao, mi bismo sve obavili mnogo bolje." Veterinar je prihvatio njihov prijedlog. Nije imao drugog izbora. Na kraju krajeva, to je bila njihova zemlja.

Ubrzo je došlo desetak Kineza s praznim dvokolicama. Iz skladišta su izvukli mrtve životinje, podignuli ih na dvokolice, pri vrstili konopom prekrili rogožinom. Za sve to vrijeme jedva su progovorili pokoju rije Njihova su lica bila sasvim bezizražajna. Kad su završili s utovarom živo tinja, otišli su vuku i dvokolice. Stare dvokolice jezivo su škripale pod teretom mrtvih životinja. Tako se tog toplog popodneva okon ao pokolj životinja iz zoološkog vrta, pokolj koji su kineski radnici nazvali diletantskim krvoproli em. Nakon svega je ostalo tek nekoliko dobro o iš enih praznih kaveza. I dalje razdraženi i vidno uzbu eni, majmuni su se nastavili glasati svojim nerazumljivim jezikom. Jazavci su uzbu eno tr karali uskim kavezom. Ptice su mahnito udarale krilima iz kojih je ispadalo perje. I cvr ci su pomamno cvr ali.

Nakon što su izvršili zapovijed i usmrtili odre ene životinje, vojnici su se vratili u vojarnu. Kad su i dva posljednja kineska radnika odvukla dvokolice natovarene tijelima mrtvih životinja, zoološki vrt odjednom se doimao praznim poput velike ku e u kojoj više nema ni komada poku stva. Veterinar je sjeo na rub fontane u kojoj nije bilo vode i zagledao se u oštre, bijele oblake na nebeskom plavetnilu. Osluškiavao je cvr anje cvr aka. Ptica navijalica nije se više nijednom oglasila, ali veterinar je ionako bio zaokupljen drugim mislima. On zapravo nije ni znao da takva ptica postoji. Jedini koji je uo glasanje ptice

navijalice bio je onaj mladi vojnik kojeg je kasnije u rudniku ugljena u Sibiru ubiti sovjetski vojnik lopatom mu smrskavši lubanju.

Veterinar je iz džepa na prsima izvadio kutiju cigareta, sasvim vlažnu od znoja, stavio cigaretu u usta i kresnuo šibicu. Kad ju je približio cigareti primijetio je da mu se ruka tresse, i to toliko da je morao upaliti još dvije šibice. Nije se radilo o tome da je doživio emotivni šok. Velik broj životinja za tili je čas usmrćen pred njegovim očima, ali iz nekog nepoznatog mu razloga nije osjećao tugu ni bijes. Zapravo, nije gotovo ništa osjećao. Samo je bio silno zbunjen.

Ostao je još neko vrijeme sjediti na istom mjestu. Dok je pušio i promatrao dim kako se izvija u nebo, zapravo je razmišljao o svojim osjećajima. Gledao je u vlastite ruke a potom opet podignuo pogled uvis prema nebu. Svijet pred njim izgledao je kao i uvijek. Nije primijetio ni najmanju promjenu. Ipak bi se trebala dogoditi promjena, pomislio je. Jer svijet u kojem je on donedavno živio, sada je pripadao nekom drugom svijetu u kojem su medvjedi, tigrovi, leopardi i vukovi bili "likvidirani". Te su životinje postojale sve do tog jutra, a sada, u četiri poslijepodne, više nisu disale. Ubili su ih vojnici, i sada su čak i njihova tijela bila nekamo odnesena.

Trebala bi postojati veoma precizna granica koja razdvaja ta dva svijeta. *Morala* bi postojati. Ali, on je nije uspio pronaći. Svijet pred njim izgledao je jednako kao uvijek. Ono što ga je najviše zbunjivalo, bila je odsutnost bilo kakvih emocija.

Potom je osjetio malaksalost. Sjetio se da prethodne noći nije gotovo uopće spavao. Bilo bi lijepo kad bi se mogao ispružiti u debelom hladu nekog stabla i makar nakratko zaspati, pomislio je. Pogledao je na sat. Još se mora pobrinuti za hranu za preostale životinje. I ponovno pregledati pavijana koji ima povišenu temperaturu. Još je mnogo toga trebao što prije obaviti. Ali, prije svega mu je trebao okrepnjujući i san. Na sve drugo misliti će poslije.

Zašao je u obližnji šumarak i ispružio se na travu, na mjestu gdje ga nitko nije mogao vidjeti. U dubokom hladu trava je bila svježija i mekša. Odisala je mirisom koji ga je podsjećao na djetinjstvo. Golem mandžurski skakavac preletio je nad njegovom glavom. Ležeći u hladu, veterinar je zapalio drugu cigaretu. Obradovao se kad je vidio da mu se ruke više ne tresu. Duboko povukavši dim cigarete, pokušao je zamisliti Kineze kako negdje u predgrađu u deru kožu s velikih životinja i režu njihovo meso. Često ih je imao prigodu vidjeti kako obavljaju takve poslove, pa je znao da su u tome vrlo vješti i spretni. U tren oka odvojili bi kožu, meso, utrobu i kosti. Kad se probudim to će meso već biti izloženo na tržnici, pomislio je. Stvarnost zahtijeva brzinu i djelotvornost. Veterinar je iščupao busen trave i kratko ga stiskao u ruci, uživajući u njegovoj mekoći i mirisu. Potom je ugasio cigaretu i snažnim izdahom otpuhnuo dim koji mu je ostao u plućima. Kad je zatvorio oči, zvuk skakavaca postao je mnogo jači. Imao je dojam da oko njega lete golemi skakavci veličine žaba krasta.

Možda svijet funkcionira poput okretnih vrata, pomislio je na čas dok je tonuo u san. Činjenica da se netko nalazi na nekom mjestu ovisi jedino o tome kamo su ga noge odvele. Na jednom su mjestu bili tigrovi, na drugome nisu. Možda je sve tako jednostavno. Od jednog do drugog mjesta nema logičnog slijeda. Upravo zato što nema logičnog slijeda, mogući izbori ne znače mnogo. Možda zbog toga nije mogao uočiti črtu razgraničenja između ta dva svijeta. Ali njegova razmišljanja nisu sezala dublje od toga. Umor i malaksalost koje je osjećao čitavim tijelom pritiskali su ga poput mokre vunene deke. Nije više razmišljao ni o životu, jednostavno je ležao i udisao miris trave i osluškivao let skakavaca dok ga je gusta sjena hladovine prekrivala poput nježne opne.

Potom je utonuo u dubokopodnevni san.

Na brodu su ugasili motore poštivajući i ultimatum s podmornice. Ubrzo je brod sasvim stao i plutao površinom oceana. Nisu postojali ni najmanji izgledi da umakne toliko brzoj i modernoj podmornici. Top i teška strojnica i dalje su bili upereni u brod, vojnici spremni da u svakom trenutku započnu napad. Pa ipak, između dva plovila nastala je neka tišina. Posada podmornice jasno se vidjela s palube broda, svi su stajali i gledali u brod. Držali su se krajnje opušteno, pokazujući da imaju vremena napretek. Mnogi od njih nisu se potrudili

staviti borbene kacige na glave. Bilo je ljetno popodne bez imalo vjetra i s obzirom da su na oba plovila motori bili ugašeni, jedino se ulo blago zapljuskivanje valova o dva trupa. S broda su poslali poruku podmornici: "Prevozimo nenaoružane civile. Na brodu nema ni streljiva ni vojnika. Nemamo dovoljno amaca za spašavanje." Odgovor s podmornice bio je kratak i odsjean: "To nije naš problem. Kako god vi postupili, za to no deset minuta otvaramo vatru." Time je razmjena poruka bila završena. Kapetan broda odlučio je putnicima zatajiti sadržaj poruke. Ionako nitko od njih ne bi imao koristi od toga da dozna pravu istinu. Budu li imali sreće nekolicina se spasiti, ali većina se potonuti na morsko dno zajedno s tim starim završnim koritom. Kapetan je uzrujan za posljednjom čašom viskija, ali boca dobrog starog škotskog viskija nalazila se u ladici radnog stola u njegovoj kabini. Ljubomorno ju je uživao za posebne trenutke, ali sada nije više imao vremena oti i po nju. Skinuo je kapu i pogledao u nebo, nadajući se da će nekim slučajem na obzoru ugledati mnoštvo japanskih lovaca bombardera. No to nije bio dan u kojem se događaju čuda. Učinio je sve što je bilo u njegovoj moći. Ponovno je pomislio na bocu viskija.

Kad je predviđenih deset minuta isteklo, na palubi podmornice iznenada je došlo do iznenadnog komešanja. Članovi koji su do maloprije opušteno stajali na kupoli zapovjedni kog mosta odjednom su se uznemirili, jedan od njih spustio se na palubu i hitnim se koracima zaputio prema vojnicima i glasno im počeo izdavati zapovijedi. Članovi posade su na njegove riječi i različitito reagirali. Jedan je odmahnuo glavom i nekoliko puta šakom udario u cijev topa. Drugi je skinuo kacigu i pogledao u nebo. Gledano iz daljine, njihove su reakcije mogle izražavati bijes, radost, razočaranje, zadovoljstvo. Putnici koji su se nalazili na brodu nisu mogli ni zamisliti što se događa, ili što će uslijediti. Poput publike koja pažljivo promatra izvedbu pantomime za koju ne postoji tiskani program (a koji sadrži važnu poruku), bez daha su stajali zagledani u mornare s podmornice, nadajući se da bi možda mogli protumačiti neki njihov pokret. Na kraju se komešanje koje je zahvatilo posadu podmornice postupno smirilo i nakon zapovijedi sa zapovjedni kog mosta, velikom brzinom izvadili su granate iz topa. Topovsku cijev koja je bila uperena u brod vratili su u prvobitni položaj i sada je ponovno bila usmjerena prema pramcu podmornice. Potom su grozni crni otvor topa zatvorili za to predviđenim poklopcem. Granate su vratili u spremište streljiva nakon čega se posada hitno vratila u trup podmornice. Za razliku od maloprije, sada su sve zapovijedi izvršavali velikom brzinom. Bez komentara ili suvišnih pokreta.

Motori su naglo počeli raditi potmulim i ujednačanim brujanjem. Gotovo istodobno, sirena je prodornim piskom označila zapovijed: "Zaranjanje". Podmornica je velikom brzinom krenula naprijed i istodobno počela uranjati, podižući i uvis mlazove bijele pjene, kao da je s nestrpljenjem čekala da što prije nestane pod površinom mora. Već sljedećeg trena voda je prekrila izduljeni, vitki trup podmornice od pramca do krme. Top je nestao pod površinom mora, ubrzo je i kupola zapovjedni kog mosta uronila režući tamnomodro more. Na kocu su i antena i periskop nestali pod vodom. Izvjesno vrijeme površinom vode širili su se koncentrični valovi, potom se sve smirilo.

Nakon što je podmornica zaronila onom istom zadivljujućom nenadanošću u kojem se i pojavila, putnici su nepomično stajali na palubi broda i napeto gledali u površinu. Nitko nije izustio jednu jedinu riječ niti se usudio nakašljati. Kapetan se prvi pribrao i izdao zapovijed navigatoru, koji ju je prenio onima u strojnici, nakon čega je stari motor počeo kašljucati, dugo stenjući i poput pospanog psa kojeg je gazda probudio udarivši ga nogom.

Članovi brodske posade sa strahom su očekivali da će ih ubrzo pogoditi torpeda. Povjerovali su da su Amerikanci promijenili plan kako ne bi nepotrebno gubili vrijeme i odlučili potopiti brod s nekoliko torpeda. Brod je, držeći se ratnih uputa, plovio krivudaju i dok su kapetan i drugi članovi pažljivo dalekozorom promatrali površinu mora nadajući se da neće ugledati smrtonosnu pjenušavu brazdu torpeda. Ali, ništa se nije dogodilo. Nakon što je prošlo dvadesetak minuta od zaranjanja podmornice, ljudi su počeli slobodnije disati. Što je vrijeme više prolazilo, njihove nade su bile sve veće. Bili su na korak od smrti, ali i dalje su živi. Ni kapetan nije mogao shvatiti zašto su Amerikanci odjednom odustali od napada. Što li se to dogodilo da je došlo do takve neočekivane promjene?

(Tek mnogo kasnije doznali su da je zapovjednik podmornice nekoliko trenutaka prije otvaranja vatre primio zapovijed od svojeg vrhovnog zapovjedništva da obustave svaku vrstu bojnog djelovanja, osim u slučaju da ih neprijatelj izravno napadne. Naime, 14. kolovoza japanska je vlada javila savezni kim snagama da prihvati deklaraciju iz Potsdama kao i bezuvjetnu predaju Saveznicima.) Oslobodivši se paničnog straha, nekoliko se osoba nasred palube onesvijestilo ili rasplakalo. Ipak, većina je ostala sasvim zatečena. Neki su satima, neki čak danima bili sasvim zaokupljeni mislima o mogućoj sudbini i ništavilu smrti usred mora.

Mala Nutmeg sve je vrijeme mirno spavala u maminom naručju. Spavala je punih dvadeset sati, kao da je izgubila svijest. Majka ju je glasno zvala, potezala za ruke i noge, čak joj je udarila nekoliko pljuski, ali bez ikakvog uspjeha. Činilo se da je u besvjesnom stanju. Stanke između udisaja i izdisaja bile su sve dulje, a njezino bilo tuklo je sve sporije. Ali kad je brod stigao nadomak luke Sasebo, djevojčica je iznenada otvorila oči, kao da ju je neka svemoćna sila ponovno vratila u život. Zbog toga Nutmeg nije osobno prisustvovala zaranjanju podmornice, nego joj je o tom događaju mnogo kasnije pripovijedala majka.

Brod je naposljetku pristao u luku Sasebo oko deset sati ujutro 16. kolovoza, dva dana nakon susreta s podmornicom. Nad lukom se širila tegobna tišina i nitko nije došao pričekati njihov izlazak na kopno. Na suprotnim stranama zaljeva na mjestima predviđenim za protuzračnu obranu, nije se vidjela ni sjena od protivjeka. Ljetno sunce je nesmiljenom žestinom peklo tlo. Činilo se da je čitav svijet utonuo u duboku ravnodušnost. Neki od putnika s broda koji su se prvi put tu zatekli, imali su dojam da su stigli u zemlju mrtvih. Vrativši se u domovinu nakon toliko godina, mogli su jedino promatrati zemlju svojih predaka. U podne 15. kolovoza, car je preko radija objavio kraj rata. Šest dana prije grad Nagasaki pretvoren je u prah i pepeo eksplozijom jedne jedine atomske bombe. Marionetska država Mandžukuo prestala je postojati i nestala u ropotarnici povijesti. Veterinar s biljegom na obrazu ušao je na pogrešan odjeljak pokretnih vrata i zauvijek nestao podijelivši sudbinu nepostojeće države Mandžukuo.

11

Dakle, prelazimo na sljedeće pitanje

(Razmišljanje May Kasahare: 3)

Evo me opet, g. Ptico Navijalico.

Jeste li uinili onako kako sam vas molila na kraju posljednjeg pisma, jeste li pokušali pogoditi gdje se nalazim i čime se bavim? Jeste li uopće razmišljali o tome?

Pretpostavljam da po starom običaju niste ništa skužili. Imam li pravo?

Da pojednostavnim stvari, odmah počinjem ispočetka.

Sada radim u jednoj tvornici. Velikoj tvornici koja se nalazi u brdima, nedaleko od provincijskog mjesta koje gleda na Japansko more. Neka vas rije "tvornica" ne zavede. Nije onako kako vjerojatno zamišljate: velika hala ispunjena brojnim suvremenim strojevima koji stvaraju paklenu buku dok se tekućine i vrpce ne prestaju obrtati i iz dimnjaka suklja dim. Istina, tvornica je velika, ali okružena je golemim zelenim površinama i jako je mirno i svijetlo. Uopće nema ispušnih plinova ni bilo kakvog drugog zagađenja. Nisam mogla ni zamisliti da na svijetu postoje tvornice koje su okružene takvim prostranim zelenim terenima. Jedina tvornica u kojoj sam ikad bila jest ona za proizvodnju bombona i slatkiša u blizini Tokija.

Posjetila sam je kad smo bili na školskom izletu. Sje am se da je unutra bilo jako bu no i sku eno, a radnici i radnice ginuli su od posla i izgledali vrlo tužno. Zato sam uvijek mislila da je tvornica nešto nalik na ilustracije iz udžbenika povijesti, u poglavlju o "industrijskoj revoluciji".

Ovdje rade gotovo isključivo djevojke. U zgradi nedaleko odavde smješten je laboratorij. Tu znanstvenici krajnje ozbiljnih izraza lica i u bijelim kutama provode istraživanja radi poboljšanja proizvoda, ali njih je jako malo u usporedbi s ostalim osobljem. Ostalo su sve djevojke, uglavnom u dobi od sedamnaest do dvadeset i pet godina, od čega gotovo sedamdeset posto njih stanuje poput mene u djevoja kom domu koji se nalazi u sklopu ovog velikog kompleksa. Svakodnevni dolazak i povratak u grad autobusom ih automobilom predstavljao bi pravo mučenje, a sobe su sasvim udobne. Zgrade su nove i svaka djevojka ima svoju sobu, hrana je prilično dobra i raznovrsna, ostale usluge izvrsne a cijena spavanja i prehrane vrlo razumna. Imamo i bazen s termalnom vodom i knjižnicu i onaj tko želi (ja ne želim) može se baviti ajnim obredom ili ikebanom ih sudjelovati u raznim sportskim aktivnostima. Mnoge djevojke koje su u prvi mah povjerovala da će im biti bolje kod kuće s ukućanima u mećuvremenu su se predomislile i došle ovamo živjeti. Vikendom se sve vraćaju svojim obiteljima, odlaze u kino ih izlaze sa svojim dečkima. Zato je subotom dom pust poput kakve ruševine. Jako malo djevojkama ima obitelji koje su toliko udaljene poput moje, pa stoga nikamo ne odlaze nego i preko vikenda ostaju ovdje. Ali, kao što sam vam već pisala, ja volim ovu vrstu opustjelosti. Čitam, slušam glasnu glazbu, odlazim u šetnje po okolnim brdima ih sjedim za stolom i pišem vama, g. Ptico Navijalico.

Gotovo sve djevojke koje rade sa mnom su odavde, uglavnom kćeri seljaka iz okolice. Naravno, nije baš svaka iz ovog kraja, ali uglavnom su zadovoljne, zdrave, vesele i sjajne radnice. U ovom području gotovo nema industrije pa su sve donedavno, poslije završene srednje škole, djevojke odlazile u veće gradove tražiti posao. A to je značilo da u ovom području mladi muškarci koji su odlučili ostati nisu više mogli pronaći i buduće nevjeste i to je, naravno, još više pridonijelo raseljavanju okolnog stanovništva. Zato su se seljaci tog područja odlučili ih ponuditi ovaj golemi kompleks zemljišta onome tko tu želi započeti posao i izgraditi tvornicu kako mlade djevojke ne bi morale napuštati rodni kraj. Mislim da im je to bila jako dobra zamisao. Sad ima i djevojkama koje dolaze izdaleka, poput mene. Nakon što završe srednju školu (ili je napuste kao ja), djevojke se najradije odlučuju zaposliti u ovoj tvornici, mogu uštedjeti većinu onoga što zarade i potom, kad za to dođe vrijeme, udaju se, napuštaju posao, rode dvoje, troje djece i sve izgledaju jednako guzate i punašne. Naravno, neke nastave raditi ovdje i nakon što se udaju, ali takvih je malo, većina napušta posao.

Ovo bi vam u dobroj mjeri trebalo dočarati o kakvom je mjestu riječ. Jeste li shvatili?

Dakle, prelazimo na sljedeće pitanje. Što se proizvodi u ovoj tvornici?

Sugestija: jednom smo vi i ja zajedno obavili posao koji ima veze s ovim što sada radim. Sječate li se da smo otišli u Ginzu provesti jedno istraživanje?

Ma dajte, valjda ste se dosad uspjeli sjetiti.

Tako je, radim u tvornici za proizvodnju vlasulja. Iznenađeni?

Već sam vam ispričala kako se nisam htjela vratiti u onaj otmjeni hotel-zatvor-školu nakon što sam ondje provela jedno polugodište i kako sam se poslije toga neko vrijeme motala po kući i poput psa slomljene noge. A tada mi je, sasvim iznenada, pala na pamet ova tvornica za proizvodnju vlasulja. Sjetila sam se da mi je jednom zgodom, gotovo u šali, šef kazao da nemaju dovoljno radnica u tvornici i da će me smjestiti primiti kadgod to poželim. Pokazao mi je zanimljivu brošuru o ovom mjestu i tvornici i sječam se da sam pomislila kako sve skupa izgleda jako privlačno i da mi uopće ne bi teško palo raditi na takvom mjestu. Šef mi je objasnio da je posao koji djevojke obavljaju zapravo vrsta ručnog rada jer ručno u vršuju vlasi kose u vlasulje i tupee. Proizvodnja vlasulja krajnje je pipav posao, nije to isto što i serijska proizvodnja posuđa od aluminijske. Vlasi treba pri vrstiti iglom u tankim pramenovima, krajnje pažljivo i predano da biste napravili dobru vlasulju. Uvijek bi lako mogao pošandrcati razmišljaju i o tome, vjerujte mi. Što mislite, koliko vlasi ima na jednoj glavi? Stotine tisuća! I sve ih treba usaditi ručno jednu po jednu, na isti način na koji se sade

sadnice riže. Ipak, djevojke koje ovdje rade nikad se ne žale. Ovo je kraj u kojem zimi napada snijeg i žene su od davnine naviknute za zimskih dana sjediti kod kuće i baviti se rukotvorinama. Vjerojatno su baš zbog toga oni u upravi odlučili tvornicu izgraditi baš ovdje.

Moram vam priznati da mi se ovaj oblik ručnog rada oduvijek sviđa. Vjerojatno ne biste to nikad pomislili, ali ja prilično dobro šijem. U školi me nastavnica redovito hvalila. Nije valjda da mi ne vjerujete? To je, me utim, istina. Zbog toga sam pomislila da će mi se možda svidjeti život u tvornici u brdima, rade i marljivo od jutra do večeri i ne razmišljaju i ni o emu drugome. Nisam se željela vratiti u školu, ali isto tako nisam htjela dangubiti i prepustiti roditeljima da se brinu o meni (vjerujem da čak ni oni to nisu željeli), ali osnovni problem bilo je što me baš ništa nije dovoljno privlačilo. Zato mi se ušlo u glavu da je najpametnije rješenje da dođem ovamo i pođem raditi.

Moji roditelji su jamili za mene, a šef iz Tokija dao mi je dobre preporuke (bih su veoma zadovoljni onim istraživanjima koje sam za njih povremeno obavljala), u glavnom uredu kompanije u Tokiju prošla sam na razgovoru za posao, i već sljedećeg tjedna bila sam spremna za put (spakirala sam samo svoju odjeću i stereo). Sjela sam na brzi vlak, potom presjela na lokalni, koji me na kraju doveo u ovo malo mjesto u nedoumici. Isprva mi se ušlo da sam stigla na drugi kraj svijeta. Kad sam sišla s vlaka, osjetila sam se jezičivoo jadno. Ušlo mi da sam opet ušla u veliku pogrešku. Ali, nije ispalo tako. Tu sam već šest mjeseci i osjećam se sasvim dobro i sretno.

Ne znam zašto je tako, ali vlasulje me oduvijek zanimaju. Možda bi ispravnije bilo reći i da su me oduvijek privlačile, na isti način na koji pojedine mladiće privlače motori. Znae, nisam toga bila svjesna, ali kad sam počela odlaziti u centar grada i provoditi ona istraživanja, shvatila sam koliko muškaraca pati od elavosti (ili od problema "gubitka kose", kako govore u firmi). Osobno nemam ništa protiv elavih ljudi (kao ni protiv onih s "gubitkom kose"). Nikad mi nije palo na pamet da pomislim kako su elavci drugačiji od ostalih ljudi. Uzmimo za primjer vas. Ptico Navijalico. Čak i da sada imate mnogo manje kose nego što doista imate (kad-tad ćete je sasvim izgubiti), moji osjećaji prema vama ne bi se ni najmanje promijenili. Jedini osjećaj koji imam kad ugledam nekog muškarca koji gubi kosu (a čini mi se da sam vam to već jednom rekla), jest dojam da se život tog čovjeka polako gasi. To je nešto što me uistinu zanima!

Jednom sam čula gdje govore da kad ljudi dosegnu određeno doba odrastanja (ne sjećam se je li to devetnaesta ili dvadeseta godina), njihovo tijelo počinje polako propadati. U tom slučaju, kosa koja opada i sve je rjeđa, samo je dio tog istog procesa, to jest "tjelesnog propadanja" i u tome nema baš ništa čudnog. Naprotiv, može se reći i da je to shvatljivo i prirodno. Zapravo jedini problem jest što netko izgubi kosu kad je još jako mlad, a netko drugi ne izgubi je ni u dubokoj starosti. Da sam elavac znam da bih i sama mislila kako je to nepravedno, jer je elavost nešto što se odmah primijeti, svi znalo se to nama ili ne. Jako dobro razumijem kako se takvi ljudi osjećaju, iako problem gubljenja kose nema nikakve veze sa mnom.

Osim toga, u većini slučajeva osoba koja gubi kosu nije ni najmanje kriva za stupanj opadanja kose. Kad sam provodila ona istraživanja, šef mi je objasnio da u devedeset posto slučajeva geni određuju hoće li čovjek izgubiti kosu ili ne. Ako muškarac naslijedi gene elavosti od djeda i oca, kolikogod se trudio, prije ih poslije izgubit će kosu. Izreka "hoću, dakle mogu" u ovom slučaju nije primjenljiva. Jednog trena kad za to dođe vrijeme geni se probude (pod pretpostavkom da se geni mogu probuditi iz sna) i pomisle, "vrijeme je da se bacimo na posao", i kosa počinje otpadati. Doista se može reći i da je to velika nepravda. Što vi mislite? Ja znam da jest.

Eto, sada znate da se nalazim u tvornici za proizvodnju vlasulja na kraju svijeta, i svakog dana neumorno radim. Isto tako, znate da me osobno jako zanimaju vlasulje i njihova proizvodnja. Idući put malo ću vam detaljnije pisati o svom životu i poslu kojim se bavim.

Ma ne, nema veze. Čao.

Je li ova lopata prava lopata?

(Doga aj koji se zbio u gluho doba no i: 2)

Nakon što je zaspao dubokim snom, dje ak je veoma živo sanjao. Znao je da sanja, ali bilo mu je drago. *Znam da je ovo san, a to zna i da ono što se maloprije dogodilo nije bio san. To se uistinu dogodilo. Sasvim dobro razlikujem san od jave.*

Sanjao je da je izišao u vrt. Još uvijek je bilo gluho doba no i, a on bio je sasvim sam. Dohvatio je lopatu oslonjenu o stablo i počeo kopati na istom mjestu na kojem je onaj visoki i udni, visoki i uvijek iskopao rupu i zatrpao je. Zemlja je bila rahla i ve jednom iskopana, pa mu nije bilo teško. Ali za petogodišnjaka velik je napor predstavljalo rukovanje teškom lopatom. Osim toga, nije obuo cipele i stopala su mu se smrznula od hladno e. Drhtao je i cvokotao, ali nastavio je kopati sve dok nije pronašao zamotuljak koji je onaj visoki i uvijek zakopao.

Ptica navijalica nije se više ulala. I uvijek koji se popeo u krošnju nije se više pojavio. Uokolo je vladala grobna tišina, pa se dje ak počeo osjećati ali nelagodno. Ona dvojica jednostavno su netragom nestala. Na kraju, ovo je ipak san, govorio si je dje ak. Ptica navijalica i uvijek koji ga je podsjećao na njegovog oca i popeo se u krošnju nisu bili san. Ti su se događaji uistinu zbili. Zato nema nikakve veze između u onoga što se dogodilo prije i ovoga sada. Ali, i udno je to što sada u snu kopa stvarnu rupu koja je ve bila iskopana i zatrpana. Kako onda može uoći razliku između u onoga što je san i što nije san? Je li lopata koju drži stvarna? Ili ju je samo sanjao?

Što je više razmišljao, to si je sve manje išta mogao objasniti. Zato je prestao razmišljati i svom snagom nastavio kopati rupu. Naposljetku je vrhom lopate dotaknuo zamotuljak.

Dje ak je veoma pažljivo otresao zemlju sa zamotuljka kako ne bi oštetio tkaninu, potom je kleknuo i izvukao zamotuljak iz rupe. Na nebu se nije vidio ni najmanji oblak dok je pun mjesec obasjavao dvorište vlažnom i sveprožimajućom mjesecinom. I udno, ali u snu nije osjećao strah. Više od i čega drugog, bio je znatiželjan. Kad je otvorio zamotuljak, unutra je pronašao ljudsko srce. Po obliku i boji znao je da je riječ o ljudskom srcu jer je isto takvo vidio u enciklopediji. Srce je još uvijek kucalo i bilo je živo poput tek napuštenog novorođeneta. Istina, iz odrezanih arterija nije šikljala krv, ali i dalje je snažno pulsiralo. Dje ak je u ušima bubnjalo srce, ali to su bili otkucaji njegova vlastita srca. Zakopano srce i njegovo vlastito srce kucali su jednoglasno i podudarno kao da su na neki način udani na in povezani.

Dje ak je povratio dah i počeo pravilno disati, kazavši sebi: "Ovo je obično ljudsko srce. Poput onoga u enciklopediji. I ja imam isto takvo srce. Toga se ne trebam bojati." Ponovo je pažljivo zamotao još živo srce u tkaninu, položio ga na dno rupe i zatrpao zemljom. Utabao je zemlju bosim nogama i naslonio lopatu na stablo. Zbog hladno e i noćnog odsjaja zemlja je svjetlucala poput leda. Popevši se preko prozorske daske, uskocio je u toplinu svoje sobe. Da ne bi uprljao plahte, zemlju s nogu otresao je u koš za otpatke i zaputio se u krevet. Ali, tog je trena primijetio da netko drugi ve leži u njegovom krevetu i pokriven dekom vrsto spava.

Dje ak je ljutito i grubo povukao deku. "Hej ti, gubi se odatle, to je moj krevet!" želio je viknuti. Ali iz njegovih usta nije izišao ni najslabiji glas. Jer osoba koju je vidio da spava bio je on sam. Već je ležao u svom krevetu, spokojno spavao i ravnomjerno disao. Dje ak je zanijemio od iznenađenja. Ako ja ve spavam u svom krevetu, gdje e onda ovaj drugi ja spavati? Sada je prvi put osjetio strah, strah od kojega su ga proželi srsi. Želio je viknuti. Želio je što ja e viknuti kako bi probudio samog sebe koji je spavao, i sve ostale u kući. Ali glas mu nije izlazio iz grla. Trudio se iz petnih žila, no iz njegovih usta nije se uo ni

najslabiji zvuk. Zato je stavio ruku na leđa onoga koji je spavao i snažno ga prodrmao. Usnuli dječak nije se probudio.

Nije znao što bi još mogao učiniti. Skinuo je kućni ogrtač i ljutito ga bacio na pod. Zatim je svom snagom odgurnuo usnulog sebe sa sredine kreveta i jedva se uspio uvući i uz sam rub. Želio je osigurati barem dio kreveta za sebe, inače mu se može dogoditi da ga izguraju iz svijeta kojem pripada. Premda se osjećao stiješnjeno a nije imao ni jastuk, dječak se uvukao u krevet osjetio je kako ga svladava san i nije više mogao ni o tome razmišljati. Idućeg trenutka dječak je spavao dubokim snom.

Kad se ujutro probudio, dječak je ležao sam nasred kreveta. Jastuk mu je bio pod glavom. Polako se pridignuo i pogledom prešao po sobi. Nije mogao učiniti nikakvu promjenu. Pred njim su bili isti stol, ista komoda, isti ormar, ista svjetiljka. Sat na zidu pokazivao je šest sati i dvadeset minuta. Ipak, dječak je osjećao da se nešto tužno događalo. Možda je sve izgledalo jednako, ali to nije bila ona ista soba u koju je sinoć otišao na spavanje. Zrak, svjetlost, zvukovi, mirisi bili su jedvaprimiteljno drugačiji. Možda to drugi ljudi ne primjećuju, ali on je toga bio svjestan. Povukao je deke i osvrnuo se oko sebe. Podignuo je ruke i pokušao pomicati prste. Reagirali su sasvim normalno. A i njegove noge. Nije osjećao nikakvu bol ni svrbež. Ustao je iz kreveta i otišao u nužnik. Nakon što se pomokrio stao je ispred zrcala i zagledao se u svoje lice. Skinuo je gornji dio pidžame, popeo se na stolicu i zagledao u odraz svoga mršavog tijela. Nije vidio ni najmanju promjenu.

Ipak je nešto bilo drugačije. Imao je osjećaj da se nalazi u novoj ljušturi. Osjećao je da se još nije sasvim naviknuo na svoje novo tijelo. Kao da je u tom novom tijelu bilo nešto što se nije slagalo s njegovim pravim ja. Odjednom ga je obuzeo osjećaj bespomoćnosti. Pokušao je pozvati mamu, ali ni ovaj put iz njegova grla nije izišao ni najslabiji zvuk. Njegove glasnice nisu reagirale, kao da je riječ "mama" nestala iz riječi. Ali ubrzo je shvatio da ono što je nestalo, nisu bile riječi.

13

Tajna liječnica je gospođa M.

SVIJET ŠOUBIZNISA ZASJENILE OKULTNE MOĆI

[Iz mjesečnika _____, prosinac]

Tajna liječnica okultizmom, koje je u posljednje vrijeme postalo silno popularno u svijetu šoubiznisa, čini se da je ponajviše rezultat nagađanja, no u pojedinim slučajevima o čemu je da su djelo određenih tajnih organizacija.

Uzmimo za primjer slučaj glumice M., sada tridesettrogodišnjakinje. Karijeru

je započela prije deset godina kao epizodna glumica u televizijskoj seriji koju je publika jako dobro prihvatila, nakon čega je postigla zapažen uspjeh i počela dobivati glavne uloge i na televiziji i na filmu. Prije šest godina se udala za mladog građevinskog poduzetnika, genija u tom području poslovanja, i prve dvije godine u

njihovom je braku sve štimalo. On je sjajno poslovao, a ona je snimila nekoliko nezaboravnih filmskih uloga. Tada je on, koriste i se njezinom popularnošću, u četvrti Roppongi na njezino ime otvorio otmjen restoran te isto tako butik modne odjeće, no ubrzo je upao u nove probleme pa je u njezino ime počeo izdavati ekove bez pokrivača. Ispostavilo se da M. nije imala nikakva interesa za tu vrstu posla, ali otkriveno se dala uvjeriti na nagovor muža, koji je odlučio proširiti poslovanje. Neki govore da je bio žrtva organizirane prijevare. Osim toga, neslaganje M. s muževljevim roditeljima bilo je sve veće.

Ubrzo se pronašao glas da je M. u sve veće sukobima s mužem i nedugo nakon toga doista su se razišli. Do službenog razvoda došlo je prije dvije godine, nakon što ih je sudski vještak uspio nagovoriti na nagodbu, ali potom je M. počela pokazivati znakove depresije, nakon čega je bila primorana sasvim se povući iz svijeta glume kako bi se mogla liječiti. Ako je vjerovati izjavi jednog zaposlenika iz filmskog studija za koji je radila, M. je nakon razvoda stalno imala ozbiljne psihološke probleme, a zdravlje joj je bilo narušeno upotrebom antidepresiva do te mjere da je svima bilo jasno da je njena karijera glumice završila. "Izgubila je sposobnost koncentracije koja je nužna za glumu, a još je šokantnije djelovala promjena u njezinu izgledu. Ona je u osnovi bila krajnje savjesna osoba i toliko se predavala određenim mislima i brigama dok se na koncu nije psihološki razboljela. Srećom, nije morala raditi da bi preživjela jer je još uvijek bila prilično imućna."

Službeno je htio da je M. bila daljnja rođakinja supruge poznatog političara i bivšeg ministra. Ta je gospoda oduvijek prihvaćala M. kao vlastitu kćer i prije dvije godine upoznala ju je s izvjesnom ženom koja se bavila spiritualnim oblikom liječenja za vrlo uski krug bogatih klijenata. Po savjetu supruge bivšeg ministra, M. ju je redovito posjećivala godinu dana kako bi se izliječila od depresije, ali u njezinoj terapiji nije se doznati. M. je to držala u potpunoj tajnosti. Ali otkriveno je da se zahvaljujući i upravo toj terapiji zdravstveno stanje M. znatno

poboljšalo. Poslije nekog vremena prestala je uzimati antidepresive pa ubrzo nije više izgledala onako otečeno, kosi joj se vratilo sjaj i bujnost, i njezina ljepota iznova je bila uoči ljudi. I duševno se uspjela oporaviti i postupno se opet počela baviti glumom. Osjećala se toliko dobro, da je prekinula svaki oblik liječenja.

No, u listopadu ove godine, upravo kad je i sjevala na njezine brige gotovo sasvim izbljedjelo, M. je ponovno zapala u prijašnje stanje. Nije joj se moglo dogoditi u gorem trenutku: tek nekoliko dana poslije trebala je početi snimati novi projekt u kojemu je imala glavnu ulogu, ali u stanju u kojem se nalazila to nije bilo moguće. M. je iznova stupila u kontakt s dotičnom iscjeliteljicom i zamolila je da ponovi tretman liječenja, ali žena joj je odgovorila da se time prestala baviti. "Žao mi je," kazala joj je, "ali za vas ne mogu učiniti ništa više. Izgubila sam moć i koje su za to potrebne. Ali mogu vas upoznati s drugom osobom. Pod uvjetom da to ostane potpuna tajna. U suprotnom, ako kažete samo jednu riječ, pokajate se zbog toga. Shvaćate li što vam govorim?"

Tako se M. na određenom mjestu našla s nekim ovjekom koji ima tamnomodar biljeg na licu. Ovjek od tridesetak godina za sve vrijeme sastanka nije s njom progovorio ni jednu jedinu riječ. Činilo se da je terapija bila "nevjerojatno djelotvorna". M. je odbila kazati koliko je platila za susret s tim ovjekom, ali mi smo uvjereni da je posrijedi velik iznos.

Evo što smo uspjeli doznati od jedne "veoma bliske prijateljice" gospođe M. u vezi s tajanstvenim liječenjem. U "jednom hotelu u centru grada" M. se našla s mladim čovjekom koji joj je prišao i potom je odveo iscjelitelju. Iz odjela podzemne garaže namijenjene za ugledne goste, "velikom crnom limuzinom" odvezla se na mjesto na kojem je podvrgnuta terapiji. Ali u njezinoj terapiji, to nismo uspjeli doznati. Činilo se da je M. svojoj prijateljici kazala: "Ti ljudi posjeduju nevjerojatne moći. Dogoditi će mi se nešto strašno ako se ne budem pridržavala običaja."

M. je samo jedanput otišla na to mjesto i otada nijednom više nije imala napadaje depresije. Pokušali smo se

izravno obratiti gospo i M. sa željom da nam kaže nešto više o postupku liječenja i tajanstvenoj ženi, ali, kako je i bilo za očekivati, odbila je o tome govoriti. Prema dobro obaviještenom izvoru, ta "organizacija" u veini služe izbjeći

kontakte s klijentima iz svijeta šoubiznisa, i uglavnom posluje s osobama iz svijeta politike i financija, koje su mnogo šutljivije i zatvorenije. Naši izvjestitelji iz svijeta glume i šoubiznisa nažalost nisu uspjeli doznati ništa više.

14

ovjek koji je

Jedan od onih kojih se nije lako osloboditi

ovjek nije otok

Osam sati je došlo i prošlo i sve je obavijao mrak kad sam otvorio stražnja vrata i izašao u prolaz. Morao sam se izvijati i sagibati kako bih se na pojedinim mjestima mogao provući. Jedva metar visok, ulaz je bio vješto prikričen u kutu ograde kako onaj tko gleda s vanjske strane ne bi primijetio da je riječ o ulaznim vratima. U prolazu je kao i uvijek noć u bilo mračno i jedino je živina svjetiljka u vrtu kuće Kasaharinih bacala svoju hladnu srebrnastu svjetlost.

Ne ujutro sam zatvorio vrata i šmugnuo prolazom. Prolaze i pokraj ograde kuća a mogao sam razabrati obrise ljudi u blagovaonicama i dnevnim sobama. Večerali su ili gledali televiziju. Mirisi raznolike hrane širili su se kroz kuhinjske prozore i ventilacijske sustave. Jedan tinejdžer uvježbavao je solo dionicu na električnoj gitari, smanjivši jačinu zvuka. Na prozoru na prvom katu vidio sam djevojčicu koja je krajnje ozbiljnog izgleda u čijem sjedećem stolom. Do mene su dopirali i glasovi para koji se žurao prepirao. I prodoran planovoroćenje. Odnekud se čula zvonjava telefona. Stvarnost je snažno prožimala prolaz donoseći i zvukove, mirise, prizore, pitanja i odgovore, poput vode koja se prelijeva iz pune posude.

Kako bih bio što neujniji, obuo sam stare tenisice. Nisam smio hodati ni odveć brzo a ni polako, jedino je bilo važno da ne privlaćim pozornost odnosno da ne budem primijećen. Poznavao sam svako skretanje, svaku prepreku. Mogao sam proći i kroz prolaz zatvorenih oćijuna da ni jednom ni u što ne udarim. Kad sam najzad stigao sa stražnje strane kuće u kojoj sam živio, stao sam i osvrnuo se te potom preskoćio ogradu.

Kuća koju je obavio mrak podsjećala me na ljušturu goleme životinje. U posljednje vrijeme obično bih otključavao bravu na vratima kuhinje, upalio svjetlo i promijenio vodu u zdjelici za maćka. Potom bih iz ormara izvadio konzervu maćke hrane i otvorio je. Sawara bi prepoznao taj zvuk i istog trena se niotkuda stvorio. Nekoliko puta bi se glavom oćešao o moje noge i tada se bacio na hranu. Dok bi on predućio ja bih iz hladnjaka izvadio hladno pivo i otpio gutljaj ili dva. Redovito bih večerao u Rezidenciji ono što bi Cinnamon pripremio za mene, pa bih, vrativši se kući, prigrizao nešto krajnje jednostavno, neku salatu ili komad sira. Pijuckajući i pivo podignuo bih maćka i stavio ga u krilo i rukom mazao njegovo toplo, meko tijelo. Obojica smo provodili dane izvan kuće pa smo htjeli biti sigurni da smo na pravome mjestu.

I sada sam u ku u ušao sa stražnje strane, izuo se, ali kad sam ispružio ruku da upalim svjetlo u kuhinji, odjednom sam osjetio tu u prisutnost. Zakora io sam u mrak i osluškiavao, suspregnuvši dah. Nisam ništa uo, ali osjetio sam blag vonj duhana. U ku i je bio još netko tko je ekaao moj povratak. Taj netko nije mogao odoljeti, nego je maloprije zapalio cigaretu povukao dva, tri dima i otvorio prozor da vonj iza e, ali vonj se ipak zadržao. Vjerojatno netko meni potpuno nepoznat. Ku a je i dalje bila zatvorena i od svih osoba koje sam poznavao samo je Nutmeg Akasaka pušila. Ali ona svakako nije bila osoba koja bi me ekala u mraku ako me je željela vidjeti.

Instinktivno, ispružio sam ruku prema bejzbolskoj palici. Ali više nije bila tu, sada sam je držao na dnu bunara. Srce mi je po elo udarati nestvarno jako, kao da je isko ilo iz plu a i udaralo uz moje uho. Pokušao sam umiriti disanje. Vjerojatno mi palica nije bila potrebna. Da mi je taj netko nepoznat želio nanijeti zlo, ne bi me mirno ekaao u ku i. No, ruke su mi žudjele za vrstim stiskom palice. Ma ak se došunjao odnekud iz mraka i po eo ešati glavu o moje noge i mjaukati. Nije bio gladan kao obi no. Shvatio sam to po tonu njegovih mijauka. Ispružio sam ruku i upalio svjetlo u kuhinji.

"Oprostite što sam si uzeo toliku slobodu, ali maloprije sam ga nahranio", rekao je ovjek gotovo veselim tonom sjede i na kau u u dnevnoj sobi. " ekam vas ve jako dugo, gospodine Okada, a ma ak mi se nije prestajao motati oko nogu i mjaukati. U kredencu sam pronašao konzervu ma je hrane i nahranio ga. Iskreno, o ma kama ne znam baš ništa." O ito nije imao namjeru ustati. Promatrao sam ga kako sjedi i nisam mu ništa rekao.

"Siguran sam da ste se neugodno iznenadili, gospodine Okada, kad ste ušli i zatekli me kako sjedim i ekam vas u mraku. Uistinu mi je žao. Ali da sam upalio svjetlo, samo bih vas još više uznemirio pa možda uop e ne biste ušli. Ne želim vam u initi ništa loše, vjerujte mi, zato me ne gledajte tako mrko. Jedino bih želio malo popri ati s vama."

Bio je jako nizak, u odijelu i s kravatom. Bilo mi je teško to no procijeniti jer je sjedio, ali vjerojatno nije bio viši od metar i pol. Imao je izme u etrdesetpet i pedeset godina, punašan i sasvim elav. Nedvojbeno A tip u kategorizaciji istraživanja May Kasahare. Nekoliko rijetkih pramenova crne kose padalo mu je preko ušiju, ali je njihov udan oblik još više isticao elavu lubanju. Imao je krupan nos, no možda mu je bio za epljen jer se pri svakom udahu i izdahu širio i stezao poput mijeha. Nosio je nao ale s metalnim okvirom i debelim staklima. Pri izgovoru pojedinih rije i gornja usna bi mu se napu ila otkrivaju i nepravilne zube potamnjele od pušenja. Nedvojbeno je bio najružnija osoba koju sam ikad u životu sreo. Nije bio samo tjelesno ružan, iz njega je izbijala neka vrsta jezivo udne odbojnosti koju uop e ne mogu izraziti rije ima. Ostavljao je dojam sli an onome koji imate kad u mraku rukom dotaknete velikog i ružnog kukca. Mnogo više je podsje ao na kakav lik iz no ne more nego na stvorenje od krvi i mesa.

"Nadam se da nemate ništa protiv ako zapalim cigaretu?" upitao je. "Suzdržavao sam se sve vrijeme, ali sjediti i ekati a ne mo i zapaliti jednu, pravo je mu enje. Pušenje je uistinu ružan porok."

Ne znaju i što bih odgovorio, potvrdno sam kimnuo glavom. Ta nesvakidašnja rugoba izvadila je iz džepa sakoa cigaretu bez filtera, stavila je u usta i upalila energino kresnuvši šibicom. Potom je šibicu bacio u praznu konzervu ma je hrane, koja je stajala pokraj njegovih nogu. S o itim zadovoljstvom snažno je povukao nekoliko prvih dimova skupivši guste obrve i ispuštaju i kratke izdahe sli ne roktanju. Svaki put kad bi snažno povukao dim, vrh cigarete bi se užario. Otvorio sam staklena vrata verande kako bi ušao svjež zrak. Vani je i dalje padala slaba kiša koju nisam mogao uti ni vidjeti, ali znao sam da pada po onom osobitom mirisu kojim prožme zrak. ovjek je na sebi imao sme e odijelo, bijelu košulju i crvenu kravatu.

Ve se na prvi pogled vidjelo da je odje a na njemu jeftina i iznošena. Boja odijela podsje ala me na boju starog automobila koji je obojio neki autolakirer diletant. Brojni pregibi i nabori na hla ama i sakou izgledali su poput brazda u polju snimljenih iz aviona. Neko bijela košulja postala je žu kasta, a na prsima jedno dugme samo što nije otpalo. Osim toga, košulja mu je bila za jedan ili ak dva broja premala. Prvo dugme bilo je otkop ano, ovratnik iskrzan i zgužvan. Kravata s udnom šarom bolesne ektoplazme izgledala je posve

jednako kao one koje su bile u modi u vrijeme bra e Osmond. Ve na prvi pogled bilo je jasno da se tom ovjeku živo fu kalo za dojam koji je njegov stil odijevanja ostavljao na ljude. Odijevao se onako kako se ve odijevao jer nešto je morao odjenuti, ali da se njega pitalo, vjerojatno bi hodao gol. Možda je imao namjeru iste krpe nositi iz dana u dan sve dok se ne raspadnu na njemu. Poput br anina koji svog magarca sili da tegli od jutra do mraka sve dok ne krega od iznemoglosti.

Nakon što je s o itim olakšanjem popužio cigaretu, ovjek je uzdahnuo i na njegovom licu zatitrala je udna grimasa osmijeha i cerenja.

"Dakle, sad bih vam se želio predstaviti", rekao je. "Uglavnom nisam toliko nepristojan. Prezivam se Ushikawa. Ushi kao *vol* i kawa kao *odvodni kanal*. Lako se pamti, zar ne? Svi me zovu Ushi. 'Hej, Ushi!' obra aju mi se. Što me više tako zovu, zbilja se sve više osje am poput vola. Kad negdje na livadi vidim pravog vola, osje am s njim odre enu bliskost. Prezimena su udna stvar, slažete li se, gospodine Okada? Uzmimo na primjer vaše prezime, Okada: *brežuljak* i *polje*. Ponekad bih volio da i ja imam takvo prezime, ali nažalost, ovjek ga ne može birati. Kad se rodiš kao Ushikawa, ostaješ za itav život Ushikawa, svi alo ti se to ili ne. Još od osnovne škole svi su me zvali Ushi. Kad se prezivaš Ushikawa, tu više nema pomo i. Nije li tako? Govori se da prezimena na simboli an na in izražavaju pojedine stvari, ali pitam se nisu li prije stvari te koje se prilago avaju imenima. Svi alo se to vama ili ne, ja sam Ushikawa, a ako vam se više svi a, možete me zvati i Ushi, svejedno mi je."

Otišao sam u kuhinju, iz hladnjaka izvadio limenku piva i vratio se u dnevnu sobu. Ushikawu nisam ni im ponudio. Nisam ga pozvao, došao je nenajavljen. Pijuckao sam pivo i šutio, a on je nastavio pušiti svoju cigaretu bez filtera i izvjesno vrijeme nije više progovorio ni rije . Nisam sjeo na stolicu prekoputa nego sam stajao naslonjen na stup i gledao ga s visine. Napokon je zgnje io opušak u praznu konzervu ma je hrane i podignuo pogled prema meni.

"Vjerojatno se pitate kako sam uspio otvoriti ulazna vrata i u i? Ili možda griješim? Kad ste izišli, sigurno ste ih zaklju ali. Istina je, ulazna vrata bila su zaklju ana klju em. Ali, ja imam klju . Klju od vrata. Evo, pogledajte ga поблиže."

Ushikawa je gurnuo ruku u džep sakoa i odatle izvadio privjesak s jednim jedinim klju em i pokazao mi ga. Doista je izgledao jednako kao onaj klju koji je bio kod mene. Ali, moju je pažnju privukao privjesak za klju eve. Bio je jednak kao Kumikin. Jednostavan, zelen kožni privjesak s kop om koja se otvarala na neobi an na in.

"To je pravi klju , kao što se i sami možete uvjeriti. To je privjesak za klju eve koji pripada vašoj ženi. Ne bih želio da me pogrešno shvatite, zato u vam odmah objasniti: vaša Kumiko osobno mi ga je dala. Nisam joj ga ukrao ni silom oteo."

"Gdje je Kumiko sada?" upitao sam zlovoljnim glasom.

Ushikawa je skinuo nao ale, zagledao se u stakla kao da provjerava koliko su prljava i opet ih stavio.

"Znam gdje se to no nalazi vaša žena. Istinu govore i, ja sam taj koji se brine o njoj."

"Vi se brinete o njoj?"

"Molim vas, nemojte me pogrešno razumjeti, ne u tom smislu. Možete biti mirni", odgovorio je Ushikawa osmjehuju i se. Dok se osmjehivao lice mu se izobli ilo a nao ale se nakrivile na jednu stranu. "Ne gledajte me tako, molim vas. Ja joj samo pomažem, to je dio mog svakodnevnog posla. Prenosim poruke, obavljam sitne poslove za druge ljude i sli ne stvari, g. Okada. Ja sam obi no potrkalo, ništa više. Moja uloga nije zna ajna. Sada sam tu samo zato što ona ne može iza i van."

"Ne može iza i van?" ponovio sam njegove rije i.

Ushikawa je malo oklijevao, nekoliko puta jezikom oblizavši usne.

"Možda to ne znate, premda vam ja ne mogu sa sigurnoš u re i je li rije o tome ili ona jednostavno ne želi iza i van. Uvjeren sam da biste to željeli znati, ali ne pitajte mene jer ni ja ne znam sve detalje. Ali, uop e se ne trebate brinuti, nitko je ne drži zatvorenu protiv njezine volje. Ho u re i. nije ovo neki film ili jeftin roman, i sami dobro znate da su u današnjem svijetu odre ene stvari sasvim neprihvatljive."

Pažljivo sam odložio limenku piva pokraj nogu.

"Dakle, recite mi zbog čega ste ovamo došli?" upitao sam.

Ushikawa se nekoliko puta otvorenim dlanovima pogladio po koljenima i potom odlučio kimnuo glavom.

"Ah, baš sam zaboravan! Ne samo što sam vam se zaboravio predstaviti, nego sam vam zaboravio reći i zašto sam došao. To je jedna od mojih velikih mana, po nemogućnosti o glupostima i zaboravim glavnu stvar. Nije čudo što uvijek zabrljam! Oprostite što vam to govorim tek sada, ja zapravo radim za brata vaše žene. Ja sam neka vrsta osobnog tajnika doktora Noboru Wataye. Dakako, nisam ona vrsta tajnika kakve obično imaju članovi Senata. Ta je uloga namijenjena mnogo uglednijima od mene. Postoji čitav niz raznolikih tajnika, g. Okada. Ima raznih tajnika. Ja sam na samom dnu ljestvice. Ako vjerujete u duhove, ja sam jedan od onih koji vrebaju pritajeni u prljavom kutu nužnika ili kakvom drugom zapeklu. Ali, ne mogu se požaliti. Kad bih se ovakav ružan kakav jesam pojavio u javnosti uz uglednu osobu kao što je doktor Wataya, nanio bih mu nenadoknadivu štetu. Oni koji izlaze pred kamere moraju izgledati elegantno i inteligentno. Možete li zamisliti elavog kepeca poput mene koji govori: 'Hej, narode, ja sam osobni tajnik doktora Wataye.' Samo bih napravio još veći bedaka od sebe. Ne mislite li i vi tako, gospodine Okada?"

Nisam mu ništa odgovorio.

"Dakle, ja za Doktora obavljam prljave poslove za koje ljudi ne trebaju znati. Drugim riječima, poslove koji trebaju ostati tajni. Ja se bavim zakulisnim radnjama, to je moje carstvo. Na isti način se brinem i za gospodu Kumiko. Ali, nemojte misliti da time želim reći i kako je za priprostog čovjeka kakav sam ja to manje vrijedan posao. Ako ste zbog mojih riječi i možda stekli takav dojam, loše ste me razumjeli. Gospoda Kumiko je jedina, ljubljena sestra doktora Wataye, i za mene je čast što se mogu brinuti za tako važnu osobu. Vjerujte mi.

Nego, mogu li dobiti jedno pivo? Znam da će vam se u minuti krajnje neodgojeno, ali od govora su mi se usta i grlo osušili. Ako nemate ništa protiv, sam ga uzeti, znam gdje je. Dok sam vas čekao, uzео sam si slobodu da zavirim u vaš hladnjak."

Kimnuo sam. Ushikawa je ustao, otišao u kuhinju, otvorio hladnjak i izvadio bocu piva. Potom je sjedio na kauču s otvorenim izrazom zadovoljstva uzео piti ravno iz boce. Jabučica u grlu iznad kravate poigravala mu je poput kakve životinje.

"Znate, gospodine Okada, hladno pivo na kraju dana jedan je od najljepših užitaka koji vam život može ponuditi. Izbirljiva gospoda tvrde da odveć hladno pivo gubi na okusu, ali ja se s njima ne slažem. Prvo, pivo mora biti toliko ledeno da uopće ne osjetite okus. Drugo, pivo ipak treba biti malo manje studeno, ali prvo mora biti hladno poput leda. Toliko ledeno da me krajnici zaboje. Naravno, to je moje osobno mišljenje."

I dalje stojeći i naslonjen na stup, otpio sam gutljaj piva. Vrsto stisnutih usta Ushikawa je nekoliko trenutaka pogledom prelazio po sobi.

"Znate, gospodine Okada, za čovjeka koji živi bez žene, kućava vam je jako ista. Uistinu sam zadivljen. Stidim se reći, ja sam u tom pogledu izgubljen slučaj. Moj stan je obično smetlište, pravi svinjac. Kadu u kupaonici nisam oribao već više od godinu dana. Propustio sam vam spomenuti da me vlastita žena prije pet godina ostavila. Stoga vas jako dobro razumijem i suosjećam s vama, g. Okada. Da me slučajno ne biste pogrešno shvatili, dovoljno je da vam kažem kako znam kako se osjećate. Naravno, moj je položaj drugačiji od vašeg. Bio sam najgori muž koji se može zamisliti. Nije čudo što me žena ostavila. Ni za što je ne mogu kriviti, štoviše, divim joj se zbog svega što je pretrpjela. Kad god bi me uhvatio bijes, tukao sam je do iznemoglosti. Nikad se nisam usudio nikoga drugog tući, već po tome vam je jasno kakav sam ja slabić. Hrabar sam koliko i jedna buha. Vani sam ponizno pucao pred svima. 'Hajde Ushi, na posao!' govorili su mi, i ja bih bez pogovora izvršavao sve što su od mene tražili. Zato bih po povratku kući i bijes iskaliо na vlastitoj ženi. Tako se ponaša samo hulja, istina je. Ali nisam se uspijevao obuzdati, bilo je to poput napadaja kakve bolesti. Tukao sam je dok joj se lice ne bi sasvim izobličilo od krvavih podljeva, oteklina i masnica. Nisam je samo šaketao, tresnuo bih je o zid, izlijevao po njoj vrećaj, bacao kojekakve stvari na nju. Ako bi me djeca pokušala sprječavati, i njih bih istukao. Mala djeca od sedam, osam godina. I umjesto da ih samo odgurnem u stranu, ja sam ih tukao do iznemoglosti. Bio sam običan nitkov. Nisam se mogao obuzdati. Nakon određenog vremena rekao bih sebi da sam

ve dosta zla u inio, ali nisam se znao zaustaviti. Shva ate li kakva sam ništarija bio, g. Okada? Sve dok prije pet godina nisam slomio ruku vlastitoj k eri, koja je tada imala svega pet godina. Tada je mojoj ženi prekipjelo. Ostavila me i odvela oboje djece. Otada ih više nisam vidio. ak se nikad više nisam ni uo s njima. Ali što u, sam sam kriv za sve."

Ja sam i dalje šutio. Ma ak mi je prišao i kratko mjauknuo.

"Vi ste o ito umorni, a ja vam samo dosa ujem svojim baljezganjem. Vjerojatno se pitate jesam li došao s nekim ciljem. Istina je, nisam došao da bih vas gnjavio svojim tru anjem, nego da bih vam prenio Doktorovu poruku. Ho u re i, doktor Wataya naredio mi je da vas posjetim. Sada u vam to no prenijeti što Doktor želi da vam kažem.

Prije svega, Doktor ne odbija nanovo razmotriti mogu nost obnove vaše veze s gospo om Kumiko. Drugim rije ima, ne e imati ništa protiv ako se vas dvoje budete željeli vratiti jedno drugom i nastavite živjeti bra nim životom, u ovom trenutku gospo a Kumiko nema takve namjere, stoga je besmisleno išta planirati, ali ako ste vi, g. Okada, doista vrsto odlu ili da se ne želite razvesti i ako ste voljni ekati, Doktor i to prihva a. Ne e kao do sada inzistirati na razvodu. Stoga, ako imate što re i svojoj ženi, mogu vam biti glasnik. Tako er, nemojte se više natezati za svaku sitnicu. Bit e vam pametnije da se ponašate diplomatski. To je prva to ka mogu eg dogovora. Onda, kako vam se ini?"

u nuo sam i pogladio ma ka po glavi, ali mu nisam ništa odgovorio. Ushikawa je nekoliko trenutaka gledao u mene i ma ka i potom nastavio.

"Vjerojatno prije no što odgovorite želite uti sve što vam imam re i. Dakle, nastavljam s izlaganjem. Sada slijedi druga to ka mogu eg dogovora koja je, bojim se, malo zamršenija. Rije je o lanku koji se pod naslovom *Tajna ku e obješenih* pojavio u jednom tjedniku. Ne znam jeste li ga možda i vi pro itali kojim slu ajem, g. Okada? Vrlo zanimljiv lanak. Jako dobro napisan. *Zemljište na kojem se nalazi ukleta ku a u otmjenoj stambenoj etvrti Setagayi. Tijekom godina u toj je ku i nekoliko ljudi po inilo samoubojstvo. Tko je tajanstvena osoba koja je kupila to zemljište? Što se doga a iza visoke ograde koja okružuje ku u? Zagonetka postaje sve ve a...*

Kad je doktor Wataya pro itao lanak, odjednom je shvatio da je to mjesto veoma blizu ku i u kojoj vi živite. Ubrzo ga je po ela progoniti misao da izme u te ku e i vas može postojati neka veza. Zato mi je zapovjedio da provedem jednu malu istragu... a to zna i da sam si ja, ovakva propalica kakva ve jesam, uzeo slobodu i kradom se provrzmio ovim krajem. I što sam otkrio? Da vi, g. Okada, baš kao što je Doktor posumnjao, svakog dana odlazite u tu ku u kao i da ste o ito povezani sa svime što se unutra zbiva. Pronicljivost doktora Wataye i mene je zadivila.

Do sada se pojavio samo jedan lanak, drugih nije bilo. Ali nije sigurno da se ne e pojaviti još koji. To su pri e koje su uvijek zanimljive. Ali zbog odre enih razloga, ta je pri a jako zasmetala doktoru Watayi. Što ako se ime njegovog šurjaka pojavi u javnosti i to povezano s nekim sumnjivim slu ajem? Zamislite samo kakav bi skandal mogao izbiti, uzimaju i u obzir njegov položaj. Osim toga, tu je i nerazriješena situacija izme u vas i vaše žene. Mediji bi smjesta napuhali cijelu stvar. Naravno, nema takvog ovjeka koji barem nešto ne želi sakriti od o i javnosti. Osobito ako su u pitanju stvari intimne i osobne naravi. Ovo je jako važan trenutak za Doktorovu politi ku karijeru, mora postupati krajnje pažljivo sve dok se ne domogne vlasti. Zato vam je spreman ponuditi jedan prijedlog. Ako pristanete smjesta prekinuti svaku vezu s tom 'ku om obješenih', ozbiljno razmatra mogu nost da vam pomogne kako biste vi i gospo a Kumiko opet bili zajedno. Kako vam zvu i taj prijedlog? Jeste li shvatili osnovnu poruku svega što sam vam rekao?"

"Možda", odgovorio sam.

"I, što onda mislite o svemu što sam vam upravo iznio?"

I dalje maze i ma ka po glavi, malo sam se zamislio o onom što sam uo. "Ne kop am. Zašto je Noboru Wataya pomislio da imam išta s tom ku om? Kako mu je ta ideja uop e pala na pamet?"

Ushikawino lice izobli ilo se od kešenja, ali pogled mu je i dalje bio hladan poput stakla. Iz džepa je izvadio poluzgnje enu kutiju cigareta i šibicom zapalio jednu.

"Ah, ne postavljajte mi teška pitanja, gospodine Okada. Ja sam vam samo obi no potrkalo. Jedan obi an golub pismoša. Uzimam poruku u kljun i donosim je ovamo, potom uzimam odgovor i nosim ga tamo. Valjda razumijete što vam govorim? Ali, upozoravam vas: Doktor nije budala. Zna koristiti mozak, ima neku vrstu šestog ulla koje obi ni ljudi nemaju. Osim toga, on ima veliku mo , i to mnogo ve u i stvarniju nego što možete zamisliti. Mo koja je iz dana u dan sve ve a. Bit e vam pametnije da o tome vodite ra una. Možete imati kojekakve razloge da ga mrzite i što se mene osobno ti e, to je vaš problem. Ali, vjerujte mi, stvari su postale mnogo ozbiljnije od toga. Želim da barem to shvatite."

"Ako je Noboru Wataya toliko mo an, zašto svoju mo nije upotrijebio da lanak ne bude objavljen? To bi mu bilo mnogo jednostavnije."

Ushikawa se nacerio. Potom je još jednom duboko povukao dim cigarete. "Dragi g. Okada, ne smijete govoriti takve lakomislene stvari! Mi živimo u Japanu, ozbiljnoj i demokratskoj zemlji. Nije li tako? Ovo nije diktatura u kojoj se jedino sade plantaže banana i otvaraju novi nogometni stadioni Bez obzira na to što je Doktor mo an politi ar, sprije iti objavljivanje lanka u novinama nije jednostavna stvar. Štoviše, to je odve opasna Možda elnike pojedine nakladni ke ku e držite u šaci, ali uvijek e se pojaviti netko tko je nezadovoljan. Tako se jedino privla i nepotrebna pozornost. Kad jednom izi u u javnost, odre ene se stvari ne isplati spre avati, vjerujte mi. Osim toga, me u nama govore i, za tu stvar zainteresirali su se neki vrlo gadni i opasni tipovi, tipovi o kojima vi ne znate baš ništa, g. Okada. Ako se stvar bude doista tako razvijala, to zna i da e se umiješati neke druge face, osim Doktora. Da biste to bolje razumjeli, usporedimo itavu stvar s odlaskom zubaru. U ovom trenutku još smo u po etnoj fazi bolesti jednog zuba, kada je potrebna tek manja intervencija. Samo zbog toga se još uvijek nitko ne buni. Ali ubrzo e bušilica dotaknuti korijen živca i netko e posko iti iz stolice. Netko e se ozbiljno razbjesnjeti. Shva ate li što vam govorim? Ne pokušavam vas zastrašiti, g. Okada, ali ini mi se da polako upadate na sve opasniji teritorij a da toga niste svjesni." inilo se da je napokon kazao sve što je imao.

"Ho ete re i da je pametnije da se iz svega povu em prije nego što mi polome kosti?"

Ushikawa je kimnuo.

"Rije je o vrlo opasnoj igri, gospodine Okada. Kao da se igrate skriva a nasred autoceste."

"Zna i, ako prihvatim prijedlog Noborua Wataye i povu em se iz toga, dopustit e mi da ponovno stupim u vezu s Kumiko?"

"Tako nekako", odgovorio je Ushikawa kimaju i.

Otpio sam gutljaj piva.

"Prije svega, želim vam re i ono što mi leži na srcu. Dat u sve od sebe da mi se Kumiko vrati, ali to u u initi na svoj na in i bez pomo i moga šurjaka. U jednom imate pravo: taj mi se ovjek nimalo ne svi a. Kao što i sami kažete, nije rije o tome mrzim li ga ili ne. To je nešto mnogo jednostavnije. Ja uop e ne prihva am injenicu da on postoji. Zbog toga odbijam bilo kakvu vrstu nagodbe s njim. Osim toga, da se nikad više niste usudili bez mojeg dopuštenja u i u ovu ku u. Ovo je moja ku a, a ne hotelsko predvorje ili javna ekaonica."

Škilje i iza nao ala, Ushikawa se zagledao u mene. Gledao je u mene netremice, bez ikakvih emocija. Jednog trena podignuo je desnu ruku i potom je ispružio kao da provjerava pada li kiša.

"Bili ste veoma jasni", rekao je. "Nisam ni mislio da e sve te i tako lako, pa nisam iznena en vašim odgovorom. Osim toga, mene nije lako iznenaditi. Razumijem kako se osje ate i drago mi je što ste sasvim otvoreni. To svima olakšava posao. Jednome potrkalu kao što sam ja najteže pada kad se mora baviti dvosmislenim, neiskrenim odgovorom koji nije jasan ni konkretan. Ne žalim se, ali gotovo redovito dobivam dvosmislene odgovore, prave zagonetke. Prvo govore i, ovaj posao šteti mojem zdravlju, gospodine Okada. I prije nego što je toga svjestan, ovjek se promijeni, postane netko drugi. Shva ate li što vam govorim, g. Okada? ovjek postane nepovjerljiv, sitni av i stalno traži neki skriven razlog. Ne može više vjerovati u bilo što jednostavno i isto. To je zbilja užasna stvar, vjerujte mi. U svakom slu aju, prenijet u doktoru Watayi vaš jasan i odre en odgovor. Ali nemojte o ekivati da e stvari tako završiti. Može se dogoditi da ete poželjeti da sve što je mogu e prije završi, ali

stvari nisu toliko jednostavne. Vjerojatno u morati opet do i. Žao mi je, ali bojim se da ete se morati naviknuti na moju malenkost. Ne osje am ništa ružno prema vama kao ovjeku. Svi alo se to vama ili ne, morat ete se naviknuti na moje postojanje, jer sam jedan od onih kojih se nije tako lako riješiti. Možda e vam to zvu ati udno, ali molio bih vas da to tako shvatite. Sa svoje strane, obe avam da vam nikad više ne u upasti u ku u nenajavljen. Imate potpuno pravo. Trebao sam kleknuti ispred vas i ponizno vas zamoliti za dopuštenje da u em. Ovaj put nisam imao izbora. Pokušajte me razumjeti, molim vas. I ja sam ovjek poput svih drugih. Od sada nadalje, obe avam da u vam se prethodno najaviti telefonom. Pustit u da telefon jedanput zazvoni, potom u prekinuti i iznova nazvati. Kad primite takav poziv, znajte da sam to ja, i recite sebi: 'Evo ga, opet me gnjavi onaj glupi Ushikawa', i molim vas, podignite slušalicu i javite se. U suprotnome ne u imati izbora i opet u morati upasti u ku u bez dopuštenja. Osobno bih volio da do toga ne do e, ali pla en sam izvršavati tu e zapovijedi, i kad mi gazda kaže da obavim neku stvar, moram dati sve od sebe da je obavim valjano. Nadam se da razumijete što vam govorim?"

Opet mu nisam odgovorio. Ushikawa je opušak bacio u praznu konzervu, potom je pogledao na sat kao da se iznenada ne ega sjetio.

"Ma, je li mogu e da je ve ovoliko kasno? Najprije nepozvan u em, potom vas ugnjavim svojom govorancijom, tražim da me ponudite pivom... Molim vas da mi oprostite. Kao što sam vam ve kazao, ja sam jedan bijednik kojeg ni pas ne eka kod ku e, pa kad na em nekoga s kim mogu malo popri ati, zaboravim na vrijeme. Ja sam vam jad i tuga. Stoga, ni vi ne biste trebali živjeti sami odve dugo. Kako se ono kaže, ' ovjek nije otok'? Ili, 'kad nema što initi, ovjek ini svašta'."

Nakon što je rukom nekoliko puta prešao po koljenima kao da ih ist od zamišljene prašine, Ushikawa je polako ustao.

"Nema potrebe da me pratite do vrata, mogu sâm iza i kao što sam i ušao. Zaključat u ključem. Ah, još nešto, g. Okada. Na svijetu postoje stvari koje je bolje ne znati, ali upravo njih ljudi žele doznati. udno, zar ne? Pitam se kad emo se ponovno sresti. Nadam se da e se u me uvremenu situacija popraviti. Laka vam no ."

Slaba kiša nastavila je padati itavu no i stala je tek pred zoru. Ali prisutnost udnovatog, ružnog ovje uljka i vonj njegovih cigareta bez filtera još dugo su se zadržali u ku i, pomiješani s vlagom i mirisom mokre zemlje.

15

Cinnamon i njegovo neobi no sporazumijevanje znakovima

Glazbena ponuda

"Cinnamon je zauvijek prestao govoriti malo prije šestog ro endana", objasnila mi je Nutmeg. "Te je godine trebao krenuti u osnovnu školu. U velja i iste godine iznenada je prestao govoriti. udno je to što smo te ve eri primijetili da itav dan nije izgovorio ni rije . Istina, nikada nije bio osobito pri lljivo dijete, ali ne i nijem. Kad sam shvatila što se doga a, pokušavala sam ga navesti da progovori. Postavljala sam mu pitanja, tresla ga, ali sve je bilo uzalud. Zanimemio je poput kamena. Nije mi bilo jasno je li svojevrijedno odlu io šutjeti ili je iznenada izgubio mo govora. Ni dan-danas ne znam sa sigurnoš u. Od toga dana ne samo što

nikad više nije progovorio, nego nije pustio ni najslabiji glas. Shva ate li? Kad bi ga što boljelo nije to ni im pokazivao, a ako bih ga pokušala golicati, nijemo se osmjehivao."

Nutmeg je sina odvela na pregled nekolicini lije nika specijalista, ali nitko od njih nije znao objasniti zašto je dijete zanimjelo. U jednom su se svi slagali: nisu bile u pitanju tjelesne smetnje. Cinnamon je imao jako dobar sluh, ali nije govorio. Svi su se lije nici složili da je rije o psihološkom poreme aju. Nutmeg je sina povelu prijatelju psihijatru, ali ni on nije mogao objasniti razlog njegovoj zanimjelosti. Psihijatar mu je za provjeru dao test inteligencije, i ispostavilo se da dje ak ima izrazito visok kvocijent inteligencije. Osim toga, nije pokazivao ni najmanji znak bile kakvog emocionalnog poreme aja. "Da nije slu ajno doživio neki velik šok?" raspitivao se psihijatar kod Nutmeg. "Pokušajte se prisjetiti. Nije li možda vaš sin bio svjedok ne ega jako ružnog, ili je bio izložen nasilju u obitelji?" Ali Nutmeg se nije mogla sjetiti baš ni eg. Dan prije Cinnamon je bio normalno dijete u svakom pogledu: imao je dobar apetit i uobi ajeno jeo, sasvim normalno razgovarao s njom, otišao na spavanje i mirno zaspao. A ve idu eg jutra utonuo je u svijet tišine. U obitelji nije bilo ni najmanjih problema. Cinnamon je odrastao uz veliku brigu i ljubav majke i bake. Nikad im se nije dogodilo da podignu ruku na dijete. Lije nik je došao do zaklju ka da im ne preostaje drugo nego pratiti njegov razvoj, nadaju i se da e se u jednom trenutku možda dogoditi promjena. S obzirom na to da nisu znali uzrok njegove zanimjelosti, nisu se mogli odlu iti za određeni oblik terapije. Lije nik je predložio Nutmeg da jednom na tjedan dovede sina i da e tako vjerojatno do i do nekog rješenja. Postojala je i mogu nost da dijete jednog dana iznenada progovori, kao da se probudilo iz dubokog sna. Mogli su jedino ekati. Istina je, dijete je bilo nijemo, ali osim toga nije pokazivalo nikakve druge smetnje...

Ali, koliko god ekali, dje ak nikada više nije izišao iz svoje duboke šutnje.

Uz slab zvuk zujanja elektri nog motora vrata u ogradi otvorila su se u devet ujutro i Mercedes 500 SEL, koji je vozio Cinnamon, kolnim prilazom je ušao u vrt. Antena telefona instaliranog u autu stršila je uz stražnji prozor poput tek izniknulog izdanka. Promatrao sam taj prizor kroz pukotine u roletama. Automobil je izgledao poput kakve goleme ribe selice koja se ni ega ne boji. Nove crne gume bešumno su ostavljale slab trag šara po betonu i zaustavile se na to no odre enom mjestu. Svakog jutra su te gume ostavljale iste šare i zaustavljale se na gotovo istome mjestu, odstupaju i možda svega pet centimetara.

Upravo sam pio kavu koju sam skuhao nekoliko trenutaka prije. Kiša je prestala padati, ali nebo je i dalje bilo prekriveno gustim sivim oblacima. Vlažno zemljište izgledalo je tamno i hladno. Ptice su prodorno cvrkutale dok su prh u i tražile crve po zemlji. Trenutak potom vrata s voza eve strane otvorila su se i Cinnamon je izišao. Imao je sun ane nao ale. Nakon što se hitro osvrnuo, skinuo je nao ale i stavio ih u džep na prsima sakoa. Zatvorio je vrata automobila. Jedva ujan škljocaj pri zatvaranju vrata na Mercedesu razlikovao se od zvuka zatvaranja vrata na svim drugim autima. Meni je upravo taj zvuk ozna ivao po etak novog dana u Rezidenciji.

Od jutra sam jedino razmišljao o Ushikawinom posjetu prethodne ve eri. Bio sam u nedoumici trebam li re i Cinnamonu da me Ushikawa posjetio u ime Noborua Wataye i zatražio da prestanem odlaziti u Rezidenciju i prekinem sve djelatnosti koje sam ondje obavljao. Na kraju sam odlu io da mu barem za neko vrijeme ništa ne kažem. Ipak je u pitanju bio odnos izme u mene i mog šurjaka. Nisam želio u to upletati nekoga tre eg.

Cinnamon je kao i obi no bio u otmjenom odijelu. Sva odijela koja je nosio bila su od vrhunskih tkanina i stajala su mu kao salivena. U biti, njegova su odijela bila klasi nog kroja, ali na njemu su izgledala mnogo mladena kije i ležernije, kao da su posljednji krik mode.

Svakog dana je stavljao drugu kravatu, savršeno uskla enu s odijelom koje je imao na sebi. Naravno, jednako je mijenjao košulje i cipele. Pretpostavljao sam da mu je sve te stvari, na ve poznat mi na in, izabrala majka. Njegov izgled je bio besprijekoran poput Mercedesa koji je vozio. Kad god bih ga jutrom ugledao, bio bih istinski zadivljen - štoviše, bio bih ganut. Kakvo li se ljudsko bi e krilo iza te besprijekorne vanjštine?

Cinnamon je izvadio iz prtljažnika dvije velike papirne vre iced pune hrane i drugih potrepština i nose ih u naru ju ušao u Rezidenciju. Iak su i te najobi nije papirne vre iced iz supermarketa u njegovom naru ju izgledale elegantne, gotovo umjetni ki. Možda je tom dojmu pridonosio neki njegov poseban na in nošenja. Ili je bilo posrijedi nešto mnogo jednostavnije. Iim me ugledao lice mu se razvedrilo. Imao je zadivljuju osmijeh kao da je upravo tog asa izbio na istinu nakon duge šetnje tamnom šumom.

"Dobro jutro", kazao sam mu.

"Dobro jutro", uzvratio mi je, pomi u i jedino usne. Iz vre iceda je izvadio namirnice i pažljivo ih odložio u hladnjak, nalik na pametnog dje aka koji ponavlja ono što je tek nau io. Ostale je stvari rasporedio u kuhinjski ormari . Potom se poslužio šalicom kave koju sam skuhaio. Sjedili smo jedan prekoputa drugoga za kuhinjskim stolom, baš kao što smo svakog jutra obi avali Kumiko i ja.

"Ukratko, Cinnamon nije nikada išao u školu, ni jedan jedini dan", rekla je Nutmeg. "Redovne škole ne primaju nijeme u enike, a meni se inilo nepravедnim poslati ga u neku ustanovu za djecu s poteško ama u razvoju. Razlog zbog kojeg Cinnamon nije govorio bio je sasvim druga iji od onog u druge nijeme dijece. Osim toga, nije pokazivao ni najmanju želju za poha anjem škole. Najdraže mu je bilo kad bi ostao kod ku e i na miru itao ili slušao klasi nu glazbu, ili se u vrtu igrao s psom kojeg smo tada imali. Ponekad je znao oti i u šetnju, ali to nije osobito volio jer se tako morao sresti i s ostalom djecom iz susjedstva."

Nutmeg se nau ila sporazumijevati znakovima jer je jedino tako mogla komunicirati sa Cinnamonom. Kad sporazumijevanje znakovima nije bilo dovoljno, prešli bi na pisanje. Jednoga dana je shvatila da se sa sinom dobro razumije i bez tih posrednih na ina. I prema najslabijim promjenama u izrazu njegovog lica mogla je odli no shvatiti smisao onog što misli ili želi. Nakon što je to otkrila, Cinnamonova šutnja mnogo ju je manje optere ivala. U najmanju ruku nije smetala razmjeni osje aja izme u nje i njezina sina. Naravno, Nutmeg je bila dovoljno razumna i znala je da odsutnost živog govora ipak tu i tamo predstavlja odre enu smetnju, ali upravo je zahvaljuju i toj smetnji komunikacija me u njima bila tako jasna.

U slobodno vrijeme Nutmeg je sina podu avala itanju, pisanju i ra unanju. Osim tih prvih lekcija nije ga morala poticati, jer dje ak je obožavao itanje pa je i sam mnogo nau io iz knjiga. Umjesto da ga u i poput privatne u iteljice, mnogo ve u pažnju posve ivala je izboru knjiga koje e Cinnamon itati. Volio je glazbu pa je želio nau iti svirati klavir, i ve nakon nekoliko mjeseci osnovne poduke koju je dobio od profesora klavira mogao se služiti udžbenicima i kasetama i ubrzo je postignuo zavidnu tehni ku razinu. Volio je svirati Bacha i Mozarta, i osim Poulenca i Bartoka, nije pokazivao osobitu naklonost prema glazbi nakon razdoblja romantizma. Tijekom prvih šest godina obrazovanja njegovi interesi bili su usmjereni na glazbu i knjige. Ali kada je ušao u srednjoškolsku dob, po eo se zanimati za u enje stranih jezika, prvo engleskog a potom i francuskog. Nakon šest mjeseci u enja mogao je itati lakše tekstove i na jednom i na drugom jeziku. Naravno, budu i da je bio nijem nije imao namjeru razgovarati na stranim jezicima. Cinnamonova velika želja bila je pro itati mnoštvo knjiga na izvornim jezicima na kojima su bile napisane. Nakon toga po eo se zanimati za popravljanje krajnje kompliciranih malih strojeva. Kupio je golem radni pribor i po eo izra ivati poja ala s radiocijevima, a tako er je uživao rastavljati satove i ponovno ih sklapati.

Svi oko njega, a to zna i njegova majka, njegov otac i baka po majci, poslije nekog vremena navikli su se na injenicu da je prestao govoriti pa njegovu šutnju više nisu doživljavali kao nešto neprirodno. Poslije nekoliko godina Nutmeg je prestala voditi sina psihijatru. Tjedni posjeti psihijatru nisu donijeli nikakav boljitak njegovim "simptomima" i kao što su i sami lije nici još na po etku zaklju ili, izuzme li se injenica da nije govorio, s njime je sve bilo u najboljem mogu em redu. U izvjesnom smislu bio je savršeno dijete. Nutmeg se nije mogla sjetiti da ga je ikada morala tjerati da nešto u ini ili mu štogod zabraniti. Još kao dijete donosio je odluke što i kako treba initi i u tome je bio besprijekoran.

Veoma se razlikovao od druge djece. Bilo mu je dvanaest godina kad mu je baka umrla (a on ju je nekoliko dana oplakivao u tišini), nakon čega je preuzeo sve kućanske obveze dok je majka bila na poslu. Kad je njena majka umrla, Nutmeg je željela uzeti kućnu pomoćnicu, ali Cinnamon se usprotivio. Nije želio da netko nepoznat dođe i poremeti red u kući. I tako je Cinnamon preuzeo brigu o kućnim stvarima i to je obavljao s velikom točnošću i predanošću.

Cinnamon mi se obračunao rukama. Od majke je naslijedio vitke, lijepo oblikovane prste. Bili su iznimno tanki i vitki, ali ne odveć dugi. Približio bi ih licu i počeo mi njima govoriti kao da se koristi samosvojnima i osjetljivim stvorenjima.

"Danas u dva popodne dolazi jedna klijentica. Samo jedna. To je sve za danas. Ja ću za sat vremena završiti s poslom i potom otići i po nju i dovesti je autom. Prognozirali su da će cijeli dan biti oblačno, pa možeš si ići u bunar još za dana jer svjetlost nije prejaka."

Baš kao što mi je Nutmeg kazala, lako sam razumio poruke koje su prenosili Cinnamonovi prsti. Uopće nisam poznavao sporazumijevanje znakovima, ali sam s lakoćom mogao protumačiti gipke, raznolike pokrete njegovih prstiju. Možda sam njegovu spretnost i vještinu izražavanja prstima mogao razumjeti onako kako je moguće razumjeti dramu koja se izvodi na stranom jeziku. Kad bolje promislim, možda mi se samo činilo da promatram pokrete njegovih prstiju. Možda su pokreti njegovih prstiju bili tek ukrasno pročišćeni na određenoj grafičkoj razini dok sam polusvjesno promatrao neku sasvim drugu značajku iza pročišćenja. Kad god bismo sjedili za stolom i razgovarali, ja bih pokušavao uočiti tu granicu između pročišćenja i unutrašnjosti, ali nisam je uspijevao razlučiti. Imao sam osjećaj da se ta granica između unutrašnjosti i unutrašnjosti neprestano pomiče i mijenja.

Nakon naših kratkih razgovora, ili možda prije prenošenja poruka, Cinnamon bi skinuo sako, odložio ga na vješalicu, vrh kravate uvukao pod košulju i počeo pospremati kuću. Potom bi mi pripremio nešto za jelo. Dok je to činio, slušao je glazbu s kasetofona. Jednog tjedna bi slušao isključivo Rossinijevu sakralnu glazbu, drugog samo Vivaldijeve koncerte za puhačke instrumente, ponavljajući ih toliko često da sam naposljetku upamtio ritam skladbi.

U poslu je bio vrlo djelotvoran i nije gubio vrijeme. U početku sam se nudio da mu pomognem, ali on bi se veselo osmijehnuo i odmahnuo glavom. Promatrajući ga kako obavlja svoje kućanske obveze, ubrzo mi je postalo jasno da će sve ići mnogo brže ako se ne budem miješao. Kako ga ne bih ometao u radu, sjedio bih na kauču i čitao neku knjigu dok je on obavljao jutarnje poslove.

Rezidencija je bila prilično mala i opremljena samo najnužnijim namještajem. Budući da tu nitko nije stanovao za stalno, nije bila prljava ni zapuštena. Ipak, Cinnamon bi svakog dana usisavao prazan prostor, krpom obrisao prašinu s namještaja i polica, oprao prozore, ulaštio stol, obrisao prašinu s rasvjetnih tijela. Vratio bi svaku stvar na svoje mjesto, posude složio u kuhinjsku vitrinu i na stalak za sušenje, lonce poredao po veličini, poravnao rubove krpa i ručnika, ručice šalice za kavu okrenuo u istom smjeru, u kupaonici očišćio zdjelice u kojima su stajali sapuni i zamijenio ručnike iako uopće nisu bili prljavi. Potom bi skupio smeće i stavio ga u veliku plastičnu vreću, koju bi potom zatvorio i iznio van. Podešavao je vrijeme na satovima ravnajući se po svojem satu (koji je, u to bih se mogao kladiti, bio vrlo točan). Ako bi tijekom pospremanja otkrio da sve nije na svome mjestu i da su pojedini predmeti premješteni, smjestio bi ih vratio na njihovo mjesto. Znao sam ga staviti na kušnju tako što bih sat koji je stajao na određenoj polici pomaknuo dva centimetra ulijevo, ali bih već idućeg jutra otkrio da je vraćen na svoje pravo mjesto, dva centimetra udesno.

Ipak, uvijek u njegovom ponašanju nije mogao otkriti ni najmanji trag bilo čega opsesivnog. Činilo se da svaku stvar obavlja na sasvim opušten i "ispravan" način. Možda se u Cinnamonovoj svijesti bila urezala veoma jasna slika ovog svijeta i toga kakav je, ili barem malenog svijeta u kojem je živio, pa je za njega bio nešto prirodno poput disanja. Ili je, kad bi ga obuzela neodoljiva želja da stvari vrati na njihovo mjesto, možda vjerovao da tako pomaže samim stvarima.

Ono što je skuhao, Cinnamon bi spremio u hladnjak i pokazao mi što trebam pojesti za ručak. Zahvalio sam mu. Potom je stao ispred zrcala i popravio otvor na kravati, pregledao

košulju i navukao sako. Osmjehuju i se i jedva pomi u i usne kazao mi je "dovi enja", osvrnuo se oko sebe i izišao na ulazna vrata. Ušao je u Mercedes, stavio kasetu s klasi nom glazbom, daljinskim upravlja em otvorio vrata u ogradi i izvezao se istim putem kojim je ušao, gotovo prate i trag guma na betonu. Nakon što je izvezao automobil, vrata u ogradi automatski su se zatvorila.

Taj prizor sam opet promatrao kroz pukotine u roletama drže i šalicu s kavom u ruci. Ptice više nisu bile onako bu ne kao kad je Cinnamon došao. Vidio sam da su se niski oblaci razišli, ali iznad njih širio se još guš i sloj naoblake.

Sjeo sam za kuhinjski stol, šalicu s kavom odložio i pogledom prelazio po prostoriji koju su Cinnamonove ruke udesno pospremile. itava je kuhinja podsje ala na golemu trodimenzionalnu mrtvu prirodu iji je mir remetilo jedino jedva ujno tiktakanje sata. Kazaljke su pokazivala deset sati i dvadeset minuta. Gledaju i u stolicu na kojoj je do maloprije sjedio Cinnamon, iznova sam se zapitao jesam li pogrešno postupio što ni njemu ni njegovoj majci nisam ništa rekao o Ushikawinom posjetu prethodne ve eri. Ne e li takav moj potez narušiti povjerenje koje ve postoji izme u mene i Cinnamona kao i izme u mene i Nutmeg?

Ali, ipak sam želio pri ekati i vidjeti kako e se stvari razvijati. Želio sam doznati što se to krije u mojim aktivnostima zbog kojih se Noboru Wataya toliko zabrinuo. I na koji sam to od njegovih mnogobrojnih repova nagazio? I koje konkretne protumjere misli poduzeti. Uspijem li prona i odgovore na ta pitanja, mogu se barem malo približiti njegovoj tajni. A isto tako i mjestu na kojem se nalazi Kumiko.

Dok su se kazaljke sata pomicale prema jedanaestom satu (istog onog sata koji je Cinnamon pomaknuo dva centimetra udesno, na njegovo pravo mjesto), izišao sam u vrt kako bih se spustio u bunar.

"Još dok je bio dje ak, ispri ala sam Cinnamonu pri u o zoološkom vrtu i podmornici. O svemu onome što sam vidjela s palube trgova kog broda u kolovozu 1945. dok je ameri ka podmornica držala uperen top u nas kako bi potopila brod na kojem smo bili a japanski vojnici istodobno ubijali životinje u zoološkom vrtu u kojem je radio moj otac. Tu sam pri u dugo uvala za sebe i nikad je nikome nisam ispri ala. U tišini sam lutala mra nim labirintom koji se širio izme u opsjene i istine. Ali kad se Cinnamon rodio, pomislila sam da je on jedina osoba kojoj tu pri u mogu ispri ati. I tako, po ela sam mu pri ati o tome i prije nego što je mogao razumjeti rije i koje sam mu govorila, gotovo mu šap u i sve ega sam se mogla sjetiti i istodobno se i sama prisje aju i svih tih prizora, detalja i doga aja. Kao da sam otvorila zatvara i pustila da sve te uspomene poteku iz mene.

Kada je po eo shva ati ono što sam mu govorila, Cinnamon je stalno tražio da mu tu pri u iznova pri am. Mora biti da sam mu istu pri u ponovila stotinu, dvjesto, petsto puta, ali nisam mu je uvijek pripovijedala na jednak na in. Kad god bih mu je kazivala, tražio bi od mene da mu ispri am i neki sporedan detalj iz iste pri e. Želio je upoznati i ostale grane istog stabla. Stoga bih slijedila onu granu koju je želio da slijedim i pri ala mu o tome. Tako je i sama pri a malo-pomalo postajala sve opširnija i ve a. Tako smo nas dvoje uspjeli stvoriti naš vlastiti, me usobno spojen svijet mitova. Shva ate li što vam govorim? Mogli smo odlutati kamo god smo željeli, pri aju i istu pri u iz dana u dan. Mogli smo satima razgovarati o imenima životinja iz zoološkog vrta, o sjaju njihova krzna ili boji njihovih o iju, o razli itim mirisima koji su se širili zrakom, o imenu i izgledu lica svakog pojedinog vojnika, o njihovom ro enju i djetinjstvu, o puškama, o streljivu koje su upotrebljavali, o strahu koji su osje ali i že i koja ih je mu ila, o oblicima oblaka na nebu... Sve te oblike i boje mogla sam si do arati savršenom jasno om dok bih o njima pripovijedala Cinnamonu. Sve ono što sam vidjela mogla sam izraziti prikladnim, to nim rije ima. Nismo znali prekinuti. Detalji su se umnožavali i pri a je postajala sve složenija i bogatija."

Nutmeg se osmjehivala dok se spominjala tih vremena. Bilo je to prvi put da sam na njezinom licu vidio takav iskren osmijeh.

"Ali, jednog je dana i to završilo", rekla je. "Od onog dana u velja i kad je prestao govoriti, Cinnamon te pri e nije nikad više dijelio sa mnom." Nutmeg je napravila kratku stanku i zapalila cigaretu.

"Sada znam što se dogodilo. Njegove rije i su se izgubile u labirintu, progutao ih je svijet tih pri a. Nešto što je izišlo iz tih pri a lišilo ga je mo i govora. A nekoliko godina poslije, isto to ubilo je i moga muža."

Vjetar se poja ao, snažno tjeraju i teške sive oblake prema istoku. Oblaci su podsje ali na putnike koji su se uputili na kraj svijeta. Vjetar bi huje i svako malo njihao ogoljele grane stabala. Stajao sam pokraj bunara i gledao gore u nebo. Vjerojatno je na nekom meni nepoznatom mjestu Kumiko jednako stajala i gledala u oblake. Odjednom mi je ta misao pala na pamet bez ikakvog posebnog razloga. Jednostavno sam imao takav osje aj.

Spustio sam se u bunar i povukao uže kako bih zatvorio poklopac.

Nakon što sam dva-tri puta duboko udahnuo, napipao sam bejzbolsku palicu i vrsto je drže i u ruci, sjeo usred mraka i tišine. Eto, to mi je bila najvažnija stvar. U tom istom i potpunom mraku krije se klju rješenja. Poput televizijske emisije iz kulinarstva. "Jeste li dobro shvatili? Tajna za ovaj recept jest potpun mrak. Prema tome, upotrijebite što je mogu e guš i mrak koji možete prona i na tržištu." I što vrš u bejzbolsku palicu, dodao sam, osmjehuju i se.

Mogao sam osjetiti da je temperatura biljega na mom obrazu nešto viša no obi no. To me zapravo biljeg obavještavao da se postupno približavam srži rješenja. Zatvorio sam o i. U ušima su mi još uvijek odjekivali zvuci glazbe koju je Cinnamon opetovano slušao dok je toga jutra obavljao svoje ku anske poslove. Bila je to Bachova *Glazbena ponuda*. I dalje je odjekivala mojom glavom poput žamora publike u koncertnoj dvorani. Odjednom me prožela tišina i po ela se širiti mojim mozgom od jednog do drugog režnja poput kukca koji polaže svoja jajašca. Otvorio sam o i, potom ih opet zatvorio. Mrak u meni i onaj izvan mene stapaju se i ja po injem izlaziti iz samoga sebe i iz ljuštore koja me obavija i tvori moju li nost.

Kao i uvijek.

16

Ovo bi mogla biti moja posljednja postaja

(Razmišljanje May Kasahare: 4)

Evo me opet, g. Ptico Navijalico, posljednji put sam vam objasnila kako radim u ovoj tvornici za proizvodnju vlasulja, daleko u brdima, zajedno s mnogim djevojkama iz ovog kraja. Ovo je zapravo nastavak tog pisma.

Odnedavno me sve više zaokuplja jedna misao, ho u re i, jako je udno kako svi ovdje zaposleni rade od jutra do mraka iz dana u dan. Je li vam ikad palo na pamet da je to nešto udno? Ne znam kako bih vam to objasnila, ali moja jedina obveza ovdje jest poslušno izvršavati ono što mi poslovo e kažu. Ne moram ni o emu mozgati. Kad se presvla im u

radno odijelo u garderobi, mogla bih ostaviti mozak u ormari u zajedno s drugim stvarima i ponovno ga uzeti kad odlazim s posla. Sedam sati na dan sjedim za radnim stolom i neprekidno usa ujem pramenove kose u podloge vlasulja, potom ve eram u tvorni kom restoranu, istuširam se i, naravno, kao i sve druge djevojke, odlazim na spavanje. Tako da mi od dvadeset i etiri sata ostane jako malo slobodnog vremena. S obzirom na to da se na poslu doista umorim, u "slobodno vrijeme" osje am se toliko premoreno da se obi no odmaram u krevetu okružena maglom. Naravno, subotom i nedjeljom ne radimo, ali tada perem rublje, pospremam sobu i kadikad odem u obližnje mjesto i u tren oka vikend je ve prošao. Jednog dana bila sam odlučila voditi dnevnik, ali nisam imala o emu pisati pa sam poslije tjedan dana odustala. Dani se ovdje ni po emu ne razlikuju, iz dana u dan ponavljam iste stvari.

Ipak, i usprkos svemu, uop e mi ne smeta što sam postala si ušan djeli te goleme mašinerije. Ne osje am se otu eno. Štoviše, kad se potpuno usredoto im na posao koji obavljam i ni o emu drugom ne razmišljam, imam osje aj da se upravo tada uspijevam približiti "pravoj sebi". Ne znam vam to dobro objasniti, ali ini mi se da se lakše uspijevam približiti samoj sebi kad o tome ne razmišljam. Na to mislim kad kažem "jako je udno".

Ovom poslu sam se potpuno predala. Nije da se hvalim, ali ak su me proglasili za radnicu mjeseca. Ve sam vam objasnila, premda možda tako ne izgleda, jako sam vješta u rukotvorinama. Djevojke rade podijeljene u skupine, i svaka skupina kojoj me poslovo a dodijeli ostvari bolje rezultate. Stoga kad završim svoj dio posla, pomažem djevojkama koje su sporije. Zato sam sada postala popularna me u drugim djevojkama. Možete li u to vjerovati? Ja popularna! Zapravo sam vam željela re i da od onog dana kad sam došla u ovu tvornicu radim neumorno poput mrava. Poput seoskog kova a. Jeste li shvatili što vam govorim?

Evo još nešto što vam želim ispri ati. Prostor u kojem radim je jako, jakooo udan. Golem je poput hangara za avione, prostran i ima jako visok krov. Tu jedna za drugom u nizu radi stotinu i pedeset djevojaka. Budu i da ne proizvodimo podmornice, tko zna zašto su nas smjestili u takvu golemu halu, mogli su je podijeliti u nekoliko manjih. Možda su pomislili da e ako nas okupe na gomilu lakše posti i osje aj zajedništva i ravnopravnosti. Ili nas pak poslovo e mogu tako lakše nadgledati. Kladam se da na nama iskušavaju razne psihološke metode. Podijeljene smo u grupice koje rade za velikim stolovima sli nim onima iz kabineta za biologiju na kojima se seciraju žabe, dok jedna od starijih djevojaka sjedi na elu stola i predvodi grupu. Tijekom rada dopušteno je razgovarati (ho u re i, ovjek ne može itavog dana šutjeti i pognute glave samo raditi), ali ako se koja od djevojaka zaboravi pa se po ne odve glasno smijati ili se zanese razgovorom, predvodnica grupe pri e joj ozbiljnog izraza lica i kaže: "Yumiko, pametnije e biti da radiš rukama a ne ustima. Izgleda mi da zaostaješ izradom te vlasulje." Zato kad razgovaramo, sve šap emo poput lopova u gluho doba no i.

Sve vrijeme dok radimo puštaju nam glazbu. Razli ite vrste glazbe, ovisno o dijelu dana. Ako ste velik obožavatelj Barryja Maniloiva ih grupe Air Supply, vjerojatno bi vam se ovo mjesto svidjelo.

Potrebno mi je etiri ili pet dana da izradim jednu vlasulju, sve ovisi o stupnju i zahtjevnosti posla. Najprije se podloga za vlasulju razdijeli na male kvadrati e malo ve e od onih na gazi, potom se u svaki redom usa uje po nekoliko vlasi. To ipak nije rad na teku oj vrpci kao onaj u filmu u kojem Charlie Chaplin mahnitom brzinom zavija vijak za vijkom. Nakon nekoliko dana rada, kad kona no dovršim vlasulju, gotovo padnem u iskušenje da stavim svoj potpis i datum izrade. Ali naravno, to ne inim, znam da bi pobjesnjeli da postupim tako. Ipak je udan i ugodan osje aj kad znam da e netko u tko zna kojem dijelu svijeta nositi na glavi vlasulju koju sam baš ja napravila. Pruža mi izvjestan osje aj povezanosti s ljudima u svijetu.

Istina je, život je jako udan. Da mi je tko prije tri godine rekao: ti eš za tri godine izra ivati vlasulje sa seoskim djevojkama u tvornici u brdima, nasmijala bih mu se u lice. Nisam mogla ni zamisliti da e se to obistiniti. A što u raditi za tri godine, to uop e nitko ne može re i. Znete li vi, g. Ptico Navijalico, što ete raditi za tri godine? Sigurna sam da ne znate. Ma kakve tri godine, spremna sam se okladiti za sve novce koje sam ovdje zaradila da ne znate što ete raditi ni za mjesec dana!

Djevojke koje žive ovdje zajedno sa mnom, više-manje znaju gdje e biti za tri godine. Ili barem misle da znaju. Nadaju se uštedjeti dobar dio novca koji ovdje zarade, potom e prona i tipa kakvog su oduvijek željele i sretno se udati za njega.

Tipovi za koje se te djevojke žele udati uglavnom su sinovi ovdašnjih seljaka ili radnika iz malih, lokalnih tvrtki. Kao što sam vam prije objasnila, u ovim krajevima ve dugo nema dovoljno djevojaka, pa se svaka ubrzo uspije udomiti. Rijetke su one koje ostanu bez mladoženje, takve ipak prati velik peh. A to u ovom svijetu zna i jako mnogo. Kad se udaju, ve ina njih ostavi posao i prepuste se obiteljskom životu i ku anskim poslovima. Za njih je zaposlenje u tvornici za proizvodnju vlasulja tek prolazna faza koja im ispunja nekoliko godina života, od trenutka kad završe školu pa do udaje. Baš kao što se usele u neku od soba ovdje, izvjesno vrijeme ostanu i potom odu.

ini se da onima u upravi najviše i odgovara kad djevojke rade samo nekoliko godina a potom se udaju i odu. Njima mnogo više odgovara da svako malo obnavljaju osoblje nego da se moraju brinuti o sredovje nim ženama koje traže povišicu pla e, bolje uvjete rada i olakšice i sli ne stvari. Kompanija se mnogo više brine o onim djevojkama koje su dovoljno pametne da postanu predradnice. Sve ostale djevojke za njih su jedino potrošna roba. Stoga izme u kompanije i djevojaka postoji prešutan dogovor kojim se podrazumijeva da e djevojke nakon nekog vremena napustiti posao i udati se. Stoga, ako djevojke pokušaju zamisliti što e raditi za tri godine, za njih postoje samo dvije mogu nosti: ili e još neko vrijeme raditi ovdje i istodobno tražiti muža, ili e napustiti posao kako bi se udale. Vrlo jednostavno.

Ovdje nema nikoga poput mene, koja nemam ni najmaglovitiju predodžbu o tome što u raditi za tri godine. Sve su djevojke jako dobre i predane radnice. Nijedna ne zabušava niti se žali da joj je teško. Tu i tamo ujem pokoju primjedbu u vezi s hranom u restoranu. Naravno, sada govorim o radu a ne o zabavljanju. Možda ima neka djevojka koja radi od devet do pet i zabušava jer ne može dobiti slobodan dan, ali djevojke ve inom obavljaju posao sa zadovoljstvom, možda baš zato što znaju da je to prijelazno razdoblje u njihovim životima. Zato se sve vole zabavljati što je mogu e više. Za njih je to samo prijelazno razdoblje.

Sa mnom, me utim, stvari stoje druga ije. U mom slu aju uop e se ne radi o prijelaznom razdoblju. Ja uop e ne znam što u raditi kad do e vrijeme da odem odavde. Ovo bi mogla biti moja posljednja postaja. Shva ate li što vam govorim? Zato, iskreno govore i, uop e ne uživam u poslu koji ovdje obavljam. Jednostavno ga pokušavam prihvatiti na svaki mogu i na in. Dok izra ujem vlasulju, ne razmišljam ni o emu drugom osim o onome što radim. To vam govorim krajnje ozbiljno, toliko ozbiljno da sam se sva od muke oznojila.

Ne znam zašto, ah u posljednje vrijeme esto razmišljam o de ku koji je poginuo u nesre i na motoru. Istinu govore i, na njega sam do sada jako rijetko mislila. Možda je šok od nesre e u inio da sje anje radi na udan na in, jer jedino što o njemu pamtim jesu neki udni detalji, recimo da je ispod pazuha jako vonjao na znoj, ili da je bio obi an bedak, ili da me pokušavao pipati na nekim udnim mjestima. Svako malo prisjetim se i nekih ne tako nevažnih stvari o njemu. Osobito kad su mi misli sasvim prazne i pažljivo pri vrš ujem vlasi kose na podlogu vlasulje, tada se sjetim kojekakvih detalja. Istina je, pomislim, bio je takav i takav. Pretpostavljam da vrijeme ne protje e vremenskim slijedom, recimo abcd, nego odlazi i vra a se kamo ga je i kad ga je volja.

Mogu li vam iskreno nešto re i, g. Ptico Navijalico? Ali baš stvarno, stvarno, stvarno iskreno. Ponekad me obuzme velik strah. Probudim se usred no i i pomislim da sam sasvim sama, stotinama kilometara daleko od bilo koga, nalazim se u potpunom mraku i nemam pojma što e biti sa mnom, i toliko se prepadnem da poželim vrisnuti. Doga a h se to i vama? Kad se tako osje am, pokušavam se ohrabriti govore i si da sam povezana s drugima - drugim stvarima i drugim ljudima. Svim silama trudim se sastaviti popis tih stvari i ljudi. Naravno, na popisu je i g. Ptica Navijalica. Tu je i prolaz i bunar i ono stablo pokraj bunara i sve ostalo. Tu su i vlasulje koje sam ovdje izradila vlastitim rukama. I djeli i uspomena na onog mrtvog de ka, koji mi svako malo padne na pamet. Svi ti nevažni detalji (naravno, vi niste nevažan detalj, g. Ptico Navijalico) pomažu mi da se vratim "ovamo". Tada mi bude žao

što onom de ku nisam dopustila da me pipka ili vidi голу. Tada sam mu se odlu no odupirala i nisam mu željela dopustiti da me dodiruje. Zna te, g. Ptico Navijalico, ponekad mi se ini da je najpametnije da do kraja života ostanem djevica. Ozbiljno to mislim. Što vi kažete na to?
A sad, dovi enja, g. Ptico Navijalico, nadam se da e vam se Kumiko ubrzo vratiti.

17

Sva muka i težina ovog svijeta

arobna svjetiljka

Telefon je zazvonio u devet i pol uve er. Zazvonio je jedanput, potom se veza prekinula, onda je zazvonio još jedanput. To je vjerojatno bio Ushikawin znak prepoznavanja.

"Dobra ve er, g. Okada", za uo sam Ushikawin glas. "Ovdje Ushikawa. U vašem sam susjedstvu pa bih kratko navratio ako nemate ništa protiv. Znam da je ve kasno, ali želio bih osobno s vama popri ati o jednoj važnoj stvari. Što kažete? Rije je o gospo i Kumiko, pa sam pomislio da e vas vjerojatno zanimati."

Dok sam slušao kako govori, pokušao sam zamisliti izraz njegovog lica. Vjerojatno se samozadovoljno osmjehivao širom otvorenih usta u kojima su se vidjeli prljavi zubi, misle i, ovo je ponuda koju ne možeš odbiti. Nažalost, imao je pravo.

Stigao je to no deset minuta poslije. Na sebi je imao istu odje u kao tri dana prije. Možda je to doista bila neka druga odje a, ali izgledala je jednako prljavo, zgužvano i staro.

inilo se da su ti jadni komadi odje e bili prisiljeni prihvatiti i nositi svu muku i težinu ovoga svijeta. Da sam se kojim slu ajem mogao reinkarnirati kao Ushikawina odje a, ak i po cijenu velike slave u budu em životu, ja bih to bez imalo razmišljanja odbio.

Nakon što me zamolio za dopuštenje, Ushikawa je otvorio hladnjak i izvadio pivo. Prije toga je provjerio je li dovoljno hladno i potom ga ulio u prvu ašu koju je našao. Sjeli smo za stol u kuhinji.

"Kako ne bismo gubili vrijeme" zapo eo je Ushikawa, "presko it u formalnosti i odmah prije i na stvar. Pretpostavljam da biste voljeli razgovarati s gospo om Kumiko, g. Okada? Samo vi i ona. To ve neko vrijeme želite, više od i ega drugoga. Imam li pravo?"

Zamislio sam se nad njegovim prijedlogom. Ili, prije e biti, pustio sam da pro e nekoliko trenutaka, prave i se da razmišljam.

"Ako je to mogu e, svakako bih želio s njom razgovarati", odgovorio sam.

"Nije nemogu e", rekao je Ushikawa tiho, kimaju i glavom.

"Pretpostavljam pod odre enim uvjetima..."

"Nema uvjeta", spremno je kazao Ushikawa i otpio gutljaj piva. "Ali imam za vas nov prijedlog. Zbog toga sam ve eras došao. Poslušajte što vam imam re i, a onda o svemu dobro razmislite. To je nešto što nema baš nikakve veze s time ho ete li razgovarati s gospo om Kumiko."

Gledao sam ga ne kazavši ništa.

"Dakle, g. Okada, ono zemljište i ku u unajmili ste od odre ene tvrtke, zar ne? Govorim o 'ku i obješenih'. Pla ate jako veliku svotu svakog mjeseca. Vi nemate obi an ugovor o najmu, nego vam se poslije nekoliko godina pruža mogu nost njihove kupnje. Ispravite me ako griješim. Naravno, ugovor nije služben, vašeg imena nigdje nema. Zapravo, vi ste pravi

vlasnik zemljišta, a najam koji plaćate predstavlja oblik kreditiranja. Ukupan iznos koji trebate isplatiti, uključujući i kućnu... iznosi oko osamdeset milijuna jena. Jesu li moje informacije točne? Na taj način za manje od dvije godine zemljište i kuća vjerojatno će postati vaše vlasništvo. Uistinu zadivljujuće! Sjajan posao! Moram vam čestitati na poslovnosti."

Ushikawa se zagledao u mene čekajući i da mu potvrdim da ima pravo, ali ja sam i dalje šutio.

"Molim vas, ne pitajte me kako znam sve te detalje. Ako se uvijek uistinu potrudim, doznat će sve što ga zanima. Čak sam uspio otkriti tko je osoba koja stoji iza nepostojećih tvrtki. Morao sam proći kroz čitav labirint da bih došao do valjanih podataka. Kao da sam tražio ukradeni auto kojem su promijenili boju, stavili mu nove gume, presvukli sjedišta i izbrisali serijski broj motora. Zametnuli su sve tragove. To su pravi profesionalci. Ali sada imam prilično dobar uvid u ono što se događa i to možda bolje i od vas, g. Okada. Kladam se da ne znate kome plaćate taj novac."

"Novac nema ime", odgovorio sam.

Ushikawa se nasmijao.

"Imate potpuno pravo. Novac nema ime. Baš ste to lijepo rekli, moram zapisati, inače ću zaboraviti. Ali, g. Okada, stvari nisu tako jednostavne kako vi mislite. Dečki u poreznoj upravi nisu osobito promisljeni. Oni oporezuju samo one koji imaju registrirane tvrtke. Zato ne provjeravaju urede na kojima nema imena. To bi mogli raditi i roboti, eto koliko emocija ima u svemu tome. Ali, upravo tako funkcionira suvremeno kapitalističko društvo u kojem živimo... A to znači da novac o kojem nas dvojica sada govorimo ima svoje ime."

Zagledao sam se u Ushikawinu glavu dok je to govorio. Ovisno o kutu pod kojim je padala svjetlost, na njegovoj glavi pojavljivala su se čudna ispuščenja i udubine.

"Ne brinite se, porezni inspektor neće doći ovamo", kazao je Ushikawa smijući se. "Sve i da dođe, dok bi se uspio snaći i probiti kroz labirint, prije bi odustao ili se izgubio u razmišljanjima i kalkulacijama. Za poreznog inspektora to je jezivo složen posao, a on ne želi poginuti od posla. Ako može na lak način doći do novca, bolje tako nego da se za nj mora mučiti. Sve dok dobiva ono što traži, svejedno mu je kako do toga dolazi. Osobito ako mu šef kaže da ne gura nos gdje mu nije mjesto. Ja sam ipak uspio pronaći ono što sam tražio. Zato što sam znao što tražim i gdje trebam tražiti. Nije da se hvalim, ali prilično sam sposoban. Možda ne ostavljam takav dojam, ali zbilja sam dobar. Znam kako izbjeći i opasne situacije. Znam se izvući i usred najcrnjeg mraka. Ipak vam moram iskreno priznati (a znam da ste vi osoba pred kojom mogu iskreno govoriti), ni ja još uvijek nisam uspio shvatiti ime se vi to tamo bavite. Znam da vam osobe koje dolaze plaćaju silnu lovu. A to znači da im vi zauzvat dajete nešto posebno. No, nisam uspio shvatiti što im to dajete i zašto vam je toliko stalo do tog terena. To su dva osnovna pitanja, ali su odgovori na njih jako dobro prikriveni. Moram priznati da ste jako dobro uspjeli zamesti trag. A to me brine."

"Što znači da to brine i Noboru Watayu", rekoše.

Na te riječi Ushikawa je nekoliko puta prošao prstima kroz ono malo rašupane kose iznad ušiju.

"Neka ovo ostane među nama, g. Okada, ali moram priznati da vam se divim. Ovo nije ulaganje. Nemojte se uvrijediti što ću vam ovo reći, ali u biti vi ste jedan sasvim običan tip. Ili još izravnije, uopće niste normalan uvijek. Oprostite što sam vam to kazao. I molim vas, nemojte pogrešno protumačiti moje riječi. Vi se jednostavno ne uklapate u društvo. Ali, kad vas uvijek sretno i s vama nasamo popriča, shvati da se u danim okolnostima snalazite jako dobro. Hoću reći, uspjeli ste uznemiriti uvijek kakav je doktor Wataya. Zato sam cijeloga života ostao potrkalo. Sasvim prošle osoba ne bi mogla uspjeti kao što ste uspjeli vi."

Vjerujte mi da vam ne lažem. Možda sam obična ništarija, ali nisam lažljivac. Osim toga, možda sam prema vama pristran. S obzirom na činjenicu da se jako slabo uklapate u društvo, ja sam još mnogo gori od vas. Ja sam neodgojeni bezveznjak, vrijedan svakog prijezira. Moj je otac ručno izrađivao tatamije u Funabashiju; bio je alkoholičar, običan nitkov, i ja sam se još od malih nogu nadao da će što prije krepiti. Na kraju se tako i dogodilo. Tada sam prošao kroz jezivu neimaštinu i bijedu. Nemam jednu jedinu lijepu uspomenu iz djetinjstva. Od roditelja nikad nisam čuo lijepu riječ. Nije čudo što sam postao ološ. Nekako sam se uspio

provu i i završiti srednju školu, ali poslije toga je život na ulici bio moja škola. Snalazio sam se kako sam znao i umio. Zato ne volim tipove koji su iz visokih političkih ili društvenih krugova. To nije, mrzim ih. U eš u društvo na velika vrata, mazneš zgodnu žensku i bezbrižno živiš na tu i ra un. Meni se svi aju tipovi kao što ste vi, g. Okada. Vi ste sve postigli vlastitim snagama."

Ushikawa je kresnuo šibicu i zapalio još jednu cigaretu.

"Ali, g. Okada, ne možete nastaviti ovako u nedogled. Prije ili poslije, ope i ete se. Nitko se nikad nije uspio izvući. U odnosu na evoluciju, ljudi su tek nedavno naučili hodati na dvije noge i pošli razmišljati o kompliciranim stvarima. Dakle, nemojte misliti da se ne ete ope i. Osobito u društvu s kakvim vi poslušate - nema toga tko se prije ili poslije ne e ope i. Previše je lukavština, previše je mogućnosti da uvijek upadne u nevolju. Ja se ovim poslom bavim još od vremena Watayinog strica. Doktor me dobio u nasljedstvo zajedno s izbornim okrugom i svim ostalim. Prije toga sam se bavio nezakonitim stvarima. Da sam tako nastavio sada bih bio u zatvoru, ili dva metra pod zemljom. Ne šalim se. Stari Wataya spasio me u posljednji čas. Vjerujte mi da sam se nagledao svega i sva ega. Nema onoga koji se na kraju ne saplete i ne padne, i oni vješti i oni nesposobni, i dobri i zlikovci, svi se na kraju zajebu. Zbog toga se svi žele osigurati i staviti malo love sa strane. čak i ja, koji sam na dnu ljestvice, uspio sam nešto uštedjeti. Tako, ako se dogodi da padnem u nemilost, mogu preživjeti. Ali ako ste sasvim sami i nemate nikakvu podršku, dovoljno je da jednom posrnete i ve ste ispali iz igre. Zauvijek.

Možda vam ovo ne bih trebao reći, ali, g. Okada, ve ste na rubu provalije. Vjerujte mi na riječ. Tako piše velikim crnim slovima u mojoj bilježnici, ako prelistate dvije ili tri stranice unaprijed: TORU OKADA SPREMAN JE ZA PAD. Istina je. Nemojte misliti da vas želim uplašiti. Ja sam mnogo bolje obaviješten od onih na vremenskoj prognozi na televiziji. Dakle, želim vam reći samo jednu stvar: za pametne ljude postoji trenutak kad se trebaju povući."

Ushikawa je kratko pogledao u mene i onda nastavio.

"Zato vam, g. Okada, predlažem da se prestanemo igrati i da smjesta prijeđemo na posao... Dakle, nakon ovog dugog uvoda, mogu vam iznijeti prijedlog zbog kojeg sam danas došao k vama."

Ushikawa je stavio obje ruke na stol. Potom je jezikom oblizao usne. "Ve sam vam kazao da trebate prekinuti sve aktivnosti koje vas povezuju s tim zemljištem i kućom i povući se iz posla. No, možda se vi više ne možete povući i sve i da želite. Pretpostavimo da se ne možete povući i sve dok ne isplatite punu svotu." Ushikawa je zastao u govoru i znatiželjno me pogledao. "Ako je problem u novcu, mi ćemo vam ga dati. Ako vam je potrebno osamdeset milijuna jena, ja ću vam ih donijeti lijepo spakirane u veliku omotnicu. Osam tisuća a novčanica od deset tisuća a jena. Tako možete platiti sve što ste još dužni, a ostatak slobodno stavite u džep. A potom ćemo svi slaviti. Što kažete na tu ponudu?"

"Tako će zemljište i kuća prijeći u vlasništvo Noboru Wataye. Je li to osnovni cilj?"

"Da, rekao bih da je upravo tako. Pretpostavljam da ima i mnoštvo dosadnih detalja o kojima će tako morati povesti računa..."

Načas sam se zamislio nad tim prijedlogom.

"Znaš, Ushikawa, jedno uopće ne kopam. Nije mi jasno zašto me Noboru Wataya toliko želi udaljiti s tog zemljišta? Kad se jednom domogne kuće i zemljišta, što će s njima?"

Ushikawa je dlanom ruke blago protrljao obraz.

"Ja vam o tome ništa ne znam, g. Okada. Kao što sam vam već kazao, ja sam samo jedan priglupi glasnik. Gazda me pozove i kaže mi što trebam učiniti, i ja to poslušno izvršim. Većinom su poslovi koje moram obaviti za njega krajnje neugodni. Kad sam bio dječak pročitao sam priču o Aladinu i čarobnoj svjetiljki, i otada sam uvijek bio na strani duha iz svjetiljke upravo zato što su ga često prizivali i zadavali mu kojekakve teške zadatke. To je tužna priča, vjerujte mi. Dakle, sve što sam vam kazao zapravo je poruka doktora Wataye. Sada je na vama da odlučite. I, što kažete? Kakav mu odgovor mogu prenijeti?"

Ništa nisam odgovorio.

"Naravno, i vama je potrebno izvjesno vrijeme da o tome razmislite. Nemamo ništa protiv. Nitko od vas ne traži da odluku donesete istog trena. Štoviše, želio bih da vam mogu

re i da se nimalo ne žurite, ali, bojim se, toliko vremena nemamo. Dopustite mi da vam kažem još jednu stvar, naravno, to je moje osobno mišljenje. Unosna ponuda poput ove ne e vam biti na raspolaganju još dugo. Budete li predugo razmišljali, može umah nestati. Zauvijek nestati, poput pare s unutrašnje strane prozora. Zato ozbiljno razmislite, ali nemojte otezati. Ponuda je sama po sebi takva da se oko nje ne smijete ne kati. Shva ate li što vam govorim?"

Ushikawa je uzdahnuo i pogledao na sat.

"Ve je vrijeme da krenem. Opet sam ostao dulje nego što je trebalo. Bio sam toliko nepristojan i sam se poslužio pivom. Kao i obi no, sve vrijeme sam samo ja govorio. Oprostite mi, molim vas. Kad god do em, sasvim zaboravim na vrijeme. Ovdje je jako udobno, mora biti da je u tome stvar." Ushikawa je ustao i ašu, bocu i pepeljaru odnio u sudoper.

"Ubrzo u vas opet nazvati, g. Okada. I potrudit u se da prona em na in da razgovarate s gospo om Kumiko, obe avam vam. Nadajte se tome, i to uskoro."

Nakon što je Ushikawa otišao, otvorio sam prozore da duhanski dim što prije izi e. Potom sam popio ašu vode. Sjeo sam na kau , u krilo stavio ma ka i po eo ga maziti. Pokušao sam si do arati Ushikawu i kako je promijenio izraz lica im je izišao iz ku e i sada se žurio prenijeti vijesti Noboruu Watayi. Ali, bilo je glupo što sam o tome uop e razmišljao.

18

Prostorija za probe

Sljednik

Nutmeg nije poznavala žene koje su k njoj dolazile. Nijedna od njih nije bila voljna kazati nešto više o sebi, a Nutmeg to nije od njih ni tražila. Imena pod kojima su dogovarale svoje susrete s Nutmeg o ito su bila izmišljena. Oko njih se širilo ono osobito ozra je koje stvara politika mo povezana s velikim bogatstvom. Te žene nisu nikada ni im pokazale da pripadaju povlaštenoj društvenoj klasi, ali je Nutmeg to mogla lako zaključiti po odje i koju su nosile i na inu na koji su se ponašale.

Shva aju i krajnju zabrinutost ve ine svojih klijentica za punu privatnost, Nutmeg je u poslovnoj zgradi u Akasaki iznajmila stan, izabravši što je mogu e neupadljivije mjesto i zgradu. Nakon pomnog promišljanja, odlučila je stan preurediti u modni atelijer. Ona je po profesiji doista bila stilistica i modna dizajnerica, pa nikome nije bilo udno što k njoj dolazi prili an broj žena. Njezine klijentice bile su žene u dobi od tridesetih do pedesetih godina koje su odijevale skupu odje u krojenu po mjeri. Nutmeg je unajmljeni stan ispunila haljinama, skicama novih modela, modnim asopisima, unijela je kroja ki pribor i lutke kako bi u tom prostoru stvorila autenti an ugo aj. ak je kreirala nekoliko modela. Manju od dvije sobe preuredila je u prostoriju za probe. Svaku klijenticu uvela bi u "prostoriju za probe" gdje bi se ugodno smjestila na kau , a Nutmeg bi pristupila "probi".

Popis klijentica sastavljala je supruga vlasnika velikog lanca robnih ku a. Ona je poznavala jako mnogo žena, no birala je samo osobe od povjerenja kako bi izbjegla i najmanju mogućnost skandala. Žene koje su bile primljene u modni atelijer upozorene su da ne smiju otkriti ni najmanji detalj o "prostoriji za probe". Te su gospo e bile veoma diskretne

jer su znale da će im pristup modnom atelijeru biti zauvijek onemogućen ne budu li se pridržavale obećanja o potpunoj šutnji.

Svaka klijentica nazvala bi ured, zakazala "probu" i pojavila se u dogovoreno vrijeme znajući i da neće sresti neku drugu klijenticu kao i da je njena privatnost potpuna. Honorari su se isplivali odmah, u gotovini. Njihove iznose određivala je supruga vlasnika lanca robničkih kuća i bili su mnogo veći nego što je Nutmeg isprva mislila tražiti. Osim toga, svaka žena koja bi se jednom sreća s Nutmeg i s njom imala "probu", redovito bi ponovno nazivala i zakazivala nove susrete. "Ne brinite se za novac," objasnila joj je supruga vlasnika lanca robničkih kuća, "što veći iznos plaćaju, to se osjećaju spokojnije." Nutmeg je tri puta na tjedan odlazila u modni atelijer i u jednom danu vidjela bi se sa samo jednom klijenticom. To je bio njezin maksimum.

Kada je Cinnamon napunio sedamnaest godina prihvatio je ponudu da postane majin pomoćnik. Nutmeg nije više uspijevala sama voditi sve uredske poslove, a nije željela zaposliti nepoznatu osobu. Kad je nakon dugog razmišljanja upitala sina želi li joj pomagati u poslu, smjesta je pristao i ne upitavši je o kojem je poslu riječ. On bi svakog jutra u deset sati odlazio taksijem u modni atelijer (nije podnosio vožnju podzemnom željeznicom ili autobusom zajedno s drugim putnicima), istio je i pospremao atelijer, stavljao svježije cvijeće u vazе, kuhao kavu, išao u kupnju, slušao kasete klasične glazbe i vodio poslovne knjige.

Ubrzo je njegova prisutnost u uredu bila prijeko potrebna. Bez obzira na to jesu li klijentice trebale doći tog dana, Cinnamon bi u odijelu i s kravatom sjedio za stolom. Nijedna od klijentica nije se žalila što Cinnamon ne može govoriti, štoviše, bilo im je drago da sve može bez izgovorene riječi. On je primao njihove telefonske pozive kad su željele zakazati "probu". Klijentice bi mu kazale dan i sat koji im odgovara, a on bi im odgovarao kućaju i po stolu. Jedan udarac znao je "ne", dva udarca "da". Ženama se svi o taj pojednostavljeni postupak. Mladi je imao toliko lijepe crte lica i skladnu tjelesnu građu da su ga slobodno mogli izložiti kao kip u muzeju, ali on, za razliku od drugih zgodnih mladića, nije gubio na šarmu kad bi otvorio usta. Klijentice su razgovarale s njim i pri dolasku i na odlasku.

On ih je slušao kimajući glavom i osmjehujući im se. Taj i takav "razgovor" djelovao je na njih opuštajuće. Tako su se lakše oslobađale napetosti koju bi donosile iz vanjskog svijeta, kao i nelagode koju su osjećale nakon svake "probe". Za udo, Cinnamonu, koji nije volio kontakte s nepoznatim ljudima, nisu smetali susreti s tim ženama.

Ubrzo nakon što je postao punoljetan Cinnamon je dobio vozačku dozvolu. Nutmeg je pronašla ljubaznog instruktora vožnje koji ga je privatno podučavao, ali je Cinnamon već bio proučio sve raspoložive priručnike i testove o prometnim znacima i propisima. Jedino mu je bila potrebna praksa, koju nije mogao naučiti iz knjiga, i nakon svega nekoliko dana provedenih u autu već je znao voziti. Nakon što je dobio vozačku dozvolu obratio se nekolicini trgovaca rabljenih automobila i kupio Porsche Carrera, plativši za nj novcem koji je uštedio radeći za majku (a koji nije morao trošiti na životne troškove). Istav je auto preuredio, kupio je nove dijelove naručivši ih poštom, stavio nove gume i vozilo ponovno doveo na razinu pravog trkačkog auta. Ali, njime se vozio jedino od svoga doma u četvrti Hirou do ureda u Akasaki i natrag, istim prometom zakrčenim ulicama, rijetko brže od šezdeset kilometara na sat.

Nutmeg se nastavila baviti istim poslom dulje od sedam godina, tijekom kojeg je izgubila tri klijentice. Prva je poginula u automobilskoj nesreći, drugoj je bio trajno onemogućen pristup modnom atelijeru jer je prekršila dogovor o potpunoj šutnji o "prostoriji za probe", a treća se odselila u inozemstvo zbog suprugovih poslova.

Te su žene zamijenile četiri nove klijentice. Sve su bile vrlo privlačne sredovječne žene, koje su se skupo i otmjeno odijevale i upotrebljavale nadimke. Sam posao nije se ni najmanje promijenio tijekom tih sedam godina. Nutmeg je "pomagala" svojim klijenticama a Cinnamon je pospremao ured, vodio poslovne knjige i vozio Porsche. U samom poslu nije bilo napredovanja ali ni nazadovanja, osim što su svi uključeni u taj posao postupno starijeli.

Nutmeg se bližila pedesetoj a Cinnamon je napunio dvadeset. Cinnamon je rado obavljao svoj posao, ali je Nutmeg postupno sve više obuzimao osje aj nemo i.

Tijekom sedam godina svojim je "probama" ustrajno pomagala u smetnjama koje su osje ale njezine klijentice. Nikada nije jasno razumjela ime im je ona to pomagala, ali trudila se biti što djelotvornija. No, "smetnje" klijentica nisu bile nikada trajno izlije ene. Njezine iscjeliteljske sposobnosti mogle su jedino umanjiti njihove tegobe i to samo za izvjesno vrijeme. Poslije nekoliko dana (uglavnom od tri do deset), svaka bi se "smetnja" vratila, napreduju i i povla e i se, ali s vremenom bi se nedvojbeno sve više razvijala - poput stanica zlo udnog tumora. Nutmeg ih je mogla osjetiti i kako rastu u njezinim rukama. Govorile su joj: "Što god ti inila, sve ti je uzalud, mi emo na kraju pobijediti." Doista je bilo tako. Nutmeg se nije mogla nadati pobjedi. Sve što je mogla u initi bilo je da uspori razvoj smetnji kako bi svojim klijenticama pružila nekoliko mirnih dana.

Nutmeg bi se esto zapitala: "Jesu li u pitanju samo ove žene? Ne pate li sve žene ovoga svijeta od istih smetnji? I zašto su sve žene koje dolaze sredovje ne? Patim li i ja od neke 'smetnje'?"

Ali, Nutmeg zapravo nije željela doznati odgovore na ta pitanja. Bila je jedino sigurna da su je okolnosti sve više ograni avale na prostoriju za probe. Sve dok je bila potrebna svojim klijenticama, nije se mogla iz toga izvu i. Povremeno je osje aj bespomo nosti bio jako dubok i turoban da bi joj se inilo kako se pretvorila u praznu ljušturu. Osje ala se sve umornije i sve je eš e zapadala u ništavilo. U takvim trenucima povjeravala se sinu, a Cinnamon bi kimao glavom i pažljivo slušao maj ine rije i. Iako ju je samo pozorno slušao, uspijevala je prona i odre eno smirenje. Tada se nije osje ala sasvim osamljeno ni bespomo no. "Baš je udno," mislila je, "ja lije im druge a Cinnamon mene. Ali tko lije i Cinnamona? Ne upija li i on, poput crne rupe, svu bol i osamljenost ovoga svijeta?" Jednom zgodom položila mu je na elo ruku onako kako bi to inila svojim klijenticama kad bi im "pomagala". Ali, ništa nije osjetila.

Ubrzo je Nutmeg osjetila želju da napusti posao. "Nije mi ostalo mnogo snage. Ako i dalje nastavim s ovim, potpuno u propasti. Ne e mi ništa ostati." Ali žene su i dalje osje ale veliku potrebu za njenom "pomo i". Nije se mogla odlu iti da tako lako napusti svoje klijentice kako bi ugodila samoj sebi.

Nutmeg je svoga sljednika pronašla u ljeto te godine. Onoga trenu kad je ugledala biljeg na obrazu mladog ovjeka koji je sjedio ispred nebodera na postaji Shinjuku, znala je da je njezin sljednik.

19

Jedna glupa žaba gatalinka

(Razmišljanje May Kasahare: 5)

Evo mene opet, g. Ptico Navijalico,

dva i pol su sata poslije pono i. Sve djevojke spavaju dubokim snom ali ja nisam mogla zaspati pa sam ustala i evo, vama pišem. Istinu govore i, rijetke su no i kad ne mogu spavati, rje e i od bijelih vrana. Obi no odmah utonem u san i probudim se bez problema kad je vrijeme da ustanem. Imam budilicu, ali je gotovo nikad ne koristim. Ponekad, premda jako rijetko, zna mi se dogoditi da se probudim usred no i i više ne mogu zaspati.

Imam namjeru sjediti za stolom i pisati vam ovo pismo sve dok mi se opet ne po ne spavati pa zato ne znam ho e li na kraju ispasti dugo ili ne. Naravno, nikad ne znam ho e li pismo koje vam pišem biti kratko ili dugo.

ini mi se da ve ina ljudi (iako pretpostavljam da ima rijetkih iznimki) živi u uvjerenju da su u svijetu i životu (ih bilo emu drugome) sve stvari logi ne i povezane (ili da bi trebale biti). Razgovaraju i s djevojkama koje rade sa mnom, esto steknem takav dojam. Recimo, kad se u društvu dogodi nešto vrlo važno ih nevažno i sasvim osobno, ljudi odmah po nu govoriti: "Naravno, to se dogodilo zbog toga i toga", i obi no se svi slažu i odgovaraju: "Istina je, tako je", ah ja takav na in razmišljanja uop e ne razumijem. Kazati: "Jedna stvar dogodila se zbog one druge", to baš ništa ne zna i. Isto je kad gotov puding od riže stavite u mikrovalnu pe nicu, pritisnete dugme i poslije nekoliko minuta izvadite gotovo, toplo jelo. Ho u re i, mene silno zanima što se uistinu doga a izme u trenutka ka pritisnete dugme i trenutka kad izvadite podgrijano jelo. Jako je teško re i što se uistinu doga a unutra. Možda se, dok ga nitko nije nadzirao, puding od riže pretvorio u tjesteninu sa sirom i tek se poslije ponovno pretvorio u puding od riže. Mi vjerujemo da je sasvim normalno da iz pe nice izvadimo puding od riže nakon što se oglasi zvonce kontrolnog sata, ali za mene je to samo vjerojatnost. Moram priznati da bih se osje ala mnogo lagodnije kad bih barem ponekad, nakon što u mikrovalnu pe nicu stavim podgrijati puding od riže i oglasi se zvonce kontrolnog sata, izvadila tjesteninu sa sirom. Naravno, bila bih zapanjena, ali istodobno bih osjetila svojevrsno olakšanje. Ho u re i, ne bih se jako uznemirila jer bi mi se to u inilo mnogo stvarnijim.

Ne pitajte me zašto bi mi se to u inilo mnogo stvarnijim jer bi mi to logi ki bilo jako, jaaako teško objasniti. Ali, ako pomislite na to kako je tekao moj do-sadašnji život, možete lako shvatiti da u njemu nema baš nikakve dosljednosti. Prije svega, za mene je pravi misterij kako su moji roditelji, koji su dosadni poput dvije žabe gatalinke, mogli dobiti ovakvu k er kao što sam ja. Znam da je možda udno što vam to napominjem, ah ja sam mnogo ozbiljnija od njih dvoje zajedno. Vjerujte mi da ne pretjerujem, doista je tako. Time ne mislim re i da sam bolja od njih, ali kao osoba, mnogo sam ozbiljnija. Da ih kojim slu ajem upoznate, shvatili biste što želim re i. Oni su uvjereni da je svijet dosljedan, skladan i objašnjiv koliko i tlocrt nove ku e u nekoj otmjenoj stambenoj etvrti. Oni misle da e, ako ovjek postupa na logi an i dosljedan na in, na kraju sve ispasti dobro. Zbog toga se osjeaju zbunjeno i tužno ih se ljute na mene kad ne postupam tako.

Zašto sam se baš ja morala roditi kao dijete takvih bezveznjaka? I zašto se i ja nisam pretvorila u glupavu žabu gatalinku iako su me takvi bezveznjaci odgojili? O tome razmišljam još odmalena, ali ne uspijevam prona i odgovor. ini mi se da za to postoje valjani razlozi, ali ja ih ne uspijevam otkriti. A tu su i mnoge druge stvari koje ne mogu logi ki objasniti. Na primjer: "Zašto me baš svi mrže?" Nikad nikome nisam u inila ništa loše, jednostavno sam živjela kao i svi drugi. A onda sam jednog dana primijetila da nikome nisam draga. Ja to jednostavno ne kužim.

Tako je jedna nedosljednost vodila drugoj, i tako su se mnoge stvari dogodile. Kao kad sam upoznala onog de ka s motorom i s njime doživjela prometnu nesre u. Na in na koji se sje am tih stvari ih na in na koji su svi ti doga aji povezani u mojoj glavi nema baš nikakve veze s razmišljanjem: "Jedna stvar dogodila se zbog one druge". Svaki put kad ujem zvu ni signal kontrolnog sata i otvorim mikrovalnu, ini mi se da otkrijem nešto što nikad prije nisam znala.

Nemam pojma zašto su mi se odre ene stvari dogodile, ali i prije no što sam toga postala svjesna prestala sam odlaziti u školu i po ela dangubiti kod ku e, ali tada sam upoznala vas, Ptico Navijalico. Ne, prije toga sam po ela provoditi ona istraživanja za kompaniju koja proizvodi vlasulje. Ali, zašto baš za tvrtku za proizvodnju vlasuljari to je jedna zagonetka za mene. Više se ne sje am dobro. Kad sam doživjela prometnu nesre u na motoru, možda sam ozlijedila glavu pa su mi se misli zbrkale. Ili sam zbog doživljenog šoka po ela potiskivati uspomene, onako kako vjeverica skriva lješnjake i poslije zaboravi gdje ih je skrila. (Jeste li to ikad vidjeli? Ja jesam. Bila sam dijete i smijala sam se vjevericama misle i da su jako glupe i smiješne, ne znaju i da e se jednog dana i meni dogoditi isto.)

Dakle, tada sam po elu provoditi istraživanja za onu tvrtku za proizvodnju vlasulja, i tako se rodila moja ljubav prema vlasuljama. Pa onda recite da tu nema slu ajnosti. Zašto vlasulje, a ne arape ili okruglice od riže? Da sam se opredijelila za arape ili okruglice od riže, sada ne bih bila ovdje i ne bih radila od jutra do ve eri u ovoj tvornici. Da nisam prouzročila onu glupu nesreću s motorom, vjerojatno vas prošlog ljeta ne bih sreća u onom prolazu iza moje kuće, i da vi niste upoznali mene, možda nikad ne biste doznali za bunar u vrtu Miyawakijevih, pa ne biste dobili biljeg na obrazu i vjerojatno se ne biste upleli u sve one udne događaje... Kad razmišljam na taj način, ne mogu si pomoći a da ne pomislim: "Ima li na ovom svijetu ikakve dosljednosti?"

Nije mi jasno - možda na ovom svijetu postoje dvije različite vrste ljudi. Za prvu vrstu ljudi svijet i život su sasvim dosljedni i logični koliko i puding od riže, a za drugu vrstu ljudi postoji jedino slu ajnost tjestenine sa sirom. Da one dvije žabe gatalinke od mojih roditelja u mikrovalnu pečnicu stave puding od riže i kad zvučni signal kontrolnog sata zazvoni kojim slu ajem izvade tjesteninu sa sirom, kladim se da bi pomislili: "Oh, mora hiti da smo nepažnjom stavili tjesteninu sa sirom" nakon čega bi pokušali uvjeriti jedno drugo: "Ovo možda izgleda kao tjestenina sa sirom, ali je zapravo puding od riže." A ako bi im ja pokušala ljubazno objasniti da se ponekad može dogoditi da uvijek u pečnicu stavi puding od riže a izvadi tjesteninu sa sirom, ni slu ajno mi ne bi povjerovali. Vjerojatno bi se naljutili na mene. Shvata li što vam pokušavam objasniti, g. Ptice Navijalico?

Sjećate li se kad sam poljubila biljeg na vašem licu? O tome ne prestajem razmišljati još od onog dana kad sam se pozdravila s vama prošlog ljeta. Iskreno vam govorim, o tome stalno razmišljam i pitam se što je to uopće značilo. Ali, ja ni sada nemam valjano objašnjenje. Možda u vama jednog dana, recimo za deset ili dvadeset godina, ako se sretnemo a ja budem zrelija i pametnija, znati dati odgovor. Ali, čini mi se da sada nisam u stanju o tome valjano razmišljati.

Mogu vam reći i samo jednu stvar, i to iskreno: više mi se sviđate bez biljega. Ne, ne radi se o tome. Vi niste namjerno stavili taj biljeg na lice. Možda bih trebala reći i da mi se jednako sviđate i s biljegom i bez biljega. Ali to ništa ne objašnjava.

Moje je mišljenje, g. Ptice Navijalico, da vam taj biljeg pomoći i da dođete do nečega jako važnog. Ali ne vas isto tako lišiti nečega. To je neka vrsta razmjene. No ako ljudi budu i dalje od vas uzimali nešto, ubrzo ćete se osjećati jako umorno i iscrpljeno. Ni meni to sve skupa nije sasvim jasno, ali valjda vam pokušavam reći i da mi je svejedno imate li taj biljeg na licu ili ne.

Ponekad mi se čini da razlog zbog kojeg sada ovdje iz dana u dan izrađujem vlasulje jest taj što sam vas onaj put poljubila u biljeg. Predomislila sam se i odlučila oti i odatle kako bih se od vas što više udaljila. Znam da vas ove moje riječi bole, ali je to vjerojatno istina. Upravo zbog toga sam uspjela pronaći ovo mjesto. Stoga sam vam u izvjesnom smislu zahvalna. Premda baš nije zabavno biti svjestan da vam je netko zahvalan "u izvjesnom smislu".

S ovim sam vam, čini mi se, napisala sve što sam imala. Gotovo su četiri sata ujutro. Moram ustati u sedam i pol pa još mogu spavati više od tri sata. Nadam se da u odmah zaspati. U svakom slučaju, ovdje završavam ovo pismo. Doviđenja, g. Ptice Navijalico. Molim vas, pomolite se da što prije zaspi.

Podzemni labirint

Dvije Cinnamonove lozinke

"Recite mi, g. Okada, u toj ku i postoji kompjutor, zar ne? Istina, ne znam tko ga koristi", kazao je Ushikawa.

Bilo je devet sati uve er, sjedio sam za kuhinjskim stolom, telefonsku slušalicu držao na uhu i razgovarao.

"Postoji", odgovorio sam kratko.

Ushikawa je šmrknuo.

"Znate, proveo sam malo istraživanje i došao do tih podataka", kazao je. "Naravno, nemam ništa protiv što tamo imate kompjutor. Tko god se danas bavi umnim radom, ne može bez njega. U tome nema ni ega udnog, G. Okada, pomislio sam kako ne bi bilo loše ako bih taj kompjutor mogao iskoristiti za komunikaciju s vama. Pokušao sam ga uklju iti, ali uvjerio sam se da je njime mnogo teže rukovati nego što sam mislio. Nije dovoljno samo pozvati odre eni broj telefona da bi se uspostavila veza. Osim toga, naravno, ovjek mora znati zaporku da bi ga mogao uklju iti. Bez poznavanja zaporke nema ni pristupa kompjutoru."

Nisam mu ništa odgovorio.

"Molim vas, nemojte me pogrešno razumjeti, nemam se namjeru uvu i u taj kompjutor i stvarati vam probleme. Sa svim zaštitama koje ste postavili, ne bih vam mogao ukrasti podatke sve i da želim. Ne, to mi uop e nije bila namjera. Jedino sam vam želio pomo i i uspostaviti vezu izme u vas i gospo e Kumiko. Valjda se još uvijek sje ate da sam vam to obe ao? Sje ate se kako sam vam kazao da u dati sve od sebe kako bih omogu io da vas dvoje možete izravno razgovarati? Ve je prošlo prili no vremena kako vas je žena napustila i nikako ne valja što živite u neizvjesnosti. Kako sada stvari stoje, ne možete se nadati ni emu valjanome u životu, g. Okada. Najbolje je kad ljudi mogu otvoreno porazgovarati gledaju i se u o i. U suprotnom mogu i su kojekakvi nesporazumi, a nesporazumi vode još ve em nerazumijevanju. Upravo to sam pokušao objasniti gospo i Kumiko. U inio sam sve što je bilo u mojoj mo i. Ali, nisam je uspio nagovoriti. Inzistirala je da s vama ne želi izravno govoriti, ak ni telefonom. Shva ate li što vam govorim, ak ni telefonom? Pokušavao sam je uvjeriti na razne na ine, sve sam pokušao, ali ona je i dalje nepopustljiva. Tvrdo glava je poput mazge."

Ushikawa je na as zastao iš ekuju i moj odgovor, ali ja sam i dalje šutio.

"Ipak, ni ja nisam želio popustiti i povu i se neobavljena posla. Doktor Wataya bi se ljutio na mene da sam tako postupio. Druga osoba može biti tvrdo glava poput mazge ili vrsta poput stijene, ali ja uvijek uspijem prona i mogu nost za kompromis. To je naš pravi zadatak, pronalaženje mogu nosti za kompromis. Ako vam ne žele prodati hladnjak, morate ih nagovoriti da vam prodaju led. Zato sam mu nuo glavom ne bih li pronašao bilo kakvo rješenje. Zbilja je velika istina da ovjek mora koristiti svoj mozak. Tako se iznenada u ovoj mojoj smušenoj glavi pojavila jedna ideja, poput zvijezde me u oblacima. Zašto vas dvoje ne biste razgovarali pomo u kompjutora! Vi tipkate a rije i se pojavljuju na zaslonu, valjda toliko znate, g. Okada?"

Dok sam radio u odvjatni kom uredu služio sam se kompjutorom kako bih potražio prethodne presude, po injena kaznena djela i osobne podatke klijenata, kao i komunicirao elektroni kom poštom. I Kumiko je u svom uredu koristila kompjutor. U redakciji asopisa za zdravu prehranu svi podaci, analize proizvoda i recepti bili su pohranjeni u njihovim kompjutorima.

"Naravno, takva veza ne bi bila mogu a preko nekog starog ra unala", nastavio je Ushikawa. "Ali s kompjutorom kojim se mi koristimo kao i s onim vašim, vas dvoje biste trebali komunicirati mnogo brže. Eto, vaša se žena složila, prihva a s vama komunicirati

jedino na taj način. Uspio sam je barem toliko uvjeriti. Razmjena poruka u stvarnom vremenu gotovo je jednako dobra koliko i telefonski razgovor. To je bila posljednja mogućnost koju sam ipak uspio dogovoriti. Toliko bi i majmun shvatio. I, što kažete? Možda niste oduševljeni, ali vjerujte mi na riječ, dao sam sve od sebe..."

Premjestio sam slušalicu u lijevu ruku.

"Halo, gospodine Okada? Jeste li čuli što sam vam rekao?"

"Čuo sam", kratko sam odgovorio.

"Onda nastavljam s objašnjenjem. Potrebna nam je zaporka kako bismo mogli ući u kompjutor. Jedino tako možemo uspostaviti vezu između vas i vaše žene i vas. I, što mislite?"

"Nažalost, postoji nekoliko praktičnih problema."

"Koji su to problemi?" upitao je Ushikawa.

"Prije svega, kako mogu biti siguran da je osoba s kojom se dopisujem uistinu Kumiko? Kad se komunicira na takav način, na zaslonu se ne vidi lice sugovornika, ne čuje se njegov glas. Bilo tko bi mogao sjediti za tipkovnicom i pretvarati se da je moja žena."

"Doista imate pravo", rekao je Ushikawa, o čemu sam bio impresioniran mojim odgovorom. "Nisam o tome razmišljao, ali siguran sam da neko rješenje mora postojati. Ne želim vam laskati, ali dobro je na stvari gledati s pesimizmom, sumnjati u svaku pojedinost. 'Sumnjam, dakle postojim.' Možda možemo ovako postupiti: još na samom početku vi postavite neko pitanje na koje samo vaša žena može znati odgovor. Ako je odgovor točan, onda vam ne preostaje ništa drugo nego da vjerujete da vam to govori Kumiko odgovara. Hoćete li, nekoliko ste godina živjeli zajedno, mora postojati nekoliko stvari koje samo vas dvoje znate."

Na izvjestan način Ushikawine su riječi zvučale logično.

"Vjerojatno imate pravo i to bi trebalo štimiti," rekao je, "ali ja ne znam pristupnu zaporku za taj kompjutor."

Nutmeg mi je objasnila da je taj kompjutor programirao i posebno nadgradio sam Cinnamon. Smislilo je kompliciran sustav zaštite svih pohranjenih podataka i zaštitio ih tajnim šiframa i drugim domišljatostima. Prebiru i prstima po tipkovnici Cinnamon je bio apsolutni vladar tog trodimenzionalnog podzemnog labirinta. Savršeno je dobro poznao sve isprepletene i povezane programe i bilo je dovoljno da dodirne određenu tipku kako bi iz jedne datoteke prešao u drugu. Prema onome što je rekla Nutmeg, neupućeni uljez (što znači svatko osim Cinnamona) mogao bi mjesecima lutati tim labirintom, trudeći se izbjeći zamke i klopke prije nego što bi uspio pronaći datoteke s važnim podacima. Kompjutor u Rezidenciji bio je sasvim običan i jednak onome u uredu u Akasaki. Oba su bila povezana sa središnjim kompjutorom koji se nalazio kod njih kod kuće. U tom središnjem kompjutoru bili su pohranjeni povjerljivi podaci o klijenticama i sve druge poslovne informacije, ali bio sam uvjeren da Cinnamon u njemu krije i neke tajne koje nisu imale veze s poslovanjem koje je Nutmeg godinama vodila.

Ono što me navelo na takvu pomisao bilo je nevjerojatno zanimanje koje je Cinnamon pokazivao za taj stroj kad god bi se zatekao u Rezidenciji. Obično bi se zatvorio u mali ured u Rezidenciji, ali kadikad bi vrata ostala odškrinuta pa sam ga mogao vidjeti pri radu iako sam se u takvim trenucima osjećao nelagodno poput uljeza koji ga uhodi. Pogled na njega dok je radio za kompjutorom stvarao je dojam gotovo erotičnog odnosa. Nakon što bi hitro nešto otipkao po tipkovnici zagledao bi se u zaslon, vrstom stisnutih usana pokazujući nezadovoljstvo ili napuštajući usne u osmijeh. Kadikad je izgledao duboko zaokupljen dok bi blago pritiskao određenu tipku, potom drugu, treću i tako redom. Dok je nijemo komunicirao sa strojem, činilo se da gledaju i u zaslon monitora zapravo gleda u neki drugi svijet s kojim dijeli osobitu vrstu prisnosti, a potom bi njegovi prsti hitro prelazili tipkovnicom poput spretnih prstiju pijanista koji izvodi Lisztovu etudu. Nisam se mogao oteti dojmu da za njega stvarnost nije postojala u ovozemaljskom svijetu nego u njegovom podzemnom labirintu. Vjerojatno je upravo u tom i takvom svijetu Cinnamonov glas jasno i zvonko odjekivao.

"Mogu li iz Rezidencije uspostaviti vezu s vašim kompjutorom?" upitao sam. "U tom slučaju ne bi vam bila potrebna pristupna zaporka."

"Ne, to nije izvodljivo. Istina, mi bismo dobili vaše poruke ali vi ne biste dobili naše. Problem je upravo u zaporki, u toj tajnoj riječi. Bez nje ne možemo ništa učiniti. Bez obzira na to koliko umilan glas ima vuk koji zakucavši na vrata kaže: 'To sam ja, tvoj prijatelj zeko', vrata mu se ne mogu otvoriti. Bez zaporka ne može učiniti. Ne može do Crvenkapice."

Zatim sam kako je s druge strane veze Ushikawa kresnuo šibicu i zapalio cigaretu. Istog trenutka zamislio sam njegove žute, nepravilne zube i iskrivljena usta.

"Zaporka se sastoji od tri latinska slova. Imate deset sekunda da je unesete nakon što se pojavi znak. Nakon tri pogrešna pokušaja upisivanja zaporka daljnji pristup kompjutoru nije moguć. Osim toga se još uključuje i znak upozorenja. Naravno, to ne znači da po ne zvoniti sirena, ali vuk ostavlja jasne tragove pa ne može sakriti da je pokušavao učiniti. Po netažljivo li upisivati kombinacije od dvadeset šest latinskih slova i deset brojki, njihov je broj neizmjeran. Jednostavno morate znati zaporku ili se tu ništa ne može učiniti."

Nakratko sam se zamislio ostavši šutjeti.

"Imate li možda kakvu ideju, gospodine?"

Nakon što je idućeg poslijepodneva Cinnamon odveo klijenticu Mercedesom ušao sam u njegov mali ured, sjeo za stol i uključio kompjutor. Na hladnoplavoj pozadini zaslona pojavila se poruka:

Unesite zaporku u idućih deset sekunda.

Otipkao sam riječ sastavljenu od tri latinska slova:

ZOO

Zatim se zvučni signal i na zaslonu se pojavila poruka:

Pogrešna zaporka.

Unesite zaporku u idućih deset sekunda.

Na zaslonu je pojavilo odbrojavanje deset sekunda. Otipkao sam istu riječ kao i prije, samo velikim slovima:

ZOO

Ponovno sam dobio negativan odgovor:

Pogrešna zaporka.

Unesite ispravnu zaporku u idućih deset sekunda.

Ako još jedanput unesete pogrešnu zaporku, daljnji pristup bit će automatski onemogućen.

Na zaslonu je ponovno pojavilo odbrojavanje deset sekunda. Sada sam upotrijebio veliko slovo Z i dva mala o. To mi je bila posljednja prilika.

Zoo

Umjesto poruke o pogrešno unesenoj zaporki, na zaslonu se otvorio izbornik:

Izaberite jedan od sljedećih programa.

Ispustio sam dubok uzdah olakšanja i potom poželjom mišem kliziti po popisu programa dok nisam naišao na program za elektroničku poštu. Označivši ga, kliknuo sam jedanput.

Izaberite jedan od sljedećih programa :

Izabrao sam DOPISIVANJE i kliknuo.

Unesite zaporku u idućih deset sekunda.

To je bilo važno korijenje kojim je Cinnamon onemogućio daljnji pristup svom kompjutoru. A ako je to programsko korijenje bilo važno, onda je i sama zaporka bila važna. Otipkao sam:

SUB*

Na zaslonu se pojavila informacija:

Pogrešna zaporka.

Unesite ispravnu zaporku u idućih deset sekunda.

Pojavilo je odbrojavanje: 10, 9, 8 . . .

* Sub - engleska skraćenica za submarine, podmornicu.

Pokušao sam upotrijebiti kombinaciju jednog velikog slova i dvaju malih:

Sub

Za uo se zvu ni signal i na zaslonu pojavila poruka:

Upišite to an broj telefona.

Prekrižio sam ruke i zamislio se nad porukom. Uspio sam otvoriti dvoja vrata Cinnamonovog labirinta. Zbilja jako dobro. Zoo za zoološki vrt i Sub za podmornicu. Kliknuo sam na "izlazak" i vratio se na glavni izbornik. Zatim sam izabrao "isklju enje". Na zaslonu se pojavila poruka:

Želite li da izvedene operacije budu zapam ene : DA ili NE ?

Poslušavši Ushikawin savjet, izabrao sam NE kako ne bih ostavio zabilježen trag operacija koje sam izveo.

Zaslon se u tren oka ugasio. Otro sam znoj s ela. Nakon što sam pomno provjerio jesam li tipkovnicu i miša ostavio to no onako kako sam ih zatekao, izišao sam iz Cinnamonove radne sobe.

21

Nutmeg i njezina životna pri a

Potrajalo je nekoliko mjeseci dok mi je Nutmeg Akasaka ispriopovjedila svoju životnu pri u. Bila je to veoma duga pri a puna digresija. Stoga je ono što ovdje iznosim prili no pojednostavljena (premda možda ne sasvim skra ena) verzija njezine životne pri e. Iskreno govore i, nisam siguran da vjerno prenosim bit te pri e, ali se ipak nadam da barem u glavnim crtama govorim o važnim doga ajima iz njezinog života.

Nutmeg i njezina majka su pobjegle u Japan i jedine vrijednosti koje su uspjele ponijeti bilo je nešto malo nakita koji su mogle staviti na sebe. Nakon što su brodom stigle u luku Sasebo otišle su u Yokohamu, gdje je živjela obitelj njezine majke, koja je ve dugo imala uvozno-izvoznu tvrtku i uglavnom trgovala s Tajvanom. Prije rata posao je doslovce cvjetao, ali nakon što je Japan izgubio upravnu vlast nad Tajvanom i njihov je posao propao. Otac Nutmegine majke, koji je vodio tvrtku, umro je od sr ane bolesti a mla i sin, njegova desna ruka, ubijen je u zra nom napadu pred sam kraj rata. Stariji sin je tada napustio mjesto nastavnika i preuzeo vo enje tvrtke, ali on za taj posao nije imao ni najmanjeg smisla pa nije uspio obnoviti ugled i poslovanje tvrtke. Još uvijek su u vlasništvu imali prili no zemlje i veliku obiteljsku ku u, ali i Nutmeg i njezina majka bile su svjesne da žive od dobrote svojih uku ana i to u teškim danima poslijeratnog gladovanja i obnove. Majka i k i trudile su se biti što je mogu e neprimjetnije. Za zajedni kim ru kom jele su manje od ostalih lanova obitelji, jutrom bi ustale prije ostalih i obavljale ve inu ku anskih poslova. Sve što je Nutmeg kao mala djevoj ica odijevala potjecalo je od starijih ro akinja - rukavice, arape, ak i donje rublje. Olovke koje je upotrebljavala zapravo su bili odba eni okrajci. Na pomisao da po inje još jedan dan i da mora ustati, osjetila bi bol u prsima.

Željela je oti i iz te ku e i živjeti sama s majkom. Ali njezina se majka nije imala namjeru nikamo seliti. "Moja je majka uvijek bila aktivna i vesela osoba," kazala mi je Nutmeg jednom zgodom, "ali nakon što smo uspjele pobje i iz Mandžurije, osje ala se poput prazne ljuštore. Kao da je i život sam bio iš eznuo iz nje." Na kraju je izgubila zanimanje za

bilo što i keri je neprekidno ponavljala istu priču o nekadašnjim sretnim vremenima. Tako je Nutmeg ubrzo bila prepuštena sama sebi i morala se snalaziti kako je znala i umjela.

Nutmeg nije imala ništa protiv školovanja, ali nju uopće nije zanimalo gradivo koje su u ili u gimnaziji. Inilo joj se da nema nikakve koristi od učenja povijesnih činjenica, gramatike engleskog jezika ili matematičkih formula. Jedina joj je želja bila što prije izučiti i završiti neko svrsishodno zanimanje i tako se osamostaliti. Prilikom se razlikovala od svojih vršnjakinja, koje su spokojno i veselo živjele svoje srednjoškolske dane.

Zapravo jedina stvar koja joj je tada išta značila, bila je moda. Od jutra do mraka nije prestajala misliti na modu. Dakako, tada nije imala materijalnih mogućnosti da se nosi po modi, mogla je jedino uvijek iznova listati stare modne časopise i u svoje bilježnice crtati modele haljina i drugih odjevnih predmeta o kojima je neprestano maštala. Ni sama nije sasigurno mogla objasniti svoju veliku strast prema ukusno izrađenim odjevnim predmetima. Možda je tome pridonijela sklonost koju je stekla dok su živjeli u Mandžuriji, gdje se voljela igrati stvarima iz majčinog ormara. Njezina je majka bila opsjednuta odjećom. Imala je mnogo više haljina i kimona nego vješalica na koje ih je mogla odložiti i mala Nutmeg najradije se igrala njima. Nažalost, kad su bile prisiljene pobjeći iz Mandžurije, morale su ostaviti većinu odjeće, a ono malo što su uspjele ponijeti u dvije naprtnjake poslije su komad po komad mijenjale za namirnice. Njezina bi majka raširila haljinu koju je željela zamijeniti za pojedine namirnice i dugo uzdisala nad njom.

"Za mene je kreiranje odjeće predstavljalo tajna vrata kroz koja sam ulazila u sasvim drugi svijet, svijet koji je pripadao samo meni", objašnjavala mi je Nutmeg. "U tom svijetu mašta je bila najvažnija. Što sam bolje umjela smisliti ono što sam željela stvoriti, to sam se bolje uspijevala odvojiti od stvarnosti. A ono što je tada bilo osobito važno jest činjenica da je sve to bilo sasvim besplatno. Smišljati lijepu odjeću i prenositi je u obliku crteža na papir nije bio samo način da zaboravim stvarnost i uronim u svijet snova, nego i način života. Meni je to bilo prirodno i spontano koliko i disanje. Zato sam vjerovala da i svi drugi tako razmišljaju. A kad sam shvatila da drugi ljudi ne razmišljaju isto kao ja i da to ne uspijevaju čak i ako žele, postalo mi je jasno da sam drugačija od ostalih. Zato sam si rekla da će se i život koji u voditi razlikovati od života ostalih ljudi."

Nutmeg je napustila gimnaziju i upisala se u krojačku školu. Da bi priskrbila novac za školovanje, zamolila je majku da proda posljednji komad nakita koji joj je ostao. U dvije godine školovanja naučila je šiti, krojiti, dizajnirati odjevne predmete. Nakon što je položila završni ispit, unajmila je stan i počela živjeti sama. Danju je šila i plela a navečer radila kao konobarica i poharala tečaj modnog dizajna. Na kraju se uspjela zaposliti kod poznatog proizvođača ženske odjeće, gdje su je rasporedili u odjel za dizajniranje odjeće.

Odmah je pokazala da je vrlo darovita. Ne samo što je lijepo crtala i smišljala zanimljive modele, nego je imala i drugačije zamisli i jasnu predodžbu onoga što je željela stvoriti. Svoje je zamisli slijedila i provodila spretno u lososa koji pliva uzvodno velikom rijekom prema mjestu svoga postanka. Spavala je tek nekoliko sati na dan. Voljela je svoj posao i sanjala dan kada će postati samostalna dizajnerica.

Ubrzo su i poslovoce prepoznale njezin dar i počele pokazivati zanimanje za njezine maštovite i smjele kreacije. Nakon nekoliko početnih godina omogućilo joj je da vodi vlastiti mali odjel što je bila velika pohvala njezinom radu.

Nutmeg je iz godine u godinu nizala sve veće uspjehe. Sve je više ljudi koji su se bavili proizvodnjom otmjene ženske odjeće i cijeno njezin dar i vještinu. Svijet visoke mode jako je zatvoren, ali u isto vrijeme to je dio društva kojim vlada gotovo natjecateljski duh i prestiž. Sposobnost modnog dizajnera ili dizajnerice određena je isključivo brojem narudžbi koje dobivaju. U takvim okolnostima nikad nije bilo dvojbeno tko je u tome dobar a tko nije: broj narudžbi o tome najbolje svjedoči. Nutmeg nije bila osoba koja bi se s bilo kime natjecala, ali njezina se postignuća nisu mogla osporiti.

Radila je predano i neumorno do ranih tridesetih. Ubrzo je upoznala mnogo ljudi i nekoliko je muškaraca pokazalo zanimanje za nju, ali veze su bile kratkotrajne i površne. Nju živu i ljudsku bita nisu nikada iskreno i duboko zanimala. Po glavi su joj se motali isključivo modeli odjeće, a muška moda mnogo ju je više zanimala od bilo kojeg muškarca.

Nedugo nakon što je napunila dvadesetsedam godina, na novogodišnjoj proslavi s ljudima iz svijeta mode upoznala je muškarca neobi na izgleda. Imao je sasvim normalne crte lica, ali kosa mu je bila raš upana, a nos i brada podsje ali su na kamene oštrice. Prije je podsje ao na kakvog fanati nog propovjednika nego na dizajnera ženske odje e. Bio je godinu dana mla i od Nutmeg, vitak poput avla i imao je o i u kojima se ogledala beskrajna dubina. Ljude je gledao agresivnim pogledom kao da ih je želio zbuniti i u initi da se osje aju nelagodno. Pa ipak, Nutmeg je u tim o ima vidjela svoj odraz. Bio je još nepoznat, ali polako se probijao kao modni kreator kad ga je Nutmeg upoznala. ula je da za njega govore kako je iznimno talentiran, ali i arogantan, sebi an, svadljiv i da nikomu nije simpati an.

"Bili smo kao stvoreni jedno za drugo", kazala mi je. "Oboje smo ro eni na azijskom kontinentu, i on je tako er poslije rata pobjegao, u njegovom slu aju iz Koreje i bez ikakve imovine brodom se vratio u Japan. Otac mu je bio profesionalni vojnik pa su poslije rata živjeli u velikoj neimaštini. Majka mu je umrla od tifusa dok je još bio mali i mislim da je upravo to presudno utjecalo da se po ne toliko zanimati za žensku odje u. Bio je vrlo talentiran, ali se nije znao ponašati prema drugim ljudima. I pored toga što je dizajnirao žensku odje u, kad bi se zatekao u društvu zgodne žene odmah bi pocrvenio i po eo se ponašati otka eno. Drugim rije ima, oboje smo bili dvije lualice koje su se udaljile od gomile."

Vjen ali su se idu e godine. Bilo je to 1963., a u prolje e 1964. (one godine kad su se održavale Olimpijske igre u Tokiju) rodio im se sin, Cinnamon.

Malo nakon što se Cinnamon rodio Nutmeg je odlu ila dovesti k sebi majku kako bi se brinula o njemu. Nutmeg je svakodnevno radila od jutra do mraka i nije se imala vremena brinuti o malom djetetu. Stoga je Cinnamona odgojila uglavnom baka.

Ni samoj Nutmeg nije bilo jasno je li uistinu voljela svog muža kao muškarca. Nedostajalo joj je bilo kakvo mjerilo prema kojem bi to sa sigurnoš u mogla odrediti, a isto se moglo re i i za njega. Ono što ih je spojilo bila je mo slu ajnog susreta i zajedni ka ljubav za modne kreacije. Ipak, prvih deset godina njihovog braka bilo je iznimno plodno za oboje, barem u poslovnom smislu. im su se vjen ali napustili su tvrtke u kojima su radili i otvorili zajedni ki modni atelijer u stanu u maloj zgradi u blizini Avenije Aoyama. Budu i da se stan nije mogao dobro prozra iti i da nije bio klimatiziran, ljeti je u njemu bilo toliko vru e da su im iz znojnih ruku ispadale stvari. Naravno, ispo etka im poslovi nisu cvjetali. Nutmeg i njezin muž bili su lišeni svakog smisla za sklapanje velikih poslova i esto im se znalo dogoditi da ih nepošteni ljudi prevare. Budu i da nisu imali ve eg iskustva u komercijalnim poslovima, narudžbe su im izmicale ili su pravili neke druge pogreške. U jednom trenutku dugovi su toliko narasli da su povjerovali kako im ne preostaje drugo nego izgubiti se u nepoznatom smjeru. Promjene su nastupile onoga dana kad je Nutmeg upoznala sposobnog poslovnog ovjeka koji je prepoznao njihov talent i zajam io im pošten poslovni odnos i dobru zaradu. Od tog su se trenutka njihovi poslovni uspjesi po eli toliko širiti, da su im se prethodne poteško e inile poput ružnog sna. Iz godine u godinu prodaja se podvostru avala sve dok po etkom sedamdesetih mala modna ku a koju su osnovali s vrlo skromnim sredstvima nije postala iznimno uspješna - i to do te mjere da je njen uspjeh iznanadio ak i mladi nadmeni bra ni par koji je sve to zapo eo. Zaposlili su još nekoliko radnika, preselili tvrtku u veliku poslovnu zgradu u Aveniji Aoyama i otvorili du ane u etvrtima kao što su Ginza, Shinjuku i druge. Njihovi su se modni proizvodi esto spominjali u masovnim medijima i ubrzo su postali jako poznati.

Nakon što je tvrtka dosegнула određenu veli inu i uspjeh, raspodjela posla koji su njih dvoje me usobno dijelili po ela se mijenjati. Za razliku od kiparstva ili književnosti, dizajn i proizvodnja odje e kreativan su posao ali i vrsta biznisa koji uklju uje interese mnogih ljudi. ovjek ne može sjediti na miru kod ku e i baviti se modnim dizajnom. Netko je morao iza i u

javnost i promovirati tvrtku. Što je proizvodnja tvrtke bila ve a, to je sve više rasla i potreba za reklamom. Netko od njih dvoje morao se žrtvovati i odlaziti na zabave, modne revije, družiti se s ljudima i davati intervjuje medijima. Nutmeg se nije imala namjeru prihvatiti te obveze pa je ulogu prihvatio njezin muž. Baš kao što ni ona nije voljela kontakte s ve im brojem ljudi, i njemu je to ispo etka jako teško padalo. Nije se uspijevao valjano i opušteno izražavati pred gomilom neznanaca i svaki put ku i bi se vratio iscrpljen. No nakon nešto više od šest mjeseci primijetio je da mu ti susreti više ne padaju tako teško. I dalje nije bio velik govornik, ali na njegovo otresito i nezgodno ponašanje ljudi više nisu reagirali onako kao kad je bio mlad. Njegov sažeti stil izražavanja (koji je zapravo potjecao iz prirodno introvertne li nosti) ljudi više nisu doživljavali kao zatvoreno i suzdržano ponašanje nego prije kao izraz zanimljivog umjetni kog temperamenta. ak je po eo uživati u tom novom položaju i ubrzo je postao kulturni heroj svoga doba.

"Vjerojatno ste i vi uli za njega", rekla mi je Nutmeg. "U to vrijeme ja sam ve obavljala dvije tre ine dizajnerskog posla. Njegove smjele i originalne ideje ve su bile osvojile tržište i u njima je bio nepresušan, a ja sam ih dora ivala, proširivala i davala im kona an oblik. Premda je poslovanje naše tvrtke bilo sve ve e, nikada nismo zaposlili nijednog drugog dizajnera. Naravno, imali smo sve više pomo nika, ali sve bitne stvari sami smo obavljali. Nismo provodili istraživanja tržišta, pravili kalkulacije troškova ili se bavili marketinškim poslovima. Ako smo željeli ostvariti odre eni dizajn, izabrali bismo najbolje tkanine koje smo mogli prona i i strpljivo prelazili na realizaciju. Ono što su druge modne ku e obavljale u dvije faze, mi smo u etiri. Ako su druge modne ku e upotrebljavale dva i pol metra tkanine za izradu odre enog dijela odje e, mi smo upotrebljavali tri i pol metra. Osobno smo pregledali svaki pojedini komad odje e koji bi izišao iz našeg modnog atelijera. Ono što bi ostalo neprodano, uništavali smo. Nismo pribjegavali rasprodajama i sniženjima. Dakako, cijene naših proizvoda bile su visoke. Ljudi iz svijeta konfekcije podsmjehivali su nam se, ali naši su odjevni predmeti postali simboli tog vremena. Poput Petera Maxa, festivala u Woodstocku, Twiggy, filma *Easy Rider* itd. Doista je bilo jako zabavno biti modni dizajner u tom razdoblju. Mogli smo initi što smo htjeli, a kupci naših proizvoda bili su uz nas. inilo nam se da imamo krila i da možemo letjeti kamo god želimo."

Dok je njihov poslovni uspjeh bio na vrhuncu, bra ni odnosi bili su sve hladniji. I onda kad su zajedno radili, Nutmeg je mogla naslutiti da su misli njezinog muža odlutale nekamo drugamo. Iz njegovih o iju nestali su sjaj i dubina koji su se neko vidjeli u njima. Ona crta prkosa zbog kojeg je znao podivljati, sada se bila gotovo sasvim izgubila. esto bi ga zatekla kako odsutno zuri, obuzet svojim mislima. Njih su dvoje gotovo sasvim prestali razgovarati i on se sve eš e no u nije vra ao ku i. Nutmeg je bila svjesna da je njezin muž bio u vezi s nekoliko drugih žena, ali nije tome pridavala osobito zna enje. Ve dugo njih dvoje nisu imali seksualne odnose (uglavnom zato što Nutmeg više nije osje ala nikakvu želju za seksom).

Potkraj 1975. godine, kad je Nutmeg imala etrdeset godina a Cinnamon jedanaest, njezin muž je ubijen. Njegovo tijelo prona eno je u hotelskoj sobi u etvrti Akasaki. U jedanaest sati ujutro sobarica je svojim klju em otklju ala vrata kako bi pospremila sobu, a pronašla je truplo. Kupaonica je bila puna krvi. Iz njegovog tijela bila je istekla gotovo sva krv. Iz tijela su mu bili izva eni srce, želudac, jetra, bubrezi i guštera a. Vjerojatno ih je onaj tko ga je ubio izvadio i odnio ih u plasti noj vre ici ili emu sli nom. Glava je bila odsje ena od trupa i stavljena na poklopac zahodske školjke tako da se moglo vidjeti lice, koje je bilo sasvim unakaženo. Ubojica je o ito najprije odrezao glavu i potom se dao na posao va enja organa.

Da bi se iz ljudskog tijela izvadili pojedini organi nisu potrebni samo veoma oštri skalpeli i drugi instrumenti, nego i znanje i vještina jednog patologa. Nekoliko rebara trebalo

je prepiliti pilom - za što je potrebno i vrijeme i znanje. Nikome nije bilo jasno zašto se ubojica prihvatio takvog groznog posla.

Budu i da su bili novogodišnji praznici pa je samim tim u hotelu bila i prilično velika gužva, recepcionar se mogao jedino sjetiti da se prethodne noći oko deset sati doti ni gospodin prijavio na recepciji i da je bio u pratnji neke žene. Dao im je sobu na dvanaestom katu. Gospodin koji je odgovarao opisu Nutmeginog muža bio je u pratnji zgodne žene tridesetih godina, koja je na sebi imala crven kaput i bila srednjeg rasta. Sa sobom je imala jedino ručnu torbicu. Policija je na krevetu otkrila tragove seksualnog odnosa. Stidne dlake i sperma koji su pronađeni na plahtama pripadali su njemu. U sobi je bilo previše otisaka prstiju da bi bili od koristi u istrazi. U njegovoj maloj kožnoj torbi pronašli su samo par istog rublja, nekoliko toaletnih stvari, otmotnicu s dokumentima koji su se ticali posla i časopis. U novčaniku je bilo više od sto tisuća a jena u gotovini i nekoliko kreditnih kartica, ali nije nedostajalo ništa osim rokovnika, koji je uvijek nosio sa sobom i koji nikad nije pronađen. U sobi se nisu vidjeli ni najmanji tragovi borbe.

Policijski istražitelji provjerili su sve njegove moguće ljubavnice i prijateljice, ali nisu uspjeli pronaći ženu koja bi odgovarala recepcionarovu opisu. Nekoliko žena na koje je policija mogla posumnjati nisu imale motiva za mržnju ili ljubomoru, i sve su imale vrst alibi. Dakako, u svijetu mode postojao je priličnoan broj osoba koje ga nisu voljele (dobro je poznato da u tom svijetu ne vlada srdašno i prijateljsko ozračje), ali nitko ga nije mrzio toliko da bi ga ubio niti je bio medicinski i tehnički sposoban da mu znalački izvadi i odstrani nekoliko vitalnih organa.

Budu i da se radilo o ubojstvu poznatog modnog kreatora o tome su na senzacionalistički način pisali i obavještavali brojni mediji, ali oni iz policije svojim su posebnim metodama uspjeli spriječiti objavu podataka o izvanim organima kako bi izbjegli raznorazne i nepotrebne glasine o bizarnom ubojstvu. Također su se čule glasine da je uprava hotela (jednog od najekskluzivnijih u Tokiju) svim sredstvima pokušala zataškati ovu stvar. U javnost je uglavnom uspjela prodrijeti jedino informacija da je poznati modni dizajner ubijen nožem u jednoj od soba njihovog hotela. Ipak, izvjesno vrijeme kolale su glasine da se ondje dogodilo nešto "izopreno i gnjusno", ali ništa više od toga. Policija je provela opsežnu istragu, no ubojica nije nikada otkriven niti je utvrđen motiv ubojstva.

"Ta je soba vjerojatno još uvijek policijski zapečaćena", rekla je Nutmeg.

Otprilike pola godine nakon što joj je muž ubijen, Nutmeg je svoju tvrtku prodala jednom od najznamenitijih svjetskih modnih dizajnera - zajedno s dušom, inventarom, imenom tvrtke i svim drugim. Kad joj je odvjetnik koji je vodio pregovore o prodaji tvrtke donio ugovor na potpis, potpisala ga je a da uopće nije pogledala dogovorenu cijenu prodaje.

Nakon što je prodala tvrtku, Nutmeg je shvatila da je njezina strast za dizajniranjem odjeće posve nestala. Nestao je sam životni smisao koji je za nju predstavljalo kreiranje odjeće. Tu i tamo prihvatila bi pokoju ponudu, koju bi odradila krajnje profesionalno ali ne nalazeći u tome više ni trunku zadovoljstva. Osjećala se kao da žvače bljutavu hranu. Osjećala se kao da su joj izvadili unutarnje organe. Oni koji su poznavali njezinu mladalačku energiju i vještinu i dalje su u njoj vidjeli legendarnu dizajnericu pa su joj i dalje slali narudžbe, ali ona je posao prihvaćala samo u rijetkim zgodama kad ih nije mogla odbiti. Poštujući savjet svog računovođe, no-vać je uložila u dionice i nekretnine i u nekoliko idućih godina njezino se bogatstvo povećalo.

Nedugo nakon što je prodala tvrtku njezina je majka umrla od srčanih smetnji. Polijevala je plonik na ulazu u kuću u jednog vrelog dana u kolovozu kad se odjednom požalila da joj nije dobro. Prilegla je i zaspala, zapala u samrtni hropac i u snu umrla. Nutmeg i Cinnamon ostali su sami na svijetu. Nutmeg se idućih godinu dana zatvorila u kuću i gotovo nijednom nije izašla van. Ovakav dan bi sjedila na kauču i gledala u vrt kao da pokušava pronaći spokoj i mir koji su joj cijelog života nedostajali. Jako je malo jela, a polovicu dana i noć bi prespavala. Cinnamon, koji je upravo tada trebao poći u srednju školu, preuzeo je umjesto

majke brigu o ku i i izme u raznih ku nih poslova slušao Mozartove i Haydnove sonate i u io nekoliko stranih jezika.

U toj ispraznoj otupjelosti prošlo je godinu dana kad je Nutmeg sasvim slu ajno otkrila da posjeduje određenu vrstu iscjeliteljske "mo i" koje nikad prije nije bila svjesna. Vjerovala je da se ta mo pojavila u njoj kako bi nadomjestila strast za dizajniranjem koja je ve bila sasvim iš eznula, doista, ta je mo postala njezina nova profesija, iako sama to nije nikad tražila.

Njezina prva klijentica bila je žena vlasnika lanca robnih ku a, vedra i energična žena koja je u mladosti bila operna pjeva ica. Prepoznala je Nutmegin dar mnogo prije no što je postala poznata kao modna dizajnerica i još otada pratila njezinu karijeru. Bez velike potpore te žene lako se moglo dogoditi da Nutmegin modni atelijer još u za etku propadne. Kad je udavala k er zamolila je Nutmeg da kreira i izradi vjen anicu za k er i sve anu haljinu za nju što je Nutmeg rado prihvatila zbog njihovog posebnog odnosa.

Jednoga dana, dok su njih dvije avrljale ekaju i da k i obavi probu haljine, gospo a se iznenada uhvatila za glavu i srušila na pod. Iznena ena i uplašena, Nutmeg joj je prisko ila u pomo i instinktivno joj svojim prstima i dlanom po ela trljati desnu sljepoo nicu. im je dotaknula njezinu sljepoo nicu osjetila je "nešto", kao da je dodirnula neki predmet u vre i.

Zbunjena, Nutmeg je zatvorila o i i pokušala misliti na nešto drugo. Pao joj je na pamet zoološki vrt iz Hsin-chinga i onaj dan kad je bio zatvoren a ona se osamljena mogla njime šetati jer je bila k i glavnog veterinarara. Bilo je to najsretnije razdoblje u njezinom životu kad se osje ala zašti eno, voljeno i sigurno. To je bila njena najranija uspomena koje se sje ala. Pust zoološki vrt. Sje ala se raznih mirisa, treperave svjetlosti, oblika svakog pojedinog oblaka na nebu. Hodala je od jednog do drugog kaveza. Bila je jesen, nebo je bilo vedro i jasno a jata ptica su se, lete i i lepršaju i krilima, selila s krošnje na krošnju. To je bio njezin prvotni svijet, svijet njezina ranog djetinjstva, svijet koji je po mnogo emu zauvijek izgubila. Nakon izvjesnog vremena gospo a je polako došla k sebi i stala na noge. Još se osje ala ošamu eno, ali je iznenadna bol u glavi prošla. Nekoliko dana poslije Nutmeg je ostala zapanjena kad je za svoje dizajnerske usluge primila znatno ve i iznos nego što je o ekivala.

Otprilike mjesec dana potom, žena vlasnika lanca robnih ku a nazvala je Nutmeg i pozvala je na ru ak. Nakon što su završile s jelom, predložila je da odu njezinoj ku i, gdje je zamolila Nutmeg: "Molim vas da dodirnete moju glavu rukom onako kao što ste u inili prošli put. Želim nešto provjeriti." Nutmeg nije imala razloga odbiti pa je u inila kako ju je zamolila. Sjela je pokraj gospo e i položila dlan na njezinu sljepoo nicu. Opet je osjetila ono "nešto" kao i prošli put. Pokušala se bolje usredoto iti ne bi li uspjela osjetiti oblik toga "ne ega", ali što se više trudila bilo joj je sve jasnije da to "nešto" podrhtava i mijenja oblik. "Živo je!" rekla je u sebi Nutmeg osjetivši svojevrsnu nelagodu. Zatvorila je o i i opet pomislila na zoološki vrt u Hsin-chingu. No, to joj uop e nije bilo teško, jedino se trebala prepustiti uspomenama i prizorima koje je pripovijedala Cinnamonu. Njezina je svijest napustila njezino tijelo, lutala je izvjesno vrijeme prostorom izme u uspomena i prizora kojih se prisje ala i opet joj se vratila. Kad se vratila u stvarnost, žena ju je uzela za ruku i zahvalila joj. Nutmeg je nije pitala za objašnjenje, a ni žena joj nije ništa više rekla. Kao i prethodni put, osje ala je blagi umor i elo joj se oznojilo. Kad su se rastajale gospo a joj je zahvalila na razumijevanju i dobrohotnosti i pokušala joj dati omotnicu s novcem. No, Nutmeg ju je ljubazno ali odlu no odbila. "To nije moj posao," objasnila joj je, "a osim toga prošli ste me put odve bogato nagradili za moj dizajnerski trud." Gospo a nije inzistirala.

Nekoliko tjedana poslije ista je gospo a upoznala Nutmeg s jednom drugom ženom. Ta je žena imala oko etrdeset i pet godina, bila je niska rastom i imala je upale i prodorne o i. Bila je iznimno lijepo i kvalitetno odjevena, ali osim srebrnog vjen anog prstena nije nosila drugi nakit. Po ozra ju koje je oko sebe širila bilo joj je jasno da nije rije o nekoj obi noj ženi. Žena vlasnika lanca robnih ku a kazala je Nutmeg: "Želi da za nju u inite istu stvar koju ste u inili i za mene. Molim vas, nemojte je odbiti, a kad vam ponudi novac, prihvatite ga. Ubudu e e to koristiti kako vama tako i nama."

Nutmeg se zajedno s tom gospo om povukla u drugu sobu i dlan položila ženi na sljepoo nicu kao što je i prije inila. No ono "nešto" koje je u toj ženi osjetila bilo je druga ije. Bilo je snažnije i pokretljivije od onoga što je osjetila kod žene vlasnika lanca robnih ku a. Zatvorila je o i i zadržavaju i dah pokušala to "nešto" obuzdati. Usredoto ila se i pokušala što jasnije prizvati uspomene. U to "nešto" udahнула je žar vlastitih uspomena, pokušavaju i prodrijeti u najsitnije djeli e toga "ne ega".

"I tako je i prije no što sam toga bila svjesna to postao moj novi posao" rekla je Nutmeg. Shvatila je da je upala u bujicu koja e je tko zna kamo odnijeti. A kad je odrastao, Cinnamon je postao njezin pomo nik.

22

Zagonetka ku e obješenih

SETAGAYA, TOKIO: TKO SVE ULAZI I IZLAZI IZ KUĆE OBJEŠENIH

**Tko se krije iza sjene mo nog politi ara:
sad je vidite, sad je ne vidite**

**Kakve se sve tajne kriju ispod nevjerojatno
dobro osmišljenog pokri a?**

[Iz tjednika _____, 21. studenoga]

Kako smo ve objavili u našem tjedniku u broju od 7. listopada, u mirnoj stambenoj etvrti Setagayi postoji ku a koju mjesni stanovnici zovu "ku a obješenih". Naime svi oni koji su živjeli u toj ku i, bez iznimke su doživjeli ružan kraj i po inili samoubojstvo, uglavnom vješanjem. [Sažetak prethodnog lanka izostavljamo.]

Istraživanje koje smo proveli dovelo nas je do za u uju e injenice.

Naime svi naši naponi da otkrijemo identitet novog vlasnika "ku e obješenih" bili su bez uspjeha. Uspjeli smo prona i gra evinsko poduze e koje je izgradilo ku u, ali svi pokušaji da do emo do daljnjih informacija bili su uzaludni. Fiktivna tvrtka koja je kupila zemljište

pravno je sasvim pokrivena i njezino je poslovanje legalno. itav je posao proveden u velikoj tajnosti što nas navodi na pomisao da je postojao razlog zbog kojeg su tako postupili.

Drugi detalj koji je izazvao našu znatiželju jest poduze e koje se službeno bavi "financijsko-poreznim savjetima i uslugama" a koje je fiktivnoj tvrtki pomoglo pri kupnji zemljišta. Naše je istraživanje pokazalo da je spomenuto poduze e osnovano prije pet godina kao svojevrsan "tajni ortak" jednog drugog sli nog poduze a ije su aktivnosti dobro poznate u politi kim krugovima. Glavno poduze e koje se bavi "financijsko-poreznim savjetima i uslugama" zapravo upravlja s nekoliko sli nih "orta kih"

poduze a od kojih je svako stvoreno da bi se bavilo odre enom vrstom poslovanja i bilo žrtvovano kad nai u problemi. Protiv glavnog poduze a nikada se nije vodio nikakav istražni postupak, ali prema izjavi jednog poznatog političkog komentatora, "ime tog poduze a povezuje se s brojnim političkim skandalima, zbog čega ga vlasti drže na oku". Nije teško pretpostaviti da postoji određena veza između u novog stanara "ku e obješenih" i nekog mog političara. Visoki zidovi koji okružuju zdanje, sustav najsuvremenije elektronske sigurnosne zaštite, crni unajmljeni Mercedes, mudro smišljena fiktivna tvrtka i drugi detalji navode nas na zaključak da je u sve upletena važna politička figura.

Zapanjujuće mjere sigurnosti

Naši reporteri zaduženi za taj slučaj proveli su istraživanje na terenu kako bi otkrili koliko puta je crni Mercedes ulazio na imanje "ku e obješenih". U deset dana zabilježili su ukupno dvadeset i jedan posjet kući, što znači da je auto ulazio i izlazio otprilike dva puta na dan. Naši su reporteri u pojedinim slučajevima ušli ili izašli odredene pravilnosti. Auto je svakog jutra dolazio u devet sati i odlazio u deset i pol. Svaki put vozač je bio veoma točan u dolasku i odlasku odstupao je najviše pet minuta. Za razliku od redovitih jutarnjih posjeta, ostali su bili prilično neredoviti. Većina ih je zabilježena između jednog i tri poslije podne, ali vrijeme dolaska i odlaska razlikovalo se od dvadeset minuta do jednog sata.

Te su nam nepobitne činjenice navele na određene zaključke:

1. Redoviti jutarnji posjeti zapravo znače da netko "dolazi" u tu kuću. Ali identitet onoga tko dolazi nismo uspjeli doznati jer su svi prozori na autu zatamnjeni.

2. Popodnevni neredoviti posjeti vjerojatno se mogu objasniti dolaskom gostiju u vrijeme koje njima odgovara. Jesu li ti gosti pojedinci ili ih ima više, nije nam poznato.

3. Čini se da u kući nema nikakve aktivnosti. Također je nejasno živi li tko u njoj ili ne. Izvana se zbog visoke

ograda koja okružuje posjed ne vidi jesu li svjetla upaljena.

Evo još jedne bitne činjenice: u deset dana koliko smo bdjeli nad kućom i događajima u vezi s njom, na imanje je ulazio i s njega izlazio jedino crni Mercedes. Druga vozila ili ljudi nisu primijeni. Logički razmišljajući, možemo zaključiti da se ondje događa nešto čudno. Taj "netko" koji ondje živi nikad ne odlazi u kupnju ili šetnju. Nepoznati gosti dolaze i odlaze isključivo u tom velikom Mercedesu zatamnenih prozora. Drugim riječima, to znači da posjetitelji ni po koju cijenu ne žele biti viđeni. Koji bi razlozi mogli biti za to? Što se sve krije iza tolikih troškova i truda da posjeti ostanu u potpunoj tajnosti?

Dodajmo još da spomenuta kuća ima samo jedan prilaz i to iz glavne ulice. Istina, postoji uzak prolaz sa stražnje strane kuće, ali on nikamo ne vodi i može mu se pristupiti jedino preko tuđeg posjeda. Kako su nam rekli u susjedstvu, njime se ne koristi nitko od onih koji žive u susjedstvu. Možda zbog toga kuća nema izlaz u taj prolaz pa je sa svih strana opasana visokim zidom nalik na bedem.

Tijekom našeg desetodnevnog istraživanja nekoliko je osoba, za koje se ispostavilo da su raznosi i novinari ili trgovci putnici, pritisnulo dugme interfona na ulaznim vratima na posjed, ali im se nitko nikad nije javio. Ako je tko i bio u kući, vjerojatno je s pomoćju video-nadzora vidio tko zvoni. Poštar, dostavlja i paketa ili drugih isporuka nisu nijednom primijeni.

Tako je jedini trag koji smo pri našem istraživanju mogli slijediti bio smjer kretanja Mercedes a i otkrivanje odredišta na koje se uputio. Slijediti to blještavo vozilo koje se zbog prometnih gužvi sporo kretalo središtem grada nije bilo teško, ali uspjeli smo ga pratiti samo do ulaza u podzemnu garažu luksuznog hotela u Akasaki. Na ulazu u hotelsku garažu sve vrijeme stražari uniformiranog uvar i propušta samo one vozače koji imaju posebnu propusnicu, pa naš auto nije mogao dalje. U tom hotelu esto se održavaju međunarodni kongresi, što znači da u njemu odsjedaju mnoge ugledne osobe i gosti iz svijeta zabave. Kako bi

takvim gostima omogu ili tajnost i privatnost, u garaži postoji dio parkirahšta namijenjen isključivo takvim gostima, kao i nekoliko posebnih dizala koja ne pokazuju smjer kretanja. Tako je uglednim gostima omogu eno da u u i iza u iz hotela neopaženi. Mercedes o kojem govorimo o ito je parkiran na jednom od mjesta rezerviranih za takve goste. Prema kratkim i šturim odgovorima koje smo dobili od hotelske uprave, ta se parkirališna mjesta "uglavnom" mogu unajmiti po posebnim cijenama jedino odre enim tvrtkama koje pro u detaljne provjere hotelske uprave, ali nismo uspjeli dobiti detaljnije informacije o okolnostima unajmljivanja kao i o korisnicima takvih usluga.

Hotel ima velik prolaz s ekskluzivnim buticima i skupim trgovinama, nekoliko barova i restorana, etiri dvorane za sve ane gozbe i tri konferencijske dvorane. To zna i da ga i danju i no u posje uje

velik broj raznolikih ljudi. Otkriti identitet voza a Mercedes a i njegovih putnika bez posebnog sudskog naloga nije mogu e. Gosti mogu iza i iz auta, u i u jedno od posebnih dizala, iza i na bilo kojem katu i pomiješati se s mnoštvom. Iz svega navedenog svakome bi trebalo biti jasno da je sustav potpune zaštite privatnosti i te kako djelotvoran. Tu je na djelu sprega velikog novca i politi ke mo i. Prema rije ima gospode iz hotelske uprave, nije nimalo lako unajmiti parkirno mjesto namijenjeno posebnim gostima. Osim "detaljne provjere" radi zaštite stranih uglednika, sve upu uje na to da je vrlo važno imati i odre ene politi ke veze. Raspolagati samo gomilom novca nije dovoljno, premda je o ito da ga treba imati jako mnogo.

[Tako er se uju glasine i naga anja da tu ku u koristi vjerska organizacija koju podržava jedan mo an politi ar.]

23

Meduze sa svih strana svijeta

Nešto što se pretvorilo u nešto drugo

U dogovoreno vrijeme sjeo sam za Cinnamonov kompjutor i s pomo u zaporke pristupio programu slanja i primanja poruka. Potom sam utipkao broj koji mi je dao Ushikawa. Potrajalo je oko pet minuta dok se veza nije uspostavila. Za to sam vrijeme srkao kavu koju sam tren prije skuhao i pokušavao normalno disati. Ali okus kave bio je bljutav, a zrak koji sam udisao težak.

Najzad se za uo zv u ni signal i na zaslonu se pojavila obavijest da je veza uspostavljena te da obje strane mogu po eti slati i primati poruke. Naveo sam da želim da se usluga komunikacije naplati drugoj strani. Nadao sam se da u možda uspjati zamesti tragove kako Cinnamon ne bi primijetio da sam bio na kompjutoru (ali u to nisam bio siguran jer sam ušao u njegov labirint poput bespomo nog uljeza).

Potrajalo je dulje no što sam o ekivao, ali naposljetku se na zaslonu pojavila poruka da je druga strana prihvatila platiti troškove naše komunikacije. Na drugom kraju kabela koji je prolazio podzemljem Tokija, možda je za monitorom uistinu sjedila Kumiko, ali ja sam mogao vidjeti jedino zaslon koji je blago šumio. Kliknuo sam na znak "slanje poruke" i utipkao rije i koje sam bezbroj puta ponovio u glavi.

>Imam jedno pitanje. Zapravo, to i nije pravo pitanje, ali mi je potreban dokaz da si uistinu ti s druge strane. Prvi put kad smo zajedno

izišli, mnogo prije no što smo se vjen alij otišli smo u akvarij. Želim da mi odgovoriš što te ondje najviše privuklo?

Nakon što sam napisao tekst, kliknuo sam na znak za slanje poruke (Želim da mi odgovoriš što te ondje najviše privuklo?<-). Potom sam se vratio na funkciju prijema poruke.

Odgovor je stigao nakon kratke stanke. Sasvim kratak odgovor.

>Meduze. Meduze sa svih strana svijeta.<-

Moje pitanje i odgovor na njega pojavili su se u gornjem i donjem dijelu zaslona. Zagledao sam se u njih. Meduze sa svih strana svijeta.<-

Bila je to Kumiko, nedvojbeno. Ali ve sama ta injenica ispunila me tugom i boli. Imao sam osje aj da mi netko razdire utrobu. *Zašto nas dvoje možemo komunicirati samo na ovaj na in?* nisam imao izbora, morao sam prihvatiti ponu eno. Ponovno sam po eo tipkati.

>Po nimo od dobrih vijesti. Ovog prolje a ma ak se iznenada vratio. Kad se vratio bio je mršav i iscrpljen, ali zdrav i neozlije en. Otada se više nije udaljavao od ku e. Znam da sam se i prije trebao posavjetovati s tobom, ali dao sam mu novo ime. Sad se zove Sawara. Nas dvojica se dobro slažemo, ne brini se za ma ka. Pretpostavljam da je ovo dobra vijest?<-

Usljedila je stanika. Nisam mogao prosuditi je li do nje došlo zbog zastoja u vezama ili je u pitanju bila šutnja s Kumikine strane.

>Baš se radujem što ujem da je ma ak živ! Brinula sam se za njega.<-

Usta su mi se osušila. Popio sam gutljaj kave i po eo tipkati.

>A sada loše vijesti. Zapravo, osim što se ma ak vratio, ini mi se da su sve druge vijesti loše. Prije svega, još uvijek nisam uspio riješiti nijednu zagonetku.

Pro itao sam napisano i nastavio tipkati.

Prva zagonetka: gdje si sada? I što ondje radiš? Zašto i dalje želiš biti daleko od mene? Zašto se ne želiš vidjeti sa mnom? Imaš li kakav razlog za to? Ipak postoje mnoge stvari kojima ti i ja trebamo razgovarati u etiri oka. Ne misliš li da je tako?<-

Potrajalo je dok mi je Kumiko odgovorila. Mogao sam je zamisliti kako sjedi pred tipkovnicom, grize usnu i na kraju po inje tipkati odgovor dok se na zaslonu pojavljuju rije i.

>Sve što sam ti imala re i napisala sam u pismu koje si dobio. Ono što bih najviše od svega željela, jest da kona no shvatiš kako ja više nisam ona ista Kumiko koju si neko poznavao. Ljudi se mijenjaju zbog kojekavih razloga, a kadikad postanu gori no što su prije bili. Upravo to je razlog zbog kojeg te više ne želim vidjeti. Iz istog ti se razloga ne želim vratiti.

Kursor je zastao trepere i na istome mjestu. Zurio sam u njega deset ili dvadeset sekunda, ekaju i da ugledam nastavak poruke na zaslonu. *Postanu gori no što su prije bili?*

Ako je to ikako mogu e, željela bih da me što prije zaboraviš. Najbolje rješenje za oboje jest da se razvedemo i da po neš novi život. Sasvim je nevažno gdje se sada nalazim i kako živim. Najvažnije od svega jest što smo se, nije važno zbog ega, ti i ja rastali i sada se nalazimo u dva razli ita svijeta. I više se nikad ne možemo vratiti natrag. Željela bih da shvatiš koliko mi je bolno ovako komunicirati s tobom. Ne možeš ni zamisliti koliko me to razdire.<-

Nekoliko sam puta pro itao Kumikine rije i. U njezinim rije ima nije bilo ni najmanjeg traga kolebanja ili bilo kakvog oklijevanja, i o ito su potjecale iz najdubljeg uvjerenja. Vjerojatno ih je ponovila u sebi bezbroj puta. Ipak sam pomislio kako bih trebao prona i na in da uzdrmam taj njezin neprobojni zid. Ako ništa drugo, tek da bih je pokolebao. Otipkao sam odgovor.

>To što govoriš je neodre eno i teško mogu razumjeti. Pišeš mi da si postala gora no što si bila, ali što to doista zna i? Raj ice se kvare. Kišobrani se kvare. To mogu razumjeti. Ali ne shva am što zna i kad kažeš da si "gora no što si bila"? Nije mi jasno što bi to trebalo zna iti. U pismu si napisala da si imala seksualne odnose s drugim muškarcem. Jesi li samo zbog toga "gora no što si bila"? Naravno, to je bio šok za mene. Ali, meni se ini da je u pitanju nešto sasvim drugo i da samo zbog toga nisi "gora no što si bila".<-

Usljedila je duga stanka. Zabrinuo sam se da je Kumiko otišla ne odgovorivši mi. Ali najzad su se na zaslonu pojavile njezine riječi.

>Možda imaš pravo, ali to nije sve.

Nakon tih riječi i opet je uslijedila duga stanka. O ito je pažljivo birala riječi, kao da ih izvlači iz raznih ladica.

To je samo jedna od mogućnosti. "Biti sve gori" nešto je što se ne događa odjednom, za to treba vremena. Umjesto mene o tome je u jednoj misli sobi odlučio netko drugi. Kad sam te upoznala i udala se za tebe, vjerovala sam da će mi se pružiti druge mogućnosti. Ponadala sam se da ću možda uspjeti pobjeći i kroz neki otvor. Ali, to je bio tek privid. Postoje znaci upozorenja za sve, zato sam tako očajna jer željela pronaći mjesto gdje kad je nestao.

Zagledao sam se u poruku na zaslonu, ali oznaka za slanje nije se pojavila. Stroj za kojim sam sjedio i dalje je bio podešen na prijem poruke. O ito, Kumiko je razmišljala što da mi još napiše. "Biti sve gori" nešto je što se ne događa odjednom, za to treba vremena. Što mi je time htjela reći? Usredotočio sam se na zaslon monitora, ali vidio sam jedino neku vrstu nevidljivog zida. Riječi su se odjednom počele pojavljivati.

Ako je ikako moguće, željela bih da na sljedeći dan in na razmišljaš o meni: zamisli da umirem od neizlječive bolesti koja malo-pomalo razara moje lice i tijelo. Naravno, to je obična metafora. Moje lice i tijelo gotovo su sasvim isti kao prije godinu i pol dana. Ipak je ovo tvrdnja koja je jako blizu istini. Upravo te zato ne želim vidjeti. Znam da ti neodređena metafora poput ove neće pomoći da shvatiš situaciju u kojoj se nalazim. Baš kao što te ni moje riječi i vjerojatno neće uvjeriti u ovo što pišem. Osjećam se očajno loše zbog svega ovoga, ali ti ništa više bitno nemam reći. Jedino što možeš učiniti za mene, jest poslušati me.<-

Neizlječiva bolest.

Provjerio sam je li oznaka podešena na slanje poruke i počeo tipkati.

>Ako očekuješ da prihvatim tvoju metaforu, ne smeta mi da je prihvatim. Ali postoji jedna stvar koju uopće ne razumijem. Sve da i prihvatim da si, kao što kažeš, "sve gora", i da boluješ od "neizlječive bolesti", zašto si, između svih ljudi koji postoje na ovom svijetu, morala otići baš Noboruu Watayi? Zašto nisi ostala sa mnom? Zašto nismo zajedno? Nismo li se radi toga vjenčali?<-

Odjednom sam postao svjestan tišine. Gotovo sam mogao osjetiti njenu težinu i okrutnost na rukama. Položio sam ruke na stol i nekoliko puta duboko udahnuo. Ubrzo je stigao odgovor.

>Sviđalo se to tebi ili ne, razlog zbog kojeg se nalazim ovdje jest taj što je ovo pravo mjesto za mene. Meni je mjesto ovdje. Čak i da te želim vidjeti, ja to ne mogu učiniti. Zar doista misliš da te NE želim vidjeti?

Nastupila je kratka stanka pa mi se učinilo da zadržava dah i razmišlja, a onda su njezini prsti nastavili tipkati poruku.

Zato te molim da me više ne muči. Jedini način na koji mi možeš pomoći jest da me što prije zaboraviš. Izbrisi iz svoje glave godine koje smo zajedno proveli kao da nikad nisu ni postojale. To je najbolje rješenje kojim možeš pomoći i sebi i meni. U to sam duboko uvjerena.<-

Evo što sam joj odgovorio:

>Tražiš od mene da sve zaboravim. Tražiš od mene da te ostavim na miru. Ali u isto vrijeme odnekud iz ovog svijeta moliš me da ti pomognem. Tvoj glas je slab i dalek, ali za tih noćnih sati mogu ga jasno čuti. To je TVOJ glas, siguran sam u to. Mogu shvatiti da se jedna Kumiko želi po svaku cijenu udaljiti od mene. Ali postoji još jedna Kumiko koja mi se očajna jer želi približiti. Eto što ja mislim. Bez obzira na to što mi sada pokušavaš reći i objasniti, moram vjerovati u onu Kumiko koja traži moju pomoć i želi mi se približiti. Bez obzira na to što ćeš mi reći i navesti kao razloge za to, ja te jednostavno ne mogu zaboraviti, baš kao što ne mogu izbaciti iz svoje glave godine koje smo zajedno proveli. Ne mogu to učiniti zato što su godine provedene s tobom dio mog života i ne mogu ih tek tako poništiti. To bi bilo kao da poništim svoje postojanje. Morao bih imati opravdane razloge da učinih takvo što.<-

Ponovno je nastupila stanka u komunikaciji. Mogao sam naslutiti Kumikinu tišinu koja se širila zaslonom i čitavu prostoriju prožimala poput gustog dima. Te su mi njezine šutnje bile dobro poznate. Tijekom godina koje smo proveli zajedno, često sam ih imao priliku vidjeti i iskusiti. U tom je trenutku vjerojatno zadržavala dah i pokušavala se usredotočiti na namrštenog čelika. Ispružio sam ruku i otpio gutljaj vruće hladne kave. Potom, držeći i praznu šalicu u rukama, zadržao sam dah i zagledao se u zaslon na jednaku načinu kao i ona. Povezivala nas je duboka tišina koja je prolazila kroz zid što je razdvajalo naša dva svijeta. Više od ikoga drugog bili smo potrebni jedno drugome. Osjećao sam to.

>Ne razumijem.<-

>Ali, JA razumijem.<-

Odložio sam šalicu i pokušao da pokušavam zgrabiti vrijeme za rep, što sam brže mogao otipkati sljedeću u poruku.

>U jedno sam siguran. Znam da želim pronaći i put do tebe - do Kumiko koja me zove i želi da je spasim. Nažalost, ono što još uvijek ne znam jest na način na koji mogu stići i tamo kao i što me ondje čeka. Sve vrijeme nakon što si otišla, živio sam s osjećajem da lutam u potpunom mraku. Ali približavam se, iako polako, mjestu na kojem se nalazi srž tog problema. Želim da to znaš. Približavam se mjestu na kojem se nalaziš i nadam se da ću u mu se još više približiti.<-

ekao sam Kumikin odgovor s prstima na tipkovnici.

>Baš ništa ne razumijem.<-

Kumiko je odmah potom završila našu komunikaciju:

>Zbogom.<- <- <-

Na zaslonu se pojavio znak da je druga strana prekinula vezu. Naša je komunikacija završila. Usprkos tome nastavio sam zureći u zaslon nadajući se da će se nešto dogoditi. Pomislio sam da bi se Kumiko mogla predomisлити i ponovno se javiti. Možda će se sjetiti da mi je nešto zaboravila kazati. Ali nije se predomislila. Odustao sam nakon dvadeset minuta čekanja. Kliknuo sam na "sa uvati" i otišao u kuhinju popiti čašu hladne vode. Na stolu sam zastao pokraj hladnjaka pokušavajući se smiriti i ne misliti ni na što. Svuda uokolo vladala je jeziva tišina. Imao sam osjećaj da čitav svijet iščekuje moju odluku u misao, ali nisam mislio ni na što. Baš ni na što.

Vratio sam se za kompjutor, sjedio i iznova pažljivo pročitao sve poruke koje smo razmijenili. Ono što sam napisao Kumiko i ono što je Kumiko napisala meni. Gledao sam u naše poruke koje su sada sjajile u obnovljenom odsjajem na zaslonu. Prateći i pogledom riječi koje je ispisala, činilo mi se da mogu čuti njezin glas. Mogao sam prepoznati boju glasa, intonaciju, stanke. Kursor je i dalje treperio na kraju posljednjeg retka pravilnih otkucaja poput srca, otkucajući i daljnju naredbu. Ali s porukama je bilo gotovo.

Nakon što sam upamtio cjelokupan tekst naših poruka (odlučivši da je pametnije da ga ne otisnem), kliknuo sam na prozor i kako bih izašao iz programa slanja i primanja poruka. Zadao sam naredbu da sve prethodno izvedene operacije budu izbrisane i nakon toga isključio kompjutor. Za uo se zvučni signal i uz trenutna ni bljesak zaslon monitora se zamračio. Monotono zujanje kompjutera odjednom je zamijenila tišina.

Nisam znao koliko je vremena otada prošlo. Odjednom sam shvatio gdje se nalazim i da zurem u svoje ruke položene na stolu. Na njima su ostali tragovi mog prodornog i dugog pogleda.

"Biti sve gori" nešto je što se ne događa odjednom, za to treba vremena.

Ali, koliko vremena za to treba?

Brojenje ovaca

Stvar u središtu kruga

Nekoliko dana nakon Ushikawinog prvog posjeta mojoj kući i zamolio sam Cinnamona da mi po ne donosi novine kad god dolazi u Rezidenciju. Već je bilo vrijeme da ponovno uspostavim kontakt sa stvarnošću u vanjskog svijeta. Ma koliko uvijek pokušavao izbjeći, određenog trenuta od toga ne možete pobjeći.

Cinnamon je kimnuo glavom i od tog dana svakog mi je jutro donosio tri dnevna lista.

Novine bih prelistao poslije doručka. Bio je udan osjećaj držati u rukama novine nakon toliko vremena. Izgledale su mi beznačajno i isprazno. Od prodornog mirisa tiskarske boje zaboljela bi me glava, zbijeni redovi malih crnih ideograma boli su mi oči. Prijelom i smisao članaka, izgled naslova i podnaslova djelovali su mi nestvarno. Iako sam morao odložiti novine, zatvoriti oči i nekoliko puta duboko udahnuti. Nikada prije nisam ništa osjećao, čitanje novina bilo je za mene normalno svakodnevno iskustvo. Što se to promijenilo u samim novinama? Ili se možda nisu promijenile novine, nego ja?

Nakon izvjesnog vremena i svakodnevnog praćenja tiska uspio sam shvatiti jednu bitnu stvar u vezi s Noboruom Watayom: njegov ugled u društvu stalno je rastao. Osim što je obnašao ambicioznu političku funkciju kao jedan od sve uglednijih članova Zastupničkog doma, istodobno je bio kolumnist u jednom časopisu i gotovo se svakodnevno pojavljivao kao društveno-politički komentator. Njegovo se ime pojavljivalo kamo god bi se uvijek okrenuo. Nisam si mogao objasniti zašto, ali ljudi su ga ne samo pomno slušali, nego su mu i sve više vjerovali. Premda se tek odnedavno pojavio na političkoj sceni, već su ga slavili kao jednog od najutjecajnijih mladih političara. U anketi koju je proveo neki ženski časopis proglašen je za najpopularnijeg političara u državi. Hvalili su ga kao uspješnog i sposobnog intelektualca i inteligentnog političara kakav nikad prije nije postojao na političkoj sceni.

Zamolio sam Cinnamona da mi donosi novine i časopise koji su obično avaj objavljivati članke Noboru Wataye, kao i neke druge koji nisu imali nikakve veze s njim, kako ne bih privukao njegovu pažnju. Cinnamon je preletio pogledom popis traženih časopisa i stavio ga u džep sakoa, ne pokazujući i nikakvo zanimanje. Idućeg dana je kupljene časopise i novine stavio na stol a potom kao i obično krenuo pospremati kuću u slušaju i ozbiljnu glazbu.

Izrezao sam sve članke koje je napisao Noboru Wataya kao i one u kojima su pisali o njemu i odložio ih u omot koji je ubrzo postao prilično debeo. Čitaju ih te članke pokušao sam se približiti novom Noboru Watayi, "uvijeku političaru". Trudio sam se zaboraviti sve ružne i osobne uvrede i neugodnosti koje sam od njega doživio, želeći se osloboditi svake predrasude kako bih, poput svakog nepristranog čitatelja, mogao krajnje objektivno tumačiti ono što je pisao.

Ipak se pokazalo da nije lako shvatiti pravu sliku tog čovjeka. Uopćenito govoreći, njegovi članci nisu bili loši. Bili su relativno dobro napisani i držali se određene logike od početka do kraja. Pojedine su se rečenice osobito isticale. Vješto je iznosio brojne argumente i čak predlagao rješenja. U usporedbi sa zamršenim i visokoumnim rečenicama kakve je imao običaj pisati prije jedva koju godinu, bilo je očit da je mnogo napredovao. Barem se izražavao na razumljiv način pa sam ga čak i ja mogao shvatiti. Ipak, u tim tekstovima koji su na prvi pogled bili jasni i teški, lako sam prepoznao tragove njegove arogancije kojom je ignorirao ljude. Od zlonamjernosti koju sam osjećao u njegovim riječima podilazila me jeza. Naravno, to mi se događalo samo zato što sam ga osobno poznao i osjećao se njegovog hladnog i prodornog pogleda kao i tona njegovog glasa, a obični čitatelji to nisu mogli uočiti i prepoznati u njegovim tekstovima. Zato sam pokušao ne razmišljati o tome nego samo o onome što je doista napisao.

Ma koliko se njegove tekstove trudio itati savjesno i objektivno, ipak nisam uspijevaio shvatiti što želi re i politi ar Noboru Wataya. Uzeta pojedina no, svaka njegova tvrdnja bila je logi na i jasna, ali kad sam ih pokušao povezati u cjelinu i shvatiti osnovni smisao onoga što je želio re i, redovito bih izgubio nit i zbunio se. Ma koliko pokušao spojiti pojedine dijelove, nisam uspijevaio dobiti cjelovitu i jasnu sliku. Ni slu ajno. Ali to ne zna i da on nije imao sasvim jasno rješenje. Uvijek ga je imao, ali ga je skrivao. Podsje ao me na tipa koji otvori vrata ku e kad mu se prohtije, izi e nekoliko koraka van, glasno dobaci nešto ljudima na ulici i u inivši to, ponovno ude u ku u i zatvori vrata.

Na primjer, u lanaku koji je objavljen u jednom asopisu, tvrdio je da golem nesklad koji danas postoji u svijetu zbog razlika u regionalnim privredama nije nešto što se može obuzdati na umjetan na in politi kom silom jer da bi to na kraju neizbježno utjecalo na promjene u društvenom poretku.

"Jednom kad duh izi e iz boce, svijet e zahvatiti nevi en kaos i ono što je neko bio naš zajedni ki duhovni jezik (privremeno bih ga ovdje nazvao 'zajedni ko na elo'), prestat e funkcionirati ili e biti veoma blizu tome. Prije no što iz tog kaosa idu a generacija uspije izvu i neko novo zajedni ko na elo, vjerojatno e trebati mnogo više vremena no što ve ina ljudi misli. Drugim rije ima, pred nama je dugo razdoblje dubokog duhovnog nemira, toliko opasnog da pri pomisli na to zastaje dah. Dakako, samo se po sebi razumije da e tijekom te promjene do i do korjenite promjene politi ke i duhovne stukture japanskog poslijeratnog društva. Potrebno je iznova uspostaviti nekadašnje stanje, i to na mnogim razinama, provesti detaljno 'iš enje' svega što je u to uklju eno i potom postaviti nove temelje u podru ju politike, gospodarstva, kulture. Sve ono što nam je dosad izgledalo jasno i nesporno, izgubit e svoju zakonitost. Naravno, u svemu tome krije se mogu nost potpune preobrazbe japanskog društva. Ironija je što, iako nam se takva preobrazba doga a pred o ima, nemamo zajedni ko na elo kojim se usmjerava rad na ponovnom iš enju svega. Vjerojatno emo i dalje biti zbunjeni i stajati skamenjeni pred tim smrtonosno opasnim paradoksom. Shvatit emo veoma jednostavnu injenicu da ono što nas je dovelo do hitne potrebe za zajedni kim na elom, jest upravo gubitak i slom tog istog na ela."

lanak je bio veoma dug, ali sažetak se uglavnom svodi na sljede e: u praksi, objašnjava Noboru Wataya, ljudi ne znaju koje korake trebaju poduzeti bez preciznih uputa. Ljudima je potrebno na elo kao uzor, barem privremeno. Jedini model koji je u danom trenutku japanska vlada mogla ponuditi bila je djelotvornost. Ako je ono što je dugo ko ilo komunisti ki sistem i dovelo ga do propasti bila ekonomska djelotvornost, za nas je u tom razdoblju pomutnje vjerojatno bilo prirodno pribje i djelotvornom kriteriju naprednog i globalnog razvoja. Ali zastanimo na as i razmislimo: osim što naši tehni ki proizvodi sve bolje funkcioniraju, jesmo li mi Japanci u razdoblju poslije Drugog svjetskog rata stvorili neku filozofiju ili nešto sli no? Djelotvornost je neko bila snažna pokreta ka sila, ali jedino onda kad je bila precizno usmjerena. Ako joj to nedostaje, ne vrijedi ništa. U slu aju brodoloma nasred mora, ako se izgubi osje aj za orijentaciju, kakva je svrha što sposobni i snažni ljudi veslaju? Ako ih djelotvornost vodi u pogrešnom smjeru, to je još gore nego da nepomi no plutaju. Jedini na in da se utvrdi pravi smjer jest imati visok stupanj profesionalnosti. Ali, mi ga sada nemamo. Ni u kojem smislu.

Razmišljanje Noboru Wataye bilo je na svoj na in pronicljivo i uvjerljivo, moram priznati. Koliko god puta pro itao taj lanak, me utim, nisam uspio shvatiti što je želio re i, ni kao ovjek ni kao politi ar.

U jednom asopisu ak sam pronašao lanak u kojem je Noboru Wataya pisao o državi Mandžukuu i po eo ga itati s velikim zanimanjem. Pisao je kako je dvadesetih godina japanska carska vojska zbog mogu eg rata sa Sovjetskim Savezom prou avala uvjete za skladištenje i proizvodnju golemih koli ina tople vojne odje e i opreme kojima bi se vojnici

mogli suprotstaviti velikoj hladnoći. Vojska nije imala nikakvog praktičnog iskustva u borbama u ledenim prostranstvima Sibira pa su opskrba i dostava u takvim uvjetima predstavljali nužnost. Da je pogranični sukob iznenada donio otvoren sukob sa Sovjetskim Savezom (što se u to vrijeme nije moglo isključiti), vojnici bi bili sasvim nespremni za rat usred zime. Budući da je ta mogućnost doista postojala i štoviše bila izvjesna, u glavnom stožeru osnovana je istraživačka grupa sa zadatkom da pomno prouči koja bi vrsta odjeće najviše odgovarala iznimno hladnim područjima. Da bi shvatili što znači prava hladnoća, grupa istraživača uputila se usred zime na otok Sahalin, a sa sobom su povelili i pravu bojnu postrojbu kako bi isprobali izmeće, kapute i rublje. Proučili su opremu koju je tada koristila sovjetska vojska kao i odjeću u koju je koristila Napoleonova vojska u pohodu na Rusiju, nakon čega su došli do spoznaje da s postojom opremom japanski vojnici ne bi mogli preživjeti zimu u Sibiru. Izračunali su da bi dvije trećine pješništva duž crte bojišta bilo izloženo teškim ozeblinama i stoga nesposobno za borbu. Odjeća koju je imala ondašnja japanska vojska bila je prilagođena blažim temperaturama u sjevernoj Kini a uz to ni takve opreme nije bilo dovoljno. Grupa istraživača čak je izračunala broj ovaca potrebnih za proizvodnju odgovarajuće zimske odjeće koja bi bila dostatna za deset divizija (grupom je kružila šala da su bili odveć zauzeti brojenjem ovaca da bi spavali), što su i napisali u izvješću uz popis strojeva potrebnih za preradu i proizvodnju vune.

U slučaju ekonomskih sankcija ili prave blokade Japana ili dugog i iscrpljujućeg rata na sjeveru protiv Sovjetskog Saveza, broj postojećih ovaca na japanskim otocima nije bio dovoljan, pa je Japan morao nužno osigurati stalnu opskrbu vunom (kao i za jame krznima i drugim kožama) u području Mandžurije i Mongolije kao i strojeve za preradu vune i kože.

Uvijek kojeg su poslali da na terenu provjeri situaciju malo poslije osnivanja marionetske države Mandžukuo 1932. godine bio je Yoshitaka Wataya, Noboruov stric, mlad tehnikar koji tek što je diplomirao logistiku na vojnoj akademiji. Njegov prvi zadatak bio je utvrditi koliko će vremena biti potrebno prije nego što stalne količine vune počinju pristizati u Mandžukuo. Yoshitaka Wataya predano se posvetio tom problemu vezanom za odjeću u iznimno hladnom području. Predstavljao je uzor modernog logistika i proveo je iscrpno istraživanje o tom problemu.

Dok je boravio u Mukdenu, zamolio je nekog znanca da ga upozna s generalom Kanijem Ishiwarom i njih dvojica ostavili su se zadovoljni u ugodnom razgovoru uz piće.

Ishiwara je proputovao kineskim kopnom uzduž i poprijeko, i bio je uvjeren da je totalni rat sa Sovjetskim Savezom neizbježan. Njegovo rješenje za pobjedu podrazmijevalo je jačanje japanske logistike uz brzu industrijalizaciju novostvorene države Mandžukua i njezin neovisan gospodarski razvoj. Ta je uvjerenja riječito i ozbiljno iznio Yoshitaki Watayi. Također mu je objasnio zašto je nužno dovesti seljake koloniste iz Japana kako bi organizirali poljoprivredne djelatnosti i uzgoj stoke čime bi bitno povećali djelotvornost opskrbe vojske.

Ishiwara je vjerovao da Japan ne smije pretvoriti Mandžukuo u otvorenu japansku koloniju, poput Koreje ili Tajvana, nego da mora predstavljati nov model azijske države koja bi trebala služiti kao logistička baza u ratu protiv Sovjetskog Saveza ili čak Sjedinjenih Država i Velike Britanije. No, Ishiwara je bio nevjerojatno realističan, i dakako, imao je pravo. Bio je uvjeren da je Japan u tom trenutku jedina azijska zemlja sposobna voditi predstojeći rat protiv Zapada (ili, kako ga je on zvao, "konačni rat"), kao i da su ga druge zemlje dužne podržati kako bi se oslobodile utjecaja Zapada. U to vrijeme nitko među visokim časnici japanske carske vojske nije bio toliko u čvrstini je o logistici i tehničkim sredstvima za strateško i drugo djelovanje vojske znao koliko Ishiwara. Za razliku od njega, većina japanskih časnika omalovažavala je logistiku kao "ženskastu" disciplinu, vjerujuć i da je jedini čvrstan "put" za ratnike Njegovog Velikog antva neustrašiva borba i požrtvornost bez obzira na to koliko slabo bili naoružani. Čvrstine je vojnike pravi izazov bio suočiti se s brojno nadmoćnim protivnikom i odnijeti veliku pobjedu unatoč slabom naoružanju. Napasti neprijatelja i napredovati "takvom brzinom da ih pozadinci ne mogu stići", to je bio čvrstih ratnika.

Za vrsnog tehnikara kakav je bio stric Noboru Wataye, bila je to vrhunski glupost. Započeti dugotrajan rat bez odgovarajuće logističke podrške za njega je bilo ravno

kolektivnom samoubojstvu. Sovjetski Savez je svoju vojnu silu jako razvio i modernizirao tijekom Staljinovog petogodišnjeg plana za intenzivan privredni razvoj. Pet krvavih godina Prvog svjetskog rata uništile su vrijednosti starog svijeta, a mehanizirani rat izazvao je pravu revoluciju u poimanju strategije i logistike me u europskim državama. Budu i da je dvije godine živio u Berlinu, Yoshitaka Wataya potpuno je prihvaćao ta gledišta, ali ve ina japanskih vojnih lica još se nije bila otriježnila od opijenosti velikom pobjedom u ratu s Rusijom.

Nakon što se vratio u domovinu, Yoshitaka Wataya postao je vatren zagovornik Ishiwarine logističke teorije, njegovog poimanja svijeta, njegove karizmatične ličnosti i njihovo je prijateljstvo potrajalo godinama. Iako je odlazio u posjet Ishiwari i nakon što se visoki časnik vratio iz Mandžurije u domovinu preuzeti zapovjedništvo nad izoliranom tvrtkom u Maizuruu. Ubrzo nakon povratka u Japan, Yoshitaka Wataya dostavio je glavnom stožeru precizan i detaljan izvještaj o mogućnostima uzgoja ovaca i prerade vune u Mandžukuoju za što je pohvaljen. Ipak nakon bolnog poraza u Bitki kod Nomonhana 1939. godine i pojačanih ekonomskih sankcija Sjedinjenih Država i Velike Britanije, vojska je usmjerila pažnju prema jugu, a aktivnosti grupe istraživača koji su se bavili problemima mogućeg rata protiv Sovjetskog Saveza bile su napuštene. Istina govore i, odlučuju ali slabo poznat imbenik zbog kojeg je Bitka za Nomonhan početkom jeseni završila prije nego što se pretvorila u sukob mnogo većih razmjera, predstavljao je završni izvještaj grupe istraživača u kojem je pisalo: "S obzirom na sadašnju pripravnost naše snage nisu u stanju ratovati u zimskim uvjetima protiv sovjetske vojske." Iako su zapuhali hladni jesenji vjetrovi, glavni carski stožer naglo je odlučio okončati ratne sukobe što je bilo vrlo neobično za visoke japanske časnike, koji su oduvijek bili opsjednuti brigom za spas obraza, i nakon diplomatskih pregovora prepustili su gola prostranstva stepa Hulunbuira Unutrašnjoj Mongoliji i sovjetskoj vojsci.

U svom tekstu Noboru Wataya najprije piše o toj epizodi koju je doživio od strica i potom pristupa raspravi topografskog tipa o regionalnoj ekonomiji uzimajući i za primjer na elu logističke opske. Ono što je mene zanimalo, međutim, bila je činjenica što je stric Noboru Wataya bio tehokrat u službi Glavnog stožera kao i postojeća veza između njega, Mandžukuoja i Bitke za Nomonhan. Poslije rata okupacijske snage generala MacArthura zabranile su mu raditi u javnoj službi i izvjesno je vrijeme živio u osamljenosti u rodnom kraju u Niigati; ali nakon što je zabrana o radu u javnoj službi bila povučena, prihvatio je poziv da se kandidira na izborima za Konzervativnu stranku i proveo je dva mandata u Senatu nakon čega je prešao u Donji dom. U njegovoj radnoj sobi visio je kaligrafski ispisan svitak Kanjija Ishiware. Nisam imao pojma kakav je narodni poslanik bio Yoshitaka Wataya, niti što je učinio kao političar. Jednom je čak bio ministar i činilo se da je u svojoj prefekturi bio veoma utjecajan, ali nikad nije postao vođa na nacionalnoj razini. Sada je njegov izborni okrug naslijedio njegov nećak Noboru.

Uz zapisnik sam odložio u ladicu. Potom sam stavio ruke iza zatiljka i kroz prozor se zagledao prema ulazu na posjed. Uskoro će se ta vrata otvoriti i pojaviti će se Mercedes za kojim će upravljati sjediti Cinnamon. Kao i uvijek, dovest će jednu "klijenticu". Te klijentice i mene povezivao je biljeg na mom obrazu. On me povezivao i s Cinnamonovim djedom (Nutmeginim ocem). I Cinnamonovog djeda i poručnika Mamiyu povezivao je grad Hsin-ching. I poručnik Mamiya bio je povezan onim tajnim zadatkom na granici između Mandžurije i Mongolije s g. Hondom, vidovnjakom kojeg smo Kumiko i ja upoznali posredstvom obitelji Noboru Wataya. Poručnik Mamiyu i mene povezivala su iskustva s dva bunara - njegov u Mongoliji a moj u vrtu Rezidencije. Na tom istom posjedu neko je živio vojni časnik koji je zapovijedao japanskim trupama u Kini. Sve te činjenice tvorile su krug u kojem se središtu nalazila predratna Mandžurija, dio kontinentalne istočne Azije i kratki rat koji se vodio za Nomonhan 1939. godine. Ali nije mi bilo jasno zašto smo Kumiko i ja bili upleteni u taj povijesni lanac uzroka i posljedica. Svi ti događaji zbili su se mnogo prije nego što smo se Kumiko i ja rodili.

Sjeo sam za Cinnamonov stol i položio ruke na tipkovnicu. Jagodice mojih prstiju još su se svježe sje ale razmjene poruka s Kumiko. To naše kompjutorsko dopisivanje nedvojbeno je nadzirao Noboru Wataya, u to sam bio sasvim siguran. I na taj je na in pokušavao nešto doznati. Taj kontakt koji nam je omogućio svakako nije bio izraz njegove dobrohotnosti. On i njegovi ljudi nesumnjivo su pokušavali pronaći i pristup Cinnamonovom kompjutoru s pomoću našeg dopisivanja kako bi uspjeli doznati istinu o ovom mjestu. Ali to me nije brinulo. Dubine tog kompjutora bile su jednake onima u Cinnamonovoj svijesti.

Nazvao sam Ushikawin ured. Bio je ondje i odmah se javio.

"O, g. Okada! Baš ste nazvali u pravi trenutak! Upravo sam se vratio s jednog posla izvan grada, prije deset minuta, došao sam taksijem s aerodroma Hanede. Jeziva je gužva u prometu. Vjerujte mi, još nisam stigao ispuhati nos, imam tek toliko vremena da uzmem neke dokumente i moram ponovno natrag. Taksi me čekava vani, možete misliti! Doista niste mogli izabrati bolji trenutak da me nazovete. Kad je telefon zazvonio, pomislio sam kome bi takva divna ideja uopće mogla pasti na pamet. Nego, recite vi meni, što vas nagoni da nazovete moju malenkost?"

"Je li moguće s pomoću kompjutora stupiti u vezu s Noboruom Watayom, još veeras?"

"S profesorom?" upitao je Ushikawa krajnje oprezno, spustivši ton.

"Baš tako", odgovorio sam.

"Ne telefonom, je li? Nego preko zaslona na kompjutoru, kao prošli put?"

"Baš tako. Obojici je tako lakše. Nadam se da bi mogao prihvatiti."

"Vidim da ste sigurni u sebe, ili mi se to samo čini."

"Ne, nisam. To je samo vaš dojam."

"Samo moj dojam, ma nemojte mi reći?" kazao je Ushikawa tihim glasom. "Oprostite ako sam odveć nestrpljiv, ali jesu li vaši dojmovi obično točni?"

"Ne bih znao odgovoriti na to pitanje", uzvratilo sam ravnodušno.

S druge strane žice naas je zavladao tišina. Oito, razmišljao je. Vjerojatno je na brznu brzinu nešto kalkulirao u glavi. Bio je to dobar znak. Bio je pravi pothvat ušutkati tog ovjeka, gotovo koliko i uiniti da se Zemlja okreće u suprotnom smjeru.

"Jeste li tu, g. Ushikawa?" pitao sam.

"Jesam, tu sam", žurno je odgovorio. "Nisam se ni pomaknuo, nepomičan sam poput kamenog kipa psa na ulazu u hram", produžio je svojim uobičajenim glasom. "Ne mrdam odatle, vjerno stražarim pred kutijom za milodar, i po kiši i po suncu. Razumio sam vas. Nekako uve pokušati uvjeriti profesora. Ali bojim se da još veeras to nije moguće. Ako vam odgovara sutra, ova elava glava obećava vam da će biti dogovoreno. Sutra navečer u deset sati stavljam jastuk na stolicu pred kompjutorom i posjedam profesora. Kako vam se čini?"

"Slažem se, sutra navečer", odgovorio sam nakon kraćeg promišljanja.

"Raunajte na mene, raunajte na svojeg odanog magarca Ushikawu, raunajte da je stvar dogovorena. Tijekom cijele godine ja sam taj koji dirigira ceremonijom. Ipak, g. Okada, nije da stalno gunjam, ali nagovoriti profesora da nešto uiniti uopće nije tako lako, znate li to? Sa svim obvezama koje ima, pisanja tekstova za nastupe na televiziji, sadržaja intervjua, susreta s glasa ima, sjednica Senata, službenih rukovanja, on vam nema ni jedan jedini slobodni trenutak. To vam je kao da se stalno selite a svaki dan morate promijeniti odjeću. Valjda ne mislite kako mu tek tako mogu reći: 'Profesore, sutra navečer u deset sati pozvate vas, zato budite toliko ljubazni pa sjednite za kompjutor i čekajte', a on će mi odgovoriti: 'Baš lijepo, Ushikawa, dok čekam skuhaj mi čaj'."

"Budite uvjereni da nećete odbiti", odgovorio sam.

"To je i dalje vaš dojam, zar ne?"

"Da."

"Dobro kad je tako. Sad mi je srce na mjestu", kazao je Ushikawa veselim glasom. "Znači, dogovorili smo se, sutra uvečer u deset sati. Na istome mjestu, na istom načinu, istim

redom. Nastojte ne zaboraviti zaporku. A sad me ispri ajte ali moram i i, taksi me eka. Strašno mi je žao, ali nemam vremena ni ispuhati nos, vjerujte mi."

Prekinuo sam vezu. Vratio sam telefonsku slušalicu na mjesto i prstima ovlaš dodirnuo tipkovnicu. Potom sam pokušao zamisliti što se sve nalazi s one strane isključnog zaslona. Želio sam se i dalje dopisivati s Kumiko. Ali, prije svega moram obaviti izravan razgovor s Noboruom Watayom. Kako je jednom zgodom prorekla Malta Kano, izme u mene i njega uvijek e postojati neka veza. Pitao sam se je li mi ikad prorekla nešto što nije bilo neko zloslutno proro anstvo, ali više se nisam sje ao svega što mi je rekla. Tko zna zašto, ali inilo mi se da Malta sada pripada nekom davno prošlom vremenu.

25

Na semaforu se upalilo crveno

Duga ruka koja seže iz velike udaljenosti

Kad je idu eg jutra u devet sati stigao u Rezidenciju, Cinnamon nije bio sam. Na sjedištu pokraj njega sjedila je njegova majka Nutmeg Akasaka. U Rezidenciju nije dolazila dulje od mjesec dana. Svaki put dolazila je zajedno sa sinom ali uvijek nenajavljeno, doru kovala bi sa mnom i razgovarala sat vremena o svemu i sva emu i nakon toga otišla.

Cinnamon je objesio svoj sako na vješalicu i otišao u kuhinju skuhati aj i pripremiti tost za majku, koja još nije bila doru kovala. Za to je vrijeme slušao Handelov *Concerto grosso* (tre i dan zaredom). Uvijek je pripremao savršen tost, kao da je za snimanje reklamne fotografije. Dok je kao i obi no pospremao kuhinju, Nutmeg i ja sjedili smo za stolom i pili aj. Nutmeg je pojela samo krišku tosta s malo maslaca. Vani je padala hladna kiša, gotovo susnježica. Ni ona ni ja nismo bili raspoloženi za askanje, razmijenili smo tek pokoju rije o vremenu. Ali, inilo se da mi želi nešto re i, to sam shvatio po izrazu njezina lica kao i na inu na koji mi se obra ala. Polako je upkala komadi e tosta i jela ih usporeno. Svako malo kroz prozor smo gledali kišu kao da gledamo u dugogodišnju prijateljicu.

Kad je Cinnamon završio s pospremanjem u kuhinji po eo je usisavati sobe, Nutmeg me povela u "prostoriju za probe", koja je bila vjerna kopija one u uredu u Akasaki. ak su i veli ina i oblik sobe bili jednaki. Jedan jedini prozor bio je zastrt s dva para debelih zastora pa je u toj sobi i danju bilo mra no. Cinnamon je zastore razmicao jedva desetak minuta dok je usisavao tu sobu. U njoj su bili razmješteni kau od kože, na malom stoli u kristalna vaza puna cvije a i velika podna svjetiljka. U sredini sobe na velikom radnom stolu ležali su uzorci raznih tkanina, škare, drvena kutija puna igala i konaca, olovke, blok za skiciranje (u kojemu je bilo skicirano nekoliko modela) i još nekoliko drugih sprava za krojenje i šivanje kojima nisam znao ni ime ni namjenu. Na jednom zidu visjelo je dvometarsko zrcalo, a u kutu je stajao paravan za presvla enje. Klijentice koje su dolazile u Rezidenciju uvijek bi uvodili u tu prostoriju.

Nije mi bilo jasno zašto su Cinnamon i njegova majka željeli stvoriti vjernu kopiju "prostorije za probe" iz Akasake. U Rezidenciji nije bilo potrebe za takvim prikri vanjem. Možda su se njih dvoje (a i klijentice) bili toliko naviknuli na izgled prostorije iz ureda u Akasaki, i jednostavno nisu željeli mijenjati taj ugo aj. Kakav god bio njihov razlog, meni se ta "prostorija za probe" svi ala. Bila je jedinstvena, druga ija od svih drugih, i imao sam neobi an osje aj sigurnosti kad sam se nalazio u njoj, okružen svim tim priborom za krojenje i šivanje. Dekor je bio gotovo nestvaran, ali ne i nelagodan.

Nutmeg mi je rukom pokazala da sjednem na kožni kauč, potom je i sama sjela pokraj mene.

"Pa, kako ste?" pitala je.

"Nije loše", odgovorio sam.

Nutmeg je na sebi imala jarko zelen kostim. Suknja je bila kratka, a velika šesterokutna dugmad zakopana sve do vrata nalik na sakoe koje je neko nosio Nehru. Ramena su bila podstavljena jastu i ima velikim poput žemlji. Pogled na njih podsjetio me na znanstvenofantastični film koji sam davno gledao. Radnja je bila smještena u blisku budućnost a gotovo sve žene koje su se u njemu pojavile bile su tako odjevene i živjele u futurističkim gradovima.

Na ušima je imala velike plastične naušnice jednake boje kao i kostim. Bila je to karakteristična, intenzivno zelena boja koja je potjecala iz mješavine raznih zelenih nijansi i vjerojatno su naušnice bile izrađene po narudžbi kako bi pristajale uz kostim. Ili je možda bilo sasvim suprotno. Možda je kostim izrađen da bi pristajao uz naušnice. Kao kad se da napraviti udubina u zidu koja odgovara obliku i veličini hladnjaka. Pomislio sam kako takav na izgledanjanja na stvari ima svoje prednosti. Kad je ušla u Rezidenciju na kojoj ima je imala sunčane naočale iako je padala kiša. Naravno, naočale zelenih stakala. I arape su joj bile zelene. I tavan dan je obojito bio zelene boje.

Uobičajeno nježnim i gipkim pokretima izvukla je iz torbe cigaretu, stavila je u usta i blago iskrivivši usne zapalila. Barem upaljana nije bio zelene boje nego onaj tanki zlatni, koji je uvijek upotrebljavala. Ipak, sjajno je pristajao uz zelenu boju. Prekrižila je noge u zelenim arapama. Namještaju i pažljivo koljena, popravila je rub suknje. Potom je sa svojih koljena skrenula pogled prema meni.

"Nije loše", ponovio sam. "Kao i uvijek."

Kimnula je glavom.

"Niste umorni? Ne osjećate potrebu za odmorom?"

"Ne, ne osjećam se umorno. Već sam se naviknuo na posao. Sada mi ide mnogo lakše nego na posletku."

Nutmeg nije komentirala moj odgovor. Dim iz njezine cigarete dizao se okomito poput užeta kakvog indijskog fakira koji je usisavao stropni ventilacijski sustav. Bio je to najtiši i najefikasniji ventilacijski sustav koji sam ikada vidio.

"A kako ste vi?, pitao sam.

"Ja?"

"Niste umorni?"

Nutmeg je pogledala u mene i upitala: "Zar izgledam umorno?"

Ja sam je ugledao u ogledalu i činilo mi se da izgleda umornije nego obično. Kad sam joj to kazao, slabo je uzdahnula.

"U jednom časopisu koji je jutros izišao pojavio se još jedan članak o ovom mjestu - dio serije članaka o zagonetnoj 'kući i obješenih'. Zvuči poput naslova filma strave i užasa."

"To je već drugi članak, zar ne?"

"To no tako", potvrdila je Nutmeg. "Zapravo, osim ta dva članka pojavio se i treći u nekom drugom časopisu, ali na svu sreću, čini se da ih još nitko nije doveo u vezu. Barem zasad."

"Jesu li uspjeli doznati što novoga? O nama?"

Dohvatila je pepeljaru i pažljivo ugasila cigaretu. Potom je lagano odmahнула glavom. Njene zelene naušnice zalepršale su poput para leptira u proljeće.

"Ništa osobito važno", rekla je, načas zašutjela i potom nastavila. "Još nitko ne zna tko smo i ime se bavimo ovdje. Ostavite vam primjerak časopisa pa sami pročitajte ako vas zanima. Ali, ima nešto o čemu želim s vama porazgovarati. Prije neki dan netko me diskretno obavijestio da je vaš šurjak veoma poznat mlad političar. Je li to istina?"

"Nažalost jest", odgovorio sam. "On je brat moje žene."

"Hoćete reći, brat žene koja vas je ostavila?"

"Tako je."

"Što mislite, zna li on ime se vi bavite ovdje?"

"Zna da svakog dana dolazim ovamo i da 'nešto' radim. Poslao je jednog od svojih prišipetlji da špijunira. Vjerujem da se zabrinuo, nije mu jasno ime se ja to bavim. Ali ne vjerujem da je uspio doznati išta više."

Nutmeg se na as zamislila nad mojim odgovorom, potom podignula pogled i zagledala mi se ravno u o i.

"Vama vaš šurjak nije osobito drag?"

"Istina je, nije mi drag."

"A ni vi njemu niste dragi?"

"Najblaže re eno."

"Zašto ga onda zanima ime se ovdje bavite?"

"Jer ne bi mogao izbje i skandal ako bi se doznalo da je suprug njegove sestre umiješan u kakvu sumnjivu aktivnost. On je sada ovjek o kome svi govore i pišu. Pretpostavljam da je normalno što ga takva mogu nost brine."

"Zna i li to da informacije o ovom mjestu medijima ne dostavlja on?"

"Iskreno govore i, nemam pojma kakve se namjere kriju u glavi Noborua Wataye. Zdrav razum mi govori da ne bi imao nikakve koristi od dostavljanja medijima bilo kakvih informacija o ovome mjestu. Dapa e, vjerujem da bi svim silama želio prikriti itavu stvar i ne privla iti pažnju javnosti."

Nutmeg se dugo poigravala tankim zlatnim upalja em. Me u njenim prstima podsje ao me na zlatnu vjetrenja u po danu bez vjetra.

"Zašto nam nikad ništa niste rekli za tog vašeg šurjaka?" pitala je.

"Uop e se ne radi o vama. Nemam ni najmanju želju s bilo kime razgovarati o njemu", odgovorio sam. "Još od samog po etka nismo se svidjeli jedan drugome, a sad se zapravo mrzimo. Nisam želio ništa sakriti od vas, jednostavno sam mislio da nema nikakva smisla uop e ga spominjati."

Nutmeg je duboko uzdahnula.

"Ipak ste nam trebali re i za njega."

"Vjerojatno imate pravo", složio sam se.

"Sigurna sam da ste svjesni da me u klijenticama koje ovdje dolaze ima i onih koje dolaze upravo iz svijeta politike i krupnog kapitala. To su jako *mo ne* osobe. I vrlo *poznate*. Njihova privatnost mora biti zašti ena po svaku cijenu. Upravo smo zbog toga poduzeli nevjerovatno velike mjere opreza. Valjda vam je to jasno?"

Kimnuo sam glavom.

"Cinnamon se silno namu io da bi stvorio sadašnji sustav zaštite kako bismo sa uvali naše tajne. Stvorio je itav labirint fiktivnih tvrtki, izmišljenih poslovnih knjiga kako bismo odvla ili pažnju poreznika. Ono anonimno parkirališno mjesto u hotelu u Akasaki, neumoljivo stroga pravila ponašanja za klijentice, unutrašnja kontrola prihoda i rashoda, ure enje ove ku e, sve je poteklo iz njegove glave. Sve dosad sustav je funkcionirao gotovo savršeno i u skladu s njegovim procjenama. Naravno, za takvo što potrebno je jako mnogo novca, ali nama novac nije problem. Najvažnije od svega jest da se žene koje dolaze k nama osje aju sigurno, da znaju da je njihova privatnost potpuno zašti ena."

"Želite mi re i da je sigurnost itavog sustava upitna?"

"Nažalost jest", odgovorila je.

Nutmeg je izvadila kutiju s cigaretama, izvukla jednu i dugo se njome poigravala među prstima ne zapalivši je.

"I da stvari budu još gore, imam šurjaka koji je poznat politi ar, što samo dodatno pove ava mogu nost skandala."

"To no tako", rekla je Nutmeg blago iskrivivši usta.

"A što Cinnamon kaže za nastalu situaciju?"

"Zatvorio se u sebe poput velike oštrige na dnu mora. Povukao se u sebe i ozbiljno razmišlja."

Nutmeg me gledala ravno u o i. Najzad je zapalila cigaretu kao da se tog trenu sjetila da je drži u ruci i potom kazala: "Još uvijek vrlo esto razmišljam o svome mužu i o tome kako je ubijen. Zašto su ga ubili? Zašto su itavu hotelsku sobu poprskali njegovom krvlju, zašto su

mu izvadili unutarnje organe i odnijeli ih? Stalno mislim na to i ne uspijevam pronaći ni najmanji motiv. Moj muž nije bio netko koga su morali ubiti na tako okrutan način. Ali nije riječ samo o njegovoj smrti i načinu na koji je ubijen. U životu su mi se dogodile neke stvari koje uopće ne uspijevam objasniti. Na primjer, moja silna strast prema modnom dizajnu i načinu na koji je iznenada zauvijek iščezla iz mene. Način na koji je Cinnamon odjednom prestao govoriti, način na koji sam bila uvučena u ovaj tuđni posao. Kao da je još od samog početka netko sve do detalja isplanirao kako bih se nalazila tu gdje se sada nalazim. To je misao koje se ne uspijevam osloboditi. Imam osjećaj da svaki moj pokret kontrolira neka duga ruka koja seže iz velike udaljenosti. Kao da je moj život pogodan tunel da svi ti događaji prođu kroz njega."

Iz susjedne sobe dopirao je zvuk usisivača. Cinnamon je svoje obveze obavljao uobičajenom predanošću.

"Jeste li ikad imali takav osjećaj?" pitala me Nutmeg.

"Nemam osjećaj da sam ikad bio u nešto uvučena", odgovorio sam. "Ovdje sam sada zato što je to bilo potrebno."

"Kako biste mogli svirati na aronjnoj fruli i tako pronašli Kumiko?"

"Baš tako."

"Vi ste u potrazi za nekim" rekla je Nutmeg ponovno prekrivši noge u zelenim arapama. "Sve ima svoju cijenu."

Šutio sam.

Nutmeg se iznenada odlučila kazati ono što mi je još od početka razgovora željela reći: "Odlučili smo neko vrijeme ne dovoditi klijentice. To je Cinnamonova odluka. Nakon objavljivanja onih lažnih i pojava vašeg šurjaka, na semaforu se upalilo crveno. Jer smo otkazali sve prethodno dogovorene sastanke počevši od danas."

"Što mislite, koliko će potrajati to 'neko vrijeme'?"

"Dok Cinnamon ne pokrpa pukotine koje su se pojavile u sustavu zaštite i ne budemo sigurni da je opasnost sasvim prošla. Oprostite, ali ne želimo ni najmanje riskirati. Cinnamon će i dalje dolaziti svakog dana, ali ne i klijentice."

Nakon što su Nutmeg i Cinnamon otišli, kiša koja je od jutra neprekidno padala, napokon je prestala. Nekoliko vrabaca pretresalo je krila u lokvi kišnice na prilaznom puteljku. Kad je Mercedes kojim je upravljao Cinnamon nestao iz vida i automatska se vrata polako zatvorila, sjeo sam na prozorsku dasku i zagledao se u sivo zimsko nebo nad krošnjama okolnog drveta. Potom su mi pale na pamet Nutmegine riječi: "neka duga ruka koja seže iz velike udaljenosti". Zamislio sam tu ruku kako se pomalja iz niskih, tamnih oblaka nalik na zloslutnu ilustraciju iz kakve dječje slikovnice.

26

U nepovoljnom položaju

Zrelo voće

Te večeri u devet i pedeset sjeo sam za Cinnamonov kompjutor i upalio ga. Poznavajući i zaporku uspio sam svladati sve zamke i pristupiti programu za slanje i primanje poruka. To noću u deset sati na zaslonu se pojavila poruka da unesem broj telefona. Naveo sam da

želim da se usluga razmjene poruka naplati drugoj strani. Nakon nekoliko minuta stigla je povratna poruka da druga strana prihvaća. Preko zaslona naših kompjutera ja i Noboru Wataya našli smo se jedan pred drugim. Posljednji put kad sam s njim razgovarao bilo je u ljeto prošle godine, sreli smo se s Maltom Kano u onom hotelu u Shinagawi i raspravljali o Kumiko. Rastali smo se puni mržnje jedan prema drugome. Otada se nismo ni uli ni vidjeli. U to vrijeme još nije bio ušao u politiku, a meni se još nije bio pojavio biljeg na obrazu. inilo mi se da su se ti događaji zbili jako davno.

Najprije sam izabrao opciju "slanje poruke". Nekoliko puta sam duboko udahnuo, poput tenisača prije serviranja, i počeo tipkati.

> Učuo sam kako želiš da napustim ovu Rezidenciju. Ako tako učiniš, spreman si kupiti zemljište i kuću i pregovarati o mogućnosti da mi se Kumiko vrati. Je li to to no?<-

Kliknuo sam na znak za slanje poruke.

Ubrzo je stigao odgovor. Riječi su hitro ispunjale zaslon.

>Prije svega, želio bih razjasniti jedan nesporazum: ne odlučujem ja hoće li ti se Kumiko vratiti ili neće, to je odluka koja isključivo ovisi o njoj. Razmjena poruka koju si jučer obavio s njom trebala te uvjeriti da nije zato ena. Da sam joj bratski ponudio isto gdje može biti mirna, to je privremeno rješenje. Sve što mogu učiniti za vas dvoje jest da je pokušam uvjeriti da se s tobom o tome dogovori i omogućiti joj mjesto gdje to može učiniti. Ne zaboravi da sam vam ja omogućio razmjenu poruka s pomoću kompjutorske veze. Ništa više ne mogu učiniti.<-

Sada je ponovno bio red na moju poruku.

>Moji uvjeti su vrlo jasni. Ako se Kumiko vrati, pristajem potpuno prekinuti sve aktivnosti koje sada obavljam u Rezidenciji. Ako se ona ne vrati, nastavljam po starome. To je moj jedini uvjet.<-

Noboruov odgovor bio je jednako jasan:

>Ponavljam, ovdje nije riječ o trgovanju. Ti nisi u poziciji da bilo kome postavljaš uvjete. Tek na elno razgovaramo o mogućnostima. Ako napustiš tu Rezidenciju, naravno da pokušati uvjeriti Kumiko da ti se vrati, ali ti ne mogu jamčiti da će ona tako postupiti. Kumiko je odrasla osoba i o svemu ima svoje mišljenje i ne mogu je natjerati da postupi protivno svojoj volji. Ali ako nastaviš i dalje dolaziti na to mjesto kao dosad, zapamti da Kumiko nikad više neće biti s tobom. Nema šanse. To ti ja jamčim.<-

Opet sam počeo pisati odgovor.

>Slušaj, nema potrebe da mi bilo što jamčiš. Dobro mi je poznato što ti se mota po glavi, jedino me želiš udaljiti od ovoga mjesta. Ali čak ako u tome i uspiješ, nemaš ni najmanju namjeru uvjeriti Kumiko da mi se vrati. Još od samog početka nisi je imao namjeru pustiti da mi se vrati. Možda se varam?<-

Odgovor je odmah stigao.

>Tvoje je pravo da misliš što god hoćeš. Ja ti to ne mogu zabraniti.<-

Baš tako. Moje je pravo da mislim što god hoću.

Otipkao sam:

>Dobro me slušaj: uopće nije to no da nisam u poziciji postavljati uvjete. Čini se da si veoma uznemiren glede aktivnosti koju ovdje obavljam i brine te činjenica što nisi uspio shvatiti o čemu je riječ.<-

Noboru je pustio da prođe vrijeme kako bi mi pokazao da se njemu ne žuri.

>Mislim da si u zabludi ako tako razmišljaš o svome položaju. Drugim riječima, pridaješ si mnogo veću važnost no što za to imaš razloga. Ne znam ime se baviš niti me to zanima. S obzirom na moj položaj u društvu, jednostavno ne želim biti uvučeni u neku svinjariju. Osim toga, bio sam spreman učiniti sve što mogu za Kumiko. Ali, vidim da ti i dalje odbijaš moju ponudu. Odsad nadalje ne želim imati ništa više s tobom, neka svatko ide svojim putem. Ovo je vjerojatno posljednji put da ti i ja razmjenjujemo poruke, a ne ćeš imati ni drugu priliku komunicirati s Kumiko. Ako nemaš ništa više za dodati, želim što prije završiti ovaj razgovor.<-

Ali ja ga nisam želio završiti.

>Naprotiv, naš razgovor još nije završio. Kao što sam jučer napisao Kumiko, malo-pomalo se približavam srži problema. U posljednjih godinu i pol dana nisam prestajao razmišljati što ju je to moglo navesti da ode od kuće. Dok si ti postajao sve značajnija politička ličnost, ja sam se na jednom mračnom mjestu u potpunoj tišini bavio nagašnjima. Uspoređivao sam razne mogućnosti i pretpostavke. Kao što znaš, nisam osobito brz u rasuđivanju. Ali imao sam onoliko vremena koliko mi je bilo potrebno, pa sam uspio povezati mnoge stvari, jednog trenutka došao sam do sljedećeg zaključka: u pozadini Kumikinog naglog odlaska od kuće krije se neka velika tajna koju ne znam i ako ne otkrijem tu tajnu, a samim time i tajni razlog njezinog ponašanja, Kumiko mi se nikad neće vratiti. Ključne tajne, uvjeren sam, vrsto držiš ti. Kad smo se vidjeli u ljeto prošle godine kazao sam ti to isto. Dobro znam što se krije iza tvoje fasade i da sam tako želio, sve sam mogao otkriti javnosti. Da budem iskren, tada sam samo nagađao. Nisam imao nijedan vrst dokaz, želio sam te jedino uzdrmati. Ali, nisam se prevario. Postupno se približavam samoj srži onoga što duboko u sebi kriješ, vjerojatno i ti to osjećaš. Zato te toliko brine ono ime se ovdje bavim, čak si spreman pljunuti veliku lovu da bi kupio ovu kuću i zemljište. Imam li pravo ili se varam?<-

Bio je red na njega. Prepleo sam prste i pratio riječi koje su se nizale zaslonom.

>Ne razumijem dobro što želiš reći. Čini mi se da ne govorimo istim jezikom. Kao što sam ti već jednom rekao, Kumiko je bila umorna od tebe, zato je pronašla drugoga i ostavila te. I sada se želi razvesti. Žao mi je, ali takve se stvari događaju. Unato tome, ti stalno pronalaziš besmislena opravdanja i stvaraš pomutnju. Kako god okreneš, ovo je gubljenje vremena za oboje. U svakom slučaju, ponuda za kupnju tog imanja više ne stoji. Vjerujem da si i ti upoznat s činjenicom da je danas u jednom časopisu objavljen drugi članak o tom mjestu. Čini se da je pošlo privlačiti pažnju i sada se moram držati po strani. Prema informacijama kojima raspolazem, aktivnostima kojima ste se ondje bavili došao je kraj. Tu su dolazile klijentice koje su imale povjerenje u tebe, kojima si pružao određene usluge i zauzvrat bio plaćen. Ali ne vjerujem da će se ijedna ikad više vratiti. Biti blizu tog mjesta postaje suviše opasno. A ako ljudi ne dolaze, ne zarađuješ. A to znači da ubrzo nećeš moći otplaćivati mjesečne dugove pa ćeš morati dignuti ruke od svega. Što se mene tiče, trebam samo čekati da zrelo voće padne sa stabla. Ili griješim?<-

Sad je bio red na mene da pustim da prođe neko vrijeme.

>To ne je da ne znam dokle ću uspjeti zadržati ovu kuću. Imaš pravo. Ali znaj da još uvijek imam nekoliko mjeseci za otplatu dugova, a u me uvremenu mogu još štošta učiniti. Stvari koje ne možeš ni zamisliti. Ovaj put ne nagađam nego ciljам u srž problema. Nego, sanjaš li u posljednje vrijeme ružne snove?<-

Mûk Noborua Wataye kao da je magnetnom silom izbijao sa zaslona u koji sam zurio krajnje napeto. Žarko sam želio doznati barem djelić onoga što je u tim trenucima osjećao. Ali to nije bilo moguće.

Najzad su se njegove riječi pojavile na zaslonu.

>Žao mi je, ali isprazne prijetnje na mene ne djeluju. Kojekakve gluparije i besmislice zabilježi u svoj rokovnik, pa ih podijeli s darežljivim klijenticama. Sve će ih oblitati hladan znoj pa će te bogato nagraditi. Naravno pod uvjetom da ti se jednog dana vrate. Uzaludno je s tobom voditi dijalog želim da što prije završimo ovaj razgovor, jer me još jako mnogo posla.<-

Ponovno je bio red na mene.

>Samo još trenutak. Dobro slušaj i upamti što ću ti reći. Prijedlog nije loš, ne ćeš ništa izgubiti ako me saslušаш. Ja sam taj koji te može osloboditi ružnih snova. Upravo zbog toga si mi predložio određenu razmjenu, nisi li? Ne tražim ništa više nego da mi se Kumiko vrati, to je razmjena koju ti predlažem. Ne misliš li da je to dobra ponuda? Sasvim mi je jasno da ne želiš imati ništa više sa mnom. Kao i da ne želiš bilo kakvu razmjenu sa mnom. Misli što god hoćeš, to je tvoje pravo. Znam da sam za tebe obična nula. Nažalost, nije baš tako. Ti si

mnogo mo niji ovjek od mene, priznajem da je tako. Ali no u ne možeš zaspiti, a ako zaspješ, sanjaš ružne snove. U to sam sasvim siguran. Snove ne možeš birati. Imam li pravo? Imam jedno pitanje: koliko pidžama promijeniš svake noći? Toliko da ih ne uspijevaš sve oprati?

Zastao sam na as i polako duboko udahnuo. Potom sam pro itao tekst koji sam napisao.

Tražio sam prikladne riječi i kako bih nastavio. S druge strane zaslona mogao sam naslutiti nijemu prisutnost ne ega što se gr ilo i uvijalo negdje u mraku. Posredstvom kompjutorskih veza uspijevaao sam se tome sve više približiti.

Mogu zamisliti što si u inio Kumikinoj sestri, onoj što je umrla. Ne šalim se. Dosad si upropastio nekoliko života, ali i dalje ih nastavljaš uništavati. Ali, ne možeš se osloboditi no nih mora. Zato ti je pametnije da popustiš i vratiš mi Kumiko. To je sve što tražim. Nemaš se potrebe preda mnom pretvarati, besmisleno je. Jako sam se približio tajni koju kriješ iza svoje fasade. U dubini duše upravo toga se bojiš. Štoviše, bit e pametnije da se ne zavaravaš. <-

Za uo se zvuk da je poruka poslana i jedva tren potom Noboru Wataya prekinuo je komunikaciju.

27

Trokutaste uši

Praporci na saonicama

Nisam želio odmah oti i ku i. Pretpostavljaju i da u se možda kasno vratiti, prije no što sam tog jutra izišao, ostavio sam Sawari dovoljnu količinu suhih marmelada i kekse za dva dana. Iako mu takva vrsta hrane vjerojatno nije bila draga, barem ne e gladovati. Pomisao da se moram provlađiti prolazom i preskođiti ogradu ku e u kojoj sam stanovao, nimalo mi se nije svi ala. Nakon razmjene poruka s Noboruom Watayom osje ao sam se jezivo umorno. Zašto sam se poslije svakog kontakta s tim ovjekom redovito osje ao jedno i iscrpljeno? Poželio sam se sat-dva ispružiti i zakunjati.

Iz ormara sam izvadio deku i jastuk, ispružio se na kau u "prostoriji za probe" i ugasio svjetlo. Ispruživši se, zatvorenih o iju po eo sam razmišljati o Sawari. Želio sam zaspiti misle i na njega. Barem on mi se *vratio*, i to s nekog dalekog mjesta. To je morao biti nekakav blagoslov. Dok sam ležao zatvorenih o iju prisje ao sam se mekog dodira jastu i a na njegovim šapama, njegovih nježnih trokutastih ušiju i ruži astog jezika. U mojoj mašti Sawara je mirno spavao sklup avši se. Osje ao sam toplinu njegovog tijela na dlanovima, osluškivao njegovo pravilno disanje. Premda sam bio jako uzrujan jednog trena me uhvatio san, dubok san bez snova.

Probudio sam se usred noći. U inilo mi se da iz velike udaljenosti ujem zvonjavu zvon i a na saonicama. Poput glazbene pratnje za božićne blagdane.

Zvonjava praporaca na saonicama?

Sjeo sam na kau i pipaju i potražio svoj sat na stoli u. Fluorescentne kazaljke pokazivale su jedan i pol. O ito sam pao u mnogo dublji san no što sam namjeravao. Na ulio sam uši, ali jedino što sam mogao uti bili su pravilni, slabi otkucaji mog srca. Možda sam izmislio taj zvuk praporaca što se njišu na saonicama. Možda sam ga sanjao a da toga nisam bio svjestan. Za svaki slu aj, odlučio sam prošvrljati po ku i i provjeriti što se zbiva. Navukao sam hla e i tihim koracima uputio se prema kuhinji. Zvuk zvonjave se poja ao im sam izišao iz sobe. Doista su se uli praporci na saonicama i zvuk je dopirao iz Cinnamonove radne sobe.

Zastao sam pred vratima i osluškivao, potom pokucao. Možda se Cinnamon vratio u Rezidenciju dok sam ja spavao. Ali nitko se nije odazvao. Odškrinuo sam vrata i provirio unutra.

Negdje u visini struka, usred tame vidjela se mutna srebrnastoplavi asta svjetlost. Bila je to svjetlost koja je potjecala od upaljenog monitora, a zvuk praporaca sa saonica zapravo je bio zvučni signal koji je kompjutor neprekidno emitirao (bio je to neki novi signal koji nikad prije nisam čuo). To me zapravo kompjutor dozivao. Sjeo sam ispred zaslona i pročitao poruku:

Pristupili ste programu "Ljetopis Ptice Navijalice".

Izaberite neki dokument od 1 do 16.

Netko je uključio kompjutor i omogućio pristup dokumentima nazvanim "Ljetopis Ptice Navijalice". Bio sam siguran da u Rezidenciji nema nikoga osim mene. Je li tko mogao uključiti uređaj iz daljine, izvan Rezidencije? U tom slučaju, samo je jedna osoba mogla to učiniti, Cinnamon.

"Ljetopis Ptice Navijalice"?

Lagani, veseli zvuk praporaca na saonicama i dalje je odjekivao iz kompjutera. Od mene se očekivalo da izaberem neki broj. Nakon izvjesnog oklijevanja izabrao sam broj 8, bez ikakvog određenog razloga. Zvučni signal odmah je prestao i na ekranu se otvorio izabrani dokument.

28

Ljetopis Ptice Navijalice br. 8

•

Veterinar je toga jutra ustao prije šest sati, umio se hladnom vodom i počeo pripremati doručak. Ljeti ranije svi se i ve ina životinja u zoološkom vrtu već je bila budna. Kroz otvoreni prozor dopirala su njihova glasanja i mirisi nošeni vjetrom. Po tim mirisima i glasanjima unaprijed je znao kakvo će vrijeme biti tog dana a da i ne pogleda kroz prozor. Bila je to jedna od njegovih jutarnjih navika. Pomno je osluškivao, usporeno udisao jutarnji zrak i pripremao se za još jedan radni dan.

Tog je dana, me utim, imao drugačiji osjećaj za razliku od svih prethodnih mjeseci i godina. Nedostajala su mu glasanja nekih životinja i njihovi mirisi - tigrova, leoparda, vukova, medvjeda: sve su ih prethodnog dana poubijali vojnici. Nakon prospavane noćinilo mu se da je taj događaj daleka noć mora, ali itekako je bio svjestan da se to uistinu dogodilo. U njegovim ušima još uvijek su odjekivali hici iz vojničkih pušaka. To se dogodilo u kolovozu 1945. u Hsin-chingu, kad su se, probivši granicu, oklopne postrojbe sovjetske vojske jako približile gradu. To je bio dio stvarnosti koliko i umivaonik i četkice za zube koji su mu bili pred očima.

Kad je uoči ruku slonova, osjetio je olakšanje. Slonove su ipak pošteđjeli. Srećom je mladi poručnik koji je zapovijedao grupom vojnika bio dovoljno priseban pa ih je izbrisao s popisa životinja koje je trebao poubijati, pomislio je veterinar umivaju i se. Otkako je došao u Mandžuriju sreo je mnoštvo mladih vojnika prožetih fanatizmom koji su dolazili iz njegove domovine, ali pred njima se uvijek osjećao nelagodno i zbunjeno. Većinu su činili seljaci i sinovi koji su mladost proveli u neimaštini i siromaštvu tegobnih tridesetih godina, kada su zadojeni megalomanskom propagandom nacionalističke stranke. Slijepo su izvršavali zapovijedi nadređenih, bez obzira na to koliko bile dvojbene. Da su im zapovjedili da u ime

cara prokopaju tunel do Brazila, odmah bi zgrabili lopate i po eli kopati. Neki su takvu odanost caru zvali "domoljublje", ali veterinar je upotrebljavao druge rije i za to. Kao sin uglednog lije nika, veterinar je odrastao u gradu i bio je odgojen u ozra ju relativne slobode dvadesetih godina u razdoblju Taisho* pa nije mogao razumjeti fanati nost mladih asnika, ali poru nik koji je zapovijedao grupom vojnika zaduženih za likvidaciju životinja, premda je govorio provincijskim naglaskom, izgledao je razboritije od ostalih mladih asnika koje je poznavao. Bio je obrazovaniji i razumniji što se moglo zaklju iti iz njegovog na ina izražavanja i ponašanja.

U svakom slu aju, slonovi su bili pošte eni i veterinar je barem zbog toga bio zadovoljan. I vojnici su vjerojatno osjetili olakšanje što nisu morali izvršiti zapovijed do kraja. Ali kineski radnici su možda bili razo arani jer bi s dva usmr ena slona dobili velike koli ine mesa i bjelokosti.

Veterinar je ugrijao vodu, vlažnim ru nikom navlažio bradu i obrijao se. Potom je popio aj i pojeo dvije kriške prepe enca s maslacem. U Mandžuriji su porcije dodijeljene hrane bile male, ali u usporedbi s drugim mjestima bile su ak obilne. I on i životinje u zoološkom vrtu mogli su se smatrati sretnicima. Životinje su pokazivale izvjesnu agresivnost zbog smanjenih obroka hrane, no situacija je ipak bila mnogo bolja nego u zoološkim vrtovima u Japanu, gdje su zalihe hrane bile ve davno potrošene. Nitko nije mogao predvidjeti budu nost, ali ljudi i životinje bili su barem privremeno pošte eni velike gladi.

Pitao se kako su mu žena i k i. Ako je sve dobro prošlo, vlak kojim su njih dvije krenule morao je ve sti i u Pusan u Koreji. Ondje je živio njegov ro ak koji je radio na željeznici, i žena i k i mogle su ostati kod željezni areve obitelji sve dok se ne uspiju ukrcati na brod koji e ih odvesti u Japan. Kad se probudio, veterinaru su njih dvije silno nedostajale, njihovi veseli glasovi dok bi pripremale doru ak. Ku a je bila pusta i tiha. To više nije bio dom koji je volio i kome je pripadao. Ipak, osje ao je neobi nu radost što je ostao sam u pustoj ku i usred zoološkog vrta. Sad je duboko u svom bi u mogao osjetiti neumoljivu snagu sudbine.

No, veterinar je bio opsjednut vjerovanjem u zna enje sudbine. Još od najranijeg djetinjstva bio je duboko uvjeren da njime upravlja neka izvanjska sila. Možda je za to bio kriv biljeg koji je imao na desnom obrazu. Još kao mali mrzio je taj biljeg jer takav znak na licu nije imao nitko drugi. Svaki put kad bi mu se druga djeca rugala ili bi neki neznanac netremice zurio u njega, poželio je umrijeti. Kako bi bio sretan da je taj biljeg ikako mogao odstraniti. Ali s vremenom, što je bio stariji, po eo je neoptere eno živjeti s tim dijelom sebe kojeg se nije mogao osloboditi, kojeg je htio-ne htio morao prihvatiti. To je možda bio jedan od bitnih imbenika koji su utjecali na njegovu pomirenost sa sudbinom.

Sve vrijeme sudbina je bojila jedino rubne dijelove slike njegovog života, poput tihe i jednoli ne glazbe. Rijetko je bio svjestan postojanja te sudbine. U izvjesnim okolnostima kad bi izgubio ravnotežu (ali što je to remetilo njegovu ravnotežu, nije nikada uspio saznati) ta je sila rasla, dovode i ga u stanje paraliziraju e ravnodušnosti. U takvim slu ajevima ne bi mu preostalo ništa drugo nego prepustiti se toj sili. Iz iskustva je znao da ništa što bi u inio ili pokušao u initi ne bi promijenilo situaciju. Sudbina je neumoljivo zahtijevala dio koji joj je pripadao i sve dok ga ne bi dobila, nije odustajala. U to je bio duboko uvjeren.

No to nije zna ilo da je bio pasivna, beživotna osoba. Štoviše, bio je mnogo odlu niji od ve ine drugih ljudi i kad bi nešto odlu io, svim silama trudio se to i posti i. U profesiji kojom se bavio bio je poznat kao vrstan veterinar i velik stru njak. Možda mu je nedostajala crta kreativnosti, ali još od malih nogu bio je odli an dak i redovito bi ga izabrali za najboljeg u enika u razredu. I na radnom mjestu uvijek je bio predan poslu i mla i od njega su mu se divili. Svakako nije bio *fatalist* u onom smislu u kojem ve ina ljudi razumije tu rije . Ipak nikada u životu nije imao osje aj da samostalno odlu uje o ne emu, uvijek mu se inilo da ga sudbina vodi kamo ona ho e. Kad bi mu se u rijetkim slu ajevima u inilo da je neku odluku svojevoljno donio, ubrzo bi shvatio da je na donošenje odluke utjecala neka vanjska sila za koju je isprva vjerovao da je njegova slobodna volja. Ali to je zapravo bio obi an mamac. Jedine stvari o kojima je mogao slobodno odlu iti bile su sporedne, sasvim trivijalne sitnice

* Razdoblje ili epoha Taisho, 1912.-1926.

koje, bolje promislivši, uopće nisu zahtijevale nikakvu odluku. Osjećao se poput regenta koji je jedino zaduženje udarati pečet na dokumente maloljetnog kralja - poput vladara marionetske države Mandžukua.

Veterinar je volio svoju ženu i kćer, one su bile nešto najljepše što mu se ikad u životu dogodilo - osobito kćer jedinica, koju je gotovo opsesivno obožavao. Bio je spreman dati život za te dvije žene. Bezbroj puta je u svojoj mašti zamišljao trenutak u kojem se žrtvuje za njih. Ipak, kad bi se vratio kući i nakon posla, često mu se znalo dogoditi da pomisli kako su njih dvije sasvim nezavisna bića koja nemaju nikakve veze s njim. Postojale su u nekom drugom svijetu o kojem je jako malo znao. U takvim trenucima neizbježno bi pomislio da ni te dvije žene nije izabrao vlastitom voljom - ali to, naravno, nije znao da ih nije beskrajno volio. Za veterinara je to bio velik paradoks, nerješivo protuslovlje, golema zamka koju mu je sam život postavio.

Od trenutka kad je ostao sam u kući u sklopu zoološkog vrta, svijet koji ga je okruživao i kojemu je dušom i tijelom pripadao postao je mnogo jednostavniji i shvatljiviji. Sada se jedino morao brinuti o životinjama. Njegova žena i kćer više nisu bile s njim. Barem za njih se sada više nije morao brinuti. Ostao je sam sa svojom sudbinom.

U kolovozu 1945. neizmjerena sila sudbine nadnijela se nad grad Hsin-ching. Svakome je bilo jasno da je sudbina jedini vladar a ne Kwantunška armija, ih sovjetska vojska, ili trupe kineskih komunista Kuomintanga. Volja pojedinca bila je beznačajna. Sudbina je prethodnog dana uništila tigrove, leoparda, vukove i medvjede a poštedjela slonove. Nitko nije mogao predvidjeti koga će sljedećeg dana uništiti a koga poštedjeti.

Veterinar je izišao iz kuće i nahraniti životinje. Pomislio je da se nitko više od radnika neće pojaviti na poslu, ali dva su ga kineska mladića koje nije poznao čekala u uredu. Mogli su imati oko trinaest ili četrnaest godina. Bili su mršavi i tamnopusiti, oči im nemirnih poput životinjskih. "Rekli su nam da dođemo i pomognemo vam", objasnili su mu. Veterinar je kimnuo glavom. Upitao ih je kako se zovu, ali mu nisu odgovorili. Lica su im bila bezizražajna kao da ga uopće nisu čuli. Vjerojatno su ih poslali Kinezi koji su tu radili sve do jučer. Ti su ljudi bili svjesni promjena do kojih će ubrzo doći i zato su prekinuli sve odnose s Japancima, no vjerovali su da se njihovoj djeci neće ništa ružno dogoditi. Poslali su svoje dječake veterinaru jer su znali da se neće moći sam brinuti o životavom zoološkom vrtu.

Veterinar je svakome od njih dao dva prepečenca i potom ih pozvao da mu pomognu nahraniti životinje. Jedan za drugim obilazili su kaveze vode i mazgu koja je vukla dvokolicu i svakoj životinji davali određenu vrstu hrane i mijenjali vodu. Za pravo ispuštanje kaveza nisu imali vremena, jedino bi šmrkom hitro sprali životinjski izmet. Zoološki vrt bio je zatvoren za posjetitelje: ionako nije bilo nikoga tko bi se mogao požaliti na smrad.

Budući da su tigrovi, leopardi, vukovi i medvjedi bili ustrijeljeni, imali su manje posla. Hraniti velike mesoždere bilo je teže od svega, ali i opasno. Iako mu je teško padalo proći i pokraj njihovih praznih kaveza, veterinar je ipak osjećao vrstu olakšanja što se u tako teškim uvjetima nije više morao brinuti o njima.

S poslom su pošli u osam i završili poslije deset. Veterinar se osjećao umorno od tjelesnog napora. Kad su završili s poslom dječaci su otišli ne kazavši jednu jedinu riječ. Veterinar se vratio u ured i izvijestio upravitelja da su sve životinje nahranjene.

Malo prije podneva, u zoološki vrt vratio se mladi poručnik u pratnji osam istih vojnika od prethodnog dana. Potpuno naoružani koračali su jedan za drugim dok je njihova oprema odjekivala metalnim zvucima koji su se daleko čuli. Košulje su im bile prljave i oznojene, a na okolnom drveću su cvrčci su zaglušujuće cvrčali. Ali ovaj put vojnici nisu došli ubijati životinje. Poručnik je kratko salutiraju i pozdravio upravitelja i kazao mu: "Želim znati koliko ispravnih dvokolica imate kao i broj životinja sposobnih za njihovu vuku". Upravitelj mu je odgovorio da su ostali samo jedna mazga i jedna dvokolica. "Kamion i dva tegla a konja već smo predali vojsci prije dva tjedna." Poručnik je kimnuo glavom i objasnio mu da će, po zapovijedi Glavnog stožera kwantunške armije, rekvirirati mazgu i dvokolicu.

"Samo malo", umiješao se veterinar. "Ta mazga i dvokolica trebaju nam za hranjenje životinja ujutro i navečer. Svi naši radnici Kinezi su otišli. Bez te mazge i dvokolice, životinje će uginuti od gladi. I ovako ih jedva uspijevamo nahraniti."

"U ovom trenutku svi mi jedva uspijevamo", odgovorio je poru nik. Imao je krvave oči i preplanulo lice koje je prekrivala višednevna brada. "Prioritet nam je braniti grad. Ako nema drugog izbora, životinje uvijek možete pustiti na slobodu. Opasne mesoždere ve smo poubijali, ostale životinje ne ugrožavaju sigurnost ljudi. Ovo je vojna zapovijed, gospodine. Rat je, snalazite se kako znate i umijete."

Prekinuvši bilo kakav daljnji razgovor, vojnici su otišli vode i mazgu i dvokolice. Kad su se udaljili, veterinar i upravitelj su se pogledali. Upravitelj je otpio gutljaj aja i odmahnuo glavom ne kazavši jednu jedinu riječ .

etiri sata poslije vojnici su se vratili zajedno s mazgom i dvokolicom na kojoj su prevozili nešto što je bilo pokriveno prljavom vojni kom ceradom. Zbog poslijepodneve vrućine i tereta, mazga je jedva disala, zapjenjene gubice. Osam vojnika s uperenim bajunetama pred sobom tjerovalo je etiri Kineza, zapravo mladi a od dvadesetak godina koji su bili odjeveni u bejzbolske dresove s rukama vezanim za leđima. Sudeći po modricama i podljevimajima koji su im se vidjeli na licima, mora biti da su ih vojnici gadno pretukli. Jednom od njih desno je oko bilo sasvim zatvoreno, drugom je iz usne tekla krv zaprljavši mu majicu. Na prednjoj strani dresova nije ništa pisalo, ali nazirali su se tragovi gdje su neko stajala imena. Na leđima su nosili brojeve 1, 4, 7 i 9. Veterinar nije mogao shvatiti zašto su, usred rata i brzog napredovanja sovjetskih snaga, mladi Kinezi odjenuli bejzbolske dresove niti zašto su brutalno pretu eni i potom dovedeni u zoološki vrt. Taj prizor ga je podsjećao na sliku koju je naslikao duševni bolesnik.

Poru nik se obratio upravitelju i zatražio sve raspoložive lopate i pijuke. Mladi asnik je izgledao još umornije i turobnije nego prije. Veterinar je njega i njegove ljude odveo do spremišta s alatom, koje se nalazilo iza ureda. Poru nik je izabrao dvije lopate i dva pijuka, koje je dao etvorici svojih ljudi i potom zamolio veterinara da p o e s njime, ostavivši svoje ljude da ga ekaju. Veterinar ga je slijedio. Pri svakom njihovom koraku iz trave su iskakali veliki skakavci. Miris ljetnje trave širio se svuda uokolo. Zajedno sa zaglušujućim cvr anjem cvr aka, svako malo bi se iz daljine za ula rika slonova, poput kakvog upozorenja.

Poru nik je i dalje hodao izme u stabala ne govoreći i sve dok nije pronašao manju istinu. To je mjesto bilo predvi eno za izgradnju manjeg trga na kojem su se djeca mogla igrati s malim životinjama, ali zbog rata i svega ostaloga sredstva su ponestala i od projekta su odustali. Stabla su ve bila posjena i sunce je sada osvjetljavalo istinu poput reflektora što osvjetljavaju pozornicu. Poru nik je zastao nasred istine i osvrnuo se. Potom je potpeticom izme nekoliko puta udario o tlo.

"Neko vrijeme emo logorovati ovdje", kazao je kleknuvši i šakom zagrabio malo zemlje.

Veterinar je kimnuo glavom ne odgovorivši mu. Nije mogao doku iti zašto su se odlu ili utaboriti u zoološkom vrtu ali ga nije ništa pitao. Žive i u Hsin-chingu iz iskustva je znao da je pametnije ne postavljati pitanja vojnim licima. Obi no ih razljuti najbezazlenije pitanje, a ionako nikad ne daju iskren i izravan odgovor.

"Ovdje emo iskopati veliku rupu", kazao je poru nik kao da govori samom sebi. Potom je ustao, iz džepa na prsima izvadio cigaretu i stavio je u usta. Jednu je ponudio veterinaru i potom ih obje pripalio istom šibicom. Obojica su šutjeli i pušili u tišini. Poru nik je iznova po eo udarati potpeticom izme o tlo. Vrhom izme je nešto nacrtao i onda sve razgazio.

"Odakle ste, doktore?" napokon je upitao veterinara.

"Iz Ofune, prefektura Kanagawa. Blizu je mora."

Poru nik je kimnuo glavom.

"A odakle ste vi?" pitao je veterinar.

Ali, poru nik mu nije odgovorio. Žmirio je i promatrao kako mu se iz cigarete diže dim. Jednostavno se ne isplati postavljati pitanja vojnim licima, pomislio je veterinar. Oni vole postavljati kojekakva pitanja, ali nikada na njih ne odgovaraju. Vjerojatno vam ne bi odgovorili ak i da ih pitate koliko je sati.

"Ondje postoji filmski studio", iznebuha je kazao poru nik.

Prošlo je nekoliko sekunda dok je veterinar shvatio da poru nik govori o Ofuni.

"To no, ondje se nalazi veliki filmski studio. Ali nikad nisam ušao unutra", odgovorio je.

Poru nik je odbacio opušak na zemlju i zgazio ga.

"Nadam se da ćete se uspjeti vratiti kući. Naravno, treba prije i more koje razdvaja ovaj kontinent od Japana. Može se lako dogoditi da svi ovdje ostavimo kosti. Bojite li se smrti, doktore?"

"Pretpostavljam da to ovisi o na inu na koji se umire", kazao je veterinar nakon kraćeg razmišljanja.

Poru nik je sa zanimanjem pogledao u veterinaru. Vjerojatno je očekivao drugačiji odgovor.

"Imate pravo. Sve ovisi o na inu na koji se umire."

Obojica su izvjesno vrijeme šutjeli. Poru nik je otkriveno bio vrlo umoran, činilo se da će zaspati na nogama. Golem skakavac bučno je proletio pokraj njih i nestao u guštiku. Poru nik je pogledao na sat.

"Vrijeme je da po nemo. Želio bih da se zasad ne udaljavate, molim vas," dodao je i zatim se okrenuo prema veterinaru, "mogli biste mi zatrebati."

Veterinar je kimnuo glavom.

Vojnici su doveli kineske zarobljenike na istinu usred šumarka i odvezali im ruke. Desetnik je bejzbolskom palicom na tlu nacrtao velik krug premda je tog trenutka za veterinaru najvažnija zagonetka bila bejzbolska palica u rukama tog vojnika - i na japanskom izdao zapovijed zarobljenicima da iskopaju rupu tog promjera. četvorica Kineza u bejzbolskim dresovima uzeli su lopate i pijuke i u tišini počeli kopati. Polovica vojnika motrila je na njih a druga se polovica ispružila u hladovini. činilo se da danima nisu spavali jer im su se ispružili na travu ne skinuvši opremu, zahrkali su. četvorica vojnika koji su s izvjesne udaljenosti stražarili nad Kinezima, držali su puške s nabijenim bajunetama kako bi ih mogli smjesta upotrijebiti. I poru nik i desetnik su na smjenu pazili na zarobljenike i kratko se odmarali.

Za manje od sat vremena četvorica Kineza iskopala su rupu široku gotovo četiri metra i dovoljno duboku da uvijek koji stoji u njoj površina tla dopire do vrata. Jedan od zarobljenika zatražio je na japanskom malo vode. Na poru nikov znak jedan je vojnik otišao i donio vjetro puno vode. Kinezi su jedan za drugim pili vodu iz zaima, popivši gotovo svu vodu. Dresovi su im sada bili sasvim prljavi od krvi, znoja i zemlje.

Potom je poru nik kazao dvojici svojih vojnika da dovuku dvokolice. Kad je desetnik skinuo ceradu, ukazala su se četiri trupla prebačena jedan preko drugog. Sva četvorica su na sebi imali iste bejzbolske dresove i otkriveno su i oni bili Kinezi. Bilo je otkriveno da su strijeljani jer su se na dresovima vidjele velike krvave mrlje. Brojne muhe su počele zujati nad truplima. Prema usirenoj krvi i njejoj boji veterinar je pretpostavio da je prošlo nešto manje od dvadeset i četiri sata kako su bili strijeljani.

Poru nik je četvorici Kineza koji su iskopali rupu zapovjedio da u nju bace trupla. Bez izgovorene riječi, priblijedjevši, Kinezi su izvukli trupla s dvokolice i jedno po jedno bacili u rupu. Tijela su udarala o zemlju tupim odjecima. Tijela su na dresovima imala brojeve 2, 5, 6 i 8, upamtio je veterinar.

Nakon što su sva trupla bacili u jamu, četvoricu Kineza vezali su za obližnja stabla. Poru nik je ispružio ruku i mučnim izrazom na licu pogledao na sat. Potom je pogledao u nebo kao da na njemu nešto traži. Nalikovao je na šefa kolodvora koji stoji na peronu i čeka vlak koji preko svake mjere kasni. Ali, zapravo nije ništa tražio niti je u išta gledao, jednostavno je čekao da protekne izvjesno vrijeme. Potom se okrenuo prema desetniku i izdao mu kratku zapovijed: ubijte bajunetama trojicu Kineza (brojeve 1, 7 i 9).

Odrečeno su tri vojnika za izvršenje zapovijedi i svaki od njih stao je ispred jednog od Kineza. Vojnici su izgledali još blijediji od Kineza, koji su bili preumorni da bi se i njemu nadali. Desetnik je svakog Kineza pitao želi li popušiti cigaretu, ali oni su to odbili. Kutiju s cigaretama vratio je u džep na prsima košulje.

Povevši veterinaru sa sobom, poru nik se udaljio desetak koraka od svojih vojnika.

"Bit će bolje da i vi ovo vidite", kazao mu je. "I ovo je jedan od načina na koji se može umrijeti."

Veterinar je kimnuo ne kazavši ništa. Pomislio je da poru nikove rije i nisu upuene njemu, nego da razgovara sa samim sobom.

"Mnogo je brže i jedostavnije strijeljati ih" kazao je poru nik spokojnim glasom. "Ali dobili smo zapovijed da svaki metak uvamo i ne rasipamo ih na ubijanje Kineza. Streljivo moramo sa uvati za Ruse. Ubit ćemo ih bajunetama, ali to nije tako jednostavno kako se čini. Usput, doktore, jesu li vas u vojsci naučili ili kako se koristi bajuneta?"

Veterinar mu je objasnio da je u vojsci radio kao sanitetski asnik pri konjici i da stoga nikad nije prošao tu vrstu obuke.

"Da biste pravilno ubili ovjeka bajunetom, treba ga prvo probosti ispod rebara... to jest ovdje." Poru nik je pokazao mjesto na gornjem dijelu vlastitog trbuha. "Potom treba izvesti kružni pokret bajunetom kako biste ozlijedili unutarnje organe i zatim hitro povu i nagore prema srcu. Nije dovoljno samo ga probosti i čekati da umre. Mi vojnici smo to dobro naučili. Borba prsa o prsa bajunetama i no ni prepadi najveći i su ponos carske vojske uglavnom zato što su nemjerljivo jeftiniji od tenkova, aviona i teških topova. Naravno, do mile volje možete vježbati, ali pri obuci se koristi lutka od slame a ne živo biće. Za razliku od ljudskih stvorenja, lutka od slame ne krvari, ne urla e od bola niti joj ispadnu crijeva. Ovi vojnici još nikad nikog nisu ubili na taj način. A nisam ni ja."

Poru nik je pogledao u desetnika i dao mu znak. Desetnik je prenio zapovijed trojici vojnika, koji su ga pažljivo slušali. Potom su se vratili korak natrag i uperili bajunete, svatko prema jednom zarobljeniku. Jedan od Kineza (broj 7) kazao je nešto na kineskom što je zvučalo kao psovka i drsko pljunuo - ali nedovoljno jako, jer pljuvačka nije dospjela na zemlju nego je pala na dres na njegovim prsima.

Pri sljedejoj zapovijedi tri su vojnika nevjerojatnom odlučnošću u proboli zarobljenike ispod rebara, a potom, to no onako kako im je poru nik objasnio, kružili sječivom kako bi ozlijedili unutarnje organe te zatim hitro trgnuli bajunete nagore. Jauci Kineza nisu bili glasni, prije su podsjećali na duboke jecaje, kao da su snažno ispuštali posljednji dah koji im je ostao u tijelima. Vojnici su izvukli bajunete i vratili se korak unatrag. Desetnik je još jedanput izdao zapovijed i vojnici su još jednom ponovili isti postupak, zaboli sječiva, kružili njima, hitro ih povukli nagore i izvukli. Veterinar je nijemo promatrao, obuzet osjećajem da se počinje razdvajati nadvoje. Istodobno je bio onaj koji probada i onaj koga su proboli. Dok je zabadao sječivo u tijelo žrtve, mogao je istodobno osjetiti bol u vlastitoj utrobi. Potrajalo je mnogo duže dok su Kinezi izdahnuli no što se moglo očekivati. Iz ozlijeđenih unutarnjih organa liptala je velika količina krvi, ali i s tako ozlijeđenim organima još su se neko vrijeme trzali. Desetnik je svojom bajunetom prerezao užad kojima su bili vezani za stabla i pozvao vojnike koji nisu sudjelovali u egzekuciji da odvuču tri mrtva tijela do rupe i bace ih u nju. I njihova su tijela tupo udarila o zemlju, ali veterinaru se ipak učinilo da je taj zvuk bio malo drugačiji. Možda stoga što im se tijela još nisu bila sasvim ohladila.

Još je ostao samo kineski zarobljenik s brojem 4 na dresu. Trojica vojnika, blijedih lica, upali su busenje trave i njime čistili bajunete prljave od krvi i drugih tjelesnih sokova udnih boja i komadića mesa koji su se zalijepili za sječivo. Da bi im vratili prijašnji sjaj, morali su ih dugo trljati travom i pijeskom.

Veterinar se pitao zašto su samo jednom zarobljeniku (broj 4) poštedjeli život. Ali odlučio je da više nikome neće postavljati pitanja. Poru nik je zapalio još jednu cigaretu. Ponudio je jednu i veterinaru, koji ju je bez riječi prihvatio i metnuo u usta. Sada ju je sam pripalio šibicom. Ruka mu nije zadrhtala, ali učinilo mu se da je izgubio svaki osjet u njoj. Imao je osjećaj da su mu ruke u debelim rukavicama.

"Ti ljudi su bili pitomci u vojnoj školi za asnike u vojsci Mandžukuo", kazao je poru nik. "Odbili su sudjelovati u obrani Hsin-chinga. Sino su ubili dvojicu njihovih instruktora Japanaca i pokušali pobjeći. Uхватili smo ih u noćnoj ophodnji, četvoricu smo odmah ubili a četvoricu zarobili. Dvojica su uspjela pobjeći i pod okriljem noći." Poru nik je dlanom protrljao bradu. "Pokušali su pobjeći i u bejzbojskim dresovima. Vjerojatno su mislili kako će ih vojni ke odore odati a mi ćemo prozrijeti da su pitomci pa ćemo ih uhititi kao

dezertere. Ili su se možda bojali da bi ih mogle zarobiti komunisti ke postrojbe u odorama vojske Mandžukuoa. Jedino što su mogli odjenuti umjesto odora, bili su dresovi bejzbolskog tima u vojnoj školi za asnike. Zbog toga su poderali imena igra a i tako pokušali pobje i. Možda niste upoznati s time, ali vojna škola je imala vrlo jak bejzbolski tim. ak su putovali na Tajvan i u Koreju na prijateljske susrete. Onaj tamo" - poru nik je pokazao na Kineza koji je još uvijek bio vezan za drvo - "bio je kapetan mom adi i sjajan brani . inisi se da je on organizirao bijeg. Bejzbolskom palicom je ubio dva nastavnika. Japanski nastavnici su osjetili izvjesnu napetost u vojarni pa nisu htjeli podijeliti oružje sve do posljednjeg trenutka. Ali se palica nisu sjetili. Obojica imaju smrsrane lubanje. Vjerojatno su izdahnuli na licu mjesta. Dva odli na udarca. Evo, ovom palicom."

Poru nik je kazao desetniku da mu donese palicu, a potom ju je dao veterinaru. Veterinar ju je uzeo objema rukama i podignuo ispred lica kao što inisi brani kad se sprema za udarac. Bila je to sasvim obi na bejzbolska palica, osrednje kvalitete, slabe izrade i loše lakirana. Ali bila je prili no teška i pravilnog oblika. Držak joj je pocrnio od znoja i bezbrojnih dodira. Nije izgledala kao palica koja je dan prije upotrijebljena da usmrti dvije osobe. Nakon što je nekoliko trenutaka vagao njezinu težinu veterinar ju je vratio poru niku, koji je njome nekoliko puta zamahnuo poput pravog stru njaka.

"Igrate li bejzbol, doktore?" poru nik je pitao veterinara.

" esto sam igrao kao mali."

"Ali ne igrate ga više?"

"Ne, odavno sam ga prestao igrati", kazao je veterinar i poželio ga pitati: "A vi, poru ni e?" ali je u posljednjem trenutku odustao.

"Nadre eni su mi naredili da ovog tipa ubijem na isti na in, da mu smrskam lubanju ovom palicom", kazao je poru nik udaraju i lagano o tlo vrhom palice. "Oko za oko, zub za zub. Iskreno govore i, doktore, mislim da je to besmislena zapovijed. Kakva svrha od smrti ovih mladi a? Nemamo više avione, ni ratne brodove, naše najbolje trupe uništene su i pobijene. Neka nova vrsta bombe razorila je Hiroshimu u jednoj jedinjoj sekundi. Za koji dan e nas protjerati iz Mandžurije, ili e nas sve pobiti i Kina e ponovno pripasti Kinezima. Ve smo poubijali jako mnogo Kineza, još nekoliko trupala ne pridonosi ni emu dobrom. Ali ja sam vojnik i moram izvršavati zapovijedi. Kakve god bile. Ju er smo poubijali tigrove i leoparda, danas ove ljude. Otvorite o i, doktore, i ovo je jedan od na ina umiranja. Vi ste veterinar, vjerojatno ste se naviknuli na skalpele, krv i crijeva, ali ne vjerujem da ste ikada vidjeli kako se ovjeka ubija bejzbolskom palicom."

Poru nik je izdao zapovijed desetniku da dovede igra a broj 4 do ruba rupe. Kinezu su nanovo svezali ruke iza leda, na o i mu stavih povez i potom ga natjerali da klekne. Mladi je bio visok i dobro gra en, a ruke su mu bile debele koliko i bedra u ovjeka srednjeg rasta. Poru nik je pozvao jednog od vojnika i pružio mu palicu. "Ubij ga ovom palicom", kazao mu je. Mladi vojnik stao je u stavu mirno i salutirao prije no što je uzeo palicu. Ali nije se ni pomaknuo, jednostavno je stajao i držao palicu. inilo se da nije shvatio da tom palicom treba Kinezu smrskati lubanju.

"Jesi li ikada igrao bejzbol?" pitao ga je poru nik.

"Ne, nikada", glasno je odgovorio mladi vojnik (bio je to upravo onaj vojnik iju e glavu lopatom smrskati sovjetski stražar u rudniku blizu Irkutska). U siromašnom selu na Hokkaidu gdje je ro en kao i onom u Mandžuriji gdje je odrastao nije bilo nijedne obitelji koja si je mogla priuštiti kupnju bejzbolskih palica i loptica. Godine djetinjstva proveo je tr e i po livadama zajedno s drugom djecom, igraju i se drvenim ma evima hvataju i viline konjice. Nikada nije ni vidio bejzbolsku utakmicu, kamoli igrao bejzbol. Dakako, prvi put je u rukama držao bejzbolsku palicu.

Poru nik mu je objasnio kako je treba držati i pokazao mu nekoliko osnovnih udaraca. "Jesi li shvatio? Sve je u zamahu iz kukova", kazao je kroz stisnute zube. "Zamahni iz ramena, ali uvijaju i se u struku. Vrh palice samo slijedi tvoj pokret. Shva aš li što ti govorim? Ako se suviše usredoto iš na zamah palicom, udarac dolazi iz ruku i nije dovoljno snažan. Moraš zamahnuti iz kukova."

inilo se da vojnik nije dobro razumio poru nikova objašnjenja. Skinuo je tešku opremu sa sebe i po eo vježbati udarac. Svi su ga promatrali. Poru nik je stavio svoje ruke na njegove kako bi mu pomogao da uskladi valjan udarac. Bio je dobar instruktor. Ubrzo je mladi vojnik po eo snažno zamahivati, premda nespretno. Još kao dje ak radio je u polju i ako mu je nedostajalo iskustva i vještine u rukovanju bejzbolskom palicom, barem je imao snažne miši e.

"Tako e biti sasvim dobro", kazao je poru nik obrisavši kapom znoj s ela. "Dovoljan je jedan dobar udarac. Nemoj da pati, dokraj i ga ve prvim udarcem."

Zapravo mu je želio re i: "Meni se to gadi koliko i tebi. Tko je mogao smisliti ovakvu gadariju. Ubiti ovjeka smrskavši mu glavu..." Ali nije bilo uputno kazati takvo što obi nom vojniku.

Vojnik je stao iza Kineza, koji je kle ao povezanih o iju i vrsto stegnuo palicu spreman da njome zamahne. Zrake popodnevnog sunca prelamale su se na palici i tvorile izduljenu sjenu na tlu. udnog li prizora, pomislio je veterinar. Ima poru nik pravo: nikad nisam vidio kako netko ubija nekoga na taj na in. Vojnik je stajao i držao palicu spreman za udarac. Vidjelo se kako vrh palice blago podrhtava.

Poru nik je kimnuo glavom. Duboko uzdahnuvši, vojnik je snažno zamahnuo i palicom udario Kineza u stražnji dio glave. Udarac mu je bio zapanjuju e dobar. Zamahnuo je iz kukova, baš kao što mu je poru nik pokazao. Za as se za uo zvuk lomljenja lubanje. Kinez nije rekao ni a. Tijelo mu je na as ostalo u udnom položaju i potom palo na zemlju. Ležao je jednim obrazom uz zemlju, krv mu je curila iz uha. Nije se micao.

Poru nik je pogledao na sat. Mladi vojnik je objema rukama držao palicu i gledao u zrak, otvorenih usta.

Poru nik je bio krajnje savjestan ovjek. Pri ekao je minutu. Potom, nakon što se uvjerio da mladi Kinez leži nepomi no, obratio se veterinaru: "Ho ete li mi u initi uslugu i provjeriti je li ovaj ovjek doista mrtav?"

Veterinar je kimnuo glavom, prišao mladom Kinezu i skinuo mu povez s o iju. O i su mu bile širom otvorene, zjenice izokrenute, a iz uha je tekla jarko crvena krv. U dnu poluotvorenih usta vidio se savijen jezik. Vrat mu je od udarca bio povijen pod udnim kutom. Iz nosnica mu je tekla gusta tamnocrvena krv i padala na suhu zemlju tvore i tamne mrlje. Jedna velika muha ve se bila zavukla u jednu nosnicu da položi jajašca. Veterinar ga je uhvatio za zapeš e da mu provjeri bilo. Nije ga mogao osjetiti. Mladi vojnik je jednim jedinim udarcem (prvim koji je ikada u životu zadao) okon ao život kršnog Kineza. Veterinar je pogledao u poru nika i kimnuo glavom. ovjek je nedvojbena bio mrtav. Dok je ustajao, veterinar je na ramenima osjetio svu toplinu popodnevnog sunca.

Upravo u tom trenutku, kineski mladi u dresu broj 4 naglo se podignuo u sjede i položaj i bez imalo oklijevanja zgrabio veterinara za zapeš e. Sve se dogodilo u stotinki sekunde. Veterinar je ostao zate en: ovjek je nedvojbena bio mrtav. Posljednjim dahom koji je izbio tko zna odakle, Kinez ga je zgrabio za zglob željeznim stiskom. Razroga enih o iju i zjenica okrenutih nagore, Kinez se strovalio u rupu povukavši veterinara za sobom. Veterinar je pao preko njega osjetivši kako je pod njegovom težinom puknulo rebro mrtvom Kinezu. Unato tome Kinez ga je i dalje vrsto držao za zglob. Vojnici koji su sve to promatrali stajali su zapanjeni nisu mu prisko ili u pomo . Poru nik je prvi došao k sebi i sko io u jamu. Izvukao je pištolj iz futrole, prinio cijev uz Kinezovu glavu i dvaput opalio. Za ula su se dva hica i na Kinezovoj lubanji pojavila se velika crna rupa. Sada je uistinu bio mrtav, ali je veterinara i dalje vrsto držao za zapeš e. Poru nik se sagnuo i drže i pištolj u jednoj ruci, drugom mu je po eo otvarati šaku, prst po prst. Veterinar je ležao na dnu rupe, okružen truplima osmorice Kineza u bejzbolskim dresovima. Dolje u rupi cvr anje cvr aka zvu alo je druga ije nego na površini.

Nakon što se uspio osloboditi željeznog stiska mrtvog Kineza, veterinaru i poru niku su vojnici pomogli da izi u iz rupe. Veterinar je sjeo na travu i nekoliko puta duboko udahnuo. Potom je pogledao u svoj zglob na kojem su se vidjeli crveni otisci pet prstiju. Tog toplog ljetnog popodneva odjednom je osjetio jezivu hladno u. Nikad se ne u uspjeti osloboditi ovog osje aja jeze, pomislio je. Taj me ovjek zbilja želio povu i sa sobom.

Poru nik je zakomio pištolj i polako ga uvukao u futrolu. Injemu je to bio prvi put da je pucao uovjeka, ali trudio se ne razmišljati o tome. Ratse se još neko vrijeme nastaviti i ljudi e i dalje ginuti. Pametnije je da razmišljanje ostavi za kasnije. Znojni desni dlan obrisao je o hla e i vojnicima koji nisu sudjelovali u egzekuciji zapovjedio da zatrpaju rupu. Roj muha ve je radišno zujao nad truplima.

Mladi vojnik i dalje je nepomi no stajao i vrsto držao bejzbolsku palicu. Vjerojatno nije bio svjestan da je i dalje drži. I poru nik i desetnik su ga ostavili na miru. inilo se da je ponovno gledao itavniz bizarnih scena: "mrtvog" Kineza kako grabi veterinara za zapeš e, njihov pad u rupu, poru nika kako ska e za njima, vadi pištolj i puca Kinezu u glavu, i svoje drugove kako zatrpavaju rupu. Ali on od svega toga nije ništa vidio. Slušao je glasanje ptice navijalice. Kao i prethodno popodne, ptica se nalazila u nekoj krošnji i glasala se *kviii, kviii*, kao da navija oprugu. Podignuo je pogled i osvrnuo se pokušavaju i otkriti odakle dolazi taj zvuk, ali pticu nije uspio vidjeti. U dnu grla osje ao je mu ninu, ali ne tako snažno kao prethodnog dana.

Dok je napeto osluškivao to glasanje nalik navijanju opruge, dijelovi raznih prizora odvijali su mu se pred o ima i nestajali. Nakon što su ih sovjetski vojnici razoružali, mladi je poru nik izru en Kinezima koji su ga osudili za sudjelovanje u toj egzekuciji i objesili. Desetnik je navodno umro od tifusa u koncentracijskom logoru u Sibiru: izolirali su ga u daš aru i pustili da krepa. Premda je prava istina da se skljojao na zemlju od iznemoglosti i nije bio bolestan sve dok ga nisu zatvorili u tu daš aru. Veterinar s biljegom na licu umrijet e u nesre i idu e godine. Iako je bio civil. Rusi su ga zarobili zbog suradnje s vojskom i poslali na prinudni rad u Sibir. Ondje je radio u rudniku ugljena u dubokom oknu kad je prodrla voda i on se utopio zajedno s mnogim drugim zarobljenicima. A ja...pomislio je mladi vojnik, drže i bejzbolsku palicu u svojim rukama, ali svoju budunost nije uspio vidjeti. Nije mogao vidjeti ak ni ono što se doga alo pred njegovim o ima. Zatvorio je o i i prepustio se glasanju ptice navijalice.

Potom mu je iznenada na pamet palo more. More koje je vidio s palube broda koji ga je iz Japana dovezao na azijski kontinent. Nikad prije nije vidio more, a ni kasnije. Bilo je to prije osam godina. Još uvijek se sje ao mirisa soli u zraku. More je bilo nešto najljepše što je ikada u životu vidio. Bilo je prostranije i dublje od i ega što je mogao zamisliti. Mijenjalo je boju, oblik i izgled ovisno o vremenu, mjestu i vremenskim uvjetima. U srcu mu se javila velika tuga i u isto vrijeme i osje aj smirenosti i spokoja. Pitao se ho e li ikada više vidjeti more. Potom je ispustio palicu, koja je tupo udarila o zemlju. im je ispustio bejzbolsku palicu, mu nina se poja ala.

Ptica navijalica i dalje se glasala, ali je nitko drugi nije uo.

Ovdje završava "Ljetopis Ptice Navijalice br. 8".

29

Karika koja nedostaje Cinnamonu

•

Ovdje završava "Ljetopis Ptice Navijalice br. 8".

Kliknuo sam na "izlaz" da bih se vratio na prethodni izbornik i kliknuo na "Ljetopis Ptice Navijalice br. 9". Želio sam pročitati nastavak te priče. Ali umjesto dokumenta pojavila se poruka:

Dokument "Ljetopis Ptice Navijalice br. 9" povezan je sa šifrom R24. Pristup je uskraćen.

Izaberite drugi dokument.

Odabrao sam drugi dokument.

Kliknuo sam na dokument br. 10, ali dobio sam isti odgovor.

Dokument "Ljetopis Ptice Navijalice br. 10" povezan je sa šifrom R24. Pristup je uskraćen.

Izaberite drugi dokument.

Ista stvar dogodila se s dokumentom br. 11 kao i sa svim ostalim dokumentima, uključujući i br. 8. Nisam imao pojma što predstavlja šifra "R24" ali iz nekog razloga odjednom mi je bio uskraćen pristup svim dokumentima. U trenutku kad sam otvorio "Ljetopis Ptice Navijalice br. 8", vjerojatno sam mogao pristupiti bilo kojem drugom dokumentu, ali nakon što sam ga otvorio a potom i zatvorio, odjednom je pristup svima ostalima bio uskraćen. Možda su ti dokumenti bili programirani tako da se može pristupiti samo jednom od njih.

Sjedio sam pred kompjutorom i razmišljao kako da postupim. Ali, jednostavno nisam znao što bih više učinio. Taj svijet je nastao u Cinnamonovoj glavi i on ga je programirao onako kako je želio i prema svojim potrebama. Pravila te igre nisam poznavao. Odustao sam i isključio kompjutor.

Dokument "Ljetopis Ptice Navijalice br. 8" nedvojbeno je bio priča koju je Cinnamon napisao. U kompjutoru je unio šesnaest priča pod istim naslovom, a ja sam pukim slučajem izabrao broj 8. Sudeći prema dužini teksta pročitanih poglavlja br. 8, svih šesnaest poglavlja vjerojatno bi tvorilo pozamašnu knjigu.

Ali što je značilo broj 8? Riječ "Ljetopis" u nazivu vjerojatno je značila da su priče poredane kronološkim slijedom. Poslije sedme slijedi osma priča, nakon osme deveta, i tako redom. Prihvatljiva pretpostavka, ali ne i jedina moguća. Možda su priče bile poredane sasvim drugačijim redoslijedom. Možda su čak išle suprotnim redoslijedom iz sadašnjosti u prošlost. Sasvim drugačija i mnogo smionija pretpostavka bila bi da je riječ o šesnaest verzija iste priče. U svakom slučaju, priča broj 8 koju sam slučajno izabrao predstavljala je nastavak priče koju mi je njegova majka Nutmeg ispričala: o životinjama iz zoološkog vrta u gradu Hsin-chingu koje su u kolovozu 1945. vojnici pobijali. Već u danu taj isti zoološki vrt bio je pozornica te druge priče. Veterinar, glavni junak čije ime nije bilo navedeno, bio je Nutmegin otac, Cinnamonov djed.

Nisam mogao procijeniti koliko je priča istinita. Je li svaki detalj priče bio djelo Cinnamonove mašte ili su se pojedini dijelovi temeljili na stvarnom događaju? Ipak, Nutmeg mi je kazala da baš ništa nije bilo poznato o sudbini njezina oca nakon što ga je posljednji put vidjela. A to je značilo da Cinnamonova priča nije potpuno istinita. Ipak, neki su se dijelovi po svemu sudeći temeljili na stvarnim događajima. Sasvim je moguće da se u vrijeme ratne pomutnje u zoološkom vrtu u Hsin-chingu dogodilo pogubljenje nekoliko pitomaca vojne škole vojske Mandžukuo kao i da su njihova tijela zatrpana u rupi, i da je japanski vođa koji je zapovijedao operacijom nakon rata bio pogubljen. Dezertiranja i pobune u vojsci Mandžukuo u to vrijeme nisu bile rijetkost, i premda je priča o ubijenim kineskim pitomcima odjevenim u bejzbolske dresove prilično neobična, nije nemoguće da se doista nije dogodila. Poznavaju li takve detalje Cinnamon ih je možda pomiješao s likom svoga djeda i stvorio novu priču.

Ali zašto bi Cinnamon pisao takve priče? Zašto priča a ne neki drugi književni žanr? I zašto je upotrijebio riječ "Ljetopis" u naslovu? Razmišljao sam o tim stvarima dok sam sjedio u "prostoriji za probe" i meću prstima vrtio olovku za crtanje.

Da bih odgovorio na to pitanje, morao bih pročitati svih šesnaest poglavlja. Ali i nakon što sam pročitao samo priču u broj 8 mogao sam nejasno naslutiti što je Cinnamon pokušavao postići i svojim pričama. On je, nedvojbeno, tražio razlog svog postojanja. A nadao se da će ga pronaći i zavirujućim u dogama koje su se zbili prije njegovog rođenja.

Da bi to uspio, Cinnamon je morao popuniti praznine iz prošlosti koje nije neposredno poznao. Pokušavao je pronaći kariku koja mu je nedostajala, izmišljajući i priču o vlastitoj obitelji, oslanjajući se na priču koju je bezbroj puta čuo od majke, dodajući joj druge priče, pokušavajući i u novim okolnostima rekonstruirati zagonetni lik djeda. Stil koji je upotrebljavao u svojim pričama u osnovi je bio isti kao onaj njegove majke: i on je naime polazio od pretpostavke da *injenice možda nisu istinite a istina možda nije stvarna*. Njemu nije bilo osobito važno koji su dijelovi priče istiniti a koji nisu. Bitno pitanje nije bilo što je uistinu *u inio* njegov djed, nego što je njegov djed možda *mogao u inio*. Odgovor na to pitanje shvatio je onog trena kad je uspio osmisliti tu priču.

U svojim je pričama upotrebljavao kao ključan izraz "pticu navijalicu", i gotovo sigurno je radnja sezala u sadašnje vrijeme prateći i kronološki slijed (možda ne držeći se baš strogo kronološkog slijeda). Ali izraz "ptica navijalica" nije izmislio Cinnamon. Izgovorila ga je njegova majka u priču i koju mi je ispričala u onom restoranu u Aoyami. U tom trenutku ona sigurno nije mogla znati da sam ja samog sebe nazvao "Ptica Navijalica". A to je jedino moglo značiti da između mene i njihovih priča postoji neka slučajna veza.

Ipak, nisam mogao biti sasvim siguran. Možda je Nutmeg nekako uspjela doznati da sam se nazvao "Ptica Navijalica". Možda je taj izraz slučajno čula baš od mene u onom restoranu pa je tako nesvjesno ušla u njezinu priču (ili prije, u priču koju su zajednički dijelili majka i sin). Ta priča, koju su zajednički razvijali majka i sin, nije postojala u određenoj formi nego se stalno mijenjala i rasla poput onih u usmenoj predaji.

Slučajno ili ne, u Cinnamonovoj priči "ptica navijalica" predstavljala je iznimno važnu pojavu. Glasanje te ptice privlačilo je jedino rijetke ljude koji su se bližili vlastitoj neumitnoj propasti. Kao što je veterinar oduvijek osjećao, slobodna volja pojedinca bila je beznačajna. Ljudi nisu imali mogućnost izbora, bili su obične lutke stavljene na stol, i dobro navijenih opruga napredovali su u smjeru koji nisu sami izabrali. Gotovo sve osobe koje su se našle u dometu glasanja ptice navijalice bile su uništene, izgubljene. Mnoge od njih bile su mrtve jer su pale preko ruba stola i razbile se.

Cinnamon je gotovo sigurno nadzirao razmjenu poruka između mene i Noborua Wataye, kao i onu dan prije između mene i Kumiko. Vjerojatno je pričeka da završim razmjenu poruka s njima i tek onda mi predstavio svoju priču iz ciklusa "Ljetopis Ptice Navijalice". To se nije slučajno dogodilo a ni u trenutku njegova čudnog raspoloženja. Cinnamon je uključio stroj imajući i na umu točno određenu namjeru. Želio me upoznati s jednom od tih priča, a i uvjeriti me da ih ima još nekoliko.

Ispružio sam se na kauču i zagledao u strop u "prostoriji za probe" u polutama. Vani je bila je mrklasto i uokolo vladala nelagodna tišina. Besprijeekorno bijel strop podsjećao me na debeo sloj leda koji se tu iznenada stvorio.

Cinnamonov bezimeni djed, tj. veterinar, i ja imali smo nekoliko neobičnih zajedničkih obilježja: biljeg na licu, bejzbolsku palicu, glasanje ptice navijalice. Osim toga, poručnik koji se pojavljuje u Cinnamonovoj priči i podsjećao me na lik poručnika Mamiye. U to je vrijeme i poručnik Mamiya bio stacioniran u glavnom stožeru kwantunške vojske u Hsin-chingu. No stvarni poručnik Mamiya nije bio profesionalni vojnik nego je pripadao skupini stručnjaka za izradu zemljovida i nakon rata nije bio osuđen na vješanje (naprotiv, sudbina mu je uskratila želju za smrću), izgubio je ruku u borbi i na kraju se vratio u Japan. Ipak, nisam se mogao osloboditi dojma da je poručnik koji je zapovijedao smaknućem kineskih pitomaca bio upravo Mamiya. U najmanju ruku, ne bi me uplašilo da je to doista bio poručnik Mamiya.

A tu je i pitanje vezano za bejzbolsku palicu. Cinnamon je dobro znao da i ja imam jednu na dnu bunara. Stoga je moguće da se i bejzbolska palica poput izraza "ptica navijalica" odjednom uvukla u priču. Ali, čak i ako pretpostavim da je tako, bejzbolska palica je

povezivala zagonetku, a nju nije lako objasniti: uvijek s kutijom za gitaru koji me napao tom istom palicom u predvorju napuštene zgrade. Isti onaj koji je u baru u Sapporu izveo predstavu i pred svima prisutnima upaljenom svije om zapalio svoj dlan i poslije me napao palicom koju sam mu oduzeo i izudarao ga njome.

Na kraju, zašto mi se na licu pojavio biljeg iste boje i oblika kao u Cinnamonovog djeda? Je li se i to, tako er, pojavilo u njihovoj pri i zahvaljuju i mojoj prisutnosti? Je li i pravi veterinar uistinu imao biljeg na licu? Nutmeg nije imala ni najmanju potrebu izmišljati nešto takvo opisuju i mi svoga oca. Štoviše, kad me "otkrila" na trgu blizu postaje Shinjuku, to je bilo upravo zbog biljega koji nas je povezivao. Sve je bilo odve zamršeno, poput trodimenzionalne slagalice - slagalice u kojoj istina ne mora nužno biti stvarna, a stvarnost istinita.

Ustao sam s kau a i opet otišao u Cinnamonovu radnu sobu. Sjeo sam za stol i nalaktivši se, zagledao se u zaslon kompjutera. *Cinnamon je vjerojatno bio unutra.* Ondje su njegove nijeme i neizgovorene rije i živjele i disale preobražene u pri e. Te su pri e razmišljale, tražile, rasle i širile toplinu. Korijenje njegova postojanja krilo se u tom nerazmrsivom labirintu, a zaslon preda mnom bio je beživotan koliko i mjese eva površina. Ni zaslon tog kompjutera a ni sam Cinnamon nisu mi željeli re i ništa više od onoga što sam ve znao.

30

Ne može se imati povjerenje u ku u

(Razmišljanje May Kasahare: 6)

Kako ste, g. Ptico Navijalico?

Na kraju posljednjeg pisma napisala sam da sam vam uglavnom kazala sve što sam imala. Što je u biti i bila istina. Sje ate se? Poslije sam se ipak predomislila i došla do zaključka da je pametnije da vam o nekim stvarima još ponešto napišem. Evo me, ustala sam usred no i i poput žohara se vrzمام uokolo, sjedam za stol, po injem vam pisati.

Ne znam zašto, ali u posljednje vrijeme esto mislim na obitelj Miyawakijevih. One jadnike koji su neko živjeli u onoj zlosretnoj ku i i ubili se ne znam gdje, dok su ih vjerovnici proganjali. Sigurna sam da sam negdje pro itala kako njihova starija k i nije mrtva, samo što nitko ne zna gdje je... Dok radim, jedem u restoranu, itam u svojoj sobi ili slušam glazbu, odjednom mi slika te obitelji do e pred o i. Ne mogu re i da jedino o tome razmišljam, ali kad god mi padnu na pamet (a to je u posljednje vrijeme vrlo esto), ne mogu ih se tako lako osloboditi, baš kao kad dim od velike paljevine u e kroz prozor i zadrži se u sobi.

Još otkako sam se rodila u ku i koja se nalazi s druge strane prolaza, gledala sam u njihovu ku u. Svoju sobu sam dobila kad sam pošla u osnovnu školu, a tada su Miyawakijevi ve živjeli u novoj ku i koja je za njih izgra ena. Uvijek bih vidjela nekoga od lanova obitelji, za sun anih dana dok su iznosili oprano rublje i prostirali ga u dvorištu a dvije djevoj ice se igrale i glasno dozivale njihovog psa, velikog crnog njema kog ov ara (kako se samo zvao?). Kad bi pala no prozore bi iznutra obasjala topla svjetlost i potom bi se, što bi no više odmicala, jedan po jedan gasili. Starija djevoj ica svirala je klavir a mla a violinu

(prva je bila starija od mene, druga mlađa). Za njihove rođendane i Božić priredili su zabave u vrtu, dolazilo je mnogo ljudi i bilo je veoma veselo i živo. Ljudi koji su to imanje vidjeli tek nakon što je kuća napuštena i prazna ne mogu ni zamisliti kakva je nekoć bila.

Tijekom vikenda gospođa Miyawaki volio je njegovati biljke u vrtu i obrezivati drveće. Oni mi se da je uživao u malim kućanskim poslovima kojima treba posvetiti vrijeme, recimo ispranje odvodnih cijevi, vožnja psa u šetnju, pranje i laštenje auta itd. Po meni je to običaj na gnjavaža, nikada ne mogu uspjeti shvatiti kako to netko može smatrati zabavom, ali svi smo različiti. A osim toga, dobro je imati jednu takvu osobu u obitelji. Svi su voljeli skijati i svake zime vezivali bi skije na krov velikog karavana, i odlazili se zabavljati, veseli i sretni (ja mrzim skijanje, ali nema veze).

Po ovom opisu mogli bi izgledati kao tipični sretna obitelj kakvih ima na sve strane, ali u njihovom slučaju ne samo što su tako izgledali, to su uistinu bili. Nije postojalo ništa, baš ništa, što bi nekada navelo da se namršti i kaže: "Da, da, ah nisu mi baš simpatični."

Susjedi su iza njihovih leđa govorili kako nikad ne bi živjeli u tako zlokobnoj kući i sve i da je dobiju na lutriji, ali kao što sam vam već rekla, Miyawakijevi su bili divna obitelj, uzorna poput uokvirene obiteljske fotografije bez trunke prašine na sebi. Oni nisu se da su likovi iz bajke u kojoj se na kraju kaže "I zauvijek su živjeli u ljubavi i sreći". U odnosu na moju obitelj, izgledalo je da su barem deset puta sretniji. Dvije djevojke sam povremeno sretala na ulici, bile su veoma simpatične i drage. Ono što sam mislila kako bih voljela imati takve sestre. Ukratko, cijela obitelj uvijek je bila vesela, uključujući i psa.

Ni u najludim snovima nisam mogla zamisliti da će jedna takva obitelj dok trepneš nestati. Jednog dana sam primijetila da je cijela obitelj nestala, čak i njemački ovčar, kao da ih je otpuhao snažan vjetar. Za njima je ostala jedino prazna kuća. Izvjesno vrijeme - možda tjedan dana - nitko iz susjedstva nije primijetio da su Miyawakijevi nestali. Meni je bilo čudno što to u svjetlu više ne gore, ali pretpostavljala sam da su svi zajedno otišli na putovanje kao što su nekada običaj avali. Potom je moja majka čula glasine kako su pod okriljem noći "dali petama vjetra". Nisam znala što zna i taj izraz, pa sam majku pitala za značenje. Danas se jednostavno kaže da su "zbrisali".

Bilo da su zbrisali ili dali petama vjetra, kad je ostala prazna i napuštena, kuća Miyawakijevih izgledala je drugačije, gotovo sablasno. Nikad prije nisam vidjela napuštenu kuću u kojoj nisam ni razmišljala o tome kako uistinu izgleda jedna takva kuća, ali mogla sam naslutiti da izgleda tužno i zapušteno, poput napuštenog psa ili cvrčakove prazne kuhinje. No kuća Miyawakijevih uopće nije tako izgledala. Oni su otišli poprimila je izgled ravnodušnosti, kao da govori "nikad čula za Miyawakijeve". Barem se meni tako činilo. Poput kakvog glupog i nezahvalnog psa. Oni su nestali odmah se pretvorila u samodovoljnu kuću u koja više nije imala nikakve veze s njihovom srećom. Meni je to djelovalo nevjerojatno. Hoću reći, i ta je kuća morala biti jednako sretna koliko i oni koji su u njoj živjeli. Uvijek su je marljivo čistili i održavali, a osim toga, oni su je i dali izgraditi. Doista se ne može imati povjerenje u kuću.

Znate jednako dobro koliko i ja kako je njihovo imanje poslije izgledalo. Dvorište obraslo u korov, kuća prekrivena pticama izmetom. Dok bih sjedila za pisaćim stolom i ušla, ili se pravila da uđem i svako malo gledala kroz prozor, jedino to sam mogla vidjeti. I po lijepom vremenu, i po kiši, snijegu ili vjetru, kad bih pogledala kroz prozor mogla sam vidjeti jedino tu napuštenu kuću. Kako su godine protjecale sve više sam zurila u tu nju. Ono što mi se znalo dogoditi da ju satima gledam, nalakomina o stol. Ne znam kako bih vam to objasnila, sve do određenog dana uo se smijeh i bijelo rublje lepršalo je na vjetru kao na televizijskim reklamama za deterdžente (ne bih rekla da je gospođa Miyawaki patila od "manije", ali o to je silno voljela prati rublje, svakako mnogo više od drugih kućanica). I sve je to nestalo dok kažete keks, vrt je obrastao u korov i nitko se više nije sjećao sretnih dana koje su u toj kući i proveli članovi obitelji Miyawaki. Za mene je to uistinu bilo jaaako čudno.

Htjela bih pojasniti jednu stvar: ja s Miyawakijevima uopće nisam bila bliska. Zapravo smo rijetko razmijenili pokoji riječ, osim što bismo se pozdravili kad bismo se sreli na ulici. Ali, budući da sam ih gotovo svakodnevno promatrala s prozora svoje sobe, imala sam osjećaj da je njihova obiteljska sreća postala dio mene. Poput osobe koja se vidi u kutu

obiteljske fotografije a nema nikakve rodbinske veze s njima. Zato kadikad imam osje aj da je dio mene "zbrisao" i zauvijek nestao s njima. Pretpostavljam da je prili no ludo kazati da je dio mene "zbrisao" zajedno s ljudima koje sam jedva poznavala?

S obzirom na to da sam vam po ela pri ati jednu otka enu stvar onda mogu još jednu, koja je uistinu luda!

U posljednje vrijeme povremeno imam osje aj da sam postala vaša žena Kumiko. Da sam g a Ptica Navijalica i da sam zbog nekog razloga pobjegla od vas i krijem se ovdje me u brdima i radim u tvornici za proizvodnju vlasulja. Ali zbog kojekakvih okolnosti moram privremeno koristiti ime "May Kasahara" i praviti se da nisam Kumiko. A vi, g. Ptico Navijalico, jednostavno sjedite na toj vašoj tužnoj verandi i ekate da se vratim. Znete, doista se tako osje am.

Recite mi, obuzme li vas ikad takav tip opsesije? Nije da se hvalim, ali mene to esto hvata. Kad me žeš e uhvati mogu itav dan raditi obuzeta time. Posao je veoma jednostavan pa moja obuzetost odre enom opsesijom ne utje e na kvalitetu izvedbe vlasulja, ali druge me djevojke ponekad udno gledaju. Ili možda glasno govorim sama sa sobom. To je nešto što doista mrzim, ah ne mogu izbje i kao ni menstruaciju. Kad se pojavi, ne mogu joj re i: "Ispri avam se, danas sam jako zauzeta, do i sutra." Nadam se da vam ne smeta što se kadikad pretvaram da sam Kumiko, ho u re i, ne inim to namjerno, vjerujte mi.

Sve više osje am umor i polako me hvata san. Spavat u tri ili etiri sata kao klada, a potom moram ustati pa opet na posao od jutra do mraka. Zdušno u raditi na izradi vlasulja zajedno s ostalim djevojkama, slušaju i bezazlenu glazbu. Molim vas, nemojte se brinuti za mene. Valjano obavljam sva zaduženja ak i kad me spopadne nekakva opsesija. Sa svoje strane i na svoj na in, molim se da i vama sve ide kako treba, da vam se Kumiko vrati i da opet živite spokojnim i sretnim obiteljskim životom.

Dovi enja.

31

Kako nastaje prazna ku a

Zamjena konja

Idu eg jutra ni u devet, ali ni u deset sati, Cinnamon se nije pojavio. Nikad prije ništa sli no nije se dogodilo. Otkad sam po eo "raditi" u Rezidenciji, nije izostao ni jedan jedini dan. To no u devet svakog jutra otvorila bi se vrata na ulazu u imanje i pojavila se blistava hauba Mercedesa. Ta gotovo teatralna i svakodnevna Cinnamonova pojava zapravo je ozna ivala po etak mog radnog dana. Bio sam se sasvim naviknuo na tu redovitu i nepromjenjivu rutinu na isti na in na koji se ljudi naviknu na silu težu i tlak zraka. U Cinnamonovoj to nosti postojala je određena revnost koja je nadilazila puku naviku i bolesnu pedantnost, a to mi je, na izvjestan na in, godilo i ohrabivalo me. Upravo zbog toga mi je jedno jedino jutro bez Cinnamonove prisutnosti nalikovalo na lijepo naslikan pejsaž kojemu nedostaje središnji motiv.

Odustao sam od ekanja na prozoru, i za doru ak ogulio jabuku. Potom sam se sjetio da bi na zaslonu kompjutora mogla biti kakva poruka pa sam otišao do Cinnamonove sobe, ali kompjutor je bio isklju en. Slijedio sam njegov primjer i slušaju i baroknu glazbu kao što je on uvijek inio, usisavao, prao, istio. Da bi mi vrijeme prošlo, svaki zadatak obavio sam

polako i pažljivo. Iako sam o istoj uređaji za pročišćavanje zraka u kuhinji, ali vrijeme je jednako sporo prolazilo.

Budući da nisam znao što bih još mogao učiniti, u jedanaest sam se ispružio na kauč u "prostoriji za probe" i prepustio se sporom protoku vremena. Uvjeravao sam sebe da Cinnamon kasni zbog neke nevažne stvari. Možda mu se auto pokvario usred vožnje. Ili je upao u veliku prometnu gužvu. Ali, znao sam da nije riječ o tome. Bio sam spreman kladiti se na sve što sam imao. Cinnamonu se auto jednostavno nije mogao pokvariti, a mogući zastoj u prometu uvijek je uzimao u obzir i kretao ranije. Za slučaj iznenadne nezgode, imao je telefon ugrađen u auto. Ne, Cinnamon nije došao zato što je tako odlučio.

Malo prije jedan nazvao sam Nutmegin ured u Akasaki, ali nitko se nije javio. Još sam nekoliko puta pokušao, ali bez uspjeha. Tada sam nazvao broj Ushikawinog ureda, ali dobio sam poruku operatera da taj broj nije više aktivan. Baš i tako. Prije samo dva dana nazvao sam taj isti broj i razgovarao s njim. Odustao sam i vratio se u "prostoriju za probe". Imao sam dojam da su se u posljednja dva dana svi dogovorili izbjegavati svaki kontakt sa mnom.

Vratio sam se na prozor i kroz prorez na zastorima pogledao van. Dvije zimske ptice vrlo živahnog izgleda sletjele su na jednu granu i za trenutak promatrale okoliš. Iznenada, kao da im je dodijalo ono u što su gledale, odletjele su. Ništa drugo nije se pomicalo. Rezidencija me podsjeća na tek ispražnjenu, pustu kuću.

Idućih pet dana nijednom nisam otišao u Rezidenciju. Iz nekog razloga izgubio sam i volju za spuštanje u bunar. Dobro sam znao da ću ubrzo otići i bez tog bunara. Ako klijentice ne budu i dalje redovito dolazile, s onom novca što sam imao u bunaru sam mogao zadržati još samo dva mjeseca. A to je značilo da ga trebam koristiti što više mogu, dok je još moj. Odjednom sam imao osjećaj da se nalazim na pogrešnom mjestu.

Besciljno sam tumarao uokolo, ali u Rezidenciju nisam svratio. Svakog popodneva otišao bih na mali trg blizu zapadnog izlaza postaje Shinjuku, sjedio na poznatoj klupi i tako sjedio i troću vrijeme, ali Nutmeg se nije pojavila. Jednom sam otišao do njezinog ureda u Akasaki, pritisnuo dugme pokraj dizala i zagledao se u kameru videonadzora, ali ništa se nije dogodilo. Sve mi je svega bilo dosta. Nutmeg i Cinnamon otkinuli su odluku ili prekinuti sve odnose sa mnom. Njihova majka i jednako otkinuti sin napustili su brod koji tone i sklonili se na neko sigurnije mjesto. Iznenada me obuzeo osjećaj velike tuge, kao da me neko ekivano izdala vlastita obitelj.

Petog dana, oko jedan popodne, uputio sam se u bar Hotela Pacifik u Shinagawi. Ondje sam se u ljeto prošle godine našao s Maltom Kano i Noboruom Watayom. Nisam osjećao ni najmanju nostalgiju za tim susretom, a ni mjesto mi nije bilo osobito drago. Gotovo nesvjesno, na postaji Shinjuku popeo sam se na liniju Vamanote i otišao u Shinagawi bez ikakvog razloga ili cilja. Izišavši iz postaje, prešao sam na drugu stranu ulice i ušao u hotel. Sjedio sam za stolom pokraj prozora, naručio malo pivo i računao, iako je vrijeme za objed već bilo prošlo. Potom sam dugo promatrao ljude koji su tuda prolazili i podsjećali me na beskrajan i besciljan povorku.

Vraćajući se iz nužnika među stolovima u dnu kavane spazio sam crveni šešir. Iste boje kao onaj plastični crveni šešir koji je uvijek nosila Malta. Uputio sam se prema tom stolu, neodoljivo privučen šeširom. Kad sam se dovoljno približio, shvatio sam da je riječ o drugoj ženi. Bila je strankinja, mlada i viša od Malte. Također, njen šešir nije bio od plastike nego od kože. Platilo sam račun i izišao.

Ruku zabijenih u džepove plave jakne, lutao sam kvartom. Nosio sam kapu iste boje i stavio tamne sunčane naočale kako moj biljeg ne bi nepotrebno privlačio poglede.

Bio je prosinac, ulice su vrvjele ljudima, a trgovački centar ispred postaje bio je prepun kupaca odjevenih u tešku, toplu odjeću. Bilo je lijepo zimsko popodne, sunce je svjetlost blistala a žamor i ostali zvuci činili su mi se jasniji nego obično.

Nalazio sam se na kolodvoru postaje Shinagawa, i čekaju i vlak ugledao Ushikawu. On je čekao vlak na liniji Vamanote, koji je dolazio iz suprotnog smjera pa je stajao s druge strane perona. Kao i uvijek, imao je staromodnu odjeću i upadljivu kravatu, i zadubljeno čitao neki časopis, iskrivivši glavu na jednu stranu. To što sam ga odmah uočio u gomili na kolodvoru, bilo je zato što se toliko izdvajao od svih ostalih ljudi.

Sve do tog časa imao sam ga priliku vidjeti samo u kuhinji kuće u kojoj sam stanovao. Bili smo sami, ja i on, kasno navečer. Doživljavao sam ga krajnje nestvarno. Ali i vani, usred dana, usred velike gužve, Ushikawa je izgledao jednako tužno i nestvarno i jasno se izdvajao od ljudi koji su stajali pokraj njega. Ostavljao je neobično groteskan dojam koji se uopće nije uklapao u stvarnost koja ga je okruživala.

Stuštio sam se stubištem, probijaju i se kroz gužvu, guraju i ljude, brane i se od prigovora i prijekora. Preskakao sam nekoliko stuba odjednom i pogledom tražio Ushikawu. Ipak nisam mogao odrediti gdje se to nalazi, postaja je jako velika i duga a oko njega se tiskalo mnoštvo svijeta. U međuvremenu stigao je vlak, vrata su se otvorila, i gomila svijeta poela je izlaziti a potom i ulaziti. Zvono za automatsko zatvaranje vrata oglasilo se prije nego što sam uspio pronaći Ushikawu. Uskoro sam u vlak za Yurakucho, odlučan prelaziti iz vagona u vagon ne bih li pronašao Ushikawu. Ugledao sam ga kako stoji pokraj drugih vrata, i dalje zaokupljen čitanjem. Zaustavio sam se pred njim jedva došavši do daha, ali nije me primijetio.

"Gospodine Ushikawa", javio sam mu se.

Podignuo je pogled s časopisa i zagledao se u mene kroz debela stakla naočala, kao da je ugledao nešto zasljepljujuće. Vidjevši ga izbliza obasjanog sunčevom svjetlošću, ušlo mi se još otrcaniji nego obično. Njegova masna koža lica je znoj nepodnošljivog vonja. Oči su mu bile mutne poput blatnjave vode a pramenovi kose iznad ušiju podsjećali na izdanke korova izraslog među crijepovima napuštene kuće. Između iskrivljenih usana vidjeli su se još ružniji i prljaviji zubi nego što sam ih se sjećao. Po starom običaju na sebi je imao jaknu s bezbroj masnih mrlja. Činilo se da je do maloprije spavao u kutu kakvog umeza i tek što se probudio. Tom dojmu još je više pridonosila silna prhut na njegovim ramenima, ali on tome nije pridavao ni najmanju pažnju. Skinuo sam vunenu kapu i sunčane naočale i stavio ih u džep.

"Oh, to ste vi, g. Okada!" kazao je Ushikawa suho. Pokušao je prikriti zbunjenost, podignuvši naočale na vrh nosa i proćistivši grlo, kao da sastavlja neku stvar koja je razbijena u tisuću komada. "Vidite... nas dvojica se uvijek srećemo na istim mjestima...Zna li to da danas niste bili ondje?"

Odmahnuo sam glavom ne odgovorivši mu.

"Kužim", kazao je ravnodušno.

U Ushikawinom glasu nije se osjećala uobičajena napetost. Govorio je sporije, nestala je i njegova izrazita prikladnost. Možda je to bilo zbog našeg slučajnog susreta. Možda na sunčevoj svjetlosti nije reagirao dovoljno brzo. Ili je doista bio umoran i bezvoljan. Govoreći mi iz velike blizine, bio sam prisiljen gledati ga odozgo. A pogled na njegovu izobličenu glavu, usred bijelog dana, uistinu je bilo nešto jako ružno. Nalik na prezrelu, odbačenu voćku. Zamislio sam kako netko bejzbolskom palicom razbija tu glavu. Lubanja se raskolila nadvoje poput zrele voćke. Takve me maštarije uopće nisu zabavljale, ali su nastajale u mojoj mašti, rasle i oživljavale, a ja ih nisam mogao zaustaviti.

"Uđite, g. Ushikawa", rekoh. "Želio bih popričati s vama u četiri oka. Možemo li si i s vlakom i otići na neko mirno mjesto?"

Ushikawa se namrštitio, ne znajući što bi mi odgovorio. Podignuo je kratku i debelu ruku i pogledao na ručnik.

"Kako da ne, i ja bih volio s vama popričati na miru... ozbiljno vam govorim. Ali sada neodgodivo moram otići na jedno mjesto. Hitan posao. Bilo bi bolje da se vidimo neki drugi put, dakle... što mislite, da naš razgovor ipak odgodimo?"

Odmahnuo sam glavom.

"Trebam vas nakratko", rekao sam gledajući ga ravno u oči. "Neću vas gnjaviti. Znam da ste vrlo zauzeti, g. Ushikawa. Ali vidite, imam dojam da nam se neće tako lako ukazati druga prilika, hoćete li, za naš susret. A što vi mislite?"

Ushikawa je blago kimnuo glavom, kao da razgovara sa samim sobom, savio nos i uvukao ga u džep zimske jakne. Poslije tridesetak sekunda nešto je izraunao u glavi.

"Dobro, dogovoreno", kazao je pomirljivo. "Silazimo na sljedeću postaju, popit ćemo kavu i popričati pola sata. Nekako ću se veštinirati i za obvezu koja me čeka. Mora postojati neka simbolika u tome što sam vas ovako slušajući sreo."

Sišli smo na postaju Tamachi i ušli u bar, prvi na koji smo naišli.

"Istinu govoreći, nisam mislio da ću vas ponovno sresti", rekao je Ushikawa nakon što su nas poslužili kavom. "Bilo vam pravo ili ne, imao sam dojam da je sve već gotovo."

"Gotovo?"

"Ujete, prije četiri dana napustio sam posao kod profesora Wataye. Objasnio sam mu da ne želim više raditi za njega i on je to prihvatio. Već neko vrijeme sam namjeravao to učiniti."

Skinuo sam kapu i jaknu i stavio ih na stolicu do svoje. U baru je bilo veoma toplo, ali Ushikawa nije svukao ništa.

"Je li to razlog zašto mi se nitko nije javio kad sam vas jučer nazvao u ured?"

"Tako je. Otkazao sam ugovor za telefonsku liniju i zatvorio dužan. Kad dotle dođe, bolje je što prije nestati, jednom zauvijek. Ne sviđa mi se kad se takve stvari po nuodugovlaćiti. I tako, sada više ne radim ni za koga, slobodan sam. Slobodan strijelac, ako vam se tako više sviđa. Drugim riječima, nezaposlen sam", kazao je Ushikawa blago se osmjehnuvši. Osmijeh mu je kao i uvijek bio neiskren, ali pogled u oči bio je hladan i proraunat. Ulio je malo mlijeka i stavio žličicu šećera u kavu i sve promiješao.

"Sigurno vas zanimaju neke stvari u vezi s vašom ženom, nije li tako, g. Okada?" nastavio je. "Gdje se nalazi, što radi... Ili možda griješim?" Kimnuo sam glavom.

"Ali, prije svega," reko, "htio bih znati zašto ste napustili posao kod Noboru Wataye?"

"Stvarno želite znati?"

"Itekako."

Ushikawa je otpio gutljaj kave i namrštitio se. Potom je podignuo pogled. "A, tako? Kad me već pitate, red je da vam odgovorim. Iako to nije osobito zanimljiva priča. Istinu govoreći, još od samog početka nije mi bilo drago pomagati profesoru Watayi, ni u dobrom ni u zlu. Kao što znate, budući da se kandidirao na izborima, profesor je naslijedio i mašineriju izbornog okruga u kojem se kandidirao, poput kućestavim pokušajom, a ja sam umjesto strica nastavio služiti nekoga. Nije to bila promjena na gore. Imao sam mnogo većeg izgleda radi i za nekoga nego za strica, iji se kraj već mogao naslutiti. Bio sam uvjeren da će profesor Wataya postati vrlo utjecajna osoba u društvu.

Ipak, ni sam ne znam zašto, ali radi i za njega nijednom nisam pomislio 'ovog ovjeka bih mogao slijediti na kraj svijeta'. Ništa od osjećaja odanosti, privrženosti, vjernosti ili bilo čega sliči nog. Možda će vam zvučati čudno, ali ja sam osoba koja itekako dobro zna što su odgovornost i odanost. Kad biste samo znali koliko se puta stari Wataya izderao na mene, šutnuo me nogom, vrijeđao me i ponašao se prema meni krajnje grubo! Za razliku od njega, profesor je doista ljubazan. Ipak, znate, g. Okada, ljudi su jako čudna stvorenja. Strica bih pratio na kraj svijeta, i bez pogovora mu bio poslušan. Ali prema nekome nisam osjetio tu vrstu odanosti. A znate li zašto?"

Odmahnuo sam glavom.

"Kako bilo, vjerujem da je do toga došlo zato što smo profesor i ja veoma slični", rekao je Ushikawa. Iz džepa je izvadio cigarete i zapalio jednu upaljačem. Polako je povukao dim, a onda ga veselo otpuhnuo. "Svakome je već na prvi pogled jasno da se tjelesno veoma razlikujemo, a nemamo ni istu pamet. Ni učitali se ne želim uspoređivati s profesorom, uvrijedio bih ga. Ali... duboko iznutra istog smo kova, on i ja. To sam shvatio na prvi pogled, iim sam ga upoznao. Ovaj tip ostavlja dojam intelektualca, pomislio sam, ali zapravo je ogavan prevarant."

Ne kažem da nije dobro biti prevarant. Znae, g. Okada, svijet politike je vrsta alkemije. Vidio sam mnogo primjera proste i drske pohlepe, koja daje sjajne rezultate. I suprotno. Sjajne osobe koje su dale slabe rezultate. Ne može se tako lako reći i što je bolje, vjerujte mi. Znae, u politici nema koristi od velikog umovanja, raunaju se jedino rezultati. Meutim, taj Noboru Wataya jedna je obična ništarija, g. Okada, ali i u ovom ima nekoga poput mene. Kad sam stao pred njega, moja malenkost osjeća se poput bijednog majmuna. Pomislio sam, ovaj me želi zeznuti. Međutim u ljudima istog soja, to je nešto što se odmah osjeti. Oprostite na vulgarnosti, ali ista stvar vrijedi i za pimpek. Tko ima veći ego, ima veći ego. Kopajte što vam govorim?

Recite, g. Okada, što mislite, kad nekoga najviše mrzimo? Kad vidimo da se lako može postići ono što i mi silno želimo ali ne uspijevamo ostvariti. Kad nemojemo gledamo kako neki tip svojim lijepim licem osvaja krug ljudi u koji mi ni slučajno nemamo pristup. I što smo bliži takvoj osobi, više je mrzimo. Baš tako. Meni se upravo to dogodilo s profesorom Watayom. Da je on to znao, vjerujem da bi bio veoma zadovoljan. A vi, g. Okada, jeste li ikad osjetili takvu vrstu mržnje?"

I ja sam mrzio Noboru, ali mržnjom koja je drugačija od one o kojoj je govorio Ushikawa. Odmahnuo sam glavom.

"A sad stižemo do vaše žene Kumiko. U jednom takvom trenutku profesor me pozvao i povjerio mi veoma ugodnu obvezu da se brinem o vašoj gospođi. Ali mi nije gotovo ništa objasnio u vezi sa situacijom u kojoj se našla. Samo mi je rekao da mu je sestra, da je njezin brak u krizi, i da je napustila supruga i živi sama. Nije se osjećala dobro. Tako sam izvjesno vrijeme obavljao razne praktične poslove i druge sitnice za vašu gospođicu. Svakog mjeseca plaćao sam najamninu za stan, obavljao kućanske nabavke i druge sitnice. Imao sam brojne druge stvari i mnogo važnija zaduženja za obaviti i u početku me gospođa Kumiko uopće nije zanimala. Tu i tamo nazvao bih je zbog kakvog problema praktične naravi. Samo što je ona bila strašno tiha. Činilo se da sve vrijeme provodi šutke u urenu u kutu stana." Ushikawa je prestao govoriti da bi otpio gutljaj vode i pogledao na ručnik na sat. Potom je opušteno zapalio još jednu cigaretu.

"Ali, priča tu ne završava. Jednog trenutka ste se pojavili vi, g. Okada. Dakako, zbog događaja koji vas povezuju s 'kućom obješenih'. Kad je objavljen onaj članak, profesor me pozvao i naložio mi da istražim postoji li veza između vas i kućice koja se spominjala u članku. To ga je jako zabrinulo.

Dobro je poznao moju inkovitost po pitanju tajnih istraživanja, i zato je taj posao prepustio mojoj malenkosti. I ja sam počeo naporno tragati, poput pravog detektiva. Kako su stvari dalje tekle, i sami znate. I za mene je to bio velik šok. Naslutio sam da je u to morao biti upleten neki političar, ali nisam mogao predvidjeti da će upecati takvu ribetinu. Oprostite na usporedbi, ali kao da sam malim crvićem lovio morskog psa. Ali, profesoru Watayi nisam ništa kazao, sve sam zadržao za sebe."

"Je li to bio znak da trebate promijeniti konja?"

Ushikawa je ispuhnuo dim uvis i potom me pogledao ravno u oči. Osmijehnuo se osmijehom kakav nikad prije nisam vidio na njegovom licu.

"Još u letu ste skužili, g. Okada. Ukratko, bilo je baš tako. Kazao sam si: Ushikawa, ako moraš mijenjati gazdu, ovo je pogodan trenutak. Pametnije ti je da se na vrijeme zaustaviš i na sljedećem odmoru skreneš. Neka se stvari malo ohlade. Skakati iz vatre u vatru jako je nepromišljeno."

Ushikawa je iz džepa jakne izvadio papirnati rupčić i ispuhao nos. Potom ga je zgužvao i vratio u džep.

"Kažite mi napokon, što je s Kumiko?"

"Ah, mene zaboravnog", kazao je Ushikawa kao da se tog trenutka sjetio o čemu smo razgovarali. "Kad smo se već ovako sreli, moram vam priznati da je do danas nisam nijednom vidio. Nikad je nisam imao priliku pogledati u lice. Jedino sam razgovarao telefonom s njom. Ali, nije se tako odnosila samo prema meni, gospođa nikoga živog ne želi vidjeti. Ali ne znam vida li se s profesorom Watayom, i to je mala zagonetka. Ali, siguran sam da nikog drugog ne viđa. Ali je i kućicu na pomoćnicu viđa jako rijetko, sama mi je to rekla. Stvari koje

treba kupiti i druge obveze nalazi napisane na komadu papira i to je sve. Ako traži da se zbog ne ega osobitog sretnu, gospo a je izbjegava i jedva izusti koju rije . ak sam se i ja zainteresirao i otišao vidjeti što se ondje doista doga a. Stekao sam dojam da unutra nitko ne živi, premda bi prema svemu što znam, vaša žena morala biti ondje. Stan je izgledao napušten. Pokušao sam se raspitati kod susjeda, ali nitko je nikad nije vidio. Vaša žena tako živi više od godinu dana. Godinu i pet mjeseci, da budem to an. Mora postojati neko valjano objašnjenje zašto ne želi iza i van."

"Vi mi sigurno nikad ne biste rekli gdje se nalazi taj stan."

Ushikawa je lagano odmahnuo glavom.

"Oprostite, ah to me ne smijete pitati. Svijet je mali, u pitanju je moja ast."

"Ali što se doga a s Kumiko, zar vi to ne znate?"

Ushikawa je zbunjeno oklijevao. Gledao sam ga ravno u o i, ne govore i ništa. inilo se da je protok vremena odjednom postao užasno spor. Ushikawa je nanovo bu no ispuhao nos. Na inio je pokret kao da e ustati, ali je ponovno sjeo. Potom je duboko uzdahnuo.

" ujte, ovo što u vam re i samo je moja pretpostavka. Po svemu što sam uspio skop ati, zaklju ujem da u obitelji Wataya postoji neki gadan problem, još odavno. Zapravo, nisam uspio doznati o emu se konkretno radi. U svakom slu aju, gospo a Kumiko je za to ula, ili znala još od malih nogu. Zato je htjela oti i iz te ku e. Tada ste vi stupili na scenu, g. Okada, zaljubili ste se, vjen ali, mogli živjeti u braku sretni i zadovoljni... da su se stvari odvijale tako, ali nažalost, nije se ostvarilo. Profesor Wataya zbog nekog je razloga nije želio pustiti na miru, svoju sestru. Dakle, govore li vam išta ove informacije?"

"Da, donekle", odgovorio sam.

"Uzdaju se u moje mjerodavne pretpostavke, profesor je odlu io oduzeti vam je i držati pod paskom. Možda je u vrijeme vašeg braka nije želio imati uza se, ali što je vrijeme više protjecalo, shvatio je da mu nužno treba. Zato ju je odlu io dovesti natrag, upotrijebio je svu svoju mo i u tome uspio. Koja je sredstva upotrijebio, to vam ne bih znao re i. Pretpostavljam da se jako trudio, u tom potezanju užeta s vama, ime je u kona nici naškodilo svojoj sestri. Konac o kojem je visio život vaše žene vjerojatno se otada pokidao na nekom mjestu. Ali, nemojte me držati za rije , to su samo moje pretpostavke."

Stigla je konobarica, napunila aše vodom i odnijela moju praznu šalicu. Za to vrijeme Ushikawa je pušio gledaju i u zid.

Pogledao sam ga u lice.

"Dakle, želite mi re i da izme u Noborua Wataye i Kumiko postoji seksualni odnos?"

"Nemojte tako, nisam vam ja to rekao, to nisu moje rije i", kazao je, mašu i upaljenom cigaretom po zraku. "Ništa mi nije dalo povoda da posumnjam u takav odnos. Što se dogodilo izme u profesora i njegove sestre, ili što se i dalje doga a, ja vam o tome ništa ne znam. Jednostavno mislim da postoji nešto udno, da ne kažem neprirodno u njihovom odnosu. Osim toga, ini se da profesor i njegova bivša žena, prije no što su se razveli, uop e nisu imali seksualne odnose. Premda su to samo glasine."

Ushikawa je dohvatio šalicu s kavom, ali se predomislio i otpio gutljaj vode. Potom se pogladio po trbuhu.

"Nažalost, u posljednje vrijeme imam problema sa želucem. Nikako ne valja. Mu i me žgaravica. To je nasljedno. U mojoj su obitelji svi patili od želu anih tegoba. Baš je udna stvar, taj DNK. Ja sam naslijedio samo ružne stvari. elavost, slabe zube, osjetljiv želudac, kratkovidnost. Pravo prokletstvo, vjerujte mi. Ali lije niku ne idem, govori mi samo neugodne stvari.

Dakle, g. Okada, vjerojatno vam ovo govorim uzalud, ali oteti Kumiko iz ruku profesora i ponovno je pridobiti ne e biti tako lako. Ponajprije, morate znati da vam se gospo a ni slu ajno ne želi vratiti. Osim toga, mogu e je da je ona sada sasvim druga ija žena od one koju ste poznavali. Da se promijenila. Oprostite što si dopuštam slobodu, ali ak i ako pretpostavimo da ete je prona i i ponovno privoljeti, morate biti svjesni da ete preuzeti odve teško breme na sebe. Kakve svrhe ima sve to, ako e vaš u inak biti neizvjestan i polovi an? Možda vam se upravo zbog toga vaša žena ne želi vratiti."

Šutio sam.

"Pa dobro, u prošlosti smo imali nekih problema s vama, ali, bilo je zadovoljstvo ponovno vas vidjeti. Mislim da ste iznimna ličnost. Ako jednog dana budem pisao memoare, potrudite se da vam posvetim jedno poglavlje, premda ne vjerujem da će se to ikada dogoditi. Okončajmo ovaj susret rastavši se kao dobri prijatelji."

Ushikawa se umorno naslonio na leđa stolice i nekoliko puta odmahnuo glavom.

"Već sam izbrbljao više nego što sam trebao. Nego, možete li platiti moju kavu? Znaate, sada sam nezaposlen... Ali kad bolje promislim, i vi ste. Dakle, budimo kolegijalni. Želim vam svaku sreću, g. Okada. A i vi, ako vas je volja, pomolite se za Ushikawinu sreću."

Ushikawa je ustao, naglo se okrenuo i izišao iz kavane.

32

Rep Malte Kano

Boris Gulikoža

U snu (premda nisam bio svjestan da sanjam), sjedio sam za stolom zajedno s Maltom Kano i pio čaj. Nalazili smo se u prostoriji koja je bila toliko prostrana da joj se nisu vidjeli ni po etak ni kraj, a barem pet stotina stolova nizalo se u pravilnim redovima. Mi smo sjedili za stolom u sredini, i bili jedini u čitavoj prostoriji. Strop koji je bio toliko visok da je podsjećao na svod nekog budističkog hrama, podupirale su debele drvene grede s kojih su, nalik na viseće posude s ukrasnim biljkama, visjele bezbrojne vlasulje. Zagledavši se malo bolje shvatio sam da je riječ o pravim ljudskim skalpovima. To sam mogao zaključiti po gotovo crnoj krvi koja se zgrušala na njima. O čemu su bili nedavno oderani i obješeni o stropne grede da se suše. Prepao sam se da bi nam kapi svježeg krvi mogle kapnuti u čaj. Zapravo se sasvim jasno čulo kako kapi krvi padaju oko nas i poput romona kiše odjekuju praznom prostorijom. Jedino je nekoliko skalpova koji su visjeli iznad našeg stola izgledalo suho i s njih više nije kapala krv.

Čaj je bio vruć. Na našim su se tanjurićima pokraj žličica nalazile i tri kocke zelenog šećera. Malta je stavila dvije kocke šećera u čaj i promiješala ih žličicom, ali šećer se nije otopio. U jednom trenutku pojavio se pas, i sjeo pokraj našeg stola. Pogledavši u njega, shvatio sam da mu njuška jako sliči na Ushikawino lice. Imao je tijelo zdepastog, crnog psa, ali od vrata prema gore to je bio Ushikawa, osim što mu je otrcano i slijepljeno krzno koje mu je prekrivalo tijelo također raslo i na glavi i licu. "Gle, nije li ono g. Okada!" kazao je psoliki Ushikawa. "Vidite li sve ove dlake i krzno? Sve mi je to naraslo onog trena kad sam se pretvorio u psa. Zbilja zapanjujuće. Čak su mi i jaja mnogo veća nego prije, a žgaravica me više ne muči. Ni naočale mi više ne trebaju. Ni bilo kakva odjeća. Prava divota! Ne mogu vjerovati da se toga nisam prije sjetio. Kamo sreće da sam se mnogo prije pretvorio u psa. A vi, g. Okada? Zašto i vi ne pokušate?"

Malta je uzela preostalu zelenu kocku šećera i bacila je prema psu. Kocka je pogodila Ushikawu u glavu iz koje je potekla krv crna poput tinte. Ali, činilo se da ga to nije zaboljelo, po čemu je mahati repom i udaljio se ne kazavši ništa više. Testisi su mu doista bili golemi.

Malta je na sebi imala kišni mantil koji je bio zakopan sve do grla, ali sam po blagom mirisu ženske kože mogao naslutiti da je ispod njega bila gola. Naravno, na glavi je nosila crven plastični šešir. Podignuo sam šalicu i otpio gutljaj, ali čaj nije imao nikakav okus, osim što je bio topao.

"Baš mi je drago što ste došli", rekla je Malta gotovo veselim glasom. Budući da sam je srećo poslize dugo vremena, njezin glas mi se učinio jasniji i veseliji nego prije. "Već vas

nekoliko dana pokušavam dobiti telefonom, ali nikad vas nema kod kuće. Pošla sam se brinuti da vam se nije što god dogodilo. Najvažnije od svega jest da ste vi dobro. Laknulo mi je kad sam vas čula. Oprostite što vam se nisam toliko dugo javljala. Ne mogu vam potanko ispričati sve što mi se u međuvremenu izdogađalo, potrajalo bi, osobito ovako preko telefona, ali sve vrijeme sam putovala. Vratila sam se prije tjedan dana. Halo, gospodine Okada, čujete li me?"

"Čujem vas", odgovorio sam, tek tada shvativši da u ruci držim telefonsku slušalicu. Malta Kano je sjedela i na suprotnoj strani stola također držala telefonsku slušalicu i razgovarala sa mnom. Glas joj se nije dobro čuo, imao sam dojam da je u pitanju bio meunarodni razgovor.

"Sve vrijeme sam bila izvan Japana, uglavnom na Malti. Jednog dana iznenada sam osjetila potrebu da se vratim ondje, željela sam ponovno okusiti onaj jedinstven okus vode s Malte. To se dogodilo nedugo nakon našeg posljednjeg razgovora. Sjećate li se našeg razgovora? Kad sam vas nazvala jer nisam znala gdje je Kreta. Nisam imala namjeru ostati toliko dugo izvan Japana. Namjeravala sam se vratiti poslije nekoliko tjedana. Zato vam se prethodno nisam javila. Ukrcala sam se u avion gotovo jedino s onim što sam imala na sebi, i o putovanju nisam nikoga obavijestila. Ali, kad sam stigla onamo, nisam više tako lako mogla otići. Jeste li ikad bili na Malti, gospodine Okada?"

Odgovorio sam joj da nisam. Sjetio sam se da sam vodio isti razgovor s istom osobom prije godinu i nešto više.

"Halo?" pitala je Malta.

"Tu sam", odgovorio sam.

Htio sam joj nešto reći, ali nisam se mogao sjetiti što to. Nakon upornog mozganja, odjednom sam se sjetio. "Čujete, ima jedna stvar zbog koje sam vas odavno želio nazvati", kazao sam premjestivši telefonsku slušalicu u drugu ruku. "Ma kako se vratio."

Nakon četiri ili pet sekunda šutnje, Malta je kazala: "Vaša majka se vratio?"

"Jest. Ako se još sjećate, upoznali smo se zbog potrage za majkom, pa sam pomislio da vam biti drago da vam to javim."

"A kad se vratio?"

"Početkom proljeća. Otada je stalno sa mnom."

"Jeste li primijetili neku promjenu na njemu? Ne izgleda li vam drugačije nego prije?"

Jesam li primijetio neku promjenu na majku?"

"Kad bolje promislim, čini mi se da je prije imao drugačiji rep", kazao sam. "Pomazivši ga onog dana kad se vratio kući, učinilo mi se da mu je rep prije bio mnogo povijeniji. Ali, možda griješim, možda me pamćenje vara, ipak je bio odsutan gotovo godinu dana."

"Jeste li sigurni da je to isti majak?"

"Sasvim sam siguran. Imam ga već godinama, valjda bih znao je li on ili nije."

"Shvaćam", rekla je Malta Kano. "Žao mi je što vam to moram reći, ali pravi rep tog majka je kod mene." Potom je slušalicu spustila na stol, ustala i hitro svukla kišni mantil. Kao što sam i pretpostavljao, ispod je bila gola. Njezine grudi i pubis bili su gotovo isti kao u Kreti. Ipak, plastični šešir nije skinula. Okrenula se i pokazala mi leđa. Malo iznad njezinih guzova ugledao sam zakvačenu majkov rep. Proporcionalno njezinom tijelu bio je mnogo veći i od pravog, ali oblik repa bio je kao onaj u Saware. Na vrhu je bio povijen, ali djelovao je mnogo stvarnije i uvjerljivije od Sawarinog.

"Dobro pogledajte, molim vas. To je pravi rep. Onaj rep kojim se majka sada služi je imitacija. Na prvi pogled izgleda isto, ali ako se pažljivije zagledate, uvjerite se da je drugačiji."

Pomaknuo sam ruku kako bih dodirnuo Maltin rep, ali zamahnuvši njime, jednim ga je trzajem izvukla iz moje ruke. Onako gola skočila je na jedan od obližnjih stolova. Na dlan moje ruke pala je kap krvi. Bila je iste, jarko crvene boje kao Maltin šešir.

"Znate, gospodine Okada, Kreta je dobila bebu, nazvala ju je Korzika", rekla je Malta čuajući i na stolu, veselo mašući repom.

"Korzika?" ponovio sam.

"Uvijek nije otok", umiješao se crnolaki, psoliki Ushikawa, koji se odnekud stvorio.

Kreta Kano je dobila bebu?"

Tog sam se trenutka probudio, obliven hladnim znojem.

Odavno nisam sanjao tako dug, povezan i živopisan san. I tako udan. I nakon što sam se probudio i shvatio da sam sanjao, srce mi je još neko vrijeme snažno tuklo. Istuširao sam se vrućom vodom i odjenuo istu pidžamu. Bilo je jedan poslije ponoći, ali više mi se nije spavalo. Kako bih se smirio, s dna kuhinjskog kredenca izvadio sam davno otvorenu bocu viskija, naterao dva prsta i naskap popio.

Potom sam se vratio u spavaću sobu i potražio Sawaru. Spavao je dubokim snom, sklupčan na krevetu. Podignuo sam pokrivač i pažljivo mu ispitao rep. Dok sam ga tako razgledao nastojeći se prisjetiti kako mu je rep bio povijen, ljutito se protegnuo, ali odmah je nastavio spavati. Nisam više sa sigurnošću mogao reći je li Sawarin rep bio isti kao onaj kad smo ga nazvali Noboru Wataya. Nekako mi se činilo da je rep nad stražnjicom Malte Kano bio mnogo stvarniji. Lako sam se mogao sjetiti njegova oblika i boje.

"Kreta je dobila bebu, nazvala ju je Korzika", rekla je Malta Kano u mom snu.

Idućeg dana nisam se mnogo udaljavao od kuće. Ujutro sam otišao u samoposluživanje pokraj kolodvora i nakupovao raznu hranu, potom sam skuhao ručak. Mačku sam dao nekoliko sirovih srdela. Popodne sam otišao malo plivati na obližnji bazen. Možda zato što su se bližili novogodišnji praznici, na bazenu nije bilo mnogo ljudi. Iz stropnih zvučnika širila se božićna glazba. Nakon što sam polako otplivao tisu metara, uhvatio me grč u nozi, pa sam odlučio prestati. Zidovi koji su okruživali bazen bili su ukrašeni brojnim božićnim ukrasima.

Vrativši se kući, u poštanskom sandučiću u zatekao sam debelu omotnicu. Nisam morao pogledati poleđinu da bih znao ime pošiljatelja. Samo je poručnik Mamiya znao pisati itkim, staromodnim stilom i to kistom.

U uvodu se svojim otmjenim i duboko uljudnim stilom ispričavao što mi već dugo nije pisao.

Odavno sam vam želio pisati i ispričati drugi dio moje priče, ali zbog kojekakvih razloga i brojnih problema nisam uspio sjesti za stol i prihvatiti se kista. Odjednom sam shvatio da je itava godina prošla i da su se približili novogodišnji praznici. Sve sam stariji i svakog dana mogu umrijeti. Ne smijem više odugovlačiti. Ovo pismo moglo bi biti i mnogo opširnije, ali ne želim vas gnjaviti.

Kad sam vam prošlog ljeta predao dar koji vam je ostavio gospodin Honda, ispričao sam vam dugu priču o vremenu koje sam proveo u Mongoliji, ali postoji i nastavak te priče. Zbog određenih razloga osobne naravi, tada vam nisam ispričao cijelu priču. Nekoliko me razolikih razloga navelo da vam je onog dana ne ispričam. Jedan od njih jest taj što bi cijela priča zahtijevala mnogo vremena, a ja sam tada imao neodgodiv posao i jako sam se žurio. Isto tako, tada još uvijek nisam bio psihički spreman ispričati taj sasvim osobni dio priče, bilo kome, čak ni vama.

Nakon što sam otišao od vas, shvatio sam da nisam smio dopustiti da me obveze zavedu nego vam ispričati priču do kraja, bez odgode. Evo i tog dijela.

Budući da sam bio pogoden metkom iz strojnice usred strašne bitke 13. kolovoza 1945. u blizini Hailara, ostao sam ležati na zemlji kad mi je sovjetski tenk T34 prešao preko lijeve ruke. Onesviještenog, prevezli su me u sovjetsku vojnu bolnicu u Chiti, gdje su mi liječnici uspjeli spasiti život. Kao što sam vam već kazao, bio sam dodijeljen topografskom odjelu pri Glavnom stožeru kivantunške armije u Hsin-chingu, koji se morao povući u pozadinu nakon što je Sovjetski Savez objavio rat Japanu. Odlučio sam se sa smrću i umrijeti, na vlastiti zahtjev vraćen sam u postrojbu u Hailaru, blizu granice, gdje sam se kao "živo meso" prijavio za napad na sovjetski tenk, napavši ga ručnom bombom. Ali kao što mi je ranije prorekao gospodin Honda u blizini rijeke Khalkhe, nije mi bilo suženo da tako poginem. Umjesto života, izgubio

sam lijevu ruku. Svi vojnici kojima sam zapovijedao poginuli su u tom sukobu. Premda smo postupali po zapovijedima nadre enih, to je zapravo bio uzaludan samoubila ki napad. Male ru ne bombe kojima smo bih naoružani nisu mogle nanijeti ozbiljniju štetu tim golemim tenkovima T34.

Jedini razlog zbog kojeg su me Sovjeti savjesno njegovali jest taj što sam, leže i u bunilu, rekao nešto na ruskom. To sam tek poslije doznao. Kao što sam vam ve kazao, u io sam ruski jezik i dok sam bio u Glavnom stožeru u Hsin-chingu, imao sam mnogo slobodnog vremena koje sam iskoristio da produbim znanje ruskog jezika, i pred kraj rata ve sam ga vrlo dobro govorio. U Hsin-chingu su živjeli mnogi bjelogardejci, a osim toga poznao sam nekoliko njihovih konobarica, pa sam svakodnevno mogao vježbati i govoriti ruski. Dok sam ležao u bunilu nesvjesno sam buncao na ruskom.

Još od samog po etka Sovjeti su bili odlu ili poslati na prisilni rad u Sibir sve japanske vojnike koje su zarobili pri okupaciji Mandžurije. Jednako su postupili s njema kim vojnicima nakon što su ih porazili na europskom dijelu bojišta. To no je da su Rusi pripadali pobjedni koj strani, ali nakon dugog i iscrpljuju eg rata njihova privreda bila je u o ajnom stanju i manjak radne snage svagdje im je bio velik problem. Osigurati brojne zarobljenike kao radnu snagu bila je jedna od najvažnijih stvari. Jednako tako su im bili potrebni brojni prevodioci, kojih je, me utim, bilo jako malo. Kad su shvatili da dobro govorim ruski, smjestili su me u bolnicu u Chiti umjesto da me puste da umrem. Da u bunilu nisam buncao na ruskom, nedvojbeno bi me ostavili da umrem i sada bi moje kosti ležale razbacane negdje duž obale rijeke Hailara, bez ikakvog znaka koji bi ozna avao moj grob. Sudbina je doista udna stvar.

Nakon što sam se oporavio, podvrgnut sam detaljnim ispitivanjima i višemjese noj ideološkoj indoktrinaciji, a potom kao prevodilac upu en u rudnik ugljena u Sibir. Presko it u detalje iz tog razdoblja. Prije rata sam kao student bio pro itao nekoliko zabranjenih Marxovih djela i na izvjestan sam na in osje ao simpatiju prema komunisti koj ideologiji, ali sam vidio i mnogo toga nevaljalog. Zahvaljuju i vezama s tajnim službama, dobro sam poznao porijeklo krvavog ugnjetavanja koje su u Mongoliji provodili Staljin i njegovi marionetski poslušnici. Nakon Oktobarske revolucije, poslali su desetke tisu a lamaisti kih sve enika, zemljoposjednika i drugih oporbenih neistomišljenika u koncentracijske logore, gdje su ih bezdušno mu ili i ubijali. Isto se doga alo u Sovjetskom Savezu. ak i da sam nastavio vjerovati u komunisti ku ideologiju, nisam više mogao vjerovati u ljude koji su takvu ideologiju i na ela provodili u praksi. Isto sam mislio i za ono što smo mi. Japanci, u inili u Mandžuriji. Siguran sam da ne možete ni zamisliti koliko je kineskih radnika ubijeno tijekom izgradnje tajne baze u Hailaru - samo zato da bi vlasti sa uvale tajnu o njezinoj izgradnji.

Osim toga, prisustvovao sam jezivom prizoru kad su onaj ruski asnik i mongolski vojnici oderali kožu živom ovjeku. Potom su me bacili na dno bunara u Mongoliji, gdje sam prožet onom udnovatom sun evom svjetloš u izgubio svaku volju za život. Kako bi onda netko poput mene mogao vjerovati u bilo kakvu ideologiju i politiku?

Kao jezi ki tuma , bio sam veza izme u japanskih ratnih zarobljenika odre enih za rad u rudniku i sovjetskih vojnika. Ne znam kakva je bila situacija u drugim koncentracijskim logorima u Sibiru, ali u rudniku u kojem sam bio ljudi su umirali svakog dana. Uzroci smrti bili su mnogobrojni: neuhranjenost, prevelik napor, odroni, poplave, epidemije zbog nedostatka higijene, nevjerojatna hladno a zimi, okrutnost uvara, brutalna represija prema najmanjem obliku otpora. Zabilježena su ak lin ovanja koja su Japanci provodili nad svojim sunarodnjacima. Među ljudima su vladali mržnja, strah, nepovjerenje i bezna e.

Kada je broj umrlih toliko porastao da je postoje a radna snaga bila nedovoljna, po eli su dovoziti itave željezni ke kompozicije novih ratnih zarobljenika. Bili su u prnjama, neuhranjeni, i dobar dio umro bi ve u prva dva-tri tjedna. Njihova trupla bacana su u napuštena rudarska okna. Nije bilo mogu e iskopati rake za sve njih. Zbog velike hladno e tlo je smrznuto cijele godine pa je nemogu e zabit i lopatu u zemlju. Napuštena rudarska okna odli no su odgovarala toj namjeni. Bila su mra na i duboka, a zbog velike hladno e nije se osje ao smrad. Kad bi se jedno okno postupno napunilo, zatrpali bismo ga zemljom i kamenjem i prelazih na sljede e.

Unutra nisu bacali samo trupla. Ponekad bi bacili i žive ljude, za opomenu ostalima. Svakog japanskog vojnika koji bi pružio bilo kakav otpor sovjetski bi stražari brutalno pretukli a potom bacili na dno okna. I dan-danas sje am se njihovih urlika. Bio je to pravi pakao.

Taj rudnik bio je strateški vrlo važan, i vojska ga je strogo nadzirala. Zbog toga su njime upravljali partijski funkcionari koje su na taj zadatak upu ivali drugovi iz Centralnog komiteta. U to vrijeme glavni upravitelj bio je lan Politbiroa za kojeg se govorilo da potje e iz istog grada kao i Staljin. Bio je to sredovje an ovjek velikih ambicija, cini an i strog. Imao je samo jedan cilj: pove ati proizvodnju ugljena. Smrtnost radnika bila mu je sasvim nebitna. Sve dok su podaci o proizvodnji rasli, oni iz Centralnog komiteta su ga hvalili i stalno mu odobravali sve ve i broj zarobljenika. Bez obzira na to što je broj umrlih zarobljenika iz dana u dan bio sve ve i, redovito su stizali novi. Da bi što više pove ao proizvodnju, nare ivo nam je da kopamo nova okna koja bi u normalnim okolnostima bila proglašena odve opasnim za rad. Naravno, broj nesre a se pove avao, ali njih to nije brinulo.

Upravitelj rudnika nije bio jedini koji se ponašao tako beš utno. Ve inu stražara unutar rudnika inili su bivši zatvorenici, neobrazovani ljudi zapanjuju e okrutnosti i nepojmljive osvetoljubivosti. Nisu pokazivali ni najmanje razumijevanje ili suosje ajnost, kao da ih je život u sibirskoj hladno i s godinama pretvorio u bezdušne zvijeri. Zlo inci koji su po inili kakav težak zlo in bili su upu ivani u neki od zatvora usred Sibira, ali nakon što bi odslužili višegodišnje kazne, nisu više imali ni dom ni obitelj kojima bi se mogli vratiti. Oženili bi se lokalnim ženama, dobili djecu i nastanili se usred Sibira.

U te rudnike nisu slali samo japanske ratne zarobljenike nego i mnoge Ruse. Neki su doista bili obi ni kriminalci, ali ve inu su inili politi ki zatvorenici i bivši asnici koji su pali kao žrtve Staljinovih istki. Neki od njih bili su vrlo obrazovani i iz dobrih obitelji. Me u njima je bio i manji broj žena i djece, koji su vjerojatno bili lanovi obitelji prognanih i osu enih politi kih zatvorenika. Oni su bili zaduženi za pranje, iš enje i kuhanje. Mlade žene bile su prisiljene baviti se prostitucijom. Osim Rusa, vlakovi su dovozili i Poljake, Ma are, ali i ljude tamnije puti (pretpostavljam da su bih Armenci ili Kurdi). Logor je bio podijeljen na tri dijela: u najve em su boravili japanski ratni zarobljenici, u drugom su se nalazili ostali ratni zarobljenici i kriminalci; u tre em oni koji nisu bili kriminalci ni ratni zarobljenici. U tom su dijelu živjeli pravi rudari i druga stru na lica koja su radila u rudniku, asnici i pripadnici vojne policije sa svojim obiteljima i ruski gra ani. Blizu kolodvora bila je izgra ena i velika vojna baza. Ratnim zarobljenicima i zlo incima bilo je strogo zabranjeno prelaziti iz jednog dijela logora u drugi. Ti su dijelovi bili ogra eni gustom bodljikavom žicom, a oko njih stražarili su vojnici sa strojnicama.

Kao jezi ki tuma zadužen za vezu s jednom i drugom stranom, morao sam svakodnevno odlaziti u glavnu vojarnu gdje je bilo smješteno zapovjedništvo logora. Bilo je dovoljno da pokažem propusnicu i mogao sam slobodno prelaziti iz jednog dijela logora u drugi. Blizu zapvjedništva nalazio se i željezni ki kolodvor, pokraj kojeg se razvilo malo naselje: nekoliko zapuštenih du ana u kojima su se prodavale najnužnije namirnice, kr ma i svratište u kojem su odsjedali visoki asnici i partijski funkcionari koji su dolazili u inspekciju. U samoj blizini trga nalazile su se konjušnice, a nasred trga vijorila se velika crvena zastava Sovjetskog Saveza. Pokraj stupa sa zastavom bilo je parkirano oklopno vozilo o iju je tešku strojnicu uvijek stajao oslonjen neki mla i vojnik koji se o ito dosa ivao. U dnu trga nalazila se tek izgra ena vojna bolnica, na ijem se ulazu nalazio velik kip Josifa Visarionovi a Staljina.

Ali sada bih vam želio kazati nekoliko detalja o jednom osobitom ovjeku. Ponovno sam ga sreo u prolje e 1947. Snijeg je ve po eo kopnjeti, što zna i da je vjerojatno bio po etak svibnja. Dakle, prošlo je godinu i pol dana otkako sam bio u rudniku. Kad sam ga prvi put sreo, na sebi je imao radnu odoru kakvu su davali jedino ruskim zatvorenicima i zajedno s desetak drugova radio je na kolodvoru.

Lomili su kamenje velikim maljevima, zatim usitnjeno polagali dužinom trase kojom je trebala pro i makadamska cesta. Udarci maljeva o kamenje odjekivali su zrakom. Na povratku iz zapovjedništva, gdje sam tren prije podnio dnevno izvješ e, prošao sam pokraj

kolodvora. Vodnik koji je nadgledao radove zaustavio me i zatražio da mu pokažem propusnicu. Izvadio sam je iz džepa i pružio mu je. Krupan i debeo niži asnik proučavao ju je sumnjičavim pogledom, ali o to, bio je nepismen. Pozvao je jednog od zatvorenika koji su tu radili i naredio mu da glasno pročitava sve što piše u mojoj propusnici. Za razliku od ostalih zatvorenika, taj je uvijek izgledao kao vrlo obrazovan. To je bio on. Onog trena kad sam shvatio da je to on, probljedio sam i skamenio se. Nisam mogao disati, imao sam osjećaj da sam pod vodom i davim se.

Rije je bila o ruskom asniku koji je na obali rijeke Khalkhe naredio mongolskom vojniku da naživo odere Yamamota. Bio je mršaviji, gotovo sasvim elav, i u eljusti mu je nedostajao prednji zub. Umjesto besprijekorno iste vojne odore nosio je zatvoreni ko radno odijelo uprljano blatom, a umjesto ulaštenih izama nosio je poderane cipele od ohe. Stakla na naočalima bila su mu prljava i izgrebena a okvir savijen. Ali, to je nedvojbeno bio on. I on se zagledao u mene, vjerojatno vidjevši da sam zastao i gledao u njega kao opčinjen. Naravno, i ja sam, baš kao i on, tijekom proteklih devet godina smršavio i ostario. Ali sam djelomice osijedio. Inilo se da je i on mene prepoznao, jer me gledao jednako za u eno i zapanjeno. O to je bio uvjeren da sam davno skapao na dnu onog bunara u Mongoliji. Dakako, ni ja nisam vjerovao da u ga ikad više sresti, kamoli u tom rudniku usred Sibira i to u robijaškom radnom odijelu.

Ali već iduće trena opet je bio hladnokrvan i smirenim je tonom ponovio podatke iz moje propusnice nepismenom nižem asniku koji je o ramenu nosio strojnicu. Pročitao je moje ime i prezime, zvanje tumača, dopuštenje da se smijem kretati svim dijelovima logora. Vodnik mi je vratio propusnicu i glavom pokazao da mogu ići. Prešao sam nekoliko koraka i okrenuo se. Onaj je uvijek i dalje gledao u mene. U inilo mi se da se blago osmjehivao, premda je to možda bio samo moj dojam. Noge su mi klecale i nakratko nisam mogao hodati. Sav užas koji sam doživio devet godina prije, odjednom mi se svom živopisnošću vratio.

Pomislio sam da je taj uvijek iz nekog razloga pao u nemilost, pa je poslan na prisilni rad u logor u Sibiru. Tada je to bila česta pojava u Sovjetskom Savezu. Žestoke borbe su se vodile u vladi, partiji i vojnim krugovima. Osobe koje bi bile razvlašćene ubrzo bi bile likvidirane ili poslone u koncentracijski logor, premda se u takvim slučajevima teško moglo reći i tko je imao veće u sreću. Spas od smrti strijeljanjem jedino je znao da zatvorenik mora ropski slušati naredbe i trpjeti sva poniženja, uvrede i okrutnosti. Mi, japanski ratni zarobljenici, barem smo se mogli nadati da ćemo se kad-tad vratiti u domovinu uspijemo li preživjeti. Ali prognani i osuđeni Rusi nisu se mogli čak ni tome nadati. Vjerojatno je i taj uvijek završiti svoj život istrunuvši u sibirskoj zemlji.

Brinula me jedino činjenica što je sada znao moje ime i gdje me svakog trena može naći. Prije rata sam sudjelovao (premda nevoljko), u onoj tajnoj operaciji zajedno sa špijunom Yamamotom. Prešli smo rijeku Khalkhu, ušli na mongolski teritorij i posvetili se špijunskim aktivnostima. Ako slučajno komu od ruskih asnika otkrije te činjenice, znao sam da u se naći i u vrlo opasnom položaju. On je, me utim, o tome šutio. Kao što sam poslije spoznao, imao je sa mnim mnogovečne planove.

Tjedan dana poslije ponovno sam ga našao ispred kolodvora. Na sebi je imao isto zatvoreni ko radno odijelo, noge u lancima, i maljem je lomio kamenje. Pogledao sam u njega i on mi je uzvratio pogled. Spustio je malj na zemlju, okrenuo se prema meni i uspravio se kao neko kad je nosio vojnu odoru. Licem mu je, nedvojbeno, zatitrao blag osmijeh, jedva zamjetan, ali u kojem se nazirala jeziva okrutnost od koje su me prošli trnci. Bio je to onaj isti pogled kojim je promatrao Yamamota dok su mu naživo derali kožu. Prošao sam pokraj njega ne kazavši ništa.

Sa mnim u logoru bio je samo jedan asnik s kojim sam se zbližio i s kojim sam mogao razgovarati o povjerljivim stvarima. I on je poput mene diplomirao zemljopis na Sveučilištu u Lenjingradu i bio otprilike istih godina kao i ja. I on se zanimao za izradu vojnih karata i zemljovida pa kad bismo ugrabili malo vremena, rado bismo razmijenili pokoju riječ o toj temi. Njega su osobito zanimali strateški zemljovid i karte Mandžurije koje je izradila kivantunška armija. Naravno, takve razgovore nismo mogli voditi dok su njegovi nadređeni bili u blizini. Kadikad bi mi zauzvrat dao malo hrane. Ali mi je pokazao fotografije svoje

žene i djece koje je ostavio u Kijevu. On je bio jedini Rus u koga sam imao iole povjerenja za sve vrijeme zato eništa u Sibiru.

Jednom zgodom, krajnje neusiljeno, pitao sam ga za grupu zatvorenika koji su radili na kolodvoru. Kazao sam mu da sam me u njima uoio jednog ovjeka koji je izgledao drugačije od ostalih zatvorenika, i da mi se po njegovu držanju učinilo da je netko tko je prije bio na nekom važnom položaju, a potom mu ga detaljno opisao. Čovjek, koji se zvao Nikolaj, pogledao me zabrinutim pogledom i kazao: "To je Boris Gulikoža. Savjetujem vam da ga se klonite."

Pitao sam ga zbog čega. Nikolaj je kratko oklijevao, vjerojatno je razmišljao što da mi odgovori, ali znao je da mu mogu biti od pomoći, i na kraju mi je obazrivo objasnio zbog čega je Boris Gulikoža završio kao zatvorenik u rudniku.

"Nikome ne očajte ovo što vam sada rečeno", upozorio me. "Taj tip je jako opasan, ne šalim se. Ne bih želio imati nikakve veze s njime."

Evo što mi je sve Nikolaj ispričao. Pravo ime "Borisa Gulikože" bilo je Boris Gromov. Kao što sam i pretpostavljao, bio je major u tajnoj službi Ministarstva unutrašnjih poslova, tj. u NKVD-u. Godine 1938. kad je Horloogijn Gombursan izabran za predsjednika vlade, Boris je poslan kao vojni savjetnik u Ulan Bator, gdje je organizirao mongolsku tajnu službu po uzoru na sovjetsku koju je stvorio Beria, a isticao se u proganjanju kontrarevolucionarnih snaga. Lovili su ih i slali u koncentracijske logore, gdje su ih mučili, često pribjegavajući i likvidaciji onih koji su imali i najmanju primjedbu ili na koje bi pala i najmanja sumnja.

Nakon što je borba za Nomonhan bila okončana, a dalekoistočno na krizu izbjegnuta, Boris je bio pozvan da se vrati u Moskvu nakon čega je dodijeljen sovjetskim postrojbama koje su okupirale istočnu Poljsku. Ondje je dobio nadimak Boris Gulikoža, jer je jednom mongolskom vojniku kojeg je poveo sa sobom nekoliko puta naredio da odere kožu živim ljudima. Dakako, Poljaci su bili užasnuti njegovim zvjerstvima. Svi oni koji su morali svojim očima promatrati deranje kože živim ljudima smjesta bi priznali navodnu krivnju. Kad je njemačka vojska iznenada prešla granicu i kad su izbili ratni sukobi, Boris se iz Poljske vratio u Moskvu. Brojni pojedinci su bili uhvaćeni pod sumnjom da su surađivali s Hitlerom i bili hladnokrvno likvidirani ili poslani u koncentracijske logore. I ondje se Boris, poznat kao Berijina desna ruka, isticao okrutnošću. Da bi prikriili odgovornost što nisu predvidjeli nacisti ku invaziju Sovjetskog Saveza i ojačali svoje pozicije, Staljin i Beria morali su izmisliti tezu unutrašnje urote. Mnoštvo ljudi bezrazložno je likvidirano u jezivim mukama. Čule su se glasine da su u to doba Boris i njegov Mongolac oderali barem pet ljudi. Kao i da je Boris te kože držao izložene u svom uredu, i njima se veoma ponosio.

Boris je nedvojbeno bio okrutan, ali i veoma oprezan i dalekovidan pa je uspio preživjeti sve urote i čistke. Beria ga je volio kao vlastitog sina; vjerojatno se zato osjećao kao posve zaštićen pa je u pojedinim trenucima pretjerivao. Jedna greška koju je počinio bila je kobna. Dao je uhititi zapovjednika oklopnog bataljuna pod sumnjom da je surađivao s jednim od zapovjednika SS-a tijekom borbi u Ukrajini. Nakon zvjerskih mučenja tijekom ispitivanja hladnokrvno ga je ubio, zabadajući u njega užareno željezo. Ali, ispostavilo se da je taj zapovjednik bio neka važna partijska funkcionara. Povrh svega, nakon pomno provedenog istraživanja koje je zahtijevao Generalštab Crvene armije, nepobitno je utvrđeno da je uvijek u svemu bio nevin. Visoki partijski funkcionar je pomahnitao, a ni oni u Generalštabu Crvene armije nisu htjeli prijeći preko toga. Čak ni svemoćni Beria nije mogao pomoći Borisu, koji je degradiran, procesuiran i osuđen na smrt zajedno sa svojim mongolskim pomoćnikom. Zahvaljujući zalaganju onih iz NKVD-a presuda je od smrtne kazne preinačena u kaznu prisilnog rada u jednom od koncentracijskih logora u Sibiru (premda je Mongol bio obješen). Beria je Borisu poslao tajnu poruku, obećavajući mu da će uiniti sve kako bi ga izvukao s robije, ali da s obzirom na okolnosti mora izdržati barem godinu dana na radu u logoru. Tako je i bilo, barem prema onome što mi je ispričao Nikolaj.

"Šta te li što vam govorim?" kazao mi je Nikolaj gotovo šapom. "Ovdje su svi uvjereni da će se Boris ubrzo vratiti u Moskvu. Istina, ovim logorom trenutno upravljaju ljudi iz Crvene armije i Centralnog komiteta, zato čak i Beria mora djelovati krajnje obazrivo. Ali nitko od nas nije siguran. Vjetar za nas može zapuhati u drugom smjeru. Svijet je pun budala,

ali nitko nije tolika budala da bi sam sebi potpisao smrtnu presudu. Ovdje ga svi smatraju za uglednog gosta. Naravno, ne možemo mu dati sluge i ponuditi hotelski život. Zbog javnosti smo ga morali staviti u lance i poslati da lomi kamenje, ali on ima svoju zasebnu sobu i uživa u alkoholu i cigaretama. Upozoravam vas, tip je jako opasan. Dok je taj živ, nitko od nas nije siguran. Netko bi se trebao usred no i uvu i k njemu i prerezati mu grlo."

Nekoliko dana poslije dok sam prolazio pokraj kolodvora, ponovno me zaustavio onaj krupni vodnik. Izvadio sam propusnicu, ali on je odmahnuo glavom i kazao mi da odem u ured šefa kolodvora. Zbunjen, u inio sam kao što mi je kazao i u uredu zatekao Borisa Gromova. Sjedio je za stolom šefa kolodvora i pio aj. Nije više imao lance na nogama. Stajao sam zabezeknut na ulazu, ali on mi je dao znak rukom da u em.

"Baš mi je drago što vas ponovno vidim, poru ni e Mamiya, prošlo je ve tko zna koliko godina" kazao je veselo, osmjehuju i se. Ponudio me cigaretom, ali odbio sam odmahnuvši glavom.

"Devet punih godina, ako me pam enje ne vara", kazao je i zapalio cigaretu. "Ili osam? U svakom slu aju, važno je da ste živi i zdravi. Velika je stvar sresti starog prijatelja! Osobito nakon dugog i okrutnog rata. Ne mislite li i vi tako? Ali, kako ste se samo uspjeh izvu i iz onog bunara?"

Nisam rekao ni rije .

"Baš dobro što ste se uspjeli izvu i. Potom ste negdje izgubili ruku. I još ste nau ili te no govoriti ruski! Zbilja zadivljuju e. Lako se možete sna i i s jednom rukom. Najvažnije je da ste živi."

"Ne svojom voljom", odgovorio sam.

Boris je prasnuo u smijeh.

"Vi ste uistinu zanimljiv tip, poru ni e Mamiya. Kažete da niste ostali živi svojom voljom, a evo vas gdje stojite živ i zdrav preda mnom. Da, da, vi ste jako zanimljiv tip. Ali mene ne možete tako lako zavarati. Obi an ovjek ne bi se mogao izvu i iz onog bunara sam - i prije i pustinju i rijeku i vratiti se u Mandžuriju. Ne brinite se, ne u to nikome odati.

Ali, red je da vam kažem nešto i o sebi. Kao što možete vidjeti, pao sam u nemilost i sada sam obi an zatvorenik, ali nemam namjeru zauvijek ostati u ovoj vukojebini. I dalje sam utjecajna osoba u Centralnom komitetu i koristim tu mo da si ovdje olakšam život. Iskreno i otvoreno vam govorim da želim imati dobre odnose s vama, japanskim ratnim zarobljenicima. Produktivnost ovog rudnika u najve oj mjeri ovisi o vama. Osim toga, želim uspostaviti dobre odnose i s vama osobno, poru ni e Mamiya. Vi ste sudjelovali u odre enim operacijama u tajnoj službi u kiuantunškoj armiji i vrlo ste hrabar ovjek. Te no govorite ruski. Ako možda želite postati moj pomo nik i uspostaviti vezu izme u mene i japanskih zarobljenika, u init u sve što je u mojoj mo i, kako za vas osobno tako i za vaše drugove. Razmislite malo, ovo nije loša ponuda."

"Nikad nisam bio špijun", odgovorio sam bez imalo oklijevanja, "i nemam namjeru to sada postati."

"Ne tražim od vas da postanete špijun" uzvratilo je Boris umiruju i me. "Nemojte me pogrešno shvatiti. Ponudio sam vam pomo i kazao da u za vas u initu sve što je u mojoj mo i. Jedino što želim od vas jest da budete posrednik izme u mene i svojih ljudi. Uz vašu pomo mogu zbaciti onog usranog gruzijskog gada iz Politbiroa. Ne šalim se. Siguran sam da ga i vi Japanci jednako mrzite. Jednom kad se njega oslobodim, vi ete dobiti djelomi nu samoupravu, mo i ete se samostalno organizirati. Tako barem ne ete biti izloženi nemilosrdnosti i brutalnosti stražara. To svi vi koji ste zarobljeni stalno priželjkujete, imam li pravo?"

Boris je imao pravo. Ve nekoliko puta smo se obra ali vlastima u logoru, ali oni su redovito odbijali naše zahtjeve.

"A što tražite zauzvrat?"

"Ništa osobito", odgovorio je, osmjehuju i se, ispruživši obje ruke u zrak. "Jedino želimo imati dobre i prijateljske odnose s vama, japanskim ratnim zarobljenicima. Želim se osloboditi nekolicine partijskih drugova s kojima nemam ništa zajedni ko. ak nam se i gledišta razilaze. Zbog toga mi je potrebna vaša suradnja. Imamo mnogo zajedni kih

interesa, i ini mi se da jedni drugima trebamo pomagati. 'Uzmi ili ostavi', kao što kažu Amerikanci. Budete li sura ivah sa mnom, ne ete se pokajati. Nemam skrivene namjere. Naravno, svjestan sam da vas za mene ne vežu lijepe uspomene. Štoviše, vežu nas jako ružna sje anja. Ali, vjerujte mi na rije , ja sam astan ovjek. Svoja obe anja uvijek ispunim. U to ime zaboravimo prošlost.

Nema žurbe, dobro razmislite o svemu. Mislim da je vrijedno pokušati, ionako ništa ne možete izgubiti. Ali, ovo što sam vam kazao povjeravam samo onim osobama u koje imam puno povjerenje. Me u vama ima i nekoliko doušnika koji sura uju s Politbiroom. Potrudite se da ove informacije ne do u do njihovih ušiju. Ako oni to doznaju, stvari bi mogle jako loše završiti. Moja mo ovdje unutra još uvijek je jako ograni ena."

Vratio sam se u svoj dio logora i pozvao jednog od zarobljenika u kojeg sam imao povjerenje i ispri ao mu za Borisovu ponudu. Bio je hrabar i inteligentan ovjek. Zapovijedao je postrojbom koja se zabarikadirala u tvr avi u planini Khinganu i odbio podi i bijelu zastavu ak i nakon što je Japan potpisao bezuvjetnu predaju. Bio je neslužbeni vo a japanskih ratnih zarobljenika i ak su mu se i Rusi obra ali s velikim uvažavanjem. Izostavivši epizodu koja se dogodila na obali rijeke Khalkhe, objasnio sam mu da je Boris visoki asnik tajne službe, i objasnio mu njegovu ponudu. inilo se da se i pukovnik zainteresirao za ideju o eliminaciji upravitelja iz Politbiroa kako bi japanskim ratnim zarobljenicima osigurao djelomi nu samoupravu. Istaknuo sam mu injenicu da je Boris opasan i beskrupulozan ovjek sklon prijeverama i urotama, i da mu se ne može bezrezervno vjerovati.

"Vjerojatno imate pravo," odgovorio je pukovnik, "ali i on ima pravo, nemamo što izgubiti." Nisam znao što bih mu odgovorio. Jedino sam znao da kakav god bude rezultat našeg dogovora, situacija ne e biti gora ako ne bude bolja. Ali, bio sam u krivu. Strahote nemaju kraja.

Nekoliko dana poslije uspio sam dogovoriti susret izme u pukovnika i Borisa daleko od o iju znatiželjnika. I ja sam prisustvovao tom sastanku, u svojstvu tuma a. Nakon polusatnog razgovora njih su dvojica zaklju ila tajni dogovor i stisnuli su ruke jedan drugom. Daljnji detalji njihovog dogovora nisu mi poznati jer su obojica izbjegavali svaki izravan kontakt kako ne bi izazivali sumnju, i nastavili su izmjenjivati šifrirane poruke koriste i neko tajno sredstvo komunikacije. Time je završila moja uloga posrednika, zbog ega mi je bilo jako drago jer nisam više želio nikakvu daljnju vezu s Borisom. Ali, poslije sam shvatio da takvo nešto jednostavno nije bilo mogu e.

Kao što je Boris obe ao, mjesec dana potom, gruzijski funkcionar iz Politbiroa bio je opozvan i dva dana nakon toga na njegovo je mjesto došao netko drugi iz Moskve. Prošla su još dva dana i tijekom no i tri japanska zatvorenika bila su zadavljena. Vjerojatno su bili doušnici koje mi je Boris spomenuo. Pronašli su ih ujutro kako vise sa stropnih greda. Da ironija bude ve a, otkrili su ih isti oni koji su ih zadavili. Službena istraga nikad nije bila provedena. Ve tada Boris je držao u šaci itav koncentracijski logor.

33

Nestanak bejzbolske palice

Povratak Svrake kradljivice

Navukao sam džemper i preko njega jaknu, vunenu kapu navukao gotovo do o iju, uspeo se preko zida ograde stražnjeg dvorišta i tiho sko io u prolaz. Još nije bilo svanulo, svi su spavali. Hodao sam ne ujno do Rezidencije.

U ku i je sve izgledalo onako kako sam i ostavio prije šest dana. U sudoperu u kuhinji zatekao sam tanjure koje sam posljednji put koristio. Na telefonskoj sekretarici nije bilo poruka. Zaslon kompjutorskog monitora u Cinnamonovoj sobi bio je hladan. Klima-ure aj je održavao uobi ajenu temperaturu u itavoj ku i. Skinuo sam jaknu i rukavice, potom skuhao aj. Za doru ak sam pojeo nekoliko kriški tosta i malo sira. Potom sam oprao tanjure i vratio ih u ormari . Bilo je ve devet sati, ali Cinnamon se nije pojavio.

Otišao sam u vrt, otvorio poklopac bunara i zagledao se. Unutra je vladao mrkli mrak. Sada sam ve dobro poznavao taj bunar, predstavljao je dio mene, mojeg tijela: njegova tama, njegov osobiti vonj, njegova tišina postali su dio mene. Na izvjestan na in, bolje sam poznavao taj bunar nego Kumiko. Naravno, sje anje na nju bilo je još veoma živo. Zatvorivši o i mogao sam do arati njezin glas, lice, tijelo, na in na koji je hodala i pomicala se. Živjeli smo zajedno šest godina u istoj ku i. Ali, postojali su i neki detalji kojih se nisam mogao tako lako sjetiti. Zapravo, nisam mogao biti siguran da je ono ega sam se sje ao bilo uistinu tako. Kao što nisam bio siguran u oblik repa ma ka Saware kad se vratio.

Sjeo sam na rub bunara i zabivši ruke u džepove jakne promatrao okolinu. inilo se da bi svakog trena mogla po eti kiša ili snijeg. Nije puhalo, ali zrak je bio leden. Jato malih ptica letjelo je nebom kao da zajedni ki crtaju neki kompliciran hijeroglif, potom su odjednom nestale. Ubrzo sam za uo zujanje aviona, ali nisam ga mogao vidjeti jer su ga zaklanjali gusti, kišni oblaci. Po tako tmurnom i obla nom danu mogao sam se mirno spustiti u bunar, ne boje i se da bi mi sun eve zrake mogle oštetiti vid pri izlasku.

No, ostao sam sjediti još neko vrijeme. Nisam se žurio, tek je bilo po elo svitati. Sjede i na rubu bunara prepustio sam se raznolikim sje anjima i uspomenama. Pitao sam se kamo su odnijeli kip ptice koji je neko tu stajao. Ukrašava li neki drugi vrt i dalje eznu i vinuti se u nebo? Ili su i nju sravnili sa zemljom kad su prošlog ljeta srušili ku u Miyawakijevih? Nedostajao mi je taj kip. inilo mi se da je vrt bez tog kipa izgubio onaj tegoban, tmuran sklad koji je neko njime vladao.

Ve je bilo prošlo jedanaest sati kad sam se željeznim stubama spustio u bunar. Dotaknuvši dno, nekoliko puta sam udahnuo punim plu ima njuše i zrak oko sebe. Blago je vonjao na plijesan i zemlju. Ispruživši ruku potražio sam bejzbolsku palicu koju sam kao i uvijek ostavio oslonjenu o zid. Ali, nisam je našao. Nestala je. Netragom je nestala.

Sjeo sam na dno bunara i naslonio se na zid, uzdahnuvši nekoliko puta.

Tko je mogao uzeti tu palicu? Jedino je Cinnamon znao za njezino postojanje i jedino se on mogao spustiti na dno bunara i odnijeti je. Ako je tako, zašto ju je uzeo? Jednostavno nisam mogao smisliti nikakav razlog. Štoviše, bila je to jedna od mnogih stvari koje nisam razumio.

Nije mi preostalo ništa drugo nego dan nastaviti bez bejzbolske palice. Ona je ionako predstavljala tek svojevrstan zaštitni talisman. To što je nisam držao u rukama, nije mi previše smetalo. Ionako sam u onu hotelsku sobu ušao bez nje. Nakon što sam o tome malo razmislio, povukao sam uže i zatvorio poklopac bunara. Položio sam ruke na koljena i smireno zatvorio o i u potpunom mraku.

Ali kao i prethodni put, nisam se mogao usredoto iti na razmišljanje.

Kojekave misli i uspomene vrzmale su se mojom glavom. Ne bih li ih otjerao, nastojao sam misliti na bazen - onaj lokalni, dvadesetpetmetarski na koji sam stalno odlazio plivati. Zamišljao sam kako kraulom opušteno plivam naprijed-natrag ne vode i ra una o brzini. Lako sam zamahivao laktovima ne stvaraju i velik šum ili pjenu, uzimao vodu u usta i izbacivao je, kao da dišem poput ribe. Nakon nekog vremena imao sam osje aj da moje tijelo klizi po vodi kao da me nosi vjetar. Jедини zvuk koji je dopirao do mojih ušiju bio je zvuk mojeg pravilnog disanja. Plovio sam na vjetru poput ptice na nebu, i gledao u tlo pod sobom. Vidio sam daleke gradove, ljudi su izgledali si ušni a rijeke su tekle. Prožimao me dubok

osje aj smirenosti i spokoja. Plivanje je jedna od najljepših stvari u mom životu. Nikad nije riješilo nijedan od mojih problema, ali mi nikad nije ni naškodilo. I nikad ga ništa nije moglo pokvariti.

Upravo u tom trenutku za uo sam nešto.

Shvatio sam da iz mraka dopire tih i jednoli an šum nalik na zujanje brojnih kukaca. Ali, zvuk je bio odve umjetan i mehani ki da bi potjecao od kukaca. Stalno je varirao, kao kad netko na radiju traži frekvenciju. Osluškivao sam zadržavši dah, pokušavaju i shvatiti odakle dopire taj zvuk. U inilo mi da dolazi s nekog mjesta iz mraka, ali u isto vrijeme i iz moje glave. U potpunom mraku bilo mi je jako teško odrediti tu granicu.

Usredoto ivši svu pozornost na taj zvuk, utonuo sam u san. Prije no što sam doista zaspao, nisam bio svjestan da padam u san. Iznenada sam vrsto spavao, kao da sam prolazio nekim mra nim hodnikom kad me netko iznenada uvukao u nepoznatu prostoriju. Koliko su me ta gusta obamrlost i omamljenost zaista držale nemam pojma, ali, pretpostavljam, ne zadugo. Možda svega nekoliko trenutaka. Kad sam ponovno osjetio da sam pri svijesti, bilo mi je jasno da se nalazim u drugoj vrsti mraka. Zrak je druga ije vonjao, njegova temperatura bila druga ija, baš kao i gusto a i dubina samog mraka. Taj mrak je prožimala blijeda, mutna svjetlost. I onaj dobro mi poznat miris cvije a golicao je moje nosnice. Nalazio sam se u onoj udnoj, tajanstvenoj hotelskoj sobi.

Podignuo sam pogled i osvrnuo se uokolo, zadržavši dah.

Prošao sam kroz zid.

Sjedio sam na tepihu, le ima oslonjen o zid obložen tapetama. Ruke sam i dalje držao na koljenima. Premda sam jedva tren prije bio pospan i sanjiv, odjednom sam se savim razbudio i osvijestio. Kontrast je bio jako velik, pa je potrajalo nekoliko asaka dok sam se pribrao.

uo sam kako mi srce ubrzano kuca. Nema sumnje, napokon sam opet prošao kroz zid i ušao u sobu.

U mukloj i slojevitoj tami, soba je izgledala jednako kao što sam je se sje ao. Kako su se moje o i postupno privikavale na tamu, mogao sam uo iti manje promjene. Prije svega, telefon je stajao na drugom mjestu. Netko ga je s no nog ormari a premjestio na jastuk, i sada je bio duboko utonuo u nj. Koli ina preostalog viskija u boci se smanjila, jedva prst u dnu. Kockice leda u srebrnastoj posudi sasvim su se otopile u hladnu, zamenu vodu. aše su sada bile suhe i prekrivala ih je bjeli asta prašina. Prišao sam krevetu, podignuo telefon i slušalicu prislonio uz uho. Nije bilo signala, linija je bila mrtva. Soba je izgledala kao da je ve dugo vremena bila napuštena, zaboravljena. Nije se osje ala ljudska prisutnost. Jedino je cvije e u vazi sa uvalo svoj zanosni miris.

Na krevetu su se vidjeli tragovi tijela koje je tu ležalo: plahte, pokriva i jastuk bili su blago zgužvani. Podignuo sam pokriva kako bih provjerio je li se zadržala toplina tijela, ali sve je bilo hladno. Nisam osjetio ni onaj blagi miris parfema. Imao sam dojam da je prošlo puno vremena otkako je netko ustao iz tog kreveta. Sjeo sam na rub kreveta, još se jednom osvrnuo uokolo i stao osluškivati. Ali, ništa se nije ulo. Mjesto je podsje alo na kakvu staru grobnicu iz koje su plja kaši odnijeli truplo.

Iznenada je zazvonio telefon. Uko io sam se od straha. Prodorna zvonjava telefona probudila je zrnca peludi koja su prožimala zrak, a latice cvije a su se znatiželjno zagledale u tamu. Kako je mogu e da je telefon zvonio? Prije svega nekoliko trenutaka veza je bila mrtva poput kamena duboko zakopanog u zemlju. Pokušao sam smiriti ubrzano disanje i udaranje srca ne bih li se uvjerio da se i dalje nalazim u toj sobi. Ispružio sam ruku, dohvatio slušalicu, oklijevaju i na as prije no što sam je polako podignuo. Do tada je telefon zazvonio tri ili etiri puta.

"Halo?" pitao sam. Onog trena kad sam dotaknuo slušalicu, veza se prekinula. Osje ao sam nerješivu težinu smrti, kao da sam držao vre u mokrog pijeska.

"Halo?" još jednom sam pitao. Ali za uo sam odjek vlastitog glasa koji kao da se odbio o debeo zid. Spustio sam slušalicu, a potom je još jednom podignuo i prislonio uz uho. Tišina. Sjeo sam na rub kreveta pokušavaju i smiriti svoj dah, čekaju i da telefon ponovno zazvoni. Ali, vladala je potpuna tišina. Promatrao sam kako estice prašine putuju zrakom i tonu u tamu. Pokušao sam se sjetiti trenutka kad je telefon zazvonio. Ali, nisam više bio siguran je li uopće zvonio. Dopustim li da me sumnja obuzme, znao sam da tome neće biti kraja. Morao sam negdje povući i crtu. U suprotnom, moja prisutnost na tom mjestu će postati upitna. *Telefon je doista zvonio, u to nije bilo sumnje.* Tren kasnije je zamuknuo. Pročuo sam grlo, ali i taj se zvuk istog trena izgubio.

Ustao sam i prošetao prostorijom. Pažljivo sam pogledao u pod, zagledao se u strop, sjeo za stol, naslonio se o zid, pokušao okrenuti kvaku na vratima i upaliti podnu svjetiljku. Naravno, vrata se nisu otvorila, svjetiljka se nije upalila. Prozor je bio vrlo zatvoren i to s vanjske strane. Na ulio sam uši ne bih li čuo bilo kakav zvuk, no tišina je bila sveobuhvatna i potpuna. Ali, ipak sam osjetio prisutnost nekoga ili nekoga što me nastojalo zavarati. Činilo mi se da netko zadržava dah stojeći vrlo priljubljen uz zid i na sve načine se trudi da to ne otkrijem. Zato sam se pretvarao kao da ga ne primjećujem. Bili smo jako dobri u uzajamnom pretvaranju. Ponovno sam pročuo grlo i prstima dodirnuo usne.

Odlučio sam pretražiti sobu još jednom. Ponovno sam pokušao upaliti podnu svjetiljku, ali ništa. Otvorio sam bocu viskija i ispio ono što je još bilo ostalo. Okus je bio nepromijenjen. Zatvorio sam bocu i vratio je na isto mjesto na stolu. Još sam jedanput podignuo telefonsku slušalicu i prinio je uhu, ali ništa, vladao je muk. Nekoliko puta sam lagano udario nogom tepih, koji je upio slab šum mojih udaraca. Priljubio sam uho uz zid i usredotočeno osluškičivao ne bih li uhvatio bilo kakav šum koji je mogao dolaziti kroz njega. Nisam čuo baš ništa. Prišao sam vratima i pokušao ih otvoriti, premda sam znao da je moj pokušaj uzaludan. Kvaku sam lako okrenuo udesno. Nekoliko sekunda nisam mogao shvatiti što se događa, jer kad sam je maloprije pokušao okrenuti, nije se ni pomaknula, kao da je bila zabetonirana. Povukao sam ruku, ponovno je ispružio, uhvatio kvaku, bez ikakvog problema je okrenuo i vratio u položaj. Imao sam osjećaj da mi je jezik u ustima nabreknuo.

Vrata nisu bila zaključana.

Tek što sam odškrinuo vrata, sobu je osvijetlila blještava svjetlost. Da sam imao bežbolesku palicu pri sebi, osjećao bih se mnogo sigurnije. K vragu i palica! Širom sam otvorio vrata. Pogledavši ulijevo pa udesno uvjerio sam se da nema nikoga i izašao u hodnik. Onaj dugi hodnik prekriven jednako dugim tepihom. Malo dalje vidjela se vaza puna cvijeća, ona ista vaza iz koje sam se sakrio kad je konobar pokucao na vrata. U mojem sjećanju hodnik je bio jako dug, s više zavoja i pokrajnjih odvojaka. Slučajno sam bio nabasao na konobara koji je zviždukao, pratio ga i stigao sve do spomenute sobe. Na vratima sobe bila je pločica s brojem 208.

Oprezno sam prešao nekoliko koraka prema vazici s cvijećem. Nadao sam se da ću možda uspjeti pronaći put sve do hotelskog predvorja, gdje sam na televizijskom ekranu ugledao lice Noboru Wataye. Mnoštvo ljudi se vrmalo tim predvorjem. Možda ću uspjeti pronaći i neki izlaz. Ali lutajućim i tim hotelom imao sam osjećaj da sam se zaputio u pustinju bez kompasa. Ne uspijem li pronaći predvorje, kao i vratiti se u sobu br. 208, ostati ću zarobljen u labirintu tog hotela, i možda se nikad više neću vratiti u stvarni svijet.

Nisam imao vremena za oklijevanje, to je možda bila moja posljednja prilika. Svakog dana više od šest mjeseci čekao sam na dnu tog bunara, i konačno su se vrata preda mnom otvorila. Osim toga, znao sam da ću ubrzo otići bez bunara. Ako sada ne uspijem, sve uludo potrošeno vrijeme i svi napori bit će uzaludni.

Nekoliko sam puta skrenuo prateći i zavoje, u starim tenisicama bešumno sam gazio tepihom. Nije se čuo ni najslabiji šum, čak ni zvuk upaljenog televizora, ljudskih glasova ili slab šum dizala ili ventilacijskog sustava. Hotel je obavijala potpuna tišina, poput kakve davno zaboravljene ruševine. Nekoliko puta sam skrenuo, prošao pokraj mnogih vrata. Od glavnog hodnika odvajali su se manji hodnici, a ja sam svaki put skrenuo udesno kako bih, ako se odlučim vratiti, skrenuo i ulijevo mogao pronaći i sobu iz koje sam skrenuo. Sasvim sam

izgubio osjećaj za orijentaciju, više nisam imao dojam da se približavam bilo kome, a kamoli rješenju. Plovice s brojevima na vratima bile su postavljene bez ikakvog reda, pa mi ni u kome nisu bile od koristi. Tu i tamo ušla bi mi se da sam već prošao pokraj nekog od tih brojeva. Imao sam dojam da kružim i stalno se vraćam na mjesto odakle sam krenuo, poput nekoga tko luta kruže i velikom šumom.

Dok sam stajao i pitao se kako da postupim, iz daljine sam začuo poznat zvuk. Bio je to onaj konobar koji je volio zviždati. Nitko drugi nije znao zviždati tako dobro kao on. Kao i pošli put, zviždukao je uvertiru Rossinijeve *Svrake kradljivice* i to s nevjerojatnom lakoćom. Produžio sam hodnikom u smjeru tog zvuka, koji je bio sve jači i jasniji. Otkriveno je išao prema meni. Sakrio sam se iza jednog stupa.

Konobar je i ovaj put nosio srebrnast poslužavnik na kojem su stajali boca viskija Cutty Sark, zdjela s ledom i dvije čaše. Hodao je dostojanstveno i odlučno, premda se po izrazu na licu vidjelo da se zanio zviždukanjem. Gledao je ispred sebe i žurno korao pa me nije primijetio. *Sve je isto kao i prije*, pomislio sam. Imao sam osjećaj da sam se vratio u prošlost.

On je prošao pokraj mene i odmaknuo nekoliko koraka, po čemu sam ga slijediti. Srebrnasti poslužavnik se veselo nješkao u njegovoj ruci u ritmu melodije koju je zviždao, tu i tamo odražavajući i stropno osvjetljenje. Neprestano je zviždukao melodiju *Svrake kradljivice* poput kakve barokne formule. Pitao sam se koja je tema te opere. Jedino što sam znao o toj operi bila je jednolična melodija uvertire i njen zagonetni naslov. Kad sam bio mali, u kući smo imali ploču s tom operom. Orkestrom je dirigirao Toscanini. U usporedbi s početnim i suvremenim dirigiranjem Claudija Abbada, Toscaninijeva dirigentska palica stvarala je uzbuđujuću dramatičnost, poput spore predaje snažnog neprijatelja koji se bori do posljednje kapi krvi. Ali, bavi li se ta opera uistinu svrakom koja krade stvari? Kad sve prođe, morat ću oti i do knjižnice i provjeriti to u muzičkoj enciklopediji. Mogao bih kupiti ploču sa snimkom čitave opere, ako postoji. Ali, tada mi možda neće biti stalo da znam odgovore na ta pitanja.

Konobar je nastavio zvižducati i hodati odlučnim i jednoličnim koracima poput robota, a ja sam ga uporno slijedio. Nosio je neotvorenu bocu viskija Cutty Sark, posudu s ledom i dvije čaše u sobu br. 208. Nepogrešivo se zaustavio točno ispred tih vrata. Premjestio je poslužavnik u lijevu ruku, ispravio se i suzdržano pokucao. Tri puta, kratka stanka, potom još tri puta.

Nisam mogao utvrditi je li tko iznutra odgovorio. Sakrio sam se iza vaze s cvijećem i promatrao konobara. Vrijeme je prolazilo, ali konobar je i dalje stajao pred vratima, kao da provjerava granice svoje izdržljivosti. Nije više nijednom pokucao nego je strpljivo čekao da se vrata otvore. Na kraju, vrata su se iznutra otvorila, kao da su uslišala neku molitvu.

34

Kako potaknuti druge da se služe maštom

(nastavak priče o Borisu Gulikoži)

Boris je održao obećanje. Nama, japanskim ratnim zarobljenicima, bila je odobrena djelomična samouprava pa smo mogli formirati odbor koji nas je zastupao. Za predsjednika odbora izabran je pukovnik. Ruskim stražarima i općenito vojnicima otada je bilo naređeno

da smanje nasilno ponašanje, a odbor je postao odgovoran za održavanje reda u našem dijelu logora. Bilo je dogovoreno da e nas pustiti na miru sve dok ne stvaramo probleme i postignemo tražene proizvodne norme. Navodno, to je bio stav novopridošlog lana Politbiroa (a zapravo Borisa). Mi smo se ponadali da e te promjene biti za nas jako povoljne. Ali stvari nisu bile tako jednostavne. Zadovoljni zbog navodnih promjena, bili smo odve glupi da bismo primijetili klopku koju nam je Boris postavio.

Novopridošli lan Politbiroa nedvojbeno je bio podložan Borisovim odlukama, jer Borisu je otvorenu podršku pružala tajna policija i on je nastavio provoditi promjene u logoru i rudniku onako kako je njemu odgovaralo. Ubrzo su urote i nasilje postali redovita pojava. Boris je izabrao najsnažnije i najokrutnije ljude (kakvih je u logoru bilo napretek), obu io ih i od njih stvorio svoju tjelesnu stražu. Naoružani puškama, noževima i toljagama, ti su se pažljivo izabrani pojedinci suprotstavljali svima koji su odbijali izvršiti Borisove zapovijedi. Prijetili su im, zlostavljali, a katkad bi ih ak pretukli nasmrt ako bi im Boris rekao da tako u ine. Njih, me utim, nitko nije smio taknuti. I vojnici koji su dolazili iz redovitih postrojbi da bi uvali rudnik pravili su se da ne vide samovoljno ponašanje Borisovih poslušnika. Sad ni vojnici više nisu smjeli ništa Borisu, držali su se po strani i stražarili oko kolodvora i baraka u kojima su spavali, i pretvarali su se da ne vide što se zbiva u samom logoru.

Me u Borisovim pomno odabranim tjelesnim uvarima nalazio se i jedan mongolski zatvorenik kojeg su svi zvali "Tatar" i za kojeg se govorilo da je bio prvak u hrvanju. Tatar je uvijek stajao Borisu za le ima, poput sjene. Na desnom obrazu imao je velik ožiljak od opeklina. U logoru su se ule glasine da je ožiljak dobio prilikom brojnih mu enja koja je ipak preživio. Boris više nije nosio robijašku odje u, preselio se u udobnu drvenu ku u koju je istila i pospremala jedna zatvorenica.

Prema Nikolajevim rije ima (koji je bio sve šutljiviji i nerado sa mnom razgovarao o bilo emu), nekoliko Rusa koje je poznavao preko no i su nestali a da o tome nitko ništa nije znao. Službeno su bili proglašeni nestalima, ili su se vodili kao žrtve nesre e, ali nije bilo ni najmanje sumnje da su ih likvidirali Borisovi ljudi. Onaj tko ne bi ispunio njegove zapovijedi ili im se suprotstavio, bio je u smrtnoj opasnosti. Onu nekolicinu ljudi koji su se pokušali izravno požaliti Centralnom komitetu zbog njegovog nasilni kog ponašanja u logoru ubrzo je progutao mrak.

"uo sam da su ubili ak i dje aka od svega sedam godina, pretukli su ga nasmrt pred o ima roditelja", šap u i mi je kazao Nikolaj, blijed u licu.

Isprva, Boris se nije ponašao tako okrutno u onom dijelu logora koji je pripadao japanskim zatvorenicima. Na sve mogu e na ine želio je osigurati punu kontrolu nad ruskim stražarima te proširiti i u vrstiti svoj utjecaj. Dok je bio usredoto en na postizanje tog cilja, japanske je zarobljenike pustio da upravljaju svojim dijelom logora. Zbog toga smo nekoliko prvih mjeseci poslije promjena u logoru živjeli prili no mirno. To su uistinu bili dani bez bojazni od opasnosti. Naš je odbor uspio donekle smanjiti naše radne obveze i više se nismo toliko bojali okrutnosti stražara. Prvi put od našeg dolaska ondje, u nama se opet pojavio tra ak nade. Ljudi su povjerovali da e se stvari ipak malo popraviti.

Dakako, Boris nas nije zaboravio tijekom tih nekoliko mjeseci idile. U potaji i sustavno pomicao je svoje poteze iza kulisa. Prijetnjama i podmi ivanjem pod inio je jednog po jednog lana japanskog odbora, i ubrzo su svi bili pod njegovom vlaš u. Izbjegavao je otvoreno nasilje i postupao vrlo oprezno, pa nismo primijetili što nam zapravo sprema. Kad smo na kraju shvatili, bilo je prekasno. Zavaravaju i nas našom samoupravom, zapravo nam je odvla io pažnju dok je smišljao još u inkovitiji na in kojim bi nama vladao. Njegov plan temeljio se na cininosti, paklenoj to nosti. Istina, namjerno nas je spasio divlja ke brutalnosti stražara, ali zamijenila ju je mnogo lukavija vrsta nasilja.

Nakon otprilike šest mjeseci Boris je uspostavio svoj sustav mo i i vladanja, a potom je promijenio taktiku i po eo vršiti pritisak na nas. Njegova prva žrtva bio je predsjednik odbora japanskih logoraša: pukovnik. Kako bi obranio interese japanskih ratnih zarobljenika, pukovnik se nekoliko puta izravno suprotstavio Borisu zbog ega je bio uklonjen. U to vrijeme, pukovnik i nekoliko njegovih sljedbenika bih su jedini u odboru koji još nisu bili

prešli na Borisovu stranu. Jedne no i pukovnika su svezali, za epili mu usta, stavili moka ru nik na lice i ugušili ga. Dakako, Boris je izdao zapovijed svojim poslušnicima premda sam nije nijednom okrvavio ruke kad bi ubijanje Japanaca došlo na red. Izdavao je zapovijedi lanovima odbora, a netko od nas bi to u inio. Kao uzrok pukovnikove smrti bila je navedena bolest. Svi smo dobro znali tko je nalogodavac, ali o tome nismo smjeli govoriti. Bilo nam je jasno da je me u nama nekoliko Borisovih doušnika, pa smo svi šutjeh i pazili na svaku izgovorenu rije . Nakon što je pukovnik ubijen, za novog vo u odbora izabran je jedan od Borisovih pomo nika.

Nakon te promjene, uvjeti rada bili su sve gori dok na kraju nisu postali jednako loši kao prije promjene. U zamjenu za našu samoupravu pristali smo na Borisovu ponudu da pove amo proizvodnju, koja je ponovno postala neljudska. Pod kojekakvim izgovorima proizvodne norme stalno su pove avane dok nam jednog trena nije bilo teže nego ikad. Pove ao se broj nesre a na radu i mnogi japanski vojnici ostavili su kosti u tu ini zbog neljudskih uvjeta rada u rudniku. "Samouprava" je jedino zna ila da smo mi sami sada morali nadgledati svoj rad, umjesto ruskih stražara.

Naravno, me u zatvorenim je nezadovoljstvo bilo sve ve e. U našoj maloj zajednici koja je donedavno podjednako dijelila patnje, odjednom su se pojavili sumnji avost i velika mržnja. Oni koji su bih odani Borisu dobivali su lakše radne zadatke i imali ve a prava, a svi ostali morali su poslušno rintati od jutra do mraka. Nitko nije smio podi i glas i požaliti se jer je otvoreno suprotstavljanje zna ilo smrt. ovjek je riskirao da završi u ledenoj samici gdje bi umro od hladno e i gladi, ih bi bio zadavljen na spavanju, ih bi mu netko s le a pijukom smrskao lubanju dok bi radio u rudniku. Ili bi završio na dnu napuštenog okna. Nitko nije znao što se uistinu doga alo u rudniku. Ljudi bi iznenada nestali i nitko ih nikad više ne bi vidio.

Osje ao sam se odgovornim što sam Borisu omogu io da stupi u vezu s pukovnikom. Naravno, sve i da ih nisam povezao, Boris bi na neki drugi na in uspio probiti put do nas, i prije ih kasnije dogodilo bi se isto. Ali, ja sam i dalje osje ao veliku grižnju savjesti. Vjeruju i da inim stvar za op e dobro japanskih zatvorenika, po inio sam veliku grešku.

Jednog dana, Boris je zatražio od mene da da em u zgradu koju je koristio kao svoj ured. Dugoga nisam vidio. Kao i onaj put u uredu šefa kolodvora, sjedio je za stolom i pio aj. Za njegovim le ima je kao i uvijek stajao Tatar, s automatskim pištoljem velikog kalibra zadjenutim za kožni pojas. Kad sam ušao u sobu Boris se okrenuo i dao mu znak da izi e. Ostali smo sami.

"Dakle, poru ni e Mamiya, kao što vidite održao sam svoje obe anje."

Odgovorio sam da je doista održao obe anje. Nažalost, bila je to istina. Sve što mi je pri našim susretima obe ao, doista je ispunio. Ali, bio je to dogovor s vragom.

"Vaši su ljudi dobili samoupravu a ja vlast", kazao je Boris osmjehuju i se raširenih ruku. "Obojica smo dobili ono što smo željeli. Proizvodnja ugljena je pove ana, oni u Moskvi su zadovoljni. Veoma sam vam zahvalan što ste bili posrednik izme u mene i vaših ljudi. Zbog toga bih, zauzvrat, želio u initi nešto za vas."

Odgovorio sam mu da mi ne treba zahvaljivati, i da ništa ne želim zauzvrat.

"Poznajemo se ve dugo vremena, nemojte biti tako rezervirani", kazao je Boris osmjehuju i se. "Ukratko, poru ni e, želio bih da radite zajedno sa mnom, da postanete moj pomo nik. Nažalost, ovdje su rijetke osobe koje znaju koristiti mozak. To što nemate jednu ruku meni ništa ne zna i, jer vi ste iznimno oštrouman ovjek. Bit e mi jako drago ako prihvatite moju ponudu i postanete moj osobni tajnik. U init u sve što je u mojoj mo i da vam olakšam život ovdje. Tako ete sigurno preživjeti i vratiti se u Japan. Sura uju i sa mnom ne ete ništa izgubiti, samo e vam koristiti."

U normalnim okolnostima nedvojbeno bih odbio takav prijedlog. Nisam imao ni najmanju namjeru izdati svoje drugove i osigurati si lakši život postavši Borisov tajnik. Ako bi odbijanje njegove ponude zna ilo moju smrt, to bi samo pospješilo moju želju za smr u. Ali, onog trena kad mi je izložio svoj plan, pala mi je na pamet jedna ideja za koju sam se nadao da u je mo i ostvariti.

"A što bih ja to trebao raditi?" pitao sam.

Posao koji je Boris želio da obavljam za njega nije bio jednostavan, trebao sam dovesti u red mnogo toga. Najzahtjevniji zadatak bio je upravljanje Borisovom imovinom. Bio je prigrabio gotovo polovicu hrane, odje e, lijekova i drugih medicinskih potrepština upu enih logoru iz Moskve i od me unarodnog Crvenog križa. Pohranio ih je u tajna skladišta i prodavao raznim kupcima. Osim toga, odvajao je itave kompozicije iskopanog ugljena i prodavao ga na crnom tržištu.

Stalno je postojao manjak goriva, i vje ita potražnja. Podmi ivao je željezni are i šefove kolodvora i gotovo svi vlakovi prometovali su prema njegovim željama i zapovijedima. Davao je hranu i novac vojnicima koji su uvali teretne vagone kako bi zatvarali o i pred onim što je inio. Zahvaljuju i takvom "poslovanju" priskrbio je golemo bogatstvo. Objasnio mi je da je taj novac isklju ivo namijenjen financiranju tajne policije. "Naše aktivnosti", kazao mi je, "zahtijevaju velike svote novca koji službeno nigdje nije odobren i koji potje e iz nepoznatih i tajnih izvora, i ja se sada brinem za to." Naravno, lagao je. Dio tog novca slao je u Moskvu kao doprinos vladi, ali bio sam siguran da je više od polovice postalo njegovo privatno vlasništvo. Nisam bio upoznat s detaljima, ali mogao sam naslutiti da je tajnim kanalima upla ivao novac na ra une u stranim bankama i kupovao zlato.

Iz nekog meni neobjašnjivog razloga inilo se da ima u mene puno povjerenje. Sada mi to djeluje doista zagonetno, ali ini se da mu nikad nije palo na pamet da bih mogao odati njegove tajne. Prema sunarodnjacima Rusima i drugim bijelcima uvijek je pokazivao veliku sumnji avost, a imao sam dojam da je Mongolima i Japanacima uvijek bio spreman vjerovati. Ili je možda mislio da mu ne mogu naškoditi ak i da otkrijem njegove tajne. Ali, kome sam ja to mogao otkriti njegove sumnjive aktivnosti? Bio sam okružen njegovim pomo nicima i pristašama koji su od njega dobivali svoj maleni dio i sudjelovali u njegovim ilegalnim poslovima. Jedini koji su trpjeli i umirali zbog nestašice hrane, odje e i lijekova koje je Boris potkradao od njih, bili su bespomo ni logoraši. Osim toga, sva je pristigla pošta bila cenzurirana i svaki kontakt s vanjskim svijetom zabranjen.

Tako sam postao Borisov vjeran i pouzdan tajnik. Uspio sam pregledati sve njegove poslovne knjige i skladišta, sredio i pojednostavnio protok robe i novca. Napravio sam glavnu knjigu svih poslovanja iz koje se ve na prvi pogled lako mogla utvrditi koli ina pojedine robe, u kojem se skladištu nalazi kao i njezinu trenutnu cijenu. Sastavio sam popis osoba koje su primale mito i obra unavao "nužne troškove" za svakog od njih. Rintao sam za njega od jutra do mraka i zbog toga izgubio i ono malo prijatelja koje sam još imao. Ljudi su mislili da sam vrijedan prijezira, da sam se prodao kako bih postao Borisov odani ulizica. Nažalost, ako su neki od njih još uvijek živi, vjerojatno to isto i sada misle o meni. I Nikolaj je prestao sa mnom govoriti. Ona dva-tri japanska zatvorenika s kojima sam prije bio prisani, im bi me ugledali okrenuli bi mi le a. Za razliku od njih, bilo je i takvih koji su mi se željeli približiti jer su znali da uživam Borisovo povjerenje, ali njih sam izbjegavao i nisam želio imati ništa s njima. Tako sam malo-pomalo postao izdvojena, osamljena osoba. Jedino me Borisova podrška održala u životu. Za njega sam bio dragocjen, i onaj tko bi me ubio ne bi se lako izvukao. Ljudi su jako dobro znali da Boris može biti jezivo okrutan. Glasine o njemu kao "gulikoži" stigle su i do našeg logora.

Što sam bio osamljeniji, Boris je imao sve ve e povjerenje u mene. Cijenio je moju u inkovitost, moje radne navike i nije štedio rije i hvale.

"Vi ste iznimno sposoban ovjek, poru ni e Mamiya. Sve dok ima Japanaca kao što ste vi, Japan e se sasvim sigurno oporaviti od poslijeratnog kaosa. No, sklon sam mišljenju da je Sovjetski Savez beznadan slu aj. Bilo je bolje u vrijeme cara, car barem nije morao mu kati svojom šupljom glavom. Lenjin je uzeo sve što je razumio od Marxove teorije i koristio je kako mu se prohtjelo; Staljin je uzeo ono malo što je razumio od Lenjinove teorije i koristio je kako mu se prohtjelo. Što je ovjek intelektualno ograni eniji, to je sve mo niji u ovoj zemlji.

ujte što vam govorim, poru ni e Mamiya: postoji samo jedan na in da se preživi u ovoj zemlji. ovjek ne smije koristiti maštu. Rus koji koristi svoju maštu propao je, nema mu spasa. Vjerujte mi, ja nikad ni o emu ne maštam. Ja poti em druge da se služe maštom. Tako ja zara ujem. Nemojte to nikad smetnuti s uma, sve dok ste ovdje. Ako ikad padnete u

iskušenje da o ne emu maštate, sjetite se mene i recite si: 'Ne, ja to ne smijem. Maštanje može biti kobno.' To vam je moj dragocjeni savjet. Maštanje prepustite drugima."

Šest mjeseci za as je prošlo. U kasnu jesen 1947. bio sam Borisu ve nužno potreban. Preuzeo sam poslovnu stranu svih njegovih aktivnosti, a Tatar se brinuo za snagatorske i zaštitni ke aktivnosti. Tajna policija još uvijek ga nije bila pozvala da se vrati u Moskvu, ali on to više nije ni želio. Koncentracijski logor i rudnik uglavnom je ve bio pretvorio u svoj nepovredivi posjed na kojem je živio u komforu, zašti en svojom privatnom vojskom i postupno ali ustrajno zgrtao bogatstvo.

Umjesto da ga ponovno pozovu u Moskvu, možda su ga tamošnje glavešine radije željele zadržati u logoru i tako osnažiti svoju prisutnost u Sibiru. Boris i oni iz Moskve esto su razmjenjivali pisma, koja nisu išla službenom poštom; poruke su vlakom donosili tajni glasnici. Svi odreda bili su jako visoki i ledenog pogleda. Kadgod bi tko od njih ušao u ured, imao sam dojam da je temperatura u prostoriji naglo pala.

Naravno, zatvorenici su i dalje umirali u velikom broju i njihova tijela bacana su u okna koja više nisu bila u upotrebi. Boris bi temeljito procijenio tjelesne i duhovne sposobnosti svakog zatvorenika pa je onima najslabijima uskra ivao obroke kako bi što prije smanjio broj usta koje je trebalo hraniti. Njihovu hranu davao je snažnijima kako bi pove avah produktivnost. Logor se pretvorio u zatvoreni svijet u kojem je vrijedila jedino u inkovitost. Tu je sada vladao zakon džungle: najснаžniji su preživljavali, najslabiji otpadali jedan za drugim. Kad god bi ponestalo radne snage, u sto nim vagonima dovozili bi druge zatvorenike tko zna odakle. Nerijetko bi se dogodilo da na putovanju umre gotovo svaki peti zatvorenik, ali na to nitko nije obra ao pažnju. Novopristigli zatvorenici uglavnom su dolazili sa Zapada. Bili su to ve inom Rusi i gra ani Isto ne Europe. Sre om po Borisa, u tim je krajevima Staljin i dalje provodio politiku nasilja.

Moj plan je bio ubiti Borisa. Naravno, znao sam da nam njegova smrt ne jam i nikakav boljitak i da se stvari ne e bitno promijeniti. Ali, jednostavno nisam želio dopustiti da na ovom svijetu postoji takav ovjek. Kao što je rekao Nikolaj, Boris je bio pravi poskok, netko mu je morao stati na kraj.

Kao što znate, meni ionako nije bilo stalo do života. Volio bih da je Boris ubio mene dok sam pucao u njega. Ali u takvoj mojoj namjeri nije bilo mjesta ni za najmanju pogrešku. Morao sam pri ekati trenutak kad ne u pogriješiti, kad u ga ubiti jednim jedinim hicem. I dalje sam se pretvarao da sam njegov odani tajnik dok sam strpljivo e kao na povoljnu priliku. Ipak, kao što sam prije napomenuo, Boris je bio krajnje oprezan ovjek. Tatar se nije odvajao od njega ni danju ni no u. I kad napokon ostane na as sam, kako u ga ubiti nenaoružan i bez jedne ruke? Ipak sam strpljivo e kao na pravi trenutak. Ako igdje na ovome svijetu postoji bog pravde, prije ili poslije ta e mi se prilika ukazati, u to sam bio uvjeren.

Jednog dana, po etkom 1948. logorom se pronio glas da e japanskim zarobljenicima kona no biti dopušteno da se vrate ku i. Na prolje e je trebao doploviti brod kojim bi se zarobljenici vratili u domovinu. Pitao sam Borisa zna li išta o tome.

"Istina je, poru ni e Mamiya", odgovorio je. "Vijest je to na, uskoro ete se svi mo i vratiti ku i. Zahvaljuju i pritiscima me unarodne javnosti, ne možemo vas i dalje držati ovdje i tjerati da radite. No, imam jedan prijedlog za vas. Želite li možda ostate u ovoj zemlji, dakako, ne kao ratni zarobljenik, nego kao slobodan sovjetski gra anin ? Bili ste mi sjajan i odan pomo nik kakvog u teško ponovno prona i, ako odete. I vi ete imati mnogo udobniji život ako ostanete ovdje sa mnom nego ako se vratite u Japan, gdje vas ekaju neimaština i brojne teško e. Govori se da ljudi ondje nemaju što jesti, skapavaju od gladi. Ako ostanete ovdje, možete imati sve: novac, žene, mo ."

Borisov prijedlog bio je krajnje ozbiljan. Bio je svjestan da znam ve inu ako ne i sve njegove tajne i da je za njega vrlo opasno pustiti me da odem. Ako ga odbijem, vjerojatno bi me dao likvidirati kako bi me zauvijek ušutkao, ali ja se nisam bojao. Zahvalio sam mu na ponudi i potom mu objasnio da sam zabrinut za svoje roditelje i sestru koje sam ostavio u domovini i da bih se volio vratiti. Boris je slegnuo ramenima ne rekavši ni rije .

Jedne ve eri u ožujku, kad se ve približavao dan povratka u domovinu, ukazala mi se savršena prilika da ga ubijem. U tom trenutku u sobi smo bili samo nas dvojica, jer je vje ito

prisutni Tatar bio izišao. Bilo je nešto prije devet nave er. Sre ivo sam poslovne knjige, a Boris je sjedio za pisa im stolom i pisao pismo. Veoma rijetko smo ostajali tako kasno u uredu. Svako malo otpio bi gutljaj konjaka. U sobi se jedino ulo nalivpero dok je pisao po papiru. Pokraj njegovog kožnog kaputa i kape, na zidnoj vješalici bio je odložen i pištolj u kožnoj futroli. Za razliku od velikih automatskih pištolja kakve su nosili sovjetski vojnici, on je imao Walther PPK njema ke proizvodnje. Kružile su glasine da ga je Boris oduzeo nacisti kom pukovniku koji je bio zarobljen u borbi pri prelasku Dunava. Na dršku je bio uo lživ znak SS-a. esto sam promatrao Borisa dok je istio taj pištolj pa sam znao da u šaržeru uvijek ima osam metaka.

Bilo je kranje neobi no što je pištolj objesio na vješalicu. Kad bi sjeo za stol, uvijek je taj pištolj držao na dohvat ruke, skriven u desnoj ladici pisa eg stola, kako bi ga mogao lako izvu i. Te ve eri, me utim, bio je raspoložen i pri lživ pa je možda zbog toga zaboravio na uobi ajeni oprez. Takvoj šansi uop e se nisam nadao. Mjesecima sam bezbroj puta razmišljao o pokretima koje u u initi jednom rukom kako bih otko io sigurnosni zapor i ubacio metak u ležište. Odlu ivši se u trenu, ustao sam i zaputio se prema zidnoj vješalici prave i se da želim uzeti neke dokumente. Zaokupljen pisanjem pisma, Boris nije ni pogledao u mene. Stigavši do vješalice munjevito sam izvukao pištolj izfutrele. Držak je savršeno pristajao uz moj dlan. Po lako i držanja i puno i dodira odmah sam zaklju io da je to izvanredno izra eno oružje. Stao sam ispred Borisa i otkva io sigurnosni zapor A tada, drže i pištolj me u koljenima, desnom sam rukom otvorio poklopac kako bih ubacio metak u ležište. Kad je za uo taj kratak, tup zvuk, Boris je podignuo pogled. Držao sam pištolj uperen ravno u njegovu glavu.

Odmahnuo je glavom i uzdahnuo.

"Baš mi je žao, poru ni e, ali pištolj nije napunjen", kazao je vrativši poklopac na vrh nalivpera. "To možete shvatiti po težini. Probajte ga malo podignuti i spustiti. Osam metaka kalibra 7,65 milimetara teže oko osamdeset grama."

Nisam povjerovao njegovim rije ima. Ne oklijevaju i, naciljao sam u njegovo elo i povukao okida . Za uo se jedino metalni škljocaj okida a. Imao je pravo: pištolj je bio prazan. Spustio sam pištolj i ugrizao se za usnu. Nisam se mogao pribрати. Boris je otvorio ladicu pisa eg stola, izvukao punu šaku metaka i pokazao mi ih. Namamio me u klopku. Sve je bila varka.

"Ve odavno znam da me želite ubiti", kazao je tihim i smirenim tonom. "Još odavno maštate o tome kako ete me ubiti, tko zna koliko ste puta o tome maštali. Imam li pravo? Siguran sam da sam vas još davno upozorio da se ne prepuštate maštanjima. Ali, zaboravimo to. Stvar je u tome što me vi jednostavno ne možete ubiti."

Tog trenutka Boris je sa svog dlana uzeo dva metka i bacio ih pred moje noge.

"To su pravi meci", kazao je. "Vjerujte mi, nije trik. Ubacite ih u pištolj i pucajte. To vam je posljednja šansa. Ako me doista želite ubiti, pažljivo naciljajte i pucajte. Ali ako promašite, morate mi obe ati da nikad nikome na ovom svijetu ne ete otkriti moje tajne, ono ime se ovdje bavim. Neka to bude naš dogovor, obe ajte mi."

Kimnuo sam glavom i pristao.

Drže i pištolj me u koljenima, ponovno sam otkva io sigurnosni zapor, izvadio šaržer i u nj ubacio dva metka. Nije mi bilo lako sve to u initi samo jednom rukom - rukom koja se pri tome sve vrijeme tresla od straha. Boris je hladnokrvno promatrao moje pokrete. ak se blago osmjehivao. Nakon što sam uspio vratiti šaržer na svoje mjesto, pažljivo sam naciljao izme u njegovih o iju, i susprežu i dah umirio se i povukao okida . Pucanj je odjeknuo prostorijom, ali metak mu je prošao pokraj uha i zabio se u zid. Bjeli asti prah i si ušni komadi i žbuke letjeli su zrakom. Pucao sam s udaljenosti od jedva dva metra, pa ipak sam promašio. Nikad nisam bio slab strijelac. Dok sam bio stacioniran u Hsin-chingu rado sam vježbao ga anje. Premda sam sada imao samo desnu ruku, bila je ja a nego u ve ine ljudi, a Walther je bio sjajno izra en pištolj koji je omogu ivo precizno ciljanje. Nisam mogao povjerovati da sam promašio. Još jednom sam uperio pištolj i naciljao. Duboko sam uzdahnuo i pomislio: moram ubiti ovog ovjeka. Ako ga ubijem, moj život e nanovo dobiti smisao.

"Smirite se i dobro naciljajte, poru ni e Mamiya, to je posljednji metak", Boris mi se i dalje osmjehivao.

U tom je trenutku Tatar, koji je uo pucanj, utr ao u sobu drže i u ruci veliki automatski pištolj.

"Nemoj se miješati", Boris ga je zaustavio. "Pusti poru nika Mamiyu da puca u mene. Ako me uspije ubiti, možeš initi s njim što god ho eš."

Tatar je kimnuo glavom i uperio cijev svog pištolja u mene.

Stežu i Walther u desnoj ruci, ciljao sam usred Borisovog prezrivog, samouvjerenog osmijeha i hladnokrvno povukao okida . Pištolj je trznuo ali vrsto sam ga držao. Bio je to savršen hitac. Ali metak je ponovno prošao pokraj Borisove glave i zabio se u zidni sat iza njegovih le a razbivši ga. Boris nije ni trepnuo. Oslonjen o naslon stolice, sve vrijeme je netremice gledao u mene poput zmiije otrovnice. Pištolj mi je ispao iz ruke i tresnuo o pod.

Nekoliko idu ih sekunda nitko nije progovorio, niti se pomaknuo. Onda je Boris ustao i sagnuvši se uzeo Walther koji mi je ispao iz ruke. Podignuvši ga, gledao je u nj zamišljeno, odmahnuo glavom ne kazavši ništa i vratio ga u futrolu obješenu na vješalici. Potom me dvaput lako potapšao po ruci, kao da me tješi.

"Nisam li vam rekao da me ne ete uspjeti ubiti?" Iz džepa je izvadio kutiju Camela, stavio jednu cigaretu u usta i zapalio je upalja em. "Nije problem u vašem ga anju. Vi me jednostavno niste u stanju ubiti. Niste za to sposobni. To je jedini razlog zbog kojeg ste promašili. A sada ete se, na vašu žalost, morati vratiti u svoju domovinu, podnose i moju kletvu. ujte što u vam kazati: gdje god bili, nikad ne ete biti sretni. Nikad nikoga više ne ete voljeti i nitko vas ne e voljeti. To je moja kletva. Ne u vas ubiti, ali ne iz samilosti. Svih ovih godina ubio sam mnogo ljudi i tko zna koliko u ih još ubiti. Ali nikad nikoga nisam ubio ako za to nije postojala potreba. Zbogom, poru ni e Mamiya, za tjedan dana odlazite odavde, ravno u luku Nakhodkhu. Sretan vam put. Ne vjerujem da emo se nas dvojica ikad više sresti."

Bio je to posljednji put da sam vidio Borisa Gulikožu. Idu eg tjedna napustio sam logor i vlakom se dovezao u Nakhodkhu. Nakon mnogih skretanja s puta i ružnih doga aja, po etkom idu e godine napokon sam se vratio u Japan.

Da budem iskren, nisam siguran kakvo zna enje može imati za vas ova moja duga pri a, g. Okada. Možda i nije ništa drugo doli obi no brbljanje jednog starca. Ali, želio sam vam - morao sam vam - ispri ati svoju pri u. Kao što ste mogli shvatiti pro itavši ovo pismo, itav moj život bio je jedan velik poraz. Ni u emu nisam uspio. Zbog one kletve, nikog nisam volio, i nitko mene nije volio. Ja sam prazna ljuštura koja e ubrzo zauvijek oti i u mrak. Pa ipak, uspjevši vam napokon ispri ati ovu pri u, mo i u oti i s ovog svijeta barem donekle zadovoljan.

Sretno vam bilo u životu, i ne žalite ni za im.

35

Opasno mjesto

Ljudi pred televizorom

Prazan ovjek

Vrata su se odškrinula prema unutra. Blago se naklonivši, konobar je ušao, drže i poslužavnik objema rukama. Kriju i se iza vaze s cvije em, e kao sam da izi e iz sobe,

razmišljaju i kako trebam postupiti kad ode. Možda bih se mogao ušuljati u sobu kad on iziđe. Netko je uistinu bio u sobi br. 208. Ako se stvari budu razvijale kao i prije (dosad je bilo tako), vrata ne bi trebala biti zaključana. Ili, pak, zasad mogu zaboraviti na sobu i otići i za konobarom. Tako bih vjerojatno stigao do mjesta iz kojeg je on dolazio.

Oklijevao sam izmeću tih dviju mogućnosti. Na kraju sam odlučio slijediti konobara. U sobi br. 208 vjerojatno me vrebala neka opasnost koja bi mogla biti kobna po mene. Jasno sam se sjeo oštrih udaraca u vrata i prijetećeg, blještavog odsjaja nečega što je u mraku nalikovalo na nož. Moram biti mnogo oprezniji. Prije svega, moram doznati kamo će otići i konobar, a poslije se mogu vratiti u sobu. Ali kako? Pretresao sam sve džepove i uz novčanik, nekoliko kovanica i rupčića pronašao sam malu kemijsku olovku. Izvukao sam kemijsku i provjerio pištolj, povukavši crtu na dlanu. Tako barem mogu ostavljati trag po zidovima prateći i konobara. Slijede i znakove napravljene kemijskom olovkom, možda i u se vratiti do sobe. Barem u teoriji.

Vrata su se otvorila i konobar je izašao, praznih ruku. Sve što je donio ostavio je u sobi, ali i poslužavnik. Zatvorio je vrata, uspravio se i brzim korakom uputio istim putem kojim je došao, iznova zviždu ući u *Svraku kradljivicu*. Prestao sam se skrivati i pokušao ga pratiti. Kad god bismo stigli do mjesta na kojem se hodnik odvajao, kemijskom bih napravio mali plavi znak na zidu žućkastobijele boje. Konobar se nijednom nije osvrnuo. U njegovom hodu bilo je nešto neobično, osobito. Podsjećao je na sudionika svjetskog natjecanja hotelskih konobara u hodanju. Svojim hodom kao da je govorio: "Evo kako konobar uglednog hotela treba hodati" - uzdignuta glava i blago zabačene glave, izvijenih leđa i poravnatih ramena, pokret u ruke u ritmu melodije *Svrake kradljivice*. Skrenuo je nekoliko puta, popeo se i sišao niz nekoliko manjih stuba i odvojaka u kojima je svjetlost bila jača ili slabija, pokraj udubina koje su tvorile raznolike nijanse sjena na zidovima. Držao sam se na određenoj udaljenosti kako me ne bi primijetio, ali nije mi ga bilo teško pratiti. Tu i tamo skrenuo bi i načas nestao, ali zahvaljujući njegovom melodioznom zviždukanju nije postojala opasnost da ga izgubim.

Poput ribe koja je stigla u mirno jezerce nakon što je mukotrpno plivala uzvodno uz rijeku, konobar je jednog trena izašao iz hodnika i ušao u prostrano predvorje. Bilo je to isto ono predvorje puno ljudi u kojem sam vidio Noboru Watayu kad se pojavio na televiziji. No, sada je predvorje bilo poluprazno, samo je grupica od desetak ljudi sjedila pred velikim televizorom. Gledali su vijesti nacionalne japanske televizije. Kad im se približio predvorju, konobar je prestao zviždati. Dijagonalno je prešao na drugu stranu predvorja i nestao iza vrata na kojima je stajao natpis samo ZA OSOBLJE HOTELA.

Pošto sam se vrzmati predvorjem, pretvarajući i se da se dosađujem. Sjeo sam na kauč, zagledao se u strop, prešao na drugi kauč, provjerio kakvo je u tepiha pod nogama. Onda sam otišao do telefonske govornice i ubacio novčanik u aparat. Nije radio, kao ni onaj u sobi. Otišao sam do internog hotelskog telefona i pokušao nazvati sobu br. 208, ali ni taj nije radio.

Potom sam sjeo na stolicu nedaleko od grupice ljudi koji su gledali televiziju i nenametljivo se zagledao u njih. Grupicu je činilo devet muškaraca i tri žene. Gotovo svi su imali između trideset i četrdeset godina, samo su dvoje bili u ranim pedesetima. Muškarci su nosili odijela ili sportske sakoe, ozbiljne kravate i kožne cipele. Osim manjih razlika u visini i težini, nitko se nije izdvajao nekim posebnim obilježjem. Sve tri žene bile su u ranim tridesetima, dobro odjevene i pažljivo našminkane. Možda su se vraćale s neke proslave, ali sjedili su svatko za sebe i ni pokušaju se nije moglo zaključiti da se međusobno poznaju. Prije se činilo da su se pukim slučajem zatekli na istome mjestu pa zajedno gledaju televizijski program. Nisu međusobno razgovarali, komentirali ili dobacivali.

Ostao sam pogledati vijesti, sjedeći izdvojeno od njih. Vijesti su bile uobičajeno nezanimljive: vladin izaslanik presjekao je vrpcom na sve strane otvaranja nove ceste; u slučaju jim bojičama otkrivene su otrovne tvari; zbog poledice na cesti i slabe vidljivosti u Asahikawi je usred snježne noći autobus s turistima naletio na kamion, vozač kamiona je poginuo a nekoliko turista koji su se uputili u toplice lakše je ozlijeđeno. Spiker je čitao vijesti jednu za drugom odmjerenim tonom, kao da dijeli slabe karte. Sjetio sam se televizora u kući u G. Honde, vidovnjaka. I njegov je televizor uvijek bio podešen na program nacionalne japanske televizije.

Sve te vijesti koje su se nizale jedna za drugom istodobno su mi djelovale vrlo stvarno ali i nestvarno. Bilo mi je žao tridesetsedmogodišnjeg voza a kamiona koji je poginuo u prometnoj nesreći. Nitko ne bi želio umrijeti zbog unutarnjih ozljeda u snježnoj mećavi u Asahikawi. Kako ga nisam osobno poznao, a ni on mene, moja je sućut bila gotovo apstraktna. Mogao sam jedino osjetiti svojevrsnu tugu zbog nenadane i ružne smrti jednog ljudskog bića. Takav uopćenit osjećaj istodobno je vrlo stvaran ali i nestvaran. Skrenuo sam pogled i još jednom promotrio prazno predvorje. Nisam primijetio ništa što bi privuklo moju pozornost. Nigdje nisam vidio osoblje hotela, a mali bar još nije bio otvoren. Na jednom zidu visjelo je veliko ulje na platnu, s prizorom planinskog krajolika.

Kad sam ponovno pogledao prema ekranu, ugledao sam u krupnom planu poznato mi lice Noboru Wataye. Ispravio sam se sjedeći na stolici i pažljivo slušao spikera. Nešto se dogodilo Noboru, ali nisam uoči uvodni dio vijesti. Njegova fotografija nestala je s ekrana i pojavio se reporter koji se javljao "uživo" s mjesta događaja. Reporter je na sebi imao odijelo i kravatu a preko balona i stajao je ispred ulaza neke vehke zgrade države i u ruci mikrofon.

"...hitno je prebačen na Sveučilišnu žensku kliniku u Tokiju, gdje se nalazi na intenzivnoj njezi, ali zasad jedino znamo da još uvijek nije došao k svijesti nakon što mu je nepoznati napadnik nanio teške ozljede po glavi. Na naše pitanje je li u životnoj opasnosti, tim liječnikom koji brine o njemu odgovara da još uvijek ne mogu dati nikakvu određenu izjavu. Detaljnije izvješće o njegovom stanju objavit ćemo kasnije. S ulaza u Sveučilišnu žensku kliniku u Tokiju javio se..."

Na ekranu se ponovno pojavio spiker iz televizijskog studija i počeo čitati tekst koji mu je tog trena dostavljen.

"Nedavno izabrani poslanik Noboru Wataya zadobio je teške ozljede glave u napadu na njega. Prema tek prispjelim informacijama, događaj se zbacio jutros u jedanaest i pol. Profesor Wataya bio je u društvu još jedne muške osobe u svojem uredu u četvrti Minatu u Tokiju, kad je mlada muška osoba nasrnula na njega udarivši ga nekoliko puta u glavu bejzbolskom palicom... [na ekranu se vide prizori iz Noboruovog ureda]... nanijevši mu teške ozljede glave. Napadnik je došao u ured kazavši da je posjetitelj, a bejzbolsku palicu sakrio je u dugačku kartonsku tubu kakve se koriste u poštanskom prometu, i bez riječi napao profesora Watayu... [na ekranu se pojavila slika ureda poslije napada, jedna stolica ležala je prevrnutu na podu, pokraj nje su se vidjele mrlje od krvi]. Napad je bio iznenađujući pa profesor Wataya nije imao vremena pozvati u pomoć osobe koje su se u tom trenutku nalazile u uredu. Napadnik je bio toliko drzak pa je poslije napada provjerio je li profesor u nesvijesti, a potom je otišao s bejzbolskom palicom u ruci. Prema riječima jednog svjedoka, napadnik je na sebi imao plavu jaknu, plavu vunenu skijašku kapu i tamne sunčane naočale. Visok je oko metar sedamdesetpet, ima biljeg na desnom obrazu i tridesetak godina. Policija ga traži, ali pobjegavši s mjesta zločinca, uvijek se uspio pomiješati s gomilom ljudi u toj ionako gusto naseljenoj četvrti... [slike policajaca koji uzimaju otiske u uredu, prometne ulice Akasake]."

Bejzbolska palica? Biljeg na licu? Ugrizao sam se za usnu.

"U trenutku izbora u Senat, ovog proljeća, kada je na dužnosti zastupnika naslijedio bolesnog strica, Noboru Wataya je slovio za jednog od najpoznatijih ekonomista i političkih komentatora u zemlji. Veoma cijenjen i utjecajan kao mladi političar i polemičar, od g. Noboru Wataye otkivalo se jako mnogo iako je u Senatu bio tek na početku mandata. Policija spomenuti napad istražuje u dva smjera: kao zločin iz političkih motiva ili osobne osvete. Ponavljam, ovo su izvanredne vijesti: novoizabrani zastupnik Noboru Wataya kasno jutros napadnut je bejzbolskom palicom. Zadobio je teške ozljede glave pa je hitno prebačen u Sveučilišnu žensku kliniku u Tokiju. U ovom trenutku još uvijek nisu poznati detalji o njegovom zdravstvenom stanju. Sada prelazimo na sljedeću vijest..."

U tom trenutku netko je ugasio televizor. Spikerov glas je utihnuo i predvorjem je zavladao tišina. Prisutni su se opustili i nisu više onako napeto slušali. Činilo se da su se okupili oko televizora upravo da čuju vijesti o

Noboru Watayi. Ali nitko nije ustao, iako je televizor bio ugašen. Nitko nije uzdahnuo, nitko nije prokomentirao vijest niti se nakašljao.

Tko je mogao udariti Noborua bejzbolskom palicom? Opis napada a bio je identi an mojem izgledu - modra jakna i vunena plava kapa, sun ane nao ale, biljeg na desnom obrazu. Visina i godine tako er. ak i bejzbolska palica. Ali ja sam bejzbolsku palicu ve mjesecima ostavljao na dnu bunara, sve dok nije zagonetno nestala. Ako je tom istom palicom napadnut Noboru Wataya, onda ju je netko odnio iz bunara upravo s tom namjerom.

Odjednom me iz grupice koja je sjedila pred televizorom jedna žena pogledala. Bila je mršava, upalih obraza. Nosila je bijele naušnice na izduljenim ušnim resicama. Okrenula se i dugo me promatrala, ne skre u i pogled s mene i ne mijenjaju i izraz lica. Prate i njezin pogled, elav muškarac koji je sjedio pokraj nje okrenuo se prema meni. Stasom i visinom podsje ao je na vlasnika istionice pokraj kolodvora. Jedan po jedan, i svi ostali su se okrenuli prema meni, kao da su tek tada primijetili da sjedim s njima. Suo en s njihovim neumoljivim pogledima, postao sam svjestan injenice da na sebi imam plavu jaknu i plavu vunenu kapu, da sam visok metar i sedamdesetpet i da imam trideset godina i biljeg na desnom obrazu. inilo se da svi oni ve znaju da sam šurjak Noborua Wataye i da ne samo što ne cijenim njegovo djelo, nego ga još i mrzim. To sam jasno vidio u njihovim pogledima. vrsto se drže i za naslon za ruke pitao sam se kako da postupim. Nisam ja onaj napada koji je Noborua Watayu udario bejzbolskom palicom. Ja jednostavno nisam tip koji bi inio takve stvari, a ni bejzbolsku palicu nisam više imao. Ali znao sam da mi nikad ne bi povjerovali. Vjerovali su jedino onome što su uli i vidjeli na televiziji.

Polako sam ustao sa stolice i zaputio se prema hodniku iz kojeg sam ušao u predvorje. Bilo je pametnije da što prije odem, tu mi ionako nije bilo mjesto. Nakon što sam prešao nekoliko koraka okrenuo sam se i vidio da ih je nekoliko ustalo i krenulo za mnom. Ubrzao sam korak i krenuo ravno prema izlazu u hodnik. Morao sam se vratiti u sobu br. 208. Osje ao sam da su mi usta suha.

Kada sam kona no izašao iz predvorja i zakora io u hodnik, iznenada su se sva svjetla u hotelu ugasila. Obavio me potpun mrak i to prije nego što sam trepnuo. Netko iza mene je viknuo, glas je odjeknuo iz mnogo ve e blizine nego što sam o ekivao. U tom glasu osjetio sam nemilosrdnost i mržnju.

Nastavio sam hodati kroz mrak, oprezno se pridržavaju i za zid. Morao sam se udaljiti od tih ljudi iz predvorja. Iznenada sam udario u stoli i srušio nešto, vjerojatno vazu koja se otkotrljala po podu. Izgubio sam ravnotežu i pao, do ekavši se na ruke. Brzo sam se pridigao, potražio zid i nastavio kora ati. U tom trenutku osjetio sam da me netko vu e otraga, kao da mi se jakna zakva ıla za avao. Tren potom shvatio sam što se doga a. Netko me vukao za jaknu. Bez imalo oklijevanja izvukao sam se iz jakne i bacio se naprijed u tamu. Drže i se zida skrenuo sam, popeo se stubištem i ponovno skrenuo. Glavom i ramenima udario sam u nekoliko stvari. Jednog trena sam promašio stubu i svom snagom tresnuo licem o zid. Nisam osje ao bol, samo tupo probadanje u dubini o iju. Nisam smio dopustiti da me uhvate.

Nije se vidjela ni najslabija svjetlost, ak ni ona za slu aj potrebe, koja se trebala upaliti istog asa kad se prekine napajanje elektri nom energijom. Nakon što sam se naslijepo probijao mrakom, jednog trena sam stao. Nisam uo baš ništa, osim mahnitog lupanja svog srca. u nuo sam kako bih se malo odmorio. Vjerojatno su me prestali progoniti. Ako krenem još dalje, ne vide i ni prst pred nosom, vjerojatno u zalutati u tom labirintu hodnika. Naslonio sam se na zid i odlu io ostati gdje sam bio.

Ali tko je mogao ugaziti svjetlo? Nisam vjerovao da je to slu ajnost, svjetlost je nestala upravo u trenutku kad sam ušao u hodnik, a oni ljudi mi bili za petama. Vjerojatno je to u inio netko tko me želio spasiti od te opasnosti. Skinuo sam vunenu kapu, rup i em obrisao znoj s lica, potom je ponovno navukao. Odjednom sam po eo osje ati bol u raznim dijelovima tijela, iako nisam imao dojam da sam se ozlijedio. Pogledao sam u fluorescentne kazaljke na ru nom satu i tek se onda sjetio da ne radi. Stao je u jedanaest i pol. Tada sam se nalazio na dnu bunara, a Noborua Watayu je u njegovom uredu u Akasaki nepoznati napada ozlijedio bejzbolskom palicom.

Da nisam slu ajno ja taj koji ga je izударao?

U potpunom mraku, ta mi se pomisao u inila kao sasvim logi na mogu nost. Možda sam ga ondje, u stvarnom svijetu, zbilja udario i teško ozlijedio bejzbolskom palicom. Možda sam

bio jedini koji toga nije bio svjestan. Možda me duboka mržnja prema njemu odvela do njegovog ureda i navela da ga izbatinam a da toga uop e nisam bio svjestan. Ne, to nije bilo mogu e, pomislio sam. Najprije sam morao uzeti vlak na liniji Odakyu, si i na postaji Shinjuku i ondje uhvatiti podzemnu željeznicu da bih stigao do Akasake. Jesam li uistinu mogao u initi takvo što, a da toga nisam bio svjestan? Ne, to jednostavno nije mogu e... osim ako nije postojao još jedan ja.

Ako je Noboru uistinu bio na umoru, ili ostao paraliziran, Ushikawa je zbilja bio dalekovidan. U pravom trenutku napustio je brod koji tone. Doista sam se divio njegovom instinktu, još mi je u ušima odzvanjao njegov glas: "Nije da se hvalim, g. Okada, ali imam dobar njuh, poput pravog lova kog psa."

"G. Okada", kazao je netko iz velike blizine.

Srce mi je zastalo u grlu. Nisam imao pojma odakle je dopro taj glas. Uko io sam se i pažljivo zurio u tamu, ali nisam ništa vidio.

"G. Okada", za uo sam isti glas. Dubok muški glas. "Ne brinite se, uz vas sam. Jednom smo se ovdje ve sreli. Sje ate li se?"

Istina, glas mi je bio poznat. Pripadao je " ovjeku bez lica". Ali, bio sam oprezan pa mu nisam odmah odgovorio.

"Morate oti i s ovog mjesta što prije. Kad se ponovno upali svjetlo, do i e po vas. Znam jednu pre icu, pratite me."

Rekavši to, ovjek je upalio džepnu svjetiljku u obliku olovke. Slab snop svjetlosti bio je dovoljan da mi osvijetli put.

"Ovuda", požurivao me. Pridignuo sam se i požurio za njim.

"Vi ste ugасili svjetlo radi mene, zar ne?" pitao sam ga hodaju i za njim.

Nije mi odgovorio, ali nije ni negirao.

"Hvala vam. Malo je nedostajalo da me uhvate."

"Oni su vrlo opasni ljudi. Mnogo su opasniji no što možete i zamisliti."

Kimnuo sam glavom.

"Je li istina da je Noboru Wataya napadnut i da je teško ranjen?" pitao sam.

"Tako su rekli na televiziji", odgovorio je ovjek bez lica pažljivo biraju i rije i.

"Ali to nisam bio ja", kazao sam. "Ja sam tada bio na dnu bunara, sasvim sam."

"Ako vi tako kažete, onda je valjda tako", kazao je kratko, kao da je to nešto sasvim o ito.

Otvorio je jedna vrata i osvjetljavaju i tlo pred svojim nogama, pažljivo se po eo uspinjati stubištem koje se nalazilo s druge strane vrata. Slijedio sam ga. Bilo je to veoma dugo stubište i jednog trenu nisam više znao silazim li ili se penjem. Zapravo, uop e nisam bio siguran je li rije o stubištu.

"Postoji li itko tko bi mogao posvjedo iti da ste u onom trenutku bili u bunaru?" pitao je ovjek ne osvr u i se.

Šutio sam. Nažalost, takva osoba nije postojala.

"U tom slu aju, najpametnije je da što prije pobjegnate. Oni su uvjereni da ste vi krivi."

"Tko su oni?"

Stigavši na vrh stubišta ovjek je skrenuo udesno, prešao još nekoliko koraka, otvorio još jedna vrata i izišao u hodnik. Zastao je i osluškivao.

"Moramo požuriti, uhvatite se za moj sako."

Poslušao sam ga i vrsto se uhvatio za rub njegovog sakoa.

"Oni ljudi ne prestaju gledati televiziju. Zbog toga vas mrze. Oni obožavaju brata vaše žene."

"Vi znate tko sam ja?" pitao sam.

"Naravno da znam."

"Onda znate i gdje se sada nalazi Kumiko?"

ovjek nije odgovorio.

Kao da smo igrali neku dje ju igru, vrsto sam se držao za rub njegovog sakoa i slijedio ga u mraku. Ponovno smo skrenuli, sišli niz nekoliko stuba, prošli kroz mala vrata u zidu i kroz prolaz niskog stropa, sve dok nismo ponovno izišli u jedan duga ak hodnik. udni,

zamršeni prolaz kroz koji me vodio uvijek bez lica podsjeća me na prolazak kroz crijeva nekog nevjerojatno velikog diva.

"G. Okada, ne znam što se sve ovdje događa. Ovo je iznimno velika zgrada, a moj je posao da se isključivo brinem o predvorju. Mnogo toga ne znam."

"Poznajete li konobara koji uvijek zviždi?"

"Ne", smjesta je odgovorio. "Ovdje nema nikakvog konobara. Ni onog koji zviždi ni nekoga drugog. Ako ste sreli nekoga tko je izgledao kao konobar, budite uvjereni da se taj pretvarao da je konobar. Nego, zaboravio sam vas pitati, vi ste željeli u sobu br. 208, zar ne?"

"To no. Ondje bih se trebao naći i s jednom ženom."

Nije komentirao moj odgovor, niti me pitao tko je ta žena, ili zbog čega se želim sresti s njom. Nastavio je koračati niz hodnik sigurnim korakom nekoga tko zna gdje se nalazi, vukući me poput tegljača kroz zamršenu mrežu kanala.

Iznenada i bez ikakvog upozorenja zaustavio se pred jednim vratima. Udario sam u njega i zamalo ga srušio. Imao sam osjećaj da je njegovo tijelo lagano poput zraka, kao da sam udario u cvrkovu praznu kuhinju. Ali odmah se uspravio i džepnom svjetiljkom osvijetlio prolaz na vratima na kojoj se vidio broj 208.

"Nisu zaključana", kazao je. "Uzmite ovu svjetiljku, ja se znam vratiti i po mraku. Kad budete ovdje, zaključajte i nikom ne otvarajte. Što god morate obaviti, budite što brži i vratite se odakle ste došli. Ovo mjesto je jako opasno, vi ste nezvan gost i jedino sam ja uz vas. Ne zaboravite to."

"Tko ste vi?" pitao sam.

Uvijek bez lica hitro mi je dao džepnu svjetiljku u obliku olovke, kao da mi predaje štafetu.

"Ja sam prazan uvijek", kazao je. Gledajuć me i u mene, uvijek bez lica rekao je da nešto kažem, ali nisam uspio naći prave riječi. Iznenada, uvijek je nestao u tišini. Jednog trena je stajao pred mnom a već se izgubio u mrak. Uperio sam džepnu svjetiljku u tom smjeru i ugledao sam samo bijeli zid.

Kao što je uvijek rekao, vrata na sobi br. 208 nisu bila zaključana. Kvaka se tiho okrenula. Zbog opreza ugasio sam džepnu svjetiljku, a potom što sam tiše mogao ušao. Kao i prošli put, prostorijom je vladala tišina. Jedino što se čulo bilo je slabo pucketanje kockica leda koje su se topile u posudi. Ponovno sam upalio džepnu svjetiljku i zaključao vrata. Metalni škljocaj je odjeknuo neobičajeno jako. Na stolu u sredini sobe nalazila se neotvorena boca viskija Cutty Sark, dvije čaše i posuda s ledom. Od srebrnastog poslužavnika koji je ležao na stolu pokraj vrata odbijale su se i prelamale slabe zrake svjetlosti, kao da je već dugo rekao da se pojavim. Tog trena, kao da nije mogao dočekati, pojačao se i miris cvijeća. Činilo se da je zrak postao gušći, snaga gravitacije snažnija. Leđima okrenut vratima pogledom sam prešao po sobi.

"Ovo mjesto je jako opasno, vi ste nezvan gost i jedino sam ja uz vas. Ne zaboravite to."

"Ne osvjetljavaš me", začuo sam ženski glas iz susjedne sobe. "Objevaš li da me ne osvijetliti?"

"Objeavam", odgovorio sam.

Kako razbiti aroniju

Svijet u kojem jutrom zvoni budilica

"Obe avam", odgovorio sam, ali moj glas je zvučao ne prirodno, kao kad uvijek sluša snimku vlastitog glasa.

"Želim uti obe anje da mi ne oš osvijetliti lice."

"Ne u ti osvijetliti lice, obe avam."

"Obe avaj mi? Ne lažeš mi?"

"Ne lažem, ne u te prevariti."

"Dobro. Kad je tako, možeš nato iti dva viskija s ledom i donijeti ih ovamo. Meni s puno leda."

Ton njezinog glasa bio je kolebljiv, kao u razmažene curice, ali sam glas je pripadao zreloj, senzualnoj ženi. Spustio sam džepnu svjetiljku na stol kako bih vidio što inim i duboko udahnuo. Odvio sam metalni ep, hvataljkama uzeo nekoliko kockica leda i stavio ih u aše, i nato io viski. Morao sam dobro razmisliti o svakom pokretu koji su izvršavale moje ruke. Sa svakim mojim pokretom sjene su treperile po zidovima. Prstima desne ruke uzeo sam dvije pune aše, džepnu svjetiljku u obliku olovke lijevom, i zaputio se u drugu sobu osvjetljavaju i pod pred nogama. U inilo mi se da je u sobi hladnije nego prošli put. Žustro prate i u mrklom mraku ovjeka bez lica, oznojio sam se i odjednom osjetio kako mi je hladno. Sjetio sam se da sam bježe i hodnikom u nekom trenutku odbacio jaknu.

Kao što sam obe ao, isklju io sam svjetiljku i stavio je u džep. Pipaju i rukom potražio sam no ni ormari pokraj kreveta i na njega spustio jednu ašu. Drugu sam ašu ponio sa sobom i sjeo na stolicu blizu kreveta. Premda je vladao potpun mrak, dobro sam se sje ao rasporeda namještaja.

U inilo mi se da ujem šuštanje plahti. Vjerojatno se pridignula u krevetu i naslonila na uzglavlje, drže i ašu u ruci. Blago je promu kala led u aši i otpila gutljaj. inilo mi se da slušam zvu ne efekte neke radiodrame. Ja sam samo onjušio teku inu u aši, ali nisam pio.

"Ve dugo se nismo vidjeli", kazao sam iznebuha. Glas mi je sada zvučao više nalik na moj nego maloprije.

"Zbilja? Ve dugo... meni se ne ino da je toliko prošlo."

"Ako se dobro sje am, godinu i pet mjeseci", dodao sam.

"Da, da..." rekla je neodre eno. "Što se ti e to njih datuma, ne sje am ih se dobro."

Spustio sam ašu na pod i prekrizao noge. "Nisi bila ovdje kad sam posljednji put dolazio, zar ne?"

"Bila sam. Ležala sam u krevetu, baš kao sada. Ja sam uvijek ovdje."

"Siguran sam da sam ušao u sobu br. 208. Ovo je soba br. 208, zar ne?" Promu kala je led u aši i tiho se nasmijala.

"A ja sam sigurna da griješiš. Ušao si u neku drugu sobu br. 208. To je jedino objašnjenje, nema druge."

U njezinom glasu osjetio sam nesigurnost koja me uznemirila. Možda je postala ovisna o alkoholu. Skinuo sam kapu i stavio je na koljeno.

"Znaš da telefon ne radi?" pitao sam.

"Znam", odgovorila je s prizvukom rezigniranosti. "Oni su ga isklju ili. Doznali su koliko volim telefonirati."

"Oni te ovdje drže zatvorenu, zar ne?"

"Ma, da.. Ni sama više ne znam", rekla je nasmijavši se. Od njezinog smijeha zrak je gotovo zatreperio.

"Ne prestajem razmišljati o tebi još otkako sam posljednji put bio ovdje", kazao sam u smjeru gdje je ležala. "Pitao sam se tko si ti, i što eš tu."

"Zvu i zanimljivo..." odgovorila je.

"Razmišljao sam o raznim mogućnostima, ali još uvijek nisam sasvim siguran. Zasad su to samo pretpostavke."

"Tako zna i", rekla je razdraganim glasom. "Još uvijek nisi posve siguran, zasad su to samo tvoje pretpostavke?"

"Baš tako", uzvratio sam. "Istinu govore i, mislim da si ti Kumiko. U početku toga nisam bio svjestan, ali sve više sam uvjeren."

"Ma nije valjda?" rekla je veselim tonom poslije kratke šutnje. "Zna i, ja sam Kumiko?"

Načas sam se osjetio zbunjeno, imao sam dojam da je sve što sam rekao bilo pogrešno: došao sam na pogrešno mjesto i pogrešnoj osobi govorio pogrešne stvari. Sve je bilo gubljenje vremena, besmislena vrtanja u krug. No, u mraku sam se upio osvijestiti i sabrati. Da bih povratio osjećaj stvarnosti, objema rukama stegnuo sam kapu koju sam držao na koljenima.

"Stvarno mislim da si ti Kumiko. Jedino tako se mnoge stvari koje su se dogodile mogu povezati i objasniti. Odavde si mi telefonirala bezbroj puta. Tada si mi, vjerujem, htjela otkriti neku tajnu. Neku tajnu koju mi se stvarna Kumiko nije usudila otkriti u stvarnom svijetu. Zato si mi to pokušavala ovdje reći i to nekim tuđim, šifriranim jezikom."

Izvjesno vrijeme je šutjela. Podignula je glavu, otpila gutljaj viskija i kazala: "I sama se pitam... Ali, ako ti tako misliš, možda je tako. Možda sam ja stvarno Kumiko. Ali, još uvijek nisam sigurna. Dakle... ako je to istina, ako sam uistinu Kumiko... onda bih ti se trebala obratiti njezinim glasom, njezinim riječima. Ne otkuješ li to od mene? To komplicira stvari, ali valjda ti to ne smeta?"

"Ne smeta mi", odgovorio sam. Glas mi se ponovno učinio zbunjeno i nestvaran.

Nakašljala se u mraku.

"Pa dobro, nadam se da te neću razočarati i da ćeš u tome uspjeti", rekla je i ponovno se nasmijala. "Ali to nije ni najmanje lako. Žuri li ti se? Možeš li ostati barem još malo?"

"Ne znam. Možda."

"Pričekaj malo. Oprosti. Ovaj... začas u biti spremna."

ekao sam.

"Zna i, došao si čak ovamo tražiti me. Želio si me vidjeti", rekao sam Kumikin ozbiljni glas iz mraka.

Posljednji sam put Kumikin glas čuo onog lijepog jutra kad sam joj s leda zakopao haljinu. Tada se iza ušiju namirisala onom novom kolonjskom vodom koju joj je netko darovao. Otišla je na posao i nikad više se nije vratila kući. Je li glas koji je dolazio iz mraka doista bio njezin ili ne? Načas sam se vratio u ono jutro. Mogao sam osjetiti taj miris i doarati njezina bjeloputa leđa. U tami je sjevanje postalo još intenzivnije i izrazitije, možda i više nego u stvarnosti. Čvrsto sam stezao kapu.

"Iskreno govore i, nisam došao ovamo da bih te vidio", rekao sam. "Došao sam da bih te poveo sa sobom."

Začas uo sam njezin uzdah u mraku. "Zašto me toliko želiš odvesti sa sobom?"

"Jer te volim" odgovorio sam. "Isto tako znam da i ti mene voliš i da me želiš."

"Zvuči prilično samouvjeren" rekao sam Kumiko, ili Kumikin glas. U njezinom glasu nije bilo nimalo podrugljivosti. Ali ni topline.

Iz susjedne sobe uralo se slabo pucketanje kockica leda u posudi.

"Ali, ako te želim povesti sa sobom, moram riješiti još neke zagonetke", rekoh.

"Da nisi malo zakasnio s odgonetanjem zagonetki? Mislila sam da nemaš toliko vremena..."

Imala je pravo. Nisam imao vremena a još sam mnogo toga želio pojasniti. Dlanom sam obrisao znoj sa čela. Vjerojatno je ovo moja posljednja šansa, pomislio sam, moram pokušati.

"Želio bih da mi pomogneš" kazao sam.

"Nisam sigurna da mogu" rekao sam Kumikin glas. "Možda ti više ne mogu pomoći, čak i ako želim. Ali, rado ću pokušati."

"Prvo pitanje je, zašto si me ostavila? Želim znati pravi razlog. Znam što si napisala u pismu - da si imala ljubavnu vezu s drugim muškarcem. To pismo sam bezbroj puta pročitao."

No to je samo djelomično objašnjenje. Uvjeran sam da to nije pravi razlog. Ne zvuči i mi istinito. Ne kažem da je laž, ali imam dojam da je to tvoje pismo zapravo svojevrsna metafora."

"Metafora?" ponovila je za ueno. "Možda ne razumijem kako treba, ali ako je ljubavna veza s drugim muškarcem metafora, voljela bih znati za što?"

"Meni se čini da je tvoje pismo tek objašnjenje radi objašnjenja. Objašnjenje koje nas nikamo ne vodi... koje ne zadire ispod površine problema. Što sam ga više puta pročitao, sve više sam u to bio uvjeren. Mora postojati neki mnogo jednostavniji i istinitiji razlog. Gotovo sam siguran da je u to umiješan tvoj brat Noboru."

Mogao sam osjetiti njezin prodoran pogled u tami. Obuzela me misao da me možda doista vidi, usred mrklog mraka.

"Na koji bi način Noboru Wataya mogao biti umiješan?" zaupio sam Kumikin glas.

"Sve što mi se u posljednje vrijeme dogodilo je zamršeno, u me uvremenu su se pojavili kojekakvi likovi i jedna za drugom zubile su se u obnovate stvari. Ako bih ti pokušao o svemu trezveno govoriti, bojim se da ni sam više ništa ne bih razumio. Ali ako se stvari sagledaju s određene udaljenosti, nit koja povezuje sve te događaje i osobe vrlo je jasna. Sve se svodi na to da si iz mog svijeta prešla u svijet Noboru Wataye. To je bit svega. Iako si imala seksualni odnos s drugim muškarcem, to je od drugorazredne važnosti. To je obična fasada. Eto, to ti pokušavam objasniti."

Blago je promuklo kala led u tami. Pažljivo se zagledavši u smjeru tog šuma, u tami mi se da mogu nazrijeti njezine pokrete. Ali, to je o čemu to bio tek privid.

"Ljudi ne šalju uvijek poruke da bi govorili istinu", odgovorila je. To više nije bio Kumikin glas, ali ni onaj naivni djevojački glas od maloprije. Bio je to sasvim drugačiji, nov glas. U tom glasu koji je pripadao nekome drugome odzvanjala je nota smirene mudrosti. "Baš kao što se ljudi ne sreću da bi pokazali tko su i što su. Shvaćate li što vam želim reći, gospodice? Okada?" Ali, kako bilo, Kumiko mi je pokušala nešto reći. Bila to istina ili ne, nastojala mi je nešto reći. Za mene je to istina.

Osjećao sam kako je mrak oko mene malo-pomalo bivao sve gušći. Baš kao što plima dolazi noću u tami. Znao sam da moram požuriti, da mi ne ostaje još mnogo vremena. Možda će me oni ljudi doći tražiti kad ponovno dođe svjetlo. Odlučio sam joj izreći misli koje su mi se već nekome vrijeme vrzmale glavom.

"Ovo je samo moja pretpostavka, ali vjerujem da u obitelji Wataya mora postojati neka nasljedna mana. Još uvijek ne znam kakva vrsta mane, ali ona postoji, i ti si se zbog nje prepala. Zato si se bojala roditi. Kad si ostala trudna uhvatila te panika jer si se prepala da će te tu manu naslijediti i tvoje dijete. Ali nisi smogla hrabrosti otkriti mi tu tajnu. To je pošteno svega." Nije mi ništa odgovorila, samo je polako spustila glavu na stol. Ja sam nastavio.

"Osim toga, siguran sam da tvoja sestra nije umrla zato što se otrovala hranom. Mislim da je umrla zbog neke sasvim drugog. Osoba odgovorna za njezinu smrt jest tvoj brat Noboru i ti to jako dobro znaš. Vjerojatno ti je sestra prije smrti kazala nešto u vezi s tim, upozorila te. Izgleda da Noboru posjeduje neku vrstu posebne moći i kojom uspijeva pronaći osobe koje su prijateljeve za tu moć, a kad mu se otvore, iskoristi ih. Tu moć je na vrlo nasilan način zloupotrijebio i prema Kreti Kano. Kreta se uspjela oporaviti, ali tvoja sestra nije. Stanovala je u istoj kući, nije imala kamo pobjeći. Kad to više nije mogla otprijeti, izabrala je smrt. Tvoji roditelji uvijek su tajili činjenicu da je izvršila samoubojstvo. Nije li bilo tako?"

Šutjela je, kao da želi poništiti svoju prisutnost.

Nastavio sam.

"Ne znam kako ni kojom prigodom, ali Noboruova destruktivna moć s vremenom se povećala. S pomoću televizije i ostalih medija, on je svoju moć mogao usmjeriti na društvo. Tada je iz velikog broja ljudi pokušao izvući ono što obično drže duboko skriveno u tami svoje podsvijesti. On to želi iskoristiti za svoju vlastitu političku korist. No to što želi izvući iz njih krajnje je opasno, prožeto nasiljem i krvlju. I izravno povezano s najmračnijom stranom povijesti jer krajnji cilj jest uništiti i zatrti što više ljudi."

Uo sam kako je duboko uzdahnula u mraku.

"Hoćeš li mi natičiti još jedan viski, molim te", kazala je umiljatim glasom.

Ustao sam, otišao do noćnog stola a pokraj kreveta i uzeo njezinu praznu čašu. Unato mrklom mraku toliko sam mogao uiniti bez veće poteškoće. Otišao sam u prednju sobu i upalivši džepnu svjetiljku natio još jedan viski i ubacio nekoliko kockica leda, koje su se veđobrano poele topiti.

"To što si mi sada kazao, to su samo tvoje pretpostavke, zar ne?"

"Istina je. Povezao sam nekoliko činjenica koje su mi pale na pamet", odgovorio sam. "Nemam nijedan vrst dokaz kojim bih mogao potkrijepiti svoje pretpostavke."

"Ipak bih voljela čuti nastavak, naravno ako mi imaš još što reći."

Vratio sam se u spavaću sobu i spustio čašu na stolu. Isključio sam džepnu svjetiljku i iznova sjeo na stolicu. Začuo sam se pribrao i nastavio iznositi svoje slutnje.

"Ti ni dan-danas ne znaš što se to noćno dogodilo tvojoj sestri, jedino znaš da te prije smrti htjela upozoriti na nešto, ali ti si tada bila vrlo mala pa nisi shvatila o čemu je riječ. Ali, ipak si na neki neodređeni način bila svjesna da je Noboru uiniti nešto ružno tvojoj sestri. Ti si u vlastitoj krvi naslutila neku mračnu tajnu od koje vjerojatno ne možeš pobjeći. Zbog toga si se me u članovima obitelji uvijek osjećala napeto i bila sama. Sve vrijeme živjela si zapretenim, nespokojnim životom poput jedne od meduza koje smo vidjeli u akvariju."

Nakon što si diplomirala i poslije svih onih problema s tvojom obitelji, udala si se za mene i napustila dom Watayinih. Žive i zajedno sa mnom, malo-pomalo uspjela si zaboraviti dane mraka i tjeskobe. Počela si izlaziti u vanjski svijet, svakodnevno odlaziti na posao, i postupno si postala druga osoba. Neko vrijeme se činilo da ćeš se uspjeti izvući, ali nažalost, stvari nisu bile tako jednostavne. Jednog dana primijetila si da te, unatoč novom životu sa mnom, i dalje privlači mračna sila za koju si vjerovala da si je davno ostavila za sobom. Kad si to shvatila, osjetila si se zbunjenom.

Nisi znala kako bi postupila. Zbog toga si otišla razgovarati s Noboruom, nadajući se doznati istinu. Potom si se obratila Malti Kano, nadajući se da će ti ona možda pomoći. Samo se meni nisi mogla povjeriti.

Po svoj prilici, sve je počelo nakon što si zatrudnjela. To je, siguran sam, bila prekretnica. Vjerojatno sam zbog toga dobio prvo upozorenje one noći dok sam bio u Sapporu kad si otišla na pobačaj. Tvoja trudnoća je vjerojatno oživila i probudila to nešto zapreteno u tebi. Upravo to je Noboru strpljivo čekao. Možda je to jedini način na koji može stupiti u seksualni odnos s nekom ženom. Onog časa kada je tvoja mana ponovno izišla na vidjelo, odlučio te oteti od mene i odvesti k sebi. Bila si mu potrebna da bi igrala ulogu koju je neko igrala tvoja sestra."

Kad sam prestao govoriti, zavladao je duboka tišina. Sve što sam izgovorio bilo je plod moje mašte. Neke sam dijelove sve dotad samo nejasno naslućivao, ostali su mi padali na pamet postupno dok sam govorio. Možda je snaga tame ispunila praznine u mojoj mašti. Ili mi je pak prisutnost žene u mraku pomogla. Kako god, nisam imao vrste dokaza za svoje pretpostavke.

"Jako zanimljiva priča", kazala je žena. Njezin glas ponovno je zadobio djevojački ton. Brzina kojom je mijenjala boju glasa bila je sve veća. "Gle, gle...znači, napustila sam te da bih sakrila svoje oskvrnuto tijelo. Kao u filmu *Most na Waterloo*, s Robertom Taylorom i Vivien Leigh..."

"Želim te izvesti odavde i povesti sa sobom", kazao sam prekinuvši je. "Vodim te domu koji si napustila, životu kojem pripadaš i u kojem te čeka jedan malak povijenog repa, mali vrt i gdje ujutro zvuči budilica."

"Kako ćeš to učiniti?" pitala me. "Kako me misliš odvesti odavde?"

"Kao u bajkama", rekao sam. "Razbivši zidove."

"Shvaćam", kazala je. "Ti vjeruješ da sam ja Kumiko, i želiš me povesti kući kao Kumiko. Ali što ako ja nisam Kumiko? Što ćeš onda? Možda ćeš kući povesti pogrešnu osobu. Jesi li siguran u to što činiš? Pametnije ti je da još jednom dobro promisliš."

Svom snagom sam stegnuo džepnu svjetiljku u džepu. Ta žena preda mnom ne može biti nitko drugi do Kumiko, pomislio sam. Ali to nisam mogao dokazati. I to je bila samo moja pretpostavka. Osjetio sam da mi je ruka znojna.

"Vodim te sa sobom", ponovio sam šturo. "Radi toga sam došao."

Za uo se šum šuškanja plahti, o ito je mijenjala položaj tijela u krevetu.

"Jesi li siguran u to što govoriš? Nimalo ne oklijevaš", pitala me, o ekuju i izravan odgovor.

"Siguran sam. Vodim te sa sobom."

"Ne eš se predomisli?"

"Ne u se predomisli. Donio sam odluku", odgovorio sam.

Zavladala je tišina. Šutjela je kao da o ne emu razmišlja. Potom je duboko uzdahnula, naglašavaju i tako da je taj dio razgovora završio.

"Imam nešto za tebe", rekla je. "Nije bogzna što, ali može ti biti od koristi. Nemoj paliti svjetlo, samo ispruži ruku na ovu stranu. Tu gdje je no ni ormari ."

Ustao sam i ispružio desnu ruku u mrak i prazan prostor. Vršcima prstiju mogao sam osjetiti oštrice zraka. Tada sam dotaknuo neki predmet. Kad sam shvatio što držim u ruci, imao sam osje aj da mi je kost zastala u grlu. Bila je to bejzbolska palica.

Zgrabio sam je za držak i ispružio ispred sebe. Bio sam gotovo siguran da je to ona ista palica koju sam oteo od mladi a s kutijom za gitaru. Osje aj u ruci i težina bili su jednaki. Nisam pogriješio. Ipak, dok sam je pažljivo opipavao osjetio sam da je na jednom dijelu za nju nešto zalijepljeno. To nešto pod rukom podsje alo me na ljudsku kosu. Opipao sam je prstima. Po debljini i meko i vlasi shvatio sam da je uistinu rije o ljudskoj kosi. Nekoliko vlasi se zajedno sa zgrušanom krvlju zalijepilo za palicu. Netko je tom palicom udario nekoga, vjerojatno Noborua Watayu u glavu. S naporom sam izdahnuo zrak koji mi se zadržao u grlu.

"To je tvoja palica, zar ne?" pitala je.

" in mi se da jest", odgovorio sam pokušavaju i zadržati prisebnost. Moj glas je u tami poprimio druga iju intonaciju, kao da je netko drugi govorio u moje ime. Pro istio sam grlo, i uvjerivši se da je to uistinu moj glas, nastavio:

"Ali, in se da ju je netko drugi upotrijebio da bi nekoga udario."

Šutjela je. Sjednuvši ponovno na stolicu, spustio sam palicu i stisnutu je držao me u koljenima.

"Siguran sam da znaš što se doga a", rekoh. "Netko je ovom palicom udario Noborua u glavu. Vijesti koje su prikazali na televiziji bile su istinite. Noboru je zaprimljen u bolnicu u nesvjesnom stanju. Može umrijeti."

"Ne e taj umrijeti tako lako", odgovorio mi je Kumikin glas bez imalo sažaljenja, kao da ita neku povijesnu injenicu iz enciklopedije. "Ali isto tako je mogu e da mu se svijest ne e vratiti. Možda e zauvijek ostati u tami i u njoj lutati."

Pipaju i, potražio sam ašu pokraj svojih nogu. Naiskap sam ispio preostali viski. Bljutava teku ina prošla je kroz moje grlo i spustila se u jednjak. Iznenada sam zadrhtao od hladno e i potom me prožeo nelagodan osje aj da se u tami nešto polako pomi e prema meni. Kao što sam mogao i predvidjeti, srce mi je po elo ubrzano udarati.

"Nemamo mnogo vremena", kazao sam. "Ako možeš, reci mi gdje se nalazimo?"

"Dolazio si ovamo ve nekoliko puta, pronašao si put dovde. I još uvijek si živ, ništa ružno nije ti se dogodilo. Trebao bi znati gdje smo. Ali sada to više nije važno. Važno je..."

U tom trenutku za ulo se kucanje na vratima. Energi ni i kratki udarci kao da netko zabija avao u zid. Dva snažna udarca, kratka stanka, i potom još dva udarca. Žena je suspregnula dah.

"Bježi odavde", kazao mi je glas koji je nedvojbeno bio Kumikin. "Ako odeš sada, mo i eš pro i kroz zid."

Nisam znao je li to što mi je palo na pamet bilo ispravno ili nije. Ali sve dok sam bio ovdje, morao sam pobijediti tu stvar. Bila je to moja bitka.

"Ovaj put ne u pobje i", odgovorio sam Kumiko. "Ovaj put vodim te ku i."

Spustio sam ašu na pod, stavio kapu na glavu i zgrabio palicu koju sam držao stisnutu me u koljenima. Potom sam se polako uputio prema vratima.

Jedan običan nož

Proročanstvo koje se obistinilo

Osvjetljavajući i pod džepnom svjetiljkom u obliku olovke, neujno sam se zaputio prema vratima. U desnoj ruci vrsto sam držao bejzbolsku palicu. Još nisam bio stigao do vrata, kad se kucanje iznova začulo: dva puta kratko, stanka i još dva puta. Udarci su bili mnogo snažniji i nervozniji nego prije. Pritajio sam se pokraj vrata, i rekao susprežući dah.

Kad je odjek kucanja zamro, sve je ponovno prožela onespokojavajuća tišina. Ipak, mogao sam naslutiti nečiju prisutnost s druge strane vrata. Taj netko također je susprezao dah i pokušavao utišati šum mogeg disanja, otkucaje mogeg srca ili predosjetiti moje namjere. Tiho sam disao kako ne bih remetio zrak oko sebe. Nema me, rekao sam u sebi, uopće me nema.

Ključ se okrenuo u bravi. Taj netko je svaki pokret izvodio krajnje pažljivo kako bi bio što neujniji. Kvaka na vratima se okrenula, potom su i vrata jedva neujno zaškripala. Srce mi je udaralo sve brže. Pokušao sam se smiriti, ali nisam uspio.

Netko je ušao u sobu. Zrak se lagano uzbibao. Svim silama sam se trudio nanjušiti blagi vonj prisutnosti tuđeg tijela - tuđnu mješavinu vonja teške odjeće, suspregnutog disanja i prigušene napetosti u tišini. Tko zna drži li nož u ruci? Morao sam biti oprezan. Živo sam se sjećao odbleska tog noža. Zadržavajući dah, prikrivajući i svoju prisutnost, vrsto sam držao bejzbolsku palicu.

Ušavši, taj netko zatvorio je vrata za sobom i pomno ih zaključao. Zastao je i ima okrenut vratima i pažljivo proučavao mrak u sobi. Osjetio sam kako mi niz ruke kojima sam stiskao palicu curi znoj. Poželio sam obrisati dlanove o hlače, ali i najmanji pokret mogao je biti koban. Pomislio sam na kip ptice koji je stajao u vrtu napuštene kuće Miyawakijevih. Kako bih prikrio svoju prisutnost, pokušao sam se poistovjetiti s kipom kamene ptice. U tom vrtu obasjanom ljetnim suncem pretvorio sam se u kip ptice i nepomično gledao u nebo.

Neznanac je također imao džepnu svjetiljku. Upalio ju je, usmjerivši snop svjetlosti u mrak. Svjetlost je bila slaba, vjerojatno je bila riječ o slaboj džepnoj svjetiljki. Rekao sam da se pokrene, ali neznanac je stajao i snopom svjetlosti pretraživao sobu osvjetljavajući i predmete jedan za drugim: cvijeće u vazici, srebrnasti poslužavnik na stolu (koji je zavodljivo svjetlucao), kauč, staja u svjetiljku... Svjetlost je prošla pokraj mene osvjetlivši pod svega nekoliko centimetara od mojih nogu. Potrajalo je čitavu vječnost. Strah i napetost izjedali su me.

Ne smiješ razmišljati. Ne smiješ maštati na ovom mjestu. Tako je pisao poru nik Mamiya u svom pismu, "maštati na ovom mjestu može biti kobno".

Napokon se snop slabe svjetlosti počeo polako pomicati prema naprijed. Činilo se da se neznanac uputio u drugu sobu. Stegnuo sam palicu. Tada sam primijetio da se znoj na mojim rukama sasvim osušio. Ruke su mi odjednom bile nelagodno suhe.

Neznanac je učinio još jedan korak i stao. Udahnuo sam i zadržao dah. Još samo dva koraka udesno i našao bi se u dosegu mog udarca. Još dva koraka i zauvijek bih završio s njim. Tog trenu iznenada je ugasio svjetiljku. Sve je ponovno utonulo u mrkli mrak. Pokušao sam trezveno razmišljati, ali u mraku moj mozak uopće nije funkcionirao. Prožeo me nepoznat osjećaj jeze. Neznanac je shvatio da stojim blizu njega.

Pomakni se, pomislio sam, nemoj stajati nepomično. Pokušao sam se izmaknuti ulijevo, ali noge su mi se oduzele. Bile su nepokretne poput postolja kamene ptice. Nagnuo sam se naprijed, jedva uspijevši iskriviti gornji dio uko enog tijela ulijevo. Tog trenu osjetio sam snažan udar u desno rame, nešto tvrdo i hladno poput ledene kiše probolo me do kosti.

Taj me udarac osvijestio i uko enost u mojim nogama nestala je u stotinki sekunde. Bacio sam se ulijevo i ulegnuo, pokušavajući u mraku nazrijeti gdje se nalazi moj protivnik. Krv je tekla mojim žilama, svaki mišić i stanica vapili su za kisikom. Desno rame mi je

utrnulo, ali nisam osjeo bol. Bol se javlja tek kasnije. Stajao sam nepokretno, protivnik također. Stajali smo jedan nasuprot drugome u mraku i susprezali dah. Ništa se nije vidjelo a ni ulu.

Ponovno je bljesnuo nož. Snažnim zamahom, vrhom noža dotaknuo je moj desni obraz, to no na mjestu gdje se nalazio biljeg. Osjetio sam kako mi zasijeca kožu. Moj me protivnik nije mogao vidjeti, jer da me vidio, bio bi me lako veđokrajio. Iz sve snage zamahnuo sam palicom u smjeru iz kojeg je došao udarac nožem, ali palica je samo fjučknula zrakom. Zvuk zamaha palicom i njezin fjučuk zrakom donekle su me ohrabрили. I dalje sam bio ravnopravan protivnik. Zadobio sam dvije posjekotine, ali rane od noža nisu bile duboke. On je imao nož, ja bejzbolsku palicu.

I dalje smo se naslijepo tražili i tukli, susprežu i dah, oekuju i da protivnik u ini prvi potez. Osjetio sam kako mi krv curi niz obraz, ali nisam se prepao. To je samo nož, kazao sam u sebi, obi na posjekotina. ekao sam nov nasrtaj nožem. Nijemo sam disao. Hajde napadni, pomislio sam, ekam tvoj napad, zamahni nožem, ne bojim se.

Ubrzo je ponovno zamahnuo nožem. Snažan zamah razrezao je ovratnik mojega džempera. Osjetio sam kako mi vrh noža prolazi pokraj grla, ali nije me ni okrznuo po koži. Izvio sam se i odskoio u stranu, a zatim iz sve snage zamahnuo. U inilo mi se da sam ga udario u predjelu ključne kosti. Moj zamah nije bio dovoljno snažan da bih ga srušio ili mu slomio kost, ali znao sam da ga je udarac zabolio jer je uzmaknuo i bolno jauknuo. Kratko sam zamahnuo i još jedanput udario na isto mjesto s kojeg sam uo da dolazi jauk.

Bio je to savršen udarac. Mlatnuo sam ga negdje u vrat. Za uo se onaj jezivi zvuk lomljenja kosti. Tre im udarcem pogodio sam ga u lubanju. Ispustio je udan jauk i skljojao se na pod. Ležao je na podu još nekoliko trenutaka krkljaju i, a onda je i taj zvuk prestao. Zatvorenih oiju, ne razmišljaju i ni o emu, uputio sam još jedan udarac u tom smjeru. Nisam želio tako postupiti, ali nisam se mogao suzdržati. Ne zbog mržnje ili straha, nego jednostavno zato što sam ga morao dokrajiti. Za uo sam kako je u mraku nešto puknulo, poput lubenice. Stajao sam pripravan i još uvijek vrsto stezao palicu. Tada sam shvatio da dršem cijelim tijelom. Tresao sam se poput lista na vjetru. U inio sam korak unatrag i iz džepa izvadio svjetiljku u obliku olovke.

"Ne ini to", zavapio je glas u mraku. "Ne gledaj u to!" Bio je to Kumikin glas. Preklinju i, obraala mi se iz mraka susjedne sobe. Ali, želio sam vlastitim oima vidjeti to stvorenje koje je ležalo usred tame i izdisalo. Dio moje svijesti uo je Kumikinu želju da ne osvjetlim stvorenje koje sam upravo porazio. U isto vrijeme moja lijeva ruka slušala je drugi dio moje svijesti.

"Preklinjem te, nemoj!" viknula je. "Ne gledaj u to ako me želiš povesti natrag ku i."

Zaškrgutao sam zubima i polako izdahnuo zrak koji sam zadržavao u plućima. I dalje sam drhtao i tresao se. Uokolo se širio neugodan vonj mozga, nasilja i smrti. Bilo je to moje djelo. Pronašao sam kau i srušio se na nj. Nekoliko trenutaka borio sam se s osjećajem mučnine i gaenja koji su mi zahvatili želudac. Nisam im se uspio oduprijeti. Sve što sam imao u želucu izbljuvao sam na tepih. Kad više nisam imao što povratiti, nastavio sam izbacivati želuane sokove i slinu i podrigivati zrak. Povraaju i, ispustio sam palicu, koja se otkotrljala u mrak.

Nakon što su se gr evi i mučina u želucu smirili, poželio sam izvaditi rup i i obrisati usta, ali nisam mogao pomaknuti ruke. Nisam mogao ustati s kaua.

"Idemo ku i", reko u smjeru druge sobe. "Sve je gotovo. Idemo odavde."

Ona je šutjela.

Ondje više nije bilo nikoga. Klono sam i zatvorio o i.

Osjećao sam kako me snaga napušta i nestaje iz mojih prstiju, ramena, mojega vrata, nogu. I rane su me manje boljele. Nisam više osjećao svoje tijelo ni njegovu težinu. Ali, ni nelagodu ili strah; Bez imalo otpora prepustio sam se ne emu mekom i toplom što me prožimalo. Shvatio sam da prolazim kroz želatinozan zid. Jednostavno sam se prepustio struji koja me nosila. *Nikad se više ne u vratiti ovamo*, pomislio sam prolaze i kroz zid. Sve je završilo.

Ali, kamo je nestala Kumiko? Trebao sam je odvesti iz te sobe. Zbog toga sam ubio ono stvorenje. Zbog toga sam mu bejzbolskom palicom smrskao lubanju poput lubenice. Zbog toga sam... Ali više nisam mogao misliti, golema praznina opkolila je i usisala moje misli.

Kad sam došao k sebi, i dalje sam sjedio u tami. Le ima oslonjen o zid bunara, kao uvijek. Vratio sam se na dno bunara.

Ali dno bunara nije bilo kao obi no. Osje ao sam prisutnost ne ega novog, nepoznatog. Pokušao sam shvatiti što se to u me uvremenu promijenilo. Moja su osjetila još uvijek bila paralizirana. Bio sam samo djelomice svjestan okruženja. Imao sam osje aj da sam zabunom dospio na pogrešno mjesto.

Jednog trenu, ipak sam shvatio što se događa.

Okruživala me je voda.

Taj bunar opet je postao aktivan, sjedio sam u vodi. Kako se to dogodilo? Nekoliko puta sam duboko udahnuo. Voda je opet dotjecala u bunar. Nije bila hladna, naprotiv, inila mi se mlaka. Poput vode iz termalnih toplica. Odjednom mi je palo na pamet pretražiti džepove hla a - želio sam se uvjeriti je li džepna svjetiljka u obliku olovke još uvijek u nekom od džepova. I je li ono što se ondje dogodilo imalo ikakve veze sa stvarnoš u ovoga svijeta? Ali nisam mogao pomaknuti ruke. ak ni prste. Izgubio sam snagu u rukama i nogama. Nisam mogao ak ni stajati.

Pokušao sam o svemu hladnokrvno promisliti. Prije svega, u sjede em položaju, voda mi je sezala samo do slabina. Dakle, za neko vrijeme nisam se morao bojati da u se udaviti. Istina, tog trenutka nisam se mogao pomaknuti, ali to je vjerojatno bila posljedica gubitka snage. Kad protekne određeno vrijeme, snaga e mi se vratiti. Ni rane od noža nisu izgledale duboke a zbog omamljenosti nisam trpio ni veliku bol. Krv mi je prestala te i iz rana.

Sve je u redu, ne brini se, kazao sam u sebi, oslonivši se glavom o zid. Sve je gotovo. Sad se jedino moram malo odmoriti i potom se vratiti u svijet stvarnosti, svijet iznad površine zemlje, onamo gdje sun eva svjetlost sjaji. Ali zašto je odjednom u bunaru nanovo potekla voda? Bunar je ve godinama bio suh i iznenada je ponovno postao aktivan. Nije li možda postojala neka veza s onim što sam ovdje dolje u inio? Vjerojatno jest. Nešto je ponovno oslobodilo dotok vode.

Malo poslije postao sam svjestan zloslutne injenice. Isprva sam je poricao. Smislio sam itav niz razloga kojima sam upravo to ega sam bio svjestan želio negirati. Pokušao sam uvjeriti samog sebe da haluciniram zbog mraka i umora. Ali na kraju sam morao priznati istinu. Koliko god se uporno nastojao zavarati, to je bila istina koju nisam mogao pore i.

Razina vode je rasla.

Voda mi je sada sezala malo iznad struka. Polako ali nedvojbeno je rasla. Još sam jedanput skupio svu snagu i pokušao se pomaknuti. Neuspješno. Jedva sam uspio malo iskriviti vrat. Pogledao sam uvis. Poklopac bunara bio je vrsto zatvoren. Pokušao sam pogledati na sat na lijevoj ruci, ali nisam uspio.

Voda je prodirala kroz neku pukotinu, i to sve ve om snagom. Ispo etka je jedva primjetno dotjecala, ali sada je sve brže tekla. Mogao sam uti kako izvire. Sad mi je ve sezala do prsiju. Dokle e rasti?

"Bolje se pripazi vode", kazao mi je stari g. Honda. Tada nisam obratio ni najmanju pažnju na njegovo proro anstvo. Istina, nisam ga zaboravio (takvo što se može teško zaboraviti), ali nisam ga shva ao ozbiljno. Za mene i Kumiko g. Honda predstavljao je bezazlenu uspomenu. Tu i tamo bih poput vica ponavljao njegove rije i "bolje se pripazi vode", na što smo se smijali. Bili smo mladi i nisu nas zanimala proro anstva. Za nas je sam život tada predstavljao oblik proro anstva. Ali, g. Honda je bio u pravu. Gotovo sam se poželio nasmijati samom sebi. Voda je nastavila rasti, a ja sam bio u sve goroj situaciji.

Pomislio sam na May Kasaharu. Zamislio sam kako je došla podignuti poklopac s vrha bunara - slika u mojoj mašti bila je jasna i veoma živa. Toliko jasna i živa da sam gotovo povjerovao u nju. Nisam se mogao pokrenuti, ali je moja mašta i dalje radila. Što mi je drugo preostalo?

"Hej, g. Ptico Navijalico!" zvala me May. Njezin glas je odjeknuo bunarom. Nisam znao da je u bunaru punom vode odjek snažniji nego u presahlom bunaru. "Kojeg vruga radite tamo dolje? Opet razmišljate?"

"Ništa osobito", odgovorio sam, gledaju i uvis. "Ne mogu ti sada objašnjavati, nemam snage i ne mogu se pomaknuti, a voda sve više prodire i raste. Ovaj bunar je ponovno postao aktivan. Možda u se utopiti."

"Jadni g. Ptico Navijalico!" rekla je May Kasahara. "Sasvim ste se premorili i iscrpili o ajni ki nastoje i spasiti Kumiko. Možda ste je i uspjeli spasiti. Zajedno s Kumiko spasili ste i mnoge druge ljude. Ali niste uspjeli spasiti samog sebe. Niti vas je itko drugi mogao spasiti. Pomažu i drugima, izgubili ste snagu i svoju sudbinu. Rasuli ste vre u sjemenja tko zna gdje i sada vam više nije ostalo ni jedno jedino zrno. Kakve li nepravde. Suosje am s vama, iz dubine duše, vjerujte mi. Ali, to je bio vaš izbor, vaša volja. Kop ate li što vam govorim?"

"Valjda", odgovorio sam.

Odjednom sam osjetio bol u desnom ramenu. Zbilja se dogodilo, pomislio sam. Nož me doista ozlijedio. Taj nož je bio stvaran.

"Je li vas strah umrijeti?" pitala je May.

"Naravno da jest", odgovorio sam. Za uo sam vlastiti glas kako odjekuje bunarom. To je bio moj glas a isto tako i nije. "Naravno da me strah kad pomislim da u umrijeti u mraku na dnu ovog bunara."

"Zbogom, jadni g. Ptico Navijalico," rekla je May, "žao mi je što ništa ne mogu u initi za vas. Nalazim se na jednom veoma dalekom mjestu."

"Zbogom, May," kazao sam, "sjajno si izgledala u onom bikiniju."

"Zbogom, jadni g. Ptico Navijalico!" jedva sam uo glas May Kasahare.

Poklopac na bunaru ponovno je vrsto zatvoren. Slika je nestala. Ali, ništa se nije dogodilo. Ta slika nije bila povezana ni sa ime drugim.

"May Kasahara, gdje si sada kad mi zbilja trebaš?" viknuo sam prema otvoru bunara.

Voda mi je dopirala ve do grla. Sada je okruživala moj vrat poput om e. Sve sam teže disao. U vodi, moje je srce sve ne ujnije kucalo. Tom brzinom, voda e mi za pet minuta prekriti usta i nos i ispuniti plu a. Nema mi spasa. Na kraju, ja sam onaj koji je oživio ovaj bunar i sada u umrijeti na njegovom dnu. To i nije tako ružan na in umiranja, pomislio sam. Na ovom svijetu ima mnogo gorih na ina umiranja.

Zatvorio sam o i i pokušao, što sam mirnije mogao, prihvatiti skoru smrt. Borio sam se da svladam strah. Barem u ostaviti neke stvari za sobom. I to nešto zna i. "Dobre vijesti govore se tihim glasom." Sjetio sam se tih rije i i pokušao se osmjehnuti, ali bez uspjeha.

"Ipak me strah umrijeti", promrmljao sam. To su bile moje posljednje rije i. Nisu bile osobito dojmljive, ali ve je bilo kasno da ih promijenim. Voda mi je pokrila usta. Sada je sezala do nosa. Prestao sam disati. Plu a su mi o ajni ki eznula za još malo svježeg zraka. Ali zraka više nije bilo, okruživala me mlaka voda.

Umirao sam. Kao što i svi ljudi koji žive na ovom svijetu jednog dana moraju umrijeti.

Priča o gospođama plovkama

Sjene i suze

(Razmišljanje May Kasahare: 7)

Dobar vam dan, g. Ptico Navijalico.

Dobivate li vi uopće moja pisma ?

Da budem iskrena, napisala sam vam bezbroj pisama i sada sam se zabrinula jeste li ih uopće primili. Nadam se da je vaša adresa to na, ali redovito zaboravim napisati ime pošiljatelja pa može biti da moja pisma sada skupljaju prašinu na kakvoj poštanskoj polici s natpisom "neuroivo". Sve dosad sam ovako rezonirala: ako i nisu stigla, što se tu može? Ukratko, pisala sam ih nabražinu, ah zapravo sam željela zabilježiti svoja razmišljanja. Pisanje mi ide lako ako mi misli naviru jedna za drugom, premda ne znam zašto. Baš tako, tko zna zašto?

Ali, ovo pismo bih baš željela da pročitajte. Molim se da vam stigne.

A sad bih vam željela pisati o patkama plovkama. Znam da vam ih tek sada spominjem, ali nema veze.

Već sam vam pisala kako je zelenilo oko tvornice u kojoj radim veoma prostrano. Tvornicu okružuju brojne šume, na jednom jezercu živi puno malih divljih životinja. Baš je idealno za duge šetnje. Jezerce je prilično široko i tu žive plovke, jato od njih dvadesetak. Ne znam to no kako je organizirana njihova zajednica. Pretpostavljam da i me u njima ima nesloge i mećusobnih sukoba, ali još nikad ih nisam vidjela da se svađaju.

Sada je prosinac i jezerce se počelo lediti, ali led još nije toliko debeo. Čak i kad je jako hladno, površina vode na sredini ostane nezaleđena pa gospođe plovke mogu plivati. Kad baš jako zahladi i led se dovoljno stvrdne, neke od djevojaka koje rade sa mnom tu se dolaze klizati. Onda gospođe plovke (znam da je udan izraz, ali naviknula sam ih tako zvati) moraju oti i negdje drugdje. Ja uopće ne volim klizanje na ledu, pa se nadam da nećete toliko zahladjeti da se jezerce sasvim zamrzne, ali bojim se da je to neizbježno. U ovom dijelu zemlje zimi je iznimno hladno i budući da su se odlučile živjeti na ovim prostorima, gospođe plovke moraju se naviknuti na tu okolinu.

U posljednje vrijeme, svakog vikenda odem na jezerce i ondje sjedim i promatram ih. Dva-tri sata proleću dok trepnem. Zima mi je pa se umotam od glave do pete poput kakvog lovca na medvjede: vunena kapa, šal, debele hlače, izmeć, krzneni kaput. Satima sjedim osamljena na nekom većem kamenu i razmišljam. Kadikad ih hranim starim kruhom. Naravno, ovdje nema nikoga drugog tko bi tako dangubio.

Možda vi to ne znate g. Ptico Navijalico, ali plovke su vrlo zanimljive i nikad se ne dosađujem u njihovoj prisutnosti. Nije mi jasno zašto druge djevojke uopće ne mare za njih nego odlaze u grad gdje troše teško zaradjeni novac da bi vidjele neki glup film. Trebali biste vidjeti kako gospođe plovke mašu i krilima slijeću na led, ali se poskliznu i padnu na stražnjicu. Kao da gledam najbolju komediju na televiziji! Čim ih ugledam, počnem se smijati. Naravno, one se tako ne ponašaju da bi mene zabavile. One žive veoma ozbiljno, ali ponekad se i one poskliznu. Meni je baš to zanimljivo.

Gospođe plovke imaju jako lijepe, ravne, narančaste noge, pa izgledaju kao da nose gumene izmice. Opne me u prstima nisu im prilagođene za hodanje po ledu, pa se stalno klizaju i padaju. Otkad im ne godi hod po ledu. Zato zima nije njihovo omiljeno godišnje doba. Pitam se što uistinu misle o ledu, ali vjerujem da ga ne mrze, barem sam dobila takav dojam. Izgledaju zadovoljne čak i usred zime. Možda samo zagunjavaju: "ah, opet taj led, pa dobro, što se tu može!" To je još jedna stvar koja mi se kod njih sviđa.

Jezerce se nalazi usred šume, daleko od svega. Nitko (osim mene, naravno) ne šeta šumom u ovo doba godine, osim kad je vrijeme lijepo i toplo. Šetam vijugavim stazama a pod mojim izmama škripe led i snijeg. Ima jako mnogo ptica. Kad se toplo odjenem i ponese malo starog kruha o ekuju i da u ubrzo ugledati gospo e plovke, zbilja se osje am dobro i radosno kao malokad u dosadašnjem životu.

Toliko o gospo ama plovkama.

Istinu govore i, probudila sam se prije sat vremena jer sam vas sanjala, g. Ptico Navijalico. Zato sam odmah sjela za stol i pišem vam. Sada je to no... (gledam u sat) dva i deset poslije pono i. Otišla sam u krevet malo prije deset, kao i obi no, zaželjela laku no gospo ama plovkama i ubrzo zaspala. Ali sam se maloprije naglo probudila. Zapravo, nisam sasvim sigurna je li to bio san, jer, uop e se ne sje am onoga što sam sanjala. Možda nisam sanjala. Ali, što god bilo, jasno sam ula vaš glas. Zvali ste me iz svega glasa. Zato sam se tako naglo probudila.

Kad sam otvorila o i, u sobi nije vladao mrak. Mjese ina je dopirala kroz prozor. Golemi mjesec nalik na poslužavnik od nehr aju eg elika visio je ponad brda, inilo mi se da ga mogu dohvatiti i pisati po njemu. A mjese ina koja se probijala kroz prozor treperila je poput vode. Ustala sam, ali nije mi bilo jasno što se zbiva. Zašto ste me tako glasno zvali? Srce mi je dugo mahnito udaralo. Da sam bila kod ku e, bez obzira na to što je bilo gluho doba no i, odjenula bih se brže-bolje i dotr ala kroz prolaz do vaše ku e. Ali, nalazim se u planinama, tisu ama kilometara daleko od vas, premda sam vam o ajni ki željela dotr ati u pomo .

Znate što sam potom u inila?

Svukla sam se do gola. Baš tako. Ne pitajte zašto. Ni sama ne znam valjano objasniti. Dakle, ujte što vam imam re i. Svukla sam se i ustala iz kreveta. Kleknula sam na pod, obasjana mjese inom. Grijanje je bilo isklju eno pa je u sobi vjerojatno bilo hladno, ah ja nisam osje ala hladno u. U mjese evim zrakama što su prodirale kroz prozor bilo je ne ega nježnog što se pripijalo uz moje tijelo poput meke, kožne rukavice. Barem tako sam se osje ala. Isprva sam samo stajala gola ne ine i ništa, potom sam pojedine dijelove tijela pokušala izložiti toj mjese ini. Sve sam to osje ala kao nešto sasvim prirodno. Ta srebrnasta svjetlost bila je nevjerojatno lijepa pa joj nisam mogla odoljeti. Imala sam osje aj da njome umivam dijelove svoga tijela, jedno po jedno: ramena, ruke, prsa, trbuh, noge i sve ostalo.

Da me tko izvana gledao, sve bi mu se u inilo jako udno. Vjerojatno sam izgledala poput trknute tinejdžerke koja je za punoga mjeseca sasvim skrenula. Naravno, nitko me takvu nije vidio. Premda, kad bolje razmislim, možda me onaj de ko s motora odnekud promatrao. Ali, nema veze, on je ionako mrtav. Ako me želio gledati голу, i ako mu je to pri injalo zadovoljstvo, rado sam mu dopustila.

ak i da sam željela da me netko vidi takvu, nitko me nije vidio. Bila sam savim sama i obasjana mjese inom. Svako malo zatvorila bih o i i pomislila na gospo e plovke koje su tada sigurno spavale pokraj jezerceta. Osje ala sam toplinu pri pomisli da smo tijekom dana bile prijateljice. Osim toga, gospo e plovke za mene predstavljaju svojevrsnu zaštitu od zla i nesre e.

Dugo sam ostala kle ati na koljenima. Sasvim gola i obasjana mjese inom.

Mojim tijelom prelijevala se udesna boja, a moja izduljena sjena treperila je zidom. Nije izgledala kao stvarna sjena moga tijela nego neke druge žene, zrelije od mene. Nije bila djeвица poput mene, nije bila ovako koš ata nego mnogo zaobljenija, s ve im dojka i bradavicama. Ali ipak je to bila moja sjena - samo mnogo izduljenija i neobi nija. Kad sam se pomaknula i ona se pomaknula. Izvela sam nekoliko raznih pokreta i pri tome pažljivo promatrala kakva veza postoji izme u mene i moje sjene. I zašto je moja sjena toliko druga ija od mene? Ali nisam uspjela skužiti. Što sam dulje gledala, sve zajedno bilo mi je sve udnije.

Sada dolazi dio koji teško mogu valjano objasniti. Uop e nisam sigurna da u uspjeti u tome.

Da skratim pri u, odjednom sam se rasplakala.

Da je rije o knjizi snimanja, otprilike bi ovako glasilo: "Tog trenutka May Kasahara bez ikakvog razloga rukama pokriva lice, po inje jecati i brizne u pla ." Nemojte se previše iznenaditi. Dosad sam to skrivala, ali ja sam zapravo strašno velika pla ljuvica. Zapla em zbog najmanje sitnice. To je moja tajna slaba to ka. Zato se uop e nisam iznenadila što sam briznula u pla bez ikakvog razloga. Obi no kad zapla em, kažem sebi kako je vrijeme da prekinem. Istina je, brzo zapla em ali jednako brzo i prestanem. No as pak nisam mogla prestati plakati. Nisam znala zbog ega sam po ela plakati pa zato nisam znala ni kako da prestanem. Suze su mi neprekidno tekle poput krvi iz neke velike rane. Nisam mogla povjerovati vlastitim o ima koliko sam se isplakala. Zabrinula sam se da u dehidrirati i pretvoriti se u mumiju ako tako nastavim.

Zapravo sam bila iznena ena što sam ula vlastiti pla i vidjela suze koje je osvjetljavala mjese ina. Dok su padale, moje su suze svjetlucale osvjetljene mjese inom poput gorskih kristala. Jednog trenu sam primijetila da i moja sjena pla e. Jeste li ikad vidjeli sjene suza, g. Ptico Navijalico? Uop e ne nalikuju na obi ne sjene. One dolaze iz nekog dalekog svijeta, da bi utješile naša srca. Jednog trenu palo mi je na pamet da su suze koje je lila moja sjena prave suze, a da su one koje sam ja lila tek sjene. Sigurna sam da od svega ovoga vi baš ništa ne kop ate, g. Ptico Navijalico. Ali kad naga sedamnaestogodišnja djevojka lije suze na mjese ini, svašta se može dogoditi. Vjerujte mi.

Dakle, eto što se dogodilo u ovoj sobi prije otprilike sat vremena. Sada sjedim za stolom i olovkom vam pišem ovo pismo (naravno, sada sam odjevena).

Dovi enja, g. Ptico Navijalico. Ne znam se valjano izraziti, ali gospo e plovke i ja molimo se da budete veseli i sretni. Ako se bilo što dogodi, nemojte se ustru avati da me opet glasno pozovete.

Laku no .

39

Dvije različite vrste vijesti

Stvar koja je nestala

"Cinnamon vas je prenio ovamo" kazala je Nutmeg.

Probudivši se, prva stvar koju sam osjetio bila je bol koja je neprestano mijenjala ja inu i oblik. Boljela me rana od udarca nožem, ali i svi zglobovi i miši i u tijelu. Vjerojatno sam različitim dijelovima tijela udarao o razne predmete dok sam bježao kroz mrak. Pa ipak, svaki od tih razli itih bolnih osje aja nisu se mogli nazvati pravom boli.

Tek tada sam primijetio da ležim na kau u u "prostoriji za probe" i da na sebi imam plavu pidžamu koju nikad prije nisam vidio i da sam pokriven dekom. Zastori su bili razmaknuti i kroz prozor je ulazila jasna jutarnja svjetlost. Pretpostavio sam da je oko deset ujutro. Zrak je bio svjež i vrijeme je protjecalo, ali ja nisam shva ao što se zbiva sa mnom.

"Cinnamon vas je prenio ovamo", ponovila je Nutmeg. "Rane vam ne izgledaju osobito gadno. Ta na ramenu prili no je duboka, ali sre om krvne žile nisu ošte ene, a na licu imate tek malo ozbiljniji rez. Cinnamon je obje rane zašio iglom i tankim koncem pa vam ne e ostati ožiljci. Dobar je u tome. Za nekoliko dana možete i sami izvaditi konac, ili otite bilo kojem lije niku."

Pokušao sam nešto re i, ali glas mi je zastao u grlu. Duboko sam udahnuo i ispustio muklo krkljanje.

"Bit e pametnije da još nekoliko dana ne govorite i ne pomi ete se", kazala je Nutmeg. Sjedila je prekriženih nogu na stolici pokraj kau a. "Cinnamon kaže da ste se predugo zadržali dolje u bunaru. I da vas je uspio spasiti u posljednji tren. Ništa me više ne pitajte, jer ja o tome ne znam ništa. Obavijestili su me usred no i pa sam smjesta nazvala taksi i požurila ovamo. Nemam pojma što se prije toga dogodilo. Odje a vam je bila vlažna i krvava pa smo je bacili."

Nutmeg je vjerojatno došla u velikoj žurbi jer je bila odjevena mnogo jednostavnije nego obi no: muška košulja na pruge preko koje je nosila žu kastobijel džemper od kašmira, i vunenu suknju maslinasto zelene boje. Bila je bez nakita, kose svezane u rep. Izgledala je umorno, ali je unato svemu ostavljala dojam da upravo pozira za neki modni asopis. Stavila je cigaretu u usta i zapalila je zlatnim upalja em. Povukla je dim uperivši pogled u užareni vrh cigarete. Istina je, nisam umro, pomislio sam uvši zvuk njezinog upalja a. Vjerojatno me Cinnamon izvukao iz bunara u posljednji as.

"Cinnamon razumije i povezuje doga aje na osobit na in", kazala je Nutmeg. "Za razliku od mene ili vas, on duboko razmišlja o raznolikim mogu nostima koje vode do pojedinog doga aja. Ali ak ni on nije mogao predvidjeti da e se voda iznenada ponovno pojaviti u bunaru. Tu mogu nost jednostavno nije uzeo u obzir. Zamalo ste izgubili život. Vjerujte mi, prvi put sam vidjela tog mladi a toliko uspani enog."

Blago se osmjehnula, kazavši to.

"Mora biti da ste mu jako dragi", dodala je Nutmeg. Nisam uspio uti što je poslije toga rekla. Osjetio sam bol u dnu o nim dupljama, vje e su mi naglo otežale. Zatvorio sam o i imaju i dojam da se dizalom spuštam u mrak.

Potrajalo je puna dva dana dok sam se po eo osje ati malo bolje. Nutmeg je gotovo sve vrijeme provela uz mene i njegovala me. Nisam mogao stati na noge, govoriti ili žvakati. Jedino sam pio naran in sok na slamku i progutao nekoliko komadi a breskve iz kompotu. Nutmeg je kasno no u otišla ku i i vratila se rano ujutro. Prespavao sam itavu no i dobar dio dana. O ito mi je san bio najpotrebniji za oporavak.

Sve to vrijeme Cinnamona nisam nijednom vidio. Imao sam dojam da me namjerno izbjegava. Za uo bih kako autom ulazi u dvorište kad god bi dovezao Nutmeg ili došao po nju ili donio namirnice ili odje u. Za uo bih onaj osobit zvuk poput grmljavine, tipi an za Porsche, jer je bio prestao voziti Mercedes. Nijednom nije ušao u Rezidenciju.

"Ubrzo emo napustiti ovu ku u", obratila mi se Nutmeg. "Morat u se osobno pobrinuti za klijentice. Ne mogu od toga pobje i. Valjda mi je sudbina takva. Vjerojatno u morati nastaviti s 'probama' sve dok ne izgubim i posljednji atom snage. Morate tako er znati da ne želimo više imati bilo kakvu poslovnu vezu s vama. Kad sve završi i ozdravite, bit e pametnije da nas što prije zaboravite. Jer...ah, da, zaboravila sam vam re i jednu stvar. U vezi s vašim šurjakom Noboruom Watayom."

Nutmeg je donijela novine iz susjedne sobe i stavila ih na stol.

"Donio ih je Cinnamon maloprije. Vaš šurjak je sino izgubio svijest u Nagasakiju. Prevezen je u lokalnu bolnicu, ali odonda više nije došao svijesti. Ne zna se ho e li uop e preživjeti."

U Nagasakiju? Jedva sam uspio pohvatati što mi govori. Noboru Wataya izgubio je svijest u Akasaki, kakve veze s time ima Nagasaki?

"Održao je predavanje u Nagasakiju," kazala je Nutmeg, "a potom je prisustvovao sve anoj ve eri s organizatorima kad mu je iznenada pozlilo. Odmah su ga prevezli u bolnicu. Vjeruju da je rije o obliku moždanog udara, ini se da ima priro eni problem s krvnim žilama u mozgu. Novine pišu da e najvjerojatnije ostati doživotno u krevetu. ak i ako mu se svijest vrati, vjerojatno ne e mo i više govoriti. A to, u svakom slu aju, zna i kraj ozbiljne političke karijere. Šteta, još je mlad. Ostavljam vam novine, kad se budete osje ali bolje, sami pro itajte taj lanak."

Potrajalo je dok sam povezao sve injenice. Slike koje sam vidio na televizijskom programu u hotelskom predvorju živo su se urezale u moje pam enje. Prizori iz Noboruovog

ureda u Akasaki, policajci koji uzimaju otiske, ulaz u bolnicu, turobni izgled i uzbu eni glas spikera. Malo-pomalo, uspio sam uvjeriti samog sebe da su vijesti koje sam tada vidio postojale jedino u drugom svijetu. Ali u ovom svijetu, nikad nisam udario Noborua bejzboleskom palicom. Zato me policija nije ispitivala niti sam uhi en zbog zlo ina. Na javnom mjestu izgubio je svijest zbog moždanog udara, nije postojala ni najmanja sumnja u zlo in. Kad sam to shvatio, osjetio sam veliko olakšanje. Napada kojeg je taj novinar opisao u televizijskom programu zapanjuju e je sli io meni, a ja nisam imao nikakav alibi kojim bih dokazao da to nisam bio ja.

Morala je postojati neka veza izme u injenice da sam nekoga nasmrtno pretukao u drugom svijetu i gubitka svijesti Noborua Wataye. O ito sam ubio nešto u njemu, ili nešto što je bilo vrsto povezano s njim. Vjerojatno je slutio da mu se nešto takvo sprema. Ipak, nisam uspio ubiti tog ovjeka. Preživio je i nalazi se na granici izme u života i smrti. Možda sam ga ipak trebao gurnuti u mrak smrti. Što e se sada dogoditi s Kumiko? Ho e li se uspjeti osloboditi sve dok je Noboru živ? Ho e li nastaviti širiti svoje ini na nju ak i dok leži bez svijesti?

Moje misli nisu uspijevale prodrijeti dublje. Moja sposobnost rasu ivanja bila je sve slabija. Zatvorio sam o i i zaspao. Imao sam nemiran i isprekidan san. Kreta Kano je na prsima držala bebu kojoj nisam vidio glavu. Kreta je imala kratku kosu i bila je nenašminkana. Objasnila mi je da se beba zove Korzika i da sam dijelom otac ja a dijelom poru nik Mamiya. Uop e nije otišla na Kretu nego je ostala u Japanu da bi rodila i odgajala dijete. Tek nedavno je uspjela prona i novo ime za sebe i sada vodi miran i povu en život obra uju i zemlju zajedno s poru nikom Mamiyom u brdima u prefekturi Hiroshima. Nisam bio osobito iznena en tim vijestima. To sam mogao naslutiti, barem u snu.

"Što se dogodilo s Maltom Kano otkad sam je posljednji put vidio?" pitao sam.

Kreta mi nije odgovorila, samo me tužno pogledala i nestala.

Tre eg dana ujutro uspio sam se pridignuti iz kreveta. Još uvijek sam hodao s naporom, ali barem sam mogao izgovoriti pokoju rije . Nutmeg mi je skuhalo kašu od riže. Pojeo sam je s malo vo a.

"Kako je moj ma ak?" pitao sam. Ve neko vrijeme ta mi se misao neprestano motala po glavi.

"Budite mirni, Cinnamon se brine o njemu. Svakog dana odlazi vašoj ku i, nahrani ga i promijeni mu vodu. Sada mislite jedino na sebe i svoje zdravlje."

"Kad se mislite osloboditi ovog mjesta?"

" im prije. Možda ve idu eg mjeseca. Nadam se da ete i vi ubrzo dobiti dio koji vam pripada. Vjerojatno emo ga prodati po cijeni nižoj od kupovne, ali dobit ete dio uloženog novca. To e vam, barem odre eno vrijeme, omogu iti bezbrižan život. Dakle, molim vas, nemojte se brinuti zbog novca. Na kraju, vi ste ovdje naporno radili, zaslužujete taj novac."

"Ho e li ku a biti srušena?"

"Vjerojatno. Osim toga, i bunar e zatrpati. Šteta, baš sada kad je ponovno aktivan i u njemu ima vode, ali u današnje vrijeme nitko više ne želi starinski bunar. Svi postavljaju crijevo i malu elektri nu pumpu i tako mnogo lakše zalijevaju vrtove. Prakti nije je i primjerenije za suvremeni život u gradu."

"Pretpostavljam da je ovo mjesto prestalo biti ukleto", rekoh. "Ovo više nije ku a obješenih'."

"Nadam se da je tako", kazala je Nutmeg. Na as je oklijevala i ugrizavši se za usnu, nastavila: "Ali to više nema nikakve veze sa mnom a ni s vama. Nije li tako? U svakom slu aju, sada vrijeme posvetite sebi i svom zdravlju. Prestanite se mu iti nebitnim stvarima. Mislim da e potrajati još neko vrijeme dok se potpuno ne oporavite."

Nutmeg mi je potom pokazala najnoviji lanak o Noboruu Watayi, objavljen u jutarnjem izdanju novina. lanak je bio vrlo kratak. Pisalo je da je Noboru prevezen u besvjesnom stanju iz Nagasakija u Sveu ilišnu bolnicu u Tokiju, gde je smješten na odjel intenzivne njege. Njegovo zdravstveno stanje i dalje je nepromijenjeno. Ništa više. Naravno, istog trenu

sam pomislio na Kumiko. Gdje li se nalazi? Uskoro u se vratiti ku i. Ali još uvijek se nisam osje ao dovoljno snažno da se provu em kroz prolaz i presko im zid ograde.

Idu eg jutra uspio sam stati na noge i oti i do kupaonice. Zastao sam pred zrcalom, prvi put nakon tri dana. Izgledao sam užasno - prije kao dobro o uvano truplo nego umorno živo ljudsko bi e. Kao što je Nutmeg rekla, rana na obrazu bila je vrlo stru no zašivena, bijeli konac tvorio je savršene šavove. Rana je bila duga oko tri centimetra, ali ne i duboka. Kad bih napravio grimasu koža na desnom obrazu bi me zapekla, ali više nisam osje ao bol. Oprao sam zube i elektri nim brija em obrijao višednevnu bradu. Još uvijek se nisam osje ao sposobnim za britvu i pjenu za brijanje. Obrijavši zaliske, zapanjeno sam zurio u svoj odraz u zrcalu. Odložio sam elektri ni brija i zagledao se. Mojeg biljega nije bilo. Onaj neznanac porezao me po desnom obrazu, to no na mjestu na kojem se nalazio biljeg. Ožiljak se i dalje jasno vidio, ali biljega nije bilo.

Usred pete no i mojeg oporavka za uo sam slabu zvonjavu praporaca na saonicama. Tek što je prošlo dva poslije pono i. Ustao sam, navukao džemper preko pidžame i izišao iz "prostorije za probe". Prošao sam kroz kuhinju i otišao do Cinnamonove radne sobe i zavirio unutra. Cinnamon me ponovno zvao pomo u kompjutora. Sjeo sam za stol i pro itao poruku koja se pojavila na zaslonu monitora.

Omogu en vam je pristup programu "Ljetopis Ptice Navija- lice". Izaberite dokument (1-17).

Kliknuo sam na br. 17 i dokument se otvorio.

40

Ljetopis Ptice Navijalice br. 17

(Kumikino pismo)

Ima jako mnogo stvari koje ti moram re i. Mislim da bi potrajalo godinama kad bih ti o svima otvoreno i opširno govorila. Odavno sam ti ih trebala iskreno kazati i priznati svaku stvar, ali nisam imala hrabrosti za takvo što. I dalje sam se bezrazložno nadala da te stvari ne e ispasti tako loše. Ishod toga je ova grozota koju smo oboje doživjeli. Za sve sam ja kriva. Ali, kako bilo, sad je kasno za objašnjenja, nemam više vremena. Zato ti prije svega želim kazati ono najvažnije.

A to je: moram ubiti svog brata, Noborua Watayu.

Spremna sam oti i na odjel intenzivne njege gdje leži i isklju iti aparate koji ga održavaju u životu. Kao njegovoj sestri dopušteno mi je da no provedem uz njega, umjesto medicinske sestre koja ga ni na tren ne ostavlja samog.

Pro i e neko vrijeme dok netko ne primijeti da je isklju en s aparata. Ju er mi je jedan lije nik objasnio kako funkcionira taj aparat. ekat u sve dok ne budem sigurna da je Noboru mrtav, a onda u se predati policiji. Priznat u im da sam u inila ono za što vjerujem da je najbolje, ali ne u zalaziti u detaljnija objašnjenja. Vjerojatno e me odmah lišiti slobode i suditi mi za ubojstvo. Nagrnut e novinari, a stav javnosti vjerojatno e biti jednodušan. Ne u nuditi objašnjenja ili se braniti. Postoji samo jedna istina, a ta je da želim oduzeti život

ljudskom bi u koje se zove Noboru Wataya. Poslat e me u zatvor, ali ja se toga ne bojim. Ve sam prošla ono najgore.

Da nema tebe, odavno bih izgubila razum. Prepustila bih se nekome drugome i pala u ponor iz kojeg se nikad više ne bih mogla izvu i. Moj brat Noboru Wataya upravo to je u inio mojoj sestri prije mnogo godina i ona si je zbog toga oduzela život. On nas je obje povrijedio na najgori mogu i na in. Strogo uzevši, nije nas silovao, ali ono što nam je u inio bilo je mnogo gore.

Zbog njega sam izgubila slobodu da svojevolumno u inim i najmanju stvar. Zbog toga sam se povukla u osamljenost jedne mra ne sobe. Nitko mi nije stavio okove na noge niti me držao na oku, ali ja svejedno nisam mogla pobje i. Moj brat me zarobio mnogo efikasnijim lancima - lancima koji su bili dio mene. Sama sebi sam bila lanac koji je stezao i saplitaio moje noge, strogi uvar zatvora koji nikad ne spava. Dakako, jedan dio mene uvijek je želio pobje i, ali istodobno se drugi dio mene kukavi ki i ponizno pomirio sa sudbinom da zauvijek ostanem u mraku, ne traže i spas. Nažalost, taj prvi dio mene nikako nije mogao nadvladati drugi dio mene jer su moje tijelo i um bili povrije eni. Tako sam izgubila pravo da ti se vratim - ali ne samo zato što me povrijedio moj brat Noboru, nego i zato što sam samu sebe još mnogo ranije nepopravljivo povrijedila.

U onom pismu sam ti napisala kako sam otišla u krevet s drugim muškarcem, ali to nije bila cijela istina. Sada ti moram priznati cijelu istinu. Nisam spavala samo s jednim muškarcem, imala sam odnose s mnogim muškarcima. Ni broja im ne znam. Ni dan-danas nije mi jasno što me tjeralo da budem takva. Kad o tome sada razmišljam, vjerujem da je to bio utjecaj moga brata. Kao da je otvorio neku ladicu u meni, izvadio iz nje nešto neshvatljivo, i nagovorio me da se podajem drugim muškarcima. Moj brat je imao tu mo i premda me boli što to moram priznati, nas dvoje smo sigurno imali nešto zajedni ko, na nekom mra nom mjestu.

U svakom slu aju, kad je moj brat došao po mene, ve sam bila nepopravljivo povrije ena. Na kraju sam ak oboljela od spolne bolesti. Unato svemu tome, vjerovala sam da ti takvim svojim ponašanjem ne inim ništa loše. Sve ono što sam inila izgledalo mi je sasvim normalno - premda u svoju obranu mogu re i da to nisam bila prava ja kad sam se tako osje ala. Je li to ipak istina? Je li odgovor toliko jednostavan? Tko sam ja, prava ja? I mogu li sa sigurnoš u tvrditi da je ona koja ti sada ovo piše "prava ja"? Ja nikad nisam bila sasvim sigurna u svoje "ja", a nisam ni sada.

esto sam te sanjala. Bili su to živopisni i vrlo jasni snovi. U njima si me redovito o ajni ki tražio. Nalazili smo se u svojevolumnom labirintu i ti bi gotovo došao do mene. "Još jedan korak, ovdje sam!" željela sam ti viknuti. Da si me uspio prona i i priviti u naru je, užas bi završio i sve bi bilo kao neko . Ali ja nisam imala hrabrosti viknuti. Ti bi prošao pokraj mene u mraku i nestao. Uvijek se ponavljao isti san. Ali i takvi snovi su mi bili od pomo i i davali mi nadu. Barem sam znala da i dalje mogu sanjati, moj brat me nije mogao sprije iti u tome. Mogla sam osjetiti da daješ sve od sebe kako bi mi se što više približio. Govorila sam si da eš me jednog dana možda ipak prona i i zagrliti te skinuti s mene prljavštinu koja me prekrivala, i zauvijek me odvesti s tog mjesta. Nadala sam se da eš možda skinuti prokletstvo i zamijeniti ga arolijom kako prava ja nikad više ne bi otišla od tebe. Zato sam mogla sa uvati tra ak nade u onom hladnom mra nom mjestu bez izlaza. Jedino tako sam mogla sa uvati barem najslabiji odjek vlastitog glasa.

Ovog popodneva dobila sam zaporku za pristup ovom kompjutoru, netko mi ju je poslao po dostavlja u. Zahvaljuju i tome šaljem ti ovu poruku s kompjutera iz bratova ureda. Nadam se da eš je primiti.

Nemam više vremena, vani me eka taksi. Odlazim u bolnicu kako bih ubila brata i potom bila kažnjena za svoje djelo. udno, ali više ga ne mrzim. Osje am smirenost pri

pomisli da u mu uskoro oduzeti život. Moram to uiniti i zbog njega samog kao i da bih svom životu dala smisao.

Ne zaboravi se brinuti o ma ku. Ne mogu ti re i koliko se radujem što se vratio. Kažeš da si ga nazvao Sawara? Svi a mi se. Taj ma ak je uvijek bio svojevrsan simbol ne ega lijepog i dobrog među nama. Nismo smjeli dopustiti da se izgubi onda kad je odlutao.

Ne mogu više pisati. Zbogom.

41

Dovi enja!

"Strašno mi je žao što vam nisam uspjela pokazati gospo e plovke, g. Ptico Navijalico." May Kasahara uistinu je izgledala tužno.

Sjedili smo pokraj jezerca i gledali u debeo sloj leda koji ga je prekrivao. Jezerce je bilo široko i izbrazdano tisu ama rezova od oštrica klizaljki. Bio je ponedjeljak jutro i radni dan, a May je izostala s posla kako bi ostala sa mnom. Namjeravao sam je posjetiti u nedjelju, ali zbog željezni ke nesre e kasnio sam jedan dan. May je na sebi imala kaput podstavljen krznom i svijetloplavu vunenu kapu s bijelim geometrijskim šarama i ki ankom. Kazala mi je da ju je sama isplela i da e i meni napraviti istu takvu za idu u zimu. Obrazi su joj se zarumenjeli a o i bile blistave i jasne zbog ega mi je bilo osobito drago. Imala je svega sedamnaest godina, itav je život bio pred njom.

"Nakon što se jezerce sasvim zaledilo, gospo e plovke su otišle na neko drugo mjesto. Sigurna sam da bi vam se svidjele. Morate se vratiti na prolje e, važi? Tada u vam ih pokazati."

Osmjehnuo sam se. Kratak vuneni kaput koji sam imao na sebi nije bio osobito topao. Šal sam omotao sve do nosa, ruke zabio u džepove. U šumi je doista bilo jako hladno, a snijeg debeo i vrst. Na nogama sam imao tenisice i svako malo bih se poskliznuo. Trebao sam kupiti prave zimske izme za ovaj izlet.

"Zna i li to da imaš namjeru ostati ovdje još neko vrijeme?" pitao sam.

"Da, zasad ostajem ovdje. Možda u se poslije izvjesnog vremena poželjeti vratiti u školu. A možda i ne u. Ni sama ne znam. Možda u se udati. Ne, to sigurno ne u." Osmjehnula se izdahnuvši bijeli obla i pare. "U svakom slu aju, ostat u ovdje još neko vrijeme. Potrebno mi je još vremena da o svemu dobro promislim. Što želim raditi, kamo želim oti i. Želim na miru i bez pritisaka promisliti o svemu tome."

Kimnuo sam. "Mislim da upravo tako trebaš postupiti", rekoh.

"Recite mi, g. Ptico Navijalico, kad ste bili mojih godina jeste li i vi razmišljali o istim stvarima?"

"Vjerojatno... sigurno sam razmišljao o njima, ali ne tako ozbiljno kao ti. Vjerovao sam da e se, ako budem živio normalnim životom, stvari manje-više normalno odvijati. Ali, nažalost, nije bilo tako. I sama znaš."

May me pogledala ravno u o i, ali vrlo spokojnim pogledom. Potom je skinula rukavice i položila ruke, jednu preko druge, na koljena.

"Na kraju, Kumiko nisu pustili da se brani sa slobode?"

"Sama je odbila", objasnih joj. "Shvatila je da bi je u javnosti i dalje napadali. Zato je odlučila ostati u pritvoru. Ondje barem ima mir. Zato ne želi ni mene vidjeti. Ne samo mene, nego bilo koga, dok sve ne završi."

"Kad počinje suđenje?"

"Vjerojatno na proljeće. Kumiko će priznati krivnju. Tako će prihvatiti odluku suda i porote, kakva god bila. Suđenje neće potrajati, možda čak dobije uvjetnu kaznu, ili u najgorem slučaju, blagu kaznu."

May je podignula kamen i udarila ga prema jezeru. Kamen je udario o led i otkotrljao se još dalje.

"A vi ćete ponovno čekati da se vrati kući, zar ne?"

Kimnuo sam.

"Onda je sve dobro završilo... možemo li tako reći?"

Izdahnuo sam bijeli oblak pare u zrak.

"Ne znam... nisam siguran, ali tako je nekako ispalo."

Stvari su mogle ispasti još mnogo gore, pomislio sam.

Negdje daleko u šumi koja je okruživala jezerce, kliknula je neka ptica. Podignuo sam pogled i promotrio okolinu, ali ptica se nije više oglasila. Nisam je ni vidio. Čuli su se jedino tupi i mukli udarci djetlija koji je bušio rupu u nekom stablu.

"Ako Kumiko i ja ikad budemo imali dijete, volio bih da se zove Korzika", rekoh.

"Divno ime", kazala je May Kasahara.

Dok smo hodali šumom, jedno uz drugo, May je skinula desnu rukavicu i stavila ruku u moj džep. Taj me njezin pokret podsjetio na Kumiko, i ona je to čestotalo kad smo zajedno šetali zimi. Dijelili smo jedan džep u hladnom danu. Stegnuo sam ruku May Kasahare. Imala je malu toplu ruku, ruku osamljene duše.

"Svi će pomisliti da smo zaljubljeni par, g. Ptico Navijalico!"

"Vjerojatno."

"Recite mi, jeste li pročitali sva moja pisma?"

"Koja pisma?" Isprva nisam razumio što me pita. "Žao mi je, ali nisam dobio nijedno tvoje pismo. Tvoju adresu i telefon dobio sam od tvoje majke, što uopće nije bilo lako. Morao sam izmisliti gomilu gluposti."

"Ma nije valjda! Pa tko ih je onda dobio? Napisala sam vam sigurno više od petsto pisama!" kazala je May Kasahara pogledavši u nebo.

Te večeri May me otpratila na vlak. Autobusom smo se odvezli u obližnji grad, zajedno smo uzeli pizzu u restoranu blizu kolodvora, a potom čekali da na peron stigne mala kompozicija s tri vagona i dizelskom lokomotivom. U vagonu je gorjela velika pečena drva oko koje su se grijale dvije-tri osobe, ali nas dvoje smo stajali na peronu i čekali. Jasan zimski mjesec vidio se na nebu. Mlad i oštar poput kineske sablje. Pod tim mjesecom, May Kasahara podignula se na vrhove prstiju i nježno me poljubila u desni obraz. Osjetio sam kako su njezine male i hladne usne blago poljubile mjesto gdje se neko nalazio biljeg.

"Dovi enja, g. Ptico Navijalico", promrmljala je. "Hvala vam što ste došli čak dovde kako biste me posjetili."

Ruku zabijenih u džepove zagledao sam se u njezine oči. Nisam znao što bih joj kazao.

Kad je vlak stigao, skinula je kapu, vratila se korak unatrag i kazala: "Ako vam se ikad išta dogodi, g. Ptico Navijalico, pozovite me iz svega glasa, što snažnije možete. Mene i gospođe plovke."

"Dovi enja, May", rekoh.

Još dugo nakon što je vlak krenuo, mjesecev srp se vidio na nebu, izvirujućim i nestajućim

svaki put kad bi vlak ušao u zavoj i izišao iz njega. Gledao sam u mjesec i kad god bi ga zaklonio oblak, promatrao bih titrava svjetla sela i gradova pokraj kojih smo prolazili. Mislio sam na May Kasaharu s njezinom svijetloplavom kapom i kako se sama vraća autobusom u tvornicu u brdima. Potom sam pomislio na gospođu i plovke koje su spavale negdje u mraku u travi. Razmišljao sam i o svijetu u koji sam se vraćao.

"Zbogom, May", rekao.

Zbogom, May Kasahara, molim se da te netko ili nešto uvijek čuva.

Zatvorio sam oči i pokušao zaspati. Ali uspio sam zaspati tek mnogo kasnije. Utonuo sam u san, daleko od svega i svih.

Literatura

ALVIN D. COOX, *Nomonhan: Japan against Russia, 1939*, 2 sveska, Stanford University Press, Stanford, 1985.; preveli MASAKI TOSHIO, YOSHIMOTO SHIN'ICHIRO: *Nomonhan, s gen no Nisso-sen, 1939*, 2 sveska, Asahi shinbun sha, Tokio, 1989.

EZAWA AKIRA, *Mansh koku no shuto-keikaku: Tokyo nogenzai to mirai o tou, Nihon Keizai Hyoron sha, Tokio, 1988.*

IT KEICHI, *Shizuka na Nomonhan*, Kōdansha bunko, Tokio, 1986.

AMY KNIGHT, *Beria, Stalin's First Lieutenant*, Princeton University Press, Princeton, 1993.

KOJIMA JŌ, *Mansh teikoku*, 3 sveska, Bunshun bunko, Tokio, 1983.

ONDA JŪHŌ, *Nomonhan sen: ningen no kiroku*, Gendaishi shuppan kai, Tokuma shoten, Tokio, 1977.

Dodatak

Ova pojašnjenja nastala su tijekom rada na prijevodu romana i u njima se u najkraćim crtama objašnjavaju određene povijesno-političke okolnosti i pojedini ratni sukobi u razdoblju od 1900. do 1945. koje Haruki Murakami često spominje u knjizi a domaćim su čitateljima slabije poznati.

U rujnu 1931. Japan je počeo ostvarivati svoje osvajateljske planove prema Kini iznenadnim napadom na Mandžuriju. Zauzevši Mukden i slomivši otpor kineskih snaga, Japanci su za nekoliko tjedana okupirali cijelu zemlju. Kina je apelirala na Ligu naroda, koja je imenovala povjerenstvo da istraži slučaj ne poduzimajući i nikakve sankcije. U ožujku 1932. Japanci su na području Mandžurije osnovali marionetsku državu Mandžukuo, kojoj su 1934. stavili na čelo svrgnutog kineskog cara Pu Via. Mandžurija je zatim japanskim militaristima poslužila kao glavna baza za opći napad na Kinu, koji je počeo u srpnju 1937. S teritorijom Mandžurije Japanci su (srpanj-kolovoza 1938.) izvršili napad na područje SSSR-a u području jezera Khasana i zatim (svibanj-rujan 1939.) na Narodnu Republiku Mongoliju, ali su odbili preći preko granice.

Prema sporazumu na Konferenciji u Jalti (veljača 1945.) SSSR je objavio rat Japanu i sovjetske su snage na Dalekom Istoku 9. kolovoza 1945. prešle granicu Mandžurije, koju je držala japanska Kwantunška armija. Otpor japanskih snaga nastavio se čak i nakon kapitulacije Japana 15. kolovoza 1945. Dana 21. kolovoza kapitulirao je vrhovni zapovjednik

Kwantunške armije pred sovjetskim snagama, koje su nastavile napredovati i dokraja zaposjele Mandžuriju.

Neki povjesni ari razlikuju etiri vala nacionalizma na azijskome tlu u prvoj polovici dvadesetog stolje a, a oni su uvijek bili povezani s doga ajima u Europi. Prvi val poklopio se s 1905. godinom i nesumnjivo je bio potaknut japanskom pobjedom nad Rusijom u Rusko-japanskom ratu 1904.-1905. Drugi se javlja od 1917. do 1919. godine, a bio je potaknut Lenjinovim i Wilsonovim antikolonijalnim stavovima. Tre i val zabilježen je u godinama 1930. i 1931., potaknut svjetskom gospodarskom krizom. I naposljetku, etvrti se dogodio tijekom Drugog svjetskog rata (1939.-1945.) po etkom kojeg je Japan doslovce eliminirao europsku kolonijalnu upravu iz ve eg dijela Azije.

Kinesko-japanski rat izbio je zbog želje Kine da nakon niza pograni nih sukoba nametne izravnu kontrolu nad korejskim teritorijem. Bio je to otvoren izazov japanskom imperijalizmu. Iako vo en protiv Kine, ali zapravo kao suprotavljanje dalekoisto noj ekspanziji carske Rusije, Kinesko-japanski rat istaknuo je poteško e japanske diplomacije u kompleksnom dalekoisto nom okružju kojim su dominirale europske sile (u svojim kolonijama).

Poput Kinesko-japanskog rata, i sukob Rusije i Japana bio je, barem djelomi no, rat "imperijalisti ki po punomo i" s dva periferna imperijalizma sukobljena zbog mogu nosti oslanjanja na izvore svojih pokrovitelja, posebno financijske u slu aju Japana. Velika Britanija (najprije) i SAD (slabije) bili su na strani Japana, Francuska i Njema ka podržavale su Rusiju. Što se Japana ti e, bila je to istodobno još jedna "imperijalisti ka kampanja na ra un tre e strane", ali i obrambeno-osvaja ki rat. Sprije en u daljnjim širenjima na Pacifiku neprobojnim sjevernoameri kim pojasom, za Japan je postalo bitno zaustaviti porast ruske nazo nosti u isto noj Aziji.

Nakon op ega gospodarskog rasta u godinama uo i Prvoga svjetskog rata, slijedio je cikli ki niz kriza koje su svjedo ile trajnoj ograni enosti reproduktivne baze japanskoga kapitalisti kog sustava. Posebno je ozbiljno bilo osiromašenje selja kih masa, a u gradovima je nezaposlenost, osobito raširena medu intelektualnom radnom snagom, stvarala napetost i firustracije. Kriza je stvorila povoljne uvjete za obnovu saveza civilne i vojne birokracije. Veliki pogrom protiv sindikalista, socijalista (anarhisti kih i komunisti kih) i Korejaca, koji su provodili policija i paravojni organi nakon potresa u Kantu (rujan 1923.), bez ijedne zna ajnije reakcije civilnih snaga (politi ke stranke, cijela ljevica, intelektualci, veliki nacionalni tisak itd.), krvlju su zaklju ile slabašnu demokraciju razdoblja Taisho i potvrdile snagu novih odnosa uspostavljenih u vode oj politi ko-vojnoj strukturi. injenica da je car Hirohito samo mjesec dana prije preuzeo namjesništvo svakako nije bila slu ajanost. Tri godine poslije, me utim, u vrijeme njegova dolaska na prijestolje (po etak razdoblja Showa), zemlja je ve bila ušla u jedno od najmra njih razdoblja svoje povijesti, razdoblje što su ga suvremenici prikladno nazvali *kurai tanima* (mra ni ponor).

Postizanje nove ravnoteže u vode oj eliti ubrzala je promjena me unarodnih odnosa. Ekspedicija u Sibir, u po etku ograni en in spre avanja ekstremnih protuudara boljševi ke revolucije, ozna ila je pukotinu u japanskom ekspanzionizmu; bila je to posljednja vojna operacija koja je, iako djelomi no, ostvorena u sporazumu s drugim imperijalizmima i posljednji pokušaj frontalnog napada na Rusiju. Kasniji sukobi duž Amura (1937.), u blizini jezera Khasana (1938.) te prava bitka kod Nomonhana (1939.) mogu se smatrati vojnim operacijama lokalnog karaktera koje je potaknula vojska.

Cikli ka se kriza japanskog kapitalizma poklopila s velikom gospodarskom krizom 1929. godine, koja je presudno utjecala na ravnotežu me unarodnih odnosa. Sustav japansko-ameri kih odnosa, povezan s kompromisom s Washingtonske konferencije, temeljio se na neograni enom ekonomskom ekspanzionizmu dviju strana. Ali pogodila ga je svjetska gospodarska kriza, a posljedica je bila ja anje saveza civilne i vojne birokracije iji je glavni cilj bio nametnuti partikularisti ka i militaristi ka rješenja. Doktrinu ministra vanjskih poslova Kijura Shidehare, prema kojoj samo pacifi ka trgovina može omogu iti razvoj Japana, sve su više osporavali japanski vojni krugovi koji su, zaklju uju i da se izvozna tržišta zatvaraju jedno za drugim, poticali na njihovo oružano osvajanje, a u tome su ih

podržavala nacionalisti ka i fašisti ka udruženja koja su bila u punom razvoju. Kako je blizu japanskih i korejskih granica bila velika i slaba Kina, ta je injenica za japanske imperijalisti ke krugove predstavljala stalno iskušenje.

Godine 1931. nacionalisti i vojnici su pod vodstvom nekolicine poru nika iz vojarne u Port Arthuru (na japanskom *Ryojunku*, kineska luka u japanskom posjedu 1905.-1945.) pažljivo pripremili invaziju na Mandžuriju. Povod je bio kineski napad na željezni ku liniju u južnoj Mandžuriji (koja je bila pod japanskim nadzorom) pa su japanske vojne snage izišle iz željezni ke zone (19. rujna 1931.) i zauzele Shenyang (prije Mukden) i mnoge druge mandžurske gradove te nastavile s daljnjim osvajanjem. Nakon uklanjanja ministra vanjskih poslova Shidehare, Mandžuriju su 1932. godine pretvorili u satelitsku državu Mandžukuo.

Ekspanzionisti ka nastojanja, karakteristi na za tako rigidan vojni i imperijalisti ki režim, posebno su se temeljila na snažnim protuzapadnja kim konotacijama koje su postojale u niponizmu. Ve 1931. godine, pri izravnoj invaziji na Mandžuriju i stvaranju vazalne države Mandžukua, upotrebljavao se slogan "Azija Azijcima". Dana 7. srpnja 1937. godine po eo je napad na Kinu, u gotovo izravnom sukobu sa zapadnim snagama koje su podupirale nacionalni otpor Kuomintanga pod ang Kaj-šekom i SSSR-om koji je, naprotiv, pružao potporu komunisti kim partizanima Mao Zedonga. Kad su nemilosrdni napadi nacisti ke Njema ke u Europi i 1940. godine prouzro ili propast nekih velikih kolonijalnih sila, primjerice Francuske i Nizozemske, i izolaciju drugih, poput Velike Britanije, odsutnost vlasti u jugoisto noj Aziji automatski je postala jedan od novih japanskih ekspanzionisti kih ciljeva. U rujnu 1940. godine Japan je okupirao francusku Indokinu, istodobno nastoje i politi ki hegemonizirati podru ja nizozemske Indije te pristupaju i Trojnom paktu 27. rujna sa silama Osovine, ime je prakti ki proglasio Veliku Britaniju svojim najve im neprijateljem. Pakt o neutralnosti, potpisan sa SSSR-om u travnju 1941. godine, bio je na neki na in dopuna diplomatskim pripremama za rat. SSSR je bio naj vrš a prepreka - ideološki i vojno - za japansko širenje na azijskom kontinentu, bilo u Mandžuriji ili u Kini. No, onoga trenutka kad su se japanski interesi usmjerili prema drugim geografskim podru jima - jugoisto noj, poluoto noj i oto noj Aziji, došli su u sukob s drugom velikom silom, SAD-om, s kojom je nužno trebalo odmjeriti snage.

Pobjedonosni otpor protiv Japana bio je odlu uju i imbenik koji je komuniste pretvorio u hegemonisti ku snagu u Kini. Ve potkraj dvadesetih godina Japan je namjeravao zamijeniti indirektni suživot i pluralizam snaga u Kini direktnim i opreznim nadzorom. Prvi in te politike bilo je spomenuto osvajanje Mandžurije 1931. godine. Slijedio je napad na Šangaj 1932. godine te niz prodora u unutrašnjost. Dana 7. srpnja 1937. godine po ela je invazija i okupacija važnih podru ja Kine. Izravna dominacija Japana nad Kinom bila je posve protukomunisti ki projekt koji se uklapao u politiku fašisti kog režima. On je imao i gospodarske ciljeve jer su Japanci htjeli osigurati opskrbu energijom i sirovinama (Mandžurija kao baza ugljena i željeza) za svoje ratne pothvate, a ujedno pribaviti namirnice (osobito soju i žitarice) koje japanski seljaci nisu mogli priskrbiti u ratnim uvjetima. Kineskim komunistima obvezu suprotstavljanja Japanu nametnuli su sljede i razlozi: ponajprije to što je invazija na Kinu bila službeno motivirana nesposobnoš u Kuomintanga da okon a antikomunisti ku represiju, a zatim to što su klase na koje e pasti teret japanske eksploatacije (tj. radni ka klasa te naro ito mandžurski rudari i siromašni seljaci na koje e zemljoposjednici prebaciti teret stvaranja viškova za potrebe japanskih konfiskacija) bile klase za ije su se oslobo enje borili komunisti.

Još od napada na Mandžuriju, vlada Kineske republike radnika i seljaka (tzv. Sovjetska Kineska Republika, koja je okupljala crvene zone na jugu, kojom je predsjedao Mao) objavila je rat Japanu te zatražila od vlade Kuomintanga da prestane s represijama protiv komunisti kih selja kih gerilaca i da se cijela Kina ujedini u borbi protiv napada a. Vlada Kuomintanga bila je protiv tog zahtjeva za nacionalnom mobilizacijom sve do 1937- godine, smatraju i da je uništenje komunista preduvjet za jedinstven otpor invaziji. injenica da su nacionalnu vojnu obranu preuzeli na sebe komunisti, kao i odbijanje Kuomintanga da sudjeluje u otporu, pridonijeli su percepciji komunista kao nacionalne snage koja može

"spasiti Kinu" od smrtonosne japanske invazije, ja aju i usto društvenu, antifašisti ku i antiimperijalisti ku borbu.

Taj je fenomen postao još važniji nakon srpnja 1937. godine kada su Japanci, napreduju i prema nizinama na sjeveru i u središtu Kine, pokorili Kineze (stanovnike gradova i sela u jednakoj mjeri). Tada su po ele represalije i eksploatacija koje su desetke milijuna ljudi, naro ito siromašnih seljaka i radnika koji se nisu priklonili suradnji ili suživotu s napada ima, dovele do ruba egzistencije. Potkraj 1936. godine sastavljene su snage za otpor Japanu (u ovom slu aju istaknuli su se osobito mandžurski borci kojima je nare eno da napuste svoju zemlju) te komunisti uspijevaju nametnuti ang Kaj-šeku odluku da se suprotstavi mogu im novim japanskim napadima. Iako je teoretski u srpnju 1937. godine Kuomintang prihvatio pružiti otpor Japancima, strategija koju je ponudila nacionalisti ka vlada popustila je pred japanskom invazijom te napustila prostrana, gusto naseljena podru ja. Tako su 1944. godine dvije tre ine Kineza živjele u podru jima pod japanskom okupacijom.

VOJO ŠINDOLI

